

Nemzeti egység. A TESz tizenötéves jubileumára mintázta Kovács Panna

— Karolinával jöttél? Hol van Karolina?

Stefferlnek jólesett ez a féltékenység, de nem tudta volna megmondani, hogy abban Sel szerelmes szemrehányása, vagy pedig az hízeleg neki, hogy éppen Karolinára féltékenykedik. Sel unokanővérei és a hosszú, majdnem kopasz, lomha és esetlen Lichnovszky Eduárd társaságában volt, aki maga is szenvedélyes muzsikus s mint ilyen, fontoskodva magyarázta a nap jelentőségét.

— Ma másodszor játsszák az A-dur szimfóniáját. Ez tulajdonképpen olyan főpróbaféle. Ha megjönnek a külföldi uralkodók, akkor lesz az igazi bemutató! Nézzétek csak azt a zenekart! A legnagyobb művészek: Hummel, Meyerbeer, Spohr, Salieri, Mayseder, Schuppanzigh önként jelentkeztek, hogy játsszanak benne. Ilyen még nem történt a világon! Tudjátok, ki az a Mayseder? Minden idők legnagyobb hegedűvirtuóza. És Schuppanzigh? Na nem beszélek többet. De még ilyen a világon nem volt.

Ezeket a szavakat István gróf két testvérnénjéhez, Zsófia grófnőhöz és Fannyhoz intézte, valamint bátyjához, Széchenyi Lajoshoz, akik mind a hárman zeneértők voltak és összesen legalább hat-nyolc hangszeren játszottak.

Stefferl ezalatt réveteg szemmel keresett valakit.

A teremben minden perccel nagyobb lett a várakozás és izgalom feszültsége. A hölgyek elhelyezkedtek és alig hallották udvarlóik suttogását; a férfiak verejtékező homlokukat törölgették, a társalgás megszünt, a zenészek mind halkabban próbálgatták hangszereiket s egyszerre felszisszent valaki:

— Ott jön a mester!

Stefferl ijedten kapta fel a fejét. Karolina ott állott mellette és megfogta a kezét.

— Látod, ez ő! Gyere velem ide, az ablakmélyedésbe. Stefferl, Stefferl, nézd, milyen fenségesen rút!

Fenn, az emelvényen, a zenészek között csakugyan feltünt egy alacsony, izmos, tagbaszakadt, rút és komor férfiú, akinek aránytalanul nagy, kissé himlőhelyes, vörös, duzzadt arca, szürkésfekete sörénye, domború homloka, húsos, rövid orra, összeszorított, keskeny, széles szája, roppant állkapcsa, kicsiny, villogó szürke szeme inkább rút volt, mint fenséges. Az ember azt várta, hogy felmorduljon és elbőgje magát, megrázva fésületlen, lobogó, durva sörényét, mint egy oroszlán.

Öltözete lompos volt, mintha most vetődött volna be a bástyasétányról, ahol szélben, viharban, perzselő napon, esőben, hajadonfőn, ócska, fekete, papos köpenyében kószálni szokott.

A teremben felzúgott a taps és üdvriadal, mintha maga a császár jelent volna meg rajongó alattvalói között. Stefferlnek eszébe jutott, hogy Beethoven meg akarta volna verni Napoleont. Lompos külseje is eszébe juttatta a nagy hadvezért, aki aranytól, bársonytól, strucctollaktól és prémektől ragyogó, díszegyenruhás marsalljai között úgy jelent meg, mint valami kincstári zubbonyba öltözött őrmester. Tábornokok és államférfiak, hercegek és kamarások, gőgös olygarchák, aggodalmas gonddal kiöltözködve, feszesen, szertartásosan, csillogó dísszel úgy léptek be ide, a Lichnovszky-palotába, mintha udvari bálra jönnének; csak Beethoven Lajos úrnak volt joga házikabátban, kigombolkozva, rosszul kötött nyakkendővel és sáros csizmában megjelenni.

Stefferl kissé féltékeny volt erre a lompos medvére; sokalta azt a hódolatot és rajongást, amellyel őt Karolina bámulta; de megvallotta magának, hogy neki is tetszik.

A zenekar megszólalt. Stefferl alig hallott valamit a zenéből, csak Beethovent nézte, aki a zenekart vezényelte. Mikor elhalkult a zene, a lobogósörényű ember fokonként kisebb és kisebb lett, majdnem eltűnt a karmesteri emelvény mögött, aztán emelkedni kezdett, a hangok erősödtek, mindig tombolóbb lett a hegedűk, fuvolák és kürtök zengése, a karnagy most már lábujjhegyre állt és óriásnak tűnt fel, aki belenyúl a felhőkbe és szétveri, majd ismét egymásba kavarja azokat szörnyű karjával.

Stefferl ijedten nézett hol a karmesterre, hol Karolinára. Karolina arca égi elragadtatást mutatott. Az örömnek és az önkívületnek azok a kitörései, amelyek felzúgtak a zenekarból, Karolina arcán az elragadtatás, vagy a fájdalom vonaglásában tükröződtek vissza. Stefferl nem merte bírálni, csak érezte, hogy itt valami borzasztóan nagy és emlékezetes dolog történik. Nem hatotta meg, csak csodálkozásra késztette.

Uj Idők 1934. okt. 21. 43 sz.

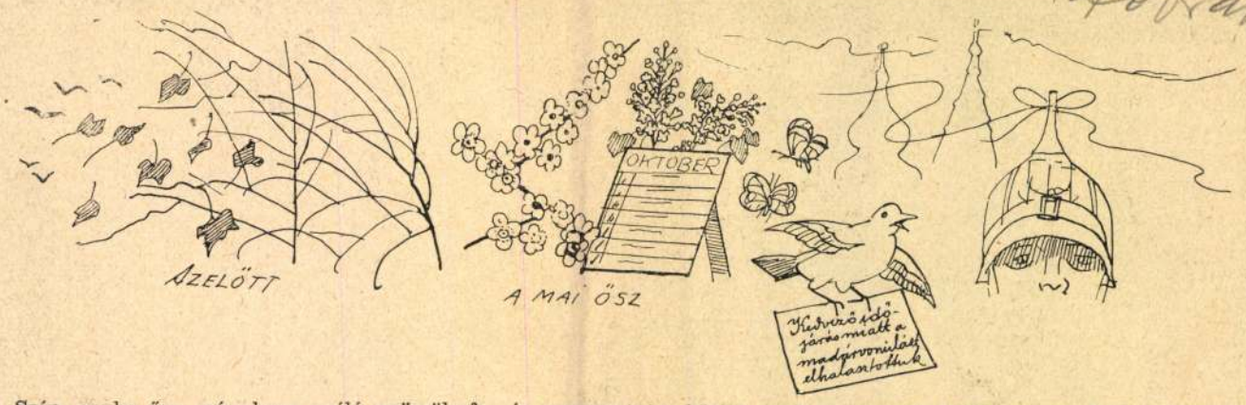

Szép, enyhe ősz, másodszor nyíló gyümölcsfa- és orgonavirág között száll a tavaszi lepke és az őszi ökörnyál
Mühlbeck Károly rajza

Eszeveszett dolognak érezte, egy mámoros ember őrjöngésének.

A terem levegője izzott. Az arcok eltorzultak, a szájak megvonaglottak s az asszonyok szeméből láng csapott ki, amely szinte felperzselte a zenekart; nem lett volna csoda, ha lángra lobban az egész terem a szenvedélyek viharzásától.

Egy öreg grófné odasúgta a szomszédjának.

— Az egész élet küzdelme és zokogása sír ebben a szimfóniában.

Razumovszky herceg büszkén bólintott:

— Hiába, Beethoven az egyetlen és összehasonlíthatatlan, minden minta nélkül, egyenesen az égből pottyant le.

Stefferl érezte, hogy Karolina mindjobban hozzásimul ,egész reszkető, forró, vonagló testével. Meghökkent.

— Mi történt magával? — súgta neki aggodalmasan.

— Félek! — lihegte Karolina alig hallhatóan és reszketett a szája.

Stefferl nem tudta, hogy vajjon mitől fél Karolina. De ő is valami félelemfélét érzett.

E pillanatban valaki a háta mögött felsóhajtott:

— Uram, irgalmazz!

Érezni lehetett, hogy sem a mester, sem a zenekar, sem a közönség nem bírja sokáig. Nem lehet tovább fokozni azt a zabolátlan, fékevesztett erőt, amelyben mintha az őstermészet maga dalolta volna, viharban, szélvészben, villámok csapkodása közben az ő pogány, örömtől duzzadó, rettenthetetlen, nyers ünnepi himnuszát. Nem lehet tovább fokozni azt a titáni erőfeszítést, amely az ellentétek őrült kirobbanásában szinte céltalan és emberfeletti módon pocsékolódott. És mégis fokozódott. Mintha az egész földi és földöntúli világ táncraperdült volna és úgy ünnepelné óriási forgatagban egy új csillag születését: a zene elérte az emberileg felfogható legmagasabb tombolást.

— Hallod, Stefferl, hallod?

— Mi történik itt?

— Nem ismered ezt a melódiát?

— Nem. De felzaklat és elragad.

— Hiszen ez a tánc onnan való, ahonnan te való vagy, Stefferl.

— Magyar?

Karolina belevájta körmeit Stefferl karjába.

— Magyar tánc! A te fajtád tánca. Ah, Istenem, látom a te országodat és úgy szeretem a magyarokat, Stefferl, téged is azért szeretlek . . . szeretlek, Stefferl.

Karolina aléltan hullt Stefferl vállára.

Magyar Bál a Vigadóban. Mezőkövesdi hímzésekkel díszített magyarruhás táncosnők és táncosok

Kovács Panni

98	Éva	gipsz	600.— P
99	Dalma	„	200.— „
100	Keresztelő Szt. János	„	800.— „

Nemzeti Szalon
Tavaszi Szalon 1937

da Messina.

ad második felében.

(János 19. r. 1—2.).

rdultan ábrázolt, de ég felé
zetben látjuk, midőn őt a
és kegyetlen ostorozás után
. Arczán és mellén vér- és
ra omló haja, szeme, szem-
barna. Száját kissé nyitva
ei látszanak. Nyakára kötél
bal vállon lógnak. Mögötte,
nester e jelzése olvasható:

— Lelt. sz. 1356. — Vétetett
ntól 4000 lirán (3660 K). —
n (279–95). — Az elszámolásra
iki 59601 sz. min. előadmányi
yta az 1900 november 28-iki
augusztus 26-iki 373 eln. sz.

adatok:
01, 1904: II. 1356. *P. da Mes-*

umban. 1906: III. 118. *Pietro*
hoz kötve. — 1906: III. 118.
a Colonne. — 1910: III. 118.
e Christ à la Colonne.
tr. 26. l. — Verzeichniss Nº 32.

III
95 (1356)
634 (344).

III: 95.

jogát el nem veszi. Onisor fiskális úr ugyan nem volt gyöngy és nem is borban ment felfelé, csak a boroshordó tetejére ment fel, de ezt a jogát sem vette el tőle senkisem. Hogy jól is tette-e, hogy fel-

lépett, azt megtudjuk kicsit később, csak türelem.

Denique fellépett s most lassacskán úgy fordult a helyzet, hogy igenis nemcsak a pörkölt, de a jelöltnek a személye is fontos lett. Hiszen a legszélsőbb nemzetiségi programmal állt ki a placcra domnu Onisor.

Csokány választási vezérkara csak mosolygott, de azért, mint jó hadvezérekhez illik, megszerveztük táborunkat minden községben, kéméket csempésztünk be az ellenjelölt táborába, hírekért és résen voltunk a harctér minden pontján. Hogy valahogy meglepetésre ne ébredjünk, jóllehet, majd ezer biztos voksunk volt.

Csokányt alig ösmerték a választók, mert eddig mindig egyhangúan lett képviselő, tehát nem kellett, hogy járja a falvakat, aztán öreg is volt, beteges is, tanári állása is állandóan a fővároshoz kötötte, de Onisort, aki besztercei ügyvéd volt és kortes-útján faluról falura járt, közelről ismerték az oláhok. A dákoromán pópák nyiltan, az oláh jegyzők a falvakban meg titokban ő mellette ténykedtek, aminek eredménye azután az volt, hogy alig hogy kibontotta zászlaját, azt a kék-sárga-vérpiros rongyot, hatszázan Onisorra esküdtek. (Az a hatszáz, aki eddig még sohsem kapott ürütokányt vagy pörköltet.) De még kétszáz és az övé a mandátum.

A választási vezérkar, már mint a Csokány-párti vezérkar, még mindig nem nyugtalankodott, aggódott. Látott már karón varjut, oláh karón oláh varjut máskor is. Számításai alapján azt mondta: — Nekünk közel ezer holtbiztos voksunk van, hát ne igen féljünk a frátyétől. Több mint hatszázra nem fogja felvihetni a táborát.

— S ha mégis? — kérdeztem az uraktól. — Ha felviszi hétszázra, hétszázötvenre a táborát, mi lesz?

— Akkor is száz vokssal győzünk.

— Most megfordítom a bot végét, — jegyeztem meg az értekezleten az uraknak. — Elnézhetjük-e nyugodtan, hogy csak száz vokssal bukjék meg a frátye? Hisz ez a nemzetiségi agitáció erkölcsi győzelmével lenne egyenlő! Több mint ezerrel kell, hogy lemaradjon a pasas, vagyis abból a hatszázból is, amije már megvan a frátyénak, háromszázat el kell hogy hódítsunk. (Hiába no, cape-rape az ügyvéd még a választási hadjáratban is, feleim.)

— De mi módon? — kérdezte a vezérkar.

A választási vezérkar nem olyan, mint a katonai vezérkar, melynek legkisebb rangú tisztje is százados. A választási generálstáb közlegényeket is fogad be a körébe, csak feltétlenül megbízható és fortélyos legyen a közlegény.

A miénkben is ült kettő, örmény volt az egyik és Szenkovics Bogdánnak hitták, zsidó volt a másik és Káin Volf az anyakönyvezett neve. Szenkovics csupa fekete bors és paprika volt, csupa higany és mozgékonyság Káin Volf.

S mikor azt kérdezte a vezérkar, hogy: mi módon? Szenkovics Bogdán a kezébe vette az Onisoristák lajstromát és azt mondta: — Ezt megkartitam ötvennel.

Káin Volf meg felugrott, majd leült, aztán megint csak felugrott és azt mondta: — Én meg hetvenet vállalok magamra.

(Adta nyughatatlan zsidaja, itt is csak felfelé licitált.)

— Végül pedig, — hangoztattam én — én száz darab Onisor-választót hozok át a tulsó partról a miénkre.

— Csak meg ne verjék, — szólt mosolyogva a közjegyző, én meg, biztos lévén a dolgomban, feleltem, hogy nem ütik a jogászt agyon, de nem ám.

Mit tett a mi Szenkovics Bogdánunk? Bocskoros oláhnak öltözve elment Szentgyörgyre, mely Onisor-párti község volt, egy körülnézéssel tanulmányozta a helyzetet (minden örménynek két esze és száz szeme van), majd elhelyezte a maga aknácskáit itt meg ott. Az volt az aknájának a magja, hogy egy nagyilvai Onisor-választó a maga vasárnapi tüszőjét vitte be domnu Onisornak prezentbe és kapott érte hálapénzül száz koronát. — Erigy be te is... erigy be te is és vidd be neki a vasárnapi tüsződet. A szentgyörgyi embernek is legyen annyi esze, mint az ilvainak; száz koronáért tiz tüszőt is kaphatni.

— No, ez ötletnek is jó, üzletnek is jó, — volt a közvélemény. És már másnap korán reggel a megmaszlagolt atyafiak egyike, quasi mint vezérvarju, be is következett domnu Onisorhoz a városba és átnyujtotta neki a tüszőjét. — Szetreászke domnu Onisor, nosz deputát!

Az ezeréves tölgy alatt

Az ezeréves tölgy alatt,
Hol ezen év már elhaladt,
Állok tünödve és keményen.

Ez a dacos törzs még remél,
Csonk-ágain leng friss levél,
Ó, hát az ember ne reméljen?

Nézem a roppant ágakat,
Az egyik szinte rám szakad,
Mert csüggeteg, élettelen.

Olyan, mint az a tört magyar,
Ki törzsökéről hull hamar,
Mihelyt „egy kis szél" megjelen.

Hejh! vihar-álló óriás-fa,
Hol látni olyan óriást ma,
Ki lebirjon egy ezredévet?

Mig gyötör ez a gondolat
Az ezer éves tölgy alatt:
Szemem forró könnyekbe mélyed.

Ujlaky János

Tél az Alpokban

— Nagyon köszönöm, — hatódott meg Onisor és átvette és a szivéhez nyomta a tüszőt. — Ezzel fogok a küzdelembe indulni és érettetek harcolni, testvéreim. Mondd meg ezt a szentgyörgyieknek, testvér s most áldjon meg a dumnezó, aki velünk lesz.

Az oláh pedig nem mozdult, csak várt.

— Akarsz még valamit mondani? — kérdezte pár perc mulva domnu Onisor.

— Igen. Azt akarom mondani, hogy köszönöm. Hogy köszönöm a száz koronát a tüszőért.

Domnu Onisor olyan savanyú képet vág, mintha táviratot olvasna, amiben az van, hogy anyósa három hónapi vizitbe jön. De hát mit csináljon a frátyéval, ha már elfogadta prezentbe a tüszőjét, sőt dikciót is vágott ki, ékeset? Vissza nem adhatja neki, nem szabad, hogy elrontsa a dolgát. Tehát kinyálaz a bugyillárisából száz koronát és odaadja az atyafinak: — No, itt van.

Másnap egy másik oláh, akárcsak az Illésnek a hollója, de nem búzalisztből sült cipó a csőrében, hanem vasárnapi tüsző a karmai közt. S ez az ötkörmös kéz is pénzre vár: fix ára van a tüszőnek, száz árzsint.

És Onisor kiizzadta... mást mit tehetett?

Még aznap csupa nyüzsgés lett Szentgyörgy és harmadnap egész processzió indult meg a faluból a jelölthöz és minden búcsújáró kezében nem rózsafüzér, vagy olvasó, hanem tüsző volt. — Szetreászke domnu Onisor, nosz deputát.

Mit tett erre domnu Onisor ügyvéd? Most kivételesen magyarul gondolkozott. — Hát Budavára az én házam? — kérdezte — és kutya, azaz tüszővásár a lakásom? Maga elé sem engedte a sok embert és... hogy is igérte volt Szenkovics Bogdán úr: megkartult a lajstrom több mint ötvennel, Csokány-párti lett Szentgyörgy egy csapásra.

Hát Káin Volf, aki hetvenet vállalt?

Kicsit elfáradtam, híveim, ezért ezt és a többit a legközelebbi alkalommal mondom el.

Szemtől-szembe

ÖT URILÁNY mutatkozott be december első felében a Zeneakadémián, mint az első Magyar Női Zongorakvintett. Művészi kvalitásiak teljes megértésre és méltánylásra találtak a nagy termet megtöltő hallgatóság soraiban. Schumannt, Franck Cézárt, Dohnányit remek készültséggel, káprázatos technikai tudással és elmélyedéssel adták elő. Hogy kik voltak? — Hagyjuk most ezt, hiszen itt nem irunk kritikát, csak a magyar kultúra újabb szárnybontásáról akarunk hírt adni s egyben hozzáfűzni néhány őszinte megjegyzésünket. A magyar képzőművészek csak nemrég arattak világraszóló sikert Barcelonában, magyar énekesek és énekesnők Bécsben, Berlinben, Newyorkban szinte nap-nap után aratnak diadalt, magyar zeneszerzőink a legfinnyásabb londoni és párisi müértőket is csodálatra ragadják s zongora- és hegedümüvészeink közül nem egy szerezte meg a világhirt, a világdicsőséget. Amilyen kicsi és gazdaságilag gyönge ország lettünk, olyan hatalmas és szellemileg erős a müvészet hóditó hadserege. Természetesen nem minden tehetségünk nyeri el a megérdemelt jutalmat. Sokan, nagyon sokan vannak, akik az első lépés nehézségeitől megrettenve, szerényen és szomorúan visszahúzódnak, csöndes polgári pályára mennek és nem fejlesztik tovább művészi képességeiket. Másokat, a már ismertebbeket, gyakran az a fájdalmas tapasztalat keseríti el, hogy a magyar közönség társolyából mindig több jut a szerencsés idegeneknek, mint a hazai müvészeknek. Hiszen tudjuk, hogy Saljapin, Gigli, Jeritza Mária csak egy estén akkora tiszteletdijat kapnak, amennyiből a mi Operánk legelső művészei egész esztendőn át kell hogy éljenek. Senkisem vitatja a világjáró híres énekesek és zenészek kimagasló tehetségét, a pénzt sem sokalnánk, ha nekünk idehaza legalább annyi maradna, hogy a mi sokatigérő tehetségeinket támogathatnánk és a már kibontakozott müvészeket illő életmódhoz tudnánk juttatni. És teljes tisztelettel a világhirü fenomének iránt, akiket élvezni úgyis csak a társadalom legtehetősebb rétegeinek van módjában, azt kérdezzük: szabad-e évenkint négy-ötszázezer pengőt költenünk erre az amerikai méretü luxusra, amikor a mi kitünő müvészeink közül nem egy kishivatalnoki igényekre kénytelen lezsugoritani az életszínvonalát, amely pedig folytonos tanulásra, utazásra, szóval drága életmódra ösztökéli? Gondolkozzunk ezen a rikitó ellentéten és próbáljuk meg jobban megbecsülni s főleg jobb keresethez segiteni a magyar Trianon lelkes müvészeit. Több barátot szerez nekünk egyetlen külföldön szereplő magyar müvész, akit mi segitünk hozzá a tehetségei kifejlesztéséhez, mint ahány barátot vesztenénk azáltal, ha — legalább addig, amig szegények vagyunk — nem hordjuk oda maradék garasainkat a világszerte ünnepelt, dúzgazdag müvésznagyságok lábaihoz.

K. Kovács Panny
a fiatal, nagytehetségü szobrászmüvész „Önportré"-ja, a Téli Tárlaton kiállitva

LAPUNK BEKÖTÉSI TÁBLÁJA 3 PENGŐÉRT KAPHATÓ A KIADÓHIVATALUNKBAN

Kovács Panni

X. Tavaszi
Salon
1935.

D Lepold A

prelátus-Kanonok Ém

Esz Fergom

Kalytalan-Fér

Kovács Panni

Magyarság

Képes mell. 1937 március 28

l l i t á s á r ó l

ujvárosi Kovács Panni:
Kelemen Kornél portréja

Kovács Panni

Libet Endre most leleplezett szobra a Pannonia evezősklubban. (Kovács Panni szobrászműve)

szerencsejelt!
Vár feszülten a nap áldozatáig
S ím a várt szerencse megjelent:
Ah, de nem vad, könnyű kis pillangó!
S szép sugár lány, röptében csapongó.

„Tarka lepke, szép arany pillangó!
Lepj meg engem, szálj nám kis maddr:
Vagy vezess el, merre vágy szállandó,
Ahol a nap nyugodóba jár.»
Szél siramlik, s mint az őz futása,
Könnyű s játszi a lány illanása.

Nemzeti egység. A TESz tizenötéves jubileumára mintázta Kovács Panna

— Karolinával jöttél? Hol van Karolina?

Stefferlnek jólesett ez a féltékenység, de nem tudta volna megmondani, hogy abban Sel szerelmes szemrehányása, vagy pedig az hízeleg neki, hogy éppen Karolinára féltékenykedik. Sel unokanővérei és a hosszú, majdnem kopasz, lomha és esetlen Lichnovszky Eduárd társaságában volt, aki maga is szenvedélyes muzsikus s mint ilyen, fontoskodva magyarázta a nap jelentőségét.

— Ma másodszor játsszák az A-dur szimfóniáját. Ez tulajdonképpen olyan főpróbaféle. Ha megjönnek a külföldi uralkodók, akkor lesz az igazi bemutató! Nézzétek csak azt a zenekart! A legnagyobb művészek: Hummel, Meyerbeer, Spohr, Salieri, Mayseder, Schuppanzigh önként jelentkeztek, hogy játsszanak benne. Ilyen még nem történt a világon! Tudjátok, ki az a Mayseder? Minden idők legnagyobb hegedűvirtuóza. És Schuppanzigh? Na nem beszélek többet. De még ilyen a világon nem volt.

Ezeket a szavakat István gróf két testvérnénjéhez, Zsófia grófnőhöz és Fannyhoz intézte, valamint bátyjához, Széchenyi Lajoshoz, akik mind a hárman zeneértők voltak és összesen legalább hat-nyolc hangszeren játszottak.

Stefferl ezalatt réveteg szemmel keresett valakit.

A teremben minden perccel nagyobb lett a várakozás és izgalom feszültsége. A hölgyek elhelyezkedtek és alig hallották udvarlóik suttogását; a férfiak verejtékező homlokukat törölgették, a társalgás megszünt, a zenészek mind halkabban próbálgatták hangszereiket s egyszerre felszisszent valaki:

— Ott jön a mester!

Stefferl ijedten kapta fel a fejét. Karolina ott állott mellette és megfogta a kezét.

— Látod, ez ő! Gyere velem ide, az ablakmélyedésbe. Stefferl, Stefferl, nézd, milyen fenségesen rút!

Fenn, az emelvényen, a zenészek között csakugyan feltünt egy alacsony, izmos, tagbaszakadt, rút és komor férfiú, akinek aránytalanul nagy, kissé himlőhelyes, vörös, duzzadt arca, szürkésfekete sörénye, domború homloka, húsos, rövid orra, összeszorított, keskeny, széles szája, roppant állkapcsa, kicsiny, villogó szürke szeme inkább rút volt, mint fenséges. Az ember azt várta, hogy felmorduljon és elbőgje magát, megrázva fésületlen, lobogó, durva sörényét, mint egy oroszlán.

Öltözete lompos volt, mintha most vetődött volna be a bástyasétányról, ahol szélben, viharban, perzselő napon, esőben, hajadonfőn, ócska, fekete, papos köpenyében kószálni szokott.

A teremben felzúgott a taps és üdvriadal, mintha maga a császár jelent volna meg rajongó alattvalói között. Stefferlnek eszébe jutott, hogy Beethoven meg akarta volna verni Napoleont. Lompos külseje is eszébe juttatta a nagy hadvezért, aki aranytól, bársonytól, strucctollaktól és prémektől ragyogó, díszegyenruhás marsalljai között úgy jelent meg, mint valami kincstári zubbonyba öltözött őrmester. Tábornokok és államférfiak, hercegek és kamarások, gőgös olygarchák, aggodalmas gonddal kiöltözködve, feszesen, szertartásosan, csillogó dísszel úgy léptek be ide, a Lichnovszky-palotába, mintha udvari bálra jönnének; csak Beethoven Lajos úrnak volt joga házikabátban, kigombolkozva, rosszul kötött nyakkendővel és sáros csizmában megjelenni.

Stefferl kissé féltékeny volt erre a lompos medvére; sokalta azt a hódolatot és rajongást, amellyel őt Karolina bámulta; de megvallotta magának, hogy neki is tetszik.

A zenekar megszólalt. Stefferl alig hallott valamit a zenéből, csak Beethovent nézte, aki a zenekart vezényelte. Mikor elhalkult a zene, a lobogósörényű ember fokonként kisebb és kisebb lett, majdnem eltűnt a karmesteri emelvény mögött, aztán emelkedni kezdett, a hangok erősödtek, mindig tombolóbb lett a hegedűk, fuvolák és kürtök zengése, a karnagy most már lábujjhegyre állt és óriásnak tűnt fel, aki belenyúl a felhőkbe és szétveri, majd ismét egymásba kavarja azokat szörnyű karjával.

Stefferl ijedten nézett hol a karmesterre, hol Karolinára. Karolina arca égi elragadtatást mutatott. Az örömnek és az önkívületnek azok a kitörései, amelyek felzúgtak a zenekarból, Karolina arcán az elragadtatás, vagy a fájdalom vonaglásában tükröződtek vissza. Stefferl nem merte bírálni, csak érezte, hogy itt valami borzasztóan nagy és emlékezetes dolog történik. Nem hatotta meg, csak csodálkozásra késztette.

Új Idők 1934. 43. sz.

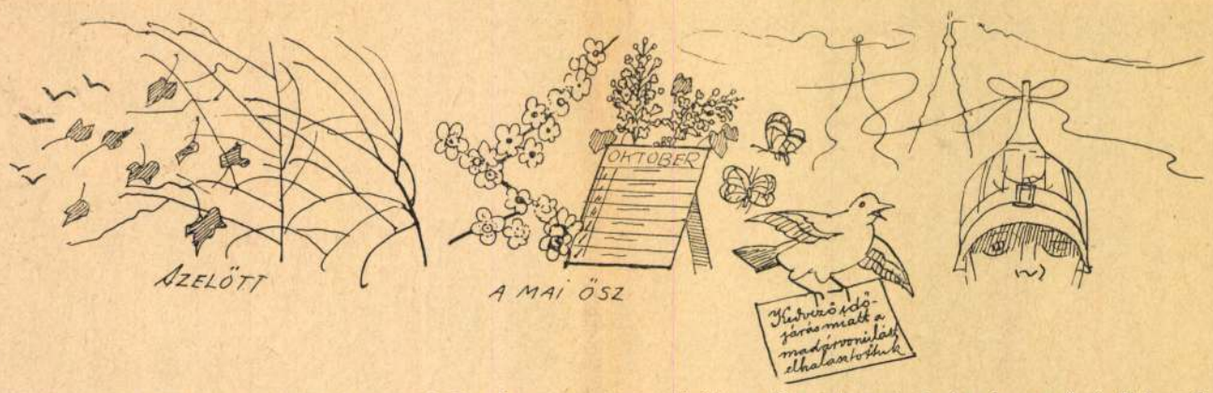

Szép, enyhe ősz, másodszor nyíló gyümölcsfa- és orgonavirág között száll a tavaszi lepke és az őszi ökörnyál
Mühlbeck Károly rajza

Eszeveszett dolognak érezte, egy mámoros ember őrjöngésének.

A terem levegője izzott. Az arcok eltorzultak, a szájak megvonaglottak s az asszonyok szeméből láng csapott ki, amely szinte felperzselte a zenekart; nem lett volna csoda, ha lángra lobban az egész terem a szenvedélyek viharzásától.

Egy öreg grófné odasúgta a szomszédjának.

— Az egész élet küzdelme és zokogása sír ebben a szimfóniában.

Razumovszky herceg büszkén bólintott:

— Hiába, Beethoven az egyetlen és összehasonlíthatatlan, minden minta nélkül, egyenesen az égből pottyant le.

Stefferl érezte, hogy Karolina mindjobban hozzásimul ,egész reszkető, forró, vonagló testével. Meghökkent.

— Mi történt magával? — súgta neki aggodalmasan.

— Félek! — lihegte Karolina alig hallhatóan és reszketett a szája.

Stefferl nem tudta, hogy vajjon mitől fél Karolina. De ő is valami félelemfélét érzett.

E pillanatban valaki a háta mögött felsóhajtott:

— Uram, irgalmazz!

Érezni lehetett, hogy sem a mester, sem a zenekar, sem a közönség nem bírja sokáig. Nem lehet tovább fokozni azt a zabolátlan, fékevesztett erőt, amelyben mintha az őstermészet maga dalolta volna, viharban, szélvészben, villámok csapkodása közben az ő pogány, örömtől duzzadó, rettenthetetlen, nyers ünnepi himnuszát. Nem lehet tovább fokozni azt a titáni erőfeszítést, amely az ellentétek őrült kirobbanásában szinte céltalan és emberfeletti módon pocsékolódott. És mégis fokozódott. Mintha az egész földi és földöntúli világ táncraperdült volna és úgy ünnepelné óriási forgatagban egy új csillag születését: a zene elérte az emberileg felfogható legmagasabb tombolást.

— Hallod, Stefferl, hallod?

— Mi történik itt?

— Nem ismered ezt a melódiát?

— Nem. De felzaklat és elragad.

— Hiszen ez a tánc onnan való, ahonnan te való vagy, Stefferl.

— Magyar?

Karolina belevájta körmeit Stefferl karjába.

— Magyar tánc! A te fajtád tánca. Ah, Istenem, látom a te országodat és úgy szeretem a magyarokat, Stefferl, téged is azért szeretlek . . . szeretlek, Stefferl.

Karolina aléltan hullt Stefferl vállára.

Magyar Bál a Vigadóban. Mezőkövesdi hímzésekkel díszített magyarruhás táncosnők és táncosok

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726

Kovács Paula, 13 éves kislány munkája a rajzészlet

PEST MEGYEI HÍRLAP

1981 JAN 25

/ 1021

VADÁSZOK. A rajzrészlet Kovács Paula 13 éves albertirsai kislány munkája

Olvas-e az agrárértelmiség?

Könyvespolcok néma tanúi

Az agrárértelmiség a főidényben több mint napi 11 órát, a holtidényben pedig legalább 9 órát dolgozik. Lényegében valamennyien ingáznak, mivel a nagygazdaságok működési területe több községre terjed ki.

A szellemi műveltségnek nincs különösebb egzisztenciális szerepe, munkahelyükön nem várják el tőlük a magasabb kultúrában való jártasságot. Arra a kérdésre, hogy olvasnak-e szépirodalmat, közvéleményünk egyértelműen nemmel válaszol.

(A közölt adatok a gödöllői járásra vonatkoznak, de a szociológiai felmérés számai némi hibaszázalékkal országosan is érvényesek.)

Nincs visszajelzés

Valamennyien ismerjük az eszményi szocialista agrármérnök típusát. Az újságok publicisztikai írásai, a bíráló észrevételek ellenére is egy ideális állapot körvonalazására törekszenek. A valóságban viszont létezik egy másik agrárértelmiségi réteg.

K. J. mezőgazdasági mérnök, aki szarvasmarha-tenyésztési ágazatvezető a b-i tsz-ben, rosszkedvűen romban — mondja G. P. a t-i tsz brigádvezetője. Az erőteljes, izmos alkatú magas férfi felnőttként végezte el a mezőgazdasági technikumot. Valamikor főagronómusként tevékenykedett, az egyesülések után került alacsonyabb beosztásba. Puritán ember volt egész életében: kerékpárnál rangosabb közlekedési eszköze sosem volt és csak nagyon nehezen fogadta el azt az álláspontot, hogy nyáron ne mezítláb járjon ki a határba.

a legkorszerűbb ismereteket elsajátítani tanult mesterségében, az egy idő után nem tud meglenni a személyiség kiteljesedését segítő olvasás nélkül. A hosszabb munkaidő és a nagyobb jövedelem megszerzése érdekében vállalt háztáji elfoglaltság valóban akadálya az agrárértelmiség önművelődésének — mondja Deák István, akinek nagy könyvtára lemezgyűjteménye van, és igényes olvasó hírében áll.

Az eddigiek alapján a dánszentmiklósi példát leszámítva, agrárértelmiségünk művelődési szokásait illetően — ideértve természetesen az olvasást is —, *kedvezőtlen* tendenciákat követhettünk nyomon. Hogyan látja a kérdést a tudós-kutató, akinek szociológiai felmérések, interjúk tapasztalatai vannak birtokában.

Dr. Balla Gábor Tamás, a Gödöllői Agrártudományi Egyetem Tanár

Kovács Pálma kékfestő

közös tárlaton szerepelt Tatabányán
a Komárom megyei Állami Épitőipari Váll művel
désiházában.

Magyar Hirlap 1979/9o/8

Kovács Pálma

Dr Bolyós András és felesége Kovács Pálma a népmüvészet ifju mesterei, akik kiállitottak a MOM Csörsz útcai központjában vásárnap

Magyar Hirlap 1980/1/3/9

Virág: A vasárnapi vásárnap

Kovács Panna

A kalocsai Népművészeti és Háziipari Szövetkezetben dolgoztak :Király Ilus,Peák Pöre,Kovács Panna,Török Gisa,Pirisi Julis, nevük országosan ismert, valmint Szőnyi Marcsa a legszinvonalasabb külföldi bemutatókon kelt feltűnést.

Magyar Hirlap 1976/174/4

Bárkösi Mária:Kalocsai virágok

MDK

Kovács Panni, szobrász.

Torzó.

MűTárs. Téli tárl. 1938.febr.-márc. Gyüjt. kiáll.
MP.Műcsarnok. Kat. 8.l.

MDK

Kovács Panni, szobrász.

Neuz. Szalónban: Szinyei Fárs Tavaszi Szalónja.
(rendezte Szőnyi István és Herman Lipót)
PN. 1937 V. 16.

MDK

Kovács Panni szobrász

/e.a./ : A Szinyei Társaság Tavaszi Szalonja. Ujság. 1937. V. 16.

Kovács Panni
Gyorskorcsolyázók, bronz

Tavaszi Tárlat. Műcsarnok, 1932. április,
16 l.

Aranyozott ezüst, 18·5 és 19 cm.

KÉS ÉS VILLA
XIX. század.
Fém és fa, 18 cm.

KÉS ÉS VILLA,
két pár.
XIX. század.
Fém, 22 cm.

GYŰRŰTARTÓ,
filigrános dísszel, tetején emberke.
XIX. század.
Ezüst, mag. 10·8 cm.

DIPTICHON,
festett, zománcos, félkörös felső záródásokkal. Keresztlevétel—Madonna szentekkel. Az utóbbi Rafael folignoi Madonnája után.
XIX. század.
Réz, 41·5×62 cm.

ÉKSZERTÁLKA,
két füllel, hintázó gyermekek trébelt képével.
XIX. század.
Ezüst, szél. 18 cm.

TÁNYÉRKA,
trébelt.
Török munka, XIX. század.
Ezüst, átm. 14·5 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.

1

MDK

Kovács Panni

Fiatalok a Nemz.Szalonban. Esti Ujság 1937. jun. 16.

Kovács Panni

MDK

Papp Szilágyi Egonné

Műcsarnok 1930 tavaszi kiállítás

Kovács Panni

Országos Magyar Képzőművészeti Társulat téli kiállításán szerepelt

EK-929-XII-22.

Kovács Panni

szobrász

Téli Tárlat - Műcsarnokban - szoborral szerepel.

8 Órai Ujság
1934.I.14.

Kovács Panni

szobrász

Téli Tárlat - Műcsarnokban - szoborral szerepel.

Pesti Hirlap
1934.I-14.

Kovács Panni, szobrászm. MDK

munkájával menti az egyébként alacsony színvonalu szobrászati anyagot.

Terzója hozzájárul a nivóemeléshez.

B.P.L.: Megnyilt a Téli Tárlat a Műcsarnokban. Nemzeti Ujság. 1938.febr. 6. 12.l.

MDK

Kovács Panni

/e.s./: Thorma János "Március idusa", A Műcsarnok téli tárlata. Ujság 1938. 7.l.

MNK

Kovács Panni

Női arcmás. Gipsz. Mgt.

III.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.1935.
Márc.24-Máj.15. Műcsarnok. Kat. 11.o.

Kovács Panni

Műcsarnok téli tárlatán szerepelt.

A képmás-szobrászatban *Nemes György* gróf *Apponyi Albert* szobra, *Ligeti Miklós* Kántorné képmása és szép Alexa-feje. *Lányitól* Zilahy Lajos arcmása, *Zsákodi Csiszér János* dr. Schuster portraitja, *Horváth Gézától* dr. Ravasz László, *Lux Elektől* dr. Hutyra Ferenc, *Istók Jánostól* Thier-Szabó, néhai *Pongrác Szigfridtől* dr. Kemény Miklós feje, plakettekben: *Sződytől* gróf Klebelsberg és Neuschloss-Knüsli Kornél feje. *Keviczky Hugó* Bartóky-feje, vitéz *Técsy László* Dürer-érem lapja, *Csillag Istvántól* Rákosi Szidi féje válik ki. Igen szépen fejlődő tehetség a fiatal *Illyefalvi Lőte Éva*, aki gróf Teleki Andor és Alpár Gitta szobrával, az ugyancsak fiatal *Kovács Panni*, aki finom önarcmásával s *Vanczák Ferenc*, aki atyjának jó portrait-szobrával bizonyitja tudását.

PH. 929. XII. 24.

MDK

Kovács Panni

Gyermekfej

Tav.tárlat, N.Szal. 1934. jun. 6 l.

MDK

Kovács Panni

Férfi arcmás, gipsz

Fiatal művészek kiáll. Műcs. 1933. szept.

9 1.

MDK

Kovács Panni

Női fej, gipsz

Fiatal művészek kiáll. Műcs. 1933. szept.

9 l.

MOK

Kovács Panni, kobrák.

Torzó, gipsz.

Neuw. Szal. Mův. E. - Szinyei Társ. X. tav. kiáll. - 1935. V. 8-19.

Kat.

MDK

KOVACS PANNI

kitüntető elism.

17. Tav.Szal. dijnyert. névsora. N.Szal.
1942. jun.

MDK

Kovács Panni, szobrász

148. Nöi fej. Gipsz.

455. Szegénység. 19.1. "

Bp.Mücs. - OMKT. Kemz. Képzőmüv. Kiáll. 1934. ápr.26.-
Kat. 9.1.,19.1. jun.17.

Kovács Panni

"Korcsolyázó" c. műve a Műcsarnok tav.tárlatán.

8.0.932.IV.24.

Ivona Pavni

...sorosolyská" o. mšve s Mlosarnok tav.tkvlatka.

B.O. "32.IV.34.

MDK

Kovács Panni, szobrász

Arcmás. Gipsz.

Bp.Műcs.-OMKT Nemz.Képzőmüv.kiáll./Rend.M.Kir.Vall.-
és Közokt.Min./ 1933 ápr.19.-máj.25. Kép.tm. 29.1.

Kovács Panni

MDK

Női fej , gipsz

Műcsarnok 1934.Nemzeti Képzőművészeti Kiállitás

Kovács Panni MDK

Szegénység, gipsz

Műcsarnok 1934 Nemzeti Képzőművészeti Kiállítás

Kovács Panni MDK

Női arcmás, gipsz

Műcsarnok 1935 III.Nemzeti képzőművészeti kiáll.

Kovács Panni MDK

Gyermekfej, gipsz

Műcsarnok 1934 Téli kiállitás

Kovács Panni MDK

Női fej, gipsz

Műcsarnok 1933 Fiatal művészek kiáll.

Kovács Fanni

Mól fel, gigas

Kovács Panni MDK

Aöcmás, gipsz

Mücsarnok 1933 Nemzeti Képzőmüvészeti Kiáll.

Kovács Pannt MDK

Apcmás, Erkes

Miscsenok 1975 Nemzeti Képzőmüvészeti Kiáll.

Kovács Panni MDK

Férfiarcmás, gipsz

Mücsarnok 1933 Fiatal müvészek kiáll.

Kovács Pannì

Pétfiszemés, gipsz

Kovács Panni szobrásznö.

Katol.Szemle.1930.157-64.l.

MDK

Kovács Panni

Pistalok a Műcsarnokban. Művész-Élet 1933. 14-15.sz. 7.l.

Kovács Panni szobrász

Férfi arciás

Női fej

Fiatal Müvészek Kiállitása katalógusa 1933
Mücsarnok.

MDK

Kovács Panni, szobrászm.

Tanulmányfej. Gipsz.

Műcs.-OMKT. 1931-32.évi téli kiáll. dec.20.-jan.17. Kat. 13.l.

Kovács Panni

MDK

Torzó, gipsz

Műcsarnok 1938 Téli kiállitás

Kovács Panni

MDK

Tanulmányfej, gipsz

Műcsarnok 1931/32 téli kiállitás

Kovács Panni.

A III. Nemzeti Képzőművészeti kiállításon művei szerepeltek.

Új Magyarság, 1935. März, 24.

Wł. Hoppenot, Pl. St. Nicolas, 24.

Kovács Panni szobrási

Torzókkal nezegyel a Műszaknak

téli Tárlatán (emlitve)

Nemzeti Ujság 1938 II. 6

Kovács Panni

festőművész

Harmadik Nemzeti Képzőművészeti Kiállitás - Műcsarnokban - képével szerepel.

U j s á g
1935.III.23.

Kovács Panni

"Gyermekfej" c. műve a Nemzeti Szalon tav.tárlatán.

Ujság, 934.VI.10.

Kovács Panni

Mellszoborral szerepelt a Műcsarnok kiáll.-án.

P.H.933.IX.10.

Kovács Panni

Szobormüvével szerepelt a "Fiatal Művészek Kiállitásá"-n a Műcsarnokban.

M.933.IX.10.

Kovács Panni

Szerepelt a Magyarság Képzőművészeti Kiállításán.

M. 1933. XI. 5.

Kovács Panni

szobrász

Téli Tárlat - Műcsarnokban - szoborral szerepel.
Portré

Magyarság
1934.I.16.

Kovács Panni

Művével szerepel a Műcsarnok
Téli Tárlatán.

P. K. 929. XII. 24.

Kovács Panni MDK

Önarcmás, szobor

Műcsarnok 1929/30 téli kiállitás

MDK

Kovács Panny

Páros mükorcsolyázók, repr.

Magyarság 1933. dec. 3. Képes mell. 4.l.

MDK

Kovács Panni

Éva, gipsz
Dalma, "
Keresztelő Szt.János, gipsz

XII. Tavaszi Szal. N.Szal. 1937. máj.
11 1.

MDK

Kovács Panni

Arcmás, gipsz

Nemz. Képzőműv. kiáll. Mücs. 1933. ápr.

29 l.

Kovács Parmi szobrász

Remetehegy - út 68. műcsarnok.

1930. tav. kiáll. IV. t. 26.

1934. téli kiáll. 115.

1934. nemz. képzőm. kiáll. 148, 455.

Ezüst szíjdíszítés, honfoglaláskori

VIII. 203.

Kovács Panni

grafikus. Miskarcok

1931/32. téli tárl. 187.

1932. tav. tárl. 249

1933. nemz. képzm. kiáll.

349.

Kovács Panni

Kolbász Műcsarnok
1933. szept. Fiatal művészek kiáll.
32, 41.

Kedves Péter

Kiállítás a tatai Vármúze-
umban

Magyar Nemzet 1986. IX. 22.

Kovács Péter, amatőr szobrász, honvéd.

Az idei évben sem kellett sokáig vámi, hogy új alkotásokkal gazdagodjon hadseregünk amatőr alkotómhve szeti mozgalma. – Egerváróti, az egyik dunántúli egység alkotótábora megnyílt, melynek anyagából a közeljövőben kiállítás nyílik a zalaegerszegi Helyőrségi Mikr. Otthonban. – Kovács Péter honvéd tévdelő lövészkatona kisplasztikáját láthatjuk /repr./

Katona M. István: Előtérben: a katonatéma.
Néphadsereg, 1984. jún. 9.

KOVÁCS PÉTER

-25 OHÁR -: MŰVÉSZET, BEJTÉLY, MEGFEJTÉS

FEJÉR MEGYEI HIRLAP 1998 III. 17, 4

KOVÁCS PÉTER, szurszabómester

A Székesfehérvári Városi Levéltárban két irat a város XVIII.sz.-i mestereiről.Az egyik 1784-ből,a másik pár évvel későbbi.64 mesterség,519 név.Az arab számok a két listát,a rómaiak az öt csoportot jelzik.

263.old

/ 1,2./ V. szurszabó. 266.old

U.VARGA MARIANNA: Mesteremberek Székesfehérvárott a XVIII.században 263.old

ALBA REGIA.István Király Múzeum Évkönyve. VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

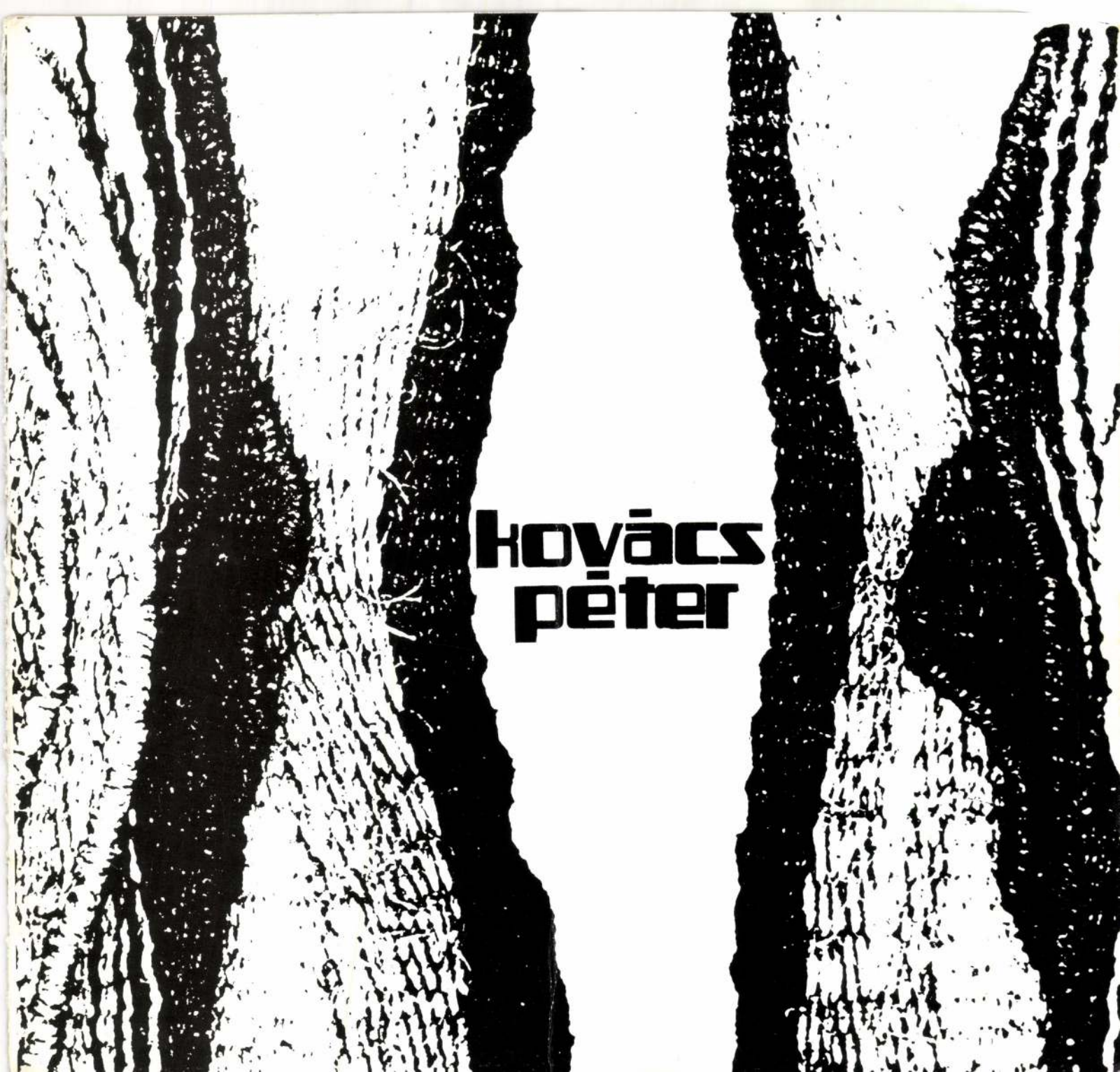
kovács
péter

A KUNY DOMOKOS MÚZEUM KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSAI 61.

KOVÁCS PÉTER

textiltervező iparművész

KIÁLLÍTÁSA

TATA – VÁR, 1986. szeptember 21.

A kiállítást rendezte: LÁNCZ SÁNDOR
Katalógusterv: HORVÁTH FERENC
Fotó: KOVÁCS PÉTER

Felelős kiadó: BÍRÓNÉ DR. SZATMÁRI SAROLTA

ISSN 0139-4320

Készült: MŰZEUMNYOMDA Kecskemét

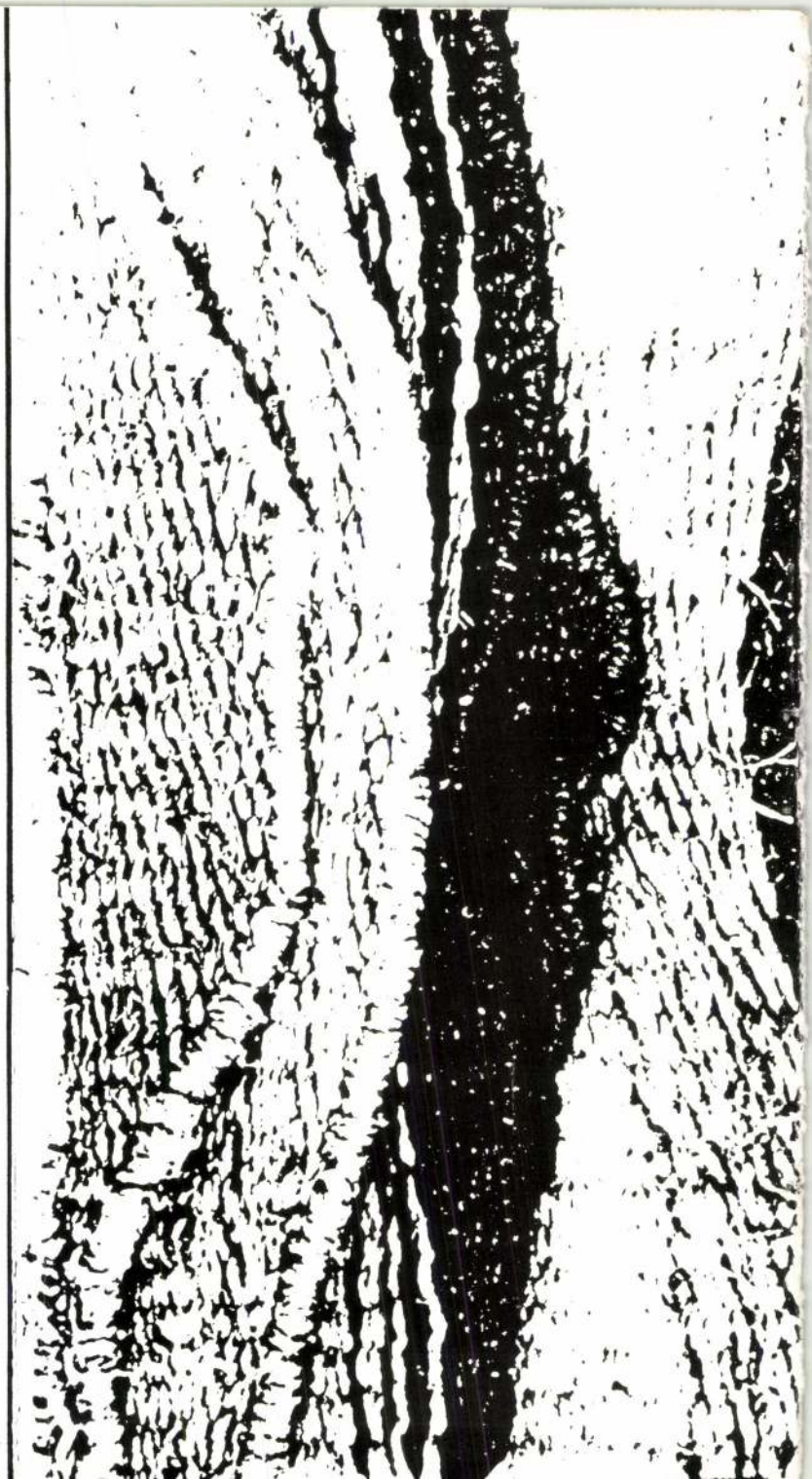

KOVÁCS PÉTER
textiltervező iparművész
KIÁLLÍTÁSA
TATA
A KUNY DOMOKOS MÚZEUM
1986.

Kovács Péter 1941-ben született Sopronban. Tanulmányait 1966-ban fejezte be az Iparművészeti Főiskolán.

TANULMÁNY

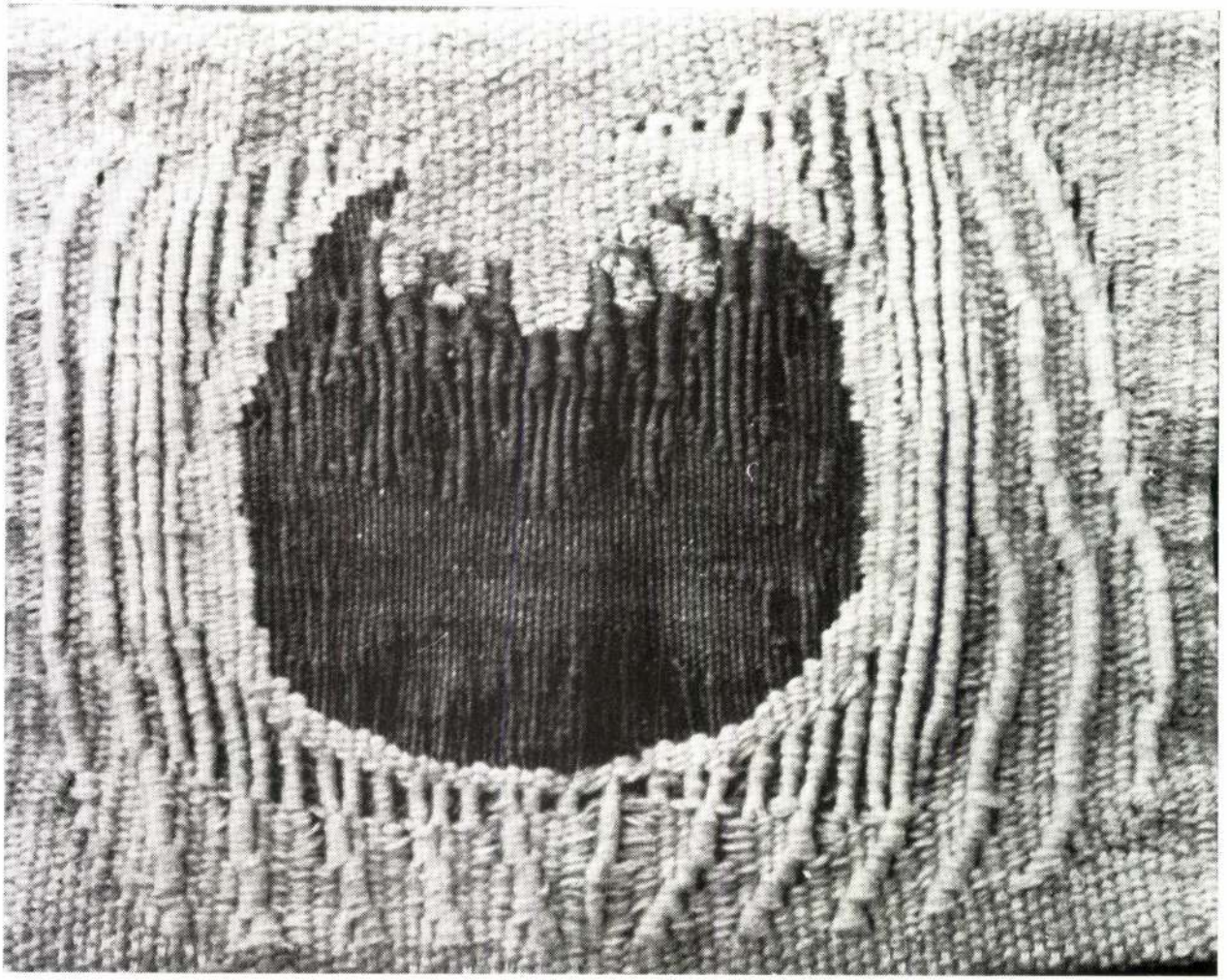

A Lakástextil Vállalat munkatársainak kétévenként rendezett bemutatói sorában ezúttal *Kovács Péter* és *Bényi Eszter* textiltervező művészek alkotásai láthatók.

Kovács Péter közel húsz esztendeje dolgozik a vállalatnál. Nagyipari előállításra készült munkái közül specialitása a jacquard-bútorszövet, de tervez más textíliákat is. Kiállításunkon gobelin és vegyes gobelin technikával készült műveit láthatjuk. Részeseként annak a nagy fellendülésnek, melyet 1968-tól, az Ernst múzeumban rendezett Textil falikép '68 című kiállítástól számíthatunk, bontakozott ki az ő művészete is. Míg bútorszövetei az alkalmazott művészet kategóriájába sorolhatók, falikárpitjai az autonóm művészet alkotásai közé tartoznak: gondolati tartalmat hordoznak. Első munkáin még erősen érezhető Paul Klee művészetének hatása: mint erre a címek is utalnak *(Figurák vörösben, Madaras, Hajós)*, a fauna és a flóra gazdagságán meditálva szó színes jeleket, s így szól az ember és környezete közti kapcsolatról. A *Tanulmány* modellje az ember bordázata. Ezen a művén már kilép a kárpit síkjából a térbe. A szélekről simán induló szürke bordák a közép felé haladtukban megszakadnak és vastag párhuzamos húrokra bomlanak, majd párhuzamosan vonuló fonalcsomót alkotnak, középen pedig vastagon vonul végig az ér vörös csomózott fonala.

Az itt felvetett kép, gondolat él tovább, ölt más formát a *Kezdeten*, az Igazságügyi Minisztérium kárpitján. Minden idegen befolyástól megszabadulva ezen már megtalálta *Kovács Péter* a saját hangját. Kevés eszközzel dolgozik, két szín – többnyire vörös és fehér – kontrasztjára épít, s a síkból kilép a térbe. A Kezdeten a pohárra emlékeztető befoglaló formát, a vegetációt idéző organikus alakzatot töltik ki, s ebbe nő bele alulról a sötétkék formán keresztültörő, csomózott szállal erősen hangsúlyozott rózsaforma.

A szár-virágformát, mint alapformát, néhány későbbi alkotásán is megőrzi, de azáltal, hogy a kitöltő elemek módosulnak, más-más jelentést ad nekik. A *Tanulmány* vörös magját gazdagon ölelik körül a fehér szálak, a *Termés* három részre osztott szimmetrikus kompozícióján a középtér vörös pozitív formáját a két szélről a közép felé forduló negatív forma támogatja, az *Egységen* pedig a középpont felé tartó, majd elhaló csomózott fehér fonalak közepén, kétoldalt szimmetrikusan kék-sárga forma jelentkezik. Ez a formavilág: a középpontban hangsúllyal jelentkező, színben és tömegben egyaránt nyomatékos, míg a szélek felé oldódó-elhaló tételekben kifutó kompozíciós séma nagyszerű megvalósítást nyert az eddigi legnagyobb, több mint nyolc négyzetméteres falikárpiton, a *Kisülésen*. A Villamosipari Kutató Intézet részére készült művön a feszültség egy csomópontba sűrítését, majd feloldását szőtte meg: a középen megvillanó fehér magot hordozó vörös dárdahegy-formát fekete szálak övezik, ezek továbbítják a feszültséget, ez a kárpit mezejének szürkéjében rezeg tovább a mező széléig, a ráboruló fehér formák pedig a hatást jelzik.

Újabb kárpitjain a meghurkolt szál adta plasztikai hatással fokozottan élt, színben azonban továbbra is igen mértéktartó. A *Láng* fehér serlegformába beépülő vörös homokóra-alakzat, a *Barna-fehér tanulmány* pedig középen széthasadó, vastag barnával keretezett fehér szilvaforma, s ebből a fehéres-barnás alapon barna és fehér hiperbolikus alakzatok indulnak kifelé. Három tanulmánya a *Gondolatok a természetről* címet viseli. Közülük az első a közelmúltban elhunyt *Ságoly Klárának* állít emléket, az ő egyik művét, a *Folyamatot* (Homokóra) idézi meg; a *Kis életfa* pedig már a kőszegi házasságkötő termébe készült *Nagy életfát* vetíti előre. Ez a maga átírt formavilágával, zöld stilizált ágaival, a fának lilás-rózsaszínes és rávetülő barna törzsével a két nem szintézisét szimbolizálja, de egyúttal axis mundiként, s Kovács Péter korábbi munkái ezt az értelmezést támasztják alá – a Föld (nő) és az Ég (férfi) közti közvetítőként is magyarázhatók.

Kovács Péter képi világának megalkotásakor nagy szerepet szán az ellentétpárokban kifejeződő s a művészetben is ellentétes eszközökkel ábrázolható jelenségeknek: ezekben az élet megjelenésének a feltételeit látja.

Láncz Sándor

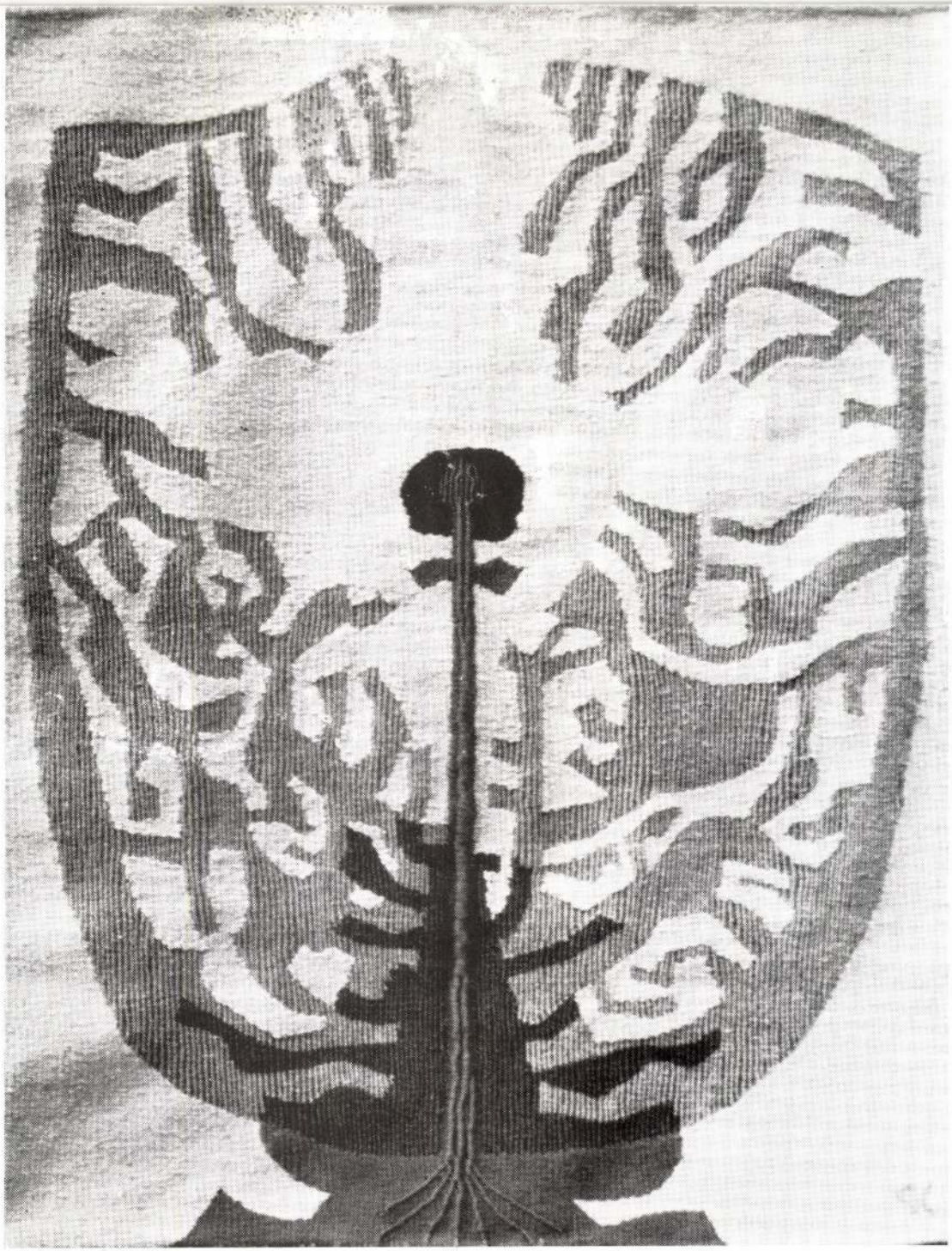

KEZDET

Csoportos kiállítások

1968 Textil falikép '68, Ernst múzeum, Budapest
1969 Textil falikép '69, Szombathely–Sopron–Jablonec
1970 Minszk
I. fal- és tértextil biennálé, Szombathely
1972 II. fal- és tértextil biennálé, Szombathely
1973 I. ipari textil biennálé, Szombathely
1974 LATEX Stúdió kiállítása, Iparművészeti Múzeum, Budapest
III. fal- és tértextil biennálé, Szombathely
1975 Jubileumi iparművészeti kiállítás, Műcsarnok, Budapest
1977 III. ipari textil biennálé, Szombathely
1978 Lodz
1979 IV. ipari textil biennálé, Szombathely
1980 LATEX Stúdió kiállítás, Tata
1981 Hódmezővásárhely
1985 VII. ipari textil biennálé, Szombathely
LATEX V., Szombathely

KISÜLÉS

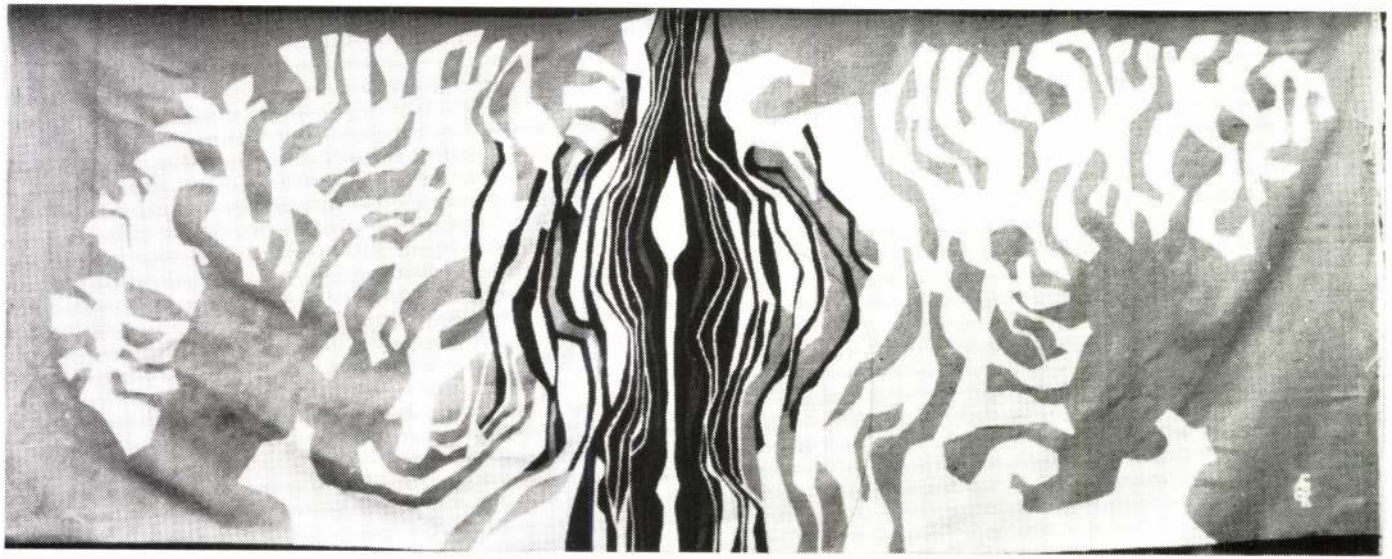

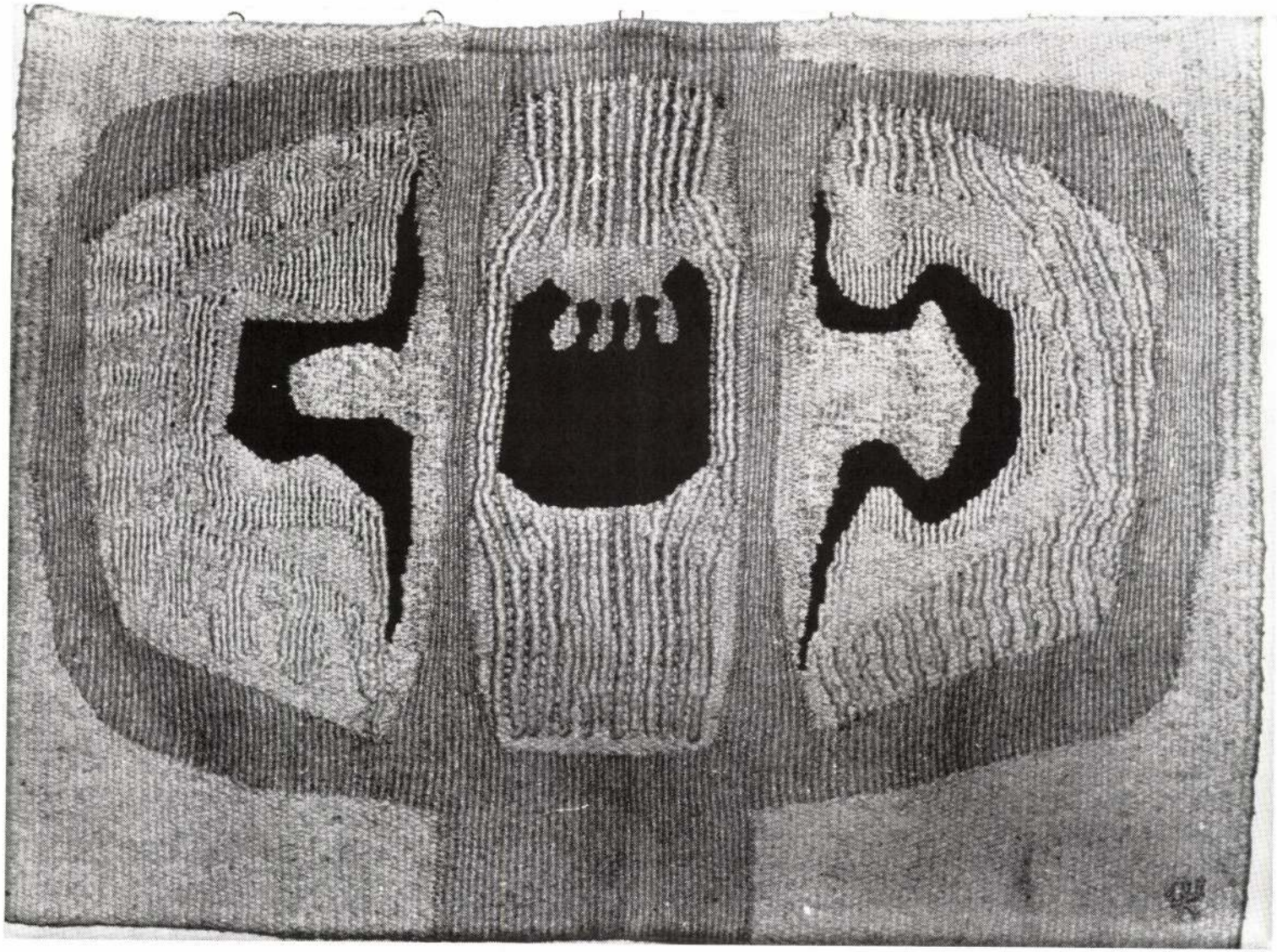

Művek jegyzéke

FIGURÁK VÖRÖSBEN, 1968
gobelin, 84×107 cm

MADARAS, 1969
gobelin, 75×50 cm

HAJÓS, 1969
gobelin, 75×35 cm

TANULMÁNY, 1970
vegyes gobelin, 25×32 cm

FÁZISOK, 1970
vegyes gobelin, 103×195 cm

KIBONTAKOZÁS, 1972
vegyes gobelin, 160×240 cm

KEZDET I., 1972 (tanulmány)
vegyes gobelin, 46×47 cm

KEZDET, 1972
vegyes gobelin, 162×124 cm

KÉK-FEHÉR TANULMÁNY 1973
vegyes gobelin, 50×50 cm

TERMÉS 1973
vegyes gobelin, 90×125 cm

EGYSÉG, 1973
vegyes gobelin, 90×123 cm

MEGÚJULÁS (tanulmány), 1974
vegyes gobelin, 46×48 cm

KISÜLÉS 1974
vegyes gobelin, 180×450 cm

BARNA-FEHÉR TANULMÁNY, 1975
vegyes gobelin, 35×45 cm

LÁNG, 1976
vegyes gobelin, 85×115 cm

MAGZAT, 1981
vegyes gobelin, 54×62 cm

KÉK SZŐNYEG, 1984
csomózott, 66×180 cm

GONDOLATOK A TERMÉSZETRŐL I.
Cs. K. emlékére (tanulmány), 1985
vegyes gobelin, 60×62 cm

GONDOLATOK A TERMÉSZETRŐL II.
Naturforma (tanulmány), 1986
vegyes gobelin, 58×60 cm

GONDOLATOK A TERMÉSZETRŐL III.
Kis életfa (tanulmány), 1986
vegyes gobelin, 56×58 cm

NAGY ÉLETFA, 1986
vegyes gobelin, 130×185 cm

BARNA-FEHÉR TANULMÁNY

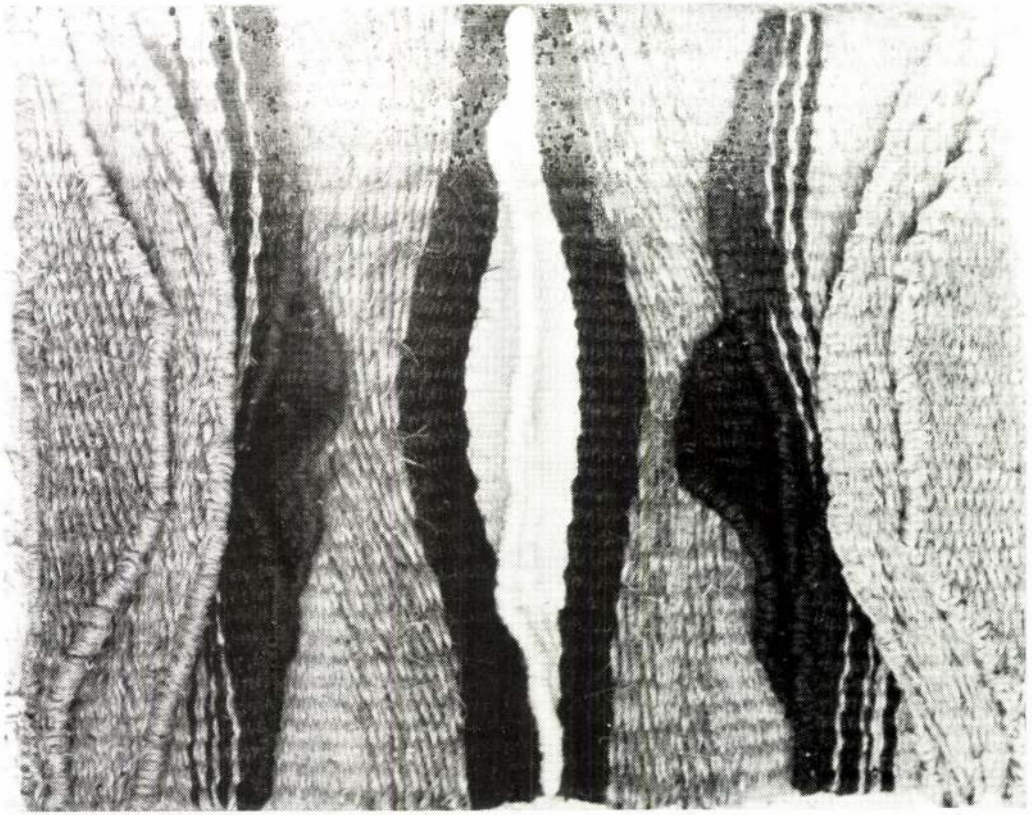

Művek jegyzéke

(valamennyi mű gobelin technikával készült)

NESZEBÁR I., 1978
50×63 cm

NESZEBÁR II., 1979
50×63 cm

TÉL, 1981
67×93 cm

ŐSZ, 1982
67×93 cm

LEVELEK, 1982
49×39 cm

FÁK TÁNCA, 1982
49×39 cm

KOMPOZÍCIÓ, 1982
73×51 cm

NYÍRFAKÉREG, 1983
97×81 cm

LÉGÖRVÉNY, 1983
60×60 cm

GYÖKEREK, 1983
58×87 cm

MÁKGUBÓK, 1983
74×59 cm

RÖVID ÉLET, 1984
69×124 cm

BALLANTINE'S I–II., 1984

ÉBREDÉS, 1985
79×167 cm

ÖRÖKSÉG, 1985
100×100 cm

NYUGTALAN REPÜLÉS, 1985

ÉVEK NYOMA, 1986
95×70 cm

KÉT „SAVOYAI", 1977
(diplomamunka)

NYUGTALAN REPÜLÉS

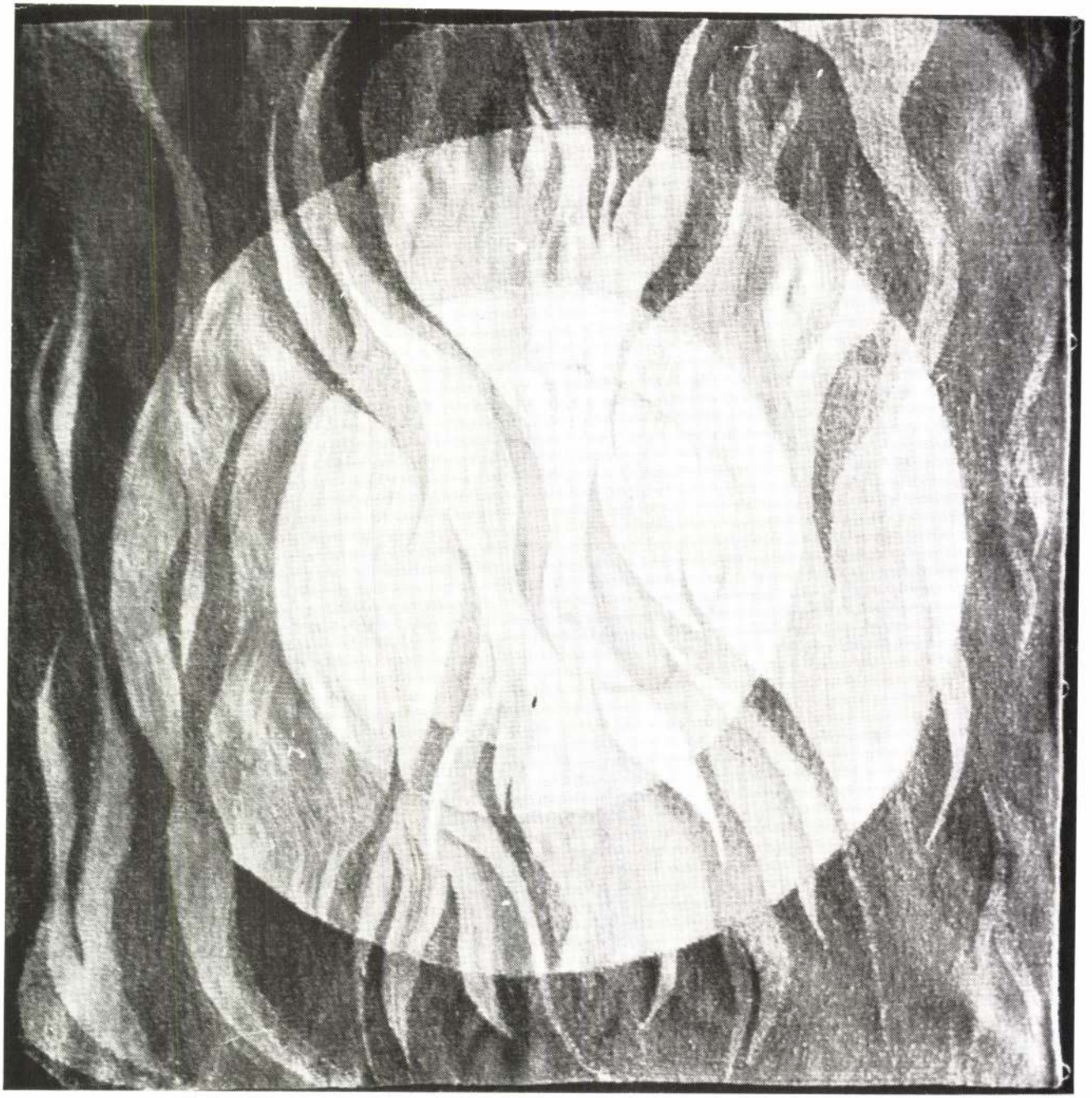

Csoportos kiállítások

1978 Könnyűipari Műszaki Főiskola Kollégiuma
Művelődési Ház, Dunaújváros
1981 MSZMP Bizottság Székháza, Budapest
1983 Fiatal Művészek Találkozója, Budapest, Sportcsarnok
Országos Iparművészeti Kiállítás, Műcsarnok
1984 Duna Galéria
1985 Magyar Urbanisztikai Társaság
Mezőgazdaság a képzőművészetben. Mezőgazdasági Múzeum
LATEX, Szombathely
Generalart, Budapest
1986 Ferencvárosi Pincetárlat
Szekszárd „Gobelin"

ÉBREDÉS

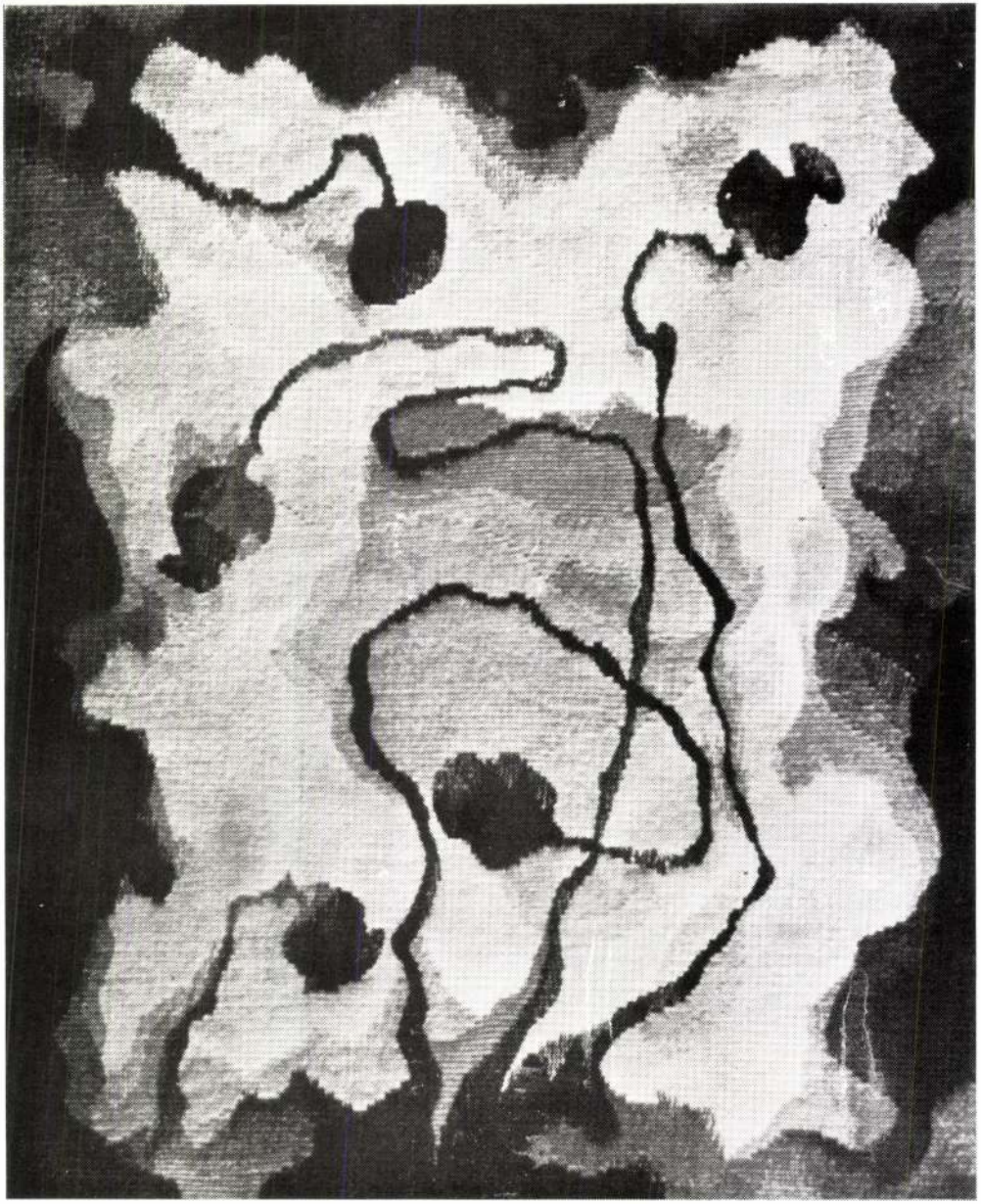

Első munkái elvont motívumokra épülnek: a sávok ritmikus rendjére, és színben nagyon tartózkodók. A *Neszebar* változatain egy szerkesztett rend elgondolásai szerint, a vonalas pozitív formát negatív tétellel ismétli meg. Alig néhány évi munkálkodás után változás következett be nála. Előbb a természet organikus formái ragadták meg, ekkor született többek közt a *Mákgubók* izgalmas kompozíciója mély vörös-barna és kék színekből kiugró puha fehéres-drappos színeivel, csavarodó formáival – Attalai Gábor szerint ebben az az elképzelés nyilvánul meg, hogy a gobelin széleitől befelé haladva a kép közepe felé tolja, ágaztatja a burdürt, ezt a hagyományos kárpitelemet. Majd merész továbblépésként legújabb munkáin egy olyan időszakban, amikor a festészetben a táj ábrázolása nemhogy romantikus, de egyenesen utópisztikus vonásokat hordozó műfajnak tűnik, az atmoszféra bemutatása felé fordult. A *Nyugtalan repülés* szél lebegtette, kibomló formái, egymás mellett mozgó, egymást átható fehérei és szürkéi átlósan ölelik körül a gobelin levegős középterét, az *Ébredésen* pedig a bal felső sarokból indulva, a széleken fut a forma, s az az érzésünk, mintha valami roppant madár reppent volna fel, míg alul a kék sodródásban, barna tajtékot csapva verődik fel a víz hulláma; középen pedig a fehér az uralkodó szín a maga árnyalataival, s mindez az „üresen hagyott" felület az atmoszférikus teret hozza elénk.

Bényi Eszter a posztmodern művészet korában arra törekszik, hogy a modern lakás geometrikus formákkal megtöltött terébe evvel az igényes, a kézműves hagyományokat szigorúan őrző műfajjal a természet szépségeit hozza be, s ezzel járuljon hozzá életünk kellemesebbé tételéhez.

Láncz Sándor

Az elmúlt egy-két év – úgy tűnik – elapasztotta azt a fellángolást, amelynek eredményeképpen a magyar textilművészet a hatvanas évek végétől megújulva, egy csapásra nagyszerű tehetségek kezén született kitűnő alkotások sorával örvendeztette meg a művészet híveit. Az általános zavarodottság, mely az egyetemes képzőművészetet jellemzi, hozzánk is átcsapott: a kezdemények kifulladni látszanak. Korábban Attalai Gábor arról beszélt, hogy vizsgálódásaikban „a tér, a tér-idő mitológiák, rétegek, szelvények, szövetek, gridek, masszák, environment összefüggések" foglalkoztatták őket: napjainkra ezek a vizsgálódások lezárultak, s az újabb művekben az alkotók többnyire önmaguk ismétlésébe csaptak át.

Azoknak a fiatal művészeknek a számára tehát, akik mostanában indulnak a pályán, szükségszerű az új utat keresés, pontosabban szólva, a visszatérés a textil régi lehetőségeihez. Az az idő, amikor a textil az autonóm művészet egyik megnyilatkozási módja volt, véget ért. Mostanában ismét az alkalmazás lehetőségeit keresi, amikor mint a térdíszítés régi-új ága, találhatja meg a maga helyét. Ezt az utat járja Bényi Eszter is, aki saját vallomása szerint is a lakott környezet megszínezését, dekoratívvá tételét, hangulati formálását kívánja elérni munkáival. Ezek a kézzel szövött munkák többnyire kisebb méretűek, a legnagyobb is csak egy négyzetméter körül van, holott a korábban készült művek nagysága elérte a két-három négyzetmétert is.

Bényi Eszter 1951-ben született Budapesten. Tanulmányait 1977-ben fejezte be az Iparművészeti Főiskolán, 1983 óta a Lakástextil Vállalat tervezője.

KOMPOZÍCIÓ

BÉNYI ESZTER

textiltervező iparművész

KIÁLLÍTÁSA

TATA – KUNY DOMONKOS MÚZEUM

1986.

A KUNY DOMONKOS MÚZEUM KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSAI 60.

BÉNYI ESZTER

textiltervező iparművész

KIÁLLÍTÁSA

TATA – VÁR, 1986. szeptember 21.

A kiállítást rendezte: LÁNCZ SÁNDOR
Katalógusterv: HORVÁTH FERENC
Fotó: KOVÁCS PÉTER
Portré: NÉMETH ISTVÁN

Felelős kiadó: BÍRÓNÉ DR. SZATMÁRI SAROLTA

ISSN 0139-4320

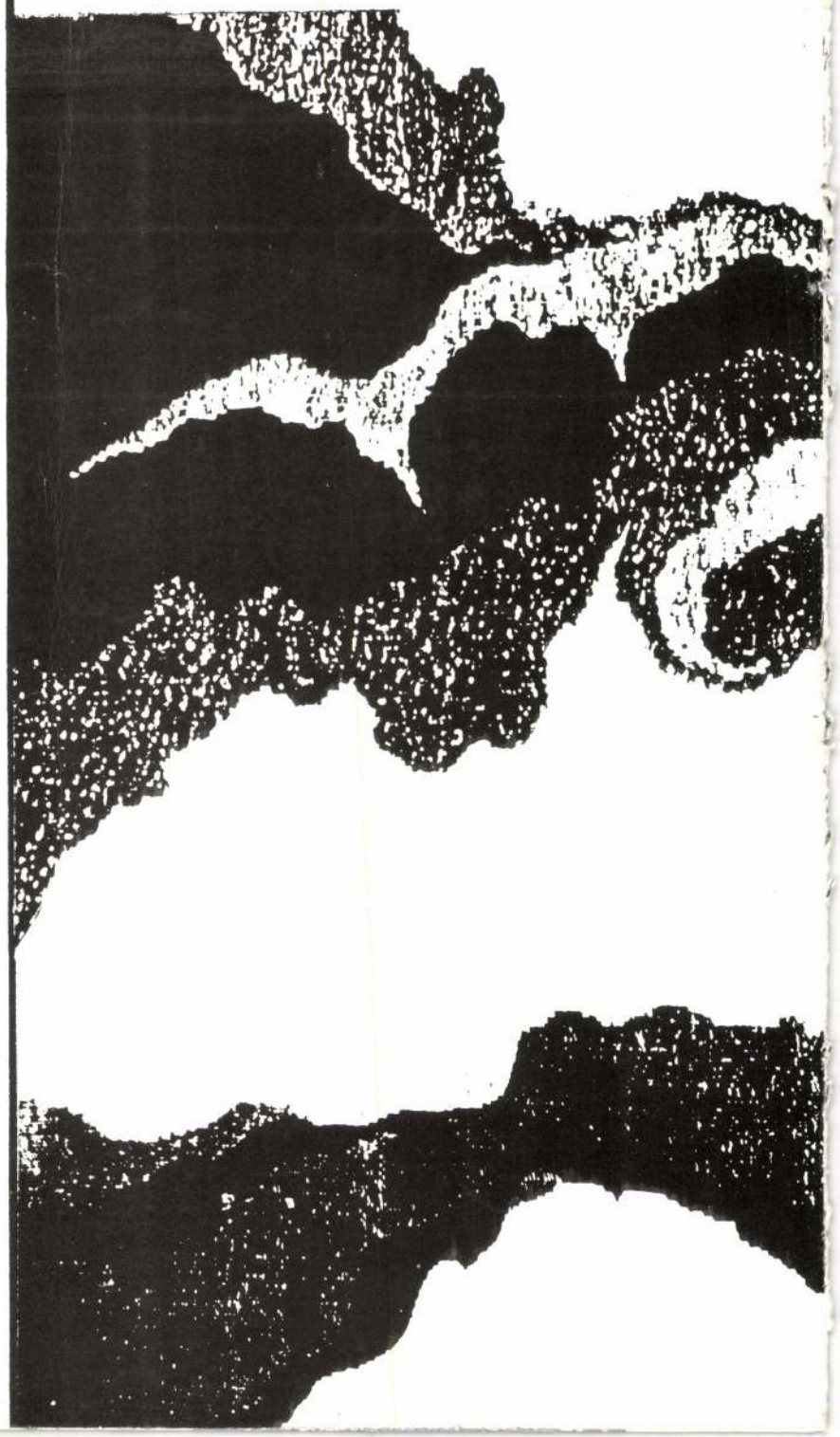

bényi
eszter

Az Ernst Múzeum Dorottya Galériája
szeretettel meghívja Önt

Pet R KOVÁCS PÉTER
ÁLLAPOTRAJZ

című kiállításának megnyitójára
2001. szeptember 24-én 18 órára.

Megnyitó beszédet mond:
SUPKA MAGDOLNA
művészettörténész.

A kiállítás október 14-ig látogatható.

ERNST MÚZEUM DOROTTYA GALÉRIA
1051 Budapest, Dorottya u. 8.
Tel./fax: 266-0-877

kurátor: Nagy T. Katalin

Nyitva tartás:
hétfő-csütörtök: 13-19h
péntek-vasárnap: 11-19h

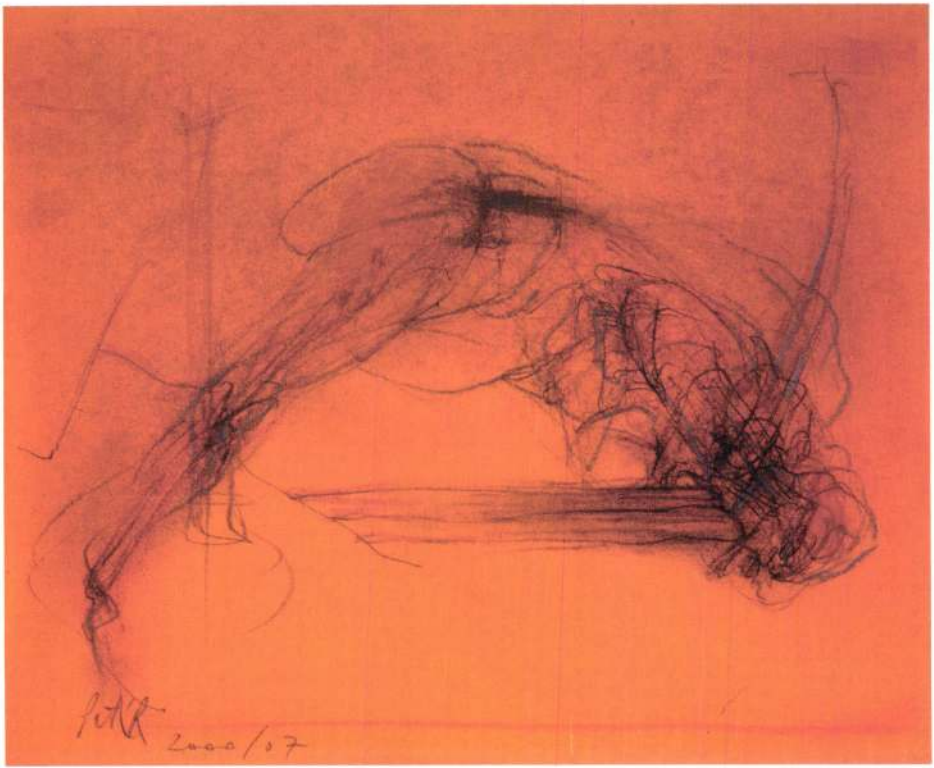
2000/07

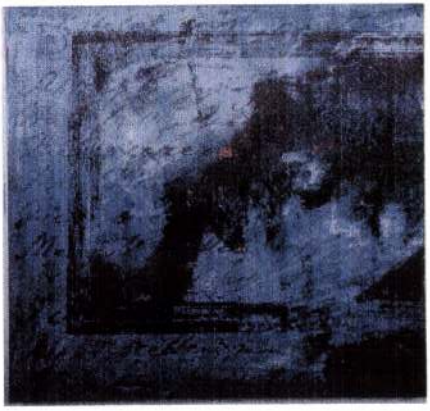

Jovián György

Kovács Péter

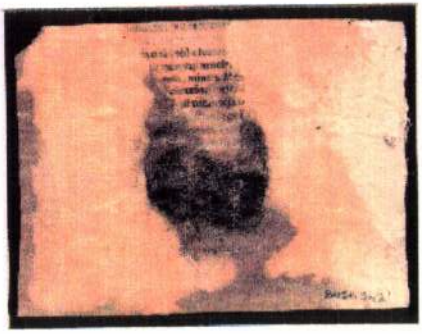

Baksai József

EVE ART GALÉRIA

"Frankfurti leves"

Az **EveArt Galéria** szeretettel meghivja Önt

Kovács Péter, Jovián György, Baksai József

-a Frankfurti Könyvvásár 99 kiállító művészei-
kiállításának megnyitójára
1999. december 2-án 18 órára.

A kiállítást megnyitja **Balázs Attila** író,
közreműködik Kalmár Tamás színművész.

Megtekinthető: 2000. január 14-ig,
hétköznap 15-18 óra között.

H-1068 BUDAPEST
KIRÁLY U. 98/B
TEL.: +36 (1) 322-8466
+36 (20)962-5242
FAX: +36 (1) 321-4667

KOVÁCS PÉTER

Az eveART Galéria szeretettel meghívja Önt

KOVÁCS PÉTER
rajzkiállítására.

Vernissage: 1993. június 11-én este 19–21 óra között.

EVEART

A kiállítás megtekinthető:
1993. június 11-től július 2-ig, 14–18 óra között.

1068 Budapest, Király u. 98/B Tel.: 122-84-66

olvasónak névegyeztetésre – és ennek nyomán kínos feltételezésekre – adhat okot.

B. Kovács Péter

B. Kovács Péter: Minta

Élet és Irodalom, Bp. 1978. SZEPTEMBER 23.
XXII. évf. 38. sz. 2. lap.

illik minden beléjük száradt jajkiáltás egy-egy palackba zárt üzenet. Az előttem heverők célba értek. Hányból? Hány tíz- és százezer hasonló üzenetből, s mintegy helyettük is? Ki tudja? Egyiken-másikon nemhogy bélyeg, de még bélyegző, sőt viaszpecsét sincs, a fakult sorok alig-alig, helyenkint sehogy sem kiókumlálhatók, a papiros nehéz, öreges szagot áraszt, nagy, hosszú csöndek lehelletét érezni. De a betűk nyomán rég elporlott emberek kelnek hirtelen életre, ráadásul ketten közülük éppen életük nagy fordulóján, legdrámaibb helyzetében. Úgy érzem, nemcsak őket szolgálom, ha közreadom, ami fájdalmukban kiszakadt belőlük.

★

„Nagy Msgú Gróff Battyáni Theodor Eő Excelljához nyújtandó alázatos Instantiája Ferde Mihálnak." (Ékes kacskaringók, alulírott Ferde Mihál alighanem fizetett valami deáknak, tenné már írásba a kérvényét. Az olvasó meg fogja bocsátani az ismeretlen deák helyesírási vétségeit.)

„Nagy Msgú Gróff, Kegyelmes Uram! Mélly alázatossággal jelentem Excelládnak Kegyessége előtt: hogy... a most múltt veszedelmes Frantzia háborúnak elején... azon sok szép ígéretekre s fogadásokra, mellyek a templomok előtt is publicálva voltak, a többek között én is bátorkodtam Excellád helyet kardot kötni

gal, annak a kérdésnek az eldöntése, hogy végül is kap-e egyáltalán valamit, teljesen a nagy msgú gróf belátására van bízva. Ha emez *amúgy* dönt — föl is út. (A „forduljanak" tanúsága szerint egyébként valószínű, hogy a gróf Excellája — első felelős kormányunk miniszterelnökének fölmenője — Kegyessen méltóztatott intézkedni.)

A keltezésből különben nemcsak az évszám érdekes, „20ª aug."ról Ferde Mihál bizony még nem sejthette, hogy az valamikor a dolgozó nép alkotmányának születésnapja lesz. Ámbár tuggyisten, még mintha most, dolgozó népünk alkotmányának harmincadik esztendejében is a vérünkben volna, akár valamiféle genetikai kód, hogy intézni, intézgetni lehet ugyan dolgainkat a középszintű „érdemes tisztségek" előtt, ám *elintézni* csakis odafönn, ahogyan tette Ferde Mihál katona.

A gyökerek mélyebbek, mintsem vélnénk.

★

„Tekintetes ns sorsú és vtzlő Csetneki és Tarkői *Dessewffy Joób* úrnak, több tek. [?] vmegyék érdemes Táblabírájának megkülönböztetett tisztelettel, per Hatvan, Kökényesre." (Bélyegző: Pesth 7/9.)

„Budán Sept 6án 849." (Alig néhány héttel vagyunk Világos után.) „Igen tisztelt Uram Bátyám! Hazánk szomorú viszontagságai közt nintsen lélek mely

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1978 SEP 23

ÉLET ÉS IRODALOM

B. Kovács Péter

/1021

Dr. Simon Gyula

B. Kovács Péter: Minta

1978. SZEPTEMBER 23.

üzenet. Az előttem heve
ba értek. Hányból? Hány
százezer hasonló üzen
mintegy helyettük is? K
Egyiken-másikon nemh
lyeg, de még bélyegző, s
pecsét sincs, a fakult sor
alig, helyenkint sehogy sem ki-
ókumlálhatók, a papiros nehéz,
öreges szagot áraszt, nagy, hosz-
szú csöndek lehelletét érezni. De
a betűk nyomán rég elporlott
emberek kelnek hirtelen életre,
ráadásul ketten közülük éppen
életük nagy fordulóján, legdrá-
maibb helyzetében. Úgy érzem,
nemcsak őket szolgálom, ha köz-
readom, ami fájdalmukban ki-
szakadt belőlük.

★

„Nagy Msgú Gróff Battyáni Theodor Eő Excelljához nyújtandó alázatos Instantiája Ferde Mihálnak." (Ékes kacskaringók, alulírott Ferde Mihál alighanem fizetett valami deáknak, tenné már írásba a kérvényét. Az olvasó meg fogja bocsátani az ismeretlen deák helyesírási vétségeit.)

„Nagy Msgú Gróff, Kegyelmes Uram! Mélly alázatossággal jelentem Excelládnak Kegyessége előtt: hogy... a most múltt veszedelmes Frantzia háborúnak elején... azon sok szép ígéretekre s fogadásokra, mellyek a templomok előtt is publicálva voltak, a többek között én is bátorkodtam Excellád helyet kardot kötni

lelős kormányunk miniszterelnökének főlmenője — Kegyessen méltóztatott intézkedni.)

A keltezésből különben nemcsak az évszám érdekes. „20ª aug."ról Ferde Mihál bizony még nem sejthette, hogy az valamikor a dolgozó nép alkotmányának születésnapja lesz. Ámbár tuggyisten, még mintha most, dolgozó népünk alkotmányának harmincadik esztendejében is a vérünkben volna, akár valamiféle genetikai kód, hogy intézni, intézgetni lehet ugyan dolgainkat a középszintű „érdemes tisztségek" előtt, ám *elintézni* csakis odafönn, ahogyan tette Ferde Mihál katona.

A gyökerek mélyebbek, mintsem vélnénk.

★

„Tekintetes ns sorsú és vtzlő Csetneki és Tarkői *Dessewffy Joób* úrnak, több tek. [?] vmegyék érdemes Táblabírájának megkülönböztetett tisztelettel, per Hatvan, Kökényesre." (Bélyegző: Pesth 7/9.)

„Budán Sept 6án 849." (Alig néhány héttel vagyunk Világos után.) „Igen tisztelt Uram Bátyám! Hazánk szomorú viszontagságai közt nintsen lélek mely

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1977 NOV 12

ÉLET ÉS IRODALOM

B. Kovács Péter

1021

B. Kovács Péter: Ady

Deim Pál

IMON LAJOS:

Az esendő Ady

Uraim, látják ott azt az embert?
Ott, ott, azt a lehajtott fejűt,
ott, ott azt a homlokba hulló hajút,
azt a telihold-szeműt!
Uraim, ácsi!
azt az embert
ne itassák tovább!

Hiszen tudjuk:
benne fordított minden,
minden pohártól egyre józanabb,
íme, íme a fokozatai:
először szellemes,
azután gyilkos-gúnyos,
azután káprázatos — tiszta fővel
olyat tud mondani,
amitől, ha nem is egycsapásra,
mégis, apránként vége lehet ám
kényelmes Magyarországnak.

Kovács Péter I. évs

hallgatás

Szeged város
900 pengős ösztöndíja

Képzőm. Főisk. Évk

1929/30. 42. l.

. . október . . .hó . 10. . - n. A

M. Kir. vallás- és K

340 - 11
----------szám.
54 - 1930.

utiszámlája.

melléklet száma. 0

. . . . . .

. . . . . .

A Müemlékek Országos Bizottságának,

Budapest.

Folyó .....évi szeptember hó
23 429
.....-n .....szám alatt kelt felterjesztésére, tudomás és további eljárás céljából másolatban

Patyolatszürke meglepetés-tojás

Egyetemi épület, Debrecen

Végre talán minden együtt van? Az egyetemi beruházásban a Lengyel-Kovács építész tervezőpáros végre egyszer a szerkesztéshez méltó anyagokat használhatott amire a keleti végeken ritkán van lehetőség.

Csanády Pál

Keleten a helyzet változatlan? – motoszkált bennem a kérdés, ahogy Debrecen felé gurultunk, azon az úton, ami a debreceniek szerint nem hosszú, de nekünk a hőségben annak tűnt. Igaz, nem százhatvannal vágtattunk át a Hortobágyon – ahol hatvan kilométer per órás sebességkorlátozás van –, ahogy errefelé szokás. Annál inkább a többi autós. Az egy évszázada még ménest hajtó csikósok távoli leszármazottai pár éve még rozzant Ladákon vágtattak, ma inkább luxusautókon robognak, de továbbra is keresztül a Kilenclyukú hídon (országos botrány, hogy egy idegenforgalmi nevezetességen zúdul át Délkelet-Magyarország teljes forgalma). A sebesség mámora változatlan – talán a száguldás őrülete a pusztához tartozik, csak az eszközök fejlődnek. A fejlődés jelei Debrecen előtt szaporodnak, de itt is őrült módon: az alföldön bevett: „a méret a lényeg" elv szerint épült, sok száz négyzetméteres családi házak mellé felépülnek a méretet a minőség elé helyező hatalmas bevásárló-, gyártó- és raktárcsarnokok.

Lengyel István ezen a tájon sokat harcol az építészeti minőségért – minden csata egy-egy ház –, és eszembe jut „titkos fegyvere": a tartószerkezet művészi formálása, mint az egyetlen szerkezet, amit bátran formálhat. „Ez az egy, amit nem mernek megváltoztatni" – mondta eddig szinte minden házánál –, „ezért ebben tudunk egy kicsikét valami többet csinálni." Nos, mit sikerült vajon az új egyetemi épületnél a jellegzetes fehér formáiból, a fa és vakolat szerény eszköztárából, a részletmegoldásokra oly érzéketlen, kemény közegben, a magyar ugaron teremteni?

Az első benyomás: keleten a helyzet változatlan. A fehér tömbök ott állnak keményen, a nagyvonalú szerkesztés a szokott eleganciát mutatja, és lábunk előtt a magyar ugar: a sarjadó gaz, elszórt fűcsomók között a port viszi a szél – egy agráregyetemnél ez több mint kínos, ez igazi Pató Pál-os bunkóság. (Aztán megtudom, hogy a helyzet még javulni fog, nem azért agrár ez az egyetem, hogy egy kis kertészeti ren-

Építész:
Kaló Emese és Pásztor József vezető tervezők, Jakab Veronika, Dénes György, Emődi-Kiss Tamás, Halmos Tamás építész tervezők (Építész Kaláka Kft.)

Statika: Nagy Tibor tartószerkezeti vezető tervező (Constant 3T Kft.)

Épületgépészet: Erhardt Lajos és Erhardt Péter épületgépész tervezők (Novoterv Kft.)

Épületvillamosság: Révhegyi Ferenc vezető tervező

Fotó: Zsitva Tibor

3

4

1

2

1. *Helyszínrajz, az épület alatt jól látszik a nagy forgalmú út, és annak túloldalán a panelházak*

2. *Emeleti alaprajz*

3. *Az épület fejrésze a ferde üvegfallal és a ferde végződésű pengefallal, ez utóbbi az egész épület rendező síkja*

4. *Madártávlati perspektíva, ami ebben az esetben nemcsak elméleti nézőpont, hanem a közeli panelházakból valóban feltáruló látványt mutatja*

3

dezést ne tudjon megoldani saját erőből, majd megoldják mintaszerűen, egyetemi fokon.) Az épület kifelé elzárkózó, hideg, patyolatfehér, tiszta: egyetlen dísze az ablak. Az egyes szárnyak szigorúan sorakoznak, szinte ipari épületet sejtet a külső – különösen a forgalmas út felé eső tanszéki irodaszárnyak felől, ahol a tömböket lezáró fal egyben a zaj ellen is véd, és optikai határt is szab. A szürke fémtetők, a feszes szegélyek már biztathatnának, de ekkor még nem igazán reménykedem.

A bejárat jó felütésű: a pengefalhoz tapadó üvegdoboz elegáns, aszimmetrikus, friss megoldás, az út felől is jól hat nyitottságával, a hátsó, zártabb oldalról is a rajzos részletekkel, körablakokkal – gondolom magamban: hát igen, úgy látszik, ezt nem „merték" megváltoztatni, még egy elegáns bejárat azért belefért. A meglepetés a hűvös csendes aulába lépve ér: nyoma sincs az építészpáros innen kőhajításra lévő előző házánál tapasztalt zegzugos, szűkmarkú közlekedőknek. A tágas, nagyívű aulában igazi építészeti csemegék fogadnak: finom, rafinált kis

3

1

1. A nagyelőadó az acél-fa öszvértartóval

2. Az aula tört vonalú, rafinált szerkesztésű lebegő lépcsője

2

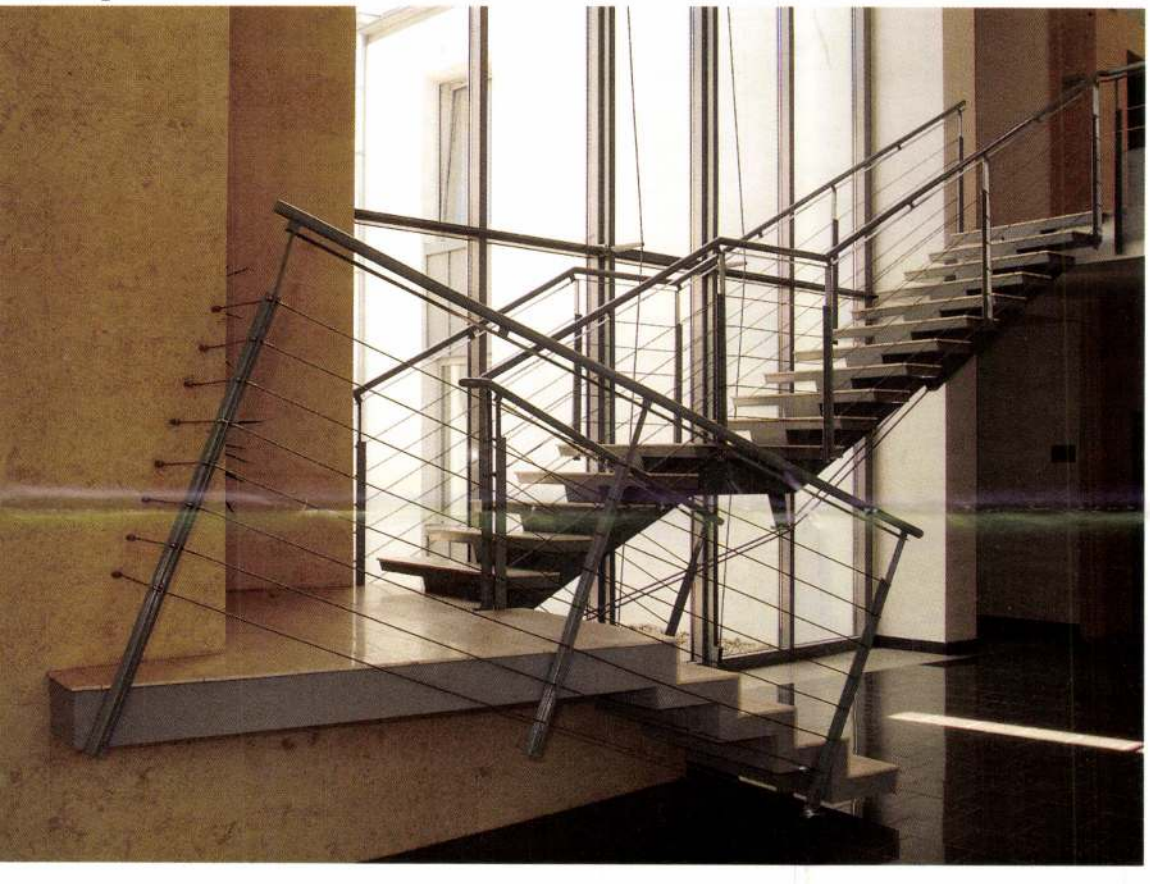

Építész: Kovács Péter (Archiko Bt.), Lengyel István (Lengyel Építész Bt.)

Munkatársak: Bartha Tibor, Győrffy Zoltán, Kecskés István, Nagy Zsuzsa, Pataki Zsolt

Statikus: Dr. Nagy Tibor (Constant 3T Kft.), Barta Imre

Gépész: Hámori Sándor (Mikroklima Kft.), munkatársak: Bodnár Gyula, Újlaki Jenő

Elektromos tervező: Rutkovszky László (Sansz 94 Kft.)

Gyengeáram tervező: Szemán Gábor (Vagyonvill Kft.)

Közműtervezők: Adorján György, Korán Lajos

Közlekedéstervező: Dózsa Gyula

Környezettervező: Sándor Tamás

Kivitelező: Hunép Universal Rt.

Építésvezető: Vedres Tiborné

Fotó: Oravecz István

lépcső, hátra menve egy kis híd tárul fel, lábunk alatt pedig a mindennek hátteret adó elegáns, szürke kőburkolat. A lendületes, hosszú, de a megnyitásokkal és zárásokkal tagolt tér az épület gerince, erre fűződnek fel a pengefal mögött a tanszékek irodái, a másik, íves oldalon a kisebb-nagyobb termek, köztük a nagyelőadó. Itt kísért a múlt: a terem nagy főtartója ugyan statikailag érdekes – a rácsoszlopok közül az egyik fa, a másik acél, a feszítőelemek itt zárt szelvényben folytatódnak –, de a teret nyomottá teszi, túlságosan uralkodva rajta. Talán, ha nincs annyi rossz tapasztalatuk, nem ragaszkodnak az építészek sem annyira „titkos fegyverükhöz". Ehhez a térhez fűződik ugyanakkor az épület egyik legkedvesebb megoldása: a legutolsó sorba egy kis oldalfolyosón át az emeletről is bejuthatunk, így egyrészt a későknek nem kell az előadó mellett elosonniuk, másrészt a mozgáskorlátozott, kerekes székes hallgatóknak sem muszáj feltétlen az első sor előtt hallgatniuk az előadást, hanem így az emeletről az utolsó sorba is gördülhetnek, így nekik is megadatik – legalább ebben a teremben – az „elkésés és az előadó elől való elbújás joga". Csak ez a két tér, az aula és a nagyelőadó kétszintes, de ez is elég arra, hogy Lengyelék mindent megmutassanak, ami egy kétszintes térrel megmutatható: kellemes a nagyterem kis galériája, rafinált az aula kiforgatott, lebegő lépcsőkaros, feljebb lebegő fokokkal szerkesztett lépcsője, de a legizgalmasabb a könnyed, faszerkezetű, acélrudas függesztésű híd. A könnyedséget emeli az enyhe ív, az áttört korlát és a kétoldalt kísérő üvegfal: a híd közepén szinte repülünk, (vagy a remegő lábú félősebbje legalábbis szeretné, ha tudna repülni, annyira levegős a tér).
Ha kissé patetikusak akarnánk lenni, azt mondhatnánk: ahogy egy kemény, fehér héjú tojásban az apró madárfióka hordozza a repülés ígéretét, úgy van benne ebben a kemény, fehér épület pasztell belsejében ez a lebegő kis híd: ez a jövő ígérete, de valóban van benne valami tojáshéjszerű, kívülről feltörhetetlen, érthetetlen, belülről könnyed és törékeny.
Annyi biztos, hogy keleten mégis változott a helyzet az elmúlt években. Ahogy hazafelé egy stoppossal beszélgettünk, aki pesti létére a debreceni egyetemre jár (ki gondolta egy évtizede, hogy nem a vidékiek jönnek „fel" egyetemre Pestre, hanem a pestiek mennek „le"): Debrecen tényleg nincs olyan messze, és – addig is, míg az autópálya megépül – mintha egyre közelebb lenne.

Korán Péter épületei Alaprajz 2002/6

Véghomlokzat / *End facade*

A MEGÚJULT OLEFIN-PÁLYA

A város önkormányzata 1997-ben hozott döntést a Sporttelep rekonstrukciójáról. A Tiszaújváros keleti szélén található, százezer négyzetméternél nagyobb területen a kajak-kenu és a súlyemelő klubház, valamint az edzőpályák megtartása mellett több új létesítmény épült. Legjelentősebb a játékcsarnok–edzőterem–uszoda komplexum és az atlétika–labdarúgó pálya, fedett lelátóval. A sportközpont további részei: atlétika–labdarúgó klubház, pénztárak, triatlon klubház, TMK műhely, teniszcsarnok és klubház, tömegsport öltöző, valamint a bejárati porta hangsúlyos tetőformával.

A sportcentrum épületei a város irányából érkező Teleki Blanka utca tengelyének folytatásaként kialakított belső gyalogos út mellé települtek, melynek meghatározó indító eleme a kapuzat, térfalai a meglévő és új klubházak. A gyalogút végét lezáró teret a játékcsarnok-edzőterem-uszoda együttese határolja.

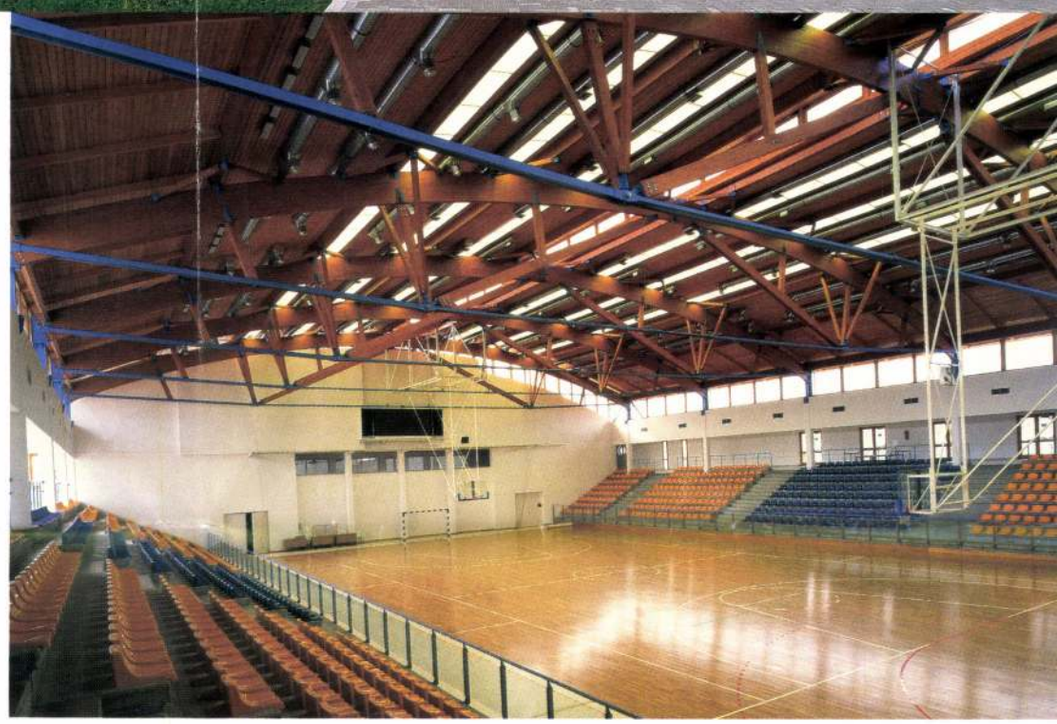

Játékcsarnok-küzdőtér / *Sport hall-fighting area*

Nyugati homlokzat részlet / *Detail of the western facade*

FOTÓ: HAPÁK JÓZSEF

Korrein Péter emlék

CSARNOK-HÁRMAS

A felvezetés része a játékcsarnok előtti fás liget, melyet – lemondva a főhomlokzat teljes megmutatásáról – a tervezők tudatosan megtartottak. Mindez összefügg az építészeti koncepciónak azzal a fontos elemével, miszerint a környék léptékéhez igazodva igyekeztek meggátolni, hogy a csarnok-testek uralják környezetüket. E célt szolgálja a három nagy térből álló együttes alaprajzi tagolása és ezzel összefüggésben a nagy játékcsarnok jól átgondolt körbeépítése.

Az épülethez érve néhány fedett lépcsőfokon fellépve jutunk az előcsarnokba és innen kétoldalt a lépcsőkön át a felülről megközelíthető lelátókhoz. A csarnok lelátóin 1200 nézőnek van hely, és további 500 néző foglalhat helyet mobil székeken a játéktéren például boksz-meccsek, vívóversenyek vagy kulturális események rendezésekor. A nézők mindkét oldalon teraszra léphetnek ki, az egyik oldalon úgy is mint dohányzóra, a másik, a főbejárat felől jobbra eső oldalon csak menekülés esetén, és e teraszokról lépcső illetve rámpa vezet a földszintre.

Szellemes térformáló megoldás, hogy a jobb oldali nézőtéri folyosó fokozatosan keskenyedik, ami megfelel a tömegforgalom létszámának. Ezzel ugyanis a tér belső tagolása is jelentősen gazdagodott. Hasonló látványalakító elem a végfalak nyíláselrendezésének aszimmetriája. A pazar nappali fényt beengedő nyílások rendszerében sajátosan meghatározók a keskeny, osztás nélküli magas ablakok.

Természetesen a három nagy tér legfőbb „látványossága" a tetőlefedés tartószerkezete, ragasztott íves fatartók acél-fa szerkezetű aláfeszítésekkel és támaszokkal kombinálva. A funkcióknak megfelelően szigorú formálással kellett élni a szerkezet megtervezésekor, mégis a nagy csarnok 38 méteres fesztávja olyan impozáns szituációt teremt, ahol a gondosan kialakított részletekkel így is remekül érvényesül a natúr felületkezelésű fatartók és a halványzöld festésű acélszerkezetek együttese. A játékcsarnok és a 22,5 méteres fesztávú edzőterem főtartói háromcsuklós szerkezetek, az uszoda 20,7 méteres fesztávú ragasztott fatartói kétcsuklósak, és itt az acélszerkezetek felületkezelése horganyzás. (A főtartókat a Lignum Európa Kft., a hazai ragasztott fatartó-gyártás vezető cége szállította)

Az acél-aláfeszítéssel kombinált fatartók rendszere néhány más közönségforgalmi térben is látható, természetesen szerényebb méretekben, de igen egységessé téve az épületegyüttest. Az építészeti felfogást egyfajta puritánsággal lehet legjobban jellemezni, például ami a fal- és padlóburkolatokat jellemzi. Szerepet játszott ebben a rendelkezésre álló pénzkeret is, de mégsem mondható, hogy a szerényebb anyagi lehetőségek miatt az építészek ne vitték volna végig átgondolt, következetes koncepciójukat.

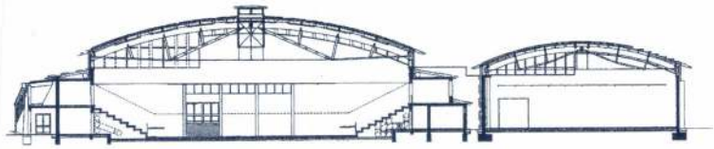

Keresztmetszet / *Cross section*

Bejárati homlokzat / *Facade of the entrance*

Déli homlokzat / *Southern facade*

Nyugati homlokzat részlet / *Detail of the western facade*

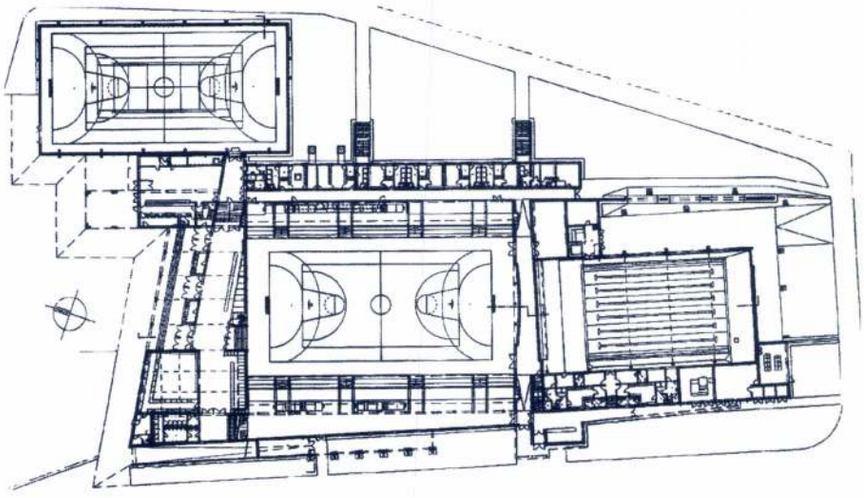

Alaprajz / *Floor plan*

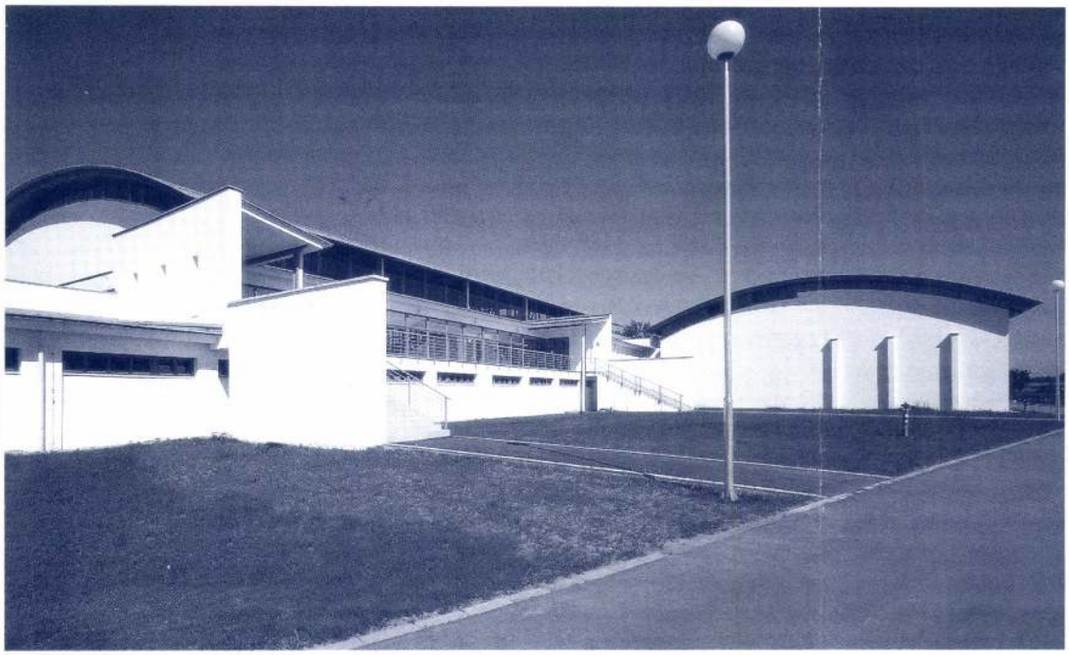

Keleti homlokzat / *Eastern facade*

Sajnos a kivitelezés színvonalán viszont már kiütközik néhol az „olcsóság" mind belső mind külső részletekben. Itt említhető meg, hogy két helyen készült egyedi formálású, az épület építészeti felfogásához jól illeszkedő belsőépítészeti kialakítás. Az előcsarnokban a ruhatári pult ilyen elem, de az összhatást itt meglehetősen rontja az a néhány falra akasztott kép, amit már az üzemeltető rakatott fel. A közönség büfé nem teljesen terv szerint készült, a teret uraló kerek asztalok sajnos kevéssé illenek ide.

ATLÉTIKAI ÉS FOCIPÁLYA FEDETT LELÁTÓVAL

A telepen belül külön lezárt egység az atlétikai és focipálya, mely a főkaputól bevezető sétánytól balra helyezkedik el. Építészeti kialakítását a játékcsarnokhoz hasonlóan egyszerűség, tiszta szerkesztés jellemzi. A pálya nyugati oldalához kapcsolódik a három szektorra tagolt, egyenes vonalú fedett lelátó. Az ülőhelyek száma 1742, kényelmes elrendezésben, színes üvegszál erősítésű poliészter ülésekkel. A tribün alatt közönség-kiszolgáló terek és raktárak vannak.

Már a csarnokoknál hangsúlyozott építészeti érték a lefedések konstrukciója és megjelenése, nincs ez másképp a fedett lelátó esetében sem. Az egyszerű, szinte szigorúan puritán alépítményre mint – ha nem is ékes – de szemnek kellemes és látványos korona került rá az acélszerkezetű főállásokból és szelemenekből konstruált, deszkaburkolatú lefedés, amelynek színvilága hasonló a játékcsarnokokéhoz. Sőt az „ékes" jelző sem hat túlzásnak, ha a csomópontokat, a feszítő acélok vezetését és az egész konstrukció komponálását közelebbről megnézzük, kihasználva, hogy itt valóban karnyújtásnyira vannak a látogatótól a főállások oszlopfejezetei.

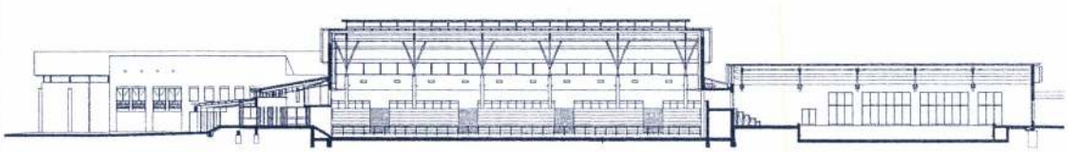

Hosszmetszet / *Longitudinal section*

Összefoglalóan leszögezhető, hogy építészeti, környezetformálási szempontból az új sportközpont ma Tiszújváros egyik legfőbb kincse, és nem lehet ez másképp használati értékét tekintve sem. Ha mindehhez hozzászámítjuk, csupán felsorolásszerűen, hogy Tiszaújvárosban három új templom áll (egy római katolikus – ennek tervezői Rátkainé Kiss Róza és Rátkai Attila, lásd MÉ 94/5, egy református és egy görög-keleti), a sportközpont közelében hamarosan teljesen elkészül az új strand és uszoda, és mindemellett új munkahelyek teremtése reményében beindult egy új ipari park fejlesztése, akkor valóban van ok az optimizmusra. De hogy mégse merülhessen fel a hurrá-optimizmus vádja, két dolgot feltétlenül meg kell említeni.

A református és a katolikus templom közé ékelve egy olyan, bevásárlóközpontnak alig nevezhető nyeregtetős üzlet áll, mely tipikus pirostetős, minden színvonalat alulmúló megjelenésével eddig csak városok, nagyobb községek szélein borzasztott el sokunkat. Itt viszont nem csak a maga bumfordiságával tüntet, hanem egyenesen szétrobbantja a két templom környezetét.

És végül nem maradhat említés nélkül, hogy Budapest új látványosságához, a város közepén díszelkedő gödörhöz hasonlóan Tiszaújvárosnak is van egy bekerített betonalapja. A félbemaradt beruházás a Postabank épülete. Bachman Gábor terve csak az alapozásig jutott el, az építkezést 1998-ban leállították (lásd erről a MaNcs hetilapot). Pedig nagy tett lett volna éppen Tiszaújvárostól, ha itt sikerül megvalósítani Bachman Gábor első magyarországi épületét. Ettől most elestek, habár amíg nem épül oda más vagy nem verik szét, addig (itt is) marad némi remény a felépítésére...

SPORTCENTRUM REKONSTRUKCIÓ, TISZAÚJVÁROS, TELEKI BLANKA UTCA/SPORT CENTER RECONSTRUCTION, TISZAÚJVÁROS

Építészek/Architects: Kovács Péter, Lengyel István
Statikus/Structures: Dr Nagy Tibor, Dezső Zsigmond,
Gépészet/Plumbing: Hámori Sándor
Villamosság/Electricity: Szabó Géza
Sporttechnológia/Technology of sport: Erdei László
Közmű/Public utilities: Nagy József
Közlekedés/Traffic: Dózsa Gyula
Generálkivitelező/Main contractor: Középületépítő Rt.
Főbb alvállalkozók/Subcontractors:
Betonútépítő Rt.
31.ÁÉCS Kft.
Kanadai-Magyar Magasépítő Kft.
Lignum Európa Kft.

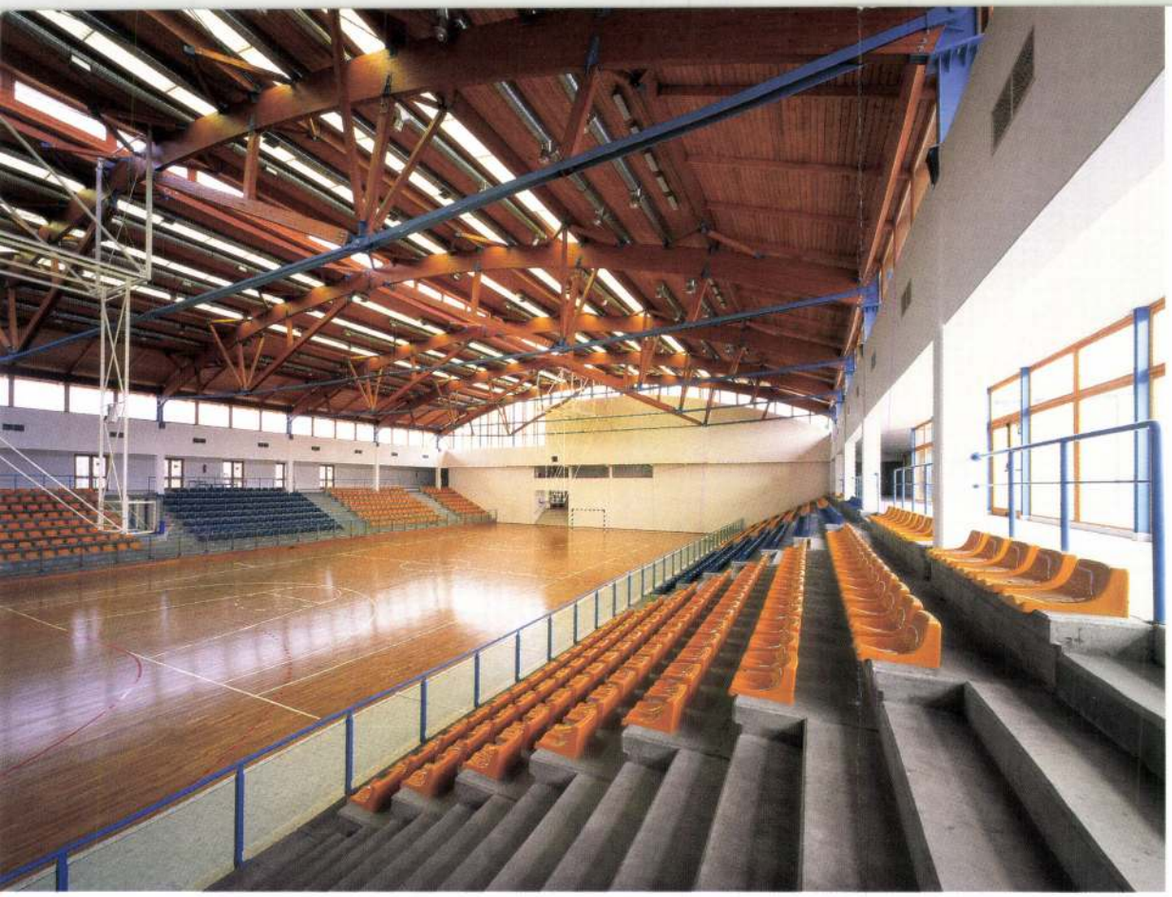

Játékcsarnok-küzdőtér / *Sport hall-fighting area*

Tiszaújváros

Tiszaújváros – formerly called Leninváros – is one of the cities in Hungary that were produced by the centrally planned economy. Its location is good at the corner of three counties, it has significant industry, which means high tax revenues for the city with 20,000 people.

Regarding the city and the region, the new Sports Centre in the city inaugurated in 1998, the expansion of the old stadium can be regarded as a significant step forward. Two sports club houses, and, with the preservation of training fields, many new premises were built on the area of more than 100,000 square meters in the eastern edge of the city. The most important ones are the playing hall, fitness room, and swimming pool complex and the athletics and football field with a covered grandstand. Further parts: athletics and football club house, ticket offices, triathlon club house, tennis hall and club house, mass sports locker room, and the entrance reception with an emphasized roof.

Keleti homlokzat részlet / *Detail of the eastern facade*

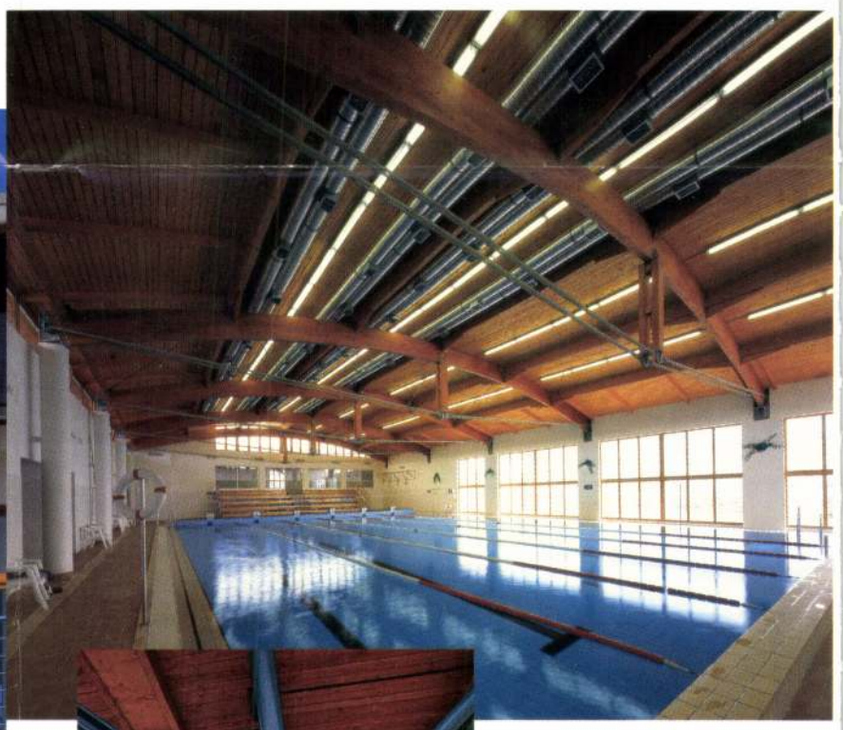

Uszoda /
Swimming-pool

FOTÓ: VARGHA MIHÁLY

Lelátó csomóponti részlet /
Grandstand detail

LUKÁCS SÁNDOR:

Pecsét a csenden

Tőkés Lászlónak

Ha tetőkön villan egy sugár
azt hisszük paradicsomi fény szállt házainkra
Pedig hajónk homokon ring Messze az óceán
A vadon nagyokat ásít A hőség fölgyújtja a fészket
Csak alkonyatkor hasítja ketté a bozót a párát
Az itatók megtelnek vérrel
Minden ösvény nyilakkal kitapétázva
Ilyenkor jár körtáncot a halál s a vadon
nyüzsögni kezd a rettenettől Ilyenkor érkeznek
suhanó fekete meteorokon a holdbéli diplomaták
hogy megkössék titkos szerződésüket
földi vezéreinkkel

És minden alkuból kimaradunk
és minden ígéret elszáll az időben

Gallyakat sodor újra a szél Szórja a szürke
hamuhegyeket és pecsét van ismét a csenden
A kiégett torok hamut öklend
és remény már csak a szemhéj alatt
a láncravert szentek mosolyától —

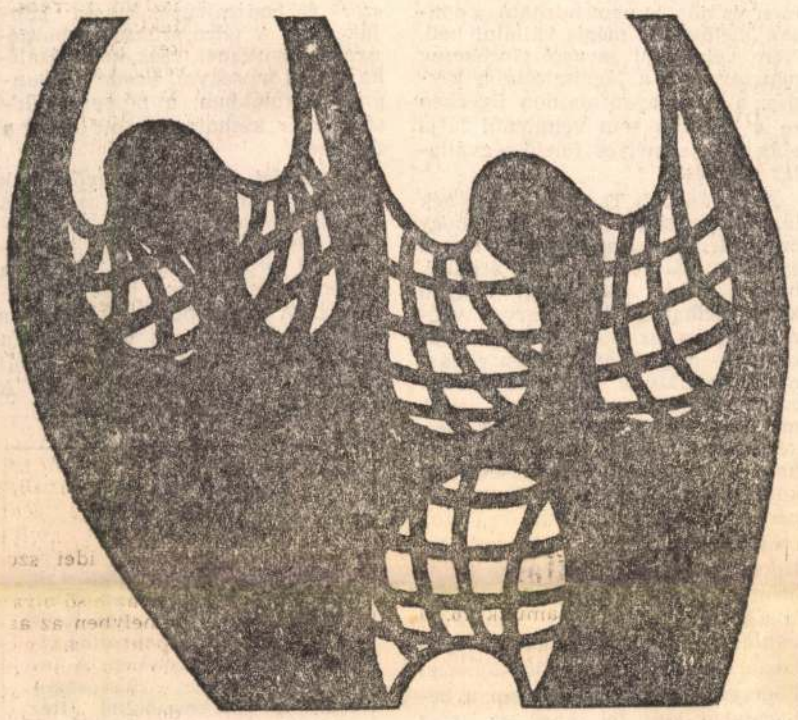

(Sárkány) Kovács Péter rajza

német-német történetben most láthatóan a társadalompolitikai terápiáknál nem a gyógyszerekkel operáló belgyógyászok, hanem a szikés sebészek diktálnak. Mindebből persze két, bennünket is érintő szellemi üzemmódbeli anomália is következik. A még itt-ott lábon maradt, s részlegesen már az új világba is integrálódott keletnémet szakmai elitek ismételten hangoztatják; Németország keleti területeinek különleges szerep jut az orosz, lengyel, magyar vagy cseh kapcsolatokban. Az államszocializmus évtizedei itt azért hasznosíthatóak. A Nagy Német Esküvőn a keleti terepkapcsolatok gazdaságban és kultúrában fontos részét képezik az NDK hozományának. Ez rendben is lenne, ha ugyanakkor a keletnémetek országon belüli „lefokozását" azok a jövőben természetszerűen ne próbálnák valahova, valakiknek továbbadni. Hiszen a német médiákban most és még a közeljövőben a keletiek maradnak a negatív példa. Szükségszerűen — lehet hogy csak egyelőre — nagy tömegükben ők kerülnek a gazdasági piramis aljára is. S ezt nem könnyű kibírni. Az amerikai társadalomban is a legnehezebb szegény fehérnek lenni. S hogy ezt valahogy túl lehessen élni, ezek a fehér szegények a legkeményebb négergyűlölők. Megkönnyíti a nagy társadalom pszichikai nyomásának kivédését, ha tudom, vannak még alattam is. Az Elba és az Odera között persze kevés a néger (s aki szerencsétlenségére, mint az angolaiak vagy a kubaiak oda került, annak most fizikailag is igencsak vigyáznia kell magára). De ott vannak a szomszédságában a lengyelek. Akiket le lehet nézni, meg lehet alázni, néhány márkáért meg lehet venni. S talán a növekvő életszínvonal vagy gazdasági hatékonyságkülönbségek ezt a sajátságos pszichikai alá- és fölérendeltséget kiterjesztik (kiterjeszthetik) keletre és dél-keletre is. A jóindulatú (némi lenézéssel vegyes) vállonveregetést mi egyelőre magukkal többszörösen elégedett bajoroktól kapjuk. De hamarosan itt lesznek (újra) Kelet-Európában a szójjeltiport személyiségű, otthon többszörösen megalázott egykori NDK-sok is. Akik itt végre teljes értékűnek, sőt teljes értékű németnek érezhetik majd magukat.

De az egyesülésnek van egy másik keleti dimenziója is. Minden külügyi szóvivő, minden gazdasági vezető biztató nyilatkozataiban kiegyenlített német-keleteurópai kapcsolatokról beszél. Ugyanakkor a német-német kapcsolatok korántsem egyenrangúak vagy kiegyenlítettek. S ha a nyugati gazdasági erő ilyen magától érthetően ceremóniamentesen, sőt, agresszíven számolja fel az eddigi keleti állásokat Németországban; fejez le elitéket, ír le nullára társadalmi tapasztalatokat, akkor milyen kiegyenlítettségre számíthatnak majd a többiek, ha a dolog komolyra fordul. S teszi ezt most mégiscsak németekkel. Persze a kollektív önfeladás most mindehhez különlegesen kedvező befogadó feltételeket teremt. De ha a jövő gazdasági protektorátusokban ennek a klímának csak egy részére is számítanunk kell, van min spekulálnunk. S addig is részt vehetünk egy pályázaton. A Német Helyesírási Tanács a nyilvánosságtól várja a keleti területek s lakóik új nevét. Hiszen *volt endékásoknak* örökre mégse hívhatják őket. Az ötletrohamban külföldiek is részt vehetnek. Hátha egy jó név épp itt ugrik majd be!

AZ ÜGYVEZETŐ

A Hankiss Elemér kinevezését övező konszenzus kicsit meginogni látszott, mikor a Televízió ügyvezető igazgatójának Bányai Gábor újságírót jelölte. Azóta a televízióban elkezdődött valami, aminek, úgy tűnik, némiképp kezd köze lenni a műsorkészítéshez is, nemcsak a politikához. Bányai Gáborral, a Magyar Rádió egykori szerkesztőjével arról a helyzetről beszélgettem, melybe Hankiss Elemér döntése nyomán került.

— Hogy érzi magát ebben az elegáns irodában, itt, a Televízió harmadik emeletén?

— A helyzet kétségtelenül fura. Annak idején majd tíz évet dolgoztam a televízióban, amíg el nem távolítottak, mert nem igazán illettem bele a képbe.

— Sokan tudni vélték, hogy most majd a hatalom birtokában bosszút áll korábbi sérelmeiért.

— Ilyesmi eszembe sem jutott. Azért jöttem, hogy új televíziót csináljunk. Egyébként is, az én hatalmam nem olyan, mint amilyen a rendszerváltás előtt volt szokásban. Ez a hatalom ennek a beosztásnak a „hatalma", és nem a kinevezőké, a megbízóké, magyarán nem politikai erőké. Mögöttem nem áll párt, „csupán" egy szakmai múlt, bizalom, s persze nyilván sok ellenérzés. Nem kívánunk „rendet csinálni", hanem a hosszú távon működőképes televízió kereteit szeretnénk kialakítani. De nem úgy — Cseh Tamással énekelve —, hogy mondjuk én ide teszem, és te oda állsz. Nem pasziánszozni kívánunk televízió-átszervezés címén, nem névtáblákat és szobákat helyezünk át, mert annak semmi értelme.

— Bár a kinevezését a Hankiss Elemérrel való baráti kapcsolatának köszönheti, s bár vannak, akik vitatják vezetői alkalmasságát, az kétségtelen, hogy televíziós, rádiós szerkesztőként és újságíróként nem elhanyagolható szakmai múlttal rendelkezik. Független, szakmabeli értelmiségiként került tehát pozícióba, s ennek modellértéke lehet a rendszerváltás folyamatában.

— Számomra is furcsa helyzet, hogy most „ügyvezetek". Meg kell tanulnom például visszafogni a véleményem: véletlenül se tűnjön úgy, hogy bele akarok szólni a műsorkészítésbe. Voltak csapdák. Valaki beküldött egy műsortükröt előzetes engedélyezésre. Természetesen visszaküldtük, mondván, szívesen megnézzük a műsort, de előzetesen semmi közünk hozzá. Nagyon meg kell gondoljam, kinek mit mondok. Kivéve, természetesen azokat, akikről tudom, hogy nem fognak félreérteni, akikkel korábban együtt dolgoztam, akik ismernek. Akikkel akár „meggondolatlan" is lehetek.

— Sok ilyen van a televízióban?

— Hál' istennek, vannak egy páran. A televízió fura egy hely. Imádom például a vágószobát. Általában kicsi, meleg, ablaktalan, s van benne két tüneményes csaj. A vágószobában munka folyik, eszmecsere zajlik, állandó a jövésmenés. Én sok-sok évet töltöttem vágószobákban, forgatásokon. Úgyhogy sok barátom van.

— Miért rúgták ki a televízióból? Ellenzéki volt?

— Nem, bár rövid ideig szilenciumon voltam, de egyébként pontosan azt éltem meg, amit szerintem minden magyar értelmiségi, aki nem állt be abba a sorba, amelybe esetleg be kellett állni.

— Azt mondják, hogy nem annyira a nézetei, mint inkább a viselkedése volt nonkonform.

— Nem tudom, hogy függetlennek lenni mennyiben jelent nonkonformitást. Én mindig függetlenül gondolkodtam. Mint műsorkészítő csináltam itt, a televízióban olyan műsorokat, melyeket máig is emlegetnek, s olyanokat, melyeket én is jobb szeretnék elfelejteni. Amire életem végéig büszke leszek, az a *Világszínpad* és az első *Stúdió* 1980-ban. Nagy botrány volt belőlük.

— Térjünk vissza a jelenhez. Hol akarják elkezdeni a tévé átalakítását?

— Ahol már el is kezdtük: mindenhol. Nem lehet halogatni egyetlen ügyet sem. Működőképes televíziós struktúrát kell kialakítani, működőképes csapatokkal. Ehhez a rádióval közösen meg kell alkotni a médiatörvény szövegtervezetét, s meg kell találni azokat a financiális lehetőségeket, melyekből a kétcsatornás televízió eltartható.

— Tehát két televíziós programot szeretnének?

— Ehhez képest minden más visszalépésnek tűnik. Két csatornát szeretnénk, melyek versenyeznek, de nem csinálják ki egymást — mert akkor egy harmadik, kereskedelmi úgy leköröz őket, hogy nyomuk sem marad. Egymásra figyelő két televíziót akarunk, ahol az egyik elképzelés szerint például csak a hangsúlyok tolódnak el, tehát az egyikben több a közszolgálati, a másikban több a kereskedelmi funkció. Az egyik inkább az előfizetési díjakra, a másik inkább a reklámbevételekre alapozódik financiálisan. De mindkettőt versenyképessé kell tenni a frekvencia-moratórium után belépő kereskedelmi televíziókkal. De az is lehet, hogy mindkét csatornát egyformán finanszírozzuk, és a pénztermelés a két program közötti leányvállalatokban folyik. Meg kell védenünk a hazai televíziózást.

— Ezek szerint nincs szó a Tv 2 eladásáról?

— Nincs. Egyelőre még rengeteg elképzelés létezik, rengeteg belső és elismert külföldi szakemberrel konzultálunk. Nem szeretnénk eladni, bár kétségtelenül ez lenne a legegyszerűbb megoldás. Egyébként is még számtalan kérdés szorul tisztázásra. Például a televízió jogi helyzete. Most még azt sem lehet tudni, kié ez a ház, amelyben dolgozunk. Szakértő bizottságok dolgoznak az olyan kérdéseken, hogy milyen pénzügyi és jogi konstrukcióban, hány csatornán, kik és milyen formában működtessék a televíziót. Kérdés például, hogy hányfelé szakad a gyártás? Lesz-e külön gyártási igazgatóság vagy profit-orientált gyártási leányvállalatokat hozunk létre? Hol lesz a pénz, a csatornáknál vagy a központban? Kellenek-e a monolitikus, impériumszerű főszerkesztőségek, vagy jobb lenne mozgékony, négytagú producerirodákat versenyeztetni egymással? Rengeteg tervezet létezik, jelenleg még különböző fázisokban. Egy-két hét azonban, s minden lényeges kérdésben döntenünk kell.

— Hol a helyük ebben a konstrukcióban a meghirdetett pályázatoknak?

— A pályázati rendszer többlépcsős játszma: és mi már sejtjük, mi lesz az ötödik-hatodik lépés. A pályázatokkal a rendelkezésre álló szellemi potenciált akarjuk felmérni. Mostanában sorra jelennek meg a képernyőn a különböző pályamunkák. Két héten keresztül például a közönség négyféle reggeli produkciót fog látni. Szombatonként a *Napraforgót*, illetve vele szemben a kettesen a szegediek *Virradóra* című műsorát. Hétköznaponként pedig a Nap TV-s stáb mellett megjelenik a *Sárközi Erika*-féle csapat. A négy műsort több közvéleménykutató fogja mérni, véleményt mondhat a közönség és a szakmai zsűri is *(Schlett István, Lengyel László, Schöpflin György* — London, *Molnár Miklós* — Genf, Bányai Gábor).

— Eredményhirdetés?

— Nincs. Szándékaink szerint az első pályázati forduló végével egyidejűleg, tehát október végén, november elején meglesznek azok az emberek, akik a két csatornát irányítani fogják. A döntés, a választás az ő joguk és kötelességük. Amennyiben persze a kétcsatornás modell mellett döntünk, s ennek meglesz a szellemi és anyagi bázisa. A pályázati rendszerrel tehát több legyet üthetünk egy csapásra. Egyrészt a közönség már a régi struktúrában is egy csomó új műsorral találkozik. Másrészt, ma Magyarországon azt mondani valakinek a televízióban, hogy „uram, önre nincs szükség", lehetetlen. Rögtön politikai okokat fog keresni. Ilyen a közéletünk. Így viszont a verseny eldönti majd, hogy kire van szükség, és kire nincs. Egy bizonyos idő, mondjuk egy év után, többnyire ki fog derülni, hogy kinek van helye a televízióban és kinek nincs. Ha valaki sehol, egyetlen műsorban sem tud megjelenni, akkor le kell vonja a konzekvenciákat.

— Mi a helyzet az MDF-es Tv 1 és az SZDSZ-es Tv 2 koncepciójával? A Tv-híradó kettéválása mintha ilyesféle tendenciát sejtetne.

— Ha a két csatorna ennek a törésvonalnak a mentén szakad szét, az tragédia. Bár nem megrázó bejelentés: de tény, hogy akkor ez nem az én televízióm. A híradó esetében sem szeretném, ha ilyesmiről lenne szó. Nem is tudok egyetérteni azzal, hogy egyes cikkek a sajtóban már a kezdet kezdetén így álltak a dologhoz. Véleményem szerint lássuk a medvét, várjuk ki a végeredményt, s utána objektívan elemezzük a szakmai teljesítményt. Az viszont sajnos tény, hogy amikor *Csoóri Sándor* védi az egyik híradót, s erre *Karinthy Ferenc* válaszol, akkor már nem mondhatjuk, hogy szakmai síkon maradtunk.

— A Tv-híradóval kapcsolatos előzmények után egyáltalán lehet még szakmai kérdésről beszélni?

— Ameddig lehet, szeretnénk a híradót szakmai kérdésnek tekinteni. Nemcsak a kettes újult meg ugyanis, hanem az egyes is. Mindkettő lépett, egymáshoz képest is. S ameddig ez a kétféle közelítés nem kétféle pártnézőpontot jelent, addig nincs gond. Ha azonban megjelenik a pártszemlélet... Pártokra a Parlamentben van szükség, s nem a televízióban. Az objektivitásra vonatkozóan egyébként a BBC etikai kódexében is vannak útmutatások.

— Mely erényei tehetnék e művet a magyar televíziósok bibliájává?

— Ez a világ legszigorúbb belső törvénykönyve. Azt is szabályozza, hogy egy riporter az alanyától akár egy tollat is elfogadhat-e. Persze nem lehet egy az egyben átvenni, hiszen már az elején baj van: a királynővel kezdődik. Ezzel együtt nagyon jó irányelveket ad, s olyan viselkedési normarendszert határoz meg, amelyre már nagyon régóta szükség lenne itt.

— Mit mond az etikai kódex olyan esetekben, amikor egy televíziós személyiség egyben parlamenti képviselő is, mint például Ilkei Csaba?

— Egy normálisan nyírt és öntözött demokráciában természetesen ki kellene lépjen a televíziótól mindenki, aki képviselő. A magyar parlamenti jog nem ilyen szigorú. A mi etikai meggyőződésünk szerint azonban a két dolog összeférhetetlen.

— Májusban a Világ című hetilapban, még mint újságíró, figyelemre méltó elemzést közölt a szabadsajtó és a mindenkori hatalom viszonyáról. Ezt azzal a reménnyel zárta, hogy eljön az idő, amikor ismét a szakmáról lehet majd beszélni, s „a szakma tán képes lesz egy semleges politikai státusban az írástudók árulóit is kiszűrni". Hogy látja ezt most, októberben, a Magyar Televízió ügyvezető igazgatójaként?

— A pályázati rendszer, a versenyszellem, az etikai elvárások mind-mind lehetőséget adnak arra, hogy az írástudók árulói kirostálódjanak. S remélhetőleg a demokratikus sajtó is eljut oda, hogy kizárólag szakmai szempontok alapján ítélkezzék majd.

Vándor Ágnes

SÁRKÁNY KOVÁCS PÉTER

POLGÁR LÁSZLÓ:

Itt a piac — hol a piac?

Történelmének soros fordulópontjához érkezett az elmúlt hetekben a Szovjetunió. A Legfelsőbb Tanács honatyáinak ezúttal a jövő gazdaságpolitikai koncepcióját kellett volna elfogadniuk. A konfliktus „megoldását" látva a szovjet közelmúlt ismerőit a *déja vú* élménye kerítette hatalmába: a döntést elodázták, Mihail Gorbacsov jogkörét viszont kibővítették. Kinek mennyit ér ez a győzelem, és kinek mibe kerül majd? És egyáltalán: mi volt a tét — hogyan értelmezhető a szovjet gazdaság jelenlegi helyzete?

Egy kormány mérlege

Kétségtelen, hogy a peresztrojka öt éve alatt számos gazdasági evidencia veszítette érvényét — ám anélkül, hogy helyükön új rendszer született volna. A terv, a mutatószámok, a központi gazdaságirányító eszközök szerepe fokozatosan leépült, mindenekelőtt azért, mert hatékonyságuk a nullára csökkent és diszkreditálódtak hivatkozási alapként is. Ugyanakkor az elharapózó hiány fölerősítette azt a meggyőződést, hogy a helyzeten a központi beavatkozás segítségével lehet csak úrrá lenni — egy rohamosan naturalizálódó gazdaságban ez a kézi vezérlés legközvetlenebb módszereit jelenti. 1989 decemberében a Rizskov-kormány egy szovjet szemmel nézve is igen óvatos programot terjesztett a népküldöttek második kongresszusa elé, amely a „szabályozott piaci mechanizmus" életbelépését lényegében '95-re ígérte. Eszerint előbb hivatali „termelésserkentéssel" helyre kellett volna állítani a fogyasztói piac egyensúlyát, és akkor megteremtődik a valódi piacgazdaság feltételrendszere is. E tervek sikere esetén mi szükség lenne a „valódi" piacra — kérdezték a radikálisok, a kormány pedig nem válaszolt, mert maga is ebben reménykedett. A parlamenti siker azonban Rizskovék legnagyobb kudarcát készítette elő: a koncepció három-négy hónap alatt visszavonhatatlanul és kozmetikázhatatlanul megbukott, a kormány annak megtagadására kényszerült.

Nem csoda, hogy Leonyid Abalkin miniszterelnök-helyettesnek, a peresztrojka legújabb közgazdászhullócsillagának arra kellett fordítania energiája nagy részét a Legfelsőbb Tanács legutóbbi ülésszakán, hogy bizonygassa: ez nem új program, hanem az előző módosításának a módosítása, így továbbra is érvényes az a megbízatás, amelyet a kormány a népküldöttek első kongresszusától kapott gazdasági program kidolgozására.

Szó, ami szó, a műben csakugyan régi javaslatok köszönnek vissza: nagymértékű központi áremelés párhuzamos fizetéskiegészítéssel és az árak nagy többségének felszabadítása nélkül, az állami szektor túlsúlyát megőrző óvatos privatizáció az ágazati minisztériumok „konszernekké" alakításával és mindenekelőtt: a központi, állami irányítás eszközeinek használata a végrehajtásban. Az alternatív tervezet, amelyet Gorbacsov és Jelcin megbízásából Sztanyiszlav Satalin akadémikus csoportja dolgozott ki, valódi alternatívát kínált: ők az alapvető élelmiszerek és fogyasztási cikkek árát meghatározott időre befagyasztanák, szigorú pénzforgalom- és hitelszűkítő politikával csökkentenék a költségvetés hiányát; a többi termék árát viszont felszabadítanák, széles körű privatizációt, az összes tulajdonforma egyenjogúságát hirdetnék meg, és a végrehajtásban a mindinkább fikcióvá váló szovjet állam helyett a köztársaságokra támaszkodnának. A tizenötből tizennégy el is látta jóváhagyó aláírásával a dokumentumot (az észtek a helyi pénz semmibevétele miatt tiltakoztak). Az Oroszországi Föderációban — a Jelcin vezette Legfelsőbb Tanács döntése alapján —, október elsejétől hozzáfognak a program végrehajtásához. Úgy tűnt, a szövetségi parlamentet kész helyzet elé állították, a talaját vesztett kormányfőnek pedig távoznia kell. Nos, nem így történt.

Egy jószívű ember

Nyikolaj Rizskov fél évvel ezelőtt a nómenklatúra egyik legnépszerűbb személyisége volt. (Talán ma is az, hiszen a csődkormány politikusai közül Eduard Sevardnadze után őbenne bíznak meg a legtöbben — de mivel ez a választók huszonhét százalékát jelenti, csínján kell bánni az olyan szavakkal, mint népszerűség.) Táborát mindenekelőtt emberi tulajdonságainak köszönhette: sokáig emlegették őszinte megrendülését az örményországi földrengés áldozatai közt, szembeállítva Gorbacsov részvétlen agilitásával.

Ezzel a bizalommal azonban rosszul sáfárkodott. A népküldöttek márciusi kongresszusán ő volt a főtitkár egyik lojális ellenjelöltje az elnökválasztáskor; az „egyszerű nép" egy hangos képviselője még lemondását is kilátásba helyezte, ha Rizskov visszalép. A „nagyszívű, jószívű ember" persze a parlamenti koreográfia szerint visszalépett, kérve a küldötteket: ne csak a szívükre, az eszükre is hallgassanak; és a legrosszabbra, kormánya ötéves munkájára hivatkozott, közölve, ezt szeretné folytatni. Ugyanezen a kongresszuson Anatolij Szobcsak radikális képviselő — ma Leningrád tanácselnöke — akit korrupcióval, a szövetkezeti maffia támogatásával vádoltak, éles hangú válaszában megemlítette: a fegyvereladási botrányban hírhedtté vált ANT konszern tevékenységéhez maga a miniszterelnök járult hozzá. A mikrofonhoz siető Rizskov felindultan fordult Gorbacsovhoz: miért adja meg mindig Szobcsaknak a szót? Ő ugyan adott engedélyt, mert engedélyezni kell is, de a részleteket nem tudhatta — és ez a méltatlan támadás...

Máskor — látva, hogy a kormány felé áradó kritika az ő szerepét is megkérdőjelezi — nyilvános számonkérésre szánta el magát: a kamerák előtt hordta le a halászati miniszterhelyettest, amiért a vállalatok nem fognak elég halat, és megfenyegette: ez nem mehet tovább.

Ő maga mostanáig a mindentudó államgazda maradt, aki bármely kérdésre kapásból sorolta, mennyi fürdőszoba-berendezést, alumíniumot vagy cipőt állít elő ez vagy az az üzem. „Bízzák a csövek és vécékagylók gondját a piacra, és kész" — fintorgott e jelenséget elemezve a Moszkovszkije Novosztyi munkatársa.

Parlamenti csaták

Tette mindezt „Ideje, barátom..." című cikkében, és a Legfelsőbb Tanács ülésszakának első napjaiban valóban úgy látszott, kitelt a Rizskov-kormány ideje. A honatyák zokon vették, hogy a miniszterelnök program helyett egy általánosságokat soroló helyzetelemzést ismertetett velük, azt viszont értésükre adta: csak saját programját hajlandó végrehajtani. Gorbacsov maga is a Satalin-terv mellett emelt szót, „mert az a köztársaságokban kialakult gondolatokat integrálja". Mindazonáltal szokásához híven úgy próbálta jóllakatni a kecskét, hogy megmentse a káposztát is: megbízta Abel Aganbegjant, a korai peresztrojka gazdasági felelősét, gyúrjon össze a két műből egy harmadikat. Jelcin, akinek a főtitkárral kötött szövetségét lelkesen ünnepelték szeptember elején, szkeptikusan nyilatkozott: szerinte olyan volt ez, mintha valaki egy sündisznót kígyóval akarna keresztezni. Az ösvér el is készült a satalini terv alapján — azaz figyelembe véve a köztársaságok függetlenedési törekvéseit, és hirdetve a pénzügyi reform elsőbbségét az árrendezéssel szemben. A kormány tisztes átmentését azonban lehetetlenné tette maga Satalin, aki kijelentette: a program kilencvenkilenc és fél százalékban az ő elképzeléseire épül. Ezt az ellenfél frontembere, Abalkin is megerősítette. A teljesen összezavarodott Rizskovot a TASZSZ tudósítói is kénytelenek voltak egy feleltetés közben elbizonytalanodott kisdiákhoz hasonlítani.

A kormányfő csapata megpróbálta a lehetetlent: növekvő munkanélküliség, tönkremenő mezőgazdasági kolhozok rémképével elijeszteni a piac támogatóit. Friss erőket is bevetettek, így például az állami bank elnökét, aki Satalin tervét „ügyeletes zsenik által előkészített, csupán laboratóriumi körülmények között megfelelő" javaslatnak nevezte — ám ezek a jelent jól ismerő, a jövő előtt viszont tanácstalanul álló szónokok még a pártatlanságra törekvő Izvesztyija szerint is inkább ártottak a miniszterelnök ügyének.

Szabotázs itt és ott

„Rizskov kormánya a hadiipari lobby kormánya, amelynek fogalma sincs, mi zajlik az országban" — hangzott el a szeptember 15-i százezres tüntetésen Gavriil Popov moszkvai tanácselnök szájából. Popov azzal vádolta a központi kormányt, hogy szándékosan teremt mind rosszabb körülményeket a piacgazdaság bevezetésének megakadályozására. A helyzet Rizskov szerint sem magától romlott idáig: szerinte az inflációért a „zöldségesmaffia" ténykedése a felelős. Az „üres üzletek túszai" azonban egyre kevésbé kíváncsiak érvelésére. „A Rizskov-kormány a totalitárus-parancsuralmi rendszer utolsó megtestesülése. Ha az ország nem akar tovább bukdácsolni egyik válságból a másikba, akkor szükséges, hogy választott törvényhozása el tudja érni az egypártrendszer utolsó kormányának menesztését" — fogalmazott az egyik szónok, a tömeg pedig kevésbé vehemensen szavakkal ismételte követelését.

A miniszterelnök — végső szorultságában — közmegegyezésen alapuló koalíciós kormány felállítását sürgette, ám a radikálisok értésére adták: ők egy ilyet is csak nélküle tudnak elképzelni. Az Oroszországi Legfelsőbb Tanács úgy határozott, hogy hivatalosan kezdeményezi a szövetségi kormány lemondatását. Ebben a helyzetben döntő szerepe volt Gorbacsov állásfoglalásának, aki szerint „nem selejtezésre, hanem konszolidációra van szükség", és a Satalin-terv „messze van attól, hogy véglegesnek és kifogástalannak lehessen nevezni". „Nem lehet az embereket erőszakkal késztetni a gazdasági élet új formáira, nem számolva a társadalom realitásaival, a történelmi folyamat objektív menetével, az emberek érdekeivel, hangulatával, pszichológiájával, egymás közötti viszonyával" — nyilatkozta az elnök, aki egy hét alatt meglepően sok gyenge pontot fedezett fel a Satalin-programban.

Döntési jogot tessék!

A pálfordulás oka az lehet, amit Aganbegjan fogalmazott meg: még a legjobb terv esetén is „a mai hiány és válság csak ártatlan tréfa azokhoz a megpróbáltatásokhoz képest, amelyek a szovjet embereket várnak". Rövid távon eredményes döntés nem hozható, a döntés felelősségét mégis vállalni kell. Nem véletlenül javasol Gorbacsov népszavazást a legvitatottabb kérdés, a földmagántulajdon ügyében — és Satalin sem véletlenül látja ebben a személyes felelősségvállalás kerülését.

A Legfelsőbb Tanács — melynek inkompetenciáját bizonyítja, hogy az akadémikusokat legtöbbet nem a szociális hálóról vagy az árakról, hanem arról faggatták, hogyan kapcsolódhatnak be a tervek végrehajtásába az autonóm köztársaságok — megkönnyebbülten ruházta fel rendkívüli jogkörrel Gorbacsovot. Ennek értelmében 1992. március 31-ig a törvényhozás megkerülésével személyesen határozhat a gazdaság működésével, a költségvetéssel, a vagyonjoggal, a pénzügyekkel, az árakkal és a közrenddel összefüggő kérdésekben. Ugyan a Legfelsőbb Tanács felülbírálhat elnöki rendeleteket, a jogkörbővítés mégis élénk tiltakozást váltott ki az önállóságukat féltő köztársaságok, így az Oroszországi Föderáció vezetőiből. (Jelcin a betegágyból kelt fel, hogy az orosz LT elnökségi ülésére siessen, és ott ellenintézkedéseket szorgalmazzon.) Általános vélemény szerint „az ország gazdasági és társadalmi-politikai életének stabilizálásáról" hozott határozat végrehajtásában Gorbacsov csak a hadseregre, a KGB-re és a belügyminisztériumra támaszkodhat.

Mégis, kinek a végnapjai?

Ami a hosszú vita tulajdonképpeni tárgyát illeti, a honatyák abban maradtak, hogy a gorbacsovi, satalini és rizskovi javaslatok összegyúrásával október 15-ig előállítják a soron következő kompromisszumos hibridet. Satalin hasztalan hivatkozott arra, hogy a dokumentumok között áthidalhatatlan ellentétek vannak. Végül legyintett, „nem akarok tovább részt venni ebben a parádéban" — mondta, és leült. Anatolij Szobcsak hiába figyelmeztetett, hogy hiba lenne szembekerülni a legnagyobb tagköztársaság gyakorlatával. Rizskov úgy vélte, a szavazásnak nincsenek győztesei és vesztesei, bár kifejtette: az akadémikusok helyett a parlamenti bizottságoknak kéne kézbe venni a dolgot, „ők biztosan könnyebben szót értenének, mint Abalkin és Satalin". Abel Aganbegjan szűkszavúan annyit mondott: „Én közgazdász vagyok, itt viszont politikáról volt szó."

Közben az országot kenyérhiány sújtja; nincs füstölnivaló, és a nyomdafesték is elfogyott: a Pravda szerint sor kerülhet előbb a színes, majd a fekete-fehér lapok nyomásának leállítására. Papírhiány miatt sokan a szükséges élelmiszer- és benzinjegyeket sem kapják meg. A télre szükséges burgonyamennyiségnek csak két százaléka van a moszkvai, tizede a leningrádi tárolókban, a bőséges zöldségtermés kétharmada ott hever a földeken.

A szovjet parlamenti győzelmek hatása ritkán terjed túl az épület falain. Egy-egy megnyert csata — lásd Rizskov esetét a tavaly decemberi programmal — olykor a háború elvesztéséhez juttathat közelebb. A tűrőképesség fogytán, a kockázatok közül az egy helyben maradást a legnagyobb. Nyikolaj Rizskovnak részben igaza volt. A szavazásnak nincsenek győztesei.

HOLMI-est

A HOLMI munkatársait látja vendégül október 15-én, hétfőn este 7 órakor a Radnóti Színpad, a *Szóváltás* című sorozat keretében. A folyóirat egyéves születésnapján a szerkesztőkkel (Réz Pállal, Domokos Miklóssal, Radnóti Sándorral) beszélget Bálint András, és legfrissebb alkotásaikból Ferencz Győző, Kornis Mihály, Márton László, Megyesi Gusztáv, Petri György, Szántó Piroska, Takács Zsuzsa és Várady Szabolcs olvasnak fel.

Memento 1944 — Dunaszerdahelyen

A Pozsony és Komárom közt félúton fekvő, s javarészt magyar lakosságú Dunaszerdahely a Csallóköz központjának számít, ám manapság szinte semmiben sem különbözik más alföldi kisvárosoktól. Kevesen tudják, hogy mintegy kétszázötven esztendeig a Kisalföld, majd 1919 után egész Szlovákia legnépesebb zsidó hitközsége élt itt. Kereskedelmi, ipari és kulturális tevékenysége révén a zsidóság tette polgárosodó várossá az egykori falucsoportot, amelynek lakossága a múlt század első harmadától izraelita többségű volt, s amely olyan személyiségekkel gazdagította kultúránkat, mint Vámbéry Ármin. „Kis Jeruzsálemnek" nevezték Szerdahelyet pezsgő életű hitközsége, impozáns zsinagógája, rabbiképzője miatt. E közösséget néhány nap alatt felszámolták 1944 júniusában, a német megszállás után (a várost még 1938-ban Magyarországnak adta az első bécsi döntés). Több mint háromezer polgárt deportáltak Auschwitzba, a lakosság nagyobbik felét. Ez volt az egyik legnagyobb magyar áldozat a háború és a Holocaust borzalmas oltárán.

A Független Magyar Kezdeményezés, a szlovákiai magyarság szabadelvű politikai mozgalma (amely a közép-európai kisebbségi pártok közül egyedüliként szerzett kormányzati pozíciót szabad választásokon) szeptember utolsó vasárnapján nemzetközi megemlékező tanácskozást rendezett a dunaszerdahelyi zsidóság tragédiájáról. Negyvenhat év elmúltával — az elsőt. *Vörös Károly*, az MTA Történettudományi Intézetének munkatársa előadásában a magyarországi zsidóság társadalmi és közjogi helyzetét ismertette Mária Terézia korától a Monarchia összeomlásáig. *Ivan Kamenec*, a pozsonyi Történeti Intézet kutatója az első Csehszlovák Köztársaság, majd a nácik Endlösung-követeléseit is hűen teljesítő szlovák állam évein kísérte végig a zsidóság kálváriáját, amely a századvégi fellendülést követte. *Püspöki Nagy Péter* egyetemi docens, a Csallóköz történetének ismert kutatója a helyi hitközség két félévszázados történetét tekintette át, amelynek csúcspontját drámai hirtelenséggel követte a mélypont: az 1941-ben még háromezerötszázas létszámból alig hatszázötvenen érték meg a felszabadulást... A túlélők egyike, *Stockler Rudolf* az ezutáni, gyásszal telt évekről beszélt: a lágerekből hazatérők a bombasérült s később lebontott templom törött kőtábláit, a megbecstelenített tóratekercseket és szent könyveket jelképesen eltemették — s velük a hitközség múltját. A koporsóba helyezték a mártírok egyetlen földi maradványát, az emberi szappant is.

A kommunista hatalomátvétellel újból erősödő „anticionista" légkör 1949-ben a maradék zsidóság emigrációjához vezetett, s így az országos viszonylatban úttörő jelentőségű mostani tanácskozáson néhány tucatnyira apadt helyi hitközség képviseltette magát. Nekik és a szlovákiai zsidó hitközségek szövetségének ajándékozta a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése a zsidósággal kapcsolatos tudományos és szépirodalmi könyvkiállítás anyagát. A neves hazai és külföldi felszólalók sorát záró dunaszerdahelyi polgármester, *Öllös Árpád* bejelentette: *Memento 1944* címmel pályázatot írtak ki a mártírsorsú lakosoknak szentelt emlékmű megtervezésére. A nyertes pályaművet — amely a maga nemében ugyancsak első lesz Csehszlovákiában — jövőre állítják fel az egykori zsinagóga helyén.

A szerdahelyi tanácskozás az első volt azon rendezvények sorában, amelyek a nemrégiben létrehozott pozsonyi székhelyű Márai Sándor-alapítvány támogatásával valósulnak meg. Az alapítvány célja: „a szabadelvű és polgári értékek ápolása a Csehszlovákiában élő magyarság körében". Kuratóriumának elnöke *Grendel Lajos*, tagja többek közt *Koncsol László*, *Konrád György*, *Mészöly Miklós* és *Tőzsér Árpád* író, *Miroslav Kusý* és *Rákos Péter* professzor Törekvésük mélységesen rokon a névadó Márai szellemiségével: az egyén, a polgár értékeit kell szembehelyezni a nemzeti és egyéb kollektivista elfogultságokkal, hogy Közép-Európát ne az utóbbiak keríthessék hatalmukba ismét.

Balla Kálmán

Kovács Péter

Kijal fölad
1962 jul 22

Kovács Péter: MELLÉKUTCA

lenn

Szarka Árpád rajza

Gombaleves

Kovácsék nagy örömben voltak. Lakást kaptak. A fiatal férj egyetlen nagy kívánsága volt, hogy szeretett nitvese az új lakást, az új tűzhelyt, az új edényeket kedvenc levesének főzésével próbálja ki.

— Nagyon vigyázz kedvesem, nehogy becsapjon a kofa — oktatta feleségét, amikor a piacra indult gombáért.

Az asszonyka egy óráig töprengett, nézegette a kü-

— Nos asszonyom miért nem vesz?

— Félek.

— Ne féljen. Én gombaszakértő vagyok. Bármelyikből vehet, valamennyi jó.

Az asszonyka szót fogadott. Friss csiperke gombát vásárolt. Örömmel vitte haza, s még nagyobb örömmel gondolt arra, hogy kedveskedhet férjének, még hozzá a legkedvesebb levesével. Közösen megtisztították a

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-290, 188-307
Kovács Péter
KISALFÖLD
/1021

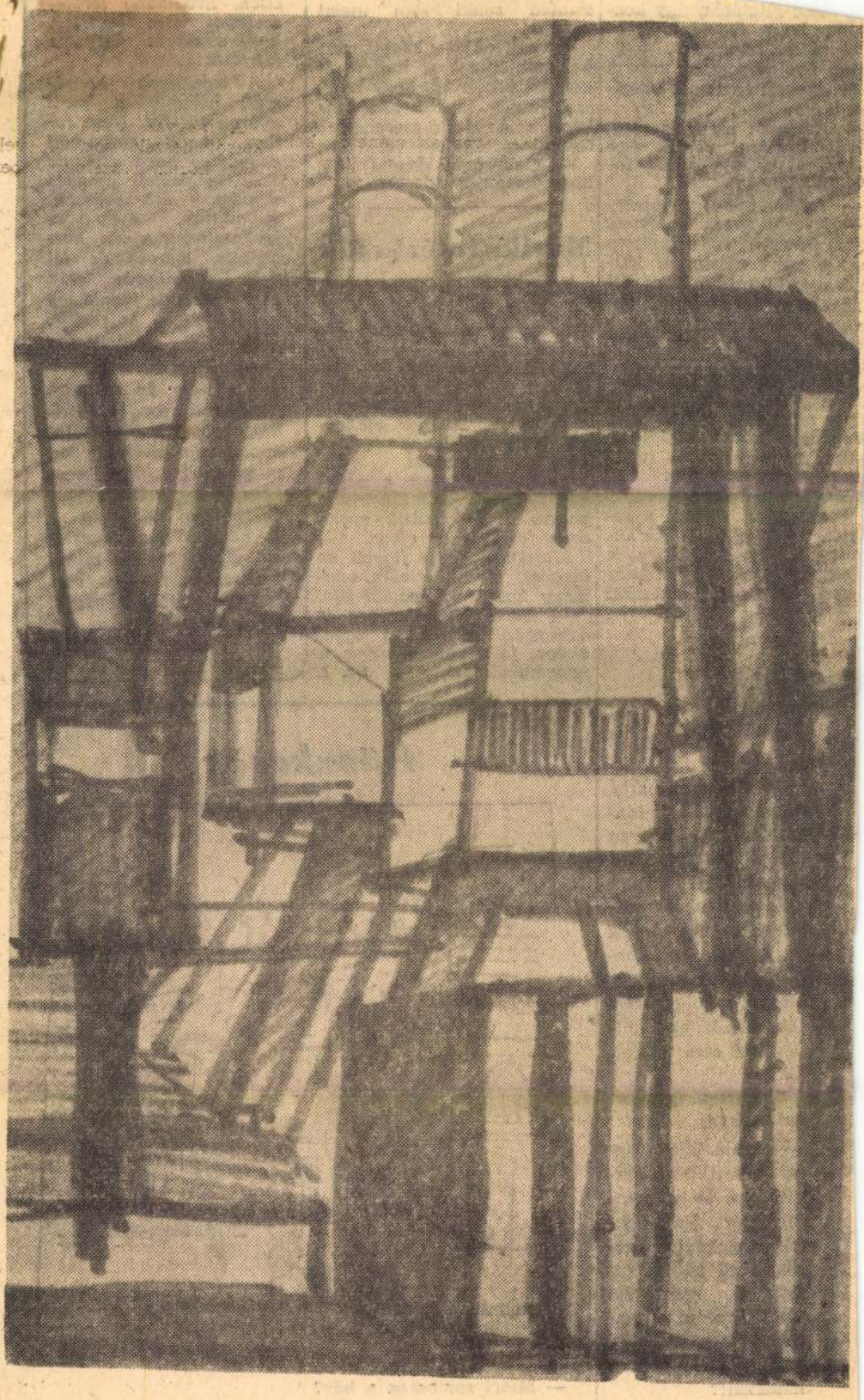

Kovács Péter: Gázgyár

...ese általában úgy kez-
ődik, hogy összefut Snic-
vel a számlázásból, akin
znap épp' a roszabb ruhája
an. Gyuszi azonnal segí-
ni kész:

— Ha nem sértelek meg,
nicli kartárs, neked egy
vonyörű öltöny ruhát fo-
ok ajándékozni.

— Aztán miből Gyuszi?

— Nyerni fogok a lottón.
ermészetesen öt találatom
sz, s azért minimum kal-
uló másfél millió ficcs üti
markom. Ebből, úgy gon-
olom, neked is futja egy
bb öltönyre... Remélem,
m utasítod vissza!?

A kartársak jönnek-men-
k a folyosón, s így az
öbb még két tagból álló
öpgyűlés" — amelynek
yuszi az előadója — pilla-
tok alatt bővül és
lóságos hetipiaccá válik.
kartársakat önnön ajánd-
kuk, no meg az a kíván-
iság tartja ott, hogy a
siknak mit ajándékoz
yuszi. A honi „amerikai

—

költő

már még nem jutott
ven eszembe!
?
em — Ez is mutatja,
nés milyen szürke a fan-
ség táziád, hogyan
ok- akarsz te nagy köl-
noz. tővé válni?!
bb, A szomszédos asz-
jól talhoz csinos lányok
név telepedtek. Endelen-
er- di bizalmas pillan-
ár- tásokat repített felé-
név jük. Azok egy pil-
nat lantásra sem méltat-
evű ták.
za- Endelendi így mor
vá- fondírozott:
va-
él- — Buta libák! Ugy
ry, ranátok ti még har-
Ez madfelet is egy mo-
is solyomért. Van nek-
yé- tek fogalmatok ar-
vel- ról, hogy itt jár kö-
esz- zöttetek egy élő
lod, klasszikus, akit ma-
yan holnap együtt emle-
lna, getnek a halhatat-
ien lanokkal!?
n ez (h. i.)

...is gondolt
sen a cehhet ő állja —, amit
szintén senki sem utasít
vissza.

A baj akkor következett
be, amikor azt az indiszkré
kérdést tették fel, hogy hány
szelvénnyel kísérti tulajdon-
képpen a lottó-szerencsét.
Gyuszi sértődötten válaszolt:

— Csak nem gondoljátok,
hogy lottózom... Sz. Zs.

Marika intézkedik

Marika a nagymamájával szokott sétálni.

A nagymama fiatalos özvegyasszony. A kis Mária nagyon büszke reá, és furcsának találja, hogy éppen az ő nagymamájának nincsen férje. Sokszor előhozza, hogy jó lenne férjhez adni a nagymamát.

Egyik nap ismét a parkban sétálnak, és leülnek egy padra. A pad másik végén öreg férfi ül és olvas.

Marika hosszan figyeli az idegent, majd hirtelen odamegy hozzá, és megszólítja.

— Bácsi kérem, maga is özvegy...? Mert ha igen, akkor feleségül vehetné a nagymamámat! Sz. I.

...dom, hogy horgászni engedélye hova szól, de akik megleste'k csendes vizparton ülő óráiban, jelentették, hogy az Iparcsatorna vizén horgászott. Három és fél órás várakozás után végre sikerült fognia egy négycentis halacskát. Örömében nem dobta visza a vízbe, hanem a partra tette, és vidáman horgászott tovább. Addig, lesegette a merülni éppen nem akaró dugót, mignem egy fürge kecskebéka a partra ugrott és hamm! Bekapta... A béka, dolga végeztével visszaugrott a vízbe.

Hírek szerint az eset láttán ismerősöm megint vakaródzott...

(ksa)

Büszkeség

— Miért romos ez a ház?
— Nem romos ez kérem, műemlék.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V, Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Kovács Péter

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

1962 JUL 15

1021

Irodu

Győri képek

Győrött tartózkodnak a Budapesti Iparművészeti Főiskola első évet végzett hallgatói, akik városunkban rendezték be nyári művésztelepüket. Mai számunkban a főiskolások munkáiból közlünk néhányat.

KOVÁCS PÉTER:

Belvárosi köz

Az univerzális ember

— Szatírikus monológ —

— Halló, itt az Egyesült Békanyálgyűjtő Vállalat járási központja. Igen, Breke Elemér igazgató beszél. Maga az, Sumák kartárs? Mit óhajt? Miért hívott fel? Mondja gyorsan, nem érünk rá a fecsegésre. Mi van a tervvel? Hogy túlteljesítették? Maga szerencsétlen, hát nem megmondtam, hogy a tervet nem szabad túlteljesíteni, csak éppen hogy meglegyen a 100 százalék! Nem érti? (félre: — Analfabéta!) Ja majd megmagyarázom. Ja most túlteljesítjük a tervet, amikor a békanyáltermelés egészen minimális, mit csinálunk a következő negyedévben? A tervnek bizony — kedves mafla úr — szépen lassan felfelé kell növelnie. Első negyedév 100 százalék, második negyedév 105 százalék, harmadik negyedév 110 százalék és így tovább...

— Mit mond, hogy nincs tovább? Decemberben nem lehet békanyálat gyűjteni? Bizza csak rám, ha én azt mondom: lesz tervteljesítés, arra mérget vehet. Majd tartalékolunk, érti? Mit gondol, miért rendeltem azt a negyvenezer uborkásüveget?

— Na, végre! Szörnyű nehéz feje van. Még szerencse, hogy az igazgatójuk maguk helyett is gondolkozik...

— Hordják a békanyálat kocsiszámra? Hát csak hozogassák is. Tudja, az igazat bevallva, nem is olyan nagy baj, ha túlszaladjuk egy kicsit. A központ örül neki. Jelentem is mindjárt. Mennyire állunk? — Százhúsz? No ez derék... Kitüntetést? Arra ne számítsanak, egyelőre... Mit, hogy én érdemlek kitüntetést? Hehehe... Na ne izéljen, habár sose lehet tudni, ha ilyen jól állunk a tervvel. No, a viszonthallásra. Hát csak így tovább, kedves Sumák kartárs. Csak tegezz nyugodtan kérlekszépen. Szevasz.

— Halló, Mancika, kapcsolja a járási pártbizottságot és hívja meg a megyei központunkat is.

— Halló, Kohári elvtárs? Itt Breke Elemér beszél. Nagy újság van, kedves titkár elvtárs, ne haragudjon, hogy zavarom, de úgy gondoltam a nemzetgazdasági szempontok is azt teszik szükségessé, hogy mielőbb közöljem miszerint... Hogyne kérem, csak a lényeget, elvégre az idő pénz... Szóval a tervünk túlteljesítését nem kár szélnek ereszteni ilyen kiváló káderekre? És mit csináljunk a sok drága békanyállal? Eresszük le a Tiszán? Borzalmas kérem. Én ebbe nem nyugszom bele. tudja ezt a Tervhivatal elnöke, tudja ezt a miniszter?...

— Ő rendelte el?

Szóval nincs kiút. Megszününk. Széjjeloszlunk. (Letörten). Hát a viszontlátásra Keszeg kartárs. Porig le vagyok sújtva. A viszont...

— Halló, Mancika kisasszony, Mancika kérem, hozzon egy pohár vizet, nagyon kiszáradt a torkom. A Mancika már elment? Dehát ki beszél ott? Maga az Berta bácsi, még mindig odakint vár? No mondja csak öreg fiú, hogy mit akar?...

— Ki szeretne lépni a vállalattól... Persze a haltenyészet az jobban izlik magának, meg ott nagyobb a jövedelem is, mi, he? Nagy huncut maga. Izé a haltenyészet. Mondja csak tatám, akarom mondani Gerta bácsi, egy jó szakembert, egy olyan igazi príma, univerzális szakembert, aki mindenhez ért, nem vennének még fel oda?...

— Vesznek fel? Nagyszerű! Van egy közeli ismerősöm, aki elmenne. Prima ember, egy zseni, az isten is vezetésre teremtette...

— Tud-e pipázni? Furcsa kérdés, majd megtanulja. De minek kell ahhoz pipázás?

— Vagy úgy, szóval halőrnek. Hát izé, várjon csak... Szóval elmenne.

Mi mindent megtanul az ember, ha sokáig él. Egy ilyen univerzális ember.

F. Tóth Pál

A talpnyalás szolgálatában

1021

1969 NOV 28

Kovács Péter

ALBÉRLETI SZÖVŐSZÉK

Mire jó a művész az iparban?

A gimnázium első osztályában, körülbelül a harmadik magyar órán kapta a Cselebi nevet. Becsülettel viselte az érettségiig, a tanár úr felszólítására „Na, Cselebi fiam, hozd elő a vackaidat!", nem minden izgalom nélkül lépdelt a katedra elé, és vallott irodalmunk, valamint nyelvtanunk szépségeiről. Ettől eltekintve a Cselebi név nem bizonyult találónak. Hiányos forrásmunkáimban sehol sem találtam utalást arra, hogy a név eredeti tulajdonosa valaha is foglalkozott volna textiltervezéssel, és e kései utódot végképp nem vonzzák Cselebi egykori foglalatosságai.

A félresikerült becenév után fordítsuk figyelmünket immár arra a tényre, hogy Cselebi, alias Kovács Péter, iparművészeti főiskolát végzett textiltervező. Az „iparművészeti [illegible] szakmai és szakma közeli körökben anekdotaszerű történetek elmondására késztet. Például azokról, akik elhagyták a szakmát. Számuk évfolyamonként és csoportonként változik. Tudnak általános iskolai rajztanárokról, rajzolóról a Pannónia filmstúdióban, üzemi dekoratőrről. Búcsújuk a szakmától rendszerint felér egy kálváriával, azon egyszerű oknál fogva, hogy szerették amit tanultak, csak éppen a főiskola után nem találták a helyüket. Ilyenkor az önálló munka hiányára, az anyagi gondokra szokás hivatkozni, valamint arra a furcsa állapotra, hogy az iparban elhelyezkedő iparművész (miután a szót idegenből fordították magyarra, az érdekeltek túl átfogónak tekintik, ipari művész megkülönböztetés is divik) mibenléte meglehetősen homályos. Az is megesik, hogy ügyes kezű mesternek tartott, ha úgy tetszik autodidakta tervezők mellett dolgoznak fiatal diplomások, [illegible] a jobb munkát. Lüktetően fájó pont: az ipari nomenklatúrán hol található a tervező? Ha a kereskedelem nem bírja eladni egyes cikkeit (lásd a felhalmozódott cipőkészletet) hangzik a tudós érvelés — mert nem vette figyelembe a hivatott szakemberek véleményét. A példatár kimeríthetetlen, épp ezért általános következtetéseket levonni kockázatos és ugyanakkor fölöttébb fárasztó vállalkozás. Maradjunk tehát Kovács Péternél.

Óriási ziccer

Munkái elsősorban praktikus célokat szolgálnak. Faliszőnyeget nem vesz az átlagos vásárló csupán esztétikai gyönyörűségére. Az aztán már az egyik alapkérdés, ki miben gyönyörködik.

— Ez a kérdés természetszerűleg engem is foglalkoztat — mondja Kovács Péter. — Annál is inkább, mert a Lakástextil Vállalat tervező műtermében dolgozva munkakörőm, lehetőségeim, perspektíváim, szóval mindaz, ami zavaró vagy serkentő lehet, adott. Szerintem az átlagosnál jobb helyzetben dolgozhatom. A saját statisztikám szerint terveim hatvan százalékát a magaménak érzem, szakmailag jó feladatnak tartom. A negyven százalék rutin-meló, utánrajzolás, rendelt motívumok. A kereskedelembe kerülő munkáknál fele-fele az arány. Hogy miből menynyit rendelnek és adnak el, az más kérdés.

— Azaz, ami neked tetszik, nem feltétlenül tetszik a vásárlóknak.

— Elvileg igazad lehet. A gyakorlat azonban nem ad módot a próbatételre. Lakástextilből minden mennyiség elfogy. A vadonatúj mintázat éppen úgy, mint az agyonismételtek. Ózike a fák között, csupa báj, lehunyt szemmel lerajzolom, úgy még könnyebb is, mert legalább nem látom.

— A fele tehát bosszúság...

— Nem a fele. Meggyőződésem, hogy az ipari termék, éppen, mert nagy mennyiségben kerül az üzletekbe, esztétikai nevelőeszköz lehetne. Ez így bárgyún hangzik, de van benne valami. Képzőművészeti alkotásokat kevesen vesznek, szőnyeget, használati eszközöket mindenki. S miután drága pénzért a lakásába hurcolta, értéknek tartja. A formáját, a mintáit is. Akarva-akaratlan ezen nevelődik a látás kultúrája. Óriási ziccer! Képzeld el, ha csak szép dolgok kerülnének a lakásokba! Mennyivel fogékonyabbak lennének az emberek a képzőművészet iránt, mennyit fejlődne a formaérzékük, gyakorlatilag ugyanazzal a költséggel.

Meg szú se rágta

Az igazán nagy gondolatok keletkezési helye gyakorta nélkülözi a fenséget (gondoljunk csak Archimédesre). Ez a beszélgetés sok fotóval díszített albérleti szobában zajlott. A fotózás a hobby, avagy a kiegészítő sportág. A szoba legfeltűnőbb „bútordarabja" régi bérházak faporolóira emlékeztet, valamivel szerényebb méretekben. Alsó felét fehér fonalhúrok ékesítik. Ránézésre vagy százéves szövőszéknek saccolom, mármár tisztelettel tekintek rá, de Kovács Péter lelohasztja muzeális érdeklődésemet:

— Ugyan, nincs az olyan öreg. M[illegible]i se rágta.

(Utóbbi megjegyzését perdöntőnek vagyok kénytelen elfogadni.)

— És ezen te magad dolgozol?

— Ami igazán kedvemre való és aminek a gyári előállítása reménytelen, azt megcsinálom kis méretben.

— Várj, ezt felírom, ez úgy ahogy van, sztori.

— Csillapodj! Nem vagyok ebben egyedülálló. Eleve gyakorlatias oktatást kaptunk. Az egyik kolléganőm rövid időre az NDK-ba utazott. Aligl[illegible] engedték haza. Mert nemcsak meg-

Egy? Három!

PORTRÉ

Nem egy, hanem három magyar siker született a moszkvai nemzetközi karikatúra-kiállításon. Mészáros Andráson kívül, aki Arany Békedíjat kapott munkásságáért, két fiatal művész is kiérdemelte a zsüri elismerését. Dallos Jenő „Portré"-ja második, Brenner György „Noé bárkája" című karikatúrája pedig harmadik díjat nyert. A tárlaton 200 művész 500 rajzát mutatták be. Gratulálunk!

NOÉ BÁRKÁJA

Pályázat

Az V. magyar nevelésügyi kongresszus előkészületeivel kapcsolatban a Magyar Pedagógiai Társaság, valamint a TIT budapesti pedagógiai és pszichológiai szakosztálya bejelentette, hogy pályázatot hirdet a családi, nevelési hagyományok összegyűjtésére. A pályázók felkutathatják mindazokat a családi, nevelési hagyományokat, szokásokat, amelyek az egyes társadalmi osztályokra, rétegekre, tájegységekre és településekre, valamint munkahelyekre és foglalkozásokra jellemzőek. Az értékelés folyamatos lesz, félévenként bírálják el a beérkezett pályamunkákat. Az első határidő 1970. április 30-a, a legjobb dolgozatokat jutalomba részesítik, s azok értékelő, összesítő anyaga része lesz az V. nevelésügyi kongresszus dokumentumainak.

Pince hír

Példát adott kerületének az ifjúság megértésében a VIII. kerületi tanács. Épületének pincehelyiségeit átadta a józsefvárosi fiataloknak: nemsokára megnyílik a kerületi ifjúsági klub. A KISZ-esek még festik, rendezik „összes" termeiket, nyitás december 10-én, küldöttértekezletük napján. De szép lenne egyszer: ahány gyár, ahány hivatal, annyi KISZ-klubbal ünnepelni!

Érmek Varsóból

A Lengyel Kultúrában bensőséges ünnepségen adták át a Ganz-MÁVAG-gyár hét KISZ-istájának a Lengyel Mártírok Emlékműve Országos Tanácsának kitüntetését, a Nemzeti Megemlékezés érmét. Jozef Pietrusinski, a tanács főtitkára köszönetet mondott a magyar fiataloknak, akik sok szeretettel ápolják a hazánkban elesett lengyel katonák sírjait.

Pique Dame

Diplomáját az Iparművészeti Főiskola divattervező szakán szerezte, két éve a Fővárosi Ruházati Bolt Vállalat vezető divatkreátora Hiczkó Katalin. A fiatal tervezőnő eddig több mint 100 modellt készített, Pique Dame védjegyű ruhái, amelyekből csak 50—200 darabot varrnak, máris ismertek és keresettek a pesti nők körében. Képünkön a tervezőnő legújabb ruhájának próbáján.

Ifimú

Ifjúsági m
létre az Egyes
gyárban. Szá
gozója mind
szép feladato
vezetőitől. A
Gépgyár rend
új, modern
berendezések
rájuk.

Aero

Két japán
akiknek a ne
vaszi Rét, ill
ezer lábnyira
felett, egy T
pán repülőge
zasságot szív

Indokaik: „
zelebb akar
kötni."

Az esketési
nagyon is föl
lott. A meny
ruhában állta
elé s az uta
tás utáni fo
és sütemény

T

Minde
Ház pálya
Danuvia –
sok szaba

Óh,
S

rajzolta a tervet, de megadta a gyártási előírásokat, sőt ha kellett, maga meg is szőtte az anyagot. Nem akarták elhinni, hogy ilyen létezik, holott nálunk ez az oktatás szerves része. Amiből nem az következik, hogy mindent tudunk, hanem, hogy a kis tudást valamennyi fázisban birtokoljuk.

— Jó. Miként jut mindezek birtokába a halandó?

— Maradjunk abban, hogy nem beszélek mások nevében. Nem hatalmaztak fel rá.

— Régi hiedelmek szerint, ha valaki nem felelt meg a képzőművészetin ...

— Ezt hagyjuk. Sértő és ostoba feltételezés. Én, az akkor még SOTEX néven üzemelő gyárban ismerkedtem meg a lakástextilgyártással. Nagy lelkesen rajzórákra jártam, és jöttem a felvételire. Nem vettek fel. Ebben szerepe volt annak is, hogy a gyár korábban nem fogadott tervezőt a főiskolától, én pedig gyári ösztöndíjasként érkeztem. Ha úgy tetszik, az én elutasításom volt a viszonzás. Mellesleg a rajzaim rosszak voltak. Tovább rajzoltam, és valami halvány sejtelmem már arról is kialakult, miként lesz a tervből anyag. Azt hiszem attól kezdve másként rajzoltam. Aztán felvettek.

Tervezők öröme

— Az előbb az esztétikai értékekben merültünk el. Nincs némi szerepe nálatok a divatnak is?

— Miért ne lenne? Hol nincs? A kettő — a divatos és esztétikus nem zárja ki egymást. A divatról annyit — nemigen emelgetnek minket divat-diktátorként, azaz a szaklapokat sűrűn lapozzuk. Mégis elég sok önálló motívumunk van, nemcsak a magyaros, népi és álnépi mintákról beszélek, hanem a gyáriak javát is ide sorolom. Divatként fut végig Európán például a nagyon élénk színek árnyalataiból szőtt valami. A piros és a zöld árnyalataiból is készül faliszőnyeg, a minta persze helyenként változik.

— Magad szőheted a saját terveidet, ha úgy akarod. Mi történne, ha szabadúszóként élnél?

— Akkor sem szőnék mindent magam, sőt... Nagyon nem szeretem a feltételes módot. Nem tudom mi lenne. Aki szabadúszó, azt vallja, hogy úgy önmagát adhatja a világnak. De nemcsak adni akar, hanem eladni is. Nagyon nagy a csábítás egy, talán az ipartól eltérő, de nem feltétlenül jó igény kielégítésére. Nem tudom. Túl sok legenda kering, nagy pénzekről, nagy ötletekről...

— És te senkit sem akarsz megbántani.

— Tényleg nem. Ha valamit akarok, az éppen az ellenkezője. Mi a műteremben becsszó örülünk a másik sikerének, és nagyon jól tudjuk, mikor sikerült valami jót készítenie. Ha iparművész, vagy pláne közvetlenül az iparnak dolgozó tervező kiállításhoz jut, ott az egész szakma. Mást aztán nem is nagyon látsz. Egyszerűen nincs értelme egymás törekvéseit ilyen vagy olyan szempontból elítélni. Jó lenne, ha a nagyközönség észrevenné a különbségeket, de erről már beszéltem. Én minden esetre maradok a helyemen.

— Ami szintén vélemény, nem?

— Magamról és magamnak.

Vizsga után: fele-fele

Az otthon tartott rajzok nagyméretű asztal lábánál, a szekrény háta mögött, a lemezjátszó mellett Bach-lemez szomszédságában, rajztáblán a falnak támasztva, röviden: ott találhatók, ahol szabad hely van. Az asztalon festék — irodai lámpa világítja meg. A szövőszékre ugyancsak felszerelt egy lámpát — az otthoni munkaidő teljesen kötetlen. Negyedik éve gyakorolja a szakmát (a művész titulust ridegen elutasítja, mondván: „szakember legyek, de annak jó!"). Munkáit a gyár úgynevezett specifikáción ajánlja a kereskedelemnek. Ez az a vizsga, ahol csak a vizsgázó ismeretei biztosak. A vizsgáztató egészen más tananyagból készült. A vizsga után marad az ötven-ötven százalék — ennyire fedi egymást a kétfajta felkészülés.

A fele-fele arányon tűnődve — lehetne jobb. De vajon mennyi az országos átlag, negyedik éve dolgozó ifjak esetében? Én se szeretem a legendákat. Hitelüket megítélni különösen nem szeretném.

Maros Dénes

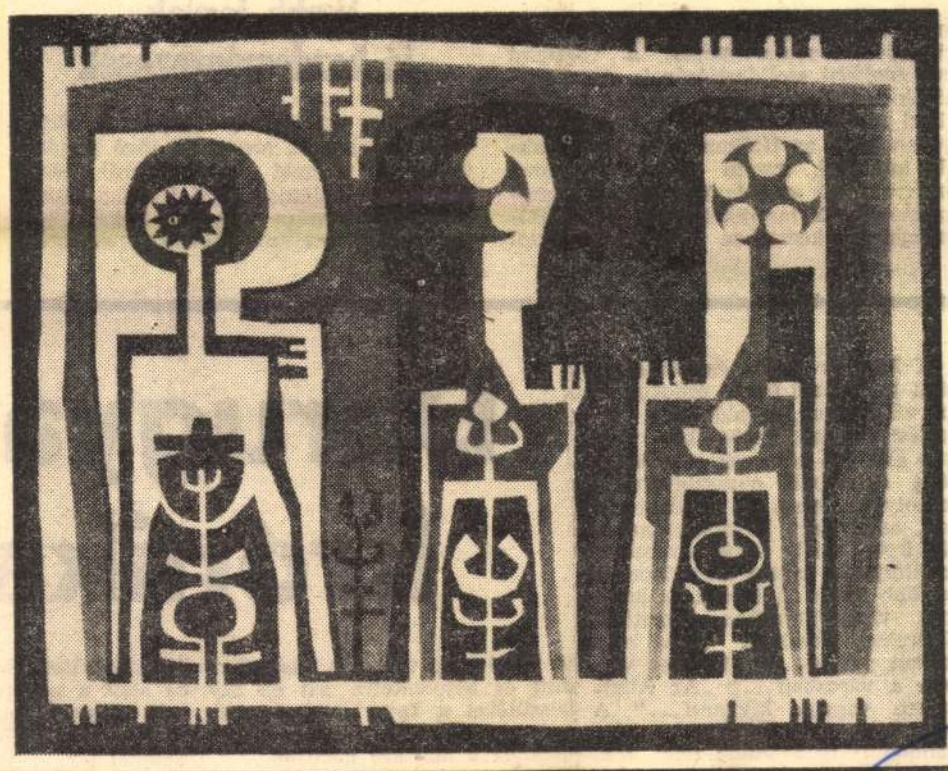

Van, aki márványba faragja, van, aki ecsettel vázolja fel, van, aki bronzba önti művészi látomásait, a képzeletében megfogalmazódott formákat. Kovács Péter fonalak ezer színű sokaságában gondolkodik, s tervei nyomán lakást díszítő, otthont teremtő szőnyegek készülnek.

Kotroczó István felvételei

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
MAGYAR IFJÚSÁG

Szép hagyományok, jó kezdeményezések jegyében

Katonafiatalok KISZ küldöttértekezletén

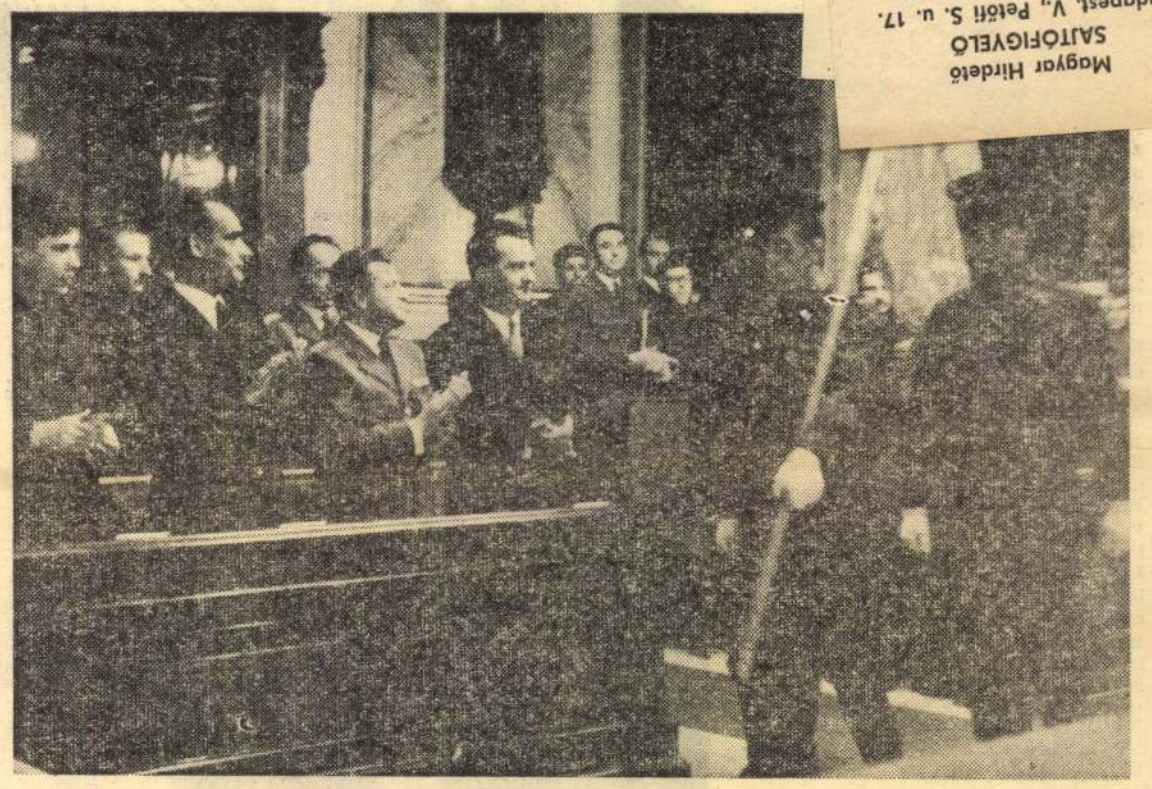

Az ifjúsági mozgalmi munka jelentős eseményére került sor a napokban az egyik Csongrád megyében állomásozó katonai alakulatnál. A katonafiatalok ünnepélyes külsőségek között tartották az egység KISZ-vezetőségválasztó küldöttértekezletét. A tanácskozáson részt vett és felszólalt Méhes Lajos elvtárs, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, a KISZ KB első titkára.

A küldöttértekezlet igen ötletes és emlékezetesen szép mozzanattal kezdődött. Harsonák hangja mellett díszegyenruhás katonák, az egység legjobb KISZ-aktivistái kísérték a terembe a KISZ Központi Bizottság vörös vándorzászlaját, amelyet az egység KISZ-fiataljai a közelmúltban nyertek el. Ezután veterán munkásokból és fiatal katonákból álló férfikórus adott rövid műsort a küldötteknek és a meghívott vendégeknek.

Tartalmas beszámoló

Ám a tetszetős külsőségeknél is nagyobb figyelmet keltett a KISZ-bizottság beszámolója. Kitűnt, hogy az egység KISZ-alapszervezetei, aktivistái eredményesen dolgoztak, nagyszerű eredményeket értek el az eltelt esztendőben. „Szocialista hazánkat fegyverrel szolgáló és védelmező ifjúságunk politikai meggyőződésének, szilárd helytállásának, áldozatkészségének alapja a katonafiatalok osztályöntudata, a párt eszméihez, a nép ügyéhez való feltétlen hűség és a forró hazaszeretet" — állapította meg a beszámoló. S ezt a felelős megállapítást tükrözték az egység KISZ-szervezeti életéről, a mozgalmi munkáról ismertetett tények.

A „Katonahősök nyomdokain" mozgalomban például részt vett az egység személyi állományának többsége és a követelményeket teljesítve 223 katonafiatal szerezte meg a katonahősöket ábrázoló emlékbélyegeket. A Tanácsköztársaság 50. évfordulója tiszteletére indított „Tábortűz mellett, vörös őrségen" olvasómozgalomban 207-en vettek részt és valamennyien teljesítették vállalásukat, eleget tettek a mozgalom követelményeinek.

Sok szép példáját említette a beszámoló az egység KISZ-fiataljai internacionalista magatartásának, a vietnami nép melletti szolidaritásának. Az alegységek KISZ-szervezetei számos szolidaritási rendezvény kezdeményezői voltak, ugyanakkor az ifjúkommunisták konkrét tettekkel, egyéni áldozatvállalással is igyekeztek szolidaritásuknak, segítőkészségüknek tanújelét adni. A véradómozgalom keretében 726 katonafiatal több mint 232 liter vért adott a hazájuk szabadságáért küzdő vietnami harcosoknak. Több ifjúsági gyűlésen, izzó hangulatú tömegdemonstráción tiltakoztak az Amerikai Egyesült Államok vietnami agressziója ellen.

Az élénk, sokoldalú és tartalmas szervezeti élet megteremtése, a sikeres politikai akciók és mozgalmak mellett nagyszerűen helytálltak a katonafiatalok a harckészültség erősítésében, a kiképzési követelmények teljesítésében is. Különösen a szocialista versenyben születtek kiemelkedő eredmények. Az egység KISZ-istái ebben az évben immár másodízben nyerték el a KISZ KB vörös vándorzászlaját. Ugyanakkor az elmúlt kiképzési időszakban 2 üteg, 7 szakasz, 13 raj kiváló címet, 3 század, 13 szakasz és 46 raj élenjáró címet nyert a szocialista versenyben. A kollektívák nagyszerű eredményei mellett szép egyéni sikerek is születtek. 140 ifjúkommunista kiváló katona, 217 pedig élenjáró katona címet érdemelt ki. Méltán zúgott a taps, megérdemelt volt az ünneplés, amikor a beszámoló a KISZ-fiatalok helytállásának, tehetségének, közös akaratának e nagyszerű példáit említette.

Újabb tervek, jó kezdeményezések

De nem csökkent a figyelem és aktivitás akkor sem, amikor a jövő feladatairól, a várható tennivalókról esett szó. Az alakulatnál folyó ifjúsági munka sajátos vonása ugyanis, hogy a beszámolóban említett sikerek, eredmények inkább a közelmúlt hagyományait, a követendő jó példát tükrözik, mint a pillanatnyi helyzetet. A sikereket főleg azok a fiatalok érték el, akik szolgálati kötelezettségeiknek eleget téve, a közelmúltban leszereltek.

A beszámolót követő vita azonban meggyőzően bizonyította, hogy a jelenleg szolgálatot teljesítő fiatalok sem akarják alább adni elődeiknél. Tovább kívánják öregbíteni az alakulat hírnevét és az ifjúsági munka becsületét. A vita során több mint húsz fiatal szólalt fel, s valamennyien azt kutatták és elemezték, hogy az alapszervezetek hogyan dolgozhatnak még eredményesebben, s miként tehetik még tartalmasabbá, hatékonyabbá az ifjúsági munkát. Általános tetszés és egyöntetű helyeslés fogadta például azt a javaslatot, hogy a következő kiképzési időszakban ismét vegyenek részt a KISZ Központi Bizottságának vörös vándorzászlójáért folyó versenyben és igyekezzenek azt harmadszor, s így immár végleg elnyerni.

E nagyszerű elhatározás gondolatához kapcsolódott Méhes Lajos elvtársnak, a KISZ KB első titkárának felszólalása is. Gratulált az egység parancsnokságának, a KISZ-fiataloknak a legutóbbi szép sikerhez, a vándorzászló másodízben történt elnyeréséhez. Elmondotta, hogy az odaítélést megelőző értékelés során már tudomást szerzett az egység KISZ-szervezeteinek, ifjúkommunistáinak jó munkájáról, példás eredményeiről. A küldöttértekezleten még inkább meggyőződött róla, hogy a vándorzászló jó kezekbe, méltó helyre került. Örömének adott kifejezést, hogy a fiatalok töretlen lendülettel, szilárd elhatározással követni kívánják az előttük szolgálók jó példáját és ismét, immár véglegesen el akarják nyerni a vándorzászlót. „A küldöttértekezlet munkája, a tanácskozás légköre, tettrekészsége úgy látom az egyik fontos biztosítéka a további eredményes munkának" — állapította meg Méhes elvtárs. — „Nyílt és őszinte hang, bátor kritikai szellem és szókimondás, sokoldalú kezdeményezőkészség jellemzi a küldöttértekezletet, s ha így lesz a hétköznapok munkája során is, ha ebben a szellemben dolgoznak az alapszervezetek is, akkor bizonyos, hogy elérik szép és nemes céljaikat" — hangsúlyozta a KISZ KB első titkára. Végül megemlítette, hogy gyakran vita tárgya a fiatalok magatartása és az ifjúság nevelésével kapcsolatos kérdések megítélése. Mint mondotta, az alapos értékelésre, a hasznos tanácsokra, az elvtársi segítségre és iránymutatásra szükségük van a fiataloknak és erre a jövőben is mindig számíthatnak. Jó és tartalmas mozgalmi életet azonban csak maguk a fiatalok teremthetnek. Elsősorban rajtuk múlik, hogy milyen az alapszervezetben az élet és hogyan érzik ott magukat a fiatalok. Mert a lényeg a gyakorlati munka, a mozgalom hétköznapjai során tanúsított magatartás.

A katonafiatalok KISZ küldöttértekezlete ilyen szempontból jól vizsgázott. A beszámolóban és az ezt követő vitában is a hétköznapok munkájáról, az egyes alapszervezetek tevékenységéről, a KISZ-aktivisták elképzeléseiről, terveiről és kezdeményezéseiről esett a legtöbb szó. Méltán említette az egység pártbizottságának titkára zárszavában, hogy a fiatalok tanácskozása a szép hagyományok és a jó kezdeményezések jegyében végezte munkáját.

Ballagó László

Darugyári krónika

A Magyar Hajó- és Darugyár nem tekinthető falusi érdekeltségű vállalatnak, legalábbis a termelési főnökök szobájában ritkán esik szó községek gondjairól. Még ritkábban parasztgyerekek mosolyáról. Azon a tanácskozáson, amelynek következményeiről írok, mégis falusi gyerekek arckifejezése volt a megállapodás legfőbb indítéka. Ezeket az arcokat riportfilmekben láthattuk. Gyerekek mondták: „Még nem láttam gyárat..." „Egyszer voltam a városban..." „Az Állatkertre vagyok kíváncsi..." A gyerekekről a kamera rendszerint vadonatúj tv-készülék felé fordult. A filmek témája: televíziót

ve utcai telep vezetője. Visszafordult és bejelentette, azt az egy készüléket a Teve utcaiak maguk is megveszik. Legyen a többieknek a másikra gondjuk.

ballonkabátos férfi érkezett, hóna alatt a szakirodalommal.

— Most megyek az antennáért — mondta. — Megvegyem a tiéteket is?

— Milyet veszel?

padja mellett mutatta a forgatókönyvet. (Ilyesfajta feljegyzés is ritkán olvasható forgácsológép mellett.)

Néhány méterrel odébb, ugyancsak esztergapad fölött tábla függött a következő felirattal: „Laza, lógó hajjal dolgozni tilos. Tessék bekötni!" Az intő szöveg címzettje fiatalember, az Illés-együttes rajongója. Hosszú haját sapka fedte, mint a műhelyben rendesen. Hogy valódi formájáról is elképzelésem lehessen, fényképet mutatott, mely originálszerelésben ábrázolja.

— Az a szabad szombat érdekel, hogy te, miért jöttél be? — kérdeztem. Gyanakodva fogadta

szüléket az iskolában, vagy ha küldenek is állványt, a szabványméretű alacsony lesz a gyerekeknek. Kell a magas vasállvány.

Miért?

A miért-re kevesen válaszoltak érzelmi okokra hivatkozva. Volt, aki mosollyal szája szögletében, szemérmes önleleplezéssel gyári érdekre hivatkozott:

— Tudja, munkaerő gondja van az üzemnek. Ahová eljut a készülék, eljut a hírünk is. Hátha valaki felkerekedik, megnézni, miféle gyár, miféle emberek vagyunk mi. Még a gyerekek kö- is akadhat... Szóval, válla-

Kovács Péter

É 2000. július 20. 22

hatni kőbe vésik az igét, a létigét, egyszer sikerült elkapnom, Laca azt írta föl, LÉT, a diskurzus a két férfi közt csakugyan valami létfilozófiai izéről szól, amibe Monori időnként közbeszól, neki más a problémája, ő színésznő szeretne lenni, olyan a szájpadlása, hogy egy hozzáértő megmondta, sokra viheti, csak tanulnia kellene, az anyukájának pedig nincs a tanításra pénze, pedig milyen szépen tudja a strandon vagy hol fülbe súgni, hogy Lóci óriás lesz, ez így megy egy ideig, aztán Monori megkéri Lacát, gondolkodás nélkül mondja meg, mit csinálna most legszívesebben, Laca némi gondolkodás után azt mondja, focizna, aztán csak állnak, aztán Monori, így állva, nekünk háttal, a hosszú kabátja alatt bevizel, sugár csorog a kabát alól, itt is van víz, van csobogás, ha nem is oly csiklandós, később, a másik pincében Laca fölvesz a földről egy lucskos fehérneműt, kifacsarja, nejlonban elviszi, a bárányok hallgatnak, többször átkapaszkodnak az ágyon Monori fölött, néha a nézőkhöz sündörögnek, enni is kapnak, miután Laca megkérdezi, etettél-e már, mintha valami tanyán volnánk, az előadás Faulkner *Tanyán* című regénye segítségével készült, a címe *A hosszú nyár II.*, Monori ezüst estélyiszandálban újra előhozza a színésznőséget, kétszer elmondja, hogy ott volt, amikor egy asztal körül ült a Cserhalmi meg a Magyar Dezső, aztán valaki hintázott a széken, és a fejével lóbálta a villanykörtét, meg is mutatja, nem úgy kell, mondja Laca, ő is megmutatja, lassan fejelni kezd a lelógó villanykörtével, felállnak, kimennek, mögöttük a birkák, ottmarad súlyos jelenlétük hiánya, érezni, hogy vége, de senki sem indul el, bénít a konvenció és a döbbenet, pedig ez a legfölszabadítóbb játék, amit láttam, merőben személyes, ironikus traktátus a „Valóság" és a „Művészet" távolságáról (gondolom), szédítő, lesújtó, arcpirító és röhejes, önkéntes színházi száműzöttek hiúság, önsajnálat és számonkérés nélküli, mondhatni tárgyilagosan emelkedett véleménye a világról, a „színészetről", nem tudom, Monoriék voltak-e országjáráson vagy csak az országban *élnek*, fölfedezték-e Magyarországot vagy megfinanszírozták maguknak a többéves projektet, ahogy szokták, hogy hátha inspirálóan hat rájuk, amit maguk körül tapasztalnak.

FÁY MIKLÓS: **Cirkusz**

Két Tarzan és a többiek

Azt írja Kristóf István igazgató a *Mindenki cirkusza* műsorfüzetében, hogy „egyre küzdelmesebb munkával lehet megszervezni egy olyan műsort, amely méltó a Fővárosi Nagycirkusz múltjához, hagyományaihoz". Az ilyen mondattal ugyanaz a baj, mint a „magam erejéből..." kezdetűekkel: nem lehet tudni, hogy dicsekvés vagy mentegetőzés. Még azt sem lehet tudni, mennyi bennük az igazság: egy olyan műsorszámot, mint a Harci erők elnevezésű breaktánccsoport, igazán nem lehet nehéz szerződtetni, elég kimenni valamelyik aluljáróba, és pénzt ígérni az ott ugrabugrálóknak, másnapra megvan a produkció.

Gyengén indul a *Mindenki cirkusza*, a nyitóképben zseblámpával világítanak, a műsorvezető Ócsai Gábor a saját nevét megint a „mámor" szóra rímelteti, és Elena a hulahoppkarikával is gyöngécske ahhoz, hogy a csekély létszámban megjelenő közönség hangulatán jelentősebb javulást eredményezzen. Elenát Mercédesz követi pót-hajjal, uszkárokkal és skót juhászokkal, aztán érkezik két rossz bohóc, de mire teljesen elkenődnénk, megjönnek a Zapashnyi fivérek. A *Mindenki cirkuszát* rájuk alapozták, és ők három abszolút profi számmal meg is tesznek mindent azért, hogy a közönség végül ne követelje vissza a jegy árát. Két magas termetű, hidrogénezett hajú orosz Tarzanról van szó, sokadik generációs, sokoldalú cirkuszi rókákról, öröm látni őket. Az első számuk majomrevű, idomított páviánok. Gördülékeny, bájos és gyors produkció. A két testvér, Edgard és Askold ért hozzá, hogy megtapsoltassa a közönséget, mosolyogva lezavarják első megjelenésüket, és már el is tűnnek. Az őket levezető Sallai Tibor komikus száma egyáltalán nem rossz. Kicsit lassú, furcsamód visszafogott, kerüli a harsányságot, nem kifejezetten gyerekeknek való, de egészen emberi: alatt nagyot változik a műsor, kár, hogy ez a közreműködő zenekart szinte teljesen hidegen hagyja, mert ők zenéjükön át is hallható, emelt hangú évődésbe kezdenek, hogy ki játszott az előbb hamisan.

Mercédesz póthaj nélkül visszatér, és keleti kosztümben a szokványosnál igényesebb légibalettet mutat be kötélen a kupolában, aztán újra a Zapashanyi testvérek jönnek, akik jól kombinálják a zsonglőrséget az állatszámmal, körbe-körbe poroszkáló lovak hátán labdákat dobálnak, teniszütőt és két teniszlabdát röptetnek, vagy a ló hátán állva gumilabdával fejjel dekáznak, és közben négy buzogányt dobálnak, ami láthatóan nem olyan könnyű feladat. A második részt is ők kezdik meg, és Tatyjana nevű rokonukkal kiegészülve ha nem is szenzációs, de veszedelmes tigrisidomításba fognak. A macskák hörögnek, morognak, szemfogaikat mutogatják, de a két testvér nagyszerű fölénnyel, magabiztosan, lenyűgözően vezeti az állatokat. Rajtuk tényleg nem múlik semmi.

A sajnálatos break-szám után a Kanyusenko-trió folytatja a kupolában. Elég különös emberek, ketten fiatalok, fehér ruhás, klasszikus cirkuszi emberek, karcsú nő, széles vállú, izmos fiatalember, de van mellettük egy feketébe öltözött, madárcsontú, mákos hajú nyüzüge, aki nagyon komolyan száll a magasban, de egészében véve mégis azt a benyomást kelti, mintha a takarító személyzet ugrott volna be a gyengélkedő légtornász helyett. Az utolsó szám az Arias Brothers ugróakrobata-csoport. Négyen vannak, és latin zenével, élénk jelmezekbe öltözve nagy ügyességgel adnak el egy meglehetősen közepes számot, ami még közepesen sem sikerül. Mind a két fő trükköt elrontják, és az egyik másodszorra sem sikerül, de nem izgatják magukat különösebben, megvonják a vállukat, szombat van és délelőtt, mosolyognak, ilyen az élet. Tényleg

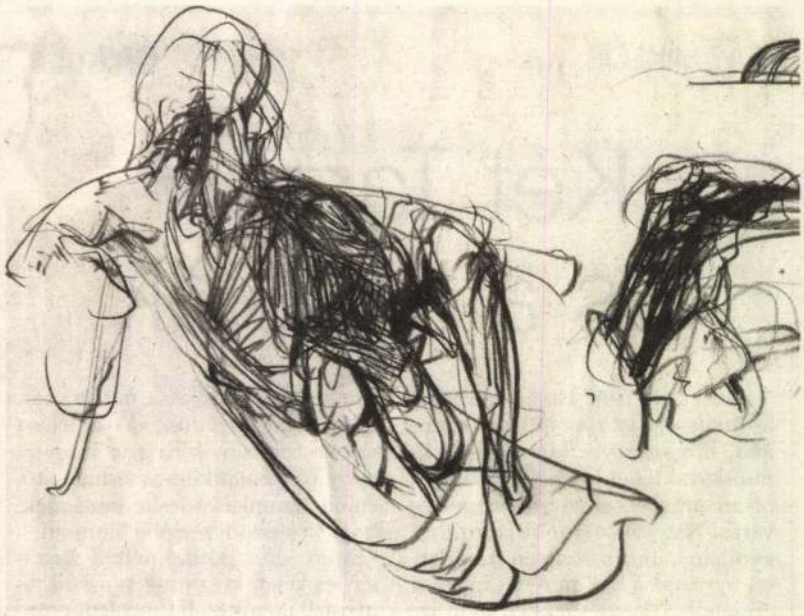

Semmi és mindenség küszöbén

– Kovács Péter munkáiról –

Pár tétova vonal által egyszerre megidézni a teremtést, megjeleníteni a veszteséget. Mert aki emberként a teremtést idézi, s akinek létével ott a teremtés igénye, annak számolnia kell a kudarccal, bukással. Ez a bukás nem a művészet kudarca, hanem az igazi művészet alkotórésze, a földi lét része, bölcsek belenyugvása. A művészet nagy szintézisének része ez a hiány, amely tartalomban és formában egyaránt követhető. Ez az elfogyás, letisztulás, a semmihez való állandó közelítés tragikus szépséget ad minden műalkotásnak.

Kovács Péter visszahúzódva, mint egy szerzetes, csöndes meditáció által jutott idáig, a műterem magánya adja a táptalajt, sem személyében, sem munkáiban nem találjuk az önfeláldozás álságos színpadiasságát, a heroikus szerepjátszás is hiányzik belőle. A teremtés és bukás csak ilyen csöndben képes szimbiózisban létezni. Kovács Péter csak egyetlen dologgal foglalkozik, minél közelebb kerülni egy állapothoz, amit nem lehet szavakkal kifejezni, a testből jövő áramlások, vibrációk szabad áramlása által hagy nyomot, amely mindig antropomorf, pedig már majdnem a semmi határáig jutott. Az absztrakt expresszionizmus és az informel már látszólag túljutott mindenen, a kaotikus katasztrofizmusban mindennel leszámolt, a felfokozott létállapot kifejezése helyett csak az üres gesztusok maradtak. Kovács Péter megkerülve ezt az üres játékot visszahelyezte az embert – idegszálak, inak, érrendszerek konkrétumává változtatta az automatikus gesztikulációt. Ezáltal, az anyagi valóság és az elvont jelteremtés találkozása által öntörvényű világot teremtett. De ez a világ nagyon is létező, az önmegfigyelés leleplező szenvtelensége és az önkííró automatizmus ellenőrizhetetlen csapongása válik lírai kitárulkozássá. A kézjegy, ami olyan közvetlen, mint akár egy szeizmográf, a végeredmény mégis éteri képletté válik, melynek összetevője a feszült lelkiállapot, küzdelem és lemondás egyensúlya. Több munkájában megjelenik a bukott angyal vagy mártír toposza, itt lemond a halálтánc színpadias hagyományáról, a magára hagyott ember belső vívódását, a kételkedő ember önfelszámolását fejezi ki. Talán ez az önfelszámolás szükséges a lét mélyebb megértéséhez, az önmagunkból kivetített kétely elvezethet az általános emberi tragédia, a lét tragédiájának megértéséhez. Az önfelszámolás által – az egyéni karakter megszüntetésével – megidézi az ember mitikus számkivetettségét, a magára hagyott embert, ki épp összerogyva feladja küzdelmét.

Kereszténnyi látomás – mártírok, szentek, latrok, esendő emberek röntgenmanierizmussal, anatómiagörcsökkel. A megcsukló emberben ott rejlik Krisztus sziluettje és a keresztény Európa bűne is, minden megkínzott ember utolsó szédülete. A szövevényes gesztusokból mindig létrejön egy holtpont, egy kényes egyensúly, mikor a befejezetlenség ellenére létrejön e világ és túlvilág kétkarú mérlegének középpontja. Holtpont, vagy inkább küszöb – innen odaátra. Ezen a ponton már nem létezhetnek tárgyak, jeleket csak a test által nyerhetünk. Köztes lét, bardo – mondaná a keleti ember, mert az elszálló, de nyugodt lélek káprázat-testek vonaglását nézi, végignézi a test bomlás-színházát. A szereplőknek nincs tekintetük kifelé, önmagukba néznek végződéseik, a semmiben elenyésznek, bemutatják a test eltűnését, felőrlődését. Az elszabadult lélek már csak ezt a ködképet láthatja. A vonal elhalása, elerőtlenedése, vagy céltalan gabalyodása, amely ideges kitüremkedéssé válik és valami testrészt idéz, nem képes megakadályozni a térben való feloldódást, egyben a tér elvesztését.

Ez a köztes lét fájdalmasan melankolikus, az éteri állapot mellett túlzottan is zsigeri, európai. Érzelem-membránként működik a vonal, egyszerre érzelmi hullámzás és ábrázolás. A vonagló figurákban jól felfedezhető az európai hagyomány – barokk mozdulatok anatómiai áttetszőséggel, klasszikus pózok, dinamikus agonizációk – számomra – Tintorettót idézik. A vérbő mozdulatokat csupaszítja le, pátosz helyett megjelenik a pőre esendőség. Ez az önfelszámolás egyben kíméletlen önvizsgálat, talán lehetőséget ad az én valódi megtalálására.

Kovács Péter útja magányos, belső világának kivetülését képes valódi misztériummá változtatni, kilépett az önmegvalósítás önző világából, alámerülése általános emberi problémákat hoz felszínre. Kiegyensúlyozott személye már nem talány, csak ilyen léleknyugalommal lehet az áldozatfelmutatást jellé alakítani. Az út még vezet tovább, a figurák sohasem válhatnak láthatatlanná, látszólag minden jel feloldódik a végtelenben, elnyeli az üresség, de mindig marad egy remegő gesztus, amely önmagába foglalja az eltűnő formákat.

Gaál József

KOVÁCS Péter

Noha Zrinyifalvi és Záborszky Gábor esetében ma még csak tüzetesebb érdeklődésről és kísérletezésről beszélhetünk, Kovács Péter korpuszos látomása azonban emlékezetes alkotás volt: a panelházi vizsgálódások egyik legjobb darabja.

Irta:

Szuromi Pál: Mozdulatlan horizont. = Tiszatáj, 1983/11. 96. p.

ÚJLIPÓTVÁROSI

KLUB-GALÉRIA

Szeretettel meghívjuk Önt

KOVÁCS PÉTER
"állapotrajzainak"
kiállítására, melyet

Zalán Tibor
költő nyit meg
1998. március 11-én /szerda/
18 órakor.

A kiállítás megtekinthető:
március 11 - 27-ig
hétköznap 14-20 óráig.

A galéria címe:
Bp. XIII. ker. Tátra u. 20/b
/bejárat a Radnóti Miklós u. felől/
Tel., fax: 320-53-80
email: artbox13@c3.hu
http://www.c3.hu/~artbox13

KOVÁCS PÉTER

Kovács Péter

Plakátterv

-----:Kiállitások.

Müvészet,XXX 1978.augusztus - 48.oldal.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-48, 340-726

Kovács Péter festő

Vas Népe

1974 ÁPR 21
1021

Budai Rózsa:

Fiatal képzőművészek kiállításai

A Derkovits-ösztöndíjasok

Családást okoztak a Derkovits-ösztöndíjasok alkotásai az idén. A szombathelyi Derkovits általános iskolában ötödik alkalommal megrendezett tárlat alatta maradt a korábbi években látott bemutatók színvonalának. Hét festő, egy grafikus és két szobrász nyerte el három évvel ezelőtt a fiatal képzőművészeknek adható Derkovits-ösztöndíjat. A pályázati feltételek közé tartozik, hogy a meghosszabbított tanulóévek alatt nyilvános tárlaton nem szerepelhet az ösztöndíjas. Az első alkalom, amikor a közönség elé léphetnek a szombathelyi kiállítás. Erre a tárlatra pedig nagyon is a pályakezdés nyomta rá a bélyegét az idén. Sok vázlatszerű, az utánérzés jegyeit viselő alkotást küldtek a fiatal képzőművészek. Öten azonban mégis külön figyelmet érdemelnek.

Szabó Edit: Ballada

Kovács Péter festményei ebben a mezőnyben a legérettebbek voltak. A hagyományos háromszög kompozícióban elhelyezett alakjait mozgásban, kifejező testtartásban rajzolta meg (Ablakban, Tevékenység, Barátok). A tónusok és a téma természetes harmóniája miatt is indokolt, hogy a Vas megyei tanács ötezer forintos különdíját megkapta.

Szkok Iván, dekoratív, plakát hatású, vegyes technikájú képein álom és valóság találkozott szerencsésen (Utcaseprők, Babilon). **Kovács László** képei a hatalmas színfoltok, az elnagyolt, egyszerű rajz miatt a gyermeki látásmódhoz hasonlóak (Anyám, Hátsó udvarban, A bábos lány). Kár, hogy **Sziráki Endre** grafikáiból csak hármat láthattunk. Hiányoztak rajzai, mert egyéni, jó alkotások s azért is, mert sorozatok részei voltak. Két Radnóti illusztrációt és a Halhatatlan emlék egy darabját mutatta be. A két szobrász közül **Edit** fafaragása a nagyon finomra, szépre sikerült Ballada aratott sikert.

A többi pályakezdőtől (Bikácsi Daniella, Tölg-Molnár Zoltán, Jakab Eszter, Szabó Gábor, Szabó János) még kiforratlan kéneket illetve kísérletet láthatunk.

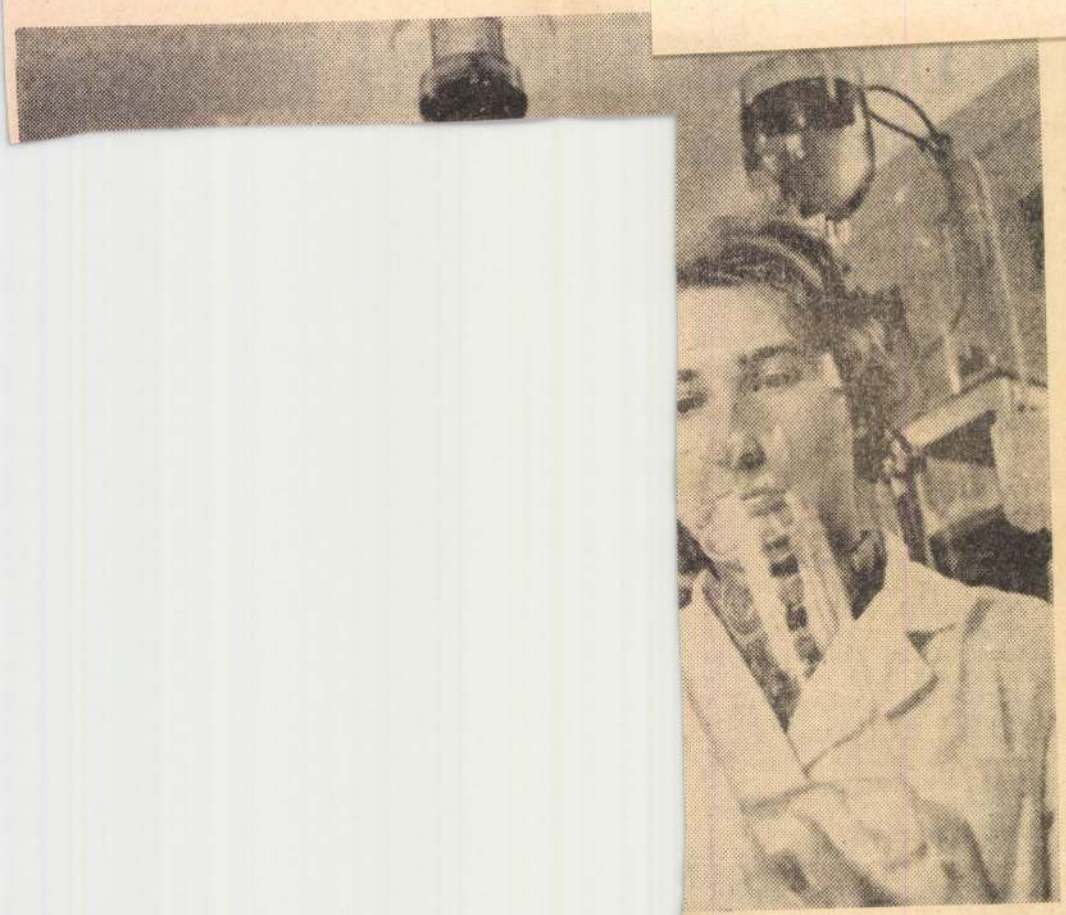

elektródokon pehely alakú vashidroxid képződik, amely magához vonzza a vízben levő összes szennyeződést, sőt még az élő és élettelen mikroorganizmusokat is. Így a víz biológiai értelemben is megtisztul, és végeredményben olyan tiszta víz nyerhető, mintha kétszer desztillálták volna. Az eljárás megbízható és igen termelékeny. A mechanikai, vegyi és biológiai szennyeződésektől ipari méretekben megtisztított vizet a gyógyszergyártásban, az élelmiszeriparban, a borászatban stb. használhatják.

úti műszaki segély kellékei

kell osztani: azokra, amelyeket kis ügyeskedéssel esetleg egy autós kolléga „lemeszelésével" és közreműködésével elháríthatunk. És azokat, amelyeket csak autójavítóban, szakemberek tudnak kijavítani. Ez utóbbival nem foglalkozunk, mert ez jócskán meghaladja egy átlag autós legjobb értelembe vett képességeit is. Másrészt, az ilyen súlyosabb bajokon nem tudunk segíteni az országút szélén. Legfeljebb annyiban, hogy bevontattatjuk az autót a legközelebbi javítóba.

Az új kocsitulajdonos egyik legelső ténykedése, hogy megismerkedjék az autó szerszámkészletével. A gyártó cégek már a szerszámkészlet összeállításánál nagyjából behatárolják a tulajdonos által elvégezhető javítások körét. Bár ez is viszonylagos, mert köz-

Kis felszerelésünkből nem hiányozhat egy tartalék ékszíj, hiszen szakadás esetén nem tudjuk folytatni útunkat, egy kondenzátor, elosztófedél, pipa, tartalék gyertya, gyertyagyújtó tekercs. Ugyancsak szükséges műanyagflakonban néhány liter víz, nemcsak a hűtővíz esetleges pótlására, de például javítás utáni kézmosásra is jó, vagy AC pumpa hibásodásakor, ejtőtankanak is kiválóan megteszi.

A már mindenütt kapható igen praktikus gumiragasztóból is tartsunk egy dobozzal. Mert a pótkerék az esetleges defekt esetén, kiment úgyan a bajból, de ismertek azok az autós rémtörténetek, amelyek egymás utáni páros defektről szólnak.

A szerszámokat és pótalkatrészeket legcélszerűbben hajlékony műanyagdoboz-

Kovács Péter festő

BUDAI RÓZSA

1021

Fiatal képzőművészek Szombathelyen

DERKOVITS-ÖSZTÖNDÍJASOK

Nem sok látogató kereste fel a kiállítást, amelyen a harmadéves Derkovits-ösztöndíjas képzőművészek mutatták be munkáikat. Elmaradt a korábbi négy alkalommal tapasztalt érdeklődés, mert a kiállítás is alatta maradt a korábbiak színvonalának. Kevés emlékezetes látnivalót kínált a szombathelyi Derkovits Általános Iskolában bemutatott anyag. Úgy tűnt, érdemtelenül viselte ez a bemutató a fiatal ösztöndíjasok, azaz a legígéretesebb pályakezdők kiállítása megjelölést. Amit láttunk, azon ugyanis kevés nyomot hagyott a fiatalosság, az újkeresés. Sőt, egy-két esetben profizmusnak, a szakmai biztonságnak jegyét is nehéz volt felfedezni.

A szombathelyi kiállítások figyelői nagyobbat csalódtak a Derkovits-ösztöndíjasok láttán, mintha egyéb tárlaton találkoztak volna ezekkel a képekkel. Ugyanis a várakozás is nagyobb, meg a figyelem is, amely megelőzi ezt a bemutatót. Az ösztöndíj ténye minőséget ígér. Vezérfonalat a modern képzőművészethez, mert a Derkovits-ösztöndíjasokat kissé a mai magyar képzőművészet reprezentánsainak tekintik a szombathelyi érdeklődők. Az 1974-es, sorrendben az ötödik kiállításon, két-három pályakezdőt kivéve, nem tudtak megfelelni ezeknek a várakozásoknak a Derkovits-ösztöndíjasok.

A Vas megyei tanács különdíját a szokásos kettő helyett csak egy pályázónak adták ki az idén: *Kovács Péter*nek. Két hasonló, többalakos kompozícióval (Tevékenység, Barátok) és az Ablakban című képpel szerepelt Kovács Péter. Hagyományos, háromszög alakú képszerkesztése, színeinek természetessége, a festmények hangulati egysége magas fokú mesterségbeli tudást, gyakorlottsá-

KOVÁCS PÉTER: *TEVÉKENYSÉG*

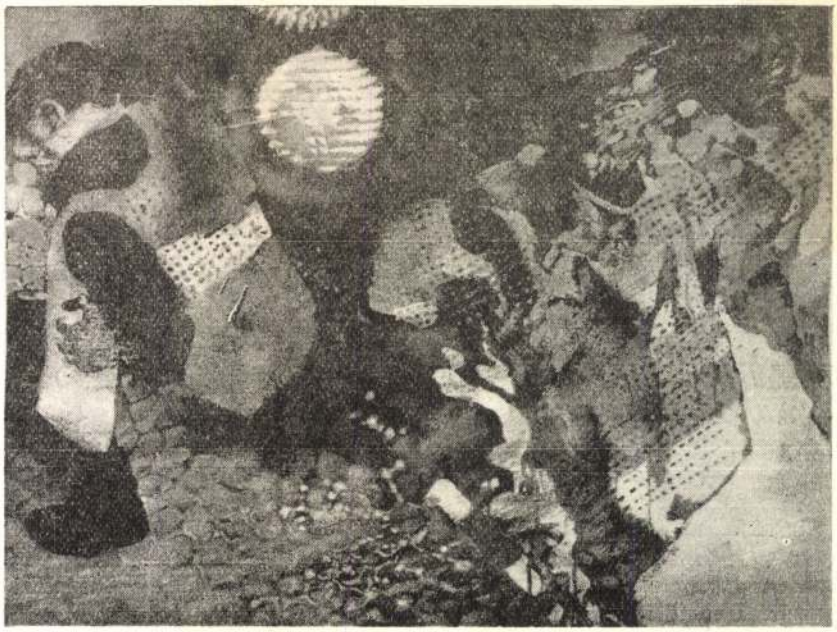

SZKOK IVÁN: *UTCASEPRŐ*

got mutatott. Kovács Péternek sikerült mozdulatokat megrajzolnia. Dinamikusak voltak képei.

Az idei mezőnyben ő és a grafikus *Sziráki Endre* tűnt érettebb alkotónak. Sziráki Endre két sorozatából, a Halhatatlan emlék-ből és a Radnóti-versek, illetve a Radnóti költői, emberi sorsa ihlette rajzokból mutatott be hármat. A magyar grafikai iskola újabb törekvéseivel, Kondor Béla rajzaival rokon stílusú Sziráki-grafikákból többet is érdemes lett volna megmutatni. Ilyen töredékesen a Halhatatlan emlék egyik darabja hatott. A Radnóti-sorozat két darabja vázlatosnak, elnagyoltnak tűnt.

Dekorativitásával keltett feltűnést a csendes, hagyományos képek között *Szkok Iván* a Babilon-nal és az Utcaseprő-vel. Élénk színekkel hívta fel a figyelmet a festőre a két vegyes technikájú kép. Valóság és vízió, látott és elképzelt világ bontakozott ki jó ritmusú, plakátszerűen harsány képein. Az újjal próbálkozás tette szimpatikussá Szkok Ivánt.

Kovács László hatalmas, világító foltokkal fest a naiv, a gyermeki szemlélet látásmódjához hasonlóan (Anyám, Hátsó udvarban). Inkább hangulatot, benyomást rögzít, sem mint ábrázol. Értetlenül akkor áll képei előtt a szemlélő, ha a címeknek megfelelő konkrét valósághoz méri az alkotást. Ha még nem is tisztán, de a színek nyelvén, festői nyelven próbál saját világot teremteni Kovács László.

Szabó Edit két kisplasztikája közül a Ballada címet viselő fafaragás sikerült hatásosra. A szépen megmunkált anyag nemességet ad a Ballada nőalakjának. A másik szobrász Szabó Gábor portréja és csikója nem jobb és nem rosszabb a képcsarnokban vásárolható áruknál.

Bikácsi Daniella képeinek a lila és a zöld színek kölcsönöztek „eredetiséget". Témái nem újak (Délután, Úton), színezési technikája nem vonzó. Viszont igen jól rajzol. Erről a Délután fekvő nőalakja tanúskodott leginkább.

1974. IV. 20. 6,00 N. /11/

Reggeli Krónika II.

- Szombathelyen ma adják át a Derkovits emlékplaketteket.

- Az idei esztendőt a szombathelyiek Derkovitsévnek tekintik. Születésének 80. és korai ahlaálának 40. évordulóján rendezvény sorozattal emlékeznek meg a város a m agyar és az európai képző-művészet nagy alakjáról. Ma este a Derkovits iskola jubileumi emlékünnepélyén először adják át a Derkovits emlékplaketteket. Az első emlékplakett tulajdonosa Derkovits Gyula özvegye. A további hat emlékplakettet az idei Derkovits dijas és ösztöndijas

Kovács Péter fiatal fest, valamint az alapitók és a Derkovits iskola pedagógusai kapják.

Baránszky László

SZILÁGYI DOMOKOSRÓL

Nehezen bocsátunk meg a halottaknak. És nem csak azért, hogy úgyszólván „itthagytak bennünket", de egyszerűen azért is, mert életművüket lezárták, mintegy rácsapták az ajtót az orrunkra: semmi lehetőségünk az elegáns feltételes módokra, a figyelmeztető jókívánságokra, az „eddig errefelé, de majd arra felé talán" jelzőtáblák kirakására. Valami alaposan be van fejezve, az életmű nem változik most már, — ha csak nem fedezünk fel egy amolyan fiókbarejtett, bujkáló kötetet, *post humus* mely aztán alaposan elüt a többitől.

A fiatalon halók közül ő volt talán a legidősebb, már így az eltávozás szempontjából. Nem sok ideje volt, de éppen elég ahhoz, hogy egy népi klasszicizmusból a posztderridai nyelvbontásutáni, ma már klasszikusnak számító szöveggyűjteményen keresztül a saját sorsának végletes lehetőségeivel szembenéző költő csonthéjmagos egyszerűségéig futtassa költészetét.

Már az első kötetéből kitűnt, ő az erdélyi magyar irodalmi reneszánsz leginkább reneszánsz ihletésű költője. A zömök erdélyi kastélyok arányai építkeznek újra verseiben, még akkor is, ha különállást vállalt. *Most eretnek vagyok* — mondja — *minden áleretnek rühellője — eretnek.* (Számvetés) Erdély hétköznapi nyelvén, melyben — csakúgy, mint a sziénai vagy firenzei olaszban — a népi, városi, irodalmi nyelv tökéletesen — tökéletessé — ötvöződött.

Mert ez a korán [nagyon is korán, avagy, ő szerinte, idejében] elment költő nagyon is tudatában volt, hogy a magyar irodalom [az az írott + beszélt szó] összessége áll minden sora mögött: *szállnak az évek, mint a percek* (az Alkimisták) visszhangzik Faludy. A *Játszótér* szövegében virágének és Berzsenyi, az előbbi, mint általános szerkezeti elem, az utóbbi hogy a lehető legszemélyesebb mondanivalót fedezze. Együtt persze. Szilágyi áthasonított majd mindent, ami nyomorult századunk irodalmi gerincét adta: Adyt, Kassákot, Bretont, Ginsberget, Celant, Radnótit. Magabiztossága lenyűgöző. És éppen azért, mert annyira magabiztos, tudott teljesen nyitott lenni. Profetikus is. *Hű pretorianusaid majd leöntenek benzinnel, elégetnek a Mars mezőn, külön helyed leend az emberiség lidércálmaiban.* (A Császár Halála.) A hatalom az egyenes beszéd, írás hallatán-láttán meghőköl, nem hisz fülének, szemének, hogy azt hallotta, amit hallott, azt látta, amit látott. Szilágyi ráérzett erre és ezért egyenesbe írt. A középkori (Haláltánc-szvit) szövegek tehát sohasem válnak verseiben metaforikus eszközökké [azt kellett volna írnunk, hogy: „alacsonyulnak", de ilyesmiről hála, legyen az bármivel kapcsolatban, szó sem lehet].

Kitűnő érzéke volt, mondhatnám, született tehetsége az úgynevezett *post Waste Land and Large Glass* költészeti technikákhoz: a *cut up*-hoz és az alkémia művészeti mozgósításához. „Világ csodája", mondaná Füst Milán, egy idegen nyelvi közegben — vagy inkább közegekben — mind az erdélyi, mind a vajdasági irodalom, — különböző individúomok — egy ízig-vérig mai irodalmat hozott létre, anélkül, hogy népi alapjait egy fél sor erejéig is megtagadta volna, és ez volt, ez a világcsodája Szilágyi költészetének természetes talaja.

És mindjárt hozzátehetném ehhez, hogy ez egy természetes csoda, némi módosulással. Erdélyben az arannyá váltható középszerűség soha nem volt — most sem — válasz azokra az egzisztenciális lehetőségekre, melyek a nyelvet — és vele együtt egy kulturális identitást — kérdőjeleztek. Ezért az, hogy aki ott írt, az majdnem kivétel nélkül nemzetközi érvény-

KOVÁCS PÉTER grafikus

Forrás, 1990.8.sz

Kovács Péter grafikája

Kovács Péter

Kovács Péter öt éve végezte a főiskolát — ahol *Fónyi Géza* volt mestere —, s azóta Derkovits-ösztöndíjas. Grafikában és festészetben egyaránt járatos. Ezt *Tanulmány I—II.* című, vegyes technikájú (akvarell, tus, ceruza) és *Vázlat*, valamint *Történés* című olajtempera kompozíciói bizonyítják. Valamennyien a Thomas Mann-szerű, kortársi szemléleten átszűrt, mitologizáló hajlam ömlik el, hangulatkeltő hatással.

Magyar Hirlap 1975/332/6

Wagner: Seregszemle az Ernst Muzeumban

Kovács Péter: Betonlakók, vegyes technika, 100×110 cm, 1978

Kovács Péter

Betonlakók

Hajdu István: Studió Nacionál
Művészet, 1979. április/4szám/ 12.oldal.

Kovács Péter

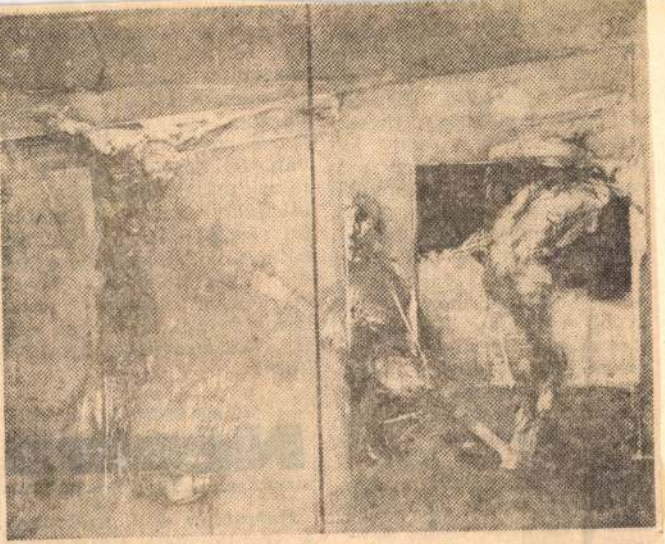

KOVÁCS PÉTER: ROZSDÁS PANELOK

Csongrád Megyei Hírlap 1983 aug. 6.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Péter Kovács

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1984 APR 23

1021

16/1984

Péter Kovács: Immer von neuem, Mischtechnik
Landesausstellung Bildender Kunst

BUDAP
RUNDSC

WOCHENZEITUNG FÜR POLITIK,

Frühjahrssession des Parlaments

Rat für Verfassungsrecht gegründet

MK SAJTOFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

BUDAPESTER RUNDSCHAU

Péter Kovács

1981 JUN 1

NDSCHAU

1021

Fanni, ja man glaubt es kaum,
die sitzt auf einem Fanni-Baum,
der trägt lauter Fanni-Früchte.

(István Bella: Frosch im Pyjama)
Illustration von Péter Kovács

EINZELPREIS: 6,— FORINT

TER

XV. Jahrgang, Nr. 22
. Juni 1981

KULTUR

Allen Kindern
den kleinen wi
— wünschen
wir zu ihrem T
viel Spaß und

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Péter Kovács

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1981 JUN 1

1021

Anni-Manni lachte nur
und führte an die ganze Schar,
die schon groß und zahlreich war.

(István Bella: Frosch im Pyjama)
Illustration von Péter Kovács

über un

Unter dem
le Aufgaben i
wirtschaft un
mittelindustrie
Váncsa, Minister für Landwirtschaft und Ernährung, eine internationale Pressekonferenz.

Einleitend sprach Jenő Váncsa von den praktischen Aufgaben des laufenden Jahres und des VI. Fünfjahrplanes sowie über Fragen der Wirtschaftsführung. Er betonte, daß auf dem internationalen Lebensmittelmarkt ein überaus harter Konkurrenzkampf geführt wird und sich die Austauschverhältnisse verschlechtert haben. Das ver-

Markt mit dem Preis von 124 Kilo Mais zahlte, heute dagegen bereits 1480 Kilo zahlen muß. Landwirtschaft und Lebensmittelindustrie müssen also unter veränderten Bedingungen mit konkurrenzfähigen Produkten erscheinen. Ungarn

gation der Gewerkschaft

Frauen in Ungarn. Sie statteten dem Rat der Gewerkschaften des Komitats Győr-Sopron einen Besuch ab und führten einen Erfahrungsaustausch mit den Gewerkschaftsabgeordneten der Strickhandschuhfabrik in Győr.

Die Delegation wurde von *Sándor Jakab*, stellvertretender Generalsekretär des Zentralrates der Gewerkschaften, empfangen.

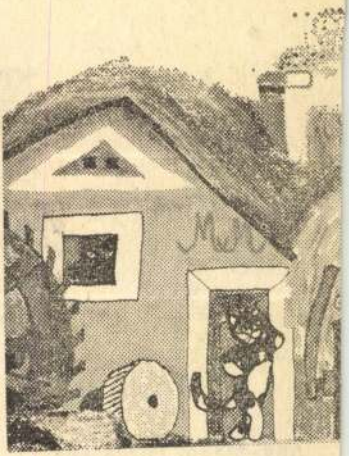

**In dieser Nummer stellen wir
als Illustrator von Kinderbüche
der Wagen zu der Mühle... (**

Kovács Péter, festő

5. Kovács Péter: Helyzet

mert rétegük egy kisebbségét kivéve nem is választhattak volna mást; sorsuk volt, de olyan sors, amelyet történeti távlatból már szerencsének is tekinthetnek. Élnek még bennük bizonyos nosztalgiák, ismételgetik a közhelyeket, a falu, a „parasztok" magasabb életszínvonaláról, de azt nem lehet elhitetni velük, hogy ez a statisztikai trükkfelvételeken szereplő paraszt, valamiféle, a téeszekben feltámadt kulák, harácsoló és a városiakat megsarcoló zsírosparaszt lenne. Hiszen ez a paraszt testvérük vagy sógoruk, akik közül egyre többen, ha egy békési tsz-ben vagy borsodi gazdaságban is, de éppolyan képzettségű és szakmájú munkások, mint ők, akik közül hagyományos értelemben vett parasztok jóformán csak a lassan már kísértetekké váló idős szüleik maradtak, és akiknek legfőbb privilégiuma az, hogy többet dolgozhatnak, pontosabban többet kell dolgozniuk.

Annyiban parasztok, amennyiben az ár-, bér- és adózási rendszer, meg az ipar- és településfejlesztés alacsonyabb jogállású paraszti típusú rendbe szorítja vissza őket, ahol azonos munkáért kisebb órabért fizetnek, ahol hosszabb a munkaidő, ahol a szociális támogatás, az egészség-, jog- és érdekvédelem annak a távolságnak megfelelően csökken, ahogyan a centrumoktól a periféria felé, a társadalmi hierarchiában pedig ezzel párhuzamosan lefelé haladunk, a fővárosi intézményektől és országos nagyvállalatoktól a városi üzemeken és falura telepített leányvállalatokon át a tsz-ekig.

Az iparosítás, új ipari munkahelyek létrehozása és a mezőgazdasági munkahelyek iparszerűvé tétele úgy alakult, hogy a munkások közben *visszaparasztosodtak*. Egyrészt munkahelyükön, amely döntőbben határozza meg helyzetüket, mint foglalkozásuk, másrészt pedig életkörülményeikben, amelyet a közszükségleti cikkek, szolgáltatások és kommunális beruházások, a közlekedés tekintetében általános falusi ellátatlanság jellemez és amelyben csak a mindent termelő, naturálgazdálkodó életforma visszaállításával lehet boldogulni. Csak egy életszakaszban, mint az a városi, önellátó munkásnál figyelhető meg, falun pedig tartósan.

A szövetkezeteknek a reformot követő néhány éves fellendülése idején az Ikarusból is sokan mozdultak meg és helyezkedtek el a prosperáló melléküzemági szektorban, váltak kisipari munkássá vagy „paraszttá", közöttük nem kis számban éppen a legképzettebb, legsokoldalúbb, legvállalkozóbb és legproduktívabb szakmunkások rétegéből. A többség megtalálta számítását, részesedett a konjunktúrából, igaz általában

Kovács Péter,

Középvidék, 1976. máj.

Kovács Péter illusztrációja
Gazdag Erzsi: Honnan jöttél c. könyvéből (Móra))

naguk idejében épp oly
nerészek és a nagy töme-
ek számára épp oly ért-
hetetlenek voltak, mint ma
Csendes-óceáni Marian-
a-árokban folyó kutatások,
leszállás a Holdra vagy
Mars szondázása. Ma már
az általános iskolás szá-

ról vagy Zeppelin merev-
vázas léghajóiról összegyűj-
tött történetei.

SZO

(Horváth Árpád: Nagy vállalkozások. Gondolat. 242 oldal, kötve 52 Ft.)

MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 287-748, 340-725

1980 FEB 4

BUDAPESTER RUNDSCHAU

Péter Kovács

1021

Péter Kovács: Trio

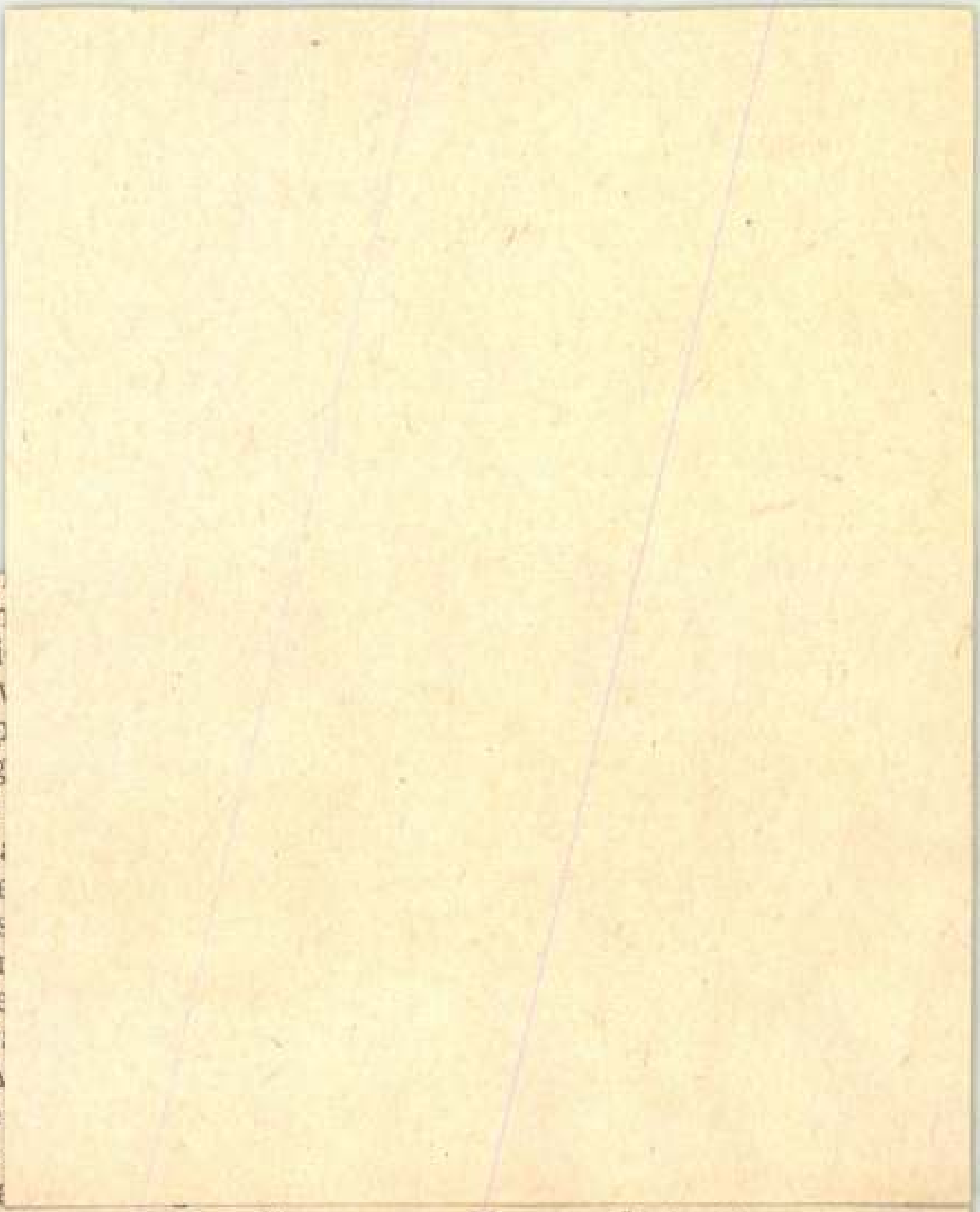

ihres Wohn
Dort woh
beiterfamili
oberhaupt
zum Krüpp
die Fürsorg
wahrte ihn
Der Sohn
chaniker be
Elektrizitäts
ein kraftst
Bursche, de
als den zw
hohem A
um für die
können, es
ten nicht

Eine andere als diese rechtschaffene, ruhige Familie hätte die Witwe in ihrer Nähe gar nicht geduldet. Sie verkehrte nicht mit der Nachbarschaft, weil sie vor jedem Tratsch und Gere Verwandschaft.

Mit Ausnahme einiger weniger Aufmunterungen war die Witwe nur Zuhörer.

Pólka sprach mit Vorliebe über den Mechaniker, der als Halbwüchsiger im väter-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Kovács Péter

ÉLET ÉS IRODALOM

1967 JUL 15.

1021

Kovács Péter: Illusztráció

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

...ONOLÓGOK
...Z KIRAKATA ...

...bb a szemináriumban, mindenkinek a szeme kö-...tt és biztatóan mosolygott. Később... na, nem

...ost? Most micsoda szerinted?
...reskedelmi árubonyolító. Elővette a dugaszból ... és francia nyelvtudását és most több nyelven ... az a kis nő, ahogy símul hozzá! Nem is hozzá, ...oz, mert ez történelmi mosoly, olyan, mint a szi... átível korunk fölött.
...á mégy?
...esek egy követ, hogy bezúzzam a kirakatot.
...ány lesz. És sokba kerül. Megéri?
...ad van, nem éri meg. Akkor gyere, igyunk egy ...könyörgök, ne röhögj!

Két kolléga

tűnődő képet vágsz, kedvesem, homlokodon a ...nye, szemedben a gondosan materializált lelki- vagy a körüiméltatott író, akinek minden szösz ...anulmányt párolnak az irodalmi lombikokban. A ...úszott az álladig, szemedet körülnőtte a rózsa- Most beleültél a főképbe, főarccal és fölelkiisme- ...ál szíves sokszor nyilatkozni az emberiséget nyo- ...dokról. Mondd, kollégám, mibe kerül egy autó- ...ló? Csőbe húztalak szegénykém, mert az átszálló

...égvilágon. ... ...ő, csak tar... mindenkit ...

De az ... paszkodó r... gyítás teszi... a kirakatba... szépen rási... gyökerek a... az embert,... mem, kére... nem a fén... mondták: ... mondták f... nák — ugy... tőbe. Mind... kasréten, ... val körösk... fényképen,... kérem, am... kopogtat ... Szeretik a...

Mond... mőt, mert...

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1973 JUN -1.

ÉLET ÉS IRODALOM

Kovács Péter

1021

Kovács Péter: Illusztráció

HAJÓK

Megjöttek a hajók. Honnan, honnan nem, ellepték a megáradt Dunát, fényes testükkel súlyosan haladtak a vízen. Az ember ilyenkor érzi igazán a Dunát is, a májust is, az egész tavaszt, a város nagyságát. Már kora hajnalban komoran fölvonultak a vontatók, két-három mértani rendbe fölállított uszállyal, mintha nagy gyerekek szabályozták volna be őket, nemcsak munkára, hanem arra is, hogy mutassanak a város közepén. Homokot, kavicsot, lisztet, gumit szállítanak. Ember nem látszik rajtuk, vastestük mereven úszik a folyamon. Tetejükön ajtók vannak, kis gépház; fekete színűek. Ezzel kezdődik a reggel. Lentről jönnek, délről, Jugoszláviából, Bulgáriából, áthaladnak a városon. Idegen szagot hoznak, viszik át a városon, pontos ütemben haladnak. Ez így megy koradélelőttig. Ahogy a motorok, gőzgépek, egyenletesen dolgoznak. Aztán föltűnedeznek a fehér hajók, kisebbek, nagyobbak. Méltóságosan beállnak kikötőikbe, az emberek várják őket. Szépek ezek a hajók. Kis zászlóik lobognak a szélben, a matrózok sietnek, a parancsnoki hídakon feszült figyelem, vízi pontosság. A kabinablakok sötét tükrében játszik a víz.

Külön élete van a hajóknak, a vízi ember élete, a vándorlás, távozás-megérkezés. Finom fehér drótokból szőtték a terasz oldalát, a nyugágyak színe harsogó sárga, kék, piros. A gépház üvegablakain keresztül ragyognak a rézlemezek, rézkazetták. A lakiust elfogja a finom gépek tisztasága.. A hajó gyomra tükörtisztán mozog, gépkarok, dugattyúk, szíjak. Kinn meg a parti ember várja a hajót, sokan utaznak, sokan csak nézik. Ahogy beszállnak, érzik, más területre léptek, más fennhatóság alá kerültek —, a hajóban magát az élet értelmét is átéli az ember. Menni, tovább hadadni, kaland és bizonyosság között, új dolgokat megismerni — hajózni. Balra pipával áll egy ember, profilja kirajzolódik a szemközti ég címerén. Két lány fejét hátradöntve nevet, csordulásig, nap ömlik rájuk. Aztán a géptest megrázkódik, a hajó megindul. Sokszor nem is a cél a fontos — Esztergom, Visegrád, városok, tanyák — csak az út, a hajó, a víz. Ahogy egy régi írás mondja: Boldogok, akik a vízre szálltak és megismerték a vizek mélységeit, csudálatosságait. Az út seholsem olyan valóságos, mint hajón, a partok elmaradoznak, fák, csónakházak, szigetek, távol mozgó emberek, ködkék hegyek. Elúsznak mellettünk, nem is tudni, mi megyünk-e, vagy ez maga a haladás, a mozgás; hogy elmaradnak mellettünk dolgok és fölbukkannak. A hídak alatt áthúznak és távolba mennek a hajók. A partról integetnek emberek. A rakpartok tele májusi emberekkel, magányosok kószálnak, szép ruhában, párok nézik a vizet, az elmaradozó hajókat. Vízszag van, halakkal átúszott víz szaga vetődik fel, letagadhatatlanul valami ifjú öröm fogja el az embert, a szél fellobog, megcsavarodik a lányok haja, nevetnek.

Jönnek-mennek a hajók. Tavasz ez, május, ifjúság. A hajók évszaka, szél-lobogás, egymáshoz-érés évszaka, vándorlás nagy hajókon, nagy vizen — hová?

Gyurkovics Tibor

Durkó Gábor: Falu

LÁZÁR ERVIN RIPORTJA:

TEMETŐ

A szabványgödör, amely elkerülhetetlenül osztályrészünk lesz, előírás szerint 190 hosszú, 95 széles és 190 mély. Ámbár előre is megmondhatom, nem lesz ekkora, a sirások szélességéből is mélységéből is elspórolnak valamicskét.

AZ IGAZGATÓ

Nincs ebben a tavaszi délutánban semmi szomorú. Szerencsésen átvergődök a virág- és koszorúárusok csatárláncán, már a hátam mögött hallatszik a pergőtűz-szerű,

— Hanzlik főtisztelendő urat ajánlom, ő temetett itt legtöbbet. Tehát Liptai és Hanzlik.

AZ ÖRÖK NYUGALOM

Eltévedek, meg kell kerülnöm a ravatalozót. A félig nyitott ajtókon át belátni. Úgy tűnik, az ott sürgölődő feketeruhás embereknek furcsa arcuk van. Pedig bizonyára nincs furcsa arcuk.

Liptai Mihály fiatalember, harminc körüli. Közgazdasági technikumot végzett, előbb személygépkocsivezető volt a vállalatnál, majd

tályonfelüli temetés is volt régebben, de megszüntettük. Azaz, ha valaki akarja, az elsőosztályú temetéshez plusz ötven forintért áldozati lángot is kaphat.

— Mi a különbség az egyes temetési osztályok között?

— Hát elég sok. Az első osztály nagyobb, díszesebb ravatalozót jelent. Több a gyertya. Az elsőosztályúhoz jár zsirandol, a másodosztályúhoz nem. Más a koporsók díszítése, anyagminősége, ha akarja meg is mutatom. Akarja megnézni a koporsókat?

— Inkább mondja tovább a kü-

kedves l
Úgy mél
ha moso
úgy kez
valamir
Szegény
amilyen

Pedig, k
igaza m
Rálelt a jóízekre nyomban,
kis szikrából tüzet csiholt.
Gomblyukában? — Mibennünk nyílnak
földöntúli virágai!
Árad az édes szegfűillat,
térdre kell benne hullani.

Anyanyelv

Az üvöltésnek nincsen arca,
nem tudom, honnan származik,
dzsungelbe visz és sivatagba,
mutatja véres karmait.
Zuhog a ritmus mint a zápor,
verdesi koponyád falát,
kirángat fészek-éjszakádból,
nyüszítő kínját dobja rád.
E tagolatlan, arca-bomlott
világban — kinek savak-borsok
íze a szádban s hársfaméz —
némulj el és vonulj magadba!
Ki hallgat érthető szavadra?

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 OKT 21

Budapester Rundschau

Péter Kovács

1021

Grafik von Péter Kovács

it

R vor

DDR-Botschafter Gerhard Reinert

mete ich der Zusammenarbeit zwischen der UVR und der DDR auf wirtschaftlichem Gebiet, und meine Diplomarbeit, die ich 1967 in Moskau an der Hochschule für Diplomaten verteidigte, doch gekennzeichnet vo großen Anstrengungen un Erfolgen des ungarische Volkes beim sozialistische Aufbau und gleichzeitig vo der sich ständig vertiefen den Freundschaft und Zu sammenarbeit zwischen de Völkern der UVR und de DDR.

Ich freue mich, daß ic diese Zeit hier miterlebt ha be und dabei viele gut Freunde gewinnen konnte.

Bevor ich Anfang Septem ber dieses Jahre erneut nac Budapest kam, diesmal al Botschafter der DDR, wa ich vier Jahre als Botschafs rat in unserem gemeinsamer sozialistischen Nachbarland der ČSSR, tätig.

Was sehen Sie nach einem Jahrzehnt als alter Bekannter, aber doch mit neuen Augen? Was sind Ihre ersten Eindrücke von Ungarn?

Meine ersten Eindrücke sind vor allem verbunden mit der sich zwischen unseren Völkern immer tiefer gestaltenden Freundschaft, begann ich meine Tätigkei doch in der Zeit der Jubiläumsfeierlichkeiten aus An-

JUBILÄUMS-AUSSTELLUNG

Péter Kovács

Budapester Rundschau, 1970. 11. Jg. 5.

Mit der Festausstellung anläßlich des 30. Jahrestages der Befreiung Ungarns überreichten die verantwortlichen Bildungsinstitute, die Jury und die Veranstalter dank ihrer sachverständigen Auswahl dem Besucher ein lebendiges, farbiges Handbuch der zeitgenössischen ungarischen Kunst. Es ist an keine stilistischen Einschränkungen gebunden, sondern verschafft allen Schöpfungen, die im eigenen Stil, mit den Mitteln der Kunst unser Leben bereichern, breite Öffentlichkeit. Gerade die Vielseitigkeit der Erscheinungen, die Vielzahl der Varianten, die Art der Darbietung sind hier zu begrüßen.

Die Plastik Dorferinnerungen von *József Somogyi* ist eine wahre, lyrische, wie von der Strömung eines Flusses getragene Geschichte. Auf der Bank vor dem Gartentor sitzt das Mädchen mit dem Krug, das Tor selbst wird von der Frauengestalt, die die Arme über der Brust verschränkt, eingenommen. Das Wichtigste an Somogyis Plastiken ist die Art, wie er mit der Masse umgeht, deren prachtvolles Schwingen, das Auf und Ab der Formen, das beinahe skandiert werden kann — wie der Poet der griechischen Klassik im Metrum der Verse, so verwirklicht er im Material Ordnung, Ausmaße und wohlabgewogene Proportionen.

Das Werk *István Martsas* stellt zwei gedrungene Bauern in Pelzmützen dar, die die Erde selbst verkörpern. Sie entstammen ihr, sind mit ihr verwachsen, sie gibt ihnen Kraft, ihre verbissene Entschlossenheit, ihre Unverwüstlichkeit. Wollte ich mich profan ausdrücken, sagte ich — zwei Panzer, nur ohne Raupenketten. So fest stehen sie mit den Füßen auf der Erde.

Tibor Vilt stellte anthropomorphe Gebilde, Raumordnungen, Kontinuierliches und Perforiertes, Waagerechtes und Senkrechtes, Vordergründiges und Verborgenes zur Schau — eine ganze Beispielsammlung der plastischen Kategorien. Vilt ist tatsächlich ein einzigartiger Virtuose der Formen.

Die verschiedenen Lila, Gelb und Grün, das dynamische Schwingen der stilisierten Tropfenformen zersprengen nahezu den Raum auf der Leinwand Formenfeier von *János Fajó*. Gleichzeitig ist sein Bildmotiv in sich geschlossen, an einem Punkt erstarrt die Bewegung, um dann erneut weiterzufließen. Möglicherweise kann nicht jedermann Fajó in seiner, auch auf optischer Täuschung aufgebauten Absicht bis hierher folgen. Die zeichenhaften, abstrakten Formen werden nicht in dieser Art, nicht gemäß der Absicht des Malers verstanden und erlebt. Man betrachte sein Werk daher nur als eine visuale Besonderheit, ein angenehmes, wohltuendes Kunstwerk.

Ebenso wie Fajó malt auch *István Mácsay* steril, mit anatomischer Präzision, auf eine glatte, elegante Art, die dem Fotonaturalismus sehr nahekommt. Er hebt sich jedoch durch seine verinnerlichten Seelendarstellungen aus der Menge der auch in unserem Jahrhundert modernen Maler der akademischen Porträtmalerei heraus.

Ein markantes Beispiel expressiver, bis zum äußersten bizarrer, fast exaltierter Malerei ist das Bild. Im Gespräch von *Lajos Sváby*. Auf der Leinwand zeigt sich ein einziges, wallendes Durcheinander, es gibt keinen Punkt, an dem sich das Auge festhalten könnte. Sváby trägt die Farbe auf die Leinwand, als wäre es eine Schlammpackung. Man erhält den Eindruck einer Reliefflandkarte. Seine Farben sind nicht gemischt, er läßt ihr Feuer ungebrochen leuchten. Man könnte ihn eventuell mit Kokoschka vergleichen, aber Sváby ist gröber.

Stets arbeitet er mit Hast an der Leinwand. Die Szene, die Bedeutung erhalten soll, muß innerhalb von Augenblicken festgehalten, dargestellt werden. *Péter Kovács* stellte hervorragende Blätter aus, die zeichnerische Bravour verlangen und Beziehungen, Atmosphäre und dramatische Situationen mit überragender Kraft darstellen.

Arpád Szabados steuerte zur Ausstellung mindestens zweihundert Minizeichnungen bei: ironisch-humorvolle Sikzzen über die Einwohner eines Pester Mietshauses. *Imre Szemethy* ist in der Welt der ironisch-tragischen, etwas boshaften Burleske zu Hause. Er stellt die gegenständliche Welt in ihren Einzelheiten, glaubhaft dar, aber in imaginärer Umgebung. Seine Gegenstände, Menschen und Häuser muten wie Visionen, Halluzinationen an. Imre Szemethy kann wegen seiner Darstellungskraft und Suggestivität als vielleicht der talentierteste Vertreter der jungen Grafiker-Generation angesehen werden.

Unter den figurativen Wandbehängen möchte ich die Teppiche von Piroska Szántó und Gabrielle Hajnal, unter den abstrakt-dekorativen die Kompositionen von Gyula Hincz und Pál Mizser hervorheben. **Ferenc Szamosi**

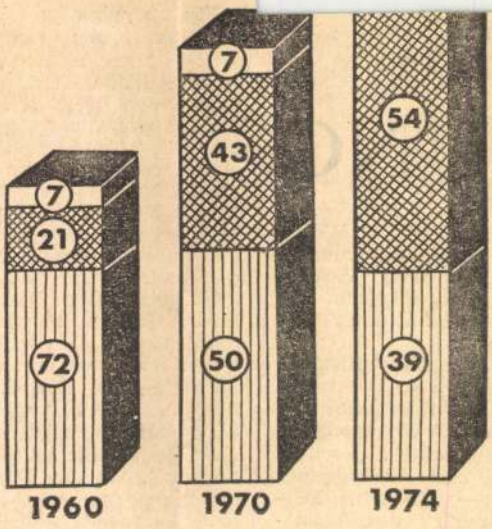

des in Nahost gekauften Erdöls u. a. Ausgaben.

Wichtig ist auch, daß die Kosten des Kohlenbergbaus wegen der spezifischen technischen Bedingungen nur bei verhältnismäßig stabiler Nachfrage und Produktion auf annehmbarem Niveau gehalten werden können. Eben deshalb wird die Stabilisierung des Kohlenverbrauchs nicht nur durch die Preise, sondern auch durch andere Maßnahmen gefördert.

Ein anderes Ziel, das mit den Preisänderungen und sonstigen Maßnahmen verfolgt wird, ist, den sprunghaften Anstieg der Nachfrage nach Kohlenwasserstoffen im allgemeinen, aber besonders nach Heizöl, Gasöl und Benzin in den Griff zu bekommen.

DIE STRASSE HEIZEN?

Die wohl wichtigste Reserve der rationellen Energiewirtschaft ist die Energiesparsamkeit, vor allem die Ausnutzung der Möglichkeiten der Energierationalisierung. Lange Zeit sahen die Unternehmen die Möglichkeit, Energie einzusparen, in

kulationen der Unternehmen, nicht zeigt. Die ökonomischen Berechnungen der Unternehmen ziehen auch nicht in Betracht, daß die wachsenden Abbaukosten auch durch erhöhte Kohlepreisen nicht gedeckt werden können. Folglich kann auch die hier erreichte Einsparung größer als vorgesehen sein.

In diesen Problemenkreis gehört auch, daß innerhalb der Gesamtkosten eines Unternehmens die Proportion der Energiekosten insgesamt 3—4% beträgt. Und nur in ausgesprochen energieanspruchsvollen Industriezweigen erreicht sie 10—11%.

Es ist nicht überraschend, daß unter solchen Verhältnissen vielerorts — den diesbezüglichen Untersuchungsergebnissen zufolge, Energieverschwendung verzeichnet wird. Bei vielen Großverbrauchern werden 4—500-gradige Rauchgase ungenutzt ins Freie gelassen.

ENERGIE AUS ABFÄLLEN

Die Möglichkeiten der Energiesparsamkeit werden auch von jenem umfassen-

schuß und vom Energiepolitischer Rat, an dem die stellvertretenden Minister der interessierten Bereiche wie auch berühmte Experten der Energiewirtschaft teilnehmen, unterstützt.

Die Unternehmen stellen ihre Energetikorgane wieder her oder festigen sie. Für die 250 größten Energieverbraucherunternehmen sind in den Verordnungen die wichtigsten Aufgaben der Energetiker festgelegt. Zweckentsprechend wäre es, die Erfahrungen der Energierationalisierung der entwickelten Industrieländer, darunter auch der sozialistischen Länder, gegenseitig zu nutzen. So sollte z. B. aus den Erfahrungen der hohe Energieansprüche stellenden, auf die Änderungen der Importpreise und Möglichkeiten empfindlich reagierenden Wirtschaft der DDR geschöpft werden. Die Nutzung der Reserven und die Sparsamkeit in der Energiewirtschaft sind auch in den folgenden Jahren eine der wichtigsten, außerordentlich komplexen Aufgaben.

András Szőke

DAS GRÖSSTE RI
IB
ERWAR
WIR SICHER

Kovács Péter

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

DUNÁNTÚLI NAPLÓ

1966 JUN 2 6

1021

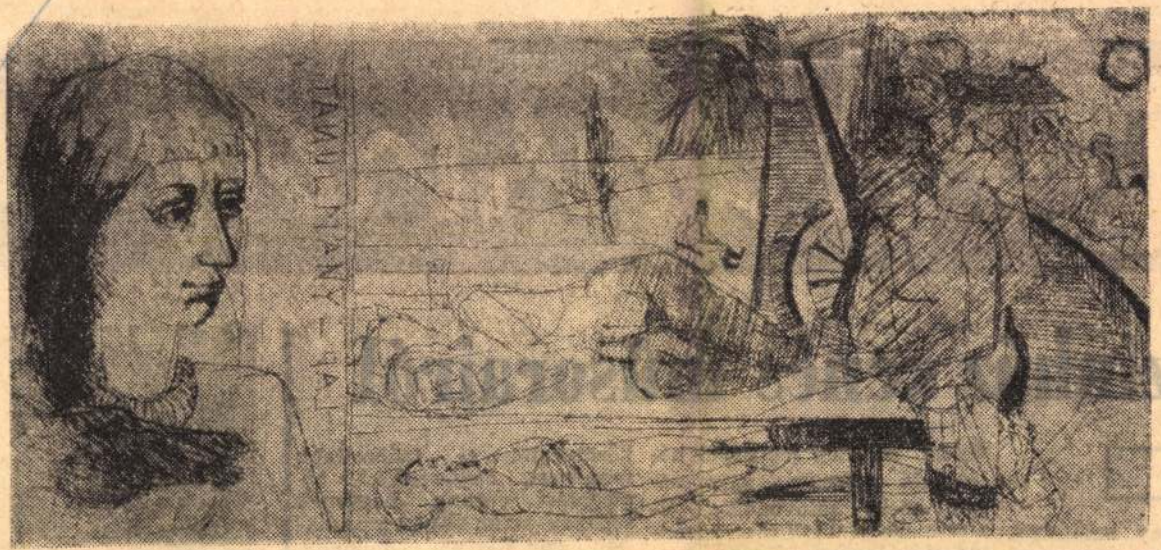

KOVÁCS PÉTER: TANULMÁNY

Dn Vasárnapi

A színház zenés műsorairól

1.

Kezdjük néhány tanulságos számadattal:

tenetű, zeneileg rendkívül hálás, de mégsem agyoncsépelt opera színvonalas tolmácsolásban került a közönség elé. Janácek Jenufá-jával a pécsi operatársulat régi

közönségtől is fokozottabb megértést, megbecsülést, támogatást várunk. Legyenek büszkék arra, hogy városunkban operatársulat működik. Szeressék ezt a lelkes és el-

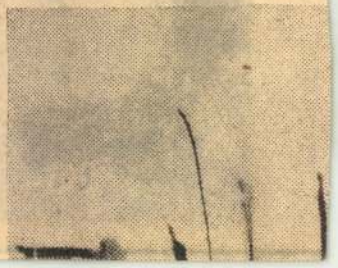

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kovács Péter

DUNÁNTÚLI NAPLÓ
1966 MÁR 2 11

1021

KOVÁCS PÉTER

NŐ KÉPPEL

színházi napló

FA

gyarországi

a drámai gondolatok mara-
déktalan kifejezése jelenti a
főfeladatot. Ennek megoldásá-
hoz a karmester és a rendező
mellett a hangulatteremtő és
újszerű játékteret komponáló
díszlettervező (*Vata Emil*), a
kifejező erejű, a szereplők
egyéniségét kidomborító jel-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

DUNÁNTÚLI NAPLÓ

Kovács Péter

1966 JUN 3

1021

KOVÁCS PÉTER: KÖNYÖKLŐ

— Pettyes Ö
Akkoriban, 194
vítóműhelyben
lős és veres, a
a kis Vendel
jobbat akaszto
Az első nap
vezető Szlicsák
lők meg ugráltak, mint a szöcske, keresték mindenütt.

Három órakor Vendel fújtatva jött:

— Megvan a kölök! Fekszik a tetőn.

Szlicsák megugrott.

— Hol fekszik?

— A tetőn. Fürdőnadrágban sütteti a nasát.

Elindult a karaván. Elöl Szlicsák, utána a többi.

Amikor meglátták, pukkadtak. A fiú a munkaruhából csinált párnát, az orrán nagy, barna napszemüveg és fütyül.

Szlicsák ráordított:

— Maga! Mit csinál?

A szeplős mozdulatlan maradt és halkan mondta: — Napozok. — Aztán megint fütyült.

Szlicsák veres lett.

— Az istenit! Ki engedélyezte ezt?!

A fiú lassan homlokára tolta a szemüvegét, és felült:

— Olvastam, hogy a szeplőket a forró nap eltünteti.

Másnap ezen röhögött az egész gyár. Szlicsák meg idegrohamot kapott és a fiút Vendel gondjaira bízta. — „Semmi lazaság! Erély!" — ezt parancsolta a szerelőnek.

Vendel izzadásig dolgoztatta a szeplőst. De a kölök túljárt az eszén...

A negyedik napon, amikor már tudta, hogy mennyire smucig a mester, még a csikkből is új cigarettát csinál, ezzel állt elő:

— Vendel úr, kéne magának arany?

A szerelő rábámult:

— Arany?

— Az. Van itt a föld alatt... Még brilliáns is — mondta, és mint akinek már nem is fontos az egész, folytatta a munkát.

Vendel visszarántotta.

A szeplős megtörölte a
— Á, Fö
így... A bá
otthon őt sz
Másnap F
höz:
— Megtud
ja, hogy má
— Akarom
— Akkor
Szlicsák b
— Kitünt
mondaná, h
Szó szót k
mondta:
— Tudja,
hogy visszaa
Szlicsák k
— Na, jó
munkában n
Ebben ma
A javító
tartották a
ban minden
csak a szepl
Szlicsák b
tést, — hozz
sítottak.
Amikor me
Szlicsák felál
— Kedves
örömmel kö
kitüntetést k
Az emberel
Szlicsák le
— Ma már
— és itt bo
szeplősünk n

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Kovács Péter
DUNÁNTÚLI NAPLÓ
1966 AUG 14.

...i Napló

1021

KOVÁCS PÉTER: FÁK ALATT

Gergely Sándor:

Pesti hajnal, 1933.

A történet hősnője Csege Juliánna. Családi állapota férjezett. Férje már hónapok óta vidéken jár munka után. Ő pedig a pesti utcákat rója lakástalanul. Közben alszik, ahol lehet, s leül pihenni, ahol engedik. Mostanában sokat kell pihennie, mert „áldott" állapotát már hetedik hónapja hordja, nagyon-nagyon terhesen. Hogy miből s hogyan él, maga sem tudja. Két napja például semmit nem evett. Pedig a szíve alatt a héthónapos magzat már nagyon követeli a táplálékot.

Ezerkilencszázharminchárom júliusának egyik hűvös hajnalán, félnégykor, a Körútra ért Csege Julianna. Éjjel az Állatkert mögött, a vasúti töltés alján aludt, de korán felzavarta a derengés, meg az éhség. Végigvánszorgott az Andrássy úton, s befordult a Körútra. Sárga arcán, pergamenes homlokán verejték csillant az éhségtől s a bágyadtságtól.

A Körúton, a Dob utca sarkán, tejeskocsi állt. A kocsi előtt a két lovacska derűsen ropogtatta abrakját. Csege Juliánna nem a lovakat nézte, hanem a kihordót közelben. A rendőr is, vagy száz lépéssel odébb, a Wesselényi utca táján sétált. Maradék erejének teljes megfeszítésével Csege Juliánna a kocsihoz lódult, kikapott a rekeszből egy tejesüveget, reszkető ujjával benyomta a vastag papírlap-dugót, és az üveget a szájához emelte.

Ha odébb áll zsákmányával, talán minden jóra fordul! De az első korty tej még le se csúszott a torkán, amikor a kapu alól kijött a kocsis, meg a kihordó és mögöttük a vice. A kihordó az üveget kapta el az asszony vértelen szájáról, a kocsis két kalimpáló karját fogta le, a viceházmester meg rendőrért szaladt.

Pékkocsi jött nyargalva. Szagos, finom kenyerek, aranysárga vajaskiflik illatoztak ölében. A kocsi leállt a tejes szekér mögé. Semmi keresnivalója sem volt e tájon, őt a szomszéd kerületben várták, de a kocsis nagyon kíváncsi ember volt. Látta a furcsa csoportosulást a gyalogjárón, a szomszédos házak vicei is mind idegyűltek, lármáztak, kiabáltak és söprűjüket lóbálták.

A kenyeres, amikor meghallotta a tényállást, káromkodni kezdett.

— Te bugris — szólt le tejes kollegájának a bakról. — Nem szégyelled magad?

— Ki fizesse meg a tejet, ha ellopják? Én? — védekezett a tejes.

— Lifteljen innen — mondta a kenyeres kocsis az asszonynak. — Menjen, mielőtt ideér a zsarú.

— Nem úgy van az — kiabált a tejes. — Lopott.

— Ne járjon a szád — mondta egyszerre két vice is. — Te meg mozogj innen — biztatták az asszonyt.

De Csege Juliánna nem mozdult. Szeme fátyolosan meredt a benyomódott dugójú üvegre, amelynek tetején bágyadt fehér

Jankovich Feren

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1021

Kovács Péter: Fiú lóval (linó)

LAPOKB

JÓZSEF ATTILA BETEGSÉGE

Fel kell hívnom a figyelmét mindazoknak, akik József Attila életét tanulmányozzák *Varga Ervin dr.*, az orvostudományok kandidátusa *„Pathográfiai tanulmány József Attiláról"* című írására, amely — mint a Budapesti Orvostudományi Egyetem Psychiatriai Klinika közleménye — az **IDEGGYÓGYÁSZATI SZEMLE** 1966. (XIX. évf. 7.) számában jelent meg.

A szerző véleménye szerint „a művészi alkotás elemzése nem a pszichiáter feladata, de az alkotó, mint ember, mint beteg ember, feltétlenül a pszichiáter kutatásának tárgya lehet". Mint orvos tehát azt vizsgálja, hogy József Attila betegsége milyen volt? Vajon megbetegedése előtt ugyanolyan ember volt-e, mint más? A rendelkezésre álló irodalmi adatok, a szemtanúk és hozzátartozók személyes kikérdezése, levéltári anyag, valamint a fellelhető orvosi adatok alapján a tanulmány írója megkísérli József Attila élettörténetét úgy vázolni, ahogy a klinikumban a kórrajz szerkesztése során teszik és ismerteti a betegség klinikai szakaszait.

A befejező részben, a „Diskusszió"-ban dr. Varga — aki szociál-pszychiatriai interpretációra hajlik — kétségbevonja, hogy József Attila „beilleszkedési képtelensége" psychiopathiának tulajdonítható. József Attilának a munkássághoz, az elnyomottakhoz tartozását az individualitásában betegesen elégedetlen (insufficiens) ember kollektívbe fordulásának tu-

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726

Kovács Péter

MAGYAR IFJÚSÁG

1981 DEC 25

Kovács Péter rajza

1021

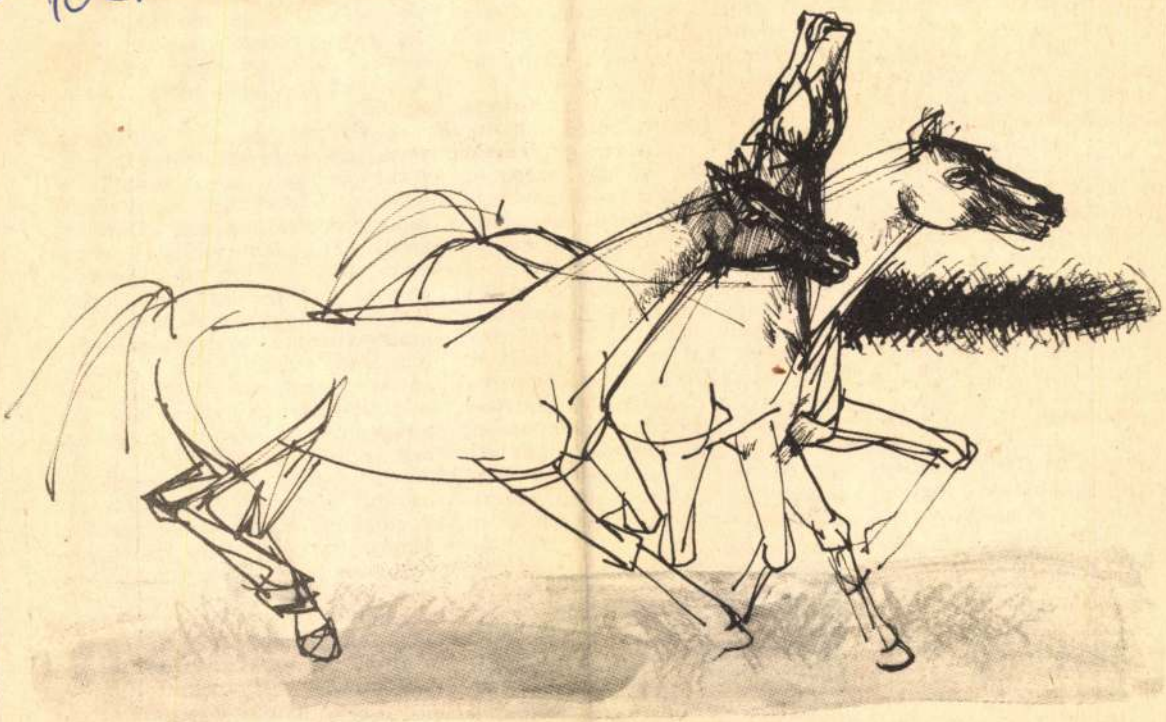

— Három nagy zenetanárt említ könyvében, cikkeiben, nyilatkozataiban: Weiner Leót, Kodály Zoltánt és Bartók Bélát. A mesterek képe az időben olykor módosul. Miképpen látja őket ma?

— Nem változott ez a kép, csak pontosabb, árnyaltabb lett mind elmélyültebb és bensőségesebb zenei együttélésben. Weiner Leótól azt tanulhattam meg, hogyan kell muzsikát „csinálni", ehát akár csak egyetlen hangot egy megszólaltatni, hogy az szép egyen. Pedig ő maga nem is olt hangszeres művész. Mégis indent úgy megmutatott, megelenített, hogy a növendékei angszerén a zene érvényesen ólhatott. Lessing írja a Hamburgi dramaturgiában, hogy a ritikusnak nem kell a művészetet a művésznél jobban tudnia. A tanár voltaképpen jóindulatú, ösztönző kritikus. Weiner eó ilyen lessingi módon foglalzott velünk... Kodályhoz 14 esen kerültem. Négy évig tatott. Majd ugyanannyi ideig agy még jóval tovább?) tart, mire megértettem, hogy mi- Mert annyi mindenre, hogy először belém se fért. Ő is itikus tanár volt: szigorral, és erről kevesebb szó esik — morral irányította tanítváit. Felmentést a tudatlanságsosem adott, de bírálatával g nem alázott senkit... Bartkal főként Amerikában talál-

kezdhettem a dologhoz, hogy hány tanítványomnak talán lóban tudtam segíteni... S epizód. Volt ott egy ötven hölgy, aki kérdésemre elmondta: középiskolai énektanár, azért jött, mert iskolai kórusait szeretné az eddigieknél jobban irányítani. Boldogan fogadtam válaszát, mert előtte azt hittem, második Toscanininek készül. Néhány év múlva megvárt egy koncert után, s egy darabig együtt utaztunk a Londonba tartó vonaton. Útközben elmondta: több kórusa van, s nagyon jól mennek a dolgok, köszöni. — Asszonyom — szabadkoztam — ne nekem köszönje, hálás csak önmagának lehet... Mire ő: — Azt köszönöm, hogy megtanított arra, mit kell önmagamtól elvárnom... Ezt tanultam én is Kodálytól, s próbáltam továbbadni — a „téglahozás" gondolatát, szemléletét. Ha tehetségem teljességét nyújtom, akkor számadásom istennel, emberrel és a

feszültségben, koncentrált figyelemben él, vagy mondjuk így: edzésben tartja magát, hogy amikor kell, tehetsége felső fokán tudjon komponálni, vezényelni?

— Ilyesmit én nem állítottam. Csak azt, hogy az idejével, erejével jól kell gazdálkodnia. A folytonos feszültség rendszerint idő előtti elfáradáshoz, kiégéshez vezet. Fegyelem nélkül persze nem megy. Az idő kihasználásában én mindig fegyelmezett voltam. A munkaképességhez és a munkavízióhoz ez elengedhetetlen. Most például, erre a beszélgetésre várakozva, volt tíz szabad percem. Csináltam egy kis hangszerelést. Alkalmi dolog ez, nem a rendes zeneszerzői munkám. Sajátos estet rendezek ugyanis jövő év március 31-én Bostonban, Haydn emlékezetére. Máskor is szerveztem már ilyen régimódi zenei esteket, nyilvános házi muzsikát. Most Haydn rejtett művei közül sikerült jó néhányat fölfedeznem. Az esten a zeneszerző A művészet tízparancsolata címmel egybefogott kánonjait szeretnénk megszólaltatni. Rövidke szabad időmben ennek hangszerelésével „babrálgatok". Az ilyen munkát, ha úgy tetszik „edzésnek", de éppúgy pihenésnek is lehet nevezni.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kovács Péter

ÉLET ÉS IRODALOM

1966 JUL 9

1021

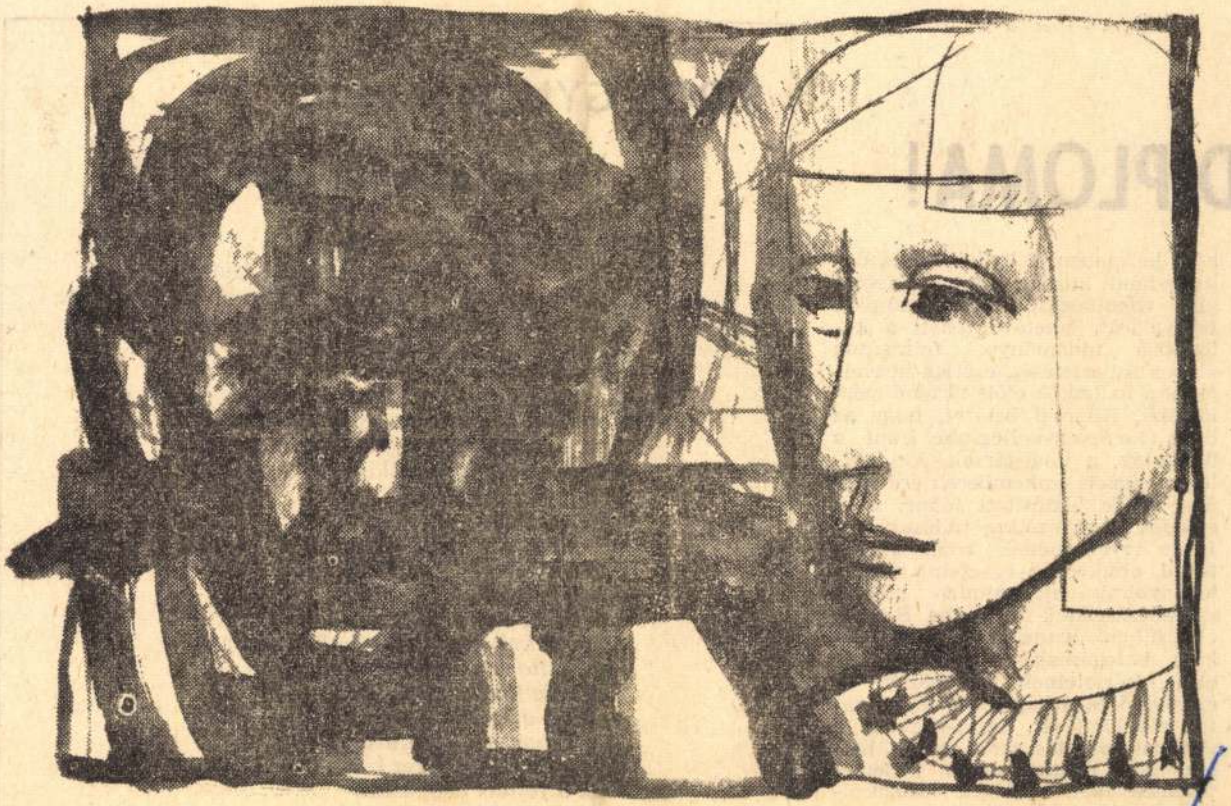

Kovács Péter: Két fej

DIPLOMA!

adás keretében. E kollektív előadás biztosítani látszik egy-egy ideológiai vonatkozású téma komplex tárgyalását, lehetővé teheti a különböző tudományos felfogások alapos ismertetését, esetleg közvetlenül a hallgatók előtt történő mérkőzését. Könnyű belátni, hogy az ilyen komplex-kollégium iránt a hallgatók, a tanártársak, sőt esetleg a végzett szakemberek érdeklődése eleve biztosított lenne, s az előadók is fokozottan tudásuk legjavát igyekeznének adni. Wéber téved, amikor az egyetemi reform lebonyolításának minden hibáját szükségszerűnek állítja be. S az is elkerülhető lenne, hogy most sokáig halogassuk a reformtanítás első kísérleteinek értékelését, az előrevivő és a hátráltató mozzanatok elkülönítését. Saját szakom, a történeti oktatás terén máris hallok olyan megfontolásra érdemes véleményeket, amelyek kifogásolják a világtörténeti mammut-előadások kötelezővé tételét (amikor t. i. az előadónak a rendelkezésére álló igen szűk órakeretben egy-egy fontos egyetemes történeti probléma

SIPOS GYULA ÚJ VERSEI:

Ha nem tudnám

Ha nem tudnám, mi a lényeges,
a legszebb dolgok is elvesztenék ízüket.
Hogy rajongtunk valaha a legkisebb csavarért is,
amit az ember beleillesztett
a tudomány gépezetébe!
Ülök a tenger partján
és minden okom megvan a boldogságra.
Nem kell gondolnom pénzre, sem időre,
a vizen arany hal-rajok cikáznak.
Fölöttem áll egy helikopter,
soktonnás szitakötő,
házakat tudna magasbaemelni.
Szerelők, ácsok, földművesek,
gitározó és rejtvényfejtő ifjak
ülnek benne
s az őrmester arra oktatja őket,
hogyan kell egyetlen gombnyomással
elpusztitani a várost.
Cimke a konyakosüvegen:
gyártja a szesz- és élesztőipar.
Már a bor se a napsütést őrzi,
meg a vulkáni kőzet ízeit,
csak a fejlett vegyészet
lombik-csodáit.
A lányok a legforróbb pillanatban
azt suttogják:

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DUNÁNTÚLI NAPLÓ

Kovács Péter

1967 MÁR 26

1021

Kovács Péter: Alvó

Szerep és színész

Deborah Harvord — La

„A színészt egyedül játéka alapján foghatják fel és ítélhetik meg. Ha az előadás végén lehull a függöny, nem szólhat semmit, játékához nem adhat és nem tehet hozzá. Munkáját befejezte, üzenetét átadta."

(Eleonora Duse)

A színész gyakran kerül nehéz helyzetbe. Tulajdonképpen minden szerep egy újabb nehéz helyzet: felépíteni a jellem drámáját, „kiegyezni" a rendező elképzeléseivel, meghalni újra és újra minden szerepben — de mind közül a legnehezebb, amikor a szerző műhelyszerűen építi föl a drámát, és ebben a laza dramaturgiai közegben kell teljes jellemépítményt produkálni. Hozzátéve, hogy O'Neill ciklusokban gondolkodva írkülönc jenki hölgy, aki Simon fiát keresve téved b Sarah apjának kocsmájába aki kedves mosollyal, „ide genszerű modorában" arró beszél, hogy „a Harvordo sohase mondanak le az álma ikról, még akkor sem, h mégtagadják őket, ez má családi átok". Deborah Ha vord itt az öregedő hölg akinek a lelke nem taj megnyugvást a valóság és illúziók álomvilága között; az anya, aki az eszközökt egy cseppet sem riadva vis

Kovács Péter

Kovács Péter évek óta kiemelkedően jó képekkel szerepel a Stúdió-kiállításokon. Az egymást követő, ám azonos szituációkra épülő festmények egyfajta jelentéstétellé állnak össze. Részleteiben is sejtetik, nem kell sokáig várnunk a nagy mű megszületéséig.

Napjaink 1977-1-2

Molnár Zs. :Studió tárlatok

Kovács Péter, festő-grafikusművész

Salamon Nándor: Műgyűjtemény-kiépesztés. Látogatóban Klamár Ernő otthonában.

7 Kovács Péter: Sárga töredék, vegyes technika, karton faroston, 70×50 cm, 1980 (fotók Somfai)

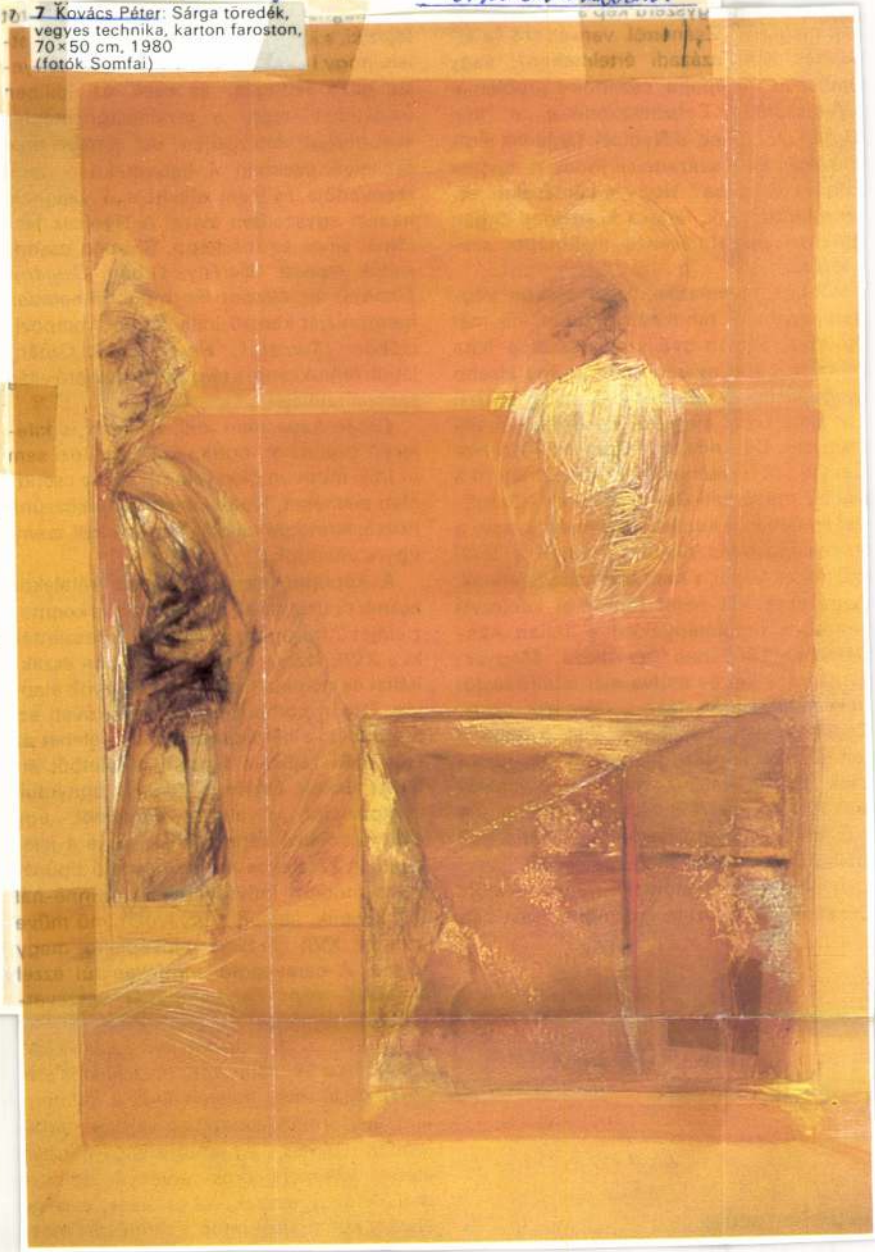

Művészet, 1984, 10., 41-old.

A látszólag
rejt magában.
fejezés XIX.
ember és tér
felvetéséről?
*Orbán Dezső*n
művébe, és a
piktúra világá
laszolni tudjur
művészi pálya
kaszára.

Orbán mate
zett egyetemi
Nemzeti Szalo
mögött, 1906
európai utazá
Ott ismerkedik
nemcsak Céza
irányítja rá figy
párizsi művész
val is. Orbánra
megvilágosod
művészek képe
hogy csak ké
festészeti tanu
démián. 190
országra, s két
nyelv birtokáb
Csendéleteket,
rendszeres ké
csak ritkán
alakot. Talán e
mostani Mag
kiállításának e

A Nyolcak
Cézanne műv

nunk.

A XVII. századi zsánereken a kártyások, étkező figurák, parasztok, muzsikusok stb. ábrázolásai még mélyen átélt s mindenkire egyformán vonatkozó vallásos tartalommal bírnak, a kompozíció minden eleme valamely örök érvényű dologra utal. A négy évszak, az öt érzék, a négy életkor stb. típusai mind a természet más-

KOVÁCS PÉTER

ERZŐDÉS
egyéb jogviszony létesitéséhez

ivészettörténeti Kutató Csoport (Bp. I. Uri

kel:

n:

i besorolás

MAHIR MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Maler Péter Kovács

1984 SEP 20

DAILY NEWS

Ungarische Kunst in München

1021

Mit Arbeiten von drei ungarischen Künstlern wird am 22. September in München die Galerie Hungart Impo eröffnet, die sich die Aufgabe stellt, laufend über die ungarische Kunstszene zu informieren. Den Auftakt machen Gemälde von Péter Kovács (Jahrgang 1943), Zeichnungen von Ferenc Banga (1947) und Plastiken von Tamás Szabó (1952).

Kovács Péter

Meghívó KOVÁCS PÉTER kiállítására a Vigadó Galériába

Megnyitót WEHNER TIBOR művészettörténész mond 1997. szeptember 3-án, szerdán 17 órakor.

A kiállítás látogatható 1997. szeptember 20-ig, hétfő kivételével naponta 10-18 óráig.

A kiállítás létrejöttét támogatták:

Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete
Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány
Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány
Nemzeti Kulturális Alap

Kovács Péter

Meghívó KOVÁCS PÉTER kiállítására a Vigadó Galériába

Megnyitót WEHNER TIBOR művészettörténész mond 1997. szeptember 3-án, szerdán 17 órakor.

A kiállítás látogatható 1997. szeptember 20-ig, hétfő kivételével naponta 10-18 óráig.

A kiállítás létrejöttét támogatták:

Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete
Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány
Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány
Nemzeti Kulturális Alap

Kovács Péter festőgrafikusművész 1.) Folytatás.
Wehner Tibor: Gladiátorének. Kovács Péter kiállítása.
(Vigadó Galéria, 1989. IV. 14 – V. 14.)

Kovács Péter: Panasz, falemez, vegyes technika, 150 × 100 cm, 1986–87

Művészet, 1989/7, 51–old.

KOVÁCS Péter fordít

ÚJ MŰVÉSZET 1992/12

A 27. Szegedi Nyári Tárlat

Az idei nyáron a szegedi képtár szemlátomást szűknek bizonyult. Nem elég, hogy már az előtérbe is testes paravánok ékelődtek be, mindez csak meghatványozódott a kiállítási termekben. Mi több: még a lépcsőházi megállók falfelületeire is műtárgyak kerültek. A szegedi képtár meglehetősen ritkán fogad be annyi műalkotást, mint most (174 kiállító, 240 mű).

E bemutatók sora a nyolcvanas évek elején megritkult. Mostanra azonban kiderült, hogy Szegednek ugyanúgy szüksége van a szabadtéri játékokra, mint a nyári kiállításokra. A feltűnően magas jelentkezési arány pedig azt is elárulta: a hazai művészek jelentős hányada is igényt tart e seregszemlékre (mintegy 750 mű érkezett be).

A bemutató összképe ismerősnek tűnhetett a látogatónak. Bálint Endre képcímével szólva valahogy azt érezhette: „Itt már jártam valaha". A művek többsége egyféle szomorkás, kiábrándult és nosztalgikus világlátást tükrözött, lépten-nyomon visszaköszöntek a különféle corpus- és Ikarosz-, vagy a jellegzetes ketreces, kalitkás vagy apokaliptikus motívumok. Amolyan vizuális sirám- és panasztérnek is felfoghattuk a szegedi képtárat.

Olyan alkotók is akadtak — ha nem is nagy számmal —, akik tematikai frissességükkel hívták fel magukra a figyelmet: aktuális politikai, társadalmi gubancainkból merítették fanyar, parabolikus közlendőjüket (pl.: *Galambos Tamás, ef Zámbó István, Korga György*). Mások viszont modern világpolgárként a sajátságos távol-keleti világszemlélet esztétikai adaptálására vállalkoztak (pl.: *Balás Eszter, Gábor Éva Mária, Csépány Tibor*).

Nagyobb teret kaptak a józanabb, realista, posztimpresszionista munkák; a konstruktív, geometrikus törekvések már alig-alig adtak hírt magukról, így a művek legnagyobb hányadát a szimbolikus, expresszív és szürreális kifejezés magányi variációja járta át. A grafikusok és szobrászok némelyike táblaképekkel jelentkezett a tárlaton, míg egy-egy festő a plasztikus megnyilvánulást választotta (pl.: *Muzsnay Ákos, Szabó Tamás, Barabás Márton*).

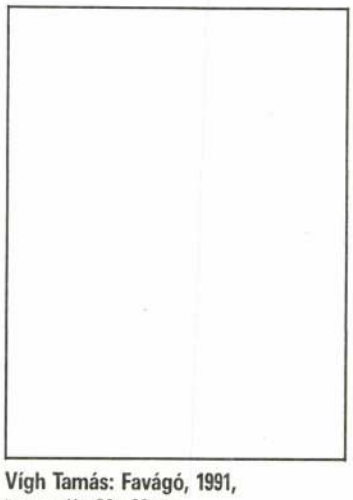

Vígh Tamás: Favágó, 1991, bronz, 41×36×32 cm

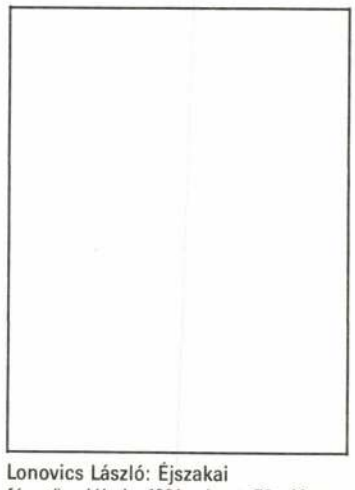

Lonovics László: Éjszakai fénytöredékek, 1991, ofszet, 70×60 cm

A szegedi kiállítás legérdekesebb műveiről szeretnék szólni.

Kovács Péter felnagyította jellegzetes, vergődő, tehetetlen figuráját, ami azzal sem vesztett szuggesztív erejéből, hogy majdhogynem monokróm, szürkés tónusokat használt s a bezártságot jelző keretelemeket is elhagyta felületéről. Ezzel ugyanis kozmikusabb dimenziókat kapott tragikus emberlátása. (*Előkép*) *Kéri Imre* nagyléptékű Van Gogh-idézése viszont szokatlanul eleven, vérbő drámai kontrasztokat szikráztatott fel. *Kéri László* expresszív piktúrájában is hasonló szenvedélyek működtek. Ő azonban dinamikusabb, intellektuálisabb egyéniség, akinél legújabban a kihagyások és gesztusok önértéke is határozottan felerősödött (*Háború*). *Veress Sándor* ugyanakkor meggyőző pasztelles színnyalábokba szublimálta tragikomikus emberi diagnózisait (*Jelenet rózsaszínben*). *Váli Dezső* mesteri puritanizmusa és megemelt nézőszöge is vészterhes létélményeket közvetített (*Műterem a Margit körúton*). *Csáji Attila* pedig most is megmutatta: számára a képcsinálás leginkább mágia. Bár reliefgesztusait józan, racionális sorokba rendezte el, mindezt feloldotta a fényhatások misztikus ragyogásával, egyben a szokványos keretforma elhagyásával is (*Kőtábla helyett*).

A líra, a tragédia és a misztika hangjai mellett helyet kapott itt a felszabadultabb, játékosabb festői magatartás is. *Borgó György Csaba* konstruált képei minduntalan az univerzumra nyitottak ablakot, habár naiv, expresszív előadásával valósággal tobzódott a profán, fantasztikus részletekben (*Maja*). Miként *ef Zámbó István* leleményessége is felüdítette a nézőt, holott motívumai közül ezúttal is jelen volt meglékelt koporsója, repülő masinává vedlett dinnyeszelete (*Dinnyeszeleten repülő pipázó huszár*). Ebben a sorban érdemes azután kiemelni *Galambos Tamás* szellemes, ironikus *Címerváltását*. Mint ahogy itt említendő meg, hogy *Benes József, Bikácsi Daniella, Darázs József, Kalmárné Horóczi Margit, Lóránt János, Nagy Gábor* és *Végh András* művei nélkül szegényesebb lett volna a szegedi kiállítás.

Annál is inkább, mivel az idei tárlat szobrászati kollekciója a korábbiaknál is szokványosabb, hervatagabb képet mutatott. Nem véletlen így, hogy *Vígh Tamás* heroikus és

Kovács Péter graf

Perneczky Géza: Hogyan herdáljuk el kulturális örökségünket? (az állami Csontváry-vásárlás sorsa)

*

Az ÉS könyve szeptemberben: Jose Ortega y Gasset, A tömegek lázadása (Csejtei Dezső, Füzi László, Nguyen Luu Lan Anh és Pál Ferenc írása)

*

Interjú: Somfai Lászlóval, a Bartók-Archívum vezetőjével beszélget J. Győri László

*

ÉS Irodalom: Béki István, Csukás István és Kőrössi P. József verse, Györe Balázs, Koppány Zsolt, Ménes Attila és Szív Ernő prózája

*

A beteg útja (riport)

ÉLET ÉS IRODALOM

IRODALMI ÉS POLITIKAI HETILAP

XXXIX. ÉVFOLYAM, 38. SZÁM ÁRA: 82 FT 1995. SZEPTEMBER 22.

Kovács Péter rajza

MEGYESI GUSZTÁV:

Közületi lottó

Ezen a héten már félmilliárdot lehet nyerni a lottón, és én úgy látom, hogy ez az összeg teljesen új távlatokat nyit meg a társadalom működésében.

Most nem is arról van szó, hogy már az egyik pesti kórház gazdasági igazgatója is lottószelvényt vetetett a kórház pénzén, hogy ha majd nyer az intézmény, hát akkor nyomban vásárolnak néhány lélegeztető készüléket, új röntgengépet, vattát is persze, meg új infúziós csöveket, ezenfelül lecserélik a repedt kacsákat, de bizony jut még a liftes bácsinak is új köpenyre; egyszer él az ember vagy mi a szösz.

Mindez teljesen érthető és logikus lépés. Magyarországon egy kórház mi másra is alapozhatná áldásos és társadalmilag nélkülözhetetlen tevékenységét, ha nem a lottóra. Eljő még az idő, amikor a kórházigazgatókat is azon az alapon nevezik ki, hogy melyik pályázó képes egységnyi idő alatt több kaparós sorsjegyet levakarni.

Legjobb volna, ha a tűzoltók se tüntetni járkálnának, hanem testületileg bevetnék magukat a legközelebbi totózóba.

De mondom, nem erről van szó. Tudomásul kell venni, hogy a kor parancsának megfelelően a lottó gazdasági húzóágazat lett, sőt, nemcsak a gazdaságé. Most olvasom éppen, hogy Csongrád megyében a nyeretlen szelvények tulajdonosai között nyugdíjat sorsolnak ki, tíz éven át havi húszezer forintot, miképpen az se fog csodaszámba menni, ha a most induló bingójátékon majd gyed-et lehet nyerni vagy felvételt valamelyik jónevű egyetemre, esetleg egy első osztályú temetést dalárdával. Nincs ebben semmi kivetni való. Lottóalapon működtetni egy társadalmat semmivel sem esetlegesebb és ésszerűtlenebb dolog, mint ugyanazt a társadalmat egy koalícióra bízni. Aki ebben az országban él, az könnyen belátja, hogy egy kormány-csomagterv és az ebből levezethető döntéssorozat semmivel se tartalmaz több racionális elemet, mint egy gépi lottóhúzás. Mondhatni, a kettő ugyanaz. Amivel persze nem állítom azt, hogy Horn Gyula egy nagy lottógömb, amelyben különféle szelek hatására sok kicsi pingponglabda repked követhetetlen módon, csak azt, hogy ha egy kormány azt állítja magáról, hogy újraelosztási tevékenysége a valóságismereten nyugszik és a társadalmi igazságosság felé tendál, akkor a lottóhúzás maga a valóság és a végső igazság, melynek vasárnaponkénti rituális megtestesülése dr. Bicskei Tiborné, a sorsolási bizottság elnöke. Valamint a mellette álló ügyeletes közjegyző.

Kérdés, hogy nem okoz-e mindez zavart a fejekben?

Én úgy látom, hogy igen. A múlt szombati Magyar Hírlapban például Szále László kollegám és barátom egy teljesen hibás szemléletű cikket írt a lottózás nehézségeiről, az egyénre gyakorolt hatásáról. Arról van szó, hogy Szále szerint, ha megüti majd valaki ezt a félmilliárdos főnyereményt, hát annak se lesz könnyű. Megváltozik az élete, osztogatnia kell fűnek-fának, és az nem könnyű dolog, mert örök hálára kötelezi az embereket, a lekötelezett ember pedig nagyon goromba tud lenni egy idő után. Haragudni fog a jótevőjére, következésképp hiába lesz *félmilliárdos* az ember, végül elveszti a barátait. A sok pénz — írja Szále László —, nem hagyná, hogy nyugodtan éljünk, márpedig a legtöbb ember vágya az, hogy ha nyer is, ne forduljon fel fenekestől az élete.

Mármost én azzal nem foglalkozom, hogy milyen alapon ír Szále László a lottóról, amikor nem is tud lottózni. Még sohase nyert, sőt, egyszer egy tévéműsorban az orrom előtt nem tudott rendesen kitölteni egy gépi totószelvényt, pedig az egyszerűbb, mint a lottó, de hát úgy látszik, ebben az országban már mindenki mindenbe beleszólhat. Hanem hát Szále kollega tévedése abban áll, hogy nem veszi észre a társadalom változásait, teljesen korszerűtlen emberképpel operál. Nem tudom, honnan veszi például, hogyha ő nyerné a félmilliárdot, aminek nyilván a felét nyomban nekem adná, hisz barátok vagyunk, szóval, hogy akkor én egy örök életre hálás lennék neki, s állandóan zavarba hoznám őt a hálámmal. Tévedés. Én egyáltalán nem hoznám őt zavarba, mert már egy hét után meg se ismerném őt az utcán, nemhogy a lekötelezettje legyek. És mi az továbbá, hogy „nem könnyű gazdagnak lenni" és hogy a „pénz nem hagyná, hogy nyugodtan éljek"?

Kéremszépen, felelősségem teljes tudatában jelentem ki, hogy egy félmilliárdos összegből én egyáltalán nem csinálnék ekkora ügyet, pillanat alatt igazodnék új helyzetemhez, mentálhigiénésen pedig teljesen rendbe jönnék. Ebben az országban már egy szimpla tízmilliós vagyon birtokában is képesek az emberek megváltozni, és a legkisebb idegeskedés nélkül fordulnak ki korábbi önmagukból. Még a kéztartásuk is megváltozik, a tekintetükről nem is szólva, amellyel körbenéznek nyomorult felebarátaikon. A körbetekintés nagyon fontos. A pénznek ugyanis nem az a lényege, hogy forogjon, hanem, hogy a gazdája foroghasson, de úgy, hogy abba mindenki beleszédüljön. S minél gyorsabb a forgás, úgy lesz az ember egyre bölcsebb és okosabb, egy idő után már csak országos léptékekben képes gondolkodni, ennek megfelelően részt is kér az országos ügyek intézésében, s mindezt végtelen békével és harmóniával a szívében.

Miért is idegeskedne? Ez éppoly képtelenség, mint azt állítani, hogy az olajszőkítő milliárdosok állandó nyugtatókon élnek. Ez nem igaz, itt minden milliárdos a lehető legnagyobb nyugalomban él, függetlenül attól, hogy miből lett milliárdos. Jól is néznénk ki, ha ezek idegeskedni kezdenének, még majd nem gyarapodna a nemzeti vagyon, s az újraelosztás folyamatában nem jutna semmi a rászorulóknak.

Ez pontosan olyan katasztrófa volna, mintha vasárnap délelőtt a lottógömb beszorulna vagy a közjegyző nem menne el a húzásra. Megbénulna az ország teljesen, ideértve a kórházakat is, az összes közületet.

VISSZHANG

Nem teng túl

Legutóbbi tévéjegyzetemben (Arányérzék kérdése az egész, ÉS 37. szám) Frei Tamást olyan műsorvezetői körben tűntettem föl, amilyenbe ő nem tartozik. Kifejezett kérésére ezúton nyilvánítom ki, hogy a többiekkel ellentétben Frei nem teng túl a képernyőn, kiváló arányérzéke van. Ezt pedig a legautentikusabb helyről tudni: Frei maga mondta.

Mellettem nem szól semmi.

Koller Lőrinc

***

Koller marad

Túl sok lett már Koller Lőrinc tévékritikus ellensége, túl szövevényes körülötte az élet, és bár csak négy hónapja írta első cikkét, túlságosan sokan utálják már. Így hát mielőtt még mélyebben csúsznánk egy gödörbe, amelyikbe nem érdemes, és mielőtt még bárki azt mondaná, hogy nem vállalom a Koller jegyezte tévékritikákat, elmondom, hogy Koller én vagyok: Kovács Zoltán.

Tettem ezt játékos kedvből, és mert szerettem volna tévéjegyzeteket írni, viszont publikálási szempontból — egy sportlap kivételével — már tíz éve nem hoz izgalomba és nem is érdekel egyetlen más lap sem: csak az ÉS.

S tettem azért is, mert szerettem volna látni, hogy az úgynevezett szakma miként fogad egy kezdő kritikust. Ez irányú tapasztalataimat röviden meg is osztanám: ahogy a szocializmusban. Pöffeszkedve, kioktatón, lekezelőn. Rosszkedvűen kell megállapítanom, hogy egy-egy Koller-jegyzet után az érintettek kísérletet sem tettek arra, hogy megkeressék a szerzőt, a telefonok itt csörögtek, a főszerkesztői asztalon. Egykoron Lakatos Ernő reagált olyképpen, mint most Havas Henriktől Frei Tamásig mindenki. A „nem érdekel, ki ez"-től, az „állítsd le"-ig minden, ami belefér. (A tényszerűség kedvéért: egyedül Szombathy Pál óhajtott vele beszélni, más nem).

Koller Lőrinc tehát írói álnév, ebben amúgy semmi új nincs, mások is írtak már álnéven hátborzongató hangvételű irodalmi- és színikritikákat Magyarországon, meg szerte a világban mindenütt, talán abból a megfontolásból, hogy a szöveg fontosabb, mint a szerzője, s gyakorlatilag mindegy, hogy az Anonymus vagy az Ignotus név valójában kit takar. És írtak így mindenfelé a világon, ahol az írás rejteget még csöppnyi játékot úgy is, hogy a szerző neve rövidebb-hosszabb ideig rejtve marad.

Itt ez nem megy. Elsősorban azért nem, mert itt két cikk után már a szerző fejét követelik, perrel fenyegetik, kihívják a kövesútra. Nos, hogy ne kelljen a sötétben csapkodni és a homályban kotorászni, megkönnyítem a dolgot: az én fejemet kell venni, alpereskent megidézni, és engem kell szájba csapni. Nekem is jobb így, szemtől szembe állni, ha már egyszer nálunk a kritika mint műfaj legkevesebb, hogy vért kíván.

Már azért is állok elébe, mert Koller valamennyi cikkével, valamennyi mondatával, sőt minden szavával mélységesen egyetértek, annyira, hogy ki kell jelentenem: Koller további írásait is a sajátomként fogom vállalni.

Mélységes szomorúsággal:

Kovács Zoltán

Nem kímélem

Kedves Somlyó György! Az Ön által illetéktelennek nevezett válaszcikk (Kéjgyilkos(nők) — ne kíméljetek, Illetéktelen vitacikk, ÉS, 37. szám) bizonyos megálla-pításaival szívesen értek egyet. Példának hozhatom föl mindjárt az alcímet, de most nem erről van szó. Beszéljünk inkább arról, hogy Ön nem tudja, ki Vass, az európai hírű cipőkészítő a Kígyó utcában. Azt kell mondanom: a veszteség elsősorban az Öné. Feltételezhetően Önnek még nem volt szerencséje egy igazi, minőségi férfi lábbelihez, amely egyszerre puha, mégis elegáns és formatartó, kényelmes, mégsem kitaposott.

Az, hogy Ön nem tudja, kicsoda Edita Gruberova, sajnos már műveletlenség. Pozsonyban vagy Bécsben felsőfokú műveletlenség lenne, itt, nálunk csak középfokú, ami — elismerem — költők és hadvezérek esetében még elfogadható. Viszont kínos, hogy Ön nem ismeri Patrick Batemant sem, ez ugyanis már irodalmi tájékozatlanság. Bateman regényhős. A könyv címe Amerikai psycho, szerzője Bret Easton Ellis, magyarra fordította Bart István, kiadta az Európa Könyvkiadó.

Ennyi tisztázott kérdés után már csak az maradt homályban: mi volt az Ön cikkének értelme? Ha szüksége volt egy jó suszter címére, kölcsön akart kérni egy Gruberova-lemezt, és meg akarta tudni, hogy ki az a Pat Bateman, miért volt szüksége ehhez a nyilvánosságra? Bölcs az, aki tudja, hogy semmit sem tud. De aki a műveletlenségével dicsekszik, az egyszerűen csak ostoba.

Szeretettel:

Fáy Miklós
kéjgyilkos(nő)

Hosszan tartó jókedv

(Válasz Mazán Mátyás muzeológusnak)

Tisztelt Uram!

Az Ön sértő szándéktól és kirekesztő hangtól sem mentes levele (*ÉS 1995. szeptember 8.*) városlélekrajzom (*ÉS 1995. szeptember 1.)* két értékelő kitételt és hat tényszerű állítását kívánja cáfolni.

Mármost, ami a színházról és a helyi hírességekről mondottakat illeti: ízlés dolgában nincs helye vitának. Egy kolosszális évad, vagy egy ízlésemet sarkaiból kifordító, kánonszaggató Gyóni Géza-vers hatására természetesen azonnal hajlandó leszek véleményemen változtatni, addig azonban, engedelmével, ragaszkodnék hozzá.

Ami pedig az ún. tényeket illeti: amint azt írásom megjelentetésének helye, módja, műfajmegjelölése is mutatja, természetesen *nem arról a városról írtam, ahol Ön él.* Az Ön által felhánytorgatott várostörténeti alapismereteket eladdig háromszor tanították nekem: az általános iskola alsó-, majd felső tagozatában, végül szeretett gimnáziumomban. Ez a negyedik lecke éppoly felesleges volt, mint a másodiktól kezdve valamennyi: mindenre emlékszem. Ám ebben az esetben célom nem az ismert tények újramondása, hanem (ahogyan ezt írásom végén konkrétan jeleztem is) a *rájuk egykor általam felépített, s azóta is épülő hangulat* megérzékítése volt.

És az én városomban (családom emlékezete meg egyéni lelemények nyomán, s elismerem: az *Ön tényeinek*, tehát nem a tényeknek ellentmondva) bizony *gőzmozdony* vontatja azt a *három* kocsit, (ínségesebb időkben pedig ló, ökör, vagy felőlem akár bivaly), a szlovákokat *Mária Terézia* telepíti a mocsárba, (hol karácsonyi ajándék ez neki szüleitől a korai beszédért, hol a teljesen szuverén uralkodói akarat kissé talán fellengzős és mindenképpen némileg kompenzatorikus megnyilvánulása, kevéssel Piacenza elvesztése után), *a terpeszben álló, három* emeletes gimnázium és a nagytemplom *egyidejű* alapozásához (1849 szeptemberében járunk) egyszerre hordják az erdélyi földet azok magyar és tót szekeresek, akik, mint régen mindenki, még *pestisnek* hívják a kolerát meg az összes járványos betegséget, a XIX. század korántsem ér véget 1900. december 31-én, az 1880 körül épült pósteleki kastély pedig — ha akarom — ma is teljes pompájában, érintetlenül ragyog. (Viszont rossz a színház. És a kutya se jár erre.)

Végezetül megkockáztatnám: akár még az is lehetséges, hogy mivel magunkat, nyelvünket semmiképpen sem tudjuk kiiktatni (hiszen ez — legalábbis ahogy én látom — még magának a nagy Féja Gézának sem sikerült) az az *igazi* valóság, meg *igazi* múlt, amiről Ön beszél, majdnem nincs is, legalábbis számunkra, bárhogy is szeretnénk, *nem elérhető.* Helyette nekem a szimultán létező *múltak és jelen-valóságok* (számomra köztük nem utolsók az Önéi) sokszínű áradatában való békés gyönyörködés eredményez, igaz, rövidke szomorúságokkal tarkított, de sem sértést, sem kirekesztést nem igénylő, hosszan tartó, masszív jókedvet.

Amit, nagy tisztelettel, Önnek is őszintén kíván:

Szilasi László

Elmaszkírozva

Na jó, van száznégy sorom, most aztán úgy megcáfolhatom Rezes Zsuzsa — akit innentől szektásnak fogok titulálni — egy kolumnás riportját, hogy még... (*ÉS, szept. 8., utolsó oldal*) Miért szektás R. Zsuzsa? Szigorúan Bakos alapján szektás, aki „vmely párt, nézet stb. egyoldalú, türelmetlen, elvakult híve". Jó, ez épp jó lesz. Nem baj, hogy a szektás mást is jelent, tudom, hogy nagyon pejoratív, de ezt kezelhetjük egy kicsit lazábban, nincs joga megsértődni a hölgynek, hiszen ő is ugyanezt tette. Tehát nézzük szektás R. Zsuzsa riportját! Az motoszkál bennem, hogy valamit írt az agymosásról, meg hogy ő is részt vett ilyenen — halált megvető bátorságról téve tanúságot, mivel az a riportalany szerint „végzetes lehet". Bátor, áldozatos! „Lehet, hogy az ésszerű cselekvést akadályozó gátlások mellett egyéb is kitörölhető?" — így szegény R. Zs., miután alávetette magát a rafinált technikának. Felmerül a kérdés, hogy netán őbelőle nem törölt-e ki valamit — természetesen tudta nélkül, itt most a „mákonyos mélység-re" célzok — a „szektából elmenekült gyerek" (jaj, bocsánat, 46 éves hölgy, csak ugye, ezek az eposzi toposzok.) Lehet, hogy szektás R. Zsuzsa csak azért jelentette meg az írását (két évvel keletkezése s egy sikertelen próbálkozás után, hogy saját lapjánál publikálhassa a cikket), hogy propagandát csináljon, s ravaszul — túljárva mindenki eszén – megteremtse a fórumot a szektának, hogy beszivárogjon az ÉS hasábjaira? Sose lehet tudni, a negatív propaganda is propaganda — mondják egyesek.

Foglaljuk azért össze a sztorit, ha valaki nem emlékezne, vagy nem olvasta (végig). Egy negyvenhat éves hölgy elolvas egy könyvet. Tetszik neki. Ki akarja próbálni a benne leírtakat. Kipróbálja. Tetszik neki. Nyilatkozik egy újságban, hogy ez jó (ez nincs az eredeti cikkben). Ez a szervezet, ahol a tanfolyamot végezte, történetesen egy misszió. (A „borsos árak", amiket a tanfolyamokért fizetett összesen — 1992. áprilistól 1993. februárig —, súrolják a mai egyhavi minimálbér összegét.) Az egyház hierarchiájának európai szintjéről jönnek emberek, hogy lelkes magyarokat meghívjanak: szolgáljanak az egyház vallási rendjében. A hölgy úgy dönt, ő ez szeretné. (Nem intézi el vízumügyét, ha elintézte volna, tudná, hogy egy évre szóló tartózkodási engedélyt kap minden misszionárius, ami újabb egy évre meghosszabbítható, s ehhez az én saját kezű igazolásomat szükséges bemutatni a dán követségen). Elmegy Dániába. Nem tartja be a vallási rend előírásait, nem illeszkedik be, ezért egy hónap múlva visszajön. Érthetően nem érzi jól magát. Tombol a szektaellenes kampány (1993. első félév — az Országgyűlés egy hasonló ügytől befolyásolva megtagadja négy kisegyház állami támogatását azzal, hogy ezek „destruktív szekták". Jellemző a cikkben is említett négy „megszökött Los Angeles-i magyar gyerek" ügyének időzítése. Az Esti Hírlap „Rabszolgavadászat" címmel éppen aznap hozta le a sztorit, amikor a parlamentnek dönteni kellett az egyházaknak szánt állami támogatás elosztásáról 1993. március 9-én). Ezután kapcsolatba kerül a hölgy szektás R. Zsuzsa újságírónővel, aki úgy gondolja, egy ilyen cikk — kis agymosás, kis szektázás, kis rabszolgázás, kis mákonyos-tudatos skizofrénia — éppen jól jönne a közhangulatnak. Nem sokkal ezután — a tárgyilagosságot (?) szem előtt tartva — az újságírónő meglátogatja (inkognítóban, mert ugye a szektások nyíltan úgysem válaszolnának a kérdéseire) a pécsi missziót, erről csak negatívumokat ír(elvakult? egyoldalú?). De egy baj van. Az újságtól, ahol ő dolgozik, túl sokan jártak már a misszióban ahhoz, hogy ilyen sületlenségeket a lap vezetősége nyilvánosságra hozzon. Két év csend. És most bumm! Az ÉS valamiért, valahogyan, valamilyen — előttem nem világos — érdekeket képviselve lehozza ezt a „mesterművet" (amihez Lovász Erzsébet rajzát külön is megköszönjük).

És most essék szó a tényekről! 1. A Németországban folyó rágalomkampánnyal és diszkriminációval kapcsolatban: Az ENSZ 1994. évre szóló és idén februárban kibocsátott éves emberi jogi jelentése foglalkozik a témával. A 161 oldalas dokumentum 51 országot érint, legtöbbjükkel néhány bekezdés vagy oldal foglalkozik. Németországról 3 oldalon át van szó, s ennek egésze a német szcientológusok elleni vallási megkülönböztetést taglalja. Az Egyesült Államok 1994-re szóló, a külügyminisztérium által készített éves emberi jogi jelentése úgyszintén szól a német diszkrimináció tényéről. 2. Az egyház terjedését szemléltető grafikonból helytelenül azt a következtetést vonta le az újságírónő, hogy „az ellenséges hangulat csak 1990-ben kezdődött". Ez teljességgel téves, hiszen az egyház negyven éven át folyamatosan ki volt téve pszichiátriai klikkek által szított hivatalos zaklatásoknak. Az ügy nemzetközileg lezárult — 1993. október 1-jén az egyház 153 szervezete kapta meg az adómentességet Amerikában, miután évekig tartó, nemzetközi szinten folyó vizsgálódás után (nyilvános dokumentációja 13 ezer oldal) arra jutott az amerikai adóhivatal, hogy: a szcientológia vallása tisztességes, jóhiszemű vallás; az egyházközösségek kizárólag vallási és jótékony célokat valósítanak meg („szigorúan üzleti alapon"?); a Szcientológia Egyház a társadalom mint egész hasznát szolgálja, nem egyéni érdekeket; tevékenysége nem sért semmiféle törvényt, sem pedig a társadalmi együttélés szabályait. Az amerikai kormány ezen állásfoglalásáról a világsajtó összes jelentős orgánumában lehetett olvasni, de több magyar sajtótermékben is (pl. Népszabadság, 1993. okt. 22.). Végezetül pedig, ha valakit érdekel, hogy mi a szcientológia vagy a dianetika, az mindig eredetiben olvassa, akkor valódi képet kaphat róla.

Tsiztelettel:

Kárpáti Péter,
a Magyarországi Scientology Egyház titkára (cím. szerk.-nél.)

*

Rezes Zsuzsa írását közlésre alkalmasnak találtuk. Ezt csak azért írom ide, mert Kárpáti Péter nem érti, hogy az ÉS milyen érdekeket képviselve közölte a riportot. Nos, a jó írások közlésének érdekében. Ilyen egyszerű ez.

(a szerk.)

Hajh, Karinthy

Tetszéssel olvastam Györe Balázs regény részletét, amelynek címe is felér egy kisregénnyel (Ha már ő sem él, kérem olvasatlanul elégetni) az Élet és Irodalom szeptember 15-i számában. Kevésbé tetszett benne, s ezért a címbe foglalt fohászkodás, hogy a nevére készített nyelvi játékot anagrammának nevezi, már akár ő, akár a játékot készítő regénybeli kollégája. Idézem: „Nem tudni még, hol lesz végső íróasztalod: Fehérvár-e, *Győr-e Bal* áskálódás ha nem ingat meg, itt nyugton maradhatsz." Ez ugyanis nem anagramma. Ez intarzia, közelebbről névintarzia. Meggyőződhetünk róla Karinthy Ferenc Baracklekvár című elbeszélését olvasva.

De hogy Györe Balázs ne maradjon anagramma nélkül, egyebem nem lévén, egy *bögre zsálya* az, amivel kedveskedhetek néki, várva a további regényfolytatásokat.

Hollós Róbert

Honorfizetés

E szám kivételével valamennyi, szeptemberben megjelent írás után járó tiszteletdíj kifizetése: szeptember 26. és 27., Rezső tér 15. (Bejárat a Rezső utca felől).

ÉLET ÉS IRODALOM

Kiadja az
Irodalom Kft:
ÉS Alapítvány
Journal Art Alapítvány

Megjelenik minden pénteken

Főszerkesztő:
KOVÁCS ZOLTÁN

Főszerkesztő-helyettes:
TARNÓI GIZELLA
VÁNCSA ISTVÁN

Szerkesztők és fogadóórák:

Széppróza:
DÉRCZY PÉTER
csütörtök 10—13

Tárlat, grafika:
SZIKSZAI KÁROLY
hétfő 11—13

Interjú:
MIHANCSIK ZSÓFIA
csütörtök 12-13

Könyvek:
BODOR BÉLA
hétfő 12—16

Irodalomtörténet:
BATA IMRE
hétfő 10—13

Vers:
TÓTH ERZSÉBET
szerda 10—13

Munkatársak:
DARVASI LÁSZLÓ
KARDOS G. GYÖRGY
KERTÉSZ ÁKOS
MEGYESI GUSZTÁV
MOLNÁR ERZSÉBET
ORAVECZ IMRE

Index: 25-44
HU-ISSN 0424-8848
Szerkesztőség:
1089 Budapest,
Rezső tér 15.
(Bejárat a Rezső utca felől)
Budapest 1437. Pf. 274
Telefon: 269-9211
Telefax: 269-9241
Kiadja: Irodalom Kft.
Felelős kiadó:
a Kft. ügyvezető igazgatója
Telefon: 269-9211
Hirdetésfelvétel:
Rezső tér 15.
Levilágítás: Mester Nyomda

Lapterjesztés: Baranyi és TSA Kft.
Budapest, Bajza utca 68. 1062
Telefon: 153-2755
Terjeszti a HÍRKER Rt., az NH Rt.
és alternatív terjesztők
Előfizethető a hírlapkézbesítőknél,
a Hírlapelőfizetési Irodában
(Budapest, XIII. Lehel u. 10/a.,
levélcím: HELIR, Budapest 1900),
ezen kívül Budapesten a Magyar Posta Rt.
Hírlapüzletági Igazgatósága kerületi
ügyfélszolgálati irodáin, vidéken
a postahivatalokban.
Előfizetési díj:
egy évre 4050 Ft,
fél évre 2028 Ft,
negyed évre 1014 Ft.
Nyomtatás:
VESZPRÉMI NYOMDA RT.
Felelős vezető: Fekete István igazgató

A lap
a Soros Alapítvány és az Inertia Kft
támogatásával készül.

További támogatóink:
Állami Fejlesztési Intézet Rt.,
Bábolna Rt.,
Central-European International Bank Ltd.,
CHEMO-CAOLA Kft.,
EGIS Rt.,
Graphisoft Kft.,
Inter-Európa Bank Rt.,
MALÉV Rt.,
Medicor Rt.,
MHB Magyar Sajtóalapítvány,
MOL Rt.,
Nemzeti Kulturális Alap,
Westel Rádiótelefon Kft.

HUNGÁRIA BIZTOSÍTÓ RT

Meg nem rendelt kéziratokat lehetőségeink szerint gondozunk, de csak felbélyegzett, válaszborítékos levelekre áll módunkban válaszolni.

KOVÁCS Péter festő

Kortárs 1989.8.sz.

Olyan ember aligha akad a földkerekségen, aki sose rágódott volna, a hasztalanság teljes tudatában ezen: miért is nem állott meg az idő akkor! – abban az egyszeri pillanatban! Ez, mint a sóvárgás őstípusa, az immár visszahívhatatlan boldogságunk delejes állapotát idézi, bölcsebbik fajtája beéri azzal, hogy a vesztett boldogság előttit, gyanútlanságunk idilljét siratja vissza. Ilyen gyámoltalan helyzetben egy kissé közelebb érezzük magunkat a művészetekhez

Supka Magdolna

Az eszmélkedés stációi

Kovács Péter festészete

– vershez, dalhoz, képhez –, talán mert saját nosztalgiáink lírai jellegében olyasféle pszichikai telítettséget ismerünk fel, amit felment a köznapi gond nyűge alól, szárnyalni hív, s ezzel az ihletettség állapotát sejteti meg velünk.

Okkal, mert a spontán művészi alkotásnak egyik fontos érzelmi indítéka lehet a sóvárgás, ha az – a maga meghatározatlan s az elérhetetlenbe mosódó körvonalaival – hozzásegíti a művészt, hogy képzeletét és intuícióját fellazítva, képes legyen irracionális jelenségek érzékeltetésére is.

Az inspirált műalkotásnak egyik sajátos ismérve a költőiség. A poétai véna, mint a tehetség megkülönböztető vonása, vele született hajlam, érzelmi képesség, esztétikai ízlés és igény célirányos találkozása egyfajta művészalkatban, s ha történetesen festőegyéniségben bukkan fel, és kellőképpen erős, úgy megteremti az alkotó belső látomásaira épülő vizuális világot.

Kovács Péter művészetében a Vigadó Galéria-beli kiállításán érezhettük teljes intenzitásában a képegyüttesből áradó költői atmoszférát. A festői előadásmód domináns jellege, a vibráló légiesség, a képi metaforák legérzékenyebb közvetítő közege, mely az álom és a valóság közötti, derengő eszmélés vagy az érzékcsalódással rokon képzettársítás illuzionálására s általában az elvont fogalmak és szellemi, lelki folyamatok jellemzésére szolgál. Stiláris tekintetben sem egyszerű az ilyen amorf jelenségek megmutatása – a művész ehhez olyan korszerű, mostanában posztmodernnek deklarált, de mindenképp ábrázolói szándékkal közelít, amelyik igen egyéni, beszédes, élményszerűségében hozzáférhető s a nonfiguratív áramlatoktól eltérő felfogást kíván.

A szemlélő részéről viszont fontos feltétele a helyes értelmezésnek, hogy ne igyekezzünk a művekbe máshonnan ismert témákat, motívumokat mindenáron belelátni, hanem bízzuk rá magunkat bensőnk csendjére s az abban fogamzó sejtésre... Ettől – s ekkor – tűnhet úgy, mintha e képekben a saját idegzetünk és lelki rezdüléseink tükörképét látnánk, mintha ez a művész olyasmire keresne festői kifejezést, amit mi is érzünk, de tudjuk, hogy elmondására a szavak alkalmatlanok. Az alkotó ugyanis a bennünk lakozó megfoghatatlant tapintja, magunknak is ismeretlen képességeinket, homályos sejtéseinket vallatja, például a felderíthetetlenek közül is azt, amidőn, mintegy káprázatként, megtörténtnek véljük, ami nékünk „úgy rémlik, mintha egyszer már átéltük volna".

Az ilyen – déja vu néven ismert – képzeleti talányt Kovács Péter nem tekinti a túlfinomultság egyik, főként értelmiségieknél fellépő s a parapszichológia

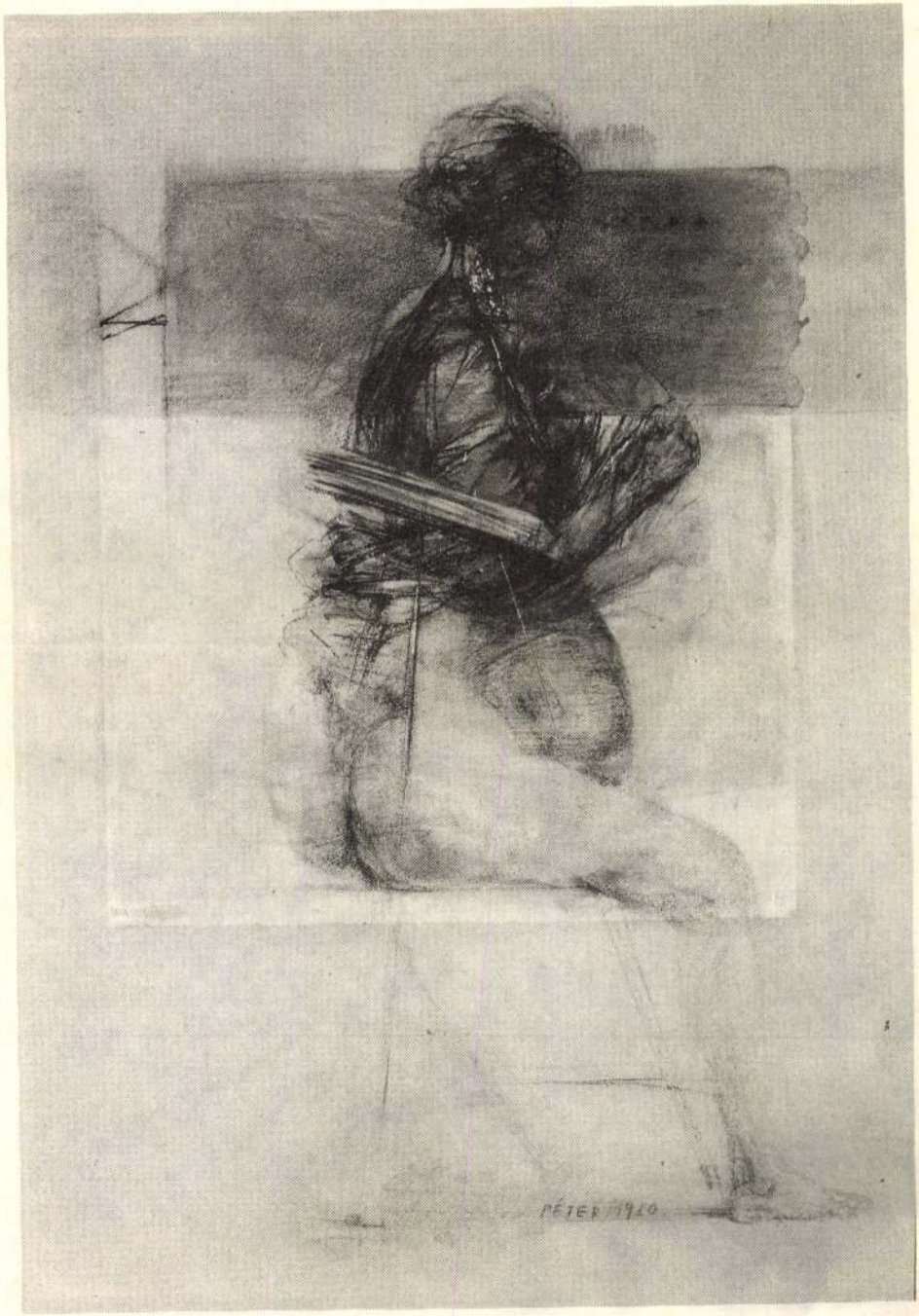
PÉTER 1940

Nem vagyok a Magyar Írók Szövetségének tagja, de 1959-es újjászervezésétől kezdve évtizeden át a munkatársa voltam, s azóta is állandó jó partneri munkakapcsolatban dolgozom a szövetség tagságával, több vezetőjével. Így hát nem teljesen kívülállóként kapcsolódom a lapban indult eszmecseréhez. A kritikai szakosztály közzétett tézissorozata említi a Művészeti Alap irodalmi szakosztályát is, kérdések formájában ugyan, de a kérdés mögött állítás is

Funk Miklós

Alap-helyzet

rejtezik: be kell-e tagolnia az Írószövetségnek a Művészeti Alapot? Nem kell betagolnia. Együtt kell működnie vele.

A 80-as évek elején a magyarországi új reformmozgalom egyik szellemi előhírnöke a Magyar Írók Szövetsége volt. A szakosztályi és a közgyűlési vitákban már előre láthatók voltak ama politikai vitáknak a csírái, amelyek azóta már szárba szökkentek. A politikai mozgástér kitágult, nekem néha úgy tűnik föl, hogy a politikai élet vitái előbbre tartanak, mint az Írószövetség szervezeti viták mögé búvó politikája.

Az őszi közgyűlésen megint „utol kell érni" a politikát, s szervezeti kérdésekben is, hogy a szövetség illeszkedjék a folyamatokhoz.

Tudjuk, néha alig van szó irodalmi kérdésekről, mindig a politika mezején csapnak össze az érvek, vagy gyakrabban az indulatok. Most éppen az irodalmi, kulturális intézmények struktúrájáról, jogállásáról dúl a vita, ehhez kapcsolódom én is valamelyest, Alap-ügyekben.

Mi az Alap? Olyan félig állami, félig társadalmi intézmény, amely (most tekintsünk el a másik két művészeti ágtól, a képző- és a zeneművészettől) az alkotást és az alkotót támogatta, támogatja, ösztöndíjjal, előleggel, alkotóházi beutalással, segéllyel, nyugdíjjal, alapítványok működtetésével és egyre több szolgáltatással. És itt a szolgáltató intézményen van a hangsúly, jó néhány éve azon munkálkodunk, hogy a jó értelemben vett szolgáltatás kerüljön előtérbe. Azt mondtam, félig állami intézmény? Igen, mert állami pénzügyi támogatásból (is) finanszírozzuk mindezt, bizonyos munkahelypótló szerepünk is van – egyszersmind félig társadalmi intézmény is az Alap, mert minden döntés társadalmi jellegű, az írókból álló társadalmi testületek döntenek mindenről. Az apparátusnak végrehajtó, lebonyolító szerepe van. S ez nem mai találmány, régóta „társadalmasított" intézmény az Alap. Mégis reformok előtt áll. Kényszerpályán vagyunk? Nekünk is reformokat kell végrehajtanunk? Igen is, nem is.

Egy gyakran fölbukkanó vádat, minősítést el kell hárítanunk. A „sztálinista, zsdanovista, rákosista képződmény, maradvány" címkét. Hogy ti. az Alap (és sokan mondják, az Írószövetség is) sztálinista modell a kulturális életben.

Az íróknak – ha a múlt század elejétől vesszük szemügyre a dolgot – mindig volt szervezete Magyarországon. Társaságok, egyletek. Az Alapnak is van jogelődje: a múlt században működött a Magyar Írók Segély Egylete, s ma még sokan emlékeznek az idősebbek közül az IGÉ-re, az Írók Gazdasági Egyesületére. Most ne minősítsük az elődök munkáját, tény, hogy a két háború között az IGE nagyon is hasonló tevékenységet folytatott, mint most az Alap.

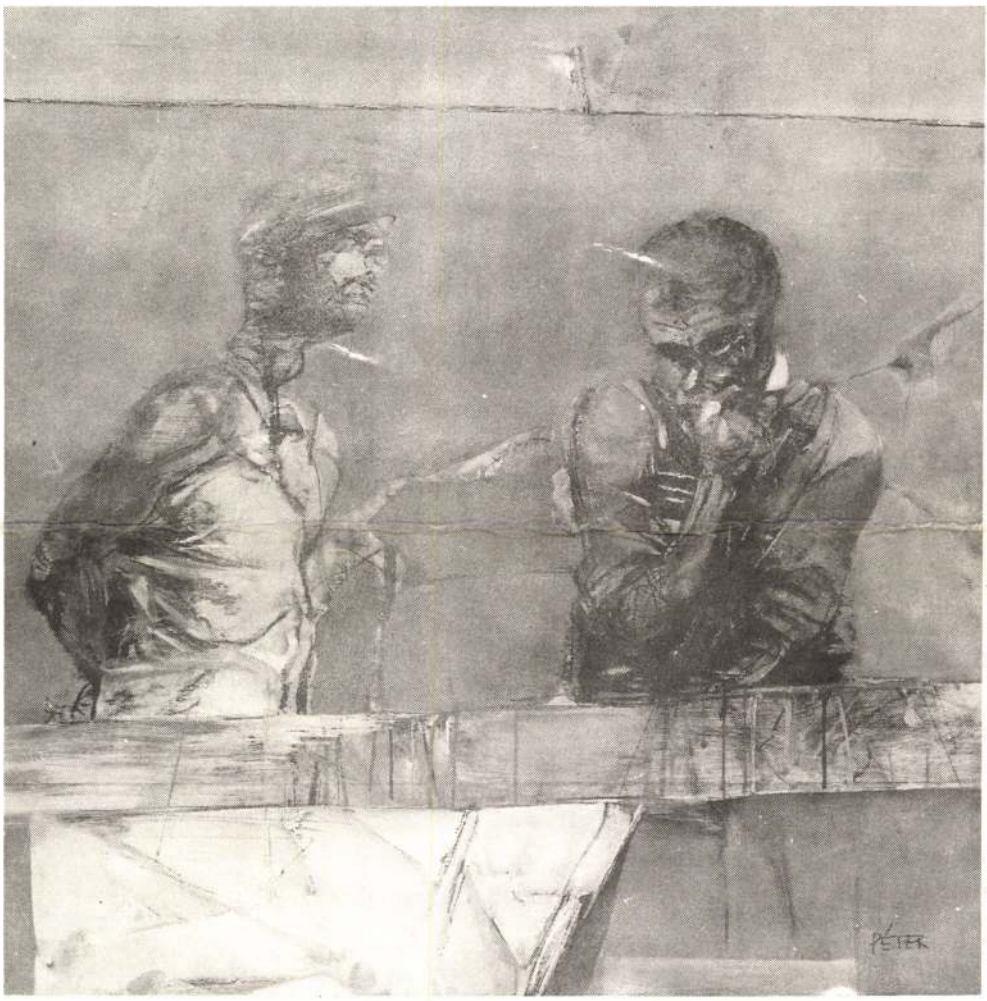
PETER

KORTÁRS

IRODALMI
ÉS KRITIKAI
FOLYÓIRAT
XXXIII. ÉVFOLYAM

EZER-
KILENCSZÁZ-
NYOLCVANKILENC
AUGUSZTUS

8

Vas István: Azután – Nehéz szerelem IV.
Mészöly Miklós: Érintések
Tatay Sándor: A Nagy Karosszék
Ágh István: Kidöntött fáink suttogása
Aczél Géza, Baranyi Ferenc, Bertók László,
Gergely Ágnes, Határ Győző, Major-Zala Lajos,
Petri György, Szöllősi Zoltán és Tóth László versei
Lator László: Ferencz Győző mesterlevele
Láng Gusztáv: Jegyzetek a transzilvanizmusról
Beke György: Csere János uram szellemi romkertje
Hegedűs–Forray: A konszolidáció gyermekei
Funk Miklós vitacikke
Radnóti Sándor: Petri György költészetéről
Kulcsár Szabó Ernő: Az új kritika dilemmái
Supka Magdolna: Kovács Péter festményei

Kovács Péter

A háttalállás lehetséges formái

Beszélgetés Kovács Péter festőművésszel

(Ez a beszélgetéstörmelék csaknem meddő igyekezet eredménye; mindketten tudtuk, hogy nincs sok értelme belekezdeni. Kovács ugyanis ismeri magát, én pedig azért voltam csaknem teljesen bizonyos a kudarcban, mert soha nem hallottam tőle „elméleteket". Fest, őszintén. Márpedig ha magukba roskadt, álcselekvésekbe merevedett, egymástól menekülő figuráinak hitele van, akkor nem nagyon lehet beszélni róluk anélkül, hogy a „megfejtésüket" célzó diskurzus ne torkollna törvényszerűen valamiféle „prófetikus pesszimizmus" közhelyébe. Kovács mindezt becsületesen meg is mondta, s tőle telhetően „szabotálta" a beszélgetést. Én, álszent módon, mégis ragaszkodom az interjúhoz. Kíváncsiságból és hiúságból.)

– Számomra a legviccesebb az, hogy ha összeadjuk mindazt, amiről ismeretségünk eddigi hat éve alatt beszéltünk, s kivonjuk belőle a gyerekről, kocsiról, állatvilágról (főként a teknősökről és macskákról) vagy a sportról esett sörmelléki eszmecseréket, hát a művészetre úgy harminc perc marad. Ez a dolog egyik oldala. A másik: körülbelül hat-hét hónapja tudjuk, hogy készíthetünk egy interjút, de eddig ennek érdekében egy árva lépést nem tettünk. Egyszer ugyan összejöttünk már ez ügyben, de akkor is inkább pletykáltunk, mint dolgoztunk. Most is itt ülünk már vagy öt órája, ezalatt tisztességes menynyiségű szeszt megittunk, de a lényeggel kapcsolatban csupán annyi hangzott el, hogy jó-e a magnó.

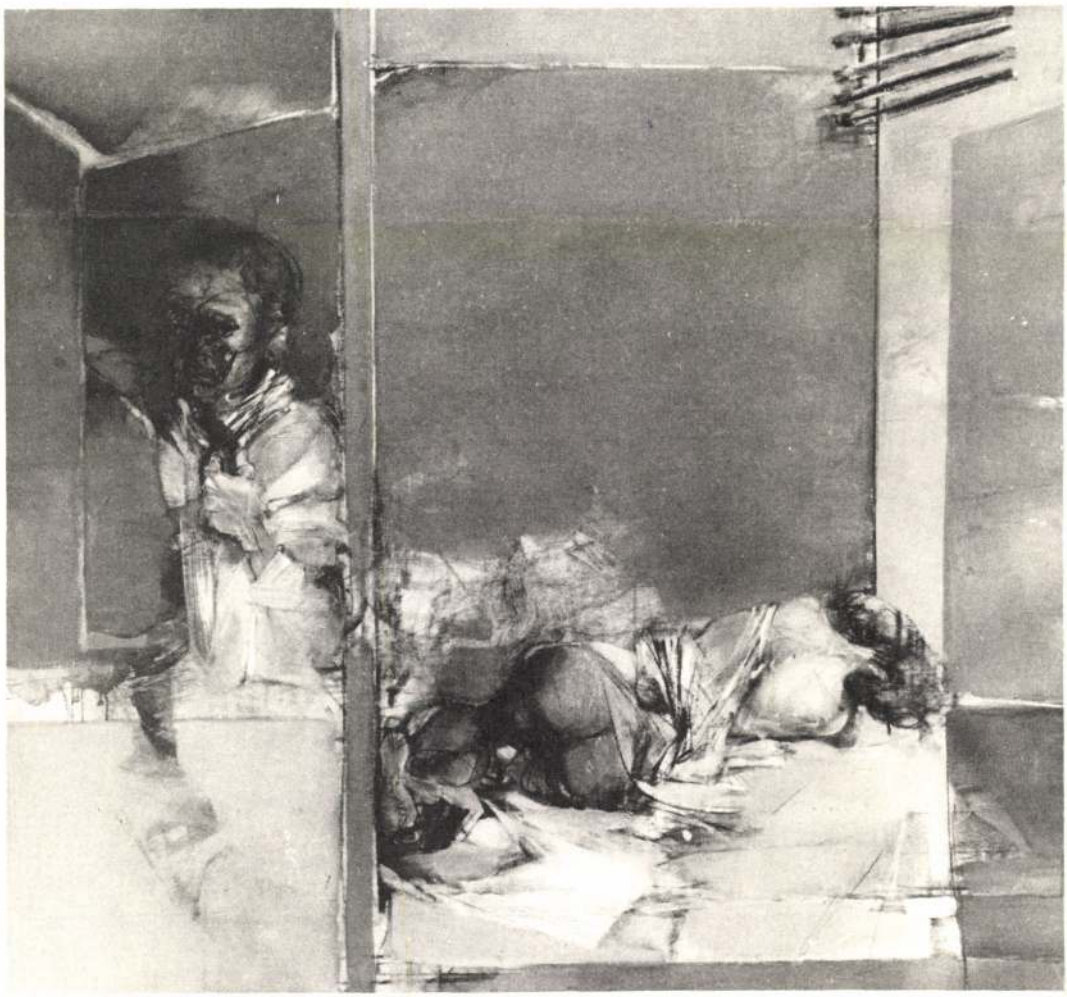

Kortárs Mozgó Világ 1979 június

Géczi János

Vadnarancsok

I Méhburok-ég. Dermedten zuhan
néma időből fekete-kék asszony,
által a villámló léten: szavakká
szakasszon.

Fogakkal viselős szájjal mormogja:
az Úr nincs, de Ninive megépül.
Jónás magát, sorsát topogja,
és végül

verdesőn riad, az Írásra földadog.
Torkát bepólyálták párnás mohok,
gonoszok;

míg teste szitáló porrá rémül
földet húz magára menedékül,
s reményül.

II Reményül
az ember csak egyedül marad.
Indulna, de sehová nem készül;
most áll, vállára haj szakad,

nem a kék,
nem a hó, a magasztosult talmi.
Nézi a földet, madár röptét,
kéz zuhanását, s tud már nem akarni,

nem félni,
mint – mikor szülte! – az anyja.
(Fölnövekszik bévül haragja.)

Beszélni
nem fog, s indul többesszám-magam,
mert tudja szavát, ami *van*.

III Mert tudja szavát – ami van –
nem gondol
pont golyójára, se mondat-rácsra,
kilökve szűkülő torkából, megfontol

mindent, mi éltét majdan bezárja.
Vicsorog,
vigyorog együgyű-szépen országra:
euklideszi geometriára. De a Tér mozog.

Tornyosul előtte létként ismeretlen
végtelen,
s mire földerengne benne az új elem,

nincs mi egészbe zárja. És Rend nélkül
kibékül
az ember, úgy növekszik, szépül.

– Szerinted miért van ez? Miért nem tudunk mi együtt egy interjút megcsinálni? Egyáltalán: miért nem tudunk a művészetről beszélgetni?

– Valószínűleg tudnánk, de... Persze, érintőlegesen beszéltünk... Ha másokról van szó, ha nem rólam, ha nem arról, amit én csinálok. Soha nem akartam magamról beszélni, s amikor már nagyon provokáltak, kényszerítettek, sarokba szorítottak, akkor megpróbáltam beszélni, de akkor is másokról, rajtam kívüli dolgokról. Nyilván tudnánk a művészetről beszélni, de hogy én mit tartok róla, arról már sokkal nehezebb.

– Az a gyanúm, hogy ugyanúgy, ahogy mi nagyon nehezen tudunk a művészetről beszélni, a figuráid se nagyon tudnak mit kezdeni egymással, mert hol a semmibe néznek, háttal fordulva a nézőnek, hol maguk elé bámulnak a földre meredve. Mindent egybevetve, sem egymással, sem maguk és a nézők között nem teremtenek kontaktust.

– Igen, ezek rejtekeznek. „Hagyjanak engem béken" állapotban vannak.

– Ezek a te marionett figuráid-e, amelyeket azért mozgatsz vagy hagysz éppen mozdulatlanul, hogy ezek révén tapasztalj ki valamit, vagy éppen te vagy ők?

– Rá kell jönnöm, akármennyire tetszik vagy nem tetszik, hogy nyilván valamilyen önarcképet festek, ha nem is konkrétan megélt helyzetek ezek.

– Igen, de akkor hány ember az ember? Az egyik, aki focizik, a másik gyereket nevel, a harmadik társaságba mászkál, a negyedik örökösen meditál, kontemplatív életet él... Szóval, melyik ember az igazi a képeken, vagyis benned?

– Én nem érzem szétoszthatónak a dolgot. Nehéz kibogozni, ha egyáltalán megtehető, hogy mi alakítja ki egy személyiség, egy egyéniség képét, hogy mik azok a mércék, amik által teljes emberként akarja valaki élni az életét. És mi az, amit abból, akár intelemként, példaként, vagy egyszerűen csak mesélő kedvből, kapcsolatteremtési vágyból el akar mondani, át akar adni.

(Kovács Péterráncos-rajzos figurái – melyeken némi Kondor- és Sváby-hatás is mérhető – különös, metafizikus terekben vegetálnak. Szívesen rokonítják őket például Kárpáti Tamás lényeivel, de Kárpáti emberei mégiscsak valamilyen, legalább látszólag megfogható térben és időben élnek. Kovács képein az időt olyan óra mutatja, melyen csak percmutató köröz.)

– A te embereid összetörtek, magukba esettek. Ha ilyenek, akkor miért olyan fontosak számodra?

– Épp ezért.

– És úgy tűnik, mintha képeiddel valamiféle leltárát, példatárát adnád a gyötröttségnek, esetleg a passzivitás lehetséges formáit kutatnád.

– Jó ideje – bár még egyetlen képemnek sem adtam Leltár címet – szinte kísértett, hogy minden munkámat úgy fogom nevezni: Leltár. Nem mintha pontos elszámolást akarnék adni, könyvelésszerűen. Inkább valami állapottérképet. Nos, az a kevés kép, ami elkészül, éppen azért születik, mert nem tudok igazán hátat fordítani a világnak.

– Nem tudom, hányat készítesz évente, amit én ismerek, az hat-hét darab, ha jóindulatú akarok lenni, tíz-tizenkettő...

– Nincs annyi...

– Más festő hetente megfest egy főművet...

– Lehet, hogy ez kényelmeskedő fölfogás, de én úgy tartom, hogy nekem akkumulálódásra van szükségem, míg a régebbi élményeim leülepszenek, aztán előbújnak maguktól, vagy előhívja őket valami konkrétum, valami aktualitás. Na, ebből elég ennyi...

(Kovácsnak ekkor már alighanem valóban elege volt. Ültünk a szükséglakásból műteremmé előlépett helyiségben, falnak fordított, többnyire befejezetlen képek között, fejünk fájt a konyaktól és a bortól meg a magnetofon begerjedt, szörnyű fütyülésétől. Éhesek is voltunk. Kovács cserkészkolbásszal kínált, én pedig mazochisztikus nyugalommal megettem ezt az utálatos, féregszerű micsodát.)

– Te úgy teszel, mintha morális alkat lennél.

– Nekem nem szándékom moralizálni, de a pokolraszállás helyzetei valóban érdekelnek. Persze, ezek többségét az ember nem tudja saját magán el-

lenőrizni, s könnyen elámítja magát egy túlgondolt, simára nyalt, kitalált szituációval. Így aztán valóban kérdés, hogy mi lehet a munkám kontrollja.

– És okvetlen meg kell festened ezeket a dolgokat? Nem mintha kétségbe akarnám vonni jogosultságodat...

– Igen, végül is ez fölmerül..., de amíg az ember csak meditál, nagyon könnyű a dolga. Az egyik állapot átszövődik a másikba, csúsztatott, ködös, lebegő helyzetbe kerül, de nincsen konkrétum, pontosabban a konkrétum nem megfogható, nem tárgyiasul. Szabadon kalandozgat az ember, de egy idő után *csak* meditálni már nem lehet, valami anyagiasult formára szükség van. Az biztos, hogy ez az út, ez a módszer nem alkalmas felfedezésekre, inkább csak leírásokra, rögzítésre, de hát ez alkati kérdés is. Így aztán érzem, hogy bizonyos szempontból anakronisztikus figura vagyok a mélázásommal, különösen most, amikor mindenki újít, vagy legalábbis nagyon figyel az újításokra.

(Ennyi...)

Hajdú István

Képjegyzék:

Betonlakók, 1978
Fenyegetős, 1977
Társasjáték, 1979
Kettős, 1978

Szilágyi Ákos

Gyönyörök kertje

Ez itt a gyönyörök kertje,
Isten tenyere tartja,
kék és zöldszínű hártya,
sztaniolpapír a partja.

1

Valami bazárban vette,
azért a fű itt vatta,
s fű-rész-por van alatta,
(vagy bevágott neki a lottó?)

De eltekintve ettő,
szombattó, péntektő, keddtő,
s a döglesztő melegtő,
boldogok vagyunk.

2

Hová? Hová?
Oda Uram,
ahol fű nő s ima terem,
s mennyei trombita – taramm-taramm –
hallik.

Annak ki csupaszon csúszkált,
tiltott vizekben úszkált,
Isten szívében császkált,
vagy teszem azt, csősz volt,

3

annak, aki még nincs meg,
s ki halmozott aranyat, kincset,
parancsom van, hogy intsek –
s rácsodálkoznak a rácsok,

ne vegyétek hát cselnek,
mert akit lelocsolnak,
csak azért jön el a csolnak,
s az Úr csak ilyet becsül meg.

4

Mennyórán, medvetájt,
mennyőrség suhan a mennyen át:
„Az aranyórám, uraim!
Az egyik bugyorban elveszett!"
– Ez volt az? – kérdi, s vihog – egy szent.

Lapáton ül egy püspök,
s a sekrestyéssel pusmog,
vagy egy szép szüzet les meg,
s a fenekére paskol.

5

Minden fokának létrák
támasztva, egyre hátrébb
nyomul, rohan e ráklét,
(igen, azt hiszem, értlek),

Beszédük bizony pudvás,
a nyelvük rozsdás kardvas,
a lélek neve most „hallgass",
a többieknek meg – kuss!

alsóbb fokain ülnek,
írnokok, több száz ülnök,
ők is föl-fölrepülnek,
ha sípon mennyei fütty jön.

Égbefut ott egy létra,
rácsként borul a létre,
különös első látra,
már aki innen rálát.

Felsőbb fokán egy angyal
talpával füleket rongyol,
hiszen ki alatta ül, így
érzi csak, ő odafönn ül.

KOVÁCS PÉTER

„HIT AZ EMBERBEN"

Kovács Péter kiállításának megnyitása, Szombathelyen, 1975. április 11-én.

Kovács Péter a mai harmincévesek kiváló művésznemzedékének egyik értéke. Külön-külön egyéniségüket nem életkoruk azonossága kovácsolja egyetlen nemzedékké, hanem etikai magatartásuk tisztasága és az emberbe vetett hitük. Pedig olyan korban kezdték életüket, amelyben a festők elvont erőkötegekkel küszködtek, és ha emberhez nyúltak, igyekeztek megfeledkezni arról, hogy embert ábrázolnak, csak valami személytelen formai építményt vagy éppenséggel ipari formát láttak az élő emberben, nem pedig sorstársukat. Gyakran semleges területekre menekült e kor festője: redves házfalak, tájak és élettelen csendéletek nyugalma szolgált arra, hogy a színek, árnyalatok sejtelmes összhangját zavartalanul kutathassa. Menekülés volt ez a bizonytalanná vált valóságtól, menekülés attól, hogy önmagukkal szembenézzenek. Mintha kihalt volna a művészetből az ember, mintha valami idegen, korongfejekben végződő építmények járnának-kelnének a világban helyette, a reménytelen vízszintesek és függőlegesek falanszterébe száműzötten. Nos, Kovács Péterék nemzedékének megvolt a bátorsága, hogy a „modern"-nek vélt divat helyett újra felfedezze a maga szá-

Lányi Gyula: Művészetről, művészekről
Sp. 1978. Magvető.

tokat, akárcsak Leonardo festője, aki a redves falon csodásan alakuló kompozíciókat lát, avagy a felhőnéző, aki a gomolygó alakulatokban eleven lényeket sejt. Mindez az ősembernél kezdődött, aki a barlangok sziklafalainak szeszélyes domborzatába félelmes állatokat látott bele. Ekként értjük meg, hogy Bornemisza képei valóban olyanok, „mintha álomban látnók". Meggyőződésem, hogy minden igazán jó kép hatásának is efféle alapja van, de Bornemiszánál azt éljük át, amikor a színfoltok kezdenek megelevenedni, vagyis amikor a szenderből átring létünk az álomba . . .

mára a művészet örök témáját, az élő embert, hogy a kristályok világa helyett önmagával találkozzék.

Kovács Péter vásznain és rajzain ez az ember azonban nem a látott valóság leltári részleteivel jelenik meg. Miként a költők megnevezhető dolgokon keresztül közelednek a szóval nem illethető szépség és emberség felé, akként Kovács Péter is a látható világ tapintható valóságának átköltésével sejteti meg az emberben élő fényt, tisztaságot, vagy borzaszt el néhány rajzában a mocsoktól. Megfigyelhető, hogy képein a fény nem valahonnan kívülről jön, hanem az emberből sugárzik.

Festményein az embereket nem valami testi vagy lelki történés ötvözi képpé, hanem a kép egészének fénye és színe. Nem cselekmények, hanem helyzetek jellemzők ezekre a képekre. Közelükben mi is fénnyé, színné, mozgássá változunk, s olyan közegbe kerülünk, amelyről Weöres Sándor egyszer azt írta: „Nem ismerem a célomat, mert célom ismer engem."

Amit Kovács Péter képei sugallanak, az valami boldogabb létezés sejtelmét hordozza. Pontosan hogyan, aligha mondható meg: ez egyéniségének, művészi képességének természetrajzából következik, s nyilván maga is csak érzi, de nem tudja szavakkal kifejezni. Íme miként vall magáról: „Szeretnék a gyermekekhez hasonlatosan egységes világot látni és megvalósítani munkáimban. Látszólag különböző dolgokat egy egésszé ötvözni. Lehetetlen-e? – a lehetetlen megkísértése a legizgalmasabb. Hogy modern? vagy konzervatív? hogy milyen stílusú? – Nem érdekel; úgy hiszem, realista vagyok."

Festményei felületének megmunkálásában benne van a

távolabbi és közelebbi múlt öröksége is – ez természetes. A nagy színfoltok merészségét még a század elejétől és szeretett Fónyi mesterétől, az ecset izgalmának tiszteletbentartását a közelmúlt indulati piktúrájától örökölte. Ezek az öröklött elemek nála egységbe ötvöződnek.

Rajzaiban – kiváló mesterségbeli felkészültségén túlmenőleg – látomásos zsúfoltság van: ez néha az alakok, máskor a vonalak bozótjában mutatkozik. Azzal a módszerrel él ő is, amit már régen Rembrandt kezdett el, s amit a közelmúltban a feledhetetlen Kondor Béla alkalmazott: a lazán felrakott rajz egy-egy részletét a feketék kavargásának határáig dolgozza meg. Néha rajzainak felülete mondhatatlanul gyengéd, különösen barna alapon barnával rajzolt lapjai maradandó értékei a magyar grafikának.

A legszigorúbb bírálók mindig a kortársak. Kovács Pétert pedig kortársai nagyra értékelik, becsülik, szeretik. Mi pedig – az idős nemzedék – szívből örvendünk, hogy az utánunk következők jobbak, mint mi voltunk.

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1981 JUN 1

Péter Kovács

1021

22/1981

Der Hirtenjunge blies auf der Flöte, und die Feinde tanzten so lange, bis sie das Land verlassen hatten. (Victor Eftimiu: Die Flöte des Hirtenjungen)

BR stellt vor 133

Buchillustrator Péter Kovács

„Ich illustriere gern Kinderbücher, kann mich beispielsweisenoch nach Jahren genau an die Modelle erinnern und habe unter diesen auch meine Lieblinge. Besonders gern aber male ich Schiffe." Dieser Satz sagt viel aus über Péter Kovács als Illustrator, der diese Beschäftigung als einen Teil seines Schaffens als Maler und Grafiker ansieht. In diesen Worten schwingt noch die einstige Begeisterung für Männer auf hoher See, für das Meer, für das Leben auf den stolzen Schiffen mit, der homo ludens im Künstler, der gern die Gelegenheit wahrnimmt, mit seinen Zeichnugen Kinder zu erfreuen.

Sein Kontakt zu dem Kinderbuchverlag Móra besteht schon seit fast acht Jahren, das Resultat der Zusammenarbeit sind Illustrationen zu zwölf Büchern. Unter diesen halten sich Prosa und Verse fast die Waage, denn Kovács sieht zwischen diesen keine Unterschiede, wenn es darum geht, den Text ins Bild zu setzen. Können doch auch Gedichte eine Folge von Geschehnissen erzählen, und für ihn ist interessant, wie weit sich das Sujet von der Wirklichkeit entfernt. Gewonnenes Spiel hat er, wenn ihm das Manuskript schon beim flüchtigen Durchblättern ein Schmunzeln entlockt. Wichtig für ihn ist die Qualität oder das Originelle, und deshalb zählt der Gedichtband „Frosch im Pyjama" zu seinen Lieblingsarbeiten, da die Verse unglaublich viele Pointen enthalten. Da wird seine Phantasie beflügelt, da bricht sich die Freude am Verzieren Bahn, da hat der Weg lustige Muster, da blühen Tulpen und Herzen an einem Baum, dessen Rinde aus lauter Motiven und Ornamenten besteht.

Überhaupt zeugen die meisten Illustrationen von Péter Kovács von sprühenden, witzigen Einfällen, von gutgelauntem Schaffen, unterstrichen mit einer Kavalkade leuchtender, kräftiger Farben. Fast jedes Bild wird abgerundet durch bunte Kreise oder eingerahmt von Motiven, vervollständigt durch Ranken und Arabesken. Das beweist Kenntnis der kindlichen Psyche, Verständnis für die kleinen Leser, die sich in seine Bilder vertiefen und auch nach mehrmaligem Anschauen noch Neues auf ihnen entdecken können. Da für Kinder gedacht, sind die Konturen klar umrissen, Menschen und Tiere genau gezeichnet. Die Illustrationen von Péter Kovács tragen maßgeblich zum Erfolg der Bücher bei, an denen er mitarbeitete, zu einem Erfolg, der bei den ganz Kleinen wie auch bei den bereits „ganz Großen" ungeteilt ist.

js

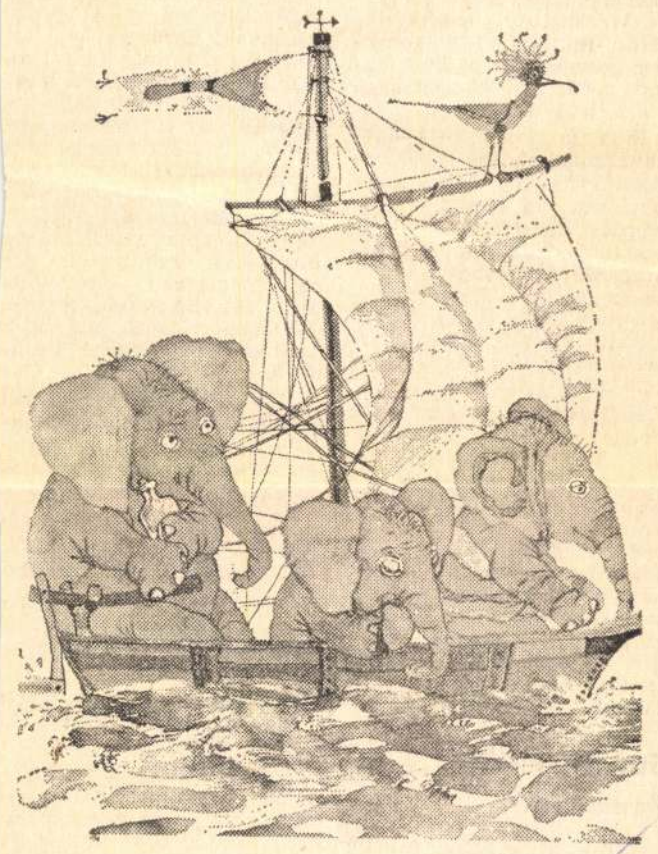

Gute Reise, Töktök! (Irina Korschunow: Töktök und der blaue Riese)

Ikarus

Autobusproduktion auf Weltnive

Die Kunde von der Industrie des Komitats Fejér trugen wohl die gut bekannten Ikarus-Busse in alle Lande.

Die in Székesfehérvár gebauten Busse verkehren außer in Nordamerika und Australien auf den Straßen der ganzen Welt. Neben den sozialistischen Ländern fanden sie in Finnland, Österreich, der BRD, im Irak, in der Arabischen Republik Ägypten, in Tansania, Libyen, Tunis, Angola, Venezuela und in der Republik Malgas Käufer.

200, selbstverständlich spielte bei den Entwürfen auch die Bequemlichkeit der Fahrzeuge eine sehr große Rolle. Und somit liegen die Anforderungen an die neue Autobusfamilie klar auf der Hand: Sie müssen bequem sein, den internationalen Verkehrsvorschriften entsprechen, eine hohe Geschwindigkeit erreichen, schnell zu beschleunigen sein und Komfort bieten. Der Autobusbau basiert auf einer außerordentlich breiten Industriekooperation, ne-

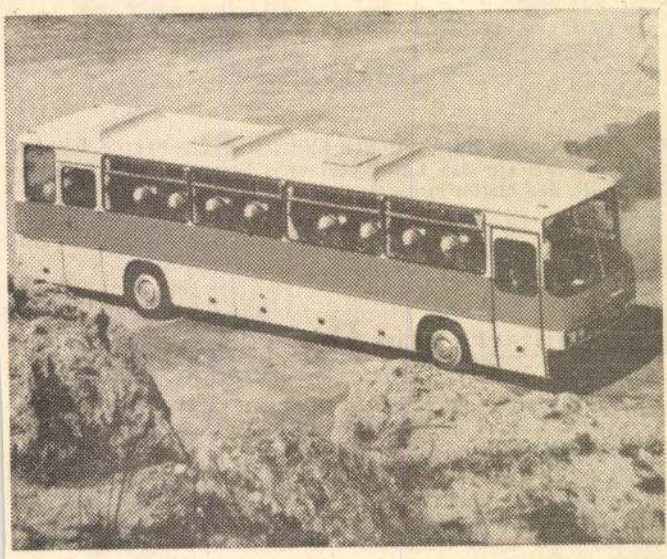

IKARUS-Typ 250 de luxe

Die ersten Autobusse aus Székesfehérvár gehörten zu dem Typ AMG 407, bis zum Ende der fünfziger Jahre wurden 500 Stück gefertigt.

„Goldenes Zeitalter"

1963 hatte die Budapester Fabrik der Ikarus-Werke bereits einen guten Ruf in der Welt, und ihr umfassender Ausbau aufgrund von RGW-Abkommen war offensichtlich. In Székesfehérvár wurden in den Jahren von 1963 bis 1967 Lastkraftwagen für verschiedene Zwecke im Wert von fast 2 Milliarden Forint hergestellt, und auch der Exportwert erreichte 600 Millionen Forint. Damals hatte das Hauptwerk bereits 2000 Beschäftigte. Einen Beweis der hohen Qualifikation der technischen Garde erbringt die Tatsache, daß 80 Prozent der von 1963 bis 1967 erzeugten Produkte Eigenkonstruktionen waren.

1967 wurde die Produktion der modernsten Autobustypen nach Székesfehérvár verlegt; damals befand sich die neue, 20 000 m² große Werkhalle bereits im Bau. Im Juli 1969 konnte der Autobusbau endlich unter modernen Bedingungen vor sich gehen.

Die Periode von 1973—1978 kann man als das „goldene Zeitalter" der Fabrik bezeichnen. In diesen Jahren wurden die Pläne regelmäßig übererfüllt, die Entwicklung war äußerst dynamisch. Doch brachte dieser Aufschwung auch Probleme, vor allem hinsichtlich der Arbeitskräfte- und der Montagekapazität, mit sich.

1973 begann man mit der Produktion der Autobusse der Typenfamilie 200. Bei diesen Typen verfolgten die Konstrukteure konsequent das Prinzip der „Familie"; sie typisierten einen Großteil der Einzelteile. Somit konnten die Maschinen rentabler genutzt, die Haupteinheiten ausgetauscht werden — die Produktion in großen Serien konnte anlaufen.

Staatspreis für den Konstrukteur

Die Veränderungen im Stadt- und Fernverkehr erforderten eine Weiterentwicklung der Typen Ikarus

ben der Metallurgie und dem Maschinenbau sind auch die Glas-, Textil-, Gummi- und Kunststoffindustrie maßgeblich beteiligt.

Die Typenpläne der Familie 200 wurden also angefertigt, für die Konstruktion erhielt der Chefkonstrukteur der Ikarus-Werke aus Székesfehérvár — als Anerkennung der Leistungen des

In internationaler Kooperation

Flüssiger Zucker aus Szabadegyh

Bis jetzt wurden in der Spirituosenfabrik von Szabadegyháza (Komitat Fejér) nur handelsübliche Getränke hergestellt. Nun aber steht eine große Investition kurz vor ihrem Abschluß, durch die das bisherige Produktionsprofil des Betriebes fast von Grund auf verändert wird. Ein großes internationales Konsortium machte es möglich, daß man in Szabadegyháza nach erfolgreichem Probebetrieb in nächster Zukunft die Produktion von flüssigem Zukker aufnimmt. Die Anlagen wurden in österreichischer, dänischer, westdeutscher und amerikanischer Kooperation errichtet, ungarischerseits war man für die Straßen, die Kanalisation, für die Energieversorgung sowie für die Baubaracken verantwortlich. Der Bau- und Montagetruppe gehörten auch zahlreiche polnische Fachleute an.

Mit der neuen Produktion erhält der Betrieb auch einen neuen Namen — Maiszucker- und Spirituosenfabrik.

Was nun die neue Herstellungstechnologie betrifft, so birgt sie zahlreiche

KREDITABKOMMEN DER UNGARISCHEN NA

Die Vertreter der Ungarischen Nationalbank unterzeichneten in London ein Kreditabkommen für die Dauer von sieben Jahren über eine Summe von 400 Millionen Dollar.

HASONLÍT ELVISRE?

Sok év előtti ötlet valósult meg az Elvis című rockbalett bemutatásával. Két próba közti szünetben csak rövid ideig lehetett kíváncsiskodni.

Gajdos József koreográfustól azt kérdeztük: *melyik volt az a pillanat, amikor tudta, ebből előadás lesz?*

– Még nem éreztem, majd a bemutató után. Addig cipelem a vállamon az egészet, és tartom jó erősen. Iszonyú felelősség.

Figyelemre méltó teljesítmény! Együtt érzünk vele, ő a produkció motorja.

Szerednyei Béla rendezővel nem sikerült szót váltanunk.

Viszont öt percre lapunk rendelkezésére állt a címszereplő, *Solymosi Tamás.*

– *Ön tényleg hasonlít Elvisre?*

– Csak próbálok. Sok filmjét megnéztem már többször is videón. Megpróbáltam megtanulni jellegzetes mozgását.

– *Tetszik a „felesége", Priscilla Presley?*

– Még sosem találkoztam vele.

– *De képen, filmen látta már!*

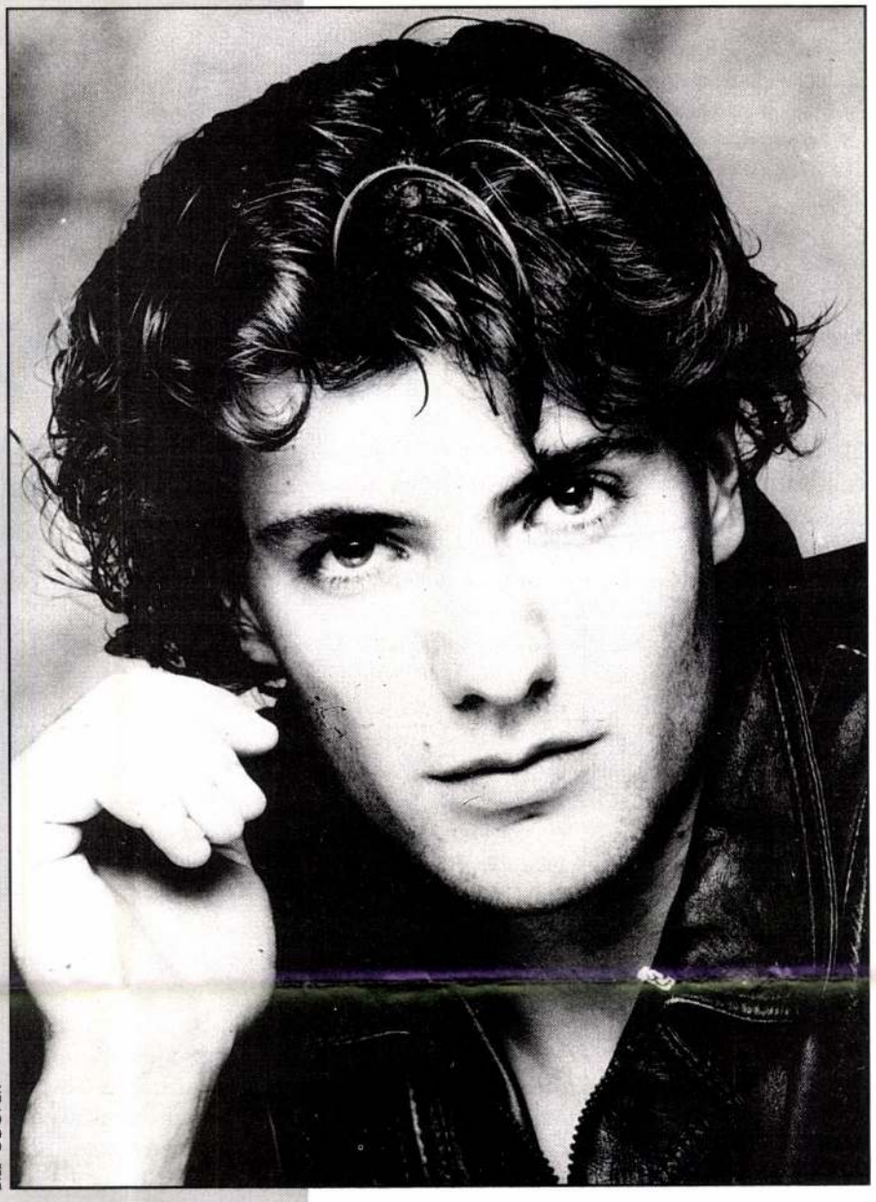

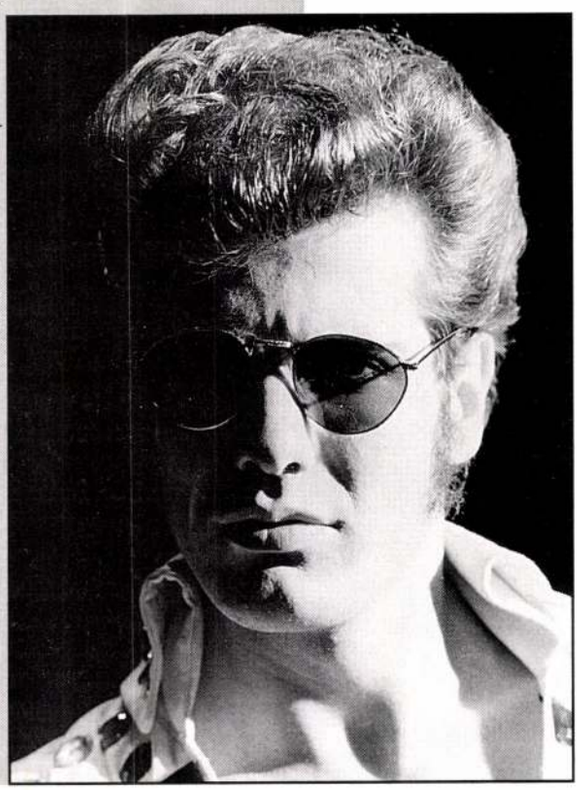

FOTÓ: MADÁCH SZÍNHÁZ (IKLÁDI LÁSZLÓ, BILL COOPER

Solymosi Tamás balettművész civilben

és Elvisként

– Igen, úgy nagyon tetszik, de fontos a személyes találkozás, hogy valamilyen érzelmet keltsen, és nagyon fontos az első benyomás.

– *Milyen a barátnője?*

– Barna hajú.

– *Vagyis nem olyan, mint Priscilla. És hogyan viseli azt a rengeteg utazást, ami a pályájával jár?*

– Egyelőre jól, remélem, később sem lesz gond.

Lapzártakor kaptuk a hírt, hogy Solymosi Tamás sérülése miatt a bemutatón Molnár Ferenc táncolja Elvis szerepét.

„Ha kijön Pomázra, várja önt a VÁM, ÁFA!"

SZOLGÁLTATÁSOK:

- Teljes körű vámügyintézés, raktározási lehetőség.
- Önrevíziók, vámraktárak és konszignációs raktárak felügyelete.
- Okmánykitöltés, árusítás (EUR okmányok is!)
- Szaktanácsadás.

Cégek jelentkezését várjuk. Nyitva tartás: 8–16 óráig.

EUR Kft.

Vámügyintéző és szaktanácsadó iroda
1036 Bp., Lajos u. 51.
Telefon: 168-4280

Vámudvar: Pomáz, Céhmester u. 2.
Tel.: 06-26-325-386

ROBINSON-DIVATSHOW

A városligeti Robinson étteremben július 3-ig minden este 21 órai kezdettel a JOKER rendezésében. Csütörtökön és vasárnap kis éji koncert is. Fellépnek: Szulák Andrea, Gerendás Péter, St. Martin, Bang-Bang, OKé, Lui és mások.

KRÉTARAJZOK A KEMPINSKIBŐL

Színes zsírkréták és fehér papírabrosz a kocsmaasztalon – a Pub V. söröző ez a módi. Kvaterkázás közben pedig csakis remekművek születhetnek. Krétarajzok a Kempinskiből című sorozatunk vendége: Kovács Péter.

Ha egészen őszinte akarok lenni, meg kell vallanom: Kovács Pétert előbb tiszteltem remek ütemű keresztezéseiért, pontos passzaiért, módfelett elegáns hátvédjátékáért, mint a képei miatt. Néhány szezonon át ugyanis egy teremben rugdaltuk a bőrt olyan labda-, véső- és ecsetzsonglőrök társaságában, mint Kő Pál, Szabados Árpád, Varjasi Tamás vagy Szentgyörgyi József. Ebből kifolyólag nem ez az első alkalom, hogy Péterrel egymással szemben ülve támasztjuk a kocsmaasztalt, legföljebb ezúttal a Fehérvári úti művelődési ház büféje helyett a Kempinski sörözőjében ücsörgünk.

– *Néhány hónappal ezelőtt ugyanebben a hotelben volt egy díjátadás, ahol két kolléganőd társaságában te voltál az egyik főszereplő. A furcsa csak az volt, hogy egy tőled teljesen idegennek vélt műfajban, mesekönyv-illusztrátorként álltál a jutalmazottak között. Holott az egyik művészeti kislexikonban az áll rólad, hogy „morális alapállású alkotó, aki érzékenyen reagál napjaink társadalmi és emberi jelenségeire. Témáit szimbolikus célzattal, de mindig közérthetően, a figurativitás kereteiben jeleníti meg." Hogyan kerültél a Csillag Imre Alapítvány díjazottjai közé? Ebben a díjban évente három gyermekkönyvrajzoló részesülhet; az alapítványt Csillag Katalin, a második világháború idején mártírhalált halt tehetséges fiatal rajzfilmes, Csillag Imre testvére, Josef von Ferenczy felesége tette.*

– Egyszer a fiaim kaptak ajándékba egy Weöres Sándor-kötetet, amelynek az illusztrációival nem tudtam megbékélni. Előbb a saját gyermekeim szórakoztatására, majd egy barátom ajánlására a Móra Kiadónak kezdtem el rajzolni gyerekkönyveket. Az A part alatt leporellójával debütáltam, nagyon jól fogadták. Rögtön annyi simogatást, bátorítást kaptam, hogy finnyáskodhattam, kényeskedhettem; eprésztem a kéziratok között. Toleráltak, így lubickolhattam, csak kedvemre való munkákat vállaltam.

– *Túl az említett erkölcsi – és csekély anyagi – elismerésen, a díjátadáskor kijutott még a bókból, hiszen dr. Supka Magdolna művészettörténész nemes egyszerűséggel a legtehetségesebb magyar grafikusként aposztrofált, kicsit bele is pirultál.*

– Most is belepirulok. Úgyhogy ennyi talán elég is a gyermekrajzokból, annál is inkább, mivel lassan nagyapa leszek, így a közvetlen inspiráció átmenetileg megszűnt. Pedig az átöltözés az egyik műfajból a másikba egyre több energiámat emészti föl.

– *Áthidaló megoldásként ajánlhatom a kocsmarajzokat?*

– A milió nem áll távol tőlem. Kicsit emlékeztet egy münsteri krimóra, amely az évek során méregdrága, elegáns hellyé vált. Éspedig azért, mert az egykori diáklaktanya megőrizte kararakterét, csak közben a hajdani diákok városatyák lettek, s a prominensek visszajártak nosztalgiázni. Megvoltak a patinás, eredeti asztalok, televésve, összekaristolva. Az egész történelmi levegőt árasztott, még ha amolyan háztáji történelmet is. De még a híres, üvegfalon át látható saját sörfőzdéjüknél is jobban tetszett, ahogyan a helybéli rendőrök viszonyultak a kocsmából kikecmergő, kapatos hollandokhoz. Amikor beültek kocsijaikba, nem szondáztatták őket, hanem fölvezették a sort, nehogy karambolozzanak. Hiába, az idegenforgalom…

– *Visszatérve saját kocsmánkhoz, egyáltalán rajzoltál már abroszra?*

– Eddig még nem. Viszont nagyon tetszett az az ötlet, hogy Olaszországban telefonrajzokból rendeztek kiállítást.

– *Telefonrajzokból?*

– Igen, a készülékek melletti jegyzettömbökbe került ákombákomokat bocsátották közszemlére. Csupa neves személyiség „művei" szerepeltek a tárlaton. Maguk az alkotók döbbentek meg a legjobban azon, hogy ezeket ők készítették.

– *Remélem, te nem fogsz meglepődni, ha abroszrajzodat bekeretezve a söröző falán látod majd viszont.*

– Nem, s mivel a szabvány műtermi tevékenységtől eltérő dologról van szó, engem nagyon érdekel. Annyit azért elöljáróban hozzátennék: egy étteremben az abroszt leenni szokták, nem pedig (te)lerajzolni.

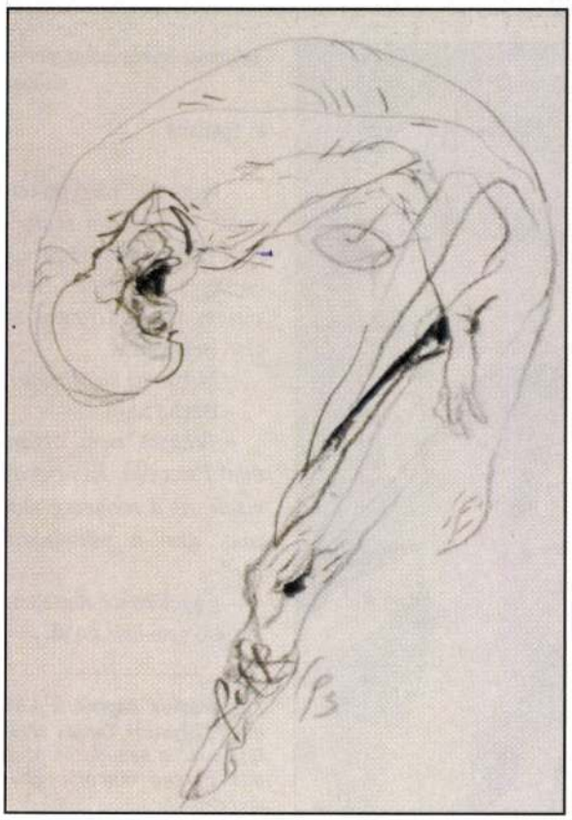

FOTÓ: SÁRKÖZI MARIANN

Kovács
Péter festő, graf.

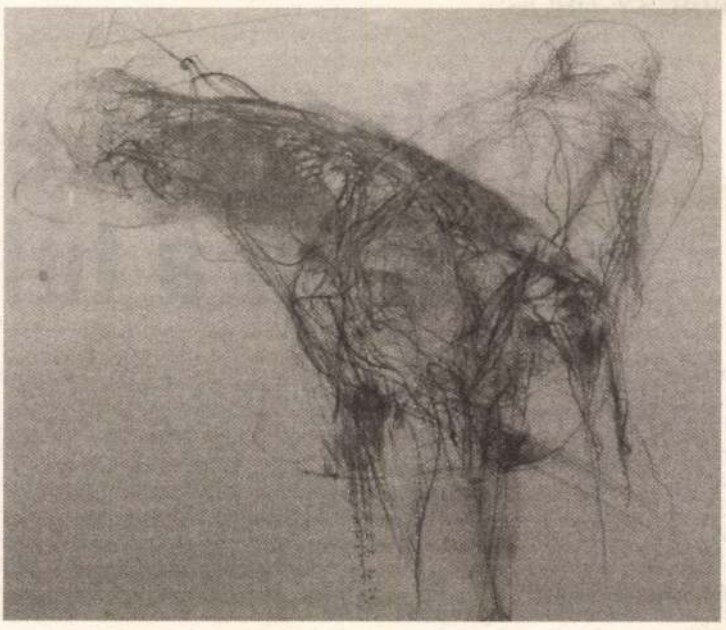

A lehetséges rekonstrukciói

– Kovács Péter képei elé –

Én nem tudom, honnan az a sok befelé forgató feketeség, ami megtölti a koponyámat a Kovács Péter-képek látványától. Egyáltalán, a feketék különféleségeit sem tudom szétválasztani az élményben, bár élményről sem beszélhetünk a megmutatkozó művészi dilemma feldolgozási kísérletei helyén. *Gondolkodó kézről* elmélkedhetnénk, ami nyilván lehetetlenség, de ebben a státusában mégiscsak legközelebb van ahhoz a világhoz, amivel a rajzok kitöltik a nekik lehetőségként felkínált teret. Hangtalan írás – így is definiálhatók az egymáshoz közeli belső tájakról kivetülő állapotrajzok, szótlan vallomástétel, vagy szárazabban és leegyszerűsítőbben megfogalmazva, rajzolt napló. Utóbbi kifejezést azonban félve használom, leginkább azért, mert még a „gondolkodó kéz" fantazmametaforát is pontosabbnak tartom nála, a kéz ugyanis épp annyira nem eszköze a festőnek, akár a zongorán játszó embernek, eszköz a vászon és a ceruza meg a festék, és eszköz a zongora az összes billentyűjével és pedáljával, de a kéz mindkét esetben legkevesebb meghosszabbítása annak a széttartó kettősségnek, amit léleknek és szellemnek kellene hívnunk, ha továbbra is a megnevezésekre tennénk kísérletet, míg a napló a történés, és nem a folyamat rögzítésének az eszköze.

Mindemellett nem kizárható, hogy Kovács Péter ráközelítései ezekre a képekre a naplóíróéhoz hasonlatosak, s a pillanathoz legközelebbi érzések, belső késztetések rögzítésének viszonylag egyszerű gesztusában ragadhatóak meg. Ez legyen az ő gondja – erénye vagy titka. Előrébbvivőnek hiszem, ha arra összpontosítjuk a figyelmünket, hogy a képek mégiscsak valamifajta tanácstalanságot sugallnak. Semmiképpen sem alkotói elbizonytalanodásra utalnék ezzel, mert a képek létezhetőségét kérdőjelezném meg vele, erre pedig végképp semmi okom. A tanácstalanságot felismerésként kezelem, ami az evidenciák elveszítésének folyamatában, az igazságok rögzíthetőségébe és a nézőpontok biztos kijelölhetőségébe vetett bizalommal szemben támasztott kételyben írható le.

A fölemlített tanácstalanságnak a legmegragadhatóbb jelei a képeken számtalan alakban megjelenő mozdulat-maradványok, azaz a hozzájuk képzelt elmozdulásokból megőrzött fragmentumok, illetve a ködösen meg- és fölmutatott alakok tétovasága, amit csak fokoz a keresővonalak felületbontó, látszólagos szertelensége, szervezetlensége. Láttukra időzavarba kerülünk, nem lehetünk biztosak abban, hogy az emlékezet roncsaira, vagy a jövő épülő szerkezeteire láttat-e rá képein az alkotó. Ami alighanem mindegy, mert Kovács Péter véglegesen pesszimista és elmagányosodott művész, akinek egyetlen képén sem találkozhatunk sem várakozással, sem megtörténtségre irányuló nosztalgiával. Az idő kezelésének ellehetetlenülése természetesen együtt jár a mozgástörésekkel is, illetve a valamerre haladó mozgások felfüggesztésével. Egy ponton minden kép valahány lendülete megáll, ez a pont azonban a várakozástól eltérően nem a mozgás végpontja, sokkal inkább a mozgás megszüntetésének a bejelentése. A képeken bolyongó anatómiai felépítményeket, keresővonalakból összesűrűsödött ember-kreatúrákat ismeretlen gravitáció görnyeszti össze, csomagolja bele a megalázottság, megalázkodás, megfáradtság pózaiba. Kovács nem ismeri a fölfelé mozgást, a fölfelé törekvést, mintha Nietzsche *Isten meghalt* mondatát visszhangoznák komoran a munkái, de még csak az oldalt terjeszkedést sem. Ebben, az Istentől magára hagyatott térben, ahonnan a létképkivágatok származnak, már semmi sem tartja össze szétszéledt lelkünk után a testünket se, nem beszélhetünk tovább értelmezhető emberi tartásról. Az ember mint az ábrázolás tárgya vagy végcélja kivész e képi világból, geometriába hajló sárgák, összesűrűsödő feketék veszik át a helyét, melyek különféle súllyal ereszkednek bele a megsemmisülésbe, eltűnési és eltüntetési gyakorlatok, indulatrajzok nehéz tömegei képződnek meg és választják a fölemlített irányt helyettük, vagy a hiányukban.

Permanens válság-állapot olvasható le Kovács Péter alkotásairól, a humor gyakorlatilag teljes mértékben hiányzik belőlük, legfeljebb az irónia és az önreflexió működik esetenként, ami kitakartabbá és védtelenebbé teszi a Kovács-életmű eddig rejtőzködő alanyiságát. Legárulkodóbban azonban mégiscsak az ikonosztáz-szerűen elrendezett ceruzarajzok mesélnek erről. Azok ugyanis mentesek a rejtőzés és rejtőztetés szükségszerű és kényszeres rendezőelvétől. Bennük kulminálódik az az indulat, amit az alkotói szándék és ízlés a nagyobb szabású kompozíciókban, szín-vonal-felület kombinációkban letompít, vagy a stilizáció valamilyen fokára emel. Némelyik ceruzavonala ezeknek a fekete-fehéreknek olyan vad és zabolátlan, hogy el sem tudjuk képzelni, mi mozgatta abban a magány-pillanatban az egyébként eddig gondolkodásra beállított kezet. A figuralitásnak gyakorlatilag a teljes hiánya motiválja ezeket a lélek-firkákat is, mégis, valamennyi mögött, fölsejlik az alkotói Janus-arc másik oldala: a magányos – és hangsúlyozom – magában és magának lázadóé, aki a pusztulást szemlélő termékeny pillanataiban a veszteség nehezen elviselhető és félresöpörhető fájdalmát éli át.

Zalán Tibor

1999 V. 7

KOVÁCSY TIBOR:

A kíváncsi em felkeresi a túlv

Vasárnap reggel van, esős az idő, más dolgunk úgy sincs: köszöntsünk be Európába. „A kíváncsi ember magazinja" készséges kalauzunknak ígérkezik. Hang által kerülni képbe. Amúgy is olyan esetlegesek a bombázási hírek, beköszöntőként most egy friss, esőáztatta csokor, és már hozzá is kezd, ilymódon megbökdösve, az ébredezéshez a figyelem.

Majd megtorpan máris, riadtan, egyből elveszetten: hát hova kerültem én? – fojtottan így kiált. Dicséretes önmérséklettel Belgiumra számított ugyanis, jobb esetben Umbria jött esetleg szóba, de kompromisszumos megoldásként lenyelte volna még akár Stájerországot is. Mert a figyelem is ilyen ostoba, érdeklődésnek vélt szűkagyúságával csak Nyugat felé bámul. Majmolási céllal persze. Majmolhatnékja van, Sumen és Giurgiu, Rosztov na Donu, Bielsko Biala, Boroszló mit neki. Hogy is gondolhatná az efféle, hogy már két kerülettel odébb is felfénylik egy mennyire, de mennyire más világ.

Túlvilág konferencia zajlik a Villányi úton ugyanis. Érthető tehát figyelmünk riadalma. Aztán az interjú-összeállításból megnyugtató gyorsasággal kiviláglik, hogy a túlvilág miném*ű*ségének tanulmányozása ma felettébb aktuális. Túlvilág-képek egész kaleidoszkópja veszi körül immár a jelenkor emberét. Keresztény*ség* előtti és ezoterikus, keleti és modern fizikai, nem győzzük végigkóstolni a kínálatot, de ez a rendezvény talán majd rendet teremt.

Igazi hívő ember alighanem ezen a ponton már át is kapcsol az *Édes anyanyelvünk*re, felháborodván a Teremtő szándékaiba való illetéktelen belekotnyeleskedésen, az izgágaságon, amely feltenni merészeli, hogy evilági érzékekkel amaz, a túlnani csak úgy, délelőtti kikapcsolódásként vizslatható. A hitetlen pedig Tamás. Neki ennyi jutott: na jó, nem zárja ki, csak győzzék már végre meg. Nicsak, a definitív, a végső peep-show! – ekként támaszkodik fel, érdeklődve igazgatva gyűrött paplanát, a párnát pedig kényelmes félig-felüléshez paskolva föl.

Nagy lehet a tolongás ott, a Villányi úton, ahol előadások, konzultációk, netán könyvesstandok, esetleg frissítő italok, elfogadható áron kínált szendvicsek kulturált környezetében, a sötét függönyök mögötti félhomályban szent angyalok illegetik kacéran formás szárnyaikat, és a kukucskálóablakhoz furakodva megfigyelhető talán még lapockájuk tája is, ahol a bőr selymessége fokozatosan elpihésedik és pompás tollazattá alakul menetelesen. Halálközeli állapotokról tudósító beszámolóknak immár ezrei nyújtanak ugyanis támpontot a túlvilág szín-, hang- és illatvilágáról óriási szerencsénkre. Innen tudjuk, hogy az angyal tényleg szárnyas, viszont inkább kicsi.

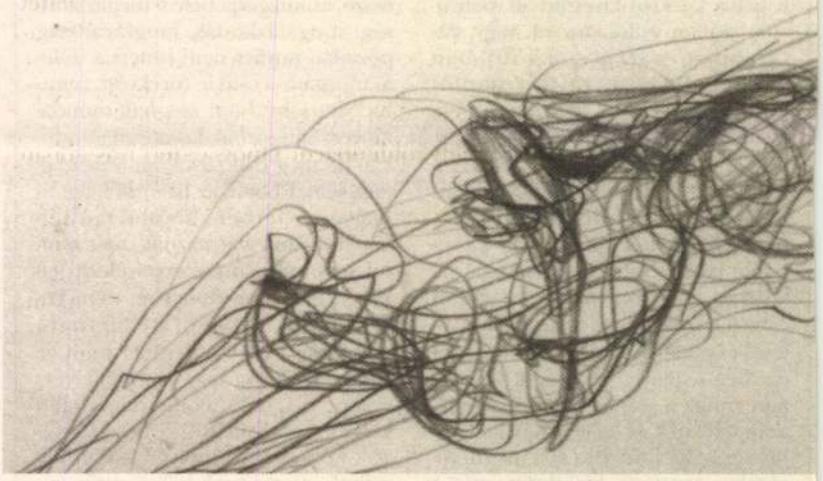

Kovács Péter munkája (részlet)

H. ORLÓCI EDIT: **Cirkusz**

Van másik

Itt a tavasz, virágzik az aranyág, emelkedik a tesztoszteronszint és útrakelnek a vándorcirkuszok: két-három nagyobb és körülbelül tíz kicsi. Általában a főváros külterületein állnak fel először az egészen kicsik, ezek bámulatos életösztöne mindig elkápráztat. Ahelyett, hogy itt most megpróbálkoznék a jelenség társadalomtudományos boncolgatásával, javaslom az olvasónak, hogy lapozza fel Nagy László *Artista havazó tartományban* című írását, és hát ezek a kiskomédiák sem árulnak zsákbamacskát. A kínálat egyértelműen minősíthető, mert már maga a felszerelés tájékoztat arról, mire számíthatunk: két korhadt lakókocsi, egy póniló, meg egy majom a Fellini-filmek groteszk nosztalgiáját garantálja.

A legtöbb cirkusz húsvét hetében indul ki szezonra, a két legnagyobb egy héttel korábban kezdett: a *Magyar Nemzeti Cirkusz* Miskolcon, az *Eötvös* pedig Újpesten. Két alapvetően különböző műsortípust mutatnak be. A múlt század közepén a cirkuszi előadásoknak még vagy nyolcvan százalékát kitevő lovas produkciók dominanciája mára a világon mindenütt megszűnt, a mai cirkuszba különböző hangsúllyal olvadt be az a két műsortípus, amely a századfordulón még a nevével fémjelzetten is jól elkülönült egymástól: a menazséria- és a variété-cirkusz. Az előbbi főszereplői a vadállatok voltak, az utóbbi műsorában a bűvész, zsonglőr, bohócszámok mellett a tánc kapott nagy szerepet, az Eötvös-cirkusz ezt a hagyományt követi.

A Monarchia békevilágában Pest-Budán és Budapesten tucatnyi orfeum, revüszínház és egyéb mulatóhely működött, ahol artistaprodukciók is bemutatkoztak ugyan, de a varietének polgári és szigorúan felnőtt közönsége volt, ebben a szórakozási formában természetes az alkoholfogyasztás, a flört és ami ezzel jár. A cirkusz egészen más. A század elején a varieté-cirkuszok reklámszövegeiben szinte kötelezően megjelenő elem volt a „szolid, családi műsor"-ra történő utalás, esetleg azzal a kitétellel, hogy amennyiben a gyermekek lelki épülését sértő előadásra készülnének, azt külön jelzik. És természetesen világvárosi színvonalat hirdettek, ami pedig valami kozmo-

Szabó tovább keresi Csurka millióit

Amikor *Csurka Istvánt* támadom, akkor nem *Demszky Gábor* főpolgármestert, hanem a törvényességet védem – jelentette ki keddi sajtótájékoztatóján *Szabó Lukács* független képviselő, egykori MIÉP-tag. Mint beszámoltunk róla, Szabó közérdekű bejelentéssel fordult a Fővárosi Főügyészséghez, mert szerinte Csurka még az MDF alelnökeként 1993-ban pártvezetői befolyását felhasználva 60 millió forintnyi adományt csikart ki az általa alapított Ady Endre Sajtóalapítványnak a Magyar Hitel Banktól. A pénzt Szabó szerint Csurka „megtévesztő manővereken keresztül a tulajdonában álló kft.-nek csurgatta át".

Szabó, aki az Ady Endre Sajtóalapítvány kuratóriumának elnöke, cáfolta Csurka korábbi kijelentését, hogy ő autóra, birtokra költötte volna a pénzt. Elismerte ugyanakkor, hogy a Magyar Út Alapítvány két használt személygépkocsit vásárolt, és az egyiket ő használta. Leszögezte: Csurka élettársa, *Papolczy Gizella* folyamatosan ellenőrizte az alapítvány működését, és soha nem volt kifogása. Szabónak viszont arról nincs tudomása, hogy a Magyar Fórum Kft. és a Magyar Út Alapítvány mire költötte a nekik átutalt csaknem 70 millió forintot. Ezért a képviselő pótbeadvánnyal fordult a Fővárosi Főügyészséghez. Azt kéri, hogy az ügyészség „teljesen világítsa át" az Ady Endre, illetve a Magyar Út Alapítvány gazdálkodását. Szabó azt is kijelentette: Csurka megszegte a Kisgazda Szövetséggel kötött megállapodását is, ezért nem szavahihető. „Aki pedig hiteltelen, annak Demszky Gáborról, illetve *Surányi György* jegybankelnökről szóló állításai sem felelnek meg a valóságnak" – mondta.

Csurka István MIÉP-elnök lapunknak elmondta: az Ady Endre Sajtóalapítványt 1991-ben a Magyar Fórum című lap újraindításának támogatására hozta létre. Gyakorlatilag az alapítvány fedezte az újság kiadásának költségeit, egészen 1994-ig, amikorra a lap talpra állt. – Innentől Szabó állítása nem más, mint ostoba rágalmazás – mondta a MIÉP elnöke.

K. J. T.

Fogyatkozó kulturális alap

Folytatás az 1. oldalról

A tárca illetékesei arra hivatkoznak, hogy a központi nagyrendezvények és kulturális intézmények működtetését nem lehet függővé tenni attól, kapnak-e támogatást az NKA-tól vagy sem. A terv elleni tiltakozásul lemondott főbizottsági tagságáról *Harsányi László* közgazdász. Rajta kívül a testület több tagja is úgy véli: a központi feladatokat a költségvetésből és nem a társadalmi finanszírozásból kell fedezni. Harsányiét két újabb tag, *Kovács Péter* és *Bácskai Vera* kiválása követte.

A kormányzat kitart elképzelése mellett, de ismét nem önálló törvényjavaslatként, hanem a jövő évi költségvetési tervezet egyetlen közbeiktatott szakaszaként próbálja a törvényhozáson keresztülvinni akaratát. Méghozzá jóval többet a miniszteri keret emelésénél. A T. Ház asztalán fekvő tervezet szerint a főbizottság létszáma 15 tagúra bővülne, közülük hetet – és a nyolcadikat, az elnököt – a miniszter saját hatáskörében nevezné ki. A testület elnökének pedig mind a 14 szakkollégium valamennyi pályázatának kiírásakor és elbírálásakor egyetértési joga lenne, ami egyebek között azt a képtelen helyzetet idézné elő, hogy évente mintegy 15 ezer pályázati anyagot kellene érdemben megismernie. Ha valamely szakkollégiumi döntéssel az elnök nem értene egyet, akkor az a főbizottság döntene, amelyben a miniszter választottjai vannak többségben. Szakmai körökben e központosítás egyik okát a budapesti Nitsch-kiállításnak tulajdonítják, amelyet bizonyos összeggel az NKA illetékes szakkollégiuma is támogatott, és amely ellen számos egyházi és politikai szervezet tiltakozott.

A NEMZETI KULTURÁLIS ALAP BEVÉTELE

(milliárd forintban)

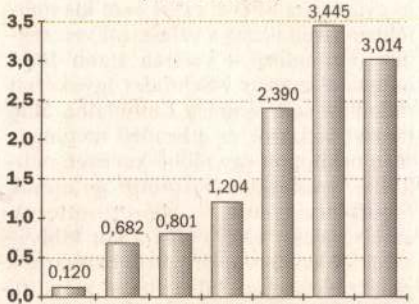

* Eddig befolyt összeg

Forrás: NKA

NÉPSZABADSÁG-grafika

A költségvetés sok száz tétele között megbújó módosítást ismét ellenérzéssel fogadta a hétfőn tárgyaló NKA-főbizottság. Két testületi tag – *Néray Katalin* művészettörténész és *Petrovics Emil* zeneszerző – tiltakozásul nyomban lemondott. A héttagúra csökkent testület ezek után működésképtelen, mert a határozathozatalhoz nyolc főre volna szükség.

Varsányi Gyula

Koalíciós tanulságok Berlin után

Berlinnel lezárult a német tartományi választások egy csoportja. A nagy győztes a keletnémet reformkommunista utódpárt, a PDS, a nagy vesztes (a zöldek mellett) a kormánykoalíció vezetője, a szociáldemokrata párt. Az egyik a győzelmét, a másik a vereségét köszönheti ugyanannak: választási ígérgetéseinek. A szocdem párt azon bukott, hogy ígéreteit kormányzó pártként nem tudta beváltani, a PDS meg azért nyert, mert ellenzékben maradván erre nem is volt szüksége.

Az SPD politikája és a valóság, a szavak (választási ígéretek) és a tettek között áthidalhatatlan szakadék nyílt, amelytől a párt hagyományos szavazói is visszarettentek. Azért, hogy az SPD leváltsa Kohlék több mint másfél évtizede országló, megfáradt, megszürkült csapatát, olyasmiket ígért, amelyeket nem tudott, nem is tudhatott megtartani. – Megőrizzük a szociális vívmányokat – kiabált be a Lafontaine–Schröder csapat másfél évvel ezelőtt, még a pálya széléről. Amikor a globalizáció, az eladósodás, a keleti tartományokba való pénzpumpálás, a gazdaságra nehezedő szociális terhek megnövekedése miatt már tudni lehetett, a tetszetős ígéret nem teljesíthető.

Lafontaine saját választási propagandája foglyává vált, és ügyetlen pénzügyminiszterként hetek alatt megbukott, amikor szembesült a valósággal. Pártvezetőként a legnehezebb pillanatokban hagyta ott az SPD-t, ezzel nem kis mértékben járult hozzá a választási vereséghez (Ezt minap a veterán Egon Bahr hányta a szemére.) Schröder igyekezett tudomást sem venni a Lafontaine által rászórt vádakról, és a kezdeti megingás után nekifogott egy többé-kevésbé radikális gazdasági reformprogramnak (spórköltségvetés, adóreformterv), amely választ adott volna a kor kihívásaira. A lendület saját pártja balszárnya és a szövetségesek ellenállásán megtört, a program radikalizmusa az újabb és újabb „kiigazítások" után egyre fogy.

A választási szövetségesek, a szakszervezetek is most, a legrosszabbkor nyújtják be a számlát. Harmincórás munkahetet, újabb munkahelyeket, hatvanévesen nyugdíjkorhatárt – dörögték a legnagyobb szakszervezet, a vasasok minapi hamburgi kongresszusán. Miből? Hogyan? Az állam ijesztő sebességgel adósodik el, meg kellene reformálni a nagy elosztó rendszereket, enélkül nem mehet tovább a szekér. Ki vállalja ezt fel a történtek után? A meggyengült SPD? Ahol a vezetés, Lafontaine exvezér, Schröder kancellár, Scharping védelmi miniszter, valamint a legutóbbi napok eseményei jelzik, egymás torkának ugrik?

Az erőviszony-átrendeződés, a „felsőházban", a Bundesratban kialakult ellenzéki többség tovább nehezíti az SPD terheit. Sokak szerint talán járható lenne, ha a sorozatos választási vereségek hatására csendestársként betársulna a kormányzatba a CDU, létrejönne az (árnyék-) nagykoalíció, és kormányozhatóbbá válna Európa legjelentősebb állama.

Berlin, 1999. október

Dunai Péter

levegő. Nem azért, mert egyébként ott nem lehetne elég mindenből, ha a dolog a természeten múlna. Ám nem rajta, hanem a mi természetünkön múlik. A mi főfajunkban is az a szokás, hogy az erősebb és az ügyesebb a gyengébbnél többet vehet el abból, ami van. A Föld anyagi (biológiai és termelt), valamint szellemi erőforrásainak négyötödét az emberiség iparilag-fogyasztásilag fejlett körülmények között élő egynegyede használhatja (f)el. A fejlett világ emberi egyede társadalmilag húsz-huszonötször nagyobb esélyt élvez a „túlélésre" – és biológiailag is már kétszer nagyobb az esélye, mint a nyomorgó államok polgárának. Számokra fordítva: ennyi a különbség gyermekhalandóságban, átlagosan várható élettartamban, az egészség megőrzésében, a betegség leküzdésében. Ha ezt a különbséget politikai, gazdasági, adósságkezelési, befektetési és másféle szakkérdésnek vesszük, akkor minden egyes részproblémának az a vége, hogy ez van, rendezünk még egy segélykoncertet. Ha átfogó és gyökeres megoldást keresünk (újraelosztás), akkor legjobb esetben naiv utópia keletkezik. Rosszabb esetben képzeljük el, hogy még szegénységi világadót is fizetnénk, ha valaki ránk kényszerítené, hogy segítsük a világ szegényeit.

Marad hát a másik biztos tapasztalat: már nekünk sem az a fő bajunk, hogy sokan vagyunk, nem a hat-, hét- vagy tízmilliárd a versenyszám. A népesedés gondjain, s az általa közvetve okozott problémákon is csakis a fejlődés segít – és nem azzal, hogy fejlettebben kevesebben leszünk. Az eddigi fejlődés, amely csak egy-egy földrajzi részre hozott áldást, elképesztőre növelte a különbségeket. Valahogyan a fejlődést kell világméretűvé tenni, és legalább az ütemét tekintve egy kicsit kiegyensúlyozottabbá segíteni. Ez nekünk nem sikerült, Fatima gyerekének azonban ez lesz a túlélési versenye – mindenképpen ki kell majd találnia valamit. Különben nyugdíjas korára „eltartó" nélkül marad.

Füzes Oszkár

KOVÁCS Péter műtárs

A székesfehérvári Szent István Király Múzeum meghívja Önt a

Tisztelt Mesterek!

című kiállításra,
amellyel a múzeum munkatársai és barátai köszöntik

Kovalovszky Márta és Kovács Péter

művészettörténészeket.

Az egybegyűltek nevében Ujházi Péter festő mond pohárköszöntőt,
2001. március 3-án, szombaton délelőtt fél 12 órakor
a múzeum Országzászló téri épületében.

A kiállítás megtekinthető: 2001. április 8-ig, hétfő kivételével, naponta 10–14 óráig.
A kiállítás meglepetés, ezért a megnyitó napjáig kérjük szigorúan titokban tartani!

Tisztelt Mesterek!

KOVÁCS PÉTER

1021

1982.VII2. 4,25 N.

Jó reggelt!

- Kovács Péter ősi szaktudással most készitett örök értékeket magukon viselő tárgyalkból nyilt kiállitásról ad hirt. A népi kismesterségek országos pályázatának dijazottjai mutatják be tudásukat Siófokon.

- Reggel nyolctól este hétig tanácskozott a zsüri a birálat napján. És hogy ilyen hosszan született meg a döntés, annak oka korántsem csak a beérkezett pályamunkák nagy száma volt. Tény persze, hogy 160 pályázó 650 alkotását alaposan megvizsgálni eleve időigényes dolog. Az igazi nehézséget a néprajztudósokból, muzeológusokból álló biráló bizottságnak mégis inkább a minőség értékelése jelentette. A Népi kismesterségek müvészete cimet viselő első alkalommal meghirdett országos pályázatra, minden várakozást felülmulóan magas szinvonalu és müvészi értékben nagyon egyöntetü kollekció érkezett, pedig a be nevező mesteremberek feladata igazán nem volt könnyü. A pályázat életrehivói a Népi Iparmüvészeti Tanács Somogy megye és Siófok Város Tanácsa végülis nem azt várták az alkotóktól, hogy bebizonyitsák, milyen mesteri fokon tudják ismételgetni a hagyományos stiluselemeket. Jóval inkább azt, hogy a ma embere számára is célszerüen használható, ugyan akkor az őeseredeti érté-

keket alkossanak. Hogy ez milyen szerencsésen sikeredett, bárki meggyőződhet róla, aki ellátogat Siófokra a Dél-Balatoni Kulturáli Központba, ahol a dijkiosztás után ma délelőtt kiállitás nyilik a legjobbnak itélt pályamunkákból. Agyoncsicsázottat a népmüvészet dekoráló hajlandóságát félreértőt elvétve sem találni közöttük. Különösen szépek a festett vagy faragott butorok, a bőrmunkák, de vallanak szégyent kezük nyomával a kovácsok, szücsök, hangszerkészitők, gyertyaöntők vagy épp a kékestők sem. A népi kismesterségek müvészetét bemutató siófoki kiállitás egy hónapon át tart nyitva.

- És nemcsak a látáskultúrkultúránk, müveltségünk, hanem a Balatoni Nyár programja is gazdagodott ezzel a bemutatóval.

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 183-307

Kovács Péter

...TÉR MEGYEI HÍRLAP

1968 JAN 28

1021

Lenin a magyar képzőművészetben

Lenin halálának negyvenegyedik évfordulóján nyílt meg az István király Múzeum új kiállítása. A tárlat anyagát az esztergomi Balassi Bálint Múzeum kutatói gyűjtötték össze a Nagy Októberi Szocialista Forradalom tavalyi ünnepségei alkalmából.

A szakember számára is meglepő, hogy milyen gazdag anyag maradt fenn napjainkra az 1917-től 1945-ig terjedő idő Lenin-ábrázolásaiból. A kiállítás legrégebbi darabja az Érdekes Újság 1917 december 6-i száma, amely az Oroszországgal folyó béketárgyalásokról számol be, egyúttal Leninről is közöl egy rajzot. Kassák és Uitz Béla folyóirata, a Ma 1918. évi egyik agitációs különszáma Lenin Állam és forradalom című írását közli — először magyarul! — s a címoldalon Bortnyik Sándor karakterisztikus linómetszetét, amely az első próbálkozás Lenin arcának művészi megfogalmazására hazánkban. 1919-ből, a Tanácsköztársaság idejéből már három arcképet sikerült összegyűjteni. Bér Dezsőnek, a Borsszem Jankó szerkesztőjének egy karikatúráját, amely az Antantot gúnyolja, s egy hatalmas méretű plakátját láthatjuk a kiállításon. A plakáton vörös alapon jelenik meg Lenin arcmása, félelmetesen idézve — Mucsi Andrásnak, a kiállítás rendezőjének szavaival — a Kommunista Kiáltvány kezdő sorait. Ez a plakát egyszerre volt fenyegetés a Tanácsköztársaság ellenségei, s a győzelem szimbóluma a proletáriátus számára. Diveky József fametszete a forradalmár gondolkodó arcát igyekezett megfogalmazni, a szemlélőhöz közelhozni.

A húszas-harmincas évekből illegális röplapok s az emigrációban élő művészek alkotásai maradtak ránk. A kiállítás talán legszebb műtárgya, Ferenczy Béni kétoldalas Lenin-érme is ezek közül került ki. A művész 1930-ban, Bécsben mintázta Lenin arcát. A hátoldalon a forradalom katonáinak emlékét idézi. Uitz Béla ugyancsak emigrációban — a harkovi színház belsejében örökítette meg Lenin portréját egy freskón, amelyet a háborúban elpusztítottak a németek. Kiállításunkon fényképen sikerült bemutatni ezt az alkotást.

A felszabadulás utáni időkből már szinte számtalan szobor, rajz, dombormű állt rendelkezésünkre. Az esztergomi múzeum munkatársai ezekből a legjobbakat és a korra, Leninre legjellemzőbbeket igyekeztek kiválasztani.

1950-ben mintázta Pátzay Pál másfélszeres életnagyságú mellszobrát, amely máig a legismertebb hazai ábrázolások közé tartozik.

Bokros Birman Dezső 1952-ben készült álló Leninje egyike a legközvetlenebbül ható műveknek. Nem szónokot, nem hőst; egy egyszerű, és éppen egyszerűségében szuggesztív munkásfigurát fogalmazott meg Bokros Birman szinte megható naivitással.

Sajnos, a kiállítás időrendben utolsó darabja, Vilt Tibor portréja most nem kerülhetett ide, mert másutt szerepel. Kár, mert a szoborhoz készült rajzok sorozata, amelyek egy teljes tárlót megtöltenek, méltán keltették fel a közönség érdeklődését. 1967-ben Viltet is meghívták a Lenin-portré pályázatra. Ő neki is állt a munkának, de a határidőre nem készült el. Nem akart egy szokványos fejet csinálni. Elhatározta, hogy „megtanulja" Lenin fejét. Hosszú antropológiai tanulmányokat végzett, kielemezte a fellelhető egykorú fényképeket, s rajzok, agyagvázlatok végtelen sorát készítette, míg sikerült megvalósítania elképzeléseit. A régebbi alkotások — még Bokros Birmané is — elsősorban szimbólumok. A forradalom szimbólumai, amelyek Lenin alakjában testesültek meg. Vilt Lenin „titkát" igyekezett megfejteni. Megfogalmazni azt a valamit, ami egy embert — Lenint — képessé tette századunk legnagyobb történelmi fordulatának végrehajtására.

Egyetlen ember arca megsokszorozódva: [illegible] unalmas a kiállítás. Nincs két egyforma a sok szobor, rajz, plakát között. Mert nemcsak másként látja minden művész Lenin arcát, de az eszközei, a kiindulási pontja is más. A kiállítás szándékán kívül, önkéntelenül tükrévé vált ötven év magyar művészettörténetének is. Megtaláljuk benne a tízes évek úgynevezett aktivista hangját, az ötvenes évek naturalizmusát, a harmincas évek klasszicizáló törekvéseit, s a hatvanas években, elsősorban Vilt Tibornál érezhető, a lélek és az anyag mélyét egyszerre kereső analízisét.

Kovács Péter

Ágról-ágra

FALUSI KÖRKÉPEK

Dég

Lírai változatok a megye régi és mai képéhez: Utak

A felszabadulás előtt, sőt utána is jó darabig vastag port vágtak itt a szekerek. Kapott ugyan itt-ott valami kőterítést az út gerince, de nem volt semmi kemény alapozása, megsüppedt, ha felázott a föld, a kő marta a rálot, lement róla a paraszt kétoldalt, gyúrta a sarat, aprította a port nyáridőben. Beleállt egy-egy festőnk ezeknek az utaknak közepébe, vászonra rakta a kétoldalt kókadtan, porosan álló fákat, a csavargó kerékvágásokat. Így közlekedett hajdan a paraszt falu és falu, falu és város között, így járt ki a földjére, itt szívta tüdőre a port, itt akadt el olykor a feneketlen sárban. Jó kemény út is akadt, elvezetett a kastélyok kapujáig, arra különösen figyelmeznünk kellett az útkaparóknak, azon futottak hajdan a hintók a líbériás inasokkal. A paraszt gyúrta a sarat, a port, csúnya, gödrös utakon szekerezett, kinek volt igája, gyalogolt a többség, telen csizmában, nyáron repedezett bőrrel, mezítláb ha egyik faluból a másikba, vagy a városba kellett mennie.

Ma a megyében a hivatalos nyilvántartások szerint az állami kezelésben lévő utak 88,4 százaléka, kereken 1170 km rendelkezik pormentes, kemény burkolattal.

A véletlen játéka, hogy én eddig Déget csak felhős időben láttam. Még átutazóban se sikerült olyan perceket kifognom, amikor napfényben láthattam volna ezeket a regényes, csavargó, emelkedő, lebukó utcákat, régi s újabban épült házakat, melyeknek életét, vérkeringését most követni szándékozom. Dégi útjaimon, az előbb vázolt hangulati elemek hatására olyan képzettársítás támadt bennem, hogy bágyadt ez a falu, holott már akkor tudtam, hogy például a népfront titkára, dr. Bak Lajos gyógyszerész, egészen újszerű népművelő, meggyőző tevékenységet fejtett ki: a határban dolgozó parasztokat munkahelyükön kereste fel, ott magyarázta ebédidőben az időszerű politikai kérdéseket a népnek.

Most, hogy Dég mai arculatának megörökítéséhez szükséges adatok feljegyzésére összeültem Molnár István községi vb-titkárral, B. Szabó Károly párttitkárral és az előbb említett dr. Bak Lajossal, megint elfog az az érzés, hogy nehezen mozgó, bágyadt faluval találkozom, mert nem hallok semmiféle előre lendítő elképzelésről, amivel nem egy faluban találkoztam már. Ám itt nem arról van szó, hogy a falu megtorpant volna. Tanácsi-tömegmozgalmi vezetésében is kiegyensúlyozódtak az átmeneti zökkenők, minden a helyén van, jól gazdálkodnak, községfejlesztési tevékenységük kimagasló eredményekkel dicsekedhet, tehát lassan-lassan feloldódik bennem a bágyadtság érzete, s kibontakozik előttem a törekvő, fejlődő község, belső hajtóerejének sok-sok tényezője.

E pillanatban Dégen 3200 ember él, a lakóházak száma 780 felett mozog, ez a szám új és új építkezésekkel gyarapodik. Három iskola működik a faluban, 560 a tanulók száma, van óvodájuk is, 75 apróság részére. Itt van a romantikus parkban, a hajdani Festetich Sándor nyilas gróf kastélyában a Hunyadi János Állami Nevelőotthon, ebben 150 gyereket készítenek elő az életre. Bekukkantottam az intézetbe, éppen

Dég életének szemlélésekor a bágyadtság látszatát keltik. Megtudom például a tanácsi nyilvántartásokból, hogy a közkönyvtár állománya 3850 kötet, ebből a felmérés időpontjáig 3444 kötetet vettek ki olvasni, de a könyvtár elhelyezése nem megfelelő. A közeljövőben ugyan javulás ígérkezik ezen a téren, de művelődési háznak, a több mint 3000 lakos részére ma is a régi uradalmi szolgálati épületet, vagy istállót használják. Kétségtelen, hogy ilyen avult, korszerűtlen intézmény nem nagyon serkentheti látogatásra a ma már igényes falusi lakosságot.

Feltétlenül ide tartozik azonban, hogy Dég kereskedelmi hálózata ebben az időben 10 különböző boltból áll, van presszó is, de olyan vendéglő, ahol az ember ebédet kaphatna, nincs.

A község gazdasági vérkeringését a tsz tevékenysége határozza meg, de sok embert foglalkoztat a 120 kataszteri holdon gazdálkodó Szőlő-Gyümölcs Ültetvénytervező és Kivitelező Vállalat, s a 260 holdat birtokló Mezőföldi Állami Erdőgazdaság is.

Nézzük talán elsőnek a tsz helyzetét. Itt hallom először a földterület használatának ilyen megosztását: 4700 kataszteri hold áll közös termelés alatt, 500 hold a háztáji, tehát a tsz összes földterülete 5200 kataszteri hold. A tsz-nek 740 tagja van, ebből 602 a dolgozó, a többi nyugdíjas. Gazdálkodásuk nagyrészt a hagyományos termelési ágakat fogja össze, kenyérgabonát, kukoricát, burgonyát termesztenek, de van egy 26 kataszteri holdas halastavuk is, melyből az idén 320 kg halat hoztak ki holdanként. Az egy főre jutó jövedelmük 1966-ban 21 ezer forint volt, 1967-re ennél több ígérkezik. Mondják tájékoztatóim, hogy a Szőlő-Gyümölcs Ültetvénytervező és Kivitelező Vállalat a 120 holdjából 40 holdon csemege szőlőt termeszt, a többit oltványtelepítésre használja, mindkét ág termelvényeit javarészt külföldre szállítják.

Van itt tehát munkalehetőség, mégis sok gondot okoz a vezetőknek, főleg a nők és ötvenen felül járó férfiak téli foglalkoztatása. Mert — amint mondják — itt mindenki mindig dolgozni szeretne s lehetőleg otthon a faluban, nem szeretnek a dégiek utazgatni a munkahelyükre.

Kortörténeti érdekességnek látom, s ide is írom, hogyan karolja fel államunk, hogyan készíti elő a munkás életre a gondozásba foga-

A történelmi önbecsülésünkért

A Nemzeti Emlékhely Alapítvány felhívása

A Történelmi Igazságtétel Bizottsága 1989. májusában tette közzé a felhívást, amely a „kivégzettek méltó eltemetését és egy nemzeti emlékmű felállítását" sürgette a rákoskeresztúri köztemető 301-es parcellájában. A magyar társadalom 1989. június 16-án megadta azonosítható halottainak a végső tisztességet és a forradalom nemzeti emlékhelyévé vált parcellában elkezdődött a síremlékmű építése. Alapítványunk célja, hogy az országos pályázaton nyertes tervet, *Jovánovics* György alkotását, a megvalósulásához segítse. Nem kis feladat ez. Nemcsak a szobrász monumentális művét kell elkészíteni, hanem a nemzeti emlékhelyhez méltó környezetet is, mellyel legújabb kori történelmünket becsüljük meg.

Minthogy az 1956-os forradalomban és szabadságharcban az egész ország lakossága részt vett, azt szeretnénk, ha az emlékmű és környezete is a nemzet közös cselekvésének lenne az eredménye.

Ezért kérjük polgártársainkat, az önkormányzatokat, a cégeket, a pártokat és a társadalmi szervezeteket, az alapokat és az alapítványokat, itthoni és külföldön élő honfitársainkat egyaránt, hogy hozzájárulásukkal tegyék lehetővé a síremlék építésének befejezését és nemzeti emlékhelyünk megvalósítását.

Csekkszámlaszám: Postabank 021—10 428—4004, „Nemzeti Emlékhely Alapítványt".

Baán László, Beke László, Berhídi Mária, Bogárdi Zoltán, Demszky Gábor, Dalos György, Dornbach Alajos, Ekler Dezső, Ember Judit, Eörsi István, Esterházy Péter, Fényi Tibor, Galántai György, Göncz Árpád, Hegedűs B. András, Hencze Tamás, Horn Gyula, Karátson Gábor, Keserű Katalin, Keserű Ilona, Király Magdolna, Kocsis Zoltán, Koncz Zsuzsa, Konrád György, Kovalovszky Márta, Kovács Péter, Krasznahorkai László, Mészöly Miklós, Lázár Ervin, Marschall Miklós, Márton László, Mécs Imre, Nádas Péter, Nagy Gáspár, Németh Lajos, Pauer Gyula, Peternák Miklós, Pohárnok Mihály, Radnóti Sándor, Rajk László, Spiró György, Szabad György, Szabados Árpád, Vásárhelyi Miklós, Vathy Zsuzsa, Vidovszki László, Zimányi Tibor.

Magyar Nemzet
1991. július 9. 5. p.

KOVÁCS Péter

KOVÁCS Péter műv.

*

1992. augusztus 18-án benyújtotta lemondását *Kovács Péter* megyei múzeumigazgató a Fejér Megyei Közgyűlés elnökének. A közgyűlés szeptember 17-i ülésén Kovács Pétert szeptember 30-i hatállyal felmentette állásából és a múzeum vezetésével dr. Fülöp Gyula igazgatóhelyettest bízta meg.

*

Múzeumi Hírlevél 1992. 11.

Na most, hogy abból éppen merre
beszéltünk erről, ugye hogy ez
művészettörténetben, hogyan vet
vészet, ugye mert azért ez az
hanem most ezt csinálom, most a
vettem én meg akkor a .....
mindig az volt, hogy itt van a
uj funkciója, a társadalom ezt
ezt tudja vállalni, ezt csinálj
tőség és ebben a művészetnek az
ből valami előre ment, ugye, és

VASÁRNAP
OKTÓBER 25

KOSSUTH

URH (monó): 66,14; 66,29; 66,80; 67,40; 71,03; 71,21; 71,33; 71,81; 72,86; 72,98 MHz Rh: 6025 kHz; (49 m) Kh: 540 kHz, 1116 kHz (kivéve a körzeti műsort)

Ultrarövidhullámon

6.00–8.30 között azonos a középhullámú műsorral

8.30: Körzeti magazinok
(Budapest és Komádi körzetében a középhullámú műsor)

10.00–15.00 között azonos a középhullámú műsorral

15.00: Pedagogical Pop
Gitárral angolul
(A héttői adás ism.)

15.15: Auf Deutsch gesagt
Német nyelvlecke kezdőknek – II. sorozat (A keddi adás ism.)

15.30: Quotidiennement Votre de France
Francia nyelvlecke középhaladóknak (A szerdai adás ism.)

15.45: Science in the News
A Voice of America sorozata nyelvtanulóknak (A pénteki adás ism.)

16.00: Az Amerika Hangja magyar műsora

17.00–18.20 között azonos a középhullámú műsorral

18.20: Beszélni nehéz
Deme László rovata
(A Határok nélkül c. műsor keddi adásából)

18.30: V materinskom jazyku
Szlovák nyelvű nemzetiségi műsor
Szegedről. Szerk.: Iveta Asztalosová

19.00: In limba maternă
Román nyelvű nemzetiségi műsor
Szegedről. Szerk.: Petru Cimpian

19.30: In der Muttersprache
Német nyelvű nemzetiségi műsor
Pécsről. Szerk.: Robert Stein

20.00: Na materinjem jeziku
Horvát nyelvű nemzetiségi műsor
Pécsről. Szerk.: Andrija Pavlekovic

20.30: Na maternjem jeziku
Szerb nyelvű nemzetiségi műsor
Pécsről. Szerk.: Branko Čatic

21.00–23.00 között azonos a középhullámú műsorral

23.00: A BBC késő esti magyar műsora

23.45: Az éjszaka csodái
Verseit elmondja: Weöres Sándor (1988)

24.00–0.10 között azonos a középhullámú műsorral

SZOLNOK (1350 kHz – 222,22 m; vezetéken CCIR-URH 102,80 MHz) **HÉTFŐTŐL CSÜTÖRTÖKIG 15.00–17.00:** Kereskedelmi adás (Zene, hírek, reklám) (Tel.: 344-618) **17.00–18.30:** Alföldi magazin. (Tel.: 341-133) Hírek **17.30:** Alföldi krónika. (Hírek, tudósítások, riportok (Szerk.: Arany Katalin, Bálint Erika, Pálréti Ágoston, Szőke György, Tamási László, Felelős szerk.: Benkő Imre)
PÉNTEK 8.00–10.00: Október 23. Zenés magaziműsor. (Tel.: 341-133) (Hírek – Vasárnapi levél – A Nemzet Napján. Riportösszeállítás – A legöregebb falusi zeneiskola – Vendégünk Virág András orgonaművész – Ősz a zenében) **10.00–12.00:** Kereskedelmi műsor. Zene, reklám, (Tel.: 344-618)
SZOMBAT 8.00–10.00: Szombattól szombatig. Zenés riportműsor (Tel.: 341-133) (Hírek – Piac – Lapszemle – Sport – Programajánlat – Filmlevél **9.00:** Zenés heti visszapillantó) **10.00–12.00:** Kereskedelmi adás. Kívánságműsor (Tel.: 344-618) (Szerk.: Zentai Zoltán)
VASÁRNAP 8.00–10.00: Vasárnap délelőtt. Zenés magazin (Tel.: 341-133) (Hírek – Vasárnapi levél – Jazz-percek – Falramászunk. Riportösszeállítás falmászókkal – Tallózó. Válogatás a hónap műsoraiból) **10.00–12.00:** Kereskedelmi adás. Zene, hírek, reklám. (Tel.: 344-618)

Középhullámon

6.00: Vasárnapi újság
Vezető riporter: Fikár László. Szerkesztő: Monostori Károly. Felelős szerkesztő: B. Király Györgyi. Bemondó: Fáy Zsuzsa
Az adás idején hívható telefonszámok: 138-7915 és 138-7296
6.00, 7.00, 8.00: Hírek. Időjárás

8.25: Közönségszolgálat

8.30: Hangszemle
Rádió-, televízió-, kulturális programok. Szerkesztő: Török Annamária

9.00: Hírek. Időjárás

9.05: Világóra
Külpolitikai újságírók heti magazinja
Felelős szerkesztő: Szalay Zsolt

9.57: Reklám

10.00: Hírek. Időjárás. Útközben

10.05: Római katolikus szentmise közvetítése
– a pécsi székesegyházból. A szentmisét celebrálja és szentbeszédet mond Mayer Mihály megyéspüspök

11.00: Hírek. Időjárás

11.05: Gondolat–jel
A Rádió kulturális hetilapja
Felelős szerkesztő: Bölcs István

11.55: Reklám

12.00: Déli krónika. Sport
Szerkesztő: Avar Károly

12.19: Reklám

12.20: Harminc perc alatt a Föld körül
Nemzetközi magazin
Szerkesztő: Önody György

12.50: Egy hang
Szénási Sándor jegyzete
(Ism. csütörtök, K.-URH 11.50)

13.00: Hírek. Időjárás

13.05: Névjegy
Fülöp Mihály történész
Szerk.-műsorvezető: Vámos György

13.55: Közönségszolgálat

14.00: Hírek. Időjárás

14.05: Szonda
Tudományos magazin
Szerk.-műsorvezető: Egyed László
(Ism. héttő, K.-URH, 11.05)

14.33: Reklám

14.35: A Szabó család
Írta: Liska Dénes. Dramaturg: Major Anna. Rendező: Bozó László
(Ism. csütörtök, P. 13.05)

15.00: Hírek. Időjárás

15.05: Válogatott perceink
Zenei szerkesztő: Takács Annamária. Szerkesztő: Szél Júlia

16.00: Hírek. Időjárás. Útközben

16.05: Műsorismertetés

16.10: Művészlemezek
1. Beethoven: Egmont-nyitány (Berlini Filharm. Zkr, vez. Wilhelm Furtwängler), 2. Mendelssohn: Üdvözlet (Isobel Baillie, Kathleen Ferrier – ének, Gerald Moore – zongora), 3. Schumann: C-dúr toccata (Szvjatoszlav Richter – zongora), 4. Csajkovszkij: Melódia (Itzhak Perlman – hegedű, Samuel Sanders – zongora), 5. Dvořák: g-moll legenda (Royal Filharm. Zkr, vez. Thomas Beecham), 6. Massenet: Thais – Meditáció (Nathan Milstein – hegedű), 7. Wolf: Ganymed (Dietrich Fischer-Dieskau – ének, Gerald Moore – zongora), 8. Dukas: A bűvészinas – szimfonikus scherzo (párizsi Conservatoire zkra, vez. Ernest Ansermet)
Szerkesztő: Szirányi János

17.00: Hírek. Időjárás. Útközben

17.05: Kirakat
Felelős szerkesztő: Rékai Gábor
„Remény és félelem"
Forradalmi napok, Miskolc, 1956
Tóbiás Áron beszélgetése Ungváry Rudolffal egy dokumentumkötet születéséről
A felvételt Kakó Gyula és Baska Gabriella készítette. Zenei munkatárs: Kutasy Ferenc. Szerkesztő: Lóránd Lajos

17.55: Közönségszolgálat

17.57: Reklám

18.00: Esti krónika
Szerkesztő: Avar Károly

18.19: Reklám

18.20: Örökzöld operettdallamok
1. Suppé: Reggel, délben, este Bécsben – nyitány (Berlini Filharm. Zkr, vez. Herbert von Karajan), 2. Lehár: A víg özvegy – részletek (Beverly Sills, Glenys Fowles, Henry Price, Alan Titus, Thomas Jamerson, Alan Kays, New York City Opera ének- és zkra, vez. Julius Rudel)
Szerkesztő: Schubert Ferenc

19.00: Hírek. Időjárás. Útközben

19.05: Sportvilág
Szerkesztő-műsorvezető: Radnóti László

19.20: Műsorismertetés

19.25: Jó éjszakát, gyerekek!
A szegény ember káposztája. Gárdonyi Géza meséjét Pálos György mondja el

19.35: Az Állami Népi Együttes felvételeiből

20.00: Hírek. Időjárás. Útközben

20.05: Archívumok mélyéről
Meixner Mihály műsora
1. Beethoven: D-dúr szonáta op. 102. (Pablo Casals – gordonka, Mieczyslaw Horszowski – zongora), 2. Csajkovszkij: Hegedűverseny (Bronislaw Hubermann, Philadelphiai Szimf. Zkr, vez. Ormándy Jenő)

21.00: Hírek. Időjárás

21.05: Legenda Pilinszky Jánosról
Domokos Mátyás, Jelenits István, Kovács Péter, Lator László, Lengyel Balázs, Törőcsik Mari és Venczel Vera emlékezéseit összegyűjtötte és a műsort szerkesztette: Albert Zsuzsa
A verseket a költő és Latinovits Zoltán mondja el
Zenei munkatárs: Dobozy Borbála. Rendező: Dobai Vilmos

22.00: Késő esti krónika
Szerkesztő: Avar Károly és Bedő Iván

22.20: Kapcsoljuk a 6-os stúdiót
Mukk József énekel
Zongorán km.: Pogány Imola
1. Schumann: A költő szerelme – dalciklus Heine verseire op. 48., 2. Mozart: A varázsfuvola – a) Kária, b) Tamino áriája, I. felv., 3. Mozart: Don Giovanni – a) Don Ottavio áriája, I. felv., b) Don Ottavio áriája, II. felv., 4. Mozart: Hangversenyária
23.00–23.05: Hírek. Időjárás

23.40: Szimfonikus miniatűrök

24.00: Hírek. Időjárás. Totó

0.05: Himnusz

A Szülőföldünk műsora
(15220, 15160, 11910, 9835, 7220)
13.00: Egyházi híradó (szerk.: Patonai Adrienne) **13.30:** Magyar sorsok, életpályák a XX. században: dr. Szeredi Ervin, a Politikai Foglyok Országos Szövetsége jogsegélyszolgálatának vezetője, a Magyarok Világszövetsége elnökségének tagja (szerkesztő-riporter: Cservenka Judit) **15.00:** Hallgatóink kívánságára (szerk.: Patonai Adrienne) **20.00:** Hírek. „Sir". Solti György karmester 80 éves (szerk.: Albert Gizella) **20.30:** Hallgatóink kívánságára (a délutáni adás ism.)

DANUBIUS RÁDIÓ

Reggeli műsor 5.00–9.00; 6.00–9.00: mv.: Forgács Gábor **Danublus-délelőtt 9.00–13.00;** 9.00–10.00: slágerlista (ism.), mv.: Klamancsek Krisztián 10.00–13.00: mv.: Rónai Egon **Egyről hétre 13.00–19.00;** 14.00–16.00: Húszon túl – kívánságműsor, mv.: Bubnó Tamás 17.00–19.00: Európai slágerlista, mv.: Siklós András **Esti dallamok 19.00–22.00;** 19.00–21.00: mv.: Buza Sándor 21.00–22.00: egy óra aranylemezekből, mv.: Komjáthy György **Egy éj a Danublusban 22.00–2.00;** „Rockzeneakadémia" – szerk.: Pálosi István

PETŐFI

Kh: 873, 1116, 1188, 1251, 1350 kHz

6.00: Holnap hétfő...
Zenés szórakoztató vasárnap reggel – és természetesen sport
A mikrofonnál: Verebes István és Kis Gaál Anna. Szerkesztő: Kazal János

7.00: Hírek. Időjárás

7.55: Mai műsoraink

8.00: A legjobbszívű boszorkány
Csetényi Anikó hangjátéka
II/2. rész. Zenéjét szerezte Darvas Ferenc
Pierre, a bátor tengerész – Végvári Tamás, Miranda, a legjobbszívű boszorkány – Galambos Erzsi, Harmincharmadik Lajos, Bergengócia királya – Rajz János, Madame Alojzia, királyné – Petress Zsuzsa, Szederinda királykisasszony – Schütz Ila, Vadalma, királykisasszony – Jani Ildikó, Szervác, főkuruzsló – Gáti József, Pongrác, főszertartásmester – Csákányi László, Bonifác, tengerkalózkapitány – Kern András, Szemigszakáll – Karikás Sándor, Nánéni, börtönőr – Pártos Erzsi, Kapuőr – Verebély Iván, Katona – Kósa András, Kalózok – Pusztai Péter, Petrik József
Zenei szerkesztő: Ruitner Sándor. Szerkesztő: Derera Éva. Rendező: Csajági János (1977)

9.00: Hírek. Időjárás

9.05: Music World – Világzene
A Malév Interfolk '92 Fesztivál hangversenyeiből
Km.: az Ar Log (Wales), a Makumba, a Jártató, a Malév Kamarás, Lajkó Félix (Szabadka), a Hegedős és Aris San (Izrael)
Műsorvezető: Indri Gyula. Szerkesztő: Koltay Gergely

9.35: Ragtime
Simon Géza Gábor műsora. Szerkesztő: Szőke Cecília

10.00: Helyettem írták...
Gartner Éva műsora
A mikrofonnál: **dr. Szentágothai János** akadémikus, az MDF országgyűlési képviselője
Zenei szerkesztő: Herczeg László. Rendező: Markovits Ferenc

11.00: Hírek. Időjárás

11.08: Vasárnapi koktél
Komjáthy György műsora

12.00: Jó ebédhez szól a nóta
Molnár Júlia és Domahidy László énekel, Balogh Albert zkra játszik
1. Barna kislány a szívemet elraboltad tőlem; Murgács Kálmán–Marcali Frigyes: Mindig mondtam, vecszedelmes a lány; Friss (zkr), 2. Torday Borbély Pál–Pyber Elek: Földszántják a földet; Morvay Károly–Bathó Sándor: Mondd csak ki az utolsó szót; Balázs Árpád–Antal Iván: Mikor két szem összekacag; Szántó Ferenc–Nádasdi Géza: Nem hiszek én többé már a legénynek (Molnár), 3. Mosonyi Mihály–Tóth Kálmán: Felleg borult az erdőre; Egressy Béni–Petőfi Sándor: Ereszkedik le a felhő; Szentirmay Elemér: Csak egy kislány van a világon; Túri vásár sátor nélkül (Domahidy), 4. Sas Náci: Nem tudom, hogy szeretem-e; Járóka Sándor–Babusa Miklós: A mi boldog szerelmünket; Czéczy Horváth Géza–Sallay Misi: Hortobágyi gémeskút; Hoppe Rezső–Móra István: Lakodalom van a mi utcánkban; Szalay László–Nemes Rózsa: Halkan pengesd ezt a csárdást (zkr), 5. Lavotta Rezső–Jékey Aladár: Bokrétát kötöttem mezei virágból (Molnár), 6. Szentirmay Elemér: Daru megjő, meg a gólya (Domahidy), 7. Kiss Angyal Ernő–Nemes Rózsa:; Ráncos szárú a csizmám (Molnár), 8. Cigány vagyok, árok partján született (Domahidy), 9. Kéler Béla–Adorján Sándor; Csendül a nóta (Molnár)

12.45: Időjárás- és vízállásjelentés

13.00: Hírek

13.05: Világzene-magazin
Csermely Zsuzsa műsora
A Sunsplash sztárja: Gasper Lawal, nigériai mesterdobos – Nyugat-Afrika zenei kincsei (Szuper Ákos) – Vil-

KOVÁCS Péter műsorát

KÜLFÖLDI TÉVÉMŰSOROK

SAT1

5.30: A Szövetségi Labdarúgóliga mérkőzései
6.50: A szemtelen óvoda
Gyermekműsor
Benne: rajz-, kaland, és akciófilm-sorozatok
10.20: A nagy yiccparádé (ism.)
12.05: Újdonságok a mozikban
12.20: Időszerű gondolatok
12.40: Légy egészséges!
13.00: Férfiháztartás
Amerikai sorozat
13.35: Az Enterprise űrhajó
14.35: Black, a fekete villám
15.05 A majmok bolygója
Amerikai sci-fi
17.00: Tarzan
Amerikai kalandfilm-sorozat
17.30: Baywatch
18.30: „Ranissimo"
Focishow
19.30: Szerencsekerék
20.15: Most csak körülötted forog a világ
Osztrák zenés film
Lilian, egy dán újságkirály elkényeztetett lánya megunja apja szigorú erkölcsi elveit, és Németországba szökik. Sportkocsija Heidelberg közelében az országúton felmondja a szolgálatot, s a joghallgató Martin érkezik segítségére. A lány apja, aki legjobb riporterét szánta lányai férjéül mindent megtesz, hogy a Martin és Lilian közt bontakozó szerelmet megakadályozza...
22.00: Talkshow a toronyban
23.20: Gúnyos körkép
Szatirikus nagytakarítás
23.50: Majmok bolygója
1.30: Smiley emberei

LIFESTYLE

13.00: Rambo
Filmsorozat
13.30: Spirálzóna
Sci-fi sorozat
14.00: Fehér árnyék
Amerikai filmsorozat
14.55: Párizs
Filmsorozat
15.50: Spanyol konyha
16.05: Fókuszban: Nagy-Britannia
Útifilmsorozat
16.30: Aerobikmagazin
17.00: Amerikai játékos vetélkedő
18.00: Házastársasjáték
18.30: Divattanoda
19.00: Vásárlási tanácsadó
23.00: Klipkívánságok

OSZTRÁK 1

9.05: Dunai hullámok
Irodalmi utazás
9.35: Televízióra írták
10.05: Austria Nostra
10.15: Univerzum
Jönnek a sárkányok – A nílusi krokodilok nyomában (ism.)
11.00: Sajtószemle
12.00: Heti szemle
12.30: Csupa hétköznap
13.10: Találkozás a természetben (ism.)
13.40: Az alagút gyermeke
15.05: Cirkuszművészet
Kanadából
15.25: Ha úgy gondolod, Jóisten
15.30: Az Octopus-vállalkozás
Kalandos kvíz
15.55: A Te meg én
heti előzetese
16.10: Daktari
Kalandfilmsorozat
17.10: Idősek klubja
18.05: X-Large
Az ORF ifjúsági magazinja
18.30: A Wörthi-tavi kastély
19.30: Híradó
19.48: Sporthírek
20.15: Kedves élet
Történetek a szerelemről
21.10: Egy angyal Félixnek
Filmsorozat
22.00: Víziók
22.05: Játék a hegy méhében
Két bányász, aki a beomlott tárnában rekedt, belemerül a mitikus alakok és jelenségek fantázia-világába. Az ördög, egy viziselő és más mesebeli lények ejtik zavarba őket, mindaddig, amíg a felszínre nem jutnak.
23.10: Faust elátkozása
23.50: Éjszakai zeneszó
0.35: Ex libris
0.40: Ezer mestermű

OSZTRÁK 2

8.00: Panorámaképek a tartományokból
9.05: Heidi
Rajzfilmsorozat
9.30: Az Enterprise űrhajó
10.15: Pan-optikum
10.30: A fehér csődörök csodája
Amerikai film
12.00: Videózene
12.30: Oldalpillantások
Revü, művészlexikon
13.00: Haza, idegen haza
Többnyelvű műsor
13.30: Sportdélután
Forma–1, Japán Nagydíj
18.05: A milliomos
Filmsorozat
18.30: Osztrák képek
18.55: Krisztus ma
19.00: Ausztria ma
19.30: Híradó
19.48: Konfliktusok
Az állampolgárok jogaikért harcolnak
20.15: A Radetzky-hadművelet
Bécsben Carl Szokoll kapitány, a Walküre-hadművelet végrehajtója az egyetlen, aki nem bukik le, sőt még elő is léptetik, így kénytelen tovább teljesíteni kötelességét Hitler szolgálatában, noha tudja, hogy a háborút rég elvesztették...
22.00: Tetthely
Egy rendőr halála
23.30: Szuperzsaru
Olasz–amerikai filmvígjáték
1.15: Ex libris
1.20: Ezer mestermű

CSEHSZLOVÁK F1

8.45: Gyerekek műsora
10.05: Objektív
Magazin
10.40: Komputervilág
11.00: Nagyvárosi krimitörténetek
Tévésorozat
11.50: Receptek
nemcsak vasárnapra
12.30: Mi történt a héten?
13.40: Autóverseny
14.00: Akrobatikus rock and roll-verseny
14.40: Biciklikrosszverseny
15.35: Cseh és Szlovák Köztársaság–Németország
férfi kézilabda-mérkőzés
17.00: Hitparádé
Zenés műsor
18.00: Walt Disney bemutatja...
19.10: Esti mese
19.30: Tévénapló
20.06: Kofter Hofter
Szórakoztató vetélkedő
20.45: Észak és Dél
Amerikai tévéfilm-sorozat
21.50: Sporthíradó
22.00: Labdarúgó-összefoglaló
22.50: Olimpiai krónika
23.35: Mi történt a héten?

CSEHSZLOVÁK STV

8.00: Híradó
hallássérülteknek
8.15: Angol nyelvtanfolyam
8.55: Francia nyelvtanfolyam
9.25: Spanyol nyelvtanfolyam
9.55: Nils Holgersson
Japán rajzfilmsorozat
10.20: A menedzsment világában
11.20: Bach tiszteletére
Zenés műsor
13.00: Nemzetközi lóverseny
14.10: Nemzetiségi magazin
14.45: Színes bazár
Mesefilm
15.15: Az emberek és a delfinek
Szovjet film
15.50: A lovas járőr
Cseh film
17.20: Szabad...?
Zenés, szórakoztató műsor
18.00: Esti mese
18.10: Forrás
18.30: Egyházi műsor
18.40: Tíz perc a ...
19.00: Az STV híradója
19.20: Menekülés az Aranyföldről
Tévésorozat
20.25: Harc a demokráciáért
21.30: Híradó
21.45: Vetélytársnők a szerelemben és a halálban is
A film bef. része

Október 25 — VASÁRNAP

15.05 SAT1

MAJMOK BOLYGÓJA

1967-ben készült amerikai sci-fi Pierre Boulle azonos című regénye alapján

Egy földi űrhajó kietlen bolygóra zuhan, s csak három asztronauta éli túl a katasztrófát: Taylor, Dodge és Landon. Hamarosan döbbenetes felfedezést tesznek: az ismeretlen bolygón intelligens majmok uralkodnak, akik ellenségeiknek tekintik a „primitív" embereket, s rabszolgasorban tartják őket. Dodge hamarosan meghal, a másik két férfi pedig fogságba kerül. Landon egy „emberkísérlet" során belehal az operációba. Taylornak sikerül elnyernie a majompszichológusnő, Zira és a régész, Cornelius rokonszenvét, akik mindent megtesznek, hogy új barátjukat megmentsék...

Főszereplők: Charlton Heston, Roddy McDowall, Kim Hunter. Rendezte: Franklin J. Schaffer

20.15 PRO7

VALDEZ

1970-ben készült amerikai western

Frank Tanner, a gazdag földbirtokos emberei a gyilkossággal gyanúsított fekete bőrű Rincont üldözik, aki egy kunyhóban sáncolja el magát. Az éppen arra járó mexikói segédseriff, Bob Valdez segíteni akar a férfin, de beszélgetésük közben Tanner egyik embere rálő Rinconra, mire az pisztolyt ránt. E kényszerhelyzetben Valdez lelövi, de nemsokára rádöbben: a férfi ártatlan volt. Amikor özvegye számára Valdez pénzt kér a földbirtokostól, az kegyetlenül összevereti embereivel. Valdez visszatér, s elrabolja Gay Erint, Tanner barátnőjét. Gátlástalan hajsza indul ellene, de ő egyszerűen legyőzhetetlennek bizonyul...

Főszereplők: Burt Lancaster, Susan Clark, Jon Cypher. Rendezte: Edwin Sherin

Műholdtölte

Késleltetett indítás

SAT1 Az érdeklődők, már akiknek módjában állt, hiába forgatták a műholdakra irányított antennáikat, sehol sem találták szeptember 26-án az RTL2-t. A kölni kereskedelmi adó második csatornája ugyanis – mintha Magyarországon lennénk – sugárzási engedély hiányában nem tudta megkezdeni munkáját. A stúdiókban állítólag minden készen állt a folyamatos üzemre – mint ismeretes, az RTL2-t huszonnégy órás, jellegzetesen amerikai típusú és stílusú kereskedelmi adásnak tervezik –, de a nyilvánvalóan tökéletlenül előkészített indítás megbosszulta magát. A hesseni tartományi kereskedelmi televíziós bizottság a nyári kormányzati szünet után, október 28-án tartja következő ülését, és minden valószínűség szerint itt döntenek az RTL2 sugárzási és működési engedélyének megadásáról. *Gerhard Zeiler*, az ügyvezető igazgató úgy véli, hogy az engedélyt egészen bizonyosan megkapják: mivel minden törvényes előírásnak megfelelnek, semmi ok sincs rá, hogy a tartományi bizottság esetleg megtorpedózza az indulást. A megkapott engedély azonban csak harminc nap után léphet érvénybe, azaz az RTL2 legkorábban november 28-án kezdheti meg a műsorszórást. A rossz előkészítés sokmilliós veszteséget okozott az RTL-nek. Nemcsak a nem közvetített hirdetések (cseppet sem elhanyagolható) összegének kieséséről van szó, hanem a személyzet fizetéséről, a megkötött gyártási és közvetítési szerződésekről és így tovább. Ráadásul most a műsort is jelentősen át kell majd alakítani, ami persze ugyancsak pénzbe kerül.

 II. évf. 5. sz. 1991

IN MEMORIAM NÉMETH LAJOS

A hivatalos gyászjelentés hosszú, ünnepélyes rendben sorolja a Németh Lajos által hátrahagyott címeket, rangokat, feladatokat. – Előbb-utóbb mindnek lesz új gazdája. Biztos azonban, hogy azt az úrt, amit személyiségének, emberi habitusának hiánya jelent a művészeti és a tudományos közéletben – s persze a szűkebb szakmában, a művészettörténészek körében, azt senki sem lesz képes kitölteni.

Ha jól emlékszem, 1958 nyarán lehetett, hogy a Váci utcán Kondor Bélával találkoztam, aki bemutatta a vele sétáló barátját, Németh Lajost. Én, a kezdő egyetemista akkor szinte semmit sem tudtam róla. Mégis kíváncsian néztem, mert azt beszélték, hogy rövidesen odakerül a tanszékünkre, és tanítani fog bennünket. Ebből azonban akkoriban semmi sem lett.

Mi – akkori fiatalok – igazából az *Új Írás-vita* kirobbanásakor figyeltünk föl rá. Nemcsak szokatlan, de egyenesen fölrázó erejű volt az, ahogyan azokban az időkben figyelmét a valódi problémákra, a problémák valós fölvetésére és a vitathatatlanul igaz értékekre irányította. Sokan úgynevezett „próbaléggömb"-ként értékelték föllépését, egyfajta tájékozódásnak arról – ahogy akkor mondták –: „meddig lehet elmenni" az igazság kimondásában. Valójában azonban jóval többről volt szó: Németh Lajos ekkor egy életre, sőt egy korszakra szóló programot hirdetett meg bátran, és egyértelmű határozottsággal. – Sokunk számára jelentette ez az indíttatást pályánkon, az így lehet, sőt *csak így lehet, csak így szabad* parancsát!

Persze, magának Németh Lajosnak az indíttatása régebbi keletű volt, s itt is kell emlékeznünk és emlékeztetnünk mesterének, Fülep Lajosnak a példájára. Németh Lajos számára, de mindazok számára, akik tanítványinak mondhatták magukat, vagy a közelébe kerülhettek, Fülep a tudás és a műveltség valamiféle meghatározó mércéjének, etalonjának számított. Tőle tanulta Németh Lajos a fölismert értékek föltétlen tiszteletét és szolgálatát, a kötelesség érzését ezek föltárására és bemutatására. A fülepi – sokszor kíméletlen, és nemegyszer mások számára nehezen elviselhető – egyetlenértelműséggel szemben azonban Németh Lajos egyénisége rendelkezett a tolerancia és az empátia kegyelmével is. Ez a kettős kegyelem tette képessé, hogy egyszerre tudott hinni és kételkedni, hogy „az egyedül üdvözítő" mellett tudott figyelni a másikra, a másik, a mások igazságára is, hogy mindig képes volt a vele szembenálló vélemény mérlegelésére is, tudott értékelni egymástól mégoly különböző megoldásokat is, ha azok valóban megoldásoknak, lehetséges eredményeknek, és nem csupán álságos hazugságoknak bizonyultak.

– Igen, itt van – legalább számomra – a Németh Lajos-jelenség lényege; tudott hajlékonyan vitatkozni, nyitott volt és megértő az élet és a művészet minden produktuma iránt, de nem ismert tréfát az erkölcs és a tisztesség dolgában! Egyik utoljára megjelent, a művészi felelősségről értekező írásában Jacques Maritainnel egyetértve utasítja el a Gide-i gondolatot, hogy „Annak, amit valaki ír, nincs jelentősége, következménye". Németh Lajos szerint: „Nem lehet olyan törvény, amely ellene szólhatna az erkölcsi kategorikus imperativusznak, mert az utóbbiban az emberi egzisztencia lényegéről, az ember üdvözléséről van szó".

Lajos!

Most, amikor a baráti kötelesség ide állított a koporsód mellé, hogy búcsúzzam Tőled a Művelődési és Közoktatási Minisztérium, a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége, valamint a Művészeti Alap tagsága nevében, s persze a szűkebb szakma, a művészettörténészek és a magam nevében is, félve gondolok arra, hogy mi lesz ezután? Lesz-e bennünk elegendő erő, következetesség és erkölcsi tartás ahhoz, hogy félretéve pillanatnyi érdekeket, vélt előnyöket tudjunk figyelni egymásra, a művészetre, a társadalomra, az életre, múltra és jövőre? – Félek. De tudom azt is, te ettől a félelemtől óvnál legelőször! Biztatnál, hogy higyjünk, hogy higyjünk egymásban, bízzunk a másik tisztességében!

Lajos!

Köszönöm a barátságodat! Köszönöm őszinte kételyeidet és magabiztos hitedet!

Lajos!

Igyekezni fogunk! – Nyugodjál békében!

KOVÁCS PÉTER

(Elhangzott a temetésen, 1991. szeptember 19-én)

KOVÁCS Péter művészet

1021

1980.V.24. 4,25 N.

Jó reggelt!

Szobor is, meg játék is a barcsi betoncápa és a sárkány, amely mától hivatalosan is a gyerekeké. A szobrászati alkotás hosszu, kigyózó történetét Kovács Péter rövidre fogja.

A véső, a kalapács, az öntőforma, az öntőpisztoly mellé most bevonul a betonágyu is a szobrászok fegyvertárába. A villányi szobrász szimpóziom programjában az idén monumentális beton szobrok készitését ismerik meg a részt vevők japán kollégájuk Iszei Amemia segitségével. Egy 1968 tavaszán iródott tudósitásból való ez a két mondat. Azóta nyolc magyar szobrász tudja már magáénak a ... beton megformálásának mesterfogásait. Négy alkotás disziti Pécs tereit és lassacskán befejeződik a szobrász szimpózion kétéves munkája stilusosan szoboravatással. Bár lehet, hogy a szobor nem a legjobb szó, hiszen az a két plasztika, amelyet a gyermeknap tiszteletére ma felavatnak a barcsi strandfürdőben alkotójuk szándéka szerint mindenekelőtt játék és csak másodsorban müalkotás. Persze megállja a helyét szoborként is a mulatságos betoncápa, amely lévén a fürdőmedencében elhelyezve csúzdának is használható, csak ugy mint a szines müanyagbeton sárkány, ami a japán népmesékből származott Barcsra. Egyként, bár a szobrok avatása csak ma lesz, a müélvezet már megkezdődött. Mert hát a gyerekek, ellentétben a felnőttekkel, nem szeretik a formaságot, és avatás ide, avatás oda, már kéthete játszanak a szobrokon.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-720

Kovács Péter,
művészettörténész

DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP

1980 SEP 5

1021

A műtörténész szemével

BIRKÁS ISTVÁN: Kibontakozás

Hétfőn délután kettős ünnepséget tartottak a castrumi új általános iskolában: az iskolaavatás és ünnepélyes tanévnyitó előtt felavatták városunk egyik festőművészének, Birkás Istvánnak „Kibontakozás" című domborművét, amely dombormű az iskola előcsarnokát díszíti. Ha az alkotás értékét pénzben akarjuk kifejezni, akkor egymillió-kétszázezer forintos összegről kell beszélnünk, hozzátéve, hogy a költségek javarészt a Képző- és Iparművészeti Lektorátus finanszírozta, ily módon a „Kibontakozást" Dunaújváros végsősoron ajándéknak tekintheti.

Az alkotás művészi értékeiről Kovács Péter művészettörténész véleményét idézzük, a Magyar Képzőművészek Szövetségének alelnöke avatóbeszédében az alábbiakat mondotta:

— Örömmel tölt el az iskola birtokbavételének és a műalkotás felavatásának egyidejűsége. Mindkettő fontos kultúrpolitikai esemény, és különösen szerencsés dolog, ha az új világ építésekor a praktikus mellett fel tudjuk mutatni az emberit, a művészit is. Ez a dombormű a felnövekvő generációknak készült. Eszembe jut a saját régi iskolám, ahol az előtérben és a folyosókon szobrok néztek ránk, mégpedig hideg márványtalapzatról. Nem emlékszem, kit ábrázoltak a szigorú bronzfejek, csak az aranyfeliratok villannak fel előttem, és tudom, hogy ezek a szobrok már akkor elvesztették számomra műalkotás jellegüket, egyszerű „bútordarabokká", megszokott tartozékokká váltak. Hiszem, hogy Birkás István „Kibontakozása" nem pusztán berendezési tárgy, holott vállalja a funkcióját, vagyis dekoratív falburkolat. Természetesen illik bele a környezetbe, irányt ad a mozgásnak, körbevezeti a tekintetet. Számomra a világ tágasságát, a gondolat szabadságát, a megszerezhető tudást jelenti. Hogy az iskola ezerháromszáz tanulója mit fog látni benne? Valószínűleg ezerháromszáz vagy annál is többféle dolgot vesznek majd észre rajta, attól függően, hogy egy nehéz felelet előtt vagy után pillanthatnak-e rá, attól függően, hogy milyen lesz az adott napszakban a világítás. A „Kibontakozás" megmozgatja a fantáziát, birtokosai gazdagodnak általa.

repelt: *Paulusz-Hódermerszki, Furják, Medve, Tóth-Badi, Mártha, Bogárdi-Béres, Miklós II. Ármai.*

A mérkőzés során szóhoz jutottak még a többiek is: az utóbbinak a könyöke van gipszben. A jó formába lendült Építők remélhetőleg jó játékkal rukkol ki, és ezúttal idehaza tartja mind a két bajnoki pontot.

Volán – vereség

Vasárnap a megyei bajnokság negyedik fordulójára került sor. A listavezető Szondi SE ezúttal is nyert, így továbbra is pontveszteség nélkül áll a tabella élén. A második helyen tartózkodó Mezőfalva is jól szerepelt, idegenből hozta el mind a két pontot. A D. Volánnak most sem sikerült, mert ismét alulmaradt egy góllal, ezúttal Lajoskomáromban. A hét végén a D. Volán az élen álló Szondi SE-t fogadja, és bizonyára mindent el fog követni a hazai csapat azért, hogy pontot szerezzen az egyik bajnokjelölttől. A találkozó délelőtt 11 órakor a Volán-sporttelepen lesz.

Lajoskomárom—D. Volán 2:1 (1:0)

Lajoskomárom, 300 néző. V.: Fekete.

D. Volán: Peltzer — Czeiner, Tóth, Suha, Tóth II. — Kusler, Garbacz, Paulusz — Takács, Halász I., Golubov.

A jóiramú találkozó első percében már megszerezte a vezetést a hazai csapat. Kiegyenlített játék után az utolsó tíz percben a Lajoskomárom és a D. Volán is egy-egy gólt lőtt, így 2:1 hazai győzelem született.

G: Béres, Bodai illetve Kusler.

Jó: Nagy, Verebi, Béres illetve Czeiner, Garbacz.

További eredmények: Szondi SE — Polgárdi 3:1 (1:1), Lovasberény — Mezőfalva 2:4 (1:3), Enying — Perkáta 4:0 (1:0), Toldi SE — Seregélyes 3:0 (2:0), Mányi TK — Sárbogárdi VT 5:0 (3:0), Tordas — Ercsi Kinizsi 0:1 (0:0), Sárbogádri Tsz — Móri SE 4:2 (2:0).

A bajnokság állása:

1.	Szondi SE	4	4	0	0	14- 3 8
2.	Mezőfalva	4	3	1	0	13- 5 7
4.	Polgárdi	4	3	0	1	10- 7 6
3.	Mány	4	3	0	1	11- 2 6
5.	Ercsi	4	3	0	1	6- 3 6
6.	Toldi SE	4	2	0	2	8- 6 4
7.	Sárbog. Tsz	4	2	0	2	8- 9 4
8.	Tordas	4	2	0	2	5- 6 4
9.	Lajoskom.	4	2	0	2	7- 9 4
	Sárbogárdi VT	4	2	0	2	7- 9 4
11.	Enying*	4	1	2	1	10- 8 3
12.	**D. Volán**	**4**	**1**	**0**	**3**	**7- 6 2**
13.	Mór*	4	1	1	2	10-11 2
14.	Perkáta*	4	1	0	3	5-16 1
15.	Seregélyes	4	0	0	4	1-11 0
16.	Lovasberény*	4	0	4	4	3-14 0

* = egy-egy büntetőpont levon-

[illegible] az Adony, a Nagykarácsony és a Szabadegyháza. Ebben a fordulóban csak az Iváncsa—Adony mérkőzésen nyert a vendégcsapat, a többi találkozón hazai siker született.

Eredmények: Sárosd—Beloiannisz 1:0, D. Építők ifi II.—Nagykarácsony 2:0, Ráckeresztúr—Hantos 2:1, Szabadegyháza—Baracs 3:1, Előszállás—Pusztaszabolcs 2:1, Iváncsa—Adony 0:2.

A bajnokság állása:

Felnőtt:

1.	Szab.-h.	2	1	1 —	5 —	3 3
2.	Adony	2	1	1 —	4 —	2 3
3.	Nagykar.	1	1	— —	3 —	2 2
4.	Baracs	2	1	— 1	5 —	5 2
5.	Pusztasz.	2	1	— 1	3 —	3 2
	Ráck.	2	1	— 1	3 —	3 2
	Sárosd	2	1	— 1	3 —	3 2
8.	Beloian.	2	1	— 1	1 —	1 2
9.	Előszállás	2	1	— 1	4 —	5 2
10.	Hantos	1	—	— 1	1 —	2 0
11.	Iváncsa	2	—	— 2	0 —	3 0
	D. Ép. ifj. II.	2	1	— 1	3 —	3 2

Ifjúsági:

1.	Sárosd	2	2	— —	13 —	2 4
2.	Pusztasz.	2	2	— —	12 —	1 4
3.	Szab.-h.	2	1	1 —	6 —	4 3
4.	Adony	2	1	1 —	5 —	3 3
5.	Hantos	1	1	— —	3 —	2 2
6.	Iváncsa	2	1	— 1	4 —	5 2
	Baracs	2	1	— 1	4 —	5 2
8.	Nagyk.	1	—	— 1	1 —	2 0
9.	Előszáll.	2	—	— 2	1 —	5 0
10.	Ráck.	2	—	— 2	2 —	11 0

Sovány voltam, hajlotthátú, meg kopasz is; ráadásul még szemüveget is kellett viselnem. A nők csak akkor mosolyogtak rám, ha a zsúfolt villamoson le akartak ülni a helyemre. A világon senki sem vette észre, hogy bennem is folyik vér — hogy milyen tűz ég szemüvegem mögött.

Egyik alkalommal a röplabdapálya mellett haladtam el. A szurkolótábor szinte őrjöngött. A játék heve parázslott biztatásukban. A női válogatott játszott. Én minderről tudomást se vettem. Még a lépteimet se lassítottam. Ám egyszercsak szállt felém a labda. Elugrani nem tudtam. Fejen talált. Összecsuklottam, mint a colstok.

Soká tértem magamhoz. Első eszmélésemkor egy hűvös tenyeret éreztem a homlokomon. A második ébrenlét után két hatalmas, figyelő, szeretetet sugárzó szempárt láttam meg. A harmadik eszmélés után jöttem rá, hogy engem az a lány ápolgat gyöngéd simogatással, aki a hálónál akkora erővel csapta le a labdát, hogy az letaglózott.

A sportoló lány hazakísért. Etetgetett, itatgatott. Elhalmozott kedveskedéseivel. Szóval összeismerkedtünk. Ezután szinte állandó jelleggel találkozgattunk.

Szigorú napirendje volt. Hogy közelében maradhassak, a találkozásainkat is az ő programjához igazítottam. Korán reggel egy órát mindig a városi parkban futott. Én is elkezdtem járni ide. Először csak tíz métert tudtam az ő tempójával futni. Ilyenkor az időjárásról suttogtam neki néhány szót. Az uszodában is egy órás edzést tartott. Én ott álltam a stratkövön, és mindössze addig láttam egyre csodálatosabbnak tűnő rózsaszín sarkát, amíg egy-egy szaltó után el nem tűnt a vízben. Esténként a röplabdapályán én hordtam neki vissza a kerítés közelében rekedt labdákat. Ilyenkor kezeink néha összeértek. Egyszer, éppen egy ilyen kéztalálkozás alatt ébredtem rá, hogy ha közelebb aka-

rok k
sebbé,
talem
ként
lönbe
szú id
het

Rákapcsoltam. Nem sok idő telt el, és tudtam úgy futni, mint ő. Később nemcsak hogy bemerészkedtem a medencébe, de váll-váll mellett úsztam vele. A röplabdapályán pedig neki kellett tartani az én lecsapásaimtól. A vállaim kiszéleseded-tek, láb- de különösen karizmaim kidomborodtak. Kinőtt a hajam, szemeim úgy megerősödtek, hogy a sassal versenyre kelhettem az éles látásban.

Egyszer, amikor egy AN-ból 2400 méterről együtt ugrottunk, szintén ernyőt bontottam, a csendes lebegésben szerelmet vallottam neki.

Némán, ünnepélyesen, lassan ereszkedett alá. Amikor földközelbe értünk, megszólalt:

— Korábban ön olyan kedves volt, olyan segítségre szoruló... De hová lett mindez? Ön, már megbocsát a hasonlatért, de teljesen olyan lett, mint a fiúk a válogatott keretben...

Talajt fogtunk. Teljes lelki nyugalommal összehajtogatta az ejtőernyőjét, és elment az autóbuszhoz.

Legutóbb csábosan bájos fehér teniszszoknyában láttam. Labdaszedőjeként egy nyápic, szemüveges fickó ügyetlenkedett. Kideritettem, hogy hol dolgozik és mi a foglalkozása. Holnap felkeresem és elkezdek vele rendszeresen foglalkozni. Ő fog helyettem edzeni. Addig nem szállok le róla, amíg nem fut úgy, mint a szarvas, amíg nem úszik úgy, mint a delfin, amíg nem állít fel súlyemelésben dupla világrekordot. Addig én egy kicsit lazítok... És akkor majd meglátjuk, hogy ki fog a lánynál győzni!

(Sigér Imre fordítása)

KOVÁCS Péter mint.

nyoknak nevezik az itt élő romákat. Ők Marosvásárhelyhez kötik magukat, meg Kolozsvárhoz. A mai napig is hét Gábor cigány van börtönben a vásárhelyi verekedés következményeként – magyar vagy román egy sem. Ha értik, ha nem, miért van így, valahogy természetesnek tekintik, hogy így esett. A gáborok nem is haragszanak senkire. Háromszáz éve élnek a környéken, mind kézműves vagy kereskedő. Pálinkafőzéshez használatos rézüstöket, rézkazánokat készítenek archaikus módszerekkel, de a hiánygazdaságban permetezőgépekre is szakosodtak. Fakalapácsokkal ütik a durva fémlemezt, amely kezeik között készségesen idomul a kívánt formára. A vajda otthonában, a falakon – bőgő szarvas a hegyi tónál, csábos indiai asszonyok, ilyesmik mellett – múlt századi litográfiák. Bem apó, Petőfi és Kossuth állnak egy dombon, kissé távolabb Rózsa Sándor fenekedik a kardjával. Egy másikon II. Rákóczi Ferenc épp édesanyjától búcsúzik, nyilván idegenbe bújdosása előtt. A képkeretekbe tűzve családi fotók sorakoznak, többnyire férfiak csoportképei. A vajda fia szép, erős ember, kísértetiesen hasonlít a kép Rózsa Sándorához. Hosszan és világosan fejti ki, miért érdektelen számukra a szebeni király. Ők a magyarokhoz húznak inkább, mint mondja, ötszáz évvel ezelőtt együtt jöttünk Ázsiából. Kifejezőereje, sugárzása politikusi képességekkel ruházza föl, ám amikor kisebbségi érdekvédelemről, saját pártról, a parlamenti képviselet lehetőségeiről beszélünk, látszik, hogy nem egészen értik, mit akarunk. Azaz mi nem értjük őket, miért is van jól mindaz úgy, ahogy van.

✲

Marosvásárhelyen az utcák tiszták, a főtér házai, még ha csak homlokzatukon is, de jó állapotban vannak. Viszonylag sok nyugati autó jár az utcákon, és nem is mind tíz év fölötti. Napközben zsúfoltak az üzletek, a járdai árusok is túladnak a bóvlikon. Nagy újságosstandokon sokféle lap keveredik, román is, magyar is, látszólag minden rendben. A helyi sajtóba lapozva megdöbbentő a durva hang, még inkább az okfejtések lapos színvonala.

NAGYSZEBEN: KIRÁLYI PALOTA

Egyre közeleg az indulás ideje, izgulunk, hiszen vár ránk a király. Dízelt azonban nem találni sehol, a csontszáraz kutaknál hat-hétszáz méteres sorok várakoznak. Egy teherautó ácsorog legközelebb a kúthoz, a főnt ülő középkorú asszony csak a vállát vonogatja és mosolyog. Állítólag másnap kettőre várják a szállítást. A hotelből azonnal telefonálunk a királynak, ne izguljon, jövünk. Újra csak Florin van otthon, Cioaba még egy napot Bukarestben maradt. Interjú másnap egykor.

Reggel a piacon találjuk karácsonyfalvai barátainkat. Egyikük megígéri, hogy segít üzemanyagot szerezni. A gábor vajda fia ötven márkával a kezében eltűnik egy épület mögött. Nagy kannákkal érkezik vissza, valaki kíséri, aki a kúthoz tartozik. Láthatólag régi ismeretségben vannak; nagy tisztelettel bánik a régi klienssel. A sor eközben meg sem mozdul.

✲

Vásárhelyről Nagyszebenbe menet lepusztuló, elhagyott szász falvakon visz az út. Bezsaluzott ablakú porták a falvak közepén, a házak mögött hatalmas, íves fakapuk, magas kőkerítésekkel – kicsi erődök. Tízpercenként egy-egy tizenötödik századi emlék. Lezárt gótikus templomok vagy omló várak a dombok tetején. Köveik a környező újabb házak falait erősítik immár. Marosvásárhelynél még gazdagon művelt földek között utazunk, később ez is elmarad, hosszú kilométereken át parlag a táj, legfeljebb néhány kisebb nyáj unatkozik a lerágott füvön. Útközben váratlanul egy furcsa, imbolygó alkotmány zöttyen elénk. Mint párzó krumplibogarak – a Kárpátokhoz közeledő szerpentinen egy Dacia hátára egy másik is kapaszkodott. Valaki épp az új autót viszi haza Bukarestből. Hosszúkás völgybe érve hirtelen átrendeződik a természet, déli vulkanikus vidékeket idéző kopárság fogad, a színekben amúgy sem tobzódó országban már-már monokróm a látvány. Beérve a völgy közepén húzódó Copsa Micába, minden érthetővé lesz. A kéményerdővel körülvett településen cinket és ólmot dolgoznak fel, a harmadik, de legmeghatározóbb produktum a koromfekete. Így hívják a metángázból előállított mesterséges színezéket, amely mindent belepett. Fekete a ház, az autó, a fa, de fekete az ember is. A gyár melletti parkolóban árválkodó helyi vidámpark hiába várja a gyerekeket, akik pénz híján a szurtos porban játszanak. A Geo Magazin szerint ez a világ legszennyezettebb települése. Egy kölyök, mintha büszke lenne rá, hogy egy világhírű faluban lakik, vigyorogva keni az arcára a földön, falon és kezén megtelepedett koromfeketét.

A második interjú helye

Nagyszebenben a régi rezidencia mögötti udvaron apró tűz lobog. Színes ruhás cigányasszony tesz-vesz a kút körül. Hatalmas pulykák lépdelnek az agyagos sárban. Körben mindenfelé árkok szabdalják az udvar földjét, talán a közműveket fektetik majd ide. A kert végében épülő új palota tágas, kivagyi épület. Terebélyes homlokzatán sűrű minták sorakoznak. A kapuhoz széles lépcsősor vezet majd, a márványlapokat most illesztik a helyükre. A cigányasszony eltávolodik tradicionális kellékeitől, amikor felőlünk érdeklődik, gesztusai, hanghordozása már egy felvilágosult városi asszonyé. Előresiet, kitárja a nappali ajtaját, hátának takarása mögül föltűnik Ion Cioaba, a cigány király arca. Odabent tanácskozik hatodmagával. Talán családi tanácsot tart. Széles tárgyalóasztalnál ül, húsos keze az asztalon pihen. Udvariasan mosolyog, szájában aranyfogak csillannak. Duzzadt ujjain diónyi gyűrűk, mind aranyból. Egyikükön mintha Mercedes-jelvény lenne. Rutinos sietséggel egyeztetünk. Végighallgatja a mondókánkat, randevú hatkor a pártirodában. Sajnálkozva közli, hogy kétkilós, Olaszországban készített neobarokk aranykoronája ezúttal nem lesz vele. A bankba vitték ugyanis.

LUMINITA (FÉNYECSKE), A KIRÁLYLÁNY

A harmadik interjú helye

Pontban hatkor a párt lapja, a Neo Drom főszerkesztője fogad bennünket. Luminita Mihai, a király lánya, intelligens fiatal nő, hamar kiderül, hogy széleskörűen tájékozott. Bölcsészkart végzett, angolul beszél. Ha az előbbi nem is, ez utóbbi mindenképpen ritka errefelé. Kávéval kínál és hosszan beszél a romániai cigányság tagozódásáról. A román cigányoknak három nagy csoportja van, a hegedű jelűek, a kerék jelűek és akik a römikártya ász jelét viselik. Csak finoman utal rivalizáló pártokra, a gáborok, a magyar cigányok számításba sem jönnek nála. Ők az RMDSZ-re szavaztak, sokan közülük magyarnak mondták magukat a népszámláláskor. Idézi a költő Rajko Djuricot, a Roma Világszövetség elnökét, aki gyakran publikál a négyoldalas Neo Drom hasábjain. Luminita megígéri, hogy az interjú után elkísér bennünket közeli roma falvakba is, ahol még sokan élnek sajátos elszigeteltségben. Gyógyfüvek keresésével, termesztésével, eladásával foglalkoznak. Többen gyógyítanak is közülük, és olyan egészségesek – meséli –, hogy télen-nyáron meztelenül járnak. Luminita hangsúlyozza, hogy a rezervátumszerűen elzárt falvakba veszélyes ismerős kíséret nélkül utazni, félő, hogy bajunk eshet ott. Egy másik forgatócsoportot említ, amelyik pórul járt, eltűnt holmijaikat később csak négy távoli helyről lehetett összeszedni. Igaz, mondja, egy ilyen kíséret kétezer márkába kerül. A királlyal készülő interjúért nem kell fizetni, még csak az kéne, hogy külföldön elterjedjen, a király pénzt fogad el. A kétezer márkába a kíséreten felül – megígéri – kapunk két rend női cigány viseletet ajándékba. Miközben nagyjából megegyezünk, befut a király is, és leül a hosszú tárgyaló végében álló íróasztalhoz. A házias viseletet kameraképes öltöny váltotta föl. A hangulat oldott, mondhatni szívélyes. A király előtt telefon, az asztali üveglap alatt színes képek préselődnek: a király szétvetett karral egy dombon hever, hasa az égnek mered. Mellette egy képeslap Chagall festményével, odébb imádkozó indiai nők és gyerekek. Egy másikon Siva áll színes ruhában. Az üvegfal előtt sárga és rózsaszín műanyag bokrok, a király feje fölött elérhetetlen magasságban önmaga, választási plakátjának rózsaszínűre retusált fotója lebeg. Beállítjuk a kamerát, a reflektort. A monitoron már megjelenik Ion Cioaba arca, de azonnal ki is tűnik. Bepróbálom a hangot is. A király kimegy a helyiségből, Luminita kisváratva közli, hogy a király Brassóba utazott. De hát itt a táskája – hápogunk elképedve. Van neki több, hangzik a válasz.

A FEKETE COPSA MICA

Bojár Iván András

MÚZEUMBÓL RENDHÁZ?

Őrségváltás Székesfehérváron

Székesfehérvár. István Király Múzeum. Autókaraván, népi összjáték, zarándokünnep. Kovalovszky Márta, Kovács Péter és a magyar avantgard. (Fény)érzékeny alanyok – Csontváry, Kassák, Moholy Nagy, Hajas, Gecser Lujza, Erdély.

Úgy érzem magam, mint az inkubátorból kipottyant csecsemő" – Fülöp Gyula régész lelkiállapota szeptember 30-án néhány perccel éjfél előtt. Elsejétől ő a Szent István Király Múzeum megbízott igazgatója. Elődje, Kovács Péter csomagol, beköltözik az egyik kutatószobába, beosztott muzeológusként folytatja a munkát. Tíz éve van a nyugdíjig. Fülöp Gyula csak akkor szeretett volna színre lépni.

Kovács Péter felmondásának indoka az 1991/XXXII számú, a volt egyházi ingatlanok tulajdonjogi helyzetéről szóló törvény végrehajtása körüli, a múzeum érdekeit sértő anomáliákban gyökerezik. És nem az a baj, hogy a ciszterci rend visszaigényelte jogos tulajdonát...

Kovács Péter hívő katolikus, Kerekes Károly nemkülönben. Az egymás között – Kovács Péter kezdeményezésére, a múzeum sorsát rendezendő céllal – létesített forró drót, „action direct" par lettre, a megyei önkormányzat elnökének presztízs-szempontjai miatt sajnos megszakadt. Sőt. A múzeum felelős vezetőjét eltiltották ez ügyben a rábízott intézmény érdekeinek képviseletétől. Nem meg, – legyőzték.

Egyetlen kiskapu maradt a független véleménynyilvánításra – a felmondás. Kovács szerint ennek ereje kellő súllyal hozta napvilágra a megyei önkormányzat időhúzó, átmeneti megoldásokat szorgalmazó, erőtlen magatartását.

Kovács Pétert némi reménnyel tölti el az Arany János gimnázium esete. Ők 900 millió forintért vadonatúj épületet kaptak a református egyháznak átadottért cserébe.

Talán az elmúlt tíz évben mintegy százmillióért felújított barokk műemlék, a Fejér megyei múzeumok központja, a benne koncentrálódó szellemi és materiális érték, a római kőtár, a régészeti gyűjtemény is megér ugyannyit. Akkor a ciszterci rend maroknyi csapata végre elkezdheti az alapozást és az „állam evilági szempontjait érvényesítő kulturális munkát felválthatja az egyház transzcendens, szélesebb távlatú embernevelése". Olyan embereké, akik majd tisztelni tudják a köveket.

*

Kovács Péter és Kovalovszky Márta tovább folytatják harminc évvel ezelőtt megkezdett munkájukat: a XX. századi magyar képzőművészet történeti folyamatainak, alkotóinak és csoportjaInak bemutatását.

Hogy ki (mi) látható 1993-ban?

Halas István fotóművész, Megyik János festő, Louise Mc Cagg szobrász, a középeurópai barokk profán műfajai és a „mi keletfranciáink".

*

Paál Huba, a megyei közgyűlés elnöke és dr. Berecz Botond alelnök egyennévjegyet nyújtanak át, rajta (és az alelnök zakójának hajtókáján, jelvény formában) Fejér Vármegye régi-új címere fűben térdeplő István királlyal, égben lebegő Máriával és kisded Jézussal. A megye nehéz helyzetben van, ugyanis a művelődési központ, a jelenlegi helyét amúgy is kinőtt megyei levéltár, könyvtár, múzeumi központ (e kettő társbérletben) és képtár egyaránt egykori egyházi ingatlanban működik. (A levéltár épületét a Szatmári Irgalmas Nővérek, a művelődési központét a római katolikus egyház igényli vissza.)

„Nem kérdőjelezhető meg a rendi élet feltételeinek megteremtésére irányuló igény jogossága" - szögezi le Paál Huba, hozzátéve, a törvény tíz évet ad az intézmények átadására, hogy jelenlegi tevékenységük ne szenvedje meg a változást, melyben a prioritások meghatározása az egyházak joga.

A képtárral nincs különösebb probléma, az evangélikusok elfogadták az épület-helyett-pénzt megoldást, már csak a kormány tárcaközi bizottságának jóváhagyása szükséges. Bonyolultabb a helyzet a múzeumi központtal. Mivel a fideszes polgármester irányította Székesfehérvár idén szeptembertől használatra, jövő januártól tulajdonba visszaadta a ciszterciátáknak az egykori József Attila gimnáziumot (ahol egyelőre egy új ötödikes felekezeti osztály indult), a megye lépéskényszerbe került, hiszen templom, iskola és (a ma még múzeumként-könyvtárként szolgáló) rendház egymás mellett áll. Megtörnék a rendi élet évszázados praktikus hagyományait, ha utóbbit nem engednék visszatelepülni – bár talán olcsóbb lenne új rendházat építeni, mint rendházzá visszaalakítani a mai múzeumot és felépíteni egy számos speciális funkció ellátását igénylő új múzeumot, plusz egy korszerű könyvtárat, mert a mostani rég kinőtte a helyét. (Viszont egy új múzeumépületben esetleg el lehetne helyezni a jelenleg több különböző helyen tárolt raktári anyagot.)

Valószínűleg csak 1994-ben tárgyalja a tárcaközi bizottság e kérdést. Paál Huba szerint a ciszterek elfogadnák az 1996-os épületátadást. Ha ennek a feltételei nem teremtődnek meg, akkor sajnos azt kell mondani – fogalmaz a megyei közgyűlés elnöke –, hogy nem fogjuk tudni visszaadni az épületet, mert a törvény azt is garantálja, hogy a benne lévő intézmény funkciója nem sérülhet. Feltételek = sok-sok pénz új épületekre. Amennyi a megyének nincs. A tárcaközi bizottság számára a megyei önkormányzat a visszaigényelt ingatlanokban működő intézményekkel közösen kidolgozta azok végleges elhelyezésének módozatait, közte két változatot a könyvtár, négyet a múzeum elköltöztetésére. Hadd ne idézzük, több gépelt oldal, sok cím, sok millió forint.

Ami az élete főművét fenyegetve látó, lemondott múzeumigazgatót, Kovács Pétert illeti, Paál Huba szerint azzal követett el hibát, hogy bár részt vett az önkormányzat és az egyház közötti tárgyalásokon, mégsem közben, hanem a kidolgozott és a tárcaközi bizottságnak elküldött megállapodás-tervezet aláírása után kezdett feszegetni bizonyos problémákat. A ciszterci rendfőnöknek a megyei önkormányzattal való egyeztetés nélkül írott levelével pedig tulajdonképpen az egész megállapodás-tervezetet megkérdőjelezte. (Ezt a megállapodás-tervezetet nevezte Kovács Péter a Beszélőben a tárgyalásokról készült emlékeztetőnek, melyben a rend fogalmazta meg igényeit, mi pedig elfogadtuk ezek jogosságát.) Megállapodás csak akkor lesz belőle – mondja Berecz Botond –, ha a kormány megadja a garanciát az intézmény új elhelyezéséhez. A régi épület egyházi tulajdonba adásának ez törvény által előírt feltétele.

Dárdai Zsuzsa – Szőnyei Tamás

Kik azok a ciszterciták? A ciszterci rend a bencés rend egyik ága, Citeaux-an jött létre – innen a név – a XI. században. Szerzetesi eszményük: „Szegény Krisztussal szegényen, az Úrban örvendezve, az evangéliumokat életté váltani". Kulcsszavuk a nemesítés. Nemesíteni mindent és mindenkit: földet – vizet – levegőt – növényt – állatot – embert. Engedelmességet és minden magántulajdonról való lemondást követelnek egymástól.

1950-ben a fehérvári rendház államosításakor a szerzetesek szétszéledtek, ki merre tudott... vagy amerre vitték. Külföldre, internáló táborba, vagy börtönbe. Életre vagy halálra. Kerekes Károly apát, a rend jelenlegi képviselője jó ideig orosztanárként kereste a kenyerét.

Kétszáz rendtag, hatvan növendék, öt gimnázium tartozott valaha hozzájuk, négyezerhatszáz diák részesült szentbernátos szellemű nevelő oktatásban.

Ötvenen maradtak. Ma a legfiatalabb rendtag hatvannyolc éves, de már vannak novíciusok. „Negyven év pusztában vándorlás után" hirtelen feltűnt az 1991/XXXI. Remény az újrakezdésre. „Nézd, nyitott ajtót tárok eléd".

1021

1978. julius 1. Petőfi 1o,oo VGnó

Szombat délelőtt

- Utoljára 82 éve volt ahhoz hasonló kiállitás, mint amilyet most a székesfehérvári Csók István Galériában láthatnak. Az Árpád-kori kőfaragók müvészetének emlékeit az ország egész területéről válogatták össze a rendezők. Kovács Péter, Marossi Ernő és Tóth Melinda többnyire raktárakból választotta ki, a gyakran még tudományos körökben is alig ismert müalkotásokat, amelyek közé Juhász Judit vezet el.

- Mügonddal csodált, ezt olvastam a Katalógus zárszavában. Azt hiszem, hogy keresve sem találhattak volna szebb jelszót vagy kivánságot az Árpád-kori kőfaragványok kiállitásának rendezői. Azt hiszem, ezzel az óhajjal egyetért Kovács Péter is, kedves kisérőm, a székesfehérvári muzeum muzeológusa.

- Igen, örülök, hogy most ezzel kezdtük ezt a riportot, mert én különösen ugy vagyok, talán nem is szabadna egy muzeológusnak annyira a szépet keresni, mint amennyire én teszem ezt. Számomra mindig nagyon fontos az, hogy a kiállitás, mint egész legyen szép és hasson a látvány erejével is a nézőre. Az Árpád-kori kőfaragó müvészetek a magyarországi muzeumokban és egyéb gyüjteményekben fellelhető legszebb darabjait is sikerült összegyüjteni erre a kiállitásra. Nemcsak köveket hoztunk most el, néhány más dolgot is. A földszinten néhány vitrinben kódextöredékek, először kerül valóban a közönség elé.

- Meg is hökkenti az embert valóban, hogy hogy kerül a kőfaragványok közé a sok és nagyon értékes kódexlap.

- A XIII.század közepi Graudálának az egyik gyönyörü, anuiciáléval diszitett lapja, amely az Egyeteni Könyvtár egyik kötetéből került elő.

- A zsoltárok, tollrajzzal készitett pergamentlap.

- Az Északremantáriumnak egy lapja, amit itt látunk, természet tudományos müveknek a lapjai is megtalálhatók.

- Amikor a könyvnyomtatást bevezették a kódexek lapjait kiválóan lehetett alkalmazni a könyv kötésére, ugye? Bizony szétszedték és csak igy tudtuk megmenteni.

- Szétszedték, de arról szó sincs, hogy ne becsülték volna őket, mert külső boritólapnak használták. Egyszerüen a könyvnek a gerincére feszitették rá, mert szép volt.

- Más társmüvészetet is felfedezhetünk ezen a kiállitáson. Mert bár kőfaragványokra készülünk, azért itt az épitészetnek hallatlanul nagy szerepe van.

- Hát hogyne, miután ezek a kőfaragványok, és tudatosan válasz tottuk ezt a nevet a kiállitás cimául, nem s zobrászatot, mert hiszen a középkori szobrászat, az teljesen az épitészethez kötődött, épületet diszitő vonzó elemek, szinte kivétel nélkül, amelyeket itt látunk.

- Nyilván ismerik a magyarázatát annak, hogy miért nem készi tettek önálló szobrokat a középkori müvészek? Miért volt tulajdonképpen ilyen alárendelt szerepe a szobrászatnak?

- Nem is olyan alárendelt ez a szerep, mert nem véletlen, hogy többnyire a bejárati részét diszitették a templomoknak, mindjárt a belépésnél megragadva a középkor emberét, bevezetve ab ba a misztériumba, amit a középkori ember számára egyáltalán a templom és a vallás jelentett. Hát, hogy mást ne mondjak,an nál szebb plasztika, hadd fogalmazzak igy, mint egy románkori templom, ahogy megjelenik,anál szebb nincsen.

- Láttam is a lépcsőfordulóban a Jáki Templomról készült fotó kat, mert nagyon jólsikerült és kinagyitott képek társulnak itt a kőfaragványokhoz, és teszik teljesebbé a képet. Hiszen a zöme azért az itt kiállitott faragványoknak csak sajnos tö redék. Hogyan lehet élvezni a részletek müvészetet? Mert hiszen itt csupa részletet látunk.

- Nagyon lényeges dologra kérdezett most rá. Tulajdonképpen irtó boldogok voltunk, hogy egy ilyen fantasztikusan szép anyagot össze lehetett szedni. De aztán belegondoltunk, hogy miért lehetséges ez, az ember egy kicsit el is szomorodik,mert ez csak azért lehetséges, mert sajnos ezek a templomok nem áll nak. Nálunk szerencsésebb országokban ennek a korszaknak a jelen tős épületei állnak és látogathatók. Nálunk jó, hogyha az alap falaikat megtaláljuk ezeknek! Ugyhogy tulajdonképpen nincs is más választásunk, mint hogy a részletekben gyönyörködjünk. De ezek a részletek néha annyira szépek és annyira gazdagok,hogy valóban megidézik azokat a nagy egységeket, ahonnan származnak.

- Egy kaposszentjakabi töredéket láthatunk mellettünk, a sarokban Esztergom, Zalavár, de szép az is!

- Egy padlótégla,

- Lépjünk néhány lépéssel tovább, mert igy egy gyönyörü trón maradványt,látunk.

- Hát igen. Egy 12oo körüli trónmaradvány Esztergomból, hallat lanul szép márvány berakással,

- A másik nagy teremből , most már bármilyen nehezünkre is esik, egyet válasszunk ki a kedvesek közül. Döntsön Kovács Péter!

- Hát borzasztó nehéz, itt néhány lépésre van tőlünk Pilis-

szentkeresztről egy királyfej, ami, ha lehet egyáltalán ilyet mondani, talán ez a legkvalitásosabb darabja talán az egész kiállitásnak.

- Öklömnyi királyfej,

- Igen, ez az öklömnyi királyfej Bánk Bánból ismert Gertrudisz királynőnek a pilisszentkereszti szarkofágjából származik. Éppen ez a kis fej és ehhez a szarkofághoz tartozó töredéke a legkézenfekvőbb bizonyitékai annak, hogy Európának ezen a tá voli pontján, Magyarországon bizony ebben az időben a legjelen tősebb franciaországi mühelyek mesetereit is megtaláljuk, min den bizonnyal az egyik sárfénymesternek a jelenlétével kell számolni a tudománynak.

- De nemcsak a nyugati mesterek, hanem azt hiszem elmondhatjuk a magyar mesterek is, az őseink is nagyon biztos és tehetséges kézzel faragták a követ és diszitették templomainkat, fontosabb épületeinket.

- Igen, haddmondjam még azt is, hogy éppen a középkorban egyrészt tulajdonképpen ez a nemzeti hovatartozás, ezmessze nem volt olyan fontos, mint ahogy ez később kialakult. Más pedig, a megrendelőnek a személye az legalább olyan fontos volt, egy müalkotás megszületésénél, mint maga a müvész. Sőt, tulajdon képpen müvésznek kell tekintenünk a megrendelőt is, aki egészen pontosan megmondta - forrásaink vannak erre - ,hogy mit akar és hogy akarja azt, és attól bizony nemnagyon térhetett el az alkotó, akárhogy is akart eltérni.

- Zsarnoki mecénások irányitották tehát őseinket?

- Nem zsarnokiak voltak, értő emberek voltak, akik tudták pontosan, hogy mit akarnak. Tudták egyrészt filozófiailag, ideológiailag, de tudták müvészileg is. Müvelt emberek voltak, akik egyenértékűek voltak az alkotókkal.

- Együtt járt-e ez akkor a müvészek megbecsülésével is?

-Éppen azzal, hogy a mecénásnak ilyen nagyon jelentős szerepe volt, tulajdonképpen az alkotó őt teljesen kisajátitotta magának. A müvész, aki csinálta, az tulajdonképpen mesterember volt, mint aki a csizmákat csinálta. Hát ez egy más világ és más szellemiség volt.

- A kiállitás augusztus 27-ig tekinthető meg.

1021

Kovács Péter
műkritikus

1979.VII.16.Kossuth 5.2o
Jó reggelt!

- A 6.Kisplasztikai biennálét tegnap Pécsett nyitották meg, a kiállitást látva Kovács Péter értékelő tudósitást küldött az eseményről.

- Megragadó sokszinüség a formák, az anyagok, a technikák változatossága. Egy izgalmas, intellektuális kaland igérete. Ez az érzés fogja meg az embert, szinte már az első pillanatban, amikor belép Pécs legujabb kiállitótermébe, a 6.Országos Kisplasztikai biennálé alkotásai közé. Nincs mit tagadni, jó érzés ez. Hiszen aki látta a két évvel ezelőtti biennálé fáradt, olykor már már enerváltnak tünő kollekcióját, most joggal hiheti, rossz álmából frissen ébredt fel a hazai kisplasztika. Igaz a csillagos ötösöket itt sem osztogathatják sürün, de a biennálé szinvonala egyenletes és egyenletesen magas. Pedig sok a fiatal, sok a pályakezdő és magas azoknak a száma is, akik a grafikából, a textilmüvészetből, vagy épp a festészetből kirándultak a plasztikába. A 6.pécsi Kisplasztikai biennálé egy másik érdekessége a gépek felfedezése, mégpedig kettős értelemben is. Egyrészt megjelenik a gép az áramvonalas burkolattól megfosztott meztelen szerkezet, mint a müalkotás tárgya, másrészt mint az alkotás eszköze is. Győr, Dunaujváros, Ajka, nagyiparának müvészi meghóditását érezni tucatnyi alkotáson. És a legszebb értelemben vett ipari mecénáskodást, amely nem pénzzel támogatja az üzemben idegenül tévelygő müvészt, hanem különleges technológiát, anyagot ad és legjobbkezü munkásait, akik a szobrász egyenrangu társává válnak az alkotásban. Jó szivvel, minden propagandisztikus hátsó gondolat nélkül ajánlom a 6.Országos Kisplasztikai biennálét, minden müvészet kedvelőnek, s külön a pécsi

közönségnek, hiszen tegnap a kiállitás megnyitóján első izben találkozhattak a tárlatlehetőségekkel egyáltalán nem bővelkedő város legujabb kiállitótermével a Pécsi Galériával.

102

1978. V.20. Kossuth 12,00. Ka.
Déli krónika.

- Vita és kiállitás az Árpád-kori kőfaragó művészetről a III. Pannon-i a konferencián, Székesfehérvárott.

- Illés György riportja.
- Kovács Péter művészettörténész, a székesfehérvári István király Múzeum munkatársa. Gondolta volna, hogy az a két héttel ez előtt megrendezett kiállitás, Árpádkor Kőfaragványok Kiállitás, ilyen visszhangot fog kelteni szakmai körökben?

Kovács Péter művészettörténész

- Föltétlenül. Az anyag összegyüjtése során, mikor 26 helyről, az ország minden sarkából hordtuk össze, isszonyatos munkával ezeket a köveket, akkor egyszerre valami nagyon nagy örömet jelen tett számunkra, hiszen a magyar művészettörténészek számára az első alkalom arra, hogy közvetlenül össze lehessen ezeket a da rabokaz hasonlitani és a daraboknak a közelségében elfolytatni a régóta esedékes vitákat.

- Meg$ tudják pontoan határozni, hogy ezek a kőfaragványok mikor születtek? Hogy ezek a kőfaragó műhelyek mikor működtek?

- A mai konferenciánlnak a vitái azok éppen ekörül zajlanak és stiluskritikai kérdésekről van szó, másrészt irott forrásoknak az értelmezéséről, sok esetben ezeknek az összevetéséről és a külföldi példákkal való összevetésről, ebből alakulhat ki egy viszonylagos és egy abszolut időrendje is az egyes alkotásoknak.

A vitat és a kiállitást igy együtt az is indokolttá tette, hogy épp az elmult évtizedekben számos teljesen új lelet került elő. Talán az egyik legfrissebbet emlitsem. Gertrudisz királynénak, a Bánk bánból ismert Gertrudisz királynő szarkofágjának darabjai kerültek elő Pilisszentkereszten, amelyek egy elsőrangu francia müvésznek - valószinüleg Chartres-ből való, idekerült francia müvésznek a jelenlétét bizonyitják.

- Mikor müködtek és melyek azok a legjelentősebb kőfaragó, kö zépkori kőfaragó mühelyek, amelyekről a vita folyik?

- A XIII. század elején a nagy királyi központokba, amilyen Szé kesfehérvár, Esztergom, Pécs volt, nagylétszámu mühelyeknek kel lett müködniök. Ezeknek a tagjai valószinüleg vándorolhattak is. Nem annyira egy,ásutániságról van szó ezeknek a mühelyeknek a te vékenységében mintahogy eddig általában igy gondoltuk, hanem valamiféle párhuzamosságról.

1979. aug. 3. Kossuth 18.25 /M./
Mai könyvajánlatunk.

Kovács Péter, művészettörténész

- Kovács Péter: Georg Rafael Donner a nagy osztrák szobrász tevékenyége ugyanúgy elválaszthatatlan az 1730-as évek Magyarországától mint később a század második felében a festő Maulbertsch-é. Bár Donner csak Éozsonyban dolgozott, iskolája és hatása mégis meghatározó a század folyamán az egész magyarországi müvészetre. A Corvina Kiadó a Müvészet Könyvtára sorozatában Kovács Péter a barokk és a klasszicizmus határán alkotó müvész munkásságát elemzi. A kötetet gazdag képanyag illusztrálja.

A konstruktivizmus, Aszalós Endre: Gyarnati Tihamér és Kovács Péter: Donner cimü kötetét ismertettük.

..-.-.-.-.-.-.-.-.-.-..

1980.X.16. 4,25 N.

102

Jó reggelt!

- Ma megnyitják Pécs első nyilvános arborétumát, a Pintér-kertet, amelynek lengendás mltját is feleveleniti most tudósitónk Kovács Péter.

Kovács Péter műsorszámának

.. A 20-as évek közpén egy nyugdijas banktisztviselő Pintér József ahelyett, hogy jó pécsi szokás szerint cirpántli tőkéket ültetett volna birtokára, inkább külhoni növényeket hozatott. Cédrust Arizonából, fenyőket Dél-Kinából ciprusokat a Balánról és azokat telepitette a köves hegyoldalba a Mecsek növényritkaságai közé. Épitett szökőkutakat, lépcsőket vágott a meredek oldalon, apró kilátót is ácsolt, egészen haláláig szépitgette a tündérkertet. Aztán lassacskán visszafoglalta a Mecsek ősnövényzete és ha 1974ben meg nem veszi a Természetvédelmi Hivdal, talán még most is a bozót lepné. Hat esztendő és nagyon sok társadalmi munka kellett ahhoz, hogy a három és fél hektáros füvészkert ggyharmada ujra a régi szépségét mutassa. Ahhoz pedig, hogy még ujabb gyönörködnivaló is legyen a siklósi szobrász szimpozión felajánlása. 15 szobrot küldtek ide és fel is állitották a kert legintimebb zugaiban. Igy aztán egy kicsit már szoborpark is lett az arborétum. De azért igazából mégis csak a mesék kertje maradt ez a sziklakatlanból kivirágzó mediterrán sziget. Tavasszal korábban nyilnak itt a virágok, mint bárhol másutt és most októberben is tiszta zöldben állnak a fák. Legfeljebb az eszetfa biborvöröse árulkodik arról, hogy az avatás napjára a pécsi Pintér-kertbe is beszökött az ősz.

1021

1977. junius 29. Televizió 21,3o VGné

Müvészeti Magazin

- Kedves Nézőink! A Müvészeti Magazin mai adásában Székesfehérvárral ismerkedhetnek. Székesfehérvárról minden bizonnyal sokat tudnak, különösen arról a korról, amikor virágkorát élte, a középkorról, hiszen ekkor királyi székhely volt. Ez a hely, ahol most tartózkodunk, a Székesegyház mellett és Anna-kápolna előtt, tartalmazza mindazokat a stilusjegyeket, amelyek jellemzőek a történelmi székesfehérvárra. Kovács Péter müvészettörténészt arra kérem, hogy legyen első kalauzunk. Mikor alakult ki ez a Piazetta, és hogyan?

- Ez valóban Székesfehérvárnak a legrégebbi tere, Székesfehérvár mocsárra épült, abból a mocsárból emelkedett ki szigetként a mai belváros, ennek legmagasabb pontján állunk most. A kápolna, amelyik előtt állunk, az Anna-kápolna nevét viseli, ez tulajdonképpen a legrégebbi álló müemléke a városnak, 147o körül Hentel polgár, városi polgárnak a hagyományából épült ez a kápolna. De itt állt ezen a dombon, nem sokkal itt előttünk az a négykaréju, X. század végi kápolna, amelyet m ég Géza fejedelem épittetett és amelyik Magyarország ősplébániája volt. Ennek alapja talán itt néhány évvel ezelőtt Kralovánszky Alán régész tárta fel. Majd IV.Béla király korában ezt lebontották ezt a kápolnát, és mögötte épitették fel a mai Székesegyháznak a tömbjét, eredetileg góti kus stilusban, ezt épitették át a XVIII. században a mai formájára, barokk stilusban. És hát itt állnak ezek a barokk házak is ezen a dombon, a város legrégebbi magjának közepén.

A Székesegyház dombja már foglalt volt, és ezért István király baziliká̧ját ettől a dombtól ÉK-re volt kénytelen felépiteni, egy mélyebb helyen. Ezt a bazilikát mutatják a Képes krónika ábrázolásai, amelyben István király halála után, tehát Árpádházi királyainkat, sőt az utána következőket is koronázták. A legtöbb királyi temetkezés is egészen Zápolya haláláig itt ebben a bazilikában történt, amelynek ma már a város közepén, a Romkertben csak az alapfalai találhatók meg. A Romkert körüli kőtárban, amelyet 1938-ban alakitottak ki, az egykor ország, sőt Európaszerte hires Bazilikának a ránkmaradt kőemlékeit őrzik. A kőemlékek közül kiemelkedik az un. István király-féle szarkofág, amelyet az ujabb kutatók egy része Imre hercegnek, más része pedig Géza fejedeleg szarkofágjának tulajdonit.

A kőtár kövei a XI. századtól a reneszánszig, Mátyás király koráig illusztrálják, mutatják be nekünk a Bazilikának az épitészeti történetét. Székesfehérvár, mint tudjuk, 1543-ban került török uralom alá. Első hiteles ábrázolásai a város körüli harcok idején 1593-után születtek. Az első ábrázolást M.Dilli készitette, az ő ábrázolása nyomán készültek a későbbi ábrázolások, a XVI-XVII. század folyamán Székesfehérvárról. P.Zimmermann metszete sziluettben ábrázolja a vá-

rost, középpontjában a Székesegyház, a városképet uraló tornyait láthatjuk. Ez azért is érdekes számunkra, mert a mai városképben is ezek a tornyok az urlakodók, Székesfehérvár városképében.

Előtérben a várfal maradványai látszanak, ennek a várfalnak egy másik darabja jelenik meg, Batai Ferencnek, Székesfehérvár 16o?-ben fogságba esett Vicze-kapitányának a rajzán, a jelenet éppen azt ábrázolja, mikor a törökök a monostorbástya felől belopakodva a várba, elfoglalják Székesfehérvárt. 1688-ban Székesfehérvár végre felszabadult a hosszas török uralom alól, utolsó ábrázolásunk, metszetünk, ezt a jelenetet ábrázolja. A XIX. száza elejére, 1825-3o körül, kialakult Székesfehérvár belvárosának máig ismert képe, az egykoru metszet ezt tárja elénk.

Balra az István teret, a Megyei Tanáccsal látjuk, aztán a Székesegyház két tornyát, majd a jezsuitáknak a rendházát és templomát a Fő utcával.

Egy 187o. körüli ábrázoláson a Fő utcának egy részletét látjuk az egykori Budai-kapuval és mai látképét, egy nem tul sikeres modern beépitéssel.
Megint a Megyei Tanács tömbjét látjuk, és és Pollák Mihály nagyszerü munkájának mai képét .

A XIX. századi metszet hátulról, udvar felől mutatja a Püspöki palotát, és egyik legszebb, XVIII. század végi, XIX. század eleji müemlékünket, amely tulajdonképpen az István király féle Bazilika helyén, és részben annak köveinek felhasználásával épült, az 17ßo-as évektől kezdődőleg, a XIX. század elejéig. A palota homlokzata Székesfehérvár egyik legszebb terére néz, amelynek másik oldalán a Városi Tanácsnak az épülete előtt láthatjuk a két háboru közti magyar szobrászat egyik remekét, Pátzay Pálnak a Lovas-szobrát.

- A mult értékeinek, emlékeinek megőrzése, megóvása csak akkor lehetséges, hogyha féltő és óvó kezekben van a város. Kalmár Dezső, a Székesfehérvári Tanács elnöke. Önök hogyan próbálják hasznositani az itt lévő kétségtelenül értékes épületeket?

- Egy nagyon nagy értéket őrzünk és ápolunk ebben a városban, még akkor is, hogyha a város gyors fejlődése az ötvenes évek második felétől megindult, és a nagy tömeges lakásépitès uj lakóterületeket hoz létre. Már akkor ugy döntöttünk, hogy a városközpontot megőrizzzük, nem hozzuk be az uj lakás épitést a központba,hogy ezzel Fehérvár jellegzetességét megtartsuk. A város belső központjának külön terve van számunkra, és eszerint a terv szerint végezzük az itteni megóvó és továbbfejlesztő munkánkat. Ezt a tervet már 15 éve

inditottuk, és folyamatosan ennek a megvalósulása történik a városban. Ugy látjuk, hogy nem szabad ehhez a nagyon szép városközponthoz durván beavatkozni, őrizni kell azokat az értékeket, amik vannak, és esetleg azokat még bemutatni, amit nem mutat ma a város belső központja. Hát gondolok ilyenre, mint a Zalka Máté utcai épület , vagy a turistaszálló nak átadott Jókai utcai épület, amelyikben tatarozásnál, felujitásnál, azokat a régi ablakkereteket, épitészeti jellegzetességeket most kibontjuk, azzal együtt tatarozzuk, ujitjuk, az épületet, hogy ami eddig nem volt látható a multból, most az is látható legyen. Ez az egyik ilyen lényeges törekvésünk, a másik az, hogy a város régi belső központjában néhány olyan intézményt helyezzünk el, amelyik a jövőben is a városnak jellegzetessége lesz. Hát gondolok olyan,ra, mint a Budensház, amelyiket muzeum célra adtuk át, vagy közvetlen a Budens-ház mellett most felujitás alatt lévő épület, amelyben tárgyalásban vagyunk az Épitési Minisztériummal, hogy egy épitészettörténeti kiállitást hozunk itt létre, vagy ugyanigy a Március 15. utcában lévő, korábban kollégiumnak használt épületet, mivel most uj kollégiumokat épitünk, kivisszük a tanulókat, egyik részét muzeumi célra, a másik részét könyvtár fejlesztésére adunk át. Vagy ugyanigy a régi Megyeház épület, amelyiknek már a tervezése folyik, és egy teljes felujitás lesz, és az is muzeumi célra lesz átadva.

A Hungaroton lemezajánlata

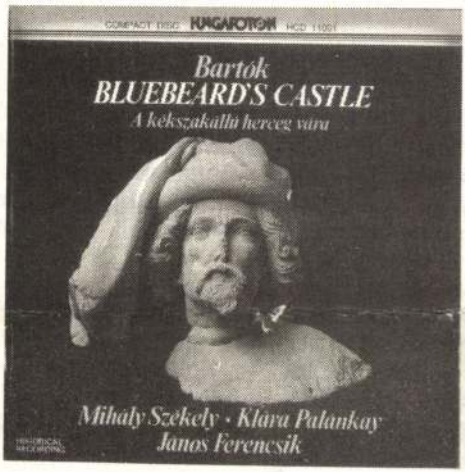

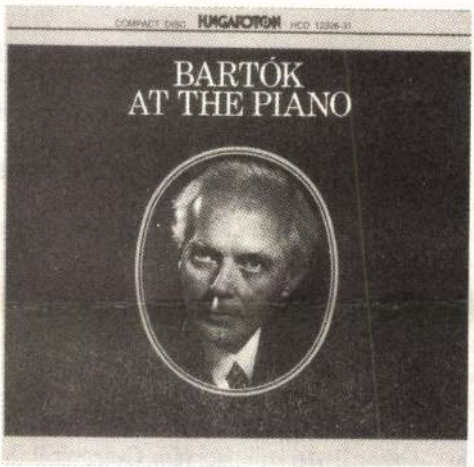

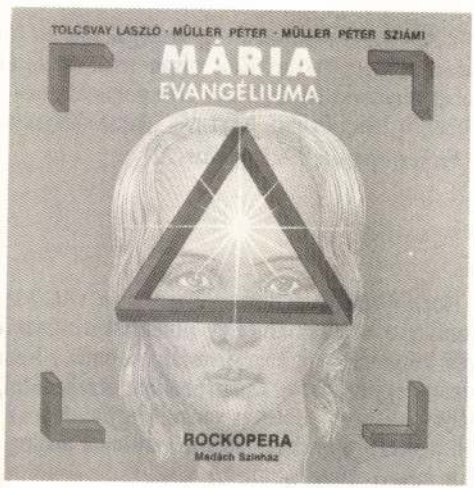

KOVÁCS Péter műrt.
Magyar Világ Holmi 1991. 9

Tisztelt szerkesztőség!

Örömmel olvastuk a Mozgó Világ júniusi számában Vadas József megtisztelő és egyúttal zavarba is hozó cikkét a székesfehérvári István Király Múzeumban folyó művészettörténeti és kiállítási munkáról. Néhány kiegészítő megjegyzést fűznénk hozzá, amelyekkel az igazságnak, kollégáinknak és magunknak is tartozunk.

1. A székesfehérvári István Király Múzeum már akkor sem volt éppen „kétszemélyes", amikor pályánk kezdetén ide kerültünk. Fitz Jenőn és Petres Éván kívül – akik valóban ketten teremtették meg ezt a szakmai hírnévnek és növekvő tekintélynek örvendő intézményt – régészek, néprajzosok is dolgoztak itt. Mi éppen ezt szerettük meg választott munkahelyünkön: a szakmáknak, szempontoknak, kultúráknak ebből az egymás mellett éléséből, sőt együttműködéséből pótolhatatlan dolgokat tanultunk meg. És persze könnyű volt a feladatokat merészen kitalálni, félelemre nem gondolva megvalósítani, ha az ember érezhette, hogy kollégái kíváncsian, bátorítóan és bátran állnak a háta mögött.

2. Olyan társaságban tanultunk az egyetem művészettörténeti intézetében, amelynek tagjai közül sokan foglalkoztak modern művészettel: ez akkoriban – 1957–62 között – kicsit „problémás" volt. Együtt rohantunk kiállításokra, műtermekbe, együtt lógtunk be a zeneakadémiai főpróbákra, közösen rugaszkodtunk neki az idegen nyelvű szakirodalomnak (nyelveket egyikünk sem tudott); néha ordítva vitatkoztunk, máskor testvériesen osztottuk sokfelé az otthonról hozott szendvicseket, üldögéltünk az Építészpincében, és tisztelettel néztük a „nagy generációt". Türelmetlenül vártuk az időt, amikor majd mi is „nagyok" leszünk, és végre kezünkbe vehetjük, elrendezhetjük, kikutathatjuk, megbírálhatjuk, megírhatjuk és megmutathatjuk szeretett tárgyunkat, A MODERN MAGYAR MŰVÉSZETET. Így azután természetes volt, hogy amikor mi az István Király Múzeumban kezdtünk dolgozni, velünk együtt ez a társaság is – noha állása kit-kit máshová kötött – „jött velünk", a múzeum őket is befogadta. A XX. század magyar művészetét bemutató sorozat nagy, összefoglaló kiállításai és a hozzájuk kapcsolódó tárlatok nem is jöhettek volna létre kollégáink és barátaink munkája, segítsége nélkül, László Emőke, Mikes Ildikó, Pap Gábor, Passuth Krisztina, Perneczky Géza, Szabadi Judit, Szabó Júlia és mások nélkül. Nem feledkezhetünk meg azoknak a segítségéről sem – Gábor Eszteréről, Horváth Györgyéről, Mravik Lászlóéról, Nagy Ildikóéról, Néray Katalinéról –, akik egy-egy hivatal vagy folyóirat irányából tartottak védőernyőt fölénk, törekvéseinket megértve és támogatva.

3. Az utóbbi években a régi kollégák mellett újak jelentek meg a múzeumi színen. Ladányi József, Pataki Gábor, Sasvári Edit olyan természetességgel kapcsolódnak az eddigi munkához, hogy az ember reménykedve hajlamos arra gondolni: ami folytatható, az folytatódik is. Ősz fejjel ennek még jobban is lehet örülni, mint egy „kétszemélyes múzeumnak".

Székesfehérvár, 1991. június 20.

Kovács Péter Kovalovszky Márta

*

Hozzáfűznivalóm nincs, hiszen nem vitacikk: a történet hátterébe – s vele a korba – enged tanulságos bepillantást. Egy pillantást azonban én is engednék a magam műhelyébe. (Elsősorban azok kedvéért, akik nem olvasták írásomat.) Nem úgy gondoltam, hogy ezt a múzeumot két ember csinálta egymagában. Azt próbáltam érzékeltetni, hogy a gyűjtemény e két művészettörténész személyes ízlésének hiteles és vonzó tárgyiasulása (a Kovalovszky Márta által eszményinek és *személyes*nek nevezett mönchengladbachi múzeum analógiájára).

Budapest, 1991. július 10.

V. J.

1021

Kovács Péter

művészettörténész

1984.I.17.Televizió 21.oo

Studió 84

Kovács Péter munkácsi díjas művészettörténész

- Ha különböző kiállításokon Csontváry, Kondor Béla, Sár Erzsébet, vagy Will Tibor műveit látjuk, természetesnek tartjuk, hogy ők a XX.századi magyar képzőművészet klasszikusai. Pedig annak idején az első kiállításokat komoly szakmai viták és harcok előzték meg. Valamennyiük első felszabadulás utáni nagyszabású tárlatát a székesfehérvári István király Múzeumban rendezték. Csak ugy, mint Kornis Dezső, Keserü Ilona, Hencze Tamás, vagy mások. Egész országos érdeklődésre és országos visszhangra számottartó bemutatói, tárlatai. Valamennyi kiállítás két művészettörténész Kovalovszki Márta és Kovács Péter nevéhez fűződik.

- Egy muzeum gyüjteményének összeállitása szubjektiv dolog. Igy azután, hogy nemzeti vagyonunkat hogy gyarapitják, ez nagymértékben függ a muzeumi szakembereink szakmai tudásától és áldozatvállalásától. Amit ők kiválasztanak, kiharcolnak, a közgyüjteményekben az marad meg az utókornak. Kovalovszki Márta és Kovács Péter szinte valamennyi tippje bejött. 1962-től kiállitás sorozatot rendeznek a magyar festészet történetéről. A századfordulótól napjainkig. Két évvel ezelőtt jutottak el az 50-es évek művészetének bemutatásához. Akkor arról is beszámoltunk. Most pedig a 60-as évek magyar képzőművészetének legjellegzetesebb darabjait kutatták fel az országban.

- Mi volt a központi gondolat a 60-as évek kiállitásánál.

- Hát itt egész határozottan nem a 60-as évek történetét akartuk bemutatni, nem is keresztmetszetet adni róla, hát ez elág reménytelen vállalkozás is lenne egyilyen kis helyen, hanem igyekeztünk azokra a tendenciákra rámutatni egy picit, amelyek akkor az akkori művészeti életben meghatározóak voltak és amelyek végsősoron persze nem tudatosan erre készülve, de előkészitették a magyar művészetben a 60-as évek közepén, második felében bekövetkezett igazán gyökeres és nagy változásokat.

- Mióta dolgoznak együtt, művészettörténészként.

- Nagyon régen, 62-óta.

- Ő előbb, hát elnézést egyeteni hallgatók korunk óta.

- És miáta házasok.

- 62.óta.

- És ez soha nem vezetett szakmai vitákhoz.

- De mindig. A legkeményebb vitáink vannak és ez nagyon jó, mert ez egy olyan viszonylat, ahol az embert semmiféle udvariasság nem befolyásolja abba, hogy a másikról jobb véleményt mondjon.

- A szakemberek egybehangzó véleménye szerint is az István király Muzeum anyaga tulajdonképpen az ország egyik legjobb modern gyüjteménye. Hogy áll össze egy ilyen gyüjtemény. Milyen szempontok vezetik, mitől jobb ez, mint mondjuk más gyüjtemény.

- Hát nem tudom, hogy kivülről nézve mennyiben sokkal jobb, azt tudom, a hiányait is és talán az erényeit is, de borzasztó nehezen tud egy gyüjtemény megszületni, olyan körülmények között, ahogyan mi is kezdtük ezt a gyüjtést. Mi, amikor idekerültünk, ezt örököltük, gyüjtési keretünk nem volt, nagyon hosszu ideig, szóval jó néhány évig és ez megint csak ilyen gyer ekes naivitással kérni kezdtünk művészektől, hát mi ugy nevezzük itthon, hogy tisztelt mester alcimmel minden levél igy kezdődik, hogy tisztelt mester, akár tiszteltük, akár nem.

- Körülbelül milyen összegük van, bevásárlásra évente.

- Nevetségesen alacsony pénzáll rendelkezésünkre. Egy jobb magángyüjtő az ennél lényegesen nagyobb összeggel rendelkezik.

- Mennyi ez.

- Ebben a pillanatban 130 ezer forint.

- Egy évre.

- Egy évre.

- Mennyibe kerül egy kép, mondjuk egy Kornis kép.

-Hát Kornis képet ebből a pénzből megvenni nem lehet.

- Tehát nem tudnak egy képet megvenni.

- Nem tudnánk egy képet megvenni.

- Az egy évre előirányzott összegből.

- Sajnos nagyon keveset tudunk vásárolni. A gyarapodás az ma is művészek ajándékaiból áll, aztán ér-

dekes módon és ez az utóbbi évtizednek a divatja kezd lenni, hogy magángyüjtők is, magánosok is szoktak ajándékozni a muzeumnak, nem is ritka dolog ez, és egy nagyon komoly forrást jelent az utóbbi években, hogy a Müvelődési Minisztérium vásárlásaiból módja van válogatni a muzeumoknak.

- És a maiakat hogy gyüjtik. Tehát miből áll ez a tevékenység, ma.

- A tájékozódás azt hiszem ezt ma mindenki érzi, az tulajdonképpen nagyon nehézzé váltak az utóbbi időbe, ami nagyon jó. Szóval, mert ez mutatta azt a fantasztikus gazdagodást, ami történt, különösen az utolsó másfél évtizedben.

- És előfordult az, hogy mondjuk évekkel később amikor már mindenki számára világossá vált, hogy jó volt a választás Kondor Bélánál, másoknál, azt mondták, hogy köszönjük szépen önöknek volt igaza.

- Nézze erre soha nem tartottunk igényt, mert mondjuk a Kondort nem azért rendeztük, hogy nekünk igazunk legyen, mert egy nagyon nagy müvésznek tartottuk és csak örültünk annak, amikor évekkel később tényleg ugy foglalkoztak vele, másutt is, mint nagyon nagy müvésszel.

- Nyilván nagyon sok emberben, aki anyagias természetü fölmerül, hogyha mondjuk önök magángyüjtők lennének, akkor ilyen hallatlan kifinomult szemmel és jó érzékkel egy vagyont lehetett volna keresni, azt a vagyont, amit most nyilván a muzeumnak és az országnak kerestek.

- Egyszer még sok évvel ezelőtt nem is fogjtem el soha, a Nyolcak és aktivisták kiállitás volt éppen nálunk, az is része volt ennek a XX.századi sorozatnak, amibe hát most napjainkig érünk lassan el és egy riporter volt és kérdezte, hogy hát mért is hozzuk ide ezeket a képeket és hát mindjárt válaszolt is és mondta, hogy a nemzetnek a gazdagodása meg minden és aztán ugy kicsit elütve ezt viccesen is, de tulajdonképpen nagyon komolyan mondtam, hogy csudákat, nagyon szeretem nézni ezeket a képeket, ide-

hozon ebbe a terembe, fölakaszton a falra és leülök eléje és minden nap nézheten. Szóval ez tényleg vicces is, de azt hiszem, hogy nagyon igaz. Az ember szeret együtt lenni a dolgokkal.

- Szóval csak önzők.

- Önzés, végletes önzés ez biztos.

- Munkássága elismeréseként Kovács Péter tavaly Munkácsy-díjat kapott.

- Kovács Péter művészettörténész részt vett a szobrászati anyag zsürizésében. Gondolom annál jóval több szobrot is látott. Mit lehet mondani erről a termésről, abban a tekintetben, hogy merre tart a mai magyar szobrászat?

- Meg kell mondanom, hogy én, aki tényleg a zsürit végigcsináltam a szobrászati anyaggal, azt kell mondanom, hogy igazából nem egy keresztmetszete ez a mai magyar szobrászatnak, nem lett volna keresztmetszete akkor sem, ha a zsüri nem hagyott volna ki nagyon sok tárgyat egyébként, és kicsit az az érzésem, hogy ez a mai ki-

Kovács Péter
művészettörténész

1984. III. 29. TV 2-műsor (Kmé).
Képzőművészet 84.

állitási forma, amit itt a Műcsarnok termeiben látunk, tulajdonképpen nem is alkalmas arra, hogy egy ilyen keresztmetszet megszülethessen. -

- Nekünk azonban mindenképpen valamiféle értékelést kell adnunk erről, amit itt látunk, vagy legalábbis valamiféle támpontokat az értékeléshez.

- Vannakérdekes dolgok a kiállitáson, és hát nekem is vannak mondjuk kedvenceim,

- Szabad megtudni, hogy melyek azok?

- Hát talán mindjárt az első teremben, hogy belépünk, Lugosi Máriának van egy nagyon szép konstruktiv emlékműterve, kedvenceim közé tartozik, Farkas Ádámnak ez a szép kis munkája, a Jövő emlékei, a cime is érdekes, egy egész más világot képvisel Tornai Endre András ezekkel az érdekes, valahol nagyon messziről a népművészet hagyományait is fölcsillantó faragványaival, és hát épp itt, ahol állunk, a számomra talál legizgalmasabb Dunaujvárosban élő fiatal művésznek a munkáit, Friedrich Ferencnek a kisplasztikái.

- Van-e a mai magyar szobrászatnak valami fő iránya, vagy fő csapása, vagy fő stilustörekvése?

- Azt hiszem, hogy ilyen nincs. Ilyen nincs, ezt tükrözi tulajdonképpen ez a kiállitás is, mert bármennyi név vagy tárgy hiányzik erről a kiállitásról, azért az összkép az mégis valahol jellemző. Tényleg minden van, egész szinte naturalista művekkel is találkozhatunk a kiállitáson, hisz éppen átmeneti műfajok közt találhatunk olyan képeket, amelyek már félig-meddig szobrok, emberi alakoknak testeknek a lenyomataival, is találkozunk, aztán még találkozunk egészen elvont konstruktiv tárgyakkal, egy-egy szürrealis dologgal is, a legkülönbözőbb dolgokkal. Egyben viszont nagyon azonosan az egész anyag, hogy itt igy szoktuk ezt nevezni, hogy muzeumi művészet, amit itt látunk, tehát tulajdonképpen egy lehiggadt állapotát mutatja a magyar szobrászatnak, és ez azért érdekes, mert éppen a mondjuk az elmult évtizedben a 70-es években nagyon nagy mozgások voltak ezen a műfajon belül, most egy lehiggadt valamit láttunk, kiegyensulyozódtak a különböző törekvések, és igazában hogyha az ember igy végignézi ezt a tárlatot, akkor az egészben érez valami ilyen lesimitottságot, ..

- A lehiggadtságot kétszer is emlitette. Vajon ez a lehiggadtság azt is jelenti, hogy nincsenek jelen az

európai vagy világ divatirányzatai, amelyek a 60-as 70-es években mindig jelenvoltak?

- Ha most itt a kiállításon tulajdonképpen az uj divatok nincsenek jelen.

KOVÁCS Péter müvtört.

Magyar Nemzet 1990.febr.24. 9.p.

Nemzet

Írók, képek, szobrok

Kiállításmegnyitó a Petőfi Irodalmi Múzeumban

A téma, amiről néhány kapkodó bevezető szót szólnék, a „levegőben" van, illetve itt körben a falakon. Nem lehet megkerülni, tényleg szólni kell róla!

Kérdés azonban, hogy a bennünket övező nagy lármában meghallják-e a szót az illetékesek? No, persze, az is kérdés, vannak-e még illetékesek? S fogalmazhatunk gorombábban is: érdemes-e keresni őket, érdemes-e hozzájuk fordulni? Nem, nem és nem.

És mégis: soha nem éreztem időszerűbbnek egy ilyenfajta kiállítást, ilyenfajta kérdésfelvetést, mint éppen most, ebben a furcsa, bizonytalan, cseppfolyós helyzetben! Mert az elmúlt évtizedekben egész sorát láttuk a dicsekvő, bizonykodó bemutatóknak: „*Lám* mennyi mindent, milyen körültekintő figyelemmel és gonddal gyűjtöttünk össze! *Nézzétek*, mennyit teszünk a művészekért és a művészetért! *Lássátok*, mily jól sáfárkodtunk a reánk bízott javakkal!" Igazságtalanok lennénk azonban, ha divatos módon csak gúnyolódnánk: a művészet hivatalnokai mind többször bizonyították, hogy rátermetten, szakértelemmel tudnak válogatni, ügyesen tudnak szalamozni a mesterséges és természetes akadályok áttekinthetetlennek tűnő tömkelegében is. Ma azonban végre nem azért gyűltünk össze, hogy megdicsérjük vagy megrójuk őket, s esetleg magunkat; a képek és szobrok sem azért vannak itt, mert bárki dicsekedni szeretne velük. Ez a kiállítás egy gyakorlatnak *itt*, ezen a helyen (ebben a múzeumban) lecsapódott eredményét mutatja: *így* volt, *ez* történt.

Mi pedig, akik itt állunk, egy *helyzetben* vagyunk. Helyzetben, amelynek most legfeljebb földrajzi koordinátáit ismerjük, pillanatnyi nehézségeit érezzük, de nem látjuk az új lehetőségek elvi kiterjedését, félve számolgatjuk elérkezésük várható idejét. *Ezért* olyan nagyon időszerű ez a kiállítás! Rendezői csendesen, de határozottan vetik föl a „hogyan tovább?" kérdését. Olyan kérdést, amit a *szakmának* — jelesül itt a muzeológusoknak, máshol másoknak — kell fölvetniök és ugyanilyen határozottan meg is kell válaszolniok. Mindezt pedig most, *most*, amikor alig van vagy nincs is, akit érdekelne. *Most*, mert csak így van esély arra, hogy valóban pontosan fogalmazott igénnyel jelentkezzünk, ha erre az alakuló új érában végre megnyílik a lehetőség.

De hát miért van erre igazából szükség? Szétnézve a falakon, s tolerálva a miénktől eltérő ízlés választásait, elégedett dörmögéssel távozhatnánk: „*Nem rossz, nem rossz.*" — Kortárs művészetünk egészére gondolva azonban mégis sok minden hiányzik, s az egyes művészek sem mindig a legnívósabb, legjellemzőbb munkáikkal szerepelnek. Persze, nyugtatjuk magunkat, itt más a szempont. Félek azonban, hogy a „más"-szempontból körbenézőnek is lesznek — *más* — hiányai, másfajta kérdőjelei.

Számomra a kiállítás legnagyszerűbb darabja az a munka, amelyik csak a véletlen kényszere miatt van itt, s a rendezők tán nem is tekintik a kiállítás részének: *Melocco* Miklós *Ady-oltár*-ára gondolok az egyik szomszédos helyiségben. A „véletlen kényszere", hogy itt van: a megrendelő — több, mint egy évtizeddel ezelőtt — kiállítási dekorációnak szánta, a szobrász azonban ehelyett valódi művel lepte meg. A „mű"-nek pedig azóta nincs helye. Nincs, mert itt útban van, máshol pedig... De hagyjuk, ez egy másik történet!

Nos, hát, a *véletlen*. A letűnőben lévő korszak mecenatúrájában ez játszotta a legnagyobb szerepet. Véletlenszerű volt, hogy hol itt, hol ott „jó emberek" kerültek olyan helyzetbe, szerepbe, hogy segíthettek. Segíthettek a művészeknek és segíthettek a múzeumoknak. Véletlenszerű volt, az is — és ez nem sértés, csak tény —, ha a kétféle segítőkészség találkozott egymással: a támogatásra ilyen-olyan szempontból érdemes művésztől a legmegfelelőbb helyre, gyűjteménybe került a kiválasztott, megvásárolt munka. Nem kívánok szólni a nyilvánvaló tévedésekről, a néha hozzá nem értésből fakadó hibákról, de még a szándékos gazemberségekről sem. Félek egyébként, hogy ezekből lesz ezután is. Elkerülhetetnénk azonban a „jóemberség" véletlenének csapdáit. Sokkal racionálisabbá, hatékonyabbá tehetnénk az állami mecenatúrát, ha a művészek támogatását a jövőben megkísérelnénk szorosabban összekötni a megvásárolni kívánt műtárgy későbbi sorsával. Azaz, hogy aki vesz, mindig tudja — ne csak azt, hogy kitől és mi okból, de azt is, hogy hova és miért? Ez a „hova" (ne szégyelljük, lehet az egy miniszter szobája ugyanúgy, mint egy múzeum fala) feloldhat ízlésbeli, sőt minőségi problémákat is. Nem úgy persze, hogy a rossz miniszternek gyengébb kép is jó — bár miért ne? — hanem például egy speciális szakgyűjtemény számára valamilyen szempontból a harmadrangú művész munkája éppoly fontos lehet, mint a másik jobbé.) Hogy elkerüljük a véletleneket, körültekintőbben, felelősebben kell dolgoznunk mindannyiunknak, itt, a gyűteményekben és ott, mindenütt, ahol majd döntések születnek a különböző támogatások ügyében.

És itt a lényeghez értünk: *támogatások*. Nyilván lesznek. Nyilván, de a rendszer biztos nem lesz a maihoz hasonlóan kényelmes. Utána kell majd menni, meg kell keresni mindenkinek a magáét. A támogatók közül — sem a művészet, sem az intézmények támogatói közül — nem hiányozhat az állam... Nyilvánvaló azonban, hogy ő is célratörőbb és hatékonyabb kíván majd lenni. Nem hinném például, hogy azért adna pénzt egy múzeumnak, hogy az támogassa a művészeket: azaz nem hiszem, hogy a jövőben a múzeum fog pályázatot kiírni egy irodalmi évforduló alkalmából. A múzeum feladata annak regisztrálása, hogy akadt-e valaki, aki odafigyelt, aki pályázatot hirdetett és pályázott?

Elnézést kérek, kezdek nagyon is konkrét lenni, s ez azzal a veszéllyel jár, hogy lassan elveszem a részletekben. Most azonban másról van szó. Kérem, adják át maguk a képek és szobrok „szempontok" nélküli élvezetének! Ezen a kiállításon erre is remek az alkalom!

Kovács Péter

Elhangzott a Petőfi Irodalmi Múzeumban, az Írók, képek, szobrok (állami vásárlások 1977—1989) című kiállítás megnyitóján.

is kell cégér!

komponálás hatásos erőpróbájáról.

Ezután elnéptelenedett a pódium, Szenthelyi Miklós maga maradt hangszerével, hogy nyolc *Paganini*-capricciót, majd *Bach* Chaconne-ját előadja. Különös módon fejtetőre állította a régi színházi szabályt, miszerint a közreműködők számát a fellépés ideje alatt módszeresen illik emelni és a finálé a nagy együttesé. Szenthelyi Miklós hegedűestje olyan volt, mint egy tölcsér, amelyből sorra szedjük elő az értékes tartalmat, a legjava azonban az alján található. Itt volt látványos kamarakoncert és zenetörténeti kuriózum, a tölcsér aljáról azután előkerült a hangszeres bravúr látványos példája és legvégül az elmélyült alázat, a szinte személytelenné vált hódolat a lángész lelőtt. A korábbi években nemegyszer róttam fel Szenthelyi Miklósnak azt, hogy túlságosan könnyen kapott mindent: tehetség, siker szinte magától értődő a számára. Most elérkezett az elmélyüléshez, tud és mer számot vetni önmagával. Paganinivel mint hegedűs és muzsikus, bátran szembenéz. Bach előtt lesüti a szemét.

MAGYAR ESTET rendezett a Zeneművészek Társasága. Az elgondolás dicséretes, a megvalósítás hibátlan volt, ám ami e kettő közé esik — az előkészítés —, ott még van javítanivaló. Nem hízeleghetünk magunknak azzal, hogy manapság a zene általános érdeklődés középpontjában áll nálunk. Mégsem hihető, hogy ne akadt volna a megjelentek létszámánál több érdeklődő, ha az eseményt jól készítik elő. Falragaszokról nem ábrándozhatunk, mifelénk elmúlt már az öles hangversenyplakátok ideje. Nálunk egy hangverseny híre pletyka útján terjed. De ha az egyetlen írásbeli eligazító, a népszerű és valóban jól szolgáló *Koncertkalendárium* havi brosúra mind az esemény helyszíne, mind kezdési időpontja tekintetében rossz információt közöl, akkor nehéz hallgatóságra számítani. Ez nem csupán anyagi veszteség, de pótolhatatlan erkölcsi kár mind a zeneszerzőkre, mind a közreműködőkre nézve. A Szolnoki Tisza-parti Gimnázium Énekkara és a Bartók Kamarakórus tagjai, akik *Gohér* Edit, illetve *Bali* József vezényletével énekeltek, elbámulhattak azon, milyen kevesen jönnek el a fővárosban egy jelentős műveket felvonultató hangversenyre.

A műsoron három kortárs zeneszerző művei mellett *Bartók* és *Kodály* egynemű karaiból is felhangzott néhány. Ez egyrészt alkalmat adott a kitűnő szolnoki leánykarnak a budapesti bemutatkozásra, másrészt gondolkodóba ejtett: hovatovább ezek a darabok is kuriózumnak számítanak? *Bozay* Attila Második zongoraszonátáját *Várjon* Dénes adta elő, hatásosan juttatva érvényre a mű neoimpresszionista vonásait. *Soproni* József Hegedű-zongora szonátájának *Perényi* Eszter és *Szűcs* Lóránt volt szószólója. Ebből a megkapóan személyes hangú műből hiányolom a feloldást, a vallomást, valami könnyed mozdulatba enyhítő befejezést. *Farkas* Ferenc Krúdy-sorok című darabját Szolnok számára írta, méltó és méltányos dolog volt tehát művét Budapesten is szolnoki művészekkel megszólaltatni. A Szolnoki Szimfonikus Zenekar muzsikusaiból alakult kvintett (vonósnégyes és oboa), valamint az egyesített kórus adta elő Nagy Öregünk bensőséges szépségekben gazdag, új opuszát, amelynek szövegét *Krúdy* Napraforgó című regényének egyik poétikus részlete szolgáltatta. A produkciót a szolnoki zenekar karnagya, *Bali* József vezényelte.

Pándi Marianne

Csak nem akar

Beszélgetés K

Nemrégen jelent meg a hír: Stuttgartban létrehozzák a Magyar Köztársaság kulturális és tájékoztató központját. Az intézet igazgatója Kalász Márton lesz. Az 1934-es születésű költőnek tizennégy könyve jelent meg, kétszer kapott József Attila-díjat. Versek után az 1986-os Téli bárány című regényével aratott sikert; személyes hangvételű prózában érzékeltette, hogyan alakult a magyarországi német nemzetiség sorsa a harmincas, negyvenes, ötvenes években. Kalász Márton Somberekben, egy dél-baranyai faluban született, ahol akkoriban főként németek éltek.

Csak nem megy haza Stuttgartba? Mert ha svábok az ősei, akkor hazamegy, hiszen Baden-Württemberg tartományi központja a svábok „fővárosa".

— Frankok az őseim. Amikor egyszer Darmstadtban voltam ösztöndíjas, a buszra vártak mellettem a közeli falusiak, akik pontosan úgy beszéltek, mintha falumbéliek lettek volna. Jó lett volna szóba elegyedni velük, de annyira megilletődtem, hogy meg sem tudtam szólalni. Egyébként a sváb dialektust is megértem, nem lesz tehát szokatlan a stuttgarti környezet.

Azért is otthonosan érezheti majd magát, mert elsősorban Stuttgart környékén élnek a Magyarországról kitelepített németek.

— Találkoztam a vezetőikkel, akik elmondták, mennyire örülnek a magyar intézetnek, s annak, hogy rám esett a választás, mert én német családba születtem. Ők, érthető módon, nem mindig viseltettek rokonszenvvel Magyarország iránt, hiszen elüldözték őket. Mégis kötődnek Magyarországhoz. Egy példa. Amikor januárban aláírtuk a szerződést, stuttgarti sajtótájékoztatón mutattak be. A sarokban fiatalokat láttam, magyar népviseletben. Megijedtem, hogy mindjárt jön a szokásos csárdás. Aztán az egyik fiú jó svábosan előadta, hogy ők Magyarországról kitelepített németek leszármazottai, egy szót sem tudnak magyarul, de a táncainkat nagyon szeretik. Ezután olyan gyönyörűen kezdtek táncolni, és tisztán, akcentus nélkül énekelni, hogy egészen megilletődtem.

Talán a magyar múltú svábok jelenléte is közrejátszott abban, hogy éppen Stuttgartban nyílik meg az intézet?

— Mindenekelőtt Lothar *Späth* tartományi miniszterelnök „játszott közre". Nemrég mondta róla valaki, hogy ő mindenkit leköröz. A Ruhr-vidéki Düsseldorf is szívesen nyújtott volna otthont az intézetnek, ám Späth gyorsabb volt. Egyébként is: a dunántúlnyi nagyságú

KOVÁCS PÉTER müvtört.

Vigilia, 55.évf.5.sz.1990

„Hol vannak, akik téged vádoltak?"

Az újszövetségi Szentírás egyik leghangosabb és legprovokatívabb — és a legcsöndesebb jelenete is az, amikor az írástudók és a farizeusok egy házasságtörő asszonyt hurcolnak Jézus elé.

Filmszerűen eleven a kép: Jézus a templomban, hallgatóktól körülvéve. Egyszerre lárma hangzik, s heves lökdösődés, hangos szitkok bontják meg a jelenet békéjét, s máris készséges kezek taszítanak a középre egy szégyentől és félelemtől dermedt asszonyt. — Egy bűnös áll ott most, nyilvánvaló bűnös, akinek vétkét számos tanú bizonyítja. Győztesen zúgnak, akik leleplezték és iderángatták, és borzongó együttérzéssel zúg az eddig Jézusra figyelő tömeg is. Egyre kéjesebb buzgalommal idézik, sorolják a részleteket, öntik, maszatolják, keverik a mocskot. És sötét dühvel *igazságot* követelnek, *jogos* bosszút! Vért akarnak látni, a BŰNÖS megérdemelt, kegyetlen büntetését. — De nemcsak azt! Eddigre már az asszony halálánál is fontosabb nekik, hogy lássák, tanúi lehessenek, amikor az ártatlanság maga is bemocskolódik: Jézustól kívánják az ítéletet, hogy zavaróan tiszta lényét magukhoz alacsonyítva láthassák!

Jézus azonban nem figyel rájuk. Föl sem nézve ül, s előrehajolva, ujjával a porba ír.

A lármázók pedig egyre türelmetlenebbek. Gyanúsítják Jézust, hogy ki akar térni a döntés felelőssége elől, vagy ami még rosszabb, hogy tán nem is érzi a föltárt bűn súlyát! Dühödt erőszakkal követelik, hogy szóljon, valljon színt végre! — S akkor Jézus megszólal: *„Aki közületek bűn nélkül vagyon, az vesse rá először a követ."* Ennyi a válasz. Aztán újra lehajol és sehová se nézve, hangtalan rajzol ujjával a porba.

És akkor egyszerre csak csönd lesz, óvatos, zavart csönd. Elhallgatnak a vádlók és elhallgat mind a többi is. Egyenként, senkire sem nézve, lesütött szemmel osonnak el a templomból, mintha ott sem lettek volna. A sűrűsödő csendben pedig Jézus egyre csak ül és betűit írja. *„Menj el* — mondja végül az asszonynak, mikor már csak ketten maradnak — *és többé ne vétkezzél."*

Jézus megbocsát, megbocsát az asszonynak és megbocsát a többieknek, valamennyi bűnösnek — nekünk is! Kész megbocsátani a ma született ártatlanoknak is, akik azonnal a bűnösök vérével készülnek bemocskolni a kezüket.

Jézus megbocsát, de figyelmeztet is: *„többé ne vétkezzél!"* — Adja Isten, hogy ma is eleget tudjunk tenni figyelmeztetésének!

számomra sem csupán ennyi az evangéliumi történet.) A megfogalmazás akaratlanul is tudományoskodni akaró formájánál már akkor is fontosabbnak tűnt számomra annak jelentése. Ha ugyanis a mítosz — nagyon-nagyon leegyszerűsítve — az élet hasonlata, akkor a mítoszok mítosza azt jelenti, hogy az élet élete. Ehhez hasonlóan esetlen formában ugyan, de azt is észrevettem, hogy ebben a kivételes esetben a hős és dalnok azonosnak látszik. Mintha szüntelenül a történet hőse elevenednék meg mintegy önmaga dalnokaként.

Mindezektől, ha sajnos nem is közvetlenül az életem, de érdeklődésem fokról fokra megváltozott. Ami addig lekötötte érdeklődésemet, az egyre érdektelenebb; ami pedig a gyermekkorok hittanórájának távolából feltűnt, az egyre vonzóbbá lett. Ezen a vonzáson gondolkodva — sajnos inkább csak olykor szembenézve vele, semmint engedelmeskedve néki — gondoltam arra, hogy vonzásnak való engedelmeskedés eredménye csakis azáltal lenne lehetséges, hogy a vonzás forrása jelenvaló. Ha vezet is út hozzá és felé, maga az út csakis ottléte által létezik számunkra. Először így értettem azt, amit legelőször dogmaként pillanthattam meg, hogy noha a felé vezető utat az ő ragyogása világítja meg számunkra: éppen mert az ő ragyogása, számára azt a pontot másnak kellett féltő szeretetével megvilágítania. Hogy tehát Ő maga is valóságos Isten, hiszen azt teszi velünk, amit vele tett az Ő mennyei Atyja. Világított számára, ahogyan ő világít nékünk, tehát egylényegű vele. Fényük — amennyiben a vonzáson gondolkodva kirajzolódni véltem az út derengő körvonalait —, ez a felderengő fény tehát közösségük. Noha a fiúnak, aki éppen ezért is valóságos ember, az Atya mutatta azt a fényt, amelyet az ő egyszülött Fia sugároz nékünk.

Mindeközben inkább félelmem erősödött. Attól tartok ugyanis, hogy ama vonzást megsejteni, ámde mégsem arra figyelni, nem annak engedelmeskedni mindenkoron, annyi, mint megtagadni Krisztus utat mutató fényét. Mintegy magatartásunkkal utat mutató láng helyett — lidérclánggá becsméreljük azt. S ezáltal bizony mintha Krisztus istensége tagadtatna meg. Félelmem (s nem elszánásom) erősödött, hogy nem Krisztus útmutatását követni minden pillanatban annyi, mint ugyanúgy megtagadni őt, ahogyan az ateisták tagadják. Sőt, nem is ugyanúgy, hanem sokkalta rosszabb, képmutató módon.

Azért látom a képmutatást talán még a nyílt ateizmusnál is rosszabbnak, mert míg az ateisták, ha akaratlanul is, de a krisztusi fény kontrasztjául szolgálnak, a képmutatás mintegy Isten fényét rabolja meg. Isteninek, pontosabban keresztényinek hazudják a gyanútlanok előtt azt a magatartásformát is, melyet akkor épp Krisztustól elforduló, mert vonzásának nem engedelmeskedő szívük diktál. Márpedig talán éppen ez Jézus szeretett kisdedeinek a legrútabb félrevezetése. Mégsem lenne azonban sem illő, sem pedig helyénvaló, ha én magam is haragot éreznék azokkal szemben, akik hajdani képmutatásaikkal az én akkor még gyermeki szemeim elől olyannyira elfedték Krisztus fényét, hogy végezetül az ateisták közé tévedtem. Ha egyáltalán volt nékik, úgy megbocsátom nékik hajdani, ellenem is elkövetett vétkeiket. S nem is elsősorban azért, mert ez is a nékem való megbocsátás feltételéül szabatott, de egyenesen meg kell bocsátanom vétkeiket azért is, mert egyedül tőlük tudhattam meg, hogy van mit megbocsátanom.

Mindez nyolc, vagy talán kilenc éven át történt meg velem. Pontosabban az elmúlt kilenc év elemei alkotják ennek az időszaknak a fentebb éppen csak vázolt hasonlatát. Nem mondhatom egyébként, hogy ez a kilenc év az előzőekhez vetve vidámabb, vagy pláne boldogabb lett volna. Inkább csak komolyabb: sokkalta kevésbé feledhető, mint a megelőző évek eseményei. Talán az élesedő emlékezet is oka annak, hogy azóta sem merek magamra keresztényként gondolni. Sokkalta inkább olyan bűnösként, akinek az új szövetségi keresztény tanítás segített (nem meg — hanem csupán) érteni azóta is képmutatással takargatott bűnei súlyát.

Kovács Péter

Magyar Nemzet 1986. 1.27. Hétfő, 1986. január 27.

Az „én múzeumom" Székesfehérvárott

MINT ARRÓL A MAGYAR LAPOK IS tudósítottak, 1985 októberében a Skóciai Magyar Hetek alkalmából, egyszerre nat galériában, nagysikerű kiállításfüzér volt Glasgow-ban. A kortárs magyar képzőművészek anyagából a szervező *Third Eye Centre* igazgatója, Chris *Carell* és Paul *Overy* kritikus közreműködésével *Kovalovszky* Márta és *Kovács* Péter művészettörténészek válogatták ki 18 művész munkáit, melyeket most — a skóciai rendezvény mintájára — a székesfehérvári Csók István Képtárban a hazai közönségnek is bemutattak.

1984—85-ben több nagyszabású csoportkiállítás nyílt Budapesten az „új festészet", illetve az úgynevezett „posztmodern" törekvések védjegyével, amelyek azonban nem igazolták egyértelműen a megelőző várakozásokat. Sok volt e tárlatokon a középszerű munka, amely az éves Stúdió kiállítás átlagában is észrevétlen maradt volna, vagy amely a hatvanas évek főiskolai divatú „szabad festészetének" egyszerű felmelegítését gyakorolta. A kiállítások nem reprezentálták azt a nagy szellemi töltetű korszakfordulót, amelyet a kibontakozást rokonszenvvel kísérő kritika — jómagam is — az első akció alapján már megelőlegezett, látni vélt és felrajzolt a horizonton. Az 1984-ben az Ernst Múzeumban nyílt *Frissen festve* című csoportkiállítás óta folyik nyilvánosan is a vita, mi lehet az oka annak, hogy ezek a csupa nagy nevet felvonultató produkciók nem elég meggyőzőek, pontosabban igen hullámzó színvonalúak. Hiányérzetet hagyott bennem a most látott *Pillanatkép* című seregszemle is, ahogy sok esetlegességet mutattak az Óbudán és a Fészek Galériában rendezett *Új-Szenzibilitás* kiállítássorozat egyes epizódjai is. Ez a glasgow-i tárlat, illetve székesfehérvári „reprintje", ismétlése viszont valóban a hiánytalan teljesség élményét keltette bennem (bár szinte kivétel nélkül ugyanazok szerepeltek itt is, mint az előbb felsorolt rendezvényeken).

Kovács Péter és Kovalovszky Márta a műveknek olyan tartalmi és stiláris-hangzásrendi összecsengését juttatták érvényre a kiállításon, amely a művészek és művek gazdag szellemi kapcsolatrendszeréről ad számot, mély rokonságukról szól. A megtalált közös hang valóban jellemzi az elmúlt évek magyar művészetét. Gyökerei vannak a múltban és a problémák továbbgondolása, újraértelmezése a 80-as évek fejlődésének lényeges irányát rajzolja ki.

Persze ehhez a kikristályosodott karakterhez, amely a legjobb művészek legszínvonalasabb munkáinak vonásaiból áll össze, számos *„Frissen festve"* és *„Pillanatkép"*-típusú aktuális kiállítás szükséges, amely a legújabb kísérleteket mutatja be, előzetes szelekció nélkül, vállalva az esetleges tévutakat és félkész megoldásokat is. Hiszen egy-két év kell ahhoz is, míg sikerül felmérni az elsőre néha ellenszenvet ébresztő művek valódi jelentőségét és a rengeteg mű közül sikerül kiválasztani a valóban maradandó értékűeket. Ez tehát az egészséges út, amely a természetes differenciálódásra módot ad: sok aktuális szemle kell hogy megelőzze a múzeumi anyag végső kikristályosodását. Azonban ezt a kétféle funkciót a pontos súlyozás kedvéért meg kell különböztetnünk egymástól: az útkeresést a letisztult értékek seregszemlejétől. Az az igazság, hogy eddig Magyarországon ez a kétféle forma nem működött, nem volt megkülönböztethető. Minden kiállítási rendezvény egy már elmúlt korszak eredményeit összegezte és egyfajta akadémikus lezártságot tükrözött. Ez a véglegesség természetesen illúzió volt.

HISZEN A „MARADANDÓ" MŰVEK összeállítása—felállása sem végleges. A kortárs művészet élő, összetétele állandó mozgásban van. Állandóan változik a névsor: néha a kezdeti jó hangfelütéseket nem követik tartós sikerek, mindig előkerülnek „kimaradtak" és új felfedezettek (ahogy a nemrég elhunyt Gedő Ilka néhány művében — amelyek évekig lappangtak, s csak 1982-től kerültek a nyilvánosság elé — a fiatal újexpresszionista generáció egyik „ősére" ismerhet). Minden esetlegességet ide számítva a 80-as évek új törekvéseiből (festészetéből, szobrászatából, építészetéből, zenéjéből, színház-, film- és táncművészetéből) a szemünk előtt bontakozik ki egy, a legmagasabb szellemi követelményeket is kielégítő művészet, amely itthon is kitüntetett figyelmet érdemelne és állandó szellemi jelenlétét biztosítandó talán egy állandó programmal rendelkező kortárs művészeti centrumot, amelyben az évtized alkotásaival a magyar közönség mint a saját reprezentatív kultúrájával szembesülhetne.

A fehérváriak e kiállításon kortól, nemtől, műhelytől, művészeti felfogástól függetlenül gyűjtötték össze a szellemi rokonokat. Schaár Erzsébet és Gedő Ilka már halott, míg a legfiatalabbak most fejezték be főiskolai tanulmányait. A paraszti élet- és természetfelfogás hagyományai éppúgy megszólalnak, mint a nagyvárosi élet folklórjának jellegzetes stílusvonásai, múltra és jelenre vonatkozóan a legszélsőségesebb utalások találkoznak, hogy a remek alkotásokon keresztül sokoldalú párbeszéd bontakozzon ki korunkról, a néző szeme előtt pedig a valóságunkat képviselő komplex és hiteles kép.

Schaár Erzsébet hatvanas években készült fém—üveg kisplasztikáit, amelyek egyén és tér, egyén és architektúra viszonyában fogalmaztak meg elemi emberi, lélektani állapotokat, *El Kazovszkij* romantikus-szürrealisztikus színpadterei követik, gazdagon illusztrálva az emberi kapcsolatok bonyolultabb szövevényeit. A tér külső modelljét az emberi benső, az ösztönök és a drámaian felfokozott érzelmi állapotok tárgyiasított helyzetei váltják fel. A szenvedélyek játéktere a csoport. Míg Schaárnál a világ — az utca — lineáris tér, egyfajta egyenes labirintus, El Kazovszkij installációja montázsszerűen építi egybe és sűríti a különálló jeleneteket. Hajlamosak vagyunk elfelejtkezni róla, hogy az 1970-es évek közepén-végén El Kazovszkij barokkos színpompájú pásztorjátékai, kultúrhistóriai vonatkozású dramatikus életképei voltak nálunk a posztmodern korszak előhírnökei.

Haraszty István gépszobrászatát, amely kezdetben a működőképes funkcionalizmus kezdőpontjáról indult, a 70-es években egyre jobban átszínezte a gondolati vonás. Az abszurd elemek egyre jobban megszaporodtak szobraiban. Képtelen, értelmetlen működésű, játékos-ironikus, tanító célzatú gépezetek születtek. Ezek közül láthatunk néhány ragyogó darabot. *Jovánovics* György is mindig hajlott a verbális humor és elbeszélő hang felé. Egy időben ez a réteg mégis teljesen leszűrődött, lepárolódott nonfiguratív plasztikáiban és reliefjeiben, és külön életet élt a fotóban. Az itt kiállított különlegesen szép gipszszobrokban a formai lelemény újra megtermékenyül a filozófia, a fekete humor, az abszurd által. Az *Akasztott ember háza* vagy az *A. S. Napóra* finom charme-mal kereszteziütközteti-egyesíti a plasztikai és fogalmi utalásrendszert.

Lugossy Mária, aki kemény konstruktivista szabályokat követett szobrászatában, talán világhírű ékszereinek kísérletei közben jutott el a dolgok egyedi szabálytalanságát dicsérő üvegplasztikák extrém szépségeszményéhez.

Keserü Ilona művészetének szín és tér irányában egyaránt elinduló kísérletei tükröződnek abban a három — példaszerűen életműve három alapkorszakát képviselő — műben, amely e kiállításon látható. A *Vörös kép* első lírai absztrakt korszakának egyik főműve, amely az élet keletkezésének, a biológiai sejtosztódásnak a víziója is lehetne; ezt egy homokszínű, plasztikus zsákvászonkép követi, amely külön eseményként ragadja meg és írja egymásra a domború forma, a motívum és a színszalag képiplasztikai összetevőinek találkozását. A harmadik mű: a *Szélek*, — amelynek egy variációja a Pillanatkép című kiállításon is szerepelt — a festői gesztusok, jelek egymástól elszigetelt, már értelmes struktúrába nem szerveződő vizuális sejtjeit montírozza a vászonra.

A KORÁBBI ÉVEK MŰVÉSZI KÍSÉRLETEINEK tanulságaiból sokat használ és épít tovább a ma 30-évesek generációja, nagytehetségű tábora. *Méhes* Lóránt és *Vető János* installációjának apró műremekei, tranzisztoros kavicsszobrai egyszerre barbár és elektronikus korszak kozmikus távlatait jelző idomok. *Szirtes* János tusrajzai, a *Göbzik* szintén a neobarbár mitológiát művelik. Hímesen dekorált lapjain a minták egyszerre gépek és kihalt hüllők csontvázai. *Böröcz* András és *Révész* László — párosan — egyéni hangú szürrealizmust képviselnek. Nem hívei a ma annyira divatos kliséket használó kollektív nyelvnek. Motívumaik, elbeszélő szituációik színpadi előadásaik során megelevenednek és a grafikákon, festményeken élnek tovább a fellépések szünetében. *Wahorn* András „snasszista" grafikái, amelyek annyit hivatkoznak a spontaneitásra, a dilettantizmus és a gyermekrajzok stíluseszközeit alkalmazva, rendkívül kiérleltek, minden egyes vonásnak meghatározott helye és esztétikai szerepe van: a tépett szélek és folytonossági hiányok — magyarul lyukak — például az egyes jelentéssíkok közötti áttűnések megteremtésére szolgálnak. Wahorn újabban a gyermekrajzok sémáiból és saját szürrealista rajztechnikájából vegyíti színes, egzotikus világát. Ma a magyar művészek között *Bukta* Imre és *Sa-mu* Géza alkalmazzák a legnemesebb, legjobban átírt formában a népi-paraszti hagyományokat, számolnak be a tárgyi környezet és a természet modern átváltozásairól. Bukta Imre a popart szemléletére emlékeztető módon alakítja, rendkívül sok humorral és iróniával vegyíti magas formakultúrájú installációit, képeit, plasztikáit, Samu Géza inkább az etnológiai közösség felé közelíti az ősi népi tradícióit. A rossz, az ördög által megszállt természet a kopár fákra karmot, szarvat növeszt. Legszebb itt kiállított tárgya a *Csavargók fája*, amelyen annak mintájára, ahogy egykor a vándorok minden városban belevertek egy szöget a mesterlegények oszlopába —, fémlapocskákból ötvösmű szoknya csillog, karcsú törzse felfelé kanyarog mint az út és az elme tekervényes menetének próbatételei, fent a korona pedig szúrós agancsban végződik, mint Bartók csodaszarvasainak, szabad fiainak koronás fejéke. *Pinczehelyi* Sándor szintén a nemzeti művészet mai lehetőségeit kutatja, de ennek olcsóbb eszközeivel él, amikor a táj és környezet elemein elhelyezi a magyar trikolórt.

Gedő Ilka sűrűn egymásra préselt emlékrétegeket, nonfiguratív elemeket és karcos-jelképes figurákat egyesítő szorongató hangú festői világával a háború után született groteszk egyetemes alakja. *Mazzag* István az új hullám könnyed hangvételű világító színekkel festett atmoszféráját kedveli.

Erdély Miklós képei az *Alkimia*, a *Három trikolor*, a VI: — a matematikai fogalmak, formák, jelek és színértékek helyét keresi, egymásra vonatkoztatási lehetőségeit kutatja egy kaotikusan élő festői közegben.

Gyetvai Ágnes

Övezze nyug

Alapvető felada

KÖZÉLETI HÍ

Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke táviratban üdvözölte Giani *Zail Szingh* köztársasági elnököt India nemzeti ünnepe, a Köztársaság Napja alkalmából. *Lázár* György, a Minisztertanács elnöke Radzsiv *Gandhi* miniszterelnöknek, *Várkonyi* Péter külügyminiszter Bali Ram *Bhagat* külügyminiszternek fejezte ki jókívánságait.

Ausztrália nemzeti ünnepe alkalmából *Losonczi* Pál, az Elnöki Tanács elnöke táviratban üdvözölte Sir Ninian *Stephen* főkormányzót.

Vasárnap hazaérkezett

lálkozott
riai Kon
kárával,
tott Jusz
tessel. A
volt *Sze*
damaszkuszi nagykövet.

A Művelődési Minisztérium meghívására január 23-a és 26-a között látogatást tett hazánkban a Szerb Szocialista Köztársaság kulturális küldöttsége Vukoje *Bulatovics*, a Köztársasági Végrehajtó Tanács (kormány) alelnöke vezetésével. A jugoszláv küldöttség *Köpeczi* Béla művelő-

nek javításáért a központi vezetőség kezdeményezze az oktatás-

Voksán József, titkárok: *Köpf* Lászlóné és *Sárdi* Lajos.

A helyiipar tartalékai a gazdálkodás hatékonyságában rejlenek

— állapította meg a HVDSZ kétnapos tanácskozása

Szombaton a SZOT központi iskolájában összeült a Helyiipari és Városgazdasági Dolgozók Szakszervezetének IX. kongresszusa, amelyen 285 ezer szakszervezeti tag képviseletében 255 küldött tárgyalja meg az utóbbi öt évben végzett munka tapasztalatait és a soron következő feladatokat. Részt vett a kongresszuson *Gáspár* Sándor, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a SZOT elnöke, *Marjai* József, a Minisztertanács elnökhelyettese, *Gál* László, a SZOT titkára, *Kapolyi* László ipari, *Somogyi* László építésügyi és városfejlesztési miniszter és *Szépvölgyi* Zoltán, a fővárosi tanács végrehajtó bizottságának elnöke.

A szakszervezet központi vezetőségének írásos beszámolója és *Sali* Ferenc főtitkár szóbeli kiegészítése egyaránt kiemelte: *az elmúlt öt évben a kedvezőtlenebb gazdasági körülmények ellenére a szakszervezethez tartozó vállalatok, üzemek tevékenységében fejlődés tapasztalható.* Javult a kommunális szolgáltatások színvonala, a tanácsi árutermelő vállalatok növelték szocialista és tőkés exportjukat, bővítették a hazai áruválasztékot, miközben fejlesztették háttéripari tevékenységüket is.

A VII. ötéves terv időszakában várhatóan tovább növekszik a lakosság igénye a kommunális szolgáltatások iránt, és erre a helyiipari vállalatoknak is fel kell készülniük. Legfontosabb feladatuk az, hogy *gondoskodjanak a zavartalan vízszolgáltatásról és szennyvízelvezetésről, tartsák tisztán a településeket.* Halaszthatatlan a hulladék-lerakóhelyek telepítésének meggyorsítása, a hulladékszállítás jobb megszervezése, az újrahasznosítható hulladékok jelenleginél szélesebb körű felhasználása.

A szakszervezet fontosnak tartja a szolgáltatást végző vállalatok működési feltételeinek megkönnyítését, *olyan érdekeltségi rendszer kialakítását, amely elősegíti, hogy a vállalatok megtarthassák dolgozóikat.*

A következő öt esztendőben több mint százezer állami lakást újítanak fel és hetvenezret korszerűsítenek, ami az érintett helyiipari vállalatoktól is nagy erőfeszítéseket igényel.

A napi szolgáltatások közül *különösen a háztartási gépek és a híradástechnikai berendezések javítása iránt növekszik az igény.* Várhatóan az eddigiekhez hasonló feladatok várnak a textiltisztító, a ruhaneműjavító vállalatokra és a fodrászatokra. A központi anyagi források szűkülésével e szolgáltatások színvonalát a vállalatok jórészt csak önerőből javíthatják. A fejlesztéshez szükséges eszközeiket és egyben jövedelmüket azzal növelhetik, hogy *kifogástalan minőségű szolgáltatásokkal, gyorsaságukkal és előzékenységükkel bővítik megrendelőik, törzsvendégeik körét.*

A beszámolót követő vitában az ingatlankezeléssel kapcsolatban többen szóvá tették: a lakók gyakran elégedetlenek az IKV-k munkájával. Ezért is tartották fontosnak a hozzászólók a speciális szakmunkásképzés megszervezését, *több szakma együttes oktatását.* El kellene érni, hogy az ingatlankezelő vállalatoknál sokoldalúan képzett szakembergárda végezze a lakások karbantartását, ez pedig a javítások, a hibaelhárítások idejének lényeges csökkenését eredményezné. A tanácsi árutermelő vállalatok munkáját értékelve, javasolták egy *számítógépes adatbázis* kialakítását; ezáltal meggyorsulhatna az információk cseréje, ami a gyors piaci igazodás feltétele.

Kovács Antal államtitkár, az Országos Vízügyi Hivatal elnöke a következő öt esztendő feladatairól beszélt. Mint mondotta: a jelenlegi tervidőszakban további 450 település, mintegy 700 ezer ember jut vezetékes ivóvízhez, és így lényegesen csökken a vezetékes víz nélküli települések száma az országban. A tanácskozáson felszólaló Somogyi László elmondta, hogy a VII. ötéves tervben az előző öt esztendőnél 60 százalékkal több pénz, mintegy 100 milliárd forint jut az állami lakások fenntartására, korszerűsítésére és felújítására. Az ingatlankezelő vállalatok feladata, hogy ezt a pénzt meggondoltan és az eddigieknél hatékonyabban használják föl, gondoskodjanak a munka jó megszervezéséről és ügyeljenek jobban a kivitelezés minőségére. Kapolyi László azt hangsúlyozta, hogy a szolgáltatás iránti igények növekedése szükségessé teszi a szervizhálózat fejlesztését, korszerűbb technikai berendezések beszerzését. Hozzászólt a vitához Gál László, a SZOT titkára is.

Marjai József a foglalkoztatottságról

Vasárnap a beszámoló feletti vitával folytatta munkáját a HVDSZ IX. kongresszusa.

A vitában Marjai József, a Minisztertanács elnökhelyettese is felszólalt. Mint mondotta, a vitában elhangzott javaslatok *reális igényeket* tükröztek még akkor is, ha ezek mindegyikét nem lehet rövid időn belül megvalósítani. A gazdaság egyensúlyi viszonyai nagy áldozatok és erőfeszítések árán helyreálltak, de erőforrásaink továbbra sem elegendőek ahhoz, hogy minden gondot orvosoljunk, további erőfeszítéseink eredményességén múlik, hogy milyen gyorsan tudjuk megoldani gondjainkat. Ezért a szakszervezeti munkának is érthetően egyik központi kérdése a *gazdasági építőmunka.* Ehhez a feltételek a VII. ötéves tervidőszak elején jobbak, mint az előző tervidőszakban voltak. Ez egyben a szakszervezetek számára is jobb feltételeket teremt feladatainak elvégzéséhez. A mostani tervidőszakban a gazdasági egyensúly fenntartása és erősítése mellett a gazdasági fejlődés gyorsítását is célul tűztük ki. A jobb munka, az ésszerűbb gazdálkodás lehet az alapja fejlődésünknek, az életszínvonal, az életkörülmények javításának. Sürgető az előrelépés a munkaerőgazdálkodás javításában is. A munkaerőmozgásnak azonban összhangban kell lennie szocialista elveinkkel, a szocialista humanizmussal.

Továbbra is kiemelt követelmény a teljes foglalkoztatottság, ezt nem veszélyezteti a munkaerőgazdálkodás ésszerűsítése, amelynek célja, hogy a dolgozóknak szűkében levő munkahelyeken hasznosítsák azt a munkaerőt, amelyekből más vállalatoknál jelenleg felesleg van, vagy ahol munkájuk nem eléggé hatékony.

A helyiipar munkájáról szólva rámutatott, hogy *a közszolgáltatások színvonala közvetlenül hat a lakosság közérzetére, ami nagy felelősséget ró az itt dolgozókra.* A szolgáltató ágazatok gazdaságunk fejlesztésében korábban háttérbe szorultak, lemaradásuk felszámolására már jó néhány intézkedés történt, de ez rövid idő alatt nem szüntethető meg, változtatni sok mindenen kell és lehet, az igazi tartalékok itt is *magában a munkában, a gazdálkodás hatékonyságában rejlenek.*

Nemzetközi gazdasági kérdéseket érintve kifejtette, hogy a jövőben is kulcskérdés marad együttműködésünk bővítése a Szovjetunióval és a KGST-országokkal. *A Szovjetunióban végbemenő fejlődés gyorsulását nagy figyelemmel és rokonszenvvel kísérjük, hiszen minden ottani előrelépés számunkra is előnyös* — mondotta a miniszterelnök-helyettes.

A vitát követően a kongresszus határozatot hozott, amely kimondja, hogy *a helyiipar alapvető feladata a lakosság részére nyújtott közszolgáltatások színvonalának fejlesztése,* ezen belül a víz- és csatornahálózat bővítése, a lakóház-fenntartással kapcsolatos munka javítása. Ez az érintett gazdálkodó és szolgáltató egységeknél dolgozóktól pontosabb és fegyelmezettebb munkát igényel, ám — mint a határozat kifejti — ennek *műszaki fejlesztéssel* is párosulnia kell.

A kongresszus végül megválasztotta a Helyiipari Dolgozók Szakszervezetének vezető testületeit, tisztségviselőit. A szakszervezet elnöke: *Fabók* Zoltán, főtitkára Sali Ferenc, titkárai *Kocsó* Illésné, *Somoskői* Gáborné, *Péter* István.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

FEJÉR MEGYEI HÍRLAP
Székesfehérvár

Kovács Péter művészet-
történész

1021

A szerk

Levél szoborügyben

Tisztelt Szerkesztő Úr!

A Székesegyház felé sétálva, a templom tövében egy kuporgó öreg törököt találtam. A bronzból öntött figura alatt a felírás: Géza nagyfejedelem! Gazdagabbak lettünk hát ismét egy emlékművel!

„Az erő kőbe faragott (sic!) drámai költeménye ez a szobor, a küldetett ember hitből sarjadt erejét hirdeti. Ez a férfi népet gyúr át, sorsokat morzsol össze, egy fél világot legyőző energia izzik ki belőle. Dzsingisz kán volna, ha a kereszt nem mentesítené át szentté."

Ezeket a sorokat 1938-ban István király szobráról írta valaki. — Ilyen a szobor? Ilyennek akarták látni, így elégítette ki a megrendelőt és a művészt.

Mit mondjak hát Gézáról? Nyilván olyan, amilyennek a megrendelő és a művész álmodták. Nekem nincs elképzelésem róla, mint ahogy nincs fiáról sem. Tisztelettel megnézem, elolvasom, ahogy mások megmintázzák, vagy leírják. Egyébként is: köztudott dolog, hogy az emlékszobor mindig a legnehezebb feladat volt, s nincs könnyebb, mint utólag elmondani, hogyan lehetett volna jobban megoldani.

Egyetlen megjegyzést mégis szabadjon tennem: egy szobrot, de még egy kavicsot sem lehet akárhova letenni. Az 1937—38-ban felállított fehérvári szobrokról legkülönbözőbb lehet a véleményünk, kvalitásukat vagy mondanivalójukat illetően. Abban viszont egyet kell értenünk: az elhelyezésük egytől egyig telitalálat volt! Minden esetben megtalálták a szobornak legjobban illő hátteret, térséget. Ha még lehet változtatni — s miért ne lehetne? — tegyük ezt a figurát is a helyére! Meggyőződésem, ha a kis téren néhány méterrel hátrább helyeznék, minőségileg nyerne a szobor. Arányai a környező kis házakhoz, a tenyérnyi térhez alkalmazkodna, s nem a Bazilika magas és testes tornyához. Itt elől egy kuporgó alak, hátul, ahol megváltozik az arányrendszer, formai jelentősége is megnőne. Szervező erejévé válhatna a kis térnek, ugyanúgy, mint az Anna-kápolna előtt Kálmáncsehy figurája.

Bocsásson meg, tisztelt Szerkesztő Úr, hogy soraimmal zavartam. Nem alkalmatlankodnék, de miután tíz éve foglalkozom kiállítások rendezésével, s így tíz éve állandóan birkózom a műtárgy és környezete arányainak problémájával, úgy érzem, talán ehhez a kérdéshez is hozzászólhatok. Dehát kinek szóljak? — megpróbáltam Önnek.

Tisztelettel:
Kovács Péter
művészettörténész

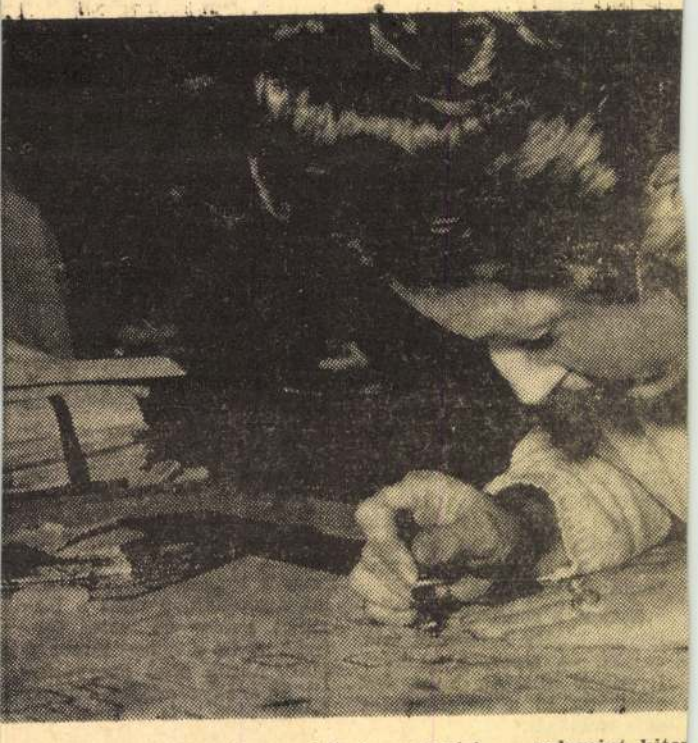

Készül Lajoskomárom községrendezési tervrajza, a Fejér megyei Tervező Iroda építészeti osztályán. A tervrajz javaslatot tartalmaz az épületek típusára vonatkozóan. Például, hogy a község lélekszámához viszonyítva mekkora bölcsőde, óvoda szükséges, valamint kiter energiaellátásr műszaki rajzo készíti. Ő raj

Pénztárcához mérten

Kirándulás? Külf Üdülőtábor

(Folytatás az 1. oldalról.)

Megyénk középiskolásai

1021

Magyar Nemzet

PÁLYAKEZDŐK

Két művészettörténész Fehérvárott

Székesfehérvár neve három év óta fogalom a mai magyar művészet történetében. A műemlékek, a bazilika romjai, a barokk építészet szép emlékei mellé új — velük egyenrangú — vonzóerő sorakozott fel: az István király Múzeum modern művészeti kiállításai. Ezeket a tárlatokat meg kell látogatni. Nem divatból, hanem mert olyan felfedező utakra viszik közönségüket a mai magyar művészet kincsestárába, amelyek már nagyon hiányoztak. *Nézni és észrevenni* tanítanak, ez varázserejük titka, ezért válnak sikerré egymás után.

Az indulás

E tárlatok rendezője és szervezője az István király Múzeum két fiatal művészettörténésze, *Kovács* Péter és *Kovalovszky* Márta.

1962. augusztus 1-én érkeztek Székesfehérvárra, rögtön az egyetem elvégzése után. Már várták őket. Szükség volt rájuk. A múzeumnak nem volt művészettörténésze. Igaz, hogy a szabályzatok kifürkészhetetlen akaratából státusza sem. A problémát azonban mégis sikerült megoldani egy ügyes manőverrel. A múzeum kölcsönkapott egy pedagógus-státuszt, hogy legalább egyiküket fölvehesse. A férj dolga így egyenesbe került, a feleség egy iskolában helyezkedett el. Egyévi általános iskolai tanárkodás után sikerült neki is múzeumi helyet szerezni: szerződést kapott. Azóta is szerződése van. Tavaly végre lakáshoz jutottak: OTP-kölcsönnel betársultak egy emeletráépítésbe. Decemberben költöztek be a két szoba összkomfortba az addigi albérletből.

A munka

A történetnek ezt a részét azonban nem tartják lényegesnek. Nem is beszélnek róla. Csak akkor oldódnak meg, amikor a munka kerül szóba.

— Az első évünk ismerkedéssel telt Fehérváron — mondják. — Nem voltunk ugyan idegenek, már régebben is dolgoztunk a múzeumban, hiszen utolsó vakációnkat itt töltöttük a táti ásatásokon. Rendeztünk kiállítást is, de mégis... Be kellett illeszkedni a munkába, felmérni a lehetőségeket. Ez alatt az idő alatt napi múzeumi és könyvtári munkát végeztünk és néhány vándorkiállítást rendeztünk. 1963 májusa volt a fordulópont.

— A Csontváry-kiállítás?

— Igen. A múzeum igazgatója, dr. *Fitz* Jenő, már 1958 óta, amikor megkaptuk a Csók Képtár helyiségeit, szerette volna megrendezni Csontváry műveinek tárlatát — mondja Kovács Péter. — 1963-ban végre sikerült. Ez volt az első nagy munkám és boldog voltam a feladattal, mint minden kollégám az lett volna.

Az emlékezetes tárlat óriási szakmai és közönségsikert hozott. Csontváry Kosztka Tivadar 1958-ban, a brüsszeli világkiállításon megkezdődött reneszánsza itt hozta meg a végső dinadalt, elégtételt nyújtva halálában az oly sokáig méltatlanul mellőzött művésznek. A Csontváry életművét bemutató kiállítás azután az év végén Budapestre került és a Szépművészeti Múzeum márványcsarnokában újabb ezrek keresték fel.

Két sorozat

— És a Csontváry-tárlat után?

— Éreztem, hogy ez után a kezdet után nem szabad rosszul dolgozni. Az indítás kötelezett és egyúttal meg is mutatta az utat, amelyen tovább indulhattunk. Két sorozat terveit dolgoztuk ki feleségemmel együtt, aki szeptembertől kezdve szintén a múzeumban dolgozott. E sorozatok végeredményben közös gyökérből indulnak. Az egyikben a magyar művészet XX. századi fejlődését akarjuk feltárni a századfordulótól kezdve a legutóbbi évek törekvéseiig. A másik nem ilyen szoros és előre meghatározott programmal készült. Ennek keretében a század fontos művészegyéniségeit mutatjuk be gyűjteményes és emlékkiállításokon.

— Hány tárlatot rendeztek eddig?

— A történelmi sorozatból hármat — válaszol Kovalovszky Márta: — a századforduló művészete, a Nyolcak és Aktivisták, s a magyar szobrászat 1920-tól 45-ig tartó korszakának legszebb alkotásaiból. Most készítjük elő a negyediket, amely az alföldi festészetet fogja bemutatni a közönségnek. Az egyéni kiállításokat már nehezen tudnám így hirtelen felsorolni. Hogy néhányat említsek: 1964-ben Kondor Béla és Ferenczy Béni, 1965-ben Ferenczy Noémi, Vilt Tibor és Korniss Dezső, 1966-ban pedig Gulácsy Lajos és Schaár Erzsébet tárlatát rendeztük meg.

— A munkát persze nem egyedül végeztük. Sokat segítettek a múzeum vezetői, akik munkánkat minden tekintetben támogatják és olyan légkört teremtettek, amelyben lehet és érdemes dolgozni. Közreműködtek fiatal kollégák is, akik másutt dolgoznak, de érdeklődésüknek és kutatási körüknek megfelelően bekapcsolódhattak az itteni munkákba. Az idei Gulácsy-kiállítást például *Szabadi* Judittal közösen rendeztük, a Nyolcak és Aktivisták tárlatának összeállításánál sokat dolgozott *Passuth* Krisztina, a következő, az alföldi festők műveit bemutató kiállítás rendezésében és előkészítésében pedig *László* Emőke működik együtt velünk.

Ötletek

A XX. századi művészetünket bemutató kiállítássorozat rendezését még néhány okos, életrevaló kezdeményezéssel egészítették ki Kovács Péterék. Megegyeztek a Filharmóniával, és a tárlatokon, mintegy kiegészítésképpen, egy-egy hangversenyt rendeznek a korszak zenéjéből a képek, szobrok között, hogy még teljesebben mutathassák be a műveket, még sokoldalúbban jellemezzék azt az időt, amelyben megszülettek. Ezt a célt szolgálják az előadások is, amelyek a tudomány szempontjai szerint boncolják a bemutatott alkotásokat. Mutatóba egy »kiegészítő műsor« — a legközelebbi —, az alföldi festők kiállításához. A hangversenyen Kodály *II. Vonósnégyesét*, Bartók *II. Vonósnégyesét*, valamint *Parasztdalok* és *Hat tánc bolgár ritmusban* című műveit adják majd elő. A három tudományos-népszerűsítő előadáson *Pap* Gábor Nagy István művészetéről, *Czine* Mihály kandidátus a népiesekről beszél majd, *Ujfalussy* József Kossuth-díjas zenetudós pedig *Bartók, Kodály és a népzene* címmel tart előadást.

A kiállítások rendezése és a napi munka mellett Kovács Péterék válogatottan szép kollekciót gyűjtöttek össze a múzeum számára mai művészeink munkáiból.

— Hogyan keletkezett ez a gyűjtemény?

— Amikor Fehérvárra jöttünk, a múzeum már rendelkezett bizonyos képzőművészeti anyaggal — mondja Kovács Péter. — Ez azonban, őszintén szólva, meglehetősen vegyes volt, sok helyről került ide, jórészt adományokból. Eleinte pénzünk sem volt, hogy vásárolhassunk, csak később kaptunk bizonyos összeget. Ezt a pénzt azóta rendszeresen grafikák megszerzésére fordítjuk, ebből vettük például a Szőnyi-hagyatékból előkerült rézkarc sorozatot is.

— És a többi mű?

— Legnagyobb részük művészek adománya. Írtunk egy körlevelet, amelyben kértük őket, hogy műveik ajándékozásával segítsék a múzeumot egy modern magyar képzőművészeti gyűjtemény megalapításában. Kérésünkre majdnem mindenki felelt és válaszaikban a művészek felajánlották egy-egy művüket, sőt volt, akitől többet is kaptunk. Így ma már több mint 100 festményünk, szobrunk és grafikánk van. Állandó kiállítást — hely hiányában — sajnos nem tudunk rendezni belőlük, de időről időre bemutatjuk őket időszaki tárlatainkon.

Tervek

— A múzeum teljesen lefoglalja minden idejüket?

— Sokat, de nem az egészet — feleli gyorsan Kovalovszky Márta. — Szabad időnkben mindketten folytatjuk tudományos munkánkat, amit már az egyetemen megkezdtünk. Könyvet írunk: a Corvina Kiadó Művészet Kiskönyvtára című sorozata számára dolgozunk egy-egy monográfián. Péter Vilt Tibor, én Bokros-Birmann Dezső munkásságát ismertetem. Vannak távolabbi terveink is. Szeretném megírni századunk magyar szobrászatának történetét. Most ehhez gyűjtöm az adatokat. Péter szintén a modern szobrászattal foglalkozik, de itt Székesfehérváron »beleszeretett« a barokk művészetbe és hozzáfogott két érdekes téma kidolgozásához: a XVIII. században Székesfehérváron működő ciszterci rendi faragóműhely és a csákvári Esterházy-kastély Pietro Rivetti olasz festőművész által tervezett kertjének történetét kutatja.

Horváth György

Magyar Nemzeti
1966 SZEP 30
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ság, zárt körforgás

ovszkij professzor s tudományos kérdéseiről

létrehozott teherbíróképességet.

Az űrbiológia néhány kérdésének rövid felvázolása után Jazdovszkij professzor *a szovjet orvosbiológiai kutatásokat* ismertette. Az erre vonatkozó tudományos munkát 1948-ban kezdték meg a Szovjetunióban. Biológiai alanyként kutyákat választottak, mivel fiziológiájuk jól ismert és gyorsan képesek megszokni a szokatlan kísérleti körülményeket. Az elvégzett vizsgálatok csak kezdeti lépések voltak, élőlények rakéta segítségével a légkör felső rétegeibe juttatásának megoldásában. A rakétarepülés nagy magasságokban uralkodó tényezői nem idéztek elő feltűnő zavarokat az állatok viselkedésében és fiziológiás funkcióikban. További magaslégköri kísérletek után megkezdődött a mesterséges holdakon való repülések előkészítése. Amikor elfogadták az ember egyfordulós űrrepülésének tudományos programját, sok számítórepülést hajtottak végre biológiai alannyal a rakéták fedélzetén, a Föld körül. Az ember eddigi űrrepülései megerősítették a kozmikus munkavégzés lehetőségét. A hosszan tartó űrutazások orvosi biológiai biztosításához tudományosan ki kell dolgozni *az anyagok részben, vagy teljesen zárt körforgását az űrhajó kabinján belül.*

A világűr emberi megismerésének és meghódításának útján még csak az első lépéseket tettük meg. Hatalmas feladatokkal és nehézségekkel állunk szemben, de csak a lelkiismeretes és komoly munka nyitja meg az ember előtt a világűr gigantikus és vonzó világát — fejezte be előadását Jazdovszkij professzor.

S. M.

A kongresszus tiszteletére:

új típusú telefonközpont, új lakótömb Békéscsabán

A pártkongresszus tiszteletére indított munkaverseny országszerte mind jelentősebb felajánlásokban bontakozik ki. A Beloiannisz Gyárban elkészült az első kétezer vonalas új típusú telefonközpont, az ATSZK-jelzésű korszerű berendezés. Ezzel akarják felszerelni a nagyobb szovjet településeket a régi típusú faluközpontok helyett. A szovjet posta olyan nagy bizalommal viseltetik ez iránt az új típusú telefonközpont iránt, hogy erre az évre *22 000 vonalat rendelt meg a Beloiannisz Gyártól.* A berendezés 60 egységből áll. Az első nagy teljesítményű központot Szmolenszk mellett szerelik fel.

A Közép-dunántúli Szénbányászati Tröszt dolgozói, akik az idén nyolcadszor nyerték el a Minisztertanács és a SZOT vándorzászlóját, a kongresszusi versenyben eddig 2,7 százalékos költségmegtakarítást értek el, azzal, hogy a gépeket jól osztották el, s így gazdaságosabbá tették a szénfejtést.

Békéscsabán ugyancsak a kongresszusi versenyben kezdtek hozzá a megyei építőipari vállalat dolgozói egy *öt bérházból álló lakótömb építéséhez.* Éjjel is dolgoznak, a középblokkos téglafalat 25 méteres toronydaru segítségével rakják.

A Baranya megyei gépjavító állomások vállalták, hogy az őszi munkák meggyorsítása érdekében *kétszer annyi kétműszakos traktort vetnek be munkára, mint amennyit terveztek,* így sikerül november 20-ára teljesíteni éves tervüket.

Erősödik az együttműködés a Hazafias Népfront és a TIT között

A népfront és az ismeretterjesztő társulat megyei titkárainak közös tanácskozása Budapesten

A Hazafias Népfront és a TIT megyei titkárai kedden közös tanácskozást tartottak Budapesten, hogy megbeszéljék az együttműködés további feladatait. Az értekezletet *dr. Szatmári Nagy* Imre, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának titkára nyitotta meg, majd *Bugár* Jánosné, a népfront főtitkárhelyettese ismertette az eddigi közös munka eredményeit.

Kiemelte, hogy az ismeretterjesztő [illegible] a népfront és a TIT karöltve lásson munkához. Ez pedig az eddigieknél még nagyobb erőfeszítéseket igényel és eljött az ideje, hogy mindkét szervezet számba vegye az eredményeket és a feladatokat.

Dr. *Ortutay* Gyula, a TIT elnöke tartotta meg ezután beszámolóját. Hangsúlyozta hogy *a kongresszus majd irányt mutat a további munkában.* Kifejtette ezután, hogy *a TIT az értelmiség legjobban szervezett testülete. A népfronttal való együttműködésnek politikai alapja van, s a közös munkát minden területre ki kell szélesíteni.*

Egyik fontos történelmi feladata lenne a közös munkának a városi és vidéki értelmiség egymástól való elszakadásának megszüntetése. A népfront és a TIT vitái szolgáltathatnak a legjobb alkalmat arra, hogy az úgynevezett atomizáció ellen felvegyük a harcot.

További fejtegetései során sorra vette a közös feladatokat, amelyek a szocialista értelmiség összeforrasztása és az ismeretterjesztő előadások mellett nagy figyelmet érdemelnek. Így a nemzetközi kérdések állandó napirenden való tartása, az új mechanizmus egyes kérdései, a szocialista hazafiság megszilárdítása és a szocialista materialista tudat elmélyítése különböző természettudományi előadásokkal.

Számos felszólalás hangzott még el, s élénk vita alakult ki a megyei titkárok között annak érdekében, hogyan lehetne még szorosabbá fűzni az együttműködést a népfront és a TIT között. **(i)**

[illegible]ból
[illegible]ttség

[illegible]kereske-
[illegible]sével a
delmi mi[illegible]
XXII. plovdivi n[illegible]közi vá-
sár megtekintésére Bulgáriában járt magyar kormányküldöttség kedden hazaérkezett. Fogadására a Ferihegyi repülőtéren megjelent *Nagy* Józsefné könnyűipari miniszter dr. *Mulató* János külkereskedelmi miniszterhelyettes, valamint több minisztérium vezető munkatársai. A fogadásnál jelen volt Vaszil *Bogdanov*, Bulgária budapesti rendkívüli és meghatalmazott nagykövete.

Tito elnök fogadta hazánk távozó nagykövetét

Joszip Broz *Tito*, a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság elnöke és neje, Jovanka kedden búcsúlátogatáson fogadta *Zágor* Györgyöt, hazánk belgrádi nagykövetét és feleségét.

A kormány nevében nagykövetünket délben Hakija *Pozderac* szövetségi ipari és kereskedelemügyi miniszter ebéden látta vendégül.

Zágor György kedden este Jugoszláviából való távozása előtt koktélpartit rendezett, amelyen jelen voltak *Tikviczki* Géza, a jugoszláv kormány tagja, Bogdan *Crnobrnya*, az elnöki ügyek főtitkára, valamint több más jugoszláv közéleti személyiség és a Belgrádban akkreditált diplomáciai testület vezetői.

Zágor Györgyöt ezekben a napokban búcsúlátogatáson fogadta Edvard *Kardelj*, a parlament elnöke, Jovan *Veszelinov*, a szerb KSZ Központi Bizottsága politikai titkára és Jugoszlávia több más állami és pártvezetője is.

Tanévnyitó az Agrártudományi Egyetemen

Kedden délelőtt megnyílt a tanév a gödöllői Agrártudományi Egyetemen. A megnyitó ünnepségen, amelyen részt vett dr. *Soós* Gábor földművelésügyi miniszterhelyettes is, dr. *Pethő* György rektorhelyettes üdvözölte az egyetem hallgatóit, oktatóit. Ezután dr. *Kiss* Albert, az egyetem új rektora tartotta meg székfoglaló előadását.

A tanév megnyitásával egyidőben a diákok birtokukba

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-668, 337-748, 340-726

1974 APR 17

PEST M H

Kovács Péter művészet-
történész

Három kiállítás

Három képzőművészeti kiállítás nyílik holnap Budapesten. *Ma* délután fél hatkor a *Stúdió Galériában* (Bp. V. Bajcsy Zsilinszky u. 52.) *Kovács Péter* művészettörténész nyitja meg a Budaörsön élő *Kovács László festőművész* első önálló tárlatát. *Pénteken* délután 3 órakor a *Kulturális Kapcsolatok Intézetének kiállítótermében* kerül sor a Finnországban élő *Rácz István fotóművész* kiállításának megnyitására. Ugyanezen a napon, délután fél hatkor a *Magyar Nemzeti Galériában* a *Telcs Ede és tanítványai* című kiállítást *dr. Varannai Gyula*, a Magyar Numizmatikai Társulat alelnöke nyitja meg.

a Gödöllői Agrártudományi Egyetem itteni gyakorlóiskolájának a KISZ-klubjával — mondja az elnök. — Náluk van elég hely, és az együttműködés egyéb szempontból is *hasznos lehet*, mert ők kitűnő szellemi vetélkedőket rendeznek, nagyon jók a politikai előadásaik és az ifjúgárdafoglalkozásaik.

Aztán hirtelen ötlettől hajtva még elevenebben folytatja.

Egyébként ha megerő-

• Római kori ládika
A csákvári késő római temetőből előkerült ládika rekonstrukciója.
Megtekinthető: december 22-től február 20-ig

DUNAÚJVÁROS
Intercisa Múzeum
• Ízlésváltozások - a konyhában
Megtekinthető: január 7-ig
• Leletmentés az Öreghegyen
Megtekinthető: december 18-tól január 31-ig

ÁSATÁS
• A székesfehérvári Nemzeti Emlékhelyen megtörtént a téliesítés. Az idén előkerült leleteket megfelelően konzerváltuk. Tavasszal a déli hajó nyugati felének régészeti feltárásával folytatódik a munka.

KÉPZŐMŰVÉSZETI JÁTSZÓHÁZ
• A képzőművészet iránt érdeklődő gyerekeket legközelebb január 8-án 15 órakor várjuk az Új Magyar Képtárban (Megyeház u. 17.).

RÉGÉSZ-SZAKKÖR A MÚZEUMBAN
• A következő foglalkozás 1993. január 12-én, csütörtökön 15 órakor a szokott helyen lesz.

NÉPRAJZI SZAKKÖR A MÚZEUMBAN
• Varró Ágnes távolléte miatt a következő foglalkozást 1993. január 12-én, csütörtökön 15 órakor tartjuk.

TÖRTÉNELMI SZAKKÖR A MÚZEUMBAN
• Az utolsó foglalkozás ebben az évben december 15-én, 1993-ban az első január 5-én lesz a megszokott helyen.

KOVÁCS Péter műint

Múzeumi Táj.
1992/12

ELŐADÁS

Dunaújváros Intercisa Múzeum

- Biblia a társművészetekben - A Hegyi-beszéd

December 2-án, szerdán 17 órakor

- Amerika gyarmatosítása

Dr. Bartha Gábor történész előadása december 8-án 17 órakor

- Biblia a társművészetekben - Válság Galileában

December 16-án, szerdán 17 órakor

GYERMEKFOGLALKOZÁSOK

Dunaújváros Intercisa Múzeum

- Mézeskalácssütés

December 22-én, kedden fél háromkor

HÍREK

- Kovalovszky Márta és Kovács Péter művészettörténészek a Dobbin Books (New York) meghívására október 21-november 21. között tanulányutat tettek az Egyesült Államokba. Az utazás egyik célja Louise McCagg szobrász 1993. évi székesfehérvári kiállításának előkészítése volt. New York, Washington, Cleveland, Richmond múzeumainak és galériáinak tanulmányozásán kívül több könyvkiadót, művészkönyv-gyűjteményt és archívumot, valamint műtermet kerestek fel, és tárgyalásokat folytattak az 1994-re tervezett székesfehérvári nemzetközi művészkönyv kiállítással kapcsolatban.

A Museum of Modern Art könyvtára és a Dobbin Books számos művészkönyvet ajándékozott a Szent István Király Múzeumnak, jelentős értékkel gyarapítva annak művészkönyv-gyűjteményét.

- Fitz Jenő 1992. november 19-én Veszprémben megnyitotta a Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat nemzetközi konferenciáját, amelyen a szlovák és a grazi régészeti társulat tagjai is részt vettek.

A konferencián Fitz Jenő Römische militärische Kommandanten in Pannonien (Római katonai parancsnokok Pannóniában) címmel tartott előadást. November 20-án a magyar, szlovák és osztrák régészeti társulatok együttműködési szerződést írtak alá.

KOVÁCS Péter művészetéről Vigília 1990/5.

KOVÁCS PÉTER

„Hol vannak, akik téged vádoltak?"

Az újszövetségi Szentírás egyik leghangosabb és legprovokatívabb — és a legcsöndesebb jelenete is az, amikor az írástudók és a farizeusok egy házasságtörő asszonyt hurcolnak Jézus elé.

Filmszerűen eleven a kép: Jézus a templomban, hallgatóktól körülvéve. Egyszerre lárma hangzik, s heves lökdösődés, hangos szitkok bontják meg a jelenet békéjét, s máris készséges kezek taszítanak a középre egy szégyentől és félelemtől dermedt asszonyt. — Egy bűnös áll ott most, nyilvánvaló bűnös, akinek vétkét számos tanú bizonyítja. Győztesen zúgnak, akik leleplezték és iderángatták, és borzongó együttérzéssel zúg az eddig Jézusra figyelő tömeg is. Egyre kéjesebb buzgalommal idézik, sorolják a részleteket, öntik, maszatolják, keverik a mocskot. És sötét dühvel *igazságot* követelnek, *jogos* bosszút! Vért akarnak látni, a BŰNÖS megérdemelt, kegyetlen büntetését. — De nemcsak azt! Eddigre már az asszony halálánál is fontosabb nekik, hogy lássák, tanúi lehessenek, amikor az ártatlanság maga is bemocskolódik: Jézustól kívánják az ítéletet, hogy zavaróan tiszta lényét magukhoz alacsonyítva láthassák!

Jézus azonban nem figyel rájuk. Föl sem nézve ül, s előrehajolva, ujjával a porba ír.

A lármázók pedig egyre türelmetlenebbek. Gyanúsítják Jézust, hogy ki akar térni a döntés felelőssége elől, vagy ami még rosszabb, hogy tán nem is érzi a föltárt bűn súlyát! Dühödt erőszakkal követelik, hogy szóljon, valljon színt végre! — S akkor Jézus megszólal: *„Aki közületek bűn nélkül vagyon, az vesse rá először a követ."* Ennyi a válasz. Aztán újra lehajol és sehová se nézve, hangtalan rajzol ujjával a porba.

És akkor egyszerre csak csönd lesz, óvatos, zavart csönd. Elhallgatnak a vádlók és elhallgat mind a többi is. Egyenként, senkire sem nézve, lesütött szemmel osonnak el a templomból, mintha ott sem lettek volna. A sűrűsödő csendben pedig Jézus egyre csak ül és betűit írja. *„Menj el* — mondja végül az asszonynak, mikor már csak ketten maradnak — *és többé ne vétkezzél."*

Jézus megbocsát, megbocsát az asszonynak és megbocsát a többieknek, valamennyi bűnösnek — nekünk is! Kész megbocsátani a ma született ártatlanoknak is, akik azonnal a bűnösök vérével készülnek bemocskolni a kezüket.

Jézus megbocsát, de figyelmeztet is: *„többé ne vétkezzél!"* — Adja Isten, hogy ma is eleget tudjunk tenni figyelmeztetésének!

számomra sem csupán ennyi az evangéliumi történet.) A megfogalmazás akaratlanul is tudományoskodni akaró formájánál már akkor is fontosabbnak tűnt számomra annak jelentése. Ha ugyanis a mítosz — nagyon-nagyon leegyszerűsítve — az élet hasonlata, akkor a mítoszok mítosza azt jelenti, hogy az élet élete. Ehhez hasonlóan esetlen formában ugyan, de azt is észrevettem, hogy ebben a kivételes esetben a hős és dalnok azonosnak látszik. Mintha szüntelenül a történet hőse elevenednék meg mintegy önmaga dalnokaként.

Mindezektől, ha sajnos nem is közvetlenül az életem, de érdeklődésem fokról fokra megváltozott. Ami addig lekötötte érdeklődésemet, az egyre érdektelenebb; ami pedig a gyermekkorok hittanórájának távolából feltűnt, az egyre vonzóbbá lett. Ezen a vonzáson gondolkodva — sajnos inkább csak olykor szembenézve vele, semmint engedelmeskedve néki — gondoltam arra, hogy vonzásnak való engedelmeskedés eredménye csakis azáltal lenne lehetséges, hogy a vonzás forrása jelenvaló. Ha vezet is út hozzá és felé, maga az út csakis ottléte által létezik számunkra. Először így értettem azt, amit legelőször dogmaként pillanthattam meg, hogy noha a felé vezető utat az ő ragyogása világítja meg számunkra: éppen mert az ő ragyogása, számára azt a pontot másnak kellett féltő szeretetével megvilágítania. Hogy tehát Ő maga is valóságos Isten, hiszen azt teszi velünk, amit vele tett az Ő mennyei Atyja. Világított számára, ahogyan ő világít nékünk, tehát egylényegű vele. Fényük — amennyiben a vonzáson gondolkodva kirajzolódni véltem az út derengő körvonalait —, ez a felderengő fény tehát közösségük. Noha a fiúnak, aki éppen ezért is valóságos ember, az Atya mutatta azt a fényt, amelyet az ő egyszülött Fia sugároz nékünk.

Mindeközben inkább félelmem erősödött. Attól tartok ugyanis, hogy ama vonzást megsejteni, ámde mégsem arra figyelni, nem annak engedelmeskedni mindenkoron, annyi, mint megtagadni Krisztus utat mutató fényét. Mintegy magatartásunkkal utat mutató láng helyett — lidérclánggá becsméreljük azt. S ezáltal bizony mintha Krisztus istensége tagadtatna meg. Félelmem (s nem elszánásom) erősödött, hogy nem Krisztus útmutatását követni minden pillanatban annyi, mint ugyanúgy megtagadni őt, ahogyan az ateisták tagadják. Sőt, nem is ugyanúgy, hanem sokkalta rosszabb, képmutató módon.

Azért látom a képmutatást talán még a nyílt ateizmusnál is rosszabbnak, mert míg az ateisták, ha akaratlanul is, de a krisztusi fény kontrasztjául szolgálnak, a képmutatás mintegy Isten fényét rabolja meg. Isteninek, pontosabban keresztényinek hazudják a gyanútlanok előtt azt a magatartásformát is, melyet akkor épp Krisztustól elforduló, mert vonzásának nem engedelmeskedő szívük diktál. Márpedig talán éppen ez Jézus szeretett kisdedeinek a legrútabb félrevezetése. Mégsem lenne azonban sem illő, sem pedig helyénvaló, ha én magam is haragot éreznék azokkal szemben, akik hajdani képmutatásaikkal az én akkor még gyermeki szemeim elől olyannyira elfedték Krisztus fényét, hogy végezetül az ateisták közé tévedtem. Ha egyáltalán volt nékik, úgy megbocsátom nékik hajdani, ellenem is elkövetett vétkeiket. S nem is elsősorban azért, mert ez is a nékem való megbocsátás feltételéül szabatott, de egyenesen meg kell bocsátanom vétkeiket azért is, mert egyedül tőlük tudhattam meg, hogy van mit megbocsátanom.

Mindez nyolc, vagy talán kilenc éven át történt meg velem. Pontosabban az elmúlt kilenc év elemei alkotják ennek az időszaknak a fentebb éppen csak vázolt hasonlatát. Nem mondhatom egyébként, hogy ez a kilenc év az előzőekhez vetve vidámabb, vagy pláne boldogabb lett volna. Inkább csak komolyabb: sokkalta kevésbé feledhető, mint a megelőző évek eseményei. Talán az élesedő emlékezet is oka annak, hogy azóta sem merek magamra keresztényként gondolni. Sokkalta inkább olyan bűnösként, akinek az új szövetségi keresztény tanítás segített (nem meg — hanem csupán) érteni azóta is képmutatással takargatott bűnei súlyát.

Képzőművészek közgyűlése

A Kállai Ernő Kör nyilatkozata

A Kállai Ernő Kör tagjai, a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének műkritikus tagjaiként megkaptuk az 1992. június 3-ára összehívott „művészeti tanácskozás és elnökválasztó közgyűlés" meghívóját. Túl azon, hogy nem értjük, mit is jelent e kettősség, alább az elnökválasztás módjával kapcsolatban szeretnénk a széles nyilvánosság előtt a közgyűlés összehívóihoz, illetve az ott szereplést vállaló kollégákhoz fordulni.

Mint a több száz példányban kiküldött programból megtudhattuk, a Németh Lajos professzor elhunyta óta üres elnöki hely betöltésére, azaz az elnökválasztás procedúrájára 15, azaz tizenöt percet szántak az előkészítők. Ez az elképzelés aggodalommal tölt el bennünket. Tizenöt perc alatt akkor lehet elnököt választani, ha a politika ismét radikálisan beleszól a művészet dolgaiba, s épp ez az, amit szeretnénk elkerülni.

Ebből az elképzelésből a demokrácia működésének és lényegének, a vitának a helye hiányzik. Nem mehetünk el szó nélkül emellett. Ugyanis az elmúlt hónapokban több olyan aggasztó jellel találkoztunk, mely azt bizonyította, hogy a Magyar Köztársaságban még nem alakultak ki és nem rögzültek a demokrácia lényegét alkotó pluralizmus gyakorlatának élményei és eljárásai.

Azért fordulunk a nyilvánosság előtt a magyar művészetért felelősséget érző kollégáinkhoz és a közvéleményhez, hogy gondolkodjanak el azon, miféle választást is készítenek elő.

Azt javasoljuk, hogy a szövetség egy szabályszerűen előkészített, e célból összehívott közgyűlés válassza meg.

Attól tartunk, hogy 15 perc alatt akkor lehet elnököt választani, ha a politika ismét radikálisan beleszól a művészet dolgaiba, s épp ez az, amit szeretnénk elkerülni.

Budapest, 1992. május 14.

A Kállai Ernő Kör nevében:

Andrási Gábor, Chikán Bálint, Dobai Ágnes, Fitz Péter, Forgács Éva, Frank János, Gergely Mariann, György Péter, Hajdú István, Haulisch Lenke, Jerger Krisztina, Kovács Péter, Lóska Lajos, Méray Katalin, Pataki Gábor, Peternák Miklós, Sárosdy Judit, Szegő György, Tímár Árpád, Tóth Ferenc, dr. Ury Endréné, Wehner Ti-

átlagos úttörőőrs vezetőjét sem lehetett tisztességesen és korrekten megválasztani.

Élő népmű

„Kultúrát nem leh
elődök kultúrája egy-
log, ha minden nemz
újra meg nem szerzi n
Kodály Zoltán ezen sz
pénteken megnyíló t
rajzi Múzeum. A X. O
művészeti Kiállítás a
lődési Intézet rendez
Több mint 3000 beérk
a zsűri által kiállításra
és díjazott tárgyak eg
nek az elmúlt 10 év le
munkáival. Így a Nyi
jubileumi alkalomra a
rült anyag teljes keresz
ja a hagyományokból
zott kézműves-tevéken
fafaragásnak, népi sz
bútorkészítésnek, nádf
kasságnak. A tárlat az
mi főszezonban mind
lesz, augusztusban zárja

KOVÁCS Péter mint.

Kétmillió kilakoltatott lelet

Isten veled, Szent István Múzeum!

Több lakás egy atyának

Rövid történet is elegendő a nagy múlthoz, a székesfehérvári Szent István Múzeum sűrű, munkában és eredményekben gazdag históriája legalábbis ezt bizonyítja. Az ország leggazdagabb régészeti gyűjteményét őrzik e helyen, s az ország egyik legjelentősebb avantgárd gyűjteményét. Most az egykori ciszterci-ta épületet visszakéri az egyház. Mi lesz ezután? Széthull-e, darabjaira tagolódik-e ez a rendkívüli értékegyüttes? Kovács Péter igazgatóval – aki Kovalovszky Márta társaságában 1963 óta nemcsak az ősi leletek páratlan együttesét gondozta-gyarapította, hanem a kortárs magyar művészet valóságos Mekkájává változtatta Fehérvár e múzeumát – abból a szomorú alkalomból beszélgetett Váradi Júlia, hogy rövidesen távozik, feladja posztját.

– Most önnel milyen minőségében beszélgetek?

– Augusztus 18-án már mind írásban, mind szóban beadtam a megyei közgyűlés elnökének a lemondásomat. A közgyűlés e hó 17-én fog erről dönteni, s minden valószínűség szerint 30-án fogom átadni a teendőket – gondolom, a megbízott igazgatónak.

– Ezek szerint elfogadják a lemondását?

– Úgy hiszem, ez az én elhatározásomtól függ. Én pedig nagyon komolyan megfontoltam a döntésemet.

– Miért döntött így?

– Ennek egyik alapvető oka az elmúlt időszakban bekövetkezett anyagi ellehetetlenülés. Ugyanis a megyei önkormányzat az intézmény számára olyan költségvetést engedélyezett, amely, mondjuk, legfőljebb az épületek fönntartására elegendő. És nemcsak állandó bérfeszültségekkel kellett küszködnünk, hanem azzal is, hogy ennyi pénzből semmiféle tartalmi munka elvégzésére nem maradt lehetőségünk.

Kovács Péter: „Ez akkora érték, amelynek sorsa felől dönteni rendkívüli felelősség"

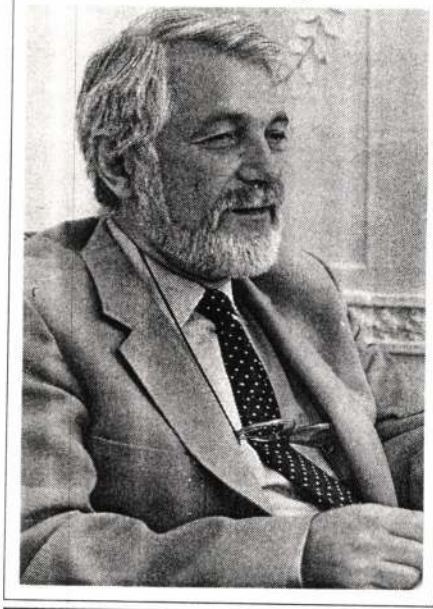

Ezt azonban az ember végül is tudomásul veszi, arra gondolva: az átmeneti időszakon túl kell jutni, aztán majd meglátjuk... A másik ok azonban ennél sokkal súlyosabb. Két épületünk közül az egyiket visszakéri az evangélikus egyház. A Megyeház utca 17. sz. alatti házat, amelyben állandó képtárunk látható, de raktárak is vannak benne. Azt az épületet pedig, amelyben jelenleg is beszélgetünk, a ciszterci-ta rend követeli.

– Gyönyörű épület ez, és ez a szoba is egészen különleges belső kialakítással, berendezéssel fogadja az ide belépőt.

– Ezt az elsőrangú barokk műemléket jezsuita szerzetesek építették a tizennyolcadik század közepén. Aztán 1813-tól az 1950-es évekig a ciszterci-ta rend birtokában volt. Ezt követően mintegy harminc évig középiskolai diákkollégiumként működött. A múzeum kezelésébe 1978-ban került. Akkor szinte romos állapotban vettük át. Az utóbbi tíz évben több mint százmillió forintos költséggel és munkatársaink kemény erőfeszítésével jutottunk el idáig.

– Hány ciszterci-ta pap költözne ide?

– Tudomásom szerint most egyetlen atyáról van szó, a jelenlegi pákozdi plébánosról. Neki ott nyilván van lakása, de tudok arról is, hogy Székesfehérvár városa itt, a belvárosban is lakást utalt ki számára. Az itteni belső átrendezés mintegy 360 000 forintos kiadással terheli az önkormányzatot.

– Önöknél igen jelentős kortárs magyar, elsősorban avantgárd képzőművészeti gyűjtemény található. Amennyiben az egyház visszakapja épületeit, milyen lehetőségeik vannak arra, hogy ezt a gyűjteményt fenntartsák?

– Itt korábban nem volt igazán jelentős képzőművészeti gyűjtemény. Ez az elmúlt évtizedekben született. De a székesfehérvári Szent István Múzeum az ország legnagyobb régészeti gyűjteményét is őrzi: közel kétmillió tárgyat. Ez pedig akkora érték, amelynek sorsa felől dönteni rendkívüli felelősség. Ezért mindenkinek, aki ehhez a kérdéshez hozzászól, meg kell értenie: itt nem fél kiló babról van szó. Ezért nem lehet ennek az intézménynek a jövőjéről anélkül dönteni, hogy előre ne szavatolnának minden tekintetben megfelelő körülményeket. Egyébként ezt a törvény is kimondja. Ezért sem szabadna ezt a kivételesen gazdag gyűjteményt és gondozóit bizonytalan helyzetbe hozni.

– Ezek szerint törvénytelenség történik, ami-

Az ország legnagyobb régészeti gyűjteményét is őrzi: közel kétmillió tárgyat

kor ilyen módon kerül át az egyház tulajdonába a múzeum épülete?

– Nem hiszem, hogy ilyen módon fog átkerülni. Csupán azt érzékeltem, hogy akik eddig szerepet vállaltak az intézkedésekben, nem érezték ennek az ügynek a valódi súlyát.

– Ha jól tudom, ön személyesen is megkereste a rendbélieket, hogy esetleg jobb belátásra bírja őket. Elmagyarázván: itt nem egyszerűen egy épületről, hanem egy nagyon jelentős magyar múzeum sorsáról van szó...

– Levélben kerestem meg a zirci apát urat, amelyben jeleztem aggodalmaimat. Megírtam: kölcsönös érdekünk lenne, hogy ne átmeneti, hanem végső megoldást keressünk. Természetesen tájékoztattam a megyei közgyűlés elnökét is. Tőle azonban olyan megrovó válaszlevelet kaptam, amelyben közölte: az ilyen levelezéssel sértem az önkormányzatot. És eltiltott attól, hogy ebben a kérdésben tárgyaljak, nyilatkozzam, levelezzek. Most viszont már föl-mentve érzem magamat ez alól a tilalom alól.

– Személyes megítélése szerint minek a következménye, hogy egy ilyen épületet föl kellett áldozniuk?

– Úgy hiszem, valójában nem Fehérvárról és nem csupán erről az épületről van szó, hanem arról, hogy az egyházban sajnálatos módon él a félelem: amihez most nem tud hozzájutni, azt talán két év múlva nem kaphatja meg. Úgy hiszem, ez egyrészt teljesen fölösleges aggodalom, másrészt azonban – és ezt valóban már magánemberként teszem hozzá és mint hívő katolikus – nagyon tartok attól, hogy ez a félelem vezeti el az egyházakat oda, hogy azt a kivételes presztízst, amelyet az elmúlt negyven évben nyertek a magyar társadalomban, esetleg el fogják veszíteni.

KOVÁCS Péter művt.

168 óra 1992.

SZENT
ISTVÁN
KIRÁLY
MÚZEUM

A székesfehérvári Szent István Király Múzeum meghívja Önt
az **EGYÜTTÁLLÁS** „2005-2006"
című kiállításra.
A tárlat a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával 17 közgyűjtemény által megvásárolt műtárgyakat mutatja be.

Megnyitó: **2007. október 12-én, pénteken délután 3 órakor** a Csók István Képtárban (Bartók Béla tér 1.)

együttállás

2005–2006

Köszöntőt mond **dr. Harsányi László** az NKA elnöke.
A kiállítást megnyitja **Kovács Péter** művészettörténész,
az NKA Képzőművészeti Szakmai Kollégiumának elnöke.

A kiállítás megtekinthető: 2007. december 31-ig,
hétköznap 10–19 óráig, hétvégén 10–18 óráig.
Minden hónap első hétfőjén zárva.
További információ: **www.szikm.hu**

A **Nemzeti Kulturális Alap** és
a **Szent István Király Múzeum** közös kiállítása.

nka

Az intézmény fenntartója:
Fejér Megye Önkormányzata

CIFRAPALOTA – KECSKEMÉTI KÉPTÁR, KECSKEMÉT

DOBÓ ISTVÁN VÁRMÚZEUM, EGER

ERDŐS KAMILL CIGÁNY MÚZEUM, PÉCS

FŐVÁROSI KÉPTÁR – KISCELLI MÚZEUM, BUDAPEST

JANUS PANNONIUS MÚZEUM, PÉCS

JÓSA ANDRÁS MÚZEUM, NYÍREGYHÁZA

KORTÁRS MŰVÉSZETI INTÉZET, DUNAÚJVÁROS

LUDWIG MÚZEUM – KORTÁRS MŰVÉSZETI MÚZEUM, BUDAPEST

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA, BUDAPEST

MISKOLCI GALÉRIA – VÁROSI MŰVÉSZETI MÚZEUM, MISKOLC

MUNKÁCSY MIHÁLY MÚZEUM, BÉKÉSCSABA

PAKSI KÉPTÁR, PAKS

PEST MEGYEI MÚZEUMOK IGAZGATÓSÁGA, SZENTENDRE

PETŐFI IRODALMI MÚZEUM, BUDAPEST

SZENT ISTVÁN KIRÁLY MÚZEUM, SZÉKESFEHÉRVÁR

SZOMBATHELYI KÉPTÁR, SZOMBATHELY

VÁROSI MŰVÉSZETI MÚZEUM, GYŐR

együttállás

2005–2006

FILMJEGYZET

Mi van, doki?

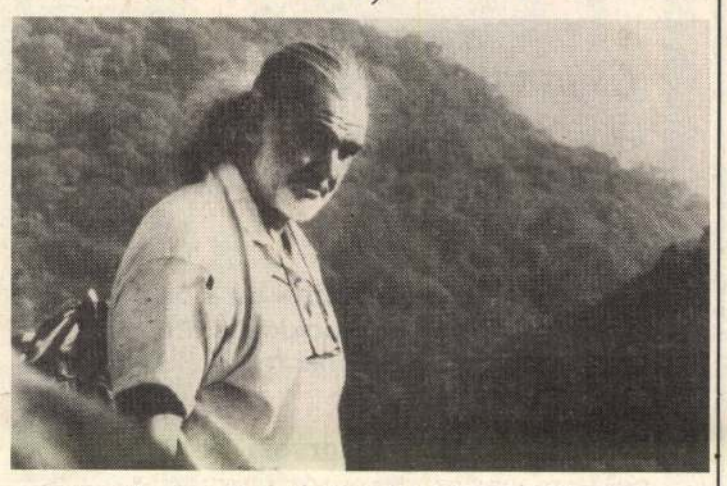

Sean Connery még mindig pozitív hős (a Medicine Man főszereplőjeként)

Mostanában rájár a rúd az orvosokra Hollywoodban. Cronin óta nem vittek vászonra ennyi kórházi történetet, lábadozást, gyógyulást, halált, mint azokban a divatfilmekben, amelyek – mivel folyamatos az érdeklődés irántuk – menetrend szerinti gyakorisággal gördülnek le a stúdiók futószalagjáról. A témakör – hál' istennek vagy sajnos – kimeríthetetlen, így aztán régi ismerőseink, a *Réztábla a kapu alatt* és sok más kloroformszagú história rokonszenves fehérköpenyes hősei után most újabb személyiségekkel ismerkedünk meg. Rendszerint a gyógyítás megszállottjaival, a hivatás fanatikusaival (ugyanis a mai séma szerint az egészség őrzőit, legyenek bár cselédkönyves kezdők vagy tekintélyes professzorok, fényesre glancolt glóriával illik ábrázolni).

Ezen a héten megtekinthetjük John McTiernan modern köntösbe bújtatott melodrámáját. Eredeti címét, a

Medicine mant

a vészesen terjedő szokás szerint le sem fordították a forgalmazók, pedig nem kellett volna hosszasan törni a fejüket a magyarításon. Dehát mindegy, nem ezen múlik a dolog.

Mi van, doki? – tehetnénk fel a kérdést a dél-amerikai visszavonultságot választó Robert Campbellnek, akinek, nehogy valaki téves nyomon keresse a rokonságot, az égvilágon semmi köze sincs Peter Bogdanovich emlékezetesen fergeteges vígjátékához. Az a helyzet – válaszolná a már nem éppen ifjú, ámde munkabírásban és leleményességben, továbbá szociális felelősségérzetét tekintve egyenesen példamutató varázsló – szóval, az a helyzet, hogy a rák szérumának keresése minden áldozatot megérdemel. Ezzel a válasszal aligha illik vitatkozni, a mondanivaló nemes szándékát méltányolnunk kell, Sean Connery előtt – az egykori James Bond alakítja a naivan idealizált figurát – szintén megemeljük a kalapot, maga a vállalkozás azonban meglehetősen bágyatag. Talán az alkotók is bekaphattak volna valami erősítőszert forgatás előtt, hogy a dramaturgiai injekciók hiányáról ne is beszéljek. Az alaphelyzet egzotikus. Az ősz szakállú remete hosszú éveken át küzd a gyilkos kór ellen. Kísérletei reményt keltőek, ámde jönnek az erdőirtók, s ezzel – elnézést a profán megfogalmazásért – beleköpnek a lelkes férfi levesébe, hiszen Campbell esküdni merne arra, hogy amit keres, csak a dzsungelben található meg. Nagyon spekulatív és fölöttébb valószínűtlen ez az izzadságszagú konfliktus: ahogy mondani szokás, nem eléggé meggyőzőek a motívumok. Persze a helyszín festői, s néhány kompozíció hatásos (Donald McAlpine operatőr rutinos képcsináló mester), a természeti felvételek azonban öncélúak, szinte semmi közük a romantikus cselekményhez. Ráadásul az érzelmes közhelyek súlya is lehúzza a sztorit. Megjelenik a színen Rae Crain kisasszony (Lorraine Bracco játssza a szerepet). Neki az a feladata, hogy gyógyszergyártó megbízói részére szerezze meg a titkos találmányt. Energikus, határozott, rokonszenves nő. Nem fogják elhinni: a Medicine Man és a vakmerő kalandra vállalkozó hölgy – hogy is szokás ezt kifejezni kommerciális egyszerűséggel? – egymásra találnak. Ami egyébként nyilvánvaló, sőt elkerülhetetlen, bár azért egy ilyesfajta vonzalmat is több élettel, hitelesebb pszichológiával illenék kibontani.

Egyvalakit így is fenntartás nélkül dicsérhetünk a szerzőgárdából. Majdnem bizonyos, hogy az üresjáratokat észrevették a filmcsinálók. Gondolom, így szóltak ekkor Goldsmith-hez, a kiváló komponistához, akinek a neve ott díszelgett a *Kínai negyed*, a *Majmok bolygója*, a *Nyolcadik utas a halál* és más mozislágerek főcímén: „Dobd fel, Jerry a filmet egy kis muzsikával!" És Jerry tényleg „megemelte" a hangulatot lángoló zenei futamaival, dübörgő akkordjaival, lágy melódiáival. Valósággal eposzi hangulatok áradnak a képeket aláfestő – illetve tolakodóan elnyomó – hangkulisszákból. Ez azért feltűnő, mivel a *Medicine Man* a hősköltemények fenségességétől olyan messzire jár, akár egy kellemetlen pattanás kinyomása az életmentő orvosi beavatkozástól.

(Forgalmazó: InterCom)

Veress József

OTTHONI MOZI

Képszóval, képszerével

Néha már azt hiszem, mégis csak Viktor Sklovszkijnak volt igaza, amikor tévedett. Amikor első hevületében azt írta a hangosfilm fölbukkanásakor: „Beszélő filmre éppannyi szükség, mint éneklő könyvre."

Amint a kitűnő Bikácsy Gergely kitűnő könyvében *(Bolond Pierrot moziba megy)* megjegyzi, Michel Deville egyszer csinált egy teljesen beszédtelen filmet azért, hogy minden többi művében agyonbeszéljék magukat színészei. Ez a film a *Kölyökbanda (La petite bande*, 1982). Most itt van kazettán a Moképtől.

Elgondolkodni, persze, lehet azon, érdeme-e egy filmnek, ha néma (csak zenés). Mert vajon nem csak unja-e az ember a sok beszédet, mert sok az alja? De alighanem: sok tévét néz már a mozifilmkészítő is.

Ez a francia film mindenesetre pompás komédia. Hét angol kisiskolás csibész és csibészlány (én valahogy hímneműnek érzem a „csibész" szót) átszökik Franciaországba, hihetetlenül jó kalandok hőse lesz. A végén még mesébe is átmegy. Zenekísérettel. Olyasfajta burleszkelemek uralják ezt a mesefilmet, amilyenek nem is képzelhetők el zenei irányítás nélkül. A kép ritmusa és a muzsikáé összetartozik. Ez így együtt nagyon beszédes. Képszóval és képszerével mond el mindent Michel Deville mókája, amit mások és másutt maga is csak szószerével képes elszátyárkodni.

Egyszer, legalább egyszer jólesik ilyet nézni és hallgatni! Jót nézni, jót hallgatni. Legföljebb kacaj – de a mienk, nem helyettünk a szereplőké – töri meg a csendet, a zene ritmusos csendjét.

Cs. K.

Színészkönyv

Valamikor ez évad kezdetén némi meglepetést keltett egy vezető színházi ember azzal a kijelentésével, hogy ma Magyarországon virágzik a színház. Pedig bizonyos értelemben igaza van. Virágzó színházi élet alatt ugyan szívesebben értenénk azt, hogy boldogok a színészek, rendezők, igazgatók, hogy elégedettek a nézők, s főképp, hogy az ország tele van jó előadásokkal. A mai helyzetet talán pontosabb lenne nyüzsgésnek, tülekedésnek, netán kétségbeesett felbolydulásnak nevezni.

De nem vitatható, hogy nagy a mozgás. Rengeteg a bemutató – a fővárosban legalábbis mindenképpen –, és kezd nagyon változatos lenni a kínálat. Nemcsak a műfajok, hanem a játszási helyek, sőt a színházi vállalkozások formái is egyre sokfélébbek.

S a helyzet paradoxona, hogy éppen most nincs színházi hetilap. Nincs olyan újság, amelyik követhetné, amelyik elsőrendű feladatául választhatná, hogy hétről hétre kövesse ezt a bonyodalmas, sokszor nyűgösnek, kínlódónak tetsző, de mindenképpen izgalmas folyamatot.

Mindezt éppen most a Film Színház Muzsika különkiadásaként megjelent *Színész Évkönyv '92–'93* megjelenése juttathatja az eszünkbe.

A lap évtizedeken át folytatott heroikus küzdelmet, hogy érdekes képet fessen az állóvízről, hogy izgalmasnak mutassa az érdektelent. Hogy színházi életet imitáljon ott, ahol az éppen csak vegetált, s ott volt igazán érdekes, ahová nemigen illett merészkednie egy népszerű magazinnak. S a sors, a történelem groteszk tréfájaként nem sokkal azelőtt szűnt meg, hogy igazán szükségessé válhatott volna.

Az évkönyv természetesen sok mindent behozhat, pótolhat. Bemutathat sok-sok színészt, közölheti a társulatok idei összeállítását, egyáltalán mindenféléről beszélhet, ami érdekes lehet a színházak és a színházi emberek világában. Csak a legfontosabbra nem lehet képes. Nem lehet naprakészen időszerű, nem szólhat arról, ami tegnap történt, s még kevésbé arról, ami holnapra várható.

Az évkönyvet természetesen olvasni is érdemes, de leginkább azért kell a kezünkbe venni, hogy rádöbbenjünk, mennyire hiányzik mögüle az újság, a hetilap.

Z. L.

Magyar Fesztivál Japánban

(Munkatársunktól)

Az orwelli hangulatú 1984-es esztendőben, amikor az első Japán Fesztivált rendezték Budapesten, még senki sem gondolta, nem is igen gondolhatta, hogy alig nyolc évvel később, már több mint kétszáz művész, tudós és politikus képviseli hazánkat – a távol-keleti szigetországban most kezdődő – Második Magyar Fesztiválon.

A meglepően gazdag program japán részről a Japán–Magyar Baráti Társaságot, honi oldalon pedig a Művelődési és Közoktatási Minisztériumot dicséri. Mert nem kevés szervezés, lelemény és civil kurázsi kellett ahhoz, hogy mindössze 12 fő „központi" kiutaztatásával – ebben benne foglaltatik *Andrásfalvy* úr és minisztériumi kísérete – és a más forrásokból finanszírozott magyar kulturális programok összehangolásával, no meg a szponzoroknak – köztük *Suzuki* úrnak – köszönhetően, ha nem is igazán „átgondolt", mégis színes és sokat mondó szeletét mutathatnák be a mai magyar „közéletből".

Egyaránt szóba kerül majd a magyar irodalom és a testvérvárosok gazdasági együttműködése, de lesz politikai találkozó és közös koncertek, kiállítások is színesítik majd a programot. A Második Magyar Fesztivál december 12-én zárja be kapuit.

Rendfőnök a múzeumban?

Egy székesfehérvári igazgató lemondásának hátteréről

Lemondott a székesfehérvári István Király Múzeum igazgatója. Október 1-je óta – ugyanott – beosztott muzeológusként keresi a kenyerét. *Kovács Péter* döntését akár magánügynek, személyes elhatározásnak is tekinthetnénk, ha nem az ország egyik legismertebb, legjobban működő múzeumáról lenne szó, amely kutatásaival, kiállításaival országos hírnévre tett szert. Mi lehet a lemondás hátterében?

Nem lehet szétdarabolni

– Az idei költségvetésünkből nem futotta érdemi, tartalmi munkára – mondja Kovács Péter. – A kiállítások szervezése, megrendezése, a kiadványok készítése, a régészeti munka gyakorlatilag külső segítséggel történt. Legutóbb például nem tudtuk kiadni az évkönyvünket, s harminc éve először fordult elő, hogy nem jutott pénz a gorsiumi ásatásokra. Döntésemnek ez volt az egyik oka. A másik: az egyházi ingatlanok ügye. Átláthatatlan ugyanis, mi lesz az intézmény jövője. Központi, igazgatósági épületünket, amelynek százmillió forintba kerülő felújítása, múzeumi célra történő átalakítása nemrég fejeződött be – a ciszter rend kéri és kapja vissza. Országosan is kevés az olyan funkcionális intézmény, mint ez, amelyet visszaadása után valószínűleg ismét át kell alakítani. Vagyis várhatóan elvész a ráköltött pénz...

Kovács Péter szerint feltehetőleg az lesz a sorsa annak a 360 ezer forintnak, amennyibe az irodák költöztetése kerül. Első lépésként ugyanis a gazdasági osztály néhány helyiségét adják vissza egyházi célra; a párhuzamos működés viszont feszültségeket okozhat.

– Az épületet, annak funkcióit szerintem nem lehet szétdarabolni – folytatja Kovács Péter. – Úgy vélem, a megyei közgyűlés a kelleténél könnyebben engedett az igényeknek, én pedig úgy láttam, nincsenek eszközeim, hogy eredményesen védjem az intézmény érdekeit – részben az önkormányzattal szemben is. Szó sincs arról, hogy megkérdőjelezném az egyház igényét, hiszen 1950-ben, amikor betörtek ide és elhurcolták az atyákat, nyílt rablás történt, amelyet jóvá kell tenni. A rablást, a banditizmust azonban nem a múzeum, az itt dolgozók követték el. Az István Király Múzeum pedig a maga kétmillió tárgyával, szellemi műhelyével, adattárával semmivel sem alacsonyabb rendű, mint egy olyan intézmény, amelynek funkciója a visszaadás után is megmarad. A sorrendet kellene megfordítani. Vagyis előbb végleges megoldást kellene találni a múzeum végleges elhelyezésére, s szerintem utána lehetne tárgyalni az épület visszaszolgáltatásáról.

A ciszterek toleránsak

A megyei közgyűlés elnöke, *Paál Huba* és helyettese, *Berecz Botond* nem vitatják: a vidéki múzeumok közül a fehérvári az elsők közé tartozik, az intézmény értékeit támogatni kell. Ezek azonban nemzeti értékek, s így elkerülhetetlen az állam „szerepvállalása". Ezzel együtt Kovács Péter döntését személyes indítékú lépésnek minősítik.

– A múzeum költségvetése 1989-hez képest 30-ról 45 millió forintra nőtt. A megyének azonban elsősorban a működtetés a feladata, s csak önként vállalt kötelezettsége lehet a kutatás, a leletmentés – véli Paál Huba. – Mégis – erőn felül – több, mint egymilliót adtunk például a csákvári ásatásokhoz. Figyelembe kell venni, hogy recesszió van. Más kérdés, hogy ezt minden intézményvezető nehezen veszi tudomásul. Az épület visszaadásával kapcsolatban pedig félreértést érzek. A múzeum most is több helyen működik, s jelen esetben az igazgatósági épületről van szó. Ráadásul – s ezt sokan hajlamosak elfelejteni – az egyház igénye a megyei könyvtárat is érinti, nekünk erről is gondoskodnunk kell. Az állami forrásból juttatott százmillióról annyit, hogy ha a rend a műemlék jellegű épületet visszakapja, az továbbra is a város értéke marad.

– A rend toleráns ebben a kérdésben – folytatja Berecz Botond. – Az első tárgyalásokon, még 1993-ban szerették volna visszakapni az ingatlant, ma viszont úgy néz ki, hogy 1996 előtt erre nem kerül sor. A végleges döntést a tárcaközi bizottság hozza majd meg, s úgy gondolom, az elhelyezéshez szükséges pénz is onnan származhat. Az épület további sorsa a műemlékvédelmi felügyelőségtől is függ. Egyébként pedig kész az új múzeum tanulmányterve, amelyet éppen Kovács Péter rendelt meg. Így egy helyre kerülhetne minden, hiszen most is elsősorban a raktározás megoldása okoz gondot.

A megyei közgyűlés elnökhelyettese arról is beszélt, hogy a gazdasági irodák külön épületben vannak. Vagyis a három ember – a rendfőnök, a rendtárs és a házvezetőnő – elhelyezése szerinte nem zavarhatja a múzeum működését, biztonságát.

– A törvény szerint az ingatlan átadására csak akkor kerülhet sor, ha nem veszélyezteti az intézmény működést – magyarázza Paál Huba. – Amíg azonban nincs kész megoldás, a másik épület, a múzeum a helyén marad.

A bizottság nem döntött

Az igazgatói állásra pályázatot írtak ki, amelynek határideje november 22-én jár le. Az állás végleges betöltéséig a megyei közgyűlés a korábbi helyettest, *Fülöp Gyulát* bízta meg a múzeum irányításával. Az ő szavait jegyeztük:

– Amellett, hogy a megyei közgyűlés a munkáltatóm, azért vállaltam el a megbízást, hogy a múzeumot ne verjék szét. Az állást megpályázom. A rend képviselőinek a gazdasági irodákba történő beköltöztetését egyébként tövényellenesnek tartom, hiszen a tárcaközi bizottság még nem döntött abban a kérdésben, hogy mi lesz az épület sorsa. Ráadásul a jogszabály azt is kimondja, hogy az egyház akkor kaphatja vissza az ingatlant, ha a bennlakó ugyanolyan körülmények közé kerül. A bizottság pedig – amely akár úgy is határozhat, hogy a múzeum marad, a rend pedig pénzt kap – 1994-ben foglalkozik a sorsunkkal.

Végül egy szám: információink szerint egy új múzeum kialakítása a *mai árakon* 400-500 millióba kerülne.

D. Szabó Zoltán

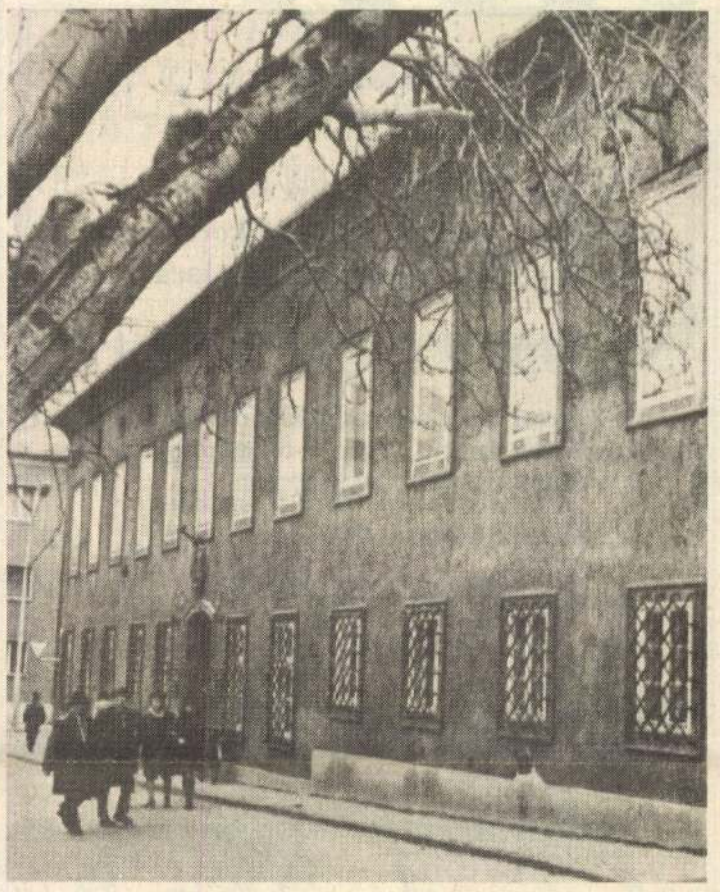

Az István Király Múzeum

A Turandotból pekingi opera

Pekingi opera készül *Turandot hercegnő* történetéből – éppen a kínai fővárosban. Ám a megrendelő az olasz Gardone Drámafesztivál szervezőbizottsága, s a „bennszülött" változatot februárban mutatják be Rómában. Szállodai szobába húzódva *Vej Ming-lun*, – Kínában jó nevű drámaíró – dolgozik Pekingben a darabon, amelyet máskülönben, korábban nem ismert.

– Voltaképp rászedtek – így Vej. – Azt mondták, a Turandot *kínai* történet. De miután elolvastam, *nyugatinak* tartom. Csupán annyi benne a kínai, hogy egy kínai palotában játszódik. Igaz, *Puccini* felhasznált kínai népzenei elemeket, ám a helyi változat szempontjából ez közömbös. Hiszen tudnunk kell, a pekingi opera sajátos, összetett távol-keleti műfaj, s legkevésbé sem helymegjelölés. Pontosabban: Kínában talán az *is*, ám Európából nézve nem az.

– A pekingi opera gyökeresen különbözik a nyugatitól. Míg a nyugati közönség lényegében az egyébként gyönyörű énekre hagyatkozik, addig a pekingi opera az ének, tánc, akrobatika és harcművészet vegyítésével fejezi ki a történetet. Vonzania kell a tekintetet – magyarázza Vej Ming-lun.

Elkerülendő a nyelvi akadályt, külföldieknek általában különféle darabokból összeállított egyveleget szoktak bemutatni, olyan részleteket választva, melyekben meghatározó a mozgás. Vej úr azonban azt ígéri, Turandot-változatában a római közönség találkozhat majd a pekingi opera minden oldalával. Egyszersmind helyi látószögből dolgozza fel a történetet. Turandot három feladványa nála részben más megmérettetéssé változik: éleseszűség mellett az erőé és harcművészeti tudásé.

– Három rejtvény megoldása kifejezhető énekkel, ám nem túlzottan látványos a színpadon – mondja. Darabja szerinte nagyon kínai, s úgy véli, az eredetinél *komikusabb* lesz. Eldöntheti majd, aki meglátja. Vej Ming-lun annyit még elárul, hogy a tolla alól kikerülő Turandot, miután kezét a csavargó elnyerte, elutasítóból szenvedélyes nővé válik, ám addigra az udvarlásba belefáradt és meggyötört férfi érzéketlen és rideg lesz.

Peking, 1992. november

Laczik Zoltán

KOVÁCS Péter művtört.

FILMJEGYZET

Mi van, doki?

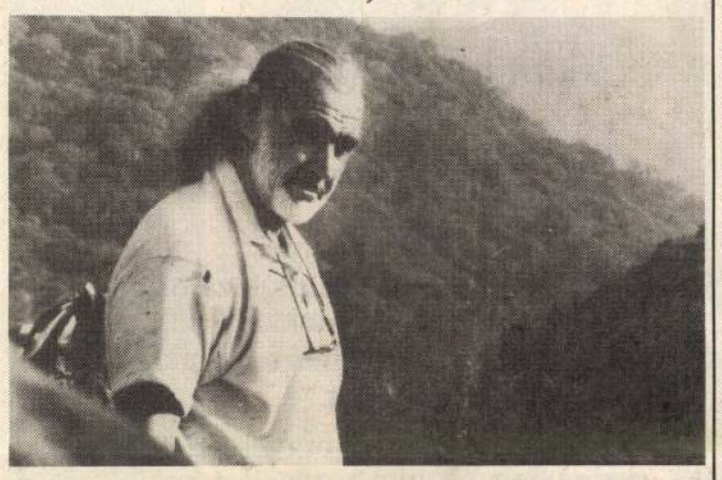

Sean Connery még mindig pozitív hős (a Medicine Man főszereplőjeként)

Mostanában rájár a rúd az orvosokra Hollywoodban. Cronin óta nem vittek vászonra ennyi kórházi történetet, lábadozást, gyógyulást, halált, mint azokban a divatfilmekben, amelyek – mivel folyamatos az érdeklődés irántuk – menetrend szerinti gyakorisággal gördülnek le a stúdiók futószalagjáról. A témakör – hál' istennek vagy sajnos – kimerithetetlen, így aztán régi ismerőseink, a *Réztábla a kapu alatt* és sok más kloroformszagú história rokonszenves fehérköpenyes hősei után most újabb személyiségekkel ismerkedünk meg. Rendszerint a gyógyítás megszállottjaival, a hivatás fanatikusaival (ugyanis a mai séma szerint az egészség őrzőit, legyenek bár cselédkönyves kezdők vagy tekintélyes professzorok, fényesre glancolt glóriával illik ábrázolni).

Ezen a héten megtekinthetjük John McTiernan modern köntösbe bújtatott melodrámáját. Eredeti címét, a

Medicine mant

a vészesen terjedő szokás szerint le sem fordították a forgalmazók, pedig nem kellett volna hosszasan törni a fejüket a magyarításon. Dehát mindegy, nem ezen múlik a dolog.

Mi van, doki? – tehetnénk fel a kérdést a dél-amerikai visszavonultságot választó Robert Campbellnek, akinek, nehogy valaki téves nyomon keresse a rokonságot, az égvilágon semmi köze sincs Peter Bogdanovich emlékezetesen fergeteges vigjátékához. Az a helyzet – válaszolná a már nem éppen ifjú, ámde munkabírásban és leleményességben, továbbá szociális felelősségérzetét tekintve egyenesen példamutató varázsló – szóval, az a helyzet, hogy a rák szérumának keresése minden áldozatot megérdemel. Ezzel a válasszal aligha illik vitatkozni, a mondanivaló nemes szándékát méltányolnunk kell, Sean Connery előtt – az egykori James Bond alakítja a naivan idealizált figurát – szintén megemeljük a kalapot, maga a vállalkozás azonban meglehetősen bágyatag. Talán az alkotók is bekaphattak volna valami erősítőszert forgatás előtt, hogy a dramaturgiai injekciók hiányáról ne is beszéljek. Az alaphelyzet egzotikus. Az ősz szakállú remete hosszú éveken át küzd a gyilkos kór ellen. Kísérletei reményt keltőek, ámde jönnek az erdőirtók, s ezzel – elnézést a profán megfogalmazásért – beleköpnek a lelkes férfi levesébe, hiszen Campbell esküdni merne arra, hogy amit keres, csak a dzsungelben található meg. Nagyon spekulatív és fölöttébb valószínűtlen ez az izzadságszagú konfliktus: ahogy mondani szokás, nem eléggé meggyőzőek a motívumok. Persze a helyszín festői, s néhány kompozíció hatásos (Donald McAlpine operatőr rutinos képcsináló mester), a természeti felvételek azonban öncélúak, szinte semmi közük a romantikus cselekményhez. Ráadásul az érzelmes közhelyek súlya is lehúzza a sztorit. Megjelenik a színen Rae Crain kisasszony (Lorraine Bracco játssza a szerepet). Neki az a feladata, hogy gyógyszergyártó megbízói részére szerezze meg a titkos találmányt. Energikus, határozott, rokonszenves nő. Nem fogják elhinni: a Medicine Man és a vakmerő kalandra vállalkozó hölgy – hogy is szokás ezt kifejezni kommerciális egyszerűséggel? – egymásra találnak. Ami egyébként nyilvánvaló, sőt elkerülhetetlen, bár azért egy ilyesfajta vonzalmat is több élettel, hitelesebb pszichológiával illenék kibontani.

Egyvalakit így is fenntartás nélkül dicsérhetünk a szerzőgárdából. Majdnem bizonyos, hogy az üresjáratokat észrevették a filmcsinálók. Gondolom, így szóltak ekkor Goldsmith-hez, a kiváló komponistához, akinek a neve ott díszelgett a *Kínai negyed*, a *Majmok bolygója*, a *Nyolcadik utas a halál* és más mozislágerek főcímén: „Dobd fel, Jerry a filmet egy kis muzsikával!" És Jerry tényleg „megemelte" a hangulatot lángoló zenei futamaival, dübörgő akkordjaival, lágy melódiáival. Valósággal eposzi hangulatok áradnak a képeket aláfestő – illetve tolakodóan elnyomó – hangkulisszákból. Ez azért feltűnő, mivel a *Medicine Man* a hősköltemények fenségességétől olyan messzire jár, akár egy kellemetlen pattanás kinyomása az életmentő orvosi beavatkozástól.

(Forgalmazó: InterCom)

Veress József

Színészkönyv

Valamikor ez évad kezdetén némi meglepetést keltett egy vezető színházi ember azzal a kijelentésével, hogy ma Magyarországon virágzik a színház. Pedig bizonyos értelemben igaza van. Virágzó színházi élet alatt ugyan szívesebben értenénk azt, hogy boldogok a színészek, rendezők, igazgatók, hogy elégedettek a nézők, s főképp, hogy az ország tele van jó előadásokkal. A mai helyzetet talán pontosabb lenne nyüzsgésnek, tülekedésnek, netán kétségbeesett felbolydulásnak nevezni.

De nem vitatható, hogy nagy a mozgás. Rengeteg a bemutató – a fővárosban legalábbis mindenképpen –, és kezd nagyon változatos lenni a kínálat. Nemcsak a műfajok, hanem a játszási helyek, sőt a színházi vállalkozások formái is egyre sokfélébbek.

S a helyzet paradoxona, hogy éppen most nincs színházi hetilap. Nincs olyan újság, amelyik követhetné, amelyik elsőrendű feladatául választhatná, hogy hétről hétre kövesse ezt a bonyodalmas, sokszor nyűgösnek, kínlódónak tetsző, de mindenképpen izgalmas folyamatot.

Mindezt éppen most a Film Színház Muzsika különkiadásaként megjelent *Színész Évkönyv '92–'93* megjelenése juttathatja az eszünkbe.

A lap évtizedeken át folytatott heroikus küzdelmet, hogy érdekes képet fessen az állóvízről, hogy izgalmasnak mutassa az érdektelent. Hogy színházi életet imitáljon ott, ahol az éppen csak vegetált, s ott volt igazán érdekes, ahová nemigen illett merészkednie egy népszerű magazinnak. S a sors, a történelem groteszk tréfájaként nem sokkal azelőtt szűnt meg, hogy igazán szükségessé válhatott volna.

Az évkönyv természetesen sok mindent behozhat, pótolhat. Bemutathat sok-sok színészt, közölheti a társulatok idei összeállítását, egyáltalán mindenféléről beszélhet, ami érdekes lehet a színházak és a színházi emberek világában. Csak a legfontosabbra nem lehet képes. Nem lehet naprakészen időszerű, nem szólhat arról, ami tegnap történt, s még kevésbé arról, ami holnapra várható.

Az évkönyvet természetesen olvasni is érdemes, de leginkább azért kell a kezünkbe venni, hogy rádöbbenjünk, mennyire hiányzik mögüle az újság, a hetilap.

Z. L.

Magyar Fesztivál Japánban

(Munkatársunktól)

Az orwelli hangulatú 1984-es esztendőben, amikor az első Japán Fesztivált rendezték Budapesten, még senki sem gondolta, nem is igen gondolhatta, hogy alig nyolc évvel később, már több mint kétszáz művész, tudós és politikus képviseli hazánkat – a távol-keleti szigetországban most kezdődő – Második Magyar Fesztiválon.

A meglepően gazdag program japán részről a Japán–Magyar Baráti Társaságot, honi oldalon pedig a Művelődési és Közoktatási Minisztériumot dicséri. Mert nem kevés szervezés, lelemény és civil kurázsi kellett ahhoz, hogy mindössze 12 fő „központi" kiutaztatásával – ebben benne foglaltatik *Andrásfalvy* úr és minisztériumi kísérete – és a más forrásokból finanszírozott magyar kulturális programok összehangolásával, no meg a szponzoroknak – köztük *Suzuki* úrnak – köszönhetően, ha nem is igazán „átgondolt", mégis színes és sokat mondó szeletét mutathatnák be a mai magyar „közéletből".

Egyaránt szóba kerül majd a magyar irodalom és a testvérvárosok gazdasági együttműködése, de lesz politikai találkozó és közös koncertek, kiállítások is színesítik majd a programot. A Második Magyar Fesztivál december 12-én zárja be kapuit.

Rendfőnök a múzeumban?

Egy székesfehérvári igazgató lemondásának hátteréről

Lemondott a székesfehérvári István Király Múzeum igazgatója. Október 1-je óta – ugyanott – beosztott muzeológusként keresi a kenyerét. *Kovács Péter* döntését akár magánügynek, személyes elhatározásnak is tekinthetnénk, ha nem az ország egyik legismertebb, legjobban működő múzeumáról lenne szó, amely kutatásaival, kiállításaival országos hírnévre tett szert. Mi lehet a lemondás hátterében?

Nem lehet szétdarabolni

– Az idei költségvetésünkből nem futotta érdemi, tartalmi munkára – mondja Kovács Péter. – A kiállítások szervezése, megrendezése, a kiadványok készítése, a régészeti munka gyakorlatilag külső segítséggel történt. Legutóbb például nem tudtuk kiadni az évkönyvünket, s harminc éve először fordult elő, hogy nem jutott pénz a gorsiumi ásatásokra. Döntésemnek ez volt az egyik oka. A másik: az egyházi ingatlanok ügye. Átláthatatlan ugyanis, mi lesz az intézmény jövője. Központi, igazgatósági épületünket, amelynek százmillió forintba kerülő felújítása, múzeumi célra történő átalakítása nemrég fejeződött be – a ciszter rend kéri és kapja vissza. Országosan is kevés az olyan funkcionális intézmény, mint ez, amelyet visszaadása után valószínűleg ismét át kell alakítani. Vagyis várhatóan elvész a ráköltött pénz...

Kovács Péter szerint feltehetőleg az lesz a sorsa annak a 360 ezer forintnak, amennyibe az irodák költöztetése kerül. Első lépésként ugyanis a gazdasági osztály néhány helyiségét adják vissza egyházi célra; a párhuzamos működés viszont feszültségeket okozhat.

– Az épületet, annak funkcióit szerintem nem lehet szétdarabolni – folytatja Kovács Péter. – Úgy vélem, a megyei közgyűlés a kelleténél könnyebben engedett az igényeknek, én pedig úgy láttam, nincsenek eszközeim, hogy eredményesen védjem az intézmény érdekeit – részben az önkormányzattal szemben is. Szó sincs arról, hogy megkérdőjelezném az egyház igényét, hiszen 1950-ben, amikor betörtek ide és elhurcolták az atyákat, nyílt rablás történt, amelyet jóvá kell tenni. A rablást, a banditizmust azonban nem a múzeum, az itt dolgozók követték el. Az István Király Múzeum pedig a maga kétmillió tárgyával, szellemi műhelyével, adattárával semmivel sem alacsonyabb rendű, mint egy olyan intézmény, amelynek funkciója a visszaadás után is megmarad. A sorrendet kellene megfordítani. Vagyis előbb végleges megoldást kellene találni a múzeum végleges elhelyezésére, s szerintem utána lehetne tárgyalni az épület visszaszolgáltatásáról.

A ciszterek toleránsak

A megyei közgyűlés elnöke, *Paál Huba* és helyettese, *Berecz Botond* nem vitatják: a vidéki múzeumok közül a fehérvári az elsők közé tartozik, az intézmény értékeit támogatni kell. Ezek azonban nemzeti értékek, s így elkerülhetetlen az állam „szerepvállalása". Ezzel együtt Kovács Péter döntését személyes indítékú lépésnek minősítik.

– A múzeum költségvetése 1989-hez képest 30-ról 45 millió forintra nőtt. A megyének azonban elsősorban a működtetés a feladata, s csak önként vállalt kötelezettsége lehet a kutatás, a leletmentés – véli Paál Huba. – Mégis – erőn felül – több, mint egymilliót adtunk például a csákvári ásatásokhoz. Figyelembe kell venni, hogy recesszió van. Más kérdés, hogy ezt minden intézményvezető nehezen veszi tudomásul. Az épület visszaadásával kapcsolatban pedig félreértést érzek. A múzeum most is több helyen működik, s jelen esetben az igazgatósági épületről van szó. Ráadásul – s ezt sokan hajlamosak elfelejteni – az egyház igénye a megyei könyvtárat is érinti, nekünk erről is gondoskodnunk kell. Az állami forrásból juttatott százmillióról annyit, hogy ha a rend a műemlék jellegű épületet visszakapja, az továbbra is a város értéke marad.

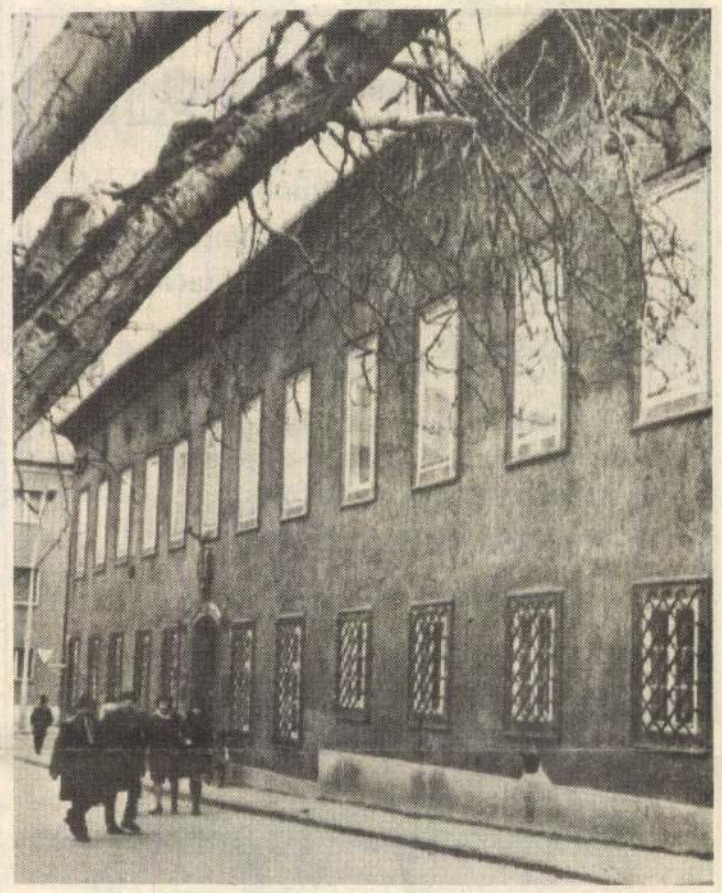

Az István Király Múzeum

– A rend toleráns ebben a kérdésben – folytatja Berecz Botond. – Az első tárgyalásokon, még 1993-ban szerették volna visszakapni az ingatlant, ma viszont úgy néz ki, hogy 1996 előtt erre nem kerül sor. A végleges döntést a tárcaközi bizottság hozza majd meg, s úgy gondolom, az elhelyezéshez szükséges pénz is onnan származhat. Az épület további sorsa a műemlékvédelmi felügyelőségtől is függ. Egyébként pedig kész az új múzeum tanulmánytervе, amelyet éppen Kovács Péter rendelt meg. Így egy helyre kerülhetne minden, hiszen most is elsősorban a raktározás megoldása okoz gondot.

A megyei közgyűlés elnökhelyettese arról is beszélt, hogy a gazdasági irodák külön épületben vannak. Vagyis a három ember – a rendfőnök, a rendtárs és a házvezetőnő – elhelyezése szerinte nem zavarhatja a múzeum működését, biztonságát.

– A törvény szerint az ingatlan átadására csak akkor kerülhet sor, ha nem veszélyezteti az intézmény működést – magyarázza Paál Huba. – Amíg azonban nincs kész megoldás, a másik épület, a múzeum a helyén marad.

A bizottság nem döntött

Az igazgatói állásra pályázatot írtak ki, amelynek határideje november 22-én jár le. Az állás végleges betöltéséig a megyei közgyűlés a korábbi helyettest, *Fülöp Gyulát* bízta meg a múzeum irányításával. Az ő szavait jegyeztük:

– Amellett, hogy a megyei közgyűlés a munkáltatóm, azért vállaltam el a megbízást, hogy a múzeumot ne verjék szét. Az állást megpályázom. A rend képviselőinek a gazdasági irodákba történő beköltöztetését egyébként tövényellenesnek tartom, hiszen a tárcaközi bizottság még nem döntött abban a kérdésben, hogy mi lesz az épület sorsa. Ráadásul a jogszabály azt is kimondja, hogy az egyház akkor kaphatja vissza az ingatlant, ha a bennlakó ugyanolyan körülmények közé kerül. A bizottság pedig – amely akár úgy is határozhat, hogy a múzeum marad, a rend pedig pénzt kap – 1994-ben foglalkozik a sorsunkkal.

Végül egy szám: információink szerint egy új múzeum kialakítása a *mai árakon* 400-500 millióba kerülne.

D. Szabó Zoltán

OTTHONI MOZI

Képszóval, képszerével

Néha már azt hiszem, mégis csak Viktor Sklovszkijnak volt igaza, amikor tévedett. Amikor első hevületében azt írta a hangosfilm fölbukkanásakor: „Beszélő filmre éppannyi szükség, mint éneklő könyvre."

Amint a kitűnő Bikácsy Gergely kitűnő könyvében *(Bolond Pierrot moziba megy)* megjegyzi, Michel Deville egyszer csinált egy teljesen beszédtelen filmet azért, hogy minden többi művében agyonbeszéljék magukat színészei. Ez a film a *Kölyökbanda (La petite bande,* 1982). Most itt van kazettán a Moképtől.

Elgondolkodni, persze, lehet azon, érdeme-e egy filmnek, ha néma (csak zenés). Mert vajon nem csak unja-e az ember a sok beszédet, mert sok az alja? De alighanem: sok tévét néz már a mozifilmkészítő is.

Ez a francia film mindeneset-re pompás komédia. Hét angol kisiskolás csibész és csibészlány (én valahogy hímneműnek érzem a „csibész" szót) átszökik Franciaországba, hihetetlenül jó kalandok hőse lesz. A végén még mesébe is átmegy. Zenekísérettel. Olyasfajta burleszkelemek uralják ezt a mesefilmet, amilyenek nem is képzelhetők el zenei irányítás nélkül. A kép ritmusa és a muzsikáé összetartozik. Ez így együtt nagyon beszédes. Képszóval és képszerével mond el mindent Michel Deville mókája, amit mások és másutt maga is csak szószerével képes elszátyárkodni.

Egyszer, legalább egyszer jólesik ilyet nézni és hallgatni! Jót nézni, jót hallgatni. Legföljebb kacaj – de a mienk, nem helyettünk a szereplőké – töri meg a csendet, a zene ritmusos csendjét.

Cs. K.

A Turandotból pekingi opera

Pekingi opera készül *Turandot hercegnő* történetéből – éppen a kínai fővárosban. Ám a megrendelő az olasz Gardone Drámafesztivál szervezőbizottsága, s a „bennszülött" változatot februárban mutatják be Rómában. Szállodai szobába húzódva *Vej Ming-lun*, – Kínában jó nevű drámaíró – dolgozik Pekingben a darabon, amelyet máskülönben, korábban nem ismert.

– Voltaképp rászedtek – így Vej. – Azt mondták, a Turandot *kínai* történet. De miután elolvastam, *nyugatinak* tartom. Csupán annyi benne a kínai, hogy egy kínai palotában játszódik. Igaz, *Puccini* felhasznált kínai népzenei elemeket, ám a helyi változat szempontjából ez közömbös. Hiszen tudnunk kell, a pekingi opera sajátos, összetett távol-keleti műfaj, s legkevésbé sem helymegjelölés. Pontosabban: Kínában talán az *is*, ám Európából nézve nem az.

– A pekingi opera gyökeresen különbözik a nyugatitól. Míg a nyugati közönség lényegében az egyébként gyönyörű énekre hagyatkozik, addig a pekingi opera az ének, tánc, akrobatika és harcművészet vegyítésével fejezi ki a történetet. Vonzania kell a tekintetet – magyarázza Vej Ming-lun.

Elkerülendő a nyelvi akadályt, külföldieknek általában különféle darabokból összeállított egyveleget szoktak bemutatni, olyan részleteket választva, melyekben meghatározó a mozgás. Vej úr azonban azt ígéri, Turandot-változatában a római közönség találkozhat majd a pekingi opera minden oldalával. Egyszersmind helyi látószögből dolgozza fel a történetet. Turandot három feladványa nála részben más megmérettetéssé változik: éleseszűség mellett az erőé és harcművészeti tudásé.

– Három rejtvény megoldása kifejezhető énekkel, ám nem túlzottan látványos a színpadon – mondja. Darabja szerinte nagyon kínai, s úgy véli, az eredetinél *komikusabb* lesz. Eldöntheti majd, aki meglátja. Vej Ming-lun annyit még elárul, hogy a tolla alól kikerülő Turandot, miután kezét a csavargó elnyerte, elutasítóból szenvedélyes nővé válik, ám addigra az udvarlásba belefáradt és meggyötört férfi érzéketlen és rideg lesz.

Peking, 1992. november

Laczik Zoltán

Kovács Péter tanulmánykötete

A magyar szobrászat évtizedei

Ma, amikor a viták kereszttüzébe került a köztéri szobrászat, igazán figyelemre méltó munkát tett le az asztalra Kovács Péter, amikor a közelmúlt szobrászatának áttekintésére és értékelésére vállalkozott. Hajlamosak vagyunk a 45 utáni korszak egyes periódusait egybemosni, alkotói életműveket egy-egy szerencsétlen alkotás felől minősíteni. A tanulmánykötet megteszi a szükséges distanciákat, kiemeli és elemzi a jelentős műveket, és világos korszakolást ad.

A fiatalon elhunyt Gecser Lujza alkotása

1945 után három jelentős szobrászgeneráció művészeti készültek arra, hogy jelentős köztéri monumentumokat hoznak létre. Elég csak Vedres Márk, Pátzay Pál, Kerényi Jenő, Somogyi József vagy Borsos Miklós nevét említeni. Az első korszakos mű a Felszabadulási emlékmű lett, Kisfaludy Stróbl alkotása. Mint Kovács Péter jelzi, az emlékmű tisztes munka, az „akadémikus naturalizmus" terméke. A 49-ig tartó időszakban két igazi remekmű született: Kerényi Jenő Salgótarjánban felállított jugoszláv partizánemlékműve és Ferenczy Béni Petőfije. Az általuk jelzett út: az „expresszív realizmus" azonban a merev szocreál idején járhatatlannak bizonyult. A követelmény: agitáció és reprezentáció háttérbe szorította a művészi minőség kérdéseit. A Sztálin-pályázatot szolíd művével Mikus Sándor nyerte. A Rákosi-éra alatt kellett új Kossuth emlékművet állítani a régi, pesszimista monumentum helyére. Kicserélték a Hősök terének királyszobrait, s szobrászaink tehetségét mutatja, hogy a sematizmus követelményei ellenére megszületett 1954-ben a Martinász, Somogyi József nagyszerű, időtálló alkotása.

1956 után „az elhúzódó korszakváltás" nyomta rá bélyegét a művészeti közéletre. A hatalom totális figyelme meggyengült — írja, Kovács Péter, és az Aczél kiagyalta három T végül is nagyobb művészi szabadságot engedélyezett a korábbiaknál. A „római iskola" veszi át a lektorátusi uralmat, a köztéri szobrászat terén ez az irányzat dominál. A korszak szélsőségeit jelzi mondjuk Pátzay Pál Leninje (1965) és Makrisz Agamemnon Mauthauseni emlékműve. Egyébként a szerző értékelése szerint több fajta irányzat egymás mellett való élése a jellemző. Megtalálhatóak a „retrográd tendenciák", az „akadémizmus" és a sematikus naturalizmus. De megvolt az igény az „expresszív realizmus" újjászületésére is. Ennek jegyében fedezték fel és állították föl Ferenczy Petőfijét. Az „expresszív realizmus" kiváló alkotói a fiatalok közt Götz János, Meszlényi János, Rétfalvi Sándor. A korszak legjelentősebb művésze mindazonáltal Somogyi József (nemrég hunyt el), akinek Szántó Kovács János emlékműve és a szigetvári Zrínyi szobra meghatározó remekművek. Új igény a „dekoratív forma és szimbólikus tartalom". A történelmi évfordulókhoz kapcsolódó művek „tucatja" mutatja ezt. Talán szerencsés kivétel a mohácsi emlékpark, mely romantikus hangulatú szobrokkal töltötte be a nemzeti gyászhelyet.

Az „érzékeny monumentalitás" példája Vígh Tamás munkássága. A másik jellegzetesség: a talapzatról való leszállás. Vilt Tibor volt az iskolateremtő Madách emlékművével. Ezt követte többek közt Melocco tatabányai Adyja, Varga Imre Radnótija.

A hatvanas évek végére végbement a korszak és formaváltás. A magyar szobrászatban olyan sokszínű változatosság következett el, amire eladdig nem volt példa. A stílusgazdagodás mellett elveszett ugyan a kisplasztika „szabadsága", a köztéri munka vázlatává degralálódott. A „kiállítási szobrászatba" betörtek új nemzedékek, Kő Pál, Pauer Gyula vagy Lóránt Zsuzsa neve jelzi ezt.

A táguló plasztikai műfaj befogadja a keramikus Schrammel Imrét vagy a textiles Gecser Lujzát. A megújulás szép példája Vilt Tibor és Schaár Erzsébet életművének e szakasza, amely erősen kötődik Fehérvárhoz, vagy az I. alumínium szobrászati szimpózionhoz. A legendás Utca vagy a Merengő ma szobrászatunk klasszikus értékei. A hetvenes évek végén tűnnek fel az új avantgárd periférián alkotó művészei: Jovánovics György, Haraszty István, Paizs László.

A kötetből az is kiderül: milyen jelentős szerepet játszott a Szent István király Múzeum kiállításszervező tevékenysége a hatvanas évektől kezdve.

Péntek Imre

Juhász Gyula figyelemre méltó sorai így folytatódnak: ... jaj annak, aki elhomályosítja." Erre gondoltam, amikor hétfőn a székesfehérvári városházán megalakult a Magyarországi Gyermekbarát Mozgalom székesfehérvári és zámolyi szervezete. Az országos szervezet elnöke, Hanti Vilmos bevezetőjében elmondta, a gyermekeket segítő, támogató törekvés gyökerei messze, a századelőre nyúlnak vissza, akkor jött létre a jogelőd, a Gyermekbarát Egyesület. 1948-ban ezt is, mint oly sok mindent, államosították és létrehozták a Magyar Úttörők Szövetségét. A rendszerváltást követően aztán ezt úgy, ahogy volt: hibáival és erényeivel együtt „leírták". Az így támadt űrt nem tudta pótolni az egyébként igen fontos szerepet betöltő cserkész mozgalom sem. Ebben a helyzetben talán nem tekinthető túlságosan sarkítottnak az a kijelentés, miszerint a magyar gyermekek a „rendszerváltás legkiszolgáltatottabbjai, nincs lehetőségük saját érdekeiket képviselni,... olyan folyamatok indultak meg, amelyek károsak a személyiségükre." Igaz, hogy most van kidolgozás alatt a gyermekjóléti törvény, amelynek tervezetét megismerték és

Kulturmix

Lázár-díj

A Teleki Blanka Gimnáziumban idén is megrendezték a Lázár Dezső emlékünnepséget, amelyen kiosztották a róla elnevezett díjat Ruff János másodikos, Kiss Attila harmadikos és Virág Gábor negyedikes tanulónak. A megemlékezés és a díjátadás után Szalay István, a szegedi József Attila Tudományegyetem docensének előadását hallgatták meg a tanárok és a diákok.

Gálaműsor

Működésének 15. évfordulóját ünnepli az Ikarus Néptáncegyüttes. A Vörösmarty Színházban szombaton 19 órakor kezdődik a gálaműsor, amelyen a Kármentő zenekar muzsikál, a táncegyüttes pedig a koreográfiák színe-javát mutatja be.

Kelet varázsa

A tavaszi fesztivál egyik vendége, a Pekingi Állami Együttes Székesfehérváron is bemutatkozik. Vasárnap 19 órakor láthatjuk Kelet varázsa című műsorukat a Vörösmarty Színházban. Repertoárjukban több varázslatos táncjáték szerepel.

SZÁRCSA BÁR
A SZÁRCSA CSÁRDA ÉRTESÍTI KEDVES VENDÉGEIT, HOGY MINI BÁRJÁT MEGNYITOTTA SZERETETTEL VÁRUNK MINDENKIT
Szfvár, Szárcsa utca 1.
T.: 325-700
31435

„Húsvéti szőnyegvásár a Sulák Szőnyeg Áruházláncnál!
Óriási árengedmények!
Fantasztikus áruválasztékból kínálunk Önnek szőnyegeket, padlószőnyegeket 20–30–40–50 %-os árengedménnyel! Futószőnyegek, modern mintás szőnyegek nagy választékban! Német tapéták tekercsenként már 290 Ft-tól! Húsvéti meglepetésünk, hogy március 8-tól kárpótlási jegyét a névérték 80 %-án vásárláskor beszámítjuk! Várjuk vásárlóinkat a Székesfehérvár Berényi u. 9. és a Dunaújváros, Vasmű úti áruházunkban!
Ne feledje, Sulák-kal jól jár!"
29766

rendszerváltás legkiszolgáltatottabbjai

„A gyermek szeme a jövő tükre..."

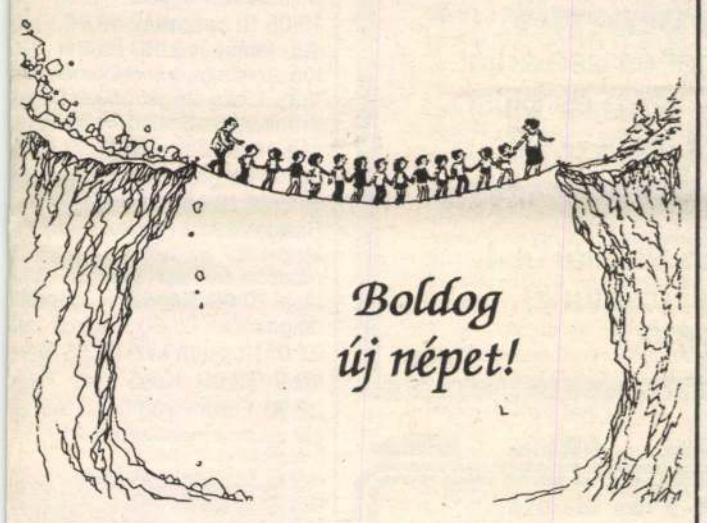

Brenner György grafikája a gyermekbarátoknak

válónak is tartottak, csak félő -így az elnök —, hogy ebből is ..ható ... hető" törvény lesz, te-it a betű mellé nem adatik meg pénz.

A gyermekbarát mozgalom lja a gyermekek szellemi és fi-kai nevelése, közreműködés ociális ellátásukban, érdekeik pviseletében. Fő elve a humazmus, a bizalom, a belső és a rsadalmi béke, a magyar és ás népek megbecsülése, a terészet szeretete, a környezet védelme, a demokrácia, a szabadság, az esélyegyenlőség, a szolidaritás, az ateista és a vallásos világfelfogás prularizmusa. Mindezek érdekében a szövetség részt vesz a helyi és az országos közéletben. Aktív oktatási, kulturális, sport, egészségügyi és gyermekvédelmi, valamint szociális segélyező tevékenységet végez. Az alakuló ülésen megjelent, azt üdvözölte és a mozgalmat támogatásáról biztosította Székesfehérvár városa polgármestere, valamint a Fejér Megyei Közgyűlés alelnöke, akik egyébként mindketten aktív segítői egy-egy szintén a gyermekek érdekeit képviselő alapítványnak. Balsay István a Gyermekekért Albafi Alapítvány kuratóriumának elnöke. A frissiben létrejött szerveződés első akciója, hogy ingyenesen idegenvezetőket biztosítsanak az ország bármely részéről az egykori koronázó városba érkező gyermek csoportoknak, és ugyanezt nyújtják a Székesfehérvárról országjáró kirándulásra induló diákoknak. Jelentkezni lehet; naponta 17 órától, a 325-239-es telefonon Hollós Saroltánál. Berecz Botond a már régebben létrejött Fejér Megyei Gyermek és Ijfúsági Alapítvány kuratóriumának elnöke, ők működtetik a velencei Liget és a bodajki Tölgyes üdülőközpontot. Pénzük jelentős részét a rászoruló gyermekek nyaraltatására fordítják. Igényként hangzott el: üdvös lenne — éppen a gyermekek érdekében —, hogy az értük bármi módon tenni akaró szerveződések jobban hangolják össze tevékenységüket.

A gyermekbarát mozgalom fehérvári csoportjának a jövőben a Szabadművelődés Háza ad otthont.

Magyarits András

Edward Albee

Üzenet a színházi világnapra

Lehetséges, hogy az idők múlásával a világ egyre idegenszerűbb helyszínné válik? Azt hiszem, így van, én legalábbis így gondolom. Csupán azt kell kideríteni, vajon valami abszolutum működik itt vagy egyszerűen az érzékenységem változása — a felvillanó tudás és hanyatlás jeleinek taposómalmában. És képzelhető, hogy mire a válaszok lassan megszületnek, már nem tudom többé, miért is kíntosak.

Mégis, kínoz a kérdés.

Mit kell tennünk például a mozgás ellenében, hogy kimozdítsuk magunkat a mozdulatlan középpontból, ahol két előrelépésnek az a jellemző következménye, hogy kettőt lépünk hátra. Valahányszor valamely egyeduralmi rendszer önsúlyától összeroskad — a zsendülő demokrácia illúziónak bizonyul. Úgy rémlik, minden önzetlen tettnek ellensúlya bizonyos megfelelő kíméletlenség, vagy kapzsiság. Van-e válaszunk — és lesz-e valaha? — a kérdésre, hogy mi az ember valódi természete: örömteli ura önmagának avagy készséges (netán túlbuzgó) rabszolga?

Fölfedeztük — vagy ha úgy tetszik: kibontakoztattuk — a művészeteket, hogy érthetővé tegyük magunkat önmagunknak, hogy rendet és világosságot teremtve, netán még alakítsuk is tudatunkat. Fölfedeztük — a dolgok legmélyén — hogy a művészetnek, ha nevét ki akarja érdemelni, hasznosnak, nem csupán dekoratívnak kell lennie. Tehetetlenségében (miközben azt mondják, a művészet nem változtat meg semmit) — mindent meg kell változtatnia.

Minden kormányzatot rendeletileg kitilthatunk bolygónkról — igen, megkísérelhetjük. Lerázhatunk minden kívülről ránkerőszakolt tudatkontrollt — igen, megkísérelhetjük. És akkor még mindig ott maradunk a mindezek közül legnyomasztóbb cenzúra alatt. Az ember öncenzúrája ez, miközben vonakodik (vagy túl bizonytalan), hogy megtegye az első döbbenetes lépéseket az önismeret felé.

A művészetek azért vannak velünk, hogy hozzásegítsenek a lépésekhez, és hogy visszautasítsunk mindent, ami lebéklyóz, szemellenzők és bilincsek megtűrésére kényszerít.

Jártam totalitárius társadalmakban, ahol az embereket bebörtönözték, és ahol az emberek meghaltak ezért, hogy részük legyen a művészetekben. És egy olyan társadalomban élek, ahol az öncenzúra ugyanolyan könyörtelen, mintha kívülről erőszakolták volna ránk. Ez a paradoxon visszataszítóbb, mintsem gondolnánk.

A színház a maga közvetlenségében, jelenidejű eseményszerűségében él. Ellentétben a filmmel, mely mindig a már megtörténtet mutatja, ez az oka, hogy még szertelensége is oly biztonságosnak látszik.

A színház, egyedülálló helyzeténél fogva, *bármit* előidézhet, hogy megtörténjen, egy olyan civilizáció felé fordítva bennünket, melyben nem elégít ki a biztonságtudat, sem az, ami előre meghatározható, és semmi, ami nem változtat megfigyeléseinken.

Emlékezzünk erre a színházi világnapon. Emlékezzünk arra, hogy a színház megváltoztathatja az általunk érzékelt világot, amennyiben átadjuk magunkat ennek az érzékelésnek. Emlékezzünk arra, hogy a szinház határai egyedül azok a határok, melyeket mi vonunk meg... és önmagunkra mért határok.

Görgey Gábor fordítása

* * *

Albee üzenetét Fehérváron, a Vörösmarty Színházban a pécsiek vendégszereplése alkalmából olvassa fel Moravetz Levente. Az ünnepet számos rendezvénnyel és színházi előadással köszöntik. A Magyar Televízió 1-es csatornáján Eisemann Mihály: Fekete Péter című operettjét tűzi műsorára, míg a 2-esen Shakespeare Titus Andronicusát láthatjuk a BBC feldolgozásában.

24 OLDALAS SZÍNES MŰSORMELLÉKLET: RTV-tipp

HÍRLAP
FEJÉR MEGYEI

GAZDASÁG, POLITIKA, KULTÚRA, SPORT

Péntek, június 4., IL. évfolyam, 128. szám — Ára 13,80

IDŐJÁRÁS

Többnyire erősen felhős lesz az ég, zápor, zivatar várható. A legmagasabb nappali hőmérséklet 26, 31 fok között alakul.

***

Az ezen a napon eddig mért legmagasabb hőmérséklet 34,5 Celsius-fok (1927), a legalacsonyabb 5,3 Celsius-fok (1918), az átlagos napi hőmérséklet plusz 19,2 fok.

Kormányszóvivői tájékoztató

Tovább dolgoznak az áfa-törvény módosításán

Világbanki hitelt kíván felvenni a magyar kormány a tankönyv-ellátás és a felsőoktatási könyvtárhálózat fejlesztésére — hangzott el a csütörtöki kormányszóvivői tájékoztatón.

A Világbanktól — miként Gallyas Csaba kultuszminisztériumi főosztályvezető ismertette — 1994-és 98 között, öt év alatt összesen 119 millió USA dollár kölcsönt szándékozunk felvenni, igen előnyös feltételek mellett. A hitel lehetővé tenné a szabad piaci hatások érvényesülését a tankönyv- és jegyzetkiadásában. Módot adna valamennyi tankönyv tartalmi és formai megújítására, ami kizárólag hazai erőből igen lassú ütemben történne. A hitel végezetül elősegítené az európai színvonalú felsőoktatási könyvtárhálózat és információs struktúra kiépítését. A tankönyvfejlesztési programhoz a magyar

(Folytatás a 2. oldalon)

MA:

ZSIBONGÓ

NÉHÁNY SORBAN:

Az adó- és tb-terhek növekedése hovatovább ellehetetleníti a kereskedőket, a vendéglátósokat és más vállalkozókat — hangzott el a Kisosz sajtótájékoztatóján.

Az ország ellátása nincs veszélyben, ám a jelenlegi aszály rendkívüli gondokat okoz a mezőgazdaságban — hangzott el a légi határszemlét értékelő tegnapi sajtótájékoztatón.

Média '93 — konferencia Fehérváron

Békét ígérnek a frekvenciafronton

Kitűnően időzítették a szervezők a székesfehérvári Technika házában megrendezett Média '93 címet viselő konferenciát, hiszen amint az előadásokból és a vitákból is kiderült, vége felé közeledik a három éve tartó „frekvenciaháború"

Amint az a műsorfüzetből is nyilvánvaló volt, az MTESZ Fejér Megyei Szervezete és a Regionális Vállalkozásfejlesztési Alapítvány által szervezett kétnapos konferencia és szakkiállítás elsősorban a helyi rádiózás és televíziózás kérdéskörét kívánta körüljárni. Az első napon elhangzott előadások, viták igazolták a cél megalapozottságát.

(Folytatás a 3. oldalon)

Másfélmilliárdos beruházással

Több telefon, mint lakás

Világbanki kölcsönből másfélmilliárd forintos beruházást kezd a Matáv Fejér megyében. A mintegy kétéves program befejezése előtt, már jövő év végén több, mint 41 ezer működő telefon lesz Székesfehérváron, ami meghaladja a jelenlegi lakásállomány számát. **(3. oldal)**

Az osztrák A.T. cég megkezdte a fehérvári központ bővítését

Megkezdte munkáját tegnap Budapesten a NATO idei Munkaműhely tanácskozása. Képünkön: Antall József miniszterelnök megnyitóbeszédet mond. Az elnökségi asztalnál (balról jobbra) Jeszenszky Géza külügyminiszter, dr. Roger Weissinger-Baylon, a Munkaműhely elnöke, J. B. Davis tábornok a Munkaműhely tiszteletbeli elnöke és Für Lajos honvédelmi miniszter

Mennyi is az ipar termelése?

Az utóbbi napokban több különböző adat jelent meg az ipari termelés első negyedévi alakulásáról. A szóban forgó nyilatkozatok a Központi Statisztikai Hivatal adatait tévesen idézik — tájékoztatta az MTI-t csütörtökön a KSH illetékese. A közvélemény megbízható informálása érdekében a KSH, mint a hivatalos információk nyilvánosságra

(Folytatás a 2. oldalon)

Orbán Viktor tájékoztatója Fehérváron

A Fidesz marad ellenzéki párt

Orbán Viktor, a Fidesz elnöke, június harmadikán, csütörtökön megyegyűlésen, majd sajtótájékoztatón vett részt Székesfehérvárott, a megyeházán.

Leszögezte: számolnak azzal a lehetőséggel, hogy az MDF a hátralévő kormányzati idejét három frakcióra szakadva tölti ki a parlamentben. A Fidesznek mindvégig kemény ellenzéki pártnak kell maradnia, nem lehetséges a kormánytöbbség(?) megtámogatása. Úgy mondta: a szocialisták szeretnék az MDF-fel összemosni a Fideszt.

(Folytatás a 2. oldalon)

Pilinszkyre emlékeztek

A Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár olvasótermében Balsay István polgármester nyitotta meg az ünnepi könyvhetet. A könyvtár gondozásában jelent meg Pilinszky János: Trapéz és korlát című verseskötetének hasonmása. A tegnapi ünnepi hangulatú esten Kovács Péter emlékezett a költőre, akinek gondolatait, szavait Márai Enikő idézte

Falumenedzsereket képeznek Gárdonyban

Kulturális misszió és üzletközvetítés

Befejezéséhez közeledik az első olyan kurzus, amelyen falumedzsereket képeznek. Az egy éves tanfolyam résztvevői közül tizenöten Tatán, huszonöten pedig Gárdonyban tanulnak. Lapunknak az ötlet szülőatyja nyilatkozott. **(3. oldal)**

Éjjel nem lehet földet mérni

BETÁBLÁZVA PARCELLÁZNAK

A megye földhivatalainak szakemberei — vállalkozók bevonásával — május 31-ig a megyében 47 ezer hektárnyi földet, egymillió 21 ezer aranykorona értékben, készítettek elő az árverésekre, ahol ennek több mint felét alált gazdára. **(3. oldal)**

Még két napon át, kora reggeltől késő estig

FMR a Fejér Megyeiek Rádiója

Hallgasson bennünket az **1485 KHZ-ES** középhullámon, és a **92,3 MHZ-ES** nyugati URH sávon

Naponta a legfrissebb hírekkel, információkkal, szolgáltatásokkal, sok zenével, sporttal és fantasztikus nyereményesővel jelentkezik az FMR, a Fejér megyei polgárok rádiója

Az FMR Székesfehérvár 40 kilométeres körzetében fogható!

Részletes műsorismertetés a 4. oldalon

Tovább dolgoznak az áfa-törvény módosításán

(Folytatás az 1. oldalról)
költségvetés öt év alatt 9 milliárd forinttal társulna.

A hitelszerződés tervezetét a művelődési tárcának legkésőbb december végéig kell a kormány elé terjesztenie végső döntésre. A szerződés részleteinek kidolgozásához: a hazai és külföldi szakértők díjazásához és a szükséges tanulmányutak finanszírozásához a japán kormány 700 ezer dollár segélyt ajánlott fel.

A pénzügyi tárca visszavonta az áfa-törvény módosításáról szóló előterjesztést azzal, hogy a szakértők tovább dolgoznak a terveken — jelentette be a továbbiakban Juhász Judit. Majd közölte, hogy a kormány elrendelte: a földművelési tárca a földtörvény tervezett módosítása helyett szeptember elsejére dolgozza ki az új földtörvény tervezetét. A mezőgazdasági termeléshez nyújtott hitelekkel szintén foglakozott a kabinet és úgy határozott, hogy a hitelkonstrukciót és a „vidék bankjáról" szóló tervezetet a pénzügyi és a földművelésügyi tárca közösen készítse el. Azzal egyidőben pedig dolgozzák ki a földjelzálog-hitel alapelveit.

A mezőgazdasági tevékenység adózási és támogatási kérdéseiről szóló rendeletet módosította a kabinet. Kiterjesztette a reorganizációs kamattámogatást azokra a hitelekre, amelyeket a tej-, hús- és gabonaipari ágazatba sorolt állami vállalatok és többségi állami tulajdonban lévő gazdasági társaságok vagyontárgyainak megvásárlásához, az ezekhez kapcsolódó pótlólagos befektetésekhez és gazdaságos működtetésükhöz vesznek fel az érintettek. A központi kamattámogatás mérték 70 százalékos, ami azt jelent hogy a hitelek után gyakorlatilag 9 százalékos kamatot kell fizetni. Lényeges tudnivaló, hog a kamattámogatás az április el seje után meghirdetett, de adás vételi szerződéssel még le ner zárt privatizációs pályázatokr is érvényes. A reorganizáció programnak az élelmiszeripar történő kiterjesztésével kapcsolatban a földművelési tárca ha marosan külön pályázati felhí vást tesz közzé.

Készfizető kezességet vállal a kormány a Transelektro Részvénytársaság javára, erőmű berendezések törökországi szállításához, arra az esetre, ha az n elnyeri a törökországi Kangal ban épülő erőmű bővítésére kiír pályázati tendert. (MTI

A kormány költözési tervei

Ellenzi az ellenzék

Az ellenzéki pártok nem támogatják a Miniszterelnöki Hivatal átköltözését a Budai Várba — derült ki azon a megbeszélésen, amelyet Katona Tamás, a miniszterelnökség államtitkára csütörtökön folytatott a parlamenti pártok képviselőivel. A találkozón részt vettek az MDF, a KDNP, az SZDSZ és az MSZP politikusai, távolmaradtak ezzel szemben a fiataldemokraták és a 36-ok. Mint ismeretes, a kormány elképzelései szerint 1997-ig a hivatal átköltözne a Budai Várba, mert kinőtte az Országház épületében levő helyiségeit. Az új hely mellett szól az is, hogy az méltó a történelmi hagyományokhoz. A költözés költségeit 5,4 milliárdra becsülik. Az államtitkár külön-külön már szót váltott erről a pártokkal, a főváros és az első kerület vezetőivel, azonban első ízben jöttek össze a pártok képviselői, hogy kifejtsék véleményüket — a közelmúltban elkészült megvalósíthatósági tanulmány alapján.

Katona Tamás a hírügynökség munkatársának érdeklődésére elmondta, hogy a pártok a kezdeti, tapogatódzó megbeszélések során egyetértettek a viszonylag kedvezőnek ígérkező konstrukcióval, ám a csütörtöki összejövetelen az MSZP és az SZDSZ — feltehetőleg a közelgő választásokra gondolva — már nem támogatták. Az SZDSZ jelen lévő képviselője kijelentette azt is, hogy amennyiben a kormány ragaszkodna a megvalósításhoz, ez ellen a szabaddemokraták minden eszközt felhasználnak majd. Katona Tamás szerint ez megkérdőjelezi a főváros eddig szintén létezett támogatását is. Az államtitkár a megbeszélésen elhangzottakról röviden tájékoztatta a kormány tagjait, bár úgy véli: az új helyzetről el kell még gondolkodni. Gondot jelent az elképzelés meghiúsulása esetén az államtitkárnak, hogy ki, miből és milyen célra állítja helyre a Várban a Honvédelmi Minisztérium és a Honvéd Főparancsnokság romjait a Dísz tér és a Szent György tér között.

A szabaddemokraták üdvözlik, ha a Miniszterelnöki Hivatal kiköltözik a Parlament épületéből, és a felszabaduló helyiségeket megkapja az Országgyűlés, azonban nem tudják elfogadni a Várba való áttelepülés tervét — mondta el Wekler Ferenc, a megbeszélésen részt vett pártigazgató. A költözéshez szükséges több mint ötmilliárd forint ugyanis nagyon sok, ezt inkább más célokra — például a közalkalmazotti bértábla bevezetésére — kellene fordítani. Az SZDSZ elképzelése szerint a Miniszterelnöki Hivatalnak a Földművelésügyi Minisztérium Kossuth téri épületébe kellene átköltöznie. (MTI)

Megbilincseltek egy kamionost

ÚTZÁR GYULÁNÁL

Tegnap délelőtt öt cseh kamionos jelentkezett Gyulánál belépésre. A teherautók burgonyát és mogyorót szállítottak, ám a sofőrök nem rendelkeztek a szükséges növényvédelmi igazolással. Ezért a határőrök megtagadták beléptetésüket, mire az öt közül két kamion mindkét irányba lezárta az utat. A sofőrök nem engedelmeskedtek a szóbeli felszólításra. Ezért a határőrök az egyik gépkocsivezetőt megbilincselték, hogy feloldják az útzárat. A határozott fellépés eredményes volt, mert húsz perc után ismét megindulhatott a forgalom a gyulai határátkelőhelyen. A határőrség feljelentette az útelzáró kamionosokat.

Gyanúsítottként hallgatták ki Juszt Lászlót

Juszt László tv-riportert gyanúsítottként hallgatták ki csütörtökön a Pest Megyei Rendőr-főkapitányságon. Az értesülést megerősítette Tóth Ernő alezredes, a főkapitányság szervezett bűnözés elleni osztályának vezetője. Az alezredes elmondta: Juszt Lászlót súlyos testi sértésre való felbujtással gyanúsítják. A rendelkezésre álló adatok alapján a tv-riporter felkérésére és pénzért verték meg 1991. december 10-én a Budapest Maccabi Sc emberei Menyhárt Mészáros Lászlót, a Szuper Pszt magazin főszerkesztőjét, aki súlyos sérüléseket szenvedett. A rendőrség az ügyben a nyomozást folytatja, Juszt László tagad, szabadlábon védekezik — mondta az osztályvezető. (MTI)

Mennyi is az ipar termelése?

(Folytatás az 1. oldalról)
hozataláért felelős szervezet szükségesnek tartja, hogy ismé telten közzé tegye az ipari ter melésre vonatkozó adatait.

Az ipari termelés értéke az I negyedévben 536 milliárd forin volt, összehasonlító áron szá molva 1 százalékkal kevesebb mint az előző év azonos időszakában. Január-februárban a ter melés még nem érte el az előző év azonos hónapjainak a szint jét, márciusban azonban 3,4 szá zalékkal meghaladta azt.

A közölt KSH-adatok vala mennyi ipari vállalkozás adatá tartalmazzák, részben teljes körű (50 fő felett), részben rep rezentatív megfigyelés (20-5(fő között), részben egyéb infor mációk (20 fő alatt) alapján ké szült becslések összegzéseként Az ipari termelés 83 százaléka teljes körű, 4 százaléka repre zentatív, 13 százaléka közvetett információkból származó adatokból áll össze.

A többször hivatkozott 76 nagyvállalat adatának információértékét csökkenti a kiválasztás „ötletszerűsége", valamint az alacsony elemszám. Az 50 fő feletti létszámot foglalkoztató gazdálkodó szervezetek száma ugyanis mintegy 2500, s ezek I. negyedévi termelési volumenének csökkenése — nagyobb, mint az ipar egészéé, meghaladja a 3 százalékot. (MTI)

Feleséggyilkosságért tíz év börtön

Tíz év börtönbüntetésre ítélte feleséggyilkosságért a karcagi 41 éves Czinege András a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bíróság. A tragikus eset tavaly december 3-án történt. A hatgyermekes család két szülője rendszeresen italozott. A nevezetes napon is kocsmáról-kocsmára jártak, majd otthon folytatták a mértéktelen italozást, miközben alaposan összeveszte tek. A vita hevében a férj egy húsz centiméter pengéjű késsel feleségét hátba szúrta. Az asszony a helyszínen elvérzett. Czinege András letartóztatták, a gyermekeket állami gondozásba, illetve a nagyszülőknél helyezték el. Az elsőfokon hozott ítélet, amelyet emberölés bűntette miatt szabott ki a bíróság, nem jogerős. (MTI)

PÁRTOK-MOZGALMAK

Az MDF-elnökség elemző ülése

Antall József miniszterelnök-pártelnök az MDF szerda esti elnökségi ülésén arról biztosította a vezető testületet és az MDF tagságát, hogy Csurka Istvánék frakcióból történő szerda hajnali kizárása után is megmarad a képviselőcsoport MDF-es arculata, nemzeti elkötelezettsége, és a döntés előkészítheti a frakcióegység visszaállítását — mondta el szerda késő este Herényi Károly szóvivő. Antall József Herényi beszámolója szerint hozzátette: nem szavakban, hanem tettekben kell a nemzeti érdekeket megjeleníteni.

A miniszterelnök-pártelnök arra is rámutatott, hogy Csurkáék esetleges pártból való távozása után az MDF népi-nemzeti jellege nem fog sérülni, sőt, talán erősödik is. Az elnökség tagjai ellenvetés nélkül elfogadták a szerda hajnali frakciódöntéseket, amelyeket a pártelnök szabályosnak és kétségbevonhatatlannak minősített. Csak a képviselőcsoport üléséről hiányzó, de az elnökségi ülésen megjelent Zétényi Zsolt nem nyilvánított véleményt a történtekről. Ugyanakkor hangsúlyozta: tudatában van annak, hogy Antall József személy szerint mindent megtett az igazságtételi törvény parlamenti elfogadásáért, de megítélése szerint Csurkáék térnyerésének egyik alapja az volt, hogy elmaradt az igazságtételi törvény. Ebben a szakmai előkészítés hiányosságait és az alkotmánybíróság döntését hibáztatta.

Herényi Károly szóvivő — akit ezen a héten véglegesítettek ebben a tisztségében — elmondta: az elnökség a frakcióülésen történteket megvitatta, azonban határozatot nem hozott, de ezt az MDF alapszabálya nem is teszi szükségessé. (MTI)

Az MDF Országos Választmánya hét végi ülésének programja

Az MDF 139 fős Országos Választmánya szombati ülésén nemcsak a testület hatáskörébe utalt szabályzatok és tervezetek jóváhagyását tűzi napirendjére, hanem — bizonyára a legnagyobb érdeklődésre számot tartó pontként — az MDF egységével összefüggő kérdéseket is. Ez derül ki a párt szóvivője, Herényi Károly által a sajtó rendelkezésére bocsátott előzetes programból.

Mint ismeretes, a képviselőcsoport kedd éjszakai ülésén kizárta tagjai sorából Csurka Istvánt, Zacsek Gyulát, Balás Istvánt, Király B. Izabellát, valamint Elek Istvánt és Debreczeni Józsefet. Az országos elnökség szerda éjszakai ülése utáni sajtótájékoztatón Herényi Károly utalt arra, hogy a választmányi ülésen fontos határozati javaslatok várhatók.

A balatonföldvári Klub Hotelben megrendezésre kerülő választmányi ülés második napján, vasárnap a részvevők megvitatják a választójogi törvény módosítását, a választási előkészületeket, valamint beszámolót hallgatnak meg a VI. országos gyűlés szekció-határozatainak végrehajtásáról. Végezetül a költségvetés helyzete és az országban tervezett beruházások szerepelnek a napirendi pontok között.

A zárt ülés fejleményeiről sajtótájékoztatón számolnak be. (MTI)

A Fidesz marad ellenzéki párt

(Folytatás az 1. oldalról)
Orbán Viktor, a Fidesz elnöke, pártja legutóbbi kongresszusának határozata értelmében, megyegyűlésen ismertette a fiatal demokraták álláspontját — az aktuális politika jegyében, Fehérváron, június harmadikán.

Kikérve a Fejér megyei Fidesz-tagok véleményét, úgy találta, a tagság is támogatja azon elképzelésüket, hogy a Fidesz az 1994-ben elkövetkezendő választásokig ellenzékben maradjon. A tagság is úgy elemzi a helyzetet, hogy a fiatal demokratáknak fel kell készülniük arra: az MDF képviselői három frakcióban ülnek majd a Parlamentben a hátralévő időben.

Úgy véli, hogy a magyar demokraták liberálisainak kizárása után eljárásjogi nehézségeket fog okozni a szélsőjobboldaltól való megválás. Ugyanis csak az a testület zárhatja ki ezen tagokat, amely megválasztotta őket — vagyis választmányi szinten elrendezhetetlen a dolog. Kijelentette, hogy változhatnak még azok a számok, melyeket a kilépő képviselők bejelentettek az MDF-ben: mind Csurka követői, mind a liberálisok lehetnek többen, kevesebben. A Fidesz-tagok véleménye szerint — mondta Orbán, — a kormány mostani megbukása az ország nemzetközi pozícióit meggyengítené — bár nem jelentősen. Ugyancsak a tagok szerint nem szabad a Fidesznek kormányzati felelősséget vállalni. Gazdaságpolitikában sem tud már ez a kormány jelentőset változtatni. Ezért az MDF-kormány idő előtti távozása a tagok véleménye szerint inkább kívánatos, mint halasztandó. A tagok szerint nem lehet kemény ellenzéki pozícióból kormányt támogató pozícióba átváltani. A Fejér megyei Fidesz-tagok lehetetlennek gondolják a pótköltségvetés megszavazását. Nem érdekeltek abban, hogy a választásokra elemeire hullott pártmaradványok legyenek az országban — inkább abban érdekeltek, hogy a pártok megerősödjenek. Ez a vélemény egybeesett azzal, amit az SZDSZ belső válsága idején képviselt a tagság. Ugyanakkor inkább az antalli centrum erősödését kívánják, mintsem Csurka radikálisainak támogatását. Továbbra is a liberális közepet szeretnék hangsúlyozni, és a szabad demokratákkal kívánják erősíteni a kapcsolatokat.

Külön kitért Orbán a szocialisták azon, a tagok által vélt manőverére, mely szerint megpróbál az MSZP éket verni a két liberális párt közé, hogy a jövendő két választási forduló között az SZDSZ-t rávegyék arra: hajlandó megtámogatni az MSZP-t. Ugyanakkor szeretnék összemosni a Fideszt az MDF-fel, mondta Orbán, kialakítandó egy olyan képet, hogy a két említett párt szoros együttműködésre hajlandó. A tagság az kérte a pártelnök szerint, hogy tegyék világossá: az MDF-fel való együttműködés elképzelhetetlen, ugyanakkor az SZDSZ-szel való együttműködés nagyon is fontos számukra.

Lapunk kérdésére, miszerint létezik egyáltalán az MDF-ben a sokat emlegetett centrum — vagy csak az Antall József személyét támogató politikusokról van szó ebben az esetben is, Orbán Viktor azt válaszolta, hogy a centrum a kormányzó párt esetében nem ideológiai meghatározottság, a „centrum" a frakció Antallt támogató része. Arra a kérdésünkre, hogy az MSZP-támadásokat mire alapozza, azt válaszolta, hogy „úgy érezzük, minden alkalmat kihasználnak erre." Ők nem törekedtek az MSZP lejáratására, állította. **P.J.**

ÉT munkavállalói oldalának találkozója

Az Érdekegyeztető Tanács munkavállalói oldalát alkotó hat szakszervezeti szövetség (Autonómok, ÉSZT, LIGA Szakszervezetek, MSZOSZ, Munkástanácsok Országos Szövetsége, SZEF) csütörtökön megbeszélésen értékelte a társadalombiztosítási választásokat.

A tanácskozáson — amelyről a kiadott közelményt az MSZOSZ juttatta el a Magyar Távirati Irodához — a résztvevők megállapították, hogy a választásokon a szakszervezetek jelentős társadalmi támogatottságot kaptak és ennek eredményeképpen végre létrejöhetnek a társadalombiztosítás önkormányzat testületei.

Az ÉT munkavállalói oldalát alkotó szakszervezeti szövetségek arra készülnek, és ennek érdekében a maguk részéről mindent meg is tesznek, hogy a megválasztott biztosítási képviselők mandátumának kiosztását követően, a törvény által előírt határidőn — azaz a választás napjától számított harminc napon — belül mindkét önkormányzat megtartsa alakuló ülését.

Ugyanakkor egyes politikusok, politikai erők részéről tapasztalni olyan jeleket — tartalmazza a közlemény —, hogy jogilag és politikailag is elfogadhatatlan módon akadályokat kívánnak gördíteni az önkormányzatok megalakulása elé.

Éppen ezért a tanácskozás résztvevői arra kérik a kormányt, a felelős politikai pártokat, hogy minden tőlük telhetőt tegyenek meg annak érdekében, hogy az önkormányzatok a törvényben foglaltaknak megfelelően és határidőn belül megalakuljanak. (MTI)

Ingyenes továbbképzés Németországban

Fiatal magyarországi német iparosok és vállalkozók, figyelem! A magyarországi németeknek nyújtott németországi támogatás keretében lehetőség nyílik arra, hogy fiatal magyarországi német iparosok, vállalkozók és munkatársaik továbbképző tanfolyamokon vegyenek részt. A tanfolyamokat a Németországi Szövetségi Köztársaság Belügyminisztériuma finanszírozza. Közvetítő szerepet játszik az NSZK budapesti nagykövetsége. Kéthetes tanfolyamokra kerül sor 10—15 fő részére egy-egy németországi városban. A továbbképzés elméleti és gyakorlati részből áll. Az elméleti továbbképzésen a résztvevők megismerhetik szakterületük legújabb technikai szintjét, egy-egy helyi vállalkozónál pedig szakmai gyakorlaton vehetnek részt.

A következő tanfolyamokra lehet jelentkezni:

1. Komputerirányítású géptechnika (1993. okt. 23. — nov. 14-ig, Dortmund)

Erre a tanfolyamra az 1992. évben résztvettek jelentkezését várjuk!

2. Rádió-, TV- és szatellittechnika, 1993. okt. 31. — nov. 14., Friedrichshafen

3. Gépjármű-elektronika, 1993. dec. 5. — dec. 18-ig, Augsburg

4. Gépjármű-motortechnika, 1993. okt. 3. — okt. 17-ig Traunstein, Bayern

5. Épületfűtés és vízszerelés-technika, 1993. aug. 29. — szept. 12. Münster.

A résztvevők az ingyenes továbbképzésen felül teljes ellátást (szállás é étkezés) és zsebpénzt kapnak, va mint gépkocsival történő csoportos tazás esetén az útiköltség egy rész visszatérítik. A részvétel feltétel megfelelő német nyelvtudás, a kép ugyanis német nyelven folyik. A továbbképzésre csak akkor kerül sor, ha kurzusonként megfelelő számú résztvevő jelentkezik. A jelentkezéseket *1993. június 15-ig* a következő címre lehet küldeni: Magyarországi Németek Szövetsége, 1396 Budapest, Pf. 485. Jelentkezési lap igényelhető a Mór Városi Művelődési Központban. A pályázatokat 1993. június 30-ig elbíráljuk. A résztvevők kötelesek a tanfolyamról, annak befejeztével, legalább egyoldalas német nyelvű beszámolót készíteni. Korhatár: 48 év.

Magyarországi Németek Szövetsége Magyarországi Német Vállalkozók Egyesülete

Fogadóóra

Kőszeg Ferenc az SZDSZ országgyűlési képviselője Székesfehérváron június 4-én, pénteken 16.30-kor képviselői fogadóórát tart az SZDSZ területi irodában a Piac tér 12—14. alatt, melyre tisztelettel várja az érdeklődőket. **SZDSZ területi iroda**

Közlemény

A Független Kisgazda-, Földmunkás- és Polgári Párt Országos Elnöksége 1993. VI. hó 2-án ülést tartott és foglalkozott a Független Kisgazdapárttal ellenséges sajtótermékekkel.

A párt elnöksége megdöbbenésének ad hangot amiatt, hogy a pártból súlyos pártellenes magatartása miatt kizárt Bakos István, Szabó Csaba Attila és más hozzájuk hasonló pártárulók olyan látszatot igyekeznek kelteni, mintha néhány árulónak joga lenne a Kisgazdapárt nevében eljárni.

Az országos elnökség a Független Kisgazdapárt tagjainak és szimpatizánsainak, valamint az ország közvéleményének figyelmét ráirányítja a miniszterelnök úr legutóbbi televíziós interjújára, ahol a kormányfő a Kisgazdapárt belügyeibe beavatkozva un. „kisgazda szövetség" létrehozását szorgalmazta. A miniszterelnök úr megengedhetetlen nyilatkozatával szemben az országos elnökség nyomatékkal utal arra, hogy a Független Kisgazdapárt az ország legegységesebb, legnagyobb taglétszámú, legtöbb helyi szervezettel rendelkező pártja és a szétesőben lévő, pártállami módszerekkel operáló fórumista vezetés hiába kísérli meg a Független Kisgazdapárt egységét lakáj kormánytényezőkkel és az őket kiszolgáló kétes elemekkel megbontani, ez a kísérlet éppúgy eredménytelen lesz, mint amilyen volt a Független Kisgazdapárt elleni fegyveres, ávós támadás is.

Bort, Búzát, Békességet!

FKgP Fejér Megyei Szerve
Berregi István megyei e

Amiről beszélnek

Kicsi robot

Kormos—Vásárhelyi: Emberrablás orosz módra

„Délután jöttek be a házba a policok, hogy menjünk el répát ásni a szerencsi cukorgyárba. Velünk lakott a nővérem három kisgyerekkel, az ő férje egy bombázásnál meghalt. Itt élt a húgom is, neki decemberben született kisbabája, másfél hónapos volt a gyerek. A policok annyit mondtak, hogy tőlünk csak nekem kell menni. Tizenhét éves voltam. Azt gondoltam, jól van, nem dől össze a világ, kibírom. Kiássuk a cukorrépát, aztán jövök haza. A bátyámat, aki Bodrogkeresztúron lakott, és gyalog jött haza a Don-kanyarból, szintén megfogták. Nem különben a sógoromat, akinek a felesége kisbabástól velünk élt. Végül a kisebb bátyám menyasszonya került sorra. Nem volt pardon: a fegyveresek szabályszerűen behajtottak mindenkit a keresztúri iskolába."

Az idézet *Balázs Andrásné Kocsis Mária* bodrogkisfaludi lakostól származik, és arra a háborút közvetlenül követő akciósorozatra vonatkozik, amelynek során a szovjet megszálló hatóságok inkább hat, mint öt számjeggyel kifejezhető sokaságú polgári személyt deportáltak a Szovjetunióba kényszermunkára, leginkább bányákba, úgymond a kiesett katonalétszám pótlására. A vallomások tucatjait két újságíró, *Kormos Valéria* és *Várhelyi András* gyűjtötte össze eredetileg egy cikksorozat számára, hogy most a *Kelenföld Kiadó — Magyar Nők Lapja Egyesület* gondozásában könyv formájában is napvilágot lásson.

Továbbra is Balázsné vallomásából idézek.

„Gyakran jut eszembe két lánytestvér: Kéri Kati és Klári Tizennyolc és tizenhét évesek lehettek. Mind a ketten szépek, és egészségesek, az anyjuk szemefényei. Elhozták őket is, bányába lökték dolgozni mindkettőt. Később az idősebbet felírták, hogy jöhet haza az első szerelvénnyel. Ő meg szegény azt mondta, hogy megígérte az édesanyjának, hogy ők ketten sosem hagyják ott egymást, vigyázni kell a húgára, inkább marad. Egy hónap alatt halt meg mind a kettő: fejtífuszban..."

Maguk az idézetek is hátborzongatóak, még inkább az *a félelem*, amely évtizedeken át ült a háborúnak ezeken a vétlen áldozatain; annyira hallgattak a velük történtekről, hogy noha tudtunk az egykori akcióról, fogalmunk se volt róla, hogy az utcai begyűjtések és a név szerinti szólítások *mennyi embert érintettek*. A nevek jelentették egyébként azt a fügefalevelet, amellyel a megszálló hatóságok ezt az ügyletet álcázták. Egy megegyezésre hivatkozva a Magyarországon élő németeket gyűjtötték össze, megtisztítani akarván az országot a fasisztáktól. Minthogy azonban nálunk szép számmal élnek német nevű magyarok, így jócskán kerültek, még formálisan is vétlenek a menetekben. Habár például az imént idézett személy magyar nevű, akikről beszél, szintén, és nem német *Bodnár Andrásné, Cserpák Borbála* Vencsellőről, aki így ír:

„Ezeknek a katonák helyett kellett munkás a bányákba, termelni. Mindegy nekik, hogy honnan, kicsodák, a létszám a fontos... Sose felejtem el: egyszer már Romániában létszámot tartottak és hiányzott a férfiakból. Álldogált az állomáson egy bácsika: két orosz katona odalépett hozzá, megfogták kétoldalról, hiába sivalkodott, rimánkodott, bevágták az egyik vagonba. Annak a nyomorult embernek a családja talán ma se tudja, mi lett az apjukkal."

Mi sem tudunk mindent pontosan. Ezekről a deportálásokról mindmáig nem készült átfogó tudományos érvényű monográfia. Csak a legutóbbi időkben született visszaemlékezések alapján tudjuk felmérni a veszteség arányait; olyan munkák nyomán, mint amilyen a nyáron megjelent és immár kaphatatlan *Malenki robot* című kötetecske is. (A „kicsi robot" elnevezés onnét származik, hogy megnyugtatásul „egy kis munkára" szólították csupán az érintetteket.) Így az elpusztultak és visszatérők pontos száma sem állapítható meg. Fel lehet tenni, hogy sok tízezer halálos áldozatról van szó. A számos vallomástévő közül az egyik még tavaly sem közölte nevét, mert szerinte *„még mindig fennáll a jóvátételre elhurcolás veszélye."* Ő egyébként ez mondja:

„Csepelen, 1945. január 19-én megjelent nálunk két fegyveres civil karszalaggal, és közölték apámmal, hogy két heti hideg élelemmel másnap reggel jelentkezzen a községházán. Körülbelül háromszáz férfit és nőt kísértek szovjet katonák Tökölre, onnan tovább Oroszországba, Lisisanszk helységbe, a Donyec-medencébe. Anyám magára maradt három gyerekkel, és hogy mit nélkülöztünk 1947-ig, az külön fejezet. Apám 1947 őszén került haza. Kb. 150 ember ért haza, a többiek ott alusszák örök álmukat..."

Az akciókat lényegében a GPU bonyolította, és idehaza a vallomásokban emlegetett „policok" segítették őket. Főleg falun. Ezekről esik legkevesebb szó: besúgók voltak, többségükben olyan „sáros" személyek, akik jó pontot akartak szerezni az oroszoknál; több utalás szerint nem egyből lett később községi párttitkár. A kötetben csupán egyetlen polic szólal meg, az is azért, hogy elmondja, mennyi deportáltat szabadított ki, és várja ezek jelentkezését.

Van a kötetnek utótörténete is. A kiadók csak úgy vállalták megjelentetését, ha a szerzők megfelelő számú megrendelőt gyűjtenek össze hozzá. Ezért ebből a példából hirdetést tettek közzé. Ennek meglepő hatása lett.

„És megindultak — írják a szerzők — *megrendeléseket is csatolva, a levelek. Valóságos levélözön. S nemcsak itthonról, de Kanadából, Ausztráliából, Venezuelából, Franciaországból, Svájcból, Kelet- és Nyugat-Németországból, Olaszországból, Ausztriából, Amerikából. Ezrével írtak olyan emberek, akik életsorsuk részeként kénytelenek számon tartani ezt a szörnyűséget a »felszabadítók« békebeli emberrablását, az oroszországi kényszermunkatáborokat, az éhezést, az embertelen körülményeket, és emberhez nem méltó pusztulást... Összetört, kusza betűk a legkülönfélébb levélpapírokon, füzetlapokon, irkalapokon. Összetört, lelkek, meggyötört gondolatok. Olvasván őket: görcsbe rándul a száj, szorongással telik meg a szív, könnyel a szem, dühvel a lélek..."*

Hivatalosan három évig, 1947-ig tartottak a deportálások; gyakorlatilag még az 50-es években is jöttek haza a donyeci és uráli bányákból.

Már akik hazajöttek.

Lukácsy András

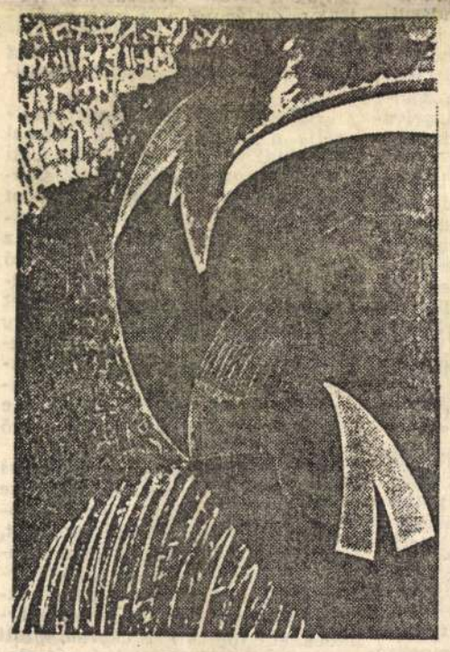

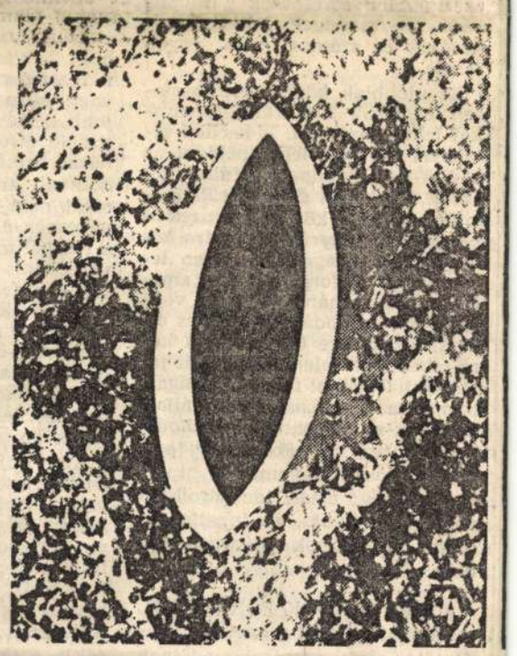

Esterházy Péter:

Egy ballazsófi-nap

A ballazsófi-nap ritka, mint a fehér holló. Viszont bármelyik napról kiderülhet, hogy *ilyen*. Az ilyen nap csöndes, olyan, mintha nem is volna. Van.

A ballazsófi-nap szavakból áll, semmi más nincs. csak szavak, szavak vannak egymásra téve, mint a gyerek vagy falubolond vagy királykisasszony, rakosgatja valaki a szavakat, épít tornyot vagy kártyavárat, sőt légvárat, légvárat és vakondtúrást. Bizony, a ballazsófi-nap ilyen költői. Költőnői. Szavakból van benne minden, a reggel és a reggeli, a tompa délelőtt, a nevesincs délután, szavakból vannak összetákolva indulatok, érzelmek és szenvedélyek, gondolatok és fájdalmak. Nem ezeket fejezi ki a nyelv által, hanem fordítva: a nyelvből építi őket fel.

Egy asszony szavakat mond, rakosgat egymásra, nem *akar* semmit, csak megérteni, csak gondolkodni, csak szeretni, csak nemet és igent mondani, csak reménykedni, de mindez nem az ő akaratából következik, hanem a szavaiból. A szók a minden.

Barna ez a nap, ahogy egy asszonyra is lehet mondani: barna. Nem egészen tudjuk, mit értünk ezen. Talán azt a drámát, ahogy ennyi finom rezdülés, játékosság, jóság, jóindulat, jóérzés, arányosság közt, mögött, alatt egyszerre csak jeges rémületre bukkanunk.

De a ballazsófi-nap mégsem valami aláaknázott nap. Derűs nap, és jól fogunk aludni, ébredéskor lesz egy pillanat, amikor majd körbenézünk, és mintha idegen szobában volnánk, ám ez csupán futó, kellemetlen érzés lesz, futó iszony, és egyébként is már csak másnap.

Tárlatok Székesfehérváron

Hogy eltűnjenek a fehér foltok

PÁR ÉVE a Képzőművész Szövetség egyik választmányi ülésén arról folyt a beszélgetés, hogy pénzszűke-időben, mit lehet tenni a hazai művészeti élet gazdagabbá tétele érdekében. Jó szakembereket kell alkalmazni mindenütt, mint ahogyan például a Műcsarnokban történt ez *Néray Katalin* kinevezésével — hangzott el akkor —, mert mióta az ő vezetésével folyik a munka, azóta a kortárs művészeti események figyelemmel kísérése érdekében kell és lehet a műcsarnoki kiállításokat látogatni. Nem került szóba ott, pedig tény, hogy a Műcsarnok mellett van még egy olyan intézmény, amelyiknek tárlatai művészettörténeti jelentőségűek: s ez a székesfehérvári István Király Múzeum.

A székesfehérváriak „szerencséje" is a magas szintű szakmai felkészültség és az élethivatásként munka, amelyet a múzeumban gyakorolt művészettörténészi *Kovács Péter* és *Kovalovszky Márta* neve fémjelez. Természetesen, mivel mint általában minden igazi tudás, az övék is szerénységgel párosul, soha nem róluk van szó, hanem az *eseményről*, s ők a háttérben maradnak. De nekik köszönhető, hogy a kortárs magyar képzőművészetnek állandó, fontos bemutatóhelye lett Székesfehérvár. Most sem róluk szól az írás, hanem arról a három tárlatról, amely a múzeum szervezésében bepillantást enged az utóbbi 2-3 évtized magyarországi képzőművészetébe.

ELSŐNEK arról az állandó kiállításról, amely az ősz eleje óta ad lehetőséget arra, hogy bárki tájékozódhasson a kortárs magyar képzőművészetről. Az egykori jezsuita rendházban bemutatott gyűjtemény *Kondor Bélától* napjaink fiataljaiig teszi lehetővé az áttekintést. A kiállításon a 60-as, 70-es évek avantgardjának képviselői, az Ipartervesek, a balatonboglóriak, a Vajda Stúdiósok, a Rózsa-presszósok állandó nyilvánosságra találtak végre. A nyomaték itt az állandóságon van. Hiszen ma már az említettek nem tartoznak a politikailag tiltott, s ezért a hatalom által megkérdőjelezett, titokban tartandó művészek közé. Sőt, sokan főiskolai tanárként adhatják tovább művészeti elveiket, s valamennyien állandó résztvevői a különböző reprezentatív magyar kiállításoknak. Háttérbe szorítottságról nem beszélhetünk. De ha valaki szeretné tudni, hogy mi történik, milyen művészeti tendenciák élnek ma hazánkban, eddig csak Pécsre lehetett irányítani, ahol a fehérvárinál is kisebb alapterületen, s a mai fiatalokra kevésbé nagy rátekintéssel összegyűjtött műtárgyanyagot lehet látni.

FEHÉRVÁROTT viszont a fiatalabb generáció is megtalálható, aminek magyarázata talán éppen a Csók István Képtár időszaki kiállításainak sorozata. A Képtárban időről időre nagy, átfogó bemutatkozásra kapnak lehetőséget azok a művészek, akik korszakjelzői a ma hazai képzőművészetének. Ezen az őszön a Képtárban *Révész László László* után most *ef. Zámbó István* kapott önálló tárlatra lehetőséget.

A szentendrei Vajda Lajos Stúdió alapító tagja *ef. Zámbó István* autodidaktaként kezdte pályáját a 60-as évek legvégén. A 70-es évek közepén alakította ki azt a rajzstílust, amelyről ismert lett (a tárlaton az *Erotikus rajzok* 1974-ből képviselik ezt a periódust). A művészetet, az alkotást *„ösztönös és automatikus terapikus tevékenységnek"* tartotta. Azaz teljes temészetességgel valósította meg azt az elvet, hogy azt csinál, amit akar, a lényeg az, hogy jól érezze magát közben, s utána, ha lehet, *még jobban*.

SZEXPRESSZÍV tájképeket először 1975-ben készített, 1988-ban hasonló címmel nagyobb sorozat születik. A későbbi formák cizelláltabbak. (Úgy tűnik, hogy az ösztönösség helyébe néhol befurakszik a megfontoltság. Ha elfogadtuk s elfogadjuk a szürrealisztikus automatizmust, amely *A zsiráfot egyensúlyozó labdazsonglőr extázisban* látomását eredményezte, akkor miért ne fogadhatnánk el azt az ösztönös gesztusát, amellyel például a *Böröcz—Révész* alkotópáros által kimunkált „görögdinnye-ikonográfia" egyes elemeit emeli át saját művészi szótárába. Az alkotót most leginkább foglalkoztató lyukas koporsótémakör sem a régi ösztönösségből, hanem egy annál jóval tudatosabb alkotói attitűdből táplálkozik. Mindezek tanulsága pusztán az, hogy ef. Zámbó *egyre kevésbé* annak a szubkultúrának a kifejezője, amelynek korábban reprezentánsa volt.

AZ AKTUÁLIS fehérvári tárlatok sora *Altorjai Sándor* életmű-kiállításával művészettörténeti hiánypótlásra vállalkozik. Altorjai a 60-as, 70-es évek elhallgattatott, perifériára szorított művészei közé tartozott, aki 1979-ben bekövetkezett halála miatt nem érhette meg művészi tevékenységének rehabilitációját. Pontosabban azt, hogy művei „szellemi köztulajdonba" kerüljenek. A szűk baráti, alkotói réteg mindig tudott róla, számon tartotta, sőt számított rá, de az e körön kívül levők művészetének legfeljebb morzsáival találkozhattak. Frottázs, kollázs és montázs technikájú nagyméretű művei ismeretlenek maradtak, így például a *Süllyedjek felfelé* című is, amelyről pedig *Beke László* azt mondja, hogy a „magyar pop art egyik legnagyszerűbb alkotása". Szintén Beke írja, hogy a magyar könyvkiadás és művészettörénész szakma egyaránt adósa a művésznek egy Altorjai-monográfiával. S mivel a kiállítás is, a katalógus is a Soros-alapítvány támogatásával valósult meg, kérdés: nem tudná-e az alapítvány a könyvet is létre segíteni? Mert ez ma már „csak" pénz kérdése. Viszont nem mindegy, hogy meddig lesznek fehér foltok kulturális múltunk térképén.

Chikán Bálint

Kerékgyártó T. István

Kultúra a civil társadalomban

A DIKTATÓRIKUS BERENDEZKEDÉSBŐL a demokráciába való átmenet a kultúra intézményeit sem hagyja érintetlenül. Mert ahol a liberális demokrácia kezdődik, ott vége az államosított kultúrának.

Az államszocializmus nemcsak a társadalom valamennyi *spontán* életmegnyilvánulását fojtotta el, nemcsak *a közösségalkotó* kezdeményezéseket rombolta szét újra meg újra, de a törvényhozás, a jogszolgáltatás, a társadalomigazgatás intézményeit is elzárta az állampolgároktól. A hatvanas évektől kezdődő lassú átalakulás legfeljebb abban kedvezett a polgárosodásnak, hogy a civil társadalom újraszerveződésének előfeltételei megjelenhettek a *megtűrt* magánszférában. A második gazdaságban végzett tevékenységek is ezt jelzik. Még ha — mint utólag tudjuk — mérhetetlen önkizsákmányolás származott is abból, hogy *a parancsuralom és az árupiac szimbiózisában kellett megteremteni a viszonylag önálló életszervezés feltételeit.* Csakhogy a gazdaság területén bekövetkező változások (a piacgazdaság megjelenése, a politika integratív szerepének csökkenése) csupán egyik aspektusát jelentik annak a *paradigmaváltásnak,* melynek során az állampolgári gondolkodás gyökeresen átalakul.

A CIVIL TÁRSADALOM ugyanis a *depolitizált* emberi viszonyok közegeként jelenhet meg, azaz az egyének közötti megegyezések, kooperációk, szokások és erkölcsi parancsok *szuverén* szférájaként. S ha elfogadjuk azt, hogy valamely társadalom kultúrája nem szilárd hitek, normatív orientációk, illetve az ezeknek megfelelő intézmények együttese, hanem inkább *számos kulturális hagyomány együttélése,* melynek fennmaradását állampolgári autonómián alapuló és spontán mechanizmusok útján érvényesülő társadalmi önszabályozás szavatolja, akkor a civil társadalomban termelődő különbözőségek is a hagyományok együttélését erősíthetik. Mert a civil társadalom a *különneműségek* világát jelenti. *A fogyasztói szokásokat és az életmódmintákat tekintve is.* S az egyik ember becsületes, a másik nem az, az egyik végletekig megbízható, a másik legléhábban könnyelmű; az egyik életének célja a rendezettség és a jól végzett munka nyugodt biztossága, a másiké a felületes, a pillanatnyi örömök azonnali kielégítése bármi áron. És ezt a sort akármeddig lehetne folytatni, de mégis megmaradna egy terület, ahol „harmonizál" egymással a két véglet. Nevezetesen abból a szempontból, hogy az *egyéni életvitelekkel* szemben nem érvényesül valamiféle *kollektív identitás* közös mércéje. Hanem ellenkezőleg: pozitív szerephez jut a *kulturális sajátszerűség,* legyen szó akár rétegről vagy csoportról, régióról vagy nemzetről.

Az állampolgári értékek, az értelmes élet, a választás szabadsága és a türelem jegyében. Ez a külnbségtevés lehetővé teszi a *liberális kultúrafelfogás* ellen leggyakrabban felhozott ellenérv cáfolatát is, mely szerint a vitatott kulturális értékek és normák hozzáférhetővé tétele nem szolgálja a progresszió ügyét. Ez az ellenvetés összetéveszti a kulturális nyilvánosság határait a kulturális fejlődés feltételeivel. Mert nem is olyan régen még a *támogatott, a tűrt és a tiltott értékek megkülönböztetése sem a kulturális fejlődést segítette elő.* Így a kultúra bármiféle szabályozására irányuló politikának minden pillanatban tudatában kell lennie, hogy amit elérhet, az *csak* politika; vagyis csak olyan közvetítő-ellenőrző rendszert építhet ki, mely a kultúra szerves fejlődését *ab ovo* akadályozza.

A KULTURÁLIS SZÜKSÉGLETEK — *irányuljanak akár valódi értékekre, akár efemer javakra — az egyén meghatározott szociokulturális helyzetével függnek össze.* S ez előreláthatólag mindig így lesz, hacsak az emberi szükségletek lényegükben teljesen át nem alakulnak. Mert a rajtunk uralkodó egzisztenciális, szociális, hatalmi stb. viszonyok kényszerítenek arra, hogy bizonyos irányban haladjunk. Az egyéniség érvényesülését akadályozó külső és belső okok ellen folyhat küzdelem. De hogy ennek a küzdelemnek értelme legyen, el kell fogadnunk, hogy nem csupán az emberen magán múlik, mi lesz belőle.

Éppen ellenkezőleg, azokon a materális és szellemi tényezőkön, melyek valamely életstíluscsoportba való tartozásunkat meghatározza. Így nem akarhatunk mást, mint olyan intézmények megteremtését, melyek a szabadság és a demokrácia elveinek a lehető legjobban megfelelnek, és olyanok eltüntetését, melyek ezek megvalósításának útjában állnak. Vagyis nem kereshetjük többé a visszatérést egy differenciálatlan közösséghez, mely mentes minden hatalomtól és az egyenlőtlenség minden formájától, *hanem inkább az egyéni autonómia tereinek védelmére és kiterjesztésére vállalkozhatunk.* S ehhez annak felismerése is hozzátartozik, hogy helyi vagy funkcionális szinten a nagyobb demokrácia, a képviselet vagy a közvetlen részvétel új demokratikus formája egyszersmind rá van utalva a létező központi intézményekre (parlament, törvényességi szervezetek stb.). Minél inkább kiépülnek tehát a civil társadalom újraszerveződését segítő *liberális,* demokratikus intézmények, annál nagyobb lehetőség nyílik a kultúra *autonóm* fejlődésére is.

Például a Várnegyedben

Helyi önkormányzatok és a művelődés

Az alakuló kerületi önkormányzatok most keresik optimális szervezeti kereteiket és kapcsolataikat, valamint működési lehetőségüket. Az egyes területeken a jegyzők — ez a tisztség mondjuk megfelel a korábbi vb-titkároknak — vezetik az állandó közigazgatási apparátust. Magának az önkormányzatnak a feje a polgármester, és a választott tagság különböző bizottságokban dolgozik majd. Ilyenek például a pénzügyi, ügyrendi, adó-, ipari-kereskedelmi, műszaki, egészségügyi, tájékoztatási, lakásgazdálkodási és nem utolsósorban az oktatási bizottság. Ezeknek az állandó, de nem feltétlenül főfoglalkozású szakembermunkatársakból álló bizottságoknak élén elnök áll. Hogy munkájukat miként végzik, mostanság alakul ki. Alábbiakban egy kerületi önkormányzat (méghozzá a rengeteg kulturális intézménnyel rendelkező I. kerület) művelődési kérdésekkel foglalkozó tagjának (a tisztségválasztás csak ezután lesz), Bojár Iván művészettörténésznek elképzeléseit mutatjuk be. Ő megkísérelte a testületet olyan összefüggésrendszerbe állítani, ami megfelel az alulról építkező önkormányzati rendszernek és szorosan kapcsolódik egyrészt a többi bizottsághoz és a fővárosi közgyűléshez, másrészt bevonja az egyes művelődési intézményeket is a munkába.

MINDENEKELŐTT KETTÉVÁLASZTANÁ a hivatalosan művelődési, oktatási és sportbizottságnak nevezett testületet különálló művelődési és oktatási bizottságra. Már csak azért is, mert bevételi forrásaik különbözőek. Az oktatási terület kap például a költségvetésből úgynevezett „fejpénzt", annak megfelelően, hogy mennyi a kerületben a tanulók száma. A művelődési önkormányzat még nem tudja pontosan, milyen pénzből gazdálkodik majd; egyelőre él a régi költségvetési rendszer, és kiindulási alapul is a tavalyi összeget veszik, de ez valószínűleg nem pontosan marad így, és egyebekben is ellentmond az alulról építkező önkormányzati rendszernek. Számbajöhetnek itt a költségvetésen kívül *helyi adók és helyi bevételek;* ez utóbbiba sorolhatók a különböző *rendezvények,* helyi *vállalkozások* és számos más egyéb forrás.

Ez utóbbiak között természetesen nemcsak kulturális forrásokat lehet felsorolni. A kerület általános bevétele lehet például az eddigi Garázsipari Vállalattól átvett, *parkolási díj,* a *területfoglalási díjak,* a központi *múzeumi belépőknek a kerület számára körülhatárolt hányada,* és ilyen lehet az *idegenforgalmi adó,* amelyet az önkormányzat vet ki vendéglőkre, szállodákra és egyes elárusító helyekre (ez épp az I. kerületben igen jelentős bevételt jelenthet). További forrásul szolgálhatnak az önkormányzati vállalkozások: saját vendéglő, szálloda, kereskedelmi tevékenység (például műkereskedelem) és ipari tevékenység; aztán ide sorolható az ingatlaneladás, az ingatlanok, illetve a lakások privatizációja után.

A HELYI ADÓK FORRÁSÁUL szolgálhat például a kerületi vendéglátó-ipari egységek adóinak

vesszük, hogy a kerületben van a *Hilton,* a *Penta* és még egy *magánszálló* is a Bem rakparton, akkor ez sem mondható jelentéktelennek. Számos egyedi forrás is kínálkozik: a kerületi tanáccsal szemben levő úgynevezett Mahart-garázs, egy ötemeletes lakóház helyét foglalja el, a telket be lehetne építeni. Három fürdő is található a kerületben: a *Rudas,* a

felvonulások bevétele és az egyházi rendezvények arányos része.

AMI MÁRMOST AZ ÖNÁLLÓ művelődési bizottság tevékenységi körét illeti: a régi művelődési osztályok tevékenységéből feltétlen ide tartoznék a helyi művelődési intézmények programjának koordinálása, a kölcsönös előnyök alapján. Ez megint óriási sor az I. kerületben, hiszen az

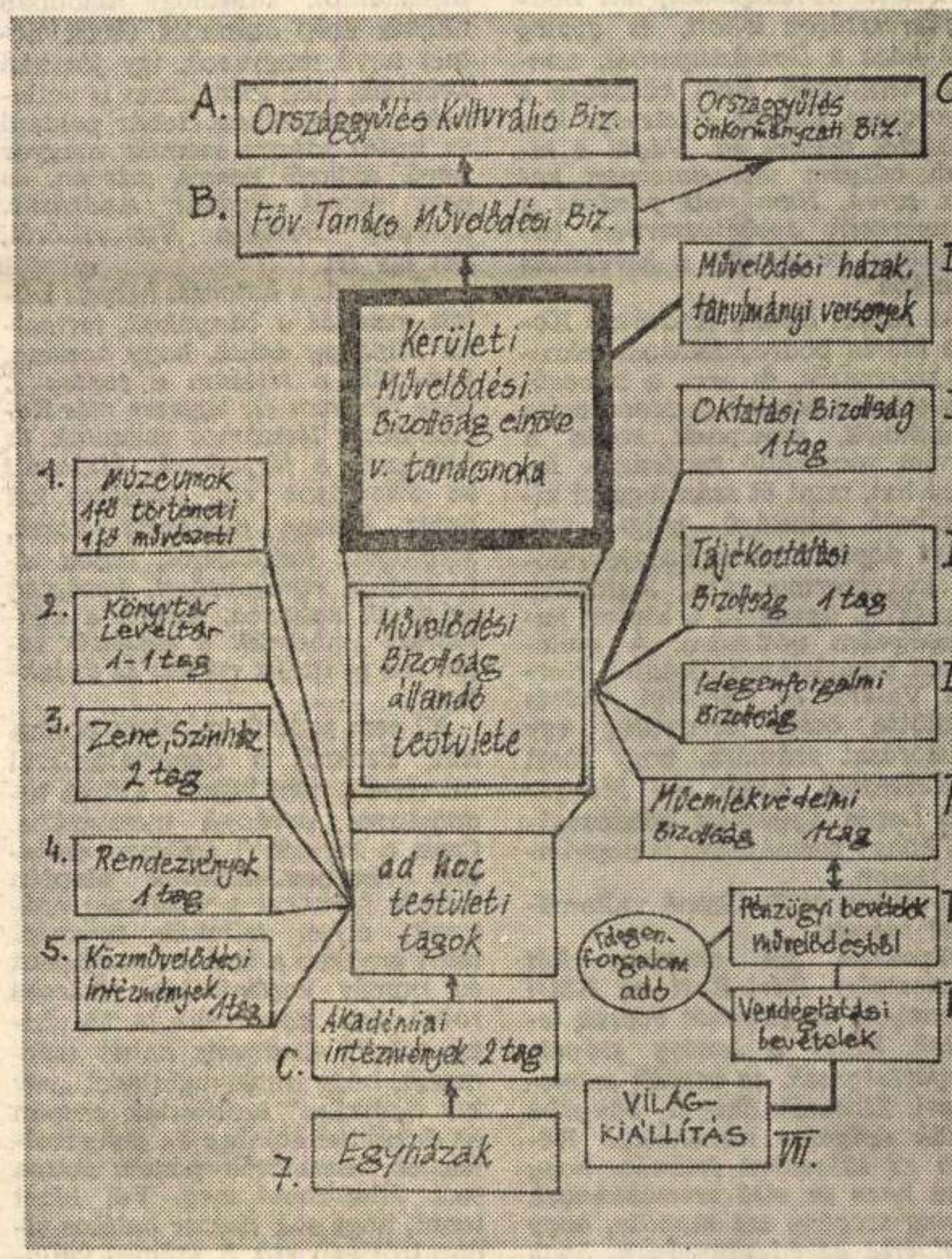

Bojár Iván sematizmusa a kerületi művelődési bizottságok rendszeréről és kapcsolatairól

Rác és a *Király.* Tisztázandó, hogy működtetési és bevételi szempontból fővárosi vagy kerületi létesítmények legyenek. A *Magdolna-torony* kivételével jelenleg minden nagy várbéli műemlék fővárosi kezelésű; kérdés, hogy helyes-e ez így, és hogy az a bizonyos „világörökség" helyi vagy központi kezelésben van-e jobb kézben. A műemléki privatizáció elsősorban a védett lakóházak esetében merül fel; el kell dönteni, hogy e házak karbantartását nem a privát tulajdonosok végeznék-e megbízhatóbban, mint a rosszul működő IKV. Újabb bevételforrás a *tetőterek beépítése* (az utcai front természetesen nem, de a házak udvar felé nyíló padlások tere még eladható). Egy jól működő önkormányzat döntést hozhatna a *Várbazár,* illetőleg a *Várkert kioszk* eladott, de rendeltetésszerűen nem használt épületének dolgában.

Ami Bojár Iván szerint eltörlendő viszont: a lakbérek úgynevezett *kiemelt övezeti pótléka,* hiszen még a jelenlegi mérsékelt autóforgalom is óriási megterhelést és szennyezést jelent a kerületben. Ugyancsak helyi vállalkozásban építeni lehetne viszont *földalatti garázsokat* (várpincék!), ezek bevétele az amortizá-

Országos Levéltártól a Zenetudományi Intézeten és a *Széchényi Könyvtáron* át a *Nemzeti Galériáig,* meg a többi múzeumig terjed. Ezek jelenleg állami intézmények, és jogállásuktól függetlenül is nagyobb beleszólást kellene kapni a kerületnek, főleg ami a közönségkapcsolataikat illeti.

A szervezeti felépítést illusztrálja a mellékelt ábra. Római számmal jeleztük a többi kerületi önkormányzati bizottságot, amelyek esetről estre *egy-egy tagot* delegálnak a munkájukra is kiható művelődési bizottságba. Az arab számok a kerületben levő művelődési és oktatási intézményeket jelölik, melyek az őket érintő témakörökben *egy-egy munkatársat* küldenek a bizottságba. Ennek a művelődési testületnek eseti feladatokra *ad hoc bizottságai* szerveződnek, és éppen e tekintetben számítanak külső szakemberekre.

A tervezet lényege a valóságos helyi önkormányzat megszervezése olyan helyi erőkkel, amelyek közelről ismerik a lakosság igényeit, és úgy tudják összehangolni a helyi feladatokat, hogy azok harmonizáljanak a városi feladatokkal és távolabbról a nemzeti érdekkel. *Így áll a kormányzati*

Berlini levél

A Paradicsommadár, a Majomkirály meg Gorbacsov

Bolhának érzem magam az elefánt hátán. Az újraegyesült, sokmilliós nagyváros — még a művészeti hetek és különféle fesztiválok közötti „holtidőben" is — annyi kulturális élményt kínál, hogy ember legyen a talpán, aki győzi irammal.

Haus der Kulturen der Welt néven állandó székháza van például Berlin *nyugati* felén a világ legtávolabbi civilizációinak. *Európa kulturális sokfélesége* címmel itt hirdették meg többnapos kongresszust a novemberben *Walter Momper* nyugat-berlini és *Tino Schwierzina* kelet-berlini főpolgármester elnökletével. Itt az alakulófélben levő új európai közösségről próbáltak jövőképet megfogalmazni, mégpedig a kontinens keleti és nyugati feléről meghívott előadóval. Az előbbit a magyar *Konrád György,* utóbbit a német *Rita Süssmuth* képviselte, a déli

turgiából, meg a nomádok kultúrájából indult ki, az élet ősi létezésformáit kutatja, miközben lejut ahhoz a mai, napi aktualitáshoz, hogy Auschwitz után egy zsidó nő hogyan próbál újra otthont teremteni magának. A ház előcsarnokában egy monumentális életfát építettek, és ennek a jelképes installációnak tövében került sor a jiddis zene koncertsorozatára.

A scharlottenburgi vásárterületen az ICC rövidítésű nemzetközi kultúrközpont legalább ugyanilyen fontos fókusza a külföldről érkezett társulatoknak és együtteseknek. Csak kiragadott példák a sokrétűség érzékeletetésére: *Paradicsommadár* címmel nagyszabású párizsi revüműsor a leghíresebb francia társulatok — a Folies Bergéres, a Moulin Rouge

China Artistic '90 címmel tele a város tarka falragaszokkal. Kína középső tartományából érkezett a harminctagú cirkuszi akrobatacsoport, hogy a „mennyei birodalom" kétezer éves kultúráját reprezentálják — két órában. Mindezt olyan bravúrosan teszik, hogy az eredetileg kizárólag a Lützowplatzra tervezett turnét hetekkel meg kellett hosszabbítani, utána az egykori, hírhedt senkiföldjén — a Potdamer Platzon verték fel sátrukat, majd az állatkerti parkba költöztek át. A Dalianbéli akrobataképző iskola végzettjei ízelítőt adnak az ősi, festői operákból is — a *Majomkirály és a hegyi tündérek* legendájából —, amelyhez mesebelien hatásos, mégis valódi színpadi vízesés szolgáltatja a lélegzetelállító díszlethátteret. (Nem véletlenül kapták ezért nemzetközi díjak és elismerések tömkelegét.)

Könyvek között

Nyugodt hangon az abortuszról

Mottó: „Azt, mit írtam, a parlamenti vita előtt írtam."

Személyes emlékeim fűződnek a Ratkó-korszakhoz. Családunk barátjáé, a kiváló nőgyógyászé, akit börtönbe küldve hátralévő életére megnyomorítottak; a szeretett lányé, ki űzött vadként kereste a kiutat a nem kívánt terhesség csapdájából. Sokezernyi társukkal (részint a nem kívánt megszületettekkel) együtt lettek áldozataivá a Moloch-állam túlhatalmának, mely boldogságot ígérve visszájára fordult.

Mégsem kívánok az érzelmi érvelés vakvágányára tévedni. Annál kevésbé, mivel Kis János idejében megjelent műve — Az abortuszról (Érvek és ellenérvek) — vitairatként bámulatos higgadtságával emelkedik ki az acsarkodó hazai röpiratterméséből. Legfőképp Spinozát idéző (more geometrico) módszerével, erkölcsi elveket előtérbe helyező gondolkodásmódjával.

Mióta visszavonult a politikai harcok frontvonaláról, filozófushoz méltón ismét „vezérkari" pozíciót foglalt el: az abortuszkérdésről elmélkedvén nem csupán egy méltányos törvény megalkotásának útját keresi, hanem a türelmes, szabad társadalom modelljét is igyekszik fölmutatni.

Számomra maguknál a megfontolásoknál és ajánlásoknál is fontosabbnak tetszik, ahogyan érvrendszerét kifejti. Az a mondhatni gáláns eljárás, amellyel elébe megy vitapartnereinek, az ellene fölhozható, lehetséges ellenvetések náluk is alaposabb kifejtésével. Kétfelől is etikus módon: egyrészt szembenéz valamennyi ellenérvvel, másrészt azokat is számvetésre készteti saját nézeteikkel, akik ellentett módon gondolkodnak. Módszere tekinthető akár a lovagias szellemi bajvívás párbajkódexének, ami igencsak elkel manapság. Kis János nem maga szülte fantomokat birkózik le büszke tartással, hanem a végsőkig elismeri ellenfelei lehetséges igazát. Ám ezen a páston végigküzd minden elképzelhető fölállást: jog, orvos-biológia, etika és társadalomtudomány érveit egyaránt beépítve és elemezve.

A tulajdonképpeni kérdést — a törvényalkotás tartalmát — messziről közelíti. Izgalmas szellemi játékok kedvelői érdeklődéssel követhetik példáinak sorát, melyek határhelyzetekben, fokozatosan módosulva közelítik meg az élethez való jog konfliktusait, az emberi élet mivoltának kutatását, amíg el nem jut az aktuális jogokat birtokló anya és a potenciális jogalanyként létező magzat érdekeinek összeütközéséhez. Újabb ráadásként fölfedi azt a kapcsolatot, amely az élethez való jog értelmezése terén a magzatelhajtást a halálbüntetéssel, illetve az eutanáziával összefűzi. A belső következetesség ugyanis kényszerűen előírja, hogy e három, szó szerint létfontosságú kérdés eldöntése csupán egyazon etikai alapon képzelhető el: az egyik megengedése összeférhetetlen a másik tiltásával. (Ezen belül a halálbüntetés sajátos jogi-etikai helyzetét is elemzi.)

Az olvasó már tudja, hogy a készülő magzatvédelmi törvény két változatát terjesztik az országgyűlés elé. A szerző a radikálisan tiltó helyett a mérsékelten megengedő variáns mellett áll ki. E sorok írója — a bármiképp megindokolt, túlzott állami beavatkozás elvi ellenzőjeként — hozzáfűzi egy svájci népszavazás emlékezetes példáját. Ott ugyanis — középkori zárványként — nem volt szavazati joguk a nőknek. Az elrendelt plebiszcitumon viszont — a törvények értelmében — így csak a férfiak nyilváníthatták ki véleményüket... Utóbb győzött ugyan a józan megfontolás, ám e tótágast álló igazságérzet láttán mégsem tölt el örömmel, ha nálunk a nő helyzetében érdektelen kívülállók, például élemedett férfiak döntenek. (A női egyenjogúság és önrendelkezés kérdésében mellékjük állni egyébként nem feminizmus.)

Minden józan ítélőképességű ember szükséges rosszként ítéli meg a magzatelhajtást. Az állam fő feladata a már lehetséges *megelőzés*, így a felvilágosítás minden eszközzel való elősegítése, nem pedig kétségbeesett helyzetek keletkezésének újbóli inszcenálása. A *még* nem teljes emberként egzisztáló magzat (létének tizenkettedik hetéig) és az önálló, tudatos létezésre *már* képtelen, növényi létmódra kárhoztatott haldokló másfajta jogi megítélése számomra meggyőző.

Mindez ugyanakkor nem érinti bárki lelkiismereti szabadságát, hiszen a nőnek világnézeti okokból joga van dönteni a magzat kihordása, illetve (orvosként) a beavatkozás megtagadása mellett. A hiba ott kezdődik, amikor fölfogásunkat erőszakkal kívánjuk rákényszeríteni a tőlünk eltérően vélekedőkre. (Esetünkben a többség akaratát aligha tükröző, szigorúan tiltó törvényalkotás is az erőszak sajátos formájának minősülhet.)

A szerző klasszikus szabályok szerint, személyes indulat nélkül — sine ira et studio — vizsgálódik. Őt és művét is megilleti hát a személyeskedést elkerülő, pusztán az ügyet érintő szemrevétel. (Ha netalán elfeledtük: nem az a fontos, hogy ki mondja, hanem hogy mit mond.) Hasznos volna, ha valamennyi honatya még gombnyomás előtti állapotában el- vagy legalábbis átolvasná. Ha egyebet nem, csupán hangnemét és vizsgálódási szempontjainak mindenre kiterjedő alaposságát magáévá tenné, vitaerkölcse által emelhetné az Országgyűlés sokak szemében mélyre süllyedt tekintélyét. Megmutatván egyúttal, hogy ez a szavazat nem pártkérdés, hanem kizárólag a személyes, állampolgári lelkiismeret ügye.

Próbakő a törvényjavaslat, s a képviselők felelőssége épp emiatt óriási: egy eldurvult, egészen másról szóló disputa magzatvizével a jogállamiság alig cseperedő „gyereke" is a kiöntés sorsára juthat. *(Cserépfalvi)*

Lehotay-Horváth György

Lemondhat-e a múzeum, vagy csak az igazgató?

A székesfehérvári Szt. István Király Múzeum igazgatója, Kovács Péter lemondott. Ez így egyszerűen helyi hír lehetne, esetleg a szakmai közvéleményt borolhatná, különféle érzelmeket kiváltva, már ahogyan ez szokásos.

Országos üggyé avatja azonban az ok, mely miatt e lépést tette: egyedülálló múzeumi anyag került bizonytalan helyzetbe Székesfehérvárott, s valószínűleg ő az országban az első, aki az egyházi ingatlanok körül mindenütt folyó nemtelen huzavonában kimerte mondani, hogy nem; legalábbis igazgatása, személyes felelőssége mellett nem kerülhet sor elhamarkodott intézkedésekre. Pedig Kovács Péter beszélgetésünket azzal kezdte, hogy jogosnak ismeri el az egyházi szervezetek igényét volt ingatlanaikra, így a ciszterci rendházét is, melynek rendháza ma a múzeum központi épülete. Gyönyörű barokk épület, a jezsuiták építették 1745-ben, 1773-ban a rend feloszlatása után a pálosoké lett, és 1813-ban került a ciszterekhez. Az épületben működött iskola diákja volt sok más kiválóság között Ybl Miklós, Vajda János, Vörösmarty Mihály, Semmelweis Ignác. Értető, hogy a rend legjobb hagyományaihoz ragaszkodik. Csakhogy eközben, állítja az igazgató, senki nem kíváncsi — vagy nem szándékozik — felmérni a székesfehérvári gyűjtemények jelentőségét, a materiális és szellemi értékeket, melyeket nem lehet ideiglenes vagy félig átgondolt megoldásokkal veszélyeztetni. Az István Király Múzeum kétmilliónál több tárgyat őriz, ezek nagy része régészeti lelet. Az ország e vidéke páratlanul gazdag feltárásokat kínál, szinte minden korszakból kivételesen bőséges anyaggal. A másik fő érték a múzeum modern magyar képtára. A századfordulótól, a Nyolcaktól, az aktivistáktól, az alföldi festőiskolától a Gresham-körön keresztül az Európai Iskola, az ötvenes évek, a kibontakozás évei, a régi és új avantgárd 68 körül, végül a hetvenes-nyolcvanas évek és a jelen alkotásait állította ki; kezdetektől arra törekedve, hogy valahol meg lehessen tekinteni, mi történt a 20. század képzőművészetében. Így olyan alkotók munkáit is kiemelt figyelemmel kezelték, akik nem tartoztak egyik iskolához vagy csoporthoz sem, de fontos szerepet vittek a magyar képzőművészetben. Ilyen volt Ferenczy Noémi, Kövesházi Kalmár Elza, de itt állított ki először Schaár Erzsébet és harminc év hallgatás után Vilt Tibor is.

A múzeum vezetői úgy gondolták, ebben a helyzetben közös erővel kellene egy végleges, mindenki számára megnyugtató megoldást találni. Ehelyett az derült ki, hogy mindezen értékek sorsára vonatkozóan nincs elképzelés, az érdekelentétek uralják a felek gondolkodását. Az egyházi álláspont meglehetősen egyértelmű, az ismert belpolitikai helyzet mellett ezt az a kevésbé szerencsés mozzanat is eredményezi Kovács Péter szerint, hogy úgy látják az egyházak, amit most nem szereznek meg, ahhoz két év múlva, a választási ciklus letelte után nem juthatnak hozzá többé. Bár személyes véleménye az, hogy e félelem alaptalan, és csak árt az egyházak tekintélyének az effajta számítgatás, ez indíthatja a rendfőnököt arra, hogy noha az országban ötven, Székesfehérváron pedig egy ciszterci szerzetes él jelenleg, bejelentse igényét a József Attila Gimnáziumra — melyet a várostól meg is kapott — és a múzeumépületre, a volt rendházra, melyet Fejér megye önkormányzata készül jogos igényként elismerni és átadni. Paál Huba, a megyei közgyűlés elnöke lapunk kérdésére határozottan kijelentette, hogy a megye szigorúan tartja magát a törvény betűjéhez, és csak akkor járul hozzá a múzeum kiköltöztetéséhez, ha az nem kerül a mostaninál rosszabb körülmények közé.

Aggályos csak az, hogy következő kérdésünkre, mely azt firtatta, milyen úton tudja biztosítani a megye intézménye számára a hasonló körülményeket, azt a választ kaptuk, a törvény szerint ez állami feladat. A költségvetés helyzetének ismeretében tehát a múzeum nincs biztonságban. Annak fényében pedig végképp nem, hogy a teljes szakmai tájékozatlanságról tanúskodó egyházi szándékot — mely szerint a rend egy, később két tagja személyzetével költözzék be a múzeumépület egyik szárnyába, és 1996-ig fokozatosan kerüljön a szerzetesek birtokába a ház — a megyei önkormányzat támogatni látszik. Kovács Péter levélben kért megegyezési lehetőséget a rend vezetőjétől, értésére adva, hogy 1978-ban kezdődött a beköltözése a múzeumnak, és tizennégy évig tartott az épület átalakításával együtt, összköltségében pedig 600-700 millió forint volt. Egy új költözés, új épületátalakítás legalább ugyanennyi időt és pénzt igényelne. Kérte a rendfőnököt, legalább egyelőre mérsékelje igényét, illetve gondolkozzon más, a rend számára elfogadható megoldáson is. Levelére azonban a rendtől nem, csak a megyei önkormányzattól kapott választ: ebben a közgyűlés elnöke utasítja, hogy minden tárgyalási kísérletet szüntessen be, mivel rontja ezzel a megye tárgyalási pozícióit... Kérdés, mire irányulnak a megye tárgyalási szándékai, ha nem a Kovács Péter által szorgalmazott megegyezésre?

Erre volt az egyetlen lehetséges válasz a lemondás, noha elterjedt vélemény a városban, hogy éppen most kellett volna kitartani. Azonban úgy érzi, semmi módja nincs már védelmezni a múzeum érdekeit, asszisztálni pedig nem kíván olyasmihez, amivel nem ért egyet. Művészettörténészként maradni szeretne a múzeumban, nem tudja máshol elképzelni munkája folytatását. A kultúra iránt nem közömbös embereknek pedig meggyőződése: nem neki kellene lemondania.

• Harangozó István

Nyolcadik esztergomi fotóbiennálé

Küszködünk, mint Andi Bárholok

Színezett fotográfiák címmel rendezték meg a 8. esztergomi fotóbiennálét. A kísérleti fényképezés immár hagyományos hazai seregszemléjének állítása ezúttal is adott elgondolkodni valót a nézőjének.

Hiszen a tárlat már a címével is a sokféleséget, megközelítések szinte kimeríthetetlen variációit sugallja. Ezzel a választással persze esetlegessé válik, hogy az anyag egésze, maga a kiállítás is mondjon valami nekünk. Igaz, a véletlen, az esetlegesség már jó ideje művészetformáló elemmé lépett elő a magától értetődőnek mondó anyagformálásban. Így aztán ha elfogadjuk a játékszabályokat, az önkényesen választott jelszó nyomán felsorakozó képgyűjteményt együttesen is jelentéshordozónak kell tekintenünk.

A kiállított művek sorba állíthatók volnának úgy, mint példázatok a fotográfiától való távolodásra. Wágner látszólag esztetizáló, valójában furcsa, kelletlenkedő mellékrészletekkel „negzavart" aktjaitól Obermayer Mária a kisdeddel című faliképéig tart a sor, amelyben a fotó részleteiben, majd egészében is felolvad egy festői, képzőművészeti alkotásban.

Lehet, hogy elhamarkodottan ítélek, de úgy tűnik, minél inkább manipulálódik a fénykép, minél inkább már csak érdekes, nyugtalanító eleme a kompozíciónak, annál inkább képes arra, hogy kifejezze a művész zándékát. Úgy látszik, a fotó engedelmes eszközzé tehető, ha bátran és fényképészi gátlásoktól menesen nyúlnak hozzá. Ha még a fénykép szabályainak akar megfelelni, ha inkább fénykép akar maradni, csak megpróbálja a tőle idegen kifejezési módokat magára emelni, akkor legföljebb megnőkkent, zavarba ejt, fotóként már nem tudok vele mit kezdeni, másnak mégis túl fénykép marad.

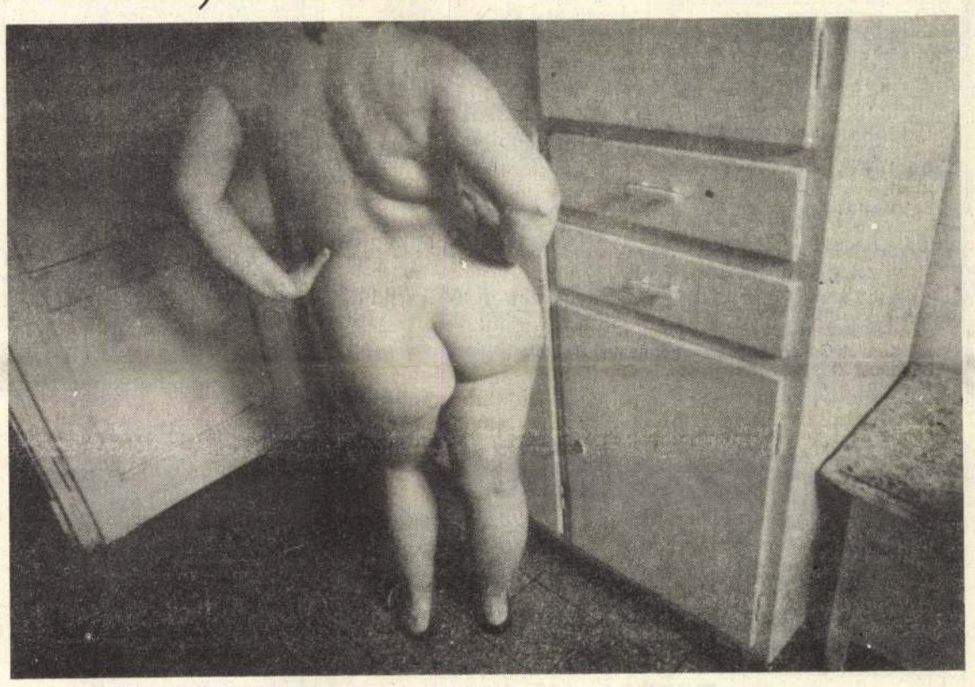

Részlet András Tamás otthon című képpárjából

Ha egy álomszerű, lidércnyomásos világba — amilyen a legtöbb kép atmoszférája — a fotó, a valóság egy darabkája képletesen (az egyik kiállított sorozaton valóságosan is) bekukucskál, az eredmény felülmúlja azt, amit fotó nélkül mondhatna el a kép. Ha egy fotó oly mértékig piktorializálódik, hogy már alig hiszem fényképnek, nyugtalan, zaklatott benyomást kelt, mert valami nincs vele rendben, mert nem fénykép, de mégis arra emlékeztet, nem valóság, de mégis. Nyugtalanít, mint a bennünket körülvevő világ sok szelete: olyan valóságosnak látszik, és mégis művi. Ki tudja itt, mi az igazság? Sok összekacsintó utalás, Moholy-Nagyról, klasszikusokról, szorongás, kiégettség, kiábrándultság. Ha gonosz akarnék lenni, a fehér ember jól ismert, internacionális depresszió fogadja az esztergomi Rondella kiállításának látogatóit. Annak a romlásig kifinomult civilizációnak az életérzése tükröződik a falakról, amelynek tekintélyes gondolkodói eljutottak az emberiség gondjainak végső megoldásához: vége a történelemnek, a polgári demokrácia betetőzte és befejezte a homo sapiens társadalomformáló útját.

Ha ezt elhinném, akkor sem szabadulhatok a kínzó felismeréstől: ma még a civilizáció döntő többsége mit sem tud a civilizáció végéről, és innen tőlünk, úgy „középről" az látszik, hogy lehetőségeiket nézve egyre jobban távolodnak ettől az átkozott-vágyott állapottól. Mi is mintha egyre inkább a história primitív sűrűjében bolyonganánk, néha már-már azt hiszem, inkább hátrafelé menetelünk.

Ha pedig a világ itt robban a küszöbünkön, mit is kezdjünk egy csak áhított (ha ugyan áhított) világ kifinomult, igényesen komponált depressziójával? „Andi Bárholok módjára" — hogy kölcsönvegyem az egyik mű szellemes címét — küszködünk mások gondjaival.

• Szarka Klára

Kultúraellenes a kétkulcsos áfa

Szakszervezeti bírálat a kormányzati előterjesztésről

A települések egyharmadában nincs kulturális intézmény, a meglévők pedig súlyos gazdasági nehézségekkel küzdenek, mondotta Vadász János a Közgyűjteményi és Közművelődési Dolgozók Szakszervezetének (KKDSZ) elnöke tegnapi sajtótájékoztatóján. Ha a kormány 1993. évi kölségvetési irányelvei s benne a közművelődési intézményeket érintő változások megvalósulnának, abban az esetben a magyar kulturális rendszer összeomolhat, hangsúlyozta a több mint tizennyolcezer tagot számláló KKDSZ elnöke. A kétkulcsos áfa bevezetése esetén a közszolgálati költségvetési területeken az intézmények működtetési kiadásai jelentősen növekednének. A várható költségnövekedést a tervezet nem kompenzálná, amit a szervezet elfogadhatatlannak tart. Érthetetlennek vélik, hogy a kormány a személyi jövedelemadóból származó bevételek megosztási rendjének lényegi változtatásával 70 százalékra kívánja növelni az állami bevételi arányt az önkormányzatokra eső 30 százalékkal szemben.

A KKDSZ elnöksége a kormányzati előterjesztés több pontján változtatást kezdeményez.

Kérik, hogy a működési kiadásokra a tervezet tartalmazzon 15-20 százalékos növekedést, valamint 12,5 százalékos bérautomatizmust. Ezenkívül igénylik, hogy az előterjesztésben szerepeljen 15 milliárd forint bérpolitikai intézkedésre elkülönített keret, amely az 1993. évi infláció egy részét ellentételezné.

A kezdeményezett módosítások indoklásában Vadász János kifejtette: a humán infrastruktúra alapvető állampolgári jogon járó közszolgálat, melynek fontosságát nem lehet megkérdőjelezni, s az ebből következő ellátási felelősség alól a költségvetés nem bújhat ki.

A szakszervezet úgy ítéli, az igényelt összegeket a költségvetési irányelvekben megjelölt irányszámok, források megfelelő átcsoportosításával elő lehet teremteni.

A KKDSZ elnöke rámutatott, a kormány részéről pazarlás önálló átképzési központokat létesíteni, amikor erre a feladatra a meglévő művelődési házak alkalmasak lennének. Ebben a kérdésben 1990-ben kedvező munkaügyi miniszteri döntés született, ám megoldást nem hozott.

• B. Gy.

Szép Ernő-jutalom fiatal tehetségeknek is

Pogányné Szép Berta — Szép Ernő húga — végrendeletében nagyobb összeget hagyott a Művelődési és Közoktatási Minisztériumra, azzal a megkötéssel, hogy azt az író emlékének ápolására használják fel. A minisztérium ennek megfelelően 1984-ben a hagyatékot Szép Ernő-jutalom létesítésére fordította, amit minden évben a legjobb magyar dráma szerzője kap. A kuratórium tagjai között van a Magyar Írók Szövetsége, a Magyar Írókamara, a Független Írók Szövetsége és a Szerzői Jogvédő Hivatal is. Az ünnepélyes díjátadásra minden évben szeptember 21-én, a magyar dráma napján kerül sor.

A Szép Ernő-jutalmat először Weöres Sándor: A kétfejű fenevad című drámája nyerte el.

Idén a jutalom új „elsődrámás" kategóriával bővült. A fődíjat a Svájcban élő Domahidy Miklós: Patkolni kell a Bársonyt című kötete és egész életműve, a fiatal drámairói kategóriában pedig Pozsgai Zsolt: Viaszmadár című munkájának (Madách Stúdió, 1992. március 3., rendező: Mészáros Károly) ítélte. A „jutalmakat" tegnap Fekete György helyettes államtitkár adta át a Művelődési és Közoktatási Minisztériumban.

• B. P. P.

GRATULÁLUNK!

A Cambridge Enciklopédia előfizetési akciójának eredménye

A Cambridge—Oxford utazás nyertese:

Kovács Istvánné (Budapest XIV.)

Az ötven db ingyen Enciklopédia nyertesei:

Balázs Gáborné	(Budapest XII.)
Barna Jánosné	(Budapest XVII.)
Birkenbach Pálné	(Budapest XX.)
Bognár teréz	(Csorna)
Csatai István	(Budapest XXI.)
Csábi Sándorné	(Budapest VI.)
Csendes Erika	(Budapest XIX.)
Dévényi Edit	(Budapest XI.)
Doktor Imre	(Budapest XIX.)
Frank Dániel	(Budapest XIV.)
Galgóczi Hajnalka	(Bárand)
Harka István	(Budapest VI.)
Hüber Magdolna	(Budapest XX.)
Izsó Ildikó	(Pomáz)
Jankó Andrásné	(Kup)
Kardos Gáborné	(Agárd)
Kardos László	(Budapest XVII.)
Kasszján Károly	(Budapest XX.)
Kiss Ágnes	(Debrecen)
Kiss László	(Budapest XXI.)
Kovács Györgyné	(Mezőberény)
Kóra Márta	(Budapest XVIII.)
Kriszta Edina	(Budapest XI.)
Kutas Györgyné	(Dombóvár)
Lukács Attila	(Győr)
Magyaródi Csabáné	(Budaörs)
Mészáros Attila	(Szécsény)
Nagy Attila	(Felsőnyék)
Náray Attila	(Budapest XIII.)
Nyolczas Magdolna	(Budapest III.)
Petrus Jánosné	(Hajdúdorog)
Pék Dezső	(Győr)
Répási János	(Budapest II.)
Rimóczi Károly	(Budapest XVIII.)
Rózsa Pál	(Budapest XV.)
Rózsa Péter	(Budapest VIII.)
Schmuck Zsuzsa	(Budapest XXII.)
Siklósi Attila	(Budapest XV.)
Simon Miklósné	(Budapest III.)
Söppei Andrea	(Budapest VI.)
Süpöl Edit	(Budapest XIII.)
Szabó Gáborné	(Püspökladány)
Szecsődi Ildikó	(Bicske)
Szél Zsolt	(Körmend)
Szőke Richárd	(Budapest XXI.)
Szűcs Péter	(Budapest XI.)
Tisza László	(Budapest IX.)
Tóth Kálmánné	(Budapest XIV.)
Varga Zoltánné	(Tatabánya)
Walkó Árpád	(Pomáz)

...

10138 MH

A VALOR Mérnöki Szolgáltató és Kereskedelmi Kft.

az Állami Vagyonügynökség önprivatizációs I. programjának keretében

— értékesítésre újra felajánlja a korábbi, nem megfelelő ajánlatok miatt, a Miskolci Építőipari Rt.-ben (Miskolc, József A. u. 40.) az ÁVÜ-t megillető 92,3%-os tulajdonhányadot.
Az rt. teljes vagyona 1992. május 1-jén 197 millió Ft volt, a társaság teljes jegyzett tőkéje 120 millió Ft-ot tett ki.
A vállalattal kapcsolatos részletesebb információ a korábban kiírt pályázati felhívásban (a Magyar Hírlap és a Világgazdaság 1992. július 1-jei száma), illetve a VALOR Kft.-nél, valamint a (06-46) 340-224-es telefonon.

— Felajánlja megvételre a **Penta Kesztyűgyár Rt.**-ben (7627 Pécs, Vadász u. 83.) még meglévő **részvényeit.**
A részvények az rt. összes részvényeinek 14,39%-át reprezentálják,
és **jegyzett névértékük** 9 510 000 Ft.
A többségi részarány privatizálás útján került tulajdonba.
A részvények irányára névértékükkel egyező.

A vételi ajánlatokat mindkét esetben a VALOR Kft. címén (1094 Budapest, Ferenc tér 13., fax: 113-9214) kell benyújtani, **1992. október 26-ig.**
Az ajánlatokkal kapcsolatos részletes felvilágosítást a VALOR Kft.-nél, a 113-9214-es telefonon Vig György szakigazgató ad.

10096 MH

Ki a felelős a Dimag válságáért?

Ahogy az ex-vezérigazgató látja

SZABÓ BARNABÁS FELVÉTELE

Sikeres vagy bukott ember e Tolnay Lajos, a Dunaferr Kereskedelmi Kft. ügyvezetője, a Magyar Gazdasági Kamara elnöke – a Dimag Rt. privatizáció előtti elnök-vezérigazgatója? Összefüggésbe hozható-e tevékenysége a vaskohászat, s így a borsodi térség válságával?

– Úgy tudom, a Lenin Kohászati Művek és az abból alakult Dimag volt az első munkahelye. Javítson ki, ha tévedek.

– Húsz és fél évet töltöttem itt, valóban ez volt az első munkahelyem.

– A Dimag tavaly év végi privatizációját követően viharos gyorsasággal távozott előbb vezérigazgatói, majd elnöki posztjáról. Ilyen könnyen föladta a harcot?

– A vállalatcsoport új tulajdonosai nemigen tűrik az ellenvéleményeket, rövid úton eltávolítják azokat, akik nem értenek egyet velük. Én ugyan önként távoztam, de azt hiszem, ezzel a lépésemmel nem okoztam túlságosan nagy megrázkódtatást a tulajdonosok lelkében. Nem adtam föl könnyen a harcot, hiszen ha azt tettem volna, már szeptemberben elfogadom a jobbnál jobb állásajánlatokat. Azt azonban senki sem kívánhatta tőlem, hogy a nyilvánvaló szakmai és üzleti baklövéseknél még segédkezzem is.

– Milyen baklövésekre gondol?

– A dolog nagyon egyszerű. Ma 230-240 dollárt adnak a kereskedelmi acél tonnájáért, a Dimag előállítási költsége pedig 300-310 dollár. A tulajdonosok azt tervezik, hogy 1,1 millió tonnát állítanak elő ebből a termékből. Ezzel a hatalmas veszteségtermeléssel akarják biztosítani a diósgyőri foglalkoztatást. Ma már a Dimag korábbi vezetése által megkezdett miniacélműves fejlesztést sem vetik el, de nem erre építik üzleti terveiket. Ha vannak. Mert ezt erősen kétlem. Tudniillik a világon 80 millió tonnás fölösleges kapacitás van a kereskedelmi acélból. Nem lehet tehát véletlen, hogy az Európai Közösség most védekező állásba helyezkedik. Biztosan hallott róla, nemcsak Csehszlovákia, hanem Magyarország is rajta van azon a nemrégiben elkészített listán, amelyen a dömpinggel vádolható államokat sorolták fel. Tudomásom szerint valamikor a napokban hoznak döntést e kérdésben. Ennek tudatában tehát meg kell kérdezzem, hova és kinek akarja eladni *Klicsu András* vezérigazgató úr a készáruját? Arról nyilván hallott, hogy a privatizációs szerződés megkötésekor ígért új orosz piac nem jött be, a belső piaci igények pedig – a megbízhatatlanná vált szállítások miatt – szintén visszaestek.

– Klicsu úr százszázalékos kapacitáskihasználást ígért. Mire alapozza, hogy megbízhatatlan szállítóvá vált a Dimag?

– Volt vezetőtársamtól tudom, hogy július végéig 130 napot állt a nagyolvasztó. A Rábáról, az egyik legnagyobb belföldi megrendelőről pedig azt hallottam, hogy Brazíliából és Szlovéniából hozza be a termeléséhez szükséges anyagokat.

– Egyszóval úgy gondolja, nem a maguktól örökölt 2,5 milliárd forintos veszteség és a korábbi rossz gazdálkodás az oka a mai, 18 milliárdra tehető adósságnak?

– Egyértelműen állíthatom, hogy nem. Az egymillió tonnás tömegacél-termelés nem tartható fenn büntetlenül. Mellesleg az egymillió tonnás mennyiség csak elképzelés, ennek pusztán töredékét tudta előállítani a Dimag. Az elektrokohó általunk megkezdett fejlesztését azonban nem folytatták, pedig megvan már az új trafó is, amellyel a jelenlegi 200 ezer tonnás ötvözött acél előállítási teljesítményét 380 ezerre lehetne növelni. De sok más, külföldi tőke bevonásával végrehajtott korszerűsítési munkát is abbahagytak. Ma már – ahogy hallom – a meglévő berendezések karbantartására, állagmegőrzésére sincs elegendő pénz.

– Úgy látom, elég jó információi vannak a folyó ügyekről. Nem tud szabadulni a múlttól?

– Azt talán megérti, hogy ennyi idő után természetesen érdekel, milyen lesz a vállalatcsoport jövője. De Magyarországon, mivel ez kicsi piac, minden mindennel összefügg és én, mint tudja, a szakmában maradtam. Ezért óhatatlan és végső soron elkerülhetetlen, hogy megfelelő információkhoz jussak. Egyébként pedig engem mindig a jövő kérdései foglalkoztattak. Ezért tartom meglehetősen furcsának például, amit a *Világgazdaságban* olvastam. A hirdetések között megjelent a Dimag közleménye, amely szerint augusztus 18-án közgyűlést tartanak. Az alapszabály módosítása és a személyi kérdések megtárgyalása mellett a fő téma a társaságok mérlegeinek áttekintése lesz. Ezek szerint a tulajdonosok még mindig a múlton rágódnak és egy szó sem esik a jövőről, az üzleti tervekről, noha jócskán benne vagyunk az évben.

– Magának milyen üzleti tervei voltak?

– A beruházási költség változatonként 1,2–5 milliárd forint lett volna, de az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium egyik változat mellett sem tudott dönteni. Mert amelyik megoldás racionálisnak tűnt, az túl nagy foglalkoztatási feszültséget jelentett volna. Egyedül 1991-ben három és fél ezer embertől kellett megválnia a gyárnak. Az ipari tárca későn született döntése azonban tovább mélyítette a válságot, lehetetlen helyzetet teremtett. Akkor ugyanis még voltak megrendelések, a konjunktúra leszálló ágát meg lehetett volna lovagolni. De nem így történt. A szakmában ciklikusan jelentkező keresletv-isszaesés közepén vagyunk, úgy hogy a folyamat 2-3 évig még eltarthat.

– A vállalatcsoport társaságainál már megkezdődött a felszámolás. A vagyonkezelő Dimag ellen indított eljárást a jelenlegi vezérigazgató megfellebbezte. Az ügy a Legfelsőbb Bíróságon van. Mit szól ehhez?

– Értelmetlennek tartom. A felszámolástól ugyanis éppen a biztosabb jövőt lehet remélni. Amit a jelenlegi tulajdonosok akarnak, az nem egyéb, mint az ötvenes-hatvanas évek voluntarista lázálma. Becstelenségnek tartom, hogy hat és fél ezer embert az orruknál fogva vezetnek. A munkahelyeik megtartásával hitegetik őket, holott arra a piac semmi biztosítékot nem kínál. Mellesleg az államnak ma 5-6 milliárd forintot kell áldoznia arra, hogy fenntartsa ezt a foglalkoztatást. A kohászat és a borsodi térség válsága azonban ma már nem üzleti, hanem politikai ügy.

– Úgy értsem, politikai célokra használják fel a kialakult helyzetet?

– Ettől a veszélytől már a tavaly november 9-ei kihelyezett kormányülésen óvtam a jelenlévőket.

– Nem gondolja, hogy személyes felelőssége is van abban, ami a Dimagnál és közvetetten a térségben történt?

– Aki egy kicsit is ért a szakmához, tudja, hogy itt már a nyolcvanas évektől kezdve milliárdok hiányoztak. A személyek felelősségét utólag keresni nagyon érdekes kérdés. Ha valaki józanul akar ítélkezni, tisztában kell lennie azzal, hogy itt egy-egy vezetőn legfeljebb 100 millió forintokat lehetne számon kérni. Az iparágat meghatározó döntések nem a vállalatnál születtek. Egyébként, ha már itt tartunk, megkérdezhetné azt is, miért nem tud áramot, szállítást, adót és munkabért fizetni a Dimag, ahol azért volt termelés az év folyamán. Hova lettek a bevételek?

– Maga bizonyára jobban tudja, mint én.

– Azt hallottam, hogy csak koksz, kevés koncentrátum és igen gyenge minőségű agloérc került az elmúlt fél évben a Dimagba. Az agloércről tudni kell, hogy ebből a szokásosnál jóval több energia felhasználásával tud vasércet előállítani a nagyolvasztó. A tulajdonosok által beígért ötvöző- és hulladékanyagok viszont nem érkeztek a vállalatcsoporthoz. Miért? Azért, mert az osztrák–orosz konzorcium nem a lehető legjobb ajánlatok közül válogat, hanem azt veszi meg, amit a volt Szovjetunióból szállítani lehet. Aki ismeri ezt a térséget, jól tudja, hogy ma már mindenkivel mindenféle üzletet meg lehet kötni. Pénzért vagy áruért. Az nem igaz, hogy a Dimag anyagait csak egy bánya és egy gyár tudja szállítani. Hogy kinek és milyen anyagi természetű érdeke fűződik az üzleti szempontból teljesen indokolatlan kapcsolatokhoz, nem taglalom, mert annak kivizsgálása – úgy gondolom – a rendőrségre tartozik.

– Az a hír járta, hogy májusban magát is a rendőrségen akarták fogni, hogy bebizonyítsák, tekintélyes vagyont mentett át a Dimagból. De aztán csak kihallgatás lett az egészből.

– Nevetségesnek és teljesen megalapozatlannak tartom ezeket a vádakat, pletykákat, amelyeket aztán a sajtó rendesen fölfújt.

– Most hogy érzi magát?

– Kissé fáradtan. Meggyötörtek az elmúlt hónapok.

Regős Zsuzsa

VÁLLALKOZÁS ÉS NEMZETI ÉRDEK

Manufaktúrás nyomorúság

A gazdaság működésének feltételeit rendkívüli mértékben meghatározza, hogy a társadalom értékrendjében milyen szerepet tölt be a vállalkozás és maga a vállalkozó.

A gazdaságpolitika jóvoltából a magyar társadalomra százszorosan is érvényes *Winston Churchill* híres mondása, miszerint, a vállalkozót a társadalom nagyobb része gazembernek nézi, a másik nagyobb csoportja fejőstehénnek, és csak egy kis réteg az, aki a fejlődés mozgató rugójának tartja.

Ez a megítélés a múltban gyökeredzik, mely a gazdasági, politikai kultúra hiányából táplálkozva tovább él, a vállalkozás jelenlegi anomáliái miatt megerősödni látszik, amit az elmúlt 40 év ideológiája táplált a fejekbe.

Tisztességes magatartással

John F. Kennedy szerint „az igazságnak nem a hazugság, a szándékos és becstelén megtévesztés az igazi ellensége, hanem a mítosz, amely kiirthatatlan, mindent átható, és valóságtól elrugaszkodott".

A magyar vállalkozó tragédiája, hogy az elmúlt évtizedek hazugságai, szándékos megtévesztései mítosszá válhatnak. Ezektől a terhektől csak úgy tudunk megszabadulni, ha nem csupán őszinte szándékkal hangoztatjuk, hanem tisztességes vállalkozói magatartással bizonyítjuk az ellenkezőjét.

Elfogadhatatlan, hogy az adóhatóság a Magyarországra jellemző, valóban kifogásolható adómorált különböző csúsztatásokkal kizárólag a vállalkozói réteg nyakába varrja, figyelmen kívül hagyva azt a gazdasági, politikai környezetet, amelyben az évtizedek során kialakult.

A világ minden országában kell adót fizetni, hiszen az állam működtetéséhez pénzre van szükség. Ennek jó felhasználása az adófizető érdekeit szolgálja, ez nem más, mint az állampolgár legjobb befektetése egy megfelelő kontrollal rendelkező demokráciában, mely az állampolgári bizalomra épül. Ez a feltétlenül szükséges bizalom évtizedek óta nem is létezik. Az adózás az elmúlt 40 évben jövedelemszabályozási elvekre épült, igazságtalan becslési rendszerével az egyik legnagyobb adócsaló maga az állam volt, elveszítve ezzel az erkölcsi alapot a tisztességes adómorál követeléséhez.

Az iparosság egy része – amely nem tudta magát kivonni a hiánygazdaság következményei alól, nem tett mást, mint kialakította saját védekezési mechanizmusát, vállalva a vállalkozás amúgy is nagy kockázatát.

Mi vállalkozók sem voltunk mindnyájan áldozatok, hisz egyrészt ennek az ördögi körnek akaratunk ellenére is részesei voltunk. Másrészt voltak és vannak, sőt lesznek olyan vállalkozók, akik minden időben alapos okot adnak társaik lejáratására.

A bizalmatlanság napjai

Egy szociális piacgazdaság alapvető feltétele korrekt, optimálisan igazságos és végrehajtható adózási rendszer kialakítása, amely a kölcsönös bizalomra épül, amelyhez alapvető szemléletváltozásra van szükség mindkét részről, de az első lépést mindig a hatalomnak kell megtennie.

Sajnos, azt kell látnunk: a hatalom nemhogy előre, minden területen visszalépett, még a pártállamhoz viszonyítva is.

„De omnibus dubitantum" – ez annyit jelent, hogy „mindenben kételkedni kell". Ez a szemlélet volt *Marx Károly* eszmevilágának szerves része, hisz az általa megálmodott társadalom nem volt híján a kételkedésnek és bizalmatlanságnak; maga a rendszer alapvetően bizalmatlan volt gyakran még a saját szekértolóival szemben is.

A magyar vállalkozó – joggal – arra számított, hogy megszabadulva az iparos embert másodrendű állampolgárnak tekintő, letűnt rendszertől, az alakuló demokráciában – melynek feltétlenül a kölcsönös bizalomra kell épülnie –, a gazdaságban betöltött szerepének megfelelő megítélésben részesül.

Ez a bizalmatlanság napjaiban soha nem tapasztalt méretekben, mindenekelőtt az elviselhetetlen és megvalósíthatatlan adminisztráció megkövetelésében nyilvánul meg. Napjainkban nem teszünk mást, mint a manufaktúrás nyomorúságunkat dokumentáljuk. Ez a gazdaságpolitika mind közgazdasági, mind erkölcsi, etikai szempontból teljességgel elfogadhatatlan.

Közgazdasági szempontból egy piacgazdaságban a vállalkozás kockázatát majdnem kizárólag piaci tényezők határozzák meg – tehát szakmai felkészültség, információ, versenyképes termék. Ezzel szemben mi van nálunk? A jogszabályok betarthatatlan és követhetetlen változása, azok értelmezése, végrehajtása és ellenőrzése.

Erkölcsi-etikai szempontból már-már cinikusnak tűnik, hogy a legális tevékenységet szinte elviselhetetlen teherrel folytató vállalkozót szektorsemlegességet sértő, diszkriminatív módon kezeljék, ugyanakkor egzakt módszerekkel, szigorú szankciók terhe mellett ellenőrzik. A másik oldalon, az ún. harmadik gazdaságban viszont büntetlenül érvényesülnek a „dzsungel" törvényei. Az igazi baj nem az, hogy az e szektorból származó 100 milliárd forint jövedelem nem adózik. Sokkal inkább az, hogy gátlója az igazi piac kialakulásának, ahol mindennek ára van, mindenre van garancia, ahol a természetes kiválasztódási folyamat érvényesül, s ez optimális hatással van a gazdaság fejlődésére.

E balkáni állapot tönkreteszi a társadalom erkölcsi-etikai értékrendjét, a gazdasági morált. A klasszikus kisvállalkozási réteg tevékenységéből származó kockázatának, terheinek ilyen mértékű növelése, fejlesztési lehetőségének megvonása – a fizetőképes kereslet egyidejű csökkenése mellett – nem más, mint gazdasági bűncselekmény!

Balkáni szabályozás

A vállalkozói réteg a szó szoros értelmében a padlóra került; ennek következménye, hogy nem tud részt venni a privatizációban, nem tud a munkanélküliség gondjain enyhíteni, sőt sok esetben megszüntetni. A vállalkozók helyzete rosszabb, mint valaha. Nem lehet nyugati színvonalat követelni balkáni szabályozással!

Közösen kell munkálkodnunk a vállalkozásbarát környezet kialakításán, leszámolni a termelést gátló bürokráciával, kontártevékenységgel, minden olyan káros jelenséggel, amely akadályozza az egységes piaci verseny kialakulását, kinevelni azt a polgártípust, akinek a pénzéhez megfelelő műveltség és intelligencia párosul, akitől majd elvárható az a mecenatúra, amely támogatja a helyi oktatást, kultúrát, egészségügyet.

E célok megvalósíthatósága érdekében a kormánynak feltétlenül újra kellene gondolnia vállalkozáspolitikáját, mert ha a mostani káros szemlélet tovább él, az tragédiához vezet, és az igazi vesztes nemcsak a vállalkozó lesz – hanem a nemzet is.

Földing Imre
a Pápai Ipartestület elnöke

Licit 22 fővárosi boltra

Rövidesen újra lehet licitálni huszonkét, többségében belvárosi nagy értékű üzletre. A Fővárosi Ruházati Szolgáltató Vállalat (FRSZV) megmaradt üzleteinek bérleti jogát várhatóan szeptemberben bocsátják árverésre.

Az FRSZV összesen 38 boltal rendelkezik, ezek közül 37 tartozik az előprivatizációs törvény hatálya alá. Az üzleteket két ütemben értékesíti az ÁVÜ. Az első fordulóban 15 üzletet hirdettek meg, ebből 13 kelt el összesen 221 millió 700 ezer forintért. A második fordulóban a maradék 22 bolt bérleti jogát kívánják értékesíteni. Az FRSZV üzleteinek privatizációja várhatóan több százmillió forintos bevételhez juttatja az ÁVÜ-t és az önkormányzatokat.

Az ÁVÜ Igazgatótanácsa államigazgatási felügyelet alá vonta az FRSZV-t, az árverések lebonyolítását így a kinevezett vállalati biztos irányítja, és ő tesz javaslatot a visszamaradt üzletrész sorsára. (MTI)

A HUNGAROFRUCT
KERESKEDELMI egyszemélyes Korlátolt Felelősségű Társaság Felügyelő bizottsága
pályázatot hirdet
ÜGYVEZETŐ VEZÉRIGAZGATÓ munkakör betöltésére

Pályázati feltételek:
- szakirányú felsőfokú végzettség
- két idegen nyelv tárgyalási szintű ismerete (németnyelv-tudás előnyben)
- a külkereskedelemben szerzett 10 év szakmai, 5 év vezetői gyakorlat
- 45 év alatti életkor

A pályázatnak tartalmaznia kell:
- a pályázó szakmai önéletrajzát
- a vállalat jövőjével kapcsolatos elképzeléseit
- három hónaposnál nem régebbi erkölcsi bizonyítványát.

Az állás 1992. szeptember 1-jétől betölthető. A kinevezés határozott időre szól.

Javadalmazás megegyezés szerint.

A pályázatokat 1992. augusztus 20-ig kérjük az alábbi címre eljuttatni: Béres Vilmos FB-elnök Sárszeg és Vidéke ÁFÉSZ 7100 Szekszárd, Rákóczi u. 2.
A pályázattal kapcsolatos felvilágosításért a felügyelőbizottság elnökéhez lehet fordulni. [telefon: (74) 16-934] A pályázatokat a HUNGAROFRUCT taggyűlése által választott bizottság 10 napon belül bírálja el.

19119 LJ

Örülök, hogy itt lóghat

Bevezetés a kortárs művészetbe Székesfehérváron

Ha én élő magyar képzőművész lennék, sűrűn somfordálnék a *székesfehérvári István Király Múzeum* háza táján. Sűrűbben, mint a haszon-orientált kereskedelmi vállalkozások környékén. És sűrűbben, mint a biztos befutót ígérő nemzeti csúcsintézmény körletében. Ha ugyanis én élő magyar képzőművész lennék, szeretném ugyan a pénzt, mert különben még a saját műveim katalógusát se tudnám kinyomtatni, de nem mindenek fölött, mert akkor Ford kisbuszok importjával foglalkoznék. Valamint, ha én élő magyar képzőművész lennék, kívánnám ugyan a hatalmat biztosító művészettörténeti aranyfedezetet, mert különben a fiaim sose fogják megtudni, hogy én valójában nemzeti klasszikus voltam, de nem olyan erősen, mert hátha csak raktározási gondot okoznék a pantheonban és utódaimat ütné meg a guta a nyilvános kiállításról kiszorított méltatlan mellőzésem okán.

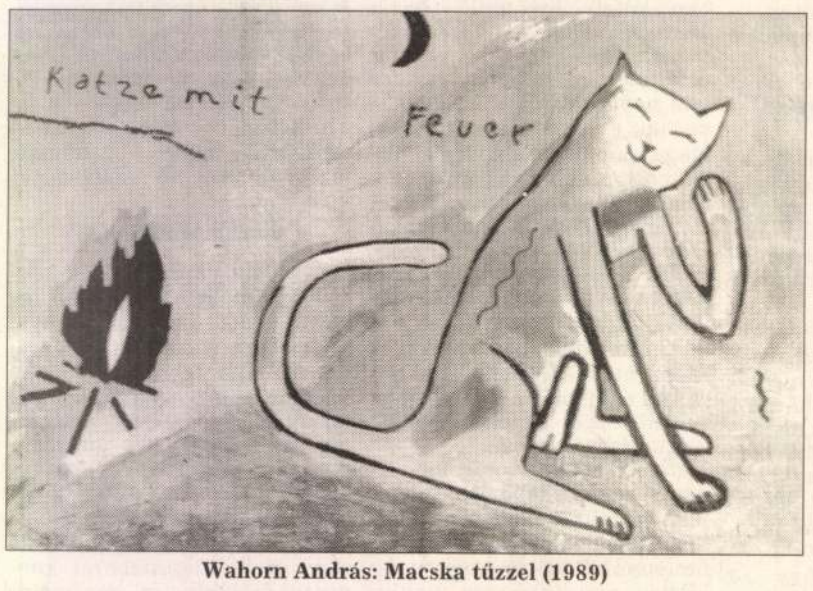

Wahorn András: Macska tűzzel (1989)

Így hát, ha én élő magyar képzőművész lennék és persze örjítően tehetséges, de csak ízlésesen ambiciózus, addig sündörögnék, ameddig fel nem figyelne rám a Fejér megyei intézményt vezető művészettörténész házaspár, *Kovalovszky Márta* és *Kovács Péter*. Addig kelletném magam, ameddig vagy az „Istvánban" vagy a „Csókban" nem rendezhetnék egy kiállítást, lehetőleg az ő bevezetőjükkel, de meg se várnám, hogy kapjak egy „Tisztelt Mester" kezdetű műtárgy-tarháló levelet, önként és dalolva hagynám rájuk a tárlat főművét. (Azért, ha valamit fizetnek, azt is örömmel leadóznám.)

És tenném mindezt számításból meg reneszánszos becsvágyból. Mert ha belegondolok, hogy első ideajándékozott szellemi gyermekem már akkor is állhatta a kíváncsi pillantások keresztttüzét, mikor még végleges múzeumi épület sincs a feje fölött (lásd a Várostörténeti Múzeumban 1991-ben megnyílt „ideiglenes-állandó" modern művészeti kiállítást), és ha azt is hozzáveszem, hogy további remekműveimnek sem kell feltétlenül pincében dohosodniuk, mert a szervezők időről időre kiagyalnak valami alkalmat, hogy büszkélkedhessenek zsenialitásom dokumentumával (lásd a közelmúltban rendezett Új szerzemények tárlatot), akkor hosszú távon minden megtérül. Megtérül anyagiakban, megtérül dicsőségben. És még valamiben, amit egy élő magyar képzőművész – lévén nem biztos, hogy a szavak embere – talán nem is fogalmilag, hanem inkább érzelmileg indokol.

Örülök, hogy itt lóghat – hirdeti *Tót Endre* a *Bevezetés a kortárs művészetbe* címet viselő és a gyűjteményt tovább reprezentáló ideiglenes kiállításon a fehér vászonra kék betűkkel nyomott transzparensén. *(Csók István Képtár.)* Nyilván azért örül, mert sejti, hogy szellemi gyermeke oda került, ahol egy műtárgy valószínűleg jól érzi magát.

A műtárgyak persze türelmesek és nem szeszeregnek. Akkor is tennék kötelességüket, ha rendezőjük legfőbb követelménye lenne, hogy velük illusztrálja az egyetemes művészettörténet bombabiztosan érvényesnek tartott trendvonalát. Hogy akkor is absztrakt expresszionizmussal és op-arttal, koncept-arttal és új festőiséggel bizonyítsa a „semmivel se alábbvaló hazai párhuzamot", ha a mi trendvonalunk történetesen tele van feloldhatatlan ellentmondással és kacér flikk-flakkal. De egy műtárgy installálásában, kiállíthatóságában sokkal több van, mint művészettörténeti kötelességteljesítés. Tud szemtelenkedni, mint ahogy ezt a *Helyettes Szomjazók* teszik a Madarász Viktor-festmény punkosított karikatúrájával és tud tekintélyt rombolni, ahogy ezt a *Méhes–Vető* szerzőpáros mutatja a *Munkazászlójával*. Tud világvégét, de legalábbis vízözönt a falra festeni, mint *Hegedüs 2 László* teszi *A Nagy Fehérvári Árvíz* című manipulált fotósorozatával és képes az ezred végi őrületet szépséges szőnyegmintába szervezni, ahogy ezt *Ujházi Péter* fantaziálja deklire.

Lehet, hogy az itteninél tekintélyesebb kortárs gyűjteményben *Mazzag István* heavy-metal-agresszivitású vásznakkal szerepel; csupa leopárdmintába takarózó festett bőrfejűvel, sztaniolos-ragasztott szőrmés kép-káromkodással. Itt azonban egy *Rómeó* névre hallgató didergő ebbel van jelen, aki kékes bőrén csak pár dekányival több impresszionizmust cipel annál, semhogy mosoly nélkül kibírható lenne. Lehet, hogy *Barabás Márton* másutt és máskor preparált és kiégett zongorákkal, trancsírozott és baljós telefonokat bonyolító antik torzókkal szerepel. Itt és most egy *Futó kutyának* nevezett görög ornamentika motívummal, amelyet az alkotói képzelet egy valódi *futó kutyával* is megfejel – és íme a metafora bájosan testté lőn.

Egyáltalán: van ebben a válogatásban valami „öröm-múzeum". Valami szabálytalan és rendszerellenes. Valami állampolitikai és pártpolitikai tendenciáktól távoli. Valami nagyon civil, nagyon értelmiségi és a műtárgy belső létmódját megértő nagyon művészies.

A dologban persze az a legszebb, hogy a mi közelmúltunk művészettörténete így könnyebben tanítható meg, mint ha a sorskérdésekbe beleizzadt csupa fontos műtárgy terelgetné a néző gondolatát. Félreértés ne essék, Fehérvár azért nem vizuális kabaré. Ide még akkor se röhögni érdemes járni, ha *Böröcz András Dinnyeszínésze* a vizuális humor valamennyi feltételének megfelel és ha *Wahorn András* lángolóan tettre kész macskája a falfirkák plebejus találékonyságával tesz hitet a zabolázhatatlan férfierő mellett. De *Kondor* és *Hencze*, *Jovanovics* és *Keserű* kompozíciói „vicctelenek" és véresen komolyak. A csönd e művek körött oly sűrű, a tekintélyük parancsolta tisztelet oly természetes, hogy külön szakmai fegyelmező erőre velük kapcsolatban amúgy sincs szükség. Sőt a művekbe foglalt belső dráma, a pórusukból áradó tragikus életérzés, az emberi egzisztenciát feszegető szimbólumvilágúk így kap igazi mélységet. Azaz egy „életes" közeget, amelyben vannak sírások és nevetések, fontos dolgok és lényegtelenek, nagy pillanatok és múló szeszélyek.

Ha én élő magyar képzőművész lennék, leginkább tananyag akarnék lenni és ifjú szívekben vágynék élni. Emlékezetemben még eleven lenne néhány varázslatos középiskolai tanóra, amelyeken a csöngetést se vettem észre, a katedrát se, a leckekényszert se, mert úgy lenyűgözött a nyugatos lírikusok, a fémes elemek és az eretnekmozgalmak intellektuális izgalma. Keresném hát azt a helyet, ahol vérrel és verejtékkel megszült produkcióm hasonló élmény részese és hasonló élmény kiváltója lehet. És ezért művemet beadnám szórakozni és szórakoztatni az István Király Múzeumba.

P. Szűcs Julianna

LEVÉL

az étek tisztességéről

Van egy hírem, szerencsére jó, szívesen közreadom hát, ügynökség vagy távirati iroda úgysem tenné, mivel (legalábbis első ránézésre) apró eseményről szól. Nevezetesen: hogy *Bálint Tibor erdélyi írónak ítélte idén irodalmi díját a Krúdy Gyula Emlékalapítvány.*

De ne érjük be ezúttal egy mondattal.

Hiszen ez az alapítvány a maga nemében egyedülálló: a *kulináris kultúra* ügyét segítené előbbre. Ráadásul stílusérzékkel is bír, kuratóriuma ünnepi vacsorán adta át a díjat, mégpedig a frissen újraéledt Gundel étterem Andrássy-termében. E vacsora étrendjét közreadni felérne egy nyilvános közönségsértéssel, nem is merem részletezni, előételnek házi füstölésű pisztráng volt zsályamártással, ezt köménymagleves követte buggyantott fürjtojással; majd sült disznószűz jött libamájas magyar vadrizspiláffal töltve, és fekete szeder, parfé gyümölcskosár. Mintha nem is e felbolydult Közép-Európában lettünk volna, ahol az élelmiszer-fogyasztás – mint idehaza a legújabb jelentés közli – most negyedével-harmadával csökkent, nem is beszélve az elképesztő Délről, ahol bosnyák városok vergődnek éhséggyűrűben. Mit fognak szólni ehhez a *konyhaművészeti* esthez mondjuk Kárpátalján? Megértik-e, hogy ez körülbelül olyan „csakazértis-produkció" volt a vendéglátó szakmában (a nálunk lehetséges maximumot nyújtva), mint egy olimpiai válogató a sportban? És hogy a Gundel ezzel voltaképpen a nagy egészet képviselte, kicsit és nagyot, híreset és névtelent; nem óvhatjuk meg igyekezetét azzal, hogy (sporthasonlatunknál maradva) kevés a tornaterem, vagy (visszatérve eredeti témánkhoz) hogy csalnak a Balaton-parti kifőzdében, és ellopják a hús felét. Amennyiben akad még magyar állampolgár, persze, aki valamilyen étterembe – saját zsebre – egyáltalán bemerészkedik.

Sokszor elmondjuk viszont, hogy ha nekünk most nem is, de unokáinknak legalább jó lesz egyszer, csak el kell kezdeni végre a normális utat. Hát, kérem, akkor kezdjük el. Ha az élet *minőségét* javítani akarjuk, akkor ennek *egésze* értendő, így az is, hogy visszanyerünk valamit az *étek tisztességéből*. Megannyi „kolkaja", „csajkaétkeztetés" meg elénk adott olyan krumpli után, melyet gyerekkoromban *ember* elé még véletlenül se lehetett tenni. Mármost: a Krúdy Gyula Emlékalapítvány, nem véletlenül választva ezt a nevet (lásd hajdanvolt aranyló levesek és főtt marhahúsok), Kövi Pál New York-i vendéglős jóvoltából (amennyiben egyszerűen vendéglőnek mondható a világhírű „The Four Seasons") azt tűzte maga elé, hogy segít visszaszerezni a vendéglátás rangját. Kiváltképp, hogy ezt egykor a minőséget garantáló „magyaros" jelzővel is elláttuk. Az *Erdélyi lakoma* ismert szerzője ezért letett egy szép summát, hogy abból minden évben jutalmat kaphasson az e tárgykörbe tartozó néhány alkotás. Most a hatvanesztendős Bálint Tibor, akinek *A zokogó majom* című regényét legalább a televíziós feldolgozásból sokan méltányolhatták, tárcáival nyerte el a borítékot, benne némi pénzmaggal; e tárcák élén pedig a *Paszulyleves királynő módra* leírása áll. Ha anyánk, s még inkább nagyanyáink főztjére gondolunk, rögtön megértjük az ilyen „paszulylevesek" utolsó pillanatában való megörökítésének és továbbhagyományozásának fontosságát. Egy népnek akkor van kultúrája, ha van *konyhai*, vagy tágabb értelemben véve *étkezési* kultúrája is. Sürög-forog a kínai, serénykedik az olasz, mesterkedik a francia; ám semmivel sem vagyunk alábbvalók a magunk gulyásával, fantasztikus (mert igazából nem könnyen készíthető) pörköltjével vagy akár az ünnepi étlapra felvett köménymaglevesével, mondjuk. Amennyiben tisztességesen készültek. S ez vonatkozik mindenre, előre-hátra a történelemben; nem érhetjük be az étkezés (valamint szertartásai) szegénységével és közönyével. Ha jól emlékszem, Illyés Gyula a *Lélek és kenyér*ben tárta a harmincas évek elé, mit reggeliznek a paraszt- és cselédgyerekek. Az összegzés lesújtó volt. Ugyanezt a vizsgálatot elvégeztük a hatvanas években Máriannapusztán (fölmérő társam ma államtitkár), nem jött ki sokkal jobb eredmény (megjelent a *Valóság*ban) akkor sem. Ha pedig ma kérdezné meg valaki a kisiskolásokat mondjuk Budapesten, meglehet, szívszorító lenne a végeredmény. Egyszer ezt az ördögi láncot szét kell szakítani. S ez (noha *az is*) nem csak pénz kérdése.

Szabó György

Rekviem egy kultúráért

A *Ballet de Santiago*, amely az utóbbi évtizedben nagy sikereket aratott az új világban, a földrészünkön most mutatkozott be. Sevillában, a világkiállításon és egy sor spanyol városban – majd Budapesten. (Sietniök kell haza, mert Chilében javában tart a színházi évad.)

Miért éppen Budapestet választották az egyetlen nem spanyol városnak? *Alfredo Labbé* úr, Chile kulturális attaséja a bemutatkozáskor baráti udvariassággal mondta tréfásan: gondolkodtunk, vajon nem „chilei magyar társulat" néven illenék-e bemutatkozni. A társulat ugyanis valóban intenzívvé fejlesztette magyar kapcsolatait. 1982-től művészeti igazgatójuk *Nagy Iván* volt, (az Angol Nemzeti Balett jelenlegi igazgatója), 1989-ben és1990-ben *Dózsa Imre* és magyar művészek, mesterek sora működött Santiagóban (*Kaszás Ildikó, Sebestyén Katalin, Szumrák Vera*). A Spartacust *Seregi László* személyes betanításában mutatták be, *Forray Gábor, Márk Tivadar* szcenikai közreműködésével.

Augusztus 4-ei operaházi bemutatkozásuk után az elvárhatónál is nagyobb örömmel írjuk le hát: a santiagóiak nemzetközi mércével mérve is jelentékeny együttessé fejlődtek. Műsorukban több kiváló, saját nevelésű táncművész bizonyította tudását, kifejezőerejét, humorát, ami immár mai művészeti irányítóikat, *Luz Lorcát* és *Marilyn Burrt* is dicséri.

A változatos műsorból egyet emelek ki, a második részt kitöltő táncfantáziát: *A jég tüzei. Jaime Pinto* koreográfiája *(Sergio Gonzalez* zenéjére a *Congreso zenei együttes* előadásában) világpremier. Amerika megismerésének félezredes fordulójára készült, végtelenül egyszerű (természetesen nem a mozdulat-megvalósítás értelmében) és végtelenül őszinte. Magamban műfaj-meghatározásul így neveztem el: táncrekviem egy kultúráért. A Tűzföld sajnos örökre eltűnt indiánjaiért (a legenda szerint az ő tüzeikről kapta nevét a világnak ez a „vége"). Hajdani lakóira, népére emlékezik a művész hálás szívvel. Alkotása memento a ma élőknek a művészet legősibb nyelvén: merítsetek emberséget egy eltűnt – kegyetlenül és korlátoltan eltüntetett – nagy kultúra kicsiny, maradék örökségéből!

Rajk András

„Ütősök" (Jelenet Hilda Riveros művéből)

PSP
INTERNATIONAL

Ezzel a hirdetéssel az **élelmiszeripari és vegyipari termékekkel foglalkozó** egyik legjelentősebb európai holding magyarországi vállalatát képviseljük. Megbízónk nevében

ÉRTÉKESÍTÉSI IGAZGATÓT

keresünk, aki a fogyasztási cikkek hazai értékesítéséért lesz felelős.
Feladatai közé tartozik a vállalat értékesítési részlegének kialakítása és irányítása, a magyarországi hálózati értékesítési szervezet irányításának megszervezése, az új termékek forgalomba hozatalának eredményes szervezése.
Ideális pályázónk 30 év feletti, kereskedelmi, közgazdasági felsőfokú végzettséggel és jó angolnyelv-tudással rendelkezik. Hasonló vezetői beosztásban már szerzett tapasztalatokat. Alaposan ismeri a magyarországi értékesítést és a nyugat-európai gyakorlat sem ismeretlen számára.
A cég a teljesítménnyel összhangban vonzó jövedelmet és szolgálati gépkocsit biztosít.
Kérjük, hogy pályázatát – melyet bizalmasan kezelünk – angol nyelvű önéletrajzzal, fényképpel, bizonyítványmásolattal, az **1144** számra hivatkozva a következő címre küldje:

Siklóssy és Partner Vezetői Tanácsadó Kft.
1051 Budapest, József nádor tér 8. I/3.
Telefon: 266-5235

18184 KK

PSP
INTERNATIONAL

Ezzel a hirdetéssel az élelmiszeripari és vegyipari termékekkel foglalkozó egyik legjelentősebb európai holding magyarországi vállalatát képviseljük. Megbízónk nevében

MARKETING – KERESKEDELMI ASSZISZTENST

keresünk. Ideális pályázónk 25–30 év körüli hölgy, aki megfelelő felsőfokú végzettséggel, az angol mellett – lehetőleg – francianyelv-ismerettel rendelkezik. Két év tapasztalatot szerzett a reklám területén, esetleg a kereskedelemben és a számítógép használata nem idegen számára.
Feladata a cég külföldi kereskedelmi és marketing igazgatója közvetlen munkatársaként az igazgató napi munkájának segítése, a reklám- és piackutató cégekkel való kapcsolatok gondozása. A szakmai fejlődés lehetősége adott.
Kérjük, hogy pályázatát – melyet bizalmasan kezelünk – angol nyelvű önéletrajzzal, fényképpel, bizonyítványmásolattal, az **1145** számra hivatkozva a következő címre küldje:

Siklóssy és Partner Vezetői Tanácsadó Kft.
1051 Budapest, József nádor tér 8. I. /3.
Telefon: 266-5235

18185 KK

MÁS

Christo: „esernyők–umbrellas"

Small Gallery, V., Gerlóczi u. 9.

A kiállítás október 17-ig, hétköznapokon 9—17 óráig látogatható.

Christót nálunk főleg mint „csomagolóművészt" ismerik, aminek van is alapja, hisz többek között Párizs egyi hídját és a Diadalívet is becsomagolta. A mostani kiállításról azt írja az előszó; „1991-ben 3100 nyolcszögletű, 8,5 m átmérőjű esernyőt állított fel. Ezekből 12 km hosszúságban Ibrakiban (Japán) 1340 kéket, és 29 km hosszúságban Kaliforniában (USA) 1760 sárgát."

Mazzag István kiállítása

eveART Galéria, VI., Király u. 98/B

A kiállítás október 10-ig, hétköznapokon 10—13 és 15—18 óra között látogatható.

Mazzag ezelőtt pár évvel az izgalmas fiatalok közé számított. Az utóbbi időben látott munkái festői átalakulásról árulkodnak. Erre a kiállításra kicsi képeket festett, melyek alkalmazkodnak a galéria szerény méreteihez.

Fotóbiennálé

A színezett fotográfiákat bemutató *VIII., Esztergomi Fotobiennálé* szeptember 18-án nyílt meg. Az 1978 óta rendszeresen megrendezett tárlat a hazai kreatív és experimentális fotóművészet ismert fóruma.

Balla András írja a kiállítás katalógusában: „??? sok művész csak a fekete-fehér fotográfiát szereti és ismeri el, mivel ebben teljesen ura a folyamatnak, maradéktalanul megvalósíthatja elképzeléseit. Mások a színes anyagokkal manipulálnak — pl. monochrommá redukálva a színorgiát — vagy fekete-fehér képeiket színezik utólag. Kiállításunk ezeknek az alkotóknak a munkáit mutatja be. Szinte minden lehetséges technikát és azok kombinációját láthatunk. Cibachrome, polaroid, xerox, videoeljárások ötvöződnek a már hagyományos módszerekkel."

Igazán hagyományos, úgymond archaikus technikát mindössze két alkotó, *Dallos István* (cianotípia) és *Kocsis Imre* (gumimásolás) alkalmaz a majd hetven résztvevő közül.

A biennálé díjait *Kovács Melinda, Wagner Ferenc, Csontó Lajos, Szirányi István, Pesti András* és *Tumbász András* kapták.

A nyitány, avagy megnyitó *Wehner Tibor* nevéhez fűződik, aki a meghívóban független művészettörténészként jegyzi magát. A fotók viszont függenek, méghozzá az esztergomi vár *Rondella Galériájában* október 20-ig.

Tatai fészkelődők

Tatán a *Berta-malomban* próbálnak meghonosodni a város és környéke kallódó artistái. Képzőművészek, zenészek, irodalmárok, a barátok, valamint barátaik és más eszelősök.

A Klub Siestából anyagilag galádul megtépázva, de töretlenül távozó társaság a *Magyari Zoltán Művelődési Ház* próbaidős támogatásával kapta meg a nevezetes épületet. Ez a hozzájárulás lényegesen többet jelent egy vakok intézetében rendezett lézerbemutatónál, és pénzügyileg majdnem példa nélküli, de azért a vezérelv egyelőre a *majd meglátjuk.*

Az október 2-án és 3-án zajló „helycsináló buli" várhatóan elegendő lehetőséget kínál a fogak fehérének kimutatásához, a könnyen produkálható és olcsó vicsorgás bevetése nélkül is.

A zenei kínálatból: *Palermo Boogi Gang. Manusok Acustic Band, Villa Negro Jazz Quartett* pénteken. *Nap's és Levelező Tagozat* (Képzőművészeti Főiskola), *Art Swing, Puki (vagy Pooki,* esetleg *Pooky,* netán *Puky) Boogi* szombaton. Előfordulhat, még a *Betty Blue* és az *efZámbó Happy D. B.,* továbbá a keveredésre hajlamosak jam-mé alakulása is.

Csendes meditációk, alkotói hitvallások, és a fülbe gyónás különféle formulái majd egy más alkalommal lesznek porondon.

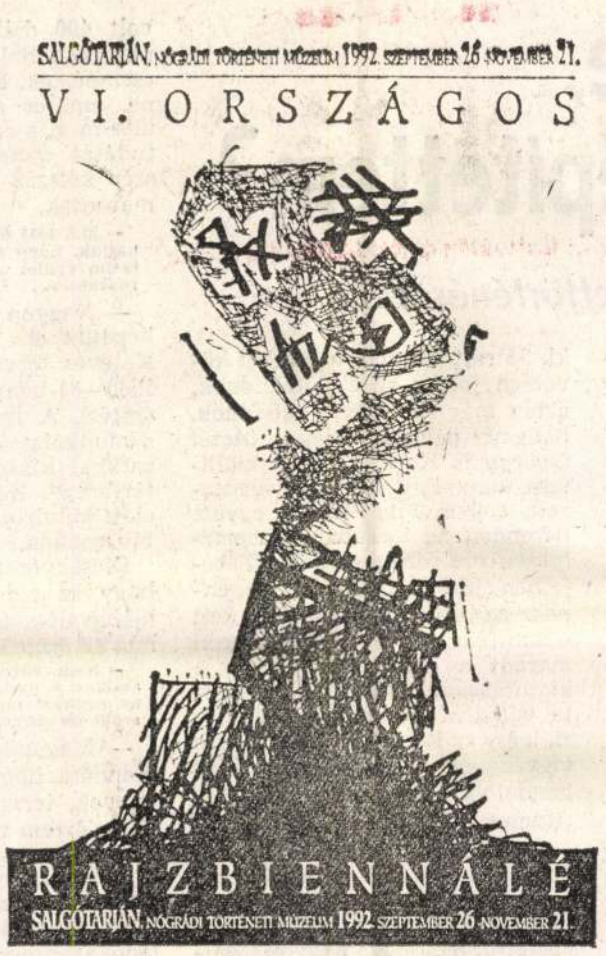

Koncz Zsuzsa koncertje

Sportcsarnok, október 3-án, este fél nyolckor

Késő harmincasok, jó negyvenesek! Itt a nagy alkalom egy kis együtt sírásra! Emlékeztek még, amikor először csendült fel, hogy..... (ide mindenki beírhatja kedvenc nótáját.) Jelszó: Ki tudja, mikor leszünk újra együtt!

Tamtam Klub

XIII., Csanády u. 19. október 3-án, este 8 óra

A klub vendége Luana Silverberg Willis (USA) táncművész lesz. A program: kis tánc, nagy beszélgetés.

Minden idők legjobb filmjei és rendezői

Láng Művelődési Központ, XIII., Rozsnyai u. 3.

Az első vetítés október 3-án, délután 3 órakor lesz. Az öt évre tervezett sorozat mintegy „normál" egyetem keretében — áttekinti az egyetemes filmtörténetet a klasszikus filmművészettől a legmodernebb irányzatokig, alkotói törekvésekig. Kizárólag olyan filmeket mutatnak be, amelyek nemcsak megvalósításuk időpontjában, hanem ma is rendkívüli művészi erővel hatnak a nézőkre és a filmmel foglalkozó szakemberekre. A sorozat érdekessége, hogy egy-egy évben mintegy keresztmetszetet ad a filmtörténetből — azaz a klasszikus értékektől a modern alkotásokig válogat. Így minden év önálló egységet képez. Minden előadás után részletes filmelemzést, filmvitát tartanak, amelyek — többek között arra keresnek választ, hogyan kell „objektíven" elemezni egy látott alkotást. Feltétlenül szó esik a rendezők életművéről, a filmtörténetben betöltött szerepéről, a társművészetekhez (festészet, irodalom, zene stb.), illetve egyes tudományágakhoz (pszichológia, filozófia, vallástörténet stb.) való viszonyáról. Vetítésre és elemzésre kerülnek Griffith, Stroheim, Lang, Godard, Hitchcock, Scorsese, Bunuel és Ferreri ritkán látott alkotásai.

Az egyszerű és az elegáns világ

Osztrák Kulturális Intézet, VI., Benczúr u. 16.

Október 7-én, este 6-kor.

Lotte Ledl és Alexander Trojan — a Bécsi Várszínház tagjai — olvasnak fel Arthur Schnitzler, Franz Molnár, Peter Altenberg, Raoul Auernheimer és Christian Morgenstern műveiből. Az estet német nyelven tartják.

„2000 storytelling fesztivál"

Merlin Színház, V., Gerlóczy u. 4.

Október 8-án, este 7-kor.

Az est vendégeinek részletes listáját a 2000 októberi számában olvashatjuk. Az előzetes szórólap csak a főszereplő és udvarmester személyét közli: Takács Ferenc. A társaságok népszerű „takácsferije" és az angol tanszék legendás Takács tanár ura bizonyára nagyszerűen fogja alakítani ezt a szerepet.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

E héten válaszol:

Bata Imre

GERENDELI GYÖRGY, DOMBEGYHÁZ. — „Halálának ötvenedik évfordulóján országszerte megemlékeztek Móricz Zsigmondról. Ezt tette — sajátos módon — az a hivatalos lektor is, aki a Nemzeti Alaptanterv harmadik változatának irodalomanyagáról mondott véleményt. Szerinte klasszikusunknak »minden könyve lelki durvasággal tűnik ki«. A Légy jó mindhaláligot, Mándy Iván szavaival: »ezt a csodát«, iskolai és társadalmi tekintélyrombolásban marasztalja el. Egy szó, mint száz, a Móricz-műveknek szerinte nincs helyük a tantervben." Tisztelt Uram, ez a lektor megérdemelné, hogy kiírjuk a nevét, de fontosabbnak tartom, ha minősíthetetlen állításait, ez állítások forrását megjelölnénk. Ön azt írja: „mondott véleményt". Mondott? Ki hallotta? Mert a szó elszáll, s az illető utóbb azt mondhatja, nem ezt mondtam, itt „csúsztatnak", belemagyaráznak! Ha pedig nem mondta, hanem írta, akkor hol van az a dokumentum? S mindez a kérdésnek azonban csak lényegtelen — bár igen veszélyessé tehető — mozzanata. — Ami azonban a fontosabb, mert a lényeges mozzanatokat illeti, ne tessék félteni Móricz Zsigmondot. Az se számít, benne van-e a tankönyvben vagy nincsen. Móricz Zsigmond egész életműve a nemzet szellemi vagyonának elpusztíthatatlan része, romolhatatlan kincs. Nem az számít, hogy mit állít róla a mindenkori „hivatalos lektor", hanem amit például Mándy vagy Esterházy Péter ír erről a vagyonról, vagy akár ön, netalán én, akik érzékenyen olvastuk és olvassuk Móricz Zsigmondot. Az ő életműve olyan hegykúp, amit ha körüljárunk, folyton más és más szépséget mutat, megunhatatlanul változatosat. Mostanában nekem a tanulmányai és publicisztikai írásai szereznek nagy örömöt. Hogyha pedig egy „hivatalos lektor" olyasmiket mond vagy ír, amikről az ön jegyzetében szó van, az csak a mai hivatalosságot minősíti, semmit nem árt Móricz Zsigmond írói utóéletének.

MAGYARI BARNA, GYULA. — Ifjú kollégám, aki költőnek mondja magát beküldött prózai írása levélmellékletében, főiskolai hallgató, s ez az, ami leginkább megnyugtat engem, hiszen a költészet — ugye — kimaradt a modern munkamegosztásból, tehát nem nyújt megélhetést, s a beküldött, riportversenyre szánt próza meg nem felel meg igényeinknek. Természetesen teljesítjük kérését, visszajuttatjuk, mert nem közöljük a beküldött írást, hiszen minél előbb vissza szeretné kapni, hogy máshol próbálkozhassék vele. Vagyis föl sem merül tudatában, hogy esetleg azért nem kerül közlésre küldeménye, mert nem felel meg a közölhetési szintnek. Pedig éppen erről van szó. Horthy István tragikus hősi halálával kapcsolatos írásából ugyanis éppen az hiányzik, ami ilyenkor a legfontosabb: a forráskritika. Minden tiszteletem az idős férfiúé, ám az egykori tragikus történetnek irodalma van, legalább azzal szembesíteni kellett volna az emlékezők állításait. Emlékezőket írok, mert ketten vannak, de az igazi tanúra csak egyikük emlékszik, másikuk — Pista bácsi.— csak azt tudja megerősíteni, hogy Horthy István egyedül repült, mert a közben történt gyanús esemény miatt úgy döntött, hogy egyedül száll föl gépével. „Biztos történik velem valami, ezért ti ne repüljetek velem! Ha nem térnék vissza, a látottakról ne szóljatok senkinek, hisz az életetekbe kerülne! — mondta, majd beszállt a gépbe." Nos, ifjú kollégám, ebben az idézetben benne van, milyen is az ön írása, amivel riportversenyünkön szeretett volna részt venni. Nincs a világon ember, aki az ön által fölvázolt helyzetben ilyen naivságot mondana.

SZEREDAI ZOLTÁN, BUDAPEST. — Ausztráliában élő unokaöccsének levelei valóban érdekes és értékes személyiség megnyilvánulásai, s bizonyos, hogy az ottani magyar emigráció életéről szóló monográfiához kitűnő adalékoknak minősíthetők, de önmagukban mégsem bírnak olyan általánosabb jelentőséggel, hogy azokat irodalmi értékűnek tekinthetnénk. Mindenesetre megköszönöm, hogy olvashattam az unokafivér levélszövegeit, azért reflektálok rájuk, mert ön azt írja kísérőlevelében, hogy ha nem felelnek meg nekünk unokatestvére levelei, segítsünk „máshol" elhelyezni őket. Sajnos, a fentebbiek értelmében nem segíthetünk. De a leveleknek, kivált együttesüknek muzeális gyűjteményben volna a helyük.

Élet és Tudomány – a tények lapja

Bontsam le, amit harminc évig építettem?

– Beszélgetés Kovács Péter művészettörténésszel –

Gyerekként, 1944 augusztusában került Budapestre, majd huszonhárom éves művészettörténészként feleségével és évfolyamtársával, Kovalovszky Mártával a székesfehérvári István Király Múzeumba. Három évtizedes, a huszadik század magyar művészetét és a kortárs képzőművészetet reprezentáló programjuk most, a befejezéséhez közeledve, Európa-hírű, akárcsak az intézmény, ahol a háború után mindössze negyvenezer tárgyat őriztek (köztük mintegy kétszáz műalkotást), s ahol most közel kétmilliós a leltár (mintegy tízezer képző- és iparművészeti alkotással). A jeles ókortörténész, Fitz Jenő nyugdíjba vonulása után, 1986. január 1-je óta ő a múzeum igazgatója...

Illetve csak volt. Néhány napja — a volt egyházi ingatlanok visszaadását előíró törvény Fejér megyei végrehajtása közben — benyújtotta lemondását a megyei közgyűlés elnökének.

— Az István Király Múzeum legendás hely, nemcsak a legnagyobb magyarországi régészeti gyűjteménye miatt, hanem azért is, mert az évtizedek során a modern, avantgárd képzőművészet fellegvára jött itt létre.

— A felfutás a hatvanas évek elején kezdődött, s egyértelműen Fitz Jenőnek köszönhető, aki minket, művészettörténészeket is megnyert tervei megvalósításának. Korábban itt egyáltalán nem dolgozott művészettörténész. Három évtizedes kiállítási programunkhoz az igazgató nem anyagiakkal nyújtott hátteret — pénzünk úgyszólván egy fillér sem volt akkor —, hanem szellemében, műveltségével és tekintélyével. Elsősorban persze azzal, hogy keményen állta a későbbi politikai támadásokat. Ma ő vezeti a gorsiumi ásatásokat, ő szerkeszti Alba Regia című évkönyvünket, az osztrák régészeti akadémia tagja, nincs olyan hely Európában, ahol ne ismernék a nevét és munkásságát.

Egy évvel azután, hogy idejöttünk, „tanácsosították" a múzeumokat, állami „kézből" a Fejér Megyei Tanács tulajdonába kerültünk.

Ebben az esztendőben, 1963 májusában rendeztük meg a fehérvári Csók Képtárban a Csontváry-kiállítást, ami nekem, a pályakezdőnek, valóságos csodát jelentett. Ez volt az első olyan esemény, amelyre szinte népvándorlás indult Budapestről. A fővárosi pártvezetők bizonytalankodtak, nem is engedték, hogy a Nemzeti Galéria főigazgatója nyissa meg a kiállítást, a megyei tanács elnökére bízták a dolgot. A vége az lett a történetnek, hogy Csontváryt megtekintette *Nyina Hruscsova* is *Kádár Jánosné* társaságában, s másnap elrendelték a lebontását, hogy a Szépművészeti Múzeumban nyithassák meg újra.

Ekkor ébredtünk rá, hogy Fehérváron érdemes egy nagy ívű kiállítási programot elkezdeni — összefogva akkori kezdő, fiatal művészettörténészekkel és idősebb nemzedékbeli kiváló személyiségekkel, amilyen például Nagy Lajos volt —, amely a század magyar művészetét reprezentálná, s amelynek máig sem értünk a végére, de amelyet szeretnénk igazán méltóképpen befejezni... Ha ma kézbevesszük a régi, szegényes nyomású katalógusokat, akkor megállapíthatjuk, hogy nincs szégyenkeznivalónk...

— Említetted, hogy gyakran értek benneteket politikai támadások...

— Az első években a politika alig figyelt fel ránk, a hivatali mechanizmus kialakult útjaiból csapásaiból talán egy kicsit kiesett a vidék. Mindig mi készítettük a legvastagabb éves munkatervet, s azt hiszem, hogy a minisztériumban ezeket nem olvasták el, csak automatikusan jóváhagyták.

A botrányok akkor törtek ki, amikor már kortárs képzőművészeket kezdtünk kiállítani, akik Budapesten alig vagy (sokan az 1945-ös rendszerváltástól kezdve) egyáltalán nem állíthattak ki. Jó sajtónk volt, a híreket követően jöttek az első telefonok, aztán már nemcsak a telefonok, hanem például maga *Aczél György* is *Korniss Dezső* kiállítása után. Egy vasárnap ideutazott, engem Fitz Jenővel együtt berendelt az irodába, és *személyesen ordítozott velünk.* (Zárójelben jegyzem meg, hogy ennek az ordítozásnak nem lett semmiféle folytatása, mindenki maradt a helyén, folytattuk a kiállításokat, holott, ha azt akarta volna, a titkárnője is elintézi, hogy az itteni elvtársak tálcán vigyék elé a fejünket... Úgy gondolom, az jellemző volt Aczélra.)

Minden botránynak megvolt a koreográfiája, de csak két-három évre dugult el a programunk 1969 után, ekkor a kortárs művészetről lemondva nagyon izgalmas néprajzi kiállításokat csináltunk... És a népvándorlás folytatódott. A hetvenes évek közepétől már konkurenseink is akadtak előbb vidéken, aztán a fővárosban, a konkurensek pedig hamarosan „összedolgozókká", együttműködőkké váltak.

— Időközben kinőttétek a régi épületet...

— A mai Országzászló téren álló házat már a hatvanas évek végére kinőttük, s kénytelenek voltunk a város több pontján raktárakat, filiálét kialakítani. Végül 1978-ban a Fő utcában levő egykori ciszterci rendházból kiköltözött a középiskolai fiúkollégium, és az épületet a mi kezelésünkbe adták át.

Ezt a házat a 18. század közepén a jezsuiták építették, gyönyörű barokk műemlék, amelynek az idők folyamán nagyon sok gazdája volt. A jezsuiták szétkergetése után a pálosoké lett, majd katonai kórházat rendeztek be benne, 1813-ban ajándékozta végül Ferenc császár a ciszterci rendnek. Amikor a miénk lett, olyan volt, mintha nem egy, de két szovjet hadsereg is átment volna rajta. A mostani igazgatói irodában például fürdő volt 400 diák számára, lebetonozták, fallal kettéosztották, kicsempézték. Én még jártam benne, amikor áthatolhatatlan gőz ülte meg, s csak a régi mesterek tudását dicséri, hogy a csodaszép kétszáz éves stukkók megmaradtak.

— Ma, 1992 őszén, nyugodtan mondhatjuk, hogy kívül-belül talán a legszebb épület a megyeszékhely belvárosában...

— Nagyon kemény munkával kezdtük el a ház felújítását. Kétéves tervezési periódus után 1980—81-ben indítottuk el az átépítést. A fejünk felett folytak a munkálatok, igen súlyos áldozatokat kívánt minden munkatársamtól. Néhány hónappal ezelőtt költöztem be a mai igazgatói irodába.

Dicsekvés nélkül mondhatom, hogy az áldozatok nem voltak hiábavalók, igen kitűnő múzeumot sikerült létrehoznunk.

— Nem ébredtek félelmek benned, amikor a parlament tárgyalni kezdte az egyházi ingatlanok visszaadásáról szóló törvényt?

— Magánügy ugyan, de elmondom, hogy én hívő katolikus vagyok, természetesnek éreztem — és érzem még ma is —, hogy az egyház és a rendek jogos tulajdonaikat visszakapják. Számolni kell azonban azzal a szomorú ténnyel is, hogy az ingatlanokat *nincs kinek* visszaadni. A ciszterci rend legfiatalabb tanára is túl van a hetvenedik életévén, egy szerzetes tanár kiképzése pedig minimálisan tíz évig eltart.

Tudomásom szerint körülbelül ötven, többségében munkaképtelen korú ciszterci szerzetes él ma Magyarországon, tehát nem lehet újraszervezni a ciszterci gimnáziumokat egyszerre Pécsen, Egerben, Székesfehérváron, Budapesten és az apátság székhelyén, Zircen. Nem éreztem tehát a realitását a rendház visszaigénylésének a törvény tárgyalásakor, s az is megnyugtatott, hogy a jogszabály szerint még ha átadásra kerül is egy-egy épület, a benne eddig jelen volt funkciók *nem sérülhetnek.*

Azt tartottuk volna ésszerűnek, ha a rend igényeit nem az eredeti, hanem egy másik ingatlan visszaadásával elégítették volna ki. Hiszen nemcsak a múzeum újjáépítése kerül újabb becslésünk szerint *több százmillió* forintba, hanem az új rendház visszaalakítása is egy szerzetes közösséget kiszolgáló épületté: konyha, fürdőszobák, közösségi helyiségek újraépítése...

Azt hittem, hogy valahol valakik gondolkodnak azon, jut-e minderre pénz.

— És nem?

— A megyei önkormányzat elnöke kijelentette, hogy az egyház érdekei állnak mindenekelőtt. Felszólítottak, hogy ürítsük ki a földszintet egyetlen — illetve az elmúlt napok hírei szerint kettő — ciszterci tanárnak, az is meglehetősen absztrakt, hogy hová... hová ürítsük. Az épületben hihetetlen értékek vannak, a tavasszal ellopott, de szerencsésen visszakerült úgynevezett „táci Vénusz" például több, mint egymillió svájci frankot ér... Nemcsak a biztonsági központ leszerelése, a bizonytalan és költséges költözködés veszélyezteti azokat az értékeket, amelyeknek a védelméért felelősek vagyunk, de ha valaki idejön lakni, ő is kényelmetlen helyzetekbe kerülhet...

Levelet írtam a zirci apát úrnak, s egy komplex megoldás keresését javasoltam neki szerencsétlen, mindkettőnk számára hátrányos részmegoldások helyett. A levelem másolatát természetesen elküldtem a fenntartónknak, a megyei közgyűlés elnökének is, aki erre mindenfajta tárgyalástól, konszenzuskereséstől, levelezéstől és nyilatkozattételtől eltiltott. Felszólítottak, hogy alakítsunk ki egy lakást az említett ciszterci szerzetestanárnak, de a felszólítás a felelősség kérdését megkerüli, az anyagi háttér biztosítására csak ígéreteink vannak, a műemléki hozzájárulás sem érkezett még meg, ráadásul az atya Székesfehérvár városától időközben már kapott egy belvárosi lakást... Újabban viszont személyzet elhelyezéséről s szó van, vendégszobákról... Tehát kiszorítósdi kezdődött.

Ebben a hónapok óta tartó küzdelemben föl kellett mérnem, hogy nem tudom tovább betölteni azt a szerepet, amelyet múzeumigazgatóként be kellene töltenem, nem tudom megvédeni — *s nem az egyházzal, hanem a megyei közgyűléssel szemben!* — a múzeum érdekeit. Erkölcsi kötelességem, hogy ennek a konzekvenciáit levonjam.

Tőlem most azt várják, hogy bontsam le, amit pályakezdésem, 1962 óta építettem, harminc év fizikai és szellemi építkezését. Hát, tudod, erre már — most, néhány évvel a nyugdíj előtt — nem vállalkozom.

— Köszönöm, hogy beszélgethettünk.

Hell István

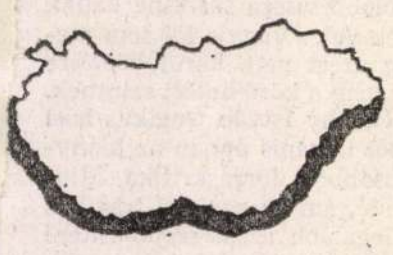

Magyarországról jövök

„Magyarországról jövök, hölgyeim és uraim, ismerik ezt a messzi földet? Mondhatatlanul vonz és izgat engemet ez a sajátságos föld, de nagyon nehezen szánom el magamat, hogy Magyarországra utazzam, mert a vonat reggel hét órakor szokott indulni a Nyugati pályaudvarról Magyarország felé, és ez borzasztó. Pláne téli reggel. Milyen barátságtalanok a pályaudvarok csarnokai.

Milyen sokáig áll ez a vonat. Alhattam volna még vagy tíz percet. Áll, áll. Nem, elindul, már curukkol a pályaudvar, teherkocsik jönnek mozdony nélkül, meg raktárak, meg gépházak, meg palánkok, meg farakások, szemaforok, híd, állatkert, vurstli, Angolpark, kaszárnya, ügetőverseny-pálya, nyaralófalvak Vecsésig, Vecsésen túl Magyarország..."

Szép Ernő: Magyarországról jövök

Hegyi beszéd

A szentimrei templom üzemel. Üzembe helyezték, az új plébános fogalmazott, így de hát istenem: ha csak ennyi szocialista stilisztikai métely maradt volna ránk. Az üzem vasárnap tíz órakor kezdett működni, negyvenegy év után először misére jöttek át *Rönökről.* Alsóról és Felsőről. Úgy, ahogy jöttek békeidőben, búcsúra nyolc-tízezren, bakszekérrel, szomszédság fürtökben. Alpokalján, faluszélén miséztek, vasárnapoztak, heverésztek. Az *Írott-kő* felől fútt a szubalpin szél. Bukolikus volt a kép, mondhatták volna a rönökiek, de nem ezt mondták. Mert a magyar Alpesekben már a háború előtt motorizáltak, menetrend szerint jött a busz, vitt föl a síparadicsomba, a hójelentést még a pesti Rádió is bemondta.

Aztán jöttek, akik jöttek. Battonyától Nemesmedvesig. Szentimre templomkertjét kettészelte a vasfüggöny, maradt a bukolikus kép, csata után.

Aztán megint csak jött, ami jött: hegyeshalmi versenyfutás a történelemmel, a baráti országok fővárosain keresztül, át falakon, függönyökön, bársonyoson, véresen és át békés átmeneten Rönökig. 5 millió schillinget összeadni, cserepest, rézművest hívni már nem volt nehéz. Most vasárnap a templomban már miséztek. A lépcsőről lejövet a tizenharmadik lépés Ausztria. Határtalan érzés — mondta egy asszony, aki Sümegről jött kocsival, szomszédság fürtökben. A templom üzemel — mondta a plébános.

—ffy—

Az újrakezdés asszonya

Csornán két fogalom is létezik. Az egyik a vasúti resti, a másik *Rézmán Teréz.* Rézmán Teréz tehát fogalom. Nem volna jó barkochbafeladvány. Egyszer persze, az is megérne egy misét, hogy miként kerülhet egy tál babgulyás, egy adag vörösboros szarvasgerinc burgonyafánkkal, gesztenyepalacsinta, és aperitif, degisztíva, komplett szerviz, mindösszesen *286 forintba,* de erről majd máskor. (Nem állhatom meg: cserépkályha, lambéria, kapitális agancsdíszek, ahogy kell, a pincér kötényén halvány foltokban ott a menü). De most Rézmán Terézről, mert ő sokkal fontosabb. Szült négy gyereket. Rettenetes szegénységben élt. Rettegett a villanyszámlástól, aztán egyszer csak klubot szervezett, segítette az alkoholistákat, a veszélyeztetetteket, vállalatoknál kuncsorált pénzt, vezérigazgatók előtt remegett, és ha kapott valami kis támogatást, hazament és nézte hogyan hancúroztak a gyerekek az izzadó, remegő kezű idültekkel. Nézte, mert örömét lelte benne. A klubot ő teremtette. Nem sok kellett hozzá, az a megyei első titkár, aki Hofit kirúgta Győrből, keresztbe tett Csornán is. Rézmán Teréz újrakezdte. Játékokat, ötleteket gyártott, abból aztán *természetesen* miszsziót nyitott, 'hogy nyílt a második gazdaság, hát kereskedni kezdett — na nem nagyon, először csak kicsiben —, ruhában, cipőben „utazott", 'hogy nagyobbra nyílt a gazdasági szelep: egyenesen *vállalkozó* lett. Megjárta a szomszédságot, Európa kerékpárosainak hazáját, *Albániát.* Akik annak idején nem mentek Brindisibe, most menekültek Csornára. Rézmán Teréz nemzetközi egyezményt írt alá. Legutóbb vett egy nagy raktárat, céget vezet. Így mondta. Százszor kezdte újra, ma, amikor százezreket fojtogat egyetlen újrakezdés. Az újrakezdés asszonya kétségkívül Rézmán Teréz. (És nem Petrasovits Anna.) Ez a csornai fogalom. Majd egyszer a restiről is.

—pálffy—

Zagyvarónán ég a szemét

Döglött nyúl, oszlott csirke, élő kisragadozó, biotrágya, építkezési sitt — s a hulladéktelep környékén lakók nagy része beteg. Valaha 300 méter volt a hivatalos védőtávolság, most ezer — de már ki-ki elhelyezkedett, no meg a szemét is egyre terjeszkedik, hisz' boldog-boldogtalan hordja oda a maga salakját. A bírság olyan nevetséges, hogy szinte kiszabni sem érdemes, állítja a tisztiorvos. A helybéliek már a levegőbe se szívesen beszélnek, olyan büdös a környék.

Zagyvarónán betelőben a pohár. És, ha látnák, hogy mivel.

R. G.

Felelős szerkesztő: Simkó János
Az összeállítás Erdélyi István, Sándor Katalin, Tisbér Erzsébet, Trebits Péter rádióriportjai alapján készült.

Kovács Péter művtört

Az adóprés már kezd európai lenni

(Folytatás az 1. oldalról)

nánk köznapi nyelvre: nekünk, állampolgároknak százhúszmilliárd forinttal kerülne többe az élet. Csakhogy a honatyák megkongatták a vészharangot. Attól tartanak, ezt az újabb terhet már nem viselnék el a családok.

A tervezet egyik kidolgozójával, a Pénzügyminisztérium forgalmiadó főosztályának megbízott vezetőjével, *Csobánczy Péterrel* beszélgettünk a kétkulcsos áfáról.

— *Egyes találgatások szerint a kétkulcsos áfa bevezetését az IMF „kérte". Van ennek valamilyen alapja?*

— A Nemzetközi Valutaalap (IMF) a gazdasági folyamatok fő vonulatait figyeli, mint például a költségvetési hiány arányát a GDP-hez viszonyítva (bruttó hazai össztermék). Tehát nem „kérték" a kétkulcsos áfát. A tervezet kimunkálásának három legfontosabb indoka között azonban előkelő helyen szerepel a költségvetési hiány, s annak csökkentése. Hangsúlyozom: csökkentése, mert még a kétkulcsos áfától sem várható a hiány teljes finanszírozása.

— *Milyen további okok hívták életre a kétkulcsos áfa tervezetét?*

— Készítettünk egy felmérést, és arra a meglepő eredményre jutottunk, hogy a jelenlegi áfa-rendszer is „kétkulcsosként" funkcionál. Ha a potenciális adót száznak vesszük, kiderül, hogy negyvennégy százalék jut a „nulla kulcsra", negyvenhat a huszonöt százalékos kulcsra és mindössze öt százalék esik a tizenöt százalékos kategóriába. (A fennmaradó öt százalékot a speciálisan adózók, mint például a költségvetési intézmények teszik ki.) A fogyasztási szerkezet ilyetén alakulása mellett az igazi kétkulcsos áfától remélhetünk többletbevételt.

— Végül a harmadik fontos szempont az volt — folytatta a főosztályvezető —, hogy 1993-ra egységes pénzügyi „mező" jön létre Európában, s közelítenünk kell a Közös Piac országainak adórendszeréhez. Tekintettel arra, hogy Magyarország nem tagja a Közös Piacnak, hanem csak társulási szerződést írtunk alá, ez inkább csak elvárás, vagy ajánlás, de nem követelmény.

— *Ha elfogadják a tervezetet, mennyivel fizetnénk több adót?*

— Az idén a forgalmi és a fogyasztási adóból 335 milliárd folyt be, jövőre ugyancsak ebből a kettősből 455 milliárd áramolhatna a költségvetésbe. Vagyis megközelítően negyedével több.

— *A kétkulcsos áfa milyen inflációs hatásokkal járhat?*

— Számításaink szerint az új áfa-rendszer mindössze hatszázalékos inflációt gerjesztene, s a további inflációs hatásokat figyelembe véve sem lenne magasabb a dárgulás tizenhat-tizenhét százaléknál. Vagyis kedvezőbb lenne az ideinél, szó sincs tehát elszabaduló inflációról.

— *A háromkulcsos rendszer huszonöt százalékos adója az iparcikkeket sújtotta — vagyis némi túlzással azokat a termékeket, amelyek nem elengedhetetlenek a napi életbenmaradáshoz. A kétkulcsos áfa nyolcszázalékos sávja viszont a tejet, a kenyeret, a legalapvetőbb élelmiszereket is megdrágítja. Ezt nem lehet kivédeni azzal, hogy nem vásárolják meg az emberek . . .*

— Sajnos valóban így van. Az általunk készített előzetes felmérés is megállapította: a kétkulcsos áfa az inaktívak, a többgyermekesek és az alacsony jövedelműek számára jelenti a legnagyobb terhet. Csakhogy, ha a személyi jövedelemadó plafonját emelnénk, az meg a vállalkozást fogná vissza. Bármelyik ujjunkat harapjuk meg, egyformán fáj.

— *A parlamenti ellenzék erősen támadta az elképzelést.*

— Nemcsak az ellenzék — szúrja közbe a főosztályvezető.

— *Tehát a honatyák többsége támadta az elképzelést, mert tartottak attól, hogy ez már meghaladná az emberek — sokat emlegetett — tűrőképességi határát. Mégis, a társadalmi robbanás veszélye ellenére is szükség van a többletadóra?*

— Ennek eldöntése a politikusok dolga. Mi csak — a lehetőségeket figyelembe véve — elkészítettük a tervezetet. Sajnos, ilyenek a lehetőségeink.

Mátrai Tibor

*

Az MSZOSZ szakértőinek a jövő évi költségvetésre vonatkozó javaslatai nagyrészt kezelhetőek. A megbeszélés jó légkörű, hasznos volt — mondotta az MTI-nek *Pongrácz Tibor*, a Pénzügyminisztérium közigazgatási államtitkára arról a szakmai konzultációról, amelyet a tárca delegációja az államtitkár vezetésével folytatott az MSZOSZ székhelyén Nagy Sándor elnökkel és a szövetség szakértőivel. A megbeszélésen az 1993. évi költségvetés irányelveit és az 1993—94-es gazdaságpolitikai koncepciót tekintették át a két fél szakértői. A tárgyalást — a parlamenti pártokkal folytatott eszmecserékhez hasonlóan — a Pénzügyminisztérium kezdeményezte.

Pongrácz Tibor elmondta: a magyar gazdaság jelenlegi helyzetét figyelembe véve, az MSZOSZ a költségvetési hiányt elviselhetőnek ítéli. Az MSZOSZ szakértői kifogásolták, hogy a jövő évi költségvetési tervezet a többi jövedelemtulajdonoshoz, az államhoz, gazdálkodó szervezetekhez képest a bérből és fizetésből élőkre nagyobb terheket ró.

Az MSZOSZ alapvetően egyetértett a kétkulcsos áfa bevezetésével, de a szakértők bizonyos termékeknél, például az alapélelmiszereknél a nulla kulcs fenntartását javasolták. Az MSZOSZ is indítványozza a nagy elosztási rendszerek reformját a lakosság érdekeinek szem előtt tartásával.

A konzultáción szó volt a lakásépítés, az új lakások 25 százalékos áfájának jövő évi tervezett bevezetéséről. Az MSZOSZ szakértői azt javasolták, hogy a lakásvásárlás és -építés során a rászorulók általános támogatása helyett a PM dolgozza ki a rászorultság normatív rendszerben történő megállapítását, támogatását. *(MTI)*

Konrád szerint megjelent a legitim gyűlölet

Charta-felvonulás — virággal

„Ha egy kormánypárt megengedi magának, hogy tagjai a szerveződő szélsőjobboldallal szoros kapcsolatban legyenek, az nem egyszerű cinkosságra utal" — jelentette ki kedden *Konrád György*, a Demokratikus Charta által rendezett nemzetközi sajtótájékoztatón, amelyet a csütörtökre meghirdetett békés demonstráció apropójából rendeztek. Konrád szerint azért van szükség a demokratikus gondolkodású emberek akaratának eme mostani közös kinyilvánítására, mert megjelent Magyarországon a legitim gyűlölet, elvadulást hozva a közéletbe, félelmet az ország polgárai körébe. *„Ma mindenkinek, a múlt szombati tüntetés értelmes embereinek is meg kell kérdezniük önmaguktól: mit akarnak?"* — hangsúlyozta Konrád. Agresszív ideológiát és elszigetelődést a haladó világtól és még önmaguktól is, vagy gyűlöletmentes, szolid demokráciát. A szónok végezetül kijelentette, minden jóakaratú embert várnak a csütörtöki felvonulásra, ahol nem az ideológia, hanem az egy szál virág lesz a résztvevők közös nevezője. Mert mint mondta, csak egy dialógusközösséggé változtatott országnak van esélye a boldogulásra.

Mint a Charta szóvivőinek tájékoztatójából megtudtuk, a 24-i találkozó színhelye a Petőfi-szobor, ahol este fél hattól gyülekeznek a részt venni kívánók. Pontban hatkor *Hobót* és *Kovács Krisztát* követően többek között *Jancsó Miklós* filmrendező, *Darvas Iván* színművész szól az egybegyűltekhez, és *Donáth László* evangélikus lelkész „megáldja a menetet". Ezzel párhuzamosan már hat órakor megkezdődik a Kossuth téren a felvonulók megérkezéséig tartó zenés műsor, majd a tervek szerint rövid szónoklatok hangzanak el. A demokrácia védelmében mondja el gondolatait *Mészöly Miklós* író, *Vitányi Iván* szociológus, *Konrád György* író, *Bródy János* zeneszerző, *Kerényi Imre* színházrendező, *Magyar Bálint* szociológus és *Mécs Imre* mérnök. Mint megtudtuk, Mécs az 1956-osok azon szárnyának nevében fog beszélni, akiket a TIB alapítóiként ismer a közvélemény.

A tájékoztatón egyébként több ifjúsági, vallási, érdekképviseleti és kisebbségi szervezet képviselője ismertette, hogy miért tartják fontosnak a csütörtöki megmozdulást. A *BIT* küldötte például tömören csak ennyit mondott: *„Az ifjúság számára Csurka Magyarországa nem ország, mi nyugodt légkörben, az értelem szavára hallgatva akarunk élni és tanulni."* A *TÉT* képviselőjének tájékoztatása szerint 60 szervezetük, köztük az *MSZOSZ* és a *LIGA* egyaránt úgy döntött, mozgósítja tagságát a csütörtöki tüntetésre, amelyre egyébként a szervezők elmondása szerint hétfőig több mint ötven civil szervezet jelentette be részvételi szándékát. A szóvivők még elmondták, hogy a „vidék" is reagált, Pécsről, Miskolcról, Szegedről és Nyíregyházáról kapták a hírt, megmozdulásaikat helyben fogják tartani.

Megkérdeztük a jelen lévő Donáth Lászlót, valóban meg fogja áldani a menetet? A lelkész kijelentette, a szombatit kellett volna megáldania, hiszen az Írás azt mondja: *„Áldjátok azokat, akik titeket átkoznak"*. Majd közölte, nagyon fontosnak tartja, hogy csütörtökön sokak jelenlétében ő is hozzájáruljon a szó gyógyító és tisztító erejének kísérletéhez. Mert minden olyan megnyilvánulást botrányosan meggondolatlannak tart, ami az általános értékeket rombolja, s amelytől nem határolódik el nyíltan a hatalom.

— Ez az idő nagyon becses — jelentette ki. — Ezért mondom újra és újra, nem hagyhatunk a számon kérő utódoknak korunkról olyan emléket, hogy mi voltunk azok, akik engedtük az ország első emberének gyalázását és a szabadság örömében sem voltunk képesek az egymás közti párbeszédre.

Tudomásunkra jutott, hogy az Agrárszövetség pártként jelentette be részvételi szándékát. Okáról *Nagy Husszein Tibor* főtitkár azt mondta a Népszavának: Rossz orvos az, aki az influenzavírust nem veszi komolyan, és megjelenése pillanatától fogva nem akar küzdeni ellene.

A vasasszakszervezet és a Kereskedelmi Szakszervezetek Szövetsége külön állásfoglalásban jelentette be az Országos Sajtószolgálaton keresztül, hogy támogatja a Charta kezdeményezését.

(szabó)

*

A szocialista párt is támogatja a felhívást, és kéri tagjait, valamint a párttal rokonszenvezőket, hogy aki teheti, vegyen részt a demonstráción — közölte az MSZP álláspontját az MTI-vel *Horn Gyula* pártelnök.

Késik az állami gazdaságok privatizációja

Az ÁVÜ sem látja a kárpótlás végét

Az agrárgazdaság privatizációja ellentmondásos, számos kritikát vált ki. A Magyar Agrárkamara a tapasztalatai alapján meghívta elnökségi ülésére az Állami Vagyonügynökség igazgatóját, *Rácz Ernőt*, és tájékoztatást kért a két nagy összekapcsolódó ágazat, a mezőgazdaság és az élelmiszeripar privatizációjáról.

Az állami gazdaságok között alig van még privatizált. Az átalakulás folyamata is lassú. December 31-ig valamennyi gazdaságnak át kellene alakulnia, de már most több helyről jelezték, ezt nem tudják befejezni a jövő év első negyede előtt, számos bizonytalansági tényező miatt. A Vagyonügynökség is érzékeli a földtörvény hiányát, nem látja még a kárpótlási folyamat végkifejletét. A gazdaságokban pedig a fizetőképtelenség, az őszi munkák sürgető „kopogtatása" akadályozza az egyéb tevékenységet.

A gazdaságokban vállalati biztosok működnek, tőlük kérte az ÁVÜ a vagyon felmérését és a decentralizálási tervet. Nem kívánják otrombán szétverni a gazdaságokat. Reális vagyonértékelést kérnek, és az értékesítésnél a piaci árakhoz alkalmazkodnak. Jelenleg az állami gazdaságok iránt jelentős az érdeklődés. Földet nem adnak el, de az ültetvény élettartamától függően tartós bérleti szerződéseket kötnek a befektetőkkel. A privatizációs bevétel ottmarad a gazdaságokban, ám abból sem személyi jövedelmet, prémiumot, jutalmat nem lehet fizetni, kizárólag adótartozást, tb-járulékot törleszthetnek vele. Ugyanakkor, mint azt állami gazdasági igazgatók a Népszavának elmondták, saját termékeikért olyan alacsony árat kapnak, hogy abból nyereség nem képződik, a működéshez szükséges anyagiak nincsenek meg. A kereskedelmi bankok pedig a termeléshez nem adnak hitelt.

Az élelmiszer-ipari vállalatok közül a kelendőbbek, mint a dohány-, a sör-, a növényolaj-, az édes- és a szeszipari üzemek már gazdára találtak. Teljes a bizonytalanság azonban a hús-, a baromfi-, a tej- és a gabonaiparban. Ezek az élelmiszeripar úgynevezett nagyüzemei, ahol a pénz hiánya megkövetelné a sürgős átalakulást és privatizációt. Két húsipari vállalat — a Pick és a Herz szalámigyár — a márkanév védelme érdekében rövid időn belül az Állami Vagyonkezelő Részvénytársasághoz kerül.

Nagy probléma, hogy a kárpótlási jeggyel az élelmiszer-ipari üzemekhez csatlakozni kívánó termelők háttérbe szorulnak. Ők ugyanis csak később tudnának fizetni, az élelmiszeriparnak pedig a működőképességéhez azonnal kellene a készpénz.

L. V.

Számlát ad a taxióra?

Utolsó szakaszába érkezett a taxisrendelet kidolgozása, tudtuk meg *Árva Lászlótól*, a Fővárosi Közgyűlés Fogyasztó- és Érdekvédelmi Bizottságának elnökétől. A tervek szerint a rendeletet még az idén a parlament elé terjesztik, hogy a jövő év elejétől már életbe léphessen. Ha elfogadják, az új szabályok — melyeket a bizottság közös egyetértésben dolgozott ki a Taxiskamarával, a pénzügyi tárcával s a Közlekedési és Hírközlési Minisztériummal — gyökeresen megváltoztatják a taxizás feltételeit. Ennek egyes részleteiről tegnap már hírt adtunk, így arról is, hogy az újfajta szabályozás alapján például egységes rendszámot kapnának a taxik. Csak az lehetne személyszállító, aki a szigorú vizsgákon megfelel. Limitálnák létszámukat is.

Árva László szerint például a mai több mint húszezerrel szemben a fővárosban elég lenne például 8—10 ezer fuvarozó. Az autókat olyan órákkal szerelnék fel, amelyek számlát adnának, és nemcsak a taxiórákat vizsgáztatnák külön, hanem az egész járművet egyben, hogy ne lehessen „felpörgetni" a számlálókat. Egy-egy ilyen taxióra körülbelül 50 ezer forintba kerülne, de a tervek szerint a költségvetés — adóvisszatérítés formájában — visszajuttatná a költségeket. Arról is vannak elképzelések, hogy a taxis társaságok megegyeznek egy maximált kilométerárban, aminél többet senki nem kérhetne. Lényeges változás lesz az is, ha elfogadják, hogy csak katalizátoros autóval lehet majd taxizni.

Árva László a fuvarozók megnyugtatására közölte: a változások bevezetése után lesz elég türelmi ideje mindenkinek arra, hogy a technikai feltételeket biztosítsa.

D. D.

Politika a kávéházban

A magyarországi Francia Intézetet értelmiségi találkozóhellyé szeretnék tenni az intézet vezetői. Ezt a célt szolgálja a hétfőn megnyitott francia kávézó és a programokat is ebben a szellemben állították össze. A fél évszázada Franciaországban élő *Fejtő Ferenc* például Közép-Európa jövőjéről és az európai integrációról tart előadást.

(MTI)

MÉDIAHAJÓ '92

Rádió- és tv-adások reggeltől estig

KÖZVETÍTÉSEK A MAHART „TÁNCSICS" FEDÉLZETÉRŐL ÉS A VISEGRÁDI KIRÁLYI PALOTÁBÓL

CSAVARJA A GOMBOT ÉS UTAZZON VELÜNK!

6.00—8.00 Napindító (Petőfi), 9.20—10.45 A Zene—szó és a Napközben egymást váltva a Petőfi és a Kossuth adón. Riporter: Harsányi Zsuzsa és Ércfalvi András, 11.00—12.00 Rádió Calypso Kőszegi Gábor, 12.00 Déli Krónika, 12.30—16.00 Rádió Calypso Kőszegi Gábor, 16.00 Délutáni krónika, 16.05 A Bartók Rádió irodalmi műsora. Műsorvezető: Liptay Katalin, 17.05 Magyarországról jövünk. Sinkó János jelentkezik a Kossuth adón, 18.00 Esti krónika, 18.30 Ráadás, 19.00 A Bartók rádió zenés műsora. Házigazda Liptay Katalin és Szigeti István, 21.05 Kossuth Klub. Szerkeszti Nej György. Riporter Farkas Zoltán és Mélykúti Ilona.

A HAJÓ-TV — KRAJCÁROS STÚDIÓ

Egy napra zárójelbe tesszük a frekvenciamoratóriumot!

Az adást a Duna két oldalán, a parttól 3—4 kilométerig lehet venni az UHF 29. csatornán (535,25 MHz) 10.00—14.00 óráig és 18.00—23.00 óráig.

A Táncsics délelőtt Visegrádra tart, míg 19.30-tól újra Budapest térségében hajózik, mindekori pozícióját közlik a rádióműsorok.

Az adót a Magyar Műsorszóró Vállalat segítségével a Hírtőzsde Lapkiadó Társaság üzemelteti, elnök-igazgató Iklódi András, főszerkesztő Enyedi Nagy Mihály.

Tandíj lesz, de miből fizetjük?

— Bármilyen meglepő is, a magyar állam évente egy hallgató képzésére átlagosan 350 ezer forintot, vagyis 3—4000 ECU-t költ, s ez ugyanannyi, mint Németországban — szögezte le a Művelődési és Közoktatási Minisztérium tegnapi sajtótájékoztatóján *Polonyi István*, a felsőoktatási és kutatási főosztály vezetőhelyettese.

Ebből csak egyetlenegy következtetést lehet levonni: változtatni kell a finanszírozási rendszeren. Ez meg is fog történni, a rossz hatékonyságú rendszert javítandó már kidolgoztak egy fejlesztési elképzelést, mely egyébként több hallgató felvételére ösztönözné az egyetemeket. Az új finanszírozási rendszerhez tartozik a tandíj is, mely, mint arról korábban már írtunk, 1993 szeptemberétől néhány hónapig mindenütt egységesen havi 2000 forint lenne. Később ez az összeg emelkedne és esetleg differenciálódna, igazodva a képzés valódi költségéhez. Mindenesetre az MKM pillanatnyilag érvényes elképzelései szerint 1994-ben átlagosan havi 3—4000, 1995-ben átlagosan havi 4000 forint lenne, mely utóbbi a felsőoktatás működési költségeinek 8 százalékát fedezné.

Lapunk kérdésére — vajon a tandíj kötelezővé tétele után alkotják meg a bankok a megfelelő hitelkonstrukciót, avagy ez feltétele lesz a tandíj bevezetésének — *dr. Biszterszky Elemér* közigazgatási államtitkár és Polonyi azt felelték: előbb megalkotja a parlament az új felsőoktatási törvényt, mint jogalapot, s csak azután lehet szó a kompenzálási lehetőségekről. Jelenleg háromféle elképzelés él: hitelkonstrukció állami garanciával; szóba jöhet az, hogy a hallgató szülei saját személyi jövedelemadójukból vagy adóalapjukból levonhatják a tandíj egy bizonyos részét; végül gondolkodnak azon is, hogy a családi pótlékot kiterjesztik a felsőoktatásban részt vevőkre is. Polonyi hangsúlyozta: 400 ezer lakás-előtakarékossági hitellevél van pillanatnyilag az OTP-nél, az is elképzelhető, jogszabállyal írják elő, hogy e megtakarítások nemcsak lakásvásárlásra, de tandíjra is felhasználhatók lesznek. Mindez azonban még hosszas tárgyalást igényel, s a Pénzügyminisztériumnak új jogszabályokat is alkotnia kell ezzel kapcsolatban.

A Népszava azt is firtatta, vajon havonta vagy egy szemeszterre előre, egy összegben kell-e fizetni a tandíjat, s azt a választ kaptuk: ezt még nem lehet tudni. Ha például lesz tandíjhitel, akkor esetleg igen, de azon is gondolkodnak, hogy ennek eldöntését az egyetemekre bízzák, ahogyan a tandíjmentesség megállapítását is.

Lapunk információi szerint az egyetemi ifjúság érdek-képviseleti szerve a napokban tanácskozik a tandíjügyről, s lesz némi hozzáfűznivalója.

— török —

*

Jánosi György (MSZP) tegnap a parlamentben a művelődési miniszterhez intézett interpellációjában a következőket firtatta: a tárca a felsőoktatási törvény elfogadása előtt kívánja-e módosítani az érvényes rendeletet, amely szerint tandíjat csak 3,0 tanulmányi átlag alatt kötelező fizetni és ez félévente legfeljebb 2000 forint lehet? A tandíjfizetési kötelezettség csak a tanulmányaikat megkezdőkre, vagy a már hallgatói jogviszonyban levőkre is kiterjed-e? A tandíj a tanulmányi hitelkonstrukcióra kötött pénzintézeti megállapítások függvénye-e, vagy ennek hiányában is bevezetik? Garantálja-e a minisztérium a tandíjmentességet a rászorulók számára?

Andrásfalvy Bertalan művelődési miniszter válaszában kifejtette: a jogszabályt a törvény elfogadása után fogják módosítani, és mindenkire vonatkozik majd. A tandíj bevezetését a hitelkonstrukcióhoz kötik, de a pénzintézetekkel csak a kormányrendelet megszületése után lehet érdemben tárgyalni. A kormány és az Országgyűlés pedig közös garanciát vállal, mert az Országgyűlés megállapítja az egy hallgató számára átlagosan évente nyújtott támogatást, és ezek odaítéléséről az intézmények, illetve a hallgatói önkormányzatok döntenek majd.

Jánosi György a parlamenttel ellentétben a választ nem fogadta el, mert nem érzett kellő garanciát a fölmerülő jogi kérdések megoldására.

CS. E.

Tovább forog a Cigánykerék

Pa-Dö-Dőék a szünetben is játszanak

Gy. Balázs Béla felvételei

Vári Éva, a Pécsi Nemzeti Színház tagja

A *Cigánykerék* című musicalt épp egy évtizede mutatták be a *Pécsi Nemzeti Színházban. Szakcsi Lakatos Béla* és *Csemer Géza* zenés darabja akkor újszerű volt, egyenesen meghökkentő. Aktualitása félelmetes. A Cigánykerék hamarosan a *Budapesti Kamaraszínházban* „forog" majd.

Csemer Géza: — A darabot annak idején a *Fővárosi Operettszínháznak* írtuk. A *Piros karaván* testvérdarabja lett volna, de az akkori vezetés leparancsolta a színpadról. Nem merték vállalni az előadás szociális és politikai mondanivalóját. Napjainkban újra fellángolt a fajgyűlölet. Az előítéletek visszaszorítására szánjuk ezt a bemutatót. A musical szórakoztató műfaj, de nem gondolati tartalom nélkül való.

A *Pa-Dö-Dö* Csemer Géza ötletére szerepel a produkcióban. *Lang Györgyi* Pécsett már játszott a darabban, *Falusi Mariann* viszont most mutatkozik be a Cigánykerékben.

Lang Györgyi: — Pécsett *Andresz Kati* volt a másik lotyó. Az Arany nevű prostituáltat kettőzve formáltuk. Szakcsi lejött meghallgatni bennünket, s azt kérdezte, nem lehetne, hogy mindig ketten énekeljetek? Megoldottuk.

Falusi Mariann: — Két szólisztikus számunk van, két táncos partnerrel. A másik dal jópofa dallam, jópofa ritmus. Györgyinek prózai szerepe is van, mert ő az egyik főszereplő elhagyott babája.

Vári Éva, a Pécsi Nemzeti Színház színésznője *Pestre* szerződött két szerepre. Az egyik a musical öregedő színésznőalakja.

— A Cigánykerék pécsi előadását Szegvári Menyhért rendező nevével jegyezték. Most is ő rendezi a darabot. Mi a különbség a színésznő számára a két koncepció között?

— Az a tíz év, ami azóta eltelt. Megváltoztatták kissé a szöveget. Mások vagyunk. Bizonyos mondatok ma már egészen másról szólnak.

— Nem tudom, jól idézem-e a finálé egyik dalának a szövegét, amely úgy szól, hogy aki sikkaszt, lop, csal, hazudik, az a nyerő. Szegvári Menyhért rendező miben látja másként a darabot?

— Az élet megkeményítette a történetet. A VIII. kerületben játszunk, a *Mátyás tér* és a kocsisor szomszédságában. Másság, deviancia, tolerancia mindennapos kifejezések a sajtóból. Tíz éve is léteztek, csak tabu témák voltak. Nem beszéltünk róla, most meg beszélni kell.

— Nem gondolja, hogy politikai felhangokat hallanak majd ki egyesek az előadásból? Cigánypártisággal gyanúsítják majd?

— Nem érdekelnek a politikai felhangok. Ha zsidóüldözést látok, vagy cigányellenességet tapasztalok, akkor én cigány vagyok, akkor én zsidó vagyok. Ha verik őket, ha bántják őket és ha nem azzal foglalkozik a világ, hogy megoldást keressen, akkor én ezen a nézeten vagyok. Itt a színpadon a cigányok is kiutat keresnek, meg akarják állítani a cigánykereket, hogy végre megállapodjon ez az embercsoport, és környezetéhez igazodva, tiszteségesen éljen. A darab nem ad felmentést a devianciának, de az előítéleteknek sem. Meggyőződésem, hogy az agresszió nem hozhat megoldást.

Várhegyi Andrea

Veszélyben az Írók Könyvesboltja

Kétségtelenül jó helyen, a Liszt Ferenc tér és az Andrássy út sarkán van az *Írók Könyvesboltja.* Működése gazdaságos, mégis veszély fenyegeti, hiszen a boltot irányító kft. egyik tulajdonosa a *Szépirodalmi Kiadó.* A kiadó viszont a csőd szélére került, és magával ránthatja az üzletet is. Ez a kérdés foglalkoztatja az írókat, a boltot szerető vásárlókat, a kiadót és a *Művelődési és Közoktatási Minisztériumot* is.

— Fél éve azon dolgozunk, hogy a kiadót és a boltot egyformán megmentsük — mondja *Gallyas Csaba,* a *Könyv, lap és irodalmi főosztály* vezetője. — A napokban minden hitelező aláírta a csődegyezséget. Ha a Szépirodalmi elkerüli a csődöt, következhet az átalakulása és utána a privatizációja. Éppen ezért a minisztérium semmiképpen nem szeretné, ha az Írók Könyvesboltját és a kiadót összekötő szálat elvágnák — ez senkinek sem érdeke. Hiszen éppen azon fáradozunk, hogy minél több kiadónak legyen saját üzlete, ahol bemutatkozhat. Mesterségesen szétválasztani azt, ami létrejött, csak végső kétségbeesésben lenne jó.

— De mi történik, ha a privatizáció során a Szépirodalmi vezetői úgy döntenek, hogy jó nekik egy kisebb, másutt levő üzlet és az Andrássy úti boltot nagy haszonnal mégis értékesítenék? Hisz ez az ügylet az anyagi gondjaikat hosszú időre megszüntetné.

— Teljesen elképzelhetetlennek tartom. Már csak azért is, mert naponta kétszer beszélek a Szépirodalmi miniszteri biztosával, *Pálffy Imre Péterrel* és megegyezik a véleményünk, hogy a boltot jelenlegi helyén, jelenlegi hangulatával, vásárlóközönségével együtt megmentsük.

Sz. Z. L.

SZÖGLETBŐL

Bertha Bulcsu

Ha Simkót behívatnák...

A hetvenes években már rég behívatták volna *Simkó Jánost* és *Varga Júliát* a pártközpontba vagy a minisztériumba, és az illetékes elvtárs elbeszélgetett volna velük a *Vidék Magazinjáról.* Az ajtóban, búcsúzás közben, csak úgy mellékesen ajánlottak volna nekik a szakszervezetnél, vagy másutt egy jól jövedelmező, kényelmes állást, a rádiózás helyett. A nyolcvanas években, már a legilletékesebb elvtárs, esetleg maga *Aczél* ment volna ki a *Rádióhoz,* egy kis délutáni beszélgetésre. — „Elvtársak, nagyon jó a Magyarországról jövök, különösen a koncepció, hogy végre a vidék is, az egyszerű emberek, nem örökké a város... A feleségemnek ez a kedvenc műsora... Ez a mi politikánk lényege, oda kell menni az egyszerű emberekhez, megszólaltatni őket... De elvtársak, az önök helyében én megnézném, hogy kit szólítok meg... Az a hazudozó tanácselnök, aki az ólomszennyezés miatt szaladgál a köjálhoz, tudják, hogy egy horthysta katonatiszt lányát vette feleségül?... Nem mondjuk elvtársak, hogy ne vegye el, azt vesz el, akit akar... De azért nem véletlen, hogy a három szennyezett falu közül, éppen az a tanácselnök kelti rosszhírét az iparosításnak. Nem mondjuk, hogy ne készítsenek műsort a gondokról. De elvtársak, vegyék észre a jót is, az eredményeket. Nézzék meg milyen házak épülnek vidéken, menjenek el *Barcsra* vagy *Bábolnára.* Menjenek oda és nézzenek körül. Lesz műsoruk egy egész évre..."

Ha divatban maradt volna a behívatás, kimenés, elbeszélgetés, Simkó János most az illetékes úrnak elmondhatná, hogy a mátraderecskei embereknek nemcsak a keserveiről, de megnyugvásukról is riportot készítettek. A házakba beszivárgó gázt szigetelték, s már csak 150 radont mérnek a lakásokban. Az emberek visszaköltöztek. — *„Most már olyan, mintha idehaza lennénk... Annyira megpihentünk, hogy reggel ébredtünk fel..."* — mondta egy öreg házaspár.

Mi persze gyakorta úgy érezzük, hogy nem idehaza vagyunk. A gáz, a szenny, a gyűlölet, a zűrzavar, gyanakvás, bizalmatlanság, pimasz arrogancia, a bűnözés sunyi vigyorgása, a megroppant magyar ház minden eresztékéből szivárog. — *„A szabadságnak ára van"* — mondta a magazin egyik jegyzetírója. Azt már én teszem hozzá, ha akarjuk, ha nem, meg kell fizetnünk ezt az árat. Az ár nagy. A relatív szabadság idején csak néhány dologtól féltünk, például a politikai rendőrségtől, most viszont mindentől. Önfeledten nem lehet megnézni egy kirakatot, utazni a villamoson, mert ellopják a pénztárcánkat, a moziból hazafelé kirabolnak bennünket. Egy felismerhetetlen eredetű tömeg hömpölyög velünk szemben az utcákon, s bármennyire is igyekszünk szeretni, de legalább tudomásul venni a létüket, tudjuk, hogy közülük minden ötödik veszélyt hoz ránk. A rendőrtől már csak mi félünk, a bűnözők, beleértve a legpitibbeket, legfiatalabbakat is, röhögnek rajtuk.

Az árba tartozik bizonytalan munkahelyünk, az *Akasztón* utcára tett negyven asszony, akiket éhbérért dolgoztattak a cipőgyárban, majd amikor panasszal fordultak a központhoz, kidobták őket. A kizsákmányolás ismét természetes, s az is, hogy a munkásnak csak papíron vannak jogai, de ha érvényt akar azoknak szerezni, ráfizet. Az árba beletartozik, hogy a profitban érdekelt részvénytársaságok annyira sem tartják be a környezetvédelmi előírásokat, mint a múlt rendszerben a kommunista gyárigazgatók. *Salgótarján* mellett *Zagyvarónán* az égő szeméttelep füstjétől fuldokolnak az emberek. Megbetegszenek, meghalnak. Panaszkodnak, lázongnak, kérnek, minden hiába, pedig a mérgező füstből Salgótarjánnak is jut. A védőtávolságokat előíró rendeleteket a füst nem ismeri, s közönyösen átnyújtózkodik a háromszáz, akár az ezerméternyire álló házsorok fölé is. Magyarázat van, de minden marad a régiben.

Már elkészült a terv, melynek alapján az *Őrséget* ipari tájjá kívánja változtatni egy olajipari vállalat. Alig van ép tájegység *Magyarországon,* mindent feltúrtak, elfaragtak, lebetonoztak, füsttel, olajjal, mérgező vegyszerrel, barna, ragacsos mocsokkal bekentek, elárasztottak. Most az Őrség következik, mert kevéske gázt találtak a föld alatt. *Őriszentpéteren,* a táj- és életvédők szembesültek az ipari lobbyval. A párbeszéd, az érvek félresöprése kísértetiesen emlékeztetett a vízlépcsőt áteröltető szakemberek mondatfordulataira. — Az új autópályának nemcsak a nyomvonala készül el, amivel ismét sok-sok ezer hektár földet tesznek tönkre, már az autópályadíjat is kikalkulálták. Tíz forint kilométerenként. Száz kilométer ezer forint, plusz a benzinár, adók, biztosítási díjak, amortizáció. Legalább kétezer forint. Így a vidéki nagyvárosokból oda-vissza nyolcezer forintért lehet majd megtenni az utat. Hogy ez a sajátságos „magyar út" hová vezet, remélem tudja valaki. Nekem sejtelmem sincs róla. Közben sok településen, *Nógrád* megye felében, a nitrátos kutak vize ihatatlan, főzésre sem alkalmas. Egy üveg palackozott víz a boltban 19,20-ba kerül. — Nemcsak a szabadságnak, de az „új világnak" is ára van. Meg kellene fizetni. De fizetésképtelenek vagyunk.

Keresztet vethetünk

Eldőlt a székesfehérvári *István Király Múzeum* sorsa. Mint azt már megírtuk, az egykori ciszterci rendházban működő, a közelmúltban százmilliós költséggel felújított közgyűjtemény épületét az egyház visszaigényelte. A megyei önkormányzat olyan megállapodástervezetet dolgozott ki az egyház képviselőivel, amelynek értelmében az épületet visszaadják, de a teljes használatbavételre majd csak akkor kerül sor, ha másutt megfelelő színvonalon tudják biztosítani a múzeum működését. Azonban már most leválasztanak néhány helyiséget, ahová a szomszédban működő egyházi iskola igazgatója költözik be. Ezt a tervezetet a Fejér megyei közgyűlés ellenszavazat nélkül elfogadta, miként hozzájárult Kovács Péter múzeumigazgató lemondásához is.

Bizonyos fokig érthető a képviselők döntése, hiszen az összeg, amibe az átköltöztetés kerül majd, nem az önkormányzat zsebét terheli. Csupán az a kérdés, hogy a költségvetésből futja-e majd újabb százmillióra, vagy ennél is nagyobb összegre. A visszaadási törvény megalkotói ezekkel az anyagi gondokkal is számoltak-e?

Zé

A legszabadabb szabadúszó

Csak negyvenéves korában kezdett írni. Előtte csupán ismerkedett a világgal: utazgatott, szerkesztett, tanított, a háborúban a haditengerészetnél szolgált. Miután leszerelt, megindult a világhírnév útján: *James A. Michener* csaknem negyven sikerkönyvet írt, 150 millió példány kelt el belőlük földünk minden táján, a legkülönbözőbb nyelveken.

A *Pulitzer*-díjas bestselleríró most, nyolcvanöt évesen végre ellátogatott hazánkba. A volt „szocialista táboron" belül aligha olvashatták műveit, hiszen politikailag irtóztak tőle ezen a vidéken. Miért is fordíttatták volna le a pártállami rendszer könyvkiadói a *Híd Andaunál (The Bridge at Andau)* című regényét, amely az 1956-os magyarországi eseményeket dolgozza fel? A szerző akkoriban *Bécsbe* utazott, s a címadó hídon át maga is segített a magyar menekülteknek átjutni a határ túlsó oldalára. Elmesélt történeteiket feljegyezte, és sikerkönyv kerekedett belőlük. Rövidített változatát a magyar érdeklődők a *Reader's Digest* Válogatás októberi számában olvashatják.

Akit tehát az elmúlt évtizedekben az egész világ ismert — a „szocialista táboron" kívül —, az csak most érkezett el hozzánk. Igazi csodaember benyomását keltette, amikor a minap találkozott az újságírókkal — az említett folyóirat szervezésében — a *Gundel* étteremben. Talán nincs is a világnak olyan vidéke, amelyről Michener úr ne írt volna regényt. Mindegyikhez alaposan felkészült: témáját a tudós ember alaposságával tanulmányozta.

Talán ez az elmélyültségre való hajlam őrizte meg nyitottságát. Bevallja, hogy kissé szorongva érkezett ide: akikről akkori regénye szólt, azok ma már negyven-ötven évesek. Azóta új nemzedék nőtt fel, új problémákkal, új világképpel. S egyáltalán, az egész világ gyökeresen új gondokkal kényszerül most szembenézni. S miközben Michener ezekről beszél, rá kell jönnünk, hogy ő nemcsak a *„szép mesék embere"*, hanem korunk egyik legjobb ismerője. Határozott és árnyalt véleménye van a napi politika minden kérdéséről, például arról, hogy helyesen döntött-e az *Egyesült Államok* az *Irak* elleni háború megindításával.

Az örök szabadúszó — jellemezhetné őt az irigykedő magyar újságíró. Hiszen Michenernek nincs főnöke, igaz, fizetést, nyugdíjat sem kap. A saját szakállára ír, immár négy évtizede, s ha valamit nem csinál meg, az — mint mondta — *„nincs megcsinálva"*. Mi viszont reméljük, hogy annak a sok-sok „megcsinált" regénynek legalább egy részét olvashatjuk majd magyarul is.

G. F.

Utazó Tragédia

A *pécsi* színiévad kiemelkedő eseményének ígérkezik, hogy 37 év után újra bemutatják *Az ember tragédiáját. Madách* művét — mellyel a társulat *Kolozsvárra* is ellátogat majd, az erdélyi magyar színjátszás 200. évfordulójának ünnepségsorozatára — *Lengyel György* igazgató állítja színpadra.

Két ősbemutató szerepel a *Pécsi Nemzeti Színház* idei programján: az egyik a *Rákfene* című komédia, amely a jól bevált pécsi szerző, *Sárosi István* munkája, a másik pedig *Nagy András A bögöly* című drámája. Az előbbit *Balikó Tamás,* az utóbbit *Molnár György* rendezi. A zenés műfaj kedvelőinek a *Marica grófnőt,* illetve *A három testőr* című *Dumas-regényből* készült musicalt kínálják, míg az operisták a *Don Pasqualéval* lépnek közönség elé — *Gregor Józseffel* a címszerepben —, valamint a *Bohéméletet* játsszák el *Nagy Viktor* vendégrendezésében. A vendégrendezők sora kibővül egy amerikai művésszel, aki *Goldoni A hazug* című komédiáját viszi színre. A balettegyüttes *Pink Floyd*-zenére készült koreográfiát fog bemutatni, majd az évad második felében *Delibes Coppéliáját* adja elő. A gyerekközönség az *Óz, a nagy varázsló* premierjét várhatja izgalommal.

A színház ez évi első bemutatója a múlt hét végén zajlott le: *Tennessee Williams Üvegfigurák* című művét láthatták a *kamaraszínház* nézői. Az előadás érdekessége, hogy vendégként az a *Seregi Zoltán* rendezte, akinek édesapja, *Seregi László* az első magyarországi Tennessee Williams-bemutatót rendezte: éppen az Üvegfigurákat, 1959-ben *Kaposváron.* Más érdekességgel az előadás nem is igen szolgál.

(stb)

Egy perc Mécs Károllyal

Evangéliumi Színház a Dunapalotában

Kora délután mindig nagy a zsongás a rádió pagodájában. Van, aki a szerepét böngészi, van aki kávézás közben cseveg. *Mécs Károly,* az *Arizona Színház* tagja, a *Karinthy Színpad* következő adásának felvételére vár.

— Hogy kezdte az évadot?

— Próbával. Október közepén a Kisszínházban bemutatjuk *Eörsi István Áldozat* című darabját, *Valló Péter* rendezésében. Most éppen abban a periódusban vagyok, hogy a szöveget már tudom, a szituációk még nem egészen tisztázódtak számomra a színpadon.

— Tavaly a Fővárosi Operettszínház stúdiójában fiatalokat tanított. Folytatja?

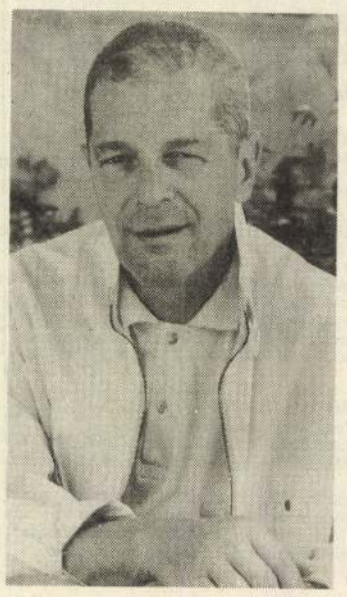

— Nem. A gyerekek nem jártak pontosan az órákra, közülük egyesek nem vették elég komolyan a pályakezdést. Így nincs értelme.

— A premier most minden erejét leköti?

— Erről nincsen szó. Rövidesen új színház születik *Budapesten. Evangéliumi Színház* a neve, a *BM Dunapalota* színháztermében tartja majd előadásait. Az első október végén lesz, Tamási Áron *Hegyipatak* című utolsó, eddig még nem játszott darabját *Udvaros Béla* rendezi. *Bitskey Tibor, Horváth Sándor, Simon György, Pathó István, Csonka Ibolya* vállalt benne jelentős szerepet.

v. a.

Szájer: Kulcskérdés az MDF helyzete

„A Csurka-ügy jót tett a parlament biztonságának"

A Csurka-tanulmány szinte csak nyitószelepe volt a szélsőséges kijelentések áradatának. Zacsek Gyula szintén tanulmányt készített a „zsidó-összeesküvés" és például a Soros Alapítvány összefüggéseiről, a múlt héten pedig egy összejövetelen Fónay Jenő, a Magyarok Világszövetségének alelnöke, a Pofosz elnöke kijelentette: „1992-ben aki a fasizmust próbálja elítélni, az egy gyalázatos bolsevikbérenc."

Szájer József fideszes képviselőt arról kérdeztük, lát-e arra utaló jeleket a törvényalkotási munkában, mely a jobboldali felhangokkal összecsengően, a jobboldali erők térhódítására utalna.

— *Én nem jobboldalról beszélnék ebben az értelemben, hanem a szélsőjobb feléledéséről.* Nem megfelelő a jobbratolódás fogalma, mert a jobb és a bal, ha politikailag behatárolható, demokratikus keretek között marad, akkor legitim. A szélsőjobb feléledése azonban valóban aggasztónak tűnik. Viszont úgy gondolom, *a magyar demokratikus intézmények ma elég szilárdak ahhoz, hogy az ilyen típusú fellépéseknek ellent tudjanak állni.* A kulcskérdés szerintem jelenleg *a Magyar Demokrata Fórum helyzete.* Sajnos *a párt centrumában jelentek meg olyan szélsőjobboldali tendenciák,* melyek *fasisztoidnak* tekinthetőek. Záros határidőn belül, néhány hét leforgása alatt az MDF-nek el kell döntenie, hogy milyen irányba kíván továbblépni. Nagyon riasztó lenne és *a Fidesz részéről mindenfajta további együttműködés lehetőségét kizárná, ha a Csurka-vonal erősödne vagy a párt centrumában maradna.* A többi megnyilvánulás alapvetően parlamenten kívüli, *nem túl jelentős politikai erőktől származik, és nem új jelenség Magyarországon.* Most annyiban változott a helyzet, hogy az MDF alelnökének biztatására *kicsit erőteljesebbé váltak a szélsőjobboldali jelenségek.*

— A törvényalkotási munka nincs veszélyben?

— Nem látok olyan tendenciákat, melyek a törvényalkotásban a szélsőjobb hatását mutatnák. A parlament működése a jelenlegi rendszerben, és az a botrány, ami Csurka körül kialakult, valamint a miniszterelnök elhatárolódása *jót tett az Országgyűlés biztonságának.* Jó jelnek ítélem ezenkívül például, hogy *az úgynevezett igazságtételi törvény lekerült a napirendről, és lényegében az Igazságügyi Minisztérium sem kíván a jogállamisággal szembeni megoldásokat erőltetni.*

— Önnek tehát elég meggyőző a miniszterelnök elhatárolódása, de Soros Györgynek például nem, és erről levelet írt Antall Józsefnek...

— Kifejezetten felháborítónak tartom, ami Soros Györgyről napvilágot látott, ez szerintem a civilizált dolgok keretein túl van. Az MDF-en belül alapvetően sürgősen öntisztulásra van szükség.

D. D.

A 37-ek többsége csöndben figyel

Ugrint és Gerbovitsot befogadták – Kupa a kisgazdáknál

A tegnap esti frakcióülésen a 37 tagú kisgazda-képviselőcsoport megvitatta a jövő évi költségvetés tervezetét. A tanácskozásra meghívták *Kupa Mihály* pénzügyminisztert, hogy a legilletékesebbtől kapjanak tájékoztatást. Elmaradt viszont a hétfői frakcióülésen a kormány kétéves tevékenységéről szóló beszámoló megvitatása, mert személyi kérdésekkel foglalkoztak.

A jelen levő frakciótagok kétharmada arra adta voksát — titkos szavazással —, hogy *Ugrin Emese* ennek a csoportnak a tagja legyen. Ketten szavaztak csak az ellen, hogy *Gerbovits Jenő* is visszatérjen. Így ma már, hivatalosan is 37 tagú a kisgazda-képviselőcsoport a parlamentben. A Torgyán-féle frakció, amely a sajnálatos két haláleset miatt felbomlott, csoportként működik tovább, hamarosan hét taggal, *Borz Miklós* helyére *Izsó Mihály* kerül az FKGP javaslatára. *Szabad György,* az Országgyűlés elnöke a független képviselők között jelölte meg e csoport ülésrendjét.

A Népszava információi szerint egyéb változásra is számítani lehet a közeljövőben. *Pásztor Gyula* frakcióvezető meghosszabbított „mandátuma" is lejáróban van, s úgy hírlik, a jövőben nemigen kívánja e tisztséget ellátni, *csak képviselőként akar tovább dolgozni.* Potenciális frakcióvezető-jelölt azonban ez idáig nem jelentkezett, s a kisgazda-képviselők is meglehetősen bizonytalanok, hiszen e frakcióban is több csoportosulás fedezhető fel. A legerősebbnek tűnik a Történelmi Tagozat *Horváth László* vezetésével, amely a leginkább szorgalmazza a *Németh Béla-féle* ideiglenes pártközponttal való szoros együttműködést, s a leghatározottabban utasítja el az FKGP jelenlegi vezetését. Jelentős erőket tudhat maga mögött *Oláh Sándor* és *Ómolnár Miklós* is, *Zsíros Géza* sem bír kevesebb befolyással. És vannak jó néhányan, akik „csöndben", a háttérben figyelnek, s szerintük *Böröcz István* jelenlegi frakcióvezető-helyettes a legalkalmasabb arra, hogy átvegye a vezetést.

s. i.

SZDSZ: Most vagy soha?

(Folytatás az 1. oldalról)

legrokonszenvesebb egyéniség.

Mindennek kissé ellentmond, hogy a múlt hét végén zajlott *tatai frakciós hétvégén* megfogalmazódtak olyan vélemények: egy *Tardos Márton típusú elnökre lenne szükség, s az alelnöki posztokon a párt „nagyágyúi" tevékenykednének,* egyes elképzelések szerint többen, de *minimum négyen.* Bizonyos pártirányzatok úgy vélik, Tölgyessy győzelme az SZDSZ számára tragédia lenne. Személye ugyanis csak pártszakadásra lehetne garancia. Ugyanakkor komoly *veszélynek tartják azt is, hogy a jelenlegi pártelnök „bukása" a tagság soraiban is jelentős vérveszteséget okozna.* Hívei vele együtt távoznának.

Wekler jelölését Tatán jó néhányan *tévedésnek minősítették,* mondván, a mostani helyzetben egy *elefántcsonttoronyban élő személyiség a párt élén az abszolút csőddel lenne egyenlő.* Ugyanezt Pető Ivánnal szemben is megfogalmazták. A legmarkánsabb vélemények kinyilvánítói szerint Pető győzelmével az *„álmosság, az apályelmélet jelenléte"* nyomná rá bélyegét az SZDSZ-re.

A frakció tatai megbeszélésén értesülésünk szerint hangot kapott az a nézet is, hogy mivel sok elnökjelölt van, de nincs egyetlen igazi sem — *most nem szabad olyan pártelnököt választani, akit egy személyben miniszterelnöknek is jelölni kívánnak* a szabaddemokraták két év múlva. Autentikus személy úgy összegezte a frakciós hétvégét: a párt feladta magának a sokismeretes egyenletet megoldásra, de a végeredményhez egy lépéssel sem került közelebb.

Az ügy tehát még távolról sincs lefutva, annál is inkább, mert a tavalyi elnökjelöltek közül *Mécs Imre* neve is szóba került.

Arra a kérdésre, vajon milyen újraválasztási esélyei vannak Tölgyessynek, senki nem tud választ adni. Egyes vélemények szerint nem jelentős támogatóinak köre, hiszen *„enyhe kifejezés, hogy nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket".* Mások viszont úgy vélik, a vidéki SZDSZ-szervezetek egy részében továbbra is benne bíznak, szemben a pesti elittel. Arra nem lát senki sok esélyt, hogy Tölgyessy a pártegység érdekében visszavonja jelöltetését, ez vélhetően presztízsveszteség lenne számára. Végeredményben az biztosra vehető, *amennyiben Pető vállalja a jelöltséget, amely most „érik", a Liberális Koalíció őt támogatja.* A szociálliberális szárny és a Polgári Demokrata Kör valamint a platformon kívüliek véleménye *egyelőre bizonytalan.*

Az alapszabály értelmében akár október 13-áig is „lebegtetni" lehet a kérdést, hiszen a küldöttgyűlés előtt 30 nappal kell hivatalosan bejelenteni, ki kíván elnökjelölt lenni, s program is „dukál" hozzá.

Valamennyi szabaddemokrata békés kampányt s küldöttgyűlést szeretne. Mint mondják, *azért titkolóznak annyira, mert a tavalyi, nyílt, „amerikai stílusú" elnökválasztási kampányból szerintük a sajtó leginkább a támadásokat adta vissza, s a „veszekedő" SZDSZ képzete elriaszthatja a választókat.*

(szabó—török)

Eörsi: Az MSZP-vel számolni kell

Eörsi Mátyás a napokban egy liberális klubbeli rendezvényen kijelentette: a következő választásokon már az MSZP-vel is számolni kell, egyébként ő baloldali veszélyt nem, *jobboldalit viszont* lát. Megkértük a képviselőt, fejtse ki e témát lapunkban bővebben.

— Úgy látom, '94-ben lényegileg meg fog ismétlődni, ami '90-ben történt: az emberek *valami ellen fognak szavazni.* Ezt a koalíciót nem akarják majd többé, ám ebbe minden belefér. Az SZDSZ, úgy vélem, *erősebb annál,* amit a közvéleménykutatások kimutatnak, a Fidesz viszont *gyengébb,* ez utóbbit bizonyítják az időközi választások is. A szocialisták viszont *kijöttek abból a politikai elszigeteltségből,* amely '90-ben jellemző volt rájuk. Azt még nem lehet látni, ki fogja megnyerni a választásokat, igazi meglepetésre, parlamenten kívüli erőkre nem gondolok. Az MSZP-vel viszont *számolni kell,* s ez az SZDSZ számára azt jelenti, alternatívát kell felmutatni a kormánykoalícióval szemben, ám az is szükséges lesz, hogy a választók *az ellenzéki pártok közt is különbséget tudjanak tenni.* Meg kell mutatnunk, hogy sokkal reálisabb, hihetőbb és rokonszenvesebb alternatívát tudunk felmutatni, mint a szocialisták.

T. K.

Az idén 30-35 milliárd lesz a tb hiánya

A nyugdíjak nincsenek veszélyben

Ahhoz, hogy az Országos Társadalombiztosítási Főigazgatóság eleget tehessen fizetési kötelezettségének, 37 milliárdos tartalékalapjához kell nyúlnia. Ennek oka az, hogy tervezett bevételei megcsappantak, ez év derekán már 71 milliárd forint tb-járulékkal tartoztak a vállalatok, intézmények, magángazdálkodók.

A nullszaldóra tervezett 1991. évi zárszámadás mérlege: 22 milliárd hiány, aminek pótlására nincs állami költségvetési garancia. — Mire számíthatnak az egészségügyi intézmények, és hogyan tekinthet az év hátralevő hónapjai elé a közel 3 millió nyugdíjas? — egyebek mellett ezt kérdeztük meg dr. Beremenyi Sándornétól, az OTF gazdasági vezetőhelyettesétől.

— Az egészségügy ez évre tervezett 112,3 milliárdos alapja *garantált,* havonta jutnak költségeik *egytizenketted* részéhez az intézmények. A gond amiatt van, hogy az áremelkedések hatását *nehezen tudják* ellensúlyozni az egészségügyben. *Megnyugtathatom* a nyugdíjasokat: *nem kell tartaniuk* attól, hogy elmarad a havi járandóság. Igaz, nincs állami garancia az alap mögött, de az OTF *kamatmentes előleget* vehet fel a nyugdíjkiadások fedezetére.

— *Ismereteim szerint a tb likviditási alapjának képzéséről törvény rendelkezik.*

— Igen, az alap *6 százalékát* kell tartalékolni. Tehát ha a parlament úgy dönt, hogy a tb 22 milliárdos hiányát a likviditási tartalékból kell pótolni, úgy három éven belül azt a befolyt járulékból vissza kell fizetnünk.

— *Hamarosan kormány elé kerül a tb jövő évi költségvetési koncepciója. Hogyan lehet ebben a súlyos pénzügyi helyzetben tervezni?*

— *Nehezen.* Idei költségvetésünk sem lesz nullszaldós, megítélésünk szerint *30-35 milliárd lesz a hiány.* Nem tudom, ha a tavalyi 22 milliárdos hiányt tartalékalapunkból fedezzük, mire lesz elegendő a likviditási alapban maradó 15 milliárd forint.

— *Ha az idei 529 milliárd forint tb-bevételt nézzük, nagyon soknak tűnik a 71 milliárdos kinnlevőség.*

— A tb-járuléktartozások mellett tovább nehezíti gazdálkodásunkat a *munkanélküliség* miatti bevételkiesés. Számításaink szerint *100 ezer munkanélküli 5-6 milliárd forinttal kurtítja meg a biztosító bevételét.* A foglalkoztatási gondok miatt egyre több embert küldenek *korengedménnyel* nyugdíjba. Számuk most 55-56 ezer lehet, és augusztus végén 8 ezer 424-en vették igénybe az *előnyugdíjat.* Emiatt is több milliárd bevételkieséssel kell számolnunk, hiszen ha aktív dolgozóként foglalkoztatnák ezeket az embereket, magasabb járulék jutna a tb-nek.

— *A gazdasági prognózisok jövőre sem igérnek sok jót. Miből fedezi majd kiadásait a társadalombiztosítás?*

— Erről hamarosan tárgyal a kormány. Azt hiszem, hogy sor kerül a tb kiadásainak *felülvizsgálatára.* Tény, hogy körülbelül 40 milliárd értékű az átmenetileg a tb által finanszírozott, ám valójában az állami költségvetésbe illő kiadás, de nem tartom valószínűnek, hogy a jelenlegi körülmények között lehetőség van az átadásra. Jövő évi terveinket a Pénzügyminisztérium prognózisai alapján készítjük. *Tovább nő a munkanélküliség.* Úgy tűnik, 9 százalék körüli lesz az átlagos keresetnövekedés, így az idei bevételünk jövőre *csupán 10-11 százalékkal lesz magasabb.* Ezt is figyelembe kell vennünk akkor, amikor a jövő évi kiadásainkat tervezzük. *A nyugdíjak nettó átlagkeresetnek megfelelő arányú emeléséről törvény rendelkezett, törvény írja elő a gyes, gyed és a táppénz mértékét is.* Fontosnak tartom, hogy mielőbb kezdődjék el a társadalombiztosítás *vagyonhoz juttatása.* Törvény alapján az idén *100 milliárd értékű, működő vagyonrészhez kellene jutnunk,* majd 1994-ig összesen 300 milliárdhoz. Ezeknek a hozama segíthetne a tb anyagi helyzetén.

— *Számítanak-e arra, hogy behajthatóak lesznek az adósságok?*

— A 71 milliárdos tb-tartozásból 17 milliárddal a felszámolás, 6 milliárddal a csődeljárás alatt levő vállalatok tartoznak. *Kevés a remény,* hogy nekünk is jut valami a vagyonukból. *Ha sikerül is* behajtani adósságaink egy részét, azt a tartalékalap *visszapótlására* kell fordítanunk. Ebben a kritikus helyzetben *nagyon fontos, hogy megóvjuk a társadalombiztosítás stabilitását,* hiszen valamilyen módon a magyar lakosság egésze kötődik a tb-hez. És ez már nemcsak gazdasági kérdés.

Nógrádi Tóth Erzsébet

A testületek is egyetértenek a vagyonmegosztással

Nincs akadálya a szakszervezeti törvénytervezet visszavonásának

Mint beszámoltunk róla: a parlament hétfői ülésén *Kiss Gyula* munkaügyi miniszter a hat országos szakszervezeti szövetség megállapodása ellenére *sürgős tárgyalást kérve benyújtotta a parlamentnek a szakszervezeti választásról szóló törvénytervezetet.* A miniszter úgy érvelt: csupán előzetes megállapodásról tájékoztatták őt és Antall József miniszterelnököt a hatok, véglegesnek csak a szakszervezeti konföderációk *testületeinek döntését* követően tekinthető az egyezség.

Tegnap délután az ÉT munkavállalói oldalának soros elnöke *újabb levelet küldött a munkaügyi tárca vezetőjének,* amiben tudatják: *„A hat szövetség illetékes testületei részleteiben és egészében is maradéktalanul elfogadták és jóváhagyták a megállapodást. Ezzel megszűnt minden vélt bizonytalanság. Álláspontunk szerint meg kell teremteni a szakszervezeti megállapodás megvalósulásának feltételét."*

Nem lehet tehát már akadálya a szakszervezeti törvénytervezet visszavonásának a testületi döntések hiánya. A szakszervezeti szövetségek megállapodása alapján a 4,2 milliárd forint értékű volt SZOT-vagyont az ÉT munkavállalói oldalának *hét* szakszervezete, illetve a szövetséget *még nem alkotó* új szakszervezetek között szét kellene osztani. Az ágazati vagyonról később, az üzemi tanácsi választások után döntenének.

*

A *Színházi Dolgozók Szakszervezetének* elnöksége *egyetért* a volt SZOT-vagyon elosztásával és azzal, hogy valamennyi működő és még megalakulás előtt álló szakszervezetnek részesednie kell az értékekből. A *Tungsram Dolgozók Független Szakszervezete hat* — valószínűleg országos konföderációhoz még nem tartozó — szervezet és társaság nevében a vagyonmegosztás arányait csak fő paramétereiben tudja elfogadni. Kezdeményezik, hogy *kedvezőbb arányban* részesüljenek a volt SZOT-vagyonból a megállapodásban rögzített mértékeknél. **(N.)**

Amerikából jön a sonkanyesedék?

Nem cáfolta a mintegy 6000 tonna sertéshús behozataláról szóló információt egy kedi sajtótájékoztatón Raskó György, a szaktárca közigazgatási államtitkára. Ám azt kategorikusan visszautasította, hogy a sertéshúsimportra a felvásárlási árak letörése érdekében lenne szükség. Mint kifejtette: *jelenleg az országban sertéshiány van,* ezért a piaci viszonyokhoz igazodva *emelkednek az árak.*

Az importengedély kiadását azzal indokolta, hogy rendkívüli módon megnőtt a kereslet külföldön a magyar sertéshús, főként a félsertések iránt. Példaként említette, hogy Szlovéniába és Horvátországba mintegy 30 ezer tonnányi sertéshús lenne eladható az utóbb említett fajtából. Ezért indokoltnak tartotta, hogy *a piacok megtartása érdekében akár importtal is fedezzék a vállalatok a hiányzó árualapot.* A beszerzési árról azt mondta: az *nem drágább a hazainál.*

*

A minisztérium agrárrendtartási főosztályának vezetője, *Botos Károly* lapunknak elmondta:

— *Valóban adtunk engedélyt hatezer tonna hús behozatalára, de csak úgynevezett apróhúsimportra.* Az apróhús a sonkagyártás melléktermékе, s kizárólag húskészítmények gyártásánál jöhet szóba a felhasználása. Mivel ma az országban fogyatkozik a sertésállomány, kevesebb a vágás, *kevesebb a hazai apróhús is:* hogy feldolgozóüzemeink ne álljanak le, ezért engedélyeztük a hatezer tonna behozatalát. Fontos: mi e mennyiség importjára csak az *elvi engedélyt* adtuk meg. Hogy ezt a hatezer tonnát ki is használják-e az importőrök, már *rajtuk múlik.* (MTI)

Építőipari ágazati kollektív szerződés

Hosszú tárgyalások eredményeként tegnap az Építési Vállalkozók Országos Szakszövetsége és az Építő-, Fa- és Építőanyag-ipari Dolgozók Szakszervezeteinek Szövetsége aláírta azt az *ágazati kollektív keretszerződést,* amely *150 000 munkavállaló* és *500 munkáltató* munkajogi kapcsolatát rögzíti.

Sipos Szabolcs, a szakszervezet főtitkárhelyettese azért tartja jelentősnek a megállapodást, mert az építőipar *legkülönbözőbb* munkáltatóira érvényes szabályokat rögzít. A kollektív szerződés *több minimumgaranciát rögzít,* például bértarifa-táblázatában szakmák és iskolai végzettség szerinti *minimális béreket* határoz meg. A *kilenc* minimumbér közül a legalacsonyabb összege is 700 forinttal *több* a jelenlegi 8000 forintnál. Megállapodtak abban is a munkaadók és munkavállalók képviselői, hogy az építőipar *idényjellege* miatt a *legkisebb heti munkaidő* 32, *a maximális* pedig 56 óra lehet. Szeretett volna a szakszervezet megállapodni az átlagosnál hosszabb *szabadságban* is, de ennek megadásához a munkáltatók nem járultak hozzá. A kollektív keretszerződés *szeptember 15-től lép hatályba.*

(n.)

Múzeumi kesergő I.

Ima egy közgyűjteményért

Százmillió forintba került a székesfehérvári *István Király Múzeum* átalakítása, felújítása, ám sorsa bizonytalan, mivel az egyház visszaigényelte az épületet. Az igazgató — akit a megyei közgyűlés elnöke eltiltott a közvetlen tárgyalásoktól — most felmentését kérte. Dióhéjban így lehet összefoglalni a helyzetet. Ami persze sokkal bonyolultabb — hangsúlyozza az érintett igazgató, *Kovács Péter*.

— Az épület egykor a cisztercita rend birtokában volt, és ők visszaigényelték. Hónapok óta zajlanak a tárgyalások, a baj az, hogy a megyei önkormányzat sem megfelelő ingatlannal, sem anyagiakkal nem rendelkezik. Ugyanakkor az épület — elsőrangú barokk műemlék — minden kívánalomnak megfelel, amit egy múzeumtól elvárhatunk. Az elmúlt tíz évben százmilliós költséggel alakították ki speciálisan erre a célra. A munkálatok a szó szoros értelmében szinte most fejeződtek be, van olyan helyiségünk, amit csak néhány hónapja vehettünk birtokba. Véleményem szerint a legolcsóbbnak és talán leggyorsabbnak is az a megoldás látszik, ha az önkormányzat új épületet ad át az egyháznak. Persze mi azt is elfogadnánk, ha a pesti *Baár-Madas Gimnázium* mintájára mi kapnánk új épületet, ami mindent tud.

— *Az egyház elfogadna másik épületet? Nyilván önt is bevonták a tárgyalásokba.*

— Részben bevontak, de ezt inkább beszélgetésnek nevezném, semmint tárgyalásnak. A megyei közgyűlés elnöke egyébként a nyilatkozatoktól és a közvetlen kapcsolatfelvételtől is eltiltott az egyházzal, miután egy levélben feltártam a problémáinkat a zirci apát úrnak. Ami az épületet illeti, még nincs megállapodás, sőt igazi elképzelés sem. Az önkormányzat felvetett néhány dolgot, de ezek irreálisak. Vagy olyan épületre vonatkoznak, ami nincs a birtokukban, vagy a múzeumi funkciók szétválasztásával, azok egy részét a volt szovjet laktanyába kívánták telepíteni. Közben sürgetnek minket, hogy egyes részeket már most adjunk át, ami természetesen ismét csak költözködéssel, munkánk ideiglenes, bizonytalan jellegével járna együtt. Ilyen körülmények között sem erkölcsi, sem fizikai értelemben nem vállalhatom tovább a múzeum vezetését, ezért kértem a felmentésemet. Most tizenhetedikén lesz a testületi közgyűlés, ami a múzeummal kapcsolatos ügyeket tárgyalja.

— *Ha még nem született testületi döntés, akkor ki kérte a múzeumot a helyiségek részleges átadására?*

— A megyei közgyűlés elnöke, *Paál Huba*.

Az utolsó hírt némi meglepetéssel fogadták a *Művelődési és Közoktatási Minisztériumban*.

— A múzeum valóban a megyei önkormányzat hatáskörébe tartozik — említi *Román Mária* —, de minket is meghívtak a közgyűlésre.

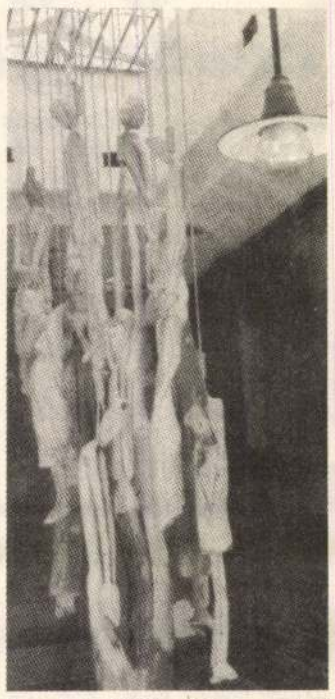

Az István Király Múzeum adott helyet Böröcz András kiállításának is

Mindent szeretnénk megtenni, hogy az intézmény a jelenlegi jó körülmények között dolgozhasson a továbbiakban is. Több megoldást is fontolóra kell venni, de Paál Hubától azt az ígéretet kaptuk, hogy amíg a körülmények nem biztosítottak — ez legalább négy-öt év —, addig nem történik semmi.

(Holnapi lapszámunkban olvashatják a megyei közgyűlés elnökének véleményét.)

Szabó Z. Levente

Szinkronstúdió Egerben

Az egri *Gárdonyi Géza Színház* házi színpada mostantól több funkciót is ellát. Szinkronstúdió kezdi meg itt a működését. A *Hungarovideo Vállalat* rendezte be a stúdiót, amely zenei felvételekre és rádiójáték készítésére is alkalmas.

— *Mivel kezdik a munkát?* — kérdeztem *Gali Lászlótól*, a teátrum igazgatójától.

— *Moonstalker* a címe annak az amerikai játékfilmnek, amelyet éppen ma kezdünk szinkronizálni. Szeretnénk sorozatokat is csinálni, és később lehetőséget adni a miskolci kollégáknak is a hangos munkára.

— *Úgy hírlik, filmet is forgatnak.*

— Igen, egy szappanoperát. A társulat művészei örömmel vállalták a szerepeket. Október második felében kezdik a szállodában játszódó és a hotel életéről szóló filmsorozatot. Írója *Tóth Gábor Ákos*, rendezője *Kiss József*, operatőre *Erős Péter*. *A Fókusz Film Kft.* égisze alatt készül, a város több cége vállalta a szponzorálást.

v. a.

Bábszínház

A kétbalkezes varázsló

Megújul az Andrássy úti *Budapesti Bábszínház*. Művészeti koncepciója változik — hallottuk a tegnapi sajtótájékoztatón. — Befogadó teátrum lesz, a tájelőadás anyagi okok miatt megszűnik. Mert kevés a pénz. Erre az évre 60 millió forintot kaptak az önkormányzattól. A társulat tagjainak száma is csökkent. Huszonhárman maradtak a művészek közül. Mégis több érdekes bemutatóra készülnek. Az első *Békés Pál A kétbalkezes varázsló* című darabja. Új játszóhelyük pedig a negyedik emeleten, a gyerekekkel közös térben, kísérletezésre is lehetőséget ad. A bábok felfrissítésére várják a képzőművészeti főiskolásokat, és jöhetnek rendezők máshonnan. Például *Bács Ferenc*, aki *Az esőcsináló ember* című színjátékot rendezi. Mert lesznek jócskán felnőtt-előadások is. Mint ahogyan a múltban is voltak. Csak most valahogy másképp. A legszembeötlőbb talán *Fellegi Ádám* zongoraestje.

A bábszínészek rövidesen jótékony célú turnéra indulnak *Erdély* apró falvaiba: azokhoz a gyerekekhez, akik ritkán hallanak magyar nyelvű, színvonalas bábelőadást. Ja, és drágul a jegy. Hogy mennyivel, ezt nem sikerült megtudnunk.

Az átalakulás a paraván mögött történt. A többit majd meglátjuk a nézőtérről.

v. a.

HALLOMÁSAIM

Bertha Bulcsu

Sorsok és udvarok

„Ha én valakinek az udvarára benéztem, már nem is kérdeztem, hogy itt ki lakik" — mondja *Földi Jakab*, a beteg, öreg sváb ember a szombati *Föld adta sors* műsorában, amit *Buzás Andor* és *Trebitsch Péter* készített. A hallgató kényszerűen vagy csodálkozva országnyi udvarokba tekinthetett be, s bizonyára elcsodálkozott azon, hogy mi minden történt itt velünk és körülöttünk, ami lassan feledésbe merül, a semmibe mosódik. A kitelepített, kényszermunkára elhurcolt, házából, udvarából kivert svábság is a gyógyító idő opálüvegén át, bölcs beletörődéssel szemléli már a sorsát, amit a Duna menti történelem kiszabott rá. De ettől az igazságtalanság, az egyéni dráma nem lesz kisebb.

A kisbéri Földi Jakabot, aki a magyar hadseregben lovas futár volt, félig megborotválva ejtette fogságba egy szovjet katona. Először a piros nyelű borotvapamacsa, majd a lova, s végül saját maga is az idegen katona markába került. A megígért „dokument" helyett vagonba vágták, s 42 napos állva utazás után megérkezett *Sztálingrádba*. Nem volt éppen túlképzett ember, mert a 400 gramm kenyérről azt képzelte, hogy egész vájdlingra való, de amikor 1947 nyarán hazakerült, mégis képes volt újrakezdeni az életet. A felesége söprűnyél soványan került elő az elhurcolásból, s nem ismerték meg egymást. Az anyja és apja is csak akkor, amikor beesett arcában a két ezüstfogat észrevették. — *„Szegény feleségem máig is annak a nyomorultja"* — sóhajt fel a riportban az öreg Jakab. Egy kisborjúval kezdték, amikor aztán vettek egy tehenet, így szólt Földi Jakab: *„Hála Isten, most neked is van munka, tudsz fejni egy kicsit ..."* Az asszony tette a dolgát, Jakab is, így 16 hold földet szereztek, mire megkezdődött a téeszszervezés. Odaveszett a föld, a szőlő, a lovak.

A solymári Boris néni csak azért úszta meg a kitelepítést, mert a férje gyári munkás volt. Testvérei szétszóródtak kint *Németországban*, de itthon is élnek. *Lébenguz Mihály* szüleinek *Soroksáron* elvették a birtokait, házukat. Lébenguz Mihályt is kitelepítették a hatezer némettel együtt. Soroksárról öt szerelvényt indítottak, Lébenguz Mihályt a másodikba rakták bele. De a felesége és a kisfia itthon maradt. Így 1948-ban visszaszökött *Magyarországra*. Az öregek maradtak és reménykedtek: *„Őszre hazamehetünk ... Talán tavaszra ..."* — Kint haltak meg, látogatóba is csak kevesen tudtak ideutazni.

Tíz évig éltem *Baranya* megyében, *Pécsett*, így a svábság ügyeiben elfogult vagyok. Sok jó barátom él ott ma is, köztük olyan jeles magyar költők, akiknek az anyanyelve német volt. „Köztük" — mondom, de csak kényszerű mondatszerkezeti okokból, mert a valóságban nem álltak külön, nem lehetett tudni, ki milyen származású. Ha csak Földi Jakabként be nem néztünk valakinek az udvarára. Ha a falvakban járva az ember megállt egy porta előtt, azonnal tudta, hogy magyar, délszláv (sokác), csángó vagy sváb a gazda. A színek, a stílus is sokat elárultak, de legtöbbet a tisztaság foka és a praktikus rend. Nagyon sok rendezett magyar, délszláv, csángó udvart láthatunk Baranya-szerte, de a legtisztábbak mégis a német porták. — Könnyű olyan kisebbséggel együtt élni, akik szorgalmasak, tiszták, takarékosak. Irigységet legfeljebb az keltett körülöttük, hogy a semmiből is tudtak „valamit" teremteni, a kis házból nagyobbat, a domboldalban elöregedett szilvásból jövedelmező szőlőskertet. Munkamániások, akárcsak a japánok, így mostoha körülmények között is megélnek. Ha nem volt a környéken elég föld, akkor az erdőben kerestek munkát, vagy korongozó fazekasok lettek. A városi gyárakban közülük kerültek ki a legjobb szakmunkások. Szeretetre méltó tulajdonságaik közé tartozik a természetszeretet. Aki csak teheti, ma is a saját kertje közepén, lehetőleg falun lakik, és onnan jár be a városba dolgozni.

A kölcsönhatás, ha embercsoportok évtizedekig vagy évszázadokig élnek együtt, egymás mellett, mindig érzékelhető. Baranyában a svábságtól mindenki tanult. A borkezelési eljárások, a patikatisztaságú pincék stílusa tőlük terjedt el a mecseki Deindoltól Villányig. A fűszeres délszláv ételek ízvilága átterjedt a magyar és a sváb konyhákra is. A csángók faragóművészetét, szép kapuformáit sokan átvették.

A baranyai svábok életstílusába az ünnepek ugyanúgy beletartoztak, mint a munka. A vasárnap délutáni kedélyességük, szeretetre méltó bruderkodásuk közel hozza egymáshoz a különböző származású embereket. A mecseki pinceszerek, a mecseknádasdi kirándulások, az óbányai pisztrángsütések emlékét én is őrzöm. Ha egy sváb ember disznót vágott, mindig bevitt a gyárba, hivatalba egy jó adag kóstolót a munkatársaknak. A farsangi svábbálok idején, ahol mindenki ott volt, már nem is lehetett tudni, hogy ki milyen származású. — De ne felejtsük el az öreg Jakab búcsúmondatát: *„Megszenvedtem én nagyon, hogy németnek szült az anyám, ennél többet talán csak azért szenvedtem, mert magyar vagyok."*

Árva a ház, nincs Mecénás

A *Szegedi Nemzeti Színház* új vezetősége egyéni ötlettel állt elő: árverést hirdetett. Illetve először egy bérletet hirdetett meg, a *Mecénás* nevűt. Programja a most kezdődő évad hat reprezentatív bemutatójából állt össze, szerepelt benne vígjáték, opera, musical, balett.

A színház nem egyszerűen az előadásokat kínálta, hanem többet. Azt ajánlotta fel a város számos cégének, vállalati vezetőjének, üzletemberének és vállalkozójának, hogy szerezzen a színházban saját páholyt, amelyben akár cége emblémáját is elhelyezheti. S a bérletes estéken a páholytulajdonos nem csupán a színház produkciójában gyönyörködhet, hanem kötetlen találkozókon vehet részt a helyi üzleti élet szereplőivel és a gazdaság ágazatait irányító miniszterekkel, államtitkárokkal — a színház díszvendégeivel. Szóval úgy képzelte a teátrum, hogy részt vállal a város üzleti életének felpezsdítéséből, hozzájárul ahhoz, hogy a vállalkozók és a gazdasági vezetők kulturált körülmények között alakíthassák ki, avagy ápolhassák kapcsolataikat.

A hétfőre hirdetett nyilvános árverés azt a célt szolgálta, hogy a licitáló jelentkezők eldöntsék, a Szegedi Nemzeti Színház 36 páholya közül melyik kinek jut. De még el sem kezdődött az árverés, máris eredménytelennek bizonyult. Ugyanis a több száz meghívott közül — listájukat a Gazdasági Kamara helyi szervezetének adatai alapján állította össze a színház — mindössze tizenhárom érdeklődő jött el. Nekik pedig fejenként két-két páholyt kellett volna igényelniük ahhoz, hogy a színháznak megérje elindítani a bérletsorozatot.

Kormos Tibor igazgató elszánt. Azt mondja, nem adja fel. Ha kell, a fülüknél fogva is beviszik a színházba a Mecénás-bérlet potenciális tulajdonosait, a mecénásokat.

Kérdés, van-e fülük a mecénásoknak ...

(stb)

Ma este a tévében

Domján Edit

Edit-nap van. Ma este a televízió sokunk kedvencére emlékezik. A TV 2-n fő műsoridőben vetítik *Szakonyi Károly Halász doktor* című művének tévéváltozatát, a főszerepben *Domján Edit*. A feledhetetlen színésznő emlékére korábban alapítvány született. Kuratórium őrködik felette. Az alapítvány ügyvezetője *Fábry Magda*.

— *Mi hír az alapítványról?*

— Sokan segítik kedves célunk megvalósítását. Idén decemberben, a művésznő 60. születésnapján gálaestet rendez a *Madách Színház*. Színpadán ez alkalommal adják át először a kiválasztott fiatal, tehetséges vidéki színésznőnek a Domján-díjat. Ezt sokan támogatják, de még nem elegen. A másik célunk közel hozni a közönséghez Domján Edit művészetét. Ebben jelentős segítséget kaptunk a tévétől. A róla szóló sorozattal, amely *Az üvegcipő* emlékezetes előadásával zárul. A rádió elnöke rendelkezésünkre bocsátotta *A bolond lány* kazettáját, de a Jogvédőtől április óta nem sikerült megszereznünk a forgalmazáshoz szükséges engedélyt. *Az új Gilgames* című film laborálását viszont önköltségi áron vállalta a *Filmlaboratórium*, és a forgalmazás is rendben van.

— *Úgy hallottuk, emlékkönyv is készül a művésznőről.*

— Igen. Novemberben jelentetjük meg a *Magazin Kiadó* gondozásában. Írók, rendezők, pályatársak, barátok írták le találkozásaikat Domján Edittel.

(várhegyi)

Smink helyett fakanál

Állítólag *Jane Fonda* végleg elbúcsúzik a filmstúdiók világától. Tény, hogy az 54 éves színésznő maga jelentette be: a mozit mostantól felcseréli a háziasszonyi fakanálra. Mint mondta, ezután már csak a testnevelésnek és a hitvesi kötelességtudásnak adja át magát. Rajongói bánatosak emiatt, de van, aki alig akar hinni a fülének.

„Nincs ebben semmi különös" — jelentette ki Jane Fonda egyik életrajzírója, *Christopher Andersen*, aki mindig is kaméleontermészetűnek tartotta női kedvencét, s e mostani elhatározásában is csupán egy újabb, ideiglenes szerep vállalását látja. Hiszen a gyönyörű színésznő volt már lázadó diáklány, szexszimbólum, féktelen feminista harcos, megbecsült filmcsillag (két *Oscar*-díj birtokosa), az aerobic nemzetközi hírű művelője, agresszív üzletasszony. Ehhez képest az otthoni tűzhely melegét biztosító háziasszonyi tevékenység már csak amolyan könnyed epizódszerep lehet.

Jane minden eddigi szín- és arccseréjét valamiféle féktelen szenvedély kísérte, nem is beszélve a gyógyíthatatlan szeszélyességéről. Emiatt Jane Fonda szüntelenül megosztotta környezetét: azokra, akik imádták, és azokra, akik a *„falra másztak"* tőle.

Jane Fonda mostani elhatározása ürügyet adott a sajtónak és az ismerősöknek, hogy magyarázatot keressenek a gyakori szerepváltásra. Vannak, akik arra emlékeztetnek, hogy Jane nem sok szeretetet kapott apjától, a legendás *Henry Fondától*, aki hideg, távolságtartó ember volt. Anyja, Frances Seymour meglehetősen ingatag lelkiállapotú, depressziós asszony, öngyilkos lett. Jane volt pszichiátere ebben látja a színésznő jellemének gyökereit: *„Az a mániája, hogy minden lében kanál legyen, hogy mindenáron belefogjon mindenféle dologba, abból fakadt, hogy valamivel be akarta tölteni a lelkében tátongó érzelmi űrt, hogy begyógyítsa a szülők által ejtett sebeket."*

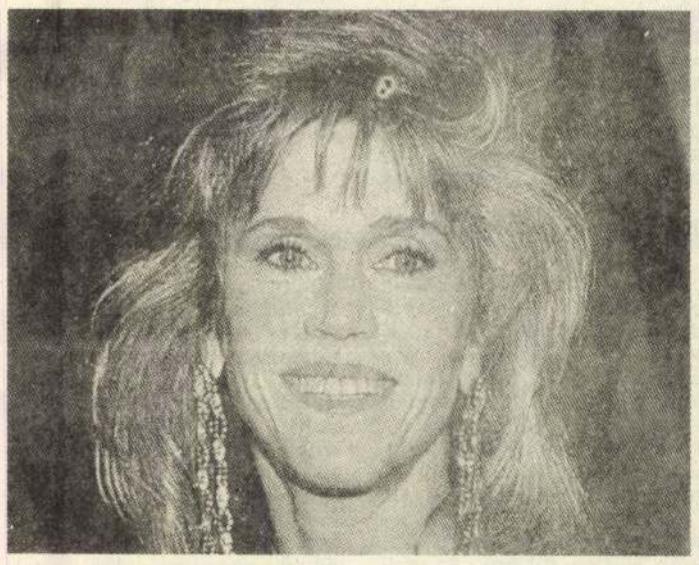

Attól nem kell félni, hogy a *Kínai szindróma*, a *Klute*, *A lovakat lelövik, ugye?* főszereplője ingerszegény életet él ezután. Állítólag kitűnő házasságban él férjével, az amerikai televíziózás királyával, a *CNN* tévéhálózat tulajdonosával, *Ted Turnerrel*. Az aerobic továbbra is jó üzleti vállalkozás számára, s van már annyira világhírű, hogy — ha kedve tartja — bármikor győztesen térhessen vissza a kamerák elé.

G. F.

Kudlik és a tünkány

A tünkány szó *Lázár Ervin* kislányának leleménye. Olyan hölgyet jelöl, aki egyesíti magában a tündérek és boszorkányok jellegzetességeit. Csakhogy *Kudlik Júlia* szerint valójában minden nőben ott lakozik a boszorkány és a tündér is. Így nyerte el a keresztségben *A házitündér boszorkánykonyhája* címet az új sorozat, amelynek Kudlik Júlia a szerkesztője, és a *Littoria Kiadó* jelentet meg. A huszonnégy kötetet egyenletesen elosztották két évre, így az érdeklődők havonta vásárolhatják meg *A gazdasszony birodalma, a Húsok, köretek, a Mihez, mikor, mit igyunk* címet viselő egyes részeket, illetve a beküldött receptekből szerkesztett füzeteket a postahivatalokban és az újságárusoknál.

Sz. Z. L.

KOVÁCS Péter műveit

Göncz Árpád és Pongrátz Gergely levélváltása

Az Országos Sajtószolgálat közzéteszi a Szabad Magyar Tájékoztatásért Bizottság levelét Göncz Árpádhoz, illetve a köztársasági elnök válaszát.

A Szabad Magyar Tájékoztatásért Bizottság szeptember 9-én kelt levele:

„Göncz Árpádnak, a Magyar Köztársaság elnökének

Tisztelt Elnök Úr!

A Szabad Magyar Tájékoztatásért Bizottságba tömörült társadalmi és politikai szervezetek 1992. szeptember 19-én tüntetést szerveznek Hankiss Elemér és Gombár Csaba médiaelnökök leváltása érdekében.

A tüntetők hangot kívánnak adni annak a meggyőződésüknek, hogy a két médiaelnök eltávolítása nélkülözhetetlen feltétele a demokrácia és a törvényes rend helyreállításának, valamint az objektív, arányos és sokoldalú tájékoztatás megvalósításának a Magyar Rádiónál és Televíziónál.

Kérjük, jelenlétével tisztelje meg a tüntetést, és a tüntetők előtt írja alá Antall József miniszterelnök úr előterjesztését Hankiss Elemér és Gombár Csaba médiaelnökök felmentéséről.

Budapest, 1992. szeptember 9.

A Szabad Magyar Tájékoztatásért Bizottság képviseletében:
Pongrátz Gergely"

Göncz Árpád szeptember 10-én kelt válasza:

„Tisztelt Pongrátz Úr!

Köszönettel vettem levelét, amelyben az 1992. szeptember 19-re tervezett tüntetésről tájékoztat. Természetes, hogy Önöknek joguk van hangot adni kívánságaiknak. Sajnos kénytelen vagyok tájékoztatni Önt, hogy a médiatörvény tárgyalásának előkészítése a parlament kulturális bizottságában folyamatban van, és a törvény előreláthatólag ebben a hónapban tárgyalásra kerül. Minthogy a médiatörvény az elnökválasztás kérdését is magába foglalja, és minthogy parlamentáris rendszerben élünk, politikailag és morálisan sem tehetem meg, hogy a beterjesztett törvény elfogadása vagy elvetése előtt bármit tegyek, amivel a parlament döntését befolyásolhatnám. Nem vonom kétségbe az Önök jogát, hogy akár a két elnök személyét kifogásolják, akár a médiák műsorpolitikájával kapcsolatos elégedetlenségüknek hangot adjanak, de arra kérem Önöket, hogy Önök is vegyék figyelembe azokat az íratlan szabályokat, amelyek egy parlamentáris politikai rend fennállásából következnek. Kérem, ezt közölje a tüntetőkkel is.

Budapest, 1992. szeptember 10.

Üdvözlettel:
Göncz Árpád"

Aligha hihető, hogy komolyan gondolta Pongrátz Gergely, illetve az úgynevezett bizottság: kérésüknek eleget tehet a köztársasági elnök, és majd ott, az utcán írja alá azt az előterjesztést, amit alapos megfontolások után, mégoly erőteljes politikai nyomásra, már-már minősíthetetlen támadások kereszttüzében sem tehetett meg. Éppen a parlamentáris demokrácia védelme érdekében. De hát gyanithatóan nem is ez volt Pongrátz Gergelyék célja. Sokkal inkább az, hogy a köztársasági elnököt belerángassák az utcai politizálásba: éppen azáltal, hogy az elnök kérésükre kénytelen nemet mondani. Göncz Árpád azonban nem mondott nemet. Csupán azt jelezte, hogy a megoldás nem az ő, hanem a parlament kezében van: a médiatörvény elfogadásával a kifogásolt helyzet önmagától megoldódik. Sikertelennek bizonyult hát a politikai és pártpolitikai küzdelmek fölött álló köztársasági elnöki hivatal tekintélye elleni támadás. Más, ám a parlamenti demokrácia lényegétől egyáltalán nem elválaszthatatlan tévedés, hogy néhány párt és politikai szervezet és országgyűlési képviselő már korántsem ilyen kényes saját tekintélyére, és önként jelentkezik az utcai politizálás résztvevőjéül. Alapjaiban támadva ezzel a parlamentáris demokráciát.

(—y)

Adok-kapok a médiafronton

Pongrátz Gergely a napokban magát Hankiss Elemért is meghívta a szombati tüntetésre. Hankiss válaszában közölte Pongrátzcal, hogy *a tüntetők dokumentumát megbízottja veszi majd át*, és amennyiben a nyilatkozat tárgyszerű lesz, megfelelő időben válaszolni fog rá. A Televízió elnöke azt is kifejtette rövid válaszlevelében, hogy miközben Pongrátzék a rendszerváltást kérik rajta számon — aki ő maga is börtönbe került '56 után —, *a rendszerváltást alaposabban végrehajtotta a Televízióban, mint a tüntetők által állítólag támogatott kormány az ország egészében.* Megjegyezte, hogy a Magyar Televízióban senki sem maradt pozícióban a volt kommunista vezetők közül, kivéve *Chrudinák Alajost* és *Pálfy G. Istvánt.*

A levelek a sajtóban is megjelentek, s azóta is gyakoriak a nyílt levélváltások. Tegnap például — néhány napilapunkban közzétett nyílt levélben — Pálfy hadat üzent Hankissnak, leszögezve: *„mától közöttünk minden szóbeli kapcsolat lehetősége megszűnt."* Hosszasan elemzi saját „nyitott könyv"-életét, s kemény szavakkal utasítja vissza a „volt kommunista" vádat, utalva önnön érdemeire a népi, nemzeti televízióműsorok szorgalmazásáért. Mint a Híradó és A Hét főszerkesztője írja: *Hankiss Elemér erkölcsi és politikai hatalma teljesen megszűnt fölötte, az adminisztratív hatalmával pedig azt kezd a tévé főnöke, amit akar.*

Szintén tegnap jelentette meg *Kónya Imre*, az MDF parlamenti frakcióvezetője nyílt válaszát Hankiss Elemérnek.

Megkérdeztük Hankiss Elemért, az MTV elnökét, miként értékeli a két legújabb nyílt levelet, s hogyan tud dolgozni olyan beosztottjával, mint Pálfy, aki immár nincs többé vele beszélő viszonyban.

— *Most nem érek rá foglalkozni egyik levéllel sem. Az egyiket, Kónya Imréét még nem is olvastam. Dolgozom. El kell utaznom külföldre; egy nehéz előadást fogok tartani, arra készülök. Ha visszajövök, majd reflektálok a levelekre* — közölte Hankiss Elemér.

— Pálfy azt írja, hogy az ön erkölcsi és politikai hatalma megszűnt fölötte...

— *Nevetést vált ki belőlem ez a mondat. Sose volt fölötte erkölcsi és politikai hatalmam...*

H. I.

Tiltakozás a kétkulcsos áfa ellen

A Létminimum Alatt Élők Társasága országos érdekvédelmi szervezet *elfogadhatatlannak tartja a kétkulcsos áfarendszer 1993-ra tervezett bevezetését*, ezért augusztus 24-én felhívással fordult a kormányhoz, melyben kérte, hogy tekintsenek el e rendszer jövő évi bevezetésétől, tekintettel a lakosság gyors ütemű *elszegényedésére* és a hatalmas méretű *munkanélküliségre*. Olyan országban, ahol a szegények száma meghaladja a kétmilliót, alapvető termékeket és szolgáltatásokat megadóztatni *egyet jelent a szegények arcul csapásával, semmibevételével!*

Mivel a kormány az érdekvédelmi szervezet felhívása ellenére javasolja az Országgyűlésnek a kétkulcsos áfarendszer jövőre történő bevezetését, a Létminimum Alatt Élők Társasága *név szerinti felhívással fordult az Országgyűlés 383 képviselőjéhez, nyomatékosan kérve őket, hogy ne szavazzák meg a kétkulcsos áfarendszer bevezetését!* Felhívásukban hangsúlyozták, hogy a rendszer bevezetésére csak akkor kerülhet sor, ha a gazdasági fellendülés olyan pontot ér el, hogy annak pozitív hatásai a lakosság számára ténylegesen érzékelhetőek lesznek. 1993-ban valószínűleg ez még nem fog bekövetkezni.

Amennyiben az Országgyűlés elfogadja a kétkulcsos áfarendszer 1993-ban történő bevezetését, a Létminimum Alatt Élők Társasága *csoportos éhségsztrájkot* kezdeményez a Parlament előtt!

Újabb adomány

A *Magyar Hitel Bank Rt.* kétmillió forintot adományozott a *Magyar Vöröskeresztnek* a menekültprogram javára. Az összeg átutalásáról szóló szándéklevelet *Marténvi Csabáné*, a bank vezérigazgatóhelyettese adta át *Sztuchlik Rezsőnek*, a Magyar Vöröskereszt ügyvezető főtitkárának tegnap délelőtt. A Vöröskereszt az élelmiszerek biztosításán túl információt nyújt az eltűnt hozzátartozókat keresők részére. *(MTI)*

Jövőre: kedvezmény csak rászorulóknak

Üdülés – még állami támogatással

Nemzeti Üdülési Vagyonkezelő Kft. működteti október elsejétől a 264 épületből és 101 egyéb ingatlanból alakult, mintegy 25 milliárd forint értékű Nemzeti Üdülési Alapítványt, amelynek élére az alapítvány kuratóriuma *dr. Kovács Imrét*, a kuratórium tagját nevezte ki. A kft. igazgatójától *az üdültetés jövőjéről* érdeklődtünk.

— Most fogtunk hozzá a jövő évi tervek kidolgozásához. Azt már tudjuk, hogy *tovább csökken* az üdültetés állami támogatása, 1991-ben 1,1 milliárd forint volt, az idén 800 millióra csökkent, és jövőre *csupán 758 millióra számíthatunk*. Ahhoz, hogy az üdülők működéséhez szükséges 4-5 milliárd forintos költségvetésünk meglegyen, *tovább kell bővíteni az idegenforgalomban értékesítendő helyeket*, az eddiginél bátrabban kell *vállalkozniuk* az üdülőigazgatóságoknak.

— *Milyen szempontok szerint jutnak támogatáshoz jövőre az üdülni vágyók?*

— *Kizárólag szociális* szempontok szerint szándékozunk kedvezményeket adni. A kuratórium úgy döntött, hogy *elsősorban a sokgyermekes családok, a súlyosan beteg gyermekeket nevelők, a nehéz fizikai munkát végzők kapjanak differenciált támogatást.* Úgy tervezzük, hogy az alapítvány *kedvezményes utalványokat* ad majd ki, és azzal, valamint az üdülésre szánt saját pénzzel *vásárolhatják meg beutalóikat* az emberek az üdültetési irodákban. Tervezzük azt is, hogy a 14 napos üdülőjegyek helyett *hétnaposakat* adunk ki, aminek elsősorban pénzügyi okai vannak. Ez azonban nem jelenti azt, hogy aki teheti, hosszabb időre szóló jegyet ne vásároljon. Előzetes számításaink szerint *mintegy 216 ezer kedvezményes beutalót adunk majd ki*, a többi *forgalmi áron* kel majd el.

— *Az üdülővendégek már eddig is bírálták az üdülők kategorizálását. Az első osztályúnak mondott helyek komfortfokozatai nagyon eltérőek voltak.*

— Ezen is változtatunk. *Többféle beutaló lesz*, amelyek árát igazítani akarjuk az üdülők minőségéhez. Tervezzük azt is, hogy esetleg *félpanziós* ellátást nyújtunk bizonyos helyeken, így *olcsóbban* pihenhetnek az emberek. Természetesen azt senki sem gondolhatja, hogy az új szervezet felállásával azonnal megváltozik minden. Véleményem szerint *legalább öt évre van szükség* az üdültetés átalakításához. Az lenne a jó természetesen, ha a bérek mielőbb *tartalmaznák* a megélhetési, pihenési költségeket is, ha mindenki meg tudná vásárolni az idegenforgalmi áron kínált üdülőjegyeket. Amíg ez nincs, szükség van a szociális szempontok érvényesítésére is.

— *Mi lesz a lerobbant épületekkel, ahová már senki sem ment el pihenni szívesen eddig sem?*

— Lesznek épületek, amelyeket *értékesítünk vagy bérbe adunk, esetleg szociális célokra egyesületeknek ajánljuk fel.* Az így nyert bevételekből a megmaradt épületek felújítását, korszerűsítését oldjuk majd meg.

(nógrádi)

„A kormány lép, de bal lábbal"

Az eladósodásnak haszna is lehet

Az adósság és az eladósodás a közhiedelem szerint csak rossz lehet, mind a hitelezők, mind a hitelt igénylők számára. Tegnap viszont arról hallottunk, hogy az eladósodásnak *előnyei is lehetnek.* Az Egyházfórum Alapítvány által szervezett konferencián ugyanis, melynek a *felelőtlen eladósodás és a felelős kiútkeresés* volt a fő témája, erről beszélt *dr. Kopátsy Sándor*, a Pénzügykutató Rt. nyugalmazott főmunkatársa.

Nézete szerint *az ország eladósodása járult hozzá ahhoz, hogy válságba kerüljön a szocialista rendszer.* A hetvenes évek közepétől olyannyira meggyengült az egypártrendszer, hogy kénytelen volt engedni: mivel a béreket nem tudták növelni, engedélyezték a *mellékkereseteket.* Így a magyar lakosság dinamikusabb része felvette a fizetését, majd *magánvállalkozásba* is fogott. Mindez hozzásegített a *polgárság* kialakulásához. De az eladósodás segített a *reformokhoz* is, amelyek Kopátsy szavai szerint *akkor sikerültek, amikor bajban voltunk*, a viszonylagos konjunktúra időszaka társadalmi visszaesést hozott csupán. Mivel *az ember elsősorban gazdasági és csak másodsorban politikai lény*, nem várhatta el sem a párt, sem az egyház, hogy pártgyűlésen vagy misén üljön a polgár, s *aki tudott, megpróbált magán segíteni.*

Dr. Kopátsy Sándor *a Népszava kérdésére* elmondta, hogy *a nemzeti jövedelem szerinte 30 százalékkal nagyobb, mint amit a statisztika kimutat, s ezzel adósságunk terhe is kisebb.* Olyan az adórendszer, hogy *a tőke meg sem térül, nemhogy profitot hozna.* Magyarországon csak az gazdagodhat — mondta —, *aki ki tud bújni az adó alól!* Egy nagyvállalat ezt nem tudja megtenni. Nagyon sokan polgáriasodtak, eljutottak a jövedelmező *családi vállalkozásig*, de nem vesznek fel idegen munkaerőt: a családtagok dolgoznak, mert így olcsóbb. Korábban a költségvetési bevételek több mint 25 százaléka a vállalati nyereségadóból származott, most 10 százalék sem folyik be, mert *lassan már nem lesz vállalat, amelynek még kimutatott nyeresége van.* Igazságos adórendszerre van szükség, amely elsősorban azokat terheli, akik gyorsan gazdagodnak. Erre jelenleg csak a *forgalmi adó* szolgál. *A kormány lépni próbál* — mondta dr. Kopátsy Sándor —, *de bal lábbal.*

M. K.

Ha a neve marad, az ára akkor is emelkedik

Vigyázz, Tomi, jön a Persil!

Meddig lesz még kapható az aránylag olcsó Tomi mosópor? A kérdés azért különösen aktuális, mert hamarosan minden bizonnyal a *Henkel* cégé lesz a szolnoki Tisza Menti Vegyiművek mosóporgyára, ahol a közkedvelt és olcsónak számító Tomit is előállítják. A tulajdonosváltáshoz már csak a Vagyonügynökség beleegyezése szükséges. Sokan tartanak attól, hogy *ezentúl csak a drágább Henkel*-termékeket lehet majd megvásárolni az üzletekben.

— Megmarad-e a Tomi mosószer? — kérdeztük *Szalay Lászlótól*, a Tisza Menti Vegyiművek vezérigazgatójától.

— A mosóporgyár termelésének mintegy *30 százalékát* a Tomi jelenti. Henkelék felmérték a piaci helyzetet, s úgy gondolják: *a középáras termékekre, tehát a Tomira is szükség van.* Azt viszont nem tudom, hogy a jövőben a termelésnek *hány százalékát* jelenti majd a Tomi előállítása.

— Elképzelhető-e, hogy megváltozik a Tomi *ára?*

— Erről sem tudok beszélni. Az biztos, hogy *a Tomi árát akkor is emelni kellett volna, ha a Henkel nem vásárolja meg a gyárat.*

— Van-e lényeges *minőségi különbség* a Tomi és a drágább Henkel-termékek között?

— Nehéz erre válaszolni, hiszen az árkülönbséget nemcsak a minőség határozza meg. Bár a Henkel-termékek *jobbak*, a Tomi is *közkedvelt.* Számít a név is: a *Persil* nemzetközi márka. Ugyanakkor világos az is: *az emberek széles körben képtelenek megvásárolni a drágább mosószereket.* Henkelék *belátták ezt*, ezért üzletpolitikájuk is e szerint alakul majd.

CS. A.

OFÉSZ-vélemény a tandíjról

A képzési költségből kiindulva

Jövő szeptembertől nagyon valószínű — hiszen a '93-as tanévre szánt költségvetési tervezet *már számol is ezzel az összeggel* —, hogy *minden egyetemista egységesen havi 2000 forintos tandíjat fog fizetni.* Hogyan vélekedik erről az Országos Felsőoktatási Érdekképviseleti Szövetség (OFÉSZ)?

— Egyik legfontosabb alaptételünk tandíjügyben — mondta lapunknak *Szabó László*, az OFÉSZ elnökségi tagja, negyedéves közlekedésmérnök hallgató —, hogy ennek összetételét nem hasraütéssel, hanem *a képzési költségből kell levezetni*, ugyanakkor *ahhoz is ragaszkodunk, hogy a hallgatók által fizetendő összeg nem lehet nagyobb, mint a képzési költség öt százaléka.* Ez már csak azért is jó lenne, mert így az egyetemisták is *érzékelnék*, hogy drága vagy valamivel olcsóbb képzésben vesznek-e részt, s remény lehetne arra is, hogy a diákok nyomására az egyetem például *ne fizessen* felesleges adminisztratív munkaerőt, hiszen végső soron ez is tandíjnövelő tényező lenne.

— Hogyan vélekednek arról, hogy nemcsak a leendő egyetemisták, de egyszerre mindenki fizetné a tandíjat?

— Mi úgy gondoltuk, „felmenő" rendszerben vezessék be a tandíjat, hiszen *elképzelhetetlennek tartom*, hogy egy negyedéves, akit 1989-ben még *úgy vettek föl* az egyetemre, hogy az oktatás *ingyenes*, egyszerre csak elkezdjen fizetni. Így ugyanis *megrendelővé* válik, ugyanakkor a legtöbb felsőoktatási intézményünkben *nem olyan szintű a képzés, hogy tandíjat lehetne kérni érte*, s az sem valószínű, hogy a hallgató kérésére modernebb lesz az oktatás, a fölszerelés.

— Elképzelhető-e, miként azt már korábban szóba hoztuk, hogy az egyetemi ifjúság *tiltakozik* majd a tandíj ellen?

— Így, hogy egyszerre mindenkinél bevezetik, azt kell mondjam, *a tiltakozás valószínűsége megnövekedett.* Egyébként *tarthatatlan*, hogy a Művelődési és Közoktatási Minisztérium illetékese azt mondta, éppen az önök lapjának nyilatkozva, hogy ha majd nő az egyetemisták körében a feszültség, a kormány meggondolja, mit tegyen, mert ez *politikai kérdés.* Úgy vélem, a tandíjügyet szigorúan *szakmai koncepció alapján és nem politikai nyomásra kellene eldönteni.*

— török —

Óvás a patikákért

Törvényellenesen született meg a megyei gyógyszertári vállalatok privatizációjáról szóló törvény, ezért a fővárosi és a megyei közgyűlések képviselői tiltakoznak annak bevezetése és végrehajtása ellen. Többek között ezt deklarálta tizenkét megye képviselője szerdán azon az országos szintű konferencián, amelyet a Heves Megyei Önkormányzati Hivatal Egészségügyi és Szociális Irodája hívott össze Egerben.

Dr. Szolnoki Andrea, a Fővárosi Közgyűlés Egészségügyi és Sportbizottságának elnöke tájékoztatta a főorvosokat, gyógyszertárvezetőket, egészségügyi és szociális irodák, osztályok vezetőit arról, hogy törvényességi óvást nyújtottak be a parlamenthez. Az elnök asszony kijelentette: *nem szabad beletörődni abba, hogy az önkormányzatok a privatizáció során elveszítsék gyógyszertári központjaikat.* Mint mondta, az óvást az Országgyűlés elnöke, Szabad György az alkotmányügyi bizottságnak adta véleményezésre. A megyék képviselői a tanácskozáson deklarációban csatlakoztak hozzá.

(MTI)

KERESSEN PÉNZT OTTHONÁBAN!
Amerikai társaság keres egyéni szerződőket üveggyöngy-fülbevalók összeállításához
Heti keresete elérheti a 280 dollárt!
Angolnyelv-tudás kívánatos.
Küldjön megcímzett borítékot, s ha lehetséges nemzetközi válaszdíjszelvényt.
Cim: San Francisco Jewelry, C. S. 8014 HD San Rafael, CA 94 912 USA.

A hét filmjei

BÜNTETŐSZÁZAD

„Mindazokat, akik gyávaságból vagy gyengeségből fegyelemsértést követnek el, büntetőszázadba kell küldeni, a századokat pedig veszélyes frontszakaszra kell irányítani, hogy módot adjunk az embereknek a hazával szemben elkövetett bűnök vérrel történő megváltására...” A részlet a hírhedt 227-es számú parancsból való, amelyet *Sztálin* 1942. július 28-án adott ki *Hitler* parancsának mintájára.

Ehhez a parancshoz kíván adalékkal szolgálni — alcíme tanúsága szerint — a *Büntetőszázad* című szovjet dokumentumfilm. A szerzők (*E. Sved* író és *L. Danyilov* rendező) a kor néhány, ma már veterán korú tanúját ültették a kamera elé „vallomástételre”. A személyes visszaemlékezéseket olykor kiegészítik az orosz front második világháborús eseményeinek ismertetésével. A színesben fényképezett mai felvételek azonban csupán mellékes szereplők a korabeli fekete-fehér dokumentumokra épülő filmben. Az archív felvételek között még titokban rögzített részletek is vannak, az összegyűjtött haditudósítások, filmjelentések hatása ma is drámai.

A történészeknek nem újdonság, de sokan talán most hallják először, hogy például a *Budapest* ostromában harcba vetett szovjet katonák közül minden hetedik büntetőszázadban küzdött. A film sugallata szerint az olyan pusztító összecsapásokban, mint amilyen a Don-kanyarban vagy a magyar fővárosban zajlott, a szovjet támadás halálmegvető lendülete nem kis részben a büntetőszázadok és -zászlóaljak magas arányából eredt. Az erre elítéltek ugyanis csak azon az áron válthatták meg az életüket, ha halálmegvető bátorsággal mentek a halálba. Akinek valahogyan ezt sikerült túlélnie, annak nyom nélkül törölték a büntetését.

A Büntetőszázad súlyos, de rossz dokumentumfilm. Az archív felvételek közlésével a műfaj szenzációja is születhetett volna — jól szerkesztve, történészi alapossággal alászövegezve, a dokumentumidegen elemektől megtisztítva. De még akkor is kérdés lenne, vajon mozivetítésen hogyan találja meg a nézőit ez a jobb sorsra érdemes munka, amelynek igazi helye a képernyőn lenne.

(bársony)

VADAK URA II. — AZ IDŐKAPU

Párhuzamos világok találkozása a Vadak ura második részében

Az időkapu egy nem létező ókort és a mai *Los Angelest* köti össze. Neve nem túl szerencsés, mert a magyarázat szerint ez a két világ párhuzamosan él egymás mellett, csak éppen sejtelmük sincs egymásról, amíg a lakók meg nem találják a varázskulcsot. Sajnálatos módon *Sylvio Tabet* rendező filmjében a gonosz urának kezébe kerül ez a kulcs. De nincs semmi baj, mert a Los Angelesből véletlenül a vad birodalomba csöppent lány oldalán felbukkan régi ismerősünk, Bart, a *Vadak ura*. Aki hűséges állataival együtt természetesen ismét diadalmaskodik minden ármánykodó lény felett.

Teheti ezt azért is, mert a forgatókönyvírók jóvoltából az ősi kultúrájú világ képviselői sokkal jobban feltalálják magukat napjaink gépei és emberei között, mint fordítva. Igaz, a gonosz Arklonnak még az a képessége is megvan, hogy pusztán farkasszemet nézve magáévá tehesse más emberek gondolatait, ismereteit. Nem is egészen értjük, hogy ezt a képességét miért rejtegeti a film kétharmadáig. Ha előbb kamatoztatja, nincs az a legyőzhetetlen hős, aki felett ne diadalmaskodna.

Megjegyzem, éppen Barttal szemben meg sem próbálja bevetni csáberejét, bár lehet, hogy hősünkön még ez sem fogna. Mert hiába próbálják misztikus jóslatok mögé rejteni a tényt, mi, mozinézők már az ötödik percben rájövünk, hogy Jó és Rossz valójában testvérek, akiket még mint csecsemőt elszakítottak egymástól. És most egymás ellen kell megküzdeniük, világuk sorsa a győztes személyétől függ. De hogy ki nyer, azt már úgyis tudjuk.

Sz. Z. L.

Színigaléria

Komlós István harminchét éven át volt tagja a *kaposvári Csiky Gergely Színház* társulatának.

Most már nyugdíjasként főszerepre vágyott. Nem várt rendezőt, maga vállalkozott rá. Teátrumgalériát nyit október elsején a lakásában, a *Margit körúton*. Kezdő festőművészeket akar támogatni. Első kiállítója *Tetlán Ervin* amatőr piktor, aki hírlapárus, de ügyesen forgatja az ecsetet. A galéria több célt szolgál még. Arra is lehetőséget ad, ha egy színész a mai világban megszorul, és képet akar eladni, bizalommal fordulhat kollégájához.

Évadvég Táborival

— Az elmúlt évad a *Radnóti Színház* eddigi történetének legsikeresebb szezonja volt — állapította meg *Bálint András* igazgató a színház szokásos évad eleji sajtótájékoztatóján. Előadásaikat telt házak előtt játszották, s produkcióik mind közelebb járnak a direktor eszményéhez: a barátságos, humanista, polgári színházhoz, melynek stiláris alapja a realista színjátszás. A sok fiatalból álló, jó hangulatú társulat felvállalt bizonyos konzervativizmust, mely alatt az értékek konzerválása értendő.

A most kezdődő évad az előremenekülés jegyében zajlik majd. Az első bemutató ma este lesz: *Goethe Clavigo* című szomorújátéka kerül színre *Valló Péter* rendezésében. Október 15-én *Marivaux* vígjátékával, az *Állhatatlan szeretőkkel* ismerkedhet meg a közönség, *Lendvai Zoltán* rendezésében. A darabot hét fiatal színész játssza, minthogy a Radnóti Színháznak van hét jó fiatal színésze — említette jogos büszkeséggel a direktor. December közepén mai német szerző, *Botho Strauss* művét tűzik műsorra, rendezője *Szikora János*.

A szezon második felében Valló Péter állítja színpadra *Moliére Fösvényét*, *Andorai Péterrel* a címszerepben, az évadzáró premier pedig *George Tabori*, azaz *Tábori György* nevéhez fűződik: *Jubileum* című saját darabját viszi színre a neves vendég.

A színház — fájdalom! — levette repertoárjáról többek között *A hetvenkedő katonát* és a *Nórát*, viszont az egyik leendő előadásával — a Marivaux-darabbal — máris külföldi vendégjátékra készül: október végén *Portugáliában* szerepel az együttes.

(stb)

Csinálj valamit!

Willy Breinholst nagyszerű, leckékre osztott kézikönyve *„a gyógyíthatatlan tudatlanság állapotára kárhoztatott” „azon férjeknek szól, akik apák szándékoznának lenni.” (Hurrá, apa lettem. Móra Kiadó)*

A hetedik leckében, amely *„A fertőző gyermekbetegségek felismerésének művészetéről...”* alcímet viseli, van egy általános érvényű felszólítás, amiben az anyai aggodalom, türelmetlenség, a tutyimutyi férfimagatartás alábecsülése tükröződik. Így szól:

Csinálj valamit!

A felszólítás csapdájába estem többször magam is. A „halálos” gyermekbetegségek rendszerint éjfél körül támadják meg a kisdedeket. Ilyenkor a családi arkangyal becsületsértő felhangon harsonázva kiűzött a paradicsomi álomból. S kapkodva, a takarókba bugyolált gyerekkel a legközelebbi kórházhoz autóztam, ahonnan az ügyeletes intézményhez irányítottak, ahol végre szakavatott kezek átvették a gyereket. S másnap az orvos megfontolandó tanácsként közölte, ha a szülő rendellenességet tapasztal, a felesleges pánik leküzdésének egyetlen módja, hogy:

Csináljon valamit!

Dacára a felszólítással kapcsolatos negatív tapasztalatoknak, a benne foglalt lényeget továbbgondolásra érdekesnek tartom. Mert mindenre használható varázslatos fogalom a

Csinálj valamit!

Jelenkori közállapotainkat tekintve például ugye az anynyira áhított piacgazdaság nem működik reményeink szerint. A külföldi tőke jótékonykodásáról végképp lemondhatunk. Az ország ipara padlón van. A kedvező látszatot keltő lakossági megtakarításokat nem a bérből és fizetésből élők vagy a nyugdíjasok adják össze. Az ügyeskedők, a joghézagok lovagjai kaszálnak. A bankok százmilliós veszteségeket könyvelnek el, a tettesek röhögve állnak tovább. A gazdasági felemelkedés prófétáinak már nem segít. Nem lehet ölbe tett kézzel várni, amíg a piacgazdaság önmagát felépíti. A kormányzat megfontolandó tanácsként közli, a felesleges pánik leküzdésének egyetlen módja, hogy a társadalom

Csináljon valamit!

A munkanélküliség növekszik, az elszegényedés, a nyugdíjasok nyomora fokozódik. Lassacskán az is a máséhoz nyúl, akinek a lopás természete ellen való. Az állampolgárokat nemzetiszínű álruhába öltözött hamis próféták hecceltik. Üldözik a színesbőrűeket, cigányházakra égő benzinespalackokat hajigálnak. Egy szatyor lopott körtéért az életével fizetett két ember. A rajtakapott autótolvaj habozás nélkül kést nyom a bűnüldöző bordái közé. Hamarosan polgárjogot nyer a számonkérés, önbíráskodás, vérbosszú. S akkor egyik ember a másikra néz, és azt mondja:

Csinálj valamit!

Gondoljuk végig, hányféleképpen lehet interpretálni a Csinálj valamit! felszólítást. Kérve, könyörögve, reménykedve, szánakozva, biztatva, közömbösen, utasítva, parancsolóan és a többi. Mert ugyebár a felesleges pánik leküzdésének egyetlen módja, hogy valaki végre

Csináljon valamit!

De ki?

Gara János

Világ fasírtjai, egyesüljetek!

Ez a jelmondata a nemrégiben alakult *XL Sisters* rockzenekarnak. Nem véletlenül: a két énekes bizony csak szupernehézsúlyban indulhatna egyes sportágakban. Hangjuk arányban áll méretükkel, igazán kiválóan énekelnek. *Demeter György* korábban a *Rózsaszín Bombázók* és a *Bergendy* tagja volt, *Vértes Attila* pedig a *Dance* frontembere. *Nagy test, nagy élvezet* című lemezük kapható lesz; a zenét az együttes gitárosa, az *Eddában* megismert *Alapi István* írta. September 23-án a *Petőfi Csarnokban* mutatják be az anyagot, többek közt *Somló Tamás* és a *Besenyő Brass* közreműködésével. Száz kilón felül a belépés ingyenes!

—thy

Múzeumi kesergő II.

Amiért a harang szól

Mint a tegnapi számunkban megírtuk, a százmilliós költséggel frissen felújított székesfehérvári *István Király Múzeum* épületét visszaigényli az egyház. Az igazgató lemondott, és döntésében szerepet játszott a *Fejér Megyei Önkormányzat* vezetőinek magatartása is. *Paál Huba*, az önkormányzat elnöke és helyettese, *Berecz Botond*, aki az egyház képviselőivel tárgyalt, úgy vélik, az esetnek nagyobb a füstje, mint a lángja.

— Megegyeztünk az egyház képviselőivel, hogy addig semmiféle változás nem lesz, amíg a múzeum áthelyezése a funkciók sérülése nélkül nem megoldható. Mi is szeretnénk, ha megtalálnánk a múzeum sorsának végleges megoldását. Amikor a felújítás megkezdődött, úgy látszott, ez az épület jelenti a jó megoldást, azóta változott a világ, és megszületett a törvény az egyházi ingatlanok visszaadásáról. Éppen a lakosság és a múzeum érdekében szeretnénk most ténylegesen olyan megoldást találni, amit már a későbbiekben nem lehet elvitatni — védi álláspontját Paál Huba elnök.

— Nem lehetett volna az egyház igényét kielégíteni egy másik épülettel?

— A ciszterci rend ragaszkodott ehhez a megoldáshoz, amit meg is lehet érteni. Az épület szomszédságában már működik az egyházi iskola, itt van a templom is. A rendi életet zavarná, ha az idős igazgatónak naponta nagyobb távolságot kellene megtennie.

— Ami a működési feltételeket illeti, inkább úgy fogalmaznék, a felújítás most jutott arra a pontra, hogy belül véget ért — pontosít *Berecz Botond*. — Mi azt is felvetettük, hogy a múzeum kapjon olyan otthont, ahol minden együtt van, és nem kell harminc helyen raktározni a városban. Ezt azzal utasították vissza, hogy a kiszemelt hely kiesik az idegenforgalomból.

— Önök azt mondják, néhány évig nem várható változás, mégis néhány helyiséget már most egyházi kezelésbe kívánnak adni.

— A visszaadási törvény a teljes használatbavételt jelenti — veszi át a szót újra Paál Huba. — Valóban figyelembe vettük az egyház türelmét is, értékelve, hogy egy lakrész itt, a múzeum épületén belül teljesen elválasztható, ide költözne az iskola igazgatója, egy segítő szerzetes és egy házvezető. De csak azzal a feltétellel, hogy ez sem veszélyezteti a múzeum életét, biztonságát, nem jelent súrlódási felületet. Tulajdonképpen a gazdasági egységet kellene átköltöztetni, vagyis öt embert, az ehhez szükséges 360 ezer forint rendelkezésünkre áll.

— És a múzeum új helyének kialakításához szükséges sok millió?

— Ez nem a megye gondja, erre a tárcaközi egyeztetőbizottságnak keretösszege van, amelyből döntése szerint részesülhetünk.

— És ha a mai testületi ülés mégsem hagyja jóvá a megállapodástervezetet?

— Akkor meg van kötve a kezünk — és nagyon kellemetlen szituáció alakul ki.

— Ezzel szemben ha megállapodnak, olyan helyzet jön létre, ami 4-5 év haladékot jelent, egy esetlegesen változó megyei vezetés helyzetét, kezét megkötve.

— Úgy gondoljuk, hogy az ország már eljutott odáig, hogy a jogrend folyamatosan érvényesül.

Országszerte haldokolnak a filmszínházak, Székesfehérvárott — bár megyeszékhely — csak befogadó színház működik, állandó társulat nélkül. Ugyancsak ebben a városban az ipari átalakulás miatt az elmúlt években művelődési otthonok szűntek meg, illetve kerültek végveszélybe. Most a közművelődés utolsó bástyája felett kondult meg a templomi harang. Lehet, hogy tényleg zavartalanul működhet tovább az intézmény, amíg elhelyezését kifogástalanul meg nem oldják. Akkor még érthetetlenebb, hogy miért ragaszkodik a ciszterci rend görcsösen ehhez a volt ingatlanához, amit jelentős költséggel alakítottak át, és nyilván az egyháznak is rá kell majd költenie, ha ismét vallási célok szolgálatába állítja. Hacsak nem attól félnek, hogy később nem tudják azokat a jogokat kivívni, amelyeket jelen pillanatban biztosítottnak vélnek.

Szabó Z. Levente

A HÉT SZÍNÉSZE — Richard Gere

Manapság az álmok hercege már nem fehér lovon érkezik. A szín ugyan stimmel, de Richard Gere az állatot felcserélte *Cadillacre*. Legalábbis a *Micsoda nő!* című, világszerte kasszasikeres vígjátékban. Ám ezt a mesebeli lovagot nagyon sok hölgynéző csodaautó nélkül is repesve várná, még akkor is, ha a színész nem is olyan régen feladta agglegényéletét. Hogy Gere végzetes vonzereje nemcsak a szerepeknek köszönhető, azt jelzi az ifjú ara, *Cindy Crafford* egyik nyilatkozata is:

— Legszívesebben az egész napot az ágyban tölteném Richarddal és szülnék neki egy csomó gyereket.

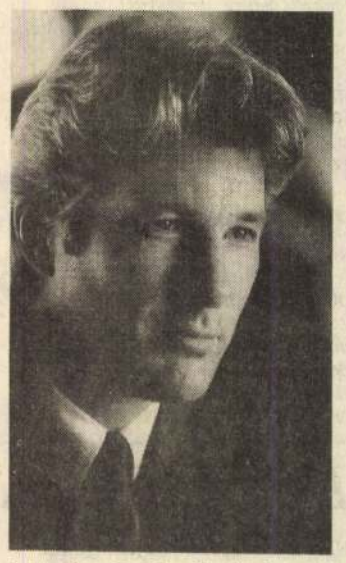

Gere emberi és színészi hatásában bizonyosan szerepet játszik az a tény is, hogy viszonylag messziről közelített a drámák és filmek világához. A *Massachusetts Egyetemen* tanult filozófiát. Ám tanulmányait feladta, amikor alkalmi együttesekben fellépett. *New Yorkba* költözött és hamarosan a *Broadway* színpadain játszott... A *Szentivánéji álom* és a *Makrancos hölgy* csakúgy a teljes képhez tartozik, mint *a Pomádé* című rockopera. Ezzel a darabbal jutott el *Angliába* is és a kiruccanásnak köszönhetően brit társulatoknál is kapott munkát.

— Nagyon sokat köszönhetek a filmnek, de semmiképpen nem akarok szakítani a színpaddal. Immár megtehetem, hogy évi egy-egy film mellett elsősorban a klasszikusoknak szenteljem az életemet.

Az igazi filmes sikert a hetvenes évek második felében a *Mennyei napoknak* és a *Mr. Goodbarra várva* című produkciónak köszönhette. Aztán jön a *Vértestvérek*, a *Jenkik*, az *Amerikai dzsigoló*, a *Higgy neki, hisz zsaru* és *Coppola Gengszterek klubja* című alkotása. És természetesen a Micsoda nő!

— Ezelőtt nem érdekelt különösebben ez a műfaj. Egyáltalán nem viselkedem komikusként ebben a filmben sem, valójában a forgatókönyvben leírt helyzetek voltak mulatságosak. A legtöbb, amit tehettem, hogy némi vonzerőt és iróniát vittem az eseményekbe.

Hogy valóban egyszeri alkalom volt a vígjáték, azt bizonyítja, hogy ezen a héten egy pszichológiával bőven átitatott krimi főszereplőjeként találkozhatunk a mozikban Gere-rel. A film címe: *Dermesztő szenvedélyek*. De a színészről azt is tudhatjuk, a valós életben egészen másfajta szenvedélyek irányítják.

— Sokan feltételezik, hogy csak pózolok, mikor azt hirdetem, buddhista vagyok. Én ezt halálosan komolyan veszem. Nem véletlen, hogy a dalai láma amerikai látogatásakor elvállaltam a program szervezését, illetve a sajtófőnöki teendőket. Miként aktívan részt vettem a New York-i Tibet Ház megalapításában is.

Sz. Z. L.

Hétköznapi passió

„Gyerekkorom bármily sötét volt és kegyetlen, valaki szeretett, s ettől ma úgy fénylik a múltam, mint a föltámadás. Gyerek maradtam: nyitott és befelé forduló, álmélkodó és dühös.” Ez a néhány mondat akár mottója is lehetne *Koppány Zsolt Hétköznapi passió* című új kötetének, mely a *Mentor Kft. és a Szépirodalmi Könyvkiadó* közös gondozásában jelent meg. Ugyanis ez a kötet — ismét a szerzőt idézzük — a szeretetről szól, mely *„fontosabb, mint a mű, illetve az a mű fontos, ami — szeretet. Részvéttel próbálok szeretni. Ólomnehéz terhétől sok ember összeroppan.”*

Koppány Zsolt novelláskötetét ma 17 órakor mutatják be az *írószövetség* klubjában (VI., Bajza u. 18. I. em.). A könyvpremiert bevezeti és az íróval beszélget *Major Ottó*. Közreműködik *Gálffi László* színművész. Az esten a szerző megemlékezik *Zolnay Vilmos* íróról, *A gyermekkor édessége* című posztumusz regénye alapján. Zolnay Vilmos ezzel az utolsó kötetével is azt bizonyítja, hogy ezernyi gond, kín, meghurcoltatás ellenére is az ember megőriz valamit a múlt idők szépségéből. Neki sem volt *„nehéz jónak és gyengédnek maradni”*.

(g.)

Száz éve született Henry Moore

Egész munkásságát végigkísérték a rajzok. A negyvenes évek elején száz lapból álló sorozatot készített a londoni bombázások elől a metróalagutakban menedéket kereső tömegekről. Elmondhatjuk, hogy ha más munkája ezen kívül nem maradt volna fenn, világhírét ez a dokumentum is méltán őrizné! Henry Moore azonban akkor is szobrász maradt, ha rajzolt. Művészetének középpontjában mindig a tér problémája állt, a térben megjelenő forma, az emberi test. „...érzékelnünk kell a teret – írja –, a belső és külső formát, s a belülről kifelé préselődő erőt (...) mindez emberi mivoltunkkal függ össze, saját testünkkel, valamint azzal, milyen szemlélettel közelítjük meg a létezés valamennyi megnyilvánulását." Fenséges nyugalmú, a szó legvalódibb értelmében monumentális szobrai szinte a természeti jelenségek egyértelműségével magasodnak egy-egy parkban vagy éppen Párizs vagy New York modern beton–üveg épülettömegei tövében. Itt is, ott is van bennük valami megkérdőjelezhetetlenül ősi és végleges. Henry Moore, a huszadik századi szobrászat egyik meghatározó egyénisége száz évvel ezelőtt, 1898. július 30-án, egy Yorkshire-i bányász hetedik gyermekeként az angliai Castlefordban született. A művészi pálya iránt még iskolai rajztanára keltette fel benne a vágyat, mégis viszonylag későn, huszonegy éves korában kezdett ilyen irányú tanulmányokba. Előtte – 1917–1918-ban – a brit hadsereg katonájaként az első világháború harcaiban vett részt. 1919-től Leedsben, majd Londonban tanult szobrászatot, ahol később maga is tanárként működött. A harmincas évek elejétől Henry Moore és nemzedéktársai fellépésükkel gyorsan feledtették az angol művészet korábbi provincializmusát. Hepworth egyértelműbben nonfiguratív törekvéseivel szemben Moore mindvégig megmaradt az emberi figura ábrázolása mellett.

Magyarországon először 1961-ben lehetett találkozni Henry Moore művészetével. Az Ernst Múzeum egyik oldaltermében, a British Council jóvoltából négy kis bronzszobrát és egy sereg remek fényképet láthattunk műveiről. Ez volt az első közvetlen „üzenet", amely a tilott másik világból ide eljutott. Emlékszem, a Képzőművészek Szövetsége a kiállítás zárása előtt „vitát" rendezett, ahol kortárs művészeink színe-java megjelent. Ma is hallani vélem Borsos Miklós búgó hangját, ahogyan elvágni igyekezett az „absztrakció" körüli meddő disputát. *„Kérem* – mondta –, *absztrakt az ajtó és természetes a barlang szája!"* – A néhány évvel később, 1967-ben a Műcsarnokban megnyílt nagy – és gyönyörű darabokból remekül rendezett! – Henry Moore-kiállítás már tényleges nyitánya lett hazánkban is a mind nyilvánvalóbb változásoknak. Nemzedékem ott találkozhatott először a huszadik századi művészet olyan vitathatatlan remekműveivel, mint a *Király és királyné* (1952–53), a *Pajzsot tartó harcos* (1953–54) és más hasonló értékű és izgalmas plasztikák mellett a *Kétrészes fekvő alak* (1959). A látvány egésze és az egyes szobrok sugallatos hűséggel adtak számot arról a figyelemről, amellyel a művész a formák téri megjelenését kísérte, kizárva ebből a figyelemből minden zavaró és félrevezető aktualitást. Megrendítő élmény volt a szocreál gyakorlatából éppen csak kikászálódó korszakunkban éppen ott, a Műcsarnokban találkozni azzal a fajta szellemi tisztasággal, amelyet ezek a szobrok képviseltek, s amelyről Henry Moore maga úgy vallott valahol, hogy a művészetnek „semmi gyakorlati célja nincs. Arra való, hogy mi emberek felfogjuk – elsősorban az érzékszerveinken keresztül –, milyen csodálatos világban élünk."

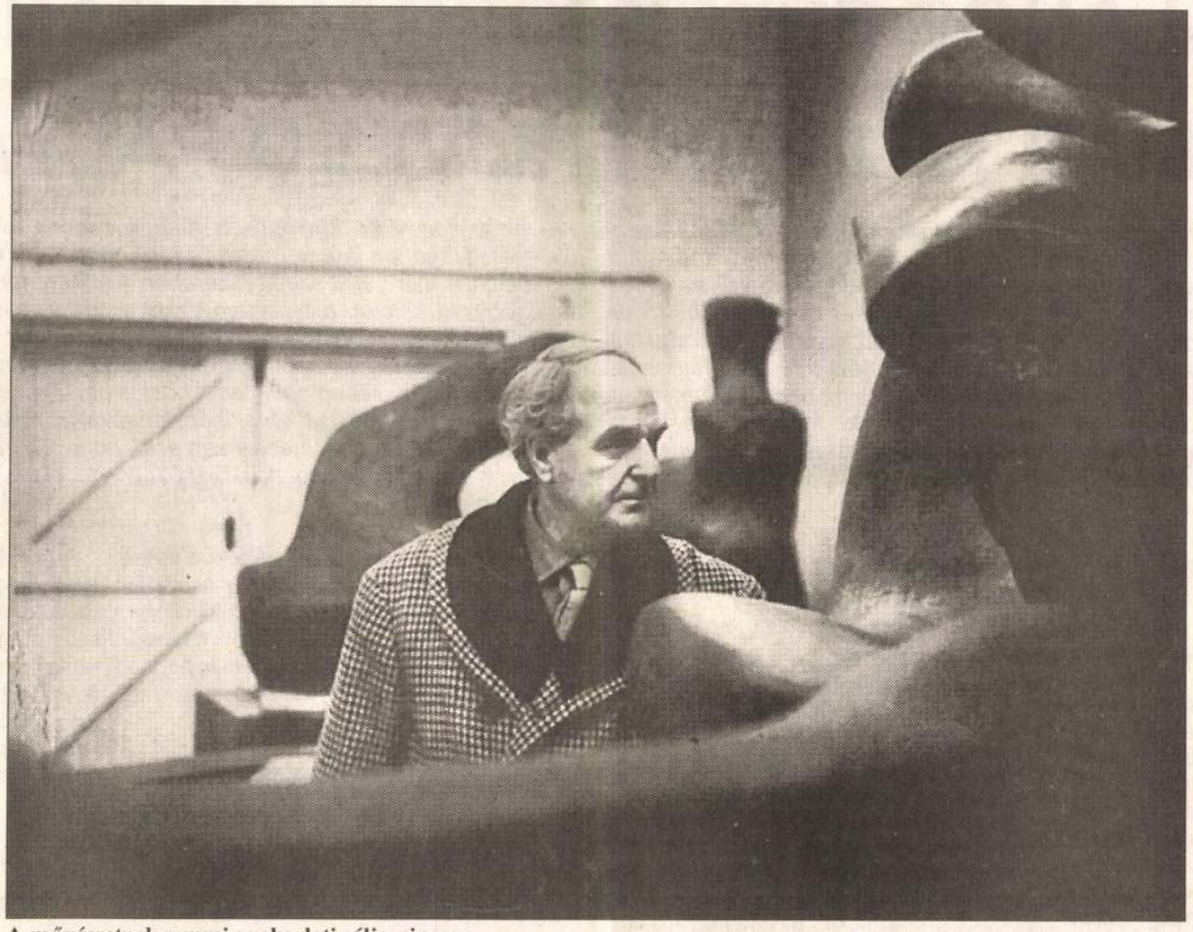

A művészetnek semmi gyakorlati célja nincsen

FRANK STANTON FELVÉTELE

Kovács Péter

Kinek szól a tankönyv?

Megörültem, amikor hírét vetem, hogy tankönyv készült *A színház- és drámaművészet korszakai* címmel. Pontosabban szólva: az első kötete már megjelent, a másodikat pedig a nyár végére ígérik.

Azután megkaptam a kiadótól, a *PressCord Kft.*-től a szóban forgó első kötetet. A csomagban előzékenyen elküldték a szerző, *Csákvári József* egyéb munkáit is, mint egy tankönyvcsalád más tagjait. Az egyik: *Bibliai témák az európai művészetben – Ószövetség.* A másik: *Bibliai témák az európai művészetben – Újszövetség.* A harmadik: A *görög kultúra az európai művészetben.*

Nem tagadom, amióta kinőttem az iskolapadból, nem volt a kezemben tankönyv. Bár jómagam akkoriban is inkább az olyan könyvekhez vonzódtam, amelyek nem rágták szájba mondandójukat, azért tudom, hogy az ifjabbaknak másképp kell tálalni az ismereteket, mint a felnőtt olvasóknak. És bizonyára nehéz megtalálni azt a stílust, amely nem didaktikus, mégis világos, közérthető. Hát még korunkban, amikor a tizenévesek mindinkább berzenkednek a szépelgő, fellengzős, már-már lila fogalmazástól. Ezért riadtam meg már e kötet első szavaitól: *„A színház különös, varázslatos világ. A színes kavargás, a tarka, csillogó színpad..."* Nem is folytatom. Aligha ez az a nyelvezet, amelyen ma szót lehet érteni.

Mindazonáltal nem vonom kétségbe, hogy e szóban forgó kötet hasznos tudnivalókat is ad közre. Bár itt-ott eltöpreng az ember, minek is Goethe *Faustját* vagy Mozart *Varázsfuvoláját,* s még jó néhány jeles művet jelenetről jelenetre elmesélni. Azokat inkább olvassák el, hallgassák meg a diákok. Találunk is efféle felszólításokat a *Kérdések, feladatok* című függelékben, amely a legkülönbözőbb fajsúlyú feladványokat sorakoztatja egymás mellé, mintha nem tudná, kikhez is szól valójában. Az úgynevezett *Fogalomszótárt* pedig jobb, ha fel sem ütjük, mert nem egy tétova, sőt téves meghatározást találni. Például keveri a címszerepet a címszereplővel, a heroinát a női főszereplővel, s így tovább. A stílus csak ízlés dolga, de ezek már hibák. A diákok még elkövethetnék, de a tanár nem.

B. E.

Privatizációs sikertörténet

ÁLTALÁNOS ÉRTÉKFORGALMI BANK RT.

IMMÁR KÉT ÉVE FELÍVELŐ PÁLYÁN

Az Általános Értékforgalmi Bank Rt. több mint 75 éves történetének új korszaka kezdődött két évvel ezelőtt, amikor 1996 nyarán a korábbi – részben a magyar államot képviselő – tulajdonosoktól a világ egyik legnagyobb gázipari vállalata, az orosz Gazprom vásárolta meg, pénzintézetén, a Gazprombankon keresztül, a bank teljes részvénycsomagját. Az új tulajdonos igen határozottan látott hozzá a bank átalakításához, és rövid idő alatt új üzleti arculatot adott a pénzintézetnek. A tulajdonosváltást követően az ÁÉB Bank tevékenysége egyre inkább szakosodott Magyarország és a szomszédos országok energiaiparának banki kiszolgálására, az orosz–magyar külkereskedelem, ezen belül is elsősorban az oroszországi energiahordozók és az ezeket ellentételező, versenyképes magyar áruk szállításának finanszírozására.

A megváltozott és lényegesen megnövekedett feladatok természetesen a bank tőkeellátottságában is a korábbitól eltérő mértéket követeltek. Ennek megfelelően az új tulajdonos már 1996 szeptemberében 1 milliárd forintról 5 milliárd forintra emelte a bank jegyzett tőkéjét, túlteljesítve ezzel a privatizációs szerződésben tett vállalását. Majd 1997-ben további tőkeemelés révén, amelynek során új részvényesek is helyet kaptak a tulajdonosok között, közel 10 milliárd forintra növekedett a bank alaptőkéje. A legutóbbi közgyűlésen pedig arról hoztak határozatot a részvényesek, hogy 1998 folyamán új részvények zártkörű kibocsátásával 20 milliárd forintra emelik az ÁÉB Bank jegyzett tőkéjét. Ezáltal jó esély van arra, hogy a korábban kisbanki körbe tartozó hitelintézet a magyarországi bankok között – az alaptőke szerinti rangsorban – a 6–8. helyre lépjen elő.

Kitűnő minősítések

Az ÁÉB Rt. az elmúlt két évben jelentősen megszilárdította és kibővítette kapcsolatait mind a hazai, mind a külföldi bank- és pénzvilágban. Ennek egyik legmeggyőzőbb igazolása az 1997 nyarán az amerikai értékpapírpiacon 50 millió dollár összegben megvalósított kereskedelmi papír (Commercial Paper) kibocsátás. Az ÁÉB volt az első pénzintézet a térségből, amely a forrásszerzésnek ezt a módját sikeresen alkalmazta. Ezzel az akcióval a bank nemcsak forráshoz jutott, hanem olyan nemzetközi hírnevet is szerzett, amely – már azóta is érzékelhetően – jó alapjául szolgál a további pénzpiaci szerepléseknek. Az ÁÉB elfogadottságát tükrözi, hogy jelentősen nőtt a vele kapcsolatot tartó bankok száma, és a tulajdonosváltás óta a partnerbankok többszörösére emelték az ÁÉB-vel szembeni kockázatvállalás mértékét kifejező limitek nagyságát.

A világ egyik legnagyobb bankminősítő ügynöksége, a Thomson BankWatch a napokban hozott döntésével BBB- minősítést adott az Általános Értékforgalmi Banknak. Ez azt jelenti, hogy a hosszú távú kihelyezések piacán az ÁÉB Bank a nemzetközi pénzvilág igen meg-

Jelentősen növekvő hitelportfolió

A bank 1997-ben befejezte a korábbról örökölt hitelportfolió és befektetési állomány rendbetételét, a rossz és az alacsony hozamú hitelek és befektetések kikerültek az eszközök közül. Már az elmúlt évben beindult több nagyvolumenű kereskedelem-finanszírozási projekt. 1998-ban pedig a hitelezési tevékenység jelentős bővítése van napirenden. A hitelezési aktivitás növelése máris meghozta eredményét: a múlt év végi állapothoz képest ez év június végére több mint kétszeresére növekedett az ügyfelekhez kihelyezett hitelek állománya.

A hitelezési tevékenység erősítése közben annak folyamatos diverzifikálása is igen fontos szerepet kap: az Oroszországgal folytatott külkereskedelem finanszírozása mellett a hazai termelő infrastruktúra fejlesztésének finanszírozása a hitelezés súlypontja. Az energetikai ágazatokon túl – az eredeti üzletpolitikát követve – az ÁÉB jelentős összegekkel vesz részt például a magyarországi telekommunikáció, egyes építés-szerelési és más infrastrukturális tevékenységek (parkolóházak,

energiahordozók importját ellentételező kivitel finanszírozásának lehetőségét. De általában is azon munkálkodnak az ÁÉB szakemberei, hogy új piacok feltárásával és a bank finanszírozási eszközeivel ösztönözzék a magyar külkereskedelmet.

Az ÁÉB nagy újdonsága: az automatizált bankfiókok üzembe helyezése

Az ÁÉB 1998-ban tovább folytatja a banki fiókhálózat bővítését: a napokban nyílt meg a Budapest III. kerületében lévő SÜBA Bevásárlóközpontba telepített bankfiók, és még az idén várható újabb budapesti és vidéki egységek megnyitása. A hálózatfejlesztés középtávú tervei szerint az ÁÉB közel 20 bankfiókot nyit Budapesten és az ország különböző részein.

A hálózatfejlesztés idei nagy újdonsága – a kényelmi és a praktikussági szempontokat követve – az éjjel-nappal nyitva tartó automatizált bankfiókok üzembe helyezése néhány budapesti fiók mellett, annak működéséhez illeszt

A már igen sikeres banki ügyfélterminálok (electronic és home banking) telepítésével és az automatizált bankfiókok üzembe helyezésével még nem merül ki az ügyfelek kényelmét szolgáló technikai korszerűsítés. Ez év őszére tervezi a bank, hogy az eddig is meglévő telefonos információs szolgáltatását banki műveletek végzésére alkalmas telebanking rendszerré alakítsa.

Fél év alatt több mint 5 milliárd forint nyereség!

Az új tulajdonos megjelenése előtt, 1995 végén mindössze 38 milliárd forint volt az ÁÉB mérlegfőösszege, amivel legfeljebb kis közepes banknak számított, az eredménye pedig negatív tartományba csúszott. Már 1996 végére hatalmas fejlődést és igen gyors eredményjavulást hozott a Gazprom és bankja által kinevezett új vezetőség működése: a mérlegfőösszeg 70 milliárd forint fölé emelkedett, és szerény mértékű nyereség is keletkezett.

A nagy kiugrás éve, az új vezetőség működésének első teljes éve, 1997 lett: a mérlegfőösszeg tovább emelkedett 125 milli

bái, raktárak. És hát ha beléptél az épületbe, akkor rögtön a római kőtárban találhattad magad, ami számomra az egyik legnagyobb öröm, hogy ezt itt sikerült elhelyezni. A kőtár évtizedeken keresztül szabadban volt, szabad levegőn, és az utolsó években hirtelen és megállíthatatlannak tűnő, egészen pestisszerű pusztulás indult el a kövek felületén a kitűnő levegőnek köszönhetően, amit ugye mindnyájan belélegzünk. Ez hál' istennek megállt, itt végre fedél alatt van ez az anyag, és azt hiszem, nagyon szépen kiállítva. Márciusban nyílt meg az új állandó régészeti kiállításunk is, amiről, megint csak én, a művészettörténész mondom el nagyon büszkén, hogy soha még Székesfehérvárott ilyen nagyságú, ilyen gazdagságú régészeti kiállítás nem volt. Egy ilyen nagy építkezésnek a végére érve megvoltak, megvannak a távlati elképzeléseink is, hogy korábbi lerobbant és kinőtt épületeknek a felújításával, esetleges bővítésével hogyan lehetne továbblépni, és a többi gyűjteményt is hasonló méretű kiállításokon a közönség elé vinni. Ez a folyamat most nemcsak hogy megállni látszik olyan anyagi nehézségek miatt, amilyenekkel korábban soha nem találkoztunk, de bejött az egyházi ingatlanok problémája is.

A városban ez két épülettel érint bennünket, az egyik a központi épület, amelyet a ciszterciták kérnek vissza, hogy rendházként használják, a másik pedig, amelyben pillanatnyilag állandó képzőművészeti kiállításunk, képtárunk van, s amelyet az evangélikus egyház igényel vissza, bár az elmúlt egy-két hétben fölmerült olyan lehetőség, hogy talán valamiféle kártérítés fejében lemond róla az evangélikus egyház. Ez óriási dolog lenne.

Ami viszont a központi épületben van, azt tényleg nem lehet könnyedén szétszedni és átszállítani máshova. Ez nemcsak négyzetméterek kérdése. A megyei önkormányzat, a mi gazdánk, nem rendelkezik sem pénzzel, sem semmiféle ingatlannal. Készültek följegyzések arról, hogy hova lehetne, ide, oda elhelyezni a múzeumot, de ezek mögött semmiféle realitás nincsen. Ugyanakkor a megyei önkormányzat mintegy jelezve a megértését a ciszterci rend iránt, az épület egy részébe, a gazdasági hivatal helyiségeibe be kívánja költöztetni a rendet, ami azzal jár, hogy az épületen belül összébb kell húzódzkodni, bizonyos átépítésekre kell sort keríteni, amelyek szintén nem tíz fillérbe kerülnek. Én is próbáltam keresni a kiutat ebből a helyzetből, és miután érzékelnem kellett azt, hogy a megyei önkormányzat igazából nem méri föl, hogy mit jelent ez az intézmény, úgy gondoltam, hogy megpróbálom megkeresni a ciszter rendet, hogy közösen próbáljunk valamilyen jobb irányba elindulni. Megírtam a főapát úrnak a nyár folyamán, hogy szerintem azok a részmegoldások, amelyek felé pillanatnyilag a tárgyalások mutatnak, semmi jót nem hoznak senkinek. És én nagyon szeretném, hogyha megpróbálnánk közös erővel a végső megoldásra vagy megoldásokra koncentrálva eljutni a megegyezéshez. Hát ezt a levelemet a legtermészetesebb módon megküldtem a megyei önkormányzat elnökének is, hogy tájékoztassam erről a kezdeményezésről, amire nagyon gyors választ kaptam. Ebben a következők voltak leszögezve: sértem az önkormányzat érdekeit, máig nem tudom, hogy miért és mivel, és éppen ezért eltilt az ebben az ügyben folytatott mindenfajta tárgyalástól, levelezéstől és nyilatkozattételtől. Én az életben nem kaptam még senkitől se joggal, se jog nélkül ilyen levelet, és ezt végső soron úgy értékeltem, hogy teljesen kiszolgáltatottá tesz, nem engem személy szerint, hanem az intézményt ebben az egész ügyben, és hogyha ebből én nem vonom le a személyemre vonatkozó konzekvenciákat, akkor erkölcstelen módon fedezem az általam teljesen felelőtlennek ítélt magatartást. Ezért vállaltam, hogy lemondok. Nekem meggyőződésem, hogy adott esetben nem a ciszter renddel vagy az egyházzal van az intézménynek vagy pláne nekem vitám, az ő igényeiket a legmeszszebbmenőkig megértem és elfogadom. Nekem a saját gazdáim ellen van kifogá-

Otthon – Székesfehérvárott

som. Szóval ez nem ugyanaz, mint amikor egy iskolát visszaadnak, és abba holnap is gyerekek fognak járni, és valakik tanítani fognak, vagy egy kórházat is, amiben mindig betegeket fognak gyógyítani.

Mit válaszolt az apát a levélre?

K. P.: Jóval később kaptam csak választ a levélre, amikor itt már forrtak a dolgok. Apát úr megértően nyilatkozott az én aggodalmaimat illetően, és reményét fejezte ki, hogy megoldódik az ügy.

Szóval – magyarul – nem válaszolt semmit. És mire akarnák használni az épületet? Valóban rendházként, és van annyi szerzetes, hogy belakják az épületet??

K. P.: Hát hosszú távon nyilván rendház lenne. Amikor ez a dolog elindult, úgy volt, hogy az az atya akar beköltözni, aki szeptember 1-jétől a hitoktatást végzi a régi gimnáziumban. Azt csak a sajtóból tudom, hogy most arról van szó, hogy két szerzetes és a kiszolgáló személyzet beköltözik a gazdasági hivatal helyiségeibe.

De az egész épület birtokbavételét tervezik?

K. P.: Fokozatosan.

És az önkormányzat mit tud kitalálni, a szovjet laktanyát?

K. P.: Többek közt a szovjet laktanyákat. A tervekben szerepel régi épületünk bővítése vagy valami üres, esetleg műemléki épület ilyen célra való átalakítása is. De a megyei önkormányzat egyiknek sincs birtokában. Mind a kettőnek van tulajdonosa. A régi múzeumépület felújításával, esetleges bővítésével a harmadát sem lehetne pótolni annak a területnek, amit itt elveszítünk.
De én ezt megoldható kérdésnek tartom. Csak megegyezésen múlik, hogy az egyháznak, a ciszterciteknek építenek valahol egy új épületet. Szerintem ez lenne a leggyorsabb és a legolcsóbb megoldás, mert akkor nincs kidobva az ablakon a korábbi százmillió forint, és nem kell mozgatni a múzeumot a millió tárgyával, felszerelésével együtt, és nem kellene visszaalakítani ezt az épületet rendházzá, ami mégint egy csomó pénz. Tehát ez lenne a legolcsóbb, biztos, hogy a ciszterciteknek ezzel szemben van millióegy érvük, és nemcsak, nem pusztán nosztalgia az, hogy ők ehhez ragaszkodnak. De vidáman el tudok képzelni egy olyan megoldást is, amilyen a budapesti Móricz Zsigmond Gimnáziumé. Nagyon boldogok lennénk, ha ez a lehetőség állna előttünk. És azt hiszem, hogy a székesfehérvári Szent István Király Múzeum megérdemelné, hogy legalább ilyen szinten foglalkozzanak vele.

Mi történik, ha úgy döntenek, hogy költöznötök kell?

K. P.: Ezt egyszerűen nem tudom elhinni... Én világéletemben optimista voltam, és most is az vagyok, de természetesen nem akarok lemondani arról a jogomról, hogy ezekben a kérdésekben továbbra is hangoztathassam a véleményemet és a meggyőződésemet, és most már remélem, nem is fogja senki megtiltani, hogy nyilatkozzak ebben a kérdésben.

A két szomszéd Fehérvár

A Fejér megyei önkormányzat és Székesfehérvár vezetőinek viszonya nem éppen felhőtlen. A város szeretné átvenni a megyétől a felügyeleti jogot azon intézmények felett, amelyek több mint 50 százalékban a város igényeit szolgálják. Ebben a kérdésben a város és a megye között éles vita zajlik. A múzeum dolgában is eltérnek az álláspontok. Munkatársunk, Harangozó István először Paál Hubát, a megyei önkormányzat elnökét, majd Balsai Istvánt, Székesfehérvár polgármesterét kereste fel.

Paál Huba: A megyei önkormányzat nagyon is átérzi a múzeum gondját, és minden tőle telhetőt megtesz. Az ingatlanátadásban érdekelt intézmények vezetőit mi minden esetben bevonjuk a tárgyalásokba, bevontuk Kovács Pétert is, megmutathatom a dokumentumokat: az előzetes megállapodástervezetet áprilisban ő is aláírta, májusban ő készítette el a múzeum elhelyezésének egyik verzióját. Amikor az apát úr hozzánk fordult azzal, hogy nem érti, miért kap ő a múzeum igazgatójától az előzetes megállapodással ellentétes levelet, akkor természetesen figyelmeztetnünk kellett Kovács Pétert arra, hogy a megyei önkormányzat a múzeum fenntartója, következésképpen a megyei önkormányzat jogosult egyedül a tárgyalások lefolytatására az egyházzal is és a tárcaközi bizottsággal is.
Ha a törvény szerint az ingatlant át kell adni az egyháznak, akkor ezt az önkormányzat nem kérdőjelezheti meg. És nemigen értem, hogy mi itt a probléma, hiszen az épületet – ugyancsak a törvény szerint – kizárólag akkor lehet és kell átadni, ha a benne működő intézmény elhelyezése tevékenységének sérelme nélkül biztosítva van. Mi addig az épületet nem adjuk át, amíg a múzeum nem költözhet egy mindenféle szempontból megfelelő helyre. Ehhez a tárcaközi bizottságnak kell biztosítania az anyagi feltételeket, a megyei önkormányzatnak erre egy vasa sincs. Jelenleg legalább négy variáció van a tárcaközi bizottság előtt. Ha a bizottság dönt, a pénzt biztosítja, a múzeum helye elkészül, akkor adjuk át az épületet, nem előbb.
A rend élete ahhoz az épülethez van kötve, ott a templom, mellette az iskola, a volt József Attila Gimnázium, amelyet az egyház már visszakapott. A ciszterciáktól is türelmet kellett kérnünk. Eredetileg ők már 1993-ban szerették volna visszakapni az épületet, ez kitolódott 1996-ra. Miután az iskola már működik, és a képviseletét ott biztosítani kell, az volt a ciszterciták kérése, hogy biztosítsuk egy vagy két személy elhelyezését az épületben. Ők természetesen rendi életet szeretnének élni, amihez hozzátartozik a templom, más elhelyezés tehát nem felel meg a számukra. Abban az épületrészben, ahol

elhelyeznénk őket, hivatali helyiségek vannak, az egy elszeparált rész, csupán néhány embert és számítógépet kellene onnan áthelyezni, s ez a múzeumi tevékenység lényegét nem érintené.

Balsai István: A múzeum állami tulajdon, és itt nemcsak az épületről van szó, hanem arról a felmérhetetlen értékű kincsről, amelyet ott őriznek. Ha a megyei önkormányzat anélkül, hogy az állam a múzeummal kapcsolatban előzetesen kötelezettséget vállalt volna, anélkül, hogy a feltételeket és a költségvetési források meglétét előzetesen tisztázták volna, úgy rendelkezik, hogy ő visszaadja fokozatosan az épületet, akkor nemcsak Székesfehérvár közszolgáltatása és kultúrája ellen cselekszik, hanem – szerintem – a régió és a magyar értékek ellen is. Itt nemcsak a tárgyi feltételekről van szó, hanem a szellemiségről is, és ez nemcsak Székesfehérvárnak fontos, hanem az egész országnak.

Fontosnak tartom leszögezni, hogy itt nem az egyházzal van vita. Az egyháznak, az egyház kultúrateremtő és értékteremtő tevékenységének nagyon fontos szerepe van Székesfehérvárott, és ebben támogatni kell. A baj az, ha az önkormányzat és az egyház között a város intézmények nélkül marad.

Én Kovács Pétert mint embert megértem. Ugyanakkor én is sokszor kerültem már az övéhez hasonló helyzetbe, és tudom, hogy ilyenkor kell a vezetőnek a helyén maradnia, és megpróbálni kiutat találni. Én az ő helyében nem adtam volna fel, én ma is őt tartom a legalkalmasabbnak az igazgatói posztra.

Lapzárta előtt két perccel érkezett faxon szerkesztőségünkbe Kovács Péter üzenete Paál Huba nyilatkozatával kapcsolatban:

1. Áprilisban egy „emlékeztetőt" írtam alá, ami azt rögzítette, hogy miről tárgyaltunk. Ez nem volt „megállapodás", csupán a rend fogalmazta meg igényeit, mi pedig elfogadtuk ezek jogosságát.
2. Mint korábban, most is kölcsönösen, minden fél számára enyhén szólva kellemetlennek és rossznak tartom, ha a végleges megállapodást megelőzve bármiféle megosztásra kerülne sor a múzeum épületének használatában.
3. A múzeum funkcionális igényeinek jövőbeni megoldására sürgősen egy átfogó koncepció kikolgozására lenne szükség, amihez az eddig négyzetméterben összegyűjtött adatok csak a szükséges kiegészítést szolgálhatják, de azt semmiképpen sem helyettesíthetik.

Kovács Péter

A Magyar Vallástudományi Társaság
ALTERNATÍV VALLÁSOSSÁG RÉGEN ÉS MA
címmel konferenciát rendez a KULTURINNOV I. emeleti könyvtártermében
(Budapest I., Szentháromság tér 6.)

1992. október 5., hétfő
Elnök: Bethlenfalvy Géza
9.00–9.10 Megnyitó
9.10–9.35 Rugási Gyula: Vallási szinkretizmus és New Age
9.35–10.00 Kákosy László: A gnoszticizmus Egyiptomban
10.00–10.25 Komoróczy Géza: „Politeizmus", vallási sokféleség, egyház, szekta, vallási mozgalom
10.25–10.40 Szünet
Elnök: Komoróczy Géza
10.40–11.05 Tatár György: Az el nem mondott történet
11.05–11.30 Kisbali László: „...mégiscsak vannak olyan zsidók is, akik nem zsidók" (A vallási türelem aporiái a felvilágosodás gondolkodásában)
11.30–11.50 Szabó Péter: Alternatív vallásosság és Nyikolaj Bergyajev vallásfilozófiája
11.50–12.15 Grandpierre Attila: A mindenség fogalmai és a vallásosság logikái
12.15–13.45 Ebédszünet
Elnök: Kákosy László
13.45–14.10 Herczeg Pál: A krisztológia fejlődése Palesztinától a gnoszticizmus elleni harcig
14.10–14.35 Karasszon István: Hivatalos vallás és vallási oppozíció az ókori Izraelben
14.35–15.00 Bolyki János: Az alternatív vallásosság etnikai, szociális és kulturális vonatkozásai a kereszténység első évszázadában
15.00–15.25 Hubay Péter: A kereszténység diadala Egyiptomban
15.25–15.40 Szünet
Elnök: Voigt Vilmos
15.40–16.05 Sarkady János: Az orfizmus a klasszikus polisban
16.05–16.30 Gaboda Péter: Felső-egyiptomi krokodiluskultusz
16.30–16.55 Bács Tamás: Az ókori egyiptomi népi vallás
16.55–17.05 Szünet
Elnök: Pócs Éva
17.05–17.30 Galamb György: A molnár, az inkvizitor és a történész
17.30–17.55 Klaniczay Gábor: Csoda és rontás. Egyházi bírósági és „népi" elemek ötvöződése a szentté avatási és boszorkányperekben
17.55–18.20 Voigt Vilmos: Protestáns látomásirodalom a 18. század körül
18.20–18.45 Nagy Ilona: Népi biblikus szövegek apokrif forrásai

1992. október 6., kedd
Elnök: Bolyki János
9.00–9.25 Bethlenfalvy Géza: Protestmozgalom a buddhizmusban
9.25–9.50 Egyed Alice: Államvallás és szentek a tibeti buddhizmusban
9.50–10.15 Fodor Sándor: Varázslás a római kori és az arab Egyiptomban
10.15–10.30 Szünet
Elnök: Boglár Lajos
10.30–10.55 Hegedüs Gyöngyi: Szekták a mai Szíriában
10.55–11.20 Somi Anna: A Krisna-tudat nyugati térhódítása
11.20–11.45 Kalmár Éva: Kínai vallások és vallásos kínaiak Európában
11.45–12.10 Abhay Narayan: Alternatív vallási csoportok együttélése Indiában (a hindu tolerancia forrásai, jellemzői)
12.10–13.35 Ebédszünet
Elnök: Erős Ferenc
13.35–14.00 Máthé-Tóth András: Mai bázisegyházi utópiák a katolikus egyházban
14.00–14.25 Szathmáry Sándor: A református egyház az alternatív vallásosságról
14.25–14.50 Molnár Attila: Az új vallási mozgalmak
14.50–15.15 Horváth Zsuzsa: A Hit Gyülekezet
15.15–15.25 Szünet
Elnök: László János
15.25–15.50 Bánfai Bea: Új vallások pszichológiája
15.50–16.15 Erős Ferenc: Új elemek a zsidó identitástudatban
16.15–16.40 Templom Kata–Sajó Tamás: A csíksomlyói remeték
16.40–16.50 Szünet
Elnök: Keserű Katalin
16.50–17.15 Keserű Katalin: Vallások a modern művészetben
17.15–17.40 Kovács Zoltán: Az antropomorf Szentháromság-ábrázolások
17.40–18.05 Mezei Ottó: Csontváry és az alternatív vallásosság

1992. október 7., szerda
Elnök: Hoppál Mihály
9.00–9.25 Bolberitz Pál: Kultúra és kereszténység
9.25–9.50 Boda László: Az evangélium hirdetésének konfliktusai a pogány világban
9.50–10.15 Boglár Lajos: A jezsuita misszió szerepe indián vallási szimbólumok átalakulásában
10.15–10.40 Fehér József András: A vallási szimbólumok Mircea Eliade gondolatrendszerében
10.40–10.50 Szünet
Elnök: Bethlenfalvy Géza
10.50–11.15 Erdélyi Zsuzsanna: A népi imádságok szemléletmódja
11.15–11.40 Lovász Irén: Alternatív jelenség-e a népi imádság
11.40–12.40 Összefoglaló panel – A konferencia lezárása
12.40–14.30 Ebédszünet

Az előadások délelőtt 9 órakor, délután 13.45-kor kezdődnek.

Emlékülés Diószegi Vilmos halálának 20. évfordulóján
A Magyar Néprajzi Társaság Folklór Szakosztálya és a Magyar Vallástudományi Társaság közös rendezvénye
Elnök: Küllős Imola
14.30–14.40 Megnyitó
14.40–15.05 Lágler Péter: Módszerek, célok, tervek Diószegi Vilmos munkásságában
15.05–15.30 Pócs Éva: Diószegi Vilmos és a magyar néphitkutatás
15.30–15.55 Hoppál Mihály: Samanizmuskutatás Diószegitől napjainkig
15.55.–16.40 Filmvetítés
Sámánok nyomában (1975)
Dokumentumfilm Diószegi Vilmos emlékére
Rendezte: Rácz Gábor
Szakanyag: Morvay Judit

Emberi jogaink bástyái között öntudatosan megszólalni felszabadító érzés, még akkor is, ha ezek a bástyák csupán erkölcsiek. A lap választott címe – Beszélő – is erre a kettősségre utalt: a Beszélő a rács mögött van, de mégis szabadon beszélhet, az övéihez.

Azonban nemcsak önérzetünk védelmében, nemcsak az erkölcsi szabadság jó érzése kedvéért indítottuk el vállalkozásunkat. Másik vezérlő indulatunk a felháborodás volt: felháborodás a kiszolgáltatottak kiszolgáltatottsága miatt.

Egy pillanatig sem gondoltuk, hogy az emberi jogokra alapozott szellemi önvédelem az értelmiségi elit számára fenntartandó kiváltság. Olyan országban akartunk élni, ahol minden embert egyformán véd a jog, ahol senki nincs kiszolgáltatva az államnak vagy más hatalmasságoknak, ahol senkinek nem kell kérnie – hanem öntudatosan megkövetelheti –, nem kell hálásan megköszönnie – hanem higgadt derűvel nyugtázhatja, ha megkapta – azt, ami emberi méltóságának kijár.

KIS JÁNOS

szamizdat

BESZÉLŐ

1981–1989

KEDVES OLVASÓ!

Az AB-Beszélő Kulturális Alapítvány támogatásával az 1992-es könyvhéten megjelent a szamizdat-Beszélő összkiadása. A Beszélő nemcsak kordokumentum, hanem történelmi olvasókönyv, melynek tárgya a szocializmus utolsó évtizede. A lap alapító szerkesztői, Haraszti Miklós, Kis János, Kőszeg Ferenc, Nagy Bálint, Petri György, Solt Ottilia és Szilágyi Sándor, akik felismerték, hogy a rendszer bukása felé tart, a véleménynyilvánítás szabadságáért a nyilvánossághoz fordultak.

Az összkiadás háromkötetes, reprezentatív könyv, jegyzetekkel ellátott kritikai kiadás.

200 FT KEDVEZMÉNY!

1890 FT HELYETT 1690 FT

A szamizdat-Beszélő összkiadása megrendelhető:
AB-Beszélő Kiadó Kft., 1084 Bp. Déri Miksa u. 10.
Utánvéttel azonnal küldjük a három kötetet!

Fehérvári tükörszoba

KOVÁCS PÉTERREL, a székesfehérvári Szent István Király Múzeum exigazgatójával és KOVALOVSZKY MÁRTA művészettörténésszel beszélget Hajdu István

A fehérvári múzeum lassan legendává lett. Az itt kiállító művészek gyakran fogalmaznak úgy, hogy tárlatuk a Kovalovszkynál vagy a Kovácsnál volt vagy lesz. Ez a két név tehát intézményt jelöl. Éppen harminc éve dolgoznak Székesfehérvárott, de az ünnepi életútinterjú helyett most mégis mintha hattyúdalinterjú készülne velük.

Kovács Péter: Köszönöm a méltató szavakat, de nincs szó búcsúról. Végül is most csak az igazgatóságról köszöntem le, és nem szeretnék elmenni innen, és remélem, nem is fognak elkergetni. Igyekszünk folytatni azt a munkát, amit eddig csináltunk, ha más pozícióból is. Az elmúlt harminc évben egyébként hozzá voltunk szokva nehézségekhez, hogy finoman fogalmazzak, de az is igaz, hogy most valami egészen új dolgot kell megtanulnunk.

Eddig egyfajta partizánharc folyt. Időnként sikerült előrenyomulni, területeket hódítani, máskor rugalmas visszavonulással, elkerülő hadmozdulatokkal élt az ember, és hát az igazsághoz tartozik, hogy mondjuk az utolsó 8-9 évben végül is egészen kiegyensúlyozottá váltak a körülmények, és persze '88–89 után az ember telve volt reményekkel és tervekkel is, hogy hogyan lehet ezeket a dolgokat kiteljesíteni. A köztudatban elsősorban képzőművészeti kiállításaink ismertek, holott a múzeum munkájának ez csak a kisebbik része. A Szent István Király Múzeum egyike a legrégebbi magyar múzeumoknak, 1873-as alapítású. A Nemzeti Múzeum után ez rendelkezik az ország legnagyobb régészeti gyűjteményével. A raktárainkban őrzött közel kétmillió tárgy körülbelül kilencven százaléka régészeti. Van néprajzi, helytörténeti gyűjteményünk is. A képzőművészeti anyag a legfiatalabb, mert az valóban azóta jött létre, amióta mi Mártával itt vagyunk. *Csók Istvántól*, aki ide kötődik, volt egy viszonylag jó anyag, aztán a harmincas évek végén idekerült *Aba-Novák Vilmos*nak egy sokat emlegetett pannója, mely a '37-es berlini világkiállításon szerepelt, de gyűjtemény nem volt. A régészeti jelleg persze nemcsak a tárgyakban dominált és dominál ma is. Ez egy nagy szellemi műhely, aminek a kialakítása elődöm nevéhez, *Fitz Jenő*höz fűződik. A fehérvári nemzetközileg is egyike a legismertebb magyar múzeumoknak, régészeti tevékenységét nagyon jól ismerik külföldön. Régész munkatársaink állandó szereplői a nemzetközi szakmai konferenciáknak. Nagyon széles körű publikációs tevékenységet végeznek, évkönyvünk mintegy háromszáz külföldi intézménybe jut el.

Hogy kerültetek éppen Fehérvárra? Nem hiszem, hogy ez a város harminc évvel ezelőtt olyan vonzó lett volna.

K. P.: 1962-ben végeztünk. Úgy gondoltuk, hogy vidéken el lehet kezdeni valamit. Annyira Budapest-központú volt az ország, hogy abszolút nem figyeltek oda, mi történik Pesten kívül. A vidéki múzeumok éves tervét a minisztérium múzeumi osztálya hagyta jóvá. A miénk mindig jó vastag volt, így hát olvasatlanul jóváhagyták. Benne volt a mi kiállítási programunk is, senki nem mondhatta, hogy nem jóváhagyott program alapján dolgozunk. Először '65-ben, *Korniss Dezső* kiállítására jött le személyesen *Aczél György* kiabálni Fitz Jenővel és velünk. Akkor már észrevették, hogy itt valami történik.

Egy vasárnap délelőtt berendeltek bennünket a múzeumba. Megérkezett Aczél, a maga vezette Mercedesen a családjával, és ordítva lehordta Fitz Jenőt: hogy jut eszünkbe kiállítást rendezni olyan embernek, mint Korniss Dezső.

Politikai vagy esztétikai érvei voltak?

K. P.: Kultúrpolitikaiak. Azt mondta, hogy ilyen embereknek rendezünk kiállításokat, amikor egyébként is kevés a kiállítási lehetőség Magyarországon, és nem tudnak mit mondani például *Farkas Aladár*nak...

Kovalovszky Márta: ...aki egy jó elvtárs...

K. P.: ...aki ostromolja őt, hogy kiállítást szeretne. A következő években ismétlődtek a hasonló látogatások és személyes intézkedések. Még utólag is furcsa, hogy ha tényleg megijedtünk volna, és nem csináljuk tovább, akkor senki nem érdeklődött volna, hogy miért nem csináljuk.

Aczél tudott volna hathatósabban is intézkedni, még csak le se kellett volna jönnie, elég lett volna, ha a titkárnője leszól a fehérvári elvtársakhoz, hogy mi van ott abban a múzeumban – tálcán vitték volna a fejünket eléje azonnal. Szóval végül is adott lehetőséget arra, hogy az ember továbbra is renitens legyen. Ez hozzátartozik a képhez.

Volt viszont egy nagyon nehéz időszak. 1969 és '72 között majdnem lehetetlenné vált a munkánk: '69-től kezdve köteleztek, hogy minden szeptember elején személyesen menjek föl a minisztérium képzőművészeti osztályára, amihez elvben nem volt a múzeumoknak közük, és mutassam be az osztályvezetőnek a következő évi tervet, és kvázi nihil obstatot szerezni tőle. Hát itt történtek csúnya dolgok. Mindig négyszemközti beszélgetéseken, aminek ugye nincsen nyoma. Ha valaki megnézi azt, hogy mi folyt nálunk ezekben az években, akkor föltűnhet, hogy hiányzik a kortárs művészet, mert azt, amit ajánlottak, nem akartuk kiállítani, amit mi akartunk, ahhoz nem járultak hozzá. Mi inkább visszavonultunk, és ezekben az években nagyon sok történeti jellegű és izgalmas, érdekes néprajzi kiállítást csináltunk. Én ugyanolyan szeretettel és büszkén emlékszem vissza ezekre is, mert csupa olyan dolgot mutattunk be, amit máshol, máskor nem lehetett látni.

Az én első „kapcsolatom" a fehérvári múzeummal a Csontváry-kiállítás volt, amit elsős gimnazistaként néztem meg

KOVÁCS Péter mutatja.

sen beleillenek. Van ilyen stratégia – mondhatnók Iljics után szabadon" – írja büszkén Szabó. Csak azt felejti el említeni, hogy *hol* olvasható ez a program. (Mellesleg: vajon Vlagyimir és Leonyid Iljics után mondhatnók szabadon. Bár végül is egyremegy.) Nem zárhatjuk ki, hogy létezik egy, a közönség elől elrejtett, a beavatottak által ismert program, de nagyobb annak az esélye, hogy Szabó is azokra a szövegekre támaszkodik, amit én is elemeztem. (Erre utal, hogy ő is idéz pártja vezéreitől.) Akár így, akár úgy, nincs más választásom, minthogy vitapartnerem szövegét elemezzem.

Szabó szerint az MSZP – követve a baloldali keynesiánus receptet – elsősorban az állami beruházások növelésével kívánja az összes keresletet fokozni és az átalakulás szociális terheit mérsékelni. E „kettős célt az állam egyebek (gazdasági törvénykezés, gazdasági diplomácia, normatív szabályozás) mellett nagyarányú infrastrukturális beruházásokkal (út- és vasútépítés, telefonhálózat-fejlesztés, csatornázás, lakásépítés stb.) érheti el".

Tekintsünk most el attól, amit Fodor Andrea említ, hogy az infrastrukturális beruházások ma már inkább tőke-, mint munkaintenzív technikákat követelnek (hogy a sok szorgos, talicskát toló földmunkás csak az archív híradófelvételeken látható, és ma már kevés szakmunkás működtette célgépek dolgoznak az út- és vasútépítésben, csatornázásban stb.), tehát, hogy a munkanélküliséget csökkentő hatásuk kisebb, mint amit Szabó és szocialista barátai remélnek.

A beruházásokkal gerjesztett gazdasági fellendülés igazi gyengéje, hogy a magyarországi feltételek között csak az infláció növekedésével és/vagy adóemeléssel, esetleg újabb külföldi eladósodás árán finanszírozható. Lehet, hogy az MSZP szakértői által javasolt beruházások „az átlagosnál alacsonyabb importszükségletük miatt nem terhelik a külkereskedelmi mérleget", de a költségvetés hiányát – legalábbis az első években – a nagy közkiadások jelentősen növelhetik. Ezt a hiányt csökkentheti ugyan a beáramló külföldi tőke (bár az Expo eddigi története nem ezt bizonyítja), de azt aligha várhatjuk, hogy a tőkeimport lesz a fellendülés egyetlen vagy akár döntő forrása.

A magyar gazdaságpolitika igazi dilemmája, hogy a gazdasági visszaesés idején sem csökkennek a közkiadások, és ezért (is) nő a költségvetési hiány. Ebben a helyzetben egy, még nem nagy ellenzéki (sőt – lásd KDNP – kormány-) párt persze ígérhet jórészt közpénzekből fedezett nagy beruházásokat. Ám jó ha tudja a munkahelyet, megrendelést remélő szavazópolgár, hogy a számlát végül is neki kell állnia. Az eladósodott költségvetés ugyanis csak nagyobb adóbevételekből, a kamatokat (és ezzel az inflációt) növelő államkötvények kibocsátásával vagy a külföldi adósságok növelésével tudja finanszírozni a beruházásait. A fellendülés szinte kikerülhetetlen velejárója továbbá az is, hogy a fizetési mérleg többlete hamar deficitre vált. A növekvő bel- és külföldi eladósodás a fellendülés gyors kifulladásához vezet. Ezt a gondolatmenetet követve ezért több szakértő (Vértes András, Erdős Tibor, Soós K. Attila) csak bizonytalan, szakaszos, ráadásul az inflációt is gerjesztő fellendülésre számít. Az előrelendülés rövid szakaszai még sokáig váltakoznak majd a visszaesés rövidebb-hosszabb időszakaival. A beteg – bármennyire is szeretnénk – nem fog kiugrani az ágyból, hanem csak lassan és betegségébe vissza-visszaesve lábadozik majd (ha egyáltalán).

És itt érkeztünk el az ígéretekhez. Szabó derűlátó: az állam infrastrukturális beruházásaira épülő gazdaságpolitikának cikkében csak egymást erősítő kedvező hatásait említi: új munkahelyek, csökkenő infláció, kiegyensúlyozott államháztartás, csökkenő kamatok, nagy vállalkozókedv. Ha nincsenek kellemetlen mellékhatások, visszaesések, akkor persze lesz lakás a fiataloknak, nyugdíjemelés az öregeknek, fizetésemelés a pedagógusoknak, kolbász a kerítésfonóknak stb. Ám – mondhatnók az említett Iljicsekkel mi is szabadon – hol van az ilyen, csak pozitív hatásokat kiváltó, önmagát erősítő stratégia? Hol az a gazdaságpolitika, hol nincsenek átváltások, ahol az egyik kellemetlenség csökkentése nem jár a másik növekedésével? Mi bizonyítja, hogy a kellemességek egymást erősítő időszaka vár ránk?

Itt érkeztünk el vitánk lényegéhez. Szerintem *nincs ilyen csodarecept*. Mi több: ezt feltevésem szerint az MSZP kitűnő szakértői is pontosan tudják. Ha pedig éveken át elhúzódó visszaeséssel kell együtt élnünk, amire, mint bizonyítani igyekeztem, sajnos nagy az esély, akkor azt kell, kellene újragondolni külön vagy együtt az ellenzéki pártokban és az ellenzék szellemi műhelyeiben, hogy mi az, amit a sok sürgető és jogos igény közül egy ilyen helyzetben ki kell és ki lehet elégíteni. Ha ehelyett – mint az MSZP és cikkében Szabó Zoltán – felelőtlenül ígérgetünk, akkor ugyanúgy lejáratjuk magunkat a választók előtt, mint a mostani kormány.

LAKI MIHÁLY

Az „utolsó csatlós" utolsó népszerűsítése

Magyarország nem tekintheti hízelgő állításnak, ha azt mondják rá, hogy Hitler utolsó csatlósa volt. Ezt ugyan ma már alig hangoztatja valaki, de azért akadnak még, akiket hazafias buzgalmuk odáig visz, hogy épp ezt az állítást erősítik meg.

Az Új Magyarország című, lángolóan hazafias lap például dr. Csonkaréti Károly írását közli (szeptember 12.) ezzel a címmel: Az utolsó napig bevetésben – Hajóink a Vörös Hadsereg ellen. A különben roppant tárgyszerű írást az az érzés hatja át, hogy a magyar honvédek példásan helyt álltak a haza védelmében. Ez eddig rendben is lenne, ha eltekintünk attól a csekélységtől, hogy a honvédséget a sors (?) arra ítélte, hogy az antifasiszta koalíció ellen Hitler szövetségében harcoljon.

De van itt egyéb is. A cikk ugyanis csakis az 1944. október 15. utáni időszakról szól, amikor Horthy már a németek foglya, és a honvédségnek az a része, mely még harcban állt, Szálasi parancsait követte. Szálasi katonái azok, akiket az Új Magyarország imigyen a hazafias katonai kötelességteljesítés példaképeiként állít elénk. A cikkben méltatott dunai őrnaszádezred – amint a tudós szerzőtől megtudjuk – még 1945 tavaszán, még a háború utolsó előtti napján, május 7-én is harcban állott. Nyilván az osztrák Duna-szakaszon, Linz táján is a magyar hazát védte... Persze, csakis a barbár vörösök ellen – akiknek a kereszténytelen angolok és amerikaiak véletlenül épp a szövetségeseik voltak.

Hiába, nem láthatott mindenki oly tisztán, mint Szálasi.

És nem küzd mindenki oly hathatósan az „utolsó csatlós" vádja ellen, mint az Új Magyarország.

GADÓ GYÖRGY

a barátaimmal. Azt hiszem, kevés ilyen revelatív és korszaknyitó kiállítás volt időben közel és távol, mint ez 1963-ban. Nem is Csontváry vonult akkor be a művészettörténetbe vagy a köztörténetbe, hanem ti egy kiállítással. Hogy jutott eszetekbe megrendezni?

K. P.: Fitz Jenő akkor már évek óta küzdött azért, hogy Csontváryt be lehessen mutatni Fehérváron, és hogy lehetőség nyílt rá, az szerencsés módon összeesett a mi pályakezdésünkkel. '62 augusztusában kerültünk ide, a kiállítás '63 májusában nyílt, s nagyon boldog vagyok ma is, hogy ennek a dolognak akkor már tevékeny részese lehettem. Hozzá kell tenni azt is, hogy a Csontváry-kiállítás sikere volt az, ami nyilvánvalóvá tette számunkra, hogy itt, hatvan kilométerre Budapesttől érdemes elkezdeni valami olyasmit, amit ott nem lehet megcsinálni.

Ez a kiállítás rettenetesen erős felütés volt, mert Csontváryt – Bernáth Aurél révén – a szakma bolondnak, dilettánsnak, naiv festőnek tételezhette, Fülep Lajos révén viszont a magyar festészet csúcsaként. Mind a két vélemény ismert és elterjedt volt, de egy rövid időre hivatalossá – ha kimondatlanul és bizonyos szégyenkezéssel is – Bernáthé vált.

K. P.: Politikai és szakmai ügy is volt az egész. Politikai részéhez annyit, hogy eredetileg arról volt szó, hogy a kiállítást *Pogány Ö. Gábor*, a Nemzeti Galéria akkori főigazgatója nyitja meg. Ki is nyomtattuk a meghívókat. Nem sokkal a megnyitó előtt a pártközpontból leszóltak a megyei tanácsra, a mi gazdáinknak, hogy ez nem egy országos jelentőségű esemény, ezt nem nyithatja meg egy országos intézmény főigazgatója, nyissa meg a helyi tanács elnöke, úgyhogy *Bújdosó* elvtárs nyitotta meg a Csontváry-kiállítást. Neki ugyan teljesen mindegy volt, hogy Csontvárynak vagy paprikajancsinak hívják azt a festőt, de az elvtársak nagyon csúnyán néztek Fitz Jenőre, hogy ilyen kényszerhelyzetbe hozta a megyét. Mert a dolgot leállítani már nem lehetett, hiszen nagyon nagy volt a híre, de közben meg kényelmetlen is volt. Hruscsov akkoriban járt Magyarországon, s hogy mi volt a háttere, azt nem tudom megmondani, de a Damen-program keretében Nyina Hruscsova Kádár Jánosné társaságában ellátogatott Fehérvárra, és megnézte a Csontváry-kiállítást. Beírt a vendégkönyvbe, hogy milyen gyönyörű, egyébként tényleg nagyon tetszett neki, én voltam hivatalból kalauzolója a kiállításon. És másnap ugyanazok, akik korábban azt mondták, hogy ez nem egy országos esemény, letelefonáltak Fehérvárra, hogy hát azonnal Pestre kell vinni a kiállítást, aminek igazából nem örültünk, de azért végül is az, hogy ez így történt, a helyi elv-

Reggeli a szabadban

társakkal szemben hosszú évekre védetté is tett bennünket.

Ezek a helyi elvtársak, szóval maga a megye meg a párt hogyan viszonyultak a múzeum programjaihoz? Értelmiségi turpisságnak tartották, vagy belebeszéltek?

K. P: Azt hiszem, hogy eleinte értelmiségi turpisságnak tartották, mindig nagyon gyanakodtak, aztán volt egy olyan korszak, amikor rendszeresen érdeklődtek, hogy mi van, s mi igyekeztünk mindig nagyon objektív dolgokat mondani arról, hogy éppen mit csinálunk, érzékeltetve, hogy hivatalos dolgok vannak itt, és mondjuk ezeknél a beszélgetéseknél igyekeztünk mindig úgy csinálni, mintha ebben semmi rázós nem lenne. Mintha ez volna a világ legtermészetesebb dolga.

K. M.: Utoljára, úgy emlékszem, '75-ben érdeklődtek feltűnően, amikor Maurer Dóra segítségével csináltunk egy *Kortárs művészet magángyűjteményekben* című kiállítást, ami tényleg pillanatfelvételt adott az európai művészetről. Ennek a második része volt '76-ban a *Sorozatművek*. Akkor az volt a szokás, hogy a megnyitót vasárnap tartottuk, az elvtársak szombaton délelőtt vonultak föl, hogy előre megtekintsék a kiállítást. Jött egy elvtárs, akit fölvezényeltünk a második emeletre, és szemrebbenés nélkül végigmagyaráztuk neki az egészet. Valamelyik cseh művésztől volt ott egy nyalóka, azon némiképp meghökkent, én pedig abszolút hidegvérrel mondtam, hogy ez koncept art, az elvtárs mondta, hogy aha, ezt már hallottam, végignézte a kiállítást, elment, és úgy döntött, hogy a kiállítás maradhat, viszont neki nem kell hivatalból megjelennie a megnyitón. Ugyanazon a vasárnapon a Népszabadságban megjelent Rózsa Gyulának egy nagyon hosszú cikke erről a kiállításról, és egyáltalán olyan kiállításokról, amelyek lehetővé teszik, hogy az ember tájékozódjon, és írt a kasseli Documentáról és arról, hogy íme van itt egy olyan kiállítás, ahol ugyanazokat a tendenciákat láthatjuk.

K. P.: A dolog másik vetülete, hogy majdnem nyomozás indult az ügyben. Valakik jelentkeztek nálunk, s az érdekelte őket, hogy kerültek hozzánk a cseh művészek munkái. Mi közöltük, hogy magángyűjtőktől, és meg is beszéltük néhány emberrel, hogy magukra vállalják a tulajdonosságot, hogy övék a dolog, mert egyébként tényleg illegálisan kerültek Magyarországra ezek a munkák.

A Bartók 32 Galériában is hasonló dolog történt, ott orosz anyag volt, s a szovjet követség tiltakozott, és nyomozott.
De meséljetek arról, hogy milyen volt a viszonyotok a kritikával, hiszen a vidéki kiállításokról általában keveset írtak és írnak ma is.

K. P.: Mi együtt végeztünk *Perneczky Gézával*, akinek az volt a nagy korszaka, és a Magyar Nemzetnek, az ÉS-nek és néha a Népszabadságnak is írt cikket. És minden kiállításunkról írt. Na, most itt is bevált az, hogy szerepelt a múzeum, s ez altatólag hatott az elvtársakra. Volt viszont egy olyan időszak, amikor nem volt sajtónk, és ennek a súlyát éreztük is. Ez nagyon keményen összefüggött a baloldalnak azzal az ellentámadásával, ami '68 után bekövetkezett. Hát azok nyomasztó, tényleg nyomasztó idők voltak.

És ilyenkor csökkentek a múzeumnak szánt pénzek is?

K. P.: Mi mindig borzasztó szegények voltunk, kevés pénzből gazdálkodtunk, és azt már nem lehetett csökkenteni. Igazából akkor indult el újra a szerkentyű, amikor '74-ben *Schaár Erzsébet* kiállítását megrendeztük, bár akkor is volt egy jó kis huzavona a lektorátussal, mert nem akarták engedélyezni a kiállítást.

A ti programjaitok két síkon futnak. Egyrészt a XX. századi magyar művészet korszakait dolgozzák fel, másrészt egyéni kiállításokkal egy-egy életművet, máskor egy-egy pálya aktuális szakaszait mutatják be. A monografikus tárlatok kiválasztása, a dolog természeténél fogva, igencsak szubjektív, viszont ügyelni illik a művészettörténeti trendre is, tehát valamit kell vagy kellene kezdeni azokkal is, akiknek művei esetleg nem tetszenek, de aktuálisak, benne vannak a világban.

K. P.: Amennyiben a múltba nyúltunk vissza, ott tényleg mindig művészettörténeti szempontok vezéreltek bennünket, és igyekeztünk nem kihagyni azt sem, ami valamiért távol állt tőlünk. A napi, a kortárs művészet esetében viszont mindig igyekeztünk vállalni azt a fajta bizonytalanságot, amit a saját szemünk jelentett és jelent. Azt hiszem, hogy valahol ez az egyik legfontosabb dolog, hogy az ember végül is saját magát, a saját ízlését vállalja.

És hogyan gyűjtöttetek abból a kevés pénzből?

K. M.: Az első években, amikor még semmilyen vásárlási lehetőségünk nem volt, rengeteg munkát kaptunk művészektől. Részben a kiállításokról ajándékoztak, másrészt '64-ben volt egy „Tisztelt Művész úr..." akciónk: körbeírtunk a művészeknek, hogy egy leendő állandó kortárs gyűjtemény számára ajándékozzanak műveket. Hát elképesztő mennyiségű mű érkezett be. Nagyon sok reprezentatív darab is, mert kortárs gyűjtemény a hatvanas években nem volt, s a művészek maguk is fontosnak tartották, hogy ez valahogyan létrejöjjön, és ezért rájuk jellemző, fontos darabokat adtak.

K. P.: Biztos, hogy így, ahogy van, ez végül is egy hézagos gyűjtemény, de én ezt nem tartom rossznak, mert minden gyűjtemény a gyűjtő lenyomata is.

Korábban rendszeresek voltak az állami, pontosabban minisztériumi művészeti vásárlások is. Hogy működtek ezek? Jelentkezni lehetett, hogy mire tart igényt a fehérvári múzeum, vagy irányították a vételt?

K. M.: Lehetett jelentkezni...

K. P.: ...mi ebbe sosem mentünk azért úgy bele. Megnéztük a raktárat, hogy mi az, ami abból nekünk kell, és, mondjuk, érdemes visszanézni a minisztériumi papírok között, hogy a legkevesebb tárgyat mi kértük ki a hatvanas–hetvenes években, mert hát tényleg csak azt kértük, amit szerettünk belőle. És hát most már hosszú ideje lehet kéréseket előterjeszteni, azóta tényleg nagyon jó kapcsolatok épültek ki a minisztériummal, és nagyon sok fontos dolgot megvettek nekünk.

Beszéltünk már arról, milyen fontos volt számotokra a sajtó. Azt hiszem, soha nem volt ennyire szoros a viszonyotok az újságírókkal, mint az elmúlt hetekben, de ennek talán mégsem igazán örültök.

K. P.: Ilyen nagy sajtónk még valóban nem volt.

Igen, itt annak az épületnek a sorsáról van szó, amelyben a Fejér megyei múzeumok szervezetének központja van. Ezt az épületet – amely jezsuita rendháznak épült a XVIII. század második felében, majd katonai kórház volt, azután ciszter kolostor 1950-ig, később pedig kollégium – 1978-ban vettük át, és az utolsó tíz évben sikerült fokozatosan kiépítenünk és felújítanunk, s romjaiból egy abszolút elsőrangú műemléki helyreállítást csinálni. És hát bizony hozzátartozik ehhez, hogy ezt a munkát nagyrészt a saját fejünk felett csináltuk, ebben benne van valamennyi munkatársnak a fizikai erőfeszítése is, és rengeteg idegfeszültség. De ma már elmondhatjuk, hogy az épület mindent tud, amit egy ilyen múzeumi központnak tudnia kell. Itt van a központi restaurátor-műhelyünk, olyan jól felszerelve, amit azt hiszem, kevés múzeum mondhat el ma magáról. Itt van a városban másutt elhelyezett múzeumrészek telefonközpontja, a biztonsági központ, az adattárunk, a muzeológusok kutatószo-

Tájbeszéd

FÜLÖP ILDIKÓ

Kovács Péter Balázs festő, grafikus kiállítása az Aulich Art Galériában. METRO

Metro 2008. febr. 15
10. old

WIND IST

GÖ

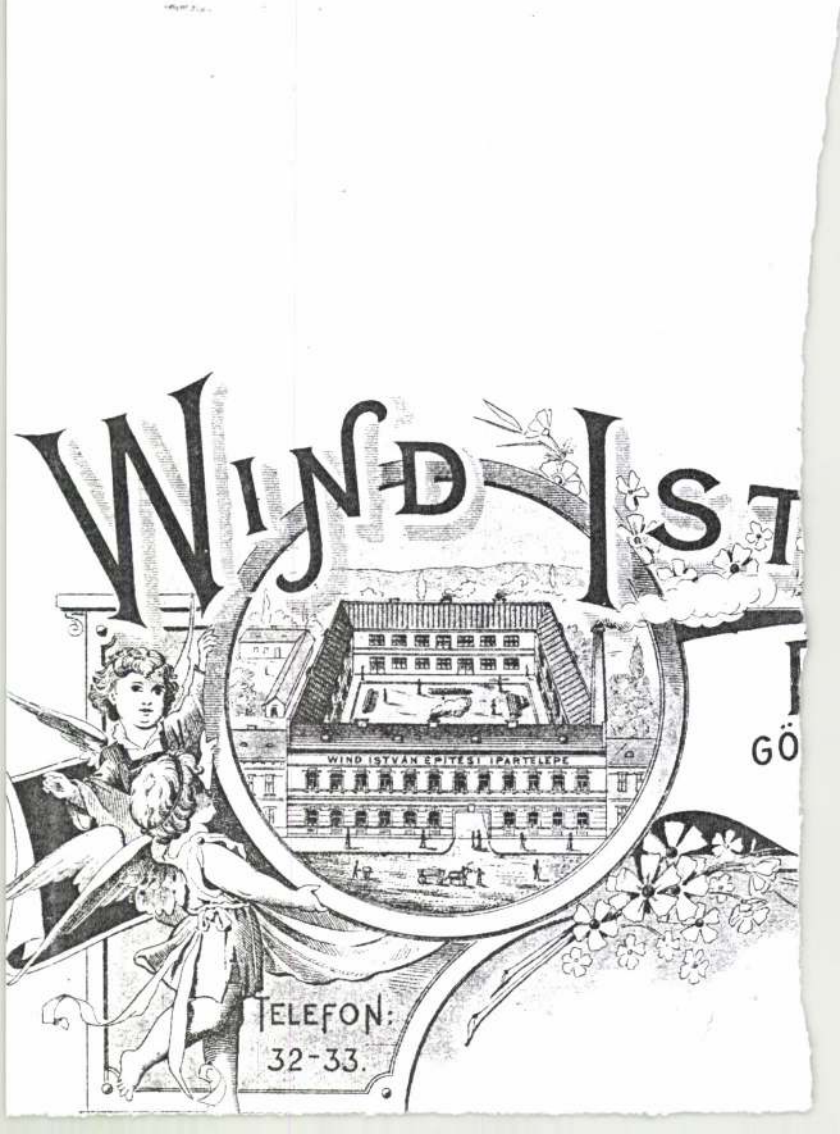

KOVÁCS PÉTER BALÁZS – festő

NÉPSZABADSÁG **BUDAPEST** 1998. SZEPTEMBER 4., PÉNTEK Népszabadság 1998.09.04.

Keresd a passage-t!

Passage: a kifejezés jelen esetben, a Nádor Galériában látható kiállítás témája és címe is egyben. A szó jelentései: átjáró, átmenés, átkelés; fedett folyosó utcák, épületek között; csillag átvonulása; lefelé haladó gyors, könnyed dallammenet.

A Belvárosi Művészek Társaságának elnöke néhány hónapja olyan képeket kért művésztársaitól, amelyek kapcsolódnak a szónak valamelyik jelentéséhez. S mivel tudta, hogy a kiállítás idején zajlik majd az Első Zsidó Nyári Fesztivál, úgy gondolta, főleg zsidó képzőművészekhez fordul képekért. Negyvenheten vállalkoztak arra, hogy a passage szót képre fordítsák, ki egy, ki két vásznat, fotómontázst, kisplasztikát küldött. Jórészük kizárólag erre az alkalomra talált ki valamit, néhányuk régi művei közül válogatott.

A legritkábban fordul elő, hogy tudhatjuk, mit keressünk egy kiállításon. Rendszerint ugyanis csupán a név és a hozzá tartozó személyiség az egyetlen szerkesztőelve annak, amit látunk, ezért voltaképpen lehetetlen bármilyen tekintetben is összehasonlítanunk, közös nevezőre hoznunk a kiállító művészeket. Itt nem így van – ettől unikum ez a tárlat. A néző – miként a képzőművészek korábban – ugyanis konkrét feladatot kap: keresd a passage-t! – szólítja fel jó néhány kép már a címével is. Úgyhogy az ember lecövekel egy-egy vászon vagy kisplasztika elé, és megfejt, és értelmet keres, és jelentést bogoz, amíg csak meg nem találja, hogy mi abban a passage, amit éppen veséz.

Sok minden megtörténhet velünk eközben. Alkalom ez például a megvilágosodás élményének átélésére. Ácsoroghatunk naphosszat a képek előtt, amíg csak értelem nem költözik elménkbe, s azt nem kiálthatjuk – halleluja! Valami ilyesmi történt meg velem is, míg *Manikon Yangabarian* A Mindenható szeme című kisplasztikáját fixíroztam. Maga a fémplasztika voltaképpen egy küllős kerékhez hasonlítható, melynek közepén kis karika van – emberi számítás szerint isten szemének a helye. Félórányi merengésbe hajló meditáció után sikerült végre közös nevezőre hoznom a művet, a címét és a passage szót. Isteni szikra gyúlt agyamban, ráébredtem, isten látómezejének lehetnek azért határai, a kerékben ülő szeme azért van egy kör közepén, mert az úr csak azokat akarja látni, akik belépnek az ő látómezejébe. Vagyis nem tolakodó kíváncsi ő, hanem rábízza a halandókra, hogy eldöntsék, színe elé szeretnének-e kerülni, vagy sem; átlépik-e ezért a maguk Rubikonját vagy sem. Legalábbis nekem ezt sugallta a passage A Mindenható szeme előtt állva.

Van egy különös mű a kiállítottak között, ez voltaképpen már előbb kész volt, mint ahogy készítője megszületett. Ez *Kováts Albert* Cím nélkül I–II-je. A műpáros egyike egy levelezőlap nagyságú, 1944. május 1-jétől érvényes Budapesti húsjegy – zsidók részére; hatvannégy kis kockából áll, csak az első néhányat vágták ki belőle. A Cím nélkül II. ennél is megrázóbb: megsárgult üdvözlőlapon hét nyelven ugyanaz a nyomtatott szöveg: „Ezen a levelezőlapon mást nem lehet közölni: Egészséges vagyok, és jól érzem magam." Nem tudom, honnan lehetett ezeket feladni, de nem kell hozzá túl sok fantázia, hogy kitaláljuk.

A kiállítás szeptember 16-ig látható a Nádor Galériában – V. kerület, József nádor tér 8. –, mindennap 10-től 18 óráig.

M. N. T.

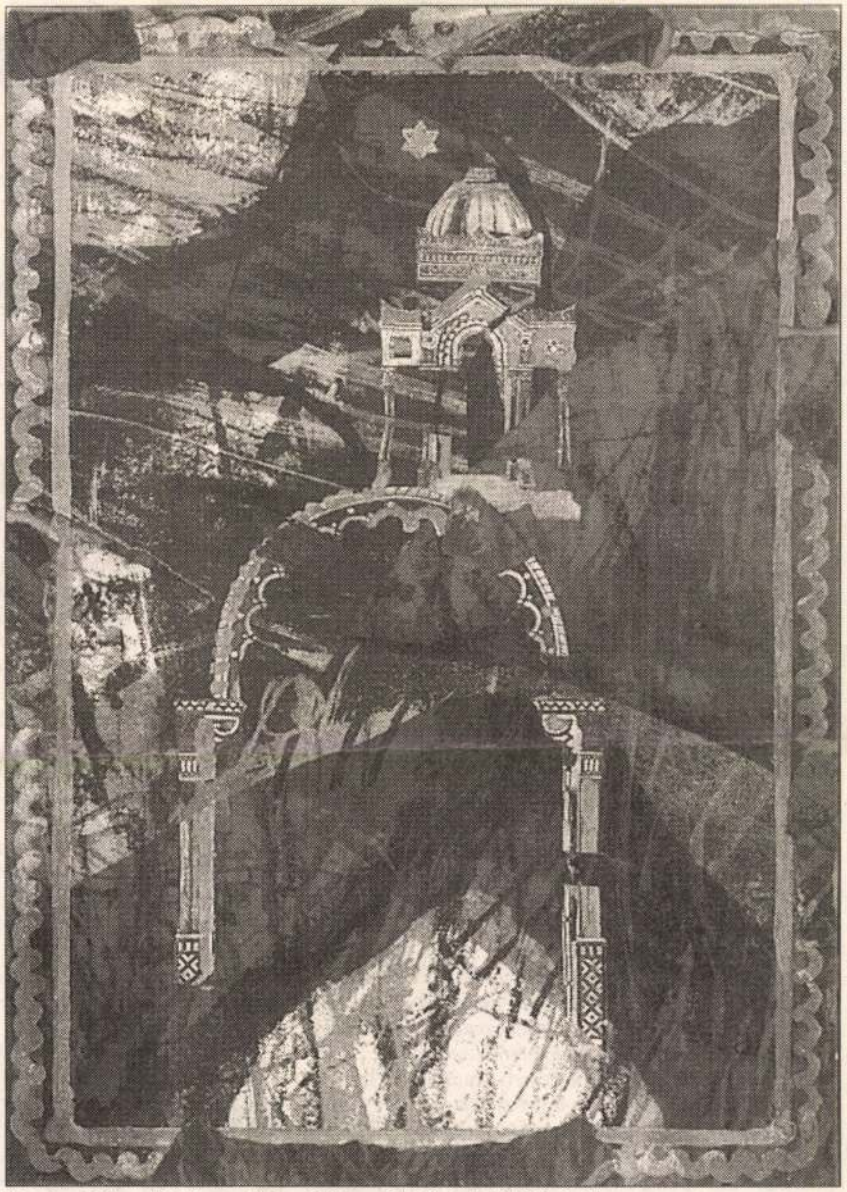

Kovács Péter Balázs műve a Nádor Galéria kiállításáról

Zenepavilon épül a Városligetben és Budafokon

A Fővárosi Közgyűlés turisztikai, kereskedelmi és fogyasztói érdekvédelmi bizottsága hatszázezer forintos támogatást szavazott meg a HG & Társa Kiadó Kft. gondozásában megjelenő, Jelenetek a pesti utcán című kiadvány támogatására. A fotókkal illusztrált, különleges házdíszeket, szobrokat és mozaikokat is bemutató kötet a budapesti városegyesítés jubileumára készül el novemberben. A támogatást a Fővárosi Idegenforgalmi Alap egyedi döntésekre fordítható keretéből kapja a kiadvány.

A bizottság döntött a zenepavilonok engedélyezési és kiviteli tervének kifizetéséről is, amelyre összesen egymillió-hatszáz-hetvenötezer forintot szavaztak meg a képviselők. Mint arról korábban már beszámoltunk, Budapesten nemsokára ismét megjelennek azok a zenepavilonok, amelyek évtizedekkel ezelőtt a városképhez tartoztak, majd eltűntek a terekről. Most néhány helyszínen újra felállíttatja a fővárosi önkormányzat a zenepavilonokat a Városligetben és Budafokon.

Az újabb turisztikai célterületek feltárására kiírt pályázatra a kerületi önkormányzatok jelentkezhettek. A beadási határidőig hat pályázat érkezett, a III. és a XIII. kerület pedig jelezte, hogy nem vesz részt. A többi tizenöt kerület nem reagált a felhívásra. A főváros a pályázaton keresztül olyan városrészeket keresett, amelyek – kisebb infrastrukturális fejlesztés után – alkalmasak nagy rendezvények befogadására, mentesítve ezzel az egyébként is zsúfolt belvárost. A bizottság végül három kerület turisztikai fejlesztési prog-

Átadják az Europa Nostra-díjat

Harmincöt éve annak, hogy megalakult az Europa Nostra, az a szervezet, amely az európai, öntevékeny, város- és faluvédő, nemkülönben táj- és természetvédő szervezeteket foglalja egységbe, s a politikai és kulturális élet prominens képviselői alkotják a vezetőségét, Henrik hercegnek, Margit dán királynő férjének elnökletével. Húsz esztendeje annak is, hogy díjat alapítottak a kiemelkedő rekonstrukcióknak, a természeti értékek szakszerű megújításának jutalmazására.

Gyakran értek el sikereket a magyar pályázók, akik közül a legjobbak 1982-től fogva hatszor nyertek el oklevelet, két ízben pedig érmet. Ám mindannyiszor a vidéki helyreállításokat jutalmazták. 1997 hozott először Budapestnek is elismerést. A huszonegy ország százötven pályázójának, köztük öt magyar résztvevőnek sorából ugyanis múlt októberben az Amszterdamban ülésező zsűri kettőt talált oklevélre, egyet pedig éremre érdemesnek.

A szamosújlaki református templom helyreállítása mellett a budapesti Vidám Park megújult körhintája keltett oklevéllel méltányolt figyelmet. Olyannyira, hogy ez évben életművéért a személyi Europa Nostra-díjat a művészettörténész-operatőr-városvédő *Ráday Mihály* kapta, akinek szintén nagy érdemei vannak a városligeti körhinta helyreállításában. Ilyen elismerést csak a walesi herceg és a vatikáni múzeumok igazgatója kapott.

A tavalyi érmek közül pedig az Új Színház rekonstrukciójáért hozhattunk el egyet, *Kőnig Tamás* és *Wagner Péter* építész, valamint *Dávid Tamás* művészettörténész jóvoltából, akinek a kutatásai alapján készültek el a tervek. A jó hír már tavaly megérkezett, de most jött el annak

Kovács Péter Balázs, grafikusművész

L. L.: Iránytott gesztusok. Kovács Péter Balázs tárlata, Fényes Adolf Terem, 1986. XI. 20–XII. 14.

Érzékenység, ceruza, papír, 75.8 × 55.8 cm, 1984. / repr.

Kovács Péter Balázs: Érzékenység, ceruza, papír, 75,8 × 55,8 cm, 1984 (fotók Sulyok Miklós)

Kovács Péter Balázs: Mágus II, olaj, vászon, 140 × 140 cm, 1985

Művészet, 1987. május, 56-old., 56-old.

FÁY MIKLÓS: **Zene**

Néhai úr, hegedűvel

Hosszú, részletes beszámolót olvastam egyszer arról, mit is csinált Hans Castorp Davosban. Kúrálta magát, beszélgetett és hallgatott, tévelygett a hóban, elszerelmesedett és gramofonozott. A tompa fényű, fekete szekrényből egy világhírű hegedűs szelleme mintegy fátylak mögül játszotta Rubinstein egyik románcát. A szellemet Szigeti Józsefnek hívták.

Számomra nem az a csodálatos, hogy Szigeti nagy hegedűs volt, hanem hogy felismerték ezt akkor, és tudják róla ma is. Húsz évvel a halála után az EMI hozta ki a harmincas években készült hegedűverseny felvételeit, amelyen Thomas Beecham és a Londoni Filharmonikusok kísérik.

Szigeti egyedülálló voltát nem könnyű észrevenni, még nehezebb megmagyarázni. Megjelenésében nyoma sem volt bármiféle démoniságnak, különösségnek, feltűnőnek. Öltözködése finom: szürke ruhák, esetleg egy kis Esterházy kocka. Ifjúkorának rajongott divatcikkéről, a gyöngyház gombos szarvasbőr cipőről úgy emlékezik meg, mint a művészkedő piperkőcség alig megbocsájtható vadhajtásáról. Keze, csuklója szép formájáról sem szabad elhamarkodott következtetéseket levonni; a legtöbb nagy virtuóz csúf sonkákat, virsliket, csülköket visel végtagjaként.

Szigeti József játéka is hümmögtetős, nem olyan könnyű megtalálni jellegzetességeit. Mérsékelt tempókat választ, nem mindig tiszta a hangja, sohasem eget rázóan szenvedélyes, messze nem tökéletes. De nem jellegtelen. Ötven lépésről, a zsebrádióból kiszűrődő hangokból is meg lehet állapítani, hogy Szigeti hegedül. A szélsőségek könnyed és biztos elkerüléséből, a feltűnő sajátosságok bátor félretételéből egyedi és összetéveszthetetlen hegedűművész áll össze. Szigetinek vannak jól és rosszul sikerült felvételei, csúnya és szép hangjai, de mindegyik határozottan az övé. Ettől pedig minden valahogy rendben lesz. Ujj- és vonómozdulatai így a leghitelesebbek. Sokan vádolták, hogy túl hosszúra nyúlt a karrierje, túl sok lemezt csinált, ami bizonyos szempontból igaz is. A dokumentumgyűjtemény azonban így vált teljessé. Most belátható a pálya a csodagyermektől az aggig.

Nem valami nagyszabású szélhámosságról van szó, mellébeszélésről és szemhunyásról. Szigeti mellett olyan művészek járták a világot, mint Vecsey, Kubelik, Elman, Kreisler, Ysaye, Thibaud, Enescu, Huberman, Menuhin, Heifetz. A sok lángész és szenvedélybeteg között Szigeti azzal tűnt föl, hogy lefegyverzően normális, visszafogott, művelt és okos. Meg azzal, hogy gyönyörűen hegedült, komolyan, mélyen, érzéssel. Ha elrontott egy hangot, a közönség nem sziszegett, nem fészkelődött, csak bólintott és megértett. Egy-egy hiba nem számított és nem zavart.

Csodálatos, és szinte valószínűtlen, hogy a keresetlenség, póztalanság, polgári méltóság elnyerte jutalmát, és ma közel hatvanéves, kissé kopott és némileg telefonhangú felvételeket tesznek közzé vele. Az EMI lemezén három hegedűverseny hallható, egy klasszikus, egy romantikus és egy modern. Mozart, Mendelssohn és Prokofjev. A Mozart-koncert kissé talán túlontúl tárgyilagos, a Mendelssohn-művet viszont különlegessé teszi, hogy Szigeti a helyes tempót még kisfiú korában a szerző keresztfiával beszélte meg (allegro, vessző, molto, appassionato; nem pedig allegro, molto, vessző, appassionato). A Prokofjev-verseny vitán fölül áll, mind a mű, mind Szigeti felvételeinek legsikeresebbjei közé tartozik. Nagy küzdelmébe került az előadónak, hiszen 1935-ben a kiadó sehogy sem akarta rászánni magát a biztosnak vélt bukásra. Szigeti azonban konok volt és előrelátó. A fanyar, szellemes, akkoriban rettentő modern műnek pontosan az ő higgadt, lágy tónusú előadására volt szüksége ahhoz, hogy gyorsan és viszonylag széles körben megszerettesse magát.

Szigeti egyébként is bízott a kortárs zenében és sokat tett érte. Benny Goodmant rávette, hogy megrendelje Bartóktól a Kontrasztokat, azután együtt elő is adták, lemezre vették a művet. Új szonátákat, hegedűversenyeket mutatott be hitelesített személyével, és vitt rövid vagy tartós sikerre. Most pedig őt ünnepeljük: szeptember 5-én százegy éves lett volna.

ANTALL ISTVÁN: **Rock**

Woodstop

Ha már kihagytam Woodstockot, kihagyom a hajógyári szigetet is, fordítottam le magamnak a Diáksziget szlogenjét, persze nem így történt. Péntek délután félötkor ott vártam a barátomat a Batthyány téren, hogy, terveink szerint, másnap reggel ötig elmerüljünk a poszthippifesztivál eseményeiben.

A Csarnok söröző ajtajától vettük az irányt, mert azért magyar ember, ha ekkora kirándulásba kezd, előtte betankol. Már szinte láttam a söröskorsóba öntött viceházmesterek szürke színét (asztali fehérből), bennem zengett a jégkockák koccanása is, de a Csarnok zárva volt. Akárcsak a Székely utcai Bástya borozó, a Kacsa vendéglő, Ilonka néni borozója a Király fürdőnél és a Halápy-féle Kikötő a rakparton. (A Hattyú büfét eleve kihagytuk — meglehet, hiba volt.) Zárva volt a tokaji Csárdapince a Török utcában, nem kevésbé a szemben lévő pinceborozó. Akkor adtuk fel a reményt, amikor a Császár fürdővel átellenben is zárt ajtók fogadtak, pedig ott a megőszült Tóth Karcsi méri a balatonfelvidéki bort, a régi emtékás pólócsapat balkezese. Nem. Nem mentünk el az Evező utcába, pedig a rozoga pultnak dőlve ott valaha még udvaroltam is, és mátyáshegyi garázsban pörzsölt disznóhoz vittük onnan a vendégbort. Kihagytuk az Evező utcát, mert részint jött a HÉV, részint azt gondoltuk, Woodstockban is folyik a bor. Ez hiba volt. A fesztivál területén egymást érték a csinosabbnál csinosabb falatozók, sörözők (sponzored by Taverna and McDonald's), ahol magas árfekvésben ugyan, de mindent lehetett kapni — csak bort nem. Ott álltam Péter barátommal több évezreddel Noé szőlővesszeje után, s azt hittük, hogy ufók vagyunk, annyira szokatlanok a vágyaink.

Végül, túl a fesztivál forgatagán, ráakadtunk egy kocsmává átképzett lakókocsira, ahol százötven forintért félszáraz bort vehettünk fantás flakonokban (másfélszázért kijár az alliteráció), s a csurig töltött pillével végre megérkeztünk a helyszínre, ahol egyébként megdöbbentő volt a tisztaság, s tény, hogy ennyi nyilvános vécét Magyarországon együtt még nem láttam, továbbá ott volt mindenki, aki számít és nem számít, gyönyörűek voltak mind a lányok, s gondolom, a másik tábor igazolja, hogy a fiúk is. Éjfél után megszólalt az Inka Számtan: Wahorn úgy fújt a szép kalapjában, mint Ornette Coleman, Szirtes Jacek felöltöztette a mezetlen lányokat, dr. Máriáss az egyetlen konvertálható magyar basszgitáros, Laca pedig Laca: bölcs, öniróniával áldott retrosámán. Összeállt régi énjével egy estére, s kiröhögtette velünk a nosztalgiánkat. Azután jött az ef Zámbó Happy Dead Band, s egy másik hadrafogott, régi obsitos: Pocsolyás. Úgy énekelte a You Really Got Met, hogy Ray Daves és Dave Daves nyugdíjba mehet.

A színpad mögött táncoltak a feleségek, elöl vernyákoltak a tinicsajok, mi pedig elmentünk csúszdázni. Fenséges érzés volt a mélysötétben szelni a levegőt, s vigyázni, hogy hátul ne koppanjon a fejünk. Csak ketten voltunk meg a csúszdánk meg a homok.

Akkor jutott eszünkbe, hogy bort kéne inni megint, de valahol bent, már biztosan tudtuk, a lakókocsi bezárt.

DARVASI LÁSZLÓ: **Televízió**

Az urak a budin nevettetni próbálnak

Látunk tehát egy budit.

A budi könnyű, de szívós fából van. Fényes lécekből ácsolták valamikor az élet kezdetén, szolgált is becsülettel, hol ennek a szentnek, hol amannak a gonosznak. A budi oldalában gazdag boldogsággal nő a paréj, lapulevél is terül arra, jancsikafű meg vadkender bólogat körben, és mögötte, a kertben káposzta meg tök gömbölyödik, paradicsom piroslik, hegyes paprika sárgáll, s itt-ott kinevet a földből a füvecske meg ganajtúró bogár. A budi felett gyerekkék az ég, és alatta éppen elég mélységes a derítő gödör, hogy ne csapjon vissza az ülepszenny, ha megszólítják.

Mi dolgunk minekünk mármost egy ilyen illemhellyel.

Csak annyi, hogy látunk ennek a budinak az ülőkéjén egy embert. Igazából nem akarnánk látni, csak hát mégis látjuk. A budi ajtaja nyitva lengedez, mi több, a kallantyú direkt vagyon kiengedve. Így aztán azt látjuk, hogy ürít ez az úr ottan. Nem lehet mindenki masamód lány, Zrínyi Ilonka vagy Honmentő Szent Jóska, ám a helyzet akkor is meghökkentő. Mi ezen a tájékon az epeborhoz meg a vérhez, valami nyilvánvalóbb gáncsokhoz és aljaskodásokhoz szoktunk, s történhetett bármi, a fekália még vörössel átszínezve is megőrizte a maga réveteg személyességét, szelíd diszkrécióját. Hogy úgy nem, mint a kutyák. Üríteni, ha koszosan is csináltuk, mert hiszen a szépérzéket az élet más dolgaihoz tartogattuk, egyszóval üríteni olyan volt, mint egy kicsit meghalni. És ha nem is szerettük, azért tiszteltük a halált. Az ember magára marad, s ilyenkor nem segíthet sem szerető, sem nemzettudat, sem Grúber bácsi, aki pedig bármelyik gázcsapot megjavítja a környéken. Az ember figyelme ilyenkor beszűkül, s igazából csak arra koncentrál, hogy egy része átérjen a túloldalra. Így volt ez eddig az ürítéssel is. Tudtuk, hogy az átmeneti magányosság megtérül.

Ám egyszer minden kolbásznak vége.

Mert mostan van itt egy úr, és mi látjuk, hogyan csinálja. Az még hagyján, hogy nyitva a budiajtó, csakhogy ez az úr rettentő furcsán csinálja, amit csinál. Szó se róla, a mozdulatokkal nincs baj. A nadrágját sem felejtette magán, s láthatóan gazdaságos, finoman működő perisztaltika adagolja kifelé testéből a bélsárt. Keze ügyében gömbölyödik a finom szövésű kínai toalettpapíros is, valamint pontos kari forgatónyomatékkal tartja magát, és a légzése is megfelelő, nem, a körülményekkel nincsen baj.

Amint végül csak kitetszik, az úr arcával van a baj.

Teljesen szabályos arca van, átlagos, úgymond tipikusan magyaros arc még így, ürítés közben is, egyszóval minden rendben van rajta, de a mimikája, hát bizony, az nincsen rendben. Az összhatástól támad furcsa, már-már kellemetlen érzésünk. Szenved az az úr? Gyötrődik? Súlyos fájdalmai vannak? Dehogy, dehogy. Nem fáj és nem is szenved ez az úr ottan a fabudin, a kisudvar végében, történelem- és vadkenderillatban. Egy egy felhívó, megszólító ürítés. Ez az ürítés nekünk szól. Van némi pedagógiai jellege, okító célzata, ez az ürítés felvilágosítana, próféciát nyújtana, de mi még ezen se csodálkoznánk ilyen vadul.

Ez az úr mosolyogni igyekszik, miközben ürít.

Jaj, és nem csak azt. Ez az úr nevetni is próbál, kacarászni, hahotázni. Verdesi a térdét, s úgy kacagna, mint a gyermek, aki boldog, ha vele nevetünk. Mi meg nem nagyon értjük ezt. Hogy miért, meg min is kellene most nevetnünk. De az úr szeméből potyognak a könnyek, helyezkedik, már bocsánat, de szellent is, s még nagyobb, még vehemensebb kacagásba fogna. Kacsingat, integet, kacagjunk vele. Márhogy azon, hogy ő ürít, s hogy ezt közszemlére teszi. Csakhogy ez nem megy. Nem tudunk mi együtt kacagni ezzel az úrral. Adnánk inkább együttérzést, részvétet, drukkolnánk neki, mondanánk, húzza csak magára az ajtót, hogy minél gyorsabban távozzon a salak, de ez nem megy. Ez az úr bizony nem tudja, és tán nem is akarja tudni.

Hogy ürítés közben nem lehet kacarászni.

Hogyha dalol a bélrendszer és boldogan dolgoznak alant a gyűrűcskék, akkor felül a száj nem kacaghat. Olyan isten nincsen. Mert a mosolyból vicsorgás lesz, a hahotázásból meg durva üvöltözés.

Ürítve viccet mesélni, bazsalyogni, ironizálni?

Na nem, ez képtelenség.

Csak még annyit, hogy ez a sok haszontalanság nem jókedvemben, hanem a Parabola legutóbbi adása után jutott az eszembe, amely adásnál gusztustalanabbat talán még nem sugároztak a szabad magyar televízióban.

MARX JÓZSEF:

Jancsó, Hernádi és a világfilm

Kitettem *„Füzessyt"* az asztalra. Jó okom volt rá: a beszélgetés kezdett olyan fordulatot venni, ami megörökítésre méltónak látszott. Már több mint egy órája ott ültünk az Átrium Hotel teraszán az egyik kosárban, és azon jártattuk agyunkat, ugyan mi lenne az a *világfilm*, ami az amerikai mozi mindenható uralma idején is megnyerné Európa és Amerika cinephiljeinek szívét.

Ez a beszélgetés nem tegnap kezdődött. Legalább tizenkét évvel ezelőtt az Intercontinental első emeleti drink bárjában ültünk ugyanebben az összeállításban, és már akkor is azt mondta Hernádi Gyula, hogy figyeljetek, érzem, Addisz-Abebában három nagyon okos fekete beszélget: „Tudják, hogy forradalmian új filmet tudnánk csinálni, de nem vallják be még egymásnak sem, azzal, hogy ott vannak, ahol vannak, semmi reményük sincs a világfilm elkészítésére." Jancsó Miklós igazolva érezte sokat hangoztatott elméletét: „A hatvanas években az volt a lényeg, hogy újat mondj. Lehettél bárki, csak azt nézték, hogy vajon eléggé tehetséges vagy-e az új elmondásában. Még magyar is lehettél, mint lehettél volna etióp is." Az a történelmi lehetőség, hogy a magyar film *volt*, azaz 1945 előtt olyan filmipar épült ki, amely a második világháború alatt olyannyira „megizmosodott", hogy tehetetlenségi erejénél fogva „átmentette" mind az ipar jelesebbjeit, mind magát azt a késztetést, hogy legyen magyar film, nos, ez a lehetőség — anyagi és szellemi téren egyaránt — a „magyar etiópok" számára azzal a felemelő érzéssel járt: nem oktalanul ülnek körül egy asztalt. A lehunyt szemhéj mögötti valóság — ha töredékesen, ha kompromisszumok árán, ha örök alkotói elégedetlenség keserű szájízével is — láthatóvá tehető: van hozzá pénz, lelkes csapat és szigorú szemű közönség...

1993 nyarán mindez kérdésessé vált. Most, mikor a magyar film könyvtárából a földi és égi televízió bőven merít (mármár egy „mozicsatorna" szintjén), kérdésessé vált a jövő, illetve — mit szépelgek! — sok derék magyar filmes jelene is. Ilyenkor szép, szinte érdek nélkül való arról beszélni, hogy mi lenne az a világfilm, amely felrázhatná a világot, mint ahogy — ne legyünk szerények — a *Szegénylegények* felrázta a világnak nevezett értelmiségi köröket itthon és a nagyvilág sok pontján.

Tehát ott az asztalon „Füzessy", azaz a 8GBNA08022 számú Panasonic „Microcassette recorder", és várom, hogy újra ugyanúgy (bizonyára az igazi „Füzessyk" számára szokatlan nyersességgel) szakadjon ki a szó, mint az emlékezet támaszát jelentő kis készülék elővétele előtt.

— A kérdés az — mondja Jancsó Miklós —, hogy mi ma a modell. Mi az, amit az emberek néznek. Borzasztó vagy sem: az amerikai film nem egyéb, mint melodráma. Az egész világ ezt nézi.

— Vajon miért nézi a világ a sok „meló"-t — kérdeztem naivan, mint egy hivatásos újdondász.

— Mert mindig is azt szerette — vág közbe Hernádi Gyula. Igaz, a melo ellen sokan berzenkednek: köztük is különleges eset Bikácsy Gergelyé, aki nemrég annak örült, hogy Magyarországon még a legsikeresebb amerikai filmek is megbuknak. Hogy ez mit jelent? Azt bizony nem elemezte, mert aligha hihető, hogy a magyar közönség „a magas kultúrnívó" miatt utasította volna el az amerikai filmeket. Sejthető, a „népszórakoztatás" intézménye azért van csődben, mert a nép zsebe alkalmatlan arra, hogy finanszírozza kedvelt intézménye fennmaradásának minden költségét.

Ami pedig a melót illeti, Jancsó Miklós azt a vicces megyjegyzést teszi, hogy a közönség azért szereti az amerikai melodrámákat, mert nincs más.

— *Voltak idők, mikor volt más is. Például a nouvelle vague. Volt választék.*

Természetesen most is van választék. A világban filmek ezrei készülnek, amelyek nem hasonlítanak az amerikai filmre. Ám ezeknek a filmeknek talán az lehet a közös jellemzőjük, hogy „moziidegenek". Jelentős nyomot hagy rajtuk a tőlük független valóság, azaz hogy kicsiny baráti társaságon, a szektán kívül nem nézik őket. A nouvelle vague, az amerikai free cinema, az új angol film, az új német film (hatvanas-hetvenes évekről van szó) mindig azzal az előfeltétellel készült, hogy van közönség, van mozi, él az alternatív kultúra igénye azokban a körökben, amelyek jószerivel véleményformálónak is tekinthetők. A magyar „fiatal film" (ez a terminus technicus önmagában is sértő: olyan filmesekről van szó, akik a krisztusi életkort ugyancsak betöltötték), vagy ha jobban tetszik: a magyar „alapítványi film" (hogy azt az időszakot említsem, amelynek jellegzetessége az volt, hogy az 1993-as filmszemlén Szirtes András „filmjében" nyújtott „alakításáért" kapott „színészi" díjat Halász Péter), a „papa mozijának" elsősorban Jancsó, Szabó és Makk filmjeit tekinti, és velük szemben próbálja önmagát meghatározni.

— *A mi nemzedékünk számukra* — mondja Jancsó Miklós — *akadémikus, ha úgy tetszik, professzionális. Ők ugyanis — jobb-rosszabb színvonalon — ugyanazt csinálják, mint volt diákjaim a Harvardon: filmeznek, akár mindenki, aki tizenéves korában verset ír, de eltérően az amerikai egyetemistáktól, akik nem akarnak filmesek lenni, mint ahogy száz meg száz verselgető után sem maradt költői életmű, a mi filmeseinknek az a feltételezése, hogy ők művészek. Mi dinoszauruszok vagyunk, már csak azért is, mert hajlandóak vagyunk azon gondolkodni: mi a világfilm.*

— A lényeg — mondja a másik dinoszaurusz, a barátságos brontosaurus, a növényevő (Hernádi Gyula) — a történet.

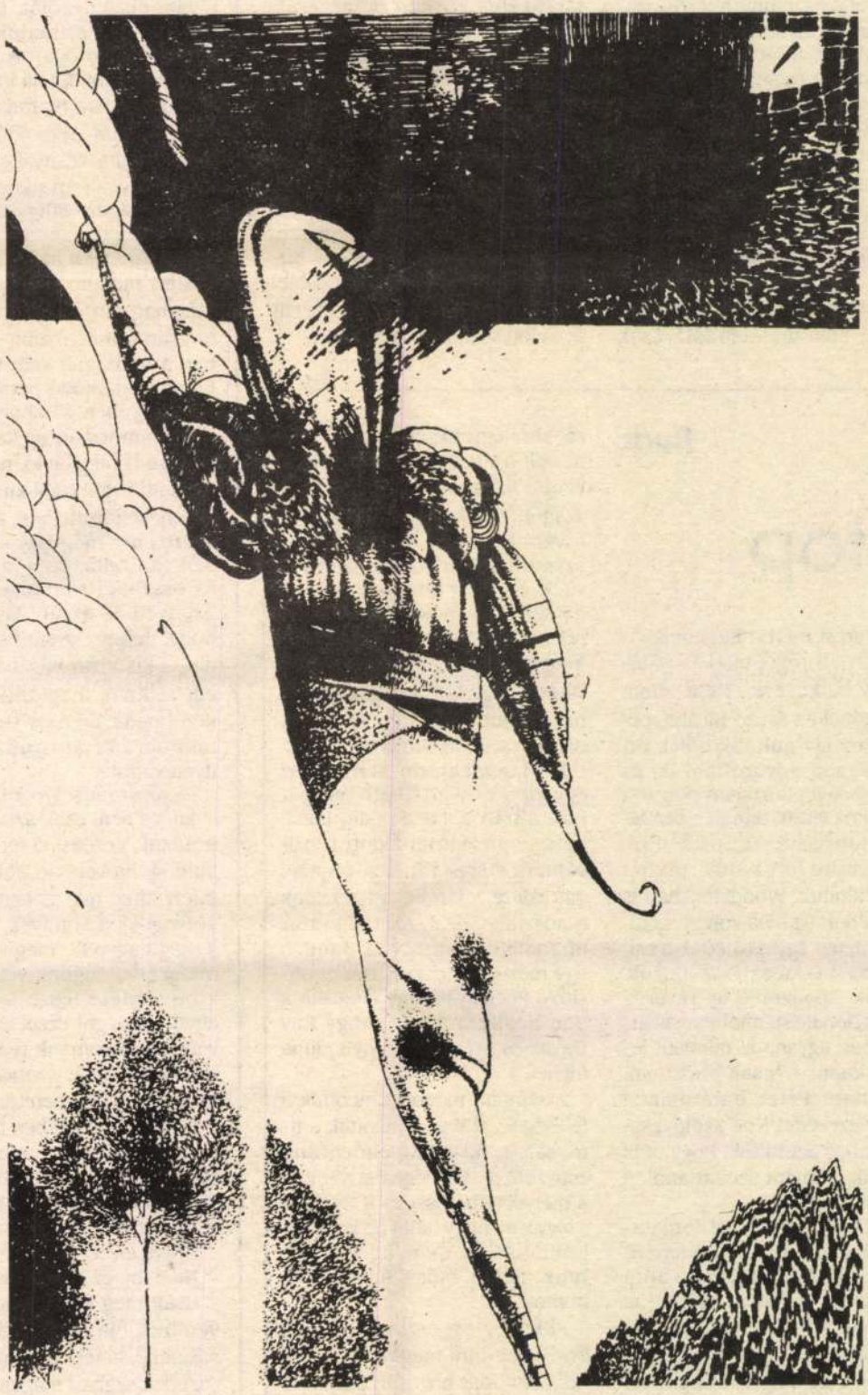

Nagy Gábor rézkarca

— Pontosabban: van-e történet. A kérdés ugyanis nem egyéb, hogy mi az *Oldás és kötés* ma.

— Úgy értsem, hogy azt kédezed, vajon mi ma a katarzis? Mi az élmény, amely azzal ragadja meg egyszerre „kint" és „bent" a nézőt, hogy felismeri, róla van szó, „érte szól a harang"? Mert az aligha katartikus, hogy Csurka bejelenti az igényét egy új rendszerváltásra.

— Nem, Csurka és politikai mozgalma (ha van ilyen) giccs. Jobb a *Magyar Narancs*ban az a kedves tréfa, amit Kádár sírjánál engedtek meg maguknak; egy fiatal pár azt kérdezi a tömeg láttán: „Mi az, banán érkezett?" De más szempontból sem árt a *Narancs*ra figyelnetek. A világban ma ez a hangnem. Olvassátok el például a hirdetéseket, üzeneteket. Fantasztikusak. Gondolkodtam rajta, hogy a szerkesztőség írja-e, vagy létezik spontán „narancsos" stílus. Olykor ízléstelenek, de mégis jobb, mint az az „emelkedettség", amit szűk torkú, harmadosztályú publicisták és politikusok próbálnak nap nap után eladni nekünk. De mindettől függetlenül, valóban az az alapkérdés, hogy mi az *Oldás és kötés*. Valószínűleg ma sokkal bonyolultabb a helyzet, mint három évtizede, 1962-ben volt. A Nádas—Markos történet, amit az *ÉS*-ben jelentettél meg, vagy a Cseh Tamás-film megcsinálható lenne, de nyilvánvaló, ezek a filmek nem lennének egyenértékűek az *Oldás és Kötés*sel.

— Apropó Csurka — mondja Hernádi Gyula —, sokan azt hiszik, hogy a kor története az lenne, ugyan a terror hatására miként lett ügynök ebből meg abból a jó nevű újságíróból, festőből és parlamenti képviselőből. Most például olyan új lista van forgalomban, amely 150 írót és újságírót, valamint 47 parlamenti képviselőt tartalmaz. „Informátorom" persze neveket nem volt hajlandó mondani, mivel a sejtés többet ér, mint a tény. De hogy dráma lett volna a beszervezés? Néhány esetet kivéve, rossz komédia volt. Ha arra gondolok, hogy Csurka Pisti a Belvárosi Kávéházban mindig ott ült az asztal végén és hallgatott — a szó minden értelmében —, akkor egy pillanatig levegő után kell kapkodnom, aztán semmi, elmúlt. A nagy purifikátor lelepleződött. De hogy dráma lenne? Csurka — ugye — arról volt nevezetes, hogy például Szigligeten, az „alkotóházban" is mindig jobbra rúgott be. Nagy dolog: cascós ellenzékiként jobbra berúgni. Giccs. Vagy ahogy Gáli Jóska mondja: nosztalgia.

A kérdés azonban az, hogy mi az *Oldás és kötés* ma: a beszélgetés kerüli, olykor meg-megtapogatja a témát: mi lenne ma az a film, ami a hatvanas évek elején bemutatta azt a kivételes pillanatot, hogy az értelmiség lehet népi, lehet urbánus (a film cselekményének nagy „ötlete": Latinovits Zoltán olyan hős, aki képes közlekedni azon a göröngyös úton, amely Magyarországon város és vidék között nem csupán térben, hanem a szellemiekben is megtalálható), de *hivatása* más, mint hogy építse (mélyítse) azt a lövészárkot, amelyet — egyesek szerint — pontosan azért talált ki magának a magyar értelmiség, hogy vágyát az „osztályuralomra" (Szelényi—Konrád szamizdatos találmánya) ideologikus mezbe öltöztesse.

Jancsó Miklós végül arra a furcsa konklúzióra jut, hogy ma nem lehet megtalálni az 1962-es film „ekvivalensét": — *Oldás és kötés* ma nincs.

— Jó. Akkor kerülő úton teszem fel a kérdést. Az emberek ma mitől borulnak úgy ki — a való életben, persze —, hogy közben rájönnek, az esemény „kulcslyuk", amelyen át nézve életük megkapja azt a szomorú ontologikus ragyogást, amit akár katarzisnak is nevezhetünk?

— *Amit mondasz: irodalom. Az embereknek ilyen élményük nincsen.*

Kötöm az ebet a karóhoz: — Szerintem katartikus élmény, amikor az emberek tömege rájön arra, hogy mindaz, amit az ő

életének hitt, az valójában illúziónak bizonyult. A leeső tantusz csengésének vannak tragikus felhangjai...

— *Ez Szabó Pista. Az orosz nyelvtanárnő, akinek az orrát beleverik egy rendszer ürülékébe. Nagyon szép film* — mondja Jancsó Miklós.

— Csak a téma: át kell képezned magad orosztanárból angoltanárrá, csak Szabónál „él meg", a színészeinél — veti közbe Hernádi. — Olyan világban, amelynek szlogenje, hogy életed során négyszer-ötször szakmát kell változtatnod, négyszer-ötször „elölről" kell kezdened, az ilyen világban maradéktalanul csak *Szabó*t tudják élvezni, mert a téma nem elég erős ahhoz, hogy kérdésessé tegye egy állandóan újrakezdésre kondicionált amerikai néző illúzióját saját rendszere iránt.

— *Mi lenne ma katartikus?* — kérdez vissza Jancsó Miklós. — *Igen, az mindenki számára katartikus lenne, ha a háború nem Szarajevóban folyna, hanem a szomszéd utcában. A dörgő fegyver — ezt fiatal barátaimnak mondom, akik csak filmről ismerik a háborút — a valóságban minden, csak nem a lelkesítés eszköze.*

— Vajon nem lenne-e katartikus politikai történet az, hogy az egyik fontos tárca államtitkáráról, aki egykor — „civilben" — feljelentette tanártársát, mert ideológiailag „kártékony" olvasmányokat adott tanítványai kezébe, nos, erről az emberről, akit a politikai hullámverés emelt magasba, orvosilag is kiderülne, hogy igaz a sejtés: elmebeteg? Gondoljátok meg, egy agilis elmebetegről van szó, aki imádott végrehajtani, és úgy hitte, az a hét-nyolc szolgálati kocsi, ami keze alatt összetört, egyfelől bizonyíték az „ellenség" csavaros kezére, másrészt az isteni gondviselés jele: a megannyi csodás megmeneküléssel a Teremtőnek az a terve világlik ki, hogy őt magasabb, méltóbb hivatalra szánja.

— *Ez, látod, csak egy történet* — mondja Jancsó Miklós. — *Az természetes, hogy ezek az emberek, ott a „csúcson" elmebetegek. Abban az értelemben, hogy elvesztették a kapcsolatot a való élettel. Saját fantazmagóriáiktól félnek, saját illúzióikba vannak belegabalyodva. Hogy ne mondjak mást, nem tudják, hogy ki volt Horthy Miklós és mi volt a horthyzmus. Aki például a horthysta egyenruhákba öltözteti hadseregünket, annak térképészeti ismeretei a nullával egyenlők, de azt sem tudja, hogy mi lett a vége az országgyarapításnak.*

— Politikai történet ugrik — folytatom —, megfontolandó azonban az amerikai alapítvány által finanszírozott román anyák bérszülése. Eladom azt, aki belőlem való.

— Mészáros Márta — vág közbe Hernádi Gyula. — Ráadásul rosszul elemzed a történetet: az anyák nem reprodukálhatatlan tulajdonukról mondanak le. Tíz-tizenkét utód az elméleti lehetőség. Sok. Nem a gyerekről mondanak le, hanem eladják a kilenc hónapot, amelyet a magzattal töltenek. Ráadásul még az is rontja a történetet, hogy nincs szűznemzés. A megtermékenyítést végző hím akár tízszer-hússzor tíz-tizenkettő utódról is gondoskodhat. A történet akkor lenne jó, ha — merőben szokatlan módon — az embernél mutatná be, hogyan működik a természet „felesleg"-töryénye. Ha helyeselné, hogy a „felesleges", azaz az utódok „túlbiztosított" reprodukálása során megfogant magzat kikaparás helyett józan adásvétel tárgya lehet. Amire persze minden vallás a lehető legdurvábban reagálna, és kontrás lenne minden olyan civil szervezet — párt — is, amely érdekeit vallásetikai alapon tudja csak meghatározni.

— Gyula, mondasz valamit: ez a történet a béranyákkal és bérszülésekkel nem másról szól, mint a szegénységről. De mi a katartikus benne?

— A szegénységről a legjobb történetem Moszkvából ered: erre tényleg azt mondom, ontológiai mélységű... A szervtolvaj maffia: rendelésre — ha elég pénzed van — kapsz új szemet, retinát, vesét... Ha azért adod el valamelyik páros szervedből az egyiket, mert szegény vagy, a világ minden pontján megértik: ez az a végső kétségbeesés, amely a reprodukálhatatlant áldozza fel a mindennapi kenyérért.

— *Azt meg lehet csinálni, hogy Magyarországon is alakul egy kft., amely ezzel foglalkozik...* — mélázik Jancsó, ám Hernádi lecsap: — *Kft. Ha a szót hallom, borsódzik a hátam. — Jó, nem kft., csak azt jelzem, hogy a banda nem bűnözőkből áll* — enged az erőszaknak Miklós.

— A történelmi pillanat ábrázolásáról van szó: az orvostudomány gyors és látványos fejlődése lehetővé teszi a gyógyítás paródiáját, azt, hogy áruvá válik a test — ad a történetcsírának ideológiai arculatot Hernádi Gyula. — Nemcsak a prostituálté, hanem bárkié, akinek van egy „fölösleges" veséje, egy hibátlan szivárványhártyája, de van olyan is, aki a szívét adja el. Hajlandó — orvosilag ellenőrzött körülmények és feltételek mellett — öngyilkosságot elkövetni. Ha ezt a magyar szegénységgel tudod organikusan (hogy itt szójáték is legyen) összekapcsolni, akkor *világfilmet* csinálsz.

— *Nem egyszerűen a szegénységgel kell ezt a történetet összehozni* — veszi fel a fonalat Jancsó Miklós —, *hanem a deklasszáltsággal. Mire gondol, aki a szívét adja oda? Arra, amire én. Ha holnapután meg fogok halni, akkor mi lesz a tízéves Dáviddal? Nemcsak az igazi szegény kerülhet abba a helyzetbe, hogy végiggondolja, mi lesz itt négy-öt év múlva. Rájövök, hogy a legnagyobb érték a szívem... És akkor mi a poén?*

Lenne rá ötlet, de Jancsó Miklósnak egyik sem tetszik. A kulcs ismét az *Oldás és kötés:* — *Az a film* — ad szerzői magyarázatot Jancsó Miklós — *realista volt. Nézed, és eszedbe nem jut, hogy nem a valóság. Minden eleme, a fiatal orvos, a professzor, a fiatal orvos vidéki édesapja: valóságos. Ezzel szemben abban a pillanatban, ha azt mondod, hogy a magyar miniszterelnököt valaki megöleti a feleségével, ezt nem hiszed el. (Kék Duna keringő)*

— Deklasszálódás miatt az öngyilkosságnak ezt a módját választani: katonatiszti gesztus — mondom. Hernádi Gyula hozzáteszi: — Japán dolog. És realista történet. El kell hinnem, bármennyire is mellbevág.

Jancsó Miklós még egyszer előveszi a „kft." ötletet, de Hernádi Gyula hajthatatlan: — Érdektelen az „ügy" gazdasági vagy politikai háttere. Ez egy döntés története: az *önfeláldozás* képes beszédének szó szerinti megjelenítése. Legyen érzelmi nyomatéka: ne legyen kétséges, hogy a szív „méltó helyre" kerül. Például egy orvos csak ezzel mentheti meg a feleségét. Mindent pénzzé tesz, hogy szívet „vehessen"; a deklasszálódás olyan mértékűvé válik nála, hogy mindenki kerüli már, mint a leprást.

„Micsoda idők, micsoda erkölcsök!" — kiálthatnék föl Ciceróval. A párhuzam az *Oldás és kötés*sel egyre fantasztikusabb: ott Ajtay Andor, a professzor Latinovits legnagyobb csodálatára olyan szívműtétet végez el, amire ő talán képtelen lett volna. Ez válik a film fordulópontjává. A mai film professzora ezzel szemben azzal válik szaktekintéllyé, ha az öngyilkos hullájából a transzplantáció számára alkalmas szervet operál ki: ez az a jelenet, amely valóságos, ugyanakkor tovább nem értelmezhető: vélhető, hogy korszimbólumról van szó. Ez a poén.

— *A poén: maga a valóság* — mondja Jancsó Miklós. — *Latinovits, aki öngyilkos lett. Aki előbb az életben játszotta el a szerepet, és így nem játszhatja el nálam.*

— Pedig ő lenne az az orvos, aki leszámol önmagával — folytatja Hernádi a történetet. — Nem azzal, hogy öngyilkos lesz, hanem — orvosi és emberi etikát megcsúfolva — úgy, hogy rábeszél valakit (pénz ellenében) az öngyilkosságra, vagy — ami még rosszabb — elfogadja (ugyancsak pénz ellenében) valakinek az öngyilkossági szándékát. Latinovitsnak mindenki elhinné, hogy emberileg nem maradt más hátra, mint szívet vásárolni (és ezáltal orvosi hivatásában megsemmisülni) a pislákoló életű Ruttkai Évának. És kell valaki, aki öngyilkos lesz, mert az ő életét — hosszú távra! — csak így tudja megoldani. Miklós, ez biztos, hogy katartikus lenne. Ha valaki nő, zokogni kezd, a középosztálybelinek pedig leesik a tantusz: lába alól a talaj — egyáltalán nem politikai okokból — egyik pillanatról a másikra kicsúszhat.

És így tovább...

Már-már ünnepelnénk magunkat, hogy milyen jól összeraktunk egy történetet (gondolom, a kétszázadik e nemből), amikor Jancsó Miklós — szokás szerint — kiábrándít bennünket.

— *Elfeledkeztetek arról, hogy realista filmet akarunk csinálni. Ha pedig így van, akkor az orvos nem lehet a deklasszálódás szimbóluma, mert az orvosi karon ez még nem érződik. Ahogy érződött az én gyerekkoromban. A cselédkönyves orvosok ingyen dolgoztak a klinikákon, mert nem volt hely. Ma az orvosok még kivételezett helyzetben vannak, hogy meddig, nem tudom, de állástalan orvosok tüntetéséről még nem hallottam. A történet magja jó, de felejtsük el az orvost. Továbbá nem mai probléma, ha bárki is — aki föláldozza magát vagy pénzzé teszi mindenét — ezt szeretetből, valamely kapcsolat mélysége miatt teszi. Amiről szó van, és ezt a melodráma elfedné, hogy a világ népességének nyolcvan vagy kilencven százaléka egyszerűen nem tud mit enni.*

Hernádi Gyula kapcsolt leggyorsabban. „Füzessy" tanúsága szerint ő mondta ki először a beszélgetés folyamán a *cigány* szót, s ezzel Jancsó Miklósnak „beugrott" a történet: — Legutóbb egy esküvőt vettünk fel Kalocsán. Szép cigányokat képzeljetek el, akik összeadták a pénzt. Megy az esküvő. Elég snassz, amúgy azonban fölöttébb érdekes, mert nem cigány banda zenél, hanem az örömszülők három fehér fazont béreltek fel, akik Lagzi Lajcsit játszanak. Mondom, megy az esküvő, és van egy nagyon szimpatikus harmincöt-negyven év körüli fiatalember, aki evés közben félrehív, és azt mondja, beszélni szeretne velem. „Parancsolj" — mondom, és ő elmondja, hogy most jött ki a börtönből, két hónapja. Kilenc évet ült. Nem kérdeztem, hogy miért, mert tudvalévő, hogy ennyit csak emberölésért kell — harmadolást, felezést figyelembe véve — bent tölteni. A probléma azonban az — folytatta a fiatal cigány —, hogy ő egy szar alak. Megígérte, hogy ír a börtönbeli barátoknak, de nem írt. Látta a kamerát, megtenném-e, hogy a „televízión keresztül" üzenhessen. Ráálltunk, és *üzent*. Majd meglát-hatjátok, de biztos, hogy ő alkalmas arra, hogy elhiggyem neki: képes a halefet önmaga ellen is fordítani. Ez volt maga a katarzis. Ezekben a kis videodolgozatokban nem a nyomort veszem fel. De „lejön a vászonról": ez a fiú nem azért lett gyilkos, mert a sors erre „kiszemelte", hanem mert nem tanult, szegény volt, mert erkölcsei primer módon érvényesültek. Ahogy Kéri László szokta mondogatni, a „szocializációja" sikertelen volt.

Lassan-lassan arcot ölt hősünk, aki gyilkosságát az emberi törvények szerint megbűnhődte, de aki tette következményeit úgy tudja meg nem történtté tenni, hogy ő maga „kiszáll" a játékból. Ehhez megkeresi mindazokat, akik az önfeláldozásában kellő csereértéket látnak, és akik — ügyvéd, orvos — hozzásegítik az életből való távozás professzionális és hasznos útjához.

— Miről van szó? — összegzi Hernádi Gyula. — Van egy ember, aki a nyomorból csak úgy tud kievickélni, ha végső kétségbeesésében felajánlja szívét a nálánál szerencsésebb (szerencsétlenebb), gazdagabb „szervvadásznak". Ráadásul hol okosodott ki ennyire? A börtönben, ahol televíziót nézve tudta meg azt, amit minden vallási ideológiától meg nem fertőzött ember tud: testünk a ránk bízott értékek közül a legnagyobb.

— Mi legyen a film címe? — kérdezem.

A választ némi töprengés után Jancsó Miklós adja meg: — *Azt még nem tudom, de az alcíme, munkacíme legyen — Kapás Dezső emlékének ajánlva — JÓB TÖRTÉNETE.*

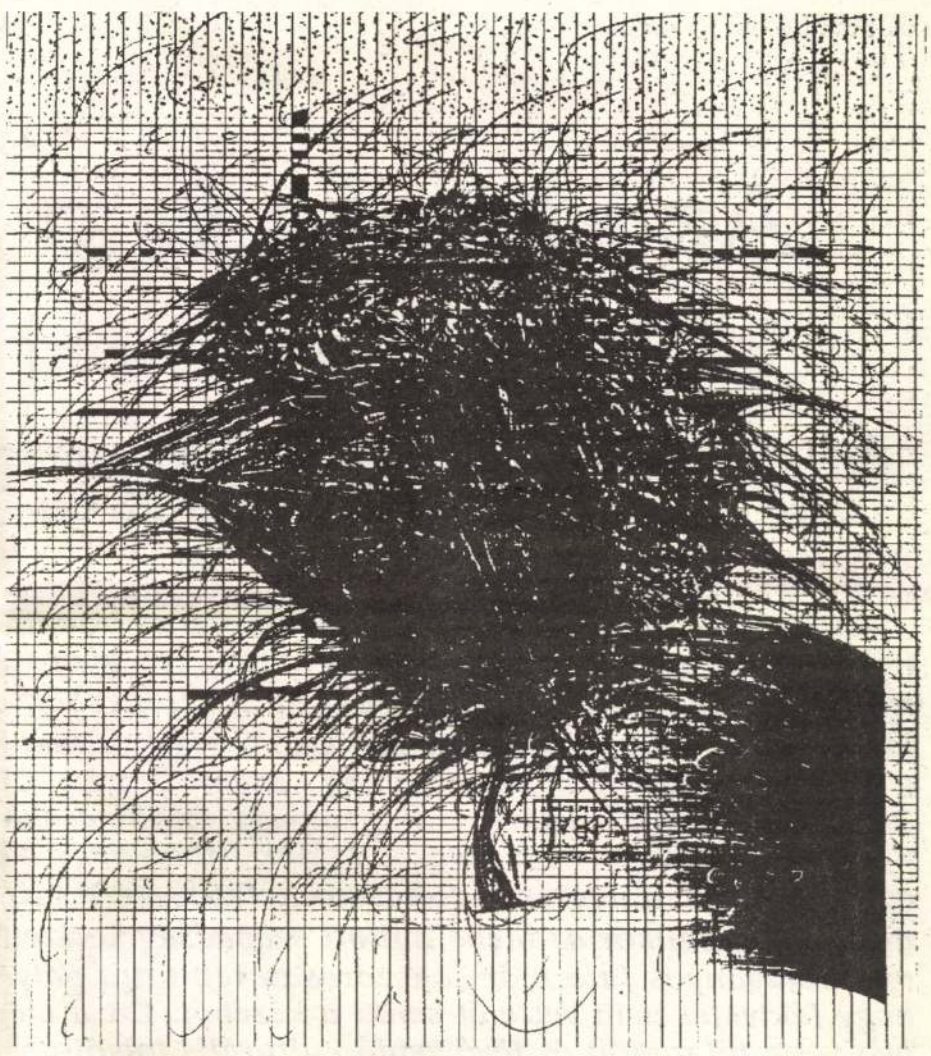

Kovács Péter Balázs: Aggodalom

SCHEIBER SÁNDOR:

Az irigység és a vágy

Kol Nidré-beszéd

(Elmondta az Országos Rabbiképző Intézet templomában 1958. szeptember 23-án.)

Scheiber Sándor a tudós judaista, folklorista, irodalomtörténész — az ÉS-nek is gyakran volt munkatársa — rabbi (magyarul: mester) idén lenne nyolcvanéves. Tíz esztendeje ment el. A felejtésben ez a legveszélyesebb idő. A könnyen kimondott: „emléke(d) örökké velünk marad" fogadkozását a mohón tovacsörtető, kortárs világ ritkán váltja be. Új nemzedékek fedezik fel, s végzik el a kultúra, a hagyomány folyamatába illesztés munkáját. Szűkebb közössége — a magyar zsidók itthon vagy a diaszpórában — s az egész magyar univerzum sohasem nélkülözte tanítását és tartását úgy, mint most, amikor az ölébe hullott szabadság kereteit nincs mivel kitölteni. A magányos futó már sokszorosan lefutotta pályáját, s úgy halt meg, hogy fáklyáját nem vette át senki a kezéből. Ezt a még élőn pislákoló fáklyát vette föl a Múlt és Jövő zsidó kulturális folyóirat, hogy megóvja s régi-új fényére erősítse. 93-ban minden számában közöl tőle posztumusz írást, s az év végén pedig — a lap négyéves fönnállása óta először — könyvet. A kötet alkalmi beszédeiből válogat a szolgálata és szenvedélyei alakította témák szerint. Emlékező és figyelemfelhívó mutatványunk Kol-Nidré beszédeiből a közelgő zsidó nagyünnepek önvizsgáló (bíráló, tisztító) elmélyültségét idézi.

Kőbányai János

(A Múlt és Jövő kiadásában az év végén megjelenő Scheiber Sándor kiadatlan beszédeiből válogatott — nagy alapítványaink támogatását nélkülöző — könyvet a korlátozott példányszámra és lehetőségekre tekintettel a szerkesztőség címén — Pf. 701/355, Bp. 1399 — lehet előjegyezni.)

Testvéreim!

Ebben az esztendőben feltárták Sopronban, Magyarország egyik legrégibb hitközségében a középkori zsinagógát. Én ott jártam ismételten és megcsodáltam ezt a régi templomot.

A Judengasséba tömörült néhány zsidó sárga jellel a ruháján, megkülönböztető süveggel a fején a kor művészi igényének megfelelő épületet emel, talán külföldről hozat mestert, hogy bolthajtást és csúcsíves ablakot alkosson, hogy a gótika eszközeivel egekbe vágyódását, egekbe látását fejezze ki. S ha belépett komor hangulatot árasztó imaházába, a frigyszekrény kőoromzatából egy talmudi idézet intette alázatra:

דע לפני מי אתה עומד „Tudd meg, ki előtt állasz te!"

S ahogy ott álltam a hatszáz éves falak között, elgondoltam, mi mindent élt át ez a templom: gyűlölködést, gyilkolást, a zsidók kiűzését Mohács után, berendezése kifosztását, épülete eladását és átalakítását, hogy négyszáz év után — a gettósítás idején — viszontlássa fiait újból csillagosan. A soproni zsidók nem tudták, hogy utolsó állomásuk a halál előtt a középkori zsinagóga volt, de mi a romok között megtaláltuk imakönyveik foszlányait... az élet végső jeleit...

Akkor mit láthatott, mit kísérhetett végig a Kol Nidré dallama, amelyről már egy XII. századi író megemlékezik? A zsidó történelem hullámhegyeit és völgyeit, virágzást és vándorutat, zsidó centrumok elnéptelenedését és újak alakulását, országok zsidótlanítását és mások megtelítődését, testvéreink millióinak pusztulását és új sarjak jelentkezését...

És mit látunk mi a Kol Nidrében? Nem a szöveget, nem dallamot, nem is imát; hanem a múltat, az otthont, a gyermekkort, a családot, az ünnepi gyertyákat, s előtte a szülőket, akik elengedték a kezünk...

כלם נשא הרוח כלם פרחו להם
ואותר לבדי, לבדי....

„Mindent elfújt a szél, mindannyian tovatűntek,
És itt maradtam egyedül, egyedül..." [1]

De ha felcsendül a Kol Nidré dallama, olyan világosan és olyan valóságosan magam mellett érzem őket, mint soha máskor, s ebben az órában mindannyian újból együtt vagyunk...

Az ünnepköszöntő fogékony hangulatában egy különös aggádával szeretnék foglalkozni, amely az ember jó tulajdonságának nevezi az irigységet és a vágyat. [2]

I.

קנאה Természetesen nem az, amikor irigylem a másik keresetét, vagyonát, pozícióját, otthonát, sikereit, boldogságát. Ez alacsonyrendű, lealacsonyító érzés lenne. Az aggáda nyilván nem erre gondol, hanem a nemes vetélkedésre, amellyel író az íróval, tudós a tudóssal méri össze erejét, a קנאת סופרים -ra, amely a szellem hasznára vagyon. Népek vetélkedésére, az emberi elme és test teljesítményeirt. Az Iszák Bábel Chászid világára, amelyben az antquárius meg akarja alapítani a jó emberek internacionáléját, vagy amelyben a leány elpanaszolja: szeme láttára gyilkolták meg apját, pedig szegény öreg úgy kérte gyilkosait, az udvarban végezzenek vele, ne a leánya előtt. „Utolsó gondolata is az enyém volt... — mondotta a leány. — S most azt szeretném tudni..., hol találok kerek e világban még egy ilyen apát, mint az én apám," [3] Milyen szörnyű ellentéte ennek a gettó bomlott agyú parancsnoka, aki zenekart szervez a halál tornácában áldozataiból. És az elébekerült vidéki tanítónő énekelni kezd szárnyalón, lélekzetelállítóan. És a „művészlelkű" gyilkos gyűlölete és irigysége golyót röpít a magafeledten éneklő leány szájába. [4]

A diaszpóra zsidóságának vetélkedésére gondolunk a környező népekkel a boldogulásért, a fennmaradásért, amely fokozottabb tevékenységre sarkallta őket gazdasági téren, a tudományban, a művészetben, s amely tán egészségtelenül csökken, ha a kényszerítő erő és háttér elmarad.

Nem a toronyépítők nemzedékére gondolok, akik irigységből az égbe akartak törni, hogy letaszítsák onnan az Ég Urát, hogy bevegyék birodalmát, hogy helyébe üljenek. Hanem a homo sapiens mindent legyőző akaraterejére, amely meghódítja az eget, a világűrt az emberi kultúra és boldogulás számára — hihetetlen lehetőségeit csillantva meg — , de a titkok előtt alázattal hajtja meg fejét...

II.

יצר הרע Az emberben vágyak füstölögnek, mint a bányatűz. S amíg az élet bennünk lüktet, kísérnek minket vágyaink.

Az új tavasz játékos ujja
Rügyet sodort az ághegyen
S most lágyan enyhe szája fújja
Hogy szétnyíljék és lomb legyen.
S peng a pacsirták éneke:
A szíveket is újra vágja,
Már mélyre szántja újra, fájva,
A vágy, a vágy, a vén eke...

(Tóth Árpád)

(Prov. XIII. 12.) תוחלת ממשכה מחלה לב

„A hosszú várakozás elbetegíti a szívet, de életfája a betelt vágyakozás."

A valóság ellentmond itt a Bibliának. A be nem telt vágyakozás a legnagyobb mozgatóerő a világon. „Szeretetreméltó csak a vágyakozó tud lenni, de nem a jóllakott." [5] „Nincs tragikusabb, mint megélni vágyaink teljesülését." [6] Mi minden történt a földön, a történelemben, az irodalomban, a művészetben azért, mert vágyak vibráltak s nem mentek teljesedésbe. „Erosz nélkül nincs alkotás." Ez az Erosz mint munka, mint teljesítmény, mint felfedezés keresett magának levezetést. Apolló vágyódik a Föld leánya után, de az babérfává, Daphnévá változik: mire ő levelet tép róla és babérkoszorút fon homloka köré. Így lesz a vágyból ihlet és ösztönzés.

(Szukka 52 b.) אם פגע בך מגיל זה משכהו לבהמ"ד

„Ha rád talál a vágy, vond a tanházba!" — nemesítsd meg, használd fel nagyszerű alkotások erőforrásául. Hogy a vágy áldássá váljék.

(Koh. R. I. 13.) אין אדם יוצא מן העולם וחצי תאוותו בידו

Nincs ember, aki a világból távoztakor vágyainak felét teljesedettnek tudhatná. De a fennmaradtak dobogtatják meg a tört szívet a sírig, és akkor is, ott is, örökre világítanak...

* * *

A század legnagyobb írója beszél arról a rózsatőről, amelyen csodálatos rózsák nyílnak, de nincs illatuk. „Olyan, mintha nem volna lelkük". [7] Ilyen az ember, és vetélkedésre indító ideálok, célok nélkül, ilyen az ember vágyak híján.

Isten áldjon meg benneteket új esztendővel, új munkával, új célokkal, új vágyakkal. Új reménnyel abban, hogy csak hegyek nem tudnak találkozni, az emberek igen. Találkozzanak a népek, vallások, világnézetek; találkozzék békében és testvéri egyetértésben az egész emberiség. יברכך Amen.

Jegyzetek:
1. Bialik: לבדי (A magányhoz)
2. S. A. Wertheimer: בתי מדרשות (zsinagógák) II. Jerusalem. 1953., 48.
3. Babel: Lovashadsereg. Bp., 1958., 19.
4. Henrich Böll: Ádám, hol voltál? Bp., 1957., 150—152.
5. Thomas Mann: Egy szélhámos vallomásai. I. Bp., 1956., 69.
6. Wilde nyomán Márai Sándor: Napló Bp., 1945., 400.
7. Thomas Mann: A királyi fenség. II. Bp., 1958., 136.

Csiszér Zsuzsa rajza

szent remete jelentésének ki macumotótól mintegy északkeletre a japán alpesek csücskében egy éjjel zebrát látott amely a teliholdhoz énekel

zárójel kezdődik mint említettem nagybetűt sem bírok ütni bocsánat macumoto bocsánat japán alpesek zárójel bezárva

az éneklő zebránál voltunk

azt mondhatná erre valaki japánban nincs zebra s ha van kerüli a teliholdat

kérem szépen konzervatív elme ne foglalkozzék zebrákkal

ott van neki az aerobic a gimnasztyorkavarrás a posztmodern

megannyi lehetőség

zárójel megszámoltam őket tehát nem mondtam alternatívát felkiáltójel zárójel bezárva

úgy vélem bebizonyítottam hogy a zebra a japán sziklacsúcsok közt éjfélkor teli torokból énekelt s a dal címe alighanem ez volt kettőspont idézőjel megugrattak hortobágyon a karámból egy csikót idézőjel bezárva

mennyi fájdalom

adjál szállást

bocsáss meg istenem

hanem én inkább csak a színfalak mögött az öltözőben tanyáztam

mert ahogy a magyar állam a tolmácsi feladat mellé rámakasztotta a nevelői munkakört is zárójel étkezéshez sorakozó próbához sorakozó reggel hatkor a pontos és tiszta vonatokhoz sorakozó zárójel bezárva azonképpen a japán állam nekem szánta a ládarakodás mesterségét nem nyitok zárójelet nyíltan és férfimódra láttatom harminckét éves magamat amint a hangverseny előtt lehajlik a ládákba harmincnyolc matrózruháért harmincnyolc pár lakkcipőért és szünetben harmincnyolc magyaros szoknyáért pruszlikért sújtásos fekete nadrágért bőujjú ingért gyöngyös pártáért tollas kalpagért piros és fekete csizmáért szögedi papucsért és a hangverseny végén minden megy vissza a helyére és odakinn negyven fok kilencven százalékos páratartalom monszun how do you do mondja a polgármester és mosolyog és én is mosolygok

nem

kagosimába sem kérdőjel nászútra sem kérdőjel

nem

visszafiatalodva sem három pont kérdőjel

nem

soha többé nem

gyöngyös pártáért bőujjú ingért sem

nem

akkor sem ha a sziklaüregben lakó szent remete egy éjszaka az északai sós fövenyen megpillantja az éneklő borzot

s a borz schubertet énekel

Sergey Ágnes

A sorozatot a Szaknévsor Szerkesztősége támogatja

1145 Bp., Gyarmat u. 52. Telefon: 251-1555 Fax: 251-1745

LAPOZZON! NE UTAZZON!

lógép... — És csak ordított Miklóska, és zengett az egész környék.

Én mostanában kisvasutat keresek, pontosabban villanyvonatot. Nekem is volt gyermekkoromban, hatvanhét karácsonyán egy Piko márkájú vonatot kaptam a szüleimtől, később egy keskeny nyomtávú TT-re váltottam, aztán gimnazista koromban eladtam a mozdonyokat, kocsikat, csak néhány sínem maradt. Most meg itt állok, ez előtt a '92-es karácsony előtt, mindenféle vonatok nélkül, és nem adhatom át egy fényes aktus közepén a mozdonyokat mint valami örökséget, az én régi játékomat a fiamnak. Hiába magyarázkodnék neki, úgyis visszakérdezne: — *Mi az, hogy eladtad? Menjünk vissza érte, hozzuk el...*

Ezek az ünnepélyes átadások sohasem jönnek be valahogy, a nagybátyám szülei, emlékszem, évtizedekig gyűjtötték az autókat, akkoriban még nehezebb volt, mint most, aztán, mikor a nagybátyám felnőtt, és birtokába vehette a gyűjteményt, hát nem is érdekelte az egész. Eladogatta, elajándékozta a kollekciót.

Szóval, mindenképpen kellene egy új, ez a helyzet. Csakhogy közben megszűnt a Német De-

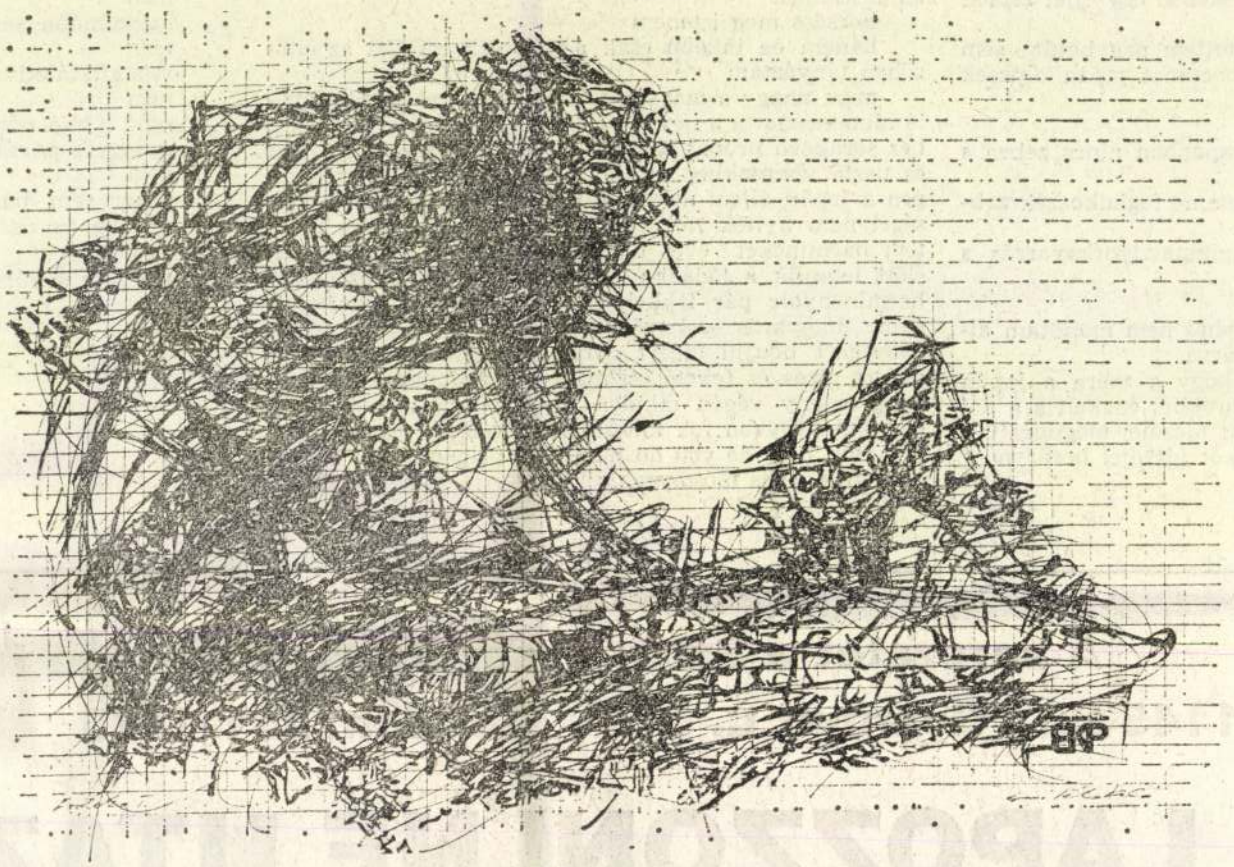

Kovács Péter Balázs rajza

hogy mindebben ugye, akár már hinni is lehetne, ezekből a darabokból már lehet építeni, sőt építkezni. És nem is igaz, hogy megszűnt a híres és nevezetes TT, itt van, látom a polcokon, mondja az eladó, hogy francia tőkével újból beindította termelését a játékgyár, és a rengeteg márka, Roco, Märklin, Klein, Modellbahn, különböző méretek, és mindez bővíthető, variálható a végtelenségig, s hogy egy igazi terepasztal tán sohasem készül el. És hogy ez milyen szép.

Meg is vettem az alapkészletet, s hazaérve a vasútállomásról, azonnal a kórházba, a belhármas osztályra mentem. Berontottam a kórterembe, meg sem vártam, amíg a barátom megszólal, meg sem vártam, míg köszön, csak megálltam előtte, és azt mondtam:

— Megvan! Megvan, ami kellett...

— *Micsoda?* — kérdezett viszsza rémültem.

— Hogyhogy mi? Hát a kisvasút. Megvettem, itt van, tessék...

A barátom rám nézett azzal a szakállas képével, és mosolygott, csak mosolygott a nálam tíz évvel öregebb mosolyával, aztán halkan, és nagyon nyugodtan megkérdezte:

— *Újságot hoztál-e...?*

ÉLET ÉS IRODALOM

IRODALMI ÉS POLITIKAI HETILAP

XXXVII. ÉVFOLYAM, 1. SZÁM ÁRA: 35 FT 1993. JANUÁR 8.

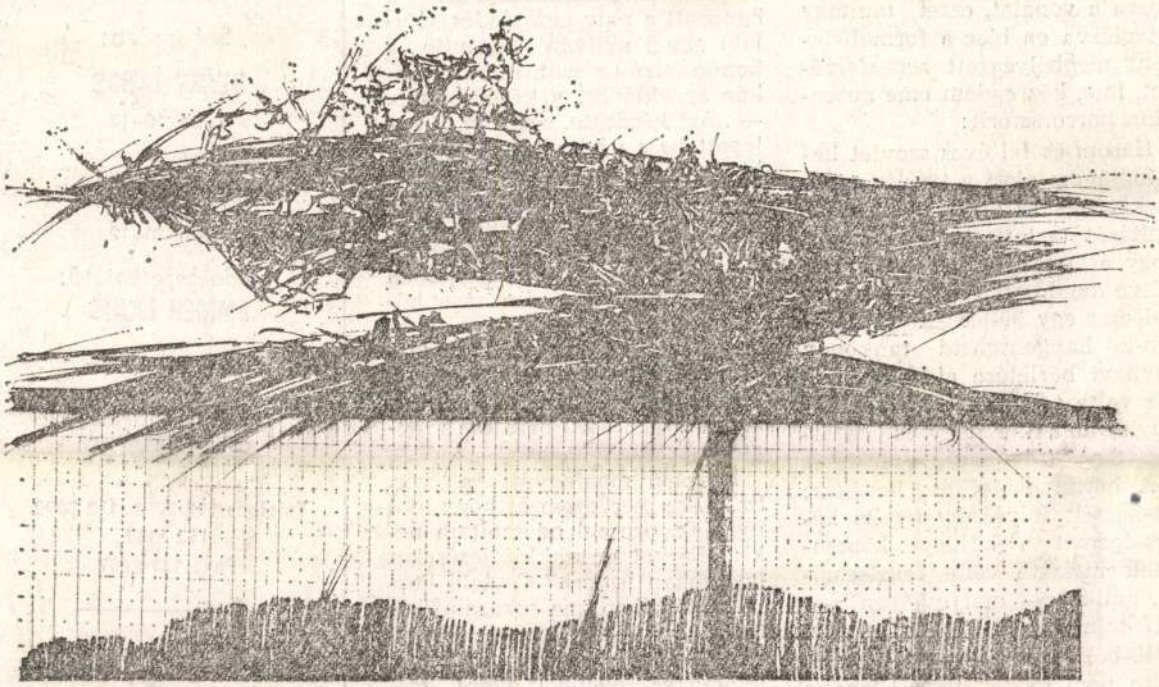

Kovács Péter Balázs rajza

re szakadt hazánkfia. Vajon a több évtizedes testet-lelket ölő erőltetett munkatempó váltja-e ki az otthoniakban a mielőbbi pihenés általános vágyát, vagy a nyugdíj összege olyan csábító, hogy ennek a dolgozó egyszerűen képtelen ellenállni?

Borszéky György
Thornhill, Kanada

Ki tiltotta be A csodálatos mandarint?

Mivel a Görgey Gábor tévedését kijavító Frideczky Frigyes sem írta meg, hogy valóban hogy is történt A csodálatos mandarin betiltása, továbbá, hogy Furceva helyett személy szerint kit küldött Zsdanov Budapestre, hogy Debussynél meghúzza a vonalat, ezzel mintegy letaglózva en bloc a formalistaként megbélyegzett zeneszerzőket, íme, közreadom eme autentikus horrorsztorit:

Három és fél éves szovjet hadifogságom alatt a túlélés egyik eszközének az orosz nyelv elsajátítását tartottam. Így történt, hogy a pusztító vérhas miatt féltve dugdosott fél tábla csokoládémat egy 30-leckés német—orosz Langenscheid tankönyv egyhavi bérletére áldoztam fel. (Ez volta talán az első lízingügylet az akkor nagy és hatalmas Szovjethonban).

A harminc leckét bevágva, írt-beszélt folyékony nyelvi képességemet a külügyi kapcsolatok intézete vélte felhasználni, amikor — mai nyelven —, VIP-tolmácsként alkalmazott 1948-beli hazatérésemkor. Ezek után nem csoda, hogy Ulanova és Gabovics, majd Bronstein sakkzseni, Ojsztrach hegedűvirtuózok, aki ha a Szulikót intonálták, orrát és szemüvegét kezdte törölgetni —, Sz. F., szovjet emigrációból visszatért komponista és jómagam. Sz. F. ellátta a „súgó" szerepét is, közben arra is volt gondja, hogy az én tolmácsi munkámat ellenőrizze. A Mandarin előadása után Csulaki elvtárs kerek-perec kijelentette, ezt a (szerinte) pornográf művet ezentúl tilos színpadra állítani. Kodály visszkézből adott válasza ugyancsak tartalmazott porno elemeket, melyek főleg Csulaki nagymamájára vonatkoztak, úgyhogy saját érdekében jobbnak láttam ezt a dialógusrészt inkább némán lenyelni, de érdekes módon még Sz. F. sem kísérelte meg, hogy nyelvünk melegebb klímaváltoztatásokban oly színes fordulatait megpróbálja Nagy Péter nyelvén visszaadni.

Előadás után Kodály lakásán vacsorát írtak elő, ahol a hírhedten szókimondó Kodályné állított megoldhatatlan feladatok elé: „Kérdezze meg tőle, hisz-e a kommunizmusban?" — hangzott a naiv érdeklődés. Csulaki ebből nyilván kiértette a kommunizmus szót, mert élénken érdeklődött a kérdés után. — „Azt kérdezte, hogy ön mikor lépett be a pártba" — nyögtem kínomban. Csulaki büszkén kidüllesztette a mellét és bevallotta, hogy már 15 éves tacskó korában röpiratok terjesztéséért letartóztatták. Ezt egyenesben visszamondtam, de ami most következett, arra senki nem számított, mert a következő kérdése Kodálynénak így hangzott: „Miért nem tartották a dutyiban az ilyent, aki nem bír a seggén maradni!?"

Bennem megfagyott a vér. Sz. F.-re meredtem és hogy időt nyerjek, oroszul odaszóltam neki: „Ezeket a szakkifejezéseket ön jobban ismeri." Csulaki közbeszólt: „Csto ona szkazala?" — Sz. F. csak annyit mert kinyögni: „Madame a kötelező zenei gyomirtás jelenlegi gyors iramával nem ért egyet." Mire Csulaki: „Annyi baj legyen, egy

Főszerkesztő:
MEGYESI GUSZTÁV

Főszerkesztő-helyettes:
KOVÁCS ZOLTÁN
VÁNCSA ISTVÁN

Főmunkatársak:
BERTHA BULCSU
MEZEI ANDRÁS

Olvasószerkesztő:
DIPPOLD PÁL

Rovatok és fogadóórák

Grafika:
SZIKSZAI KÁROLY
szerda 10–12

Könyvkritika:
BATA IMRE
hétfő 10–13

Széppróza:
SZÉKY JÁNOS
kedd 10–12

Vers:
ORAVECZ IMRE
kedd 10–12

Tördelőszerkesztő:
EMMER LAJOS

Kiadó és szerkesztőség:
Budapest,
Széchenyi utca 1.
1054
Telefon: 111-3221, 153-3590,
153-3122
Fax: 111-1087

Kiadja:
az Élet és Irodalom Rt.

Igazgatóság:
dr. Kovács Zol[illegible]

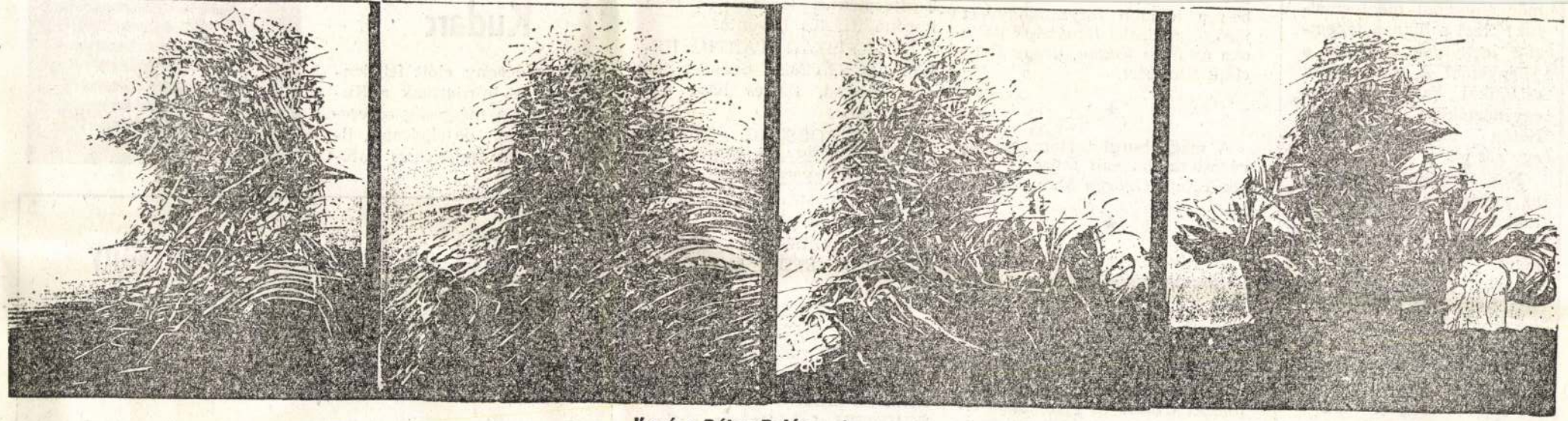

Kovács Péter Balázs rajza

mör anyagból megformáljuk? Nem a hiánya jellemzi-e legnyilvánvalóbban a jelenvalót? A *nincs*, mint esztétikai kategória, nem egyenértékű-e a *van*-nal? Netán megkockáztatható egy *sőt* is?

Nos, e könyv éppen az az anyag lenne, amelyben lukként, folytonossági hiányként van benne a regény. Hogy olvasmánynak ez elég-e, eldönthetetlen. Ám hogy írói kísérletként izgalmas munka, az bizonyos. Mint ahogy az is, *talán könnyebb lenne magát a regényt megírni*, amire — épp lustaságom okán — továbbra sem vállalkoztam.

ben a legjobb forgatókönyvért járó díjat *Szabó Istvánnak* ítélte oda az *Édes Emma, drága Böbe* című filmjéért.

★

A magdeburgi tartományi fővárosi színházban műsorra tűzték *Tábori György* Mein Kampfját.

★

A békéscsabai Jókai Színház az újvidéki Szerb Nemzeti Színházban magyarul adta elő Sütő András *A szuzai mennyegző* című drámáját. A szegedi Nemzeti Színház karácsony előtt O'Neill 1957-ben Nobel-díjjal jutalmazott *Utazás az éjszakában* című darabjával lépett fel Újvidéken. Az Újvidéki Színház vi-

Térítésmentes lakás, 3754 cseh korona fizetés havonta.

ÉSZTORSZÁG TARTU, HELYI EGYETEM. Szállást az egyetem ad, fizetés havi 800 észt korona.

FRANCIAORSZÁG, STRASBOURG, TÁRSADALOMTUDOMÁNYI EGYETEM. Lakást nem adnak, a fizetés 6983 francia frank havonta.

HORVÁTORSZÁG, ESZÉK, HELYI EGYETEM. Lakás térítésmentesen.

LENGYELORSZÁG, VARSÓI EGYETEM. Szállás ingyen, fizetés 1 794 000 zloty havonta.

MACEDÓNIA, SKOPJE, CIRILL ÉS METÓD TUDOMÁNYEGYETEM. Lakás nincs, a fizetés 107 246 dinár havonta.

Kudarc

Még karácsony előtt feljelentő-pályázatot hirdettünk a Kurírral közösen, mégpedig *egyszerű koholmány*, *önfeljelentés*, illetve *irodalmi feljelentés* kate-

Filmek, kritikák a legújabb színházi bemutatókról, képzőművészeti kiállításról, zenéről, filmekről, könyvekről. Művészportrék, írójegyzetek, tárcák.

Élet és Irodalom Alapítvány
Bankszámlaszám: OTP BANK
217-98089/580-004339

...ma 1,74 milliárd márka volt tavaly. Az interjúalanyok pedig az *igazgatási* szinten dolgoznak; több mint 30 százalékuk igazgatótanácsi tag.

A fő téma az európai gazdasági régió változása volt. A megkérdezettek több mint fele bízik a Közös Piac következő tizenkét hónapjának pozitív gazdasági folyamataiban, hat százalékuk viszont kedvezőtlennek ítéli meg azt. A megkérdezetteknek szintén több mint a fele arra voksolt, hogy a határok ellenőrzése 1993-ban nem szűnik az EK-n belül.

...am az egyes országokra jutó nemet beruházások száma nem magasabb, mint az átlag. Az olasz és a spanyol vállalatok a legvisszafogottabbak. A német beruházók 53 százaléka Csehszlovákiát preferálja hosszú távon, mint jövőbeli beruházásának célországát.

A megkérdezettek a Cseh és Szlovák Köztársaságot, Magyarországot és a volt NDK-t tartják a legfontosabb jövőbeni potenciális exportpiacoknak. Majd Lengyelország következik és a Független Államok Közösségének tagjai, a sereghajtó Ro-

...kon egy körözés...
...mertette meg a magyar szakembereket. Ez lehetővé teszi, hogy a műszakilag meghibásodott, illetve elöregedett gáz,- és közművezetékeket útfelbontás nélkül lehessen felújítani. A magyarra nehezen fordítható „swagelining" technológia lényege, hogy a régi gázvezetékbe polietilén csövet húznak be, amelynek eredeti átmérője nagyobb, mint a már földben lévőé. Ezért az új vezeték először egy átmérőcsökkentő gyűrűn halad keresztül, majd behúzzák a régi csőbe, amelynek – eredeti formájára visszatágulva – fölfekszik a

...bemutatót is tartottak, majd *Zombor Gábor*, a Fővárosi Gázművek vezérigazgatója és Martin *Plackett*, a British Gas közép-kelet-európai igazgatója tájékoztatta a meghívott vendégeket – a szaktárca, a főváros és a kerület illetékes vezetőit, az országos szakhatóságok, vállalatok és regionális gázszolgáltatók igazgatóit és műszaki vezetőit, továbbá a sajtó képviselőit – a bemutatott technológia további előnyeiről, magyarországi alkalmazásának lehetőségeiről.

(la–)

Mindeközben megszervez...
Abbázia Részvénytársaságot, s 1991 végén *78 millió forint értékben tíz-tízezer forint névértékű részvényeket bocsátott ki.* Az apartmanokhoz, illetve a naptári hetekhez meghatározott értékű részvénykötegek tartoznak, az értékpapírtulajdonosok üdülési és cserejogot szereznek maguknak. Mégpedig forintért. A vállalkozás a részvényesek jobb kiszolgálásáért, illetve a részvényértékesítésért létrehozta budapesti üzletközpontját. A be-

...van cserélni. Ebben az esetben 170 márka heti összeget kell lerónia. Végül is e két tétel, illetve az utazás finanszírozása terheli az Abbázia Rt. tagját, ha nem itthon, hanem határainkon túl akar pihenni. Több cég is „beiratkozott" már a részvénytársaságon keresztül az RCI-be. Nekik vendégenként 75 márkát kell fizetniük annak fejében, hogy vendéget, azaz dolgozójukat küldik a külföldi pihenőhelyre.

(g. l.)

Az Állami Vagyonügynökség munkatársakat keres a következő munkakörökben:

– pénzügyi előadót, új TB számfejtési ismerettel,
– adminisztrátort, pénzügyi ismeretekkel, tárgyaló készséggel,
– kontírozó könyvelőt, költségvetési gyakorlattal.

Számítógép ismerete előnyt jelent.

A szakmai önéletrajzot a fizetési igény megjelölésével a 1133 Budapest, Pozsonyi út 56. Molnár Dóra részére kérjük megküldeni.

Jelentkezési határidő: 1992. május 31.

Érdeklődni lehet az 129-5052 telefonszámon.

1384

Geberit – International tätig und führend in der Sanitärtechnik

GEBERIT® sucht

TECHNISCHE BERATER

für die Markteinführung von WC-Spülkästen, Abwasser-Leitungen, Trinkwasserleitungen und Sanitär-Installationssystemen

Ihre Aufgaben:

- Sanitär-Planer, Architekten und Installateure von den Qualitäten unserer Produkte überzeugen
- Diese Kundengruppen bei der Projektierung und Installation unserer Produkte technisch beraten
- Eine Vertriebs-Organisation für unsere Produkte in Ungarn aufbauen

Unsere Erwartungen:

- Gute technische Grundausbildung (z. B. Haustechnik - Ingenieur)
- Einige Jahre Praxis bei der Projektierung von Sanitär - Anlagen oder auf dem Bau
- Kenntnis der deutschen Sprache

– Suchen Sie eine neue Herausforderung?
– Schicken Sie Ihre handschriftliche Bewerbung mit den üblichen Unterlagen an:

"Épületgépészet" jeligére
Mint Alapitvány
1364 Budapest, Pf. 224.

VALUTAÁRFOLYAMOK 1992. MÁJUS 8-ÁN (EGY EGYSÉGRE FORINTBAN)

	Angol font		Francia frank		Német márka		Olasz líra (1000 egységre)		Schilling (100 egységre)		Svájci frank		Svéd korona		USA-dollár	
	Vétel	Eladás	Vétel	Eladás	Vétel	Eladás	Vétel	Eladás	Vétel	Eladás	Vétel	Eladás	Vétel	Eladás	Vétel	Eladás
OTP	138,63	146,91	14,05	14,89	47,29	50,19	61,59	67,99	671,78	712,96	51,21	54,47	12,85	14,17	77,12	81,78
IBUSZ	138,4869	147,0531	14,0359	14,9041	47,2729	50,2022	62,846	62,734	671,60	713,14	51,2548	54,4252	13,1047	13,9153	77,0665	81,8335
IEB	140,55	144,99	14,24	14,70	47,97	49,51	63,79	65,79	681,37	703,37	51,87	53,81	13,30	13,72	77,89	81,01
KONZUM	138,54	147,05	14,04	14,90	47,29	50,20	62,87	66,74	671,86	713,15	51,25	54,45	13,11	13,91	77,10	81,83

kább az egyéni munkavállalókat?

– Megváltozik a munkaidő számításának jelentősége, s megszűnik például az áthelyezés. Ezt sokan sérelmezik, de ez a törvény piaci viszonyokra készült, ahol nem lehet figyelembe venni, hogy valaki mennyi időt dolgozott más munkáltatónál. A munkáltatóra csak arra az időre lehet kötelezettséget róni, amit nála dolgozott le valaki.

– Hogyan változik az ezzel összefüggő kérdések szabályozása, a jubileumi jutalomé, illetve a szabadságé?

munkavállalók betöltőnek nány nap pótszabadság jár.

– Hogyan változtak a munkaviszony megszüntetésének szabályai?

– A felmondási idő jelenleg tizenöt naptól hat hónapig terjed, az új törvény szerint – a munkáltatónál töltött idő arányában – egy hónaptól egy évig, ha a felek vagy a kollektív szerződés nem állapít meg hosszabb időtartamot. Jelentősen megnövekedett a felmentési idő is. Ha a munkáltató mond fel, legalább a fele időre mentesíteni kell a munkavállalót a munkavégzés alól. Eddig, amenykosan vagy súlyos gondatlansággal megszegi. A másik, ha olyan magatartást tanúsít, hogy azzal a jogviszony további folytatását teszi lehetetlenné.

– Eltűnik egy megszokott dokumentum is: a munkakönyv.

– Helyette a munkáltató köteles lesz kiadni egy igazolást a munkaviszony megszűnésekor arról, hogy mennyi időt dolgozott nála a munkavállaló, s hogy milyen tartozások terhelik az illető munkabérét. Ha a munkavállaló kéri, akkor azt is köteles a munkaadó igazolni, hogy mi volt a munkaköre és hogy miként ér-

olyanokat vegyen fel, akik nem tagjai a szakszervezetnek, s akiknek így kevesebb bért kell fizetnie.

– Korábban volt olyan félelem, hogy a külföldi tulajdonosok nem kötnek majd kollektív szerződést.

– Mindegy, hogy a munkáltató magyar vagy külföldi. A törvény minden Magyarországon működő cégre kiterjed, akkor is, ha száz százalékban külföldi tulajdonban áll, de magyar alkalmazottakat foglalkoztat. Akár a munkáltató, akár a szakszervezetek kezdeményezik a kollektív szerződés megkötését, kötelező tár-

tekintett munkáltatói intézkedéssel szemben kifogást nyújthatott be. A jogalkotó vélhetően tisztában volt azzal, hogy ezeknek a jogoknak a gyakorlása nem fog sok problémát okozni. Egy piacgazdaságban viszont nem lehet egyetértési jogot adni a szakszervezetnek, mert ezzel kvázi munkáltatói pozícióba emeljük. A szakszervezet nem úgy védheti a dolgozók érdekeit, hogy jóváhagyása nélkül a munkáltató nem tehet bizonyos intézkedéseket. A vétót csak a munkáltató jogsértő intézkedésével vagy mulasztásával szemben lehet benyújtani. Amenyzetek látnak el ilyen feladatokat. Miért kellett erre külön testületet létrehozni?*

– A szakszervezet végső soron nem kifejezetten együttműködő szervezet, sztrájkot is szervezhet. Fura dolog lenne, hogy részt veszek a munkáltatói döntéshozatalban, de ugyanakkor az asztalra is csaphatok. Azok az ügyek, amelyekben az üzemi tanács eljár, valamennyi munkavállalóra kihatnak. A szakszervezet inkább a tagság, a tanács mindig az egész közösség nevében lép fel.

Javorniczky István

Nyomoz a Chilkó-csoport...

A fej nélküli kínai házaspár

Megállok a BRFK főkapujában, és látom, hogy két ember – egy egyenruhás és egy civil – száll ki a kékfehér szolgálati Ladából. Az egyenruhás kezében kurta fekete Kalasnyikov géppisztoly, a civilében öblös nejlonzsák, melyből fehér trikó és khakiszínű ruhadarabok sejlenek elő. Mindazonáltal, a begyűrt göncök alapszíne nem a fent említett fehér és zöldes-barna – hanem az a tüzelő piros folt.

A vér színe. Egy újabb öngyilkos katona – mormogja a kapuőr. Hogy-hogy nem bírják ki azt az egy évet? – teszi hozzá a szálas szőke törzsőrmester. Én huszonhét hónapot voltam bent.

Én a magam laza huszonnégy hónapjával egyetértően bólogatok, és valami elemezhetetlen szomorúság fog el. Mi a fene történik itt?

Ezután egy szemmel láthatóan kínai egyén érkezik, kerek barna sajtképpel, melyen az abszolút jóindulat vigyora terpeszkedik, csak egy egészen finom árnyalat választja el a bárgyúságtól. „Két jó lábán kissé ingadozva" érkezik, miként Villon ismert balladájának főhőse, ami lehet egy rosszul utókezelt baleset következménye is, ám de nincs kizárva, hogy „a rum tette ezt, s az átkozott likőr."

Perceken belül megtudom, ez az intuíció nem is volt oly messze a lényegtől. A negyedik emeleten látom viszont a tevesajt képű kínait; a gyilkossági csoport folyosóján ül, változatlanul mosolyog és mindenkivel kezet szorít, akivel csak teheti. Paciensünk, név szerint *Lin-Gao* Budapest XX., Baross utca 36/A szám alatti lakost italozási szenvedélye mentette meg, hogy nyakig ne süllyedjen *az utóbbi idők egyik legiszonyúbb bűnügyébe*. Mondhatjuk úgy is: „kiitta magát" a gyilkosságból.

Ideiglenes polgárunk a múlt év december 30-án előszilvesztert tartani érkezett a X., Mádi u. 58. IV. 14. szám alatti (régi panelépítmény) lakásba. Vendéglátói egy harminc körüli rokonszenves, fiatal házaspár voltak: *Liu-Jing*, és *Len-Jing-Chun*. Rajtuk kívül részt vett a kellemesnek ígérkező házi örvendezésen a házaspár által életre hívott (*és felettébb nagy haszonnal üzemeltetett) Vitor* Kft. két huszonöt év körüli *alkalmazottja* is. (Neveiket egyenlőre taktikai okokból elhallgatjuk.) Lin-Gao barátunk az este folyamán viszonylag hamar súlyosan berúgott, s oly pocsék állapotba került, hogy a vendéglátók kénytelenek voltak őt taxiba gyömöszölni és hazafuvarozni.

1991. december 30-ról 31-re virradó éjszaka a kis házi dáridó, hogy úgy mondjam sötéten kiteljesedett. Hogy mi történt, arról jóval később, már ez év február 6-án szereztek tudomást a hatóságok. Miután a kínai házaspár egyfolytában nem került elő, a lapok bejelentése nyomán, megtörtént a lakás feltörése, s a látvány szemrevételezése úgymond.

Kátai Elek őrnagy a BRFK gyilkossági osztálya egyik csoportjának vezetője.

– Hogy mit láttunk a lakásban, arról csak az összes érzékszervet minden szinten megtámadó szavakkal lehetne beszámolni. A házaspár földi maradványai szaknyelven szólva „félfolyós" állapotban feküdtek a padlón, fejüktől megfosztottan. Hetek óta halottak voltak. A fűtés működött, és a bűz ökölcsapásként támadt meg bennünket és áradt szét minden irányban. (Hogy a pokolban létezik az, hogy a szomszédoknak ez nem tűnt fel?) A tetemek körberajzolására nem is volt szükség, had ne részletezzem miért. Indítékként más nem is jöhetett szóba, mint a pénz; a felhalmozott valuta, forinttömeg, esetleg egyéb értékek, melyekre a két fiatal alkalmazott feltehetően nagyon ácsingózott. Megtaláltuk az *eszközt* is. Ez egy „kínai késnek" nevezett *kecses kis bárd*, a kínai konyhaművészet nélkülözhetetlen eszköze. Ezzel aprítják boszorkányos gyorsasággal a húst, zöldséget, halat és más matériákat a kínai szakácsok, így készítvén elő a nyersanyagot, a magasrendű szublimációra, a savanyú-édes-keserű-sós mártásokra, hogy aztán az apró tálkákban a pálcikákkal az embert magasrendű élvezetben részesítsék.

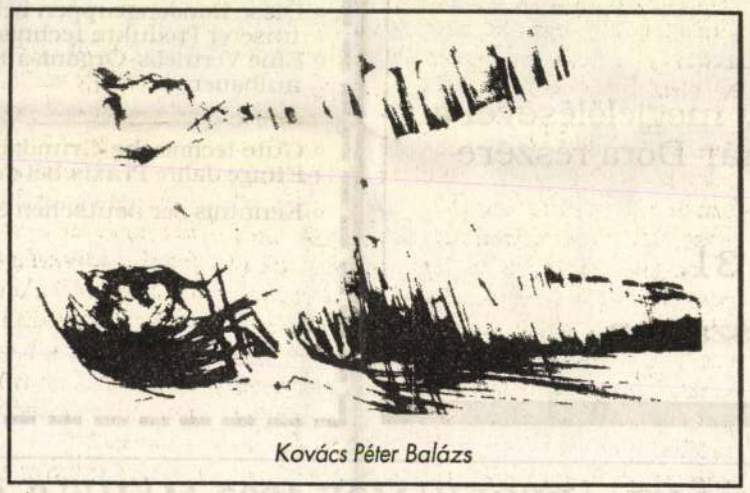

Kovács Péter Balázs

Egy ilyen szakácsművészi aprítóbárddal metszették le a kínai házaspár fejét.

Kátai őrnagy azok közé a fiatal nyomozótisztek közé tartozik, akikből megérzésem szerint soha nem lesz lemerevedett szakbarbár. Nem ez az első kínai ügye, és a történtek megemésztése, elemzése során *mélyebb érdeklődés* ébredt benne e négyezer éves kultúra iránt, amely gyökeresen és megdöbbentően más mint a miénk.

– Mások – mondja –, és az ember semmi lényegesen nem mondott ezzel még. Messzebbről jöttek mint mi, (az idő dimenzióiról beszélek most), ennek ellenére kevesebb rajtuk a civilizációs máz. Jobban őrzik magukban a természet erőinek egyszerűségét, nyersességét, a termőföld logikáját, ha szabad így kifejeznem magam. Másként főznek, étkeznek, másként viselkednek az asztalnál, másképp udvarolnak, és szeretnek.

– És másként ölnek is ha úgy adódik. Egy átlag magyar simán lenyeli, ha hernyótalpas anyukáját kezdik el gyalázni, de az átlag kínai ilyenkor előveszi a kést. És nagy esély van rá, hogy használni is fogja. A fehérek alvilágában ha valakinek a fejét követelik, a célpontnak semmi esélyt nem adnak. Ott nincs indulat, küzdelem és ehhez hasonlók. Színre lép a profi, aki leteszi a kért fejet, melyet előzőleg precízen keresztüllőtt. Nem így a kínaiaknál. Bámulattal adózom a Kung-fu iskolának, melyeknek mesterei a zsengekorú gyermekek ígéretes megnyilatkozásából, egy készségcsírából végzetes fegyvert tudnak kovácsolni. Egy Kung-fu mester a lelkével lilára tudja festeni a saját tenyerét – akarattal vértolulást rá előidézni – és a meditáció sáncai mögül szemléli a világot. Ezrével érkeznek hozzánk a kínaiak. Tért nyernek, üzletelnek és sikerük titka az *igénytelenség*, a *célratörés*, az *olcsóság*. Ha valamelyikük jó üzleti ötlettel rukkol elő, arra minimum harmincezren vetik rá magukat, és kiagyalóját, a betonba tapossák. Itt van például a Sing-Sing Kft. (VII., Holló u. 14. President Li-Xuenchun), amely már egy épülettömböt birtokol, udvarára kamionok is be tudnak állni, saját étterme van, és főkönyvelőnőjének nettó harmincezer forint a bére, amiért kilenctől este tízig tart a munkaideje.

– Ennek az ügynek a „fogóssága fogott meg". Nagy feladvány volt, de – végre! – akadt egy *pompás kínai tolmácsunk*, kinek kínai a felesége, aki kiismeri magát a négyezer írásjelben, sőt a nyelvjárásokban is, és aki bármikor rendelkezésünkre áll...

Chilkó Ferenc őrnagy csoportja fontos szervezeti átalakuláson ment át. Két ütőképes alosztályra oszlott, – *Viczkó* István alezredes és *Kátai* Elek őrnagy vezetésével – és az utóbbi hónapok eredményeiben ez máris tükröződik.

Nem akarok semmit elkiabálni, de a felderített ügyek száma *döntően* növekszik. A fenti ügy, hogy úgy mondjam „kicombosodóban van". Kínából hamarosan megérkezik a két szökésben lévő úr *fényképes azonosítása*; ezután az Interpoolnak nem jelent különösebb nehézséget az elfogásuk.

Baróti Szabolcs

★

a kiállítás támogatója, a

TÖRLEY

Pezsgőgyár - Budapest

" Az emlékezetes pillanatokra
1882 óta "

★

a kiállítás rendezője, a

PANNONIA MED HOTEL
9400. Sopron, Várkerület 75.
Tel: 36(99)312-180, 312-181
Telex: 24-9116 pahot
Telefax: 36(99)340-765

★

Manager: **KOORBINÁTOR** Bt.
Telefon: (36 - 1) 269 - 4004

MEGHÍVÓ

PANNÓNIA GALÉRIA
Pannonia Med Hotel
9400 Sopron, Várkerület 75.

Tisztelettel meghívjuk
Önt és kedves barátait

KOVÁCS PÉTER BALÁZS
festőművész és
LENCSÉS IDA
gobelinművész kiállítására

A kiállítást megnyitja:
LÓSKA LAJOS
művészettörténész

Megnyitó:
1996. május hó 04 - én
17 órakor

A kiállítás megtekinthető:
1996. május 04 - 31 - ig
naponta 9 - 17 óráig

A Galéria nevében:
Szilágyiné
dr. Fodor Zsuzsanna

A kiállított művek megvásárolhatók.

Kovács Péter Balázs

Kovács Péter Balázs 1955-ben született Budapesten. Nyomdász szakmunkás lett, majd az Iparművészeti Főiskolára került, amelyet 1982-ben végzett el. Grafikus.

a Fiatal Művészek Stúdiójának 1982-ben felvett új tagja.

Mozgó Világ 1983/6

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
Kovács P. Balázs

ÉLET ÉS IRODALOM

1979 DEC 1

1021

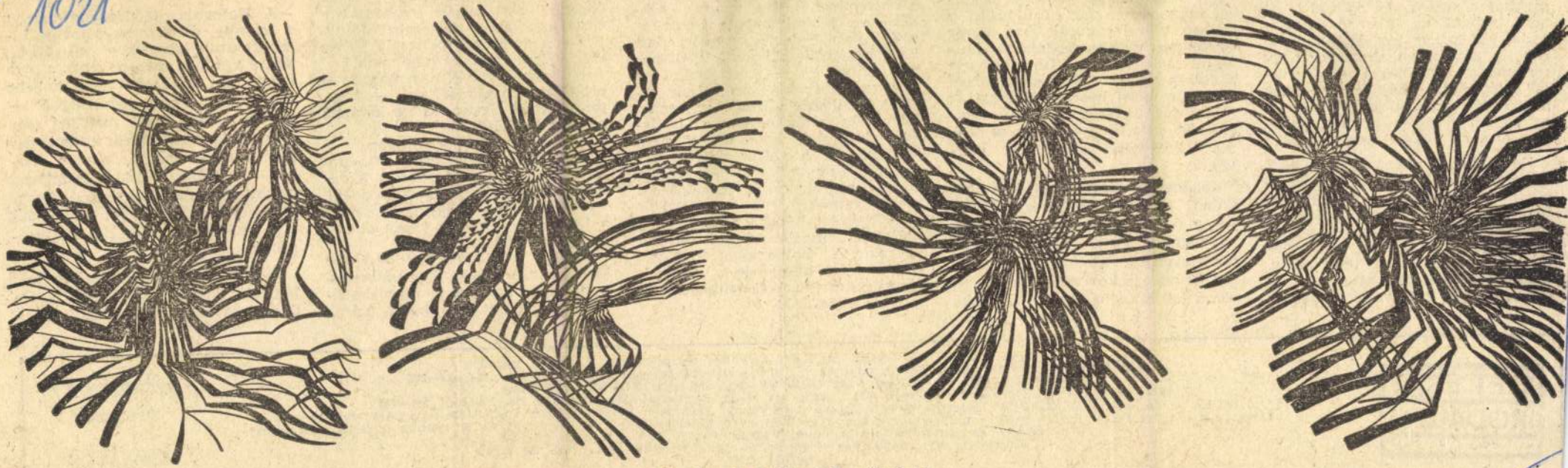

Kovács P. Balázs: Textilminta

szülőknél. Majd csak kibírják.

Ha OTP-értékesítésű lakást vásároltak a szülők, azt újra el lehet adni, a bank ugyanis visszavásárolja, sőt kifizeti az értéknövekedést is, ami olyan summa, hogy ugyanaz az OTP hitelt ad rá, amiből felépíthető a ház. Előnye, hogy a lakásból nem kell kiköltözni, de az addigi részletek helyett szabályos házbért állapít meg az OTP.

Ha szülők építkeznek, úgy kell csinálni, hogy két család részére is alkalmas legyen: a formaságokat el lehet intézni. A fiatalok közben megkapják a korábban igényelt szövetkezeti lakást, de a szülői házba költöznek be, sajátjukat pedig, amelyhez természetesen ebben az esetben is jár két gyerek után a 60

san összebújva, mintha azt példáznák, hogy nem félnek „az élet viharától". Innen az emeletről is látni, hogy megenyhül körülöttük a levegő, vibrál a korai fény, ahogy egymásba feledkezve, lobogó hajzattal csókolóznak. A fiú jobbkarja átkúszik a lány vállán, s miközben dünnyög, u'jai becézve simogatják a lány fázós kiskabátját, aztán óvatos kört írva le, gyengéden és áhítattal koszorúba fonódnak a mellén.

Jókedvűen nézem őket, bár nem volnék kapható arra, hogy cseréljek a fiúval, húsz esztendejét sem irígylem. S ekkor munkába siető férfi igyekszik ki a kapun, váratlanul beúszik a képbe, de ügyet se vet a két fiatalra. Azok, anélkül,

Romantika? Ebből ki kell nőni, mert aki folyton érzeleg, nem viszi semmire. Persze, vannak ezeknél is rosszabbak, az alja, róluk beszélni sem érdemes, rendőri ügy. Ez a romantikus típus folyton panaszkodik, ez szokott írkálni a szakszervezetnek, hogy adjon segélyt, az ilyenek ülnek a tanács folyosóján, síránkoznak a lakásügyi előadónak, hogy megint nem kerültek fel a százas listára, pedig már úton a harmadik gyerek, közben mindig saját lehetőségeik mögött futnak.

— Elnézést kérek, én ebben a műfajban meglehetősen járatlan vagyok. A boldogságot firtatom. Ahhoz, hogy az emberek boldogok legyenek, meg kell szabadulniok minden illúziótól?

ket, áldozatukat a pillanatnyi hála kíséri csak, aztán új célok villannak fel a türelmetlen fiatalok életének horizontján, elhomályosítva azt, ami már megvalósult. Bírják-e az öregek pénzzel? Van-e még valami, amit el lehet adni?

— Dosztojevszkij már megírta — próbálom irodalmiasítani. — Megtanulhattuk. Ugyan, ki ne kívánná az apja halálát?

— No, nem, ezt semmiképp.

— Természetesen csak Dosztojevszkijnél. Ott is csupán a Karamazov-testvérek merik kimondani.

— Irodalom — mondja tűnődve a férj, s hosszan néz maga elé. — El kellene olvasni egyszer.

Schiller versében a boldogsághoz kicsi kunyhó is elég. Úgy tapasztaltam, ma is. A szegény munkásszülők, akiktől mit se lehet várni,

megnyitottabbnak, hugunknak. De így maga sem tudja, milyen magányos vélt szabadsága kiszolgáltatottságában.

Csaj, pipi, spiné? Esküszöm, Hold fénylett a homlokáról, s ott volt a Göncöl is és a hetevénycsillag.

ÉLET ÉS IRODALOM
IRODALMI ÉS POLITIKAI HETILAP

Főszerkesztő: JOVANOVICS MIKLOS, helyettes főszerkesztő: FARAGO VILMOS
Szerkesztőség: 1054 Budapest, Széchenyi utca 1. Telefon 310—920 310—928, 310—929: 14 óra után 113—221
KÉZIRATOKAT ÉS RAJZOKAT NEM ŐRZÜNK MEG ÉS NEM KÜLDÜNK VISSZA
Kiadja: LAPKIADÓ VÁLLALAT, Budapest VII., Lenin krt 9—11. Levélcím: 1906 Postafiók 323. Telefon: 221—285
Felelős kiadó: SIKLÓSI NORBERT igazgató 79—5052 Szikra Lapnyomda Budapest. Felelős vezető: CSÖNDES ZOLTÁN vezérigazgató
Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető: a helyi (Budapesten a kerületi) kézbesítőhivataloknál és kézbesítőknél. Külföldön terjeszti a „Kultúra"
Könyv- és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat H—1389 Budapest, Postafiók 149
Előfizetési díj: negyedévre 48 forint, fél évre 96 forint, egész évre 192 forint
INDEX 25 244
HU ISSN 0424—8848

MEGJELENIK
MINDEN
SZOMBATON
16 OLDALON

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-720
Kovács Péter Balázs
ÉLET ÉS IRODALOM
grafikus
1980 AUG 2 3

1021

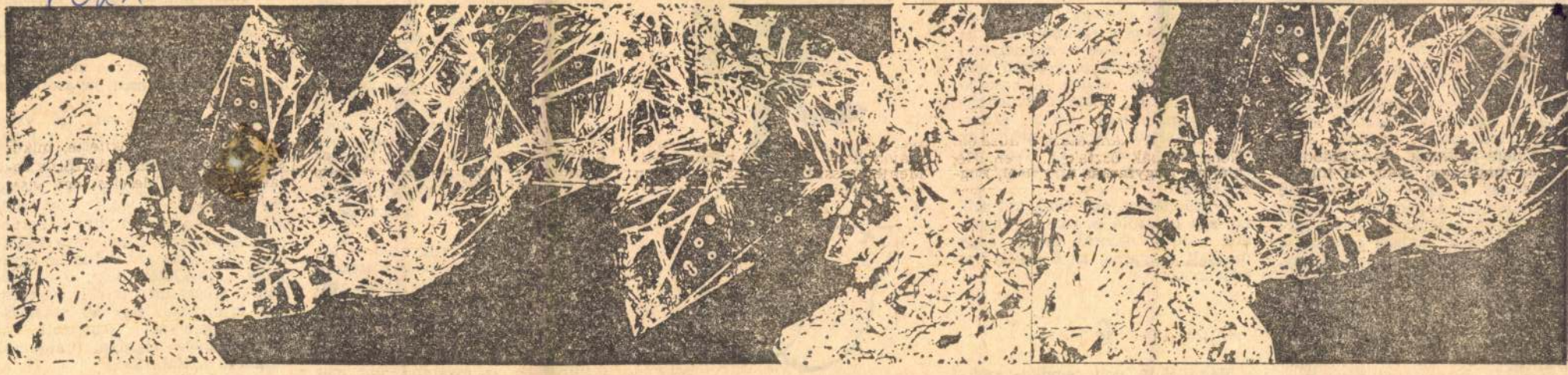

Kovács Péter Balázs: Folyamat

...támogatásokat
...mésztett fel; aligha csupán a
...izselfagyások miatt kellett hely-
...eállítani súlyos mérleghiányait!

A kevésbé látványos ellenpél-
...lák sokasága is érveket adott
...azoknak az agrárközgazdáknak,
...akik az egyesítési folyamat lassí-
...tásán fáradoznak, egyebek közt
...társadalmi-politikai megközelítés-
...ből is. Hogyisne támadt volna el-
...degenedés a tagok és a vezetők
...között a nem ritkán nyolc-tíz fa-
...ut egyesítő gazdaságokban? „Ter-
...melési kedvről" szokás beszélni a
...mezőgazdaságban, amit, bizony,
...alááshat az egyazon téeszhez tar-
...tozó falvak régi vagy újkeletű
...versengése, az elnök távolodása
...messzi régiókba. Így a remélt ho-
...zamtöbbletek gyakorta füstbe
...mentek.

1976 nyarán, a Parlamentben
Havasi Ferenc miniszterelnök-he-
...yettes — egyebek közt — már

...a kullem: vegetáló vagy
igyekvő-e a gazda?

Talán három-négy szederfa az udvaron, jobbra szétmállott vályogtéglák, szakadt zsindelytető jelzi két bizonytalan eredetű sertésól nyomát. Balra a hasonló anyagból emelt lakóház. Kitárt ajtaján bepillantani nincs időnk, mert előterem, integet a gazda, az ötvennégy éves H. I. Nyomban mondja, miből is él, bátyjával kettesben:

— Két tehén, egy üsző, két süldő, egy ló, szőlő és rozs... Jajjaj, alig tudunk létezni, most, hogy meghalt a mama, az ő segélye is odavan...

◊

Mégis H. I. volt egyike azoknak, akik az Új Élet Szakszövetkezet és a szintén szanki Haladás

Tettamanti Béla raiza

...gazdaságoké.

Egy tanyába még ellátogattunk a pusztai alkonyatban — kár lett volna elmulasztani! E portáról negyven hold föld sorsát formálja apa és fia meg a két feleség. Csak velük, az utóbbiakkal találkozunk, az ifjabbik ugyanis autót reperál valamelyik szomszédos tanyán, lévén ez a tanult szakmája, apja pedig valahol kint van még a mezőn. De nem csak a fiú végzett középiskolát, szervizüzemi techikumot, ifjú neje, az egyébként bugaci születésű leány is érettségizett, Kecskeméten.

— Érdekes eset vagyunk — tűnődik; szempilláján friss festék —, nincs mifelénk hasonló fiatal pár. De már fölépült a házunk odabent, a faluban, csak a víz hiányzik még belőle. Őszre iskolába megy a fiunk, akit eddig autóval vittünk be az óvodába, ezt már nem folytathatjuk, mi is beköltözünk. Hogyan lesz tovább? Még

...sokkal a szerényebb irodákban található meg a másik téesz, az Aranyhomok központja. V. J.-nek úgy látszik, nincs oka, hogy kelletlenül fogadjon, ő kitart korábbi álláspontja mellett, hogy tudniillik közhasznú lett volna az egyesülés. „Köszönök néki, ő az idősebb", jegyzi meg B.-ről, egyebekben elmondja, hogy 98 százalékban „igen"-nel szavazott az Aranyhomok tagsága, akárcsak Szankon a Haladásé.

— Ami hiba történt: nem engem kellett volna elnökségre szánni,

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1980 MÁJ 31
ÉLET ÉS IRODALOM
Kovács Péter Balázs,

1024

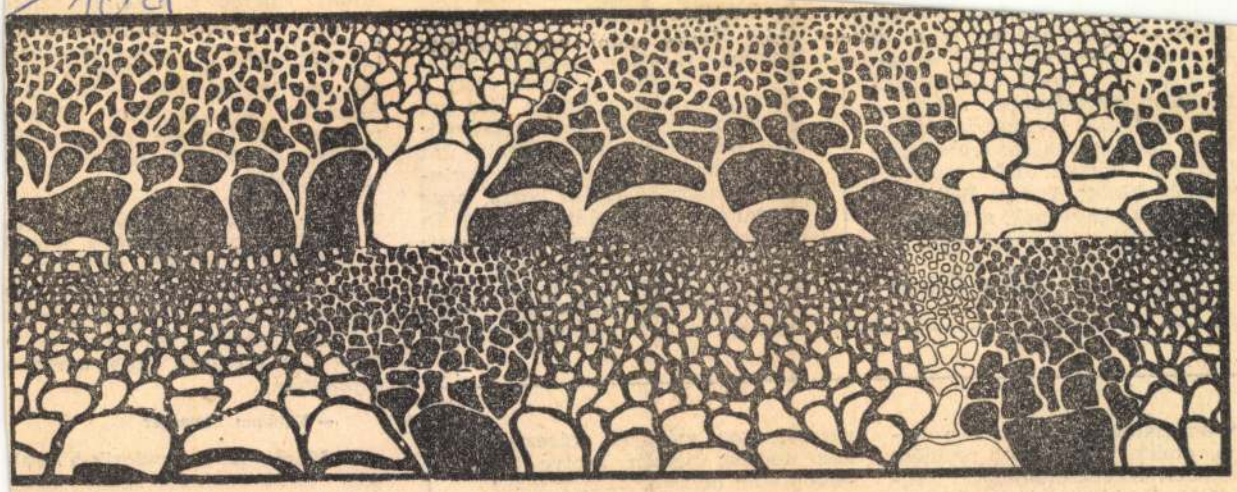

Kovács Péter Balázs: Föld

...ova három és fél ezer ívnyi — 70 000 gépelt oldalnyi — orosz szövegre, József Attiladíjakra, kitüntetésekre, derekasan betöltött tisztségekre... Ám ő nem tartozik a „nosztalgiázók" közé, nincs is oka rá: ereje teljében van. Várjuk újabb munkáit, a többi között Andrej Belij másik fontos könyvének, a *Pétervár*nak ihletett magyar szövegét...

Bakcsi György

...szottsági ule...
késő este volt, kime...
hogy egyedül legyek,
gammal végiggondolj...
kat. Lepergettem sze...
döntéshozatal perceit,
éreztem, mint ott, az
gött, hogy nem olyan vagyok, mint aki valamiben alulmaradt. Őszintén mondom. Tegyem hozzá, hogy magam is meglepődtem ezen? Es akkor is azt éreztem, amit most: az egyik magyar állampolgár vagyok, aki tiszta szívből örül, hogy honfitársa a világűrbe mehet, hogy felszállt az első magyar űrhajós.

büszke vagyok arra, hogy űrhajós lett belőlem.

— A felesége is kezdettől fogva tudta, hogy valószínűleg nem ő lesz az első magyar „űrhajósné"?

— Tudta, és nem okozott neki problémát. Jól ismer engem, tudja rólam, hogy nem hiányzik a hírnév, a dicsőség, hogy zavar a népszerűség.

— Valóban zavarja?

— Még most is akadozik a nyelvem, ha nyilatkozni kell, remeg a lábam a tévékamera előtt. Vi szont pilóta vagyok, megszoktam ha valamit meg kell csinálni, há megteszem. Szerepelni soha ne...

...voltam látogatóban azon a napon, amikor Komarov repülése tragikus szerencsétlenséggel végződött. Drabkina sírt. Láttam Washingtonban az űr-múzeumot. Nem tudom pontosan, hány ember járhatott a világűrben. Nin-

gyarországon száz- és százezrek nem tudnak némán, illetve folyamatosan olvasni. Ekként tehát a rajt előtt fel kell adniok a műveltségért, a tartalmas szórakozásért folytatható versenyt. Évekkel ezelőtt Benjámin László

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR KRISZTINA
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1979 JUL 7

Kovács Péter Balázs

ÉLET ÉS IRODALOM

grafikusművész

Kovács Péter Balázs: Háttérzaj

sem szerint a hetedik évtizedét taposa, ám taposásról szó sincs, úgy száguldozik köztünk. De végigdübörögte köreit a zöldtrikós fiatalember, és terrierjétől kísérve körbekerítette a parkot a „kutyás" nénike is. Az életkor, a stílus, no meg a melegítők változatosak. Egy dologban nincs különbség: feltűnően hiányzik a kecs. Nyilvánvaló, hogy felnőtt korban kapott el valamenynyiünket a gépszíj, akarom mondani, a divat, s olimpián aligha fogunk már részt venni.

Olimpián nem, de valamelyik helyi versenyen még igen. Sűrűn rendezik őket, van miből válogatni. Említett barátom jóvoltából az őszszel magam is indulhattam volna. Nem a híres bostoni maratonin — azt különben is tavasszal rendezik —, hanem szerényebb, hatmérföldes rokonán egy Boston környéki cserkésztáborban. Indulhattam volna, ám a verseny — nagy megkönnyebbülésemre — nélkülem zajlott le. Eltévedtünk, s mire odataláltunk, az élmezőny már a célhoz közeledett. A szemerkélő esőben kényemesebb is volt ácsorogni a célnál és megtapsolni a befutókat, mint befutni és megtapsoltatni.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1979 JUL 28

ÉLET ÉS IRODALOM

Kovács Péter Balázs

grafikusművés

1021

Kovács Péter Balázs: Veszély

Beszélgetés Nagy Ferenccel

A vidéki operai társulatok eddig megszólaló képviselői szomorú képet vázoltak fel sorozatunkban az énekkari utánpótlás hiányáról. Nagy Ferenctől, az Állami Operaház karigazgatójától arra szeretnék választ kapni, hogy hogyan

Kovács Péter Balázs

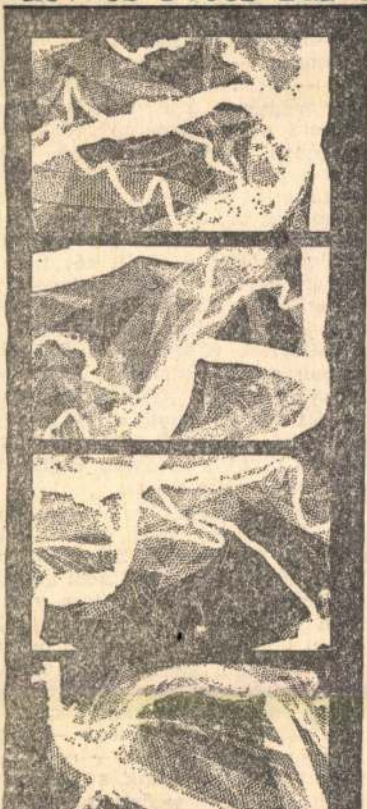

Kovács Péter Balázs: Háttérzaj

Élet és Irodalom, Bp.1979. juli.7.
XXIII.évf. 27. sz. 7. lap.

iffin
19—1
w Yo

ÖLCSEY:
yő, haver (mb. fr)** 3, n6, f8

ADÁCH:
hegyi barlang titka (mb. sz) 5,
n du. h3 is
ztelen bosszú (am)** n8

ÁJUS 1.:
yő, haver (mb. fr)** n10, f12, 2
ngoló sivatag (mb. rom—ol) 4, n7, f9

ÁTRA:
ese- és ifjúsági mozi)
lka és Bolka a föld körül (mb. l)
, f12, f2, f4
enet a meteoritban (mb. csehszl)
8

ÓM MOZI:
számolás a kocsmában (mb. sz)
n 5, 8—9. 5. n8

ÚVÉSZ:
j Tükör Klub Mozi)
tenger kedves szörnyei (o) h9,
n2
velj hollót (sp) f4, h6, 8

UDA:
garlandi hajtóvadászat (am) 5—9.
11-én 3. n6. f8
kismanók furulyája (mb. belga—
8-án 9. 11. 1
w York árnyai (am) 10-én 3, n6, f8

LOTA:
bajkeverő (fr—ol) 5—6 és 8-án 5, f8
w York árnyai (am) 7-én 5, f8
nkrablás (am) du. h3
gyázat, rozmárok (mb. sz) 9—11. 5, f8

ST-BUDA:
gyázat, rozmárok (mb. sz) 5. és 7—8.
f8
w York árnyai (am) 6-án n6, f8
n élhetek muzsikaszó nélkül (m)
l. du. 3
bajkeverő (fr—ol) 9—11. n6, f8

SKIN:
amerikai barát (mb. NSZK—fr)**
11, f2
ffin és Phoenix (mb. am) 4, 6, 8

társaság rója a köröket a parkban, s bár szót alig váltottam velük, úgy érzem, személyes ismerőseim. Egyikük-másikuk a családi folklórba is bevonult. — Volt ma a kis piros nő? — kérdezi lányom, valahányszor megtérek útjaimról. A kérdés szónoki, a „kis piros nő", rőt melegítőjében, elmaradhatatlan. Ott volt a harákoló úr is, aki becslésem szerint a hetedik évtizedét taposa, ám taposásról szó sincs, úgy száguldozik köztünk. De végigdübörögte köreit a zöldtrikós fiatalember, és terrierjétől kísérve körbekerítette a parkot a „kutyás" nénike is. Az életkor, a stílus, no meg a melegítők változatosak. Egy dologban nincs különbség: feltűnően hiányzik a kecs. Nyilvánvaló, hogy felnőtt korban kapott el valamenynyiünket a gépszíj, akarom mondani, a divat, s olimpián aligha fogunk már részt venni.

Olimpián nem, de valamelyik helyi versenyen még igen. Sűrűn rendezik őket, van miből válogatni. Említett barátom jóvoltából az őszszel magam is indulhattam volna. Nem a híres bostoni maratonin — azt különben is tavasszal rendezik —, hanem szerényebb, hatmérföldes rokonán, egy Boston környéki cserkésztáborban. Indulhattam volna, ám a verseny — nagy megkönnyebbülésemre — nélkülem zajlott le. Eltévedtünk, s mire odataláltunk, az élmezőny már a célhoz közeledett. A szemerkélő esőben kényemesebb is volt ácsorogni a célnál és megtapsolni a befutókat, mint befutni és megtapsoltatni.

őszi futóversenyeit, re-től Connecticu lyabbnak egy „hétn ti vágta" látszott, massachusettsi Sali mintha indulni ak a hét mérföld kic szett: több mint t ter. De talán van jo tem. Volt is: háro ford, Connecticut. meg lefutották két sincs, csak a részve Széthúzódott a m Haesley 14:28-cal, nyolcadik Carol K Rokonszenvem azo fordult. Kitartani a cadik helyért, ehhez lárdság s jellemer májam nem nyugo az, ahol ennyi az es mordítottam az elle het, hogy Carol ené alatt futja meg a h vagy talán meg sem

Két énem végigpe nepélyes díjkiosztá mindmáig nem tu állok a versenyszel megnyilvánulásával az amerikai közvéle versenyek, a teste módjának intézmé meg, hanem a futá Divat, legyintenek Ostobaság, vallják megszállottai. Le a l zők, individualisták, gyek táboráról. Szó tás még társaságba tevékenység, az

KOVÁCS Péter Balázs

„LEHETŐSÉG"

LENCSÉS IDA
BÉNYI ESZTER
F. FARKAS TAMÁS
KOVÁCS PÉTER BALÁZS
KIÁLLÍTÁSA
A BUDAPEST GALÉRIA KIÁLLÍTÓHÁZÁBAN
III. ,LAJOS U. 158.

KATALÓGUSTERV: KOVÁCS PÉTER BALÁZS
FOTÓ: ATTALAI GÁBOR, VASS KÁLMÁN,
KOVÁCS PÉTER BALÁZS,
F. FARKAS TAMÁS
A KIÁLLÍTÁST A BUDAPEST GALÉRIA
RENDEZÉSÉBEN A LAJOS U. 158. SZ. ALATTI
KIÁLLÍTÓHÁZBAN TEKINTHETŐ MEG
FELELŐS KIADÓ: ZSIGMOND ATTILA
MAHIR –
ZALAI NYOMDA ZALAEGERSZEG 84 2022 o

Négyen – Négyfélét? Manapság, amikor a kiállítás egyre inkább műfajként, műformaként jelentkezik, sokszor találkozunk azzal a kérdésfelvetéssel, hogy egyik másik bemutató mennyire egységes. S itt azonnal felmerül a dilemma, ki-ki milyen egységre gondol, vagy gondolhat? Művek, vagy műformák egysége ugyanis igen sokféleképpen értelmezhető, más és más megközelítésben más és másképpen. Sokan csak az éppen szemük elé kerülő képet, szobrot, vagy tárgyat nézik, s alig tekintenek túl azokon, ugyanakkor másoknak – bár ma még nem túl sokan vannak, de növekvő számban – mindenek felett fontos a kiállítási tér hangulata, s csak e tér kedvező hatása esetén forrósodhatnak fel bennük, s kaphatnak értelmet, elfogadható jelenlétet az egyes munkák.

Azért említjük bevezetőként e gondolatokat, mert a kiállító művészek összetartozását nem egykönnyen lehet felfedezni, hacsak azt nem, hogy a négy fiatalember sietve társult, – a közös főiskolai ismeretség alapján –, s nyilván azzal a természetes emberi szándékkal, hogy mennél előbb bemutatkozhassanak, s nyomot hagyhassanak a szépművészetek iránt érdeklődő közönség tudatában. De ezen túl azért adódik még az a közelítés is, hogy a jelen kiállítást négy önálló bemutatkozásként tekintsük, amit már csak azért is megtehetünk mert a galéria térbeosztásának jóvoltából Bényi Eszter, F. Farkas Tamás, Kovács Péter Balázs és Lencsés Ida különkülön térben jelentkezhetnek.

Bemutatkozásukat tehát egy füzérben rendezett, s egy katalógusban összefoglalt négy önálló kiállításnak vehetjük.

Bényi Eszter gobelinekkel jelentkezik, amelyek – így mondja készítőjük – a lakó környezet megszínezését, dekorativvá tételét, hangulati alakítását vállalják. Olykor elvont motivumokkal, másutt természeti, esetenként a népművészetből vett elemekkel dolgozik, elképzeléseit kartonkészítés nélkül egyenesen gobelinbe szöve. Munkáiban érezhető egy kevéske new-wavés, transzavantgarde befolyás is. Mindez csak árnyalati módon és nem exponáltan, de mégis csak jelentkezik, mint lassan, lassan az egész magyar művészetben. Úgy tűnik a poszt modern és a transzavantgarde új varázsszerként kerülnek a hazai szépművészetek patikájába ettől várva megújhodást minden fronton. Talán Bényi Eszternél ez nem annyira nyilvánvaló, mint másoknál, de tevékenysége révén mindenesetre elgondolkodhatunk az új magyar reményfutam beindulásán, s az egyben új ösztönzőn, amelyből előremutató mozzanatokat remélhetünk kibontakozni. Bényi Eszter munkáiban feltűnnek olyan ötletek, amelyekkel érdemes lesz foglalkoznia a jövőben. Érdekes például az az elképzelése, amikor is a gobelin széleitől befelé haladva a kép közepe felé tolja, ágaztatja a bordűrt, ezt a hagyományos kárpit elemet. Mákgubókkal foglalkozó munkájában jól kivehető ez a szándék. Mintha csak a verdür – ez a reneszánsz formáció – tűnne fel újra, de úgy, hogy a betétnek felfogható rész nem pajzsokat, jelvényeket, vagy fegyvereket zár közre, hanem üres atmoszférikus teret, a fehérét, a fehér színt, ami ezúton a tárgy illúzióját keltheti a kép közepén. Atmoszféra és szín, mint tárgyak? Nem hétköznapi fejlemény. Ez a mindenképpen izgalmas és messzemutató vizuális idea talán előnyösebben is megjelenhetne szerencsésebb motivumválasztásokkal, s nagyobb méretekben. A méret kérdése örök gondja a gobelinkészítőnek, lévén, hogy a nagy, mondhatni a hatalmas kiterjedésben él meg leginkább e műfaj. Ennek ellentettjében a kicsiben még képes magára lelni, de a középméret – mondhatni a műfaj társadalmasíthatóságának mérete – szinte áthidalhatatlan nehézségek elé állítja az alkotót. Bényi Eszter küzd a társadalmasíthatóság, az az a napi piacra alkalmas gobelin attitűdjének megtalálásáért. E küzdelemben helyenként új színhelyzeteket fedez fel magának. Zöldjeiben, a penészes valörökben felsejlik egy karakteres színvilág lehetősége. A zöld, ez a régebben kedvelt, a kubizmus óta azonban visszavonult szín úgy tűnik újra kezdi meglelni kereteit.

F. Farkas Tamás fő problémaköre e geometrikus formarendszerek szerveződésének világa. Köbtesteket kényszerít illúzorikus, pozitív–negatív, nem tudni mi van fenn és mi lenn, illetve elöl és hátul helyzetbe. A síkban elindul egy reális köbtest hálója, amely aztán egy ponton megszűnik valóságos, azaz leképezett lenni, s átmegy egy olyan helyzetbe, ahol a köbtest hálójának érzékelése szinte lehetetlenné válik. Majd e ponton túljutva újra egy reális hálót tapasztalhatunk de immár nem ugyanabban a térben, hanem annak reciprokjában. Mindez zsúfolt és sokrétűvé fejlesztett rendszerekben jelenik meg. A képletek arabeszkszerűek, amelyek alkalmasint olajjal festve vásznon, illetve többségükben színes ofszetnyomatokon jelennek meg. Farkas Tamás lehet mondani konzekvensen nem-konzekvens úton halad. Geometrikus munkái mellett ugyanis figurális kompozíciókat is nyomatba tesz, vagy rajzol; így karambolokat, vagy önmagát, amint tehervagonok előtt üldögél, miközben a kép egén ufószerűen röpködnek geométer emblémái, mail-art célokra készített pecsétjeinek lenyomatai, vagy netán éppen géppisztolyos figurái buknak alá, amelyeket aprólékos pointilista módszerrel rajzolt fel, s amelyek csak látszólagos következményekként, pszeudó konzekvenciákként kapcsolódnak a már említett geometrikus formaszerveződésekhez.

Kitérőként felemlíthetjük a konzekvencia kérdését, amit rendszerint az alkotói minőség kötelező részeként emleget a kritika. Valójában mi is, s milyen is lehet egy konzekvens művész?, egy ilyennek mondható művész pálya? Igazából semmilyen, mert ilyen nincs is! Ha pedig esetleg úgy milyen is lehet egy konzekvens művésze?, egy ilyennek mondható művész pálya? Igazából semilyen, mert ilyen nincs is! Ha pedig esetleg úgy tűnik, hogy van, az mesterséges „oeuvre-készítmény", hogy úgy mondjam. Ma pedig az újabb müelméletek jóvoltából ilyeneket már praktikus célokra sem érdemes konstruálni, mert az úgynevezett konzekvenciák minden hitelüket elvesztették az új, felszabadító transzavantgarde teóriák árnyékában. Azt is mondhatnánk: lehet a stílus százféle, retrostyle, vagy éppen mű-korszerű, ha nem a konzekvenciákkal és egyéb frusztráló, s szabadsággátló tényezőkkel foglalkozunk, akkor a mű mindig legalább-személyes lesz, s így legalább a minimum átmehet rajta, míg ellenkező esetben még az sem.

Szerencsére F. Farkas Tamás nem konzekvens alkotó, bár a geometrikusokra rendszerint jellemző ez a negatív és dogmatikus hajlandóság. Én magam leginkább arra vagyok kíváncsi miként hajlik el „opportunista" módon kiindulópontjától, semmint arra, milyen erővel, netán görcsösen ragaszkodik ahhoz, amit évekkel ezelőtt választott magának. Kíváncsiságom más irányú is egyben, éspedig, hogy milyen eredményeket tud majd kihozni a matematikával adódó legújabb kapcsolataiból, azokból az ismeretekből, amelyeket a fraktálók és attraktorok elméleteiből merithet. Ezek az elméletek szinte felkínálják, hogy geometriai alapmotivumokból antropomorf rendszerekhez jussunk, s hogy ezen az úton olyan köztes helyzeteket fedezzünk fel és ábrázoljuk, amelyek a dimenziók közötti állapotokba engednek majd bepillantást, úgynevezett tört dimenziós rendszerek kifejtéséhez adva indítékot. A kérdés vizuális vonatkozásai annyira érdekesek, hogy innen, e sorok közül szeretnék inspirálni egy a matematikusokkal szoros együttműködésben megrendezendő kiállítást, mely a fraktálók és attraktorok lehetőségeiről adna beszámolót a közönségnek. Farkas Tamás sok mindent tehetne ez ügy érdekében.

Kovács Péter Balázs munkásságában kifejezetten képzőművészeti médiák tűnnek fel. E kiállításon rajzain keresztül kaphatunk bepillantást műhelyébe. Igazából otthon van e műfajban kedvvel és szabadon vív meg minden egyes rajzi asszót. Talán furcsa a hasonlat, de leginkább a vívás, a robbantás, továbbá a vízszintes irányban elrántott, panorámikusan megnyújtott képérzékelés jellemzi munkáit. Ismerjük a fotográfusok leképezési módszerét, amikor is hosszú időket exponálnak és közben vízszintes irányban elrántják gépüket. Ilyenkor még a fényképen is torzulások lépnek fel, a körforma elliptikusra nyúlik, a négyzetből rombusz, vagy deltoid válhat. Kovács Péter Balázs mindezt még kiegészíti azzal, hogy jeleit különféle hálókra, „gridekre" – a hetvenes években annyira kedvelt minimalista rendszerekre – ülteti. Ily módon a kaotikus, szerte ágyekvő formák, mintegy fennakadnak, a rajz kap némi grafikon jelleget és megülhet, megnyugodhat a különféle négyzetkockás, s francia-kockás hálókon. Másutt e rácsok tükörként funkcionálnak, melyeken keresztül egyes képrészek a bal oldalról a jobb oldalra kerülhetnek és fordítva, az ábrázoló geometria módszereinek alkalmazásával. Bár a háló és a ráültetett motívum kifejezetten modern vívmánynak tűnhet az első pillanatra, mégsem egészen az. Talán nem érdektelen megemlíteni, hogy az amerikai fényképész Edward Muybridge már az 1870-es években fotografált emberi mozgásokat hálók előtt, méghozzá igen nagyszámban. Mi sem indokoltabb tehát, mint emlékeztetni arra, hogy Kovács Péter Balázsnak hagyományai is vannak. Remek dolog tudni, hogy nincs olyan mai művészeti megnyilvánulás, amely mögött ne lelhetnénk fel hagyományokat. E tényen szinte porrá foszlik egy korábbi megalapozatlan hagyományelmélet, amelynek kiiktatása már megszületése pillanatában időszerű lett volna, de amelynek elutasítására a kultúra csak napjainkban vált elég éretté. Kovács Péter Balázs rajzai tehát nem idegen jelenség számunkra. A kiállításon bemutatott darabok elsősorban fekete és színes ceruzával készültek, s helyenként a radír is mint rajzeszköz jelentkezik: ő a „fehér ceruza". A kitörlés módszerével teszi meg a magáét. A munkákban mint tematika jelenik meg az emberi fej, sokszor a karaktert is annyira hangsúlyozva, hogy közös ismerősöket fedezhetünk fel, de ugyancsak témaként tűnnek fel elvontabb jelenségek is, mint például a sebesség, megnyúlás, letűnés stb. Kovács Péter Balázs alkalmasint gobelinszövéssel is foglalkozik. E munkáiban tükröződnek vissza rajzaira, festményeire jellemző elképzelései és igényei. Dekorativabb világot tükröznek, nyilvánvaló szándékkal az alkalmazhatóra.

Lencsés Idát nem utoljára hagytuk, de az ABC törvényeiből következően ő zárja le a kiállítók sorát. Tevékenységében, akárcsak Bényi Eszternél a gobelin a főszerep. Munkáit egyenesen a vázlatról szövi, ami ezesetben majdnem annyit jelent, mintha kartonról dolgozna. Egyelőre sokfelé keresi lehetőségeit, bár az első pillanatra feltűnik, hogy kifejezetten a finom, mondhatni a túlfinom előadásmódok és anyagviszonyok jellemzik érdeklődési körét. Női portréja – amely a kiállításon is látható – hajszál vékony vörösrézdrót szálakból és ugyancsak ennyire vékony nylonból készült. Ezek a kiterjedésű fonalak teljességgel képesek felvenni a láncfonalak henger idomát, keményen követve azok palástját. Így az egymás mellett, sűrű felvetésben sorakozó láncfonalak raszterén, mint finom, fényezett rizsszemek ülnek ki az egyes szövetpontok. Itt érdemes megemlíteni, hogy a gobelin legújabbkori újításai, például az effekt fonalak, görcsös, porózus felületek alkalmazása mennyire nem tudta kiiktatni a klasszikus gobelin sűrű felvetéséből származó előnyöket, sem nem feledtette el azt a levegőt, atmoszférát, amely a vékonyra font, kemény és hosszú elemi szálú gyapjúból születhet csak meg. Jó példája ennek a finom szövésmódnak a Magyarország, a piramis, s nem utolsósorban a pop-artos szövött cigaretták, amely tulajdonképpen piciny felcsavart szőnyegek, füstszűrővel, akár rájuk is gyújthatnánk annyira valószerűek.

Szeretném ösztönözni Lencsés Idát, hogy ne tágítson a finom szövésmódtól, melyet az itt bemutatott munkáiban képvisel. Ugyanakkor előnyös lenne számára, ha témakörét valamivel szűkebbre venné. Wágner és a csomózott „terepasztalra" emlékeztető szőnyeg talán túl tág polarizáció, különösen, ha azok majdnem egymás után születnek. Vagy említhetném, hogy túl nagy a távolság a raszterpontokból megszőtt magyar térkép és Kovács Péter Balázs portréját a P iniciáléba foglaló gobelinek között. Félreértés ne essék nem a konzekvenciát szorgalmaznám, inkább az egy időszakaszra eső egységet az elmélyültebb viszony teremtést, mert nemcsak a mű de az említett viszony is tükrözi, mennyi jött át az ismeretlen túloldalról a mű által. S van-e lehet-e izgalmasabb és hogy a csúnya de oly sokszor használt „igényeltető" kifejezéssel éljek, van-e funkciószerűbb a művészetben, mintha azt érezhetjük, hogy elég sok jöhetett át általa az ismeretlen túloldalról.

Attalai Gábor

KOVÁCS PÉTER BALÁZS

1. Moduláció 1982	66x48	cm	papír, ceruza, színes
2. Horgászállás 1982	68x60	cm	színes ceruza, papír
3. Szembenézve 1982	66x48	cm	papír, ceruza, akvarell
4. Nézőpontok 1983	50x70	cm	ceruza, filc, papír
5. Eltolódás 1981	50x70	cm	ceruza, papír
6. Kitekintés 1981	60x39	cm	ceruza, papír
7. Rendelet 1983	90x48	cm	tempera, papír
8. Mutáció 1983	50x70	cm	ceruza, papír
9. Érzékelés 1983	50x65	cm	papír, ceruza, filc
10. Ellenpontok 1982	50x70	cm	papír, ceruza, filc

...ere the sensation of the net of this body becomes
...sible and going beyond this point we can experience a real
...t now not in the same space but in the reciprocity of it.
...s are of arabesque nature which appear on the canvas as oil
...in offset-prints. Tamás F. Farkas can be said to have chosen
...d way decidedly. Beside his geometric pieces of work, he
...ams figurative compositions e.g. traffic accidents or himself
...a freight train while the emblems of the geometer are flying
...he sky of the picture. The imprint of his seals made for mail-
..., or sometimes his figures drawn with pointillistic method,
...-guns, submerge. As a depression we discuss the question
...nce which the critics mention as a compulsory part of the
...ty. In fact what is and what can a consequent artist be like?
...rtistic career does not exist. And if it seemed to be such it
... artificial make up of the ouvre". Today the so-called con-
...ve lost their credit in the shadow of the new liberating trans-
...eories, and because of this such careers are not worth
...We can say that Style can be manifold, retro-style or
..., if we do not care about consequences and other frust-
...biting elements, the work will always be at least personal

Gábor Attalai

„Possibility"
Exhibition hall of the Budapest Galéria
III., Lajos u. 158.
Graphic: Balázs Péter Kovács
Photo: Attalai Gábor, Vass Kálmán,
Kovács Péter Balázs, F. Farkas Tamás
English text: Péter Szári
Editor: Attila Zsigmond director general

KOVÁCS PÉTER BALÁZS

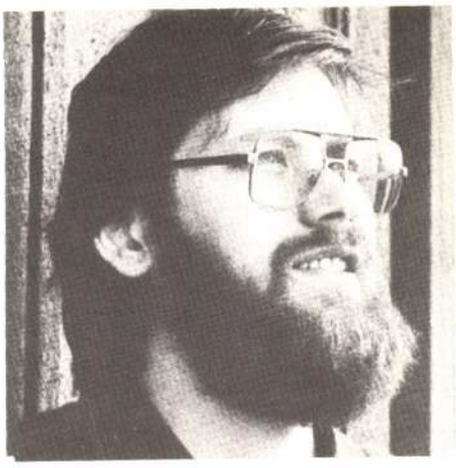

1051 Budapest, József nádor tér 9.

1955 Budapest
1977–1982 Magyar Iparművészeti Főiskola

Egyéni kiállítás
1978–79 Műszaki Egyetem Budapest
1980 Eötvös Klub Budapest
Bástya Galéria Budapest
1984 Fiatal Művészek Klubja Budapest

Csoportos kiállítás
1982 Bartók 32 Galéria Grafika 80–81 Budapest
Győri Galéria
Fiatal Művészek Klubja
Fészek Klub Nemzetközi Bélyegkiállítás
Arteder Nemzetközi Grafikiai Kiállítás Bilbao (Spanyolország)
I. Országos Rajzbiennálé Salgótarján
1983 Art Center Seoul, Korea, nemzetközi
XV. Nemzetközi Grafikai Biennálé Ljubljana, Jugoszlávia
Nemzeti Galéria, Mai magyar grafika és rajzművészet
Hódmezővásárhely, Mindenféle realizmus, Stúdió
Fiatal művészek találkozója, Sportcsarnok Budapest
Ernst Múzeum, Stúdió 83, jubileumi
Gallery Dell Occhio, New York, nemzetközi
Artestúdió Bergamo, Olaszország, nemzetközi
Universidad Autonoma Metropolitana, Mexico, nemzetközi
Cage Gallery, Cincinnati, Ohio USA, nemzetközi
Bellingham, W. A. USA, nemzetközi
Contemporary Arts Forum, Santa Barbara, USA, nemzetközi
Békekiállítás nemzetközi Minden, NSZK
1984 Országos Képzőművészeti Kiállítás Műcsarnok
XIV. Salgótarjáni Tavaszi Tárlat
Duna Intercontinentál, Cziffra pályázat
Wiener Secession, Wien, nemzetközi
Liget Galéria
Struktúra, Pataky Galéria
5. Nemzetközi Miniatűrtextil Biennálé Szombathely
Rajz – Drawing 84 Pécsi Galéria, nemzetközi
Gallery Teco, Italy

BALÁZS PÉTER KOVÁCS

1051 Budapest, József nádor tér 9.

1955 Budapest
1977–82 Academy of Applied Arts, Budapest

Independent exhibitions
1978–79 Technical University, Budapest
1980 Eötvös Club, Budapest
Bástya Gallery, Budapest
1984 Young Artists' Club, Budapest

Collective exhibitions
1982 Bartók 32 Gallery – Graphics 80–81, Budapest
Győr, Gallery
Young Artists' Club
Fészek Club – International Stamp Expo, Budapest
Arteder International Graphical Exhibition, Bilbao, Spain
1st National drawing Biennial, Salgótarján
1983 Art Center, Seoul, Korea – International
15th International Graphic Biennial, Ljubljana, Yugoslavia
National Gallery – Contemporary Hungarian
Graphics and Drawings
Realism of all sorts – Studio Expo, Hódmezővásárhely
Young Artists' Meeting – Sporting hall, Budapest
Studio 83 – Ernst Museum, Budapest
Galleria dell Occhio, N. Y. (international)
Artestudio, Bergamo, Italy (international)
Universidad Autonoma Metropolitana, Mexico (international)
Cage Gallery, Cincinnati, Ohio, USA (international)
Bellingham, W. A. USA
„Peace" Exhibition, Centre of the Communist Youth Association
Contemporary Arts Forum, Santa Barbara, USA
„Peace" Exhibition, Minden Fl Minden FRG
1984 National Exhibition of Fine Arts, Műcsarnok, Budapest
14th Spring Expo, Salgótarján
Cziffra – competition, Hotel Duna Intercontinental, Budapest
Wiener Secession, Wien, Austria (international)
Liget Gallery, Budapest
Structure – Pataky Cultural Centre, Budapest
5th International Miniature Textil Biennial, Szombathely
Rajz – Drawing 84, Pécs Gallery (international)
Gallery Teco, Italy

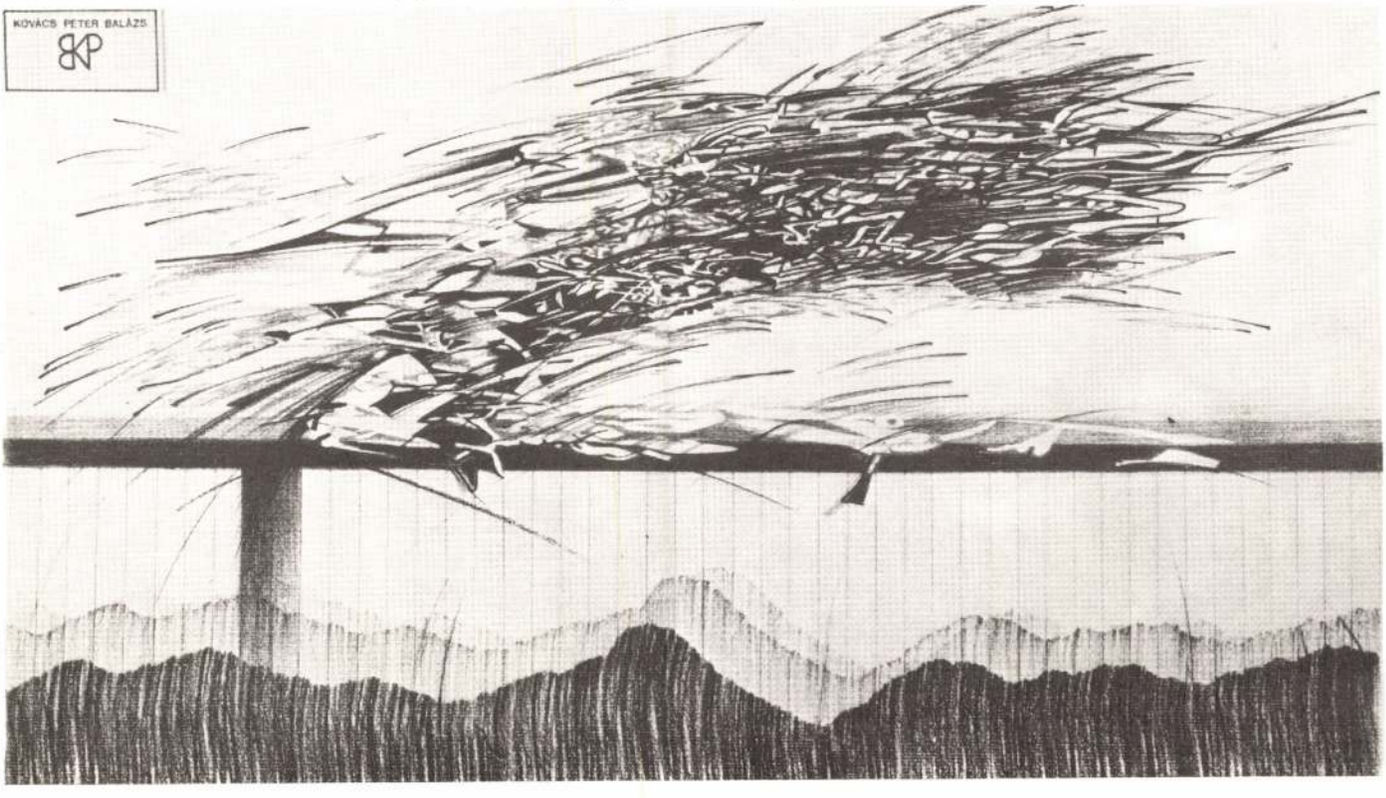

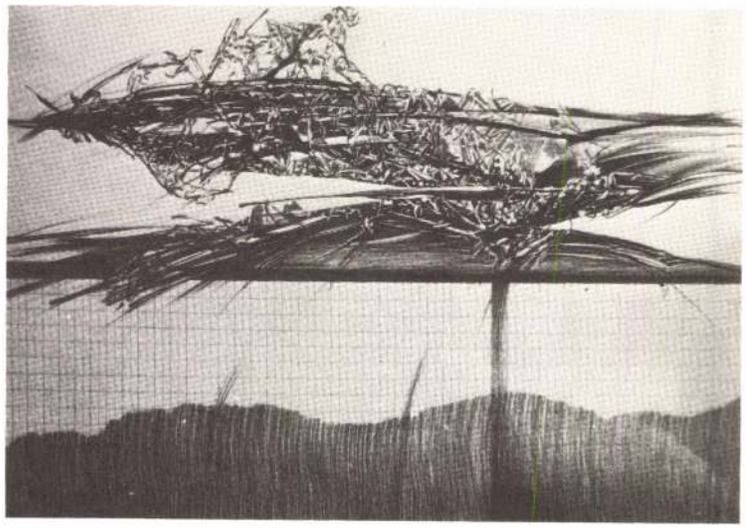

2.

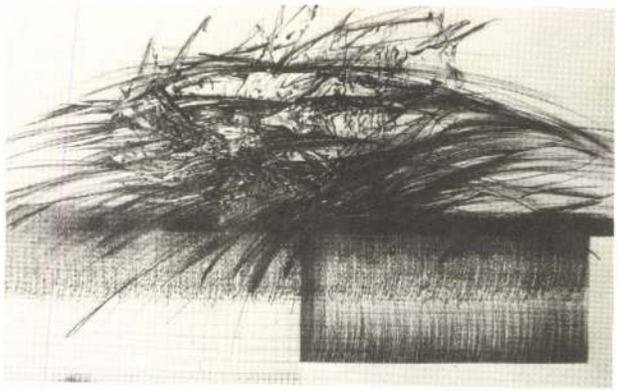

3.

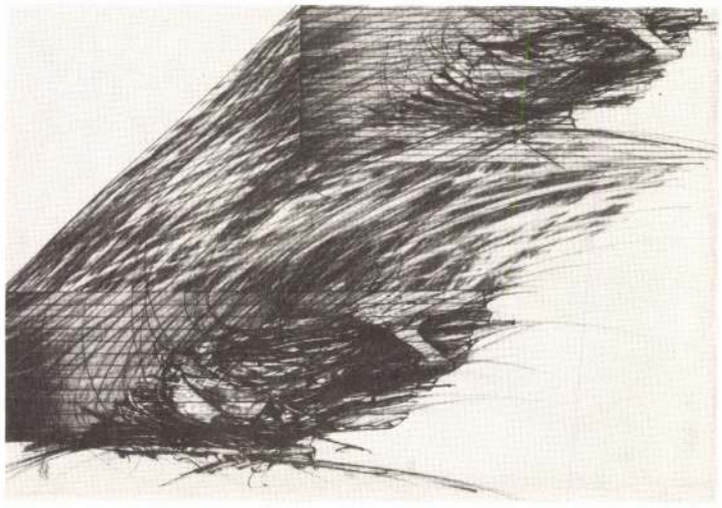

4.

5.

6.

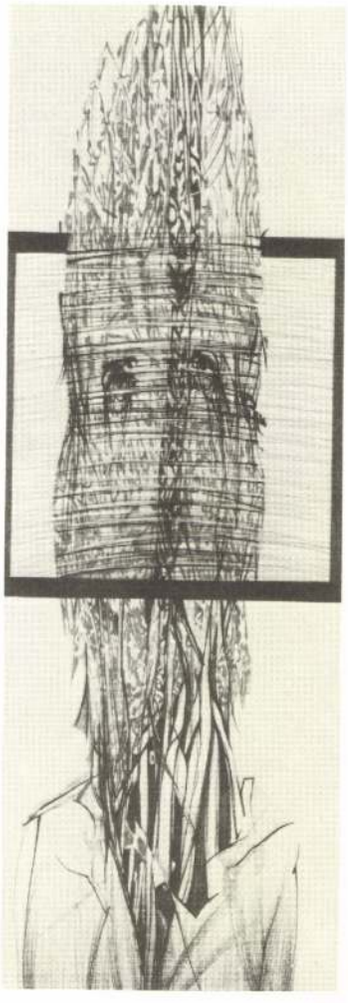

KIÁLLÍTÓTEREMBEN

Grafikai műtermek '91

ÚGY KÖZELEDIK új tárlathoz az érdeklődő nézőt, ahogyan *Árkossy* István szép akvarelljén az *Idegen* közeledik egy fényes ablakú ház felé – nem tudhatja, mi várja ott, mi hívogatja, és megfordítva: a háziak sem sejthetik, mit hoz magával az Idegen: hulló falevelek bánatát-e, vagy talán vidám zeneszót?

A kiállítást a képzőművészek szövetsége Grafikai Szakosztályának körlevele előzte meg, és negyvenhat művész jelezte részvételi szándékát a Képcsarnok Vállalat Vörösmarty téri elegáns termében. Ahhoz, hogy ezt a nyári tárlatot országos keresztmetszetnek tekintsük, a létszám és a művek száma is kevés, ám ahhoz, hogy sokoldalúságában megmutatkozhassék a jelenkori magyar grafika, s kedvet csináljon a hozzá közeledőnek a grafikai műtermek közelebbi megismerésére, felkeresésére, ahhoz jó kezdet.

NÉVSOROLVASÁST tartani nem szeretnék, sem a hiányzók nevét felvésni egy fekete táblára. Örvendetesnek tartottam, hogy egy festő is "feliratkozott" a listára: *Kádár* J. Miklós *Don Quijotéja* még fekete-fehérben is elárulja, hogy ecsethez szokott kéz lendülete vitte. Ugyanakkor – ha már a műfaji közeledésekről esik szó – festőibb lett az egyik legrajzosabb grafikus: *König* Róbert, akinek főleg fekete-fehérben alkotott, sűrű rajzai oly jellegzetesek, hogy akik egyet-kettőt láttunk közülük, tévedhetetlenül felismerjük: most tágasabb egek alatt, a háttér fekete foltjának nagyobb teret szánva, nagyobb szerepet szabva, játszatja le zsugorított előtérben régi kedves témái közül például a *Hastingsi csatát*.

Ámde kezdjük mégis az elején ezt a „tárlatvezetést", ott, ahol belép az ajtón az Idegen, hiszen az első impresszió igen fontos. Jól tudja ezt *B. Supka* Magdolna művészettörténész, a kiállítás rendezője – és a zajos térről a csend világába vezet be. *Molnár* Péter leheletfinom drappos *Csönd* nyomata, illetőleg *Klossy* Irén hajszálvékony vonalainak fátyolos szövedéke *(A múlt emléke)* alkalmas arra, hogy az érkezőt a még kintről magával hozott tempó lelassítására bírja. Azután majd fokról fokra fel fog hangosodni e terem falainak felénk vetülő hangja, mind harsányabb színek szólítanak meg, miközben a tárlatrendező olyan közbülső ötletek megvalósítására is módot talál, mint annak bemutatása, hogy ugyanazt a témát miként fogalmazza meg a végtelenül sok színes vonal "szalmakazlaival" egyéni kifejezési módot teremtő *Kovács* Péter Balázs, és kafkai szomorúságú rovaremberével a Jugoszláviából mintegy tíz éve áttelepült *Benes* József, akinek "magával kötve, mint a kéve"-zsákfigurái a maguk eredetiségében és változatosságában ismerős részvevői a hazai képzőművészeti kiállításoknak (*Vízparton*, illetőleg *Parton*).

A POLITIKAI VÁLTOZÁSOK jeleit nem „illendő" ma már műkritikának észrevennie sem – visszahatása ez az egykori túlpolitizáltságnak –, mégis, miután a grafika gyors műfaj (s a plakáttal, a karikaturával határos), megpróbáltam e régi rossz „szempont" alapján is nézelődni a tárlaton. *Ábrahám* Ráfael egész sorozatot szentel a *Csillaghullás* élményének, a tőle megszokott magas szakmai színvonalon, meditálva a jelenségek fölött, a mélyebb filozófiai összefüggéseket látva, láttatva. *Zala* Tibor, ellenkezőleg, azzal „politizál", hogy nem politizál, hanem megannyi korhoz kötött mű után a régi énjét keresi (*Régi rajz*). A Kolozsvárt született, Romániából nemrég áttelepült *Nagy* Stoica Georgeta új hangot hoz a szorongásos álmok rögzítésében: a hasonló élményeket másként megfogalmazó motivumzuhatagot (*Emlékhatár, Határeset*). A marosvásárhelyi születésű, ugyancsak áttelepült *Borgó* (*György* Csaba) szintén nyeresége a hazai képzőművészeti kultúrának – furcsa, mirói játékosságú, titokzatos rajzaival. *Butak* András, aki épp tíz éve érkezett, az egyetlen a tárlaton, aki átlép műfaji kötöttségeken és meghatározatlan tárgyú, valamiképp rossz emlékeket ébresztő grafikák mellett (mit ábrázolnak vajon? felrobbantott bunkert? használhatatlanná tett krematóriumot? *A hely emléke* a címük) tárgyai is kiállít, egy *Doboz*-sorozat részeit, a doboz ódon könyvre hasonlít inkább, s ha kinyitjuk, talán csontváz van benne, ama riasztó angol megfigyelést illusztrálva, hogy minden család őriz csontvázat a szekrényében? (Lehetséges, hogy a teremben ez a legdirektebben politizáló mű?)

S ha a már Magyarországon alkotó új művészek néhányszavas bemutatásának – nem puszta udvariasságból – nagyobb teret szenteltünk, köszöntsük még ezeken a hasábokon a Franciaországból a szó szoros értelmében hazaszaladt *Csorba* Simont, aki saját meghatározása szerint "futóművész", s ugyanakkor tehetséges festő, a gesztusfestészet művelője. Néhány munkáját évekkel ezelőtt Párizsban láthattam, most meghatottan álltam aprólékosan míves festmény„firkája" előtt, melyen a hazafelé araszolgatás (1735 km-es futás 28 nap alatt) egyhangúságát festette meg – s a hosszútávfutó magányosságát.

NEM SZÁMOLHATTAM BE minden műről, jóllehet van itt régies hangulatú táj, vízeséssel (*Csurgói* Máté Lajos) és a még mindig modernnek számító média, a film hatásáról – a filmszalag pergésének „csodájáról" – tanuskodó sorozat (*Hegedüs* 2. László), hogy a két végletet említsem. E kettő között helyezkednek el a dekorativitástól az absztrakció küszöbére elérkezett *Kopasz* Márta és a barokk első mesteréhez „visszahátráló" *Kéri* Imre, aki *Caravaggio* műveit elemzi triptichonjain. Az elvonatkoztatás határán jár *Rátkai* György, meglehet, a régészet iránti érdeklődése finomítja-tágítja látásmódját. Térhatású gyöngéd absztrakcióival tűnik ki *Parádi* Tamás.

„Milyen izgalmas festő lett *Stefanovits* Péter!" (Rajzolóként is érdekes volt) – gondoltam magamban, jóllehet nem értem *Ősi szeizmográf* című sozatát, s közben rájöttem, hogy izgalom, vagyis új kísérletek nincsenek ezen a tárlaton. Még az anyaggal való próbálkozások is elmaradnak, talán egyedül *Kunt* Ernő *Soproni udvara* az, amelyen a téma nyugalma ellen hat a nyugtalanító cinkmaratás.

Marad a megbízható minőség. *Maracskó* Gabriella szálkás tusrajzai, *Almásy* Aladár lírai látomásai (*Sámson és egy filisteus!*), *Engel Tevan* István groteszk illusztrációi E.T.A. *Hoffmann* novelláihoz, *Olajos* György őskori fossziliákat áhítatosan „feltámasztó" rézkarcai, *Sulyok* Gabriellának ősanyánk willendorfi idomait költészettel körüludvarló rajzai, *Sáros* András Miklós dús és gyönyörű trópusi fái...

Ember Mária

(A Grafikai Műtermek '91 kiállítás a Csontváry Teremben július 20-ig tekinthető meg.)

SCHILLER
OPEL GM
MÁRKAKERESKEDÉS
DRÁVA AUTÓ KFT.
JÚLIUS 12-ÉN, 13-ÁN, 14-ÉN,
PÉNTEKTŐL VASÁRNAPIG
A HASZNÁLT AUTÓT
VÁSÁRLÓ ÜGYFELEKET
5%-OS ENGEDMÉNNYEL VÁRJA
A XIII. DRÁVA UTCA 17. ÉS A XIII. VÁCI ÚT 113.

KOVÁCS Péter Balázs

KOVÁCS PÉTER BALÁZS

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1982 JUN 18

1021

Kovács Péter Balázs rajza

KAMARÁS ISTVÁN:

LÉPJÜNK, DE LÉPRE NE ME

Olvasótáborban

A fényképen szavalókórus. Akkor már ötödik órája tegeződtünk a *szépreményűekkel* (Bakonyoszlopon így nevezzük az olvasótáborba érkező szakmunkástanulókat minket pedig ők oszloposoknak), akik elfogadták, de még nem nagyon mertek vagy tudtak élni ezzel a lehetőséggel. Észrevettük, hogy / többen önkénytelenül „nevelőtanárnak" szólítanak bennünket. Így aztán az esti

leggyengébb láncszeme, de éppen abban a láncszemben bízik legjobban.

Képeket rakosgatok, jegyzeteket rendezgetek, leveleket olvasgatok, vitákat idézek fel. Lelkiismeretvizsgálatot tartok tizedik olvasótáborom előtt, az olvasótáborok

olvasótábor programjában, melynek vezetői Madár János és Kerek Lajos. Miért merik nyitva hagyni a kérdéseket? Mert bíznak a folytatásban. Bíznak azokban a 12-13 éves gyerekekben, akikkel együtt vágnak neki a helymeghatározásnak. Ahol az én-tudat, az együttérzés, a közös öröm, közös kudarc, az empátia, az azonosuló képesség, az önkontroll, a közös-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 217-748, 340-726

Kovács Péter Balázs, grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM
1982 NOV 19

1021

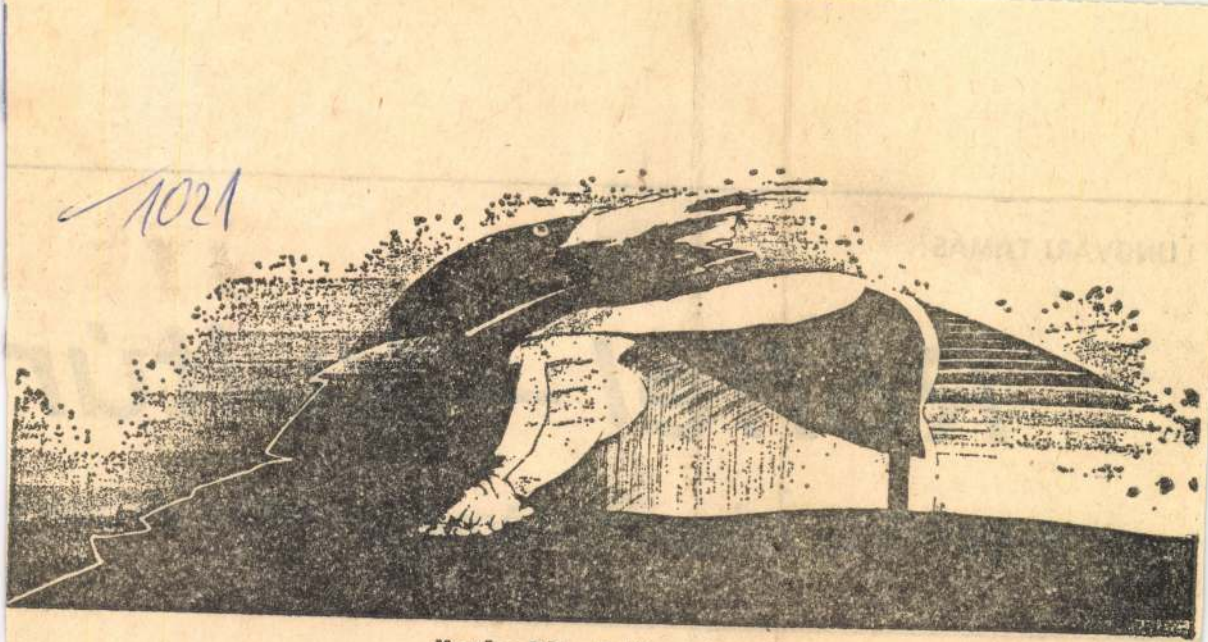

Kovács Péter Balázs rajza

UNGVÁRI TAMÁS:

Rőffel – kultúr

A kortársi magyar drámairodalom érdekv

Kovács Péter Balázs [grafikus]

Kovács Péter Balázs fotográfikája

12

Élet és Irodalom, Bp. 1983. júl 8. XXVII/27

idejében odajárult: Kassák.
ozdulatlanul ült, méltóságo-
de megközelíthetően. Akkor

Kovács Péter Balázs, grafikus

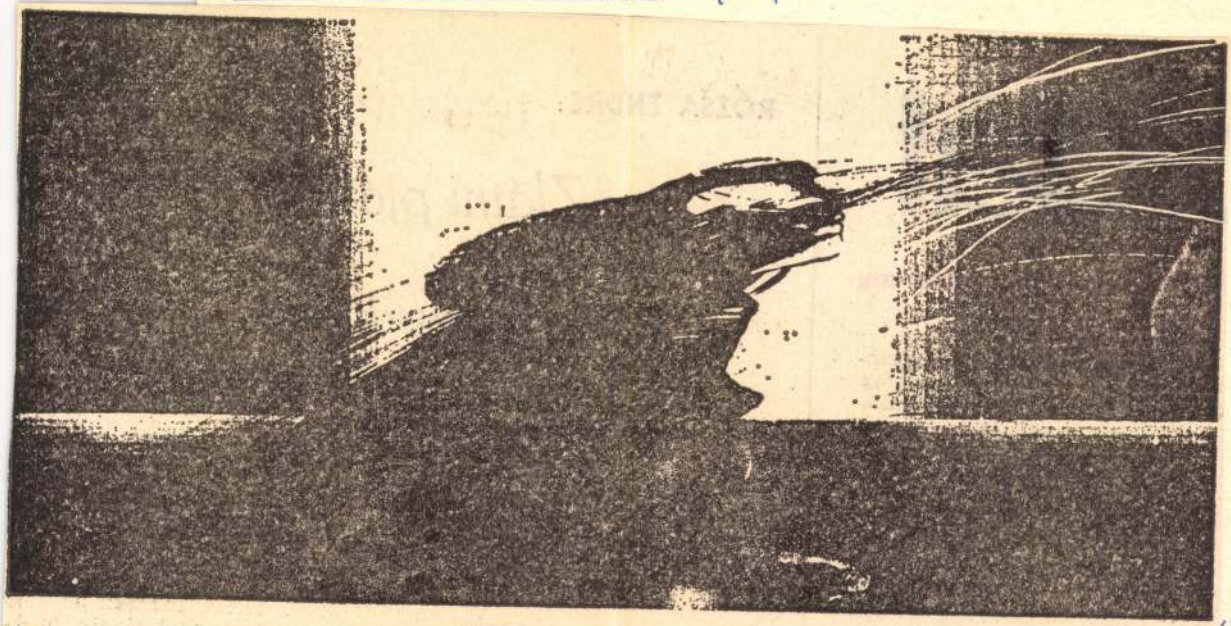

Kovács Péter Balázs rajza

10

(XVII/3

Kovács Péter Balázs, grafikus

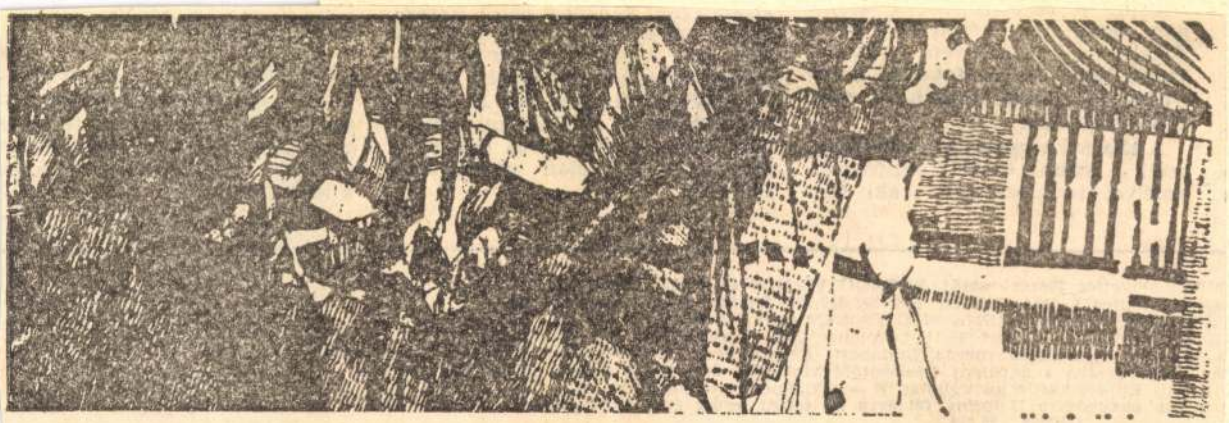

Kovács Péter Balázs rajza

Kovács Péter Balázs: Rajz

15—

Élet és Irodalom, Bp. 1983. nov. 18. XXVII/46

ben, vörös faroknak, mi?

– Nehéz kérdés — törlöm vere
ező homlokom —, a dolog...

– Tudom, a dolog összetettebb
yorosan néz rám, most ő ver
vállon: — Ne fáradj, ne m
rázkodj. Űrhajóval jöttem, ne
athúszassal.)

MEGJELENIK

MINDEN

PÉNTEKEN

16 OLDALON

Kovács Péter Balázs, grafikus

Kovács Péter Balázs rajza

6.

XXVII/10

jongtam az apácákért,
szemmel járkáltak az
zőt borítottam a fe-
utánoztam őket, mit
llási és nemi különb-
nak készültem. A kol-
e közölte: hatéves ko-
áca szeretett volna len-
úgy vélekedtem, több
álam. Ötvenhatban elő-
erlapja, azt írták róla,
folyás alatt áll, kisgye-
apácának készül. Az
om nem járt a kezem-
s töprengek, mi lehe-

tegek attól, hogy egyet-
sen kiválasztott tulaj-
lapján ítéljenek meg.
yakran én is így ítélek
t. A lélek védekezik:
tudomást venni arról,
n ember magában hor-
ész világ bonyolultsá-
önben az emberi kap-
ír a legegyszerűbb is, a
olat. Jó házasság, rossz házasság — osztályoznak az együgyű lelkek. De hát mit nevezünk jónak? Jó és rossz nem egymásba rakható bűvös dobozok-e, hogy a jóban rossz, a rosszban jó, és így

Lacza Márta rajza

(Folytatás a 6. oldalon.)

Kovács Péter Balázs, grafikus

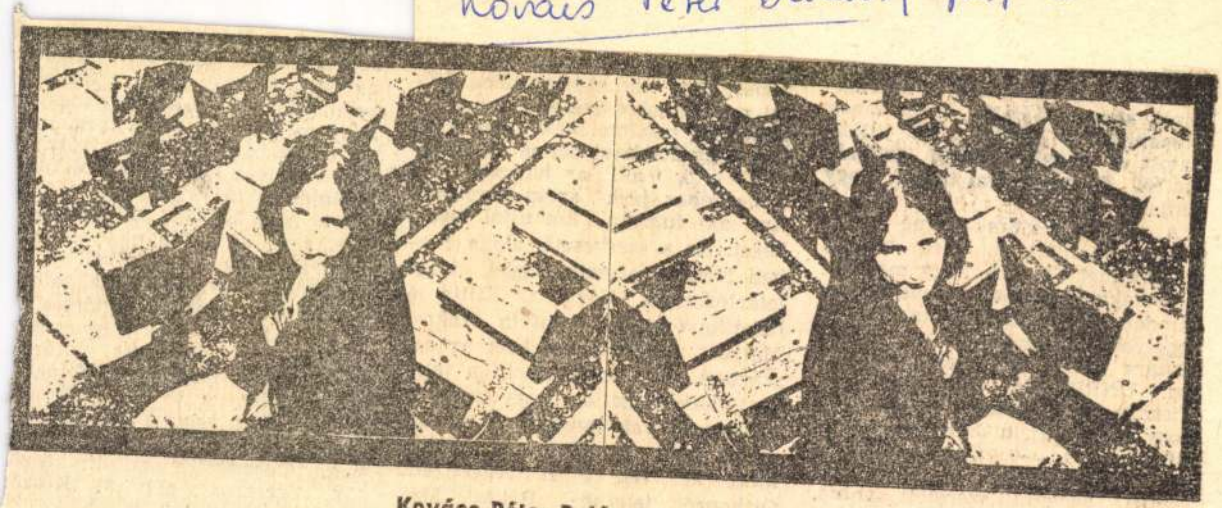

Kovács Péter Balázs: Beavatkozás

Kovács Péter Balázs. Beavatkozás

16

Élet és Irodalom Bp. 1983. jún 3. XXVII/22

elvtárs. — Felállva. Mereven. „É
egyébként?" kérdezte szöglete
arccal. Az ablakon túl a folyó be
borult! Se víz, se ég. Úgy megy e
hogy még azt se tudta meg, mié
csalódtak benne? Miért hívták? I
mi lesz most, ha a belépőcéduláj
előkotorja. Aláírják neki? A ti
kárnő nem köszön? Köszön? —
bűn, amit az anyja ellen követ
el azzal, hogy... — Mivel is? M
kor? Most?! — Amit elhallgatott
— Dániel a magas elvtársra r
zett, a nefelejcskék zománcos
kintetbe. Az új-magas elvtársn
na végre! — Mondta Dánielnek
megveregette a vállát. Kikísér
Kezet fogott vele. A kilépőcédul
aláírta, de meg se nézték a kap
ban. Messziről mondták: köszö
jük, Szerencsés elvtárs! Köszö
jük.

Kovács Péter Balázs, grafikus

14.

XXIX/41

Kovács Péter Balázs: Öregség

(Kellő történelmi ismeretek nélkül azt sem értettem soha, hogy a hétnek miért éppen csak hat napján jelennek meg a napilapok. Tudom, hogy most már sokba kerülne változtatni rajta. De hogyan alakult ki a mai helyzet?)

A második kérdésre viszont már [illegible] válaszoltak. Időről időre

res. Ezért a hétről adásszünet csakúgy, mint a hét többi napján szerzett rossz tapasztalatai bizonyos jellemerősítő hatással vannak rá: nem mond le a rádióról, a könyvről, a színházról, a jobb moziról, vagy ha igen, akkor legalább rossz szívvel. Esetleg könnyebben

mor is enyhíthető, mint- t bordélyházak találhatók. sétlen nevelőnk gazdája, von nagy ezt az apró lehetősé- ajnálja hősünktől, akit pe- sten is alattvalónak terem- hisz vágyai nem terjednek zólásbeli nyomtató ló igé- A nevelő tehát — gazdája sága miatt —, nem mehet bergbe, lázad tehát, a maga ói módján. Botrányt okoz: megerőszakolja az őrnagy , majd a helybeli iskolames- mleányát. Szexuális rémtet- serűen megbánva tragikus se csúcspontjaként kiheréli A megoldás erkölcsi sikert nevelő most már baj nél- szkedhet a világba. A darab ménye több szálon fut: így a kiherélés mellett tanúi le- a többi szereplő lelki, szel- megrokkanásának. Előbb- mindenki megadja magát a nes rabszolgaságnak — mely is biztonságot, idilli békét A színmű újdonsága: nem óriát az egykori lázadók fe- je köré. Brecht nincs túlzottan meghatva hősei vad indulataitól. Elemzi lépéseiket. Pontosan, kíméletlenül. Az eredmény siralmas: ahol a szellem szolga, ott a lázadás csupán az ösztönök anarchikus módján valósul meg. E kirobbanás

karóznak a pesti utcán, bábu lefütyi ladó járókelő kéz (talán L a díszletterve nikai segédle házsor-homlo megnézzük, eszünkbe se nosztalgiára jobb a paród mének — T bizonyos pil hogy a szính a Miller-, V matt-darabok évvel ezelőtt.

A legendás szerzők — S *Szikora Jáno* deznék, hogy akkor, amik Kennedyt, fő ból Hruscsov ga-folyót, Ga be, Armstron etnamban há meghalt Bol Párizsban '68 eléggé csípős rendezték meg Néztük a tele münket az iz tunk Szörény stílusán, a dö csi Bélát, fő hogy kivárjul

Kovács Péter Balázs, grafikus

Kovács Péter Balázs fotógrafikája

16

8 XXIX/45.

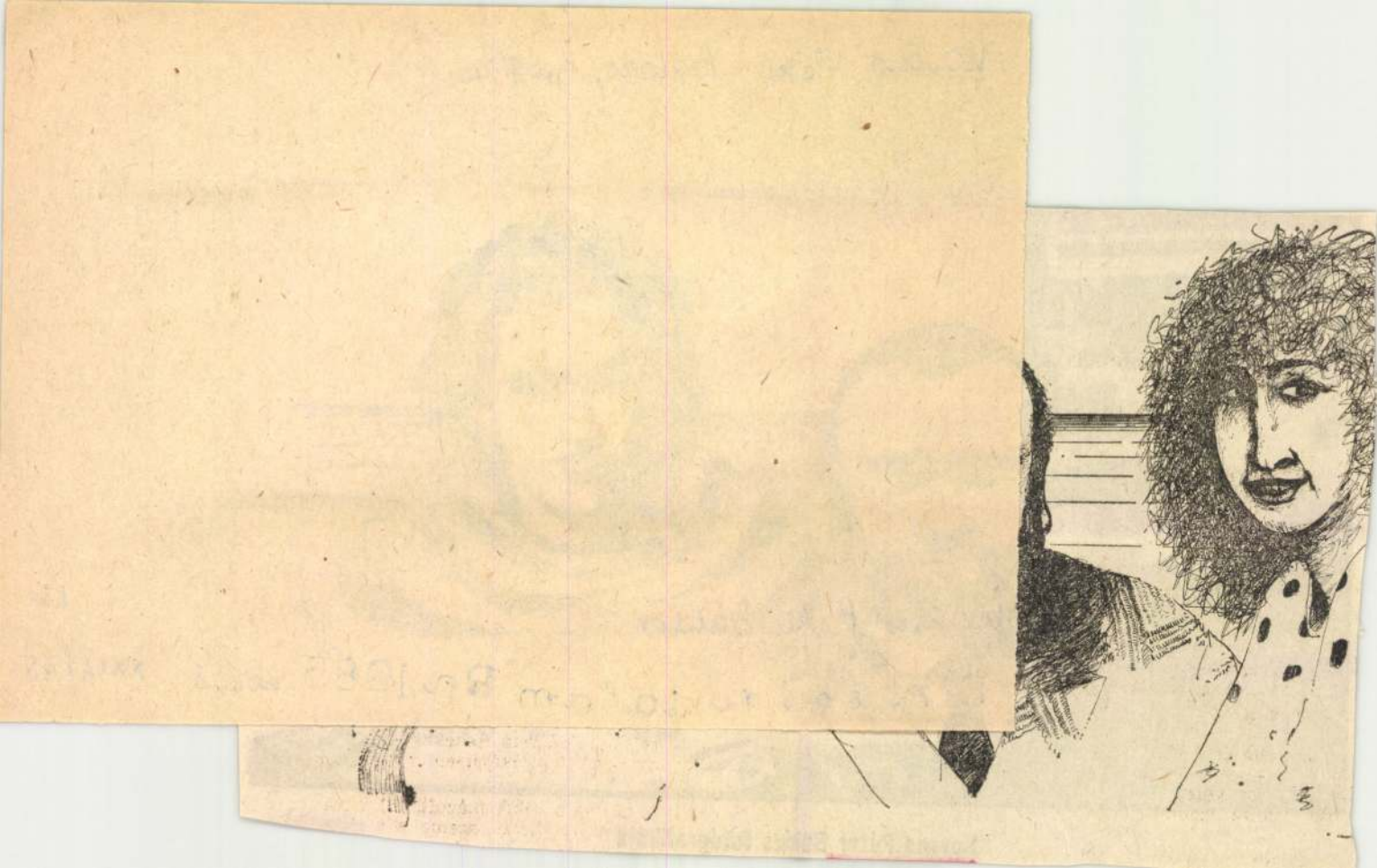

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kovács Péter Balázs, grafikus!

ÉLET ÉS IRODALOM

1983 NOV 18

1021

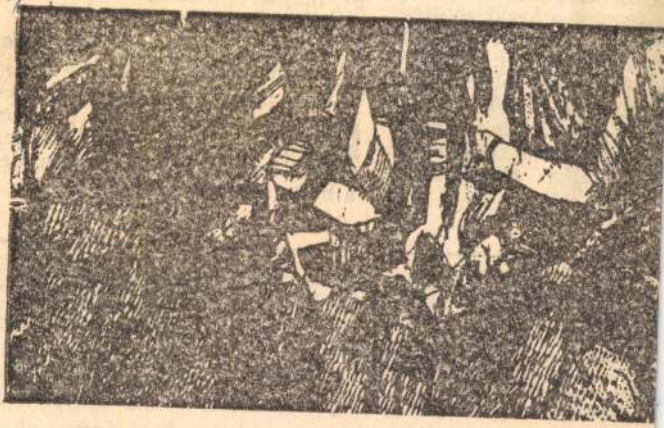

Kovács Péter Bal

1983. NOVEMBER 18.

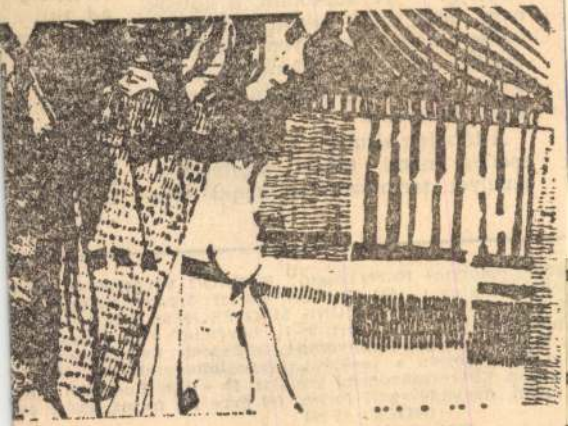

ázs rajza

EMBER 18.

Kovács Péter Balázs

Kovács Péter Balázs grafikája

Magyar Nemzet 1987. IX. 7.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kovács Péter Balázs
grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1984 JAN 05

1071

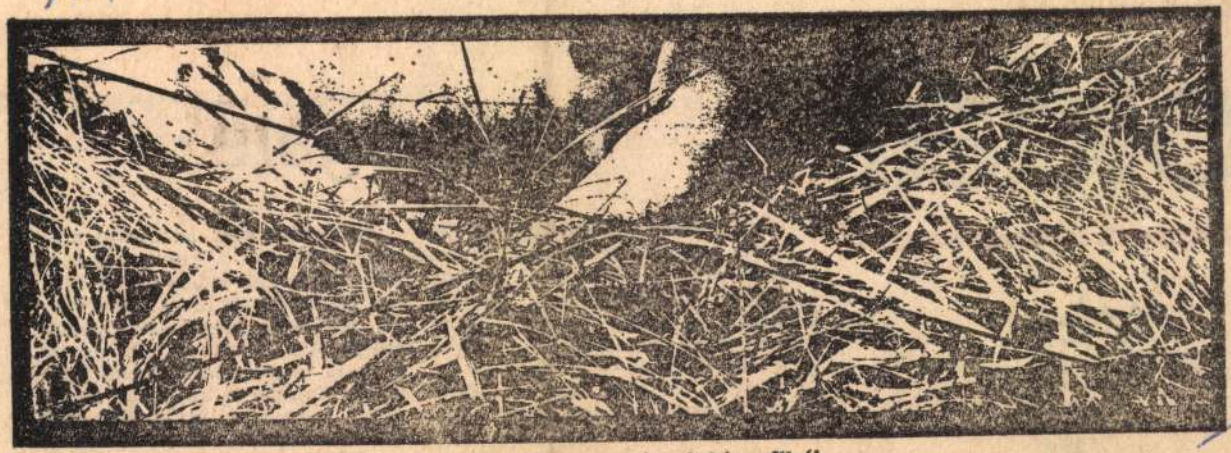

Kovács Péter Balázs fotógrafikája

oldal

Wassergate

Szilveszter éjjelén, úgy tíz óra körül csöngettek nálunk. Magas férfi állt az ajtóban, fölhajtott gallérú ballonkabátban, szemébe húzott kalapban. Nagyon mély, rekedt hangon üdvözölt: „Deep Throat vagyok — mondta. — Bizonyára hallott rólam." Erről biztosítottam, hiszen egyik kollégám hetek óta ígéri, hogy megnézhetem videón a Deep Throat című szexfilmet, melynek főszereplője Linda Lovelace. Ő is ott volt a vendégek között, de nem ő volt az, hanem Bernstein és Woodward, a Watergate-botrányt leleplező újságírók. Ők is ott voltak, de nem ők voltak azok, hanem Nixon és Agnew, akik ellen a botrányt leleplezték. Ők is ott voltak, de nem ők voltak azok, hanem Kissinger és Ford, akik Nixon és Agnew után következtek. Ők is ott voltak, de nem ők voltak azok, hanem Carter és Mondale, akik Kissinger és Ford után következtek. Ők is ott voltak, de nem ők voltak azok, hanem Reagan és Bush, akik Carter és Mondale után következtek. Ők is ott voltak, de nem ők voltak azok, hanem Clinton és Gore, akik Reagan és Bush után következtek. Ők is ott voltak, de nem ők voltak azok, hanem Bush és Cheney, akik Clinton és Gore után következtek. Ők is ott voltak, de nem ők voltak azok, hanem Obama és Biden, akik Bush és Cheney után következtek. Ők is ott voltak, de nem ők voltak azok, hanem Trump és Pence, akik Obama és Biden után következtek. Ők is ott voltak, de nem ők voltak azok, hanem Biden és Harris, akik Trump és Pence után következtek. Ők is ott voltak, de nem ők voltak azok, hanem Trump és Pence, akik Biden és Harris

Kovács Péter Balázs, [grafikus]

Kovács Péter Balázs fotógrafikája

Kovács Péter: fotógrafika

10.

Élet és irodalom Bp. 1984. jan. 6 XXVIII/1

ate

ám nem az apám, ma-
vízió vígjáték. Fiú sze-
, aki másik lányt sze-
okkant hirdetésére vas-
etes jelentkezik, vakok
t játszanak, csöves ti-
neghasonlik állami gon-
jával és anyjával, de ki-
gy igazi atyja volt hor-
ornok. A végén együtt
. Életszag, nagyon sokat
etni.

Kovács Péter Balázs, grafikus

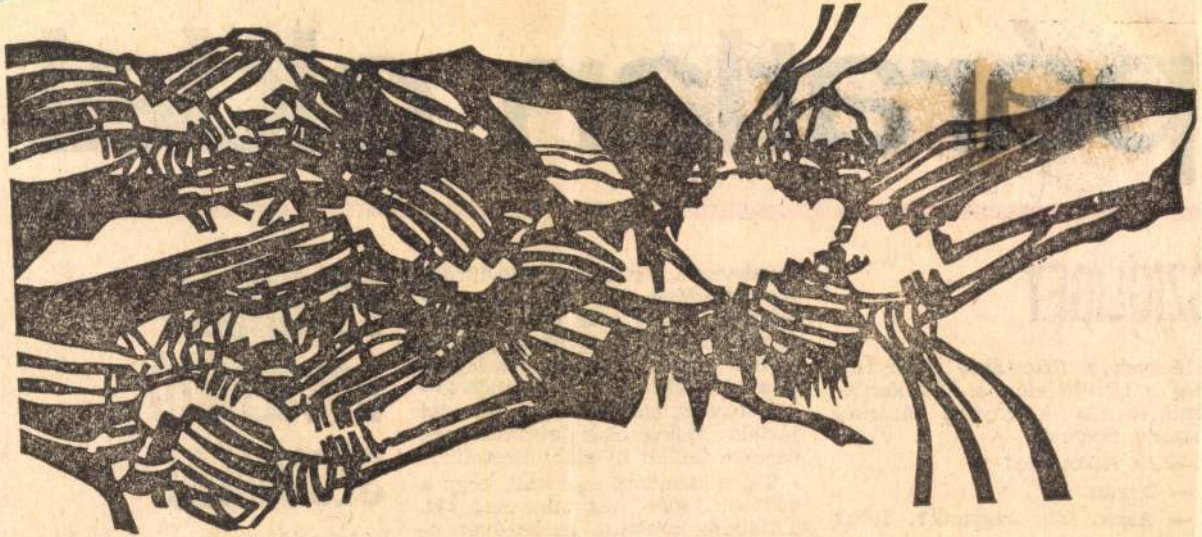

Kovács Péter Balázs rajza

10

30 XXVIII/13

dal

ÖNSÉG-
SZANTÓ
LGÁLAT

dő anyát — hatodik hónap-
t — a rokonai meghívták
rra. Anyuci, hogy simán
helyjegyet vásárolt, oda-
ékéscsabára

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 334-548, 340-726

Kovács Péter Balázs, grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1984 MÁR 30

1021

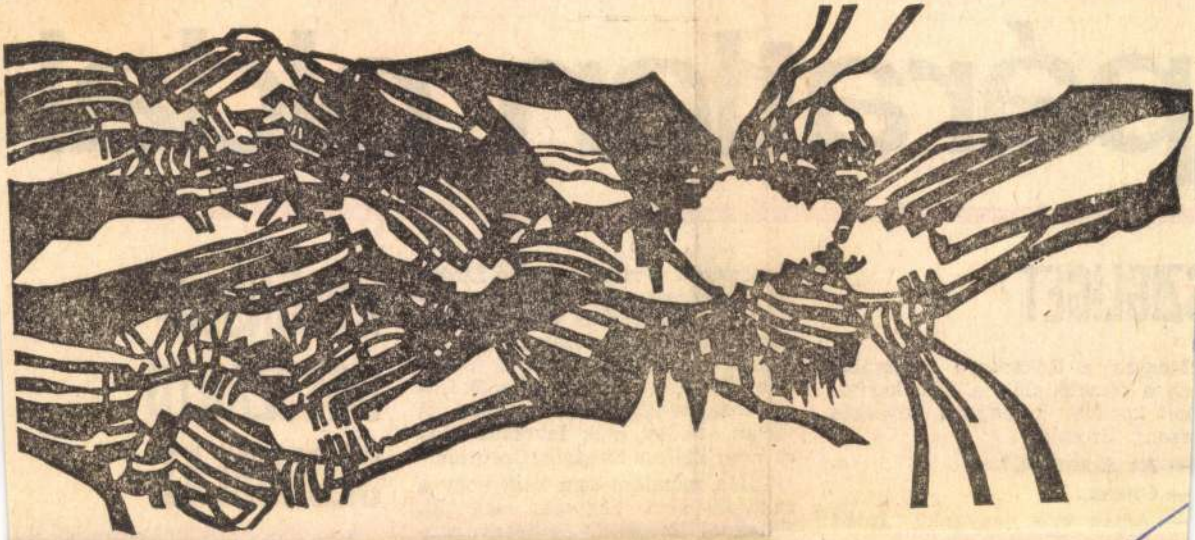

Kovács Péter Balázs rajza

páratlan

SZIGLIGET

Megyek a Rókarántó irányába. ég a temető előtt a ház, keríténél kockás kötényben kövérkés szony. Szemlél.

— Az Alkotóbul?

— Onnan.

— Aztán mik vagyunk? Írók? stők? Színésznők?

— Írók.

— Aztán hogy hívnak bennün-

megértéssel a ruhában való fürdőzés terjedését. Egy vasárnap délelőtt — ekkor már vagy tizenötezren pihentek az északegyházi tavaknál — meztelen rendőrök lepték el a környéket. Az ott pihenők közül sokakat igazoltattak, s még jól jártak, akiket csak levetkőztettek és nem kellett bírságot fizetniük.

Talán mondani sem kell, hogy a ruhások sem hagyták magukat. Tiltakozó leveleket és beadványokat gyártottak, emellett orvosi szaktekintélyek véleményét szerezték meg arról, mennyire egészséges

KÖZÖNSÉG-BOSSZANTÓ SZOLGÁLAT

A leendő anyát — hatodik hónap ban volt — a rokonai meghívtá disznótorra. Anyuci, hogy simá utazzon, helyjegyet vásárolt, ods

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR HÍRADÓIRODA
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kovács Péter Balázs
grafikusművész

ÉLET ÉS IRODALOM

1982. SEP 2 4

1021

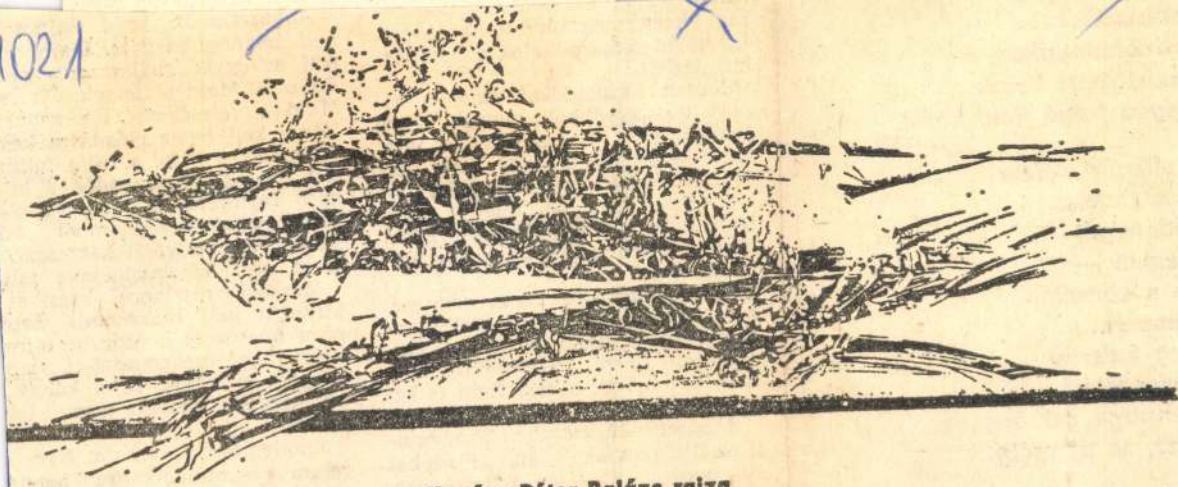

Kovács Péter Balázs rajza

eresztöltés . . .
di kézimunka:
rakötözött kezek.
gyán forgó Föld körül.

elúszik előlem
artszakasz,
édességét
emen —
ó a környél!
emberi . . .
eg eszerint
alapzatát;
énsárga vér bugyog,
ze, az új esély.

zom, hogy r
Így talán kir
lási lázból.

Nejem ba
nőtt tornaci
öröklődnek.
kettő-kettő k
egy. A „kett
log, hiszen mást hordanak a pályán, mást a tornateremben. Pénztárcám felől mégis sejtelmes nyilallást érzek.

Szeptemberre jeleztem, hogy megyek jeles orvosomhoz. Felhívom, nem volna-e alkalmas holnap. Sajnos, nem ér rá, vásárolnia kell. Nem is kérdem, kinek. Neki is két gyereke van.

Augusztus 28., szombat. Tanévnyitó az általános iskolában. „Piros betűs ünnep . . .” — így a beszédben. Fiamon sötét böjti hangulat uralkodik el.

kező rajzórára. A tempera olv
tán aggódom. Fiamból ed
hiányzott a művészi készség,
szont az iskolaköpenyét félte

Műszaki rajzlapra kocsikat
hintókat kell ragasztani. Szor
rúan búcsúzom a Magyar műve
déstörténet megkopasztott lap
tól. Azt mondják, ritka könyv.
mit tegyek: másutt nem lel
hintót.

Szeptember 1., szerda. Nem s
retem a „nulladik óra” fogaln
Ilyenkor a lányok hajnalok haj
lán kelnek, s egész nap álmos
Én is az vagyok. Elmentem

Kovács Péter Balázs

Hétfő, 1987. március 30.

A Magyar Nemzet Galériája

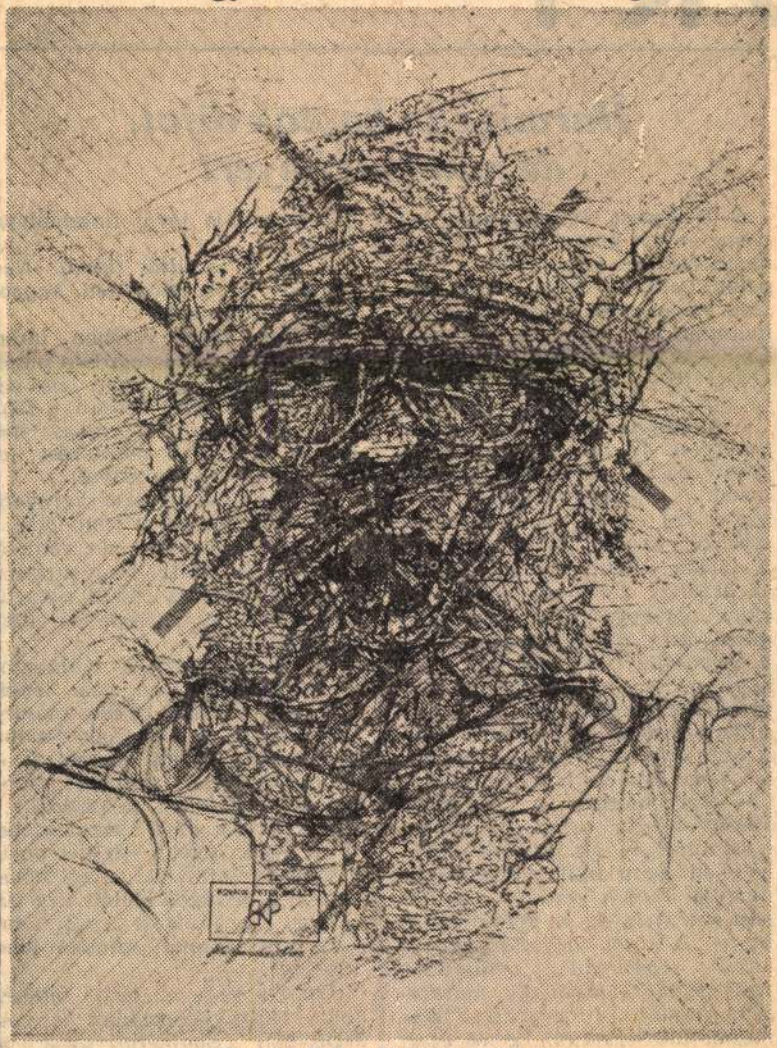

Kovács Péter Balázs grafikája

szek — s a lelátókon, az asztalok között több ezer, igazi fesztiváli hangulatot élvező érdeklődő.

A labdajátékok csarnokában, a Budapesti Tavaszi Fesztivál nyílt sakktornáján, szinte tapintható a csend. A hosszan elnyúló asztalokon 194 sakktábla mellett tizennyolc ország 388 versenyzője. A táblák fölött elmélyült arcok, az asztalok körül zajtalanul suhanó, egy-egy érdekesebb játszmánál megtorpanó sakkrajongók. A véletlenül betévedőket is megkapja a terem hangulata; vagy visszafordulnak, vagy elcsendesülve olvadnak be a sétálók közé. Hosszú órákon át egyetlen hangos szó nem zavarja a versenyzőket.

— Azt hiszem, a harmadik Fesztivál-torna után nyugodtan elmondhatjuk, ez Európa egyik legjelentősebb nyílt versenye — mondja *Osváth* András, a Sakkélet szerkesztője, a kiváló szakíró. — A közel négyszáz sakkozó között tizennyolc nemzetközi nagymester, hatvanhat nemzetközi mester és negyven FIDE-mester ült asztalhoz. Éppen ezért fájdalmas, hogy az élvonalbeli magyar sakkozók közül alig néhány indult a tornán. Így aztán

vagyok, de már januárban eldöltt hogy a Fesztivál-tornán részt veszek, s csak jóval később, a földvári zónaversenyen, hogy mé egy nehéz páros mérkőzést kel vívnom *Verőci* Zsuzsával.

— *Biztos, senki sem haragszi meg, ha ezt a tornát lemondod* ..

Kissé meglepődve néz rám:

— De hát miért? Nagyon szíve sen játszom, csak éppen, nem tu dok olyan jól szerepelni, ahog szeretnék ...

És megy vissza a táblájához mert ellenfele jelzi, már lépett Az első asztalnál boldog mosoly lyal áll fel a jugoszláv *Barlov* a döntetlen az első helyet és — a hetvenötezer forintot jelent számára. Befejezi játsztmáját a tornán „részt vevő" sakkautomata is. Nyert ugyan egy-két parti a verseny során, de a legjobbaknak még nemigen kellett tőle tartaniuk. Úgy tűnik, a beprogramozója nem számolt minden lehetőséggel ...

Lassan vége a nagy tétekér folyó többi játszmának is. Az NDK-beli *Tischbierek* győz az angol *Levitt*, *Tolnai* Tibor — a szurkolók őszinte örömére — a

KOVÁCS Péter Balázs
ÉS 1993. jan. 15.

Kovács Péter Balázs rajza

lenne, de sokan bíznak benne, hogy mégis az. Az is szokatlan, hogy nem privilégizált családi háttérből jön: apja meg születése előtt meghalt, nevelőapja alkoholista volt, gyermekkorában az udvaron volt a budi, és féltestvére kábítószer-használat miatt ült börtönben. Hátha nem felejti el, honnan jött.

Az új történelmi korszak, a Clinton-éra másságát azzal is szimbolizálni akarta, hogy amikor a választási győzelem után először ment el Washingtonba, ellátogatott a főváros leglepusztultabb, legveszélyesebb negyedébe, hogy megmutassa: törődni fog a kisemmizettek, lecsúszottak helyzetével. Azt is tüntető gesztusnak szánta, hogy feleségével és népes kíséretével nem a Blair House-ban, a kormány hivatalos vendégházában szállt meg, hanem egy közeli, szerény szállodában.

A választások óta eltelt néhány hétben Clinton egyik legfőbb gondja, hogy lehiggassza az óriási várakozást, hogy figyelmeztessen: nemhogy elnökségének első száz napjában, de még első évében sem biztos, hogy lényeges javulást tud előidézni az amerikai gazdaságban. Mindenesetre Clintonnak nagy malaca van: tegnap hozták nyilvánosságra a harmadik negyedév gazdasági mutatóit, miszerint hosszú idő óta először mutat a GDP (össznemzeti termék) ugrásszerű növekedést — a beharangozott 2,7% helyett 3,9 százalékot. Ez azt jelenti, hogy Clintonra kevesebb nyomás nehezedik majd az első időben, és lehetősége nyílik arra, hogy a hosszú távú stratégiájára koncentráljon.

amerikai popikonok halhatatlan hőse. Alig múlik el olyan hét, hogy ne jelenne meg valamelyik pletykalapban: Elvis él, Elvis megjelent valakinek az álmában, és beszélt hozzá, vagy hogy valaki be ne vallaná, neki is Elvis az apja. Mintha Clinton, a kései Elvis, sőt egy új Kennedy, azt hirdetné: semmi sincs veszve, nemsokára minden *hanky dory* lesz. Új korszak köszönt be Amerikában, sugallja, ismét lehet és kell bízni abban, hogy a gazdaságilag megroppant, erkölcsi tekintélyét, és technikai fölényét vesztő nemzet lehet még, lesz még a világ példaképe.

Rostockból, Szarajevóból, Moszkvából, Bagdadból vagy éppenséggel a Kossuth térről nézve ez igencsak dicséretes propozíció. Áldás reá.

Hát így élünk.

---

rországról

ök

ellen, felfüggesztették állásából, csakúgy, mint a verekedő rendőrfeladata. Amíg csak pár kilókat vittek az elhullt állatok tetemében (mondván, a cicának lesz), még hihető volt a védekezése. De másnaponként 40—50 kiló fogyott, nincs annyi macska a faluban, városban. A megyei főnök a régmúltat idézi:

— Harminc éve itt olyan ember vigyázott a dögökre, akit a szakma szeretete gyilkosságba vitt, egy gyerek ugyanis döghúst lopott, ő pedig úgy megütötte, hogy meghalt. Ez se normális, de hát hogy egy őr üzleteljen? Igaz,

telmében leszerelték a nyomókarokat, valamikor épp a helybéliek fúrták, társadalmi munkában, néhány évtizeddel ezelőtt. Persze, nem akármilyen okok kényszerítették ki a döntést: azok is a nyomós kutakról hordták a vizet, akiknek pedig van vezetékes vizük a házban, túlköltekezésbe hajszolva az önkormányzatot, hiszen a köztéri kutakon nincs vízóra, a havi átalánydíjat a község kasszájából kell állni.

A döntés eredményeképp

Kovács P. Balázs

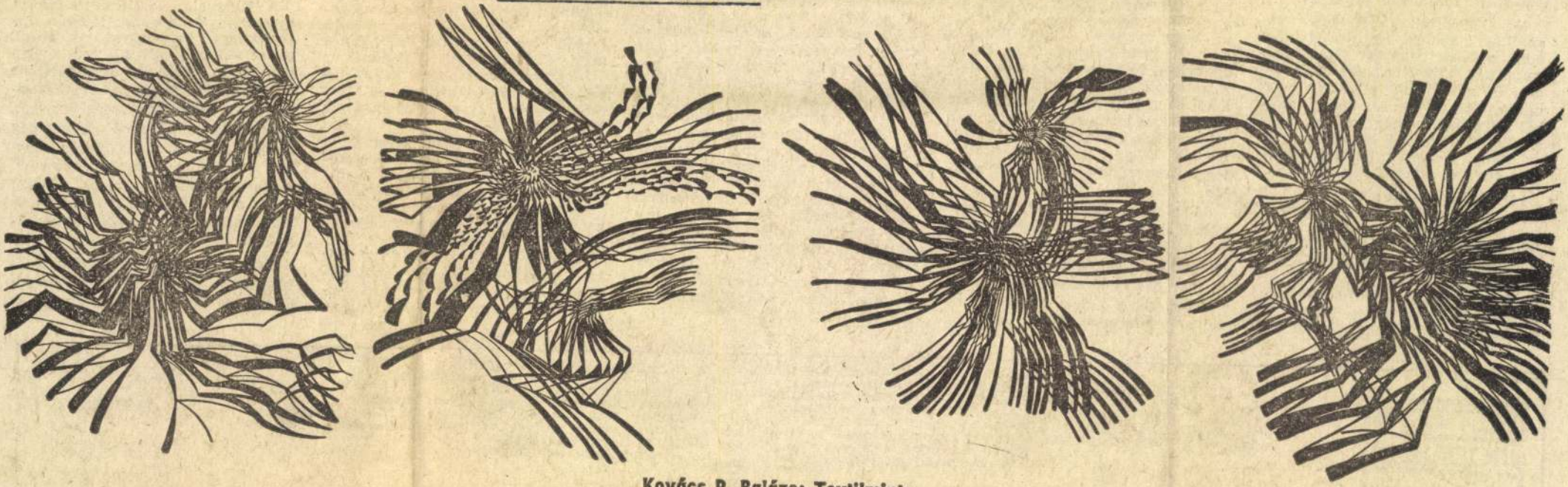

Kovács P. Balázs: Textilminta

Élet és Irodalom, Bp. 1979. dec. 1. XXIII. évf. 48. sz. 15. lap.

a kétszintes, négy-ötszobás ház. Elkészültéig meghúzzák magukat a szülőknél. Majd csak kibírják.

Ha OTP-értékesítésű lakást vásároltak a szülők, azt újra el lehet adni, a bank ugyanis visszavásárolja, sőt kifizeti az értéknövekedést is, ami olyan summa, hogy ugyanaz az OTP hitelt ad rá, amiből felépíthető a ház. Előnye, hogy a lakásból nem kell kiköltözni, de az addigi részletek helyett szabályos házbért állapít meg az OTP.

Ha szülők építkeznek, úgy kell csinálni, hogy két család részére is alkalmas legyen: a formaságokat el lehet intézni. A fiatalok közben megkapják a korábban igényelt szövetkezeti lakást, de a szülői házba költöznek be, sajátjukat pedig, amelyhez természetesen ebben az esetben is jár két gyerek után a 60

zósan foglalatoskodom a reggeli
kávéval.
san össze
nák, hog
harától". Innen az emeletről is látni, hogy megenyhül körülöttük a levegő, vibrál a korai fény, ahogy egymásba feledkezve, lobogó hajzattal csókolóznak. A fiú jobbkarja átkúszik a lány vállán, s miközben dünnyög, ujjai becézve simogatják a lány fázós kiskabátját, aztán óvatos kört írva le, gyengéden és áhítattal koszorúba fonódnak a mellén.

Jókedvűen nézem őket, bár nem volnék kapható arra, hogy cseréljek a fiúval, húsz esztendejét sem irígylem. S ekkor munkába siető férfi igyekszik ki a kapun, váratlanul beúszik a képbe, de ügyet se vet a két fiatalra. Azok, anélkül,

mert aki folyton érzeleg, nem viszi semmire. Persze, vannak ezeknél is rosszabbak, az alja, róluk beszélni sem érdemes, rendőri ügy. Ez a romantikus típus folyton panaszkodik, ez szokott írkálni a szakszervezetnek, hogy adjon segélyt, az ilyenek ülnek a tanács folyosóján, siránkoznak a lakásügyi előadónak, hogy megint nem kerültek fel a százas listára, pedig már úton a harmadik gyerek, közben mindig saját lehetőségeik mögött futnak.

— Elnézést kérek, én ebben a műfajban meglehetősen járatlan vagyok. A boldogságot firtatom. Ahhoz, hogy az emberek boldogok legyenek, meg kell szabadulniok minden illúziótól?

ak. Igyekezetüpillanatnyi hán új célok villannak fel a türelmetlen fiatalok életének horizontján, elhomályosítva azt, ami már megvalósult. Bírják-e az öregek pénzzel? Van-e még valami, amit el lehet adni?

— Dosztojevszkij már megírta — próbálom irodalmiasítani. — Megtanulhattuk. Ugyan, ki ne kívánná az apja halálát?

— No, nem, ezt semmiképp.

— Természetesen csak Dosztojevszkijnél. Ott is csupán a Karamazov-testvérek merik kimondani.

— Irodalom — mondja tűnődve a férj, s hosszan néz maga elé. — El kellene olvasni egyszer.

Schiller versében a boldogsághoz kicsi kunyhó is elég. Úgy tapasztaltam, ma is. A szegény munkásszülők, akiktől mit se lehet várni,

Hátáról hetevénycsillag,

— vagyis a Fiastyúk, mely hét csillagból áll, tehát hetevény.

A Kalevala időtlensége átfolyt a jelenbe, de a sorok tétován, bizonytalanul lebegtek a nő körül, pedig valóban szép nő volt, s arra gondoltam, csak egy kicsit kellene arrébb állnia, hogy más szögből essék rá a fény. Vagy még azt sem, csak tiszta vonalú arcát kellene egy picikét elfordítania, s rögtön másnak látnánk, családiasabbnak, meghittebbnek, húgunknak. De így maga sem tudja, milyen magányos vélt szabadsága kiszolgáltatottságában.

Csaj, pipi, spiné? Esküszöm. Hold fénylett a homlokáról, s ott volt a Göncöl is és a hetevénycsillag.

ÉLET ÉS IRODALOM
IRODALMI ÉS POLITIKAI HETILAP

Főszerkesztő: JOVANOVICS MIKLÓS, helyettes főszerkesztő: FARAGO VILMOS
Szerkesztőség: 1054 Budapest, Széchenyi utca 1. Telefon 310—920 310—928, 310—929: 14 óra után 113—221
KÉZIRATOKAT ÉS RAJZOKAT NEM ŐRZÜNK MEG ÉS NEM KÜLDÜNK VISSZA
Kiadja: LAPKIADÓ VÁLLALAT, Budapest VII., Lenin krt 9—11. Levélcím: 1906 Postafiók 823. Telefon: 221—285
Felelős kiadó: SIKLÓSI NORBERT igazgató 79—5052 Szikra Lapnyomda Budapest. Felelős vezető: CSÖNDES ZOLTÁN vezérigazgató
Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető: a helyi (Budapesten a kerületi) kézbesítőhivataloknál és kézbesítőknél. Külföldön terjeszti a „Kultúra"
Könyv- és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat H—1389 Budapest, Postafiók 149
Előfizetési díj: negyedévre 48 forint, fél évre 96 forint, egész évre 192 forint
INDEX 25 244
HU ISSN 0424—8848

MEGJELENIK
MINDEN
SZOMBATON
16 OLDALON

Kovács Péter Balázs

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1983 MÁR 17

1021

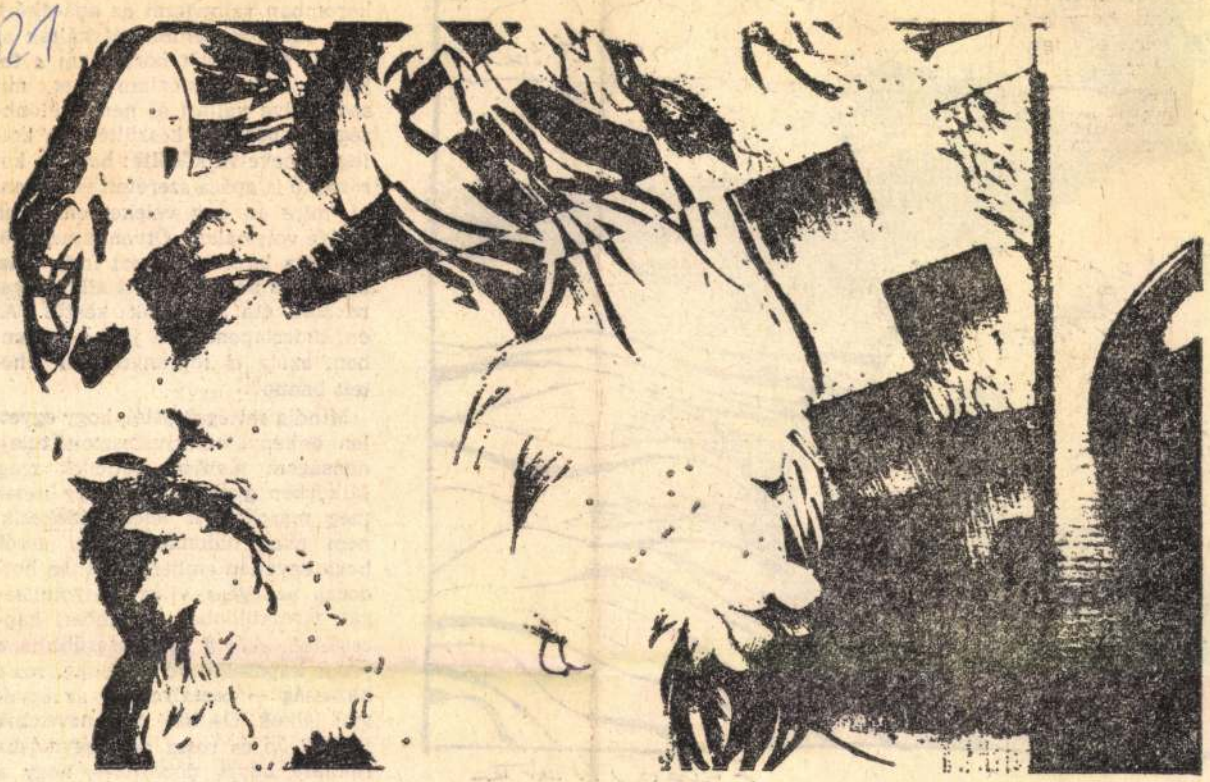

Kovács Péter Balázs rajza

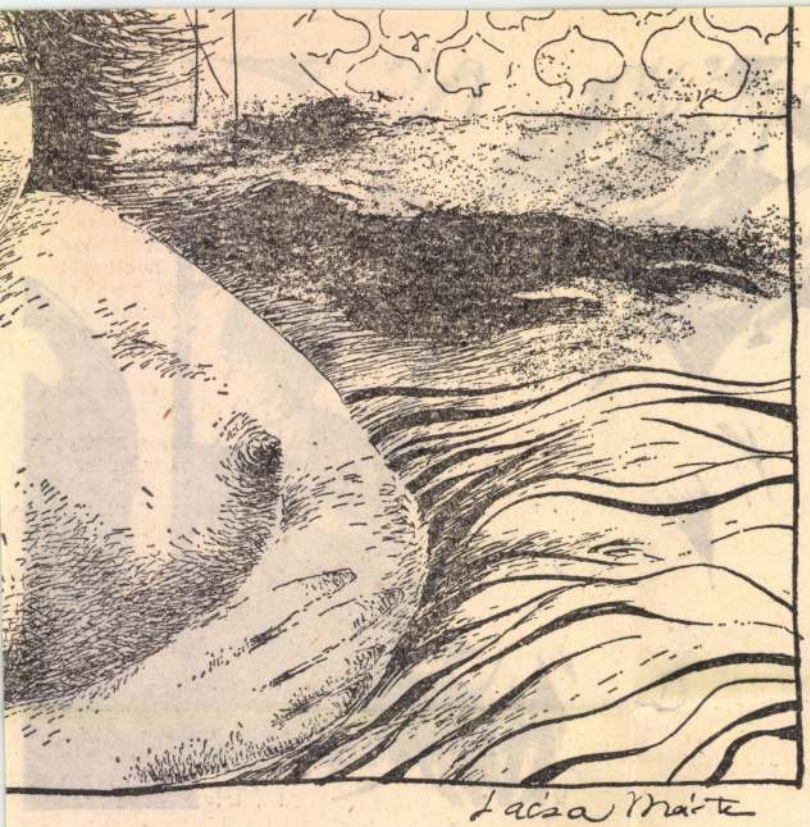

Lacza Márta rajza

klerikális befolyás alatt áll, kisgyerekkora óta apácának készül. Az én káderlapom nem járt a kezemben, azóta is töprengek, mi lehetett benne?

Mindig rettegek attól, hogy egyetlen önkényesen kiválasztott tulajdonságom alapján ítéljenek meg. Miközben gyakran én is így ítélek meg másokat. A lélek védekezik: nem akar tudomást venni arról, hogy egyetlen ember magában hordozza az egész világ bonyolultságát. Nemkülönben az emberi kapcsolatok, akár a legegyszerűbb is, a páros kapcsolat. Jó házasság, rossz házasság — osztályoznak az együgyű lelkek. De hát mit nevezünk jónak? Jó és rossz nem egymásba rakható bűvös dobozok-e, hogy a jóban rossz, a rosszban jó, és így

(Folytatás a 6. oldalon.)

Kovács Péter Balázs, festő-grafikusművész 3.) Folytatás.
Lékai Lajos: Ráció és gesztus. Kovács Péter Balázs grafikáról és festményeiről.

Kovács Péter Balázs: Moszkvai lovas, olaj, vászon, 200 × 150 cm, 1987

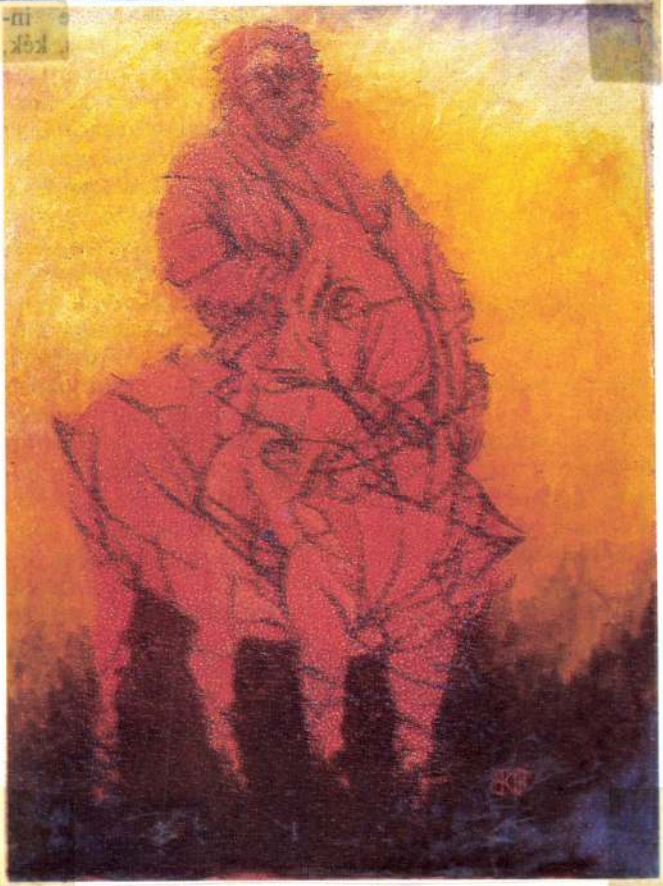

Művészet, 1988. márc., 48-old.

Kovács Péter Balázs, festő-grafikusművész
Nagy Zoltán: Egy egész, meg két fél. Textilbiennálék Szombathelyen.

25. „Felhők között", kéri festés, vászon,
376 × 263 cm.

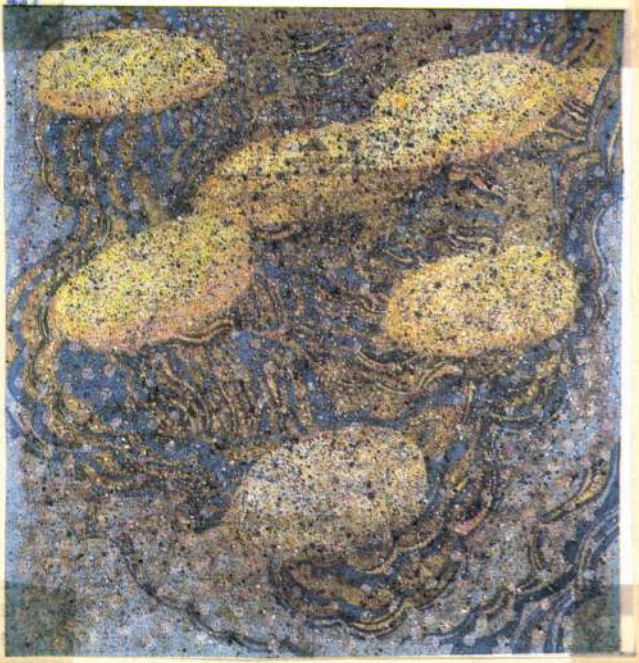

Művészet, 1988., 11-12, 43-old.

Kovács Péter Balázs

Magyar Nemzet 1987. 1.17.

Kovács Péter Balázs festő-grafikusművész 4.) Fly tatás.
Lakka Lajos: Ráció és gesztus. Kovács Péter Balázs grafikáról és festményeiről.

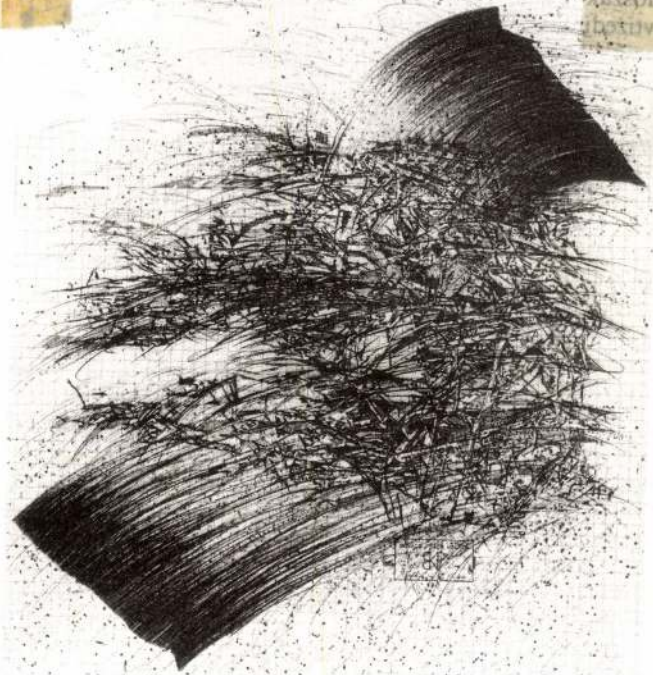

Kovács Péter Balázs: Érzékenység, papír, ceruza, 75,8 × 55,8 cm, 1984
(fotó Molnár Géza)

Művészet, 1988, márc., 48-old.

Kovács Péter Balázs, festő-grafikusművész 2) Folytatás.
Leska Lajos: Ráció és gesztus. Kovács Péter Balázs grafikáról és festményeiről.

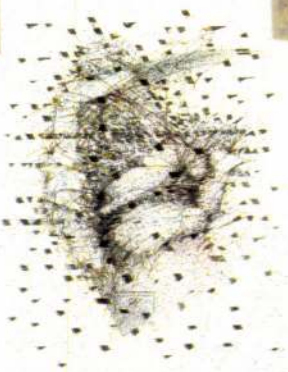

Kovács Péter Balázs: Erőszak, ceruza, papír, 75,8 × 55,8 cm, 1986 (fotók Sulyok Miklós)

Művészet, 1988. márc., 48-old.

legújabb változata tudniillik az oldalára fordult, s ezen a gyönyörű lábak, mi tagadás, a levegőben kalimpálnak. (Le sem merem írni, mit juttatva az ember eszébe...) A fiatalember természetesen ugyanúgy öleli át őket, ugyanúgy el van ragadtatva tőlük, s a képre nyomtatott szöveg is tökugyanaz: Szeretem Mino-t!

A pillantása azonban mintha árnyalatnyival tárgyilagosabb volna. Ez ébresztette föl bennem a szörnyű gyanút: lehet, hogy ez a lábhozragadt alak nem is a csodálatos nőtől van odáig, hanem csak a cipőjétől? De akkor

22.05 Híradó 2.

SZOVJET/1.

7.05 A május elsejei felvonulás közvetítése a Vörös térről. Utána: Ünnepi koncert 10.20 Zenés műsor 11.20 A világ népeinek művészete 12.05 Gyermekkórus műsora 12.55 Rajzfilm 13.05 A Nagyszínház szólistáinak hangversenye 14.00 Mindenki szereti a cirkuszt 14.45 Zsebrevágott Nap (film) 16.00 Jégkorong-vb (A szünetben: Hírek) 18.20 A Mojszejev együttes műsora 19.00 Május elsejei riportok 20.00 Ünnepi hangverseny 22.00 Hírek 23.10 Zenés történet (film) 0.29 Háborús dalok 1.22 Cirkuszműsor.

SZLOVÁK/1.

7.55 Közvetítés Moszkvából 8.55 Köz-

is szeretném. Sőt, alighanem teljesen rózsaszínben látnám az egész világot. Rózsaszín cipőben persze. Annál is inkább, mert úgy látszik, ebben a topánban sikerült a hölgyet teljesen levenni a lábáról. A reklámfotó minap megjelent

19.10 A fűszerek világa, a világ fűszerei
19.10 Tavasz a Kárpátokban
Szovjet kisfilm
19.20 Tévétorna
19.25 Jégkorong-világbajnokság
döntő

Kovács Péter Balázs

Kovács Péter Balázs grafikája

ben. A gyászoló család.

— Mély fájdalommal tudatjuk mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy özv. **Kondor Rezsőné**, sz. Farago Ilona életének, 86. évében elhunyt. Temetése f. hó 11-én, fél 12-kor lesz a Rákosktresztúri temetőben (Kozma u. 6.). Minden külön értesítés helyett.

— Fájdalommal tudatom, hogy szeretett édesanyám, **Kovács Gáborné** (azelőtt: Klár Józsefné) 1986. XII. 22-én elhunyt. Hamvasztás utáni búcsúztatása 1987. január hó 21-én, 10.30 órakor lesz a Farkasréti temetőben.

nyítása mellett működő Országos Felsőoktatási Felvételi Irodá időszakos megbízásra is dolgozo — munkaköri helyzetével vis szaélt, 1985-ben és 1986-ban jo ellenes felhasználásra megszere te, mint szolgálati titkot, a fe vételi vizsgák írásbeli feladata és javítási útmutatóit. Ezt me könnyítette, hogy anyagi elle szolgáltatásért 1986 ha

Kovács Péter Balázs

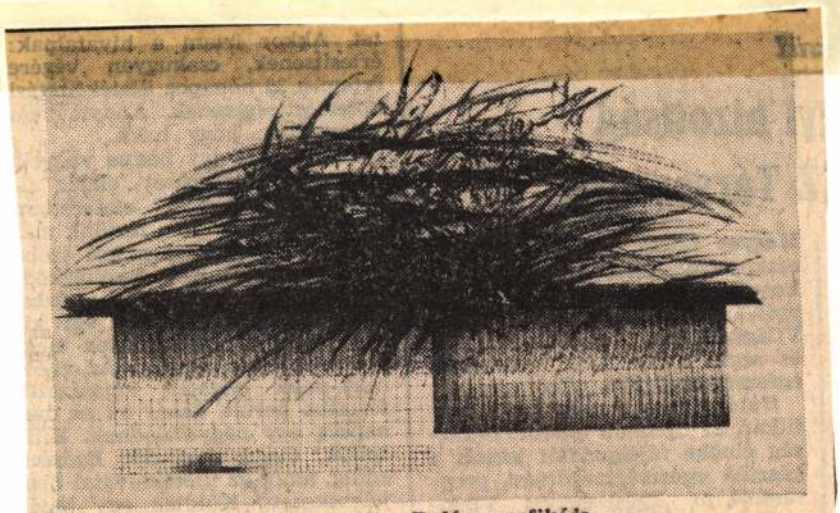

Kovács Péter Balázs grafikája

Magyar Nemzet 1987 1.9.

Kovács Péter

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Gyáfi Magdolna

ÉLET ÉS IRODALOM

1982 OKT 1

1021

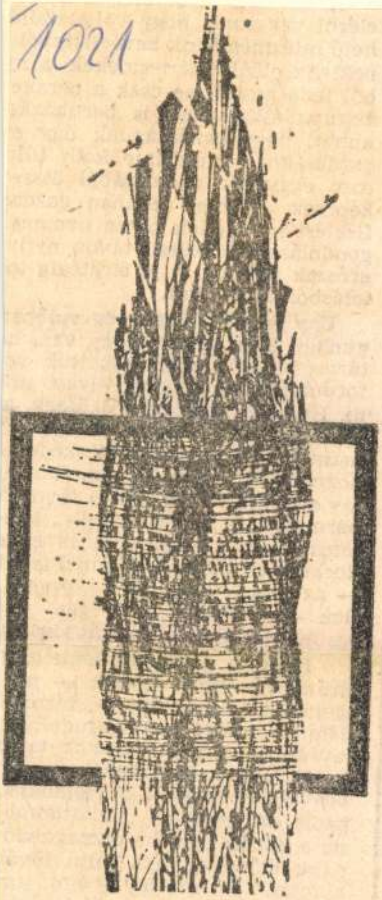

Kovács Péter Balázs rajza

Úgy látszik, a szükség valóbar
gunkat. S ez akkor is így van, h
tározottsággal csökkenthettük vo
fordulat mindenképpen olyan, am
ni. Ha csak azok nem örülnek, a
Központ tudja, és csak ő tudhat
netinek ígért szükségintézkedése
hogy rontják a vállalatok hatéko
tás ellenére — ma szinte távolab
bármikor. A másik veszély: ism
tétes irány, s megpróbál az átm
korlatot csinálni. Ami annál is kö
— az erős elvonás és a központi
don — évtizedeken át igen ber
tes áramlataiból túl sokat visszav

Hogy ez a veszély, amit itt j
siránkozásaiban létezik — mel
igencsak megtanított —, bizonyí
démián tartott tervezéstudomán
luvégi Lajos szükségesnek tarto
tudni állni a kísértésnek, hogy
beavatkozhassanak a vállalatok,
pedig ezt mondta: „Hallatlanul
né a gazdaságot, ha önmagában
nánk előre vetíteni, mint jövő
alapját." Én ezt így értem: am
állapot. Amint lehet, föl fogjuk,

Kovács Péter Balázs, grafikus

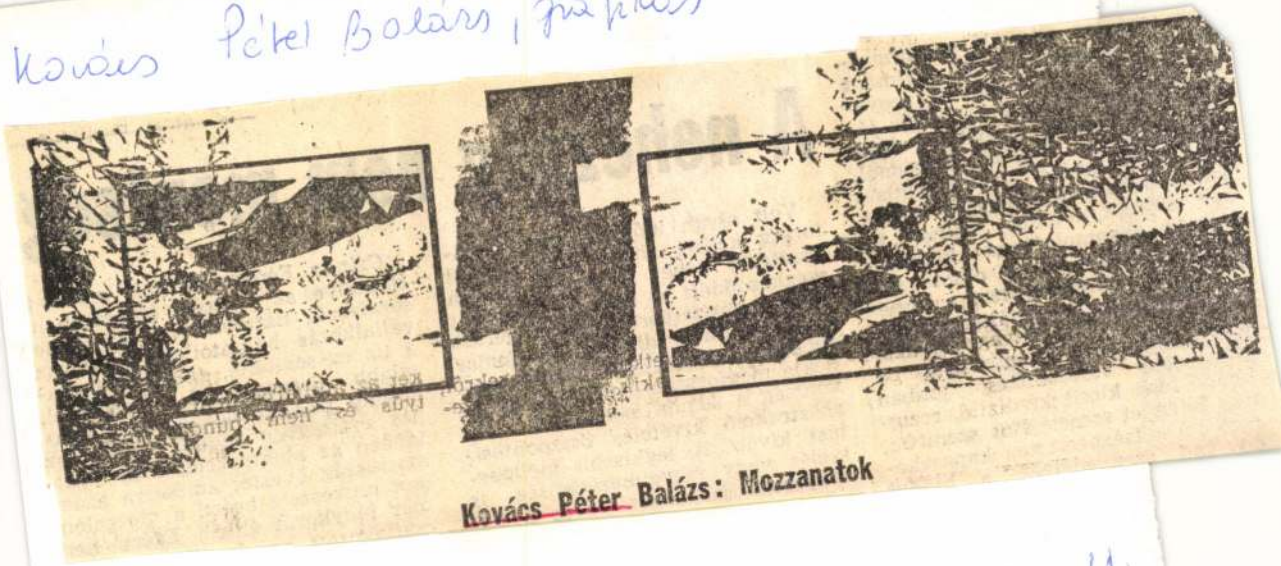

Kovács Péter Balázs: Mozzanatok

Kovács Péter Baldzs: Mozzanatok 11.

Élet és Irodalom Bp. 1986. szept. 26. XXX/39.

em egész
nulás a h
játszó Tót
nisége elüt
val alacso
ticsnét ját
merevsége
get, mints
úgy érezzü
szerelmi k
zálna, de
a megírt s
szi játékbe
tivált mar
ti viszony,
gyermekét
imádó férf
nált fölény
és a nő ké
dó vad s

Kovács Péter Balázs, grafikus

Kovács Péter Balázs kiállításáról

Kovács Péter Balázs: Rajz 13.

Élet és Irodalom Bp. 1986. nov. 21 XXX/47

Kovács Péter Balázs

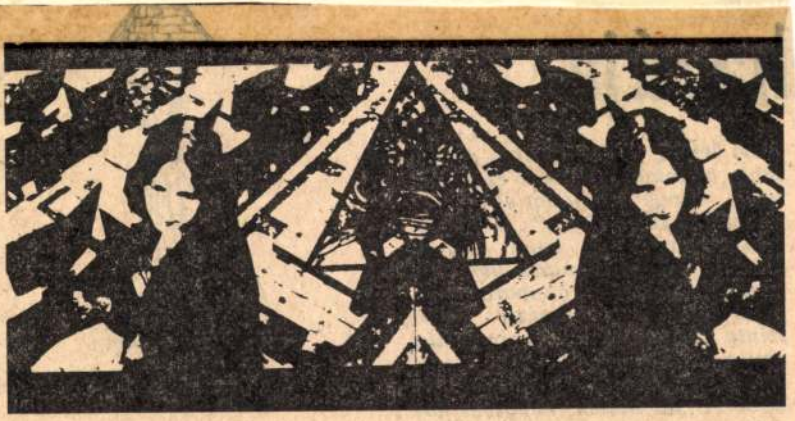

Kovács Péter Balázs grafikája

Magyar Nemzet 1987. VI. 25.

KOPASZ TAMÁS 1136 Budapest, Pannónia (Rajk L.) u. 85.

1958-ban születtem Szegeden.
1977–81. Képzőművészeti Főiskola festő szak.
1987–90. Derkovits ösztöndíj.
1990. Pollock-Krasner Foundation ösztöndíja (USA).
Tagja vagyok a MK Művészeti Alapjának, a Képzőművészek Szövetségének és a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának. Rendszeresen kiállítok.

I was born in 1958 in Szeged.
Between 1977–81 I was a student of the painting course of Hungarian College of Fine Arts.
I was given the „Derkovits" scholarship between 1987 and 1990.
In 1990 I received the scholarship of the Pollock-Krasner Foundation (USA).
I'm a member of the Hungarian Foundation of Fine Arts, the Hungarian Artists Association and the Studio of Young Artists.
I have regular exhibitions.

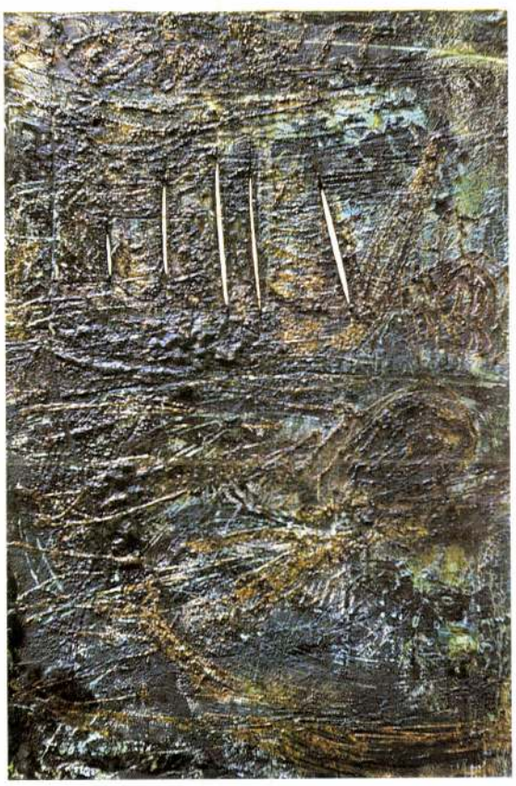

Nőnemű 5/3, 150x120, vegyes technika

KOVÁCS PÉTER BALÁZS 1051 Budapest, József Nádor tér 9.

1955. augusztus 5-én születtem Budapesten.
1973-ban érettségiztem az Eötvös József gimnáziumban.
1975-ben nyomdász szakmunkásbizonyítványt szereztem.
1977–83. Magyar Iparművészeti Főiskola
1987–89. elnöke voltam a FIS-nek.
Szabadfoglalkozású vagyok, foglalkozom: festészettel, grafikával, textillel. Tagja vagyok a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának, a MK Művészeti Alapjának, a Magyar Képzőművészek Szövetségének, a FIS-nek.

I was born on 5 August, 1955 in Budapest.
I graduated from the „Eötvös József" high school in 1973. In 1975 I acquired a certificate of a skilled printworker. Between 1977 and 1983 I attended the National College of Industrial Arts.
I was the President of „FIS" between 1987–89.
I am a free-lance artist, I deal with painting, graphics, textile. I am a member of the Studio of Young Artists, the National foundation of Fine Arts, the Society of Hungarian Artists and the „FIS".

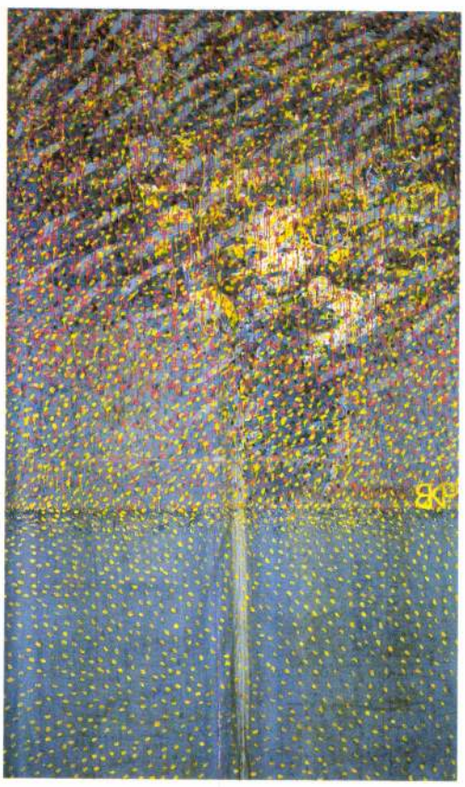

Csoportos kiállításaim/Group Exhibitions:

1980–90. Budapest, Bilbao, Salgótarján, Ljubljana, New York, Mexico, Santa Barbara, Minden, Wien, Bergamo, Szombathely, Pécs, Bruxelles, Rijeka, Tokyo, Eger, Los Angeles, Güssing, Kyoto, Brno, Róma, Rosenheim, Seoul, Debrecen, Osaka, Weddel, Nagykőrös, Premontres, Várna, Tihany, Szeged, Lodz, Nürnberg, Cabo Frio, Toruu, London, Salvador, Dunaújváros, Linz, Erfurt, Strassbourg, Tampereen, Frecken, Novi Sad, Toulon, Berlin, Toronto, Millesimo, Berkeley, Pori, Kanagawa, Rotterdam, Nottingham, Bransley, Leicester, Breda, Lleida, South Dakota, Varsó, Sofia, Couvin, Porto, Brascia, Calexico, Wroclaw, Sopron, Tuzla, Campinas, Poznan, Minneapolis, Murska Sobota, Zagreb, Salo, Békéscsaba, Montreal, Salamanca, Hamburg, Setubal, Frankfurt, München, Brasque, Banska Bystrica, Köln ...

KOVÁCS PÉTER BALÁZS

M.Nemzet
1992. dec.4.

Kovács Péter Balázs rajza

Anmeldung zur
MIDAS-Ausbildung März/April 1993

h mich verbindlich an zur MIDAS-Ausbildung *.

vollständigen Ausbildungszyklus vom 10.3. bis zum
il. (18 Tage)

vollständigen Ausbildungszyklus, jedoch ohne den
il. (10.3. - 26.3.93, 13 Tage)

Kursteil "Datenstrukturierung" sowie am Kursteil
stem HIDA" teil. (ohne DOS - OS2 - KEDIT - WORD)
3.93, 10 Tage)

den Kursteilen "Datenstrukturierung",
stem HIDA" und WORD teil (ohne DOS - OS2 - KEDIT).
4.93, 15 Tage)

A Magyar Hitel Bank az értékpapírok mind teljesebb körével szeretné biztosítani, hogy tisztelt Ügyfelei pénzmegtakarításainak megtalálja az optimális megoldást. Bízunk benne, hogy a széles variációs lehetőségű lekötési időtartamok, a kamatozás típusai és a különböző névértékek lehetővé teszik, hogy Ön válasszon. Hiszen senki sem tudhatja Önnél jobban, hogy melyik értékpapírunk felel meg leginkább az Ön befektetési szándékának. A döntés nehéz, segítségül bemutatjuk Önnek a Magyar Hitel Bank értékpapírcsaládját.

RUBIN pénztárjegy. Változó kamatozás, 180 napos és 1 éves lekötés, vásárolható címletek: 10.000Ft, 50.000Ft, 100.000Ft, 1.000.000Ft
A RUBIN pénztárjegy azoknak kiváló, magas kamatozású értékpapír, akik lépést akarnak tartani az inflációval és vállalják az esetleges kamatcsökkenés kockázatát.

RUBIN

SMARAGD pénztárjegy. Fix kamatozás, 90 napos és 1 éves lekötés, vásárolható címletek: 10.000Ft, 50.000Ft, 100.000Ft, 1.000.000Ft
A SMARAGD pénztárjegy azoknak nyújt biztonságos befektetést, akik biztos kamatra akarják elhelyezni a pénzüket.

SMARAGD

ZAFÍR pénztárjegy. Fix kamatozás, 180 napos lekötés, vásárolható címletek: 10.000Ft, 50.000Ft, 100.000Ft, 1.000.000Ft
A Magyar Hitel Bank legújabb „ékköve" egyesíti magában a biztonságot és a magas hozamot. Azoknak ajánljuk, akik fél évig biztonságban akarják tudni a pénzüket, valamilyen személyes cél érdekében takarékoskodnak, vagy még nem tudják, milyen tartós befektetésbe fognak, viszont fél év után jelentős kamatnyereséget remélnek.

ZAFÍR

MAGYAR HITEL BANK RT

A Magyar Hitel Bank „ékkövei" a bank, valamint a Talentum Rt fiókjaiban, október 25-től vásárolhatók. Az érvényes kamatokat a Magyar Hitel Bank minden igazgatóságán és fiókjában, a Teletext Képújság 508. oldalán, valamint a Magyar Hírlapban találhatja meg.

Kovács Péter Balázs

gulatképet írt Klapka Györgyről. Harmincnégy május huszonhetedikén *Madách mai szemmel* címen tartott előadást; a Borbála ünnepre *Hacsek Klári esete Sajó Gézával* címmel kabarétréfát írt, s egy mikrofilmről kivetített lapján meglátni az író ceruzájának vonásán, a tizedik sor névelőjére tett jelet: — a halál kezdőbetűjét. A Ludovikás Levente példányait nem szórhatta a Dunába, hát igazított a versem: apró jellel zoltak fel a halál kezdőbetűjét Örley István neve mellé. Egyetlen kötete a sírja, s az olvasás koszorúzza. Csak a katonaiskolai társa tudott titokban kicsellózni az idővel és a porral: Medvével őrizteti alakját.

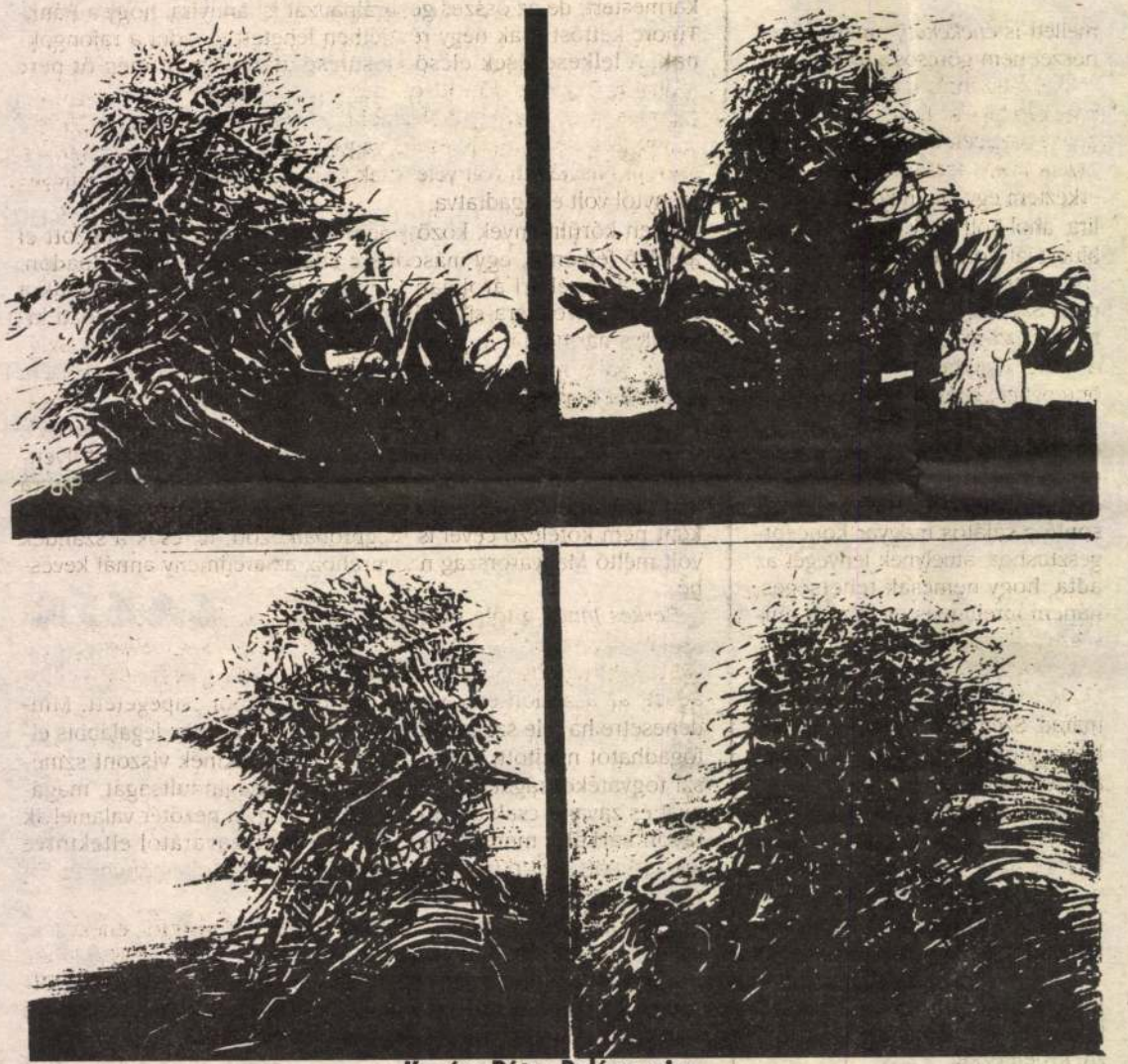

Kovács Péter Balázs rajza

eldobná! Ma... nem e... ...szín. Akkor ...ám, hogy ...mei azért futotta többre is belőle.

Elnézést a hiányos Frost-pályaképért. Most, sok év után, a Sky egy műsorában láttam újra. Salman Rushdie ült vele szemben. A regényéért üldözött író és a támadó kedvű riporter hosszan beszélgetett egymással. Frost mintha enyhén zavarban lett volna és szelídre akarta volna venni a dolgot. Ez nem az ő formája. A hangot mindenesetre Rushdie adta meg. A néző megérti Frostot. A világ (a világnak az a része, amelyik nem szereti, ha irodalmi és teológiai nézetkülönbségeket bérgyilkosok oldanak meg) éppen úgy zavarban lett volna, mint a riporter. Miről beszélget az ember egy íróval? Bizonyára a műveiről. Miről egy halálraítélttel? Az ítélet végrehajtásáról? A hóhér lelkéről?

Megtudhattuk, hogy az ítélet az iszlám jog szerint törvénytelen, mert Rushdie nem tartozik semmilyen perzsa bíróság joghatósága alá; ha nem így volna, meg szabadna ölni egy írót? Sikerült elcsípnünk azt a pillanatot, amikor az áldozat az üldözők fogalmai szerint kezd gondolkodni? Elrejtőzik, majd — mint éppen most — a nyilvánosság elé áll, előadást tart egy amerikai egyetemen, beszélget az olvasóival, interjút ad, egyszóval úgy tesz, mintha szabad írója lenne szabad olvasóinak, és közben a torzul bűnös hajszának már nem a veszélyeit, hanem a jogszerűségét kutatja? Elismeri, hogy lehet olyan eset, amikor nem kifogásolható, ha a megbántott hitbéli érzékenységért embertelen bosszút állhat valaki, nagy vérdíjért fölbérelt gyilkosokkal? Éppen csak hogy az ő esete nem ilyen? Aztán azt is fontolgatja, igaz-e a hír, hogy a fejére kitűzött pénz nem is létezik, a merénylő könnyen pórul járhat? Elmosolyodik annak a gondolatára, hogy ez a bosszúság rajta már keveset segítene?

Számít itt az, hogy Rushdie, aki egyébként vallásos indiai környezetben született, meggyőződéssel, és amennyire meg lehet állapítani, némi támadó kedvvel mondja magát ateistának? De, felháborodván mindannyian a sorsán, egyet kell-e ettől értenünk azzal a meglepő kijelentésével, hogy a megbotránkoztatás pedig értelmetlen fogalom, mert ha nincs Isten, nincs aki megbotránkozzék, ha meg van, fölötte kell, hogy álljon az ember botrányainak? Tegyünk úgy, mintha mi sem tudnánk, hogy csak az ember az, akit meg lehet botránkoztatni? Nem kell-e, hogy elcsodálkozzunk — a bátorságát kellő tisztelettel vagy a kritikátlanságának járó fejcsóválással — azoon a magabiztosságon, amellyel az író a halálos veszedelemben is kitart álláspontja mellett? Vagy inkább, elismerve persze, hogy ekkora bajban már csak a magabízó öntudat segít, nem kellene-e ebben a beszélgetésben önkéntelenül is Frost mellé szegődnünk? Mert, hogy talán nem annak van általában igaza, aki biztonsággal kijelent, hanem annak, aki óvatosan kérdez?

A Magyar Grafikusművészek Szövetsége,
a Magyar Művészkönyvtárak
Társasága és a Balassi Kiadó
szervezésében megnyílik Ont a

„METAMORFÓZIS"

című művészkönyv kiállítás
megnyitójára.
1994. szeptember 9-én 17 órától a
Balassi Könyvesboltba.
1023 Budapest, Margit u. 1.
A kiállítást megnyitja:

JELES ÉVA
Jeles és Tsa. Könyvkereskedő cég
vezetője

Árva Ilona
Békés Rozália
Budahelyi Tibor
Bulak András
Dienó István
Gémes Péter
Hegedüs Z. László
Kelecsényi Csilla
Kiss Ilona
Kovács Péter
Balázs

László Bandy
Lengyel András
Móder Rezső
Olajos György
Palaki Tibor
Sárkány Győző
Sóváradi Valéria
Szirtényi István
Vasvári László
Sándor
Vásnai Gyula

MEGHÍVÓ

Kovács Péter Balázs

MDk-C-III.629

LILA ISKOLA GALERIA
1985. szeptember 10–28.
Budapest, Kavicsos-köz 4. 1157

Fotó/photo: Molnár Géza
Terv/design: Kovács Péter Balázs

KOVÁCS PÉTER BALÁZS
BUDAPEST
József nádor tér 9.
1051-Hungary
T: 172-352

Felelős kiadó/editor: Sárközi Zoltán
F. K. S. Budapest
MULTI-FOCUS, BUDAPEST

Alsónémedi Nyomda 85.413

KOVÁCS PÉTER BALÁZS

MDk-C-III.629

KOVÁCS Péter Balázs

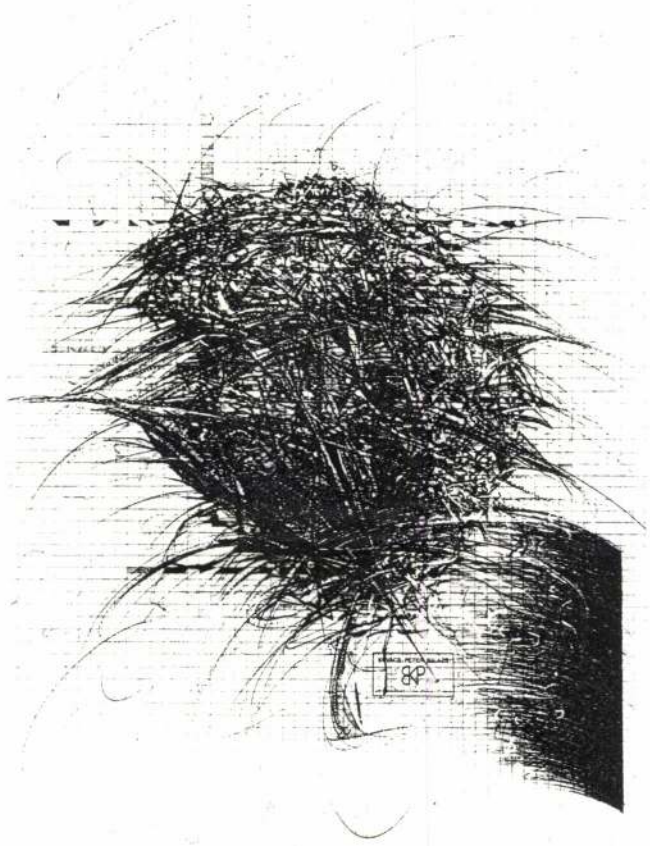

AGGODALOM
1984. Ceruza, színes filc, papír, 55,8x75,8 cm

ANXIETY
1984. Pencil, colour felt, paper, 55,8x75,8 cm

Egyéni kiállítások	1978	Budapest,	Műszaki Egyetem
Solo Exhibitions	1980	Budapest,	Eötvös Klub, Bástya Galéria
	1984	Budapest,	Fiatal Művészek Klubja
	1985	Budapest,	Lila iskola
Csoportos kiállítások	1980	Budapest,	Grafika 80–81 –Bartók Galéria
Group Exhibitions	1982	Budapest,	World Art Post–Fészek Klub
		Bilbao,	ARTEDER, International Graphic (Spain)
		Salgótarján,	1. Országos Rajzbiennálé
	1983	Ljubljana,	15. International Print Biennale (Yugoslavia)
		Budapest,	Mai Magyar Grafika–Nemzeti Galéria
		Budapest,	Fiatal Művészek Találkozója –Sportcsarnok
		Hódmezővásárhely,	F. K. S. –Tornyai J. Múzeum
		Budapest,	F. K. S.–Ernst Múzeum
		New York,	La Galleria Dell Occhio (USA)
		Mexico,	Universidad Autonoma Metropolitana (Mexico)
		Santa Barbara,	Contemporary Arts Forum (USA)
		Minden,	International Peace (W. Germany)
	1984	Budapest,	Országos Képzőművészeti Kiállítás–Műcsarnok
		Salgótarján,	14. Tavaszi Tárlat
		Wien,	Wiener Secession (Austria)
		Budapest,	F. I. S. textil–Duna Galéria
		Budapest,	Struktúra–Pataki Galéria
		Budapest,	„Lehetőség"–Lajos utcai Galéria
		Bergamo,	Gallery Teco (Italy)
		Szombathely,	V. International Miniature Textile Biennale
		Pécs,	Rajz, Drawing–Pécsi Galéria
		Bruxellex,	Center of Radio–Television (Belgium)
		Rijeka,	9. International Drawing Biennale (Yugoslavia)
		Tokyo,	Metropolitan Museum (Japan)
		Eger,	9. Akvarellbiennálé
		Salgótarján,	2. Országos Rajzbiennálé
		Los Angeles,	International Art Competition (USA)
		Kyoto,	5. International Impact Art Festival (Japan)
		Brno,	F. K. S. (Czecho-Slovakia)
		Budapest,	F. K. S. BNV
		Rosenheim,	„Mein Partner" (W. Germany)
		Seoul,	1. International Drawing Biennale (Korea)
		Budapest,	F. I. S. Ernst Museum
		Debrecen,	8. Debreceni Tárlat
		Osaka,	New Art Center (Japan)
		Weddel,	Museum of Modern Art (W. Germany)
	1985	Budapest,	40 Alkotó Év–Műcsarnok
		Nagykőrös,	1. Grafikai Tárlat
		Premontres,	Center of Culture (France)
		Varna,	3. International Print Biennale (Bulgaria)
		Ljubljana,	16. International Print Biennale (Yugoslavia)
		Tihany,	8. Kisgrafikai Biennálé
		Szeged,	2. Táblakép–festészeti Biennálé
		Lodz,	Kisgrafika (Poland)
		Nürnberg,	3. International Drawing Triennale (W. Germany)
		Cabo Frio,	2. International Print Biennale (Brasil)

MDk-C-III.629.

KOVÁCS PÉTER BALÁZS SKP

Született: 1955-ben Budapesten.
Tanulmányok: Magyar Iparművészeti Főiskola - Budapest 1977–82 (Gobelin Szak).
Foglalkozik: grafikával, festészettel, textillel.
Címe: Budapest, József nádor tér 9. 1051

Born: 1955 in Budapest.
Educated: Academy of Applied Arts - Budapest 1977–82 (Section Gobelin).
Occupation: engraver, painter, textile artist.
Address: Budapest, Jozsef nador ter 9. 1051–Hungary

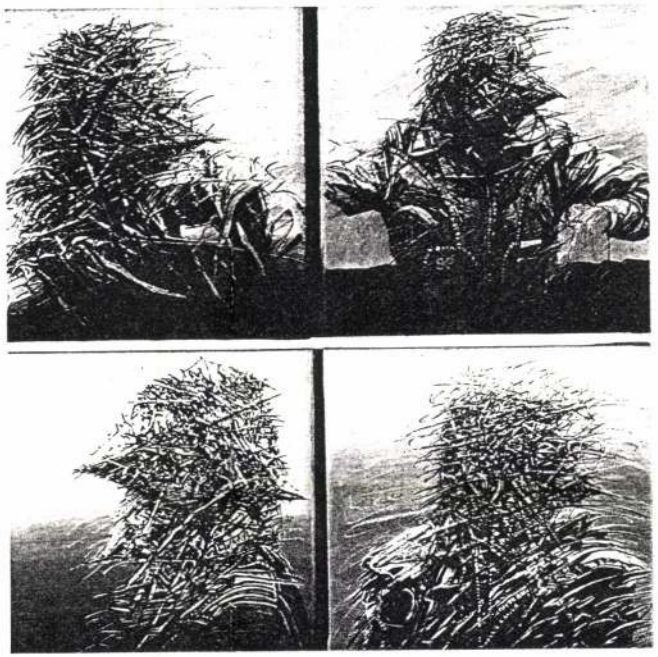

ÖNARCKÉP VI, VII, VIII, IX.
1985. Akril, vászon, 4–30x30 cm

SELF-PORTRAIT VI, VII, VIII, IX.
1985. Acrylic, canvas, 4–30x30 cm

KOVÁCS PÉTER BALÁZS

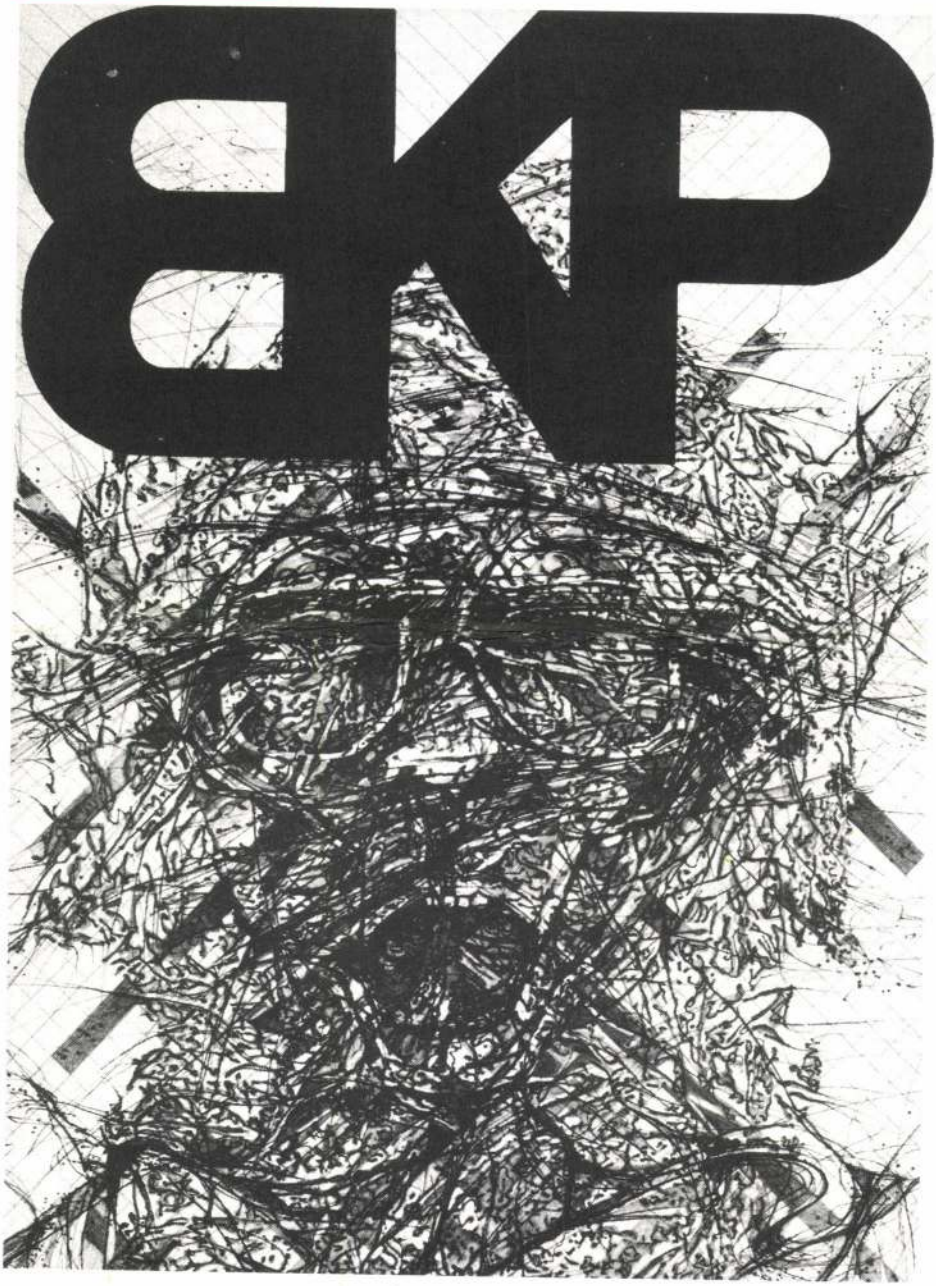

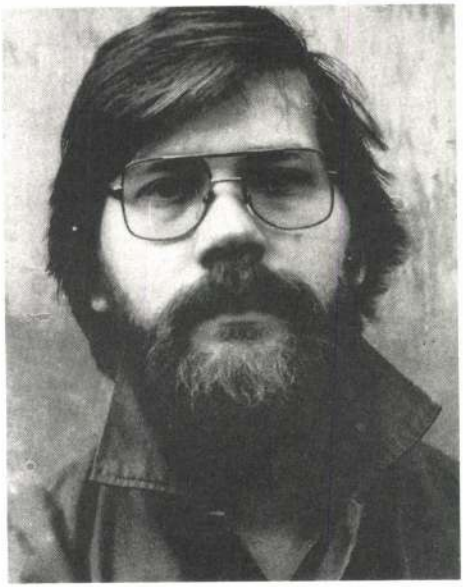

KOVÁCS PÉTER BALÁZS

Született: 1955-ben Budapesten.
Tanulmányok: Magyar Iparművészeti Főiskola - Budapest 1977–82 (Gobelin Szak).
Foglalkozik: grafikával, festészettel, textillel.
Címe: Budapest, József nádor tér 9. 1051

Born: 1955 in Budapest.
Educated: Academy of Applied Arts - Budapest 1977–82 (Section Gobelin).
Occupation: engraver, painter, textile artist.
Address: Budapest, Jozsef nador ter 9. 1051–Hungary

ÖNARCKÉP VI, VII, VIII, IX.
1985. Akril, vászon, 4—30x30 cm

SELF-PORTRAIT VI, VII, VIII, IX.
1985. Acrylic, canvas, 4—30x30 cm

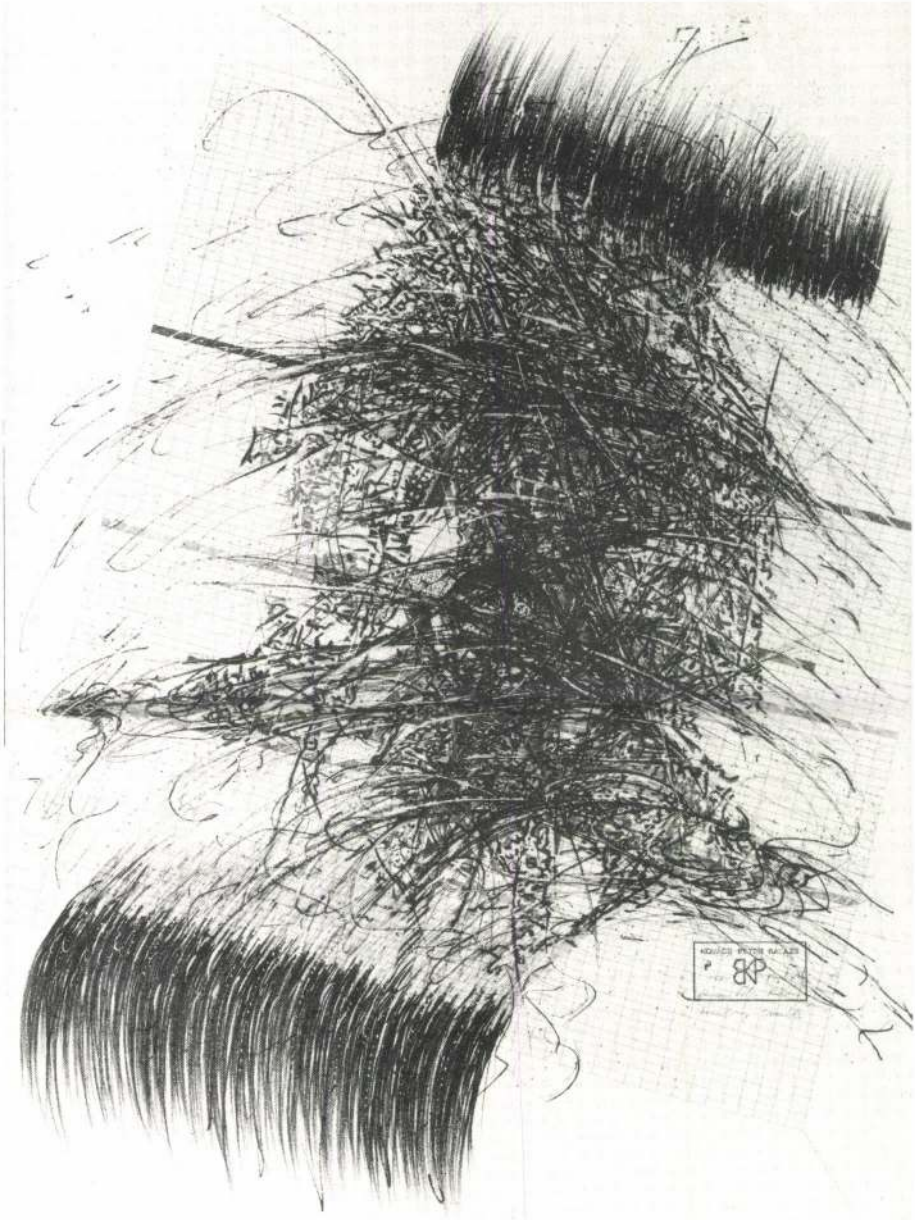

FÁRADTSÁG
1984. Ceruza, színes filc, papír, 55,8x75,8 cm

TROUBLE
1984. Pencil, colour felt, paper, 55,8x75,8 cm

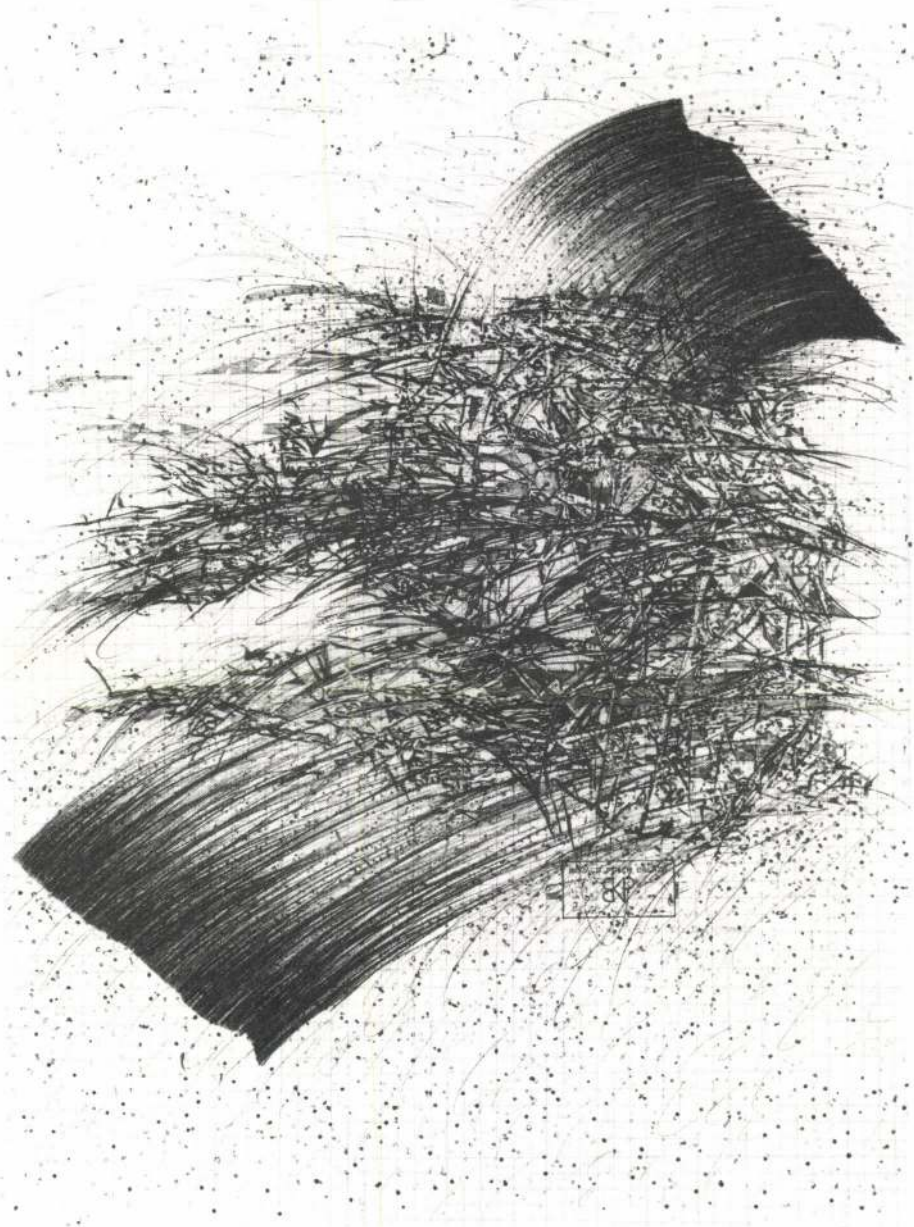

ÉRZÉKENYSÉG
1984. Ceruza, színes filc, papír, 55,8x75,8 cm

SENSITIVITY
1984. Pencil, colour felt, paper, 55,8x75,8 cm

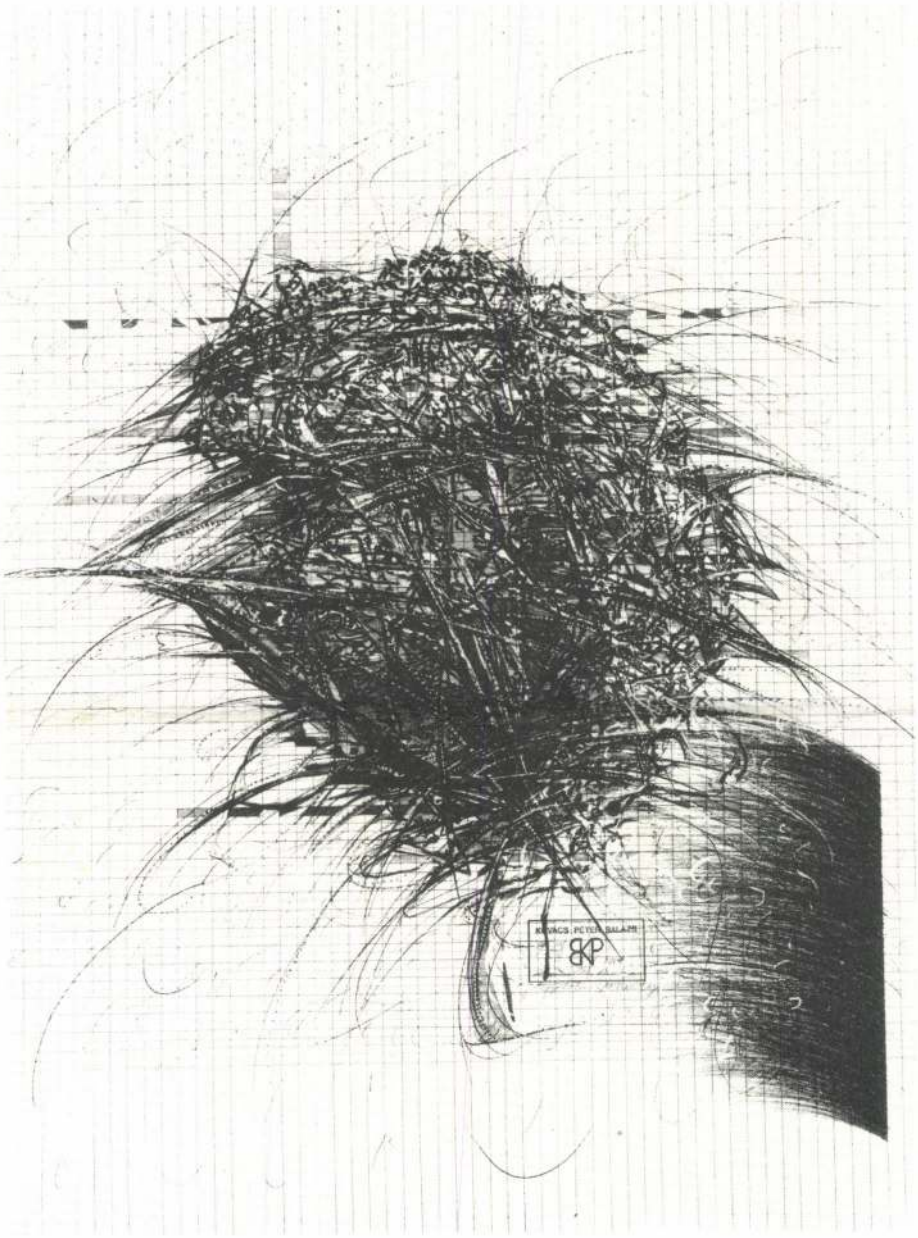

AGGODALOM
1984. Ceruza, színes filc, papír, 55,8x75,8 cm

ANXIETY
1984. Pencil, colour felt, paper, 55,8x75,8 cm

Egyéni kiállítások	1978	Budapest,	Műszaki Egyetem
Solo Exhibitions	1980	Budapest,	Eötvös Klub, Bástya Galéria
	1984	Budapest,	Fiatal Művészek Klubja
	1985	Budapest,	Lila Iskola
Csoportos kiállítások	1980	Budapest,	Grafika 80–81 –Bartók Galéria
Group Exhibitions	1982	Budapest,	World Art Post–Fészek Klub
		Bilbao,	ARTEDER, International Graphic (Spain)
		Salgótarján,	1. Országos Rajzbiennálé
	1983	Ljubljana,	15. International Print Biennale (Yugoslavia)
		Budapest,	Mai Magyar Grafika–Nemzeti Galéria
		Budapest,	Fiatal Művészek Találkozója –Sportcsarnok
		Hódmezővásárhely,	F. K. S. –Tornyai J. Múzeum
		Budapest,	F. K. S.–Ernst Múzeum
		New York,	La Galleria Dell Occhio (USA)
		Mexico,	Universidad Autonoma Metropolitana (Mexico)
		Santa Barbara,	Contemporary Arts Forum (USA)
		Minden,	International Peace (W. Germany)
	1984	Budapest,	Országos Képzőművészeti Kiállítás–Műcsarnok
		Salgótarján,	14. Tavaszi Tárlat
		Wien,	Wiener Secession (Austria)
		Budapest,	F. I. S. textil–Duna Galéria
		Budapest,	Struktúra–Pataki Galéria
		Budapest,	„Lehetőség"–Lajos utcai Galéria
		Bergamo,	Gallery Teco (Italy)
		Szombathely,	V. International Miniature Textile Biennale
		Pécs,	Rajz, Drawing–Pécsi Galéria
		Bruxellex,	Center of Radio–Television (Belgium)
		Rijeka,	9. International Drawing Biennale (Yugoslavia)
		Tokyo,	Metropolitan Museum (Japán)
		Eger,	9. Akvarellbiennálé
		Salgótarján,	2. Országos Rajzbiennálé
		Los Angeles,	International Art Competition (USA)
		Kyoto,	5. International Impact Art Festival (Japan)
		Brno,	F. K. S. (Czecho-Slovakia)
		Budapest,	F. K. S. BNV
		Rosenheim,	„Mein Partner" (W. Germany)
		Seoul,	1. International Drawing Biennale (Korea)
		Budapest,	F. I. S. Ernst Museum
		Debrecen,	8. Debreceni Tárlat
		Osaka,	New Art Center (Japan)
		Weddel,	Museum of Modern Art (W. Germany)
	1985	Budapest,	40 Alkotó Év–Műcsarnok
		Nagykőrös,	1. Grafikai Tárlat
		Premontres,	Center of Culture (France)
		Varna,	3. International Print Biennale (Bulgaria)
		Ljubljana,	16. International Print Biennale (Yugoslavia)
		Tihany,	8. Kisgrafikai Biennálé
		Szeged,	2. Táblakép–festészeti Biennálé
		Lodz,	Kisgrafika (Poland)
		Nürnberg,	3. International Drawing Triennale (W. Germany)
		Cabo Frio,	2. International Print Biennale (Brasil)

LILA ISKOLA GALÉRIA
1985. szeptember 10–28.
Budapest, Kavicsos-köz 4. 1157

Fotó/photo: Molnár Géza
Terv/design: Kovács Péter Balázs

Felelős kiadó/editor: Sárközi Zoltán
F. K. S. Budapest
MULTI–FOCUS, BUDAPEST

Alsónémedi Nyomda 85.413

Kutsu

TEMPERA-
MAALAUKSIA
9.4.–23.5.1999

Balázs Péter Kovács

tervetuloa avajaisiin
torstaina 8.4. klo 18

Meghívó

TEMPERA-
FESTMÉNYEK
1999. IV.9–V.23.

Kovács Péter Balázs

megnyitó: IV. 8. 18.00
mindenkit szeretettel várunk

Unkarin kulttuuri- ja tiedekeskus
avoinna/nyitva: ma-pe/hétköznap 9–16
Paasivuorenkatu 4-6 A III. krs./em. 00530 Helsinki
09-750 866, www.dlc.fi/~hungcult

BALÁZS PÉTER KOVÁCS - KAPUZINER II. mixed technique, 60 x 80 cm, 1996

A BANK CENTER GALÉRIA
tisztelettel meghívja

KOVÁCS PÉTER BALÁZS
festőművész

"SALZACH KAPUZINERREL"
című kiállítására

1997. november 4-én kedden 17^{30} órára

megnyitja

KESERÜ ILONA
festőművész

és

BALÓ ISTVÁN
dobművész

megtekinthető november 4-16-ig

BANK CENTER

1051 Budapest, Szabadság tér 7.

Támogatók: Nemzeti Kulturális Alap, Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány

vállalko…

A Fókusz Online könyvárúház azokat a vásárlókat szeretné kiszolgálni, akik a legkevesebb idő alatt minél több könyvről kívánnak részletes információt zunkban egy kötő elmű kötetet, az Athenaeum Kiadótól az Eltűnt civilizációk sorozatot, a B+V Kiadótól pedig a Képzett beteg könyvek sorozatot. **(rosdy)**

Tenorok gálája Miskolcon

A Miskolci Nemzeti Színház operatagozata a három nagy tenor – *Carreras, Domingo, Pavarotti* – példáját követve a magyar tenoristáknak kíván különleges lehetőséget teremteni.

November 6-án, szombaton este gálakoncert színhelye lesz a színház. A magyar operaélet tenoristái adnak hangversenyt. Ismert művészek és pályakezdők szerepelnek. Az esten *Berkes* János, *B. Nagy* János, *Csák* József, *Daróczi* Tamás, *Ilosfalvy* Róbert, *Kovácsházi* István, *Leblanc* Győző, *Molnár* András előadásában olyan klasszikus tenoráriák hallhatók majd többek között, mint *Verdi* Rigolettójából a herceg áriája, *Donizetti* Szerelmi bájitalából Nemorino románca, *Bizet* Carmenjéből a Virágária, *Leoncavallo* Bajazzók című operájából Canio áriája. A Miskolci Nemzeti Színház zenekarát *Kesselyák* Gergely vezényli. **(k. l. e.)**

Ma temetik Kistétényi Melindát

Fénylőbb az éter és sötétebb a zenei horizont: eltávozott, s ma délután három órától a Farkasréten nyugszik Kistétényi Melinda.

Nagy művész volt és nagy tanár. Kodály és Bach útravalójával indult. Az előbbiét továbbadta a Zeneakadémia szolfézsóráin, magasra állított mércével, de anyai kedvességgel. Az utóbbiét koncerttermekben és templomokban szikráztatta meg, eggyé válva a mester hangjaival. De nemcsak Bachéval: Liszt, Franck, Messiaen és sok barokk szerző lelt hiteles tolmácsra az orgonaművészben. Maga volt a zene. Ösztönösen tudta, amit a múlt tudós kutatójaként ma számos muzsikus föltedez. Ez nyilvánult meg éneklésében is, akár a templomi karzatról szólalt meg, akár a zongora mellett. Komponált dalokat és kórusokat. A muzsika munkált a szövegekben is, amelyeket zeneművekhez írt, mint Kodály Epigrammáihoz és Triciniumaihoz. Különös ihletettségű rögtönzései úgy tárták fel a bonyolult építkezésű zenei alakzatokat, mint ahogy a földről felszedett kavicsokból tollával „olvasta ki" az azokban rejlő figurákat. A sírján látni vélek egy kavicsot. Rajta egy arc: lehunyt szemű – sokszor láttuk így –, de a szemhéj mögül is kiragyogó tekintetű. Kistétényi Melindáé, aki egész pályáján úgy érezte, „randevúja volt Bachhal".

Hollós Máté

Mennyiség vág

A VIGADÓ GALÉRIA ezúttal bajban van: kiállító művészei olyan mennyiségű műtárggyal árasztották el termeit, hogy ember legyen a talpán, aki itt nyugodtan élvezni tudja a műveket. De a műélvezetnek mégsem csak a tárgydömping az akadálya. Bár a galéria határozottságával a túlzsúfoltságnak mindenképpen elejét veheti – és ez nemcsak a kiállításnak, de a művészeknek is a hasznára vált volna –, mégsem egyedül az ő hibája, hogy mostani gyenge kiállítássorozata nem bővelkedik az élményekben.

A földszinten még minden rendben van: a nyíregyházi *Berecz* András festményeinek érzékeny szín- és formavilága hűségesen követi a bernáthi vonalat s annak posztnagybányai ábrázolásmódját. Kiegyensúlyozott és mértéktartó színei egy tűnődő és lírai alkatot állítanak elénk, aki a dombok erősen plasztikus képét fénynyalábokkal, vibráló áttűnésekkel, kubizmusra jellemző térfelszabdalásokkal teszi törékenyebbé. Nem ilyen következetes *Szilárd* Klára művészi útja, mintha a művész nem tudná eldönteni a saját különféle érdeklődése és a világ sokféle ábrázolási lehetősége közül, melyiket válassza. Stílusok és hatások váltakoznak művein, s mint akit nem elégít ki a festészet, még szobrokat is készít.

AZ EMELETI termekben a művészi határozatlanság a kiállított szobrok dömpingjét eredményezi. Csak a belső tétovaság indolkolhatja, hogy sem *Ócsai* Károly, sem *Mérey* Árpád nem tudta kiválasztani azt a néhány plasztikát, amelyet nyugodtan vállalhatott volna, s a maguk bizonytalanságát a megsokszorozott látvánnyal akarták ellensúlyozni. Így fordulhatott elő, hogy Ócsai kiállítására olyan hevenyészet munka is bekerült, mint a *Dante kapuja*. A méretek megnövelésével sem lehet fokozni a kiállított művek erejét, ezt igazolják *Véssey* Gábor festményei. A feszültséget, amelyet egy-egy kisebb festményén megvalósított, felnagyított képein már nem sikerült megtalálni.

A Nádor Galéria kiállítóterme viszont igazi élményt nyújt. A galéria vezetői legutóbb a nagyszerű Szék kiállítással mozgatták meg a művésztársadalom fantáziáját, most országos színes rajzkiállítást hirdettek. A 173 kiállító több mint háromszáz pályamunkát küldött. A kiírás szerint minden rajznak belül kellett maradni a 20x20 centiméteren, mondta a galériát vezető *Kovács* Péter Balázs. Azokat az egyedi munkákat tekintették színes rajznak, amelyen a fekete és a szürke árnyalatán kívül legalább még egy szín is szerepelt. Mindenkitől legfeljebb két munkát állítottak ki, és ez olyan művészi élményt eredményezett, mint például az a tábla, amelyet *Tóth* Ernő színes rajzai indítanak, *Für* Emil játékossága után Makina (*Császár* Vera) önfeledt lapjai folytatnak, s végül *Király* Gábor lírai hangvételű rajzai zárnak. De meggyőződhetünk arról, hogy igazán sokféle módon és örömmel vetették bele magukat a megoldhatatlannak tetsző feladatba a művészek, és a kis méret nem állta útját sem a találékonyságnak, sem annak, hogy nagyszerű munkák szülessenek.

A SOKFÉLE TECHNIKÁT fölvonultató tárlaton *Hauser* Beáta finom vonalakból építkezik, míg *Gádor* Magda erőteljes rajzát vegyes technikával éri el. *Keserű* Ilona a tusrajzot „szövi át" a színekkel, *Kéri* László tussal és akrillal teremt drámát. *Benes* József mondandójával, megrajzolásával is feszíti a keretet, akárcsak El *Kazovszkij,* aki éppen olyan feszesen fogalmazott ekkora méretben is, mint nagy képein. Szépek voltak Kovács Péter Balázs finoman megrajzolt dobozai, és *Szikora* Tamás szellemesen találta meg a formát, hogy farostból kimetszett dobozával hű maradjon önmagához. *Halbauer* Ede rajza kiegyensúlyozott, *Bálind* István éppen a kompozíció megbontásával keltett feszültséget. *Szurcsik* Józsefnek a méret nyilván nem jelentett gondot, társadalomkritikája pedig most is kérlelhetetlen.

Fekete Judit

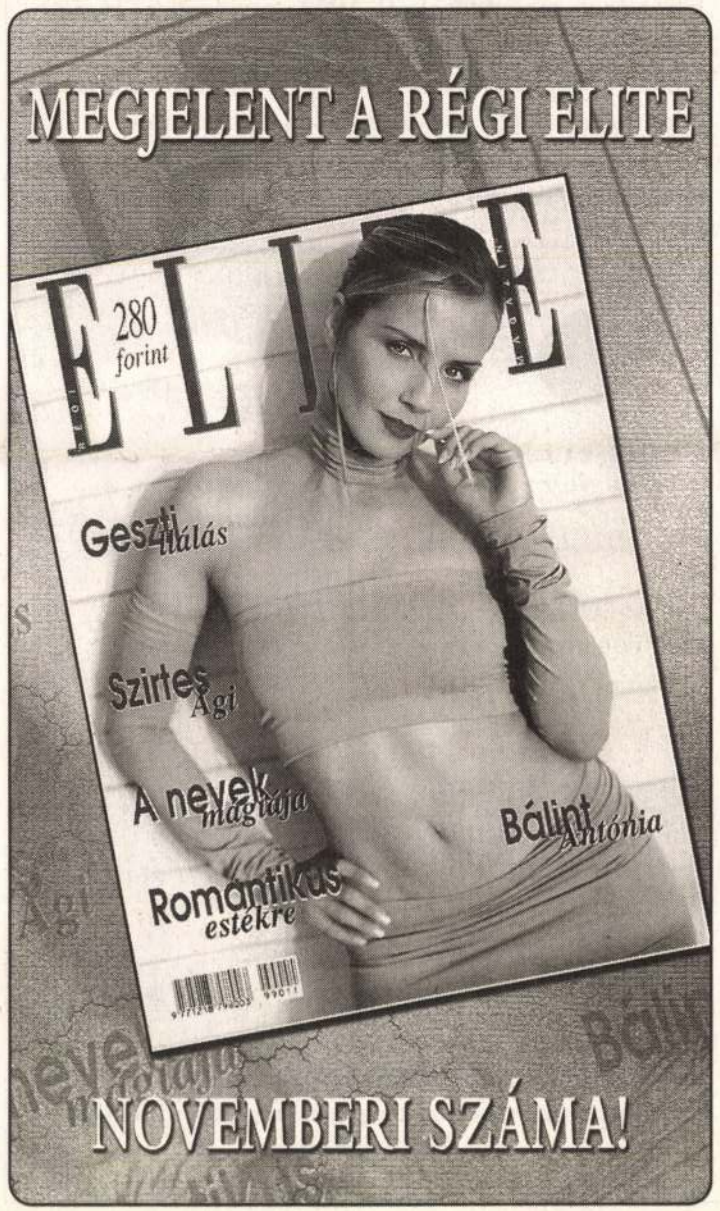

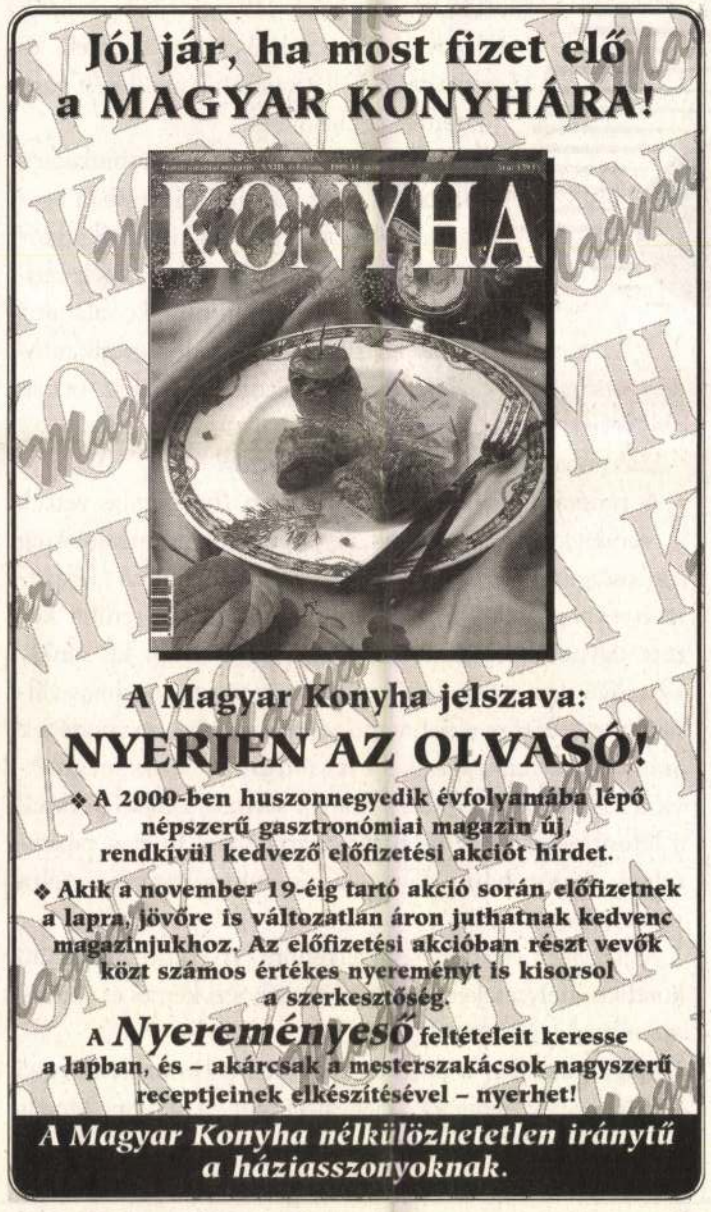

1999. nov. 5. / 11.

...mult időt hanyag elegan-
...ával jelen időbe tette a jeles
szerző. A legszomorúbb, hogy a
történelmi egyházak sem tartot-
ták fontosnak ezt a nyilvánvaló
csúsztatást helyreigazítani. *(Ho-
rányi Ödön, Budapest)*

**– A tankönyvekből kima-
radt.** Idősebb dr. *Antall* József

...kormánybiztos haza...
területén védelmébe vett. Mind
Tel-Avivban, mind pedig Var-
sóban utcát neveztek el róla.
Dr. Antall Józsefnek, Magyar-
ország első szabadon választott
miniszterelnökének az édesapja
volt. *(Dr. Dékán Károly, Bu-
dapest)*

...rend
...vagy a Vas-
koronarend lovagkeresztjével
kitüntetett zsidó katonát. Pedig
a két háború között 180 zsidó
arany vitézségi érmes hős neve
volt ismert.

Domonkos István
Budapest

...k cí-
mű ... levelez (Magyar

– Válasz nélkül maradt
lapjukban *Tóth* Géza lelkész-

tű személyek – lehettek bármi-
lyen vitézek a fronton, és kap-
hattak bármily nagy kitüntetést
– nem vétettek föl a vitézi
rendbe. Hiába mondotta a kép-
viselőházi bemutatkozó beszé-
dében a miniszterelnöknek

Törvényesség és figyelmesség a vendéglátásban

Az idén november 1-jén életbe lépő „Törvény a nemdohányzók védelméről..." című jogszabály előírja a vendéglátó létesítmények számára külön dohányzóhely kijelölését. Ennek hiányában a dohányzás tilos a létesítmény egész területén. A figyelmes választás programja egy a lehetséges megoldások közül.

A figyelmes választás program 1996. óta sikeresen működik számos hazai vendéglátó létesítményben, hasonlóan ahhoz a több mint 5000 szállodához és étteremhez, amelyekben a világ 52 országában találkozhatnak vele a vendégek. A Nemzetközi Szálloda- és Étteremszövetség (IH&RA) és annak nemzeti tagszervezetei irányítják a programot.

Lényege: megoldást kínálni arra, hogy egy adott létesítmény meglévő szellőzőberendezését használva úgy helyezzük el dohányzó és nemdohányzó vendégeinket, hogy az előbbiek cigarettafüstje semmiképpen ne zavarja az utóbbiakat, ne csökkentse komfortérzetüket.

Az első lépés mindig a beltéri levegő minőségének vizsgálata. Egy épületgépész-mérnök megállapítja, hogyan áramoltatja a szellőzőberendezés a levegőt az adott légtérben. Ezután a mérnök írásban elkészíti javaslatát a dohányzó- és nemdohányzó-területek kijelöléséről. A műszaki szakember bevonása szavatolja, hogy a különböző területek kijelölése a lehetőségekhez képest a legjobban történjen. Nem ritkán ez a felmérés derít fényt a szellőzőberendezés esetleges elégtelen működésére, aminek felismerése segít a létesítmény üzemeltetőjének a hibák kiküszöbölésében.

A szellőzési felmérés után az alkalmazottak alapos képzés során ismerkednek meg *A figyelmes választás* programmal. A személyzet tevékeny részvétele kulcsfontosságú a program zökkenőmentes működtetéséhez. A vendéggel közvetlenül találkozó pincérek, pultosok, recepciósok stb. gondoskodnak arról, hogy a vendégek udvarias és részletes információt kapjanak a dohányzó- és nemdohányzó-területekkel kapcsolatban. Ugyancsak a személyzet tagjainak dolga az esetleg felmerülő konfliktusok udvarias, de határozott elsimítása. Az alkalmazottak szeretik, ha vannak világos elvek, amelyeket követhetnek, és nem nekik kell kitalálniuk az ültetést vagy a területek kijelölését.

A figyelmes választás kommunikációs eszközei a világ minden országában egységesek. A dohányzó- és nemdohányzó-területeket jelző kártyák, a vendégek rendelkezésére álló ismertető brosúrák, valamint az ajtóra kerülő matrica egyaránt megegyezik minden országban, csak a szöveg változik az adott ország nyelvének megfelelően.

Miért olyan sikeres *A figyelmes választás*?

A program kialakítói maximálisan figyelembe vették a vendéglátóipar igényeit, így például a rugalmasság fontosságát. *A figyelmes választást* alkalmazó létesítményekben a dohányzó- és a nemdohányzó-terület között úgynevezett átmeneti zónát alakítanak ki, amely lehetővé teszi bármelyik terület méretének rugalmas változtatását, hiszen a dohányzó- és nemdohányzó vendégek aránya akár napszakonként is változhat. Nincs megszabva a különböző területek aránya sem, a kialakításuknál a létesítmény vezetője határozhatja meg, hogy a tapasztalata szerint hány dohányzó és nemdohányzó-asztalra van szükség.

A figyelmes választás segít elkerülni az esetleg felmerülő konfliktushelyzeteket, az alapos személyzeti képzés és a kommunikáció segítségével.

Magyarországon a program ingyenes a benne részt vevő létesítmények számára, megvalósítását a Philip Morris Magyarország Kft. támogatja.

A törvényről és annak ellenőrzéséről, valamint a lehetséges megoldásokról 1999. november 24-ikén délelőtt 11 órai kezdettel szimpózium lesz a Hotel Gellért Márványtermében. A részvétel ingyenes, jelentkezés az (1) 436-6136-os telefonszámon.

A figyelmes választás programról ugyanezen a telefonszámon érdeklődhet, Pálfalvi Mártánál.

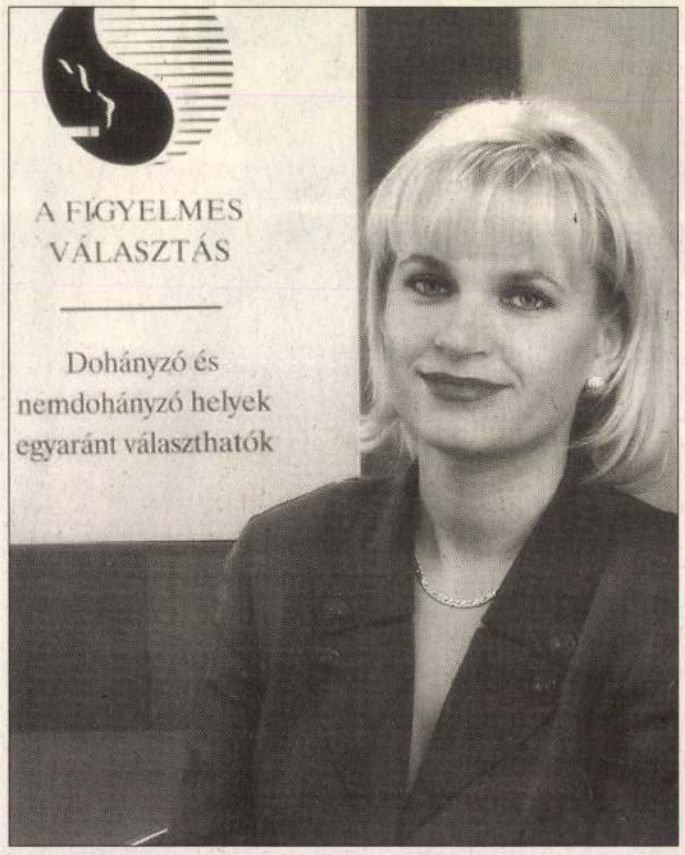

***A figyelmes választás* magyarországi koordinátora, Pálfalvi Márta**

EX LIBRIS

BOHÁR ANDRÁS

Bocskai István: Levelek

A kötet Bocskai István 1583-tól 1606-ig, azaz haláláig írott leveleiből ad válogatást. Fordulatokban gazdag életét követhetjük nyomon az 1590-es években még császárbarát és törökellenes politikusnak, aki 1604-től a Habsburgok elleni szabadságharc vezérévé lett.

A levelek nagy része a szabadságharc idején íródott és annak különböző ügyeivel foglalkozik. Az írások mindegyike Bocskaitól származik, a diktálás utján lejegyzett tanácsok, utasítások, intelmek végére azonban a legtöbb esetben utóiratként saját kézírásával is hozzájárult.

Érdekes az, hogy szervesen egybekapcsolódott a magánlevél és a hivatalos irat, s hogy mindegyikben — legyen szó akár politikáról, katonai problémákról vagy diplomáciáról — az ügyek kerülnek előtérbe és azok fontossága dominál. A racionális elemek éppúgy jelen vannak, mint az érzelmekre ható mozzanatok, s ezek együttesen mutatják azt, hogy nemcsak politikusként és hadvezetőként érdemes számon tartani a levelek szerzőjét, de a világos gondolatokon és kiváló stíluson keresztüli meggyőzés is alapvető erénye volt, s valószínűleg ez is nagyban hozzájárult sikeres életútjához.

Jelentősége azonban nem pusztán az említettekben van, hanem abban is, hogy hű képet ad arról a magyar műveltségről, aminek igen sok közös eleme volt a föld egyszerű népétől a köznemességen át egészen a nagyurakig. Benda Kálmán kitűnő válogatása és előszava eligazít a kor körülményeiben is bennünket, s így egy valóban nagy ívű pálya egyes mozzanatainak műhelytitkaiba pillanthatunk bele nem minden tanulság nélkül. *(Budapest—Bukarest, 1992. Európa Könyvkiadó — Kriterion Könyvkiadó, 289 l., 198 Ft.)*

Kopácsi Judit: A hősök nem sírnak

Kopácsi Sándor lányának, Kopácsi Juditnak a visszaemlékezését vehetjük kézbe, annak a különös sorsnak a történetét, ami ugyan nem teljesen egyedüli, de személyessége okán mégis megkapó.

A naplószerű memoár az események újraélésére és kommentálására is lehetőség. Az 1965—73-ig íródott feljegyzések megmutatják, mind az 1963-ig tartó időszak hazai konszolidációjának árnyoldalait, mind a torontói emigráció hétköznapjait és keserveit. Az élmények feldolgozásának esélye és kitörölhetetlensége azonos hangsúlyt kap a munkában. Az a nyilvánvalóan hátrányos megkülönböztetés, ami megnyilvánult az álláskeresés viszontagságától a kivándorlási kérelem megszerzéséig, és az a bizonytalanság és önazonosság keresés lassú folyamata, ami a tengeren túli mindennapokat is átszőtte.

Külön fejezet a történetben az, hogy 1975-ben a szülők is engedélyt kaptak a kivándorlásra, és hogy ekkor újra együtt lehetett a család. Teljes megnyugvást, kárpótlást nem kapnak hőseink, valószínűleg tudják és érzik, hogy ez amúgy sem lehetséges. Az viszont megnyugtathat talán mindenkit, hogy az egyszerűen, tisztán, emberséggel leélhető élet esélye, ha nem is százszázalékos, de vannak rá példák, és érdemes megpróbálni. *(Bp. City Könyvkiadó, 149 l., 198 Ft.)*

Albert Camus: Pestis, Sziszüphosz mítosza

A Diákkönyvtár valamennyi darabja klasszikus műveltségünk gyarapításának elengedhetetlen segédeszköze volt évtizedekkel ezelőtt is, de ma sem lehet ez másképpen.

Jelen kötet azonban azért is külön figyelmet érdemlő, mert egy olyan szellemi és művészi irányzat jeles produkcióját tartalmazza, ami az elmúlt évtizedekben nem állott az állami oktatás legmagasabb piedesztálján. Egyre fogyatkoztak ugyan kötelező „irodalmak", de ez nem jelentette egyben azt, hogy a mai léthelyzetünkből kiinduló és egyetemes érvényre szert tevő kérdésfeltevések legalitást élvezzenek. Fél-legális és illegális csatornákon persze beáramlottak a fejekbe és a zsigerekbe az egzisztencializmus és más filozófiák hatását hordozó mértékadó irodalmi alkotások, aminek mindig volt „tiltott gyümölcs" effektust is tartalmazó mozzanata a hatásban, sokszor már önmagában is elég élvezetet kínálva, és adott esetben nem engedte kibomlani az ilyen művek mélyrétegeinek árnyalt jelentéseit.

Most természetesen nem arról van szó, hogy egy műnek ne tulajdoníthatnánk rejtett, parabolisztikus értelmet — lásd a Pestis esetében — vagy elképzelhető az is, hogy Sziszüphosz mítosza sokakat huszadik század végi krízishelyzetünkre emlékeztet. De egy bizonyos; a kényszermentes értelmezésnek egyik és alapvető lehetősége az, hogy a különböző irányzatokkal már a legfogékonyabb korban megismerkedhessen bárki, és annak történetét és jelentőségét önmaga számára rekonstruálhassa.

Talán ez az utóbbi mozzanat a leglényegesebb, és ez az út lehet az, ezek az utak lehetnek azok, amelyek mentén mindenki önmagára találhat. *(Bp., Európa Könyvkiadó, 399 l., 150 Ft.)*

Cowboyok, aranyásók, csavargók. Észak-amerikai népköltészet. — Ford.: Gyárfás Endre.

Az amerikai újvilág két évszázados múltra tekint vissza. A többi ősidő. E két évszázad tartalmazza az európai eredetű, de azóta Európát is túlszárnyaló civilizációját. Gyárfás Endre gyűjtése ennek a folyamatnak a pionírjait varázsolja elénk, ahogy életük dalaikban megöröködött. Az aranyláz nyertesei és vesztesei, katonák, cowboyok, favágók, telepesek, farmerek életéről szólnak a dalszövegek, amiket Gyárfás magyarított. Az egymással szorosabb viszonyban állók, a különböző közösségek, magányosok és együttélők hétköznapjai és ünnepei tükröződnek e szövegekben, nagy cselekedetek és még nagyobb bukások legendásított változatai kavarognak, sorsos és sorstalan, mert jelentéktelen alakok sorjáznak, lázadó rabszolgák, akik szöknek és elfogják őket, kártyások, korhelyek figurái tűnnek föl meg le a dalszövegek hordta eseményekben. Egy színes-zavaros világ, amit szerencse és szerencsétlenség tarkít, nagy remények és boldogtalan megvalósulások forgataga, s nem kevés, amelyik visszavágyik a bevándorlók közül az óvilágba, óhazába, angol, ír vagy skót földre. Nosztalgiák, újra meg újra fölkavarodó emlékek nyomát őrzik a dalszövegek, amelyeket ma is énekelnek a folk- vagy blues-énekesek. A szerelmesek sírján növő virágoknak állít emléket Barbara Allen balladája, amelynek feledhetetlen hangjait Joan Baez tolmácsolta a 60-as években áttetszően tiszta érzékenységgel: „A templomnál nőtt, csak nőtt, / toronyhoz magasodva, / s összefonódott odafönt / a hanga és a rózsa."

De a rock zene nagyjai a Rolling Stones, Jimi Hendrix, Janis Joplin is rengeteget merített a folk-blues panaszos életérzéséből újrafogalmazva azt, ami ma éppúgy probléma, mint annak idején volt.

S a kötet verseit olvasva óhatatlanul az is eszünkbe juthat, hogy ez a gazdag és mély hagyomány miként torzul el sokszor a felismerhetetlenségig a konzumkultúra „kísérleti laboratóriumában", s hogy a tradíció a maga eredeti formájában és adott esetben hiteles feldolgozás által (pl. Mick Jagger filmje Ned Kellyről) miként jelentkezhet önértékű műként.

A kötet értékes dokumentuma az észak-amerikai népköltészet jeles szöveganyagának és figyelemre méltó vállalkozás a minőséget sokszor mellőző, piacnak kiszolgáltatott művelődésünkben. *(Bp., 1992., Zrínyi Kiadó — Tevan Kiadó, 205 l., 260 Ft.)*

Vlagyimir Hodaszevics: Mint sivatagban délibábot

Az orosz költészet 20. századi hagyományőrző irányának „archaizáló-újító" lírikusának első gyűjteményes kötete jelent meg az Európa Könyvkiadó igen kiváló Pegazus sorozatában.

Az 1886. május 16-án Moszkvában született költő jogi és bölcsészkari tanulmányait ugyan nem fejezte be, de versesköteteével már első alkalommal nagy feltűnést keltett. A szellemileg és művészileg egyaránt egységesen kimunkált poétika szakít a romantika és a szimbolizmus közkézen forgó eljárásaival és az archaikus alakulatok egyéni feldolgozásmódja felé fordul. Az orosz hexameter talán legtökéletesebb változatának megteremtője a bensőség avatott lírikusává válik. „Hullámverés a tengeren, / kavicscibálva, / vigasztal dalol nekem, mint Léthe árja." (A tengerparton.)

1922-ben kényszerül emigrációba, ami az ő esetében nem politikai természetű volt, hanem kulturális. Az 1917 után történteket a kultúra pusztulásaként élte meg és az elszemélytelenedés, az elszürkülés különböző jelei késztették döntésére. Mindezek mellett — mint az kiderül Szőke Katalin átfogó utószavából — Oroszországhoz mindig is az a különös kettősség fűzte, amit Nyina Berberova így jellemzett: „Hodaszevics azt állítja, nem tud úgy élni, hogy ne írhasson, de írni csak Oroszországban képes, ezért nem tud meglenni Oroszország nélkül, viszont Oroszországban sem élni, sem írni nem lehet".

Az 1939-ben rákban elhalt költőt nemigen jegyezték az elmúlt évtizedek Szovjetuniójában, s csak a közelmúltban kezdték meg munkásságának rehabilitálását.

Jellemzőek az emigrációban írt sorai; ezek azt a belső feszültséget fogalmazzák meg, amely élete végéig kísértette, és egyben ihletének új meg új impulzust adott, a menekülésre kínzó élmény felejthetetlensége: „Megyek — s rettegve hallgatom csak / a zajt, mit nem hall senki itt. / Kezemmel fülemet befogtam — / örökkön az a hang! Pedig... // Ó, ha ti is megértenétek, / Európa sötét fiai, / még mily erő döfi belétek / nem látható sugarait." (Agyongyötörve kelt a hajnal — 1923) *(Bp., 1992. Európa Könyvkiadó, 141 l., 120 Ft.)*

Kántor Zsolt: Aggályok

Kántor Zsolt debütáló kötete a hazai avantgárd ihletésű költészet hagyományosabb vonulatába tartozik. A klasszikus vonalverseket tartalmazó könyv elsősorban tematikus és asszociális frissességével tűnik ki a hasonló munkák közül.

Berzsenyi, Heidegger, Rotring, kövidinka — hogy csak néhányat jelezzek a különböző természetű és mélységű merítési bázisból. Ezzel mintegy jellemezve azt a sokféle figyelő költői alkatot is, amit Kántor Zsolt munkái jeleznek. A butéliák és dekadenciák a Heidegger által középre állított „gond", „aggodalom" köré csoportosulnak. S mikor „Millió olló csattog az éjszakában", a félelem rejtve és kimondatlan munkál mindenben. S ha ez az állapot az érzékeny idegpályákat megborzongatja, s a költő ki is tudja fejezni a remegést, akkor mégis van remény, hogy a félelem termékennyé teszi az embert, s az egzisztencia önmagát újrateremtheti. Ilyen metamorfózisok a versek, vagyis ami az alakváltozásból világrajön, az átsegít az ittlét zuhanásain. Vagy ahogy a vers mondja: „döglenek bennem a darvak / mint akit isten elaltat / s egy sötét üregbe dob / énjeimmel egyenként halok" (Mallarmé-kockák). De egyik halálból a másikba hullva mégiscsak emelkedhetem. S erre mondhatni, hogy heroikus pesszimizmus. *(Bp., 1992. Magvető, 112 l., 120 Ft.)*

LÁNG ESZTER:

A fűvön vastagszik a dér

Az idő száguld sebesen,
Számlálgatom a kezemen:
Hány víg napom volt s mennyiér'?
És ami maradt, az mit ér?

Hány dalom termett szabadon?
Mire mondtam, hogy nem adom?
Mire mondtam, hogy kell nekem,
S hogyha nem adják, elveszem?

A fűvön vastagszik a dér,
Lassan a szívemig felér,
Így indul portyára a tél,
Az Idő halálra ítél.

Én mégis küzdök hevesen,
A kevésért, mi kell nekem,
Mindenemet odaadom,
Csak szeress mostantól nagyon!

MEGRENDELŐLAP

Megrendelem az Élet és Irodalom című lapot .... példányban az alábbi címre:

Cím (város, község, kerület): .....

(utca, tér, ltp.): .....

(irányítószám): .....

Az előfizetés díja

az első negyedévre: 300 Ft

fél évre: 876 Ft

egy évre 1752 Ft.

Az előfizetési díjat a fenti címen nyugtával jelentkező kézbesítőnek fizetem.

.....
aláírás

A megrendelőlapot borítékban, bérmentesítés nélkül, az alábbi címre kérjük feladni:

Vidékre:

Postahivatal, helyben;

Budapestre:

Budapest, Postaigazgatóság hírlaposztály.

KOLOZSVÁRI PAPP LÁSZLÓ:

Film

Egy megcsinált mozi

Az 1992-es év utolsó cikkét írva, az 1993-as megjelenésre gondolva, valamiféle összegzés ötlött fel bennem. S vetettem el nyomban. Vagy mégse tegyem? Nagyon egyszerű, kegyetlen és pőre következtetések adódnak a rendszeres mozilátogatásokból. A zabolátlan piac — félig harács, vagy tán egészen az — parttól partig locsogtatja szennyhullámait. Az amerikai film, mint tébolyult King Kong, iszonyú nyomással nehezedik rá a hitvány magyar prérire. Akinek van valamicske kapcsolata a filmbehozatallal, értesülhet róla, hogy az amerikai film még csak nem is leleményesen és szívósan, egyszerűen csak a nagyon erősek bambaságával és agresszivitásával szorítja ki *kinyögött, talp- és hónaljszagú* sikereivel a sokszínű európai és világfilmet, a nemzeti filmgyártásokat, a sajátosságot, amik nélkül csak üzlet van, művészet elvétve sem. A tőke és annak magukra is rácsodálkozó honi képviselői — minap még reménybéli KISZ-titkárok — eszelős sietséggel roncsolnak szét mindent, nem építve semmit. Tegnap még magyarázták, hogy így meg úgy, ők majd a nyereségből mecenálják az értéket...! Azóta rájöttek, hogy ezt a sódert senki se követeli meg tőlük az új világban. Áramlanak, s a maguk kis területén éppúgy szívják el és hordják ki vagy élik föl a hasznot, mint... De ne személyeskedjünk. Fogyasztják a magyar lakosság utolsó tartalékait, valamiféle nagyon színes semmit húzva el cserébe a voltaképpen fintorgó, de más illathoz hozzá nem jutó orrok előtt.

Mi sem áll távolabb e sorok írójától, mint hogy olyan illúziókba ringassa magát, miszerint a művészfilm, az boldogít! Ez nem illúzió, hanem hit kérdése, s ebben sose rendültem meg; tudván tudva, hogy ez privilégium. S lehet mindenki privilegizált, aki csak akar. Na de hát ha nem akar!

Adjunk inkább hírt arról, hogy megkezdődött az ellenanyag-termelődés. Rég figyelem rokonszenvvel a Magyar Filmintézet Filmmúzeumát, az *Örökmozgót*. Tevékenysége nem e napokban; de immár félreérthetetlenül és nem egykönnyen leronthatóan beérett. Nem egy budapesti művészmozi példáján figyelhető meg, milyen nehéz egy mozit megcsinálni. Hónapok kitartó, tévedést nemigen tűrő munkájával állítani össze olyan műsort, mely odavonzza, később odaszoktatja a nézőket, elérvén azt az elíziumi állapotot, hogy a — sajnos jobbára értelmiségi — néző akár kapásból oda és nem máshová üljön be. Mert tudja: nagy a valószínűsége, hogy nem csalódik. Az *Örökmozgónak* ez sikerült; de ilyen mozi a nagykörúti másik kettő, a *Művész*, illetve a *Szindbád* is. Feszes, állandóan karbantartott profil, az óhatatlan bukásokkal és a néha szinte megfoghatatlan sikerekkel együtt. Több hasonló, másmás profilú mozi próbál világra jönni Budapesten, s törekvésüket azért is nagy rokonszenvvel kísérjük, mivel egy forgalmazási cég kimutatásai szerint Y megyében egyetlen évben egyetlen értékes filmalkotás sem kerül a mozikba. Nulla, kedves, nem képzeletbeli megyelakók; mintha csak az önök megyéjében nem árulnának mást, csupán krimit, szakácskönyvet s fogyókúrás recepteket — s egy sort se *Arany Jánostól* mondjuk *Miltonig*. Én lázadoznék az önök helyében. (Hogy melyik megyénkről van szó, azt magánérdeklődésükre szívesen közöljük magánlevélben.)

Az *Örökmozgó* decemberi műsora tulajdonképpen filmértéktobzódás. *Jiři Menzel* és *Dusan Makavejev*, *Kuroszava* és *Jarmusch* biztos sikert ígérő neve mellett egy nagyon nehezen megmutatható filmhatalmasság: *Alekszandr Szokurov* s újabb műve, *Az ember magányos hangja*. S mintha csak a mozicsinálók valóban tobzódni akarnának: *sorozat a francia dokumentum- és rövidfilm történetéről*. (Telt ház, teljes siker — fanyar humor, groteszk és tragikus egy kehelyben, Magyarországon először s tán utoljára.) Az csak természetes, hogy egy magára adó mozi nem feledkezhet meg *Antonioni* nyolcvanadik születésnapjáról *(Barátnők, Kaland, Napfogyatkozás* és a többi).

Valamiféle fegyverbe szólítás folyna a King Kongok ellen? Valamiféle ráébredés arra, hogy ha nem segítünk magunkon, már csak üzenhetünk kifelé a korpából, ahol disznók ropogtatnak el?! 1992 decemberében volt Budapesten az *Európa Filmhét* is. S ha a nyitó díszelőadás alkotói láttán nem lepődünk is meg: *Bille August* és *Ingmar Bergman* filmjét láthattuk *(Legjobb szándékok)*, annál meglepőbb — vagy mégsem? —, hogy a záró díszelőadás keretében a román *Lucian Pintiliének A tölgy* című művét mutatták be. Ezúttal egy másik *megcsinált moziban*, a *Művészben*.

Nem a művészfilm és művészmozi-hálózat a széles út. Az csupán a film előtt, a bozótban vezető keskeny ösvény. Látszatra csak önmagáért van. Fénye, mint *Lumière* immár századik évében, kifürkészhetetlen módokon táplál, növeszt, érlel. Igaz is: hát persze hogy az *Örökmozgó* nem feledkezett meg Lumière 100 évéről!

Kovács Péter Balázs

A jelentés hatványozottan szubjektív, ingoványos tartományában kalandozva a *konkrét motívum/absztrakt motívumhalmaz* megjelenését, viszonyát kell boncolgatnunk: Kovács Péter Balázs festészeti-grafikai-textilművészeti műegyüttesében e két réteg létrejötte, feltűnése, egymás mellett élése, összeolvadása, együtt játszása kulminációs pont. Az alkotómódszer szemléletet jellemez, jelentéshordozó erejű: a megrajzolt, megfestett arcot, alakot, figuraegyüttest éles vonalak, satírozásfoltok, kavargó színcsíkok szabdalják fel, zúzzák szét, alakítják át, vibráló színpontmezők rejtik el, nyelik magukba, semmisítik meg. Nem tudható pontosan, mi rejtezett, mi rejtőzik a torzító, a takaró réteg alatt, csak bizonytalanul feltételezhető, sejthető, hogy mi volt — volt-e — az eredeti, hogy mi burkolódzik homályba, mit takar az ideges-vad kavargás: a dolgok végtére is már nem azok, amik. (...) Ez az új minőség. Nyugtázzuk: Kovács Péter Balázs a nyolcvanas évek művészetének egyik adekvát lehetőségét tárja fel, tárja elénk: a káosz teremti meg — tragikus kényszer — a festői rendet.

1988. június

Wehner Tibor

GÖTZ ESZTER:

Házimozi

Ördögűzés amerikai módra

A történelemnek — pontosabban az ideológiák fejlődésének — végére értünk, állítja az amerikai Francis Fukuyama professzor. Ha így van, akkor viszont szükségszerűen vége lenne a történelmi filmnek is? Az utóbbi kérdés már korántsem abból az optimizmusból táplálkozik, amellyel Fukuyama a nyugati liberális demokrácia mindenhatóságát kezeli, mint inkább keserű tapasztalásból.

Hiszen mi egyébbel magyarázható, hogy a filmkészítők egyre gyakrabban hagyják ki a történelmi-politikai helyzetekből adódó, kézenfekvő ziccereket? Ahogyan *Ivan Passer* rendező is, aki *Sztálin* című, amerikai—magyar —orosz koprodukcióban készített új filmjével végül is nem rajzolta meg a sztálinizmus legmodernebb, ideológiai elfogultságtól mentes, jól forgatható „képes történelemkönyvét". Pedig tekintélyes nyersanyagot emésztett föl a munkához: Sztálin leányának visszaemlékezéseit, orosz történészek szakmai jártasságát, világhíres színészgárdát, hogy az eredeti forgatási helyszínről ne is beszéljek. A legérdekesebb matériát maga a téma szolgáltatta, egy zavaros személyiség és egy világbíró hatalom kölcsönhatása. Azt hiszem, a 90-es évek elejére Európa is — Amerika még inkább — bőven túllépett a diktátor alakjának romantikus-ördögi leegyszerűsítésén, az usankás Drakula-képen. Mégis valami ehhez hasonlót éreztem ki a filmből, annak ellenére, hogy a jelenleg ismert történelmi tényekhez hű marad. Végigkíséri a diktatúra kialakulásának fontosabb stádiumait, felvázolja a menet közben kihulló egykori társak portréját, de Trockij *(Daniel Massey)*, Buharin *(Jenoen Krabbe)*, Zinovjev *(Bálint András)* jellemzése nem elég erős ahhoz, hogy lássuk a mögöttük húzódó politikai alternatívákat. Szinte csak a föléjük tornyosuló sztálini akarat látszik, a játszma így túlságosan egyoldalú.

A Nagy Vezér lénye azonban rejtve marad előttünk. Talán, mert a rendező sem tudta, mit gondoljon arról az ellentmondásról, amit a kisszerű lelki alkat és a nagyszabású manipulátor elegye képez. Az őt alakító *Robert Duvall* merev, felszínes játéka semmiképpen sem segít a tanácstalan nézőnek, színészi hitelét pedig végképp elrontja az arcára feszített, majdhogynem amatőr maszk. *(Maximilian Schell* mint Lenin ugyanilyen ócska maszkot kapott, csakhogy ő az első félórában meghalt.) Ha ez a thrillerekből merített rémarc koncepció, úgy teljesen elhibázott: a realista közegben a brechti „elidegenítő hatás" önmaga paródiájába fordul. Nem az elmúlt negyven év marcipánmázát hiányolom, de a maszkok olyan pocsékok voltak, hogy lehetetlenné tették a főszerep árnyaltabb kimunkálását. Ezért is van, hogy többet árulnak el Sztálinról a Nágyát, az öngyilkosságba menekülő feleséget játszó *Julia Ormond* gesztusai. A film legszebb pillanatait neki köszönhetjük, egyedül ő tudott plasztikus figurát formálni az ijesztő színű történelmi táblaképben.

Mert tabló maradt ez a majd háromórás, nagy igényű film, közhelyes jeleneteket és kidolgozatlan figurákat felvonultató, impozáns tankönyvfejezet. Ha szemléltetőeszközként fogjuk fel, használható. Ha moziként — kevésbé. De fölvet egy sor olyan problémát, amelyek — história híján is — történelmi filmek készítésére ösztönözhetik az álomgyárakat, és értelmes kérdésekre a következő generációkat. (HBO)

SZITÁNYI GYÖRGY:

Rádió

Trotterek

Itáliából jöttünk – Kabarécsütörtök

Pár percen belül eszembe jutott egy esti műsor, aminek címét — a személyeskedést elkerülendő — elhallgatom. Ami a *déjà vut* kiváltotta: abban is egy asztal körül ült néhány felnőtt ember, és (politikusan szólva): *szamárságokat* beszélt.

Az a műsor már nincs. Tulajdonképpen ez a műsor sincs, mivel ez úgy lett kabaré, hogy az első órában még nem, csak utána két órán át lett az.

Hogyan került e kabaréműsor elejére az izé? Esős decemberi kora délutánokon az ember nem hajlamos engedékeny naivitásra: nem volt elég humoros anyag. Ez nem csoda, mivel nincs olyan humorista, aki a) a legjobb ötleteit egy hétközi kora délutáni műsorba feccölné, b) ki tud találni bármi újat, miután minden ötletét eladta már a nagyobb közönségű szilveszteri főbulinak.

Hajdan a decemberi ínséget kabarétlansággal volt szokás áthidalni, miáltal a hallgató éktelenül kiéhezett, és boldog volt, amidőn szilveszterkor eljött a késő délután, s ömleni kezdett a sok szédületes szöveg, amit a *másnapos* kritika persze jól levágott, mintha az előző évi tényleg jobb lett volna.

Ama régvolt délutánokon (esténken, éjszakákon), ha a képláda el nem tántorította a hallgatót, amiért is egész éjjel szentségelt, lehetett vígan hallgatni a kabaréműsort.

Mert nem kellett akkor is szerepelni, amikor nem volt mivel. Ilyen mogorva időjárással még lejjebb hangolva, inkább hatott erőlködésnek a derűsen felkonferált beszélgetés,- mint akármi másnak.

Rohadtul kényelmetlen helyzet: az utóbbi egy-két évben, különösen pedig a kommandós meccs óta szimpatizálok Farkasházy Tivadarral, de annyira, hogy úgy éreztem, némi távolságtartással fordult két társához, akik közül az egyik nem is a társa volt, mert Trunkó éppen nem ért rá (vagy ezért már nem akart adózni), csak a kiadója, és kissé rideg(nek ható) udvariassággal kérdezte Selmeczit imígy: „Múltkor, amikor beszélgettünk, *te javasoltad, hogy nagyon szeretnél elutazni egy kis országba, Vatikánba*. Milyen hatással volt rátok Vatikán?" Selmeczi nyomban magához ragadta a szót *személyes megszólíttatás okán*, és sok hasonló között e szókra fakadt: „Tulajdonképpen az az igazság, hogy nem akarom népszerűsíteni különösebben Olaszországot, de hát megéri, hogy egypár szót szóljunk róla, valami egészen csodálatos hely, és gyermekkori olvasmányaimból, meg hát az iskolában is tanították, hogy az valamikor az egész világ ura volt, hát most a mi urunk volt pár napig, és egyszerűen lenyűgöző volt; döbbenet volt számomra, hogy egy nap alatt le akartam rohanni az egész Rómát, mindenhol voltam, és aztán az este fénypontja volt, hogy a feleségemet, aki már akkor teljesen magán kívül és cipőjén kívül, meg hajánál fogva elhúztam a Vatikánhoz, leültünk, és döbbenten néztük és csodáltuk, és gyönyörű volt; na, most ez volt az a pillanat, amikor én borzalmasan megfáztam, ami később beárnyékolta az olaszországi tartózkodásomat, meg huszonvalahány fok volt, és szinte ingujjban lehetett ülni, mert valami álom volt..." Itt közbeszólt Farkasházy, hogy *november* volt. „November végén" — helyeselt az egykori Gonoszkóp —, „szóval egyszerűen döbbenetes finom volt az éghajlat..." és így tovább.

Aki ennyi mindent ne tudna itthon Olaszországról, annak ideje, hogy amint kikerül a pólyából, gyermekkori olvasmányai legyenek, és tanulja az iskolában, hogy Róma egykor az egész világ ura volt, de Selmeczi megfázott, és ez beárnyékolta.

Kiadójuk, amikor végre szóhoz jutott, és megküzdött a természetes lámpalázzal, az idézett mélyenszántásnál sokkal élvezetesebb előadó volt: *sztorizott*, mert mi mást tegyen, ha Trunkót helyettesíti. Volt mondanivalója is, amit éppen úgy adott elő, mint Tarján Tamás a könyvajánlatait. Szóval pergő volt, meg minden.

Nem akarok tippet adni, de ennek a műsornak is az az elnöke, aki a többié. Ezért meg lehetne csípni, azt hiszem.

A kabaré? Ismétlés volt, mint ilyentájt mindig, és hát sokkal gyengébb, mint a korábbiak, természetesen.

– Heti 80 oldalon
– Hetente hatszor

Szerkesztőség:
1034 Budapest
III., Bécsi út 124.
Tel.: 168-2002
Fax: 188-9504, Tlx:22-7958

Napilap a profiknak

Hirdetéseit 72 órán belül megjelentetjük

KOVÁCS Péter Balázs

ÉS 1996. II. 28.

„Privátszféra"

Ezzel a címmel nyílt kiállítása *Kovács Péter Balázs* festőművésznek a Kempinski Galériában (Budapest, V. Erzsébet tér 7-8.).

„Az intenzívebb színek után fokozatosan és tudatosan közeledtem a leegyszerűsített formák és tónusok felé. Mindig ügyeltem arra, hogy a központi motívum megmaradjon, még ha minimálisra zsugorodik is. A nyugodt, világosabb monocrom háttérben felvillan egy kisebb jel, amelyen belül ugyanúgy megtalálhatók a korábbi gesztusok, a szinte kivillanó színfoltok, festékpontok. A kép más tartalmat kapott, ködbe burkolódzó zártabb világot mutat, ahol a PRIVÁTSZFÉRÁ-ba már csak egy kis „lyukon" lehet bekukucskálni. Itt már a mű nem kép, hanem állapot." (*Kovács Péter Balázs*)

Első alkalommal gyülekezés 9[45]-k
tanárok a csoportok beosztását ism

A foglalkozásokra hozz magaddal:

1 db üres füzetet
1 db kék tollat
1 db piros tollat

A munkafüzetedet a foglalkozásoko

Kovács Péter Balázs

EX LIBRIS

SZABÓ A. FERENC

Czeslaw Milosz: Szülőhazám, Európa

Az esszékötet bő válogatásban számol be a Nobel-díjas szerző életművének főbb oldalairól. Önéletrajzi ihletésű írásaiban nemcsak személyiségfejlődéséről olvashatunk, hanem arról a tarka, izgalmas, soknemzetiségű és sokvallású világról is, amilyen a két világháború közötti Vilna vagy Litvánia volt. Már a fiatal Miloszt a kritikai nemzetiségszemlélet jellemezte. Viszonylag könnyen túltette magát — tanárai s családtagjai segítségével — a gyermekbetegségként jelentkező nacionalista elfogultságon. Őszinte kíváncsisággal és megértéssel fordult a más vallású, más nyelvű emberekhez, bár abban a régióban az együtt élő etnikai csoportok meglehetősen elhatárolódva, szinte teljes társadalmi vertikumot alkotva éltek egymás mellett. A sokarcú szülőföld élménye tette lehetővé számára, hogy különösebb megrázkódtatás nélkül váljon európaivá. Még emigrációja előtt diplomáciai beosztásban dolgozott, így a hon és az anyanyelv utáni vágyat viszonylag könnyen le tudta győzni. Az irodalom jelentette számára mindig is az igazi otthont, s ebből a szellemvilágból egy pillanatra sem távozott el. Katolicizmusa is segítette átvészelni az idegenben szükségszerűen jelentkező válságperiódusokat.

Írásait plasztikusság és tömörség jellemzi. Szűkszavú és lényegretörő. Világpolgár, aki nem jön zavarba sehol, ahová rendeli sorsa, mégis lengyel és katolikus marad, anélkül, hogy ezt érdeméül tudná be. A lengyel emigráció nemcsak sokkal népesebb, kiterjedtebb a magyarnál, hanem otthonosabban is mozog a világban. Lengyelország XVIII. századi felosztása óta hozzászoktak ők a külföldi klímához; a hazától való kényszerű fizikai távollethez. A literátorok, a tudósok és a művészek sokáig megőrizték lengyelségüket. Viszont a nagyobb kenyérért kivándorolt lengyel közember nyersanyagává lett az Amerikában, Franciaországban, vagy a Benelux államokban fortyogó melting potoknak.

Milosz esszéstílusa hajlékony társadalomtudományi nyelvezet, amely alkalmas a magvas filozofálásra, de elágazásai vannak a költészet felé is. Az a ritmikus prózavers, amely költészetét olyan vonzóvá, viszonylag könnyebben befogadhatóvá teszi, nincs túlságosan messze elemző-kritikai művei nyelvezetétől. Írásainak modernsége nem formai kísérletezésben keresendő. Nem szégyell vizsgálni semmit, ami emberi. Csipetnyi sznobizmus sincs témaválasztásaiban. De Sade márki kegyetlen pornográfiáját éppen úgy tolla hegyére tűzi, mint Stanislaw Lem science fictionjét. És ha vonzónak találja, mint például az utóbbit, nyíltan meg is mondja.

(Kalligram Kiadó — Vigilia Könyvkiadó, Pozsony-Budapest, 1993, 340 oldal)

Petr Prihoda: A cseh kór

A kötet címét — rendhagyó módon — legrövidebb, kétoldalas cikke címe alapján kapta. Ebből való a következő idézet: „... nekünk cseheknek, gondjaink vannak csehségünkkel. Két évszázada, de még a múlt században is sokáig, néhány ősünk valamiféle fogyatékosságnak tartotta, s úgy szégyellte magát miatta, akár egy városba érkező vidéki ifjú. A jelenséget a szakemberek önértékelési zavarnak nevezik." (153. oldal) A szerző szerint veszedelmes a nemzetre nézve, hogy kishitűen gondolkozik önmagáról. A csehek csöndes, önmagukban való kételkedésével szögesen szemben áll a szlovákok hangos patriotizmusa. Nem csoda, ha nem értek egymással egy államban! Természetesen Prihodával egyetértésben valljuk, hogy mindkét eset problematikus. Erről az jut az eszünkbe elkerülhetetlenül: vajon mi, magyarok, hogyan állunk ezzel a kérdéssel? Meglátásunk szerint bőven található nálunk ebből is, abból is. A szkeptikus, a nemzeti sajátosságot gyanús bélyegnek tartók népes táborával szemben a zajos patrióták, nacionalisták legalább ekkora csapata áll. Ez sem jó. Főleg azért, mert mi nem válhatunk el egymástól olyan természetes egyszerűséggel, mint ahogyan a tőlünk északra elterülő állam két nemzete nyelvi, etnikai, vérmérsékletbeli tulajdonságai alapján megtette.

Az eredeti foglalkozására nézve pszichiáter szerző könyvének a magyar olvasó számára azonban nem ez a kissé ismerős probléma az igazi nóvuma, hanem a német–cseh viszony egészen újszerű tárgyalása. Annak a felelősségnek a nyílt és önélveboncoló felvetése, ami — a szerző szerint — a cseheket a szudétanémetek második világháború utáni tömeges és véres atrocitásokkal kísért kitelepítése miatt terheli.

Pályakezdő körzeti orvosként ütközött bele ebbe a problémába, ami azóta is fogva tartja. Katolikus hitében, erős meggyőződésére jellemzően, nem a kérdés történelmi, gazdasági, hanem etikai oldalát tartja fontosnak. Aggodalommal tölti el a kitelepített népesség helyén maradt táj évtizedek óta tartó pusztulása. Az új betelepülők, mivel hagyományok nélkül érkeztek erre az évszázadok munkájával megművelt területre, azt nem érezték sohasem a magukénak. Csak a gyors megtollasodást tekintették fontosnak. Idegenként közömbösek maradtak a néhai Szudéta-vidék értékei iránt.

A szerző arra figyelmeztet, hogy nem lehet büntetlenül megtörni a szerves történelmi modernizáció folyamatát. Az erőszakos, s nem utolsósorban etikátlan történelmi akciók, revánsvételek, függetlenül azok konkrét okaitól, megbontják a földrajzi tájak és a rájuk települt emberek évszázados harmóniáját, s a természeti és az emberi értékek tömeges eróziójához vezetnek.

(Kalligram Könyvkiadó, Pozsony, 1993, 286 oldal)

Miroslav Kusy: Szlovák vagyok, szlovák leszek

A pozsonyi politológus professzor azon kevés szlovák értelmiségi közé tartozik, aki aláírta a Charta 77-et. Érdekes módon magyarszakértővé is ezen a szerepvállaláson keresztül vált. Feltűnt ugyanis neki, hogy kihallgatói még chartás ügyénél is nagyobb bűnnek tekintették a magyarbarátságot. A börtönben — nevelési célzattal — kezébe adott hivatalos brosúra adataiból olvasta ki azt, hogy a szlovákiai magyar kisebbség valóban elnyomott nemzetiség. Ugyanis még a propagandaanyagok nyilvánvalóan szépítő statisztikái is azt igazolták, hogy mind az oktatás, mint a társadalmi struktúra, mind a politikai képviselet területén hátrányos helyzetben vannak a magyarok Szlovákiában. Igazi demokrataként furcsa úton megszerzett ismereteit tanulmányba foglalta. Így született meg „A nem szlovák jelenség" című munka, ami nagyon sokat segített a szlovákiai magyarok önvédelmi mozgalmának a diktatúra idején. Ettől persze nem lett Kusy elfogult, amivel ellenségei megvádolták. Ezt az is bizonyítja, hogy a szlovák–magyar történelmi együttélésről az ő véleménye sem tér el túlságosan a hagyományos szlovák felfogástól. A történelmi Magyarországon eltöltött közös évszázadokat ő is csupán nemzeti elnyomásként definiálja, és szükségesnek tartja a magyar kultúra alacsonyabbrendűségét kihangsúlyozni, szemben például a cseh kultúráéval. Csak azt nem értjük ezután, vajon milyen szemmel nézi a magyar főurak által létrehozott várakat, templomokat, kastélyokat, s a magyar és cipszer polgárok kezével épített történelmi városokat?

Kusy kötetét azzal az érzéssel tehetjük le, hogy most már tudunk is valamit a szlovákokról. Hiánypótlóak és revelációként hatnak azok az esszéi, amelyekben a szlovák népi sajátosságokat tárja fel kendőzetlenül. Kimutatja, hogy a szlovák nemzetté válás még mára sem fejeződött be. A lakosság regionális kohéziója, a „földiekkel" érzett szolidaritás erősebb, mint nemzeti tudata. Tulajdonképpen még a szlovák nyelv is kifejlődőben van. Az irodalmi nyelvet, teljes biztonsággal, csak a városlakók egy része beszéli. A mindennapi életben, a családban éppúgy, mint a lokális nyilvánosság területén, a helyi nyelv tenyészik és virul. A keleti szlovákok nyelve közelebb áll a lengyelhez vagy az ukránhoz, a nyugatiaké pedig a csehekéhez, mint a hivatalossá emelt közép-szlovákiai, túróci dialektushoz.

A szerző résztvevője volt a rendszerváltozást hozó 1989-es politikai eseményeknek. Mára kiábrándult a politikából. Megelégszik a politikai-szociológiai folyamatok elemzésével. Nincs jó véleménye a hirtelen és dacból elhatározott szlovák–cseh szétválásról. Rosszat sejt a közeli jövőt illetően. Szerinte nehezen lesz elkerülhető a szlovákok politikai küzdelme a magyarokkal, és gazdasági háborúja a csehekkel.

(Kalligram Kiadó, Pozsony, 1993, 296 oldal)

Kiss Gy. Csaba: Közép-Európa, nemzetek, kisebbségek

Tanulságos vita folyt 1979-80-ban a Tatabányán megjelenő Új Forrásban a nemzeti értékről. A vitaindító cikk szerzője (Szilágyi Ákos) szerint a nemzeti-nemzetiségi problémák megoldásának egyedüli útja a gazdasági-társadalmi viszonyok modernizálása, ami maga után vonja e gondok orvoslását. Ha Magyarországon rendben mennek a dolgok, a szomszédos országokban élő magyarok ügye is jobbra fordul — írta. Kiss Gy. Csaba ezzel az állásponttal vitatkozó írása a gyűjtemény első szövege. Azóta axiómává vált közgondolkodásunkban: ha nincs minden konkrét problémára reagálás, akkor hiába várjuk a helyzet javulását. A politikai folyamatok ugyan — végső soron — benne gyökereznek a gazdasági-társadalmi viszonyokban, de akkora a szuverenitásuk, hogy automatikus változásokra nem lehet számítani.

Kiss Gy. Csaba az elsők között ismerte fel Bibó István munkásságának jelentőségét a nemzeti kérdés alapfogalmainak tisztázása terén. Ez az írása először 1980-ban a Bibó Emlékkönyvben jelent meg. Ennek a két tanulmánynak a fundamentumára épült fel a szerző nemzetiségpolitikai koncepciója a nyolcvanas és kilencvenes évek fordulóján. Összehasonlító irodalomtörténeti és történelmi vizsgálódásai után alakult ki az a felfogása, hogy a térség országainak múltbeli és mai fejlődési tendenciái lényegében azonosak. Tehát nagy biztonsággal megjósolható, hogy jövőjük is hasonló lehet. Ezért kikerülhetetlen a versengés, konkurencia mellett arra kellene törekedni vezetőiknek és gondolkóiknak, hogy közös megoldásokat találjanak a térség nemzetiségi konfliktusaira.

Természetesen jól látja a szerző, hogy sem jó szándékkal, sem ráolvasással nem lehet előbbre jutni ezen a téren. A legjobb eszköz az ellentétek feloldására a múlt és a jelen összetevőinek szakszerű, tudományos feltárása és tudatosítása. Ennek útja a történelmi múlt, a nemzeti mítoszok, előítéletek és elfogultságok megismerésén és a politikai demokrácia kialakításán keresztül vezet.

(Pesti Szalon Kiadó, 1993, 326 oldal)

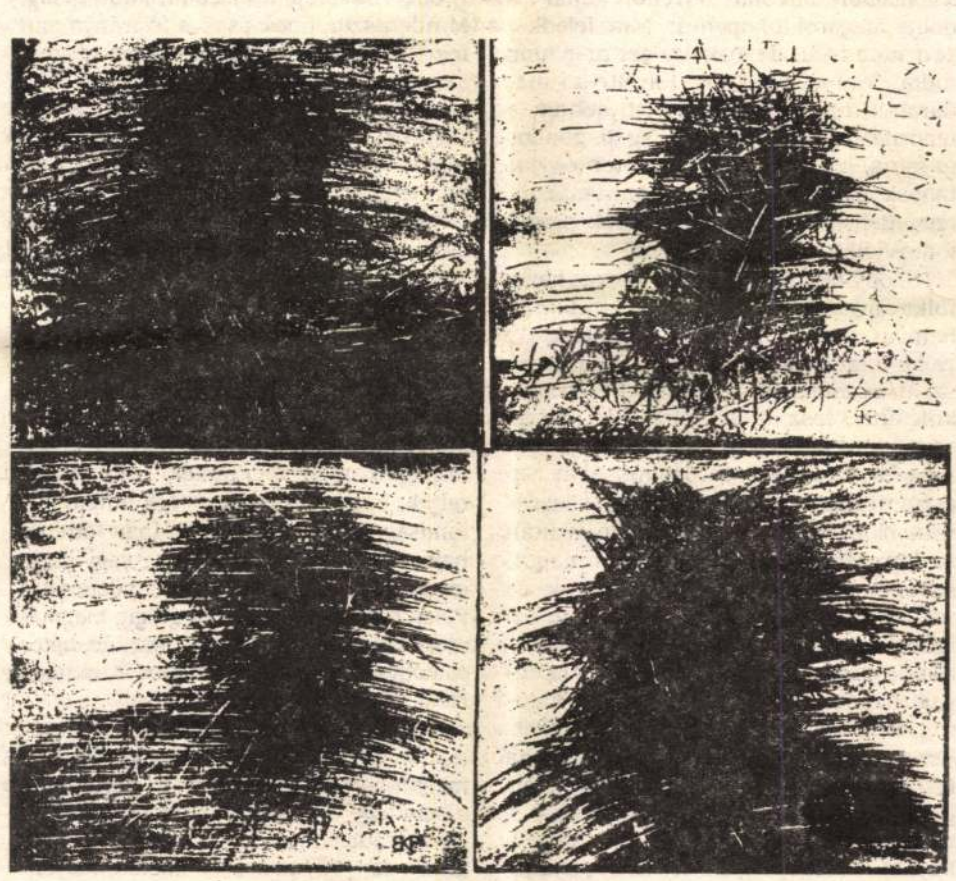

Kovács Péter Balázs rajza

KOLTAI TAMÁS:

Színház

A Marconi-táncosok

Túl szerény darab a *Pogánytánc* ahhoz, hogy vidékünkön értékeljék. Nem tehetségben, kivagyiságában szerény. A vidéket pedig szó szerint értettem. A provinciális színházi gondolkodás sajátja, hogy csak az ér valamit, ami legalább akkorát durran, mint a szilveszteri petárda. Nem baj, ha kiüti fél szemünket, legalább megemlegetjük. Jobb színház kontinensbemutatót tart, a még előkelőbb világpremiert. Közben a szerény Pogánytánc, az ír *Brian Friel* darabja 1990 óta észrevétlenül bejárta a világ *igazi* színházait. Most eljutott a *Katonába*.

Illene bemutatnom a szerzőt, de nem teszem. Akit érdekel, keresse elő három drámáját közreadó kötetét, megjelent az Európánál. Ennél jóval többet írt, de a már publikáltakat sem fenyegeti a veszély, hogy magyar színpadra kerülnek. Legkevésbé a Helynevek című, amelyből kiderülne, hogy érvényesen is lehet drámát írni a kisebbségi létről. Úgy van megírva (figyelem: *meg van írva*), hogy bitang nehéz eljátszani; csak ott kelthet érdeklődést, ahol a színház még nem petárdadurrogtatás.

Kihívó darab a Pogánytánc. Rá lehet sütni, hogy csehoviáda, Három nővérparafrázis (Friel korábban lefordította), narrátoros dramaturgiával készült, avíttas színmű — épp ez benne a kihívás. Mondhatni, az eredetiség. Hogy egészen egyszerűen beszél egészen egyszerű dolgokról, öt nővérről, akik egy ír falucskában, Ballybegben élnek — fiktív, ugyanakkor nagyon is valóságos hely, a szerző darabról darabra visszatérő mitologikus faluja —, családi közösségben és elzártan, konzervatív erkölcsi törvényeknek és elfojtott kitörési vágyaiknak kiszolgáltatottan. Történetük merő banalitás, hétköznapiság, monoton rutin, ebből bontakoznak ki a sorsok, ahogy egyikük törvénytelen fia a cselekmény jelenidejéből visszaemlékezik a harmincas években lejátszódó eseményekre — innen a flash back technika —, gyerekkorára, egy ugandai törzsnél eltöltött évtizedek után kissé megzavarodva hazatérő nagybácsijára, kódorgó-föltünedező, a spanyol polgárháborúba készülő apjának bohémes alakjára, anyjának és nagynénjeinek olykor vidám, olykor kótyagos, olykor ideges csapatára, s a pogány eredetű, hagyományos aratóünnepre, a Lughnasára, amely mindannyiuk számára az elfojtások és kitörések öntudatlan jelképe.

Máté Gábor rendezése virtuóz kamaramuzsika; a nyolc színész mint nyolc szólóhangszer az összhangzattan szabályai szerint olvad együttessé. Máté ritka képessége — nem először figyelhető meg — a szerves előadás-építkezés, amely elsősorban a színészi munkára alapoz. A színészeken játszik, ha szabad így mondani: ismeri „billentyűiket", és váratlan, új hangokat csal ki belőlük. De mindenekelőtt Friel darabjának alaphangvételét találja el jól, a moll hangnemet, azt a sajátosan lebegő, a realitás-szürrealitás mezsgyéjén incselkedő stílust, amely emlékező-lírai keretbe foglalja az előadást. Ettől a megbillent, kancsal látástól válik szeretnivalóan groteszkké, hogy *Szacsvay László* — mint Michael, a mesélő — felnőtt mivoltában, ártatlan intellektuel szemeket meresztve vesz részt *gyerekként* a történetben; nem játssza el, hogy gyerek, nem vált idősíkot, egyszerre van jelen a múltban és a mostban, ábrándos önmagával mintegy az időn kívül, az öröklétbe helyezve a történetet. Hasonló célt szolgál *Horgas Péter* díszlete: valóság és jelzés, faácsolatú, de álomszerűen áttört falakkal, amilyennek tán a hézagos emlékezetben él, s a térképezés természetes lehetőségével, hogy a negyedik, képzeletbeli falat, ha a játék úgy kívánja, át lehessen törni. Ilyen „áttört", olvadékony eszköz a nyelv is, *Upor László* érzékeny fordítása, amely híven tükrözi a darab lírán átpárálló valóságát.

Annál testibbek, vaskosabbak, „megfoghatóbbak" a ruhák: egy pár fűzetlen bakancs, hosszú női alsó, zsirardikalap a linkóci apa fején — *Velich Rita* találatai. Viselőik tulajdonává válnak, akár a Friel megtervezte figurák. *Bodnár Erika* mint Kate a legidősebb nővér, tiszteletbeli mater familias: aggodalmas, nyugtalankodó, az erkölcsi felelősség nehéz terhével bajmolódik. *Szirtes Ági* Maggie-je a házicseléd kényszerű szerepében örökké dolgozik, csupa életerő, nyerseség és robbanni kész szenvedély. *Illés Györgyi* szint tud adni a háttérbe húzódó, kosárfonó Ágnes szürkeségének. A színes, kicsit bolond Rose-t *Bertalan Ágnes* nem túlozza el; a revütáncosnői álmát lehúzott nadrággal, égnek dobált lábakkal realizáló nyakigláb lányt bizarr kedvességgel ábrázolja. Chris, a leányanya merő gyöngeség, önfeledt, reménykedő lágyság, odaadás *Söptei Andrea* játékában. Gerry az apa, ahogy *Gazdag Tibor* játssza (végre igazán *föltűnt* a Katonában), nem kalandor, csak svihák kalandozó. *Vajda László* az Afrikát járt Jack tudatának lassú föltisztulását követi finoman.

Az egyik jelenetben „Marconi", a kezdetleges világvevő rádió, amely néha rossz, de ha ráütnek, megszólal, és ilyenkor zenéjével behozza a külvilágot, épp táncmuzsikát sugároz. A nővérek, egyikük a másik után, táncra perdülnek, kötetlenül, magányosan és egyre vadabbul, levetik belső abroncsaikat, mind kétségbeesettebben és fölszabadultabban, a pogány mozdulatok bűverejében tobzódva táncolnak, már nem is tánc, amit művelnek, inkább a kitörő lélek orgiája, szilaj, dühödt és győztes tombolás, „áttörik" a házfalat, kitöltik a teret és megélik álmaikat, majd a zene hirtelen megszakad, vége a hisztérikus, boldog lázadásnak, ziháló, izzadt testek maradnak, a nővérek lassan visszahúzódnak a házba, rendbeszedik magukat, folytatják megszokott életüket, ez is csak emlék marad, mint az egész történet, amely az előadás végén belevész az elbeszélt múltba.

A bensőségességre, amely személy szerint, közvetlenül képes megszólítani, nagy szüksége lesz a jövőben a Katonának. És ahogy a világ áll, a nézőnek is.

FISLI ÉVA:

én

vagyok a holdat ugatni vágyó
ködmosolyú magyarka
álmodva fénylő holnapot
az egyre fakóbb mában
ezen az örök kelet-középi tájon
vagyok egy holdat ugató
vágyni vágyó
ködmosolyú magyarka
álmodva fénylő holnapot
az egyre fakóbb mában
vagyok egy holdat ugató
vágyni vágyó
ködmosolyú magyarka
álmodva fénylő holnapot
vagyok egy holdat ugató
vágyni vágyó
ködmosolyú magyarka
vagyok egy holdat ugató
vágyni vágyó
vagyok egy holdat ugató
vagyok egy
vagyok
én

FÁY MIKLÓS:

Zene

Szerelmespár a sivatagban

Jól kezdte az új évet az Opera, két nagy énekese, *Tokody Ilona* és *Kelen Péter* játszotta a Manon Lescaut szerelmespárját. Régi pár, régi már az mese, ki róluk jár, s most újra ketten a színpadon. Csak a figyelmes néző vehette észre, hogy hosszú ideig nem énekelték együtt ezt a szerepet. A harmadik felvonás hevében Kelen ledobta magáról a köpenyét. Nem feledkezett meg róla, de Tokody ezt már nem tudta. Óvatosan lehajolt, fölvette a ruhadarabot, és beléburkolódzott, nehogy a tenorista elbotoljon benne. Szép, gondos gesztus, jelezte, hogy ők ketten együtt többek, mint külön-külön. Egymásnak teremtett énekesek, hasonló alkatok, persze fontos különbségekkel.

Tokody készebb alakítást hozott haza, fölkavaró sorsot mesélt-énekelt. Fiatal, hamvas első felvonásbeli Manonja, aki előbb ártatlanságát veszíti el, majd fiatalságát, és életét is. A lánykából rossz erkölcsű nő lesz, bájos, elragadó, aki az arany termekben, fölékszerezve is őrzi természetességét, valóságosságát, ép eszét. Halálra neveti magát vén, köszvényes kitartójának ostoba versén, azután az ifjú Des Grieux karjaiba veti magát. Szereti a diákot, ehhez kétség sem fér, de sohasem olyan bolondul, hogy megfeledkezne a pénz hatalmáról, hogy szabad folyást engedjen érzelmeinek, s hogy ki engedné hullni a szálakat kezéből. Gondosan mérlegel, figyeli a férfit, és a helyzethez igazítja gesztusait: lehanyatlik, ha kell, bocsánatot kér, ha szükségesnek látja. Őszinte közben, de gyanúsan okos. Aztán a szerelmi ügyekben ösztönös lángész Manon kezéből mégis kicsúszik az irányítás, hiszen az élete többé nem enyelgés és csábítás, hanem vér, vas és bilincs. Geronte katonákkal érkezik, Manon sorsa bírósági üggyé válik. És nem marad más senki vele, csak a diák, belé kapaszkodhat, tőle kérdezi haldokolva: ugye, szép voltam? Bizony szép, a legszebb asszony.

Kelen Péter alakításának egyik legnagyobb vonzereje a kiszámíthatatlanság. Minden szerepnek csak a fő iránya van meg, vannak azonban lényeges részek, amelyek rögtönzöttek, az alkalomhoz, a partnerhez igazítottak. Csodálatos és veszedelmes út a Kelené, ellentétben azzal a hűvös egyformasággal, amit ma már sokan profizmusnak tartanak. A második felvonás kettősében Manon összecsuklik a reá olvasott szemrehányások hatására. Kelen ezen az esten csak egy pillanatra fogta föl az aléltat, aztán engedte földre csúszni, úgy kiabálta rá, a fülébe vádjait. Akadtak a nézőtéren, akik ennél a pillanatnál nevettek, ugyanúgy, mint amikor a következő felvonás során Des Grieux zokogva csókolgatta a hajóskapitány kezét. Röhögtek, mert nem tudták, nem tapasztalták, hogy a szerelmes férfi miféle bolondságokra képes; pocsolyában fetreng, hajnalig mulat, öngyilkos lesz vagy megcsonkítja magát. Számomra mindenesetre Kelen éneke és játéka mindvégig megmaradt hitelesnek, és nemcsak őszinte, bátor és nagyszabású volt, de pontos is, minden részletében következetes.

A boldogtalanságával boldogító pár mellett is feltűnő volt Kenesey Gábor jól megformált, nehézkes, sértett Geronte-ja, a nem teljesen egészséges Póka Balázs léha Lescaut-ja, Pataki Antal Lámpagyújtogatója és Oberfrank Géza ihletett, helyenként kudarcra ítélt küzdelme a zenekarral.

Gondolataim...

Eredetileg a figurális indíttatású dolgok érdekeltek. A naturális rajzot fokozatosan torzítottam, roncsoltam, de mindig volt benne nyílt kitárulkozás.

Az eseményt a középpontba elhelyezve, a képi síkba berakva komponáltam meg, de nem annyira a történet érdekelt, hanem a művészi megoldás. Festményeimen erősek voltak a rajzi, grafikai elemek, talán túlzottan is. Ezek a határozott vonalak, gesztusok és dekoratív színfoltok nem voltak eléggé „festőiek" számomra. Érdekes, a festészetben mindig a szabályos négyzet formát szerettem felhasználni. Ennek alkalmazási lehetőségei hasonlítanak legjobban a körhöz. A középpont viszonylag hasonló távolságra van a szélektől, és ez ad biztos kompozíciós lehetőséget egy nyugodt, „igazságos" megoldáshoz.

Az intenzívebb színek után fokozatosan és tudatosan közeledtem a leegyszerűsített formák és tónusok felé. Mindig ügyeltem arra, hogy a központi motívum megmaradjon, még ha minimálisra zsugorodik is. A nyugodt, világosabb monocrom háttérben közép tájt felvillan egy kisebb jel, amelyen belül ugyanúgy megtalálhatóak a korábbi gesztusok, a szinte kivillanó színfoltok, festékpontok. A kép más tartalmat kapott, ködbe burkolódzó, zártabb világot mutat, ahol a magánszférába már csak egy kis „lyukon" lehet bekukucskálni. Itt a mű már nem kép, hanem állapot.

Salzburg, 1993.

Kovács Péter Balázs

sen alacsonyabb hatásfokú) magyar alap-gyógyszereket lesz hajlandó kiadni, mert ismeri ezeket a sötét, lezüllött lumpeneket, akik az értékes gyógyszert az első sarkon eladják, hogy a pénzért piát vehessenek, ezek úgysem veszik be a drága gyógyszert (s ha mégis, kár beléjük), ezeknek úgyis csak alkohol kell, és akkor azt mondta az az illető, akivel a patikus asszony üzenni szeretett volna, hogy ő bizony nem szól az orvosnak, az orvos tudja a maga dolgát, olyan gyógyszert ír föl, amilyet akar.

Most, hogy ilyen piszok hideg van, és közeledik a karácsony, nem tehetek róla, de állandóan ez a gyógyszerész asszony jár a fejemben, aki lehet, hogy nem is létezik, vagy ha létezik is, sohase mondott ilyet, ezt csak kitalálta valaki, kitalálta azért, mert nagyon hasonlít a valóságra, amit nem kell bizonyítani, mert önmagát bizonyítja azzal, hogy van, így hát a patikusnő nincs is, de lehetne, mert a föntebb idézett megnyilvánulásával együtt nagyon hasonlít arra a valóságra, ami viszont igenis létezik. Én, ha beszélnék vele (szóval, ha tényleg lenne), azt kérdezném ettől a patikusnőtől, próbálta-e már, milyen az, mikor az ember alól kicsúszik minden (ha szimbolista volnék, és nem ilyen nya

képzelte-e magát valaha is ez a hölgy, aki, föltételezem, vékony aranyláncot hord kis aranykereszttel a nyakában, csak kicsit, vékonyat, nem föltűnőt, nem hivalkodót, beleképzelte-e magát egy ilyen lény helyzetébe, és ha igen, mit gondol: ki lehet bírni ezt az életformát alkohol nélkül? Absztinensen? Józanon?!

Fölmérve múltat, jelent és jövőt. A perspektívákat. Tiszta fejjel. Mondom: józanon.

Ez persze nem a hajléktalanra vonatkozik, a hajléktalan nem méri föl a perspektíváit, a jövőben szunnyadó lehetőségeit (tudja, hogy ilyenek nincsenek neki), a perspektívája körülbelül annyi, hogy ha túléli a telet, megéri a nyarat, akkor az életszínvonala ötven százalékkal emelkedni fog, most ugyanis fázik és éhezik, az éhhalállal és a fagyhalállal kell szembenéznie (mondhatnám, ha a helyzetét dramatizálni akarom, és miért ne akarnám; ezt a bolhaköhögést, amit művelek, ezt a magányos írógépkattogtatást itt a fűtött szobában miért ne akarnám fölhangosítani, pedig tudom, foglalkoztam én információelmélettel is, tudom, hogy úgyis csak azokhoz jut el a szavam, akik velem eleve egyetértenek, nem kell ehhez persze informá-

tyorba belefér, amit a fejük alá tesznek, ha a metróállomáson napközben pár órára elszenderedniük sikerül, nem annyira párna gyanánt, hanem hogy el ne lopják még ezt is a náluk is nyomorultabb (vagy kevésbé nyomorult) ébrenlevők, mert nálunk most is és az átkos posztsztálinista rendszerben is csak az kaphat/ott valamit, aki föl is bír/t mutatni valamit: bejelentett lakást, munkakönyvet vagy munkanélküli „könyvecskét" (mert ezt mostanság becézik ám!) vagy legalább egy érvényes személyi igazolványt (aminek viszont föltétele a bejelentett lakás, ezért van az, hogy az ötven-hetven férőhelyes Vajdahunyad utcai menhely címén több ezren vannak „bejelentve"); a hajléktalanok azt sem tudják, hogy az értük dolgozó szociális alapítványnak a mecénásoktól összekunyerált és a rájuk fordított fillérek után éppúgy kell adóznia, mint ha profitorientált vállalkozás lenne (sőt!), hogy az áfát bizonyos munkahelyteremtő vagy állagmegóvó, értéknövelő beruházások esetén vissza lehet igényelni, de a szociális tevékenységet folytatóknak nem, és nem lehet arra hivatkozni a törvény *betűit* ravaszul kiforgatva, hogy ez is állagmegóvás, csak itt

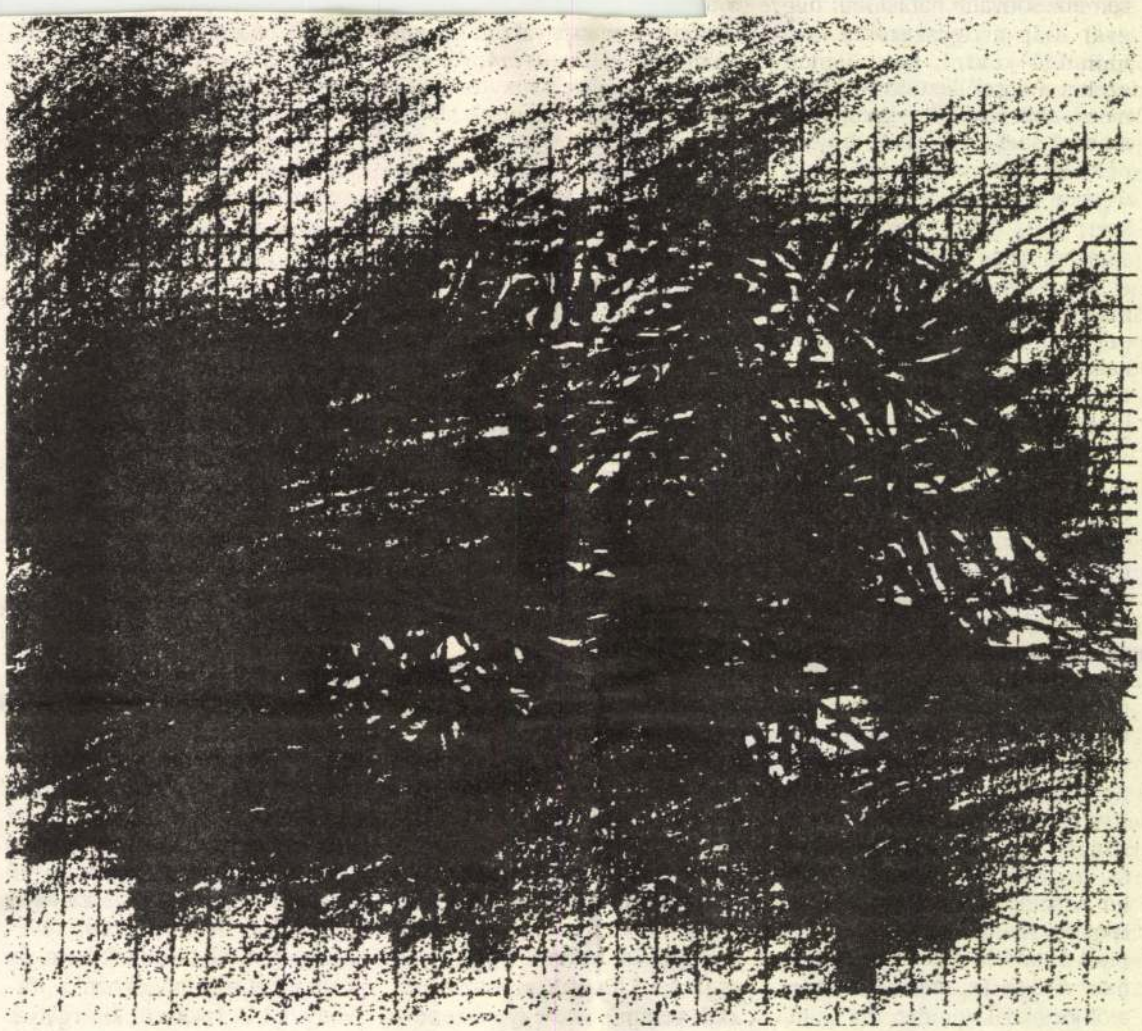

Kovács Péter Balázs rajza

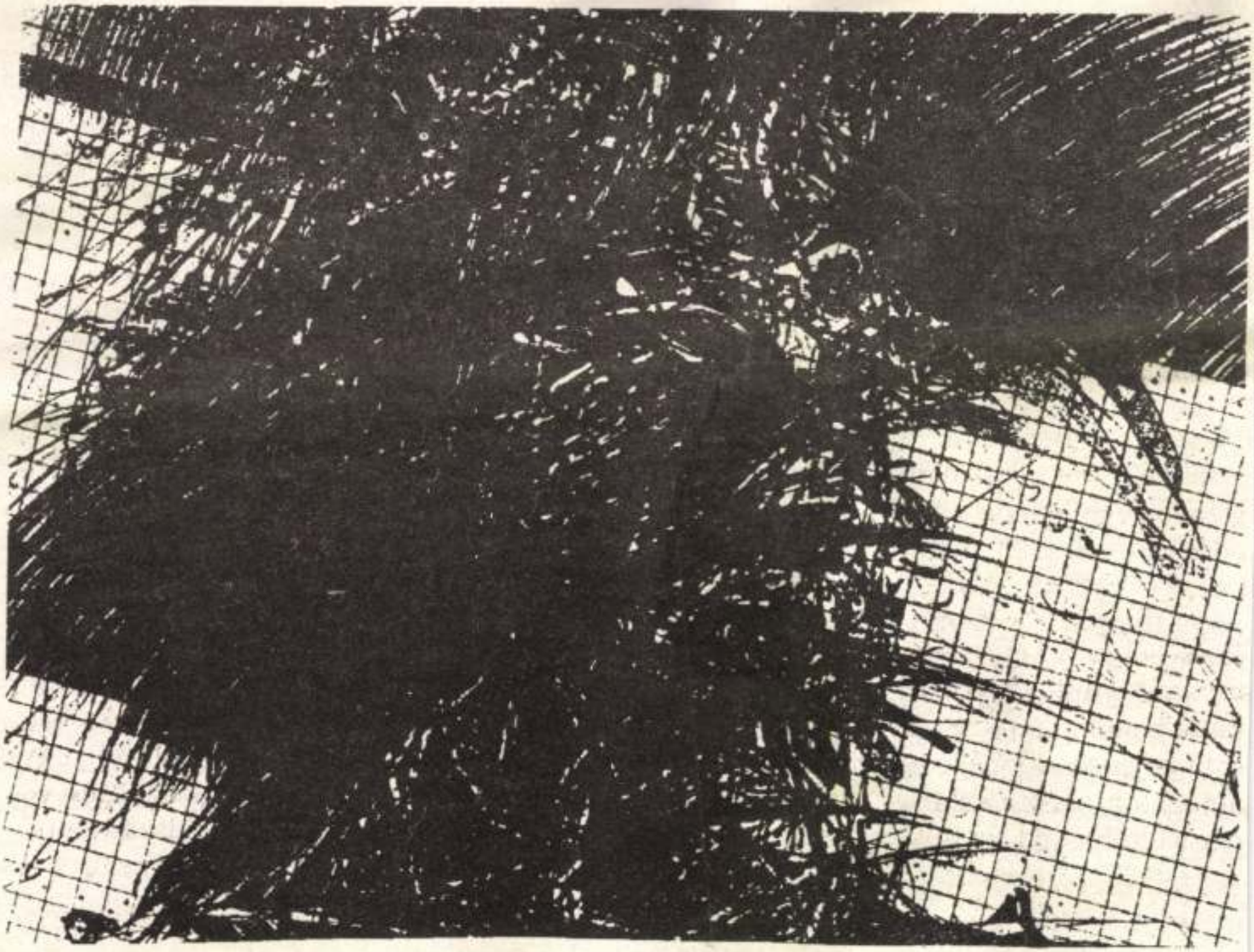

Kovács Péter Balázs rajza

ha volna kiscsizmám,
kának odadnám,
ybőrös ködmönkémmel
takarnám.

ik figyelni, nem a Jézus-
a Jézuska nem létező
skája és ködmönkéje sír
ka után, akit megvesz az
idege, itt költészet van
n, ez olyan gyönyörű,
em is ragozom tovább,
gtön elbőgöm magam én
ig arról még nem is be-
, hogy annak a kicsi ma-
k (vagy cigánynak, vagy
vagy tótnak, vagy oláh-
rkinek itt a Kárpát-me-
en, aki tud magyarul, s
a nevében az ének szól),
sincs kiscsizmája, se
nkéje, úgy bizony, ő is
ik, őt is megveszi az Is-
ge, hát ezért tudja, hogy
ny, hajléktalan, istálló-
letett Jézuska is fázik, de
a neki (amije nincs), az

keresztény értékekre hivatkozik, ilyet soha ki nem ejthet a száján (magánemberként sem), az nem szavazhat meg olyan szociális törvényt, amiből kimarad a már élő állampolgárnak az életben-maradáshoz való joga, egyébként pedig boldog karácsonyt kívánok mindenkinek, még a politikusoknak is, és DICSŐSÉG MENNYBEN AZ ISTENNEK ÉS BÉKESSÉG FÖLDÖN AZ EMBERNEK, és legalább imádkozzunk, ha már más nem telik tőlünk, azokért, akik megfagynak itt és körülöttünk karácsony éjszakáján, és akiket agyonlőnek karácsony éjszakáján, és akiket bomba tép szét karácsony éjszakáján, és akikre rászakad a mennyezet, a ház vagy az óvóhely karácsony éjszakáján, míg mi meghitt családi körben ünnepeljük a szentestét, a szeretet ünnepét, és gazdagon megajándékozzuk egymást a gazdagon díszített fenyőfa alatt.

kal, így kérdezett:

— Ó, mester! Hogyan lekszel! Derékfájdító ki lárváikat, morzsolod tis iket!

A mester így válaszolt

— A csin-csien madá sohasem száll le, mégi megpihenjen.

Hu-Lie értetlenül csó

A mester így folytatta.

— *Annak* a fának aká

A mester, látván taní totta.

— Ostoba — szólott ság! A munkától való e dás!

A mester elengedte b egyenesedett vissza.

Hu-Lie fölényesen m

— Menj hát, és keres nem kell mindennap sz csak az égivel van met munkájához.

Hu-Lie pedig még az rosba.

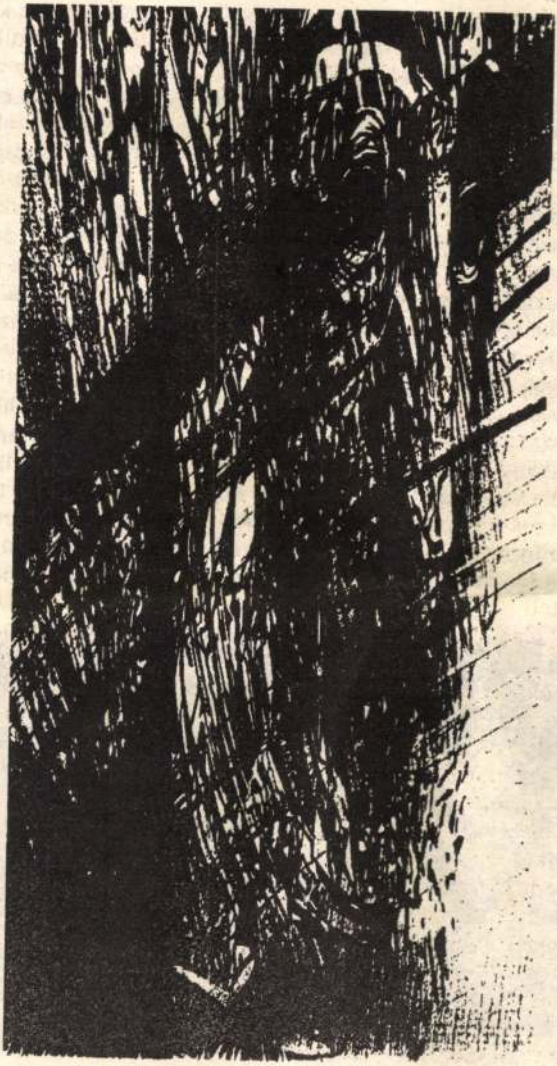

Kovács Péter Balázs rajza

Tudod is te, milyen szerencséd van, ha felvesznek: becslések szerint a fővárosban a hivatalos tízezernél jóval több: húsz-huszonötezer lakhely nélküli ember van az idén. Még jó, hogy a férőhelyek száma már kétezer!

Vigyázz magadra, mert vannak, akik betámolyognak ide részegen is, ha lefekszenek, nincs gond, csak akkor, amikor piszkálódni kezdenek. Te nem vagy ilyen, de ne ijedj meg, ha valaki berúgik, aztán balhét csap, annak itt többé nincs helye. Elkérik tőle szépen azt a belépésre jogosító kék kártyát, ami te is kapsz. Pedig a Csavargyár utcában április végéig kihúzhatta volna. Orvosi igazolása volt arról, hogy nincs tetűje meg fertőző betegsége. Ne ijedj meg azoktól az

di Csillagban ült
nuárja óta van kir
dolgozik. Nem lo
megtanulta az ar
egyél naponta egy
ret, de légy szaba
van munka, csak
Aki azt mondja, n
szerinte hazudik.
neki semmit, de
elkerülni ezt a Fr
csak nagyszakállú
nak itt! Mindjárt
Haver, aki alig n
Vigyorog, mert p
nap kamiont pakc

Holnap a sorb
kiböki: ahol ő lak
dig hely, bent m
lón még nyáron
gondviselésben, a
jön a hideg, nem

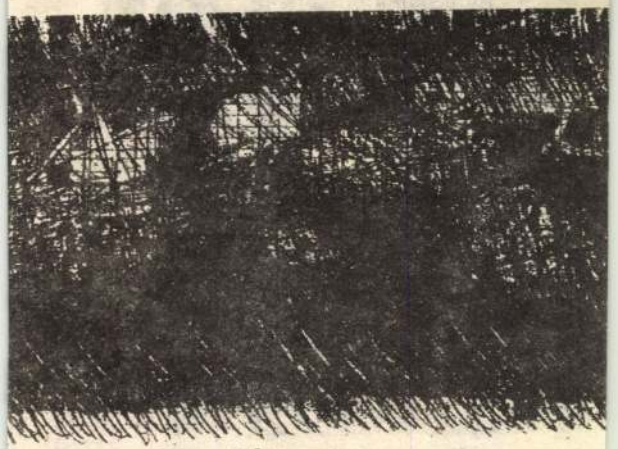

Kovács Péter Balázs rajza

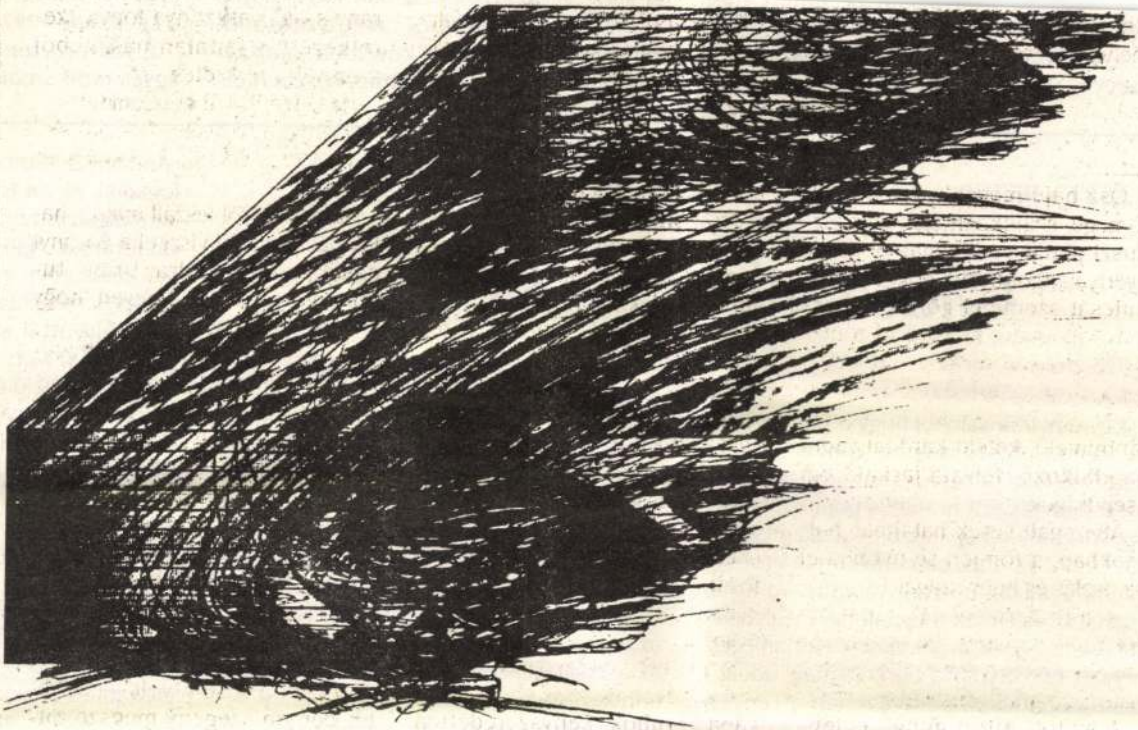

Kovács Péter Balázs rajza

Milosevics és újkommunista barátai nevéhez fűződik a sztálini terror hagyományával. Tito éppen Lenin és Sztálin iskolájá-

ki nem alkothat képet a titói terrorizmus áldozatainak számáról, akik a második világháborúban és azt követően pusztultak el. Az internacionalizmus nevében el-

békélésről kezd el
a *Le Monde* 1992 r
E háború tény
egyes etnikumok

RATKO PETER:

Olasz vihar Fiuméban

Egyre nyilvánvalóbb, hogy a horvátországi olasz kisebbség helyzete komoly politikai kérdéssé fajul. A horvát kormánynak már jó ideje nem sikerül normális politikai párbeszédet kialakítania a „szófogadatlan Isztriával", ahol az olaszok nemzeti jogairól beszélni gyakran botránnyá válik. Amíg az isztriai követelések még mindig meglehetősen homályosak, a „speciális és különleges" helyzet ködfátyolába burkolóznak, addig a félszigeten kívül, pontosabban a Tengerpart-hegyvidéki megye központjában, Fiumében a város vezetősége és az Olasz Közösség között jól körvonalazható, konkrét ellenségeskedés, vagy finomabban szólva

Az alapvető konfliktus abból ered, hogy az olaszokat „kipenderítették" a fiumei alapszabályból, és ez a kérdés elodázhatatlanul a többi kisebbség problémáját is fölveti. Fiume város korábbi alapszabályában ugyanis, Tito föderációja idején, az olaszoknak a többi kisebbséggel szemben kivételezett státusuk volt, s ez garantálta számukra az anyanyelv használatát szóban és írásban, az igazgatási szervekkel, bíróságokkal való érintkezésben.

Bár a vitás cikkely önmagában érthető és világos, hiszen minden fiumei kisebbség számára azonos jogokat garantál, az olaszok mégis sértve érzik magukat, mert

„Amennyiben móc
fogadják el, mi to
lampolgárok vagy
vát fórumokon fog
nak elsősorban a
a közvéleményhez
a nézőponttal sz
olasz író, a *Horva*
rábban forrófejű ö
az olasz módosít
esetén az olasz kis
voce del Popolo sz
mint az *Edit* kiadó
lyez kilátásba, tov
kozásra szólítja fel

Bár Dr. Varljen a
szabály elfogadás
folklórrá silányuln
portjává, akiknek
játszani és énekka
lesznek többé való
érv szól az új alap
fiumei körökben
szabály elfogadás

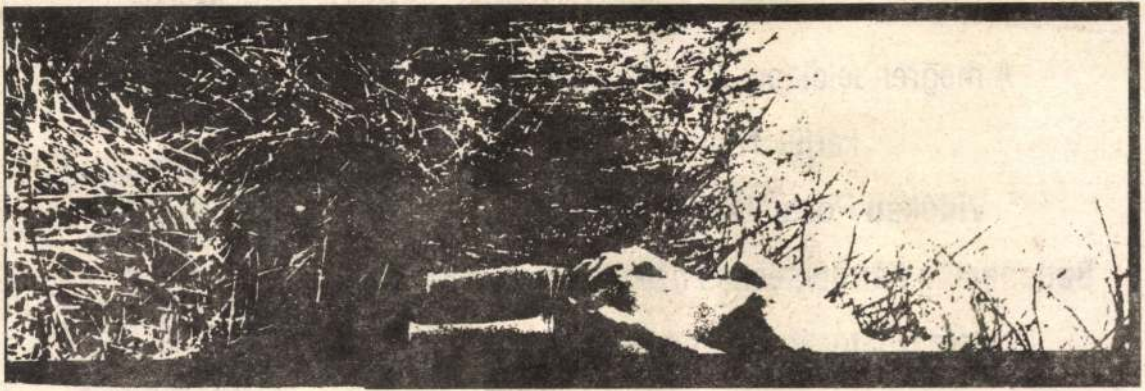

Kovács Péter Balázs rajza

A megrendelőlapot az alábbi címre kérjük feladni:

Vidéken Postahivatal, helyben,

Budapesten bérmentesítés nélküli borítékban

Postaigazgatóság Hírlaposztály, 1360

Nyomtatás:
Marquard Színes Nyomda Kft.
Felelős vezető:
Bartha Tamás
ügyvezető igazgató

A lap
a Művelődési és Közoktatási
Minisztérium, valamint
a Soros Alapítvány
támogatásával készült

Meg nem rendelt kéziratokat lehetőségeink szerint gondozunk, de csak felbélyegzett, válaszborítékos levelekre áll módunkban válaszolni.

Kovács Péter Balázs rajza

ÖZÉP-EURÓPAI SZEMLE

KIKÖTŐ

uralom ebben a kérdésben bizonytalan alapokon állt. Mind Mihajlovics csetnikjei, mind az usztasák, akiket Nagy-Horvátország nevetséges őrülete hajtott, kegyetlen gyilkosságokat követtek el az 1941—1945 közötti időszakban, nem kímélve sem a sebesülteket, sem a foglyokat, sem a nőket és gyerekeket. Milosevicss propagandistái és az értelmiségiek éppen e szörnyű kor emlékeket lobbantják ismét lángra, hogy „tisztogatással" összekapcsolt hódító tetteiket igazolják. Karadzsics milicistái leöldösik és elhajtják a a boszniai lakosokat azokból a városokból és falvakból

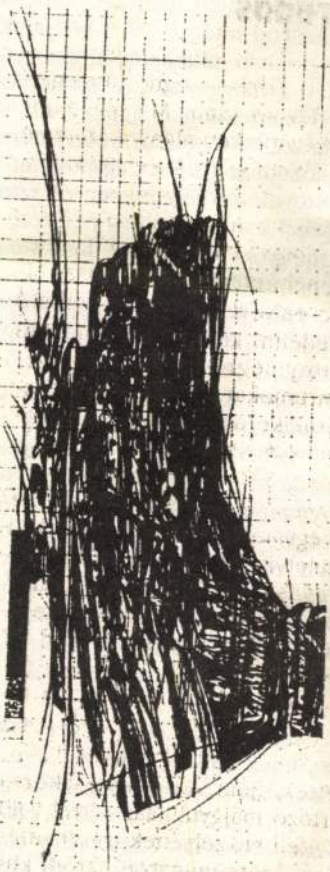

Kovács Péter Balázs rajza

4

A Worldwatch Institute, mint függ
közhasznú intézet, 1975-ben alakult
shingtonban. Munkatársai globálisan
gálják a világgazdasági folyamatokn
bolygónk ökológiai állapotának az ö
függéseit. 1984 óta az intézet minde
tendőben megjelentet egy kötetet: a L
R. Brown szerkesztésében és közren
désével kiadott *A világ helyzete 19*
washingtoni Worldwatch Institute jel
a fenntartható társadalomhoz vezető
matokról) hála a Föld Napja Alapítvá
támogatói erőfeszítéseinek, már m
nyelven is olvasható.

A kötet alapgondolata a követke
lakható Földet akarunk örökségül ha
jövő generációjára, át kell gondolr
fejlődésről vallott elképzeléseinket.

A könyvet Lester R. Brown *Új k*
küszöbén című tanulmánya vezeti be
több írás foglalkozik az ún. fennta
fejlődés és a környezet állapotának
függéseivel (például a fokozód
hiánnyal, a fejlődő országok energi
zetével, a környezet és a kereske
összefüggéseivel.)

Lester R. Brown bevezető tanul
legelején idéz az Amerikai Egyesül
mok Tudományos Akadémiája és a b
yal Society tanulmányából: „ha a
ségnövekedéssel kapcsolatos előreje
igaznak bizonyulnak, és az ember
kenység módja nem változik meg, m
ténhet, hogy a tudomány és a techn
képtelen lesz megelőzni a környezet
rehozhatatlan pusztulását, illetve a
nagy részének elszegényedését."

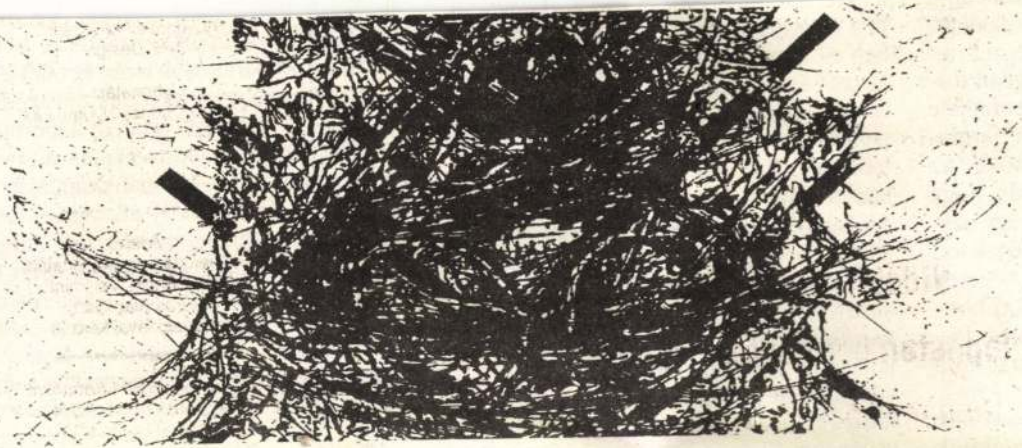

Kovács Péter Balázs rajza

ációja ezekben a
hisz a családi fo-
ében végzett te-
gazdaságban tör-
ében semmiféle
utnak. A harma-
in élő nőket az
zák abban, hogy
zenek vagy sze-
dközösségek tel-
őföldek kevesek
fokozódó kon-
jtó öröklési jog;
sítése inkább a
át könnyíti meg,
gy növeli a nők
ben jövedelmük

fegyverzett, amely megfelelő korlátokat állít a fegyvergyártás, -birtoklás, -kereskedelem és -használat elé." Hiába határozta el az USA és Oroszország atomfegyverkészletének nagyarányú csökkentését, mindez nemzetközi ellenőrzés hiánya mellett történik, és ez óriási veszélyeket rejt magában. A tanulmány írója hangsúlyozza, hogy a világközösségnek meg kell fontolnia egy állandó békefenntartó erő felállítását, mely ENSZ-felügyelet alatt állna, és szükség van az ENSZ reformjára is, hogy az jobban képviselhesse az emberiség érdekeit (a jelenlegi BT vétójoggal rendelkező tagjai a II. világháború győztes, és atomfegyverekkel felszerelt országai). A szerző tanulmánya végén megállapítja: „Csak az, hogy a háború társadalmi intézmény, ez nem jelenti

nk. Az 1992-ben aláírt éghajlati egyezmény arra kötelezi az ipari országokat, hogy a fosszilis energiaforrások (szén és olaj) jelentette környezetszennyeződés növekedését rövid távon egy adott szinten stabilizálják, később pedig a szennyeződés mértékét csökkentsék. Ennek nyomán számtalan vállalat fontolóra vette, hogy az olajat és szenet földgázzal cserélje le, mert ez már átmenetet jelent a megújuló forrásokból nyert hidrogénfelhasználás felé. Csak egyetérthetünk a tanulmány szerzőivel, amikor kijelentik: ha a harmadik világ csatlakozni akar a következő ipari forradalomhoz, akkor alapvetően meg kell változtatnia fejlesztési terveit, és nem szabad végigjárnia azt az utat, mely mostanra a fejlett világ országait is az ökológiai katasztrófa közelébe sodorta.

Felhalmozási kiadások	1.738.301 eFt
Hitelek, értékpapírok kiadásai	3.088 eFt
Tartalék	163.931 eFt
	9.352.130 eFt
GAMESZ	
Személyi juttatások	894.605 eFt
Járulékok	389.684 eFt
Dologi kiadások	623.897 eFt
Felhalmozási kiadások	27.011 eFt
	1.935.197 eFt
BIH	
Személyi juttatások	20.960 eFt
Járulékok	8.758 eFt
Dologi kiadások	18.786 eFt
	48.504 eFt
BLESZ	
Személyi juttatások	174.969 eFt
Járulékok	72.770 eFt
Dologi kiadások	110.181 eFt
Felhalmozási kiadások	34.618 eFt
	392.538 eFt
Aranytíz Ifjúsági Centrum	
Személyi juttatások	8.165 eFt
Járulékok	3.616 eFt
Dologi kiadások	9.035 eFt
	20.816 eFt

7. §

B-L. Ö. képviselő-testülete a kisebbségi önkormányzatok 1996. évi pénzmaradványát a 3. számú melléklet szerint tudomásul veszi.

8. §

A képviselő-testület a rendelet 9. §-át az alábbiak szerint módosítja:

„Az általános tartalékot 119.145 eFt
a céltartalékot 44.786 eFt

összegben hagyja jóvá."

9. §

A rendelet 14. §-a a következők szerint módosul:

B-L. Ö. képviselő-testülete a Polgármesteri Hivatal költségvetésében **céltartalékként** szereplő

Egészségügyi Alap	10.462 eFt
Oktatási és Kulturális Alap	20.566 eFt
Szociális Alap	13.692 eFt

előirányzatát jóváhagyja.

10. §

E rendelet a kihirdetés napján lép hatályba.

Dr. Xantus Judit **Karsai Károly**
jegyző **polgármester**

A rendelet kihirdetése 1997. V. 6-án a Polgármesteri Hivatal hirdetőtábláján való kifüggesztéssel megtörtént. A kifüggesztés időtartama 30 nap.

Dr. Xantus Judit
jegyző

Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. kerületi Önkormányzatának 18/1997. (V. 13.) B-L. Ö. számú rendelete az önkormányzati kitüntetések alapításáról és adományozásának rendjéről

A Magyar Köztársaság kitüntetéseiről szóló 1991. évi XXXI. tv. 7. § (1) bekezdésében, valamint a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. tv. 10. § c) pontjában foglalt felhatalmazás alapján a képviselő-testület a következő rendeletet alkotja.

1. §

A Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. kerületi Önkormányzata
- Díszpolgári Cím és Érdemkereszt
- Közszolgálati Érdemérem
- Érdemkereszt
- Pro Civibus Díj
- Belváros-Lipótváros Egészségügyéért Díj
- Belváros-Lipótváros Művelődéséért Díj
- Belváros-Lipótváros Szociális Munkáért Díjat alapít.

2. §

(1) „Belváros-Lipótváros , Budapest Főváros V. kerület díszpolgára" kitüntető Cím és Érdemkereszt a kerület önkormányzatának legmagasabb elismerése: mely adományozható annak a személynek, aki a Belváros-Lipótváros javára kifejtett munkásságával, megbecsülést kiváltó tevékenységével hozzájárult a kerület fejlődéséhez, gyarapodásához és hírnevének öregbítéséhez.

(2) A Díszpolgári Cím és Érdemkereszt egyfokozatú és posztumus is kiadható.

(3) A Cím adományozásával együtt jár:
- oklevél
- kicsinyített kereszt
- Belvárosi jelvényt ábrázoló aranygyűrű
- Belváros címerét tartalmazó zászló
- Emlékplakett
- Belvárosi Jelvény arany színben

(4) A Díszpolgári Cím és Érdemkereszt adományozására évente egyszer, legfeljebb 3 személy részére, az október 23-ai ünnep alkalmával kerül sor.

(5) Díszpolgári Cím és Érdemkereszt adományozása egyszeri pénzjutalommal jár, amely a mindenkori kerületi köztisztviselői illetményalap tízszerese.

(6) Az Oklevél tartalmát, a Cím és Érdemkereszt, a Belvárosi jelvényt ábrázoló aranygyűrű, Belváros címerét tartalmazó zászló és Emlékplakett leírását a rendelet 1. számú melléklete tartalmazza.

3. §

(1) A Közszolgálati Érdemérem adományozható a Polgármesteri Hivatal, az Önkormányzat intézményeinek és egyéb, nem önkormányzati, de közszolgálati tevékenységet végző szervek azon dolgozóinak és vezetőinek, akik legalább 5 éves köszolgálati-közalkalmazotti munkaviszonnyal rendelkeznek és példaértékű, magas színvonalú munkát végeznek a köz érdekében.

(2) Az érdemérem három fokozatú, arany, ezüst, bronz.

(3) Az Érdemérem adományozásával együtt jár:
- Oklevél
- kicsinyített közszolgálati érem
- az érem fokozatának megfelelő színű Belváros Jelvény
- Emlékplakett

(4) A Közszolgálati Érdemérem adományozására évente egyszer, legfeljebb 20 személy részére, az október 23-ai ünnep alkalmával kerül sor.

(5) A Közszolgálati Érdemérem adományozása egyszeri pénzjutalommal jár:
- arany fokozat esetén a mindenkori kerületi köztisztviselői illetményalap hétszerese,
- ezüst fokozat esetén a mindenkori kerületi köztisztviselői illetményalap hatszorosa,
- bronz fokozat esetén a mindenkori kerületi köztisztviselői illetményalap ötszöröse.

(6) A Közszolgálati Érdemérem Oklevél és a kicsinyített Közszolgálati Érdemérem és Emlékplakett leírását a rendelet 2. számú melléklete tartalmazza.

4. §

(l) Érdemkereszt adományozható a köz érdekében kifejtett bármely kimagasló tevékenységért. Az elnevezésnek a tevékenység konkrét megnevezését is tartalmaznia kell.

(2) Az Érdemkereszt egyfokozatú.

(3) Az Érdemkereszt adományozásával együtt jár:
- oklevél
- kicsinyített kereszt
- Belváros Jelvény arany színben
- Emlékplakett

(4) Az Érdemkereszt adományozására évente egyszer, legfeljebb három személy részére az október 23-ai ünnepség alkalmával kerül sor.

(5) Az Érdemkereszt adományozása egyszeri pénzjutalommal jár, mely a mindenkori kerületi köztisztviselői illetményalap tízszerese.

(6) Az Érdemkereszt, a kicsinyített kereszt, az oklevél és az Emlékplakett leírását a rendelet 3. számú melléklete tartalmazza.

5. §.

(1) Pro Civibus Díj annak adható, aki a kerület és a köz érdekében kiemelkedő tevékenységet végez.

Folytatás a 16. oldalon

1992

Törzsasztal a Columbus -ban

A hajóhídon Kovács Péter Balázs

Vendégünk itt, a Columbus fedélzetén grafikusművész. Belvárosi képzőművész. Ízig-vérig belvárosi: itt született, itt él – és itt is dolgozik. A Belvárosi Művészek Társaságának, és a Nádor Galériának egyik megálmodója és létrehozója. Kovács Péter Balázst ezúttal arról kérdeztük, hogyan is látja egy művész, aki belvárosi, a Belvárost.

– Egy művész szemével, aki ráadásul belvárosi, milyennek látszik az az arculatváltás, amelynek ma mindannyian a tanúi lehetünk?

– Aki nagyon régen lakik itt, az minden kivágott fát vagy követ ismer, megfigyel. Ugyanígy a kirakatokat, épületeket. Mindenki próbálkozik, aztán ott marad a kihalt üzlet, a kirakat egy évig, két évig. Mintha egy szél süvítene át az egész belvároson: jönnek-mennek a próbálkozók, kereskedők, újgazdagok. Nem mindenki tud megállni a lábán. Egy kicsit úgy érzem, csak látszólag vagyunk benne az első háromban, a Prága-Varsó-Budapest triászban. Korábban „indultunk be", előbbre voltunk, de most, mintha lemaradtunk volna.. Prága feleekkora város, és a belvárosa ötszörakkora, mint a miénk. Itt van néhány ötcsillagos szálloda, de ha a túrista lemegy a sétálóutcákba, öt perc alatt végez, mert a Petőfi Sándor utcában már elüti az autó. A Kálvin tértől a Parlamentig kellene tartania a sétálóutcának. Kisebb városokban, Kaposváron, Sopronban ezt szépen megoldották.

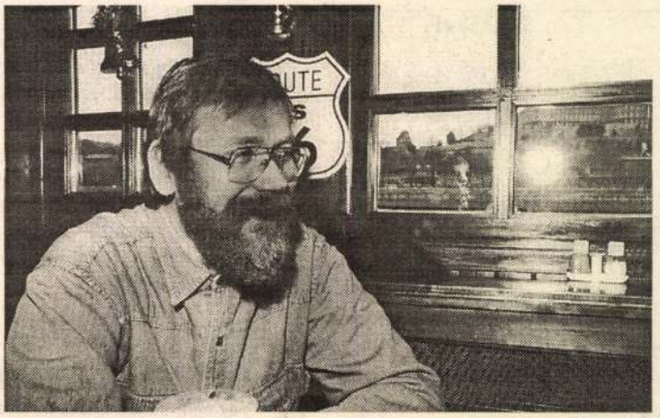

„Egy külföldi szemében mindig a Belváros dönti el, mit fog majd gondolni az országról..."

– Ez elsősorban pénzkérdés...

– Persze, ez elsősorban pénzkérdés, de azért nem kizárólag az. Hozzáállás kérdése is. Ha az ember kimegy pl. Zuglóba, egy kertvárosi utcában mindenki ismer mindenkit. Ha kivágnak egy fát, összeszalad az egész utca. Ez itt sajnos nincs így, mert ez itt közös: a kerületé, a fővárosé, az egész országé. És ez már sok. Pedig össze kellene fognunk. Egy külföldi szemében mindig a Belváros dönti el, mit fog majd gondolni az országról. Ez az, amit megnéz, ami alapján véleményt alkot. Hogy mennyit lehet gondtalanul sétálni, az nagyon sokat számít. A Váci utca csak egy csík, bár a déli rész, amit most rendbehoztak, gyönyörű, de oldalirányban is kellene a sétálóutcának terjeszkednie. Sokan mondják, ismerősök, hogy azért nem szertnek bejönni a városba, mert nem tudnak menni, haladni az utcán. Nekem ez eszembe sem jut, inkább azon gondolkodom, milyen jó lenne, ha pl. a Lánchidat egyirányúsítanák.

– Soha nem jutott az eszébe, hogy „nyugalmasabb" helyre költözzön, akár a gyerekek miatt?

– Nem. A gyerekeim teljesen urbánus gyerekek. Főleg a nagyobbik, szeret otthon lenni, szeret a városban sétálni. Ők már – hiszen 12 és 9 évesek – a számítógépes generáció. Beleszülettek a huszonhárom tévécsatornába, a számítógépbe, a gyorséttermekbe. Ezzel nem lehet mit csinálni, ezek a dolgok itt vannak, ez mozog, működik, ezzel kell élni. Az egy szülőnek nem megoldás, ha az áramot kapcsolja ki a lakásból. Aki itt nőtt fel a Belvárosban, a gyermekkorát, a kamaszkorát itt élte meg, az a belvárost nyilván másként látja. Amikor általános iskolás voltam, a Bazilikánál fociztunk, a szállodák helyén még grund volt. Alig volt kocsi, ha kirúgtuk a labdát, nyugodtan utána futhattunk. Az is egy érdekes dolog, hogy én még a Nádor utcába jártam iskolába, aztán az Münnich Ferenc utca lett. Most pedig a gyerekeim szintén a Nádor utcába járnak. A történelem mozog, jön-megy, de ha valaki nagyon stabilan egy helyben marad, akkor a dolgok valahogyan mégis elrendeződnek, beállnak.

– Pedig ez a generáció nem panaszkodhatott, „változásból" volt bőséggel ...

– A főiskolán ez különösen érdekes volt. Nálunk, az utolsó pillanatban még volt orosz, a politikai gazdaságtan is a végét járta. Ez úgy 1982 körül lehetett. A tanár megkérdezett, mi az a szocialista demokrácia. Mire azt mondtam: szocialista demokrácia az nincs, mert én az érettségi után két évig dolgoztam egy nyomdában, ahol egy pártfunkcionárius ellenőrizte a dolgozókat. Nem csinált semmit, csak hátratett kézzel jött-ment, és sokkal több volt a fizetése, mint a dolgozóknak. Tehát nincs olyan, hogy szocialista demokrácia. Nem tudott erre mit válaszolni, kirohant a teremből. Később elment a főiskoláról. Ő volt olyan intelligens, hogy rájött: a dolog megbukott. Itt nem volt mit csinálni, mert ezt ráadásul olyasvalaki mondta, aki dolgozott egy nyomdában, és ismerte a munkásokat.

– És hogyan kerül egy leendő grafikusművész egy nyomdába?

– Az Eötvös Gimnáziumban érettségiztem, azután mentem el az Akadémiai Nyomdába, két évre, betűszedőnek. Ez a grafikának, a tipográfiának az alapja. A számítógép azt nem érzékeli, amit a grafikus szeme, az vagy egyet ugrik, vagy egyet sem. Nem bántam meg, mert ez az összakma, a könyvművészet alapja. Főleg festészettel foglalkozom, de Állami díjas apám szívesebben látott volna műszaki pályán.

– A mai világban mintha nem volna ennyire fontos a szakma, a mesterség.

– Picit attól is félek, hogy ez az új generáció nem becsüli eléggé a régi értékeket, hanem inkább élni akar. Utazni akar, száguldozni, számítógépezni, enni: élni. Természetesen itt nem a régiségekről van szó, hanem inkább arról, hogy nem mennek bele olyasmibe, ami pedig fontos lenne. Abba, hogy valamikor ezt vagy azt megcsinálták, valakik, tehát erre vigyázni kellene. Most végre sok mindent lehet, és elindult a lavina. Ahol minden töretlenül ment, apa, fiú, unoka visz például egy üzletet, genrációról generációra tovább, ott az unoka megtanulja, hogy az érték. Itt ugrabugra van. Ha adódik valami, csapj le rá, mert hamar tönkremegy, elpárolog, elveszik, hiányzik a biztos, lassú folyamatosság.

– Egy kortárs művészeti galéria igazán nem ez a műfaj.

– Minden megnyitónkon zsúfolásig tele vagyunk. Mert mindenki eljön, boldog, hogy lám, van valami, amit nem bezártak, hanem megnyitottak. Még van valaki, aki talpon van. A Kortárs galéria még nem üzlet, nem is azért hozták létre. Nálunk még mindig az számít értéknek, ami régi. Persze amikor a világ nagy aukciós házai leütik a kalapácsot, akkor egy másodpercre itthon is mindenki ráeszmél, hogy a kortárs művészet is érték. De ezzel vége. Hollandiában minden nagyobb cég vásárol műalkotásokat, mert leírhatja az adójából, az állam erre kötelezi. Nem az állam, vagy az adófizető pénzéből „támogatják", egy ország megítélése szempontjából a kortárs galéria egy látható szelete az ország kulturális életének.

ÁGI

Erdélyi Magyarok Egyesülete

V. ker. Molnár u. 5. Tel.: 138-25-15/16–18 óráig

Október 16. csütörtök	Az igazi rovás. „Rovásegyetem"
18 óra	Előadó **dr. Bene Ferenc**
Október 17. péntek	„Erdélyi tájak és emberek"
18 óra	**Horváth József** fotóművész (Kolozsvár) kiállítása (1997. okt. 17. – okt. 28-ig). Megnyitja: **Erdélyi Lajos** újságíró
Október 18. szombat	Képes levelezőlapgyűjtők országos cserenapja
9–13 óra	Szervezők: **Gondos Béla és Kovács László**
Október 18. szombat	Kirándulás Biatorbágyra és környékére
9.30–19 óráig	Találkozás 9.30-kor a Déli pályaudvari jegypénztárnál
Október 20. hétfő	„Az ismeretlen **Spanyolország** (Kasztília és Asztúria)"
18 óra	Képes élménybeszámoló a nagyvilágról Előadó: **Horváth Zoltán György és Gondos Béla**
Október 22. szerda	A „Honfoglalás Társaság"
18 óra	összejövetele
Október 26. vasárnap	**„Erdélyi Helikon"** emlékest
17 óra	A „Báthory Filozófiai Társaság" összejövetele Vezeti: **Bartha Gizella**
Október 29. szerda	**Buzás András** festőművész kiállítása
18 óra	Nyitva: 1997. október 29. – november 10-ig

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár V. kerületi programjai

16. Csütörtök 15 óra:

Fityfiritty és Kótyonfitty avagy bolondos bohócok bábszínháza. Az V/1. és az V/3. sz. könyvtárak közös rendezvénye óvodásoknak és kisiskolásoknak, Kuthy Ágnes, Balogh Attila és Tatai Zsolt bábművészek közreműködésével. Hely: V/1. sz. kvt.

17. Péntek

A könyvtárból a Csodák Palotájába... Sétadélután az V/3. sz. könyvtár szervezésében.

18. Szombat 10 órától

Játszóház az Aulich utcai gyermekkönyvtárban (rajz, hajtogatás, montázstechnika stb.)

Öko-Piac

Október 18-án:

Piac

8–13 óráig

Várjuk: II. ker. Frankel Leó, Török u. sarkán, a könyvtár előtti téren

BIOKULTÚRA EGYESÜLET

„Görbeország" festője

Október 2-án az Országos Idegennyelvű Könyvtár kiállítótermében (Budapest V. ker. Molnár u. 11.) volt Réti Zoltán festőművész kiállításának megnyitója.

Az ünnepségen elhangzott, hogy a Petőfi Irodalmi Múzeum és az Országos Idegennyelvű Könyvtár között könyvtárügyi együttműködés jött létre, lehetővé téve, hogy a Károlyi-palota átépítése alatt azon kiállításokat, melyeket a múzeum rendezett volna meg, az Országos Idegennyelvű Könyvtár fogadja be.

A megnyitóbeszédet Kratochwill Mimi művészettörténész mondta el, megemlítette, hogy egy Mikszáth emlékünnepség-sorozat keretében jött létre ez a kiállítás is, hiszen Réti Zoltán művészete a mikszáthi világ kiteljesítése a képzőművészet nyelvén.

Ezután Havas Judit előadóművész olvasott fel Mikszáth Kálmánné visszaemlékezéseiből. Réti Zoltán munkásságáról, képeiről Dr. Szabó Péter művészettörténésszel, a mester személyes barátjával beszélgettünk:

– Réti Zoltán Balassagyarmaton él, főleg akvarelltechnikával dolgozik. A természet tünékeny jelenségeit próbálja megragadni – eszményképei között szerepelnek az impresszionisták és a japán vízfestészet. (Ez utóbbi hatás alatt született képeit maguk a japánok is elismeréssel fogadták tokiói kiállításán.)

Fontos szerepet játszik művészetében a nógrádi táj, melyhez nem titkolt elfogultsággal közeledik. Mint e föld szülöttét rabul ejtették „Görbeország" természeti tüneményei és Palócföld kulturális hagyományai, mitológiája.

Rokon léleknek tartja magát Mikszáthtal, Komjáthy Jenővel. Különös, hogy az irodalmi nagyságok műveit akvarellel még nem illusztrálták, pedig a kiállításon képi formában bemutatott mikszáthi világ lírai finomsága, költészete a vízfestményeken tárulkozik fel igazán.

Réti Zoltán, a hetvenes éveiben járó polihisztor (zenével is foglalkozik és könyvet írt Rózsavölgyi Márkról) tulajdonképpen egy vizuális szemléletre alapozott „novellaskötettel" ajándékozta meg látogatóit ezen a kiállításon.

PÉNTEK ORSOLYA

Irodalomkedvelők!

Olvassunk fel együtt Mikszáth Kálmán műveiből!

Születésének 150. évfordulójára emlékezünk. Célunk, hogy bekerüljön egy magyar író és egy magyar gyermekkönyvtár a Guinness Rekordok Könyvébe!

Legyél te is részese ennek a rekordnak! Hívd el a szüleidet, barátaidat!

A felolvasás időtartama:

1997. X. 17. péntek 15. órától

1997. X. 19. vasárnap 24 óráig

Éjszaka sem kell félned, nem leszel egyedül.

Vigyázunk Rád!

Telefonon is jelentkezhetsz: 342-19-48

Egy nagyszabású műsor részese lehetsz felolvasásoddal!

Címünk:

FSZEK Terézvárosi Gyermekkönyvtár

1061 Bp. Liszt Ferenc tér 6.

Megközelíthetsz bennünket a 4-es, 6-os villamossal, a kis földalattival (M1), a 4-es busszal az Oktogonig, a 70-es, 78-as trolival (Teréz körúti megálló), a 6-os éjszakai járattal.

Felhívás

A Magyar Honvédség parancsnoka vezérkari főnök felvételt hirdet szerződéses katonai beosztások betöltésére.

A Magyar Honvédség hivatásos jellegének erősítése érdekében várja azon sorkatonai szolgálatot teljesített (teljesítő) fiatalok jelentkezését, akik érdeklődést mutatnak a fegyveres katonai szolgálat iránt.

A jelentkezés feltételei:

- betöltött 18. életév (nem idősebb 30. évnél);
- magyar állampolgárság;
- büntetlen előélet;
- meghatározott iskolai végzettség (zászlósi, tiszthelyettesi beosztásokban középiskolai, tisztesi beosztásban általános iskolai);
- egészségi, pszichika, fizikai alkalmasság;
- legalább 4 hónapot letöltött sorkatonai szolgálat;

A szolgálattal járó kedvezmények, lehetőségek:

- az alapszabadság évi 25 nap;
- különböző pótlékok;
- szállaslehetőség;
- utazási költségtérítés;
- szolgálatteljesítési idő heti 40 óra

Jelentkezés és további részletes tájékoztatás a Fővárosi Hadkiegészítő Parancsnokságon és a kerületi önkormányzatoknál.

Sütő László őrnagy
1026 Bp. Pasaréti út 84.
Tel.: 200-24-91; 332-25-00/87-53

Tóth Éva
Cím: V. Erzsébet tér 4. II. em. 2.
Tel.: 118-59-90/463

Kovács Péter Balázs képei

Kovács Péter Balázs kiállításának megnyitója október 7-én volt a Lord-Major étteremben. (Bp. XIII. ker. Szamos u.).

A tárlatot Dobra János, a Tomkins együttes művészeti vezetője nyitotta meg. Elmondta, hogy egy kiállítás, egy művészeti esemény számára komoly jelentéssel bír, hiszen életünk egy szakaszát idézi fel egy olyan belső pont megérintésével, mely mindannyiunkban megtalálható.

Éppen ezért nem tartja igaznak azt a megállapítást, hogy a mai művészet csak kevesekhez szól – csak kevesen nyitják ki rá a szívünket.

Kovács Péter Balázs művei szerinte változatosak de mégis egységesek, a tér és az idő összhangját tükrözik, olyan válaszokat keresnek általános emberi kérdésekre, melynek új perspektívákat nyitnak meg számunkra.

A megnyitó után a művésszel beszélgettünk.

– Mit tart a legfontosabbnak elmondani magáról?

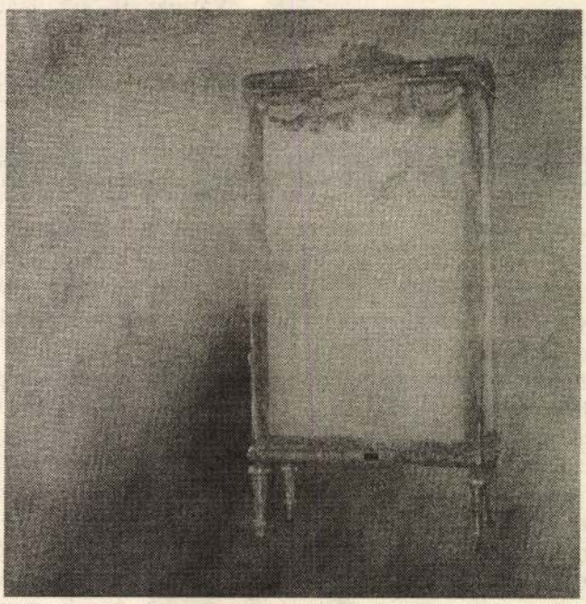

– A Belvárosi Művészek Társaságának elnöke vagyok és jelenleg ez foglalkoztat legjobban. Büszke vagyok a társaságra melynek 100 bejegyzett és több tiszteletbeli tagja van.

Mivel a művészeti alap megszűnt, a festőknek fontos, hogy a saját kezükbe vegyék sorsuk irányítását, legalább azon a területen ahol élnek. A társaságot 17-en alapítottuk József-nádor téri műtermemben, galériánk pedig szintén itt, a József-nádor tér 8-ban található.

Tevékenységünkhöz természetesen támogatókra van szükség: nagyon sok segítséget kaptunk **Karsai Károly** polgármestertől és Varga Évától, a kulturális bizottság elnökétől.

– A most kiállított munkáiról mit tudna mondani?

– Vegyes műveket hoztam ide, zömmel régi képeket, még főiskolás koromban készültek is találhatóak köztük, de azért bekerült a válogatásba néhány új alkotás is. Nekem, belvárosinak külön öröm, hogy itt, a Városmajori park közepén állíthatok ki, így a képek szinte közeli kapcsolatba kerülnek a természettel.

– Mik a közeli tervei?

– 1997. november 3-án a Bank Centerben nyílik meg egy nagyobb anyagból válogatott kiállításom, mely november 16-ig lesz látható.

Péntek Orsolya

ART GALLERY
Budapest, Molnár u. 26.
telefon: 318 99 97

2000. december 15 – 2001. január 15
A kiállítás: december 15 - én 18 órakor nyílik
megnyitja: Lóska Lajos
művészettörténész
szponzorok: Komma László és Döbrentei Gábor

1056 Budapest, Molnár utca 26. telefon: 3 189 997
Megtekinthető: hétköznap 10 – 24, hétvégén 17 – 24 óráig

Budapest, 1955. képzőművész / Fine Artist

1977-83. Magyar Iparművészeti Főiskola / Hungarian Academy of Applied Arts Budapest

Díj, ösztöndíj / Prizes, scholarship

1977: BNV I. díj, Bp. 1984: I. Drawing Biennale; oklevél, Seoul, Korea; 1986: IV. Quadriennial, diploma, Erfurt; Nemzetközi Művésztelep, Szennyezs, SZU; Papirgyári Művésztelep, Dunaújváros; IV. Kisgrafika, diploma, Lodz; 1987: FKS II. Tárlat, festészeti díj, Dunaújváros; Svajci Alkotóház, Nagykőrös; 1988: Fundazione Sinaide Ghi, bronz medall, Roma; Észt Grafikusművészek Szövetsége, művésztelep, Tallin; 1989: Miniature Art, Honourable Mention, Toronto; 1990: Grand-Prix Print Contest '90, Ryu Internationale Prize, Tokyo; 1993: Landesatelier im Künstlerhaus, ösztöndíj, Salzburg; 1995: Mezőgazdasági Múzeum, Magyar Agrárkamara különdíj, Bp; Borfesztivál, Szőlő - Bor Szövetség díj, Bp; 1996: Collegium Hungaricum, ösztöndíj, Bécs; 1996: Belváros Művelődéséért díj, Bp; 1997: The Best of Printmaking, award of distinction, Gloucester; 1998: Simsay Ildikó díj, Bp; 1999: XXV. Tavaszi Tárlat, MAOE grafikai díj, Salgótarján; Sziget-Szüret, különdíj, Patak Galéria, Szigetszentmiklós; 2000: III. Országos Szinesnyomat grafikai kiállítás, MGSZ díj;

Tagság / Members

1982-91	Fiatal Képzőművészek Stúdiója
1983-	Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete
1983-92	Fiatal Iparművészek Stúdiója 87-89 elnöke
1987-95	Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége
1990-94	Magyar Grafikusművészek Szövetsége – alelnöke
1991-	Magyar Vízfestők Társasága
1992-95	Kortárs Grafikai Kabinet létrehozója B. A. kollégával
1992-	M A O E – képgrafika választmányi tag
1993-2000	Magyar Grafikáért Alapítvány – titkára
1993-99	M A O E – Segélyezési Bizottság
1993-	Magyar Művészkönyvalkotók Társasága – alapító tag
1994-	Belvárosi Művészek Társasága – alapító tag, – elnöke
1994-	Magyar Illusztrátorok Társasága – alapító tag
1995-	Magyar Festők Társasága
1995-	Magyar Papírművészek Társasága – alapító tag – elnökségi tag
1995-	Magyar Képzőművészeti és Iparművészeti Társaságok Szövetsége – alapító tag
1997	Nádor Galéria egyik létrehozója
1999-	MAOE Képzőművészeti vezetőségi tag

Válogatás a csoportos kiállításokból / Choosing from the Group Exhibitions

1995	Ottignies Un art pour l'autre, Musée de Louvain -la- Neuve, Belgium
	Esztergom II. Pasztellbiennálé, Vármúzeum Rondella
1996	Budapest Moholy-Nagy International Artists Books, Vigadó Galéria
	Budrio Monstra di Opere Grafiche di Illustratori Ungheresi, Emilia Romagna
1997	Budapest Oil / Canvas, Kortárs Magyar Festészet, Műcsarnok
	Szekszárd II. Országos Szinesnyomat Grafikai Kiállítás, Művészetek Háza
1998	Budapest Művésztojás – Nyulart, Nádor Galéria
	Budapest Művészportálok, Budapest Galéria
1999	Budapest MINTA, Műcsarnok
	Washington Kortárs Magyar Festészet, Magyar Nagykövetség
2000	Miskolc XX. Országos Grafikai Biennálé, Miskolci Galéria
	Stuttgart Millennium Austellung Ungarische Künstler, Kulturforum am Airport

Napvadászok / Sunhunters 1999. akril, vászon / acrylic, canvas 560 x 320 cm

Kovács Péter Balázs

A Vigadó Galéria tisztelettel meghívja
Önt és kedves családját

Vigadó Gallery cordially invites you to the
opening ceremony of the exhibition

KOVÁCS PÉTER BALÁZS

TITKOK

PÉTER BALÁZS KOVÁCS

SECRETS

című kiállítására, 2001. szeptember 28-án pénteken 17 órára

to be held at 5 p.m., Friday, 28 September, 2001

A kiállítást megnyitja:
LADÁNYI JÓZSEF művészettörténész

The exhibition will be opened by
JÓZSEF LADÁNYI art historian

A kiállítás létrejöttét támogatták:
Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány
Belváros-Lipótváros Kulturális Bizottsága
Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány
Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete
Nemzeti Kulturális Alapprogram Képzőművészeti Kollégium

VIGADÓ GALÉRIA
Budapest V., Vigadó tér 2. Tel.: 318-7070
A kiállítás megtekinthető:
2001. szeptember 28-tól október 14-ig
hétfő kivételével 10–18 óráig

KOVÁCS PÉTER BALÁZS

TITKOS PÁRBESZÉD akril, vászon, 130×235 cm, 2001

SECRET DIALOGUE acryl, canvas, 130×235 cm, 2001

MAGYAR BOROK HÁZA

DOMUS VINORUM HUNGARORUM

MEGHÍVÓ

A Magyar Borok Háza
DIONYSOS KLUB-ja

Tisztelettel meghívja Önt
Kovács Péter Balázs
képzőművész kiállítására.

2001. február 13-án,
kedden 17 órára.

Helyszín: Budai Vár
Szentháromság tér 6.
(bejárat a Hiltonnal szemben)

A kiállítás megtekinthető naponta 12-től 20 óráig.

Kovács Péter Balázs

Lóska Lájos
Budapest

Felsőzöldmáli út
61-65

1025

NYOMTATÁS
MAGYARORSZÁG
FORIN
BUDAPEST 4
AL-I/257
-6 2 1

KOVÁCS PÉTER

Kovács Péter: Újra meg újra (vegyes tech.)

Országos képzőművész. kiáll. 84

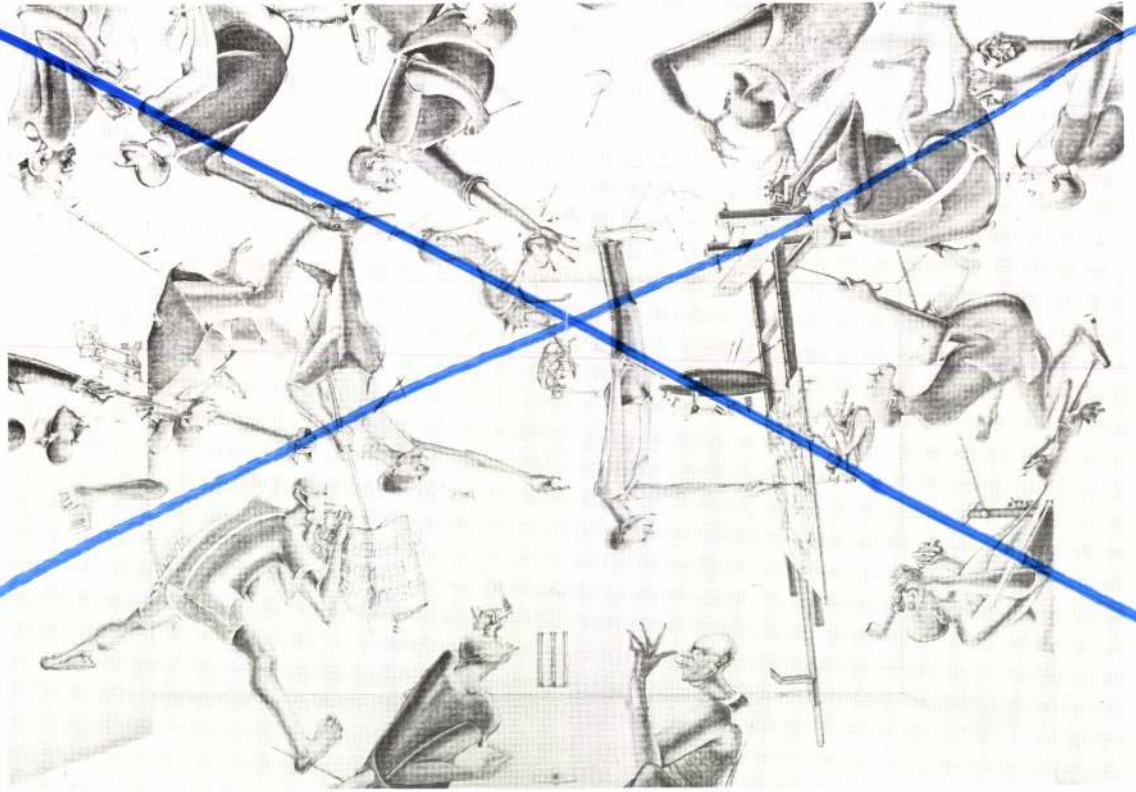

Kovács Zoltán

Részt vett Debrecenben a megyei őszi tárlaton

Kurucz Imre művet, mintha *Tilles Béla* Függő spirálmobilja, *Győri László* Fémplasztikája, Kovács Zoltán Gömbkompozíciója nem lenne értékes, gondolatébresztő mű. Az utóbbi alkotások azonban nem ebben a méretben és nem bármilyen térben érdekesek: meghatározott építészeti környezetben értelmezhetők és értékelhetők igazán. Kovács Zoltán gömbelemzése az anyagminőség, technikai kivitelezés miatt nem meggyőző, bár az alkotó gondolatai eredetiek, szándékai értékesek. E plasztikák jelentenek átmenetet – mint térplasztikák s mint egyszerre autonóm és dekoratív funkciójú művek – a hagyományos értelemben vett iparművészet felé

Alföld 1978-1-9o

Szabó Ernő:Rembrandt nézte rajzát

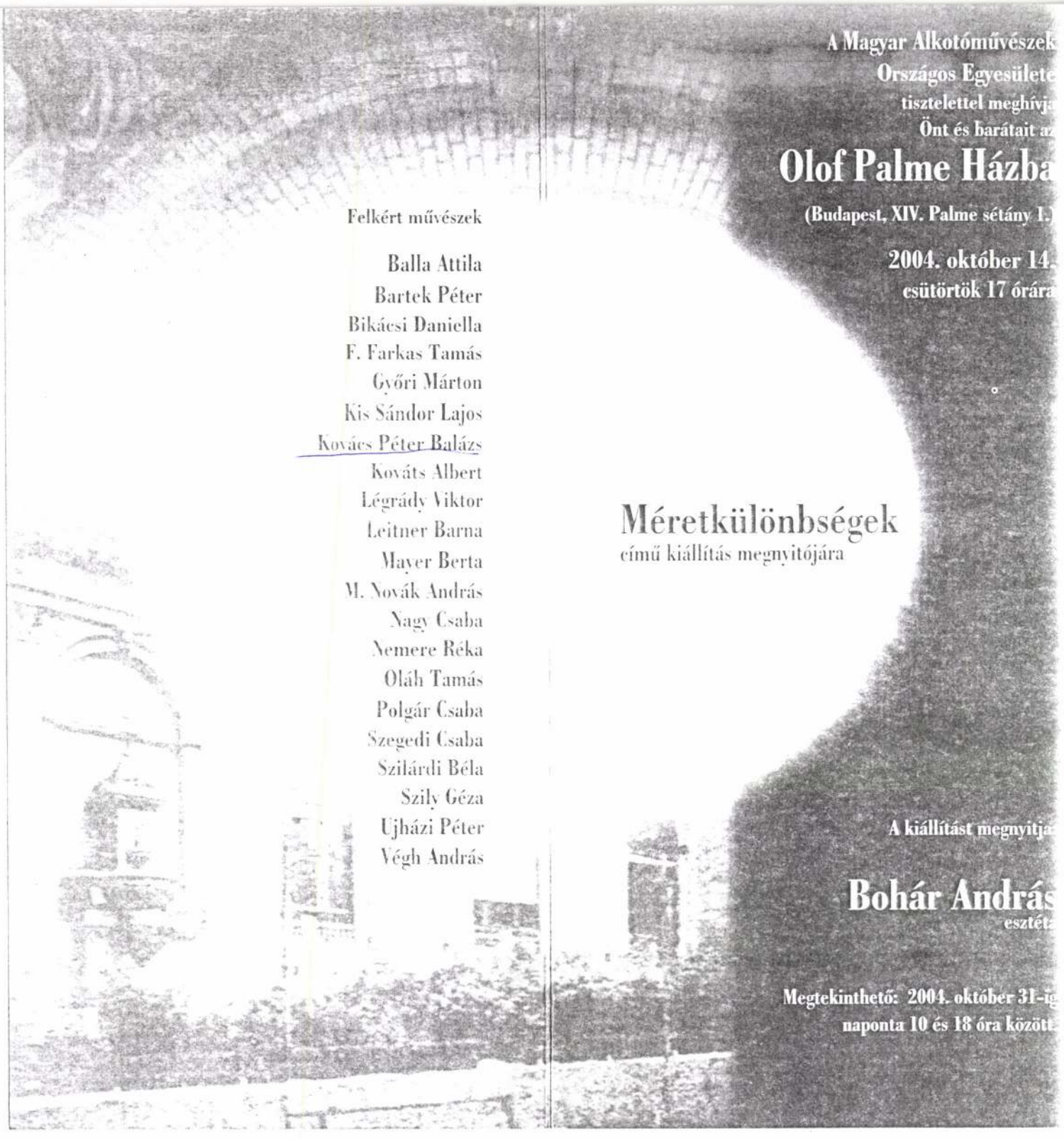

A Magyar Alkotóművészek
Országos Egyesülete
tisztelettel meghívja
Önt és barátait az

Olof Palme Házba

(Budapest, XIV. Palme sétány 1.)

2004. október 14.
csütörtök 17 órára

Felkért művészek

Balla Attila
Bartek Péter
Bikácsi Daniella
F. Farkas Tamás
Győri Márton
Kis Sándor Lajos
Kovács Péter Balázs
Kováts Albert
Légrády Viktor
Leitner Barna
Mayer Berta
M. Novák András
Nagy Csaba
Nemere Réka
Oláh Tamás
Polgár Csaba
Szegedi Csaba
Szilárdi Béla
Szily Géza
Ujházi Péter
Végh András

Méretkülönbségek

című kiállítás megnyitójára

A kiállítást megnyitja:

Bohár András

esztét

Megtekinthető: 2004. október 31-ig
naponta 10 és 18 óra között

Kovács Péter Balázs

Kovács Péter

Kedves Kolléga!

2004. május 10-én de. 10 órai kezdettel a székesfehérvári Városháza épületében vitaülésre kerül sor

a székesfehérvári Romkert kutatási és műemléki problémáiról,

melynek szervezői Kovács Péter és Marosi Ernő.

Számítok a Munkatársak szíves megjelenésére.

Budapest, 2004. május 6.

Beke László s.k.

VÁROSI
MŰVÉSZETI
MÚZEUM
GYŐR

MEGHÍVÓ

A Városi Művészeti Múzeum
tisztelettel meghívja Önt és Családját

DOBRA JáNOS
Felületek
című kiállításának megnyitására

2000. június 30-án, 18 órára a
BORSOS MIKLÓS MŰZEUMBA
(9021 Győr,
Apor Vilmos püspök tere 2.).

A kiállítást megnyitja:

KOVÁCS PÉTER BALÁZS
képzőművész

Közreműködik:

HORVÁTH MÁRIA
énekművész

Megtekinthető:
2000. július 30-ig, hétfő kivételével
naponta 10-től 18 óráig.

VÁROSI MŰVÉSZETI MÚZEUM, GYŐR

Kovács Péter

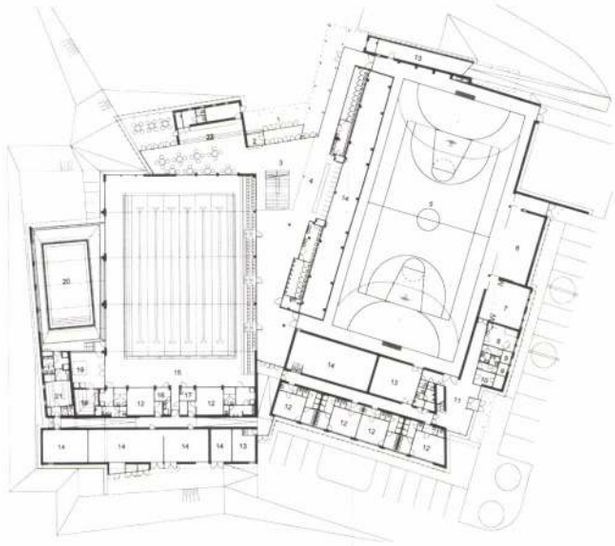

tere), mintegy modellként, ahol ugyanez az alkalmazás egyébként nem lenne feltétlenül indokolt.

A csarnokterek megvilágítását döntően a határoló falak felső éle mentén felnyitott üvegsávok biztosítják. Így a tető szinte ellebeg a külső falak fölött, ezáltal a szerkezetek tektonikus játéka egyértelműen jelzi: a falak itt határoló síkok és nem teherhordó elemek. Hasonlóan a tömegek lebontásához, a szerkezetiség átfogalmazására való törekvés is tudatos egyensúlykeresés a membránná váló, illetve a szerkezet játékában résztvevő külső határolás között.

Hozzá kell tennünk, hogy mindezen útkeresések tetten érhetően az adott funkció alá rendelődnek, amelyre jó példa, hogy a tornacsarnok tájolása és az alkalmazott üvegsávok gondos szerkesztése káprázásmentes természetes megvilágítást biztosít.

A fegyelmezett szerkesztésmód csupán két helyen bomlik fel. A tornacsarnok egyben rendezvényterem is, így az egy oldalra szervezett nézőtéri lelátóval szemben a csarnok teréből kiöblösödő színpadteret alakítottak ki. A két tér egymáshoz való viszonyában ez a „kitüremkedés" nehezen igazolható, megtöri a csarnok nagyvonalú terének egységes feszülését. Az eredeti koncepcióhoz képest utólagos megoldásnak tűnik, miként hasonló hangulatú az uszoda mellé került tanmedence tömege is.

Ha némely, talán a megbízótól eredő kényszernek a tervezők nem is tudtak ellenállni, az egyes építészeti előírásokból adódó kötöttségek kimondottan termékenyítően hatottak. A leglátványosabb ilyen elem a tornacsarnok nézőterének akadálymentes megközelítését biztosító külső rámpa, amely az érintett homlokzat markáns szervező elemévé válik.

Kovács Péter és Lengyel István építészete fegyelmezett, de nem szigorú. Talán a sodró lendületű terek tágassága teszi, és a fény, ahogyan átjárja ezeket a tereket, hogy a szemlélő anélkül éli meg a hatást, hogy ott kéne éreznie maga mögött az építész állandó jelenlétét. A részletező kedv idézetszerűen elhelyezett körablakokban, acél oszlopfők szerkesztésében, vagy éppen a portapavilon formálásában mutatkozik meg, nem válik fecsegővé, érvényesülni hagyja a nagyobb összefüggésekre koncentráló gondolatokat.

PÁHOLY
LODGE

LÁGYAN ÍVELŐ szőlősdombok, városszéli futballpálya, üdítő tágasság. Az építés helyszínéül kijelölt terület végtelennek tűnő szabadságfoka elbizonytalanító, lehet-e, kell-e illeszkedni itt bármihez is, vagy jöhetnek az adott helyszíntől független rutinmegoldások. A feladatot elnyert építészpáros előtt is megnyílhatott volna ez a lehetőség, hiszen az 1998-ban Pro Architectura-díjas tiszaújvárosi sportközpontjuk egyszerű adaptációját sem kérték volna számon rajtuk Móron.

Kovács Péter és Lengyel István móri sportközpontjának első élménye azonban éppen a környezetével való kapcsolattartás intenzitása. Valóságos párbeszéd ez, ahol az amúgy jelentős tömegű épületegyüttes a tágasság érzetét hangsúlyozza, nem helyet foglal, hanem teret teremt. A helyszín alapos elemzése után adott pontos válaszok eredménye mindez: a tömegek finoman lelépcsőzve követik a terep lejtését, a csarnokok fedésének ívei a hátteret adó dombok látványára reflektálnak, a szélesen megnyitott üvegfelületek a Nap felé fordulnak. Szerencsés megoldás, hogy az épületet a dombok lábához illesztve a rávezető út felől tágas előteret nyertek, amely így a kellő feltárulást is biztosítja.

Ez a minden részletre figyelő átgondoltság vonul végig az épületegyüttes egészén. A tömegszerkesztés alapképlete könnyen értelmezhető: az egymás lendületét mintegy folytató, hatalmas féldonga ívekkel fedett csarnokok uralják a látványt. A két csarnok tengelye markáns hegyesszög mentén tart össze, a két főtömeg között kimetsződő szabálytalan tér a közönségé. Már a megérkezés is kiválóan szervezett, a közönségforgalmi tér a pénztáraktól a nézőtérig átlátható, egyértelmű irányokat jelöl ki. Az uszoda nézőtere innen, az érkezés szintjéről nyílik, a tornacsarnok lelátója felső feltárású, ide egy széles, egykarú lépcsőn jutunk fel. Ez a megoldás, túl a terek kihasználásának optimalizálásán, a két csarnokban egyidejű rendezvények, versenyek lebonyolítását is lehetővé teszi.

A főbejárat felől tehát az összefogottság igénye jelentkezik, ugyanakkor a kiszolgáló helyiségek tudatos csoportosításával az épület nézetei egyértelműen rangsoroltak. Az öltözők, irodák, gépház, mint önálló funkcionális egységek, kishajlású tetővel fedett „dobozaikkal" két irányból keretezik az épület egészét. Ennek köszönhetően a „hátsó" homlokzatok kissé zaklatottabbak, ezzel együtt egyfajta szervesen nőtt hatást eredményeznek. A funkcionális egységekre bontott elemek addíciójából létrejövő tömegképzés érzékelhetően határozott törekvése a tervezőknek, egyfajta kísérlet, meddig lehet elmenni ezen az úton a harmónia felbomlásának veszélye nélkül.

A külső megjelenés által is tükröződő letisztult funkcionalista-konstruktivista szemlélet az előzőekben már röviden bemutatott belső terekben is határozottan érvényesül, ahol várakozásainknak megfelelően a szerkezet dominál. A csarnokokat látványos lendületű dongatetők fedik, melyeket alsó feszítőműves, íves ragasztott fagerendák tartanak. A választott megoldásnak köszönhetően a tartóelemek, túl a szerkezet dinamizmusán, térbeliségükkel a teret valóban szervező elemmé lépnek elő. Játékos ötlet, hogy ugyanez a szerkezet jelenik meg ott is kicsiben (büfé, ill. tanmedence

TERVEZÉS / DESIGN
LENGYEL ÉPÍTÉSZ BT.

ÉPÍTÉSZEK / ARCHITECTS
KOVÁCS PÉTER, LENGYEL ISTVÁN

ÉPÍTÉSZ MUNKATÁRSAK / FELLOW ARCHITECTS
FÖLDESI ZOLTÁN, KECSKÉS ISTVÁN, GORTKA ISTVÁN, BARTHA TIBOR

STATIKA / STRUCTURE
DR. NAGY TIBOR, BALOGH BÉLA, BARTA IMRE

GÉPÉSZET / PLUMBING
HÁMORI SÁNDOR

USZODATECHNOLÓGIA / POOL TECHNOLOGY
SALLAI ZOLTÁN, GÁL SÁNDOR

ELEKTROMOS TERVEZÉS / ELECTRICAL PLANNING
FEHÉR TIBOR, DANNER MIHÁLY

KÖZMŰ / PUBLIC UTILITIES
CSÓKA GYULA

KÖZLEKEDÉS /TRAFFIC
MURAKÖZI JÁNOS

KÜLSŐ ELEKTROMOS TERVEZÉS / OUTDOOR ELECTRICAL PLANNING
KASZÁL LÁSZLÓ

BONYOLÍTÁS-SPORTTECHNOLÓGIA / PROJECT MANAGING AND SPORT TECHNOLOGY
ERDEI LÁSZLÓ – ERDEI MÉRNÖKI IRODA BT.

KIVITELEZÉS / MAIN CONTRACTOR
BAUCONT ÉPÍTŐIPARI RT.

ÉPÍTÉSZEK / ARCHITECTS

Kovács Péter és Lengyel István

Okrutay Miklós

Szerkesztett tágasság

Wekerle Sándor Szabadidőközpont, Mór

FOTÓK • PICTURES • BUJNOVSZKY TAMÁS

• **Kovács Péter** képzőművész gyermekkönyv-illusztrációiból nyílik kiállítás ma este hat órakor az Újlipótvárosi Klub Galériában (Bp. XIII., Tátra utca 20.). *(mh)*

biztosít.

A szerződő felek kijelentik, hogy a szerző
Törvénykönyv 412 – 414 paragrafusaiban leír

4.1. A Vállalkozó feladatai:

4.1.1. A vizsgálat előkészítése, közreműköd

4.1.2. A betegek kiválasztása a „sreening"-fá
(kb. 10 fő).

Határidő: „screening"-fázisra: 200
kezelési periódusra: 200

Fontos: amennyiben a klinikai vizsg
véve a „screening"-fázisra kiválasztot
periódusba átlépett betegek száma el
leállítják a betegek beválasztását!

4.1.3. A kiválasztott betegek szűrővizsgálatá
ellátásának és a vizsgálatoknak biztosí

4.1.4. A szerződés 1. sz. (szakmai) melléklet
elvégzése, ennek során ágybiztosí
személyzet, valamint szakmai felügyel
A klinikai vizsgálat befejezésének hat

KOVÁCS PÉTER

Az Angyalföldi Sportiskola csapatai két tornagyőzelmet is arattak

Eredményes volt jubileumi Ferenczy Kupa

Kézilabdázóink sikereitől hangos a hazai sportsajtó. Női válogatottunk csodálatos játékkal ezüstérmes lett a decemberi világbajnokságon, a férfiak világbajnoki hatodik helyükkel harcolták ki az olimpiai szereplés jogát, klubcsapataink menetelnek a különböző kupákban. Mindeközben az ifjak sem tétlenkednek. A karácsony előtti hétvégén immáron tizedik alkalommal rendezték meg Budapest egyik legnagyobb utánpótlás-kézilabdatornáját, a Ferenczy Kupát, melynek a fővárosi kézilabdázás bázisa, kerületünk adott otthont.

– Sőt, a jubileumi Ferenczy Kupa, örömmel mondhatom, kinőtte a XIII. kerület kereteit – meséli *Gyömörey István,* az Angyalföldi Sportiskola és Diáksport Egyesület (ASI) kézilabda-szakosztályának vezetője, a torna főszervezője. – Így nem csak a Láng Sporttelepen, a Vasas Fáy utcai, a Csata utcai, a Kerék utcai és a Tüzér utcai iskolák csarnokában játszottak a gyerekek, hanem már Óbudán és Dél-Pesten is csarnokot kellett bérelnünk, hogy gond nélkül le tudjuk bonyolítani az összes mérkőzést.

A lelátó együtt élt a csapatokkal

– Hány csapat vett részt a tornán?

– Négy korosztályban összesen 49 csapat nevezett. Nemzetközi volt a torna, hiszen jöttek Ausztriából és Horvátországból is. A Győri ETO kivételével az összes nagy hazai nevelő egyesület képviseltette magát.

– A külföldi csapatok vendégszereplése azt is jelenti, hogy viszonzásképpen a magyar csapatok is utaznak majd ezekbe az országokba?

– Így van. A bécsi M.G.A. Handball már régi részvevője tornánknak, cserébe az ASI is évek óta rendszeres szereplője a pünkösdi rendezvényüknek. Most csatlakoztak hozzájuk a zágrábiak, és reményeink szerint mi is hamarosan eljuthatunk Horvátországba. Szeretnénk kialakítani egy osztrák–horvát–magyar tengelyt, ami azt jelenti, hogy a három ország kézilabda utánpótlás csapatai rendszeresen eljárnának egymáshoz, megismernék a másik ország sportkultúráját.

Gólba tart a labda

– Kik a torna szervezői és főbb támogatói?

– Kezdetben a Vasas vállalta magára a szervezést, megalakulása óta pedig, immáron négy esztendeje, az Angyalföldi Sportiskola a főszervező. A XIII. kerületi önkormányzat támogatása mellett a Szerencsejáték Rt., a Grawe Biztosító, a Főtaxi Rt., a Hummel Sport Kft., az FM Kft. és a Pannónia Kollégium segítségét bírjuk, akiket már csak azért is fel kellett sorolnom, mert nélkülük tényleg nem jöhetne létre ez a torna.

– A decemberi tornának a jubileumon túl egy szomorú esemény miatt is nagyobb jelentősége volt.

– Tavaly halt meg a torna névadója, Ferenczy József tanár úr, aki a Vasas kézilabda-szakosztályának alapítója és sokáig sikeres edzője volt. Így a mostani Ferenczy Kupa már egyben emléktorna is volt.

Az utódok a tanár úr emlékéhez méltó teljesítményt nyújtottak. Az Angyalföldi Sportiskola csapatai két korosztályban is tornagyőzelmet arattak, egy második és egy hetedik helyezés mellett.

Bakonyi Tibor, Budapest alpolgármestere, a Parlament Sportbizottságának elnöke adta át a kupákat, érmeket és okleveleket. Külön elismerésben részesült a '91-es és a '92-es korosztályban a torna legjobb kapusának választott *Antóni Viktória* és *Lucskai Kármen,* az ASI játékosai.

Sz.T.

Jól tanuló, jól sportoló diákjaink

Önkormányzatunk évente visszatérően kiírja és anyagilag is támogatja a „Jó tanuló, jó sportoló" kitüntető cím adományozását, jutalmazva a kerület kiváló ifjúsági sportolóit és a diákolimpián kiemelkedő eredményt elért tanulókat, valamint az őket felkészítő testnevelőket, edzőket is.

20 jó tanuló, jó sportoló, 14 kiváló ifjúsági sportoló és testnevelő tanáraik részére ünnepség keretében dr. Tóth József polgármester adta át a kitüntető címeket. Elismerésben részesül többek között *Bedák Pál,* a Vasas SC junior Európa-bajnok ökölvívója, *Illés Roland,* a Honvéd-Westel ifjúsági világbajnok kajakozója és *Kellner Ádám* többszörös utánpótlásbajnok és válogatott teniszező. A diákolimpián sikert elért kerületi sportolók száma 209.

A XIII. kerület valamennyi iskolájában működik, évről évre növekvő számban diáksport szervezet. A 185 sportcsoportban 3500 tanuló rendszeres testedzését biztosítják 35 sportágban. Az iskolák és a sportegyesületek kapcsolata a kölcsönös előnyökön nyugszik, egyes sportegyesületek, illetve szakosztályaik szinte beépültek az oktatási intézmények testnevelési és sportmunkájába (VASAS SC, Bp. Honvéd SE és Angyalföldi TTE).

18 kerületi egyesület utánpótlás-nevelésének támogatására az elmúlt évben 24 millió forintot fordított az önkormányzat.

Hordozható EEG-készülék a Madarász utcai gyermekkórháznak

Úszó Európa-bajnokságra vár a Hajós Alfréd Nemzeti Sportuszoda

Immáron több mint fél éve tudjuk, kerületünk két új múlva újra világszínvonalú sport-

zat kialakítását és a pillérek formáját is kö-

soha nem fogja elfelejteni azt a csodálatos han-

előretekintés a 2004-es esztendőre

és újszerű kezdeményezésekről

Egyik, olvasni, kulturálódni szeretne. Másik nagy tevékenységi körünk a mentálhigénés tanácsadások, ennek keretén belül foglalkozunk jogi tanácsadással, segítünk örökölési problémákban, ingatlan, lakás adás-vétel, kártérítés, tartásdíj, családi vitás ügyek lebonyolításában. Ezenkívül pályaválasztással, munkavállalással, továbbtanulással és munkanélküliséggel kapcsolatos kérdésekkel is fordulhatnak hozzánk. Magas fokú a pszichológiai és életvezetési tanácsadásunk is, ahol képesség- és készségfejlesztés, relaxációs, meditációs technikák, pár- és családterápiás konzultációk várják az érdeklődőket. Nagy figyelmet fordítunk a szenvedélybetegségekre, droggal, gyógyszerekkel, alkohollal, dohányzással küszködőknek tudunk segíteni. A szexualitás sem tabu nálunk, bármilyen kérdéssel fordulhatnak szakembereinkhez, sőt még ingyenes AIDS-szűrést is végzünk. A szolgáltatásokhoz is kapcsolódnak a Váci út 50. szám alatti Vízöntő Klub programjai, amely harmadik tevékenységünkként említenék. Állandó programjaink a mentálhigénés és egészségmegőrző programok, személyiségfejlesztő játékok, tréningek, fiataloknak és gyerekeknek színkört, alkotótábort, alternatív mozgásos programokat rendezünk. Vannak korrepetálásaink, tanfolyamaink. Főbb rendezvényeink a világnapi rendezvények, életmódnapok, ünnepváró családi programok és a tavaszi Vízöntőnapok. Nyáron táborokat szervezünk és Vakáció utca elnevezéssel nyári kézműves foglalkozások folynak. Negyedik tevékenységünk a prevenciós munka, amit a kerületi nevelési intézményekben tartunk, tanévkor órákat, előadásokat tartunk, tanóra keretében osztályoknak, drogokról, egészséges életmódról, valamint szexuális felvilágosítást is tartunk.

– A 2004-es évben lesz e változás az iroda arculatában?

– Nem, ezeket az ingyenes szolgáltatásokat folytatjuk. Sokféle programunk van, bővíteni nem akarunk, a meglévőket szeretnénk még színvonalasabbra fejleszteni.

– Melyik tevékenységük volt a legsikeresebb az elmúlt években?

– Amit a legtöbb ember igénybe vesz, az a pszichológiai tanácsadás, jogi tanácsadás és az utóbbi időben az AIDS-szűrés. A klub programjai közül a kézműves köröket emelném ki, ezek voltak a leglátogatottabbak. A színjátszó kör pedig a legsikeresebb. De sok tanuló igénybe veszi a korrepetálásokat is. Sajnos vannak kevésbé sikeres vállalkozásaink is, ilyenek a mozgásos programok, szeretnénk a jövőben nagyobb teret nyújtani a táncnak és a jógának.

– Mit szeretne elérni a 2004-es évben az Iránytű életében?

– Azt szeretném, ha minél többen megismernének, látogatnának minket, nem csak a hátrányos helyzetűek. A lelki teher sok gondot hord magában, ezért is kívánom mindenkinek, hogy 2004-ben legyenek jól, de ha mégis szükségük van valakire, forduljanak bátran hozzánk.

Újlipótvárosi Klub-Galéria

A galériában *Ligay Csilla* vezetővel beszélgettünk az idei év programtervéről.

– Folytatjuk a hagyományos koncepciót, továbbra is a földszinti kiállítóteremben és a pincetárlatunkban lesznek háromhetente váltakozó kiállítások. Alapelvünk, hogy a kerület képzőművészeti központja maradjunk. Szeretném, ha minden művészeti ág kiteljesedne a galériában, két új irodalmi csoportot indítunk, ami, remélem, meghonosodik és zenei programjaink érdeklődési köre is bővül. Zenei, irodalmi programokat tervezünk a jövőben is, ugyanakkor bővítjük programjainkat, óvodásoknak továbbra is szervezünk zeneovit. Van jógatanfolyamunk is. Több irodalmi műsort szervezünk, mint eddig, a zenei kínálatunk pedig a kamarazenére épül. Újdonságként havonta egyszer Népek zenéje címmel indítunk zenés művészeti klubot. Itt a művészek egyrészt találkoznak egymással, másrészt megismerkedhetnek a különböző népek zenei kultúrájával.

– Milyen szempontok szerint választották ki az alkotókat?

– Egy évre előre szervezzük a kiállítási programot, melyet művészeti vezetésünk állít össze a művészek pályázatai alapján. Színvonalas kiállításainknak köszönhetően Budapest elismert kiállítóhelyeként tartanak minket számon.

– Előnyt élveznek-e a XIII. kerületi művészek?

– Igen. A város és az ország más részeiből is jönnek hozzánk művészek kiállítani. Idén Bécsből is érkeznek hozzánk alkotók. Festők, grafikusok és keramikusok szerepelnek ez évi programunkban. Érdekes kiállítást szervezünk Kovács Péter gyerekrajzaiból. Láthatók majd a Magyar Festők Társaságának a képei is. Januárban a textiltervező Tápai Nóra most nem textiljeit, hanem számítógépes grafikáit és papírkollázsait mutatja be.

– Hogyan válogatják össze az alkotók sorrendjét, van-e bevált séma a különböző művészeti ágak váltakozására?

– A művészek igényeit szem előtt tartva alakítjuk ki a kiállítás sorrendjét. Nem elhanyagolható szempont, hogy a programsorozat teret adva minden művészeti ágnak, színesen, egyensúlyban jelenjen meg.

– Melyik művészeti ág vonzza leginkább a látogatókat?

– Úgy érzem, ezt nem lehet szelektálni, tág látogatókörünk van. Visszajárnak a vendégeink, van, amikor csak beszélgetnek egy-egy pohár tea vagy kávé mellett, vagy művészeti folyóiratainkat böngészik. Szeretnek nálunk olvasgatni is az emberek. Igyekszünk minél több fiatalt is becsábítani, péntekenként különböző művészetekkel foglalkozó fiatal alkotóknak nyújtunk teret beszélgetésre. Ezenkívül a kerület művészeti egyesületének, a KIPE13-nak vagyunk a központja, nálunk tartják az összejöveteleiket, szervezik kiállításaikat.

– Voltak-e olyan próbálkozások a klubban, ami kudarcba fulladt?

– Amit csak el lehet képzelni, mindenféle próbálkozásaink voltak, filmklub, dzsesszklub, kamaraszínház. A helynek vannak bizonyos adottságai, a környék lakosságának igényeire is alapozunk, a meghonosodott programokat bővítjük. Az első öt év kiállításait szép katalógusba foglaltuk, ezt szeretném megismételni. Úgy érzem, ha sikerül időközönként újítani a technikai felszereltségünket, továbbra is magas színvonalon tudunk működni.

Czeglédi Ildikó

Az Iránytű helyiségeiben zajlik az élet. Az elhomályosított arcképek az indiszkrécióról tanúskodnak

A Bálványos együttes koncertje a Klub-Galéria kiállító termében

• **Kovács Péter Balázs** grafikusművész Rajzok, litográfiák című kiállítását Muladi Brigitta művészettörténész pénteken nyitja meg a Galéria IX-ben. (Bp. IX., Ráday u. 27.) *(mh)*

tions [pg/ml] in rat plasma nal dose by dietary route				
th week		13th week		
1-COOH	M-OH	BNP-166	M-COOH	M-OH
MALES				
NP	1620	2090	bql	1690
231	1360	4530	221	2030
bql	923	1790	bql	1830
256	1090	3680	bql	2250
NP	894	5400	243	2390
bql	860	3480	212	2190
NP	1270	1750	NP	1490
350	1700	4350	bql	2850
253	1200	1300	NP	2060
403	1680	1250	NP	1480
EMALES				
NP	1970	5320	bql	3210
438	5400	11400	515	5080

Kamarazene:

október 15. *18 óra*
Szabó Csaba gitárművész

november 12. *18 óra*
Győri István, Tokody Gábor
lantművészek

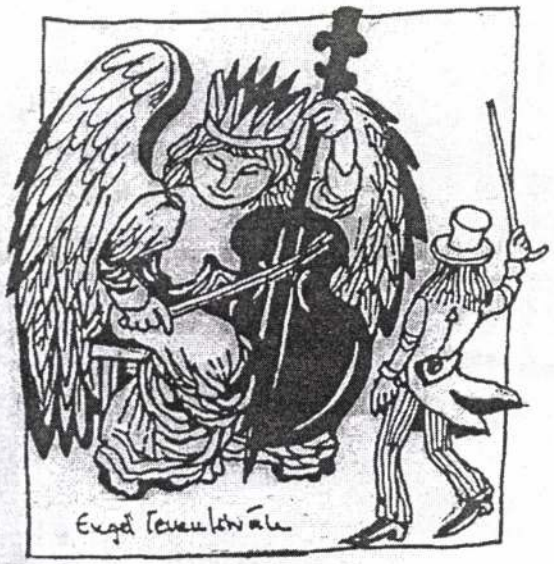

Kiállítások:

szeptember 29 – október 15.
Alföldi László festőművész

október 20 – november 5.
Kovács Péter festőművész

november 10 - 26.
M. Tóth Éva grafikusművész

Pincetárlat:

október 1 – 22.
Magyar Képző- és Iparművészeti
Szakközépiskola kiállítása

október 26 – november 12.
Kovács Bálint fotói

Állandó programok:

Jóga *szeptember 22-től*
szerdánként *18 óra*

Zeneovi *szeptember 16-tól*
csütörtökönként 17 óra

Irodalom:

október 8. *19 óra*
„Napból hullajtott harmatcsepp" -
Középkori ír költészet
Závory Andrea, Bran együttes

október 22.
„Esti ácsorgások"
Huzella Péter – Zalán Tibor estje

október 29.
„Esti ácsorgások"
Huzella Péter – Zalán Tibor estje

november 5.
Ady Endre-est
Závory Andrea színművész
Bóna János – hegedű

Kovács Péter Újlipótvárosi Klub – Galéria / tátra n. 201

Értelmiségi vagy politikus?

– Pető Ivánnal, az SZDSZ ügyvivőjével Rádai Eszter készített interjút –

Az SZDSZ-t és politikáját mostanában néhány nagy tekintélyű liberális politikus és volt politikus, értelmiségi, társadalomtudós és publicista keményen bírálja. Közülük ketten – Kis János, az SZDSZ első elnöke és Hack Péter, a nemrég még meghatározó szabad demokrata politikus – el is hagyták a pártot. Vannak, akik még belül vannak és nem is szándékoznak távozni, mint Bauer Tamás és Eörsi István, és vannak, akik már régen elszakították ezeket a szálakat, vagy mindig is a „holdudvarhoz" tartoztak. A névsor mindenesetre jelentős és meggyőző.

– Hogyan fogadták az SZDSZ vezetői ezt a súlyos kritikát?

– Igen, a névsor jelentős, és a kritikákban lenne bőven mire reflektálni, ám ezeket nem lenne szerencsés összemosni, hiszen nem szükségképpen csengenek egybe, sőt, helyenként ellentmondanak egymásnak. Mielőtt azonban bármire válaszolnék, azzal kezdem, hogy az értelmiségi státust most már előbb-utóbb érdemes lenne megkülönböztetni a politikusétól. Aki kilépett, vagy nem tagja egy szervezetnek, az független, szabad emberként foglal állást. Ez más helyzet, mintha valaki az SZDSZ tagjaként kívánja formálni a párt politikáját. Nem csak az a választóvonal, hogy megalapozott-e egy vélemény vagy részállítás, vagy sem, hanem az is, hogy az ember, ha egy szervezethez tartozik, elfogadja: ez bizonyos szabályok betartásával, vagyis önkorlátozással jár, s aki ezt nem veszi figyelembe, azzal – függetlenül a formalitásoktól – természetesen nem számol az adott szervezet. Talán érdemes még egy választóvonalat húzni az említett kritikusok között: vannak, akik szuverén álláspontot képviselnek, és persze nem tévesztendők össze velük azok, akik ezeket a számukra mintául szolgáló véleményeket csak visszhangozzák.

– Mit akar azzal mondani, hogy az értelmiségit meg kellene különböztetni a politikustól? Ezt különböző pártok politikusaitól mindig akkor szoktuk hallani, amikor kritika éri őket.

– Csak annyit, hogy az értelmiségi – jó esetben elvek alapján – személyes véleményét fejti ki, míg a politikus a nyilvánosság előtt gyakran nem a személyes álláspontját képviseli, hanem egy szervezet, testület többségéét, amellyel szemben adott esetben az ő álláspontja akár alul is maradhatott. Vagyis a szervezeti ember sokszor – mindenféle megfontolások alapján – kompromisszumot kénytelen kötni, persze normálisan nem elvtelen és elfogadhatatlan, de gyakran fájdalmas, mégis praktikus kompromisszumot. Ráadásul az értelmiségi sokszor csak a kompromisszumra, a nyilvánosan megjelenő következményekre, a politika nyilvánosan megmutatkozó elemeire reagál, amikor az eltérő álláspontok egyeztetése, ütköztetése mondjuk egy párton vagy koalíción belül már lezajlott.

– Emlékszem olyan esetre, amikor a hivatalban lévő belügyminiszter – akkor éppen Kuncze Gábor – úgy terjesztette az Országgyűlés elé a rendőrségi törvény tervezetét, hogy közben kijelentette, azzal maga nem ért egyet, de pártja véleménye a koalícióban kisebbségbe szorult. Az előterjesztő felelősségét azonban nem vethette le.

– De egy politikus – ha politikus – tudja is, hogy a felelősség az övé. Igen, ő végső soron már nem a tiszta rációt képviseli, hanem – ha kormányon van – az önmaga és a parlament többsége számára egyaránt elfogadható javaslatot, ahol például arra egyszerűsödik le a kérdés: ha megbukik az előterjesztés és marad a régi rossz szabály, az a rosszabb, vagy ha egy ezer sebből vérző, de mégis jobb új törvény lép életbe. Az értelmiségi, ahogyan az emlegetett kritikusok egy része is – hivatásának megfelelően – személyes elveit, esetleg az adott párt programját szembesíti a hétköznapi politikai realitásokkal, és jól teszi, ha ezt teszi, mert neki ez a dolga. Akit azonban formális kapcsolatok is fűznek egy párthoz, annak – úgy hiszem – el kell tudnia dönteni, mi a fontosabb számára: ez a kapcsolat, vagy az, hogy személyes véleményét fel tudja mutatni, hogy – mint egyesek az ön által említettek közül, a tévedhetetlenek kérlelhetetlenségével – nyilvánosan kérhesse számon az elveket és rációt a gyakorlaton, a politikán, saját pártja politikáján. A két státus nem egyeztethető össze, legfeljebb vannak, akik ezt nem akarják tudomásul venni. Az ilyen „kint is vagyok, bent is vagyok" magatartás számomra morálisan is elfogadhatatlan.

– Biztos, hogy a politika alakítói, akik belül vannak, döntési helyzetben, pozícióban vannak, mindig jobban tudják, mi a teendő, mi a célravezető, mi a helyes, mint a kívül lévők? Az nem lehet, hogy néha az utóbbiak látják jobban? Hogy – elvont ráció ide, politikai realitások oda – alkalomadtán a „pálya széléről" jobban lehet látni, mi történik belül?

– Dehogynem, de én nem is állítottam az ellenkezőjét. Csak itt nem erről beszélek. A doktrinert nem az különbözteti meg másoktól, hogy mennyi az állításai igazságtartalma, hanem az, ahogyan képviseli azt. Hogy az igazság abszolút birtokosának tartja-e magát, meggyőződése-e, hogy övé a valóság egyetlen lehetséges interpretációja, vagy van annyira toleráns és megengedő, hogy el tudja képzelni ugyanazon tények másféle interpretációját és magyarázatát, belőlük másféle következtetések levonását is. Minden részigazsága ellenére hiteltelen az olyan kritika, mint Bauer Tamásé, amely összetéveszti a saját maga által konstruált tételeket a valósággal, s abból indul ki, hogy a helyes cselekvés így sodort vezérfonalával az SZDSZ összehasonlíthatatlanul nagyobb és sikeresebb lehetne. Bauer nem ad soha magyarázatot arra, hogy mások miért nem képesek követni az általa kijelölt, egyetlen helyesnek vélt irányt. Három magyarázat lehetséges: más még nem érte el az egyedfejlődés baueri szintjét; mindenki más erkölcstelen, ócska kompromisszumok miatt eltér az elvek vörös fonalától; vagy Bauer téved, a többség – a részigazságok elfogadása ellenére – nem tartja kivitelezhetőnek és életszerűnek álláspontját. Egy pártban úgy nem lehet politizálni, hogy valaki csak a maga érveire hallgat, csak a maga igazságát tudja elfogadni, ha ötszázan szavaznak ellene, és mindig kisebbségbe kerül, a maga igazságát akkor is a végsőkig hajtogatja. Ettől még egyáltalán nem gondolom, hogy a szabad demokraták politikája a létező politikák legjobbika.

– Most újra meg kell kérdeznem: az nem lehet, hogy alkalomadtán annak van igaza, akit leszavaznak?

– Ismétlem: dehogynem. De a pártokban – jó esetben – a döntéseket mégis többségi alapon szokták meghozni, ez a demokrácia. És ha valaki elfogadja a demokratikus normákat, akkor ugyan fönntarthatja magának azt a „jogot", hogy mindig igaza van, akármilyen nagy többséggel szavazzák is le, de előbb-utóbb azt a következtetést ebből mégis le kell vonnia, hogy politikusnak tehetségtelen, mert képtelen meggyőzni még a hozzá legközelebb állókat, saját párttársait is. Nem lehet úgy működtetni egy szervezetet, hogy az összes alapkérdés megvitatását minden egyes alkalommal elölről kell kezdeni.

– Ez a kijelentés Bauer Tamásnak szól?

– Igen, mert ő jelentette ki legutóbb is, hogy az SZDSZ tagja kíván maradni, azé a párté, amelyről ugyanakkor azt állítja, hogy megbukott. Sőt, hagyta, hogy a lemondott Zwack Péter helyett képviselőnek jelöljék, miközben – ez ha máshonnan nem, a közben ezeken a hasábokon megjelent hosszú-hosszú cikkből kiderül – nincs egyetlen mondata az SZDSZ vállalt programjának, álláspontjának, amit képviselni tudna vagy elfogadna.

– Az SZDSZ programját nem tagadja, éppen ellenkezőleg, azt veti a párt vezetőinek szemére, hogy a kormányprogramban ennek nyomát sem találni, és ezzel az SZDSZ *„a koalíción belül olyan helyzetbe hozta magát, hogy (...) már-már nem is tekinthető önálló politikai tényezőnek".*

– Ez az ő véleménye, mért kellene elhinnünk, hogy így van? Az viszont tény, hogy az SZDSZ küldöttgyűlése már hónapokkal ezelőtt igent mondott a koalíciókötés részleteire és egészére, arra, hogy hány tárcát vállaljunk és melyek legyenek azok, és annak rendje s módja szerint elfogadta a kormányprogramot is. Bauer Tamás mindezt alapjaiban kérdőjelezi meg. De akkor hogyan és miért akar képviselő lenni? És miért is csodálkoznak azok néhányan, akik őt támogatják, hogy az SZDSZ-frakció nagyobb része nem kívánja a sorai között látni azt, aki mást akar képviselni, mint amit a küldöttgyűlés elsöprő többséggel támogatott, és amit a frakció jól-rosszul, esetleg esendően, de legjobb tudása szerint képvisel. Ezek az emberek ugyanis nem szeretnek minden héten ugyanazokról az alapkérdésekről vitatkozni. Bauer Tamás például több mint nyolc éve vitatkozik arról, hogy az SZDSZ-nek a Horn-kormányban el kellett volna vállalnia valamilyen gazdasági miniszterséget…

– Kaptak ilyen ajánlatot?

– Mindegy, harcolnunk lehetett volna érte. Amikor azonban feltettük a kérdést: te kit javasolsz, illetve elvállalnád-e?, kiderült, hogy számára ez elvi kérdés, nincs konkrét, komolyan vehető javaslata. Most pedig, hogy az SZDSZ adja a gazdasági minisztert, Bauer Tamás megfellebbezhetetlen igazságként szegezi velünk szembe, hogy az igazságügyi tárcát kellene birtokolnunk.

– Nem csak ő, mások is egyetértenek vele abban, hogy az SZDSZ-nek programja megvalósításához más tárcákat kellett volna megszereznie, például az igazságügyet és az egészségügyet, mert csak így lehetett volna „a szükséges reformok kezdeményezője, megvalósításuk motorja". És ezt – mivel nélkülözhetetlen a kormánytöbbséghez – sikerrel kísérelhette volna meg, de nem tette, mert Magyar Bálint ragaszkodott az oktatási miniszterséghez.

– De ez fikció, Bauer Tamás elképzelése a világról, amire ő – mint valami természeti törvényre – hivatkozik. Ami például az igazságügyi tárcát illeti, amely szerinte a magyar jogállamiság letéteményese – ez megint egy érvekkel kellőképpen nem megtámogatott kijelentés, mások erről egész mást gondolnak –, arra Medgyessy Péternek olyan jelöltje volt, akit akár az SZDSZ is jelölhetett volna, hiszen mindannyian tudtuk róla, hogy liberális jogállami elveket képvisel. Miért is kellett volna nekünk birokra kelnünk ebben az ügyben, teljesen értelmetlenül, ráadásul teljesen reménytelenül?

– És miért mondott le az SZDSZ az egészségügyi reformról, amelyet pedig választási kampánya középpontjába állított? Bauer szerint finanszírozási reform nélkül *„az egészségügy rendbetétele (...) azon múlik, mennyivel jut több pénzhez (...), a szabad demokrata miniszterek azonban a szocialista egészségügyi miniszter konkurensei lettek a költségvetési pénzekért folyó harcban, és ezért is szembekerülhetnek választási ígéretükkel".*

– Az egészségügyi tárcáról az SZDSZ vezetői formálisan, szavazással is döntöttek. De ez másfajta logikára, rációra épült, mint amit Bauer felállít, s természeti törvénynek tekint. A többség úgy vélte: hiába célravezető és racionális a mi reformelképzelésünk, ha azt az ötszázalékos támogatottságú SZDSZ-en kívül más politikai erő nem támogatja. Ebből a szempontból mellékes, hogy ráadásul az MSZP-nek volt egy népszerű miniszterjelöltje. A fő szempont, hogy az egészségügyi reform véresen komoly, millió kemény konfliktussal járó feladat. Vagyis azt kellett mérlegelnünk, van-e az SZDSZ-ben elegendő erő ehhez, és a megvívandó harcokban maga mögé tudja-e állítani a másfajta modellben gondolkodó szocialistákat. És a többség úgy ítélte meg, hogy itt elvérezne egy SZDSZ-es miniszter. Mert igaz ugyan, hogy az SZDSZ nélkül nincs kormány, de ez nem jelenti azt, hogy a szocialisták ettől kezdve akármire rákényszeríthetők. Ugyan mit értünk volna el, ha megkötjük magunkat, és azt mondjuk: „Ha az SZDSZ nem kapja meg az egészségügyet – ahol egyébként nagy társadalmi konfliktusokkal járó és a koalíciós partner támogatását nem élvező elképzelést akarunk megvalósítani –, akkor nem vállaljuk az együttkormányzást, akkor írják ki az új választásokat, utánunk az özönvíz"? És ha végül mégis – egy másik kritikusunk kifejezésével – kizsaroljuk, akkor mire jutunk?

– Volt egyáltalán szándék az SZDSZ-ben a programjuk szempontjából fontos tárcáknak és parlamenti pozícióknak a megszerzésére?

– Persze, hogy volt, s nem is sikertelenül képviseltük. Kérdés, hogy mi a mérce? Bauer általában úgy véli, hogy amit ő képvisel, az az egyetlen lehetséges szempont. Más arra tapadt rá, hogy a parlamenti elnököt az SZDSZ-nek kellene adnia, mert ez a magyar demokrácia záloga. Lehet ilyesmiért küzdeni, de ha nem tudjuk meggyőzni a vitapartnert, a végsőkig mégsem érdemes elmenni, mert – ez józan ésszel belátható, és ezt az MSZP politikusai is tudták – nem lehet azzal kiállni a nyilvánosság elé, hogy írjanak ki új választásokat, ha nem az SZDSZ adja a parlament elnökét. És akkor is írjanak ki új választásokat, ha nem mi adjuk az egészségügyi minisztert, az igazságügy-minisztert és így tovább. És akkor még nem ejtettem szót Bauer fikciójának másik oldaláról, mert azt még kevésbé lehet komolyan venni, hogy ugyanis Magyar Bálinttal szembeni személyes ellenszenve olyasmire ragadtatja, hogy az oktatásügy az csak pénzköltés, liberális politikushoz, liberális párthoz méltatlan ilyesmivel foglakozni.

– A tárcákért és posztokért folyó vitákban csak az előbb emlegetett két véglet létezik?

– Végül minden ügy idáig egyszerűsödik. Nézzük például a Medgyessy-ügyet: ezzel kapcsolatban a kritikusaink azt szokták mondani, hogy nem kellett volna olyan olcsón adnunk magunkat, húznunk kellett volna az időt, legalább meg kellett volna próbálnunk meggyőzni az MSZP-t. Egyébként az ilyen esetekben szokták ugyanezek az értelmiségiek vádlón azt mondani, hogy nem érdemes olyan konfliktusokba belemennünk, amelyeknek nem látni a megoldását. Csakhogy a szocialisták – ez az ügy kipattanását követő reggelre kiderült – egységesen fölsorakoztak a miniszterelnök mögött, mert ők nem tekintették – s ez nem nagy meglepetés – ugrópontnak a titkosszolgálati múltat az életpálya ismert elemeihez képest. Itt nem látszott a választott úttal szemben más alternatíva, csak a koalícióból való kilépés. Az SZDSZ persze ezután is köthette volna az ebet a karóhoz, és próbálkozhatott volna, csakhogy a minket körülvevő közvélemény – nem a nyilvánosan kritizálókról beszélek most, hanem azokról, akik más módon hallatták a véleményüket – abban a helyzetben alapkérdésnek azt látta, hogy megmarad-e az MSZP–SZDSZ-koalíció, vagy visszajön az Orbán-kormány. És maga az SZDSZ-frakció is úgy látta: csak kétféle kimenetel lehet, vagy azt teszszük, amit tettünk, vagy kilépünk a kormányból. Hasonló a helyzet a programunkkal is: elő lehet venni és fel lehet sorolni, mi minden nem szerepel belőle a kormányprogramban, a jövő évi költségvetésben, és persze azt is, hogy mi igen. Csak közben nem érdemes megfeledkeznünk arról, milyen arányban támogatta ezt a programot a magyar társadalom, mennyien vagyunk a parlamentben. Önmagát csapja be, aki erről nem hajlandó tudomást venni.

(Folytatás a 4. oldalon)

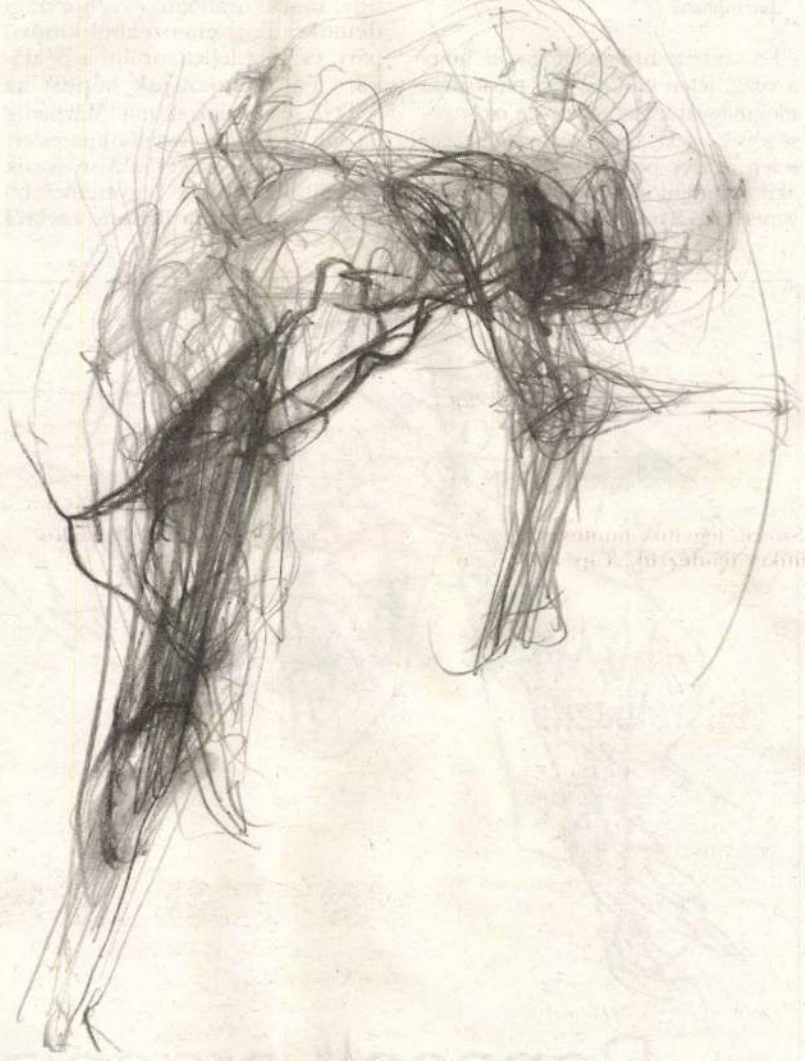

Kovács Péter rajza

Értelmiségi vagy...

(Folytatás a 3. oldalról)

– Csakhogy Bauer közvélemény-kutatásokra hivatkozik, amelyek szerint jóval többen támogatják az SZDSZ programjának kimondottan liberális elemeit, mint ahány szavazatot az SZDSZ kapott.

– Igen, felsorol egy csomó ügyet, amelyet sokan támogatnak, és ebből azt a következtetést vonja le – lelke rajta, a tények ilyen módon való manipulálása szerintem már morálisan sem elfogadható, hiszen ő maga tudja a legjobban, hogy ez nem így működik –, hogy az SZDSZ támogatottsága is ilyen magas lehetne, de a rossz politika és az alkalmatlan emberek miatt ez nem tud kijönni a magyar társadalomból. Mintha Bauer Tamás az elmúlt éveket valamelyik másik bolygón töltötte volna, mintha nem tapasztalta volna maga is minden parlamenti választáskor, hogy az emberek rangsorolják a szempontjaikat, és alapkérdésekre redukálják politikai döntéseiket. Ha valaki azt mondja például, hogy ő híve a magánbiztosításra épülő egészségügyi rendszernek, nyilván ebből nem következik, hogy mondjuk a kisebbségi ügyekben is liberális nézeteket vall, vagy egyetért a szigorú költségvetési politikával, s még kevésbé, hogy nagy eséllyel ilyen szempontok alapján választ. A többség arra a kérdésre egyszerűsíti a választást: akarok-e változást vagy sem? Mi a legnagyobb garancia ilyen alapon az elképzelésem megvalósulására? Az országgyűlési választásokon ez az MSZP-hez húzta a lehetséges SZDSZ-szavazók tetemes részét, a budapesti önkormányzati választáson pedig az MSZP-szavazatokat húzta Demszkyhez, az SZDSZ-hez.

– Bauer Tamást nemrég az SZDSZ Országos Tanácsa majdnem képviselőnek jelölte, ha jól tudom, egy szavazattal vesztett. Erről mit gondol?

– Bauer Tamás okos és tájékozott ember, és okos és igaznak tetsző dolgokat is mond, abban a háromoldalas cikkben például, amelyben „leszámol" az SZDSZ-szel, a formállogika szabályai szerint nagyon sok állítása helytálló *[Lásd: Bukás a Pótvizsgán, ÉS, nov. 8. – a szerk.]*. Ráadásul sokat és színvonalasan dolgozik, és egy olyan laikus testületben, mint az Országos Tanács, mindezt sokan méltányolják. A parlamenti frakció tagjainak és az Országos Tanács tagjainak többsége viszont úgy gondolja, hogy miközben nagyon sokat érne Bauer szorgalma és tudása, több hátrány származna abból, ha egy olyan emberrel kellene együtt dolgoznunk, aki szinte semmiben sem ért egyet a többiekkel, aki a felismert problémákra elfogadhatatlan megoldást kínál, aki miatt a vitákat soha nem lehet lezárni, aki csak a saját igazságát fogadja el, másokét soha, és aki nem ismeri és nem fogadja el a politikában az érzelmek létét, csak a hideg racionalitást tudja képviselni. Itt van például a státustörvény, amiről nekem nagyon rossz a véleményem, körülbelül annyira rossz, mint az övé, mégsem akarok érzéketlenül és durván nekirontani. Mert tudom, hogy milyen fontos a környező országokban élő magyarok számára az az igazolvány a zsebükben, amelybe az van beleírva, hogy ők is magyarok. És miközben tudjuk, hogy a megoldás nem eurokonform, és szomszédsági konfliktusok gerjesztésére is alkalmas, arra is tekintettel kell lennünk, hogy ez egy fontos érzelmi kérdés, amelynek kezelésében nagyon kockázatos, sőt, veszélyes dolog lenne csak a hideg rációra hagyatkozni.

– Az SZDSZ például mit kockáztatna, ha következetesen kitartana korábbi elvi álláspontja mellett?

– Elmondom, hogyan szoktak érvelni a politikánkkal szemben a velünk szimpatizáló választók, akik között ugyancsak sok értelmiségi van, viszont sokkal kevésbé kérlelhetetlenek, mint azok, akikről eddig beszéltünk. Tehát a tipikus „balliberális" szavazó azt szokta mondani, hogy „én értem, hogy a státustörvény nem jó, de tudnotok kell, hogy az emberek többsége ezt nem érti, vagy másképp gondolja. És én nem fogok egy olyan pártra szavazni, amely nem hallja meg vagy nem érti az emberek többségének álláspontját." Ez az átlagnál tájékozottabb, tudatosan választó balközép szavazó magatartása sok általunk képviselt elvvel kapcsolatban, és ezzel érdemes számolni. Az SZDSZ „holdudvarának", amely sokkal összetettebb, mint azt általában feltételezik, nagyobb része a Bauer Tamáséhoz hasonló kritikákat többnyire nem fogadja el, életidegennek, doktrinernek tartja.

– De ha ön nem ért egyet azokkal, akik az SZDSZ mai helyzetéért hibás, rossz politikáját tartják felelősnek, akkor mivel magyarázza pártja térvesztését, az egykori szavazók elpártolását?

– Én azt nem tudom elfogadni, hogy a világ, jelen esetben egy párt sorsa megmagyarázható egyetlen ok segítségével, azzal, hogy rossz, tehetségtelen, hülye politikusok irányítják, akik mindent elrontanak, mert nem ismerik fel a baueri tanítások helyességét. Persze, mindannyian gyarló emberek vagyunk, amikor valaki döntési helyzetbe kerül, bizony előfordul, hogy téved. Az SZDSZ természetesen elkövetett számos hibát, ezen nincs mit tagadni. Volt, hogy rosszul ítélte meg a helyzetet, az is előfordult, hogy a vezetői helytelen taktikát vagy stratégiát választottak, volt, hogy amit jónak gondoltak, azt nem lehetett véghezvinni, és az is előfordult, hogy a legjobb ötleteiket sem honorálta, sőt, észre sem vette a közvélemény. Ezek tények, amelyek Bauer Tamás megállapításai közül a tárgyilagosakat jócskán igazolják. Csak azt nem hiszem, hogy ezzel a világ megmagyarázható. Ugyanennyire elmarasztaló kritika írható ugyanis az MSZP-ről és a világ összes politikai pártjáról…

– Írtak is valószínűleg, a későbbi siker azonban feledteti a kudarcokat, szinte visszamenőleg is cáfolja a kritikát. Az SZDSZ azonban ilyesmire jó ideje hiába vár.

– Azoknak a pártoknak más a társadalmi közegük. És bár nem hiszem, hogy itt valami mindörökké tartó determinációval lenne dolgunk, de az tény, hogy a rendszerváltó országokban az SZDSZ-hez hasonló liberális pártok mindenütt kiestek a parlamentből, a sokkal jobb adottságú és erősebb társadalmi beágyazottságú lengyel Szabadság Unió ugyanúgy, mint korábban a csehországi demokratikus ellenzékből kinövő párt, és még lehet sorolni a példákat. Tehát hozzájuk képest az SZDSZ sikeresnek számít. Márpedig ha sok helyen tapasztalunk egyszerre hasonló jelenséget, akkor létezik valami általánosabb, egyetemesebb magyarázat is, mint Baueré. Ezekről az okokról sokat tudunk, de részletezésük szétfeszítené e kereteket.

– És akkor önök széttárják a karjukat, és lemondóan legyintenek?

– Egyáltalán nem. Pusztán azt mondom, hogy nem tehetünk úgy, mintha a csalódás a rendszerváltásban nem hatna, mintha a liberális szabadságjogok értéke nem szorult volna háttérbe, mintha nem hatna az a populista közeg, amelyet a két meghatározó párt alapvető választási kampányeszköze, az osztogatási ígérgetés teremt. És nehéz lenne úgy versenyben maradni, ha az SZDSZ azt tartaná küldetésének, hogy mindig keresztbe feküdjön az úthenger előtt, és csak olyasmiket mondana, hogy szó sem lehet a diplomás minimálbérről, hallani sem akarunk a közalkalmazotti béremelésről és így tovább.

– A *Beszélő* legutóbbi számában Mink András az SZDSZ-t elhagyó Kis Jánosról szóló publicisztikájában azt írja: *„világossá tette, hogy a liberálisok és a szocialisták közös kormányzásának (…) addig van értelme, amíg látható esély van arra, hogy az MSZP valóban elkötelezi magát a köztársaság megszilárdításának programja mellett, maradéktalanul levetkőzi utódpárti reflexeit, és/vagy amíg az SZDSZ-nek érezhető befolyása van arra, hogy ez a folyamat ne forduljon a visszájára. A Medgyessy-ügy ezek iránt támasztott kétségeket."* A szabad demokraták mit gondolnak magukban erről? Mit gondolnak arról, hogy a pártállami titkosszolgálati múlt ma az önök koalíciós partnerei számára a világ legtermészetesebb dolgának számít? Hack Péter – igaz, ő már nem tartozik a szabad demokraták közé – erről nemrég az *ÉS*-ben azt nyilatkozta: *„azt kell látnunk, hogy a baloldal mindjárt belezuhan abba a csapdába, amit a Fidesz állított neki, amikor azt mondta, hogy itt a múlt rendszer hívei és ellenfelei állnak egymással szemben."*

– Csakhogy az SZDSZ kritikusai azt is tudják, hogy az „eredendő bűnt" – én egyébként nem tartom annak – 1994-ben követtük el, amikor a szabad demokraták praktikus okokból, de legjobb meggyőződésüket követve, „összeálltak" az MSZP-vel. Pedig az a párt akkor még kevésbé tekintette bűnnek a pártállami időkben viselt tisztségeket, azt gondolták és gondolják ma is sokan a szocialista pártban – és persze azon kívül is, de a jobboldal mai hívei közül is sokan –, hogy akkor az volt a gyakorlatias magatartás. Szóval az MSZP-t '94-ben sem választotta el a múlttól nagyobb távolság, mint most, sőt, az eltelt idő csak használt neki. Persze, a múlt megítélésében ma is alapvető különbségek vannak az MSZP és az SZDSZ között, csak éppen a koalíció nem erre épült és épül, és az ilyesmi a hétköznapi ember számára totálisan érdektelenek. A szabad demokraták számára nem az, de ennél is fontosabb, ki mit képvisel a mai problémák ügyében. És – bár nekem aztán valóban fontos a múlt megítélésében mutatkozó különbség – erre a kérdésre én is csak azt tudom válaszolni, hogy az MSZP ma demokratikusabb normákat képvisel, mint a Fidesz. Az MSZP nem vetkőzte le tehát maradéktalanul utódpárti reflexeit, de elkötelezte magát a köztársaság megszilárdítása mellett, s a Medgyessy-ügy ellenére, illetve azzal együtt is, az SZDSZ-nek érezhető befolyása van arra, hogy a jónak vélt folyamatok ne forduljanak visszájukra. Az élet már csak ilyen, nem fekete és fehér színekkel festik.

– Csakhogy a hírek szerint mindennek a leendő ügynöktörvényre például aligha lesz hatása. Az nem az SZDSZ által képviselt elveket fogja tükrözni, továbbra sem az információs önrendelkezési jogról és a kutatás szabadságáról fog szólni.

– Várjuk meg a végét, és továbbra se feledkezzünk meg arról, hogy az SZDSZ ötszázalékos párt. Akinek fontos, amit mi akarunk ebben az ügyben több mint tíz éve, az más pártban nem találhatja meg a maga nézeteinek a képviseletét. Úgy látszik, ezt az ügyet ennyire tartják fontosnak az emberek. Sok olyan fontos kérdés van, amiben az SZDSZ egyedül marad, de ezek – úgy látszik – az emberek túlnyomó többségének értékrendjében ugyanott vannak, ahol az SZDSZ a pártok rangsorában. Ettől még érdemes küzdeni a helyesnek vélt célok megvalósításáért, mert nem szükségszerű, hogy így maradjon.

– Beszélgetésünk elején azt mondta, hogy a „kint is vagyok, bent is vagyok" magatartás egy politikus esetében elfogadhatatlan, sőt, morálisan sem igazolható, éppen ellenkezőleg. Ezzel Bauer Tamásnak kívánt üzenni?

– Üzenni nem kívánok, a véleményemet mondom. Bauer mellett én nagyon sokszor álltam ki az SZDSZ-ben, mert azt gondoltam, hogy amit mond, abban sok megfontolandó igazság van, még ha elfogadhatatlan is, ahogyan a mondanivalóját képviseli. Az elmúlt fél évben azonban ez megváltozott, jelenlegi fejtegetései, kijelentései és kinyilatkoztatásai nem férnek össze vagy éppen ellentétesek az SZDSZ álláspontjával, ezért nem tolerálhatók, mint párton belüli álláspont. Szerintem azt a cikket, amit Bauer Tamás jelentetett meg ezeken a hasábokon, akkor írja meg az ember, ha szakítani akar. Aki szerint a pártja megbukott, és ennek az az oka, hogy nem az ő elképzeléseit követi, és aki azt mondja, hogy minden érdemi ügyben helytelen, amit az SZDSZ tesz, az – ha nem is formálisan, de valóságosan, nem szervezeti értelemben, de praktikusan – igenis szakított. Mert mi a kritériuma egy párthoz való tartozásnak? Nyilván nem a tagdíjfizetés.

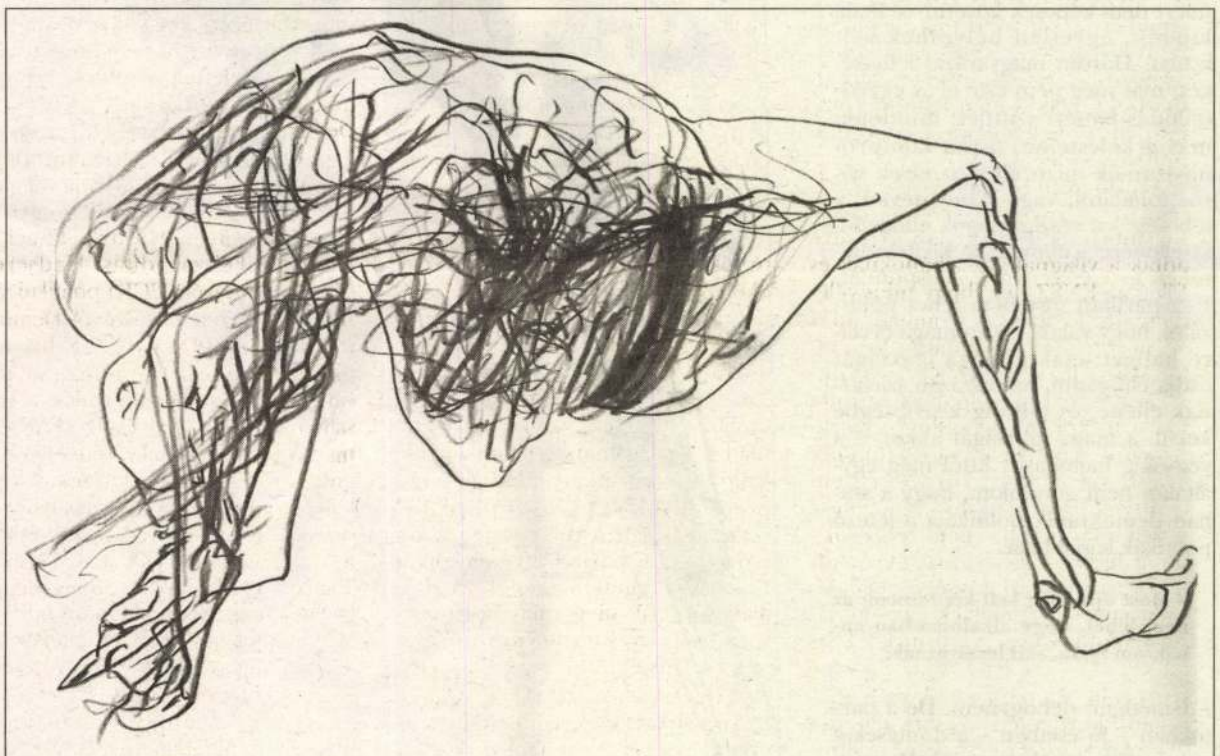

Roncsolt organizmusok

– a penész esztétikája Kovács Péter művein –

Gyermekkorom óta szeretem nézni a felhők formáját, találgatni, hogy milyen alakzatra emlékeztetnek leginkább. Ugyanilyen rejtélyesek a lehullott vakolatú vagy penészes, foltos falak felületei, a fák lombkoronája vagy a fa kérgén megtelepült mohatelepek szabálytalan szerveződései. Kovács Péter rajzainak vonalkuszaságból kibomló figurái hasonló élménnyel ajándékozzák meg szemlélőiket. Csak a képzelet, a személyes tájékozottság és érdeklődés, valamint az embert éppen foglalkoztató gondolatok vetületei szabnak határt a formai jelentések kibontásához. Itt semmi nem az, aminek első ránézésre látszik. Ez nem azt jelenti, hogy Kovács Péter szándéka a félrevezetés lenne, csak azt, hogy ábrázolt alakjai végtelen asszociációs lehetőséget rejtenek magukban. Kovács Péter alkotásainak szereplői vonalgomolyagokból kibontott emberi figurák. Lecsupaszított, roncsolt testük megannyi ér-, ideg- és ínköteg. Bizonyos részeik pontosan körvonalazhatóak, mások elvesznek a vonalak sűrűjében. Az ábrázolt lények már magukban hordozzák a töredékességet, de a megjelenített tartalmaktól elvonatkoztatva, maguk a képfelületek is sérült, töredékes hatást keltenek.

Képfaktúrái omladozó, penészes felületekre emlékeztetnek. A rajtuk megjelenő roncsolt, anatómiailag lehántott és csonkolt embertorzók, illetve arcok tartalmilag is az elmúlás, a töredékjelleg, valamint a pusztulás fogalmi síkjával kapcsolják össze Kovács Péter műveit. Fejeket, arcokat megjelenítő képein a vonalrengeteg az elfedés és feltárás dialektikájának eszköze. Egyszerre fedi el és tárja fel az arcok eredeti valóját.

Kovács Péter képeinek fakturális hatásai a penészes, rothadó, bomlásnak indult felületek esztétikai értékelései. Azonban nem csupán azok esztétikai tartalmait hangsúlyozzák, hanem rámutatnak arra a tényre, hogy a rombolásként látott és felfogott felületi hatások egyben keletkező mikroorganizmusok életterei. Ezáltal alkotásai egyszerre a keletkezés és az elmúlás követei. Kovács Péter vonalstruktúrákkal, gesztusszerű nyomokkal, szén, kréta, grafit, tus, illetve akvarell alkalmazásával hozza létre archaizáló faktúráit. Ezeken a műveken, a hiány metafizikus tartalmain keresztül, és a tradicionális művészeti eszközök alkalmazása által, az idő módszerének építő-romboló dialektikája is kifejezésre jut. A vonalak hol erővonalakká sűrűsödnek, hol ködszerű füstté ritkulnak, s a néző organikus, sőt antropomorf formákat vél felismerni bennük.

Hosszasan nézem őket, és már semmi mást nem látok, csak ismerős, újra és újra felbukkanó arcokat. A Kapuszájút, az Elefántembert, a Keresztrefeszítettet – esendőségünk, múlandóságunk, fájdalmaink és örömeink emblematikus figuráit. A személyesen általános és az általánosan személyes megjelenési formáit, mindennapi életünk szereplőit, akiket héroszokká avat a megszokás. A hétköznapok vértanúi. Őrlődnek és küzdenek, mint mi mindannyian. Élnek és életben maradnak – meghalnak és belehalnak. Mint mi mindannyian.

Akárcsak a penészes foltokból kirajzolódó alakok a házunk falán. Repedések, mélyedések, formák és formátlanságok. Az idő fokozatos munkájának tanúi.

Már gyermekkorom óta figyelem őket.

Szeifert Judit

Berkovits György
Abreál
Öt (5) szokatlan dráma
Kapható a jobb könyvesboltokban

Kovács Péter

GOLD ART - GOLD ART - GOLD ART - GOLD ART

MEGHÍVÓ

1998. június 5-én 15 -19 óra között
szeretettel meghívom Önt és kedves partnerét
a Budapest, XIII. Katona József utca 10.a alatti
GOLD ART
Kortárs Művészeti Galéria
bemutató termébe.

KOVÁCS PÉTER

kiállításának megtekintésére

A kiállítás megtekinthető június 19-ig
hétköznap 15^{00} - 18^{00} között.

Cím:
GOLD ART kortárs képzőművészeti bemutatóterem
Budapest, XIII., Katona József utca 10/a

GOLD ART - GOLD ART - GOLD ART - GOLD ART

Színház, 1951–54 a szegedi Nemzeti Színház, 1955–57 a békéscsabai Jókai Színház, 1958–65 az egri Gárdonyi Géza Színház, 1965–78 a miskolci Nemzeti Színház, 1978–81 a győri Kisfaludy Színház tagja. Jászai Mari-díj (1964), érdemes művész (1975). ***F. sz.:*** Melinda, Gertrudis (Katona: *Bánk bán*), Zilia (Heltai: *A néma levente*), Tóth Flóra (Bródy: *A tanítónő*), Shaw: *Szent Johanna,* Mária, Erzsébet (Schiller: *Stuart Mária*), Hekabé (Euripidész: *Médeia*), Lady Macbeth (Shakespeare: *Macbeth*), Ibsen: *Nóra,* Blanche (Williams: *A vágy villamosa*), Agata (Betti: *Bűntény a Kecskeszigeten*), Anya (Cocteau: *Rettenetes szülők*), Kata (Németh: *Nagy család*), Doktornő (Dürrenmatt: *Fizikusok*), Zsani néni (Móricz: *Nem élhetek muzsikaszó nélkül*), filmen: *Díszmagyar* (1949), *A postaláda* (1967 tv), *Nyaralók* (1967 tv), *Az utolsó ítélet* (1970 tv), *Katonák* (1977 tv), *Az utolsó nap* (1978 tv), *Krétakör* (1978 tv), *Ajándék ez a nap* (1979), *Töredék az életről* (1980), *A havasi selyemfiú* (1980 tv), *Nagyúri mesterség* (1983 tv), *A piac* (1983 tv), *A tanítónő* (1984 tv), *Bernarda Alba háza* (1985 tv), *Gyermek születik* (1986 tv), *A világ legrosszabb gyereke* (1986 tv), *Pisztácia* (1996 tv).

KOVÁCS Márta ⇨ KURUTZNÉ KOVÁCS Márta.

KOVÁCS Mihály újságíró, közgazdász. Nagyhalász, 1928. júl. 17. ***Sz.:*** Kovács Lajos, Lippai Borbála. Nős, 1982, Erdős Gizella. ***Gy.:*** Erzsébet, 1950, Zoltán, 1955. ***T.:*** MKKE, 1965–66. ***É.:*** 1946–48 a nagyhalászi előljáróság közellátási kisegítője, 1949–51 a Gyümölcstermelési NV alkalmazottja, 1951–52 a *Szabad Nép*, 1952–55 a *Szabad Föld* munkatársa, 1955 olvasószerk., 1955–62 a Rádió rovatvez. *(Falurádió),* 1962–68 az MTV rovatvez., 1968–82 a Min.tan. főoszt.vez., 1982–85 az MTI főszerk., 1985– a *Képes Ujság* főszerk. ***C.:*** Képes Ujság, 1067 Bp., Csengery u. 68. ***Tel.:*** (1)353–1214.

KOVÁCS Miklós jogász. Bp., 1941. nov. 20. Nös, László Éva. ***Gy.:*** Miklós, Enikő. ***T.:*** JPTE JTK, 1983. ***É.:*** 1959–61 segédmunkás, mozipénztáros, kenyeres, vitorlásoktató, majd a keszthelyi felsőfokú technikumban növényvédelmet tanul, egy körösheyi tsz-ben gyakornok, majd egy tsz-közi építőipari vállalkozásnál dolgozik, 1973–90 az Iparcikk Kölcsönző és Szolgáltató Váll. balatoni kirendeltségének h. vez., vez., majd ig., 1990–91 Boglárlelle, 1991–95 Balatonboglár polgármestere. A Somogy M. Közgyülés tagja (MSZP). ***C.:*** 8630 Balatonboglár, Báthori u. 3/a.

KOVÁCS Miklós építőmérnök. Gyulafirátót, 1946. aug. 9. ***T.:*** BME Építőmérnöki Kar, 1964–69. ***É.:*** 1969–70 a veszprémi Közúti Ig.ságon dolgozik, 1970–72 a Közlekedési és Távközlési Műszaki Főisk. tanársegéde, 1972–95 a BME geotechnikai tanszékén tanársegéd, adjunktus, 1995– docens. Kut. területe: földművek, környezeti geotechnika, geoműanyagok alkalmazása a mélyépítésben. A műszaki tud. kand. (1995). 27 tud. publikáció szerzője. ***H.:*** úszás, foci, utazás. ***C.:*** BME geotechnikai tanszék, 1111 Bp., Műegyetem rkp. 3–9. ***Tel.:*** (1)463–1492, ***fax:*** (1)463–3006.

KOVÁCS Miklós közgazdász. Székesfehérvár, 1953. nov. 8. Nős, Nyulasi Klára. ***Gy.:*** Barbara, 1979, Vivien, 1990. ***T.:*** JPTE Közgazd. Kar, 1972–76, MKKE, 1982–84. ***É.:*** 1976– a Siótournál dolgozik, 1980–92 gazd. ig., 1992–99 az Rt. eln.-vezérig., 1999– az Erste Bank Rt. siófoki irodavez. 1994–96 a Balatoni Gazd. Kamara eln., majd a Somogy M. Keresk. és Iparkamara aleln. A Magy. Utazási Irodák Szöv. aleln., 1997– eln. A Somogy M. Közgyülés tagja. 1999 országgy. képv.jelölt (SZDSZ). ***H.:*** tenisz.

KOVÁCS Miklós közéleti személyiség. Szürte, SZU (ma: Ukrajna), 1967. ***T.:*** Ungvári Egy., tört., 1986–91, ELTE JTK, politológia, Századvég Pol. Isk., Washington. ***É.:*** A Kárpátaljai Magy. Kult. Szöv. egyik alapítója, 1990– eln.ségi tagja, 1991–96 az ungvári járási szerv. eln., 1996– a szöv. eln. 1998– parlamenti képv.

KOVÁCS Nóra színész. Bp., 1955. júl. 9. Férjezett. ***Gy.:*** Nóra, 1983. ***T.:*** Szinház- és Filmműv. Főisk., 1974–78. ***É.:*** 1973 első filmfőszerepét játszotta *(Petőfi '73, A magyar ugaron),* 1978– a Vígszínház tagja. Kazinczy-díj (1973), Veszprémi tv-találkozó legjobb női alakítás díja (1980), Varsányi-gyűrű (1988). ***F. sz.:*** Eszter (Déry–Presser: *Képzelt riport egy amerikai popfesztiválról*), Veronika (Fejes: *Jó estét nyár, jó estét szerelem*), Nately nője (Heller: *A 22-es csapdája*), Sipos Erika (Bereményi: *Légköbméter*), Natalie (Kleist: *Homburg hercege*), Angéla Baba (Füst: *A sanda bohóc*), Anna (Sarkadi–Szörényi–Bródy: *Kőműves Kelemen*), Szása (Dobozy: *A tizedes meg a többiek*), Crystal (Ashman–Menken: *Rémségek kicsiny boltja*), Sharon Blake (Allen: *Játszd újra, Sam*), Nő (Miller: *Az ügynök halála*), Őrmester felesége (Mrożek: *Rendőrség*), Edith (Coward: *Vidám kisértetek*), Ápolónő (Shaffer: *Equus*), Betia (Ruzante: *Csapodár madárka*), Mariska (Szigligeti: *Liliomfi*), Nuoferné (Örkény: *Rózsakiállítás*), Pavlits Lóri (Szomory: *Györgyike drága gyermek*), Yvonne (Feydeau: *A női szabó*), Canterburyi asszony (Eliot: *Gyilkosság a katedrálisban*), Eugénie (Feydeau: *Bolha a fülbe*), filmen: *Legato,* tv-ben: *Kiálts város, Nők apróban, Mint oldott kéve, Szürke eminenciás, Szemenszedett igazság, Az öreg tekintetes, Megoldás, Magyar karrier, A fészek melege, Illatszertár, Fűszer és csemege, Nem válok el, Hölgyek és urak.* ***C.:*** Vígszínház, 1136 Bp., Pannónia u. 1. ***Tel.:*** (1)340–4650.

KOVÁCS Pál orvos. Gyón, 1940. júl. 14. ***Sz.:*** Kovács Gy. Pál, Ujvári Erzsébet. Nős, 1965, Tóth Katalin. ***Gy.:*** Pál, 1966. ***T.:*** POTE, 1965. ***É.:*** 1966–67 a dunaújvárosi kórház orvosa, 1967–68 Adony, 1968–85 Nagyvenyim községekben körzeti orvos, 1985–90 a Dunaújvárosi Városi Tan. egészségügyi oszt.vez., 1987 részt vett a WHO társad.orvostani kurzusán, 1994–95 népjóléti min., 1997–98 az Egészségbiztosítási Önkormányzat eln. (MSZOSZ), 1998–99 Dunaújváros polgármestere. 1963–89 az MSZMP tagja, 1989 a Dunaújvárosi Reformszöv. egyik alapító tagja, 1989– az MSZP tagja, 1991– az orsz. választmány, 1996–98 az eln.ség tagja. 1990–97 országgy. képv. (1990–94 Fejér m., 1994–97 Dunaújváros), 1990–92 a szociális, családvédelmi és egészségügyi biz. titk., 1992–94 aleln., a társad.biztosítási albiz. vez., 1995–97 a szociális és egészségügyi biz. tagja.

KOVÁCS Péter vegyészmérnök, biokémikus. Pozsony, Csehszlovákia (ma: Szlovákia), 1931. jan. 27. Nős, 1963. ***Gy.:*** Péter, 1964. ***T.:*** Pozsonyi Műszaki Egy. Vegyészeti Kar, 1949–53, Károly Egy., Prága, 1957–61. ***É.:*** 1953–65 a pozsonyi Komenský Egy. Gyógyszerészi Kara tanársegéde, 1965–81 docense, 1981– prof., 1979–95 gyógyszerek sejt- és molekuláris biológiája tszv., 1990–93 a Gyógyszerészi Kar dékánja. Kut. területe: gyógynövény-hatóanyagok bioszintézisének biokémiája. A kémiai tud. kand. (1961), dokt. (1978). Több mint 133 szakdolgozat szerzője. ***F. m.:*** *Biokémiai tankönyv gyógyszerészhallgatók részére* (1966), *Kémiai feladatok* (1956), *Kémiai kislexikon* (1981), *Magyar–szlovák és szlovák–magyar műszaki szótár* (1989). ***H.:*** vízisportok, természet. ***C.:*** Farmaceutická fakulta Univerzita Komenského, Kalinčiakova 8, 832 32 Bratislava, Slovensko. ***Tel.:*** (7)5025–9112, ***fax:*** (7)5025–9289. ***E-mail:*** peter.kovacs@fpharm.uniba.sk

KOVÁCS Péter művészettörténész. Bp., 1939. febr. 9. ***Sz.:*** Kovács Barnabás, Pilinszky Veronika. Nös, 1962, Kovalovszky Márta. ***Gy.:*** Márton, 1966. ***T.:*** ELTE, 1957–62. ***É.:*** 1962– a székesfehérvári István Kir. Múzeum munkatársa, 1992-ig ig., 1992– főtan.osa. Az MTA Müv.tört. Biz. tagja. 1977–80 a Képzőmüv. Szöv. aleln. 1962– számos tört. és kortárs müv. kiállítást rendezett. Kut. területe: a 18. és a 20. sz.-i szobrászat. Munkácsy Mihály-díj (1983), Martyn Klára-díj (1991), megosztott Széchenyi-díj (1998). ***F. m.:*** *Vilt Tibor* (1972), *G. R. Donner* (1979), *M. Braun* (1986), *A tegnap szobrai* (1992), *A barokk Székesfehérvárott* (1993), *Schaár Erzsébet* (1995), *Székesfehérvár – négy évszázad városképei* (Baitz Péter néven, 1996). ***C.:*** Szent István Király Múzeum, 8000 Székesfehérvár, Fő u. 6. ***Tel.:*** (22)315–583.

KOVÁCS Péter orvos, farmakológus. Bp., 1939. jún. 30. ***T.:*** DOTE, 1957–63. ***É.:*** 1965–73 a DOTE Gyógyszertani Int. tanársegéde, 1973–83 adjunktusa, 1983–94 docense, 1994– tszv. egy. tanára, az int. ig. 1999 Széchenyi prof. ösztöndíjas. 1971–72 az Ulmi Egy.-en IAEA-ösztöndíjas, 1976 a moszkvai Új Antibiotikumok Int., 1982 az Ulmi Egy. vendégkut. 1993– a Magy. Experimentális és Klinikai Farmakológiai Társ. immunfarmakológiai szekciójának titk. 1991– a Debreceni Ak. Biz. farmakológiai és gyógyszerészeti munkabiz. eln. 1998– a Magy. Kemoterápiai Társ. titk. Kut. területe: kémiai sugárvédők hatásmechanizmusa, keringő vérképző össejtek gyüjtése leukapheresissel transzplantációs célokra állatkisérletekben, daganatellenes anyagok és más gyógyszerek csontvelőtoxicitása és a károsodást mérséklő anyagok hatása. Az orvostud. kand. (1980). ***H.:*** természetjárás. ***C.:*** DOTE Gyógyszertani Intézete, 4012 Debrecen, Pf. 12. ***Tel. és fax:*** (52)427–899. ***E-mail:*** pkovacs@jaguar.dote.hu

KOVÁCS Péter textiltervező. Sopron, 1941. ápr. 29. ***Sz.:*** Kovács Károly, Biehler Anna. Nös, 1979, Janzsó Szilvia. ***Gy.:*** Zsófia, 1981, Anna, 1985. ***T.:*** Iparműv. Főisk., 1961–66. ***É.:*** 1959–61 a Soproni Szőnyeggyárban dolgozik, 1966– a szombathelyi Lakástextil Váll, ill. Latextil Rt. tervezője. Szőnyegeket, bútorszöveteket, dekorációs szöveteket, takarókat tervez, egyedi falitextileket (gobelin, ógobelin, hímzés) készít. Az Iparmüv. Múzeum textiloszt.-án régi szövetek kötéstani és technológiai elemzését végzi. 1968– kiállító művész. Rózsa Anna-díj (1996), Ferenczy Noémi-díj (1999). ***H.:*** fotózás. ***C.:*** 1125 Bp., Városkúti út 6/b. ***Tel.:*** (1)274–4024.

KOVÁCS Péter festő, grafikus. Bp., 1943. jún. 15. ***Sz.:*** Kovács István, Deutschmann Mária. Nős, 1967, Sándor Enikő. ***Gy.:*** András, 1968, Bálint, 1969. ***T.:*** Képzőmüv. Főisk., 1964–70, Fónyi Géza tanítványa. ***É.:*** 1968–

Kovács Péter mint

GOETHE INSTITUT BUDAPEST

Andrássy út 24., 1061 Budapest
Tel.: (0036-1) 374 40 70, Fax: (0036-1) 374 40 80
kedd – péntek / Dienstag – Freitag: 12.00 - 19.00, **szombat** / Samstag: 12.00 - 16.00
http://www.goethe.de/ms/bud/ e-mail: goethe@goethe.hu

Magyar művészkönyvek

Künstlerbücher aus Ungarn

kiállítás Ausstellung

kurátor Kuratorin:
Kiss Ilona

jan. 13. – febr. 5.
13. Jan. – 5. Feb.

megnyitó Eröffnung
jan. 12. Jan., 18.00

bevezető Einführung
Dr. Monok István
(Országos Széchényi Könyvtár főigazgatója
Generaldirektor, Széchényi Nationalbibliothek)

Árva Ilona
Békés Rozi
Budahelyi Tibor
Butak András
Damó István
Haász Ágnes
Harasztÿ István
Hegedüs 2 László
Kiss Ilona
Kovács Péter Balázs
László Bandy
Lengyel András
Molnár Iscsu István
Móder Rezső
Pataki Tibor
Péli Mandula
Solti Gizella
Sóváradi Valéria
Stroe Krisztián
Szilvitzky Margit
Szykszsnian Wanda
Flóra Virág

F.: Hapák József

KOVÁCS Péter Balázs

"A könyv mint tárgy hidat alkot a könyvművészet és a képzőművészet legszebb hagyományai között. A gondolat művészet általi megjelenítése. A könyv mint tárgy a vizualitás nyelvén szól és mesél." - Kiss Ilona

Kiss Ilona könyv- és grafikusművész kiállítási projektjében, amelyet az 1999-es Frankfurti Könyvvásáron nagy sikerrel mutattak be, különböző könyvművészek markáns formavilágából alkot laza egységet. Az aprólékos megmunkálás, a különös formájú könyvlapok, a speciális papír és a sokféle könyvművészeti technika – a művészkönyv üzenete, hogy a hagyományos értelemben vett könyvgyártás a számítógép és a multimédia világában is mindig fenn fog maradni.

"Das Buchobjekt bildet eine Brücke zwischen den schönsten Traditionen der Buchkunst und der bildenden Kunst. Die Darstellung eines Gedankens durch die Kunst. Das Buchobjekt spricht und erzählt in visueller Sprache." - Ilona Kiss.

Die Buchkünstlerin und Graphikerin Ilona Kiss verbindet in ihrem Ausstellungsprojekt - das mit Erfolg auf der Frankfurter Buchmesse 1999 präsentiert wurde - unterschiedliche Buchkünstler mit ihrer jeweiligen markanten Formenwelt zu einer lockeren Einheit. Filigrane Bearbeitung, besonders geformte Buchseiten, spezifisches Papier, vielfältige Buchkunsttechniken – die Botschaft des Künstlerbuches ist, daß die Erzeugung der Bücher im traditionellen Sinne auch im Zeitalter von Computer und Multimedia fortbestehen wird.

Goethe-Institut
Budapest
Andrássy út 24.

A Goethe-Institut Budapest szeretettel meghívja Önt és barátait!
Das Goethe-Institut Budapest lädt Sie und Ihre Freunde herzlich ein!

FORINT

NYOMTAVÁNY

Új Művészet
Szerkesztösége
Báthori u. 10.
H - 1054 Budapest

Kovács Petronella

Magyar parmüvészet az
ezred fordulón 2003
Lab.l. 2121.

Kovács Piroska

Magyar zsánerképeket fest. Vidéken koll. kiállításokat rendez.

Bárány Ernőtől:

Művészekről.

Művész Kurir

1937. II. n. - 6. l.

B. Kovács Péter

"Motivum" c. rajzát hozza a lap.
Repr.

Fenti rajzot lásd: Wágner János -gyerekeket ábrázoló- képének hátlapján .

Élet és Irodalom, Bp. 1977. okt. 15.
XXI. évf. 42. sz. 5. lap.

B. Kovács Péter

A lap bemutatja a művész rajzát "Ady" címmel, mely a költőt egy fátyolszerű keretben ábrázolja.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1977. nov. 12.
XXI. évf. 46. sz. 2. lap.

B. Kovács Péter

"Ady" cimmel a lap bemutatja a müvész rajzát.
Repr.

Fenti rajzot lásd: Deim Pál: "Varia plasztika" c. rajzának hátlepján.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1977. nov. 12.
XXI. évf. 46. sz. 2. lap.

Kovács Péter

ács

1838. Zetelaka

Bal Hel (132. l.

60. l.

Huszka József

A székely har

Bp. 1895.

Szakmári Kovács Péter

ötvös mas.

Mestere Gönci Zellér
János Kassán. 4 évre
szegődöt. 1614. máj. 5.
Felszab. 1618. jun. 18 n
Rácz Ambrus mester
nél. Apja Szakmári
Mihály Kovács

Mihalik József. Kassaváros
ötvösszerek története.
Bpest 1900. 317 l.

Mengersen Ilona bárónő

festő

Kovács Péter

Bcállott 1857. jun. 16.

Kolozsvári asztalosok

4. f.

6.

8.

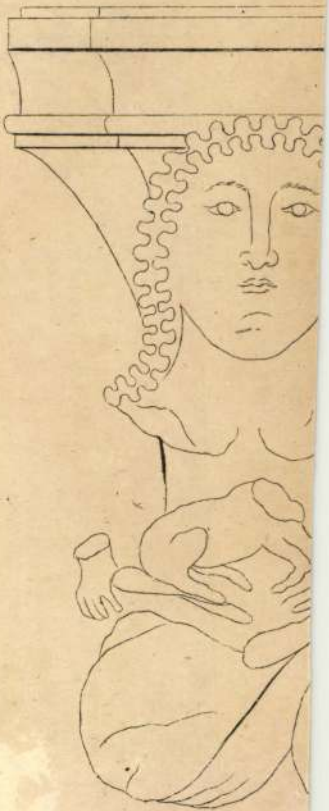

Kovács Péter

faragó-festő földmivelő

Biró János Kapuja

Máréfalván ♀ kétti-

tette fenti

Amesen repr.

Malmagyépnünv. II

100. l. után

170. l.

♀ Udvarhely m.

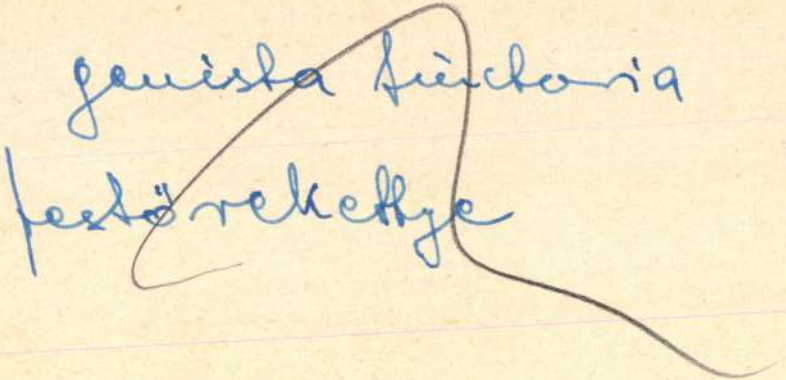

Kovács Péter

festő

1928

Címiák 1930. 85. l.

* néz. Jobb kezével, melyben iratokat tart,
kodik s balját térdén pihentet: Haját előre
ödrözte, szakálla leberetvált. Ingének galler-
akkendőjét csokorra kötötte, mellénye ki van
zsinóros. Felirata a kép alatt harom sor-

ASY JÁNOS
főbb itélőszék rendes Birája, s. a
ság rendes tagja; s. a. t.
Gerhart. Wien
SOMA
T TILOS

alak nagysága 23·6 cm.

O (chu. p.)

rok könyve III. évf. 1868.

60/98 N: 23

6627

Kovács Péter

1929/30 - 1931/32

Ferképzomfoiskèvk

104.l.

Rubens: Romulus
tul. két arcképe.

— — *Museo Gregoriano Lateranense.* A lateráni Múzeumot XVI. Gergely pápa a Domenico Fontana által 1586-ban épített, eredetileg pápai székhelynek szánt palotában helyezte el 1843-ban. Ide kerültek mindazok a régi pogány és keresztény műemlékek, amelyek a vatikáni és a kapitóliumi (l. o.) múzeumban nem fértek el. Tőle nyerte nevét a gyűjtemény, amely három csoportra oszlik: Museo profano, Museo Cristiano és Galleria de' Quadri.

A Museo profano-ban néhány elsőrendű antik emlék, Medea Pelias leányaival, görög relief, Sophokles, egyike a legszebb antik portrait-szobroknak (terracinai lelet 1483 ból), néhány szép szárkofág, tripos és kandeláber-állvány. A Museo Cristiano 1854-ben létesült padre Marchi ösztönzésére, aki azt De Rossival együtt rendezte. Az ismert ó-keresztény szárkofágok nagy többsége itt van egyesítve. Főpásztor szobra. Szt. Hippolyt szobra.

— — *Museo Kircheriano,* alapítójának, Athanasius Kircher (1601—1680) jezsuita atyának nevéről elnevezve; jelenleg beolvasztva részben a Termamúzeumba, részben az 1876. létesült *Museo Etnografico-preistorico*ba. Ebben néhány nagynevezetességű lelet: a praeneste-i kincs (Kr. e. VII. sz.) és a Ficoronicista (Kr. e. III. sz.), azonkívül terrakotta és éremgyűjtemény.

— — *Museo Nazionale delle Terme.* A Diocletianus és Maximianus császárok által Kr. u. 305—06. épített legnagyobb fürdőjét a régi Rómának idővel átalakitották. IV. Pius Michelangelo tervei alapján karthauzi kolostorrá formálta s a középső boltozatos [illegible] lett a S. Maria degli An-

Kovács Péter

arcképfestő

† Budapesten a Szent János kórházban 1933-ban.

Szegedi ámfestőlegény volt városi ösztöndíjjal Szegedeh, maj az iparrajzinskolaban Budapesten tanult.

Utóbb Glatz Oszkár osztályán dolgozott a képzőművészeti főiskolan. Mikor meghalt tüdőnészben, ab 23-24 évés volt. Berzenczey Domonkosné arcképét festette egyebekközt.

Berzenczey Domokos Szegedi mű-
szaki főtanácsos köslése

BUDAPEST

KOVÁCS Péter épitész

tevékenységének részletes ism. + életrajzi adatok

Magyar Épitőművészet, 1990. 2.sz. 43.p.

KOVÁCS Péter épitész

dijazott

Krisztus király plébánia, piarista iskolatemplom
és növendékház, Budapest : pályázat,1989.május
= Magyar Épitőművészet, 1990.2.sz. 50.p.

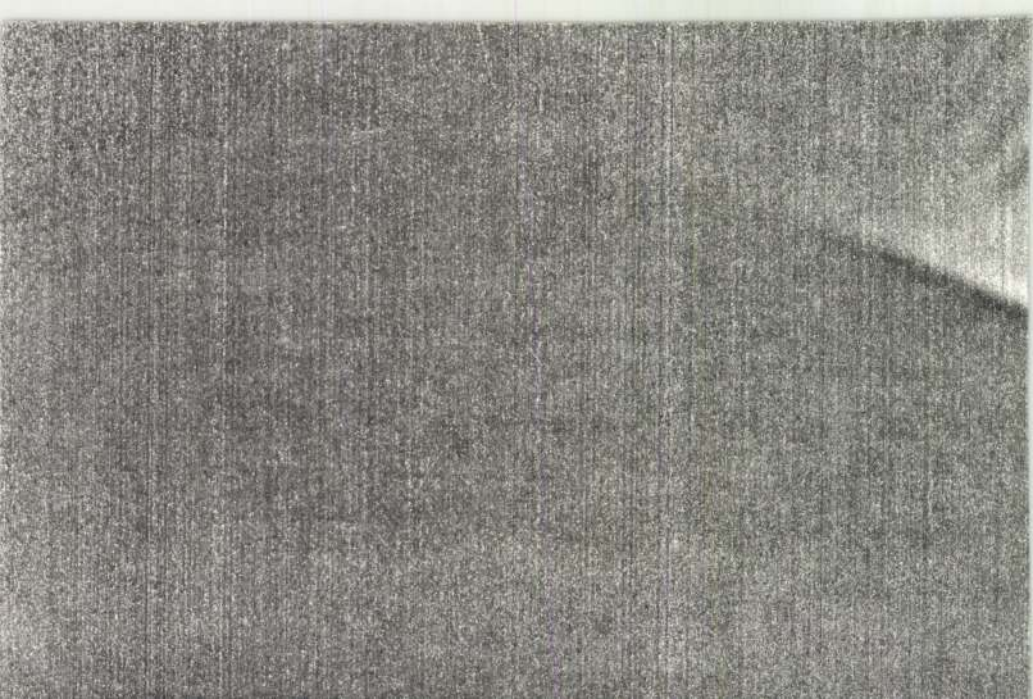

KOVÁCS Péter épitész

tervezők, épült 1986-1989

ld. Rácz Zoltán - Kovács Péter: Tócóvölgyi lakótelep [Debrecen]. = Magyar Építőművészet, 1990. 2.sz. 40 - 41.p. ill.

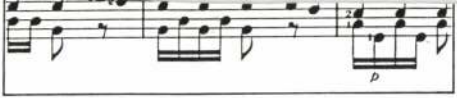

different paper sizes are facilitated by a manual feed capability. And, despite its compact design,

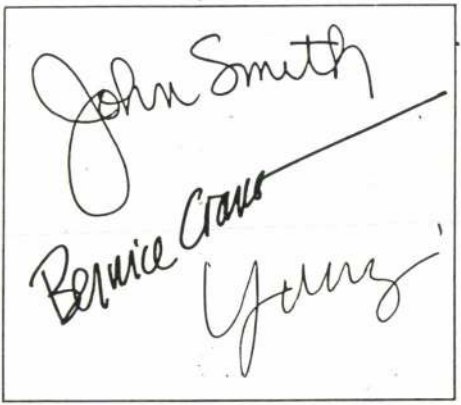

the NP-120 features a fixed copyboard especially convenient when copying thick books, blueprints, or three-dimensional objects. The Canon NP-120 is a great energy and cost saver for your office. The Canon NP-120 is the ultimate in plain paper copiers for energy-conscious offices. Since it uses the Cold Pressure Fixing System the NP-120 eliminates warm-up and waiting time and allows quick-start copying. The NP-120 needs

PUB. TE04-046D 1282N17.5 PRINTED IN JAPAN

Kovács Péter, építén

L. Ettár István

– követségi hírek

10-12

Magyar

Építőművészet B.n. 1983

83/4

Kovács Péter építész

L: Tarhasdy 2.

→ követségi kisch

Magyar

Építőművészet 3p. 1983

6

83/3

KOVÁCS PÉTER
ÉPITÉSZ

BERETTYÓÚJFALUSI LAKÓÉPÜLETÉNEK BEMUTATÁSA

MAGYAR ÉPITŐMŰVÉSZET 1995, 4, 44

Magyar Tudományos Akadémi

Rombauer János: Fessler I

o. v. 77x66

Kovács Péter textiltervező

neve említve

– cikk az 5. oldalon

Magyar Ifjúság 1969 november 28

Kovács Péter, L

L: Kass Erzsi

13.

Vadas József Nem mérkőzünk

Élet és Irodalom, Bp. 1985. aug 9. XXIX/32

Kovács Péter

Fotó és néhány adat a művészről.

1. Fal- és Tértextil Biennalé
Szombathely, Savaria Múzeum, 1970.

Kovács Péter

Erdősi Gabriella- Kovács Péter aláírással a lap bemutatja közös művüket "Játszótér Szentendrén" cimmel.
Repr.
A képet lásd: Erdősi Gabriella nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1977. május 14.
XXI. évf. 2o. su. 6. lap.

Kovács Péter

Erdősi Gabriella – Kovács Péter:
„Játszótér Szentendrén". [repr.]

Élet és Irodalom, 1977. máj 14.

Korács Péter

„Góliát" függöny, foto

I. Ipari Textilművészeti Biennálé
Szombathely, 1973. nov.-dec

Kovács Péter

Kalásztetil tervező, részt vesz a kiállításon

Jubileumi Iparművészeti Kiállítás (Kecskemét), 1975. jún – jul.

Kovács Péter

„Ujjászületés" gyapjú és kender
130×165 gobelin

III Fal és Téztextil Biennálé
Szombathely Savaria kiáll.
1976. jul – szept

Kovács Péter

I. Fal- és Tértextil Bjennále Kombáthely, 1970. Minszk 1970. Műve: 15 p. reprodukció: „Kezdet", gobelin, gyapjú-kender, 162 x 124 cm.

Katona László: II Fal- és Tértextil biennálé, Kombathely, 1972.

Kovács Péter

Résztvesz a Biennálén
A katalógust lásd Mészáros
Sándornál

I. Ipari-Textil Művészeti Biennálé
Szombathely Savaria Múz.
1973. Nov-Dec.

Kovács Péter

Lakástextil kiállítást rendeztek az Iparművészeti Múzeumban, melyen egy négyzetméternyi szövete szerepel.

Láttuk hallottuk.
1972. Vá. 28. Kossuth 20.36/11/Ki.

Kovács Péter

A III. Ipari Textilművészeti Biennálét rendezték meg Szombathelyen a Savaria Muzeumban.
"Textilminta készitők" cimmel Vadas József számol be a kiállitásról s megnevezi az ott szereplő művészeket, akik a cikk szerinti sorrendben itt következnek: Kovács Lajosné, Gyöngyösi Gergelyné, Payer Emilia, Bartók Éva, Horváth Mihályné, Gremsperger Bea, Katona Gyöngyi, Kovács Péter, Zámbóné Pollermann Judit, Buzás Árpád, Attalai Gábor, Szabóné Ehrsam Éva, Pauli Anna, Droppa Judit, Markovitsné Almási Angéla.
Fenti cimü kritikát lásd: Attalai Gábor nevénél.
Élet és Irodalom, Bp. 1977. szept. 3.
XXI. évf. 36. sz. 12. lap.

Kovács Péter

Textil mint vészeti bitumenti - díj

Magyar Nemzet 1985. VI. 29.

Konács Péter

A tartalom bordás kiemelésével szönött falisszőnyege az ipar számára is tanulságos.

Fal- és Tértextil művészetünk; Kaczogh Ákos hozzászólása a II. Szombathelyi Fal- és Tértextil Biennálét követő anketon; Ipari művészet, 1973/1.sz. 11.l.

Kovács Péter

Élénk színhatású szőttei színes festett bútorok kárpitozására használhatók.

Bakay Erzsébet: Lakástextil-kiállítás; Ipari Művészet, 1972/5-ös. 24. l.

Kovács Péter

A keresztbe fektetett formalrendszerből függőleges irányú, hangsúlyozott bordázatú felülettel emeli ki a kívánt díszítményt.

Fal- és Tértextil művészetünk; Mikály Mária hozzászólása a II. Szombathelyi Fal- és Tértextil Biennálét követő anketen; Ipari Művészet, 1973/1. sz. 15. l.

Kovács Péter, textiltervező

MDK

A Lakástextil V. „növettervező" művéne."

Buzási János: A bútoripar kiválóan vizsgázik az Otthon 1971 kiállításon 5.

Népszabadság, Bp. 1970. szept. 13.

M.D.K.

Kovács Péter textiltervező

Résztvett az Országos Butorszövet Kiállitáson

Magyar Épitőmüvészet 1968/2. 56-57.l.

Kovács Péter

Elvont jellegű művel szerepelt az 1. Fal- és Tértextil Biennálén Szombathelyen.

Szíj Rezső: 1. Fal- és Tértextil Biennálé Szhelyen; Ipari Művészet, 1970. IV. 44. C

Kovács Péter
iparművész

M.D.Y

Az Iparművészeti kiállításon
bemutatta bútor, szövet, tatáró
függöny terveit.

Kertész Magda: A textil és bőr ifjú művészei
Nők Lapja, 1966. julius 23 - 14 lap

Kovács Péter

„Fázisok I–II–III" gyapjú kender, repr.

I. Fal- és Tértextil Bienniálé
Szombathely, Savaria Múz. 1970.

Kovács Péter

„A legjobb termék" pályázaton bemutatott kismérctű gépi szőnyegét a szerző a kezdő tervező-művész biztató ígéretének tekinti (miniszteri dicséretben részesült).

Bakay Erzsébet: Gyapjúméterárunk és lakástextil. — Ipari Művészet, 1967. 3. sz., 11. l.

Kovács Péter

Öt éve dolgozik az együtteseben. Specialitása a jacquard butorszövet, de tervez más textiliákat is. A fénylő hatásu fonalak esetében diszkrétebb mintákat alkalmaz.

Szigethi Ágnes - Tervezők a Lakástextil Vállalatnál; Ipari Művészet, 1972/2, 16. l.

Kovács Péter

textilterverő

Magyar Kereskedelmi Kamara Szik-
hára, taigyalószobák, 1-1 db. 160 cm
x 240 cm. méretű csomózott fali-
szőnyeg. (rep.)

-.-: Nivódijas művek.

Művészet, 1973. április - 35.

Rovács Péter
textilszervező

Kezdet "ceruni" műve
" szerepel a tartalom

Molnár László: II. fal és tértextil biennálé.
MŰVÉSZET, 1972.augusztus - 38.oldal

Kovács Péter
textiltervező

„Kerdit", gobelin.
(repro)

Domanovszky György: Textilművészetünk ma.
Művészet, 1972. október – november, 39 oldal.

Kovács Péter,

Pauli Anna, Pászthy Magda, Pécsi László, Szücs József, Tóth Sándor, Attalai Gábor, Béres Erzsébet, Cságoly Klára, Farkas Gariella művészek a szombathelyi Savaria Muzeumban rendezett III. Fal és Tértextil Biennálén vettek részt.
Frank János a kiállitás katalógusának előszavában megállapitja, hogy „a tárlat jellemzője a monochrómia, a tudatos szinszegénység."
Vadas József: "Kapucnik a májusfán" c. kritikájában ugyanezt jegyzi meg, hogy a fehér és a nyers szinek uralják az itt felsorolt müvészek munkáit.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. aug. 31.
XVIII. évf. 35. sz. 13. lap.

KOVÁCS PÉTER

Faliszőnyeget tervez a Vereskedelmi Kamara új budapesti székházába.

Bojár Iván: Mellékes: a nép országa

MAGYAR HIRLAP, 1971. május 1.

Kovács Péter

Sopronban született 1941-ben. Iskolai végzettsége: Magyar Sportmüvészeti Főiskola, 1966. Kiállítások: Budapest 1968: Jablonec: 1969.

Kotona László: II. Fal- és Térfextil biennálé, Szombathely, 1972.

Kovács Péter
ipanművész

A moziterem függönyét
terverte.

Hajdu István: A Szovjet Kultura és Tudomány Háza
Művészet, 1973.november - 33.oldal

Kovács Péter

A Kereskedelmi Kamara új budapesti székházának fali-szőnyeget tervez.

Bojár Iván Mecénás: a nép országa

Magyar Hírlap 1971/120 10 old

Kovács Péter
textiltervező

Budapesten a Villamosipari Kutató-
intézet igazgatói szobájába elhelyezen-
dő textilkép pályázaton részt vett a mű-
vész.

N.Dvorszky Hedvig: Képzőművészeti pályázatok.
Művészet, 1974.február - 48.oldal

KOVÁCS Péter textilm.

Ferency Noémi díj 1999

1998 Alsótold, Farádi Veres Izabella festőművész emléktáblája, do

Egyéni kiállítások:

1975 Salgótarján, Kórház Galéria (Szöllössi Mária textilművésszel)
1977 Szécsény, Galéria
Pásztó, Galéria
Nagybátony, Bányász Művelődési Központ
1978 Magyarnándor, Radnóti Művelődési Központ
Salgótarján, Megyei Művelődési Központ, Galéria
Salgótarján, MSZMP Oktatási Galéria
1980 Balassagyarmat, Horváth Endre Galéria (Szöllössi Máriával)
1993 Salgótarján
1994 Balassagyarmat, Hováth Endre Galéria
1995 Szabadka, Képzőművészeti Találkozó
1997 Bátonyterenye

Csoportos kiállítások:

1978 Nógrád megyei iparművészek, Salgótarján
1978, 80 Tavaszi tárlat, Salgótarján
1979 I. Országos Szilikátipari Formatervezési Triennálé, Kecskem
1979 Művészet a kerámiaiparban '79, Budapest, Finomkerámiaipari M
1982 Kerámia Biennálé, Hódmezővásárhely, Tornyai János Múze
1982, 94, 98 Országos Kerámia Biennálé, Pécs
1993 Őszi Kerámia Kiállítás, MKT, Budapest, Csók István Galéria
1994 Szekszárd, Művészetek Háza
1994 Magastűzön, MKT kiállítása, Gödöllő, Gödöllői Galéria
1994 Munkács
1994 Bajmok
1994 Csantavér

KOVÁCS Péter

SUPKA Magdolna. Az eszmélkedés stációi Kovács Péter festészete = Kortárs, 1989/8.
133 - 139. ill.

XX. n. 45. n / Merkesh

KOVÁCS Péter festőművész

kiáll. Bp. Vigadó Galéria

ism. VADAS József. Posztmodernek =
Élet és Irodalom, 1989. május 5. 13.

XX. ≈ 45 n / Mesterek

KOVACS Péter

Meghívó KOVÁCS PÉTER kiállítására a Vigadó Galériába

Megnyitót WEHNER TIBOR művészettörténész mond 1997. szeptember 3-án, szerdán 17 órakor.

A kiállítás látogatható 1997. szeptember 20-ig, hétfő kivételével naponta 10-18 óráig.

A kiállítás létrejöttét támogatták:

Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete
Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány
Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány
Nemzeti Kulturális Alap

Kovács Péter (festő)

A Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja
szeretettel meghívja Önt

KOVÁCS PÉTER

rajz- és festménykiállításának megnyitójára.
1989 április 14-én 17 órára
a Vigadó Galériába
Budapest V., Vigadó tér 2.

A kiállítást megnyitja:

WEHNER TIBOR
művészettörténész

Megtekinthető május 14-ig.
hétfő kivételével naponta 10-től 18 óráig.

Kovács Péter, festő-grafikusművész (2.) Folytatás.
Wehner Tibor: Halálképek, Kovács Péter kiállítása. (Vigadó Galéria, 1989. IV. 14.–V. 14.)

„Kettős", papír, farost, vegyes technika, 70×50 cm, 1988. (repr.)

Művészet, 1989., 7., 52-old.

Kovács Péter

A Stúdió Galériában Bodóczky István sárkányai és Kovács Péter grafikái szerepelnek.

Sobók Ferenc: Bodóczky István sárkányai és...
Új Tükör, 1978. szeptember 17 - 3 lap.

Kovács Péter, festő- és grafikusművész

Ma nyílik meg Salgótarjánban a XX. Salgótarjáni Tavaszi Tárlat. – Ydőn a kiállítás nagydíját Borbás Tibor szobrászművész kapja, a festészeti díj Kovács Péteré, a grafikai Szabados Árpádé lett.

Jó reggelt!

1980. IV. 3. 4.25 /N/.

Kovács Péter, festő

A Fiatal Képzőművészek Stúdiója a párizsi Függetlenek Szalonjának idei meghívott rendeje. A katalógus, amelyet az idei 89-ik szalonra adtak ki, egymás mellett, egymás után közli a 40 év előtti kubista fiatalok (Picasso, Braque, stb.) és a mai magyar, világkereső fiatalok műveinek fotóit, ill. neveit: Nagy Gábor, Kovács Péter ~~és még többen~~ Aolnár Zoltán, Bakos Ildikó, stb.

Baracs Dénes: Kultúránk a világban.
Tükör, Budapest, 1978. ápr. 23.

Kovács Péter

Meltatás

Bavacs Dénes: Hun látomások Parizsban
Új Tükör, 1978. április 23-10 lap.

Kovács Péter

A művész a „Fonyódi Iskola"
tagjai közé tartozik.

Pogány Gábor: Fiatalok a Műcsarnokban
Művészet, 1977 március - Saldal.

Kovács Péter festőművész

1985. évi munkásy Mihály-díj

Népszabadság, 1985. IV. 2.

Kovács Péter

SZOT-ösztöndíjasok

(MTI) A Szakszervezetek Országos Tanácsának titkársága döntött az 1987—88. évi irodalmi, képző- és iparművészeti, valamint fotóművészeti ösztöndíjak odaítéléséről.

Teljes ösztöndíjat kapott *Baricz* Katalin fotóművész, *Bächer* Iván író, *Farkas* László irodalomtörténész, *Gulyás* Mihály író, *Iszlai* Zoltán költő, *Kovács* Péter festőművész, *Lapis* András szobrászművész, *Mátyás* B. Ferenc író, *Misch* Ádám festőművész, *Pápai* Lívia iparművész, textiltervező, *Rác* József grafikus, *Serfőző* Simon költő, *Tábori* Zoltán író, *Varga* Éva szobrászművész.

Megosztott ösztöndíjban részesült *Csorba* Piroska költő, *Kunkovács* László fotóművész, *Lelkes* Mária iparművész, a *Nagy Mária—Vidák* István iparművész, textiltervező alkotópáros, *Varga* László újságíró.

Magyar Nemzet
1987. VI. 10

Kovács Péter

Kiállítás Salgótarjánban

Magyar Nemzet 1984. X. 21.

Kovács Petér

Szuromi Pál: Rezignáltan, kulturáltan

Művészet, 1983. november

Kovács Péter festőművész

Pogány Gábor: Audiatur ák

Művészet, 1983. április

Kovács Péter festőművész

Kovács Imre: Falak között

Művészet, 1982. december

Kovács Péter
figurái pedig Domanovszky hatá-
saról árulkodnak. Részt vett a 19.
hódmezővásárhelyi Őszi Tárlatou.

Havas Lyza: Kiállításról kiállításra

Magyar Hírlap 1972/310 6 old

Kovács Péter

festőművész kiállitása ápr. 11-én nyilik meg Szombathelyen, a forradalmi Muzeumban.

Magyar Hirlap 1975 8.évf.93/21

Kovács Péter

festőművész kiállitása nyilt meg Szombathelyen, a Forradalmi Muzeumban. A tárlaton a festőművész 27 alkotása látható.

Magyar Hirlap 1975 8.évf. 100/3

. Kovács Péter festő

a Miskolci Képtárban nyílt meg a „Hódolat Michelangelónak" c. kiállítás a „Fiatal Képzőművészek Stúdiója által megrendezett pályázaton részt vevő művének munkáit látni itt. — A művész „Éjszakai ember" c. képe szerepel. /említve/.

(M—): Hódolat Michelangelónak.

Déli Hírlap /Miskolc/, 1945. dec. 9.

Kovács Péter

Képek szerepelnek a Stúdió '72
kiállításon az Ernst Múzeumban

Magyar Nemzet 1973 január 6
4. old.

KOVÁCS PÉTER: TEVÉKENYSÉG

Kovács Péter

a fiatal művészek Stúdiója és a KISZ KB kulturális osztálya által meghirdetett Dózsa-pályázatra készült grafikájával szerepel.

T. i.: Dózsa-pályázat.

Magyar Nemzet, 1942. május 26.

Kovács Péter, festő

Kiállít.

↓

Lóska Lajos: Stádió Galéria: Csoportos bemutató

7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. nov. 12.

Kovács Péter festő

a Fiatal képzőművészek Stúdiója a Stúdió Galériában rendezett bemutatóján festménye szerepel.

Meglúvó

1974. okt. 23.

Kovács Péter

Képterv olajtemp. 50x60

XIV. Szegedi Nyári Tárlat
1973. jul. 22 – szept. 16.

Kovács Péter
festő

Szombathelyen április
11-én nyílt meg Kovács
Péter festőművész kiállí-
tása.

------: Pályázatok és megbiaások.
Művészet, 1975.április - 45.oldal

Kovács Péter
festő

A Forradalmi Múzeumban
az 1973. évi díjnyertes festő-
művész Kovács Péter egyéni
kiállítása tekinthető meg.

------: Pályázatok és megbizások.
Művészet, 1975. április - 45. oldal

Kovács Péter
festő

Kovács Péter munkásságán
érződik Szabó Lajos hatása.

Kovács Gyula: Studió '72
MŰVÉSZET, 1972.december - 31.oldal

Kovács Péter

Tanulmányai szerepelnek a
Fiatal Művészek Stúdiója Dózsa emlékpá-
lyázatának Vallomásai.

Magyar Nemzet 1972 május 12
4. old.

Kovács Péter festő

a 100 éves fennállását ünneplő Margitszigeti Nagyszállóban megnyílt tárlaton a díjnyertes pályázatok is láthatók. a tárlaton szerepel műve.

Malnár Ibolt: Kiállítás a Margitszigeten.

Magyar Ifjúság, 1973. dec. 14.

Kovács Péter, festő- és grafikusművész.

Az idén huszadszor nyílt meg a Szegedi Nyári Tárlat, melyen a művész állapotterképének ráncos-gyűrött, rejtekező marionetfigurái szerepelnek. (említve).

Tandi Lajos: Je gyzetek két tárlatról.
Tiszatáj, Szeged, 1979. 10. 90. old.

Kovács Péter, festő- és grafikusművész

a Budapesti Történeti Múzeumban rendezték meg a festészeti kiállítást. — Kovács Péter, az új emberi szituációk iránti fogékonyság evedeti hangú festője mostani munkája nem éri el előadásában régebbi teljesítményet.

Horváth Teréz: Festészetünk körképe a Budavári Palotában.

Népszava. 1981. máj. 29. 6. old.

Kovács Péter

Topor András, Mizser Pál és Bodóczky István művészek nevét emliti meg Vadas József: "Cinikus-e a kritikus?" c. beszámolójában, mely az Ernst Muzeumban rendezett, -fiatal művészek-kiállitásáról szól. A négy művész közül Bodóczky Istvánról és Kovács Péterről megjegyzi, hogy egyelőre jobban hisznek Sváby Lajosnak, mint önmaguknak. Egyebet nem mond a két művész munkájáról, csak még annyit, hogy sokkal szivesebben dicsérne, mint birálna, ha a tárlaton a festészet nem szenvedne olyan vérszegénységben.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. szept. 28.
XVIII. évf. 39. sz. 13. lap.

Kovács Péter

Sebesült katona c. műve (eml.) szerepel az alábbi táslatban

(bl): A képzőművészeti Főiskola növendékeinek) kiállítása

Dolgozók Lapja 1969 VII. 1

Kovács Péter

1. Erő tempera 40×50
2. Zöld szoba tempera ~~70~~×90

Tizenhatodik Vásárhelyi Őszi Tárlat
Tornyai János Múzeum

M.D.V

Kovács Péter
grafikus

"Két fej"
"

Élet és Irodalom, 1966. július 9 - 6 lap

Kovács Péter

„Alvó" Rebi.

Dunántúli Napló 1967. III. 29. 2.

Kovács Péter

MDk

„Fák alatt (repr.)

Napló, 1966. aug. 14. 9. lap

Kovács Péter

MDK

„Nő képpel" (repr)

Napló, 1966. márc. 20. 10. lap

Kovács Péter

MDK

„Tanulmány"

Napló, 1966. jún. 26. 10. lap

M.D.K.

Kovács Péter
grafikus

Illusztráció

Élet és Irodalom, 1968. jún. 1 – Clap

Kovács Péter
grafikus

M.D.K.

Fin lóval (lino)

Élet és Irodalom, 1966. dec. 10. - 12 kap

Kovács Péter
grafikus

M.D.K.

„Illusztráció"

Élet és Irodalom, 1967. pul. 15 - 9 lap

Korán Péter

önálló kiállítása

Korán Péter kiállítása
Szombathely 1975

Kovács Péter

MDK

„Környülö"

Napló, 1966. júl. 3. 9. lap

Kovács Péter

Művészet, 1978. aug. 48. old.

Péter Kovács

Debrecen, Studio-Galerie: Gemälde von Péter Kovács.

In der Provinz:

Daily News, 1948. aug. 25.

Kovács Péter

A kulturális eseményeket ismertető rovatában közli a lap a müvészek kiállitásainak helyét és időpontját:
Molnár Edit fotókiállitása a Hatvani Galériában augusztus 19.-től,
Hajnal Gabriella rajzkiállitása a szentendrei Művelődési Központban augusztus 21.-től tekinthető meg.
Kovács Péter és
Bodóczky István a Studió Galériában augusztus 23.-tól,
Dienes Gábor festőművész a Derkovits Teremben augusztus 24.-től,
Várdeák Ildikó keramikus a Csók Galériában augusztus 24.-ig mutatja be müveit.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. aug. 19. XXII. évf. 33. sz. 8. lap.

Kovács Péter

A kiállított lepok javarészt
gyermekkönyvekbe készült rajzok.

Schöck Ferenc: Bodóczky István és tanítványai és . . .
Új Tükör, 1978. szeptember 17 – 3. lap.

Kondor Péter grafikus

a Stúdió 45 alkalmával a társulat kiállított művését a Stúdió-díját kapta a művész

Losonci Miklós: Stúdió 45

Pest Megyei Hírlap, 1945. dec. 21.

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1974 JUN 10

(Budapester Rundschau

Péter Kovács

1021

Grafiken von Péter Kovács

„Hier wird der
den, aus dem die
Formen auf der
be verwirklicht
nen. Und hier
schaffe eine
Gruppe von Künstlern, unter

statt einer wörtlichen Erklä-

PPEN
ASPROGRAMMES

Forint) errichtet und damit die Voraussetzung zur eigentlichen Gasverarbeitung geschaffen. Hier sollen aus dem Erdgas verschiedene andere Kohlenwasserstoff-Derivate gewonnen werden. Im Operationsplan sind nämlich neben 1 Millionen Tonnen Öl auch 2,2 Milliarden m³ Erdgas pro Jahr vorgesehen. Aus dieser Menge sollen 170 000 Tonnen Propar-Butan, 214 000 Gasolin und 36 000 Tonnen Isopentan gewonnen werden. Der Anwendungsbereich des Propan-Butan ist allgemein bekannt, Isopentan wird zur Aufbesserung von Benzin benützt. Diese Derivate wird also der nach sowjetischen Plänen gebaute Betrieb erzeugen.

Kooperation

wurden aufgestellt. Es galt, eine komplizierte technische Aufgabe zu lösen. Die Stahlkolosse wurden auf eigens zu diesem Zweck angelegten Gleisen, mit Hilfe von Riesenkränen, auf das Betonfundament gehoben. Auch sonstige technologische Einrichtungen der Gasverarbeitung werden im zügigen Tempo montiert. Infolge einer engen Kooperation zwischen dem Kommunistischen Jugendverband KISOMOL und den Sowjetischen Komsomol werden jedoch die Lieferfristen verkürzt. Bei den Bau- und Montagearbeiten wurde eine präzise Zusammenarbeit der daran direkt oder indirekt beteiligten 60 ungarischen Unternehmen zustande gebracht, und so können die technologischen Montagearbeiten anstatt des ursprünglich am 30. September angesetzten Termins schon Ende Juni beendet werden. Im vierten Quartal kann in ungarisch-sowjetischer Kooperation der Probebetrieb auf genommen werden.

Ebenfalls in ungarisch-sowjetischer Kooperation wird noch ein weiterer ähnlicher Betrieb errichtet. Zur Zeit ist die Fundamentierung im Gange, die Bauarbeiten sollen nächstes Jahr beendet werden.

Kovács Péter festő

az Ernst Múzeumban rendezett Stúdió '73 c. kiállításon szerepelnek munkái.

Molnár Ysalt: Stúdió '73
Magyar Ifjúság, 1974. jan. 25.

Kovács Péter

A XVI. vásárhelyi ősai tárlaton kiállitott Nagy Gábor,Rákosy Anikó,Bakos Péter,Kovács Péter.

Magyar Hirlap
2. vf. 201.sz.

Horváth Péter

Jelenet I. tollrajz 30×45 cm

XIV. Szegedi Nyári Tárlat
1973. júl. 22 – szept. 16.

Kovács Péter

„Leendő győztesek" a Zépe emlitve, szerepel a Studió 72 Ri állításon az Ernst Múzeumban

Magyar Nemzet 1973 január 6
4. old

Kovács Péter

"Studió '72" cimmel a legfiatalabb képző-
művészek rendeztek kiállitást az Ernst Mu-
zeumban.
Vadas József: „Lépcsők" c. kritikájában a
tárlaton most szereplő müveket kicsit jobb-
nak tartja az előbbi években bemutatott mü-
veknél, de még mindig nem az, amit vártak,
-s mint megjegyzi: erejükből „egyelőre csu-
pán az enerváltság különféle megnyilvánu-
lásaira futja." Azt sem helyesli, hogy né-
hányuk, -közöttük a művész is- tulságosan
hüséges követője Svéby Lajos művészetének.
Élet és Irodalom, Bp. 1973. jan. 13.
XVII. évf. 2. sz. 12. lap.

Kovács Péter

1. Két asszony olaj 50×50 cm
2. Jelenet olaj 90×80 cm

Studio '71

Kovács Péter

Bemutatott műei:

„Két asszony", olaj, 50 x 50 cm.;

„Jelenet" II. olaj, 90 x 80 cm.

Rozványi Mária: Studió 71.

Budapest, 1971

Kovács Péter

Tevékenység, regv.

Studió 174

Kovács Péter festőművész

Szuromi Pál: Triptichon,
Országos tárlatok szegeden és Vásárhelyen

Művészet, 1982. január

Kovács Péter festőművész

Szuromi Pál: Díjnyertesek

Miskolc, 1982. november

Kovács Péter

Pellionisz Valéria: Midiatúra

Kisvárda, 1983. október

Kovács Péter, grafikus

L. Váró Márton

— Megnyílt ....

7.

Nérszabadság, Bp. 1970. júl. 27

Kovács Péter, grafikus

h.: Bánya l.

Rózsa Gy.: fiatal grafikusok .... 7.

Népszabadság, Bp. 1976 aug. 6.

Kovács Péter festő, grafikus

Az Ernst Múzeumban rendezett Stúdió '75 c kiállításon szerepelnek művei. A Stúdió díját négy művésznek ítélte a zsüri – köztük a művész is. Öt éve végezte a főiskolát s azóta Derkovits ösztöndíjas. Grafikában és festésnetben egyaránt járatos. Ezt „Tanulmány I.-II." c. vegyes technikája és „Vázlat" és „Történés" c. olajtempera kompozíciói bizonyítják. (említve)

Wágner István: Stúdió '75

Magyar Hírlap, 1975. dec. 23.

Kovács Péter, festőművész

Ma nyit a 22. Szegedi Nyári Tárlat, mely szept. 15.-ig tekinthető meg a Horváth Mihály u.-i Képtárban. – a Fesztivál Intéző Bizottság díját Benes József grafikusművész – a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapjának díját Kovács Péter festőművésznek adják át.

Dél-Magyarország, 1981. júl. 19.

Kovács Péter, festőművész

a XI. salgótarjáni tavaszi tárlaton szerepel a művész képe, eredendő rapszossága emeli a tárlat művészi szintjét.

Krunák Emese: A XI. salgótarjáni tavaszi tárlatról.

Napjaink, 1981. ápr. 36. old.

Kovács Péter

Kovács Péter és Bodóczky
Károly kiállítása a bu-
dapesti Stúdió Galériá-
ban megnyílt.

— : Kiállítások.
Művészet, 1978. augusztus — 48. lap.

Kovács Péter grafikus művész

A Studio Galériában Bodóczki István ~~raj~~ grafikus és festőművészszel kiállítja gyermekkönyv illusztrációit.
cikk: „Helényi Tibor grafikus művész" címszó alatt

Sebők Ferenc cikke „Bodóczky István sárkányai és Kovács Péter grafikái".

Uj Tükör, 1978.IX.17

Kovács Péter

Duna Galériában közös tárlaton szerepelt

, és bár nem szokásom visszaélni a művészek címadásaival, de ezúttal az egyébként nagyon tehetséges *Kovács Péter Tétován* című képe valóban kifejezi a minősítést is.

Magyar Hirlap 1980/5/27/8

Wagner9öröm és üröm

Kovács Péter

neve említve Horváth György:
A Művészeti Alap vásárlásai '79
Kiállítás a Műcsarnokban c.cikkében
/A cikket lásd Deim Pál-nál !/

Magyar Nemzet 1980.jan.20.

Kovács Péter, festő

L: Tóth Ernő

Dömötör J.: „... A nehezebb utat választotta ..." 89-91

Ly Auróra, Békéscsaba, 1981. aug. 1981/2

Kovács Péter

é s Bodóczky közös tárlata nyilt meg

Vácott.

Magyar Hirlap 1981/3/14/9

Klovács Péter, grafikus

L.:Lóránt János

Tandi Lajos:Kiállitási mérleg 91-93.

Tiszatáj,Szeged,1977.október XXXII/10.

Kovács Péter grafikus

A Szegedi Nyári Tárlaton szerepelnek a művész barokkos mélyjegyet sugárzó tusrajzai.

Láttuk, hallottuk ...

1997. VIII. 21. 10.33 Petőfi - Vué -

Kovács Péter, [ ]

Lásd: ~~[illegible]~~
Sama Géza

–: A Fiatal képzőművészek ... 51.

Mozgó Világ, Bp. 1978 ápr. IV/2

Kovács Péter festő

„Helyzet" plextol 100x70 cm

c. képe szerepel az 1974-es Stúdió Galériában

– katalógus a kiállításban –

Kovács Péter, grafikus

a Műcsarnokban rendezett Stúdió '46 c. tárlaton szerepelnek a művész művei.

Molnár Tibor: Stúdió '46
Magyar Nemzet, 1947 jan. 14.

Kovács Péter festő

1943 Bp. –

A Képzőművészeti Főiskolát 1964 és 1970 között

végezte. Mestere Fónyi Géza volt. 1971-74 között

Derkovits ösztöndíjat kapott.

"Ifjuság a szocializmusban" Kiállítás katalógusa
MMG. Fiatal képzőművészek Studiója Bp. 1976.

Kovács Péter

A művész a szegedi Móra Ferenc Múzeum kiállításán szerepelt és díjat nyert bemutatott munkájáert.

Tandi Lajos: Szeged másik fesztiválja
Tükör, 1976. aug. 10 – 31. oldal.

2

Kovács Péter

„Tanítás" o. temp. v.

90 x 120 cm

– reprő –

"Ifjuság a szocializmusban" Kiállitás katalógusa
MIG, Fiatal Képzőművészek Studiója Bp. 1976.

Kovács Péter

A Fiatal Képzőművészek Stúdiójának kiállításán az Ernst Múzeumban részt vett Mészáros Géza, Tasny Béla, Kovács Tamás, Kovács Péter, Gábor István, Szabados Árpád.

Magyar Hirlap 1975/332/6

Wagner: Seregszemle az Ernst Múzeumban

Kovács Péter

Kovács Péternek, Kovács Tamásnak, Tassy Bélának és Mészáros Gézának ítélték a Studió díját 1975-ben.

Magyar Hirlap 1975/332/6

Wagner: Seregszemle az Ernst Muzeumban

Kovács Péter

1. Találkozások III. vegyestechn. 49,x42

2. — " — IV. — " — 56x44,5

Studio '73 Ernst Múzeum Bp.

Kovács Péter

Barátok olaj, temp. 100×90

Studio '73 Ernst Múzeum Bp.

Kovács Péter festő

Az Ernst-Múzeumban megnyílt Stúdió '75 c. kiállításon szerepelnek a művész művei.

Molnár Zsolt: Stúdió '75

Magyar Ifjúság, 1976. jan. 9.

Kovács Péter

A Fiatal Művészek kiállításán szerepelt a Műcsarnokban.

-----:Kiállítási naptár.
Művészet. 1976.szeptember - 48.oldal.

Kovács Péter, testő

L. Bráda Tibor

—: A Jelenkor krónikája 1056. v.

Jelenkor, Pécs 1976. nov. 11/XIX.

Kovács Péter festő

Harmadizben mult meg a Magyar Néphadsereg Központi Klubjában a meghirdetett pályázatra érkezett legsikeresebb művek kiállítása. – Szerepelt a művész „Pajzsx" c. műve. (említve)

Kacsó Lajos: A mi hadseregünk.
Néphadsereg, 1946. nov. 27.

Kovács Péter grafikus

a XVII. szegedi vegyes tárlaton szerepelnek a művész művei.

Árvay Sándor-Szabó Ernő: Szegedi Nyár. Hajdú-Bihari Napló, 1976. aug. 18.

Kovács Péter, grafikus

h.: Réber L.

–: Honnan jöttél Tellapó?

2.

Esti Hirlap, Bp. 1976. nov. 24.

Kovács Péter grafikus

a XVII. Szegedi Nyári Tárlaton szerepelnek a művész művei, színes ceruzával és tussal rajzolja látleleteit az emberi vágyakról (emlitve)

Tandi Lajos: Nyári tárlatok Szegeden.

Tiszatáj, 1976. okt. 94. old.

Kovács Péter

a Szegedi Nyári Tárlaton szerepel a művész „Fölfedező út" c. műve.
(említve)

Pr. Z.: A XVII. Szegedi Nyári Tárlat erényei, gondjai.
Gongrád Megyei Hírlap, 1976. aug. 1.

Kovács Péter

A szegedi nyári tárlat 17-ik bemutatóján szerepel a művész alkotása, ~~melyi~~ díjazásba részesült a művész.

Nyári tárlat

Tükör, Budapest, 1976. aug. 10.

Kovács Péter, [ ]

L: Kass J.

Tandi L: Nyári Találatok... 93-96

TISZATÁJ, Szeged 1976. okt. XXX/10

Kovács Péter festő

Bráda Tibor, Kovács Péter, Leitner Sándor, Szentgyörgyi József és Topor András festők kiállítása Kaposváron okt. 10.- ig látható

Kiállítások.

Élet és Irodalom, 1976. szept. 18.

Kovács Péter

Méltatás.

Barcs Dénes: Húnlátomások Párizsban.
Új Tükör, 1978. április 23 - 10. lap.

Kovács Péter

A Fiatal Képzőművészek Studiója 5 tagjának alkotásaiból nyilt kiállitás a Marcali Képtárban.

Magyar Hirlap/1977/35/6

Kovács Péter, festő- és grafikusművész

Az őszi utolsó hónapjában rendezett bemutatót a Fiatal Képzőművészek Stúdiója. Érdemes nevekkel jelezni, hogy kik azok, akik elsősorban igérik a kortárs festészet körének pozitív bővülését: Kovács Péter, Marosvári György és még többen.

Bereczky Lóránd: a fiatalok stúdiójának kiállítása.

Kritika, Budapest, 1949. 3.

Kovács Péter, grafikus

□ BODÓCZKY ISTVÁN repülősárkányai és repülőszerkezetei, valamint Kovács Péter gyermekkönyvekhez készült illusztrációi láthatók a Stúdió Galéria holnap délután fél 6-kor nyíló kiállításán. A tárlat szeptember 9-ig látogatható.

-: □ Bodóczky István. 2.

Esti Hírlap, Bp. 1978. aug. 22.

Kovács Péter, grafikus

L: Bodóczky István

P. hűcs J: A jókedv melléktermékei 7.

Népszabadság, Bp. 1978. szept. 8.

Kovács Péter, festő

A Műcsarnokban rendezték meg a Festészet '77 c. kiállítást. A művész műve szerepel e tárlaton „Kizdelem" c. (említve)

Geller István: Festészet '77.
Dunántúli Napló, 1978. márc. 5.

Kovács Péter

A művész részt vett a tár-
laton.

Haydu István · Stúdió Nacional
Művészet, 1979. április - 12 lap.

Kovács Péter

A nyegdi táblafestészeti biennále

Magyar Nemzet 1983. IX. 15.

Kovács Péter festő

~~neve~~ szerepelt a Fiatalok Studiójának kiállitásán, emlitve

Bereczky Lóránd: A fiatalok studiójának kiállitása
K Kritika 1979/3 37-38.o.

Komács Péter grafikus, festőművész

– máciusi fesztivál a Műcsarnokban

Új Tükör, 1984. márc. 25.

Szerd. Dienes Gábornál

Kovács Péter

3. táblakép – festészeti biennálén díjat kapott
(képpel)

Népszabadság, 1987. VII. 20

Kovács Péter, festő- és grafikusművész

A Szegedi-Fesztivál idei eseményei között újdonságnak számított a táblaképfestészeti biennálé, melyen Kovács Péter a meggyötört, mégis győzedelmes embernek emléket állító vászna szerepel. (említve).

Délalföldi krónika:

1983. IX. 13. Televízió 1. 18.25 (Mészárosné).

Kovács Péter festőművész

kiállítása a nyugat-berlini rádió épületének galériájában

IV ép. szabadsáp, 1985. X. 17

Karácsony Péter

Munkácsy Mihály-díj

Magyar Nemzet 1985. IV. 2.

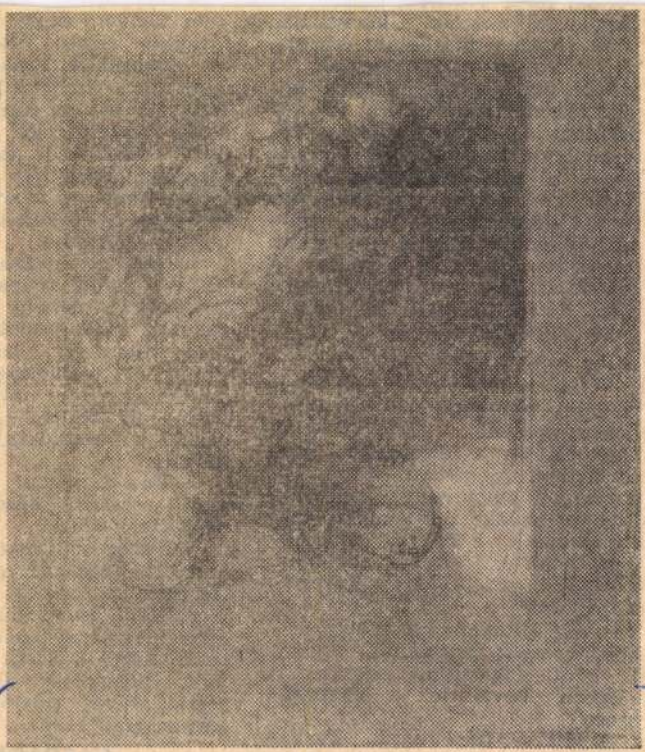

KOVÁCS PÉTER: CELLA

Kovács Péter, „lento" grafikus
mérnök

a mjárí tarlat díjazottjainak alkotásából.

Dél-Magyarország,
1984. jul. 21, 5-old.

járták, költekeztek, kártyáztak, ittak. Idegen maradtam köztük, de ők maguk is „kiciánozták" a vidéki csáringereket maguk közül. Hazatértem Makóra és elmentem segédmunkásnak a fűrésztelepre, majd fölvett Hecskó Anna a saját csemegeüzletébe. Harminckilencben megnősültem és két évre rá édesapám segítségével önálló üzletet nyitottam Földeákon. Fűszer-, vegyes- és edényáru bolt volt a hivatalos neve, de akkor csak úgy hívták, hogy szatócsüzlet.

— *Sikere volt?*

— Közepes üzletmenettel dolgoztam. A faluban egyébként hat boltos működött, köztük kisebb, nagyobb, én a közepesek közé tartoztam. Megéltem, hitelt is adtam az úgynevezett „könyves" kuncsaftoknak: tanítóknak, iparosoknak, s a tanyai embereknek. Azok különösen pártoltak.

— *Milyen cikkeket kerestek akkoriban?*

— Az általános kommersz dolgok mentek: petróleum, cukor, só, gyufa, fűszeráruk, edények... Közben bevezették a jegyrendszert.

S jött a világháború. Farkas Pál mesélte, — az újabb üveg

— Látom, hogy m
fáradtan, szíves szó
az eligazodást, tanács
s persze — huncutul
folytatja —, ha szere
akkor azonnal egy
hogy mossák le az
Megnyugvással tölt e
látom, hogy a nyaral
pihenten és jó kedvűe
haza a kollégáim.

Se vége, se hossza
nek. A Szelidi tó par
megnyugvás néhány
kas Pál csak később
hogy valamikor bur
Papp Laci manapság
az üdülőben. — mivé
van a nyaralója —.
hosszú a barátkozás,
sorolása.

— *Van-e valami o
amit szeretne önma
másoknak is?*

— Nézze, sok veszé
háborút, fogságot, ha
tegséget is. Csak a b
nyugalmat becsülöm.
gyok arra, hogy min
üdülővezető a Tiszá
váló dolgozója ki
részesítettek. Életel
tem az embereket.

GAZDAGH

Kovács Péter

a Képző- és Iparművészek Szövetsége
díja a III. táblakép-festészeti
biennálén

Magyar Nemzet 1987. VII. 20.

Károly Peter

Grafika

Magyar Nemzet 1987. VII. 10.

Kovács Péter, festő

L: Váli Dezső

–: Hetmajánlat

3.

Új Tükör, Bp. 1986 aug. 17.

XIII/33

Tkovács Péter, festő

L: Deim Pál

–. Díjak, kitüntetések – 1985

8.

Élet és Irodalom Bp. 1985. okt 5. XXIX/14

Kovács Péter

A Fonyódi Gizola hátomága

Néprane 1985. IX. 9.

Kovács Péter festőművész

Munkácsy Mihály díjat kapott

Magyar Hírlap, 1985. IV. 2

Kovács Péter

Mezőkövesy Mihály-díj

Nepszava 1985. IV.2.

KOVÁCS PÉTER

emlitve mint a 11.Salgótarjáni Tavaszi Tárlat részvevője
ld.Szöllősy Enikő

P.Szabó Ernő:"Indulnunk kell Don Francisco"
UJ TÜKÖR 1981/XVIII/18.sz.34.o.

Iparművészeti Múzeum 1940—45-ben 91
művészeti Tár 1940-ben 88
yar Történelmi Képcsarnok 1940-ben 41
észeti Tár 1940-ben 38
éneti Tár 1940-ben 40

Múzeumi hírek 42, 92

vey József † (1874—1945) 93
opius Béla † (1868—1945) 44
pa Ferenc † (1893—1945) 43
ú Elemér † (1873—1945) 42
ner-gyűjtemény letétben a Magyar Történeti Múzeumban 45
dr. Procopius Béláné ajándéka 93
temények állapota az ostrom után. Újjáépítés 46
élyi hírek 46, 94
agyar Történeti Múzeum tisztviselőinek irodalmi munkássága 1944. évben 94

Resumés 47, 95

KOVÁCS PÉTER

Kiáll. a Duna Galériában Kiss Kovács Gyulával
→ bázeli vásárra

UJ TÜKÖR 1982.XIX.évf. 16. sz. 43.o.

5. A feladat irányitója:

6. A szerződéshez szükséges előzetes engedély kelte, száma:

A kifizetésre kerülő dijból progressziv jöv.adó és községfejl. hozzájár. ker
levonásra.

Budapest, 197.....

.....
megbizott

.....
megbizó

KOVÁCS PÉTER

Hommage à Millecentenarium

Kempinsky Gallery

1996 06.04 - 08.24.

Kovács Péter, festő-grafikusművésze

a 24. Szegedi Nyári Tárlaton szerepelnek

Kovács Péter művei

Pesti Műsor,

1984 aug. 15.

Kovács Péter

grafikus művész

dec. 17-ig Tamaraziállítás Salgótarjánban

Dél-Magyarország

1984 nov. 2.

Kovács Péter

A kaposvári Somogyi Képtárban Brada Tibor Kovács Péter, Leitner Sándor, Szentgyörgyi József és Topor András festőművészek kiállítása október 10.-ig megtekinthető.
A békéscsabai Munkácsy Mihály Muzeumban Balázs Irén fal és tértextil kiállítása szeptember 26.-ig tart nyitva. Ugyanitt Keleti Jenő festőművész kiállításának megnyitója szeptember 23.-án lesz, mint lap közli a kulturális eseményeket ismertető rovatában.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. szept. 18.
XX. évf. 38. sz. 8. lap.

Az eveART Galéria szeretettel meghívja Önt

KOVÁCS PÉTER
rajzkiállítására.

Vernissage: 1993. június 11-én este 19–21 óra között.

A kiállítás megtekinthető:
1993. június 11-től július 2-ig, 14–18 óra között.

1068 Budapest, Király u. 98/B Tel.: 122-84-66

MEGHÍVÓ

A Budapest Főváros XIII. Kerületének Önkormányzata
tisztelettel meghívja Önt
1994. december 2-án 16 órára
az
ÚJLIPÓTVÁROSI KLUB-GALÉRIA
avatóünnepségére és kiállításmegnyitójára

Avatóbeszédet mond: **Szabó Miklós polgármester**
A kiállítást megnyitja: **Pogány Gábor művészettörténész**

Cím: **Budapest, XIII. ker., Tátra u. 20/B**
(bejárat a Radnóti Miklós u. felől)

KIÁLLÍTÓ MŰVÉSZEK:

Kovács Péter
M. Novák András
(Budapest, XIII. ker.)

Elzbieta Wojtachnio-Kapusta
(Varsó, Wlochy)

Johan Orth
Manfred Schwinghammer
Viktor Trittner
(Bécs, Floridsdorf)

A kiállítás megtekinthető: ***1994. december 2-20-ig hétköznap: 14-20 óráig***

Az eveART Galéria szeretettel meghívja Önt

KOVÁCS PÉTER
rajzkiállítására.

Vernissage: 1993. június 11-én este 19–21 óra között.

EVEART

A kiállítás megtekinthető:
1993. június 11-től július 2-ig, 14–18 óra között.

1068 Budapest, Király u. 98/B Tel.: 122-84-66

KOVÁCS Péter ~~művtört.~~ festő - grf.

Az ujjáalakuló Szinyei Merse Társaság tagja
ld. Új Magyarország, II.évf. 155.sz.1992.
julius 2. 9.p.

MTA
SZTAKI

KOVÁCS Péter

ART FRANKFURT '92
27.03.1992.-31.03.1992.
Internationale Kunstmesse

KÜNSTLER

Péter KOVÁCS
György KOLLÁR
Zsolt MÁTHÉ
Miroljuba GENDOVA
István MAZZAG
Georgios TZORTZOGLOU
János VÉGVÁRI
Károly VILHELM
Ferenc BOLMÁNYI

EVEART

Galerieleitung: Éva TÓTH
eveART Galerie
H-1068 BUDAPEST, Király u. 98/b
Tel.: (36-1) 122-84-6
Fax: (36-1) 121-46-6

Dovács Péter festő-tanár

az 1969/70 tanévben fejezte be szakmai tanulmányát.

A Magyar Képző- Iparművészeti Főiskola közlése alapján.

KOVÁCS PÉTER: TEVÉKENYSÉG

ta, illetve az abból való ... sor kerülhetne. ügyben.

Kovács Péter művészete afelé közelít, amiről a szavak már nem szólhatnak — mondta tegnap Supka Magdolna művészettörténész a nemzetközi hírnévnek örvendő Munkácsy-díjas festő kiállításának megnyitóján. Arról is szólt, hogy a most bemutatott képek a világ közérzetének mesteri tolmácsai, s mindig mögöttük feszül a rajzolni tudás biztonsága. Kovács Péter képei július 10-ig tekinthetők meg a MOL Rt. szolnoki galériájában

FOTÓ: TARPAI

KOVÁCS PÉTER festő
Jászkun Kiöntése
1996. jún. 22.

Kunmadaras: *Körzeti orvosi ügyelet:* Sarló út 8. (szombat, vasárnap reggel 07 órától első munkanap reggel 07 óráig).

Mezőtúr

Szombaton működő szakrendelések: Fogászat: 8—10 óráig. Kossuth u. 7—11.

Hét végén egyéb szakrendelések ügyeletet nem tartanak!

Központi orvosi ügyelet: „Pigall" Városi Központi Orvosügyeleti Szolgálatot Ellátó Betéti Társaság. Mezőtúr, Kossuth L. u. 7—11. *Ellátási területe:* Mezőtúr, Mezőhék, Kétpó, Mesterszállás.

Túrkeve: *Összevont városi ügyelet:* Kálvin u. 3. T.: 361-258

Törökszentmiklós: *Központi körzeti orvosi ügyelet:* Kossuth u. 126. I/19. *Ellátási területe:* Törökszentmiklós, Tiszapüspöki, Tiszatenyő.

Fegyvernek: (péntek 18 órától első munkanap 07 óráig). *Központi körzeti orvosi ügyelet:* Felszabadulás

Tiszabura-Pusztataksony, Tiszagyenda, Tiszaroff:

(Pénteken 17 órától az első munkanap reggel 08 óráig.) *Körzeti orvosi ügyelet:* Dr. Nagy Lajos Tiszaroff, Burai út 14. T.: 06/60/386-127

Kunhegyes: *Központi orvosi ügyelet:* Dózsa Gy. u. 4. T.: 59/326-800 *Ellátási területe:* Kunhegyes.

Tiszaörs-Nagyiván:

(péntek 12 órától munkanap reggel 8 óráig)

Körzeti orvosi ügyelet: Dr. Horváth Ferenc Nagyiván, Fő u. 1/a. Tel.: 06-60/301-286

Állatorvosi ügyelet

Jászberényi kerület:

Jászberény: Dr. Fenyvesi Máté Jászberény, Lehel vezér tér 16. T.: 57/412-266. Jászfelsőszentgyörgy, Pusztamonostor, Jászjákóhalma, Jászfényszaru: Dr.

...ségi és export szállítási ügyelet: Dr. Baranyi Gábor Tiszaroff, Dózsa Gy. út 58. T.: 56/438-161

Magánállatorvosi és hatósági állatorvosi ügyeleti szolgálat, szolnoki kerület:

Besenyszög, Nagykörű, Hunyadfalva, Csataszög, Kőtelek, Tiszasüly: Dr. Katona István Besenyszög-Palotás, Újhelyi u. 41.

Kengyel, Tiszatenyő, Martfű, Rákócziújfalu, Rákóczifalva: Dr. Kondrád Ede Kengyel, Áchim u. 14. T.: 56/330-025

Fegyvernek, Kuncsorba, Örményes, Tiszabő: Dr. Péter István Fegyvernek, Kossuth u. 28/a. T.: 56/481-611

Zagyvarékas, Újszász, Szászberek: Dr. Katona László Szolnok, Retek u. 23. T.: 56/428-113

Szolnok város:

Szolnok, Szajol: Dr. Katona Lász-

A JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYEI MÚZEUMOK
IGAZGATÓSÁGA
TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT

KOVÁCS PÉTER

RAJZ- ÉS FESTMÉNYKIÁLLÍTÁSÁRA

A SZOLNOKI GALÉRIÁBA

(SZOLNOK, TEMPLOM ÚT 2.)

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA:

DR. SUPKA MAGDOLNA

SZÉCHENYI-DÍJAS MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

A MEGNYITÓ IDŐPONTJA:
1998. OKTÓBER 25. (VASÁRNAP) 11 ÓRA

MEGTEKINTHETŐ:
1998. NOVEMBER 20-IG
HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL NAPONTA 9–17 ÓRÁIG

KOVÁCS PÉTER: Egy vidéki muzeum a kulturpolitika peremén

Mozgó Világ 1999/3, 43-49

ÓRARE

1998/99-as tan

III. évfolyam

	HÉTFŐ	KEDD	SZE
9-10			
10-11			
11-12			
12-13			
13-14			
14-16	Esztétika	Művészetszociológia	

Kovács Péter

réntvevője a kerekantalbenélyetésnek,
de a Térdésben nem tud hozzánálni,
mert másirányú mentál tőtt 1 le.

Van-e ugyainkban balatoni festéket?
Kerekantal benélyetés
Somogy, 1987. 4. h. 76. l.

Kovács Péter, művészettörténész

A Magyar Képzőművészek Szövetsége közgyűlésén a választmány alelnökké Kovács Pétert választotta Csalány Kálmán és Buzás Árpád-t választotta.

Esti Magazin

1977. V. 25. Kossuth 18.30 Gné.

Kovács Péter, [ ] írók

felszólalt.

–: Befejeződött a Magyar Képzőművészek Szövetségének Kongresszusa 9

NÉPSZABADSÁG, 1966. okt. 8.

Kovács Péter, művészettörténész.

Amerigo Tottal beszélget Kovács Péter, az Oldszosszágban élő magyar szobrászművész e napokban szülővárosának, Pécsnek vendége.

Esti Magazin.

1980. IV. 29. 18.30 /N./

Kovács Péter, művészettörténész

Amerigo Tot 15 rabját ajándékozta Pécs városának. — Riportban Kovács Péter beszélget a művésszel.

Esti Magyar

1948. szept. 4. Kossuth 18.30

Kovács Péter, művészettörténész

Schaár Erzsébet szobrászművész kiállítását Szekszárdon, a Smohay-házban Kovács Péter rendezte. A művészettörténész arányt érző, szobrászatot értő, hangulatot megteremtő kiállításrendező.

Rózsa Gyula: Schaár Erzsébet a Smohay-házban. Népszabadság, 1980. aug. 17.

Kovács Péter, művészettörténész Horváth Ferenc festőművész kiállítását nyitja meg okt. 29.-én, csütörtökön.

Békés Megyei Népújság, 1946. okt. 28.

OBJEKTEK, SZITUÁCIÓK ÉS ELLENPONTOK LÁGY ANYAGOKKAL

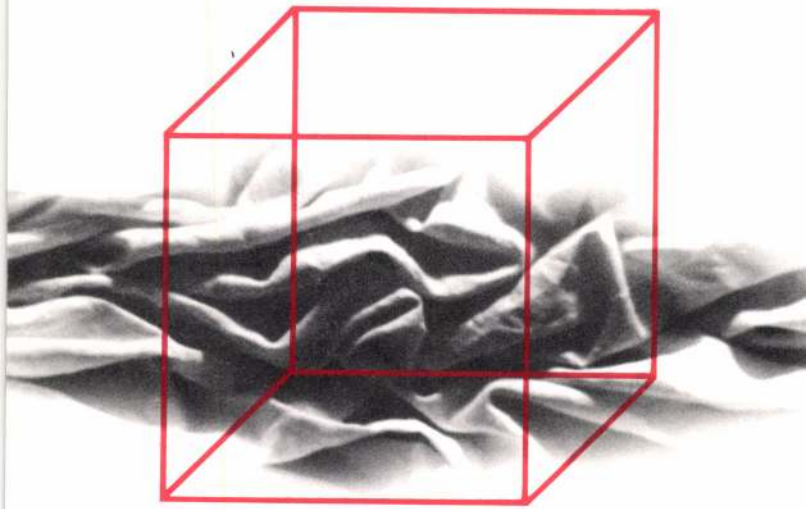

TEXTILKIÁLLÍTÁS/MŰCSARNOK/BUDAPEST
1981. ÁPRILIS 29.-MÁJUS 31.

Kovács Péter, művészettörténész

A Műcsarnok meghívja Önt az

Objektek, szituációk és ellenpontok lágy anyagokkal

című textilkiállítás megnyitására
1981. április 29-én, szerdán délután fél 5 órakor

Megnyitja:

Kovács Péter művészettörténész,
a Magyar Képző- és Iparművészek
Szövetségének alelnöke

Műcsarnok, Budapest, Hősök tere

A kiállítás megtekinthető 1981. május 31-ig

RÉVAI NYOMDA

Kovács Péter

A szovjet és a magyar szövetséget anácskozásán beszédet mondott Kovács Péter.

Attalai Gábor: Szovjet és magyar művészek...
Művészet, 1981. február — 55. lap.

KOVÁCS PÉTER művészettörténész

1991 január 28-án vette át PÉcsen a Martyn Klára-dijat feleségével Kovalovszky Mártával kiemelkedő tudományos munkásságukért és a székesfehérvári modern magyar müvészeti kiállitások szervezéséért

MAGYAR Nemzet, 1991. január 29. 6.p.

LÁTOGATÓ

..... sz.

Név: .....

Lakás: .....

engedélyt nyert arra, hogy ..

.....

.....

vonatkozólag az MTA adattárába

lexikongyü

levéltári

a fennálló szabályok keretén b

Ezen engedélyt a kutatóterembe

A gyüjteményekben kutatott any

igazgatójától külön engedélyt

Kovács Péter, művészettörténész

Tárlatvezetés csak hangban. Kovács Péter a Pécsett nyíló kiállítás alkotóművészéről, Szabó Lászlóról beszél.

Jó reggelt!

1981. VI. 19. 4.25 /N./

Kovács Péter, művészettörténész

A Művelődési Minisztérium,
a British Council és
a Műcsarnok tisztelettel
meghívja Önt

A SZÍN A BRIT FESTÉSZETBEN

című kiállítás megnyitására
1984. február 17-én 12 órakor

A kiállítást
KOVÁCS PÉTER
művészettörténész nyitja meg

Ernst Múzeum
Budapest, VI., Nagymező utca 8.

84-116 GENERALART Dorogi Nyomda

Kovács Péter, művészettörténész

Vadász Endre festő- és grafikusművész emlékkiállítása
/1901-1944/ 1982. okt. 28-án nyílik meg a Budavári Pa-
lota C épület, földsz. a kiállítást Kovács Péter mű-
vészettörténész nyitja meg.

Meghívó.

1982. okt. 28.

Kovács Péter, művészettörténész

A Dombóvári Művelődési Központ körlevéllel fordult a város polgáraihoz, kérve őket, hogy akinek birtokában van szobor, festmény, grafika, kölcsönözze egy kiállításnyi időre a művelődési háznak. A műveket bemutató kiállítást ma nyitják meg Dombóváron, — mondja Kovács Péter, művészettörténész.

Jó reggelt!

1980. IX. 29. 4.25 |N|.

Kovács Péter, művészettörténész

Domanovszky Endre festőművész ma lenne 75 éves. A Dunaújvárosban ünnepélyesen megnyitották a Domanovszky Képtárat. - Kovács Péter az első kiállítás rendezője mondja el, hogy a Művelődési Minisztérium még 1976-ban a művész özvegyétől vásárolta meg, ami Domanovszkynak a műtermi hagyatékát jelentette. - A Képtár első kiállítása tulajdonképpen egy válogatás ebből az anyagból.

Jó reggelt!

1982. I. 23. 4.25 |FA|.

Kovács Péter, művészettörténész

Tóth Menyhért soni elismerése Szekszárdon kezdődött, az István Király Múzeumban, 1970. márc. 8-án, azon a kiállításon, amelyet Kovalovszky Márta és Kovács Péter rendezett számukra és amelyet Tóth Menyhért igazi újrafelfedezője, B. Szupka Magdolna nyitotta meg.

A. Szabó János: Vámak Tóth Menyhért „violái".
Tolnamegyei Hírlap, 1984. febr. 25.

Kovács Péter, művészettörténész

A székesfehérvári belváros műemléki rekonstrukciójának kérdéséről rendezett konferenciát tegnap az István király Múzeum, a Magyar Történeti Társulat és az Építőipari Tudományos Egyesület.–

Kovács Péter, a Fejér m.-i Múzeumok igazgatóhelyettese a művészi ábrázolások forrásértékének jelentőségével ismertette meg a hallgatóságot.

(ász): Alba Regia napok.
Fejérmegyei Hírlap, 1984. máj. 22. 5-old.

Kovács Péter, művészettörténész

1977-ben Haraszty Istvánt Kovács Péter és Kovalovszki Márta értesítette, hogy most harmadik alkalommal a felsőbb szervek már nem törölték a nevét az éves programjukban.

Lóska Lajos: Mozgó szobrok.

Magyar Ifjúság, 1984. febr. 24. 32-33-101

ARTPOOL'S
INTERNATIONAL
WORLD COLLECTION
OF ARTISTS'
ART
STAMPS
POST

A Szépművészeti Múzeum
szeretettel meghívja Önt a

BÉLYEGKÉPEK

című kiállításának megnyitójára
1987. május 29-én, pénteken 12 órára
Megnyitja

Kovács Péter

művészettörténész
a székesfehérvári István Király Múzeum
igazgatója

A kiállítás anyaga válogatás
Galántai György gyűjteményéből
Rendezte: Geskó Judit

Nyitva 1987. szeptember 25-ig

Szépművészeti Múzeum, Budapest Hősök tere

F.k.: dr. Szabó Miklós főigazgatóhelyettes

Kovács Péter, [ ]

L: Lantos Ferenc

–: Megválasztották az amatőr szénjátszók és... – 8.

Népszabadság, Bp. 1980 jan. 29.

Kovács Péter, művészettörténész

A mai magyar képzőművészet jelentős eseménye az idei Dunántúli Tárlat. Ennek előtörténetével kezdi tudosítását Kovács Péter.

Jó reggelt!

1984. IX. 29. Kossuth 4. 25

Kovács Péter, művészettörténész

Tendenciák az elmúlt 40 év képzőművészetében.
Műcsarnok – Kamaraterem.
1985. ápr. 10. szerda 16.00

A magyar szobrászat negyen éve.
Előadó: Kovács Péter.

Műcsarnok és Kamaratermei.
1985. április.

KOVÁCS Péter

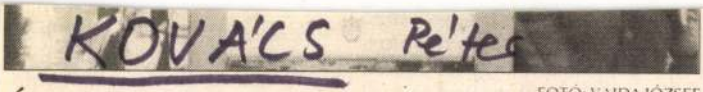

FOTÓ: VAJDA JÓZSEF

Újfajta megállót jelző táblák kihelyezését kezdték meg a BKV szakemberei a 4-es és 6-os villamosok vonalán. Az esztétikusan kialakított információs táblán a korábbinál több tudnivalót találhatnak az utazók

Török András elnök marad

A Nemzeti Kulturális Alap döntéshozó testületének, a bizottságnak új tagjait nevezte ki, illetve erősítette meg a leköszönő művelődési miniszter. A Nemzeti Kulturális Alapról szóló törvény végrehajtásáról rendelkező miniszteri rendelet szerint négy tagot négy évre, hat tagot pedig két évre kért fel a tárca akkori vezetője. A rövidebb mandátummal rendelkezők megbízatása ez év végével jár le. Ezért *Fodor Gábor* művelődési és közoktatási miniszter a megüresedő helyekre hat új tagot nevez ki. Két évre a következő személyek kapnak felkérést: *Bácskai Vera, Gyimesi László, Harsányi László, Kovács Péter, Novák Ferenc.* Arra a helyre, amelyet a miniszter saját hatáskörben tölthet be, felkéri *Szabó István* filmrendezőt.

További két évre érvényes *Jókai Anna, Petrovics Emil, Pintye Ferenc,* valamint *Schrammel Imre* korábbi mandátuma. Fodor Gábor megerősíti tisztségében a bizottság elnökét, *Török Andrást*. A szakmai kollégiumi tagok mandátuma további két évre érvényes. (OS)

de az arabok is. Így estére megkerült a pénz (visszaszerezték az arabok). Véget ért a belvárosi fogócska, megnyugodtak a kedélyek.

(r)

Új Magyarország-est Szentendrén

Szeged után Szentendrén találkoznak olvasóikkal az Új Magyarország munkatársai. Az eseményre ma este 18 órakor kerül sor a Dunakorzó 18. szám alatt, az úgynevezett Pártok Házában. A vendégek: Franka Tibor, a Nemzeti Sajtó Kft. ügyvezető igazgatója, Kő András, az Új Magyarország főszerkesztője, Sándor György homoralista és Kulin Ferenc, az MDF országgyűlési képviselője. A rendezők minden érdeklődőt szeretettel várnak!

Új Magyarország 1995. dec. 15.

ban a Skócia elleni olimpiai- és utánpótlás Eb-negyeddöntőre készül. Egy előkészületi mérkőzést már játszott – nyert 10-1-re egy harmadosztályú együttes ellen –, s még kettő van hátra. Még ha ez a föntiekből nem föltétlenül derül is ki.)

*

Stadler József azt mondja: amennyiben az Apeh ebben az évben nem rendezi a kettejük meglehetősen hosszú ideje tartó, sajátságosan elmérgesedett viszonyát, fölajánlja neki a csapatát. A Stadlert. Szertárostul, edzőstül stadionostul, kávéfőzőstül. Mert ha az Apeh elveszi a pénzét, vegye el a csapatát is! (Szertárostul...) A mecénás most érkezett el arra a pontra, hogy kimondja a keményet, az őszintét: Elég! (Vagyis: januártól nem szponzorálja tovább a csapatot, ha ez így megy tovább.) Azért Stadler úr nem malmozik: szeretne egy *Horn Gyula* miniszterelnök–*Kuncze Gábor* sportot felrő játék – ez volt a jellemző mindkét félre, igaz, eltérő stílusban. Az ázsiaiak megpróbálták a szaggatott vonaltól távol tartani

A világ legjobbjai

A Magyarország–Oroszország találkozó előtt a világ legjobb női és férfi kézilabdázóját köszöntötték. Az adidas-trófeát *Raymond Hahn*, a nemzetközi szövetség főtitkára nyújtotta át a magyar *Kocsis Erzsébetnek*, és a francia *Jackson Richardsonnak*. A World Handball Magazin felkérésre beküldött szavazatok alapján Kocsis Erzsébet az osztrák *Ziukiene* és a német *Zienkiewicz* előtt végzett az élen.

– A tavalyi Európa-bajnokságon, ahol negyedikek lettünk, jó formában játszottam, és a KEK-győzelemben is részem volt – mondta boldogan a Dunaferr SE harmincéves játékosa. – A mostani világbajnokságon, annak ellenére, hogy a válogatott csapat kapitánya vagyok, eddig csak epizódszerephez jutot-

ban. E zavarba ejtő kérdésre csak a továbbjutás adhatott csattanós választ. Az első félidő mindenesetre jó alapot nyújtott ahhoz, hogy végre elhiggyük, nincs mitől és kitől tartanunk.

Mindjárt az elején *Meksz* fogott meg egy hétméterest, de mégis az oroszok tettek szert előnyre, s a könnyelműen eladott labdák miatt két percig mindössze egy akciógólt tudott összehozni a magyar csapat. A vendégek sokkal higgadtabban játszották a maguk – nem akarom megsérteni a hölgyeket – mackós stílusát. A tizenharmadik percben *Gyerjugina* már négyre növelte az oroszok előnyét, s miután *Mátéfi* mellé durrantotta a második büntetőjét, úgy tűnt, közel vannak az összeroppanáshoz *Laurencz* kapitány lányai. Nem így lett, a 28. percben ledolgozták a hátrányukat, mi több, *Pádár* a szünet előtti pillanatban a vezetést is megszerezte.

A mindent eldöntő harminc perc Mátéfi megmozdulásaival indult: előbb tovább növelte a magyarok előnyét, majd rögtön utána kihagyott egy hét-

KOVÁCS Péter művei

91 1. 22, 26, 69
2. 71
9. 29
10. 74

Új Művészet

KOVÁCS Péter

PATAKI Gábor: A székesfehérvári István Király Muzeum uj állandó kiállitása. = Uj Müvészet, II.évf.1.sz. 1991 22.p.

Kovács Péter, művészettörténész.

A debreceni Kéri Múzeumban Medgyessy Ferenc szü-
letésének 100-ik évfordulója tiszteletére rendezendő
Medgyessy-Emlékülésen:

Kontha Sándor: „Medgyessy és a kortárs ma-
gyar művészet" c.

Kovács Péter: „Medgyessy köztéri szobrai" c.
előadások hallhatók a jan. 9.-
i programban.

Meghívó

1981. jan. 8.-9.-ére.

KOVÁCS Péter művészetéről

VADAS József: Kétszemélyes muzeum : A fehérvári Uj Magyar Képtár. - Mozgó Világ, 1991. 6.sz. 108-119.p.

Kovács Péter művészettörténész

Veszprémben hétfőn, nyitja meg Deim Pál festőművész kiállítását.

Napló (Veszprém), 1976. aug. 15.

KOVÁCS Péter

művészettörténész, muzeumigazgató
beszélgetés vele a muzeumok állapotairól

PERNECZKY Géza: Falu végén kurta képtár

Magyar Nemzet 1990. március 5. 6.p.

Gyóry Miklós.) [illegible] irod. K. 525 p. táblák. 20 cm.

/- - válogatott müvei./

122/46
JÓKAI Mór: Rosa Gialla. (Sárga Rózsa.) [Romanzo.] (Trad. Ignazio Balla, Alfredo Jeri.) (Milano, 1962), Rizzoli. 88 p. 16 cm.

/Biblioteca Universale Rizzoli 1881./

123/4
JÓKAI Mór: Sárga rózsa. [Kisregény.] (Bev. Nagy Miklós.) [Bp.] (1951), Szépirod. K. 99 p. 18 cm.

/Szépirodalmi kiskönyvtár 8-9./

KOVÁCS Péter muzeol

Székesfehérvár, István Király Muzeum

D.SZABÓ Zoltán: Rendfőnök a muzeumban? : Egy székesfehérvári igazgató lemondásának hátteréről.= Népszabadság, 1992. nov. 13. 17.

Kovács Péter →

KÓSA László = Hungarológiai Értesítő, 6, 1984, 3-4. 224-225.; KRESZ Mária = Ház és Ember, 2 (1984) 15-17.

Textil és viselet

825. BATÁRI Ferenc: Der „Crivelli-Teppiche" = Ars Decorativa, 8 (1984) 5-13., ill.

826. CECH, Brigitte: Ein mittelalterlichen Schuh aus der römisch katolischen Pfarrkirche in Stadtschaining. In: Die pauliner : Der Orden der Pauliner OSPE. Red. Julius Dimbeck et al. Eisenstadt : Burgenländisches Landesmuseum, 1984 129-132., ill.

827. FLURY-LAMBERG, Mahtild: Páduai Szent Antal sírjából származó szövetek. = Múzeumi Műtárgyvédelem, 12 1983 (1984) 21-30., ill.

828. FÜLEP Ferenc: A koronázási palást közelről. = Nők Lapja, 1984. augusztus 18. 14-15., ill.

829. GUSIC, Marijana: Dragocjene tkenine u raki sv. Simuna. = Radovi Filozofski fakultet Zadar, 23 1983/1984 (1984) 301-310., ill. E

830. MÁRIA királyné mennyegzői öltözéke, Magyar Nemzeti Múzeum, 1984. A kiállítást rend. a vezetőt írta F. DÓZSA Katalin. Bp. : Magyar Nemzeti Múzeum ; Múzsák, 1984 29 p., ill. G ism. BENCSIK Gábor: Ritka különleges ség. = Nők Lapja, 1984. december 22. 14-15., ill.; F. DÓZSA Katalin: Mária ruhája és a divat. = Múzsák, 1984, 4. 3-5., ill.; L. Gy. = Magyar Ifjúság, 1984. október 19. 6., ill.

831. E. NAGY Katalin: A koronázási palást restaurálásának előkészítése. = Múzeumi Műtárgyvédelem, 12 1983 (1984) 31-76., ill.

832. TORDAY Alice: Mi történt a palásttal? = Új Tükör,

KOVÁCS Péter Muzeol
Székefehérvár, István Király Muzeum

SZABÓ Z. Levente: Ima egy közgyüjteményért : Muzeumi kesergő I. [interjuk]. = Népszava, 1992. szept. 16. 6.

~~Muzeumi~~
SZABÓ Z. Levente: Amiért a harang szól : Muzeumi kesergő II. [intejuk]. = Népszava, 1992. szept. 17. 6.

Kovács Péter

Kovács Péter mint.

Székesfehérvár, István Király Muzeum

HARANGOZÓ István: Lemondhat-e a múzeum, vagy csak az igazgató? = Magyar Hírlap, 1992. szeptember 22. 15.

Kovács Péter

KOVÁCS Péter

Székesfehérvár, István Király Múzeum

HAJDU István: Fehérvári tükörszoba : Kovács Péterrel, a székesfehérvári Szent István Király MŰzeum exigazgatójával és Kovalovszky Márta művészettörténésszel beszélget Hajdu István. = Beszélő, 1992. okt.3. 38 - 43. ill.

A két szomszéd Fehérvár. = Beszélő, 1992. okt. 3. 42 - 43.

, tehát éppen egy ilyen mosolygós,

, figuraként él. Namost abban az időben

usági elnöke. amikor ezek a dolgok.

em erre, mert ez akkor volt, amikor

e hát ő olvasott fel bizonyos határ-

ivül, amit persze nem ő talált ki, hanem

jusági elnök, igy olvasta föl, elég

rt, mert ő készült már az államvizsgá-

kor jött az, hogy ő fog Kinába menni

orientálódni.és ahogy ugy visszaemlék-

sa után két-három héttel ő meg a

gkedvesebb tanitványa akkor bekerült

alos volt, őt ugy kinyirta hogyaz

ozzá kell tenni ehhez, tehát hogy

SZÉKESFEHÉRVÁR, István Király Muzeum

DÁRDAI Zsuzsa-SZŐNYEI Tamás: Örségváltás Székesfehérváron. = Magyar Narancs, 1992. október 15. 16. ill.

KOVÁCS Péter
v. Székesfehérvár, István Király Múzeum

HELL István: Bontsam le, amit harminc évig építettem? : Beszélgetés Kovács Péter művészettörténésszel. = ÉS 1992. október 2. 7.

SZÉKESFEHÉRVÁR, István Király Múzeum

Zé: Keresztet vethetünk. = Népszava, 1992. szeptember 23. 6.

[Szabó Z. levele]

ni látása fölött az általános
koriságra célzó szemlélet vegye
lem igazgassa azt, amelynek e
, s amely mindenekelőtt épp en-
tilus és forma azonosságánál
etőségét magában hordozó igazi
-nek egy mondata kivánkozik ide
yütt: "A vizió a szemtől függ,
/ . Annak megerősitésére pedig,
kivüli vagy fölöttünk lévő vala-
a szelleme, hadd álljon itt a
lata is: "Más emberek a müvésze-
, a miliőben, időben stb. lát-
a szebb valamiig: a szuverén

utalások, gondolattöredékek,

Kovács Péter

Véssey Gábor, Jovián György, Vecsey Csaba kiáll.
kiáll. ~~Berlin~~ Bonn, Hardtberg, tanácsháza
1993.

ism. P.G.: Uj festőtechnika és a rajz ősi jussa :
: Négy magyar müvész Bonnban. = Népszabadságy
1993. julius 28, 16.

fűrás és egy hasonló
utánérzés-freskó dokume
rajzi finomsága mellett
és nagyléptékű figurá
lendületéről tanúskodik.

Kracker kat. 1979, 3

KRACKER, JOHANN LUCAS

(4) Szent Mihály legyőzi a G
toll, lavírozott tus, c
p. 364 x 220 mm

KOVÁCS Péter művtört

Széchenyi-díj 1998 (megerősítve)

nlékvédelmi Hivatal Gyűjeményeinek
at legelső köteteként fog megjelenni.
vonala példája vagy ellenpéldája lesz a

an hozzájárul a **magyar fotográfia**
amíliájáról, a Divald-családról eddig
ításhoz is. A család hivatásos és amatőr
a szabadtéri város és tájfényképezés
rtás valamint a sokszorosító nyomdaiipar
gyar művelődéstörténetírás egyik mintája
delő polgárosult magyar értelmiségének
mlegetett, de kevéssé ismert életformáját
eszek (id.Divald Károly és fiai)

KOVÁCS Péter Balázs

91 5.58
9.45
10.61

Új Művészet

KOVÁCS Péter Balás

Pára V., 1990, vegyes technika, 4ox5o - 91.9. 46

Új Művészet

Kovács Péter Balázs

→ Beyi Ester

KOVÁCS Péter Balázs

kiáll. Bp.,Magyar Nemzet Minigaléria,1993

ism.(fekete[FEKETE Judit]: Feltünik egy lovas.
= Magyar Nemzet, 1993.nov.16. 16.

Gönczi András

GÖNCZI András textiliparmű
kiállítása, Siófok, Hotel
15.-szeptember 30. Bev. Gö
Interpress Hotel, 1985 [12
Attila: Interpress Galéria
.i.Kő Pál:;.i.Gönczi Andrá

Görgényi István

kiáll. Tatabánya, Kernstoc
Görgényi István emlékkiáll
17. 4., ill.; WEHNER Tibo
Forrás, 17, 1985, 3. 52-54
.i.Görgényi István:;.i.Weh

Gráber Margit

BENEDEK Katalin: Munkásábr
= Művészet, 26, 1985, 4. 2

kiáll. Bp., Jókai Klub, 198
Margit képei. = Új Tükör,
.i.Székely András:;.i.Gráb

Kovács Péter Balázs

"Veszély" rajzát hozza a lap.
Repr.

Fenti rajzot lásd: Balogh Zoltán rajzának hátlapján.

Élet és Irodalom, Bp. 1979. juli 28.
XXIII. évf. 30. sz 11. lap.

Kovacs Péter Balázs

P. Sz. J.: Fiatal képzőművészek tárlata a Budapest Galéria obudai helyiségében

Népszabadság, 1984. VI. 15

KOVÁCS Péter Balázs

XII. Országos Kisplasztikai Biennálé, Pécsi Galéria, Pécs, 1991. A kiállitást rend. és a kat.szerk. Sárkány József. Pécs : JPM, 1991

KOVÁCS Péter Balázs

SALAMON Nándor? Zászlóbontás : A Magyar Vizfestők Társasága Szombathelyen. = Vasi Szemle, XLV. évf.5.sz. 1991
455.

Kovács Péter Balázs ipa text.
gobelin

emlétés

FERENCZY NOEMI
MŰVÉSZET 1985/10/21

KOVÁCS Péter Balázs

FRANK János: Omaggio. = ÉLet és Irodalom,
XXXV.évf. 2.sz. 1991 13.p.

Omagio a Vedova c. kiállitáson szereplet müvéről
Árkád Galéria, 1991

f Attila után nem lehet úgy
épzőművészeti alkotások el-
özponti helyet a realiszti-
lták el, értve ezalatt azt a
kodó formanyelvet, melyet a
manovszky /1961 körül!/, a
kus fémjelzett. Az 1955-ben
al részére odaitélt Derkovits-
ez volt a mércéje az első i-
a kibontakozást, mert a poszt-
ánus, de programatikusan be-
lati keménységtől és drámai
sen visszahúzódó volta nem volt
ndanivaló kifejezésére. Más-
is rámutatott. "... festésze-

KOVÁCS Péter Balázs

2. 16. p. - szereplése XIV. O.G.B.
3. 76- ?
10. 60. Varadinum'ban
12. 30. p. ill.

Új Müvészet 1992

nie in Pest. In: Die ungari-
ener Schule, 1846-1930. Aus-
, Wien ... Bp.1983. 25-28.old.

MV 1984. 19-29.old.

a és a Velencei Karta.

szete Magyarországon.

. Feszl és a pesti Vigadó.

lémái Magyarországon.

1987. 142-154.old.

nach einem nationalen Baustil
Mitteilungen der Gesellschaft
ng in Wien" 1989.Nr.1/2. 9.old.

KOVÁCS Péter Balázs

M. Vízfestő Társaság Kiáll. Bp. Tálgyfa G, 1998

Új Művr. 1998/6. 33.

m, 1986. nov. 6 - dec. 31. > 1986, 2293.
62. ill. {tm "Zahorán Mária 1412:"}{tm

986. dec. 18 - 1987. febr. 4. Rend. ef
Németiné M. Júlia. Győr, Xántus Múz.,

Unkari örömkönny. = Taide, 28, 1987, 2.
{tm "Pirtola, Erkki 11413:"}{tm
iné M. Júlia 1413:"}

udit. = Magyar Építőművészet, 78, 1987,
t 1414:"}

sm. VADAS József: Megméretünk. = Élet és
Éva 1415:"}{tm "Vadas József 1415:"}

Pushkin. A Dialogue Between the Artist

Kovács Péter Balázs, ekstő-grafikus művész

Nagy Zoltán: Laufer m.v. Kiállítás a Műcsarnokban.

8. Nagy hal, festett laufer, 410 x 240 cm, 1986. (refer.)

8 Kovács Péter Balázs: Nagy hal, festett laufer, 410 × 240 cm, 1986 (fotók Sulyok Miklós)

Művészet, 1987. május, 43-old.

Kovács Péter Balázs, festő-grafikusművész 1. Folytatás

Lóska Lajos: Rádió és gesztus, Kovács Péter Balázs grafikáiról és festményeiről.

„Privát zászló," festett vászon, 370 x 210 cm, 1986. /repr./

„Aggodalom," vegyes technika, 75.8 x 55.8 cm, 1984. /repr./

„Portré aranyal," akril, vászon, 190 x 140 cm, 1986. /repr./

Művészet, 1988. márc., 47-49-old.

Kovács Péter Balavány-gobelinművész

L. Oláh Tamás

– Heti ajánlat

Új Tükör Bp. 1986. júl 27.

2–3

XXIII/30

Kovács Péter Balázs, Textilművén

L. Soós Tomai

-: Vadok és „Újszelídek" 24-25.

Új Jübös Bp. 1986. szept. 14. XXIII/37

Kovács Péter Balázs

Menyhárt László, Kilóg a lóláb
Rajzbiennálé Salgótarjánban

Palócföld, 1985/2

Kovács Péter Balázs

☐ Kovács Péter Balázs kiállítása november 20-tól december 14-ig látható a Fényes Adolf Teremben.

Népszabadság, 1986. XI. 18

Kovács Péter Balázs

III. Nürnbergi rajztriennálé

M. Hirlap
1986. I. 16.

KOVÁCS Péter Balázs

A FÉSZEK GALÉRIA MEGHÍVJA ÖNT

Attalai Gábor
F. Farkas Tamás
Kovács Péter Balázs
Polgár Csaba

„Cím nélkül" című kiállítására

MEGNYITÓ:
1992. DECEMBER 1-ÉN, KEDDEN 18 ÓRAKOR

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA:
LÓSKA LAJOS

A kiállítás megtekinthető december végéig

A FÉSZEK GALÉRIA MEGHÍVJA ÖNT

Attalai Gábor
F. Farkas Tamás
Kovács Péter Balázs
Polgár Csaba

„Cím nélkül" című kiállítására

MEGNYITÓ:
1992. DECEMBER 1-ÉN, KEDDEN 18 ÓRAKOR

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA:
LÓSKA LAJOS

A kiállítás megtekinthető december végéig

KOVÁCS Péter Balázs

FÉSZEK MŰVÉSZKLUB
Budapest VII., Kertész utca 36.
Postacím: Budapest
Postafiók 8.
1400

DÍJELŐLEGES

Lóska Lajos

Bp.

Felsőzöldmáli út 61-16

1025

F.k.: Galambos Tibor — Szövorg Ny.

KOVÁCS Péter Balázs

csoport. Riáll. 1992 Fémek 6.

6. 66-67.

Új Műv. 1993

A Magyarországi Evangélikus Egyház
Országos Elnöksége
tisztelettel meghívja Önt
az
Evangélikus Országos Múzeum
ünnepélyes felavatására
és
első állandó kiállításának megnyitására,
1979. július 27-én, pénteken 14 órakor
Budapest, V. Deák Ferenc tér 4.

KOVÁCS Péter Balázs

WEHNER Tibor: Kovács Péter Balázs. = ÉS 1993. január 8. 12. ill.

Flamand Napokat, amely a szính
zentásait vonultatja fel: több
táncszínházát hozza el a Er
is Anna Teresa Keersmaeker vil
be a Rosas Táncszínház.

Végül, de nem utolsó sorban
lévő rendezvénysorozatot.Önál
az október 2-12 között tart
ahol elsősorban a Soros Alap
együttesek, csoportosulások r
gazdag választék mindenekelő
és videoprogramot és több iroc

Belvárosi Művészek
társasága
BUDAPEST

1051 Budapest, József nádor tér 9.
Tel./Fax: 1174-113

KOVÁCS Réka Balázs

Tisztelettel meghívjuk a

BELVÁROSI MŰVÉSZEK TÁRSASÁGA

kiállítással egybekötött
ISMERKEDÉSI ESTJÉRE
a
CSONTVÁRY GALÉRIÁBA
június 8-án /csütörtökön/ 17 órára

megnyitja:
KARSAI KÁROLY
polgármester úr
a Belváros - Lipótváros Önkormányzatától
köszöntő
KOVÁCS PÉTER BALÁZS
a BMT elnöke
a házigazda
dr. POGÁNY GÁBOR
galériavezető

A kiállítás 1995 június 8 - 17-ig tekinthető meg
Csontváry Galéria, Budapest, V. ker. Vörösmarty tér 1.

KOVÁCS PÉTER BALÁZS

fotóművek

KEMPINSKI GALÉRIA

1996 május.

KOVÁCS PÉTER

ESTERHÁZY PÉTER

AZ ORSZÁG KÉPÉRŐL

ÉLET ÉS IRODALOM

2001 III. 16, 3

ogy Rejtő Jenő törvényszéki bíró úr, 4.
sítését egyelőre elvállalta, igen jó
ebonyolításának gyors megkezdése körül.
esti táblán való beosztását, mintegy
i, őt a fiumei törvényszékhez úgy
ges alkalommal futár-szolgálatot tel-
yek nem rendeződnek.

A legmélyebb tisztelettel

Dr. Fülep Lajos ——————>|

niszter úrnak

—————— Budapest

Kovács Zoltán

A leíró, majd mindinkább az analitikus-szintetizáló tájképzés, lírai szimbolikus életképárbrázolás számos színtéren bontakozott ki. Fülöp Antal Andort és Kovács Zoltánt Kolozsár-élményük döntő fontossága miatt említhetjük egymás mellett s mert mindketten a történelmi múlt és a jelen szimultán, asszociatív megidézésére, egymásra játszására törekszenek, bár merőben más módon.

Mezei József: Átlépni az empíria küszöbén

Korunk, 1979. febr. 62. old.

Kovács Zoltán

„Vallomás"

– festmény

Komur. 1976

10

Kovács Zoltán

- Désen telepedik le a 2 világhá-
boru között

Nagy Pál: Désről és Dési Huber
Istvánról

A Hét. 1977. okt. 28.

Kovács Zoltán, fotóművész

Az 1980-as kolozsvári őszi tárlaton szerepelnek a művész művei; Francia erdélyiségének érett zamata „A régi Fellegvár, II." c. (említve).

Banner Zoltán: A kolozsvári őszi tárlat területe. Utunk, 1980. nov. 28.

Kovács Zsigmond

NDK

Gémeskut, o.

Szépműv. Muz. háborus veszteségeinek jegyzéke
Op. 1952.

M.D.K.

Kovács Zsigmond

339. Gémeskut. Olajf. 24 x 32, karton.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. I. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 38. l.

Kovács Zsigmond

Képe, Gemes-Ent

a képünk

Mürzemben

Lippich Elek dr. I. 55.

Erkeresz 1905 jul. 10.

626/1905 sz. (Bástfa, 1905. jul. 8.)

Wosinszky Mór jelenése a miskolczi múzeumról.

Kovács Zsigmond

antalos

l-

Közlezrkiáll

1193. f.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Patria" r.-t. Budapest — 435418

Kovács Zoltán MDK

Dunapart

Napsütés

Festő nő

Tájkép I-II.

Podolini Volkmann Arthur tanitványainak kiáll.

1926. ápr. Váci ut 15.

Kovács Zoltán

MDK

Öreg ember
Akttanulmány
Bánya
Csendélet
Asztalosmühely

Podolini Volkmann Arthur tanitványainak kiáll.
1926. ápr. Váci ut 15.

KOVÁCS PÉTER BALÁZS
grafikus

Új Művészet
2004. März.
XV. évf. 3.

42. old.

revi= 13 Mar 2001/BRANDT
created 9 Nov 2000/BRANDT

KOVÁCS PÉTER

Új művészet

2002. nov.

16.o.

```
9900= 20020918
9990= Notartikel!
revi= 13 Jun 2002/BRANDT
27 Nov 2000/BRANDT
10 Nov 2000/BRANDT
created 15 May 2000/BRANDT
knde= knd1
```

KOVÁCS PÉTER BALÁZS

Új Művészet

2002/jan

32.o.

y nemes teleknek örökös ura. A hazában fizetés nélküli
dinális Eminentiája ön-ajánlásából, fizetéssel nyúgott haza

el. - Dobrowsky 1888. 1 frt 50 kr.

a beteg halott, vagy a lelki betegek sebeire készített
árúlóknak a hazából ki irtásokra és a halottaiból
30 ezüst pénz üté a tenyerét. De én Jézus neve tiszta
3-r. 14 lev. és 1 szin. réznyom. címkép.) **Posonban**

békessége, és a harmadik a három szövetséges fejedelmek
meg vételével. Irta Hód viz parton Szinyei Farkas
szolgálja. (8-r. 25 lev. és 2 szines réznyomat.)

KOVÁCS PÉTER

ÚJ MŰVÉSZET

2000/febr.

P – 9765

40.0.

rrefelé nem visz el útja? Én is örülnék,

írja, hogy a nyáron el akar jönni

inkról.

Szeretettel köszönti

Fülep Lajos

KOVÁCS PÉTER

ÚJ MŰVÉSZET

2000/május

P-9765

11.0.

ayesebgetni a tőke tulkapásait és
tőkére van szükségünk. Tehát az
ayulni akar s nem tudja, hogy a
a személytelen tőke pedig...A sze-
könnyü adolgokat keresztülvinni,
apparátusnak is megvan a maga kö-
zmusa és a reformerek d a c á r a
ok, amikor itt az idejük. - Lefagyott
na reggel örömmel látom, hogy ki-
és nem is igen lesz az idén, de
. -

yan könyve, mint Földessynek, bizony
erre. Én szivesen csinálnám, talán
ki terjessze. Most egyre folyóirat

Kovács Péter

Magyar iparművészet az
ezredforduló n 2003
92.1

KOVÁCS PÉTER

ÚJ MŰVÉSZET
2000/nov.

P - 9765

38.o.

nélkül, addig emennél a szerkezet mag

meg s az anyaggal szuverénül bánik me

az előbbi kívülről épült." (=Magyar r

5. Végülis nem FL eskette Gál Istvánt é

KOVÁCS PÉTER

ÚJ MŰVÉSZET

2000/dec.

P-9765

34.o.

int FL előbb csak Molnár Antal levelei-

, magukat a leveleket csak utóbb küldte

ént, hogy Kiss Géza a Magyar Tudományos

dalgyűjtéséhez.

mazó füzetekre utal.

zegény ember" értelemben használták.

KOVÁCS PÉTER

P. SZŰCS J.: EGY PARRIKA-
KOŽLORÚ DICSÉRETE

NÉPSZABADSÁG
2001 III. 17

megállapodásra nem vezetett, illető-
ok még nem fejeztettek be, kész ered-
molhatni.

n még működik a kormányzó helyettese,
ajjon a kormány szükségesnek tartja-e,
itt más hivatalos közeg is diszponál-
em arra, hogy a kormányzóhelyettes
isztviselőtől minden tőlem független
Zavarok támadtak ugyanis többek közt
es úr a rendelkezésére álló, de kife-
1,280.000 koronából a Consiglio Na-
azgatósággal egyidejűleg is folyósított
esek állítólag két oldalról is felvették
ch, az új pénzügyigazgató, kijelentette

Oriási lelkesedés Németországban a vasárnapi népszavazás közel száz százalékos győzelme miatt

Bécs, április 11

Vasárnap szavazott Ausztria népe és majdnem teljes egyhanguasággal kimondotta, hogy Németországhoz akar csatlakozni. Ugyancsak vasárnap volt a német birodalmi képviselőválasztás is. A választók teljes számban elfogadták az eléjük terjesztett képviselői névsort.

Ötvenhatmillió ember szavazott le a megnagyobbodott német birodalomból, ezek közül alig félmillió nem helyeselte a szavazócédulákon szereplő névsort, illetve a csatlakozást jelentő igen szót.

Az új nagynémet birodalom születésnapján komor, borus időjárás fogadta a korán kelő Bécs lakosságát. Ifjúsági csoportok zeneszó mellett járták végig a horogkeresztes lobogókkal feldíszített várost és üdvözölték a választási helyiség felé igyekvőket. Az első szavazó kegyike *Innitzer* bécsi bíboros érsek volt, aki harsány *Heil Hitler!* szóval üdvözölte a szavazatszedő bizottságot és leadta nyitott lapon *„igen"* szavazatát.

Az osztrák katolikus papság általában nyílt szavazócédulával teljesítette néptársi kötelességét.

Leszavazott a volt szociáldemokrata munkásság is, akiknek saját kérésükre külön szavazatszedő helyiséget és bizottságot jelöltek ki. Lelkes ünneplésben volt részük azoknak a külföldieknek, akik a rendelkezésükre bocsátott különvonatokon csak azért mentek haza Ausztriába, hogy szavazhassanak.

A szavazás országszerte példás rendben folyt le, rendzavarásra sehol sem került sor.

és az óriási számban felvonult rendészeti közegeknek sehol sem akadt dolguk.

Az ausztriai választási eredmény a következő:

Szavazásra jogosultak száma	**4,300.177**
a leadott szavzatok száma	**4,287.431**
ebből igennel szavazott	**4,270.517**
nemmel szavazott	**11.263**
érvénytelen	**5.651**

A német birodalomban a választási eredmény így alakult:

49,546.950 szavazójogult közül leszavazott 49,325.791, vagyis 99.55 százalék.

Ezek közül igennel szavazott 48,799.269, vagyis a szavazójogultak 99.08 százaléka, nemmel szavazott 452.180, vagyis a jogosultak 0.92 százaléka, érvénytlen volt 75.342 szavazat.

Anagynémet birodalmi gyülési választások eredményeképpen a képviselők száma 813 lesz.

Hitler kancellár vasárnap éjszaka, mikor Bürckel körzetvezető jelentését a szavazás eredményéről megkapta, rövid beszédet mondott, amelyben kiemelte, hogy

bár sokat remélt a szavazás eredményétől, az mégis minden várakozását felülmulta.

Szavait így végezte:

— Ez az én életemnek legbüszkébb órája. Nem tehetek mást, minthogy az egész német népnek, mindenekelőtt az én saját hűséges szülőföldemnek legbenső szívemből köszönetet mondjak.

Ausztria német tartománynak Hitler Adolf iránt kifejezésre jutott óriási többségű hűségmegnyilvánulása Bécsben lelkes örömujjongásokra adott alkalmat.

Bécs lakossága éjfélkor lelkes csoportokban vonult fel a Belváros utcáin.

Berlinben a Wilhelmsplatzon még éjfélkor is óriási embertömeg várakozott. Miután *Bürckel* körzetvezető jelentése megérkezett Bécsből az osztrák népszavazás eredményével és Hitler vezér és kancellár befejezte beszédét, a tömeg rázendített a nemzeti dalokra, majd *harsány kiáltásokkal újból Hitlert hívta.* A kancellár *Hess* Rudolf és dr *Göbbels* kíséretében éjfél előtt néhány perccel ismét *megjelent az erkélyen és üdvözölte a lelkesen tüntető embertömeget.*

keresztelő! keresztelő!

Ahol kisgyerek van a háznál: ott. **Franck**kávépótlékkal zamatosított **Kneipp**-malátakávénak is kell lennie. Ez az olcsó és táperődús ital erősíti a csöppség szervezetét, fokozza az étvágyat: kellemes ízét minden gyerek szívből szereti!...

Nagy károkat okozott az éjszakai fagy a gyümölcsösökben

Vasárnapról hétfőre virradó éjszaka majdnem országszerte fagypont alá süllyedt a hőmérő. A korai fagy a gyümölcsösökben máris észlelhető károkat okozott.

Kecskeméten hét fok volt a fagy, amelyet legerősebben a virágzó szilvafák szenvedtek meg. Jánoshalmán a fagyot havazás előzte meg s az elolvadt hó ráfagyott a gyümölcsfák virágaira és hajtásaira. Felsődunántúlon nemcsak a gyümölcsösökben, hanem a szőlőkben is észlelhető már a fagykár. Győrrétfalun füstöléssel védekeztek a fagy ellen. Pécsett és környékén ugyancsak komoly károkat okozott a késői fagy.

Agyontaposták 30 gyermeket a vaklárma miatt

Rio de Janeiro, április 11.

Sao Paulo egyik filmszínházában vaklárma következtében hatalmas szerencsétlenség történt. Az egyik néző, előadás közben minden ok nélkül tüzet kiáltott. Mindenki a kijáratokhoz rohant és fejvesztetten igyekezett menekülni. A rémült dulakodásban harminc gyermeket halálra taposták. A sebesültek száma a százat is meghaladja.

Kedden délután mutatkozik be a francia parlamentben Daladier uj kormánya

Párizs, április 11.

Vasárnap délután megalakult az új francia kormány *Daladier* elnöksége alatt.

Az új kormány megalakulása végetvetett a népfrontra alapított államvezetésnek,

de nem hozta meg azoknak a törekvéseknek a sikerét, amelyek arra irányultak, hogy nemzeti összefogás alapján úgynevezett közjóléti kormány vegye át a francia államügyeket.

Az új kormány tagjai, akik között *Chautemps, Bonnet, Sarraut, Reynaud* neveivel találkozunk, főképen a mérsékelt baloldali radikálispártból került ki, de képviselve van benne a jobb-közép is.

A szocialisták nem voltak hajlandók résztvenni az új kormányban.

Az új kormány kedden délután négy órakor mutatkozik be a parlamentben.

Kedden délelőtt tizenegy órakor miniszertanács lesz, kora délután pedig — a törvényhozás két házának ülését megelőzően — államtanácsot tartanak.

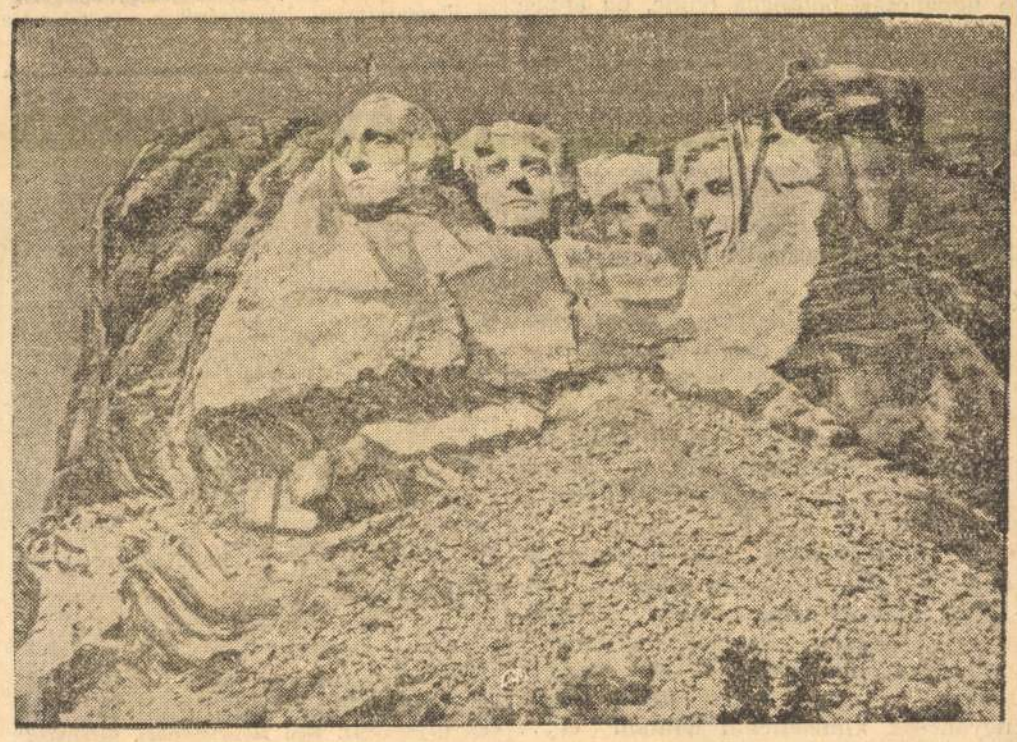

Közel áll a befejezéshez az a hatalmas szobor, amely Dél-Dakota egyik sziklájából készül. Az amerikai történelem három nagy alakjának: Jefferssonnak, Lincolnnak és Washingtonnak fejét faragták ki a sziklákból.

Zsidókérdés a főváros közigazgatási bizottsága előtt

A főváros közigazgatási bizottságának hétfői ülésén Petrovász Gyula sürgette, hogy a közszállítási szabályzatot dolgozzák át és biztosítsák azt, hogy a keresztény iparosok 80 százalékban részesülhessenek közszállításokban. Több felszólalás után Peyer Károly hangsúlyozta, hogy a zsidókérdés feszegetésével csupán a mélységes szociális bajokról akarják elterelni a figyelmet.

Kijelentette, hogy *a kartelekkel és az árdrágítókkal szemben kell erélyesen eljárni,* ne mpedig a kisfizetésű zsidó tisztviselőkkel szemben.

Lamotte Károly helyettes polgármester válaszában kijelentette, hogy a közszállítások odaítélése tekintetében igyekeznek olyan megoldást találni, amely mindenképpen kielégít.

Párizsban készül Apponyi Geraldine menyasszonyi ruhája

Zogu albán király nővérei londoni tartózkodásuk során közölték a sajtó képviselőivel, hogy Chanel, a híres párizsi divatcég, már majdnem elkészítette Apponyi Geraldine grófnő menyasszonyi ruháit.

A hófehér szaténselyemruhát rajnai kristályokkal, gyöngyökkel és ezüstszálakkal hímezik, a 3 és félméter hosszú uszályt selyemhímzés díszíti. A nyolc nyoszolyóleány tülldíszítésű laméruhát és ezüst lamébolerókat fog viselni.

Két úriasszony méregdrámája. Tatrangi Kovács Sámuel festőművész 48 éves felesége a Dalmady Győző-utca 9. számú házban levő lakásán ópiummal megmérgezte magát. Azért akart meghalni, mert súlyos anyagi válságba jutottak. — Prósz Kálmánné 50 éves magánzónő egy Rákóczi-úti penzióban mérgezte meg magát. Tettét valószínűleg nagyfokú idegessége miatt követte el. Állapota igen súlyos. Mindkét öngyilkos asszonyt a Rókus-kórházba szállították.

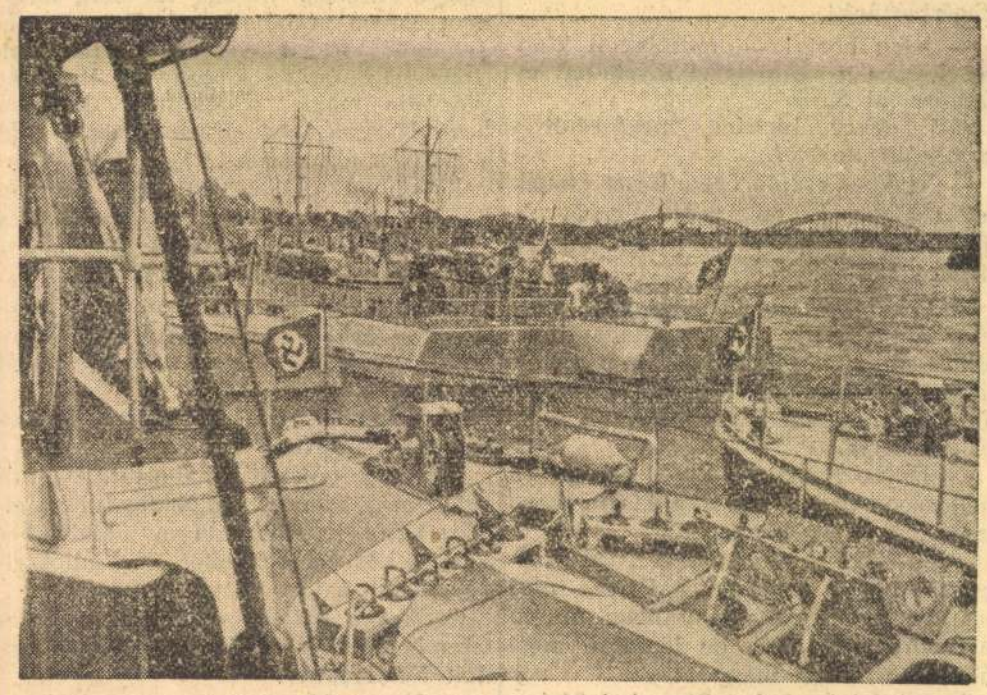

A Rajna flotillája zászlódíszben ünnepli április 10-ét.

Horthy kormányzót és a miniszterelnököt ünneplik országszerte

Szombathelyről jelentik: Vas vármegye törvényhatóságának kisgyülése vitéz *Szücs* István főispán elnöklésével hétfőn délelőtt tartotta rendes havi ülését. Az ülésen *Jánosy* Gábor volt országgyülési képviselő inditványára

egyhangú lelkesedéssel elhatározták, hogy a kormányzót április 3-i történelmi jelentőségű rádiószózatáért a miniszterelnökség útján rendíthetetlen szeretetükről biztosítják és alattvalói hódolattal üdvözlik.

Egyhangúlag elhatározta a kisgyülés azt is, hogy *Darányi* Kálmán miniszterelnököt és kormányát a legutóbb történt kinevezések alkalmából táviratban üdvözli és támogatásáról biztosítja.

Az Igazságügyi Tisztviselők Országos Egyesületének közgyülése *Darányi* Kálmán miniszterelnököt táviratilag üdvözölte.

A Fővárosi Alkalmazottak Nemzeti Szövetsége évi rendes közgyülése alkalmával táviratilag ülvözölte *Darányi* Kálmán miniszterelnököt.

Mussong Rezső m. kir. postamester, a Postamesterek és Postamesteri Alkalmazottak Országos Önsegélyző és Nyugdíjegyesületének elnöke, az egyesület rendes közgyülése alkalmából a közgyülés egyhangú lelkes határozata folytán táviratilag üdvözölte Darányi Kálmán miniszterelnököt.

Jelentés a legutóbbi földrengésről. Az ezév március 27-én 12 óra 23 és fél másodperckor a Bilo-hegységben kipattant földrengés Jugoszlávián és Stájerországon kívül hazánk területén is, mégpedig csaknem az egész Dunántúlon érezhető volt. A Budapesti Földrengési Obszervatóriumhoz eddig beérkezett jelentések szerint a rengés a Rédics—Nagykanizsa—Somogyszob—Somogyapáti—Barcs által határolt déli országrészen jelentéktelen épületkárokat is okozott. A megrázott terület hazai határai Sopron—Győr—Bicske—Budapest—Baja—Mohács. A Budapesti Földrengési Obszervatórium ezúton mond köszönetet mindazoknak, akik tapasztalataikról jelentést küldtek.

Előfizetőinkhez!

Vidéki előfizetőink lappéldányaihoz, amennyiben előfizetésük április 15-én lejár, ma befizetőlapot mellékelünk.

Kérjük t. Előfizetőinket, hogy a megújításért járó összeget mielőbb adják fel, nehogy a lap küldésében fennakadás legyen.

„Népbolondítók korszakában élünk"

Egerből jelentik: Egerben a Független Kisgazdapárt szervező gyülést tartott. *Milassin* Kornél nyugalmazott ezredes, vármegyei pártigazgató nyitotta meg az ülést. Beszédében azt fejtegette, hogy *fergeteg vonul keresztül az egész világon* és ebben

a fergetegben egyedül áll a magyar nemzet. Szomorú, hogy kilencmillió magyarból hárommilliónak nincs kenyere.

Míg beszélt, a közönség soraiban kisebb nyilascsoport zajongani kezdett, ezt azonban elnyomta a hatalmas tömeg éljenzése és tüntető tapsa.

Nagy Ferenc országos főtitkár mondott ezután beszédet.

— *Az alkotmányt nekünk kell szociális tartalommal megtölteni* — mondotta beszédében —, *hogy minden viharban megtartsuk ezt az országot.*

Czirják Antal országgyülési képviselő, a gyülés következő szónoka kijelentette, hogy

hangos kiabálással nem lehet megmenteni a nemzetet. Ma népbolondítók korszakában élünk és ezeknek az a céljuk, hogy megbontsák sorainkat és így megsüssék a maguk kis pecsenyéjét.

Majd *Soltész* János országgyülési képviselő szólalt fel.

— *Ez a párt a faluból meríti erejét és meg fogja akadályozni, hogy Magyarországon a rendet felborítsák* — mondotta.

Az új népvezérek, a 40.000 holdas grófok, akiknek zsidó bérlőjük és zsidó ügyvédjük van és a másik leghangosabb jobboldali, akinek zsidó az anyja, hirdetik az új jelszavakat, az új áramlatot, ezek mondják, hogy gátszakadás van.

A nagygyülést még többször igyekeztek megzavarni a nyilasok, ez a szándékuk azonban nem sikerült, mert a közönség a szónok lelkes éljenzésével a rendzavarók hangját elnyomta.

Borzalmas vérfürdő a katalóniai harcok során

Salamanca, április 11.

A nemzeti főhadiszállás hivatalos hadijelentése:

Az önkéntesek osztagai megszállták a Castellon-tartományban lévő Vallivona-hegységet.

Az északkatalóniai szaakszon, a trempi duzzasztógátaktól keletre hat községet szálltak meg a nemzetiek,

akik elfoglalták a Corneli-hegységet és még négy más fontos állást kerítettek kezükbe. A Balaguer közelében folyó harcok során a nemzetiek a Segre-folyó egyik hídfőjét elfoglalták, háromszáz ellenséges katonát elfogtak és nagymennyiségű hadianyagot zsákmányoltak. Az estramadurai harctéren Caceres szakaszán súlyos veresége szenvedett az ellenség. A déli hadsereg arcvonalán a Ducados-hegységben 128 halottat vesztettek az ellenséges csapatok. Nemzeti repülők bombázták Valencia és Burriana kikötőjét, ahol két hajót erősen megrongáltak.

A főhadiszállás harctéri tudósítójának közlése szerint

az ellenséges csapatok az estramadurai harctéren meglepetésszerű éjjeli támadással ideiglenesen birtokukba kerítették Carrascalejo községet, ahol valóságos vérfürdőt rendeztek a lakosság soraiban.

A nemzetiek védőserege a templomba vonult vissza és elsáncolta magát. Közben a diadalittas ellenséges katonák egymás után gyilkolták le a férfiakat, asszonyokat és gyermekeket. San Salvador községben, mely vasárnap került a nemzetiek birtokába, ugyancsak igen sok megcsonkított holttestet találtak.

Az iparügyi miniszter táviratilag hivta meg az ország kétszázezer iparosát és kereskedőjét a Nemzetközi Vásárra

Alig két hét választ el a Budapesti Nemzetközi Vásár ünnepélyes megnyitásától. Éppen ezért ma már óriási lendületben folyik a Budapesti Nemzetközi Vásár városligeti területén a munka. A vásár területén dolgozó munkások száma most már úgyszólván óránként növekedni fog annál is inkább, hogy a közbeeső húsvéti ünnepek miatti munkaszünettel kapcsolatos időveszteséget is behozzák.

De nemcsak a kiállítók körében folyik lendületes munka az idei Nemzetközi Vásár felépítése és létrehozása tekintetében, hanem lendületes és mélyenszántó propaganda folyik a különböző magyar gazdasági érdekképviseletek részéről a Budapesti Nemzetközi Vásár minél nagyobb számban való meglátogatása érdekében is. Igaz, hogy különböző okok miatt *az idei tavaszi szezón eddig általában nehezebben indult és éppen ezért mindenki nagy örömmel és bizakodással várja a Budapesti Nemzetközi Vásár április 29-i ünnepélyes megnyitását,* amelytől a tavaszi gazdasági és üzleti forgalomnak hirtelen fellendülését remélik.

A magyar kormány is a legnagyobb súlyt helyezi a Nemzetközi Vásár minden tekintetben való nagy sikerére. A vásár vezetősége állandó jelentésben tájékoztatja az iparügyi és kereskedelemügyi minisztériumot a Nemzetközi Vásár napról-napra erőteljesebb formában való kibontakozásáról. *Bornemisza Géza iparügyi miniszter megbízásából vitéz Petneházy Antal iparügyi államtitkár távirati körrendeletet adott ki a vidéki kereskedelmi és iparkamarákon kívül az ország 300 ipartestületéhez is,* amelyben a magyar ipar egyetemének ezt a 300 szervezeti gócpontját felhívja arra, hogy országos propagandát indítsanak a Budapesti Nemzetközi Vásár minél nagyobb számban való meglátogatása érdekében.

Az iparügyi miniszter által a Budapesti Nemzetközi Vásár látogatottsága érdekében elindított ez a hatalmas propaganda máris érezteti hatását, mert a vásár irodájából tömegesen folyik a nagymérvű utazási kedvezményeket biztosító vásárigazolvány kiigénylése és kihelyezése, úgyhogy az eddigi előjelekből ítélve az idei Budapesti Nemzetközi Vásár nemcsak méreteiben, hanem látogatottságában és idegenforgalmi jelentőségében is rekordot fog jelenteni.

Sári dolgozni jár

A Kis Ujság regénye ◂▸ Irta Kertész Mihály

(64)

A nagy leleplezés

— Soha semmit nem kívántam még komolyabban, — sietett kijelenteni Berkes István, mert már alig egy-két lépésre volt a Földes-házaspár.

— És azt is kívánja, hogy soha többé vissza ne jöjjek? — kérdezte Sári, hogy húzza az időt.

— Igen, igen, csak távozzék már, az Istenért! — sürgette az elnökigazgató.

— Jól meggondolta, mit követel?

— Ne kínozzon, kisasszony! Hiszen már itt is vannak a háta mögött!

— Halló! — kiáltott feléjük ebben a pillanatban Földes vezérigazgató úr. — Megérkeztünk!

— Isten hozta! — mosolygott kínosan Berkes s tekintetével igyekezett elparancsolni Sárit.

Sári ekkor hirtelen megfordult s szembeállt apjával.

— Nini, — csapta össze kezét csodálkozva Földes is, meg a felesége is. — Hát önök már össze is ismerkedtek a kislányunkkal?!

Berkes István meglepetésében hirtelen leült, Sándor pedig csaknem elvágódott a parketten. Csak a legutolsó pillanatban kapaszkodott meg az asztalba, úgy meredt üvegeskedő tekintettel a leányra.

— Ho-ho-gyan?!... — hebegte a méltóságos úr. — A... a kisasszony... az ön... az önök leánya?!...

— Hát ezt nem is tudták? — nevetett fel Földes jóízűen. — Persze, még nem volt idejük alaposabban megismerkedniök... No, de legalább most már könnyebben megy...

Berkes István hol a fiára, hol Sárira, hol meg a szülőkre ugratta pillantásait, de csak hápogott s egyetlen értelmes szó nem tudott kijönni ajkán.

Sándor is falfehéren állott egyhelyben s olyan bambán bámult maga elé, mintha egyik pillanatról a másikra elvesztette volna emlékező tehetségét.

Földes vezérigazgató úr meg a felesége (született Parraghy-lány) sehogysem értették a hirtelen beállott zavar okát.

— De hát mi történt tulajdonképpen? — kérdezte végül is Sári apja.

A kérdés egyszerre magához térítette Sándort s megértette, hogy most következik a reá nézve rettenetes kínos kimagyarázkodás. Nem, ezt nem bírta, nem akarta végighallgatni. Ez elől menekülnie kell... De hová? Hogyan? Hogy feltünést ne keltsen?... Roppant szégyelte magát s őszintén kívánta, hogy bárcsak megnyílnék alatta a föld s hirtelen elnyelné...

Ebben a pillanatban egy nagyon finom, halk angol-valcerbe kezdett a jazz-band a bárhelyiséggel szomszédos kis táncteremben. Sándor örömmel ragadta meg a kedvező alkalmat s meghajtva magát a teljes elégtétellel, huncutul mosolygó leány előtt, karját nyujtotta:

— Szabadna erre a táncra, kedves Sárika? — kérte.

Sári egy pillanatig habozott. De mivel ő sem akarta végighallgatni az elkövetkezőket, elfogadta a fiatalember karját, követte a táncterembe, ahol elkeveredtek a táncoló párok között...

Amikor a fiatalok eltüntek a táncterembe, Berkes István haját tépve fordult Földesékhez.

— Na — lihegte — ezt alaposan megcsináltuk!

— Magyarázza már meg, méltóságos uram — meredt rá értelmetlenül az Egyesült Acélművek vezérigazgatója — mi történt tulajdonképpen?

Az elnökigazgató azonban hosszú percekig nem tudta, hogyan kezdjen a magyarázatba. Végül mégis összeszedte magát s nagyot sóhajtva szólt:

— Emlékszik még, mit beszélgettünk délelőtt a gyerekeinkről?

— Minden szóra! Sőt négyszem között elmeséltem a feleségemnek is.

— Igen, igen — erősítette meg az asszony. — Most már én is tudom, miről van szó s el sem mondhatom, mily boldoggá tett az a terv, amiről a férjem beszélt... Mert hiszen alig élek, amióta a lányom belehabarodott egy kis hivatalnokba... Minden reményem tehát ebben az ismerkedésben van... Ettől várom, hogy a lányom kijózanodik... S ugyancsak boldoggá tenne, ha éppen az én lányomnak sikerülne az ön apai szívének fájdalmát is meggyógyítani... Értesültem ugyanis az uramtól, hogy önöknél hasonló bajok adták elő magukat... azaz, hogy a kedves fiát valami gépírókisasszony kerítette a hálójába... Hiszem azonban, hogy e véletlen találkozás kigyógyítja a fiatalokat romantikus hóbortjukból és ... és összemelegednek...

— De én nem hiszem — aggályoskodott Berkes István nehéz sóhajjal.

— Ugyan! — álmélkodtak egyszerre Sári szülei.

— Miért e kishitüség? — tudakolta Földes vezérigazgató úr. — Hiszen délelőtt még egész más volt méltóságod hangulata...

— Azóta azonban sok minden történt... Hogy egyebet ne említsek, néhány másodperccel ezelőtt kiderült, hogy az a gépírókisasszony, aki mellől erőszakkal szakítottam el a fiamat s akivel, a fiam megmentése végett, ugyancsak kíméletlenül bántam el... az a gépíróleány nem más...

Következik:

Parraghy-vér...

A KIS UJSÁG mellékletei:

Kedd
Tüzharcos • Hadifogoly

Csütörtök:
Tanácsadó • Faluposta

Péntek:
Rádiómüsor

Szombat:
Mátyás Diák

Vasárnap:
Képes Családi Lapok

A RÁDIÓ MÜSORA

KEDDEN, ÁPRILIS 12-ÉN

(BUDAPEST I. 549.5 m.) 6.45: Torna. Utána hanglemezek. Kb. **7.20:** Ébrend, közlemények. **10:** Hírek. **10.20:** A török szultánok egykori palotájában. Hunyady Béláné előadása. **10.45:** Kesztyű, táska, cipő. **11.10:** Nemzetközi vízjelzőszolgálat. **12:** Déli harangszó az Egyetemi templomból. Időjárásjelentés. **12.05:** Teofana Kalcseva Daneva zongorázik a magyar-bolgár művészcsere keretében. **12.45:** Hírek. **1:** Suki Tóni és cigányzenekara. Közben kb. **1.20:** Pontos időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. **2.35:** Hírek. **2.50:** A rádió műsorának ismertetése. **3:** Árfolyamhírek, piaci árak, élelmiszerárak. **4.10:** Asszonyok tanácsadója. **4.45:** Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek. **5:** Jó munka szép környezetben. (Egy német példa.) Melocco János dr. előadása. **5.25:** Hanglemezek. Közben **6:** 1. Éva fia. 2. Attak. Illés Endre két elbeszélése. **7.05:** Bornemisza Géza m. kir. kereskedelem- és iparügyi miniszter előadása a Budapesti Nemzetközi Vásárról. **7.20:** Az Operaház előadásának ismertetése. **7.30:** Az Operaház előadásának közvetítése. Pataky Kálmán tiszteleti tag felléptével. „Himfy. (Először.) Opera négy felvonásban. Zenéjét szerzette Poldini Ede. Szövegét Bodrogh Pál „Kisfaludy" c. színjátékából irta Mohácsi Jenő. Az első felvonás után hírek. A második felvonás után hírek. A harmadik felvonás után időjárásjelentés. Az előadás után kb. **11:** Közvetítés a Pátria-kávéházból. Egressy Sándor és Dénes József cigányzenekara muzsikál. **0.5:** Hírek külföldi magyarok számára.

(BUDAPEST II. 834.5 m.) 6.05: Paul Tibor klarinétozik. **6.30:** A földmüvelésügyi minisztérium mezőgazdasági félórája. **7.05:** A rádió szalonzenekara. **8.20:** Hírek. **8.45:** Hanglemezek. **9.50:** Időjárásjelentés, úgetőversenyeredmények.

A MAGYAR HÉTFŐ a Kis Ujság testvérlapja. Olvassa!

Kovács Sámuel

Az Iparművészeti Iskola a kelenföldi jégpálya plakátjára pályázatot hirdetett.

A jury a 200 koronás első díjat Kovács Sámuelnek, a második díjat Falb Sándor és Grabetz Mátyás munkájának ítélte oda. Ezenkívül odaítéltek két egyenlő harmadik díjat. Egyiket Szendrői Dezső és Örkényi István, másikat Pintér Gyula munkájának.

Művészet 1908. 65. l.

nincs cédula

Kovács Sámuel

tatrangi

Portrait (Felesé-
gének arcképe?)

repr. -

Gyöngyösy 69. l.

neretlen mester.

századból.

egy díszes teremben jobbról,
on ülve van Mária Terézia ább-
yar főúr térdel, kiket a kezei-
l önt le, mondván: »DAS IST
WASSER.«. A hátlapon pedig
líszt, a melyek alatt az »*1743*«

cm. — Lelt. sz. 395. — Értéke
ajándéka 1888 augusztus 30-án

Kovács Sámuel

tatrangi festő

K

Glück Károly: Akt.

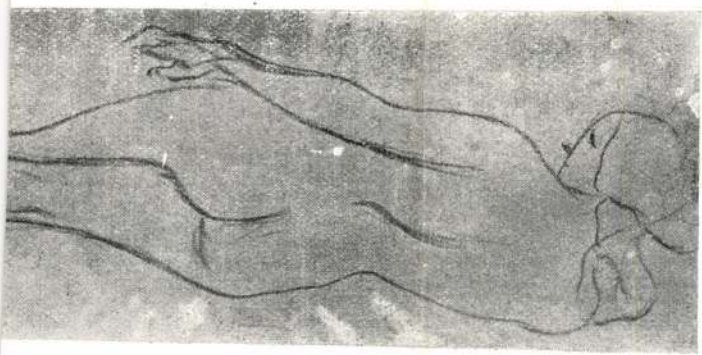

Kovács Sámuel: Csendélet.

Szönyegy 123. l

Művészi díj. - Iparmův Főiskola helenföldi jégpálya plakátpályázata Kovács Sámuel

Művészet VII. évf. 1908. 64-65. l.

16

ÖSERŐ

FŐSZERKESZTŐ

ISTÓK LÁSZLÓ

SZÉPIRODALMI, TÁRSADALMI, TUDOMÁNYOS, MŰVÉSZETI ÉS KÖZGAZDASÁGI FOLYÓIRAT

II. ÉVFOLYAM
2. SZÁM.

ÁRA:
60
FILLÉR

Kovács Sámuel, tatrang.

BRASS: Italico: KARNEVÁL A PIAZZETTÁN.
(Az olasz kiállításról.)

TITO Ettore: MADONNA.
(Az olasz kiállításról.)

Címképünk látképe, Carena Felice: NYÁRI DÉL a Műcsarnokban lévő olasz kiállításról.

Az „Őserő" címlapját tatrangi Kovács Sámuel tervezte Istók János munka c. szoborművének felhasználásával.

Kovács Sámuel

A budapesti közp. kir. járásbíróságtól.

P.II. 2870 / 10. szám.
19 41

A válaszban erre a számra kell hivatkozni.

Ezt az idézést a megjelenéskor fel kell mutatni.

Idézés szakértő részére.

dr. Pál Jenő felperes nek
Kovács Sámuel alperes ellen ingó kiadása és
jár. iránt indított perében a bíróság
szakértő meghallgatását rendelő számú végzése alapján felhívja a címzettet, hogy
19 41 évi november hó 20 napján délelőtt 12 órakor e bíróságnál
(Markó utca 25 házszám II emelet 264 ajtószám alatt)
szakértőként a túlsó lapon ismertetett törvényes következmények terhe alatt jelenjék meg.
A bíróság a szakértő meghallgatását abban a kérdésben rendelte el,

Budapest, 19 41 évi szeptember hó 20. napján.

dr. Horváthy István s.k. kir.jb.
A kiadmány hiteléül:
sh.tisztv.

Címzett: dr. Szentgyörgyi Gyula

G: Szentgyörgyi.

579. Idézés szakértő részére (Pp. 357. §).

A váci kir. orsz. fegyintézet könyvnyomdája.

Figyelmeztetés.

A bíróság részéről kinevezett szakértő e minőségben köteles eljárni, ha az illető szakmában véleményadásra állandóan alkalmazva van, vagy ha a szakmát, amelynek ismerete a kivánt véleményadáshoz szükséges, keresetképen gyakorolja (1911 : I. t.-c. 354. §.).

Ha a véleményadásra köteles szakértő kellő idézésre meg nem jelenik, vagy az eskütételt vagy a véleményadást ok előadása nélkül vagy az előadott ok jogerős elvesztése után megtagadja ugyszintén ha a véleményt megintés után a kellő időben elő nem terjeszti, a meghallgatást teljesitő bíróság illetőleg biró által kétszáz koronáig, ismétlés esetében pedig hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntethető s ezenfelül az okozott költségben elmarasztalandó.

E végzés ellen a szakértő egyfoku felfolyamodással élhet.

Katonai büntető bíróságnak alávetett személy megbüntetése végett felebbvaló hatósághoz kell fordulni (1911: I. t.-c. 357. §.).

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kovács Sándor

ÉLET ÉS IRODALOM

1964 MÁJ – 2.

1021

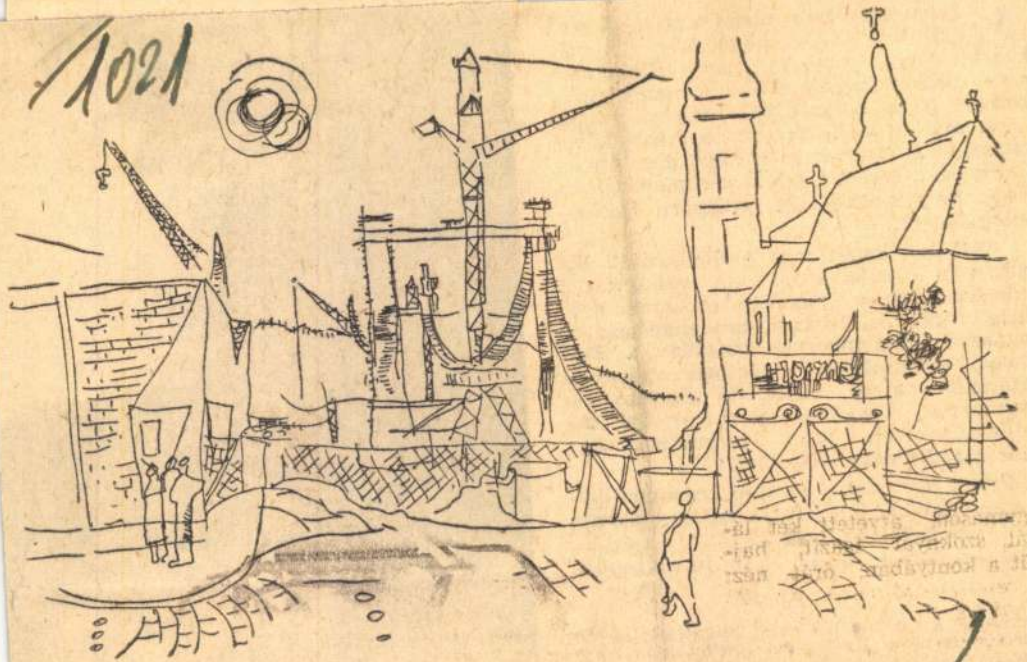

Kovács Sándor: Az Erzsébet-híd

A Nyikolajev-fiúk nem kaptak dicsérő oklevelet az iskolában. Meg van még a régi napló, ahol Andrijan Nyikolajev neve mellett négyesek és hármasok sorakoznak. Csak botanikából kapott mindig ötöst. Mai napig is megőrizte szenvedélyes szeretetét a virágok és a fák iránt. Annak idején ez a szeretet döntötte el pályaválasztását. Bátyjával együtt erdőipari technikumba ment.

1947-ben kapta meg a diplomáját. Ezt írták róla a jellemzésben: „A csebokszári-i erdőgazdaságban töltötte erdészeti gyakorlati évét. Jól képzett, kezdeményező és hozzáértő fiatalembernek mutatkozik. Feladatait becsületesen, lelkiismeretesen és határidőre hajtja végre. Jó szervező, fegyelmezett, közlékeny az emberekkel. Az erdőgazdaságban mint technikus, vagy mint segéd-erdész dolgozhat."

Miután egy évig a karéliai erdőkben dolgozott, behívták katonának. Az eget először mint légi lövész pillantotta meg. Az ég lenyűgözte, rabul ejtette őt. A repülőgépben

---

Részletek a Lenin-díjjal most kitüntetett szerző riportkönyvének a hazánkban tartózkodó Andrijan Nyikolajevről szóló fejezetéből. (A „Harmatos utakon" című riportkönyvet magyar nyelven a Magvető adja majd ki).

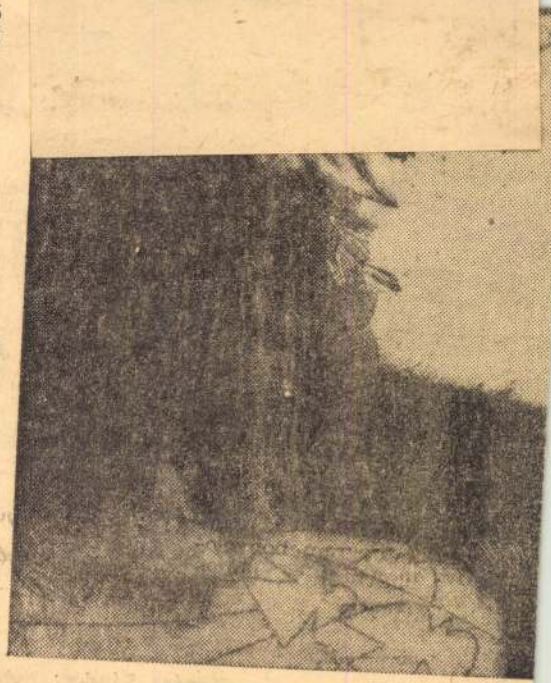

Hincz Gy

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

~~Kovács~~ Kovács Sándor

ZALAI HIRLAP

1964 FEB 2

1021

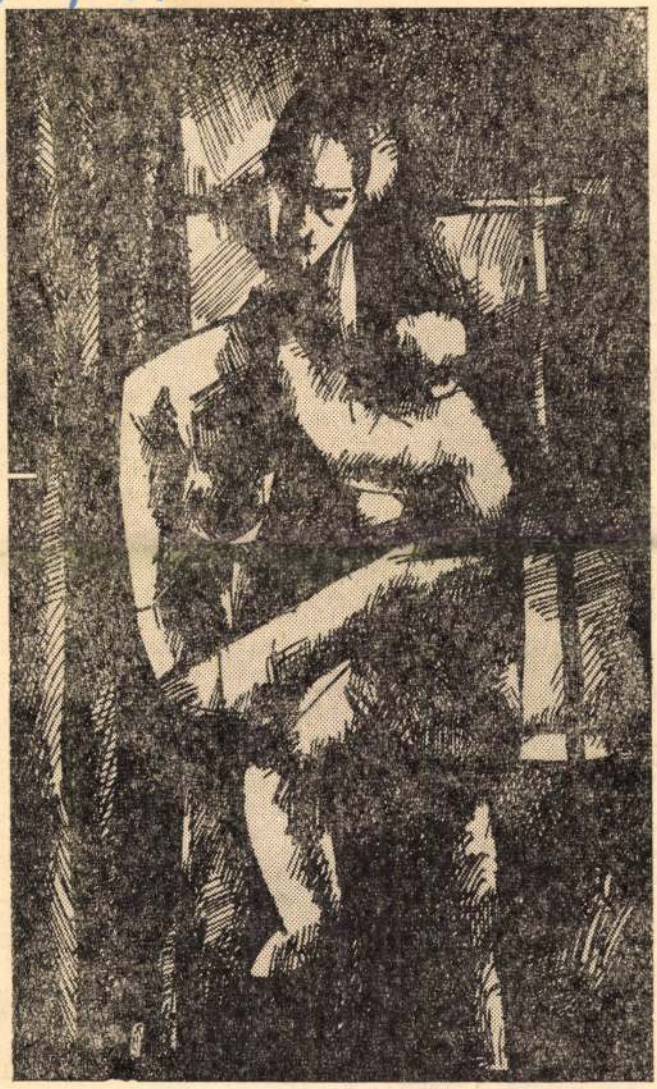

ANYA GYERMEKÉVEL
(Kovács Sándor rajza)

A tanév köze

Nemsokára hazaviszik a tanulók félévi munkájuk mérlegét, az ellenőrző könyvbe írt jegyeket. Ez — általános tapasztalatok szerint —, többnyire nem elégíti ki a szülőket. Érthető is, hiszen valamennyi szülő azt szeretné, ha a lehető legeredményesebb lenne gyermeke iskolai munkája. A szülők

alapvető magatartása mégis a tárgyilagosság kell, hogy legyen.

Ha eszerint mérlegelik a tényeket, sokkal könnyebb lesz a munka és örömöt keltőbb az eredmény.

A félévi osztályzatok egy helyzetet tárnak fel. Kérdés, mi a teendő, ha a feltárt helyzet eredménytelenségre utal? Az semmiképpen nem megoldás, ha emiatt a gyermeket bántalmazzák. Nem helyénvalók a különféle megtorlások. Őszintén kell szólanunk: az eredménytelenségben valamiképp a szülők is ludasok. Eleget foglalkoztak vajon a gyermekükkel? Számonkérték idejét, munkabeosztását? Megteremtették a kellő nyugalmat és a megfelelő környezetet a tanuláshoz? Több ilyen kérdést lehetne feltenni. A nem kielégítő bizonvítvány

sok esetben a szülők „bizonvítványa" is.

Nos, ha az eredménytelenség változtatásokat követel a tanulótól, változtatásokat követel a szülőktől is. Másként kell

anyakönyvbe az évvégi jobb érdemjegyek kerülje nek.

Kell-e a félévi bizonvítvár

Az élet minden területén mérik időnként a munka er ményét. A felmérés értéke és minősítés. Nem lehet kivé e törvény alól az iskolai mu ka sem. Nincs hát igazuk az nak a szülőknek, akik a fél értesítőt szükségtelennek ta ják.

A hivatásának élő pedagó azonban nemcsak hivatalos előírt értékelések útján tá koztatja a szülőket.

Arra törekszik, hogy a tanuló minden feleletéről tudjanak a szülők.

Az 1962—1963-as tanévben iskolareform némiképp mód sította az eredmények közlés Megszünt az első és harmad negyedévi ellenőrző értekezl s félévkor a tanulók olvan tesítőt kapnak, amelybe cs

A fogorvos tanácsa

Szoktassuk

A KISGYERMEK első fog közül először rendszerint k metszőfogacska jelenik meg alsó állkapcson, és másfél—k hónap elteltével négy újabb k vetkezik a felsőn. Egyéves ko ban már 6—8 foga van a gy

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

Kovács Sándor

1963 DEC 28

1021

Kovács Sándor: Műterem (lino)

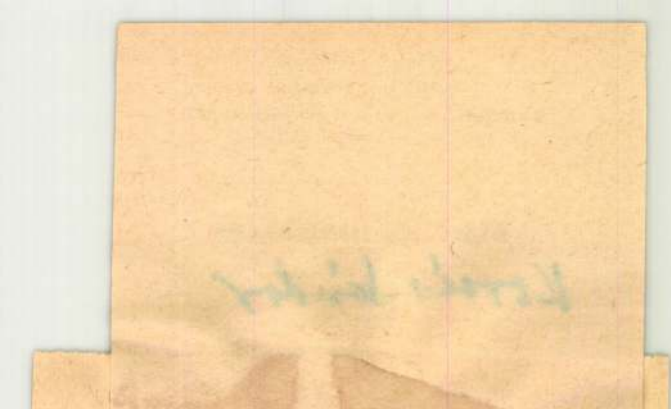

LVES

Ő ÉV MÉRLEGE

ık azonban, nemcsak a yílt változások érdekesek. Azok a rejtett áramok is, nelyek művészeink látkö- ének tágulásáról árulkod- ıak. Igy például a „Részeg eső" tehénlopási jelenete után Darvas József nem véletlenül írt kantátát „Steiner, az igazak ivadéka" címen Szervánszky Endre zenéjére, Barabás Tibor „Mélyek a gyökerek- je" sem véletlenül veszi tárgyát a paraszti sorsból.

Gazdagodó tematika jel- lemezte az esztendő irodal- mát.

Ennek természetesen nem szabad mindig örül- nünk. Bármily furcsa és megható például Karinthy Ferenc és Örkény István aszketikus irodalma, s a bennük lobogó szent düh a nemiség túlkapásai ellen, ugyanakkor, Németh Lász- ló szigorának olvadása sem könyvelhető el teljes ered- ménynek. Legújabb, „Har- madik Klári" című drámá- jában a nyíltszíni nászéj- szakák arról vallanak, hogy Németh történelmi pesszimizmusa vad hedo- nizmusban nyilatkozik meg.

Nem szabad azonban túlságosan sokat foglalkoz- nunk a már ismert, befu- tott frókkal. Az esztendőt épp az jellemezte, hogy ki- tolódott két irányban is a Bizonyos formai henyeség megfosztja teljes értékétől a költeményt. S egy olyan irodalomban, ahol Baranyi ezoterikus poézise, Váci és Garai szürrealista ihletése hat —, nem lehetünk elé- gedettek. Helyesen járt el tehát a kritika, mikor Do- bozy Imrét Joyce, Urbán Ernőt pedig Kafka eszkö- zeinek átvételével vádolta: ez ugyanannak a jelenség- nek megnyilatkozása volt, mely Veres Pétert, vala- mint Szabó Pált a francia Bekecs (sic!) Sámuel és a német Dürrenmátyás túl- zott népszerűsítéséért ítél- te el.

A fejlődés mérföldköveit jelezték az esztendő szokás- os díjai. A Kossuth Lajos díjat azok kapták, akiknek adták, a József Attila díjat ugyancsak. Nevük felsoro- lása felesleges —, a kiadók ismét megjelentették mű- veiket, tekintet nélkül arra, hogy elfogytak-é a ko- rábbi kiadások, vagy sem.

A kiadókat különben is dicséret illeti. A külföldi irodalom népszerűsítése te- rén a húszas évek újrafel- fedezésétől hatalmas utat tettek meg a harmincas évek irodalmáig: végre ke- zünkbe kerül a két világ- háború közötti nyugati iro- dalom.

Akárhová tekintünk te-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1964 MÁJ. 22

PESTMEGYEI HIRLAP

Kovács Sándor

— A dunakeszi Petőfi művelődési házban vasárnap nyílik meg Kovács Sándor gyűjteményes kiállítása.

[illegible]

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Kovács Sándor
ZALAI HIRLAP
1983 OKT - 6.
1021

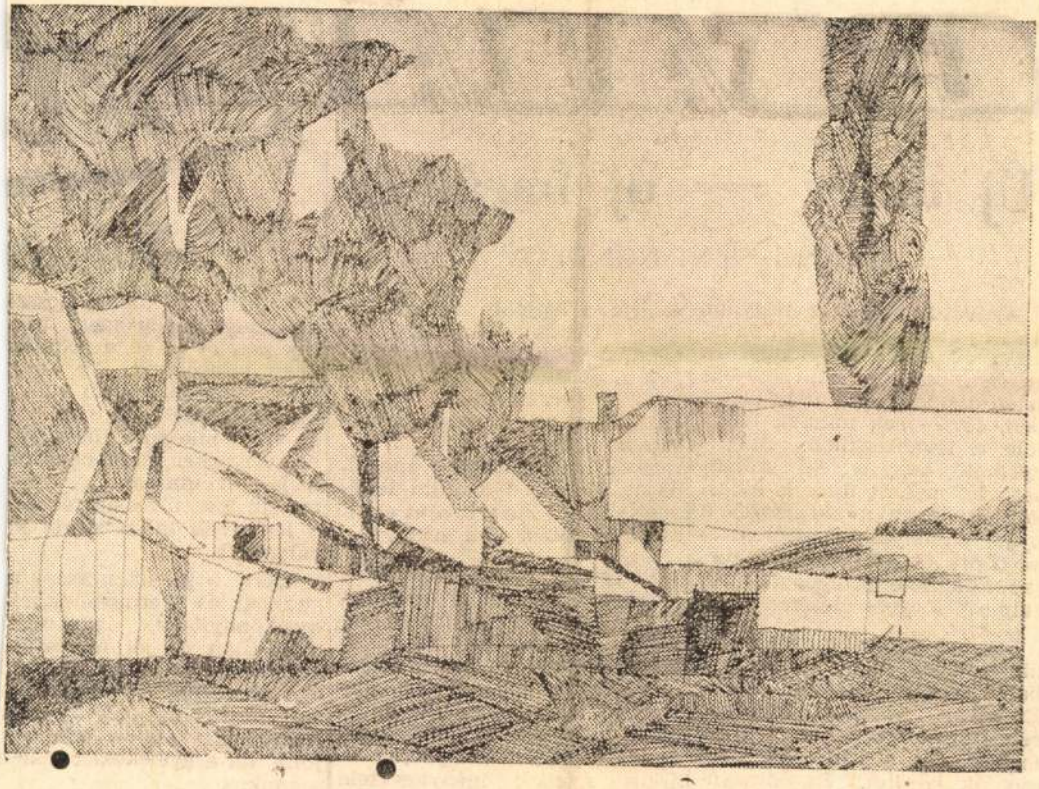

Rézkarc-terv

(Kovács Sándor rajza)

CSALÁD és

Új tanév — új barátság

— ÉS AMI NEM MINDEGY —

Akár kisebb, akár nagyobb a diák, elsős vagy felsős, az iskolai év kezdetén keresi a pajtást, barátot. Nem lényegtelen esemény ez a diák életében, sőt — sok minden függ tőle a továbbiakban. Megfigyelhető, hogy a régi rokonszenvek mellett újak is keletkeznek. Maga a barátkozás a nyári élmények kicserélésével kezdődik és fokozatosan kiterjed különféle problémák „bizalmas" megbeszélésére.

Sok minden előfordul a diák életében, olyasmi, amit a barát csak a baráttal közöl. Ezeket a titkokat, amelyek rendszerint ártatlanok, a gyermekek még a szülőkkel sem szokták közölni. Ez önmagában még nem rossz, *nem lehet kárhoztatni és nem szabad az „őszinteség hiányának" minősíteni.* Minden szülőnek meg kell értenie, hogy a gyermeké*találja a legjobb megoldásokat.* Néhány körülményre azonban figyelmeztet a pedagógus. Elsőnek talán arra, hogy a gyermekünket vizsgálóbíróként ne faggassuk, ne vizsgáztassuk, ne állítsuk váratlanul nekiszegezett megoldások elé. Az ilyesfajta fellépés sohasem jár a kívánt eredménnyel. Mást kell tenni.

Bátorítsuk fel, például gyermekünket arra, hogy barátját, vagy barátait hívja meg magához. *Teremtsünk lehetőséget arra, hogy odahaza, a családi körben, egy uzsonna, egy szerény kis vendéglátás keretében gyermekünk barátai bemutatkozhassanak.* Ilyenkor — árgus szemek igénybevétele nélkül — megfigyelhetjük az új barát vagy barátok jellemét, modorát, általános magatartását, mindazt, amit jó és

Utazás

Gyermekkel utazni hossz
útra nemcsak örömet, han
sok gondot is ad a szülőkn
vagy kísérőknek. Az autól
szón, vonaton, kocsin való
gyobb utazás igen szép le
de mindenképpen fárasztó
A gyermekek nem egyform
birják az utazást. Az eg
rosszul lesz, a másik túl élé
a legkisebb talán sírni k
valamiért.

Ezért, hogy az utazást n
gunknak és gyermekeinknek
megkönnyítsük, igyekezzü
nyugodtan és jól felkészült
indulni útnak. Készülődés k
ben ne verjük fel az egész h
zat, ne csináljunk pánik
Lehetőleg akkor csomag
junk, ha a gyermekek már a
szanak.

Ha valamelyik gyermek n
hezen viseli el az utazást, n
tétovázzunk, adjunk be ne
utazás előtt egy rosszullét e

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Kovács Sándor

ÉLET ÉS IRODALOM
1963 OKT 26

1021

Kovács Sándor: Ferenczy Károly

Napló

a stiliszta, s jó néhányunk
ekkora — lektor volt! Tar-
e, hogy ifjú lektoraink oku-
napvilágra hozzam nem
al írt lektori útmutatásait.
m az író egy-kettőre felis-
mert a kilátszó szándékot
n a lektorált írónak az ál-
gjobb képességeivel s azt
bírálata, hogy az egész mű-
megírnunk, ami — annak
k részleteiből kitetszően a
mindenáron való feladatvál-
ő adatok" használata miatt
erinte nem ez, hanem az a
rásaimban, amit kitalálok,
n van. Egy hosszú, vagy ti-
logás végére (pontosan, sor
ett kifogások voltak) ezt
zudjék asszonyom, hazud-
adon, hiszen ön igazán köl-

n mertem egészen elhinni ezt
ító megállapítást. Sohasem
szárnyalóan — hazudni. Csak
zponáltam, tipizálni próbál-
n. A valóság elemei! Tuda-
Ezt kiborítani, mindenestől,
ennyeszsákot, s „nem hazud-
— csak a regényírást mint
Joyce-nak sikerült, ama hí-
monológban. Aki rendezi a
arányait, aki szerkeszt, az
munkát végez, amiben nehéz
apítani, hogy hol is, milyen
zudja a — költői igazat.

lcsregényemnek például ha-
jót tett az idő. Nincs már
társam életben, aki ráismer-
„valódiságára". A többi ol-
ár nem általuk ismertnek
ől beszél. Ezeknek inkább
-egy figura, *mintha* ehhez,
nlítana. S bennük ez a kö-
ob" érzését keltheti. Kulcs-
ik regény az. Még a XVI.
ódó, most megjelent köny-
nek a kulcsát nem is vélik
egész ismerőseim. Ha erőt
a nézni nem szerető hajla-
vizsgálódom, még azt is le-
— a magam számára —
szereplő, Habsburg-párti vár-
mozdulatokkal jár-kel, ami-
nnak idején, — horribile dictu!
ulától láttam. Olyan arca van,
volt kulák ismerősömnek, aki-
olt a gúny-ragadmányneve, s
ságai olyanok, amik engem,
apósomékra emlékeztetnek,
n emlékeztetnek egyedül. Hol-
pitány története e pillanatban
n ki van nyomtatva, remélhe-

Krúdy Gyula jutal

A pám megkapta egyszer
szépirodalmi díjat. Tud
is, nem éppen tőle, mert őt r
ra bírni a díjról. Közönyös
kérdésre, és ez a legyintés e
vábbi szót.

Ezért akadtam meg a „Kr
mára készülő emlékezéseir
kapta a díjat, 1915-ben vagy
Történetek garmadával ke
ról, némelyiknek hitelessége
az apokrif írások is jellemző
misítvány néha pontosabb, h
csillogóbb a formálódó i
azonban nem lehet kétséges.

A székesfővárosi „Ferenc
si jubileumi alapítvány" díja
ján lehetett elnyerni, és a
tal összehívott zsüri hozta
1915. május 20-án kitűzték
irodalmi és szépirodalmi pál
elnyerése nagy megtiszteltet
járó kétezer korona nagy su

Krúdy Gyula is benyújtja
jon mit írhatott benne? Meg
hetsége egyetlen útravalója,
ronáért keményen megdolgo
hogy az írás életének érte
szenvedélye? Beleírta-e a sok
szívtelen nőt, bizonyára szósz
na, és Szindbádot, a mindig
dulót? Beleírta-e Fist, a vörö
festő legényt, ki Mária hívá
éjszakában, hogy kimentse a
fiút? A kisfiú nagy író lett,
elég nagy-e egy pályázat meg

Úgy látszik, nem elég, me
döntésről. A Pesti Naplóban
Lakatos László cikke, „A k
mon kéri a halogatást. A cikl
megelőző vitára, mely egysz
kellős közepébe ragad.

Tormay Cecil is pályázott
hozzá nem először. Adyv
társa volt 1909-ben, sőt má
ért célhoz. Tormay Cecil a na
zervatív hangot melléütés

Vers és han

*Vannak oly régi versek, m
nem is veszek,
csak rájuk gondolok, pontos e
s már könnyezek*
— írtam egyszer. Nemcsak a
megfigyelést is pontosan érze
sek, amelyek belénk ivódtak,
kal, fordulatukkal, még elmo

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ZALAI HÍRLAP

1964 MÁJ 10

1021

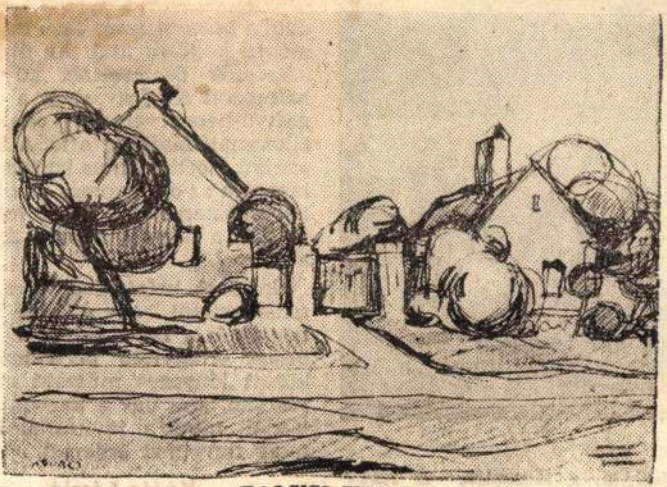

FALUSI UTCA

Kovács Sándor rajza

zállodája, a Rosszija. A nagy méter, magassága 11, északi rre hatezren lakhatnak.

gantyú mechanizmus kopási állapotára az olajnyomás alapján következtethetünk. (80 C fokos olajnál a normál nyomás 2—4 at.)

Érdemes befejezésül arra is emlékeztetni, hogy a Zetor Super 42 és a Zetor Super 50 típusok erőátviteli berendezése között lényeges műszaki eltérés van, ami úgy a karbantartásnál, mint a javításnál komoly figyelmet érdemel.

Kádár László,
okleveles gépészmérnök

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Hajdubiharmegyei Népujság

Kovács Sándor

1964 [illegible] 12

1021

„ÉPÜLŐ HID"

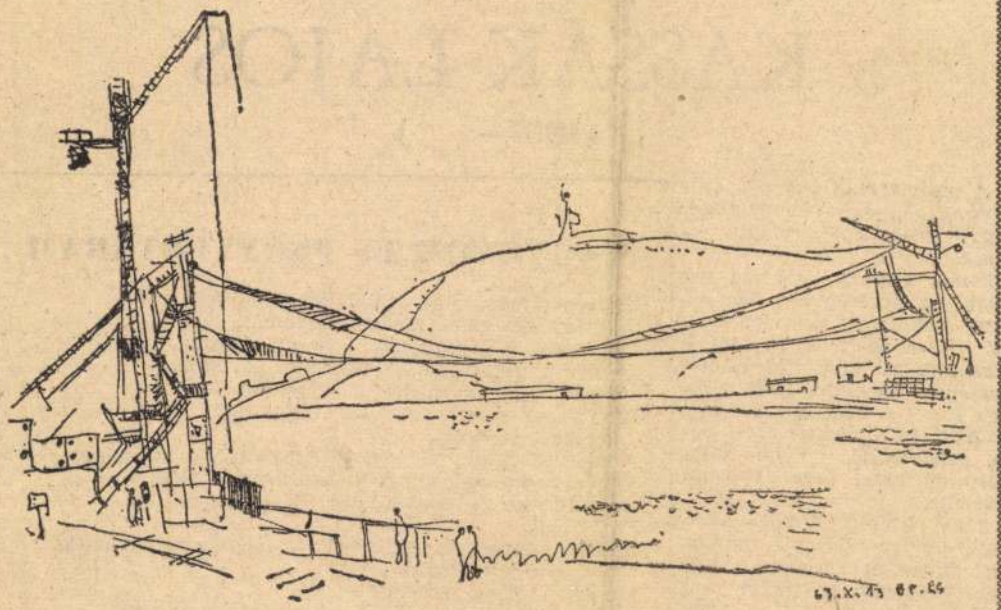

(Kovács Sándor rajza)

Élő magyar irodalom

KASSÁK LAJOS

(1887–)

A múlt század végén s századunk elején, irodalomban, művészetben egymás után jelentkeztek a „mélyből jött" alkotók. Gorkij nevezte így őket, magával együtt. Köztük, első soraikban van helye a mi Kassákunknak is. Hatalmas teremtő akarattal és képességgel megáldva indult, ötven évvel ezelőtt, s ma Európa-hírű költő, festő, szerkesztő, gondolkodó. Több mint harminc kötet vers és próza szerzője.

Első jelentkezésétől nemcsak időben hosszú, hanem kitérőkben és kanyarokban is bővelkedő utat járt meg. Mint lírikus — a század tízes éveiben — merőben új élményekkel jött. Tudatos nyerseséggel, szókimondással, darabos-

VAGYONOM ÉS FEGYVERTÁRAM

Kedves tárgyaim az asztal üveglapján.
Nagyon szegényes az összbenyomás.
Különböző világtájakról érkezett festéktubusok
barátaim küldték, akik feloldani kívánják
magányomat és megértik képeimet
melyek az egyszerűség és tisztaság
nyelvén beszélnek.
Néhány megfakult fénykép összekuszált múltamat idézik.
Fehér papírlapok szétfolyt vércseppek nyomaival.
A költő elvetélt magzatairól vallanak.
És levelek
levelek amiket nem válaszoltam meg s ezért állandóan
nyugtalanítanak.
Ecsetek, tollak, ceruzák
Ime az én vérrel be nem mocskolt fegyvereim.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Kovács Sándor

ÉLET ÉS IRODALOM

1964 MÁR 28

3. Ezt az egész népesedés ügyet a nacionalizmus szőrös keze piszkál-

1021

Kovács Sándor: Táj

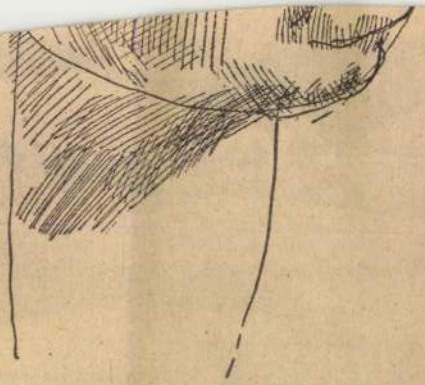

Pálfalvi János: Lányfej

Kínos történetek című kö
tetében egy kedves-gúnyo
történetnek. Véletlen, h
szen Capek szemlélete és v
lága nem rokonítható a Kel
lerével. A *Kínos történetek*
nem legizgalmasabb könyve:
nem hasonlítható a reme
kekhez.

Capek maga is érezhette,
mert egyik-másik témáját
később feldolgozta, immár
gazdagabban, teljesebben.
Itt kísérletezi ki újszerű el
beszéléseinek világnézetét és
módszerét. Gyakran bűn
ügyi tárgyúak a novellák. De
nem maga a bűntény izgat
ja, s az olvasó izgalmát sem
a nyomozás [illegible] v a gyilkos-

vészetéig, itt belesüpped az
elnyújtott dialógusokba, és a
töredezett cselekmény rész
letezésébe.

A **könyvkiadás** látszólagos szeszélye kapcsolja ösze ezeket a most megjelent regényeket és elbeszéléseket (valamennyit az *Európa* adta ki). A különböző korokból és különböző tájakról érkező, különböző értékű műveknek talán mégis van általános tanulságuk.

Réz Pál

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kovács Sándor

ÉLET ÉS IRODALOM

1964 JUL 18

1021

Kovács Sándor: Építők

rasztember
orvos a fel
megtagadta
a paragraf
jektív neh
kozva, val
a munkak
kok keret
értesítés
húzódik-e
ségtudata:
nyiünkkel
mert úgy
gainkat.
díjak, seg
a puszta
ami ne
emberség
nem vol
szurdum
kellett

De va
riasztób
tak leve

Egy
tór

haláláért sem az
elős, aki a segélyt
— természetesen
usok diktálta ob-
ézségekre hivat-
ban szűk ugyanis
ptelenségi járadé-
. De tárgyilagos
ögött vajon, ott
a főorvos felelős-
ő is, valameny-
együtt felelős,
ntéztük eddig dol-
gy a bérek, nyug-
lyek elosztásánál
gazság győzzön —
mindig azonos az
el. Az elhunyt
téesz-tag, s ad ab-
fogalmazva, ezért
ghalnia?
a sok levél között
is. A bántalmazot-
i.

éves nénit Ujfehér-
rettegésben tart 21

elküldte H-né kétségbeesett levelét, ott mintha csak ezt a három sort tudták volna elolvasni, s többek között így válaszoltak a Rádiónak: „A vizsgálat során megállapítást nyert, hogy H. J-né által leírtak nem felelnek meg a valóságnak. Augusztus 21-én az intézkedő rendőr a szükséges intézkedést megtette. Ennek következtében H-né ellen bűnvádi eljárás lefolytatását kezdeményeztük, hivatalos személy megsértése miatt. B. A. rendőralezredes." Igaz, a rendőrség minden papíron leszögezett kötelezettségének eleget tett, amikor utólag 200 forint pénzbüntetést rótt ki az anyját ütlegelő leányra és férjére, de a nemhivatalos emberség azt kívánná, hogy nem árat kellene szabni a szülőverésre, hanem igazából védelmet nyújtani a riadt kis öregecskéknek, bántalmazóik ellen. Ha nincs erre utasító

egy többismeretlenes egyenlet megoldását, mint a nevét. — Május elsején, hajnali négy órakor. Ünnepre készülődtünk. Tehettük, mert soha ennyi szenet még nem küldtünk terven felül a napra, mint ebben az esztendőben. Tanultunk az elmúlt évek példájából. Aztán mégis...

Visszaperegnek a képek. Ünneplőruhás emberek gyalog és tehergépkocsikon, sietnek a bányához. Fehér ingnyakakra fest maradandó foltot a vízcsövek rozsdája, sötétkék kabátok vállrészére kenődik fel a sárga agyag, tükörfényes cipőkre lehel zavaros ködöt a víz. Mert sietni kell, mert még átöltözni sincs idő. A keleti bányamezőben derékvastag

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Kovács Sándor

ZALAI HIRLAP

1983 AUG 4.

1021

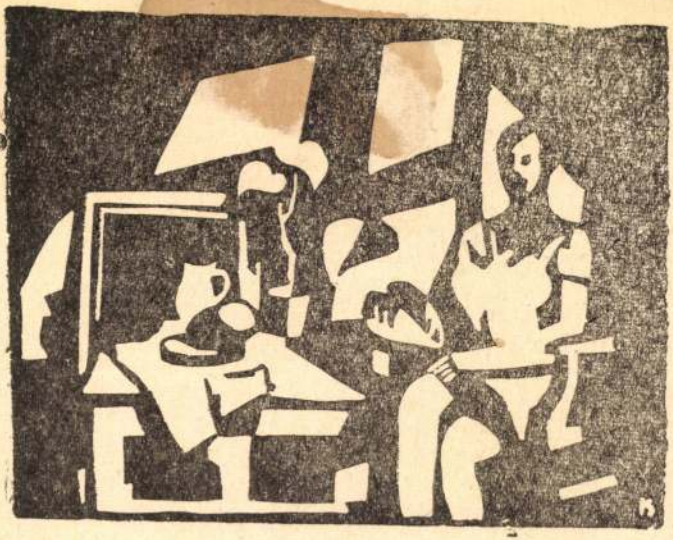

Csendélet
(Kovács Sándor linómetszete)

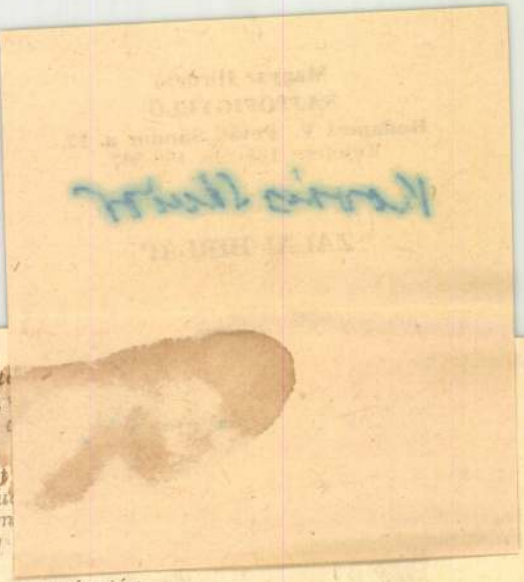

Bitófák

A bitófák
Róluk köt
Sóványak,
súlyosak

Tábori utak

Nyárfákat
a tábor ú
A fák, im
s ó, mily

Őrtornyok

Tornyok egymásután.
Kiknek őrzői voltak?
A halottaknak? Óh,
őket őrzik a holtak!

Krematórium

A csontokból szappant főztek.
Egyre több a darab...
De a gyilkosok keze
egyre mocskosabb.

A sírok

Előbb a gödröt ásták,
aztán hulltak az emberi testek,
és betemették.
és hegyek lettek.

Antalfy István *fordítása*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kovács Sándor

ÉLET ÉS IRODALOM

1966 MÁR 19

1021

Kovács Sándor: Csendélet

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Kovács Sándor

ÉLET ÉS IRODALOM

1965 AUG 21.
1021

Kovács Sándor rajza

on
reve
Báli
áro
a
nü
onl
ri,
m
s
„Ú
dk
ekel között járnek.
oha, semmilyen vo-
ban nem kényez-
a sors... Nem cso-
az ország izgatott,
a, ha itt ridegebb
zajlik az élet, és
bak, csikorgóbb fo-
zadók."

remekművekről is felénk tekintő mozdulatlan spanyol világ látványa nyomán, beszélgetek egy tiéves tanítványomgy harminc és éves költővel. teszek fel nekik. dés ez: — Ha : *spanyol:* ki az vagy melyik az , ami elsőnek nlékezetetekben? c éves Garcia vaz, a harminc y éves a re- a *Don Quijo-* dik kérdésem on a festészet dik. A fiatal l válaszol, az lázquez-zel. A hasonló gondo-

...ogy az utóbbi fel ev

HÁMOS GYÖR

A jól elképzelt

Példázat sorozat nem t igazán kibontakozni, n talált rá saját hangjá nem ismeri fel tulajd határait. Valójában irodalmi publicisztika rébe tartozik; áttétel kertelés nélkül vall sz dékairól, javító célza ról, tisztázó tendenci ról. De hű marad-e ti tes céljaihoz; követke tes-e a megvalósításba Sajnos, nem. S ez a kri kus feladatát is megn hezíti, mert nem tudja irodalmi alkotásként vagy publicisztikaként mérlegelje; esetleg, mindenfajta esztétikai

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Kovács Sándor
ÉLET ÉS IRODALOM
1965 JUL 24.
1021

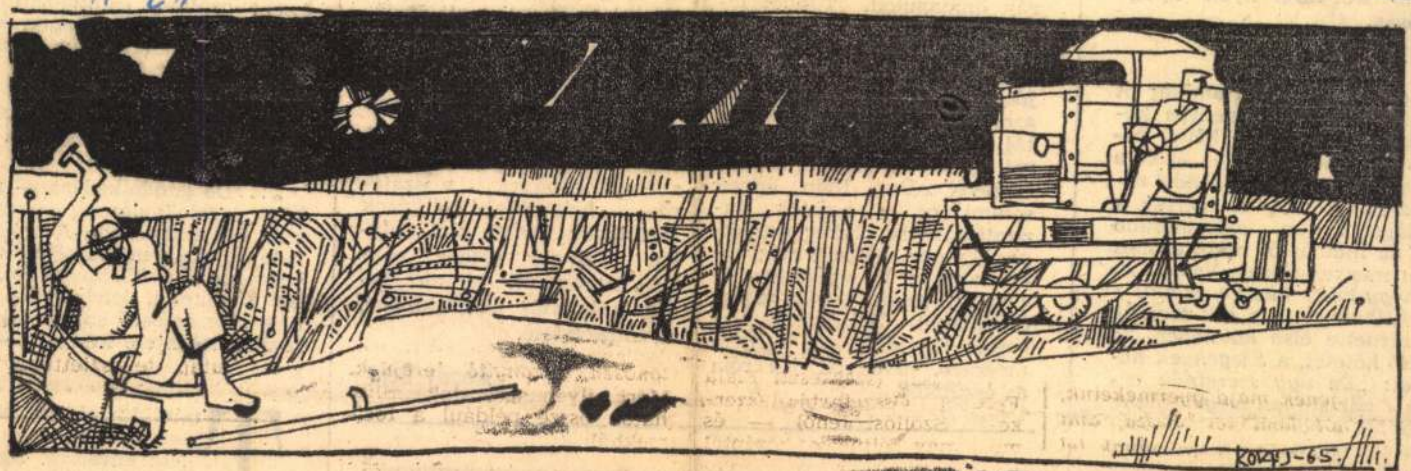

Kovács Sándor: Aratás

...veket kiser ilyen nyug-
...úság.

...most mondanunk, amikor öt
...án, első gyűjteményes kö-
...ett olvasói előtt a költő. Át-
...s ez, első megálló azon a
... több mint egy évtizeddel ez-
...pálya íve nagy és merész, a
...ilágából nőtt általánosabb
...n az indulástól máig azonos
...ai megvalósulást *„Nem az je-*
... hogy kikre büszke valaki, /
...zkélkednek, / s kik szokták
... hirdette első kötetében, az
...olsó kötetét, a *Szegények ha-*
...zdi: *„Én úgy szeretnék né-*
...n / pár szóban megmaradni,
... példa s bölcsesség-képpen /
...gatni". Nem prófétai, nem
...zetik tehát, hanem az egy-
...népe érdekeit betöltő költői
... a poéta, aki hazájához szól-

a jelenségek meghatványozzák önmagukat. Többet jelentenek magánál a jelenségnél, mintegy összefoglalják lényegüket. Ezek a vidékek jószerivel csak önmagukkal azonosak; Erdélyi lírája a táj, a való világ lírájából, lírai újjáteremtéséből a táj részévé vált. Nem éppen semmi ez, s szerény önpantheizmusa olykor megkapó, egy-egy sorában még varázslatos is. De egészében — s kivált, mióta utódai maradéktalanul kilicitálták az összes lehetőségeket — nem megrázó, nem sok jut róla az eszünkbe.

... meg
átfogó szemlé
sával, s nem
rai intenzitáss
lyi József oly
tően idézett f
nem folytatott
vált, tovább
nem tetőzött.

A sztereot
abcb-rímképlet
rő helyzet
őszi levéltemetője alól olykor egy-egy igazán szép vers bukkan elő; jóleső ajándék a kutatás fáradalmáért, és emlékeztető.

Abody Béla

...nég
... á
Ve
ok
k
ilt
t
a
a
é

...gondolkodása — m
nem, gondolkodásnak —, am
szer, oly rohamosan fölemés
velejét, hogy máris eljutott
Ugyhogy alsó karjával utolj
lan hajtincset, leírhatatlan
tört, alig érthető szóval leh
közben tekintete kitágult: —

Tudniillik ekkor ért
azt is, hogy őrá
lesz emberré. Eg
egy fetisizált tá
aztán már a nég
korszakát éli, ettő

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Kovács Sándor

ÉLET ÉS IRODALOM

1965 JUN 5

1021

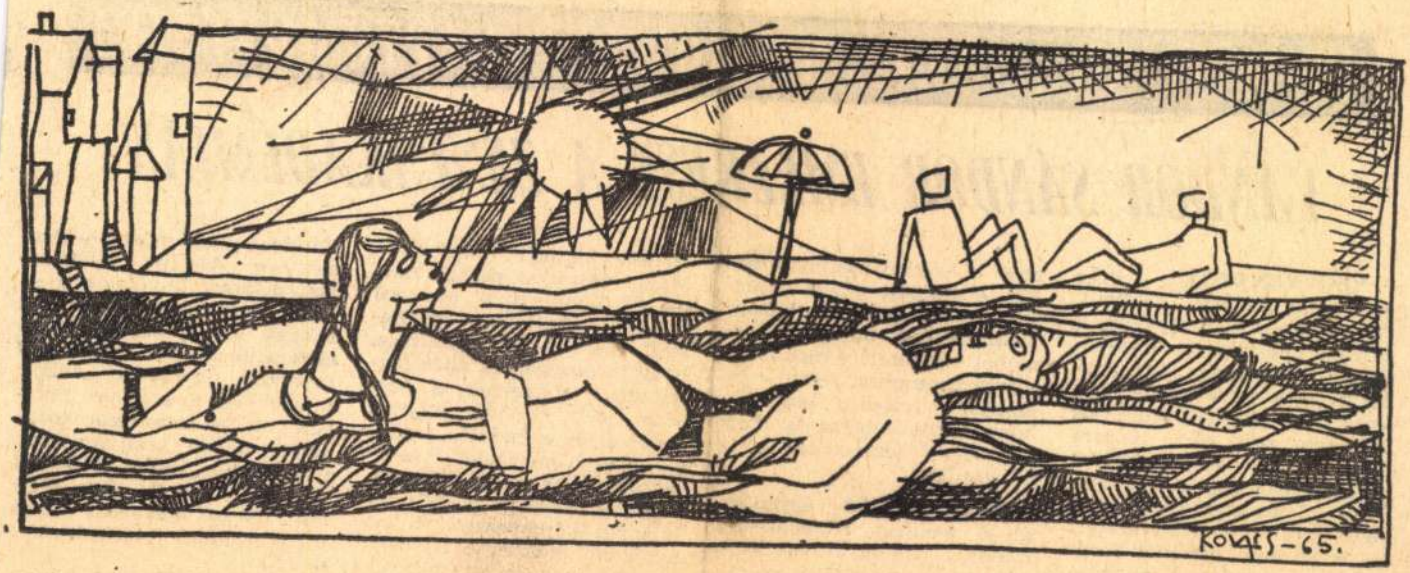

Kovács Sándor rajza

dafent nem hiányzott senkinek,

húzottakat, a köröket keresztekre, három-

férje és öt macska

VÁNDOR SÁNDOR EMLÉKEST A ZENEAKADÉMIÁN

NEGYVENNÉGY éves sem volt, amikor meghalt, valahol Sopron környékén, a fasiszta barbárság tobzódásának végóráiban. Nem tartozott a hírneves mesterek közé; a zenekultúra áldozatos munkása volt, aki rövidre szabott életét teljes szívvel és lélekkel a munkások szellemi felemelkedésének szentelte. A kórus melyet vezetett — a korábbi Szalmás-kórus utóda — a magyar munkásmozgalom és antifasiszta ellenállás kulturális frontjának

repe a kórusmozgalmon belüli ellenállási tevékenységre korlátozódott. A halálának huszadik évfordulója alkalmából rendezett emlékhangverseny azonban szinte egycsapásra felfedte előttünk, hogy benne értékes és nagy jövőt igérő zeneszerzőt is elvesztettünk.

ZENESZERZŐI egyénisége a weimari Németország művészi viszonyai között, a német posztromantika és expresszionizmus hatása alatt bontakozott ki. Erre az alap-

ler-féle agitatív művészetet, Magyarországon pedig Bartók és Kodály népi gyökerű zenéjének befolyása alá került. Ezért mondhatjuk róla, hogy törekvéseiben kora legmagasabb elemeinek: a népi alapokon nyugvó magyar zenének és a tudatos, agitatív, munkásmozgalmi zenekultúrának a szintézisére törekedett. Ezen a ponton találkozik kórusvezetői és zeneszerzői működése is; mert míg egyfelől azért harcolt, hogy a magyar munkásdalosokat kiemelje a „Liedertafel"-féle

Sándor érthető módon — Bartók és Kodály felismert nagyságának bűvöletében — vággyal közeledett. Ezeknél sokkal sikerültebbeknek és egyéniebbeknek éreztük azonban azokat a dalait, melyekben a magyar hangvétel mellett is az expresszionista iskola tanítványának mutatkozik (például József Attila „Kovács", vagy Radnóti „Béke, borzalom" című költeményeire komponált dalok).

A HANGVERSENY kórusművekkel kezdődött, és kórusművek adták végkicsen

Kovács Sándor
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ZALAI HÍRLAP
1965 NOV 19.

1021

REGGELI CSENDÉLET

Kovács Sándor linómetszete

(Szász Endre rajza)

tja az első ajtót, s ott száll
k zsibongása, amely lassan
ilyen sokszor figyelte ezt az
hogy tizenhét évesen ide
e kellett hunynia a szemét.
igott tőle a feje. Még álmá-
pusztul. Aztán rájött: ennek
ense", és ha akarja, meg-
-mel. Most meg, ki tudja
sban dallamot érez.
ek, tenyérnyi helyet sem

és lábujjhegyre ágaskodik,
ell nyújtoznia, valahányszor
nek és 45 kilójával parányi-
ött.

sem leány, nem tudja,
zokogás azonban az ő
— Kit küldjek hel
jén senki sincs itt! Ka
A kocsik összetorló
vezetőhöz siet, néhány
buszba: „A kocsi ne
Tesséd átszállni a köv
Őt még mindig zo
— Ne bőgj, mert
ja mondani, hogy itt k
kis kartársam és beszélj értelmesen!..
Hamarosan folytatódik a buszok normális körforgása.
Belép a félreállt kocsi vezetője.
— Mi az, fájront?
— Szó sincs róla! — nyomja meg a szavakat Laci bácsi
— Felteszítek a 2-est. Azon a távoli vonalon nagyobb szükség van rátok!..

Somerset Maugham

1874-BEN született Párizsban. Kortársa volt az angol irodalom századeleji nagyjainak, *Galsworthy*nak, *Wells*nek, *Shaw*nak, *D. H. Lawrence*nek, de kortársa volt a regény forradalmasítóinak, *James Joyce*nak, *Virginia Woolf*nak is, sőt a harmincas

írásnak. Stílusa, figura-formálása az angol próza dickensi-thackerayi hagyományait folytatja, egyszerűsége mögött erő, éles megfigyelés, pontos lélekrajz rejlik. Festőnek készült, de belátta, nem lehet igazán kiemelkedő festő, erre

T. Kovács Sándor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

1967 DEC 2

1021

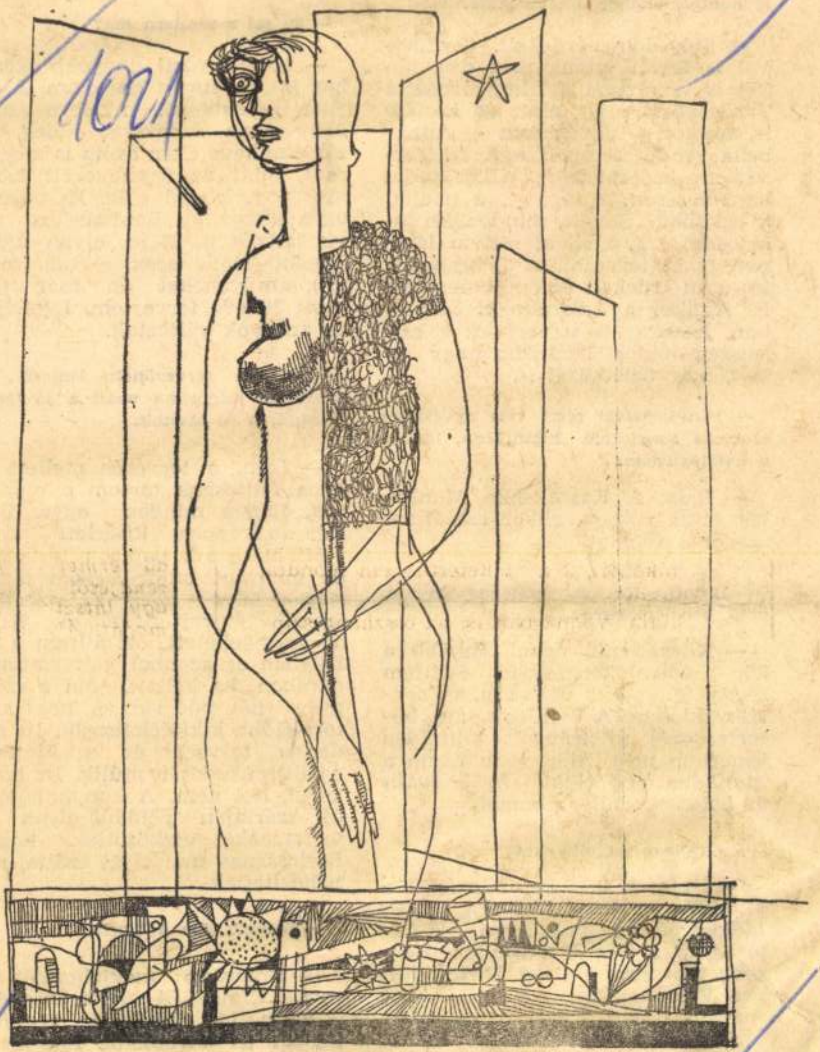

T. Kovács Sándor: Illusztráció

zaikját is maga t
ló kompozíciónak

— Sok dolog
val is foglalko
ket is tervezte
Tanácsköztársas
is, amikor — e
bella vendégsze
veztem bútorh
berendezéseit, a tapétát, a padlót, a lépcsőház rácsait, mindenféle lakatosmunkát. Igen szerettem lámpatesteket tervezni. A felszabadulás után érdekelt az épületkerámia is. Amikor a *Lakótervnél* dolgoztam, házakat is terveztem: a szigetszentmiklósi lakótelep nagy részét, még üzlethazat is.

— Fényképeivel részt vett az 1932-es szolnoki Szociofotó kiállításon, láttam a katalógusban.

— Igen. A Kassák-féle Munkakör tagja voltam, akkor csináltam ezeket a fotókat.

— Hatott-e Kassák szemlélete Magára, mint belsőépítészre?

— Közvetlenül nem. Inkább a kör szavalókórusaiban vettem részt; felléptünk Bécsben, Csehszlovákiában. A belsőépítészet, bútortervezés új irányait külföldön ismertem meg. Akkoriban írtam a *Munká*ba egy cikket *Individuális és kollektív bútor* címmel.

— Gyakran írt cikkeket?

— Írtam a lakásberendezésről a *Munká*ba, a *Pesti Napló*ba, az *Új Idők*be, Kaesz Gyula lapjába a *Bútor*ba és a *Tér és Formá*ba. Legtöbbet azonan a *Pesti Hirlap Képes Vasárnapjá*ba. A cikkeimet magam illusztráltam. Mostanában leginkább a *Művészet*ben és az *Építőművészet*ben cikkezem.

— Olyan tervezőnek ismerik, rendkívül szigorúan veszi a jó ipa munkát, a jó kivitelt.

— Igen, a tervezés mellett gyon fontosnak tartom a *művé tést*. Régen minden egyes bú tulajdonképpen kísérleti da volt. Mi a sík papíron tervezü de ez mint bútor három dim ziósan jelenik meg. Ez sok hi lehetőséget rejt magában. Rég ha csak lehetett, ott álltam a n helyben és azonnal változtattan darabon, ha kellett. Ma a szér gyártásnál mód van rá, hogy a b tort előbb kikísérletezzük. Itt m den a tervező és a kivitel együttműködésén múlik. Ez hol kerül, hol nem. A konyhabútor új szériáján például olyan v toztatásokat eszközöltek, hogy háziasszony munkáját ezáltal m nehezítették.

— Tervei? Min dolgozik?

— Könyvem megjelenését v rom. Címe: *A lakásberende ABC-je*. 160 oldal lesz, 200 fén képpel és körülbelül 150 rajzza Írtam, rajzoltam, összeszedtem a fényképeket, a képszerkesztés és a

3

4

5

1. *Az ICC, a konferencia helyszíne*
2. *Látványterv, előtérben a Potsdamer Platz toronyházai, hátul a most épülő Leipziger Platz*
3–5. *A Sony center részletei*
6. *Az öko-city sémája Kurokawa előadásából*
7. *A TAG McLaren Group új bázisa, tervező: Sir Norman Foster*
8. *Helmut Jahn: Deutsche Post Tower, Bonn*

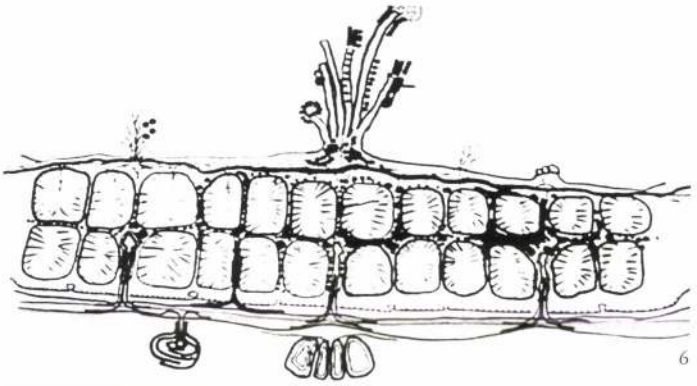

6

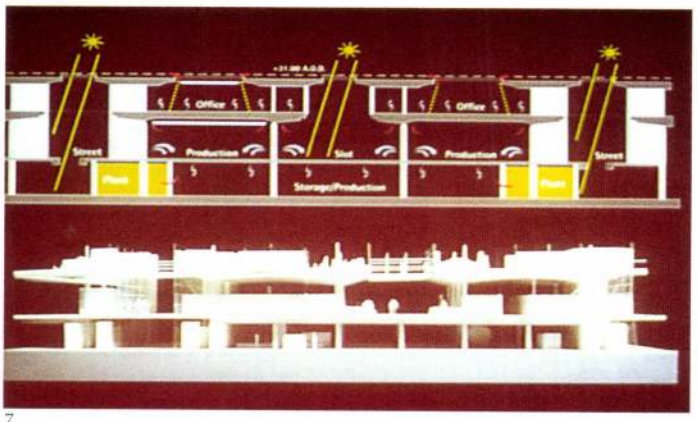

7

8

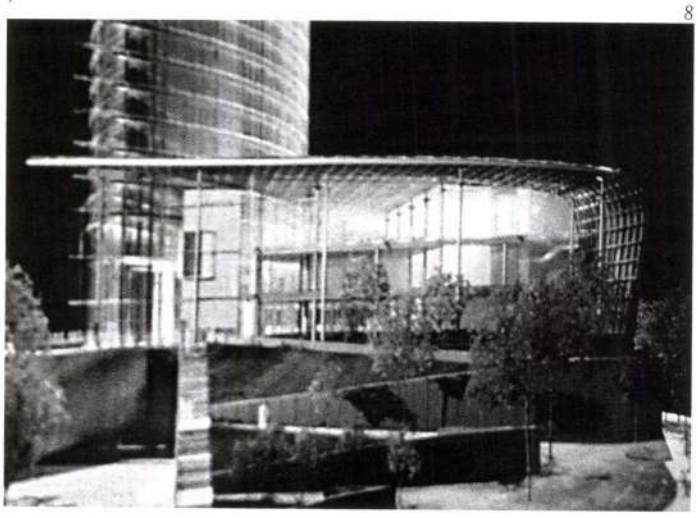

Szintén nagy érdeklődés mellett zajlott Helmut Jahn (Chicago) professzor előadása, ahol a tervező, illetve a statikus (Vorner Sobek, Stuttgart) felváltva adtak elő a Deutsche Post új, bonni toronyházának tervezéséről. Érdekes apróság, hogy az alapozási süllyedés különbségét egy összenyomódó műanyag réteg beépítésével váltották ki. Némi derültséget okozott a hallgatóság körében, mikor azt magyarázták, hogy anyagi okokból a külső „üvegfal" műanyagból készült.

Eva Kuryłowicz lengyel professzorasszony a szakrális épületek, templomok, mecsetek profán használata, deszakralizálása ellen emelte föl a szavát az UIA általa vezetett munkacsoportja nevében.

Magyarországról Becker Gábor a Hi-Tech és Bojár Gábor a Graphisoft elnöke a Tér és identitás című munkacsoportban adott elő.

Az előadások mellett az úgynevezett poszterkiállításon is hasonlóan magvas elméleti munkák jelentek meg (többek között Solymos Sándor tollából).

A konferenciát kísérő számos rendezvény közül kiemelkedett a PlantCom 2002 kiállítás, amely – a munkacsoportok bemutatkozásán túl – egyszerre volt az országok építészeti tárlata, és építőipari kiállítás. Ezen Magyarország is illő módon képviselve volt. A városban számtalan építészeti kiállítás nyílt, például „da!" címmel a Potsdamer Platz aluljárójában, vagy a magyar nagykövetségen. Volt bemutató, melyet 80 párhuzamos helyszínnel hirdettek meg.

Mire jó egy ilyen kongresszus? Nos, az előadások önmagukban is megokolnák megtartását. Nem ártott látni, mennyire hasonló gondokkal küzdenek az építészek világszerte. Vagy például azt, hogy az előadásokon kiszorította a digitális technika a diákat: a legtöbb előadó saját CD-jét vagy laptopját hozta, nem kis feladat elé állítva a szervezőket. Ugyanakkor persze fontos építészeti-diplomáciai tárgyalások zajlottak a háttérben, például a fogadásokon, aminek eredményeképpen megválasztották az UIA új elnökét a brazil Jaime Lerner személyében. A Közép-Európát is magában foglaló II. régió alelnöke az orosz elnök, Jurij Gnyedovszkij lett. Eldőlt, hogy a következő, 2005-ös isztambuli kongresszust 2008-ban a torinói követi majd.

Csanády Gábor

A konferencia-részvételt a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma és a Nemzeti Kulturális Alapprogram támogatta.

Épült 2001-ben, AUSTROTHERM anyagok felhasználásával.

AUSTROTHERM

AUSTROTHERM Kft. 9028 Győr, Fehérvári út 75. T.: 96/412-208 Fax: 96/412-086

MEVACO
Az életre keltett fém

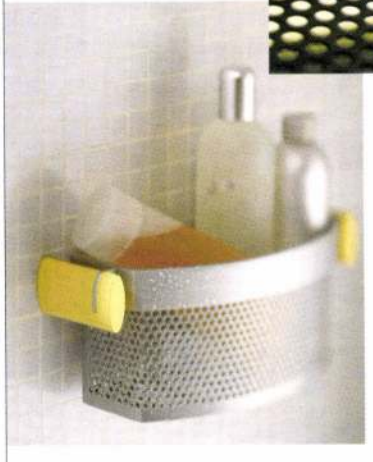

- Perforált lemezek standard és egyedi kivitelben
- Struktúrlemezek
- Hullámrácsok
- Expandált lemezek
- Befoglaló profilok
- Szerszámkampók

Kérje ingyenes terméktájékoztatónkat!

MEVACO

Perforált Lemez Gyártó Kft.

7100 Szekszárd, Tartsay V. u. 10.
Tel: 74/529-555; Fax: 74/529-550
e-mail: info@mevaco.hu; web: www.mevaco.hu

Iskolapályázat „izmusok" nélkül

Piliscsaba Nagyközség Önkormányzata nyílt, titkos tervezési ötletpályázatot írt ki a falu német nyelvű iskoláinak – nemzetiségi iskola és zeneiskola – tervezésére. A bírálati szempontok a szokottnál átgondoltabbak voltak, a technikaiak mellett (a pályázat alapján a beruházás legyen jól ütemezhető, illetve a lehető legkésőbbi időpontig működhessen a sporttelep) fontos elvi-szellemi szempontokat is mérlegeltek.

Így előírás volt a nyitottság a település felé, amelyből a „mi Iskolánk" érzés kifejezésre juthat, illetve vagy a poroszos-katonás „hivatal iskolája" hatás kerülése. Az építészeti eszközökre is volt előírás: legyenek kreatívak, mutassanak újszerű megoldásokat, de kerüljék az „izmus-építészet" gyorsan avuló, formalista megoldásait (posztmodern, dekonstruktív, organikus építészet stb.).

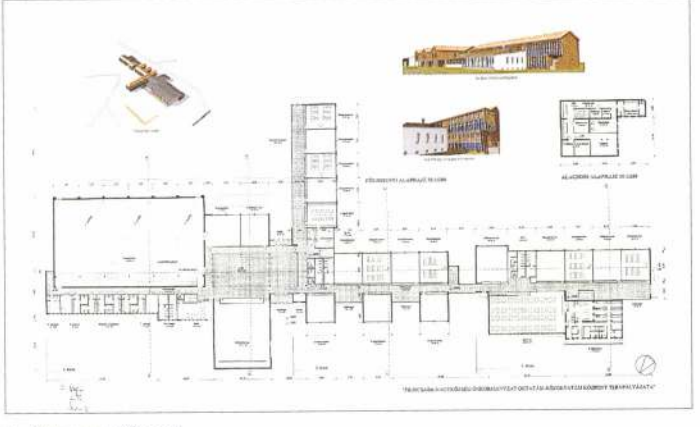

I. díjat nyert pályamű

Tervező: Kovács Sándor (KOS Építész Iroda Bt.)

Építészetileg korrekt, egyszerű megoldásokat tartalmaz. Lineáris tengely mentén fejleszthető. Ez a pályamű a legkisebb alapterületű, ami az üzemeltetés során megalapozza a gazdaságosságot. A 2 szintes megoldás jól illeszkedik a helyi adottságokhoz. Hátránya, hogy a pályamű nem követi a terepadottságokat, ami a terv esetleges véglegesítésénél megoldható. A kiírásban szereplő szempontokat ez a pályamű tartalmazza a legreálisabban, és ez illeszkedik legjobban a piliscsabai környezethez Jellegében és funkcionális kialakításában jó. Egységes épületet hoz létre. Értékelhető és jól elkülöníthető minden egyes ütem.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

1967 NOV. 4

1021 T. Kovács Sándor

T. Kovács Sándor: Forradalom

CSANÁDY JÁNOS:

50 év

A harcok elcsitultak.
Október hány próbát kiállt,
hány nemzedéket ringatott
egyre tágasabb bölcsejében?
Benne ring lassan a világ!
S még mindig tágul, változik.
Ágy, szoba lesz, meleg lakás,
park, utca, város. Városok
karolják át zord Szibériát,
s a hajdan vad, embertelen
tereket, ahol száműzöttek,
forradalmárok csontjai
roppannak, hogyha lép a láb!
S az új falak,
a büszke tornyok,
amikre népek sora várt,
(„S népek hazája, nagy világ!")
a vihartépett Visztulánál,
ezredév-marcangolt Dunánál
teremnek,
épülnek tovább.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

T. Kovács Sándor

ÉLET ÉS IRODALOM

1967 JUN 17

1021

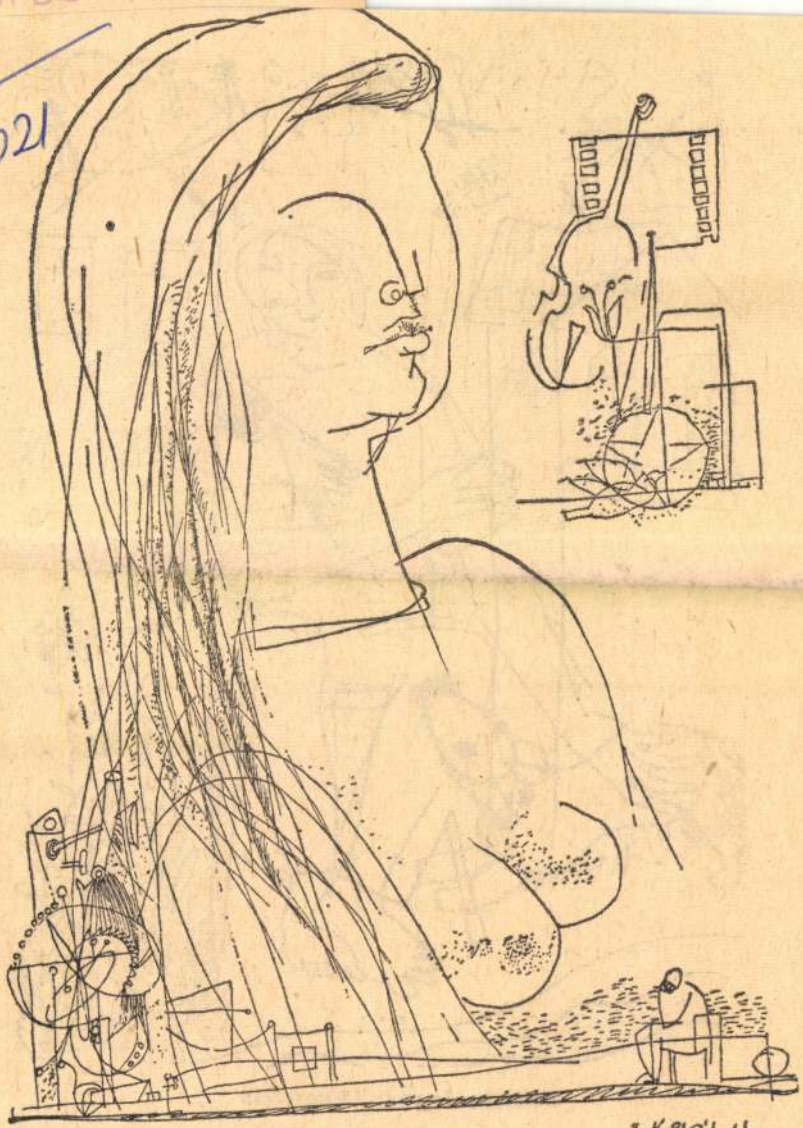

T. Kovács Sándor: Vörösmarty-illusztráció

Szigethy István: Illusztráció

valaha is megismerhettem, de egyben hagyományőrző is. Egyszerre voltunk újítók és követők. És a képzőművészetben is ez volt a helyzet: Melevics, Chagall,

nyítás. A halála előtt írt egy elbeszélést, amit senki sem olvas. *A világban nincsenek bűnösök* — ez a címe. Ebben az elbeszélésben lát-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1966 MÁR 12

ÉLET ÉS IRODALOM

1021

Kovács Sándor: Tavasz

iglya
yőn

belül egy percig lát-
k közül a könyvmág-
ul az államcsíny után
gy 500 000 kötetnyi)

ásodik könyvmáglya
ről a sajtó adott hírt
kelve, hányták tűzre
nyveket. Jó néhány
ban elégett a mág-
huth, a szociálde-
ör részesült ebben

pillanatáról nincs
ehezünkre. A mai
l is látott egy-két
ha ilyesmiről hall.

egörökítette a fel-
nmi drámai sincsen.
letes ház előtt az
karná venni vala-
fel. s mire a néző

Európában vagy
n égő anyag.
n, annyira tárgy-
é, hanem az ámu-
ilyen kicsire zsu-
t gyújtanak fel s
ten, a saját laká-
családunk köré-
jtásnyira a köny-
meg véletlenül
kért-másikért lel-
d, amelyik felhá-
hasem tekintettük
gyűjteményének.
nyvmáglyagyújtók
És itt válik a vi-
jé nyugtalanító
l gyújt tüzet ott-
m azonban soha-

az életet, a munka szívós erejét többre tartja. Áhítja a népek közötti békét, s a harcos indulatokat inkább a honi gondok-bajok ellen tüzelné.

Utólag végiggondolva a dolgot, alighanem egy céltudatos koncepció része, mit sem sejtő szajkója lehettem. De lassan — mert lassú vagyok — én is megértek belőle valamit.

A kiegyezés óta tartjuk ezt az ünnepet, egy évnyi kiesés sincs. Szavalták a Talpra magyart a közelítő Tanácsköztársaságot szervezők és szavalták dohos tantermekben Ferenc József légypiszkos cifferblattja alatt, szavalták mindjárt felszabadulás után, csontvázsoványan, világformáló indulattal, az új életnek szóló hűségnyilatkozatként, szavalták a Horthy-fasizmus ünnepségein, szavalták kisdiákok Rákosi pajtás arcképe tövében, de szavaljuk mi is, és úgy gondolom, fogjuk is. Nem sok ez így együtt? Jelent valamit az, ami annyi mindent jelent?

No persze: nem jelent ennyit. Mindig a legnagyobb értékek ingerelnek ellopásra. Petőfi ellen itt negyvennyolc óta nem lehetett hazudni. Még pontosabban: ellene hazudni is csak az ő szavai leplében lehetett. Holott mondanivalója egybeesik a név szimbolikájával, az emlékezetes történelmi gesztus hangulatával. Petőfi a nemzetről *és* piros zászlókról, hazájáról *és* a világszabadságról beszélt; *egy ügyről*. Aki elhagyta a hibátlan egyenlet valamelyik oldalát, hazudott.

Ám az mégis nyilvánvaló — s most nagyon erősen gondolok arra a kiskorombeli „botránkoztató" versre, amely nem feleselt a szabadság-eszme lényegével, hanem korszerűsített

Kovács Sándor festő

Rept: Csendélet, női figurával (rajz)

1966. febr. 20. Pest Megyei Hírlap

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

Kovács Sándor

1965 SZEP 1 8.

1021

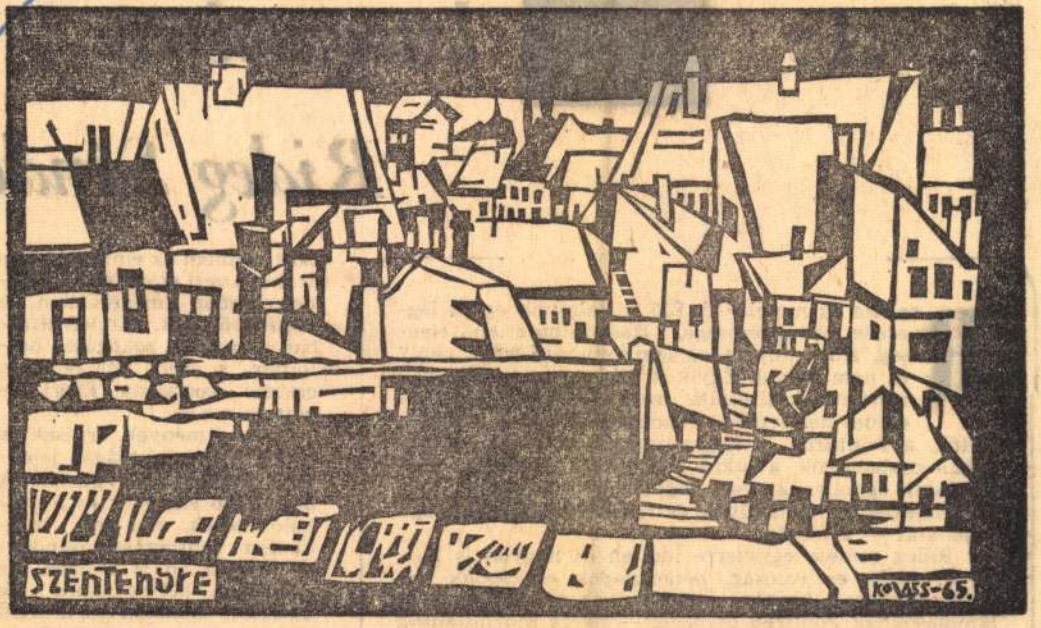

Kovács Sándor: Szentendre

Az Élet és Irodalom látogatóban Rideg Sándo

Realista és meseköltő. Élő irodalmunk egyik legeredetibb egyénisége. Hasonlíthatatlan jelenség. Írói irányzathoz sem sorolható. Nem „népi" és nem városi. Egyik kritikusa a népművészet mesterének titulálta, mert évezredek szegényember-nemzedékei üzennek általa: a piramisépítők, a földtúrók, a hegymozgatók, a világ országútjain csatangolók, a lukas nadrágúak, a mindig éhezők, akik egyetlen kincset hagyományoztak az utódokra, tisztességük, életkedvük és reménykedésük csillogó foglalatát — a mesét.

Rideg meséje egyszerre időtlen és nagyon is korszerű. Játék és valóság, hétköznapok és csodák vegyülnek benne; „tündéri realizmus" ez, a valóságnak és látomásoknak könnyed ötvözete — nyers illúziótlanság és a tömény illuziók világa.

Modern pikareszkjeinek hősei szökött béresek, fazött bennem az embertársaim iránt érzett szánalmam. Minden kínban megéreztem a reám eső részt, minden sírásban a magam zokogását hallottam, s ezért lett belőlem ember: szocialista. Ezért lehettem író is.

— Az élmények, érzések és álomlátások sokaságát jelentette számomra a puszta. A benne élő emberek és a bújkáló mesék, amelyek megtörtént valóságában mindenki hitt és én is hittem. Az istállóban keltek lábra az újszülött babonák és kitalált alakok. A mesevilág veszedelmes óriása ellenére is sokkalta szebb volt, mint az a

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

T. Kovács Sándor

1967 APR 8

1021

KÖLT

T. Kovács Sándor: Szerelmesek

KÖ

FIAT

TÖLGYESSY MIKLÓS:

Emlék-arcom

telve titokkal
búcsúzom attól aki voltam
aki pörölt a rágalommal

labdázott volna — vacsorátlan
hitt a megváltó lázadásban
halálban és feltámadásban

aki napestig zsákokat emelt
aki könnyebb volt mint egy zsák ceme

s hogy társaival oltsa szomját
zsákban vitte az isten szobrát

titkolta mégis: minden évben
piros virág nőtt tenyerében
gyönyörű és letéphetetlen

hisz én sem tudtam hogy a vére
festett virágot tenyerére

DÖBRÖNTEI KORNÉL:

Éhesek

Mama tésztás a kezed meg az arcod

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

T. Kovács Sándor

ÉLET ÉS IRODALOM

1967 JAN 21.

1021

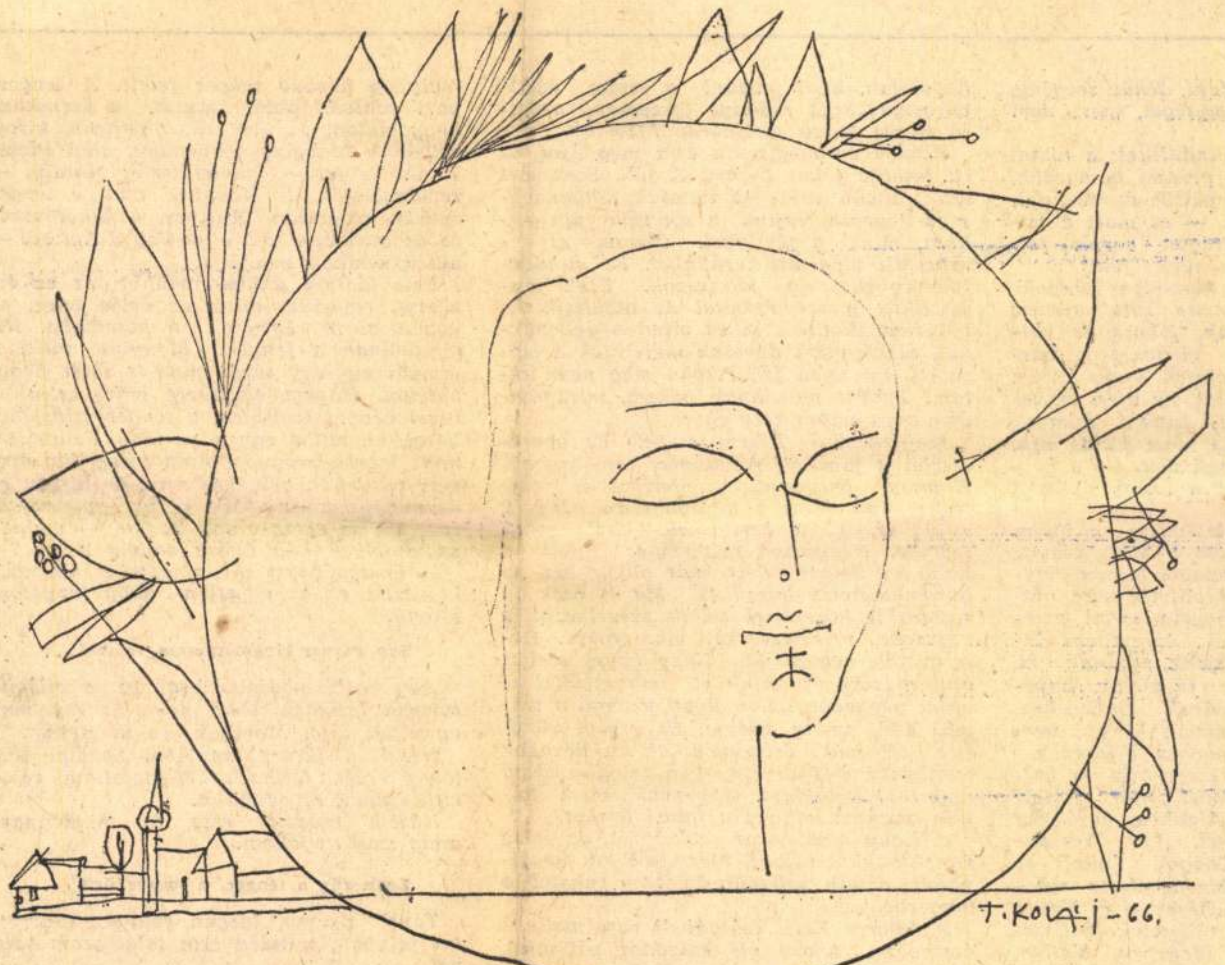

T. Kovács Sándor: Radnóti-illusztráció

: falu, tehát szegény. égységet, mert nem

Elindultunk a nizzai öt perccel hamarább, repültük át, alattunk fák — és most a kovirágba borult fák Tourrettes felé.

A homokon lángoló bronzra sült napozók lunk, jobbra és balik citromsárga bárbóbitát. Vagy mint a illat. Ez itten végesAzt hittem, mimóza És most július van. téli volt. De a kertték a „négy évszak"

t letépnem a fölém nem a tájat nézem, eremen. Micsoda épiötvösművészet, mifigyelmességű szerből szorgalmas kiszárak nyúlnak ki, ür tűlevelek. Lapozkednek egymáshoz, ülnének ki és nem sonyosan érintenek. a szerpentin és hajmost már fölfelé i Alpokba, derékban lőket. Le Cros-du-Chagall épített az (bizonyosfajta mársű házat — és Vence a világhírű Matisse-: idegenek légiója, lasson a perselybe. ahol sok Kandinszű látható a hollandi parkjában és kaselé az Alpok dűlőin, völgyek felett. a

dapaloták, ahol például a terasz égettborostyánsárga redőnye összecseng a falra sűrűn kúszó sötétbordó rózsával.

Hanem én mégiscsak újra meg újra az itt látható fákat nézem. A fák. Soha nem látott alakú tuja- és tiszafák, tölgynagyságú fügefák, rajtuk a sötétlila füge akkora, mint a férfiököl. Citrom- és narancsfák megérett terhükkel. És mindenfelé égbekasználó kaktuszok. Ezek fantasztikus plasztikájukkal az oldalsziklákból rugaszkodnak ki és minden ágbogukkal, tüskéjükkel dacosan meredtek a magasba. Én ilyen fákat soha még nem láttam. Többet mondanak nekem, mint minden, amit ember keze gyúrt.

Megérkezünk Tourrettes-be. Ez operadiszlet a javából. A világért sem operett. Komoly, öntudatos, nagymúltú és erőteljes. Tourrettes a középkorban vár volt, sziklavár, a tengeri kalózokkal szállt szembe. Négyszáz méternyire épült a Földközi tenger felett, már akkor két- és háromemeletes házakkal. Ma is ezek a restaurált középkori házak szegélyezik a zegzugos, macskaköves sikátorokat. Hegyen fel, hegyen le. Négy évvel ezelőtt csatornázták és látták el vízvezetékkel az egész negyedet; azért olyan jószagú a tengeri szél, amely átjárja. És a régi világból ittmaradt őrtornyocskák a házakon manapság a Tourrettes-ben telelő-nyaraló amerikai koloniára vigyáznak, mert annak erszénye elbírja a falusi árakat.

A Loup nem zavar sok vizet, de jelen van hidakkal együtt. Messziről jött hegyipatak, amely sziklahordalékon zakatol a tengerbe.

A főtérre XIII. századbeli románstílusú ótemplom tekint alá százados pálmafák árnyékából. Előtte a nagy főtér talaja betonozott, mert parkírozóhelye a világ minden tájáról összefutó kocsiknak.

Lakóházunk, amelynek földszintjét barátunk bérelte ki számunkra, nem fekszik a faluban, hanem az ő birtokához

mélyben
part odalenn
hegyoldalon, az öböl túlsó partján, kirajzolódnak Mougins körvonalai, ahol Picasso ütötte fel — mondjam-e: királyi — rezidenciáját. És Mougins alatt a tenger tükrén megvillan Antibes, a kikötővárós és az antibes-i fok — le-Cap d'Antibes —, amely a kikötő védgátja.

Este kiállok sziklakertünkbe, az az érzésem, egyedül állok az óriás búra, az égbolt alatt. Lenézek a homályba. Kigyulladnak a fények. Mougins villanylámpái egy-egy sárga pont a sötét hegyoldalon. Hanem egyszerre lenn, az antibes-i védgát legvégén, a tenger szintjéhez közel, kigyullad egy nagy fény. Fényjáték, mert lassan, meggondoltan forog, hol erre veti villanó kévéit, hol arra. Ó, hiszen ez — világító torony! Sőt, ez az egyetlen fárosz itt, az egész alpesi parton — ugyanaz, amelyet Ady Endre valaha látott.

A hosszú parti sávon, amely alattunk kígyózik, ez az egyetlen nagy fényszóró torony.

Egy Fárosz lángol messze valahol ...

Ady hotelszobájából csak ezt a világító tornyot láthatta. Mást nem. És ezt nem építették újjá. Mondják: ez itt a régi.

Nézek a fárosz lángjába. Sokáig. Különös érzés. Öröm ... Megtaláltam valamit. Valami egyedülállót.

Nézem másnap este és mindennap, amíg csak itt lakom.

Lenn zúg a tenger, a tenger örül ...

Távoli parton, idegen földön, Tourrettes faluban, minden este találkozom Adyval.

Déne Lóthár

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

T. Kovács Sándor

1967 JUL 22

1021

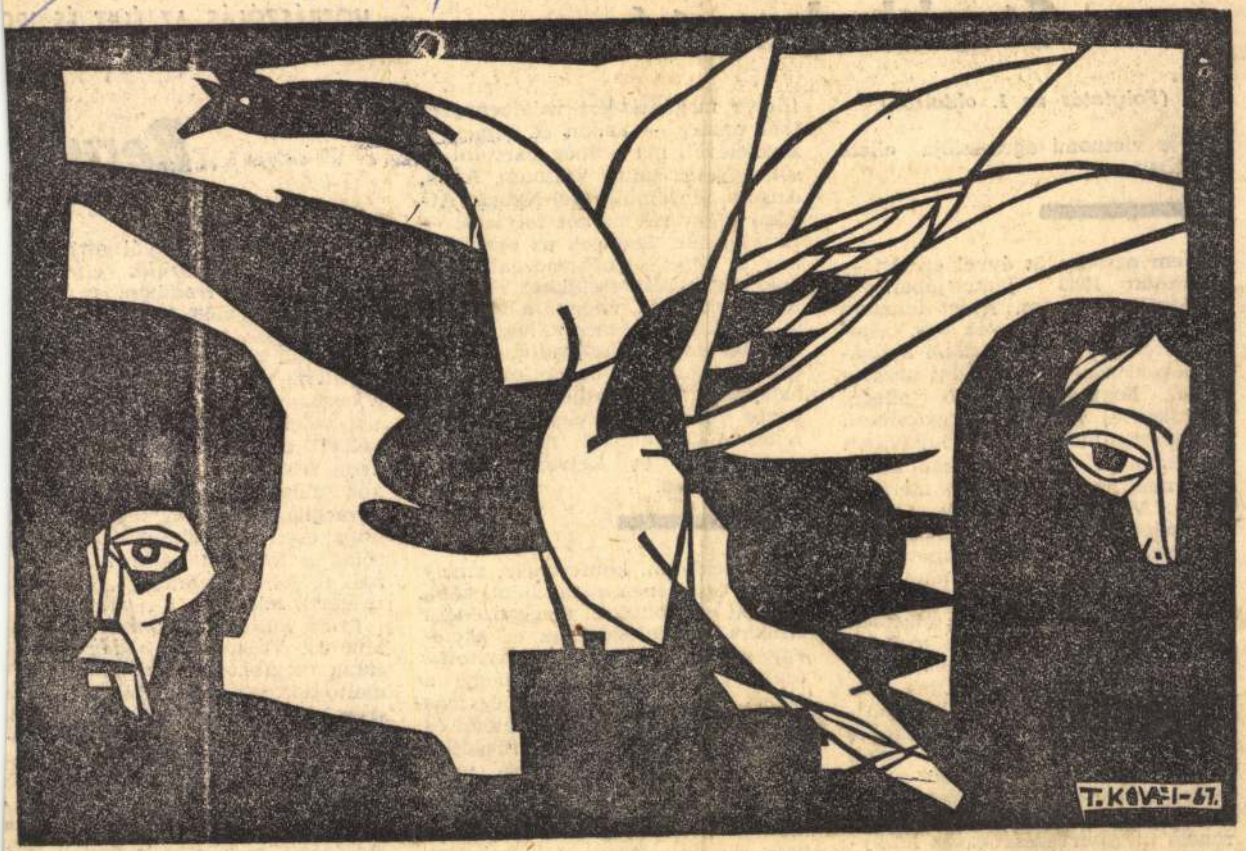

T. Kovács Sándor: Népdal

Stockholm után

(Folytatás az 1. oldalról.)

bűnös vietnami agressziója elleni harcban.

Nem egészen öt évvel ezelőtt — pontosan 1963 januárjában — Oxfordban jártam. Azért utaztam oda, hogy részt vegyek egy békekonferencián, amelyet több nyugati békemozgalom rendezett azzal a céllal, hogy a különböző jellegű, politikai és vallási meggyőződésű békemozgalmak együttműködését megteremtse. A konferencián azonban nem vehettem részt, mert a Béke Világtanács-vezette békemozgalom küldötteit, bár a mi mozgalmunk is meghívást kapott, a konferencia egyik kezdeményezője — az egyik amerikai békemozgalom — nyomására nem engedték be. Azóta sok víz lefolyt a Potomacon és a Mekong folyón. Az az amerikai személyiség, akinek akkor főszerepe volt a mi békemozgalmunkkal való együttműködés megakadályozásában, most egyik legaktívabb részvevője volt a valamennyi békemozgalom összefogását megteremtő stockholmi konferencia megszervezésének és lefolytatásának.

A világ békemozgalmainak stockholmi összefogása új szakasz

illetve megőrzéséért valamennyien (két ország — Japán és Izrael — kivételével) ma is még harcolni — sőt, egyesek (mint Vietnam, Aden, Angola, Mozambik, Dél-Nyugat Afrika) fegyveres harcot folytatni — kénytelenek. Ezeknek az országoknak a népei a békemozgalomban való aktív részvételükkel ékesszólóan tanúsítják, hogy a békéért folytatott harc nemcsak, hogy nincs ellentétben a felszabadítási harccal, de a kettő egymástól elválaszthatatlan, mert a világ szilárd és tartós békéjének elengedhetetlen feltétele valamennyi nép függetlenségének és szuverenitásának helyreállítása.

A stockholmi konferencia, amely a béke érdekében a legkülönbözőbb vallási és politikai meggyőződésű emberek összefogásának és akcióegységének útját megnyitotta, újabb bizonyítéka annak, hogy a népek és országok békés egymás mellett élése azok világnézetétől és társadalmi rendszerétől függetlenül lehetséges és szükséges, mert a világ mai helyzetében, a tudomány és technika mai fejlettsége mellett, a kapitalista és a szocialista rendszer közti áthidalhatatlan ellentét, valamint a kapitalista világban fennálló éles osztály-

HOZZÁSZÓLÁS AZ ÉLET ÉS IRO

Beruhá

Darázsfészekbe nyúltam? Mió megjelent *Vizsgadrukk* című írá som az *Élet és Irodalomban*, áram lanak a reflexiók, gyűlnek az esé tek-adalékok, bizonyítván, hogy va lóban túl sok feszültség van a egyetemi vizsgáztatások körül. An a hozzám eddig eljutott valameny nyi vélemény szóbeli, elvétve le vélbeli csak, valamennyi a szen vedő felektől — diákoktól és diá kok szüleitől — származik, s azza a meghagyással jut tudomásomra hogy esetleges felhasználása kizá rólag a forrásra való hivatkozá nélkül jöhet számba, „bizonyár megérti, miért".

Ezért különös örömmel olvas tam dr. Valkó Iván *Idegháború* című, megfontolt és megfontolásra méltó hozzászólását; azokat a pasz szusait is, ahol megkérdőjelezi amit én írtam. Hiszen a célom épp pen az eszmecserére, a vitára in gerlő problémafeltárás volt, s csak hálás lehetek, hogy a legilletéke sebbek: az egyetemi oktatók, a vizsgáztatók között is akadt, aki figyelemre és érdemi válaszra mél tatta cikkemet.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

T. Kovács Sándor

1967 APR 1

1021

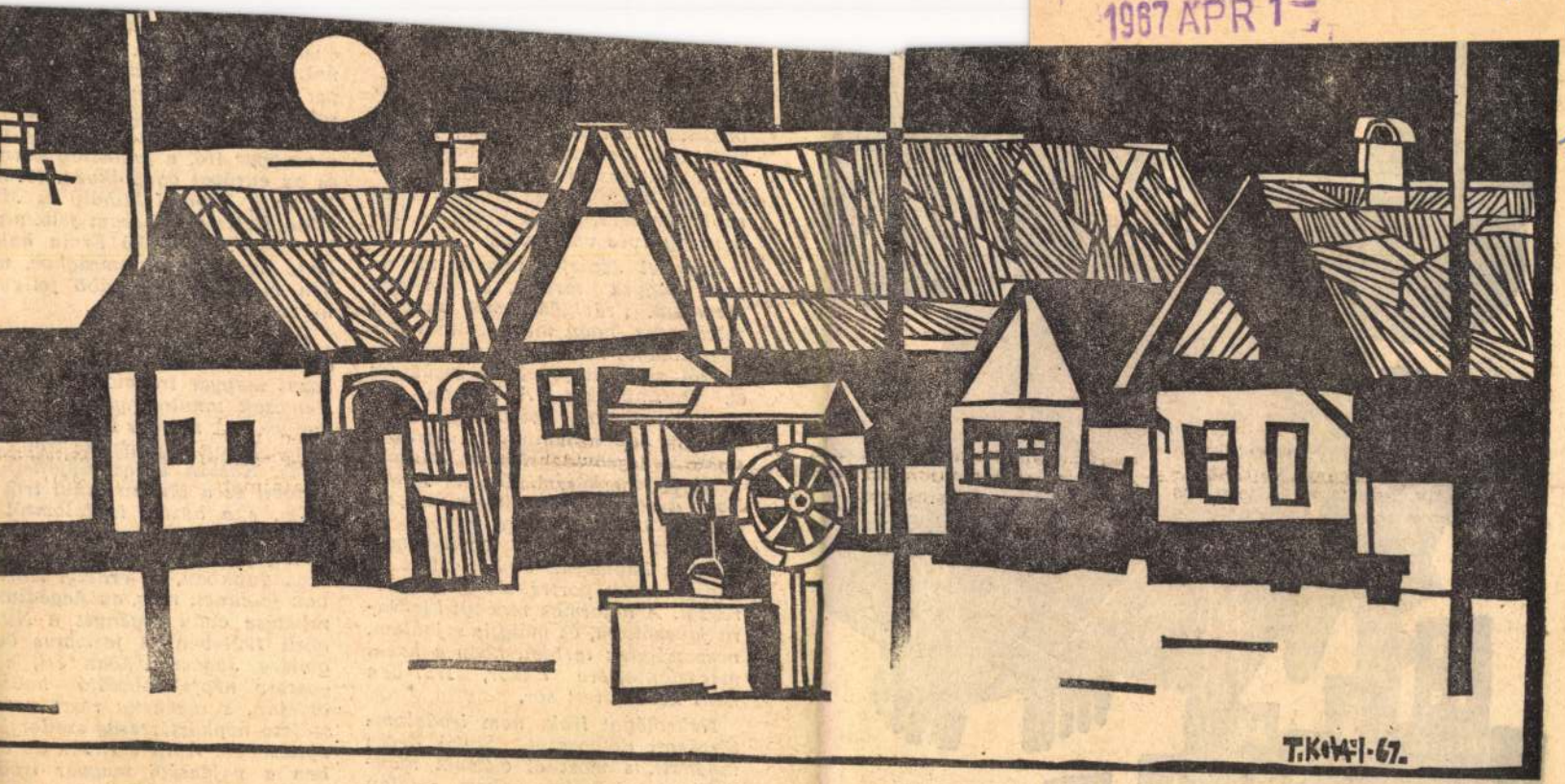

T. Kovács Sándor: Falu

nekik.

Ez az anarchista inget viselő, fekete szakállas népszónok, e zabolátlan városparancsnok, filozófiai viták e szenvedélyes bajvívója, a Dosztojevszkij-magyarázó forradalmár, a szovjetház e „legérdekesebb" embere, Sinkó Ervin — huszonegy éves volt akkor.

Lengyel Józsefet nagyra tartottam, nagyra tartom, s igen-igen szeretem. Érdeklődésemet annyira felcsigázta, hogy meghozattam Jugoszláviából Sinkó Tanácsköztársaságról szóló terjedelmes regényét: az Optimistákat. Akkoriban regényciklusomon dolgoztam, valósággal habzsoltam hát e kortársi dokumentumot. Elragadtatásom nem ismert határt. Az se zavart, hogy a regény kulcsalakjaiban felismerni véltem nagyra tartott és szeretett íróbarátaim egyikét-másikát, s képmásuk olykor eltért az eddig ismert portrétól és önportrétól. A hatalmas regényt kiadásra javasoltam, és máig is sajnálom, veszteségnek tartom, hogy a hazai megjelentetésre akkor, 1957-ben nem kerülhetett sor.

Nekrológot írok, nem irodalomtörténeti dolgozatot. Sinkó Ervin meghalt, s most el akarom mondani, mit jelentett nekem, s talán nemzedékemnek is egyénisége, karaktere, életműve.

az Egy regény regénye a harmin évek Moszkvájáról. Esszéi és nulmányai intellektuális jellem pet adnak egy nagy műveltségű sokoldalú alkotóművészről, aki egyesül a nemzetközi forradalm a magyar író, a jugoszláv patr és az európai gondolkodó. Rom Rolland, Károlyi Mihály és M szláv Krlezsa, e három jellemó barátsága, és Sinkó Ervin hal tartó hűsége e háromsághoz, n den méltatásnál inkább jellem művészi karakterét.

Úgy illő, hogy külön írjak a a fájdalmas szerelemről, mely hazai magyar irodalomhoz köt Nemcsak tanulmányaira gond melyeket A magyar irodalom (1 címen fogott kötetbe, de írói él re is. Kassák Lajos lapjaiban tettben és a Mában indul írói lyája, s a hazai irodalomtól emigrációs évek sem szakitha el teljesen. Írásai a Nyugatban Századunkban, az erdélyi Kor ban jelennek meg, az Aegedius rakelése című regényét a Ny közli 1927-ben. A fasizmus ös omlása Jugoszláviában éri, a goszláv népfelszabadító hads oldalán, s tevékeny részt ves születő népköztársaság szellemi építésében. Amit ezekben az é ben a vajdasági magyar iro mért tett műveivel és szer munkájával, felbecsülhetetlen

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kovács Sándor

ÉLET ÉS IRODALOM

1964 APR 18.

1021

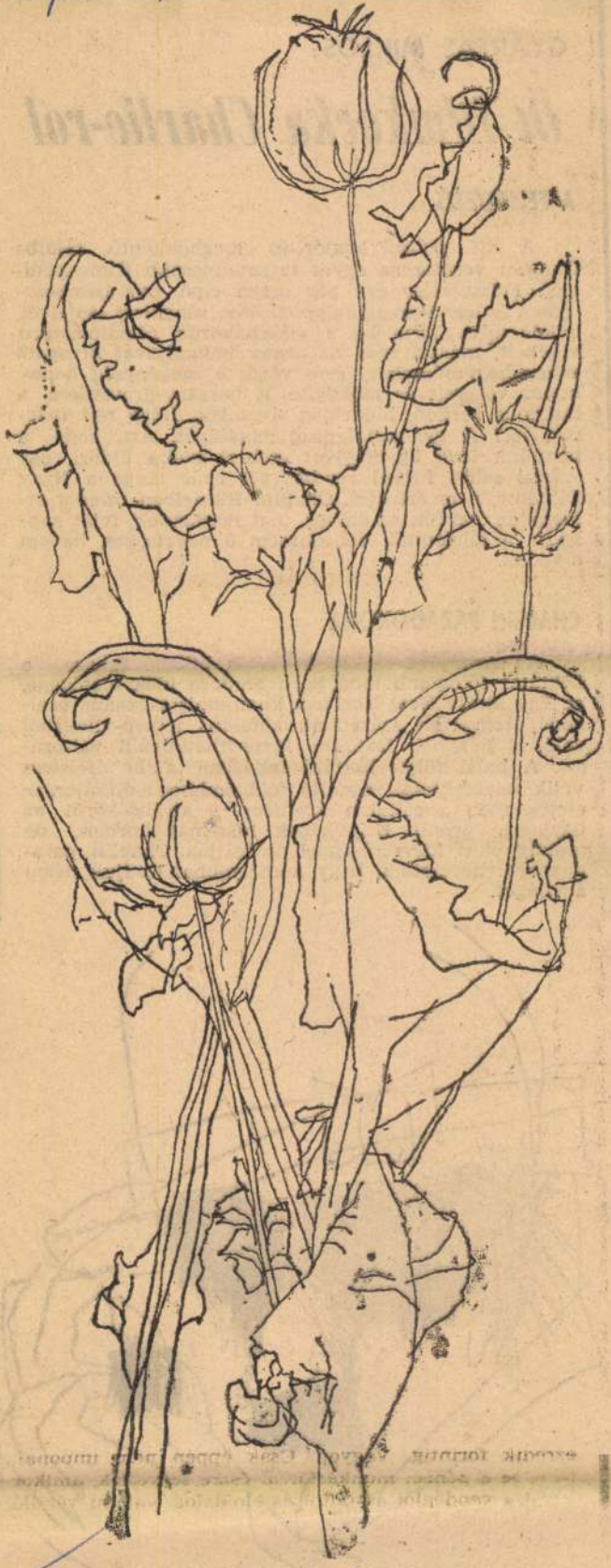

Kovács Sándor: Tanulmány

GYÁRFÁS MIKLÓS:

Öt filmkocka Charlie-ről

A FELFEDEZŐ

A XX. század komor és meghökkentő tájaiba Chaplin vezette az egyik legizgalmasabb filmexpedíciót. Felszerelése egy pár ócska cipő, egy bambuszpálca és egy keménykalap. Dróton rángatott lépteivel bukdácsolva járta be a világháborúk rémálomszerű vidékeit, mászta meg az arany kalandjával hívogató síkos hegycsúcsokat, este végig a szegénység hepehupás völgyeit és szökdelte át harsány-groteszken a fasizmus kietlen, holdrideg sivatagát. Hogy mit fedezett fel? A gyámoltalanság nagyságát. Azt, hogy a bennünk levő ügyefogyott embert hiába üldözi egy század sebes futású rendőr, sőt akár maga a Nagy Diktátor, nem éri utól. Chaplin filmjeiben mindig átmegy az őserdőn az ember, inai reszketnek, fejét kapkodja a félelemtől, de sohasem ő nevetséges, hanem a vadak.

CHAPLIN PARADOXONA

Az Aranyláz szakadék szélén billegő faháza, a Diktátor földgömb labdája, a Modern idők etetőgépe, az Egy király New Yorkban kommunista-gyanús uralkodója egyaránt századunk komikus jelkép-világából való. E jelképek tartalma kimeríthetetlenül változatos. A halál fölött hintázó faházban a halálfélelem válik nevetségessé, a szálló földgömbben a diktátor, az etetőgépben a céltalan lelemény, a király körül az ügybuzgó gyanú. E jelképek más-más korban, de mindig okos időszerűséggel szolgálják Chaplin paradoxonát: nevessünk, hogy komolyabban tudjuk nézni a világot.

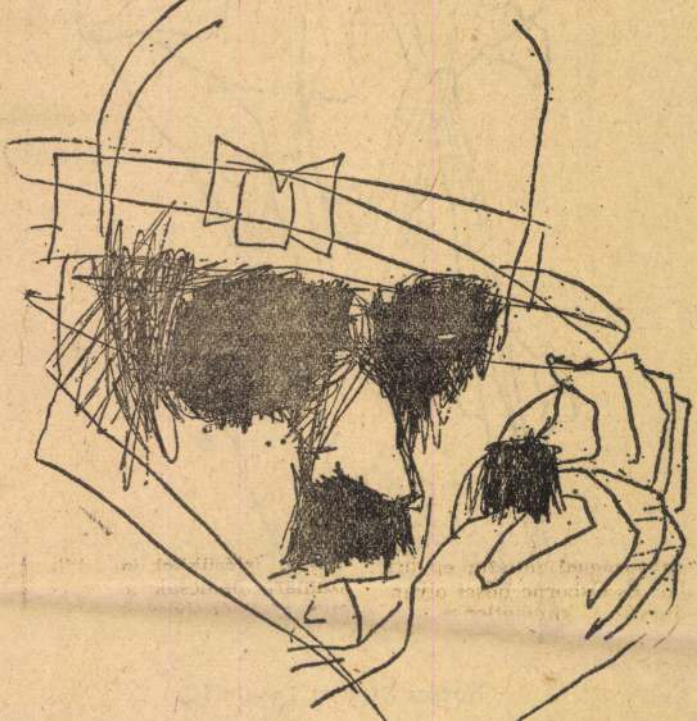

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉSZAK-MAGYAR-
ORSZÁG
Kovács Sándor
1966 OKT 16

1021

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

Házak a telepen

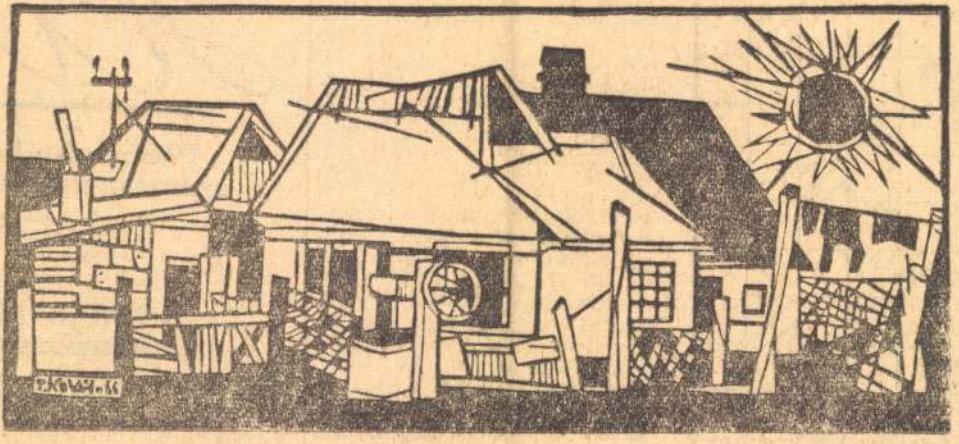

Tardi Kovács Sándor fametszete

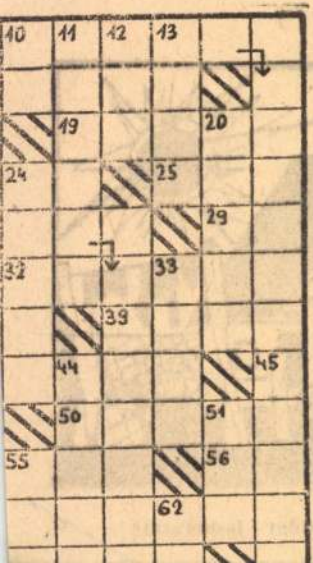

utolsó két betű felcserélve. 10. Kínai — nagy. 11. Jó vizet tartalmaz. 12. A hajó vitorlájának neve. 13. Idegen férfinév. (+s). 18. Vidéki — hiszen. 20. Vissza — szép nő jelzője. 22. Magyar kerámikus művész. 24. Áradat megállapító. 28. Bőségesen juttat. 31. Gondozatlan erdősség. 33. Orv-e — keverve. 35. Latin — de, hanem. 38. Öregember. 41. Ismert idegen szóval „éljen" (keverve!). 42. Alája hajit, meghódit. 44. Valahova tenni. 45. Kettősbetű. 48. Vissza — elismeri tettét. 49. Visszafelé — ízesíti az ételt. 51. Német tea! 54. Város az USA-ban a James folyó partján. 55. Kevert ezer. 58. Személyes névmás. 61. Ruhán lévő „irattartó". 62. Átkelőin. 65. Apósig. 66. Több mint szerető (—). 68. Thaiföld. (Első kockába kettősbbetű.) 69. Beje-

Hír

1966. október

A nap kelte 6.03.
A hold kelte 8.54
Névnap: Gál.

1966. októb

A nap kelte 6.0
A hold kelte 10.1
Névnap: Hedvig.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

T. Kovács Sándor

ÉLET ÉS IRODALOM
1966 JUL 30

1021

T. Kovács Sándor: Csendélet

szovjet

ény védelmében. Az úgynevezett „eleven ember" ábrazolását ék ki célul. „A mi szemszögből az »eleven embert« megátni annyit jelent, mint végméményben a társadalmi mozgás ejlődés egész történelmi folyaát ábrázolni" — írta Fagyejev. tetszik, hogy manapság a fogat visszatérőben van a tegnas azóta túlhaladott szemléletAz Oktyabr legújabb, júliusi ában *Pjotr Sztrokov*, a folyófőszerkesztőhelyettese és egyik tő kritikusa eszmecserét kezényezett a szovjet irodalom zerű hőstípusáról. Állásfoglafélreérthetetlen: a szovjet iroom pozitív hőséül kizárólag a pejev, Pavel Korcsagin és PaVlaszov típusú egyéniségeket dja el. Vitatkozik a Novij Mir ikusával, *Vaszilij Szurvilloval*, *Kazakevics* ouevre-jét elemezéppen az összetett jellemű hőst tartja korszerűnek. Sztrokov int a hőst nem jellemezheti — ennyiben valóban hős — belső ntmondás, ingadozás, gyengeAz eszmecsere más résztvevtovábbfejlesztik Sztrokov gonatmenetét *Alekszandr Dimsic*. ismert germanista, a szovjet ngyártás egyik vezetője (korábn az Oktyabr főszerkesztő-hettese) például kifejtette:. nem pán a hős jellembeli tulajdonairól van szó, de hibás az a téis, melyet a Novij Mir 1965 ptemberi számának szerkesztői cikke elemezett részletesebben tények igazságáról". Dimsic

mentum hitelű megidézését, fel fedezését bizonyos értelemben előbbre helyezte a művészi fantázia, alakítókészség legragyogóbb játékánál. *V. Kargyin* sokszor vitatott, de igazában helyes megfogalmazása így hangzik: „Gyakran a történelmi tény — a puszta, a kiábrándító tény — drágább és szükségesebb, mint az a nagyszerű mese, amellyé fejlődött. Ez akkor világlik ki, amikor a reális tény mögött — a nemzeti sors realitását fedezhetjük fel. Itt nincs szükség sem a fantáziára, sőt a legkisebb pontatlanság sem engedhető meg, itt az igazságra, egyedül az igazságra van szükség..." (Novij Mir, 1966 február) Kargyin szemléletes példákkal támasztotta alá tételét. Többek között hivatkozik azokra az emlékezésekből összeállított kötetekre, melyek Berlin elfoglalását úgy örökítették meg, hogy Sztálin neve ugyan többször előfordul, de a hadműveleteket konkrétan irányító parancsnokoknak a nevét sem találjuk. Kargyin tanulmányában azonban nem a példák a fontosak, hanem a következtetések. „Egyfajta rossz beidegződéssel néha így gondolkozunk: nem kell a háborúról mindent, ami igaz, a sokarcú igazságot megírni. Van szükséges és haszontalan, tipikus és nem tipikus nagy és kis arányos és aránytalan igazság... De 1965-ben jelent meg először V. I. Leninnek az a levele, melyben könyörtelen pontossággal és világosan megírja: „nekünk teljes és igaz

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ZALAI HÍRLAP

Kovács Sándor

1966 AUG 2 8

1966 AUG 2 8

ZALAI HÍRLAP

1021

CSENDÉLET MACKÓVAL
Kovács Sándor linómetszete

ZALAI

...ények között

...zetéről — tanévnyitó előtt

...s oktatási szin- ...vodák új neve- ...proni képzőből ...fiatal óvónők ...szintén elegen- ...rendelkezésre ...colák alsó tago- ...lső tagozatokon ...ről kikerülő fő- ...sokat segítenek ...ány enyhítésé- ...nyolcvan főből ...45-en lesznek ...sok, a többiek ...megyékben dol- ...ematika, testne- ...sz szakos fiatal ...gy körzeti isko- ...zerűen javítják ...ktanári ellátott-

...zépiskolai tanár ...n kerülnek a vi- ...akba, s az ujo-

alig hasznosíthat. (Magyar- könyvtáros, magyar- filozófia, testnevelés- ének, stb.)

Fejlesztések

A tanév lényeges javulást hoz a *pedagógusok lakás-ellátottságában is.* Főként a vidéki iskolákban kap majd sok nevelő lakást. A korábban e téren elég közömbös *letenyei tanácsi szervek például az idén egyszerre három pedagóguscsaládnak juttatnak új lakást,* de mindegyik járásban jó a *„hozzáállás"* a nevelők lakáskérdéseihez. Számos lakást vásároltak, alakítottak át, vagy létesítettek más célokra használt épületekből, hogy ezzel is segítsék a falun élő és oda kerülő nevelők megtelepedé-

Alkotóműh

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ZALAI HÍRLAP

Kovács Sándor

1966 JUL 3

1966. július 3.

1021

ILLUSZTRÁCIÓ
(Kovács Sándor vázlata)

Öreg-
sszony
meg
a
utyája

d András
rajza)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1900 DEC - 4
Dél-Magyarország

Kovács Sándor

1921

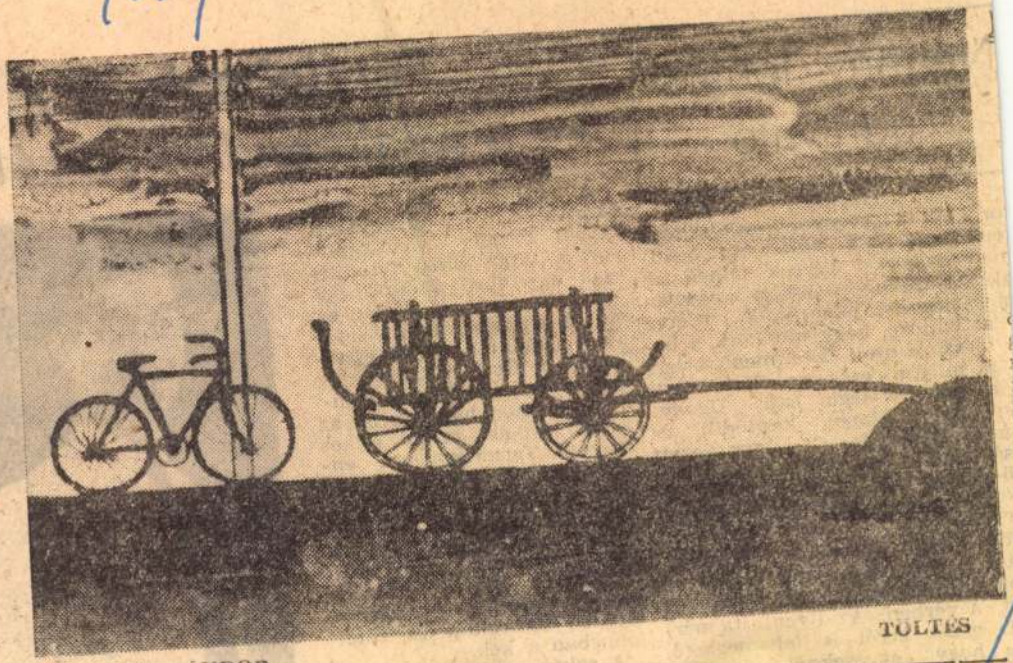

TÖLTÉS

KOVÁTS SÁNDOR

Néhány fontos udnivalo

...or, tén a „vérnyomásos" szimp-
...or, toma és a „részegség" beáll-
...nű- ta között percek telnek el.
...ak- A mérgezés hatása a vérben
...ár, aszerint jelentkezik, illetve
a változó, hogy mekkora a be-
szippantott gáz mennyisége,
a milyen erős az illető testi
a felépítettsége stb. Ugyan-
...zo- ilyen állapot kezdődik és
...sa- folytatódik úgynevezett
...lső elégtelen égés következté-
...tű- ben, illetve, amikor valaki
...kó szénmonoxid-mérgezést szen-
...ér- ved.
...eti Ilyen esetben az „elfolyó".
...la- el nem égett gáz, vagyis a
...nt szénmonoxid szaporodik el
...szt a vérben. Az ilyenfajta mér-
...ot, gezés arról is felismerhető,
...Ha hogy egyeseknél ösztönös
...a- menekülési ingerek

Férfiaknak — a nyakkendődivatról

A múlt évben a sötét alaptónusú, úgynevezett egyedi mintás nyakkendő volt a sztár. Sima felületét csak egy apró minta díszítette. Ez volt a divat, ez volt a legelegánsabb viselet. Most viszont *a csíkos nyakkendő a divat.* Viselhetjük bármilyen alkalomra, mindenféle öltönyhöz, legyen az sima, kockás vagy csíkos szövésű. Természetesen, ennek is sokféle változata van: a csíkok szabályosan vagy egyenlőtlenül helyezkednek el, keskenyebbek vagy szélesebbek. Divatszín elsősorban a fekete és a bordó, valamint a barna minden árnyalata és sötét tónusban a kék.

A sokféle csíkos nyakken-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kovács Sándor

NAPJAINK
1966 DEC 1

1021

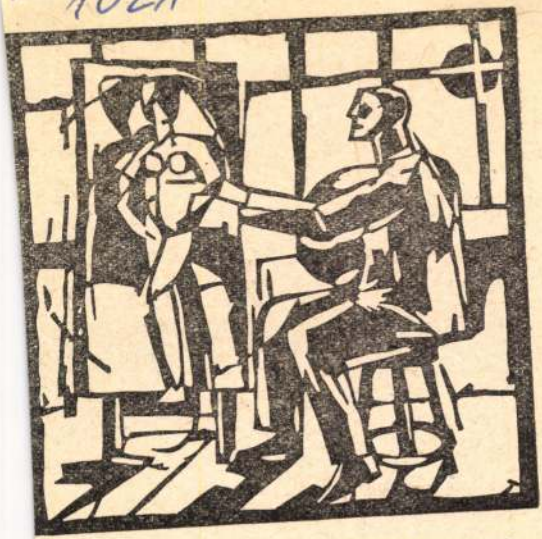

Műteremben — Kovács Sándor fametszete

Peca

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

CSEPEL

Kovács Sándor
1966 DEC 30

1021

Kovács Sándor Zarándokok című munkája (guasch). a Csepeli képzőművészek Vietnamért című kiállításról.

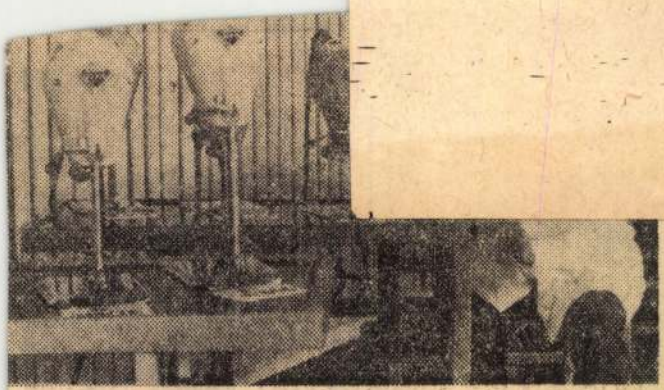

Legújabb típusú konfekcióipari gépek

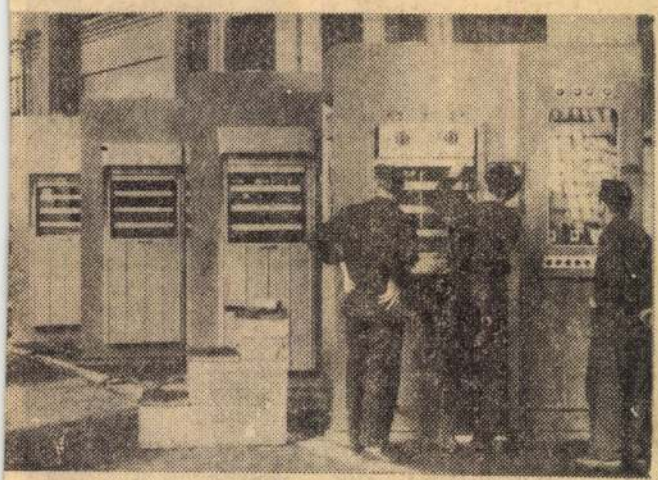

Új típusú gumivulkanizáló présgépek.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ZALAI HÍRLAP

1966. december 4.

1021

CSENDÉLET
T. Kovács Sándor linometszete

Csepeli Szabó Béla:

Őszi szerelmi dal

A városszéli domboknak
már sírva jár a szél,
s meg-meglegyinti homlokom
a sok hulló levél...
A nyári esték melegét
borongás váltja fel,
befutja kedvesem szemét
és lágyan rámlehel.
A hamubafúlt ég alatt
honnan, hová megyünk?
Hajunkra füst és köd szakad,
s mint két fa, reszketünk.
Minden oly szelíd, tétova,
mint gyengelábú őz:
suhog a halál ostora,
fejünk felett köröz, —

de nézd, a hegyen, kedvesem,
szüretre gyűlt a nép:
szikrázó bor dől édesen,
kínálva tűz-ízét.
Az életet dícséri mind
és telt pohárt emel:
emeljük arcunkat mi is
vígan magasra fel!
Emeljük fel a bágyadó
bús őszi Nap felé,
s kiáltsuk: forró, lázadó
vérünk az életé!...
Ha szél suhog, ha köd szakad;
bennünk örök a vágy;
Összehajlunk az ég alatt,
mint két virágos ág...

Kovács Sándor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307

SZOC. MŰVÉSZETÉRT

1964 JAN

1021

BÍRÁLATRA VÁLASZ

A Szocialista Művészetért 10. számában megjelent bírálatukra az alábbiakat válaszolom:

A cikkben megnevezett Kovács Sándor giccsfestő ellen a lehető legszükségesebb lépéseket még 1957-ben megtettük a helyi képzőművészeti munkacsoport indítványa alapján. Annak idején ez ügyben megkerestük az Alap jogügyi osztályát is, ahonnan azt a tájékoztatást kaptuk, hogy a probléma csak helyileg oldható meg. Igazgatási Osztályunk ekkor megvonta nevezettől a helyiség használatának jogát, nevezett azonban a bírósághoz fordult. A bíróság az üzlethelyiség használatát — műterem céljára — „mint jóhiszeműen szerzett jogot" ismerte el, s a Tanács határozatát megváltoztatta. Így mind a legutóbbi időkig semmit sem tudtunk ellene tenni.

A közelmúltban megjelent a képzőművészeti alkotások értékesítésére vonatkozó rendeletre felhívtuk Igazgatási Osztályunk figyelmét, s kértük, hogy ennek alapján — most már a törvényben biztosított jog alapján — indítsa meg az eljárást.

Szeged, 1963. november hó 13.

Kovács József
osztályvezető helyett
olvashatatlan aláírás
Szeged Mj. Városi Tanács VB
Művelődésügyi Osztálya

Hajduvid községben felavatták **Bányai József** szobrászművész II. Rákóczi Ferenc szobrát

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

Kovács Sándor

1964 JAN 1 0.

1021

Kovács Sándor: Freskóterv

FÖLDEÁK JÁNOS:

Emlékezés Kis Ferencre

Barátok és kortársak, költők és írók, irodalmárok és olvasók, a fájdalmunk és veszteségünk közös: ezentúl Kis Ferenc is hiányzik közülünk. Nem halljuk többé meleg, bársonyos hangját, ahogy verseit mondja. Nem látjuk többé cimborás mosolyát, szeretettől fénylő tekintetét, fürtösen deresedő haját. Nem évődik többé velünk, hogy leplezze gyötrő betegsége okozta fájdalmát, ha észrevette aggodalmunkat...

tet, és a közvetlen, primér élmény tükröződik. Politikai és társadalmi helytállása, látszatra nem mutatós, de annál töretlenebb és szívósabb harcossága, a szó valódi értelmében vett ideológiai tudatossága átés átfűti valamennyi versét. Költészetének gondolatisága több mint három évtizednyi költői munkásságában oly eltökélt és világos, oly egyenes vonalú és osztálya nevében ítélkező, annyira tiszta és költőiségében példamutató, hogy

művészi érzékenységét, csak fokozták. És ha az ötvenes évek közepétől és különösen az ellenforradalom után, már tellett is erejéből új versekre, messze elmaradt egykori költői termékenységétől. Örömünkre vagy inkább vigaszunkra, új verseinek művészi kidolgozottságával, sőt régebbi verseinek tökéletesítésével nyújtott kárpótlást.

Kis Ferenc költészete hűen tükrözi az osztálytudatos munkásság szemléletét, s nemcsak a

MÁTYÁS FERENC:

A költő halála

Megint egy gödör! — Temető
nyeli be a fogyó tanúk
jobbját. Nem kímél az idő
ha véletlen itt-hágy a múlt.

Megint csak hiány. — Keserű
íz a szánkon, — elhallgatott. —
Egy tiszta hangú hegedű
szerelmese most a halott.

Árvát temetünk, aki hű
szívvel viselte a magányt!
Elkészült hát végleg a mű,
hogy túlélje diadalát.

Megértheted, csak vedd elő,

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

Kovács Sándor

1964 MÁJ 16.

1021

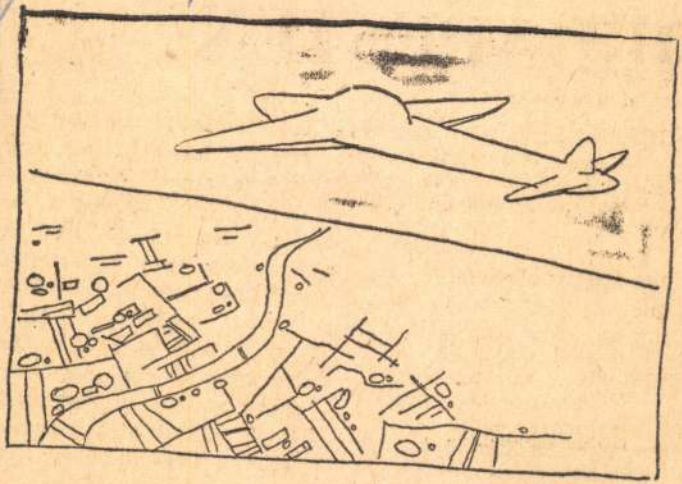

Kovács Sándor: Radnóti illusztráció

BUDAPESTEN

Hermlin kicsit fél a roppant vállalkozás technikai nehézségeitől, de úgy látom, lelkesedése mégis erősebb a félelménél.

A magyar költészet németre fordításának legnagyobb nehézsége talán nem is a nyelv, mondja elgondolkodva. Jó nyersfordítás segítségével ez kiküszöbölhető, ha igazán költő az, aki a verseket fordítja. A legnehezebb, hogy semmiféle hagyomány sincs, amire építeni lehetne. Petőfit a múlt században sokat és szorgalmasan fordították németre. Ezek közül ma már egyetlen sor színvonalas, nagyon tisztességes írással. Lehet, hogy ezek még nem remekművek, de mégiscsak örvendetes jelek. A kiemelkedő irodalmi alkotások nem a semmiből születnek, hanem hosszú folyamat eredményei. Az a fontos, hogy az írók, miközben hazájuk talajából és hagyományaiból táplálkoznak, sose veszítsék el a kapcsolatukat a világirodalom áramával. Nem szabad félni a kísérletektől, a tévutaktól, hisz a szellem mozgásához hozzátartozik az örök kuta-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Kovács Sándor

ZALAI HIRLAP
1963 JUL 2

1021.

Talponállóban
Kovács Sándor linómetszete

— Tisztelt nézőközönség.

Katona Judit:

SZOMBAT

Szombat... szappanhab... férfiingek,
teknő fölé hajoló asszony.
Úgy leng fölötte közel ünnep,
mint szárítókötél s az alkony,
apró vacsora gondja, szürkén.
Gyerekekre kiáltó féltés
lobog néha a szeme tükrén
és éjszaka, míg tiszta ruhát és
új hitét szárítja a szél, arcán
kibomlik az öröm szépen
s úgy szenderül el aztán
fia kezével tenyerében.

1964 MAJ 16.
1021

Kovács Sándor

MOLNÁR ZOLTÁN:

ÖREGEMBER A PARTON

Az öregember már csak a templommal szemben talált magának helyet, ahol a sétány meg az úttest úgy egymáshoz szűkül, hogy a kilences villamos szinte birizgálja a pad támláját. Leverte egy kicsit zsebkendővel, hátha poros, aztán leült és kényelmesen szétnyitotta az újságot. Szemüvege nem volt, jól látott még az öreg ember. De nemigen olvasott. Nézelődött inkább a világba.

Könnyed opálos kék volt az égbolt, s enyhén párás a levegő. Az Országház kissé balra a túlsó parton még önmaga árnyékában állt, de napfénytornyokkal, napfénykupolával. Szerette elnézni az öregember. Meg a várost, a Dunát, a hajókat.

Jött is egy kis mérgeskéményű, nyomában négy uszállyal.

Nem volt rest felállni, hogy lássa, miképp küszködik felfele. Bányafának való száraz rönköket vittek az uszályok, s mintha tömött belsejükből kitüremlett volna, jól meg volt rakva még a fedélzetük is.

Az egyiken csíkos trikós ember feküdt a farakás tetején; két sarutalpa felmeredt. Látta, hogy sűrű tetoválás borítja a karját. — Ó, te mesebeli matróz — mosolygott rajta az öreg ember. S elképzelte, hogy szegény kis folyami patkánynak óriási tengerjáró hajó van tetoválva a karján, meg kínai sárkány meg ilyesmi.

Kísérte szemmel, míg a hajó el nem érte a Margithidat. Akkor visszaült, s az embereket nézegette, akik elmentek mellette.

Bottal jött egy elegáns öregúr, húzta a lábát. Ezt magában megszólította: — bicegünk, öreg harcos, bicegünk? Neki még tűrhető jók voltak a lábai.

Aztán hátrafordult; a másik oldalon galambok ereszkedtek a templom meg a sarki ház közé. Egy asszony morzsát szórt nekik, de alig csipegettek. Biztatta őket az asszony valami furcsa madárhangon, de attól sem nőtt meg az étvágyuk, s csak mintha illendőségből ténferegtek volna ott a morzsák közt. Meg is sértődött az asszony, még toppantott is egyet, s elment, be egyenesen az egyik házba a Szilágyi Dezső téren. A galambok meg, mintha most már nem kötelezné őket az udvariasság, felszálltak, s a templom túloldalára ereszkedtek.

Később visszaszállingóztak. — Most kellene kijönnie, asszonyom! Látná, hogy milyen következetlenek a galambok! — Nyilvánvalóan jól voltak lakva, mégis csíptek egyet-egyet.

A galambokat egy pulóveres ifjú zavarta meg. Közömbösen jött a Fő utca felől, zsebre dugott kézzel. Egy tiszta szürke meg egy fehér bóbitás tipegett s felszállt előle, de ő észre sem vette.

Hová-hová ekkora közönnyel, fiatalember? — Rövid léptekkel, valahogy puhán osont át az úttesten, vállát előre szegve, s nyaka is meghajolt, mintha nagy haját nehéz lett volna tartani.

Vajon mitől változott meg az emberek járása? Emlékezett az öreg ember, hogy amikor ő felnőtt, méltósággal igyekezett járni, tempósan, emberesen. Azután első szabadságra jöve az Adriáról, hintázó léptekkel sétált végig a félegyházi főutcán. Tudjátok — magyarázta —, megszokja az ember a tengeren, talpával kapaszkodik a fedélzetbe.

Elmosolyodott valamikori gyermeteg önmagán, miközben a fiú majdnem át is ért az úton. Nőies, igen: nőies járás. Nem úgy nőies, ahogyan a nők járnak, hanem csak úgy, ahogyan férfiak nőiesen járnak.

Két lány s egy fiú, szőke, rövid hajú fiú ült fent a kőpárkányon, nem egészen a következő padnál.

Ugy ült oda közéjük, a fiú, hogy háttal fordult a falnak, s valahogy feltolta rá a fenekét.

Jött egy villamos, szorosan a pad támlája mögött csörömpölt. De azután sem lehetett őket érteni, a hangsúlyukat figyelte, a mozdulataikat.

De nem hangsúlyoztak, talán sajnálták rá a fáradságot, és nem is voltak mozdulataik. Kivéve azt, hogy a szőke fiú a lábával kalimpált.

Hm-hm, kimerültetek, gyerekek? — kuncogott magában az öreg ember. — Biztosan abban a sok twistben. Mert örökké csak twistelnek ezek a mai fiatalok.

Ezt az állítását később visszavonta. Mert nem úgy ültek, mint akik valamiben elfáradnak, hanem csak mint akik tehetetlenek. Ültek csüggedten, a szőke kalimpált.

Az öregember megcsóválta a fejét. Aztán meghökkent ezen s elgondolkozott. — No talán felháborodni szerettem volna rajtuk? Az öregek szeretnek felháborodni. De ezek nem hangoskodnak, nem tesznek ízetlen megjegyzéseket a járókelőkre, még csak nem is csókolóznak. Mert egyébként a mai fiatalok lépten-nyomon csókolóznak a nyílt utcán, az emberek előtt. Ezek nem. Ezek csak ülnek és gubbasztanak.

Vagyis az egyik, fiú, a szőke, a lábával kalimpál.

Ne kalimpálj, kisfiam! — Valamikor rászóltak, mikor a konyhában ült egy ládán, vagyis a széles fekvőlócán, ami alul ládának volt bedeszkázva, s különféle holmikat tartottak benne. — Ne kalimpálj, kisfiam. Pedig mezítláb volt leginkább, s nem nagyon kopogott a deszkán. S nem is unalomból csinálta, hanem a lába kívánsága miatt.

Sötéten ültek a fiatalok, a két fiú, meg a két lány, tömör, sötét árnyakként, mégis valahogy észrevétlenül. Sajnálta őket az öreg ember.

Restellte is, hogy olyan leplezetlenül bámul embereket, de hát úgyse igen vették őt figyelembe.

Járókelők alig akadtak. Két asszony jövögetett éppen, egy öregebb meg egy fiatalabb, gyerekkocsival, meg egy kisiskolás gyerekkel. A gyerek a kocsi mellett lépegetett, s be-bekukucskált a pólyásra.

Jöjjenek csak, hölgyeim, jöjjenek! Mi a véleményük ezekről az unalmas fiatalokról?

De úgy látszik, semmi véleményük nem volt; lassan jöttek, beszélgettek, elmentek a kőpárkányon gubbasztók mellett, s rájuk sem pillantottak.

Aztán nagyon lassan valami mégis történni kezdett.

A fekete lány, hogy a szőke kalimpálását — ó ezt az unalmas, végeérhetetlen kalimpálást! — jobban lássa, rátette az állát a boglyas fiú vállára, s ezzel olyan testhelyzetbe került, hogy lepillanthatott az alsó rakpartra.

A parton pedig valami lehetett, mert a lány ott-ottfelejtette a tekintetét.

Később felegyenesedett, nyújtózott, megmozgatta tagjait.

Ennyi kis mozdulat is elég volt az öreg embernek, hogy valamennyire kilépjen megfejthetetlenségük varázsából. Gondolatai nagy ugrásokban szoktak kalandozni, mióta mindennapi szoros elfoglaltság nélküli öreg ember lett. Talán a partról, bizonyára erről az egyébként derűs partról egy nem ilyen napfényes, hanem borongós ősz jutott eszébe. Egyszer Cattaróban, a tengerparton. Az persze nem ilyen kőpárkányos volt, csak a meztelen sziklák. Nem odavaló lány volt az, hanem egy görög leány. Egyetlen egyszer csókolta meg, de most is emlékszik az ízére. Olajbogyó íze volt a görög lány csókjának. Tisztán emlékezett. S a görög lány ujjaira is, ahogyan lasan végigsimították az arcát. Élete összes csókjára emlékezett az öreg ember.

Egy pillanatig, vagy tovább? — emlékezete tengerén, verőfényes ég alatt lebegett.

Az térítette megint vissza, hogy a fekete hajú lány, talán több erőfeszítésre elszánva, hogy észrevetesse magát, nagyobbat, vonaglóbbat nyújtózott, mint az imént, s hátra is hajlott. Szinte meg is ijesztette ezzel az öregembert. Milyen meggondolatlan, elveszti az egyensúlyát, s már zuhan is le a gránitkockákra. Ki tudja, kapna-e utána idejében az a bozontos.?

Figyelni kezdett az öregember a párkányon túlra; hegyezte a fülét. Gyerekhangokat hallott, ejj! meg cc! felkiáltásokat, meg mintha biztattak volna valakit ezek a gyerekhangok.

Hirtelen mozdulattal felállt. Összemarkolta és ledobta a padra az olvasatlan újságot. Odament a mellvédhez és lenézett a rakpartra.

Egy kis hajóhíd volt bal kéz felől, egy kis kikötőhíd. De a lejáró korlátja össze volt hajtva, talán lakatolva is; nem jött most hajó. Ellenben egy fiú szaladt le a deszkákon szép, nagy farkaskutyával, s a korláthoz érve átugrott, maga is jó kedvű, fiatal vadállat, s átszökkent a kutyája is.

A lehorgonyzott úszókikötőről bedobott a fiú valamit a vízbe, s a kutya abban a pillanatban utána ugrott. Fadarab volt talán, vagy tengericsutka, egy-kettőre megkaparintotta és már úszott is vele.

Folyással úszott a kutya, az öreg emberrel majdnem egyvonalban vezetett fel a lépcső, ahhoz. Fordult, emelte a fejét, nekiszegült a sodornak, igen gyorsan elérte a partot. Felkaptatott a lépcsőn, a fiúhoz ügetett. Az már jött elébe, lehajolt, megveregette a nyakát, kivette a foga közül a zsákmányt, s szaladtak is vissza együtt a hajóhídra.

Gyerekek nézték, néhány felnőtt is; olyan ez a rakpart, különösen vasárnap délelőtt, valakik mindig ácsorognak.

A fiú könnyed volt, izmos, szép mozgású. Lefutott, gyönyörűen átugrott cowboynadrágjában a korláton, kecses ívben bedobta a tengericsutkát, s a kutya tétovázás nélkül megint a vízbe vetette magát.

Az öreg ember a gubbasztók felé fordult. — Hé, te fekete hajú, nem neked szól ez a kutyaugratás?! — A lány hívalkodóan nem oda nézett, hanem visszatámasztotta állát a boglyas hajú vállára.

A lenti fiú túlságosan is szabályszerű mozdulattal visszalendült a korláton. A lányt nézte, az odatámasztott állút, de mintha nem is érdekelné, közömbösen indult megint a kutya elé.

Megint ciccentések, meg ejjek hangzottak el, ahogy a kölyökhad a partról az úszó kutyában gyönyörködött. Egy férfi meg egy nő továbbindult; vállat vont a férfi, s könyökénél fogva vitte el a nőt.

De vajjon hanyadjára úsztatja már ez azt a kutyát? — támaszkodott könyökével a mellvédre az öreg ember. — Fáradt már az a kutya, te fiú!

..gerültség támadt benne, s előbb a kutya gazdáját, majd a fekete lányt kereste tekintetével. De eltakarták a lányt a többiek. Csak a szőke fiú kalimpálását látta. A fene egye meg, meddig kalimpál még ez a fiú?!

A cowboynadrágos odalent, leszegett fejjel, ami azt a képzetet keltette, hogy a fogát csikorgatja, megint a kutyája elé ment. Volt az vagy jó ötven méter, amennyit a kutya a lépcsőtől futott. Igyekezett még, de már nem sokáig tagadhatta a fáradtságát.

Micsoda dolog! Azzal a szegény állattal! — kiáltotta az öreg ember, ám megint csak magában. Fellobbant benne a szándék, de aztán félt, hogy csak nevetségessé válik, ha innen a magasból a maga vékony, öreg hangján elkezdi leckéztetni a fiút.

Inkább lemegy és egyszerűen megfogja a nyakörvet a kutyán. Már el is képzelte, ahogy a kutya nyakörvével a markában odamondogat a cowboynadrágos suhancnak.

Jobbra indult a lejáróhoz; elég könnyen járt, jó kötésű embernek tudta magát, de most az igyekezettől kissé akadoztak a lábai.

Fiatal lány jött vele szemben, s minth kíváncsian meg is torpant volna egy pillanatra. Talán szólni is akart: elveszített valamit, bácsi? De nem ügyelt a lányra, felháborodással telítve sietett el mellette, s csak sebtében s önkéntelen vitte magával a lány röpke, alig felfogott képét. A lépcsőn jutott eszébe a lány kedves, érdeklődő szeme. Visszafordult, de onnan lentről már nem látta, s mert nem számított előre a mozdulatra, botladozni kezdett.

Fékeznie kell magát, ha bele akar bocsátkozni egy ilyen kalandba, hogy megvédelmezze a farkaskutyát gazdájától, a bizonnyal szemtelen suhanctól. De hogy maradjon higgadt az ember ilyen lekiismeretlen állatkínzás láttán?

Mikor leért, az alsó lépcsőn éppen kapaszkodott fel a kutya a rakpartra. Már nem váltott olyan fürgén ügetésbe; megállt, megrázta magát, húzta az időt, hogy összeszedje az erejét. De mikor a fiú sürgetően rápiszszegett, futott, átnyújtotta a csutkát, csóválta a farkát.

Az öregember rögtön megértette ezt a nagy igyekezetű farkcsóválást, de a fiú nem értette meg. Futott vissza kérlelhetetlenül a hajóhídra.

Az öreg ember sietett, hogy legalább a következő vízbeugratást megakadályozza. De olyan érzése volt — pedig a kutya még nyilván nem érhetett vissza —, hogy közben a fiú újra és újra a vízbe kergeti, s a kétségbeesett állat csak úszik-rohan, úszik-rohan. Mikor az alsó lépcsőhöz ért, a kutya éppen kapaszkodott felfele; lógott a nyelve, azaz lógott volna, ha nem tartja állkapcsai között azt az átkozott tengericsutkát. Imbolygott a kimerültségtől, s az öreg ember megcsóválta a fejét. A kutya, mintha ezt igyekezete lankadására értelmezte volna, ügetésbe váltott.

Az öreg felpillantott a mellvédre, ahol a fiatalok ázott madarakként gubbasztottak. Ám a lány most kiegyenesedett, mintha valami támadt volna benne, s valami változást lehetett tőle várni.

Közben a fiú találkozott a kutyával. Az öreg ember már emelte is a kezét indulatai csúcsán, hogy ráripakodjon. De a fiú megfogta a szép állat nyakörvét, megsimogatta nedves hátát-nyakát, kissé csillapítóan veregette is még egy kicsit, aztán váratlanul elindult vele vissza, fel a Margithíd irányába.

Az öregember határozott léptei elbizonytalanodtak. Megállott, éppen a hajóhíd lejáratánál, s hogy valami célt találjon, oda lépett és megfogta a korlátot. Felnézett a két lányra, két fiúra. Azok is éppen elindultak. Erőfeszítés nélkül, nesztelen vált el a kőpárkánytól.

Az öregember picikét még kifulladva lihegett. Annyi minden történt vele perce alatt, lihegnie kellett egy kicsit, hogy kheverje.

Néhány gyerek még ott ténfergett. Vért a kutyacirkusz, s még semmi sem mototta őket, hogy más szórakozást keressene

Elindult köztük vissza a lépcső felé.

A fiú a kutyával már messze járt. Amazok odafent most mentek át a templom fe az úttesten. surranó kis puha lépteikkel.

Egyáltalán még csak észre sem vették a öregembert.

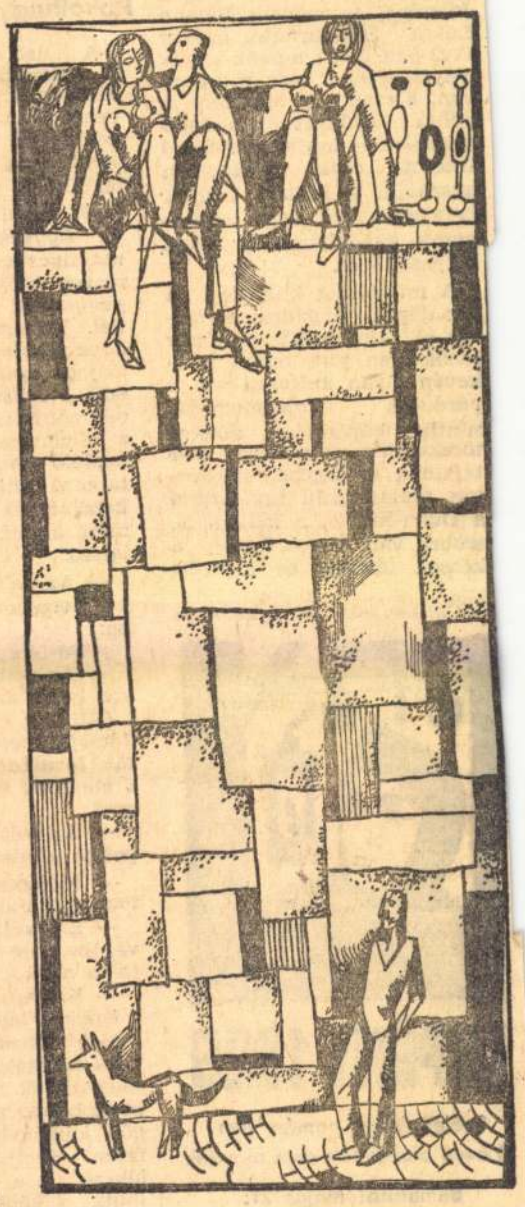

Kovács Sándor rajza

BAJOR NAGY ERNŐ RIPORTJA:

RÁCKEVEI DÉLELŐTT

Itt már reggel nyolckor is délelőtt van. A HÉV hajnalok hajnalától rohan a kevi embernek százaival a Csepel Autógyár felé, a Vasmű felé, Pest felé. És mire a körúti presszóban ítéletet mond az első vendég a fekete iha tósága fölött, addigra nincs, aki megállapítaná, hogy ezerrel vagy ezerötszázzal kevesebb-e pillanatnyilag Ráckeve lakossága, mint amennyi napkelte előtt volt. És akkor, mint azt mondani szokták: a határban rég nótája van a munkának.

Ámbátor ez semmiképpen sem látszik meg, ahol elindulunk a községbe vezető út keramitkövein. Inkább a Duna-kanyar idegenforgalomból élő helységeinek szokott képével találkozunk. Horgászok sietnek a halban bővelkedő Kis-Duna felé, egy nagyobb gyermekcsapat meg ott ácsorog már Ráckeve egyik nevezetességének, a barokk kastélynak az udvarán.

E kastély sorsának ismertetése másfél évtizede mindig kirántja a gondból a témahiánnyal küszködő újságírókat. Hol azt lehetett megírni róla nemes haraggal: lám több tárca — így a földművelés, igazság- és egészségügy — közösen birtokolja, de senki sem viseli gondját. Hol azt: helyreállítva idegenforgalmi látványosságig is válhatna a pompás épületből! Kínált az épület bizonyos elégikus egybevetési lehetőségeket is, mivel ezen a helyen búcsúzott el nejétől a Mohács alá meghalni igyekvő II. Lajos, majd másfél század múltán itt rendezte pompás ünnepségeit az ozmánt kisöprő idegen herceg, Savoyai Jenő. Jelenleg tatarozzák Johann Lukas Hildebrandt mester 1702-ben épült művét. Egyik helyiségében már múzeum van, s csak egy kocsifeljáró adhat ürügyet szolidabb glosszára — a Magtermeltető Intézet csak *névlegesen* használja a kastély egyik helyiségét, ám ezzel *valóságosan* akadályozza a teljes helyreállítást.

A múzeumot különben a honalapító Árpádról nevezték el. Mint hírlik, más név szóba sem jött, mivel Ráckevén olyan kultusza van a párducos fejedelemnek, mintha bűnbánóan pótolni törekednék az ország más tájainak ez ügyben elkövetett mulasztását. Így Árpád a Duna-híd is, a malom is, szobra van Álmos fiának a község főterén, és ingerült megjegyzéseket hallottam néhány éve amiatt, hogy az egyik téesz „kisajátította" magának ezt a nevet.

Vezető-vándorlás

Sajnos, a megbecsült hagyomány még nem terem munkaegységet! Az Árpád Tsz évekig csak bágyadozott, három év alatt négy elnök, három főkönyvelő és három vezető agronómus fordult meg náluk.

Keresem az elnököt, aki két esztendő előtti látogatásomkor azzal bűvölt, hogy megállt a majorudvaron, és azt mondta:

— Ezerkétszáz négyzetméteres üvegházat építettünk. Ez ontja a pénzt. Tucatnyi istállót, műhelyt miegymást építettünk. Itt valóságos gyár van. Telepítünk kétszáz hold szőlőt, kétszáz hold gyümölcsöst. Mi száguldunk a szocializmus felé.

Kérdezem hát, hol az elnök.

— Nincs — mondják. — Elment.

El kellett mennie, mert a tagság beleegyezése nélkül százezreket használt fel az építkezésekre, s közben megfeledkezett arról, hogy év végére marad-e annyi osztanivaló, hogy a dolgos tag akár csak cipőt is vehessen magának. Ráadásul még goromba volt.

Az Aranykalász ugyanannyi idő óta a harmadik elnököt fogyasztja, a második főkönyvelőt, a második vezető mezőgazdászt.

Egyedül a Rákócziban, ahol helybeli áll a kormányrúdnál, ott állandó a vezetés.

Pokolhegyi párbeszédek

A külső részeken járva — a Betlehem, Jeruzsálem, Pénzenvett, Pokolhegy neveket adták ezeknek —, Pokolhegyen betérek egy olyan vénségesen vén házba, ami legföljebb valamely rogyott, rossz csizmához hasonlítható. *(Egyébként itt híre-nyoma sincs a hegynek. Ezen a részen éltek azok, akik szegényebbek voltak a szegénynél. Valaha — midőn Ráckeve mezővárosnak még pallósjoga volt — Pokolhegy volt a legsúlyosabb ítéletek végrehajtásának színtere.)* S a kilencvenedik éve felé ballagdáló gazda néhány bemutatkozó suta szó után már kezdi is az ódon mondókát, mint a nekilendült lemezjátszó.

— Az volt ám az idő, amikor berukkoltam Esztergomba.

(1896-ban történt.)

— Az volt ám az idő, amikor kihúztam a császárékat.

(Állítása szerint Ferenc József és felesége megúsztatták lovaikat a Dunában, és ő mentette meg az uralkodópárt.

— Az volt ám az idő, húsz pengő ütötte a markomat.

— Előléptették? — tettetem az ámulatot.

— Elő voltam már léptetve. Szakács voltam — emeli föl a mutatóujját.

— Kitüntetést kapott?

Gőggel legyint:

— Fenének kellett.

És hallgatják az odagyűlt szomszédok is. A vertpadlójú szobában zord egyszerűségű jobbágybútorok. Kép a falon. „Szolgálati időm emlékére", s a vénember rámutat a képen szereplő pofaszakállas férfiúra:

— A fölség...

Hányszor ismétlődhetik meg hetenként a múltba révedező tudatlanságnak ez a díszszemléje. Hallgatják *ezt*, hallgatják a *rádiót*, hallgatják a *javasasszonyt* (nekem öt forintért elárulta: „Sok baja lesz valamiből, amit papírra tesz.")

Néhány udvarral odébb tomboló vita kellős közepébe lépek. Negyvenesnek látszó parasztasszony és tréningruhás legényfia hadakozik azon: „hogy mer éjjel kettőkor hazajönni egy ilyen suhanc... hogy ezeknek nem lehet már parancsolni..., hogy presszóba jár már a templom helyett... hogy karórája van már, pedig még katona sem volt..."

A vézna siheder mímelt egykedvűséggel dudorássza azt a dalt, ami szerinte a legméltóbban fejezi ki fölényes közönyét:

„...Casanova baccs-baccs,
Casanova baccs-baccs,
Casanova baccsu mi..."

Ez még tüzeli az asszonyt:

— Hogy nem törik ki a nyelve ezeken a marhaságokon!...

— Pardon! — hagy föl szólójával a legény: — talán el vagyok tartva?

Kis meghajlással közli:

— Egyelőre én adok haza havi ezernégyet. Az öregem főként a téesz jövőjébe vetett hitét teszi le az asztalra.

Pofon csattan — *na*, de a legény elegánsan elhajol az anyai lendület elől.

— Klassz, mi? Pofozzák a családfenntartót.

Az asszony már sír mérgében.

— Ezzel teszik tönkre mindet. Hogy kalapot emelni még nem tud, de már mind többet keres, mint az apja. Ki parancsol ezeknek? Se templom, se nadrágszíj...

— ... De kell-e nekik parancsolni? És így kell-e? Ebben kell-e? Ki mondja meg?

Feleselő tények

Másban is ilyen feleselések szegélyezik a változások útját. Olykor nem is az emberek, csupán a szótlan tények vitáznak egymással.

A szigeten épült Ráckevénél alig van vízben gazdagabb községe e hazának. Elég egy csövet leverni a földbe, s már vizet nyertek. Az ásott kutak viszont századokon át egészségtelen, rossz vizet itattak a lakossággal, a község bizonyos negyedeiben emiatt több volt a beteg, golyvás ember, mint az egészséges. Ezen igyekezett segíteni a szokatlan nevű Közkutas Ivóvízgazdálkodási Társulat. Törpe vízművet létesítettek az elmúlt években. A hidroglobus 100 köbméteres ezüst gömbje ma már csakúgy hozzátartozik Ráckeve sziluettjéhez, mint a görögkeleti templom kétszáz éves tornya.

És mégis látok olyan édesanyát aki óvodás korú gyermekét úgy itatja a fertőzött vízű kút vedréből, mintha nektárral kínálná, pedig két házzal odébb utcai csap ontja a jó vizet.

A falusi duhajkodásra csábító csárdák helyett sorra teremtik meg a jó városi színvonalra emlékeztető éttermeket, kisvendéglőket. Olykor túlszaladva az igényeken és adottságokon is. Mert lám csak, egyiken már a *Bistro* felirat hivalkodik. Tiszta, jól berendezett helyiség várja az embert és figyelmes pincér.

— Mit jelent a bisztró szó? — játszom az ördög ügyvédjét.

Kicsit meglepi a kérdés, de kivágja magát:

— A presszónak és a hogyismondjamnak a keverékét.

S feleletén javítandó, sebesen fölsorolja: mi minden nem kapható náluk, ami nélkül nem bisztró a bisztró.

Egy rágyújtásnyi távolságra onnét a hajdani Fekete sas vendéglő falán ízléses tábla mutatja, hogy ott működik a járási Kossuth Klub.

Benyitok az épületbe — ott van egyébként a járási művelődési ház és a járási könyvtár is —, ám azon belül a klub ajtaja zárva.

Délelőtt van, érthető, hogy nem találok klubéletet. De sehol egy tájékoztató felirat. Tanácstalanságomban a könyvtárosoknál kérdezősködöm. Ősz asszony tájékoztat udvariasan:

— Tessék a gimnáziumban megkeresni Fehérdi tanár urat. Ő tudja, hogy ki lehet itt tag.

— Esténkint nyitva van a helyiség? — faggatom.

— Nincs. Csak ha valami előadást rendeznek. Legközelebb Básti Lajos lesz itt.

— És addig?

Addig, nyilván zárt ajtó őrzi a látogatók elől a bútorzatot.

S ez a kettősség érvényes valamelyest a hagyományok vagy a műemlékek őrzésére is.

A híd közelében zömök, lomha hajótest pihen a csöndes Duna-ág vízén. Ipari műemlék, az ország egyetlen megmaradt hajómalma. A halászivadékok szerint a szabadságharc idején ezen a vidéken ötvenkét ilyen alkalmatosság őrölte a kenyérnekvalót. Még a felszabadulás idején is hivatalban volt belőlük négy. Azóta már csak ez az egy van. Festői és egyedülálló látványosság, még az ország túlfeléből is jönnek érdeklődők, hogy lássák, fényképezzék.

Még becsesebb emlék a Mátyás király korából való szerb templom (a tornya külön és később épült), amit nagy költséggel három esztendeje kezdtek helyreállítani. Az ország szíve felé törő törökök már láthatták gótikus és reneszánsz vonalait, titokzatos pompájú szentélyét.

A serény emlékezés még egy késő gótikus lakóházat is láblával jelölt meg, noha csak nagy buzgalommal lelhet az ember szépséget a TÜZÉP-irodául használt épületben.

S ami a poézis varázsát szórná Ráckevére?

mellé temették, akine... nemzeti zarándokhely... ne...

Interjú a tyúktolv...

Futja még a délel... hogy szétnézzek a tan... zán. A nyűtt épület valószínűtlenül sok hivatalnak ad otthont. Itt van a helyi tanács, a fogászati rendelés, az ügyvédi munkaközösség, az erdészet központja, a járási népfrontbizottság, a statisztikai felügyelőség, no meg a járásbíróság is.

Az utóbbi 19 község lakosainak osztja az igazságot. A folyosói hirdetőtábla egyesek életének kisebb-nagyobb viszontagságairól ad hírt az arra járóknak. Egy könnyelmű könyvbarát toalett-tükrét árverezteti el 180 forintos tartozás fejében valamelyik könyvterjesztő vállalat. Egy kifüggesztett beadvány szerzője azt panaszolja el, hogy felesége disszidált, kéri, bontsák fel a házasságát.

A tárgyalótermek előtt Bihari Sándor életképeire emlékeztető embercsoportok várakoznak. Egyik sarokban kék köténves, fekete kendős parasztasszonyok susorásznak németül. Egy csirketolvaj ügyében hallgatják ki őket. A vádlottat rendőr állítja elő, mert az eddig fitytyet hányt az idézésekre.

— Gyilkolni is képes az ilyen — hadarja irtózattal az egyik károsult asszony.

A férfi, aki „gyilkolni is képes volna", keshedt, napszítta fickó. Az a fajta, akinek cipő helyett *csuka* van a lábán, és zakó helyett *pipec jakót* visel.

— Hogy én szajréztam volna tizenkilenc tyúkot?! — nevet fölényesen. — Minek, uram? Keresek én napi százötven forintot, többet, mint a bíróság vezetője. Keccsölök a vasútállomáson. Ebbe is úgy keveredtem, hogy fizettem az embereknek nyolc liter bort a Bögre csárdában, merthogy szomjasak voltak. Maga nem fizetett volna? Na ugye? És itt most rám verik a balhét. Hát

Boznik István rajzai

— Van megyei lapjuk — vágok a szavába.

— Jó is — mondja. — De az kétszáz községgel foglalkozik. Itt egy kéthetenként vagy havonta megjelenő kis újság nagyon jó segédje volna a napilapoknak.

Ezzel az igénnyel nehéz és talán helytelen is volna vitatkozni. Ők tudják azt, akik a gondok, félreértések és hibák útvesztőin keresztül mégiscsak előbbre vitték községüket. Hiszen végtére is ma már gimnáziuma van a községnek, megteremtették a korszerű nagyüzemi gazdálkodás minden *tárgyi* feltételét: futja erejükből, hogy műemlékeik istápolásával, regényes horgásztanyák létesítésével, gazdag természeti adottságaikkal a Duna-kanyar dédelgetett községeinek *versenytársává* emelkedhessenek.

Ebédidő van, indul a HÉV Pest felé. A délutáni műszak is számíthat a ráckeveiekre. Mellettem a járási tanács embere ül — valami sürgős jelentést visz a megyének. Már mozgott a szerelvény, amikor fölugrott rá. Homlokát törölgetve dünnyögi:

— A tavaszi munkán túlestünk. De hogy ki munkálta meg a tizenkétezer holdat?

Éppen szemben ül a hirdetményekkel, amelyeken az Április 4 Magasépítő és Szerelőipari Ktsz, továbbá a Fővárosi Kertészeti Vállalat keres munkásokat. A kertészet havi 1500 forintig terjedő keresetet és csinos

LUPÉNY 1929

Szélesvásznú román film
10 éven aluliaknak nem ajánljuk

Bemutató: május 21.

ÉLET ÉS IRODALOM

Magyar Hírlapkiadó
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kovács Sándor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965 JAN 21
ÉLET ÉS IRODALOM

1021

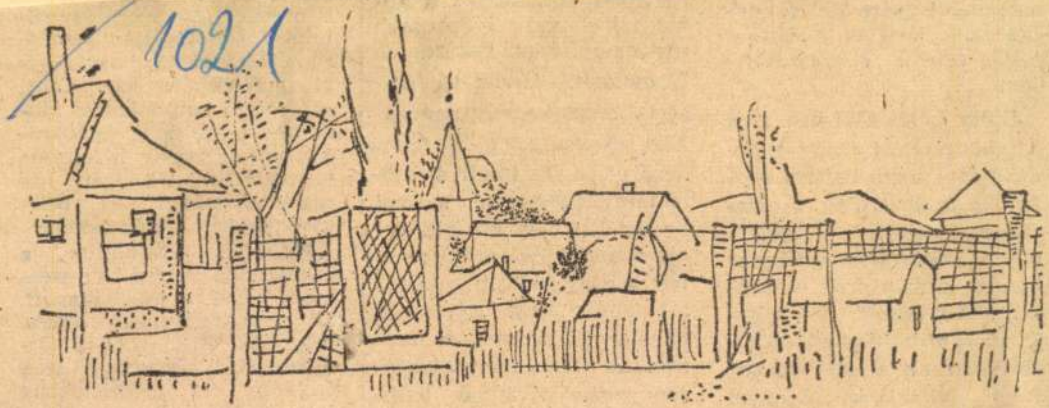

Kovács Sándor: Házak

hetővé tette számára, hogy a rendelkezésére álló, aránylag szűk keretek között is teljes értékű életrajzot írjon.

Lóczy Lajos 1877-ben, gróf Széchenyi Béla ázsiai expedíciójával sorra bejárta azokat az úttalan útakat, amelyeken, néhány évtizeddel előtte, Kőrösi Csoma Sándor kutatta a magyarok őshazáját. Lóczy Lajost, ezen a kegyeletes célon túlmenően, elsősorban az a cél vezette, hogy feltárja a „Mennyei Birodalom" és a titokzatos Tibet földtani adottságait, megismerje földrajzukat, né-

regényes ábrázolásra
masnak látszó érdel
élmény-epizódok hatá
kiemelését. Híven vé
séri Lóczyt komoly ne
közi visszhangot keltő
dező útján, és hitelt é
lő tárgyilagossággal s
be arról a nem kevésb
tékes munkásságáról, amelyet a nagy tudós a balatoni táj földtanának, ásványtanának, flórájának és faunájának tanulmányozása és rendszerbe foglalása terén — csaknem harminc éven át — kifejtett.

KONDOR LÁSZLÓ

Fölvonul körülöttük a család, az ismerősök egész köre, egy-egy jól elkapott, kitűnően megrajzolt figura, mögöttük ott „dohog a történelem", melyről igen őszintén, és részletekben igaz módon vall a szerző. Kár, hogy mindez rendkívül vázlatos marad. A figurák töredékesek, az író tü-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kovács Sándor

ZALAI HÍRLAP

1965 MÁR 21

HÍRLAP 1021

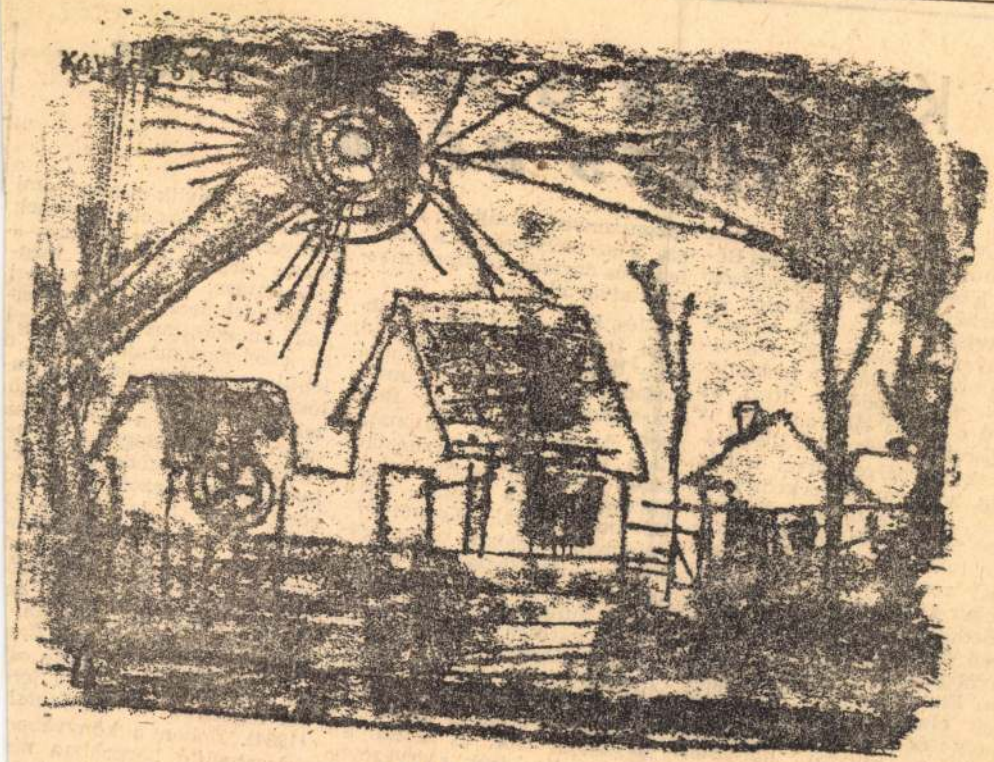

FALURÉSZLET

(Kovács Sándor monotípiája)

Köszöntjük a hetven éves ILLÉS BÉLÁT

OLVASÓINK népes tábora köszönti a hetven éves Illés Bélát. Köszöntik őt a munkások és értelmiségiek, parasztok és tisztviselők, magyarok és nem magyarok: köszöntik őt a világ minden tájáról a szocializmus és az irodalom hívei. És ezen a széles táboron belül is elsősorban azok, akik Illés Bélának személyes hívei lettek, még ha nem ismerkedtek is meg az íróval személyesen. Mert Illés Béla sajátos varázsa talán éppen abban van, hogy rendkívül gyorsan kerül ember-közelségbe olvasóival; előadói modora mintha jelenlévő hallgatósághoz, s nem távol lévő olvasókhoz idomulna. Ennek az előadói modornak első jellegzetessége egy mély és harcos humánum, amelyen szigorú helyzetek szorításában is ott csillog a derű; a nagy élet leszüremlett bölcsessége; az élet kedvesebb oldala iránt előzékeny rokonszenves írásaiban, ahogy ezt a személyességet a féligleplezés darabos-célszerű mozdulataival eligazítja.

Illés Béla a Nyugat hasábjain indult el írói pályáján, Ady Endre biztatására. Hamarosan bekapcsolódott a munkásmozgalomba, s már 1918-ban a forradalmi katonatanács tagja. A Tanácsköztársaság idején Újpesten végez pártmunkát; a bukás után Bécsbe emigrál, Kárpát-Ukrajnában dolgozik a mozgalomban, letartóztatják, kiszabadul, — a kommunista mozgalom hullámverése hajtja városról városra, országból országba. Közben íróvá érik, s amikor Ausztriából is kiutasítják, 1923-ban a Szovjetunióba megy. Tevékeny részt vesz a szovjet írók és a küföldi kommunista írók szervezeteinek munkájában: neve és munkássága elválaszthatatlan a proletár irodalomnak ettől a

itt már felfénylik minden, ami Illés Béla írásművészetének erénye: az érdekes előadás, a pártos népszeretet írói megszólaltatása, a széles eszmei alapon felvázolt kép részleteinek anekdótikus kedvességű és közelségű megjelenítése, a lebilincselő mesélőkedv, a valóság realista művészi megközelítésén belül a romantikus motívumok gazdagsága. De jelentős ez a regény az irodalomtörténet összefüggései közzött vizsgálva is. A magyar szépprózа modern fejlődésének azt a vonalát képviseli, amely a mikszáthi előadás mód hagyományait ötvözi be a szocialista világlátásba, a szocialista realizmusba. Évekkel a felszabadulás után adta ki Illés Béla harmadik jelentős regényét, a *Honfoglalás* (1954). Ebben a könyvében a felszabadító harcokban résztvevő író írja meg a szemtanú hitelességével és az él

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kovács Sándor

ÉLET ÉS IRODALOM

1965 FEB 27.

1021

Kovács Sándor rajza

FILM · SZÍNHÁZ · TÉ

NAGY PÉTER SZÍNHÁZI I

Két

Az évad eddig nem kényeztetett el annyira magyar darabokban, hogy szó nélkül mehessünk el az örvendetes jelenség mellett: ugyanazon a héten végre két színház is magyar szerzőtől mutatott be új művet.

Az újsággal azért persze van egy kis zavar. Mert Németh László *Mathiász-panzió*ja új a színpadon, de mint alkotás, már negyedszázados, s olvasni is vagy tíz esztendeje olvasható. Illés *Endre Az idegen*je viszont valóban friss termék mindenféle szempontból: most íródott s napjainkról szól.

sítani, árny
viaskodás tű
még hány so
tragédia sz
csóvája lob
Ezen a drá
már erősen
ja tán félig
színpadra ke
lekményt elő
a — ragyogó
mazott, igaz
mozgalmas
ven megol
mely inkáb
mint a néző
ja. Ennek a
az is, hogy a
dület, mely
kon és újabb
át — de mé
san — halad

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kovács Sándor

ZALAI HÍRLAP

1965 MÁR 28.

1021

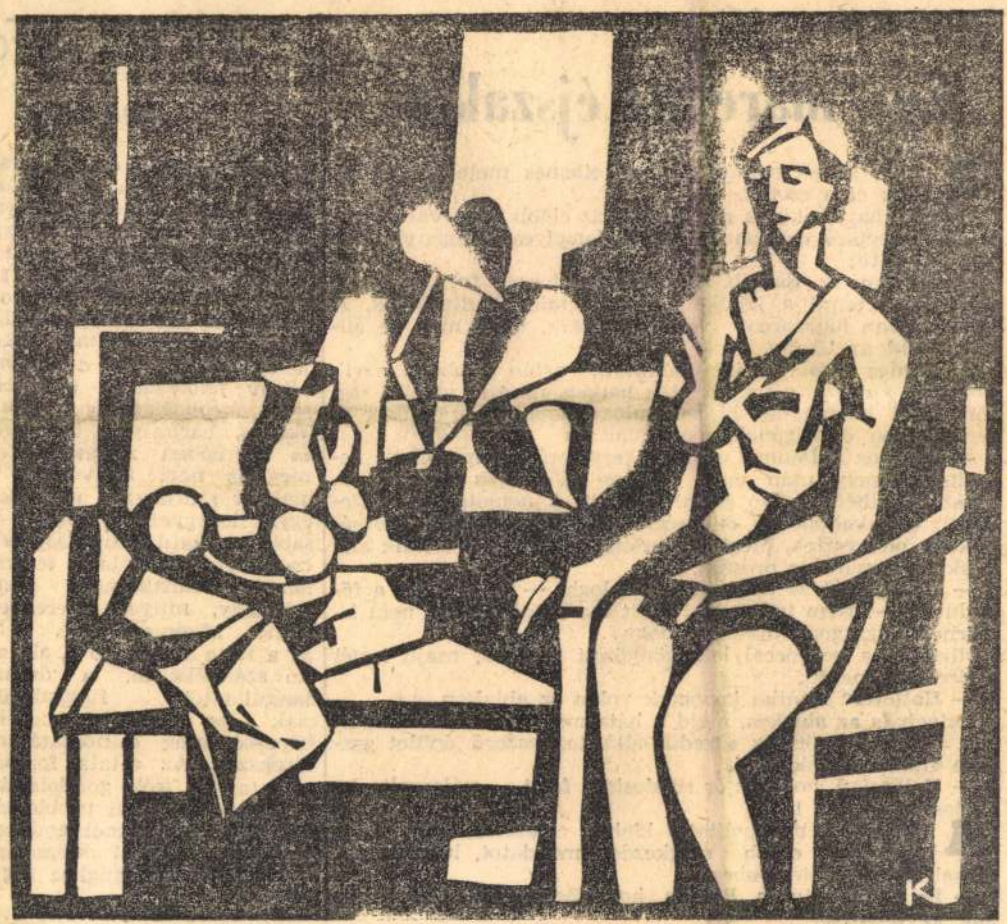

PORTRÉ CSENDÉLETTEL

Kovács Sándor linómetszete

TAKÁCS ELEMÉR:

Egy márciusi éjszakán

A nagy, sárgacsempés kályha kellemes meleggel áraszotta el a szobát.

A főhadnagy, akinek a tekintete az előbb még valósággal szúrt, s metsző hangon beszélt, valamelyest megenyhült, s így folytatta:

— Így van ez, Balogh. Az oroszok sohasem fogják Berlin falai közé tenni a lábukat... Csak mint hadifoglyok. A Führer olyan hátraarcot vezényel nekik, hogy meg se állnak majd az Uralig.

A tizedes most megint bólintott, aztán a szoba egyik pontjára szegezte a tekintetét, s halkan, mintha valami régi történetet bontogatna ki az emlékezetéből, s mondaná el fennhangon önmagának, megszólalt:

— Amikor a Donnál voltunk, tervszerű állóharcokról beszéltek, amely után majd a nagy előretörés következik, egészen Szibériáig. No és mi történt? A németek „tervszerűen" elszakadtak az ellenségtől, a mieink pedig többségükben odavesztek. Most a Muránál vagyunk, s tőlünk alig puskalövésnyire az oroszok.

— Hagyja ezt az ostobaságot, Balogh! — kiáltott rá a főhadnagy —. Nem tudom, mi ütött ma magába? Ha nem ismerném, azt gondolhatnám, hogy...

Hirtelen a pokróccal lefüggönyözött ablakra, majd ismét a tizedesre nézett.

— Hallotta? Mintha kopogtak volna az ablakon.

Balogh is az ablakra, majd a háta mögé, az ajtóra pillantott, amely mögött az egyedül álló, tanyaszerű épület gazdája aludt a családjával.

— Valószínű, hogy az őr rugdosta a falat — válaszolta —. Biztosan fázik a lába.

A főhadnagy meggyújtotta kialudt cigarettáját. Nem fejezte be az előbb megkezdett mondatot, hanem kérdéssel fordult a tizedeshez.

— És honnan tudja, Balogh, hogy Berlin közelében vannak az oroszok?

— Minden ember tudja a században — mondta a tizedes —. Odaátról jött a hang, amikor az őrszemeket felváltottuk... De tegnap Tomasits őrmester úr is mondta.

Reflektorfé

Ruttkai

Néhány évvel ezelőtt, amikor Ruttkai Éva a Vígszínház egyik nem túl igényes újdonságát több mint száz előadásban a közönség kedvencévé, sokat emlegetett sikerré tette, az elragadtatott nézőtéren azt mondta valaki: *„Ez a Ruttkai már olyan jó színésznő, hogy a telefonkönyv felolvasását is szívesen meghallgatnám tőle."* Vagyis, bármilyen darabban és szerepben megnézné és meg is nézi kedvencét, a magyar színjátszás jelenének egyik legegyénibb, legsajátosabb arculatú művészét. Dicséretéhez mindjárt tegyük hozzá: Ruttkainak nem mindegy, milyen szerepben léphet közönsége elé. Nem az a fajta színésznő ő, aki az író szándékaitól, a dráma hangulatától függetlenül csak és mindig egyéni képességeinek csillogtatására törekszik. Az általa fontosnak tartott írók gondolatait, a kifejezésre érett problémákat igyekszik minél emlékezetesebb színpadi megszólaláshoz és visszhanghoz segíteni.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Kovács Sándor

ÉLET ÉS IRODALOM

1985 MÁR 27.

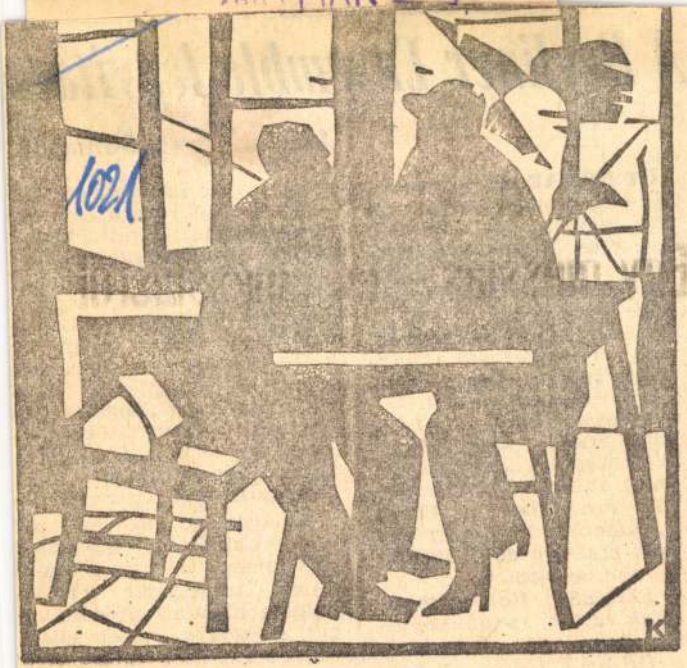

Kovács Sándor: Beszélgetők

A Ber

ÖT HÓN
tató óta, de
lehet jegyet
Ensemble *Coriolanus* elő-
adására. Brecht egyik dialó-
gusában így írt Shakespeare
Globe színházáról:

„SZINÉSZ: Szerinted tehát feltételezhető, hogy Shakespeare naponta új és új jeleneteket alkotott.

DRAMATURG: Igen. Úgy értem, kísérleteztek. Nem kevésbé kísérleteztek, mint abban az időben Galilei Firenzében és Bacon Londonban. Épp ezért helyes ezeket a darabokat kísérletezve előadni...

SZINÉSZ: Ha változtatunk rajtuk, szemünkre vetik, hogy nem tökéletesek.

DRAMATURG: Ez nem más, mint a tökéletesség helytelen értelmezése."

Brecht számos színházel-

...legvitatottabb elő-
adása. Hevesen védelmezik és
ugyanolyan hevesen támad-
ják, még a legszenvedélye-
sebb Brecht-hívek is. De a
vitából is kiderül, hogy ez
talán az egyetlen előadás az
elmúlt években, mely ala-
pul szolgálhat Shakespeare
modern interpretálásához.
Bizonyos, hogy a *Coriolanus*
még sokáig a művészi viták
középpontjában lesz.

Shakespeare az ősi ró-
mai Coriolanus mondából
egy „nagy egyéniség" gőg-
jének tragédiáját alkotta
meg: a nagyra hivatott ve-
zér, megvetve népét, ellen-
séges sereg élén tör Róma el-
len. A tragédia magja Co-
riolanus anyjának híres, a
krónikások által megörökí-
tett párbeszéde fiával: Vo-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kovács Sándor

1021

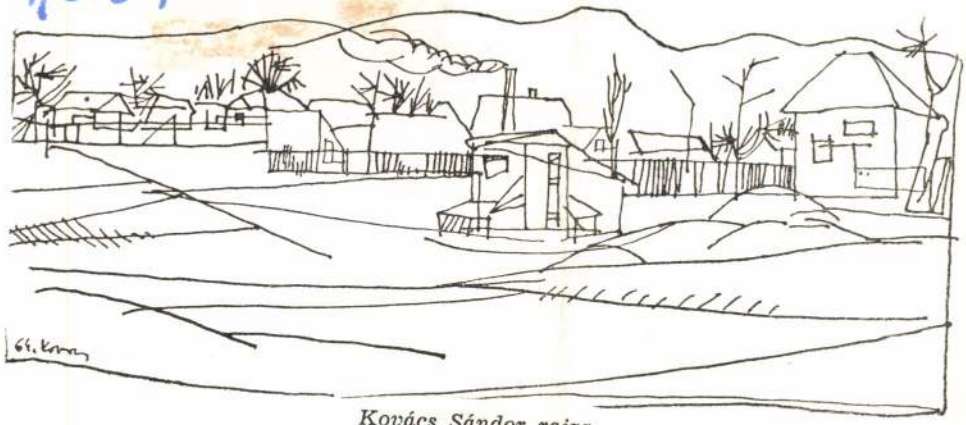

Kovács Sándor rajza

mosolygó az arra szo
nézi nyírfa-testük ha
hallgatja orgonás han
közelükben fülel a sö

Égigérő kiskertje az
szekfűcsillagok illatoz
rozmaringcsillagok fénylenek,
piros bolygók a paradicsombokorban,
Virágok békessége, kis növényország,
fölé nagyanyám keze tárul,
hajnal hajladozik, nagyanyám,
férgeket csipked a salyátáról,
kiskapájával árkokat húz
felhő-kannája permetének,
bot-ujjával lyuggatja a földet
tulipánhagymák bölcsőjének.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Kovács Sándor
1965 MÁR 1
NAPJAINK

1021

Kovács Sándor rajza

Érdekes lenne egyszer
sonlítani és elemezni a t
és a művészet nagyjait
szempontból: hogyan véleke
emberiség jövőjéről. Találn
tük sokat — a nagy több
akik bizakodva néznek a
míg mások borzalmas tragédiáktól
féltik és óvják az emberiséget. Huxley az utóbbiak közé tartozik. Hősei tudósok, írók, magasrangú köztisztviselők vagy alkalmazottak. Csak ritkán fordul figyelme az alsóbb osztályok felé. Mindegyik figurája megegyezik abban, hogy az én és a világ kapcsolatában van valami disszonáns és hogy ezt a konfliktust elsősorban intellektuális szinten akarják megoldani. Ebből fakad eltorzulásuk is. Az élettől elszakadt vagy azzal aktív kapcsolatot kereső, a kapcsolatról már lemondó, de semmiképpen nem cselekvő emberek ezek. Rosszul érzik magukat a világban — maguk sem tudják miért, vagy ha tudják se találják meg a megoldást, a változtatás lehetőségét. Intellektuális játékoknoz vagy éppen a teljes eltompulásához menekülnek, magukba húzódva szemlélődnek. Cselekvésük sem tett, a tett gorkiji értelmében. Önzésük — önmaguk által is nagyon ismert önzésük és néha hedonizmusuk az a belső mozgató erő, ami különböző szituációk elé állítja őket, amikor a mozdulni kell valamerre. S mégis — és itt mutatkozik meg Huxley humanizmusa és emberismerete — ezek az emberek nem „rosszak" még a szó hétköznapi értelmében sem.

indulni az életben, az élet realit
saira neveli (Claxtonék), az unatk
zó, elkényeztetett szépasszony me
sajnálja az agyonhajszolt, munk
ban megrokkant szolgálólányt és fe
ajánlja neki szépítőszereit (A rúz
A kötet egyik kiemelkedő remel
az a novella, amelyben egyszer
érhetjük tetten Huxley intellektu
lis, kipoentírozott novellaszerkesz
technikáját és ennek a polgári „j
ságnak" a fonákságát is. Mintl
csak azért mondaná el az egész tö
ténetet, hogy a végén csattanóké
mintegy „belője" az egészet. Az ör
cselédlány fáradt, aludni szeretn
Nem lehet, az úrnő holnap utazik
csomagolni kell. Alig vonszolja m
magát. Izületei ropognak, reflex
kihagynak. Az úrnő megszánja. „
cseléd is ember" — villan fel ben
az érzés és gondolat. Nem bír
nézni ezt az agyonhajszolt terer
tést. A lány berúzsozza az arc
Minden rendben van. A fáradts
nem látszik — mintegy meg nem tö
ténté vált az úrnő tudatában —, l
het gorombáskodni. „Elfelejtette b
csomagolni a kék estélyi ruhám
Hogy lehet ilyen ostoba, Sophie?"

Tehetetlenül vergődnek ezek
emberek, s ha kiváltanak valan
lyen érzést az olvasóból, az le
többször a szánalomé. Mintha v

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296 188-307

Kovats Sándor

TISZATÁJ
1965 JAN

1021

„Presso I." 64.I.18. BP, KS

KOVÁTS SÁNDOR RAJZA

...ként említem, hogy megpróbálták elektronikus számológépeket „művészi alkotómunkára" fogni is: gépi program alakjában megfogalmazott zenei, illetve vers- és stílustani ismeretekre alapozva. A kapott „mű" ugyan nem mindig kelt esztétikai örömet, de sokszor igen-igen hasonlít némely divatos zeneszerző, vagy költő műalkotásaihoz. Persze lehet hasznuk is az eközben szerzett tapasztalatoknak, ha a gépekre meglévő alkotások elemzését bízzuk.

*

A Bolyai Intézetben Kalmár professzor felsőbb matematikai tanszékén az ötvenes évektől kezdődően folyik a matematikai logika alkalmazása, a logikai gépek és a kibernetika témakörébe vágó tudományos kutatómunka. Felépült egy elektromechanikus rendszerű logikai gép, amely az ún. ítéletkalkulus körébe tartozó feladatok megoldására képes, s különböző villamosmérnöki áramkörök felépítése helyességének ellenőrzésére is alkalmas. E kutatások légkörében nevelkedtek az egyetem rektorának kezdeményezésére a Művelődésügyi Minisztérium segítségével létrehozott Kibernetikai Laboratóriumban dolgozó Muszka Dániel adjunktus és munkatársai.

Az utóbbi esztendőkben Kalmár professzor és munkatársai a logikai géppel szerzett tapasztalatok alapján elkészítették egy új rendszerű, úttörő jelentőségű elektronikus számítógép tervezetét. Ez a gép, ha elkészülne, akkor a számítási feladatokat nem úgy oldaná meg, mint a jelenlegi elektronikus számológépek, külön jelrendszer, ún. belső gépi nyelv és minden számítási feladatnak a nyelvre

Akadémia
Kalmár prof
matematikai
tályának mé

— Amikor
új géppel
iránt — m
fesszor — s
nom mindig, hogy csak a tervek van-
nak, gép még nincsen. Tudomásom szerint ma már a Szovjetunióban, Németországban, Lengyelországban is kísérleteznek hasonló megoldásokkal. S van már egy olasz, francia és angol szabadalom is, egy a mienknél korszerűtlenebb és drágább, nehezebben megvalósítható, ún. „verem-memóriával" működő berendezésre. A jövő, az ember mind kényelmesebb kiszolgálására alkalmas gépek szerkesztésére törekvő fejlődés iránya az ilyen „nyelvértő" elektronikus berendezések alkalmazása felé vezet, a számológépek és az automatika terén egyaránt. Nincs messze az az idő, amikor nehézkessé avulnak a mostani kódrendszerrel működő számológépek, melyek közül egyébként az M—3 elnevezésű szovjet elektronikus számológépet hamarosan nálunk, a Kibernetikai Laboratóriumban is felépítik majd.

Mindenesetre ez a gép is nagy segítségünkre lesz feladataink megoldásában. S ha megvalósul az a terv, hogy Szegeden is létrehozzon a Magyar Tudományos Akadémia egy önálló matematikai kutatóintézetet, amelynek egyik feladata — az Akadémia elnökségének egy 1963-ból származó, de eddig végre nem

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Kovács Sándor
ÉLET ÉS IRODALOM
1964 OKT 3.

1021

Kovács Sándor: Gondolkodó

ndez csak közé
nyessége csup
sségekre
indezek után
relativisztikus
mélet négyréte
l bír. Ez az
rom egymás
koncepcióval operál, ...
ek mindegyikéről megálla-
thatjuk azt, hogy elégte-
n, és helyettesítenünk kell
negyedik lépésben egy még
élyebb koncepcióval. Ez
, ami a relativisztikus
vantumelméletet és minden
apvető fizikai kutatást oly
éppé tesz. Mégis ez egyben
ilyenfajta fejlődésnek a
rlátozottságát is megmu-
tja. A tizedik rétegben rej-
elégtelenséget felismerni,
azt a tizenegyedik réteg-
k még tovább finomított
ncepciójával helyettesíteni
val kisebb esetnek látszik,
int annak idején a relati-
ás elmélet felfedezése
lt. Mégis ahhoz, hogy a ti-
negyedik rétegben levő ba-
gyökeréhez elérhessünk
ezt megérthessük, rendkí-
l kitartó, hosszadalmas ta-
lmányokat kell folytatni.
úgy látszik, hogy ez még
hezebb lesz, mint azoknak a
zkrepanciáknak az értel-
zése, amelyeket a relati-
áselmélettel sikerült ki-
szöbölni. Nem nehéz el-
ızelni azt az állapotot,
ikor ezt a tárgyat tanul-

látszó elemet — az ...
mazkodást — is figyelembe
venni. Bár azt hiszem, hogy
az előbb lefestett sötét kép
alapvetően helyes, mégis a
mi ösztönös kívánságunk az,
hogy ne higgyünk a képben,
mivel az emberi szellemnek
megvan az a képessége és
óhaja, hogy mindazon sötét
eseményeket, amelyeknek
bekövetkezéséről nincs biz-
tos tudomása, félretolja, gon-
dolatából kirekessze.

Láhatók-e ma a tudomány
krízisének jelei? Talán igen;
említettük már e'őbb a fizi-
ka határterületeibe való be-
hatolás nehézségeit. Ez a
most említett behatolás az
átlagember számára olyan
komoly nehézséget jelent,
hogy már ma is kortársaink-
nak csupán egy elhanyagol-
ható szűk töredéke képes a
kvantumelmélet és a relati-
vitáselmélet érvelését és lé-
nyegét megérteni. A kémia
olyan óriási mértékben kite-
rebélyesedett, hogy csak né-
hány kivételes ember képes
annak összes ágazatával csak
közelítőleg is tisztában len-
ni. Ezekben a tudományok-

Kovács Sándor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

1962 AUG 4

..., amit a vendégek rom emelet. Szürke épületek,

1021

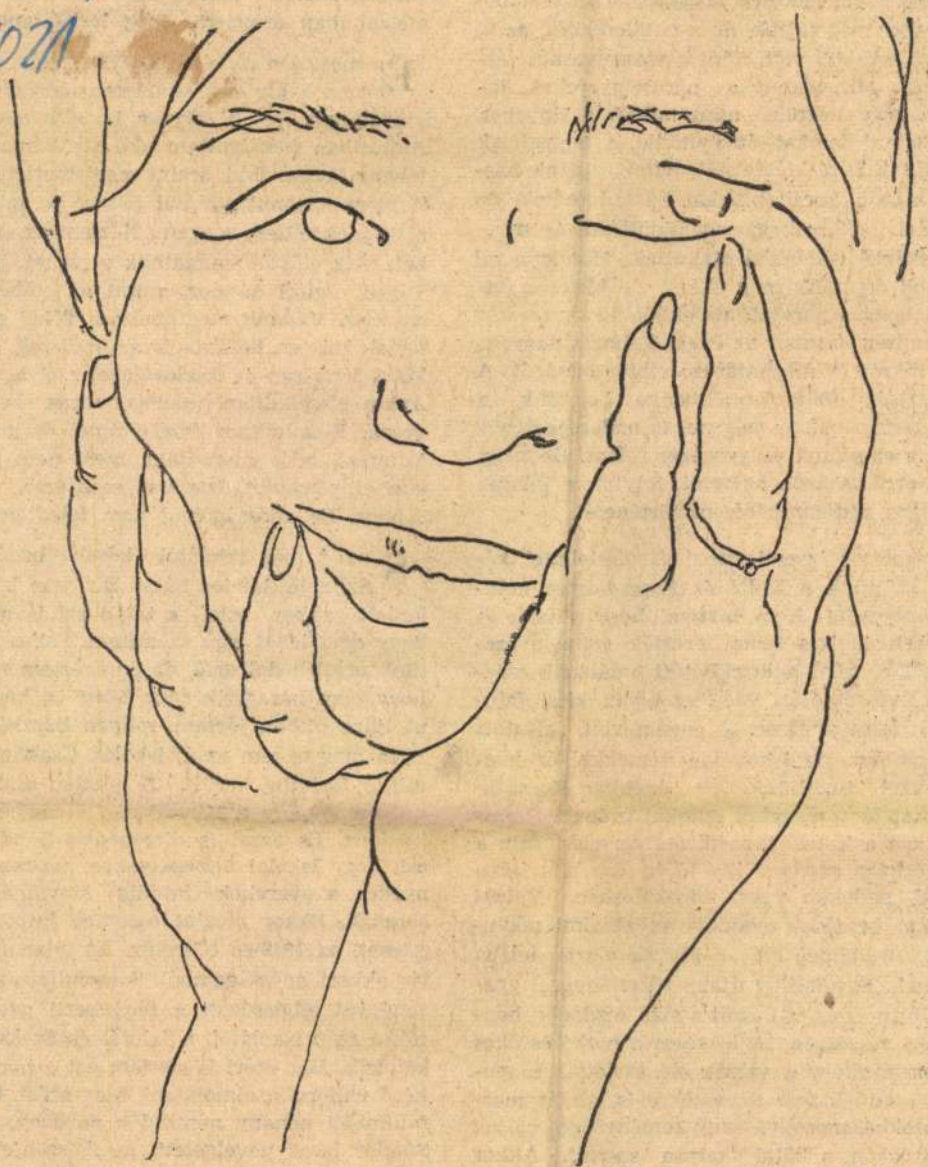

Kovács Sándor rajza

1948—49-ben Petőfi száz esztendejét ünnepelte frissen, lelkesen Magyarország. A háború sebei még fájtak, de a nekilendülés, az új hívása erősebb volt, mint a visszamaradt fájdalom. Mi, vékonyka parasztgyerekek, inkább csak éreztük, mint tudtuk a lényeget. Mozgalmi dalokat énekeltünk, a nagyobbak közülünk népi kollégisták lettek, apáink frissen mázolt kocsitáblákkal büszkélkedtek, az urasági kastélyok gyermeküdülőkké és traktorosképző iskolákká alakultak. Mondom, mi inkább éreztünk még akkor, de biztosan tudom, hogy a parasztfiatalokból felcseperedett értelmiség azokból az évekből hozta nagyonis konkrét és meghatározó elhivatottságát. A parasztság földreformélménye bennünk, a volt parasztokban még ma is melegséget termel, s ez előnyt és gyökeret jelent. De most nem erről akarok beszélni, folytatom inkább utólagos bocsánatkérésem történetét.

Magasztos buzgalommal és tisztelettel készültünk a Költő és Forradalmár halálát ünnepelni. Nem hiszem, hogy valaha is szebben és igazabban érezték volna a szabadságot, mint akkor, Petőfi halálának százéves évfordulóján. Még az olyan kicsi faluba is, mint amilyen az enyém volt, eljutott az izgalom. Az iskolában versekkel és jelenetekkel készültünk, az énekkar Kossuth-nótákat és forradalmi dalokat próbált. S emlékszem a júliusi tábortűzre! Az egész falu a községháza melletti kis téren ült, a máglya körül, padokon vagy törökülésben. Valaki ünnepi beszédet mondott az alkalmi pódiumon, a tömeg élt, a szavak eleven húsba ütődtek. Egy legény újabb rőzsekötteggel gyarapította az ég csillagait s már kezdődött bennem a részegség. Emlékszem a mohó és éhes arcokra, ahogy a versek elé tartották magukat, s emlékszem a versekre is, amint mozdulatokká, mosollyá vagy keménységgé váltak az arcokon, a költő akarata szerint. Akkor éreztem először a költészet misztikáját és nagyonis eleven hatékonyságát. És nem bírtam tovább. Átfúrtam magam szereplő pajtásaim

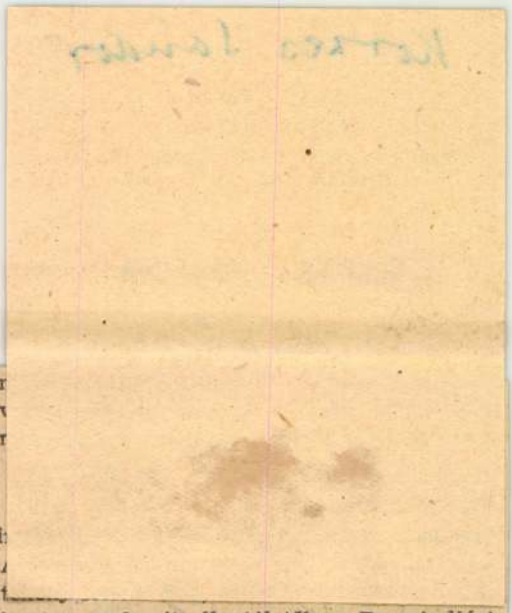

éreztem, valamit elloptál tőlem. De mindjárt el is szégyelltem magam. Néztem az embereket, akik először hallgatnak verseket, láttalak Téged, Petőfi Sándor, amint az emberekhez beszélsz. Valamit megtanultam Tőled gyerekfejjel: milyen hálásak is az emberek, ha a költő férfiasan és felelősséggel szól hozzájuk. Aztán elszaladtam, mielőtt sorra kerültem volna. Elszaladtam érzéseimmel és gondolataimmal, adós maradtam, mert nem szavaltam el verseidet, bocsáss meg érte, Petőfi Sándor. De adósságomat nem feledtem!

S most még magától kérek bocsánatot Szijártó Sándor bácsi. Biztosan bosszankodott akkor este, s talán azt is mondta hogy nem lehet rám számítani. Sokat beszéltünk erről a dologról, de én éreztem mindig hogy nem haragszik rám. Most is, hogy leg utoljára otthon jártam, milyen büszkén mutatta meg nekem az új iskolát. Csaknem két millió forintba került. S nézzem csak meg milyen komoly a berendezés, a fővárosba beillene. És azzal is dicsekedett Sándor bácsi, hogy iskolai ünnepélyeken, tsz-rendezvényeken a gyerekek mindig szavalnak versei seimből. Ekkor megint eszembe jutott a régi eset, az 1949-es tábrotűz. Ez talán törlesztés akkori adósságomból. S mondják, az idei tanévvel elbúcsúzott a fácánkerti gyerekektől, a szép iskolától, a falutól és Szekszárdra költözik. Hát ezért is siettem ezt a bocsánatkérő vallomást elmondani. Meg azért, hogy a falumbeli néhány nemzedék nevében, akiket Sándor bácsi nevelgetett, megköszönjem egy élet hasznos fáradozásait, és kívánhassak boldog nyugdíjas éveket.

Ténagy Sándor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

Kovács Sándor

Kovács Sándor: Beszélgetők

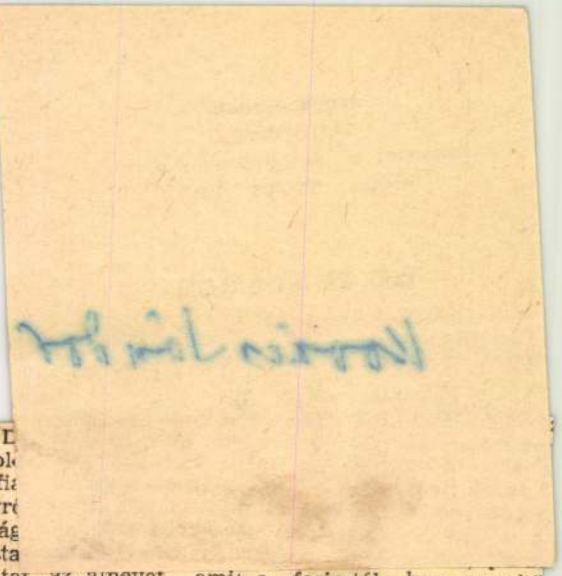

zos Piachoz való
ve ellen nyilat-
ban, majd le-

a párt nem na-
az 1956-os ma-
eket is kihasz-
propaganda, az-
dött, tekintélye
b elveinek ki-
hívei létszá-
ése jelentősebb.
az is, hogy a
a vezetőség
kizárni a saját
z Orientering
tosuló baloldа-
ül az ellenzék
lt, a kizártak
ottak, és ez az
on sok szava-
ndátumot szer-
lebecsülendő,
a norvég par-
tlen baloldali
elő sem volt.

a hivatalos
désekre, az ál-
nságra és bi-
a a régi pat-
kommunista,
ly"-t. Csökke-
ócska fegyver
sát leginkább
érni, hogy mi-
na a „magyar

lában jóhisze-
naív, érzelmi

ganok is vannak közöttük. D
ez korántsem komoly probl
ma. Kétségtelen, hogy a fi
talkorú bűnözők száma évr
évre növekszik. Ám ez világ
jelenség — és a norvég sta
tisztika korántsem mutat
olyan romlást, mint az ameri-
kai, de elmarad a legtöbb nyu-
gati ijesztő szám mögött.

A bűnügyi statsztika külön-
ben is izgatott. Azt vizsgálgat-
tam; milyen mértékben hatott
a megszállás és az ellenállás a
norvég jellemre, nem kaptak-e
helyet benne idegen, káros vo-
nások?

Képzeljenek el egy népet,
amely 130 évig nem vett részt
nemcsak háborúban, de sem-
miféle fegyveres konfliktus-
ban, amely nem ismert hősi
kultuszt, amelynek nem vol-
tak harci emlékei, senkinek
harctéri kitüntetései! Képzel-
jenek el egy közösséget, amely
a gyilkosságot alig ismerte, az
országban talán félévenként
egyszer fordult elő ilyen bor-
zalom — és ahol a nemzedé-
kek még az államhatalom ál-
tal elrendelt, a törvény által
szentesített gyilkosságot, a ki-
végzést sem ismerik. Mindez
így volt 1940 áprilisáig, a náci
megszállásig.

És e naptól kezdve ölnek,
gyilkolnak, rabolnak az or-
szágban és ők maguk, védeke-
zésképp mint jó hazafiak, jo-
gosan és dicsőségesen szintén

az ainevet, amit a fasiszták
kényszerítettek rájuk. A fiatal
nemzedék pedig, a harmincöt
éven aluliak, csak az idősebb-
bek emlékezéseiből, legendák-
ból tudnak valamit, az akkori
kényszerű bűnözésekről, alvi-
lági életformáról. Se nálunk, se
Dániában — ahol ugyan ké-
sőbb indult el az intenzív, il-
legális tevékenység, igaz, hogy
akkor aztán igen határozottan
— nincs semmi utóhatása en-
nek a mai erkölcsre, legkevés-
bé az ifjúság erkölcsére. Rá-
adásul nézd meg Svédországot,
ott nem volt háború, nem volt
megszállás, nem volt roman-
tikus, kalandos, a normális
polgári erkölcsöt félretoló il-
legális élet — viszont a nagy-
városok fiatalságának hábo-
rú utáni bűnügyi statisztikája
több mint ijesztő! Pánikot
keltő!

Az egykor oly csendes,

oly nyugodt Stockholmban és
más nagyobb svéd városokban
a fiatalok erkölcsi romlása ta-
lán az első helyen áll az euró-
pai statisztikában. Főleg a
polgári és nagypolgári csalá-
dok fiatalsága dühöng, tobzó-
dik, lop, betör, megerőszakol,

kan menekü
Hosszú idej
igyekeznek
ellen, nem
ban egyetler
láttam sorba
az állam sze
Vinmonopole

A Teater

művészkávéh
vedélyes vit
a norvég gn
ta, meg tud
ista folyóirat
kesztőjével.
lem, a reali
kérdéseiről.
már italos v
tőkor —, de
és igen mul
totta, hogy n
mi vagyunk,
venöt év elő
én meg hatva
És ha vissza
őrültség: *viss*
pestre, honna
Osló, benne
szemközt a s
szobra továb
majd. Hiszen

1962 DEC 15
1021

Kovács Sándor

TARDOS TIBOR:

TÚLSÁGOSAN SZÉP ILONKA

Itt ülsz szemközt velem, tegezlek szívesen, mert tegezés a divat és én imádom a divatos dolgokat, de alapjában véve nem szívesen nézek abba a mohó, zöldes férfiszemedbe. Háromszor kiürítetted a poharad, elmondtad közben az összes magasztos közhelyet, amit ilyenkor a legkevésbé sem szeretek hallani, s közben meg voltál győződve róla, hogy hízelegsz, sőt, „fűzöl", sőt „fütsz", és hogy az egésznek rád nézve kellemes kimenetele lesz. „Ili, a nyakad, ha nem haragszol, olyan, mint annak a kis Toto-reklámmanót tartó édes nőnek az ívelt nyaka." Köszönöm, kedves barátom, nem új, hallottam: valóban olyan. „Ili, ha nem haragszol, igazán meg kell mondanom, van egy bizonyos megvilágítás, amelyben az arcéled vonala majdnem kibírhatatlanul harmonikus..." Már volt; vagy ha akarod, mondhatom franciául, megtanultam tőle, másoktól, tőletek: „déjà vu", „láttuk, hallottuk egyszer". Nem akarok a bókra durvasággal felelni, sem a kedvességre, mely csak úgy süt a zöldes, mohó férfitekinteted mélyén, kellemetlen szurkapiszkálással. Szép az orrom, valóban rendkívüli, sőt, rend-ki-vü_li! ahogyan mondani szoktátok, szép és izgatóan kanyargó a szám vonala, mely ha néha — nagynéha — mosolyra húzódik a, tudom jól, markáns formájú, porcelánfényű fogakon, csaknem kibírhatatlan izgalmat okoz a férfiszívnek. Aranyszavak, aranyigazság, harmincegy évem ellenére — vagy épp amiatt — tökéletesen megtanultam, mit vált ki belőletek megpillantásom, ismerem az esztétikai megállapításokat, amelyek ezzel kapcsolatba kerülhetnek a részletekről, s tudom, hogy az elmondott bókok túlnyomó többsége valóságos lelkesedésből, őszinte élvezetből, sőt, megfontolt értékelésből születik. Néhány mondat következhet még arról — éppoly őszinte mondatok, mint az előbbiek —, hogy értelmem és modorom menynyire előnyösen egészíti ki külsőmet, majd pedig elmaradhatatlanul rátérsz te is, nagyot kortyolva italodból, akár a többiek, hogy miért, hogyan, mi okból temetkezem el ebbe a városszéli házba, miért kerülöm az embereket s főleg miért nem érvényesítem ragyogó szépségemet a világot jelentő deszkákon, vagy a mozivásznon, mindkettő, nyilván, nyitva áll előttem, ti magatok is, akik bizonyos értelemben birtokoljátok a kulisszák kulcsát, a világon mindent megtennétek, hogy stb., stb., stb. Csúnyán és idegesen beszélek talán ma este, nem haragszol? Pedig ma ismertél meg, legalábbis ma ülsz mellettem először hosszasabban s ma beszélsz velem „kezétcsókolom" és „hogy van asszonyom"-on kívül, egy csomó bensőségesebb dologról legelőször. Igyál. Hajtsd fel velem. Proszit. Ne haragudj rám.

Mondhatnám azt is neked, az idő szép. Beszélhetnék a háztartásról, szinte kihívás-számba menne: a háztartást nagyon szeretem, s közben te illedelmesen hallgatnál előbb, majd még illedelmesebben feszengenél, „de drága Ili, drága szépség, drága asszonyom" mondanád, talán őszintén, s részben a pohár szesz hatása alatt, „dehát ne mindig a véres hátszínszeletről, ha lehet, vannak az életben más véres valóságok is..." Ezt mondanád, mert nyilván szellemes vagy, mert szellemesek vagytok, tiféle emberek, mindannyian, s nem utolsósorban mert már én is eltanultam a szellemességeteket. Ismerem forrását, irányát és hatását, nem nagy csoda, ezzel foglalkozom már vagy tizenkét éve. Tizenkét éve, úgy ám, és most leszel szíves elborzadni, kedvesen, lovagiasan színlelve az elborzadást, mert hiszen hogyan képzelhető, hogy tizenkét év óta én egyáltalán foglalkozhassam valamivel, ami nem a világhír, nem a közeli-felvétel a mozivásznon, nem a barackpöhölyszerű káprázatos bevonata arcbőrömnek, nem az a mérhetetlenül hosszú és szélein mérhetetlen magasra ívelő mongolos szemvágás, mely mint a Cote d'Azur olajbogyóját, rejti két barna olajban úszó, képtelenül kerek, képtelenül nagy szemem. Miért saláta, amikor itt volna a világhír? Miért rántottszelet, amikor térdenállna előttem egy fél kontinens? És miért gúny, miért francia idézetek, miért filozófia, amikor — te állítod, ő állítja, ti állítjátok — három rövid hónapon belül ezé a mélyen zengő mellhangé, ezé az utánozhatatlan mozdulaté, ezé a szívtisztító mosolyé lesz Magyarország és a baráti országok, ez fog uralkodni Velencében és Cannes-ban, ettől fog remegni Brigitte Bardot és Sophia? Tegyek, tegyek, tegyek már egy pici lépést, hogy lásd a járásomat, elképesztő, egészen rendkívüli csoda! — mondjam csak azt, hogy jónapot, de így, de így, ezzel a félig-nyitott szájjal, ezzel az utánozhatatlan, lassú szemmozgással, hiszen akire nézek, aki ezt hallja, mintha egy hosszú, éles, mézes kést vonnának végig a mellén, hogy ott maradjon helyén a be nem hegedő drága seb, a minden lélekzetnél újra megsajduló, oly ritka, édes-fájó igaz férfiérzés... Ili, Ilonka, miért? Ili, Ilonka, miért nem? Megmondhatom: mert tönkretettetek. Megmondhatom: mert átnyomkodtatok egy másik világba. Térképen ne keresd, utait, fáit nem ismernéd meg. Levegőjének a színe is hótt-idegen neked. Nincs is neve. Másik világ. Hogy mondjam meg, hogy melyik? Ahová toloncoltatok.

Ugye, kissé hamis a tegezés? Ugye, szinte nem is való egy ilyen „szolíd, derék, komoly szépasszony" szájába? Nem is a rajongási formám. Zöld a szemed és olyan kedvesen ülsz, mint egy kis középkori apród, a lábaimnál. Szól a zene: hadd szóljon. Ma feltámad és közeli felvételben, üvölt fölénkhajolva, látod, ott egy szörnyeteg, áthajol a tizenkét esztendő égignőtt akadály-sövényein s a régi szöveget mennydörgi: „Jól mondta el, kétségtelen, de túlságosan szép!" Dermedt csend, hallod? „Jól mondta el a versét, kétségtelen, jól mondta el, de elvtársak, de kedves művésztársaim, túlságosan szép!" Jeges északsarki némaság, melyben csak a szél kavarog, ittál egy-két pohárral, biztos hallod, „Jól mondta el a versét ez a kis jelölt, de sajnos, ugyebár elvtársaim, nekünk más az ideálunk, ugyebár, nem tévedek? Mi hollywoodi típusú szépségeket nem nevelünk fel, ugyebár elvtársaim, nekünk a hollywoodi típusú szépségideál az ellenfelünk, az ellenségünk!" Északsarki, dermedt, jeges csend, melybe csak mint a sarkkutató léghajó lassan jövő, lassan távozó légcsavar-morgása, a ventillátor morog be. A kutatógép álomlassan eltávozik. Ottmarad a jégtáblán, térdigérő szövetszoknyában, fülvédő, kesztyű, szemüveg nélkül, mindössze néhány sor láthatatlan őszibarack-pöhöllyel az arcán, a jelölt. Egy-két temetői suttogás még. „Hogy hívják, nem tudod?..." „Szerintem elég jó volt és..." „Bélteky Koós Ilonka... furcsa név." „Bélteky Koós? Khmkhm. Vidéki, nagy úricsalád, hát persze..." Még néhány zavart köhögés, még néhány „hm, pedig igazán jó volt..." És még egy: „Izé... elvtársnő, meghagyta-e a címét?" Aztán a sötétség, nyilván az intézet pedellusa, a mentők, mindaz az apparátus, amely a vizsgázás közben kudarcot vallott, érzékeny idegzetű, vidékről feljött színinövendék-jelölt, úrilány elájulása és tartósnak bizonyuló eszméletlensége alkalmával szükségeltetik. Ugyebár, borzalmas szörnyeteg volt, aki ezt mondta? Ma is emlékszem vékonyra vágott bajuszára, furcsa fényben csillogó szürke szemére, hátrasimított művészhajára, amint nagykínosan néhány izzadtságcseppet letöröl, mely ott a haja tövén képződik, mialatt beszél. Borzalmas szörnyeteg, ugye? Nem úgy emlékszem vissza rá, hanem ekkor még, akármit mondott, érdeklődéssel, némi félelemmel, és mérhetetlen lelkesedéssel. Jól hallottad, hát persze, kedves, csendes, szerény, fiatal lovagom: lelkesedéssel. Akkor is, tizenkét éve is voltak már színházi hírek és színházi újságok, fényképek és nagyhírű nevek, színpadokon, vásznakon és rádióban. Elájultam, s amikor életre tértettek, nem az dobolt a szívemben, hogy „szörnyeteg, szörnyeteg", hanem inkább az a furcsa dallam, hogy „hát ilyen közelről? hát ilyen ő közelről?"

Ha nem ezen töprengtem volna kudarcom után, akkor másnap este, amikor megjelent, fekete ruhában és virágcsokorral, pesti nagynéném lakásán, ahol a szállásom volt, vitriolt öntöttem volna rá, s nem tessékeltem volna be, mint ahogyan megtettem. Zavar, őszinte bánat, kedves figyelem volt az arcán. „Először is... bocsánat, ha ugyan megbocsátani lehet" mondta. „Ne törje ezen a fejét — mondtam —, fáradjon be, ismerkedjen meg a nénikémmel". Megköszönte, bejött, meghajolt, elbűvölő volt. Elbűvölő a legjobb értelemben: nem játszott túl semmit, nem volt édeskés, nem volt hazug, nem volt gyáva, nem adta meg magát. Nem volt otthon marólúg, de ha azzal kezdi, amire különben a legteljesebb joggal hivatkozhatott volna, hogy „Asszonyom, hölgyeim, magam is jelentős történelmi magyar családból..." — leszaladtam volna valami vegyszerért a patikába és nyakonöntöm. Ha csak egy szóval hivatkozik arra, amire ismét csak nyugodtan hivatkozhatott volna, hogy „így a parancsok, amúgy a politikai kényszer, magam ugyan ellene vagyok, gondolhatják, de most, sajnos, a fődolog az osztály...", hát megint nem kíméltem volna. Lúg, az azt hiszem, volt is éppen, valamelyik szekrény tetején. Ehelyett azt mondta, hogy nem szeret senkinek bánatot okozni, hogy biztos benne, nem kislányos álomból foglalkoztam a jelentkezéssel, hogy jól megfigyelte, ahogyan az Ophélia monológját mondtam s ha úgy alakul a helyzet, a legszívesebben foglalkozott volna velem, mint tanítványával, csak... És ekkor következett az, amit a legjobban becsültem benne, s amely a legnagyobb káromra szolgált: elmondta, részletesen, milyenek a mai ideálok a művészetben, s milyenek azok, amelyek, szerinte, levitézlettek. Láttam, hogy nénikém kissé rémült szemekkel nézi. Nem lehetett nem látni a rémült szemeket, azt ő is látta s ekkor következett az, ami talán élete legnagyobb tapintatlansága volt s amiért, hogy-hogynem, mégsem haragudhattam rá: elmondotta, mintha a barátai közt ülne, hogy „a mi utunk mától fogva az, és még sokáig az, hogy a népben keressük a tehetséget". A nép oly sokáig elnyomatásban élt (ezt tudtam) és oly sok népi tehetség maradt kihasználatlanul (ezt is sejtettem), hogy itt az ideje, be kell pótolnunk a nagy adósságot. Néném tapintatosan elköszönt, eltávozott. „Maga szereti a népet?" kérdeztem csendesen. „Nagyon szeretem" mondta mélyen, komolyan és melegen. „No, én is szeretem — mondtam — és én se bántanám." „Tudom" felelte. „Évekig tanultam volna a maguk tanításait." „Tudom" felelte. „Elhiszi?" kérdeztem. „Elhiszem" felelte nagyon komolyan. „És... évek múlva, amikor mindezt már megtanultam... még akkor is... félne tőlem?" S ha akkor az órájára pillant, fölényesen és unottan, ha feláll, udvariasan s annyit mond csak: mégegyszer bocsánat, és kedvesen más pályát ajánl, hollywoodi szépségemet családanyai célokra kitűnőnek találja és némely bizonytalan ígéretet hangoztatva eltávozik... nos, az lett volna a legjobb. Utálatos, kiábrándító lett volna talán, de az lett mégis a legjobb. Vagy hogyan? Jó lett volna-e vagy rossz? Igen, akkor, abban a pillanatban az lett volna a legjobb. Ehelyett azonban hosszan megnézett, szeme, az a híres, nagy, kerek, szürke, meleg szem elhomályosult, szája sarka, az a nagy, markáns, tragédiai férfiszáj gyerekesen lefittyedt s alig érthető hangon, mintha a gyomrából sajtolta volna ki, szakadozottan azt dadogta: „Szeretem... bocsásson meg... halálosan magába szerettem..." Nem esett térdre. Ott ült halálsápadtan. Haja tövén megjelent újra a két napja látott jéggyöngy. Azt hittem, orvost kell hívnom, mentőt, hozzá most, ahogyan tegnapelőtt énhozzám hívtak, amikor kissé magához tért mégis, és csendesen, komolyan annyit mondott: „Költözzön hozzám, vagy meghalok."

Nem voltam szegény lány: nem voltam bajban. Nénikémnek, aki nevelt s jóformán lányává fogadott, volt még egynémely értékes ingósága; mostohaapám, aki Fokföldön élt, havonta küldött jelentős összeget, ruhát. Megvolt a régi házunk, nem ért keveset az sem. És végül, de nem utoljára, ugyebár ott volt az a híres, az a még hamvasabb, mint most, az az utánozhatatlan és most már hivatalosan is fölfedezett „hollywoodi típusú szépségem..." Mért kerülgessem most előtted, aki itt ülsz, Martini-párában, és twistzenében, kedvesen, mint egy kis lovag, a lábaimnál: volt kérőm, s nem is a leghitványabb fajta. Hogy most is, azt mondod? Hogy bárki szívesen? Hogy magad is? Hallgass, nem vagyok kíváncsi semmire, most én beszélek. Miért biztattál fel? Miért itattad meg velem ezt a másfél pohár jeges micsodát, ezt a buta Martinit, mivel? Lengyel vodkával? Izlett, nem tagadom, pedig italhoz, mostanában, sosem nyúlok. Mit magyarázzak? Tinektek, fiataloknak mondjam, akik még jobban ismeritek a szerelmet, mint mi? Ült, izzadt, meg nem fogta volna a kezem, sápadt volt, nézett, motyogva ismételgette: „ha nem lesz az enyém... meghalok... ha nem jön hozzám... meghalok..." Nem kérdeztem, hogy elvált-e, nős-e. Nem volt ittas, hogy kijózanodását kelljen megvárnom. Ophéliának befellegzett, az álmaimnak, pontosan megértettem: vége. Előre láttam sorsomat: polgári feleség leszek mellette, vagy pardon, feleségül-vevésről nem beszélt, polgári szerető, „civil nő", otthon, a kályhazugban. Ez az ember nem fog engedni az elveiből. Hát persze, kidobhattam volna azonnal. De nem dobtam ki, vártam, hányszor tudja még elmotyogni ugyanazt, egyre sápadtabban, egyre nagyobb izzadtsággyöngyökkel a homlokán. Azután, amikor elképzelhetetlenül, elhihetetlenül sokszor elmondta, elővettem egy ceruzát, kitéptem egy irkalapot a füzetemből s megírtam nénikémnek, hogy mi fog történni. Még aznap este hozzáköltöztem, titokban. Négy hónapig szeretett, négy hónap múlva megcsalt.

Kovács Sándor rajza

Mit gondolsz, kivel? Nem fogod eltalálni. A világ legcsúnyább teremtésével, egy faluról jött, tehetségtelen segédszínésznővel. Milyen nevet mondsz? Ugyan, nem azzal, hisz ennek nincs és sohasem is volt neve, kockás batyúján, amivel jött, fekete-göndör haján, amit képtelen kóc-rengeteg formájában viselt, semmije. Néha titokban elmentem, amikor egyik-másik darabban I. Kertészlány, vagy éppen III. Udvarhölgy volt, hogy megnézzem, milyen. El sem tudom mondani, milyen volt, nem volt semmilyen. Nem létezett, mint művész, nem létezett, mint nő sem. Nekem és másoknak nem. De neki létezett. Előbb sejtettem, aztán megtudtam, aztán — nagyon rövid ideig — tűrtem. Amikor megkérdeztem, mi a helyzet, csendesen, komolyan így válaszolt: „Nem tudom, mi történt drágám, nyilván elvesztettem a fejemet..." „De ilyen utolsó, csúnya, tehetségtelen trampli..." és mondtam még neki, ami belefért. Más hatása nem lett az egésznek, mint az, hogy szomorú lett és így szólt: „Nem tehetek róla... olyan mélyről indult és olyan egyedül van... Meghasad érte a szívem, ne haragudj rám." És akkor azt mondtam, hogy ha ő mélyről indult, én majd magasról indulok, felmegyek Józsáékhoz a hatodik emeletre s onnan indulok, az ablakból, a kövezetre. Elég magas lesz? Megrémült, kísért, kedveskedett, figyelt, látszólag minden percét velem töltötte. Nem tudom, akkor szakított-e azzal a mezei virágszállal, vagy csak később, de az tudom, hogy én... én szakítottam a régi magammal. Megbetegedtem.

Nevetni fogsz, mert jól áll neked, tudod, tehát nevetsz. Különben van is rajta mit nevetni: belebetegedtem a külsőmbe. Úgy kezdődött, hogy nem mertem többé a tükörbe nézni. Ezek a kihívóan széles pofacsontok, az a hivalkodóan felfelé kanyarodó szem, a szempillák borzalmas íve... Megannyi kétségbeejtő emlék az illusztrált külföldi lapokból, amelyeket apám küld: reklámhölgyek televíziókészülékekhez és bundákhoz, reklámhölgyek illatszerhez és szerelmi történetekhez. Idegen aláírás a tükör alatt, valahányszor belenézek, rémesen felcsattanó hadarása, ott benn, a fülben, a hitvány karrierfilmek hörgő idegen hangzóinak. A magam népének vagyok-e hát a sarja? Nem, hát persze, nem! Ennek az országnak a lánya, ezen a darab földön élt-e valaha valamelyik vagy talán minden ősöm? Helyem van-e az utcán, a villamosban, a Közértben? Vagy idegen árnyat vetek minden pupillára, egy ellenséges katonatábor nőstényeinek típus-képét idézem fel az újságárusban, az utcaseprőben, az arra haladó rendőrben? Mi ez a fejmozdulat, annál a kendős nőnél, most itt, a gesztenyefasorban? Hogyan fordul utánam ez a csendesléptű, szerszámládás, külvárosból hazaérkező ember? Hát a postás, miért néz olyan furcsán, amíg enyhén elmosolyodom, s hosszúkörmű kezemmel most már félve, most már kissé reszketve aláírom az ajánlott küldemény könyvét?... És nem mentem ki többé az utcára. Ülsz, fészkelődsz, kényszeredetten rázod a fejedet, elmosolyodsz? Pedig igaz. Képzeld el, kedves fiatal apródom, hónapokig, sok hónapig, el sem mondom, meddig, nem léptem ki a kapun. Itt sétáltam, éjszakánként, a kertben. Ha csöngettek, soha ajtót nem nyitottam: mintha senki se lennè itthon. Vendég nem járhatott ide. Az élelmiszert ő maga hordta haza s tette le a konyhában, amikor jónak tartotta. Hónapokig senki sem láthatta az arcomat, mert nem bírtam ki, hogy bárki is meglássa... Már az első nap leszereltem minden tükröző felületet a lakásban: a tükrök a kamrába kerültek, a bútorok fényló tetejét homályosra csiszoltam, az ablakszemeket kicseréltettem tejüvegre. Magam sem akartam látni az arcomat. És ő...? Nos, azt akartam, hogy ő se lásson. Megint nevetsz? Ő sem, ha mondom: ő sem. Meg kellett szoknia, hogy jobbára csak telefonon beszélünk, pár szót. Meg kellett szoknia, hogy amikor hazatér, sötét a ház, s az ajtóm kulcsra zárva. Előbb háborgott. Később kezdte megszokni, már-már beletörődött. Egy este aztán borzalmas, sötét gyanú fogta el. Odarohant a bezárt ajtómhoz, verte. „Ili!!" „Mi az, barátom?" „Mutasd meg magad!!' ordította. „Szó sincsen róla, minek?" „Nyisd ki az ajtót, mutasd meg az arcodat!!" „Nem." „Ili, nyisd ki, mutasd meg, drágám, egyetlenem, mutasd meg, mit tettél az arcoddal!!" Nem is feleltem. Jajgatott, ott fetrengett. Biztos volt benne, hogy lúgkő-marta bőrrongyokat talál a „hollywoodi arctípus" he-

(Folytatás a 10. oldalon.)

CSANÁDI IMRE:

Ördögszekér

Szántásrögön remeg a dér —
megindul az ördögszekér.

A nyár után, a fény után,
a tél elől nyargal után. —

Méláz talán a fiatal,
szájján fakó, tétova dal.

Hanem a vén hallgat, köhint;
belehasít: ősz van megint.

Mert minden Ősz megannyi Jel,
értelme van: remegni kell.

Aranykaszák villámait
rebbenti szét liget, csalit.

Mikkel Tavasz, Nyár kérkedett,
omolnak talmi díszletek.

Áll élete tornyán a vén,
lát évet év hátán-hegyén.

Egy-gomolyagban, egyszerre lát
egyetlen Ős Komédiát.

Hogy Tél, Tavasz, Nyár, Ősz vadul
egymást szüli, egymásra hull.

Hogy az Idő, mint a bolond,
épít-leront, épít-leront.

Tél, Tavasz, Nyár, Ősz, újra Tél —
iramlik az Ördögszekér.

Négy vaskerék, forog-dörög
Négy Évszak a csontok fölött.

Tekeri föl, se hall, se lát,
az élet póknyál-fonalát.

ÉLET ÉS IRODALOM
Magyar Hirdető SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Egressy István előadóestje az Egyetemi Színpadon

Az önmagával vívott becsületes — és sikeres — harc a leginkább szembetűnő eredmény, amire Egressy István első önálló előadóestjén felfigyelhettünk. Már az anyag válogatásában is szerencsésen egyeztette össze mindazt, amit irodalmi ízlés és alkati adottságok együttműködése művészi eredménnyé formálhat. A művek többsége élő irodalmunkat reprezentálta; lehetetlen nem látni ebben az elkötelezettséget, ami az új nemzedékkel együtt induló előadót kortársaihoz fűzi.

Egressyben eddig is a halkszavú lirikum, a csendesebb, fojtottabb érzelemvilág tolmácsát becsültük leginkább; ezek a jegyek érvényesültek Juhász Gyula és Tompa Mihály verseinek közvetítésében, s jelenlétük fogadtatta el József Attila Lebukottjá-nak saját egyéniségéhez hajlított, de visszafogottságában is meggyőző előadását. A legtovább azonban Radnóti Hetedik eclogájára fogunk emlékezni, mint az átélés kivételesen sikerült példájára. Vörösmarty szélsőséges indulatmenete távolabb áll ugyan tőle, de a szép hangzás magánjáró lendülete — egyike legveszedelmesebb kísértőinek — már ritkábban ragadta el (így Váci Mihály és Simon István szépen indított költeményeinek záró részében).

Noha Egressy korántsem intellektuális típusú előadó, letisztuló szövegmondásából egyre inkább előtűnik a mondanivaló plasztikus rajza. Ezt bizonyította Baranyi Ferenc versének egyenletes, nyugodt értelmezése, s különösen Móricz Hét krajcár-ja. Prózamondása örvendetes regiszter-bővüléséről adott számot: szomorkás-fanyar jellegzetességeket mutató *humoráról*, mely maradéktalanul érvényesült Komlós János és Szeberényi Lehel írásainak előadásában. S ami egyúttal bizonyítéka, hogy nincs egyedül üdvözítő útja a dobogó-művészetnek: az elsődlegesen érzelmi alapállású művész is megtalálhatja a módját a gondolati elemek kellő súlyú megfogalmazásának.

Váci Mihály vezette be az estet, *Zempléni Kornél* Bartók és Kodály-zongoraművek átélt előadásával működött közre.

H. Gy.

HORIZONT

Az Egyetemi Színpad hangos folyóirata

Az Egyetemi Színpad hangos folyóiratának új száma ismét hozott néhány meglepetést. Nem is annyira a tartalomban, mint inkább a megnyilatkozások hangnemében. Mert az a tény, hogy a riporter *Sinkovits Imré*vel beszélget, aki munkájáról, zsúfolt napjairól és a modern színjátszásról alkotott elképzeléseiről nyilatkozik, önmagában még meglehetősen hétköznapi dolog. Abban a vallomásszerű szubjektív hangvételben azonban, amelyben ez a „nyilatkozat" elhangzott, egy olyan jelenségre kell felfigyelnünk, amelyet szintén egy megváltozott korszak frissebb levegője éltetett: a művész olyan közvetlen természetességgel beszél örömeiről, gondjairól a nagyközönség előtt, mintha családi körben tenné. S hogy még egy-egy ugyancsak meghitt Benjámin- és Devecseri-verssel tetézte meg vallomását: a hallgatóság alig akarta elengedni a rokonszenves színészt. Költő „eredetiben" is szerepelt a műsorban: *Garai Gábor* utiélményeiről, munka-gondjairól beszélt, és szintén egy nagyerejű verssel zárt. Hallottunk gazdagon illusztrált beszámolót azokról a kísérletekről, amelyek a korszerű tiszta jazz elterjesztéséért folynak hanglemezgyártásunkban, a rádióban és másutt, láttuk az Egyetemi Filmhíradót, megnéztünk egy kiváló lengyel kisfilmet, és végighallgattuk a szövegkönyvíró, a kritikus és egyetemista közönség képviselőjének vitáját a fiatalok morálproblémáival foglalkozó új magyar filmről, az „Esős vasárnap"-ról. Végére hagytuk, pedig elején kellett volna szólnunk *de Chatel Krisztiná*nak és együttesének művészi torna-bemutatójáról. A balett és tornaművészet között helyet foglaló, és rendkívül gazdag mozgáskulturáról tanúskodó néhány rövid szám rendkívüli élményben részesített: nemcsak zenének és mozgásnak megragadó harmóniájával lepett meg, de hírt hozott egy olyan művészi ágról, amelyre eddig kevés figyelmet szenteltünk, de amelyben, és éppen a modern életérzések művészi megfogalmazásával kapcsolatban még rengeteg lehetőség rejlik.

A műsort a már ősszel debütált *Horváth György* konferálta és „riporterkedte" végig. Munkája e célnak megfelelő és hibátlan volt, rögtönzései szellemesek, ám a szereplők hangvételének közvetlenségével neki is fokozottabban lépést kellene tartania.

L.

a RÁDIÓKÉSZÜLÉK *mellől*

megeke... nemzetközi d... alkotásaival,

Egy eleven dramaturgia

A Rádió dramaturgiájáról van szó természetesen, arról a testületről, amely az eredeti hangjáték-bemutatókat megtervezi, előkészíti és elhangzásukig figyelemmel kíséri, gondozza. Munkáját az átlaghallgató nem tekintheti át egykönnyen, hiszen a Rádiószínház eredeti bemutatói a dramatizálásokkal és adaptációkkal jelentkeznek a műsorban, ezeknek azonban már nem a dramaturgia a gazdája. Azt azonban mindenki észrevehette, hogy a bemutató művészi színvonala az utóbbi esztendőkben jelentősen emelkedett. S valóban: e dramaturgia fő feladatának azt tartotta, hogy a stúdió-színpadot, amennyiben lehet, megszabadítsa a rutínos középszerűektől, a színpadi mesteremberektől, és írókat foglalkoztasson, illetőleg nyerjen meg, neveljen a rádiónak. S így aztán sok „első szerző" mutatkozott be a műfajban a közelmúltban; ez azt is jelentette, hogy színpadbiztonságuk nem volt olykor a legtökéletesebb, ezzel szemben igazi élményből fakadó, jelentős művészi erejű munkákat hallhattunk. Csak mai magyar szerzőkről beszélve is, emlékezzük vissza *Vészi Endre, Sziráky Judit, Gyárfás Miklós* bemutatóira; és folytathatnánk a sort.

Jelentős

tematikai gazdagsággal

is járt az elmúlt évad: a „sztorik" helyett azonban valóban életszerű problémák bukkantak fel, művészi áttételekben. Szaporodtak a morális problémákat nyiltan és bátran tárgyaló játékok, gondoljunk például a nemrég elhunyt *Reményi Béla* drámájára (Bodóra várva), *Sándor Iván*: Lány árnyékban, *Fülöp János:* Alapozás című hangjátékaira.. Összetettebb, bonyolultabb, sokszínűbb hősök léptek fel ezekben a játékokban: *Katkó István* Vándorórás-ának és *Berkesi András* Vívódás-ának hősei például egyaránt a mozgalmi élet egy-egy szakaszának komplexebb formai-műfaji gazdagodással is járt.

A külföldi bemutatókon a dramaturgia valamit „hozott" azon a lemaradáson, amelyben egész színjátszásunk leledzik: hogy csak a legkiemelkedőbb bemutatóit említsük *O'Neill:* Anne Christie, *Osborne:* Luther, *Brecht:* Lucullus, *Sinkichi:* Zenélő doboz című drámái zenzációszámba mentek, és bármely színháznak díszére váltak volna. De a mai szocialista és népi demokratikus országok dármairodalmából is kikerült néhány vonzó darab

Az a törekvés, hogy lépést tartson a nemzetközi drámaélettel, s ugyanakkor tovább szorgalmazza a mai magyar írók részvételét a hangjáték-bemutatókban, sőt, hogy fiatalokat nyerjen meg az ügynek — jól nyomon követhető a dramaturgia jövő évi tervében is.

A magyar szerzők

között olyan neveket találunk, mint *Németh László, Hubay Miklós, Szabó Magda* és *Dobozy Imre.* (Mennyivel rangosabb lista-kezdés ez, a korábbi rutínmunkások seregénél.) Aztán a rádiószínpad olyan avatott ismerői folytatják a sort, mint *Vészi Endre, Hegedűs Géza, Gyárfás Miklós, Tardos Tibor.* A fiatalabb generációból a korábban éppen hangjátékaikkal nemzetközi sikert aratott *Sós György* és *Taar Ferenc* jelentkeznek ismét, továbbá *Bozó László, Katkó István, Fülöp János, Lendvai György:* a skála stílusban és érdeklődési körben is igen széles. Első művével jelentkezik a közeljövőben *Marsall László.*

Vajon melyik színház tud egy évadban olyan klasszikuslistát összeállítani, mint a Rádió? Hangjátékváltozatban szerepel Szofoklész: *Antigoné-ja,* Shakespeare: *Macbeth-je,* Ben Jonson: *Volpone-ja,* Moliere: *A fösvény-je,* Schiller: *Ármány és szerelem-je,* Ibsen: *Vadkacsá-ja.*

A modern külföldi szerzők

sora megint csak ígér egynéhány meglepetést. Már a közeljövőben hallhatjuk *Dürrenmatt* Herkules-ét, aztán új *O'Neill*-bemutató is készül: A jegesember. *Pirandello:* Az ember, állat és erény című műve, a német *Böll-é:* Teán dr. Borsignál, *Dylan Thomas:* Visszatérés-e és *Samuel Beckett* egy darabja. Szovjet szerzők közül kettőt ismerünk meg a jövő évben *(Aljosin:* Fáklya, *Smuul:* Lány a szigeten). A kiváló lengyel szerző, *Grohowiak* érdemel még említést Semmirekellők című játékával, aztán a nemrég nálunk járt cseh *Karvas* (Diplomaták). A német *Kerndl* és *Bieler* meg a román *Petrescu* hazájukban igen jelentős nevek: mi most ismerkedünk velük. A jugoszláv *Brouci* rádióoratóriuma: Az ember-végtelen látóhatár, furcsa kísérlet egy új rádiós műfaj meghonosítására.

Ez vázlatos felsorolás: bőven folytathatnánk a sort. De talán ebből is kiderül, hogy a Rádió dramaturgiája, amely megeke... nemzetközi d... alkotásaival,

eleven műhelye lehet

az új magyar drámairodalomnak, és fiatal szerzőket nyerhet meg a színháznak. Ide tartozik, hogy a tervek között szerepel még néhány olyan világirodalmi igényű, de szűk réteget érdeklő dráma bemutatása, amelyet szívesen neveznek problematikusnak. Ezeket a Rádió késő esti adásában juttatja el az érdeklődőkhöz. Olyan most induló írók darabjait, akiknek kevésbé kiforrott munkái számára publikációs lehetőséget kíván biztosítani, ugyancsak mellékidőben — délelőtt vagy kora délután — sugározza a rádió. Szó van a kibővülő URH-műsorral kapcsolatban is drámai bemutatókról. Ez újabb lehetőséget biztosít a dramaturgia számára. A bő programhoz a magunk részéről sok sikert kívánunk.

L. A.

ÜZEN a szerkesztő

P. Lajosné, Szolnok: Kisfia pályaválasztási problémájával kapcsolatosan úgy véljük, korai még messzemenő következtetéseket levonni és „hivatásérzetről" beszélni — hatéves korban. Legtöbb kisgyerek szeret bohóckodni — különösen a helytelenül nevelt, a „dresszírozott". Bűvész-kézikönyvek helyett ön ismerkedjék meg a népszerű pedagógiai szakirodalommal.

R. Zsigmond, Szarvas: Írásműveit elolvastuk: fő hibájuk, hogy erőteljes szerkezet hiányában nosztalgikus ömlengéssé torzulnak.

K. Sándor, Budapest, II.: Az „Epizód" ködös impressziók halmaza — szerkesztés, gerinc hiányzik belőle, s az indok, ami életre hívta. Így jelentéktelen, stúdiumként felhasználhatja valamely készülő novellájához.

H. Imre, Budapest, VI.: Négyoldalas mentegetődző levele nem teszi jobbá verseit, de az sem, ha szerkesztőségünkre hárítja a felelősséget.

C. Ádám, Budapest, VIII.: Elolvastuk csinos névjegyét, neve alatt a „költő" megjelöléssel és három versét, melyeket a csinos névjegyhez csatolt: a kettő bizony ellentmond egymásnak. Hogy csak a „Tehetetlen óra" utolsó két sorára utaljunk:

„Lávaként háborog szívem a
homályban
Izzik a lelkem látomásod
tornyán."

Nem biztathatjuk.

Nem közölhető kéziratokat küldtek be: **„Névtelen"; B. János, Budapest, XIX.; D. Pál, Petőfibánya; P. Mihály, Budapest; K. Piroska, Kaposvár; N. Sándor, Budapest; F. József, Nagyberki; N. Endre, Szeged; L. O. Eleonóra; K. Lajos, Bratiszlava; „Kristály"; G. György, Budapest, XIII.; Sz. I. R., Budapest, II.; Gy. Árpád, Miskolc; ifj. D. K. Hódmezővásárhely; S. Amy, Baja; Sz. Péter, Budapest, VIII.; Sz. János, Ásotthalom; V. Gyula, Zalaegerszeg; Gy. István, Budapest, XIII.; „Ibolya—25"; R. Ilona, Debrecen; B. Béla, Hajdúböszörmény; Sz. László, Budapest; L. János, Budapest, XI.; „Vitae"; G. Ferenc, Gödöllő.**

TULSÁGOSAN SZÉP ILONKA

(Folytatás a 9. oldalról.)

lyett ... Aztán lassan letett róla, hogy beszéljen velem, hogy meglásson.

Nem fosztalak meg most már, csak néhány percre, a társaságtól (ne tiltakozz, no, hiszen te se táncoltál még, mellesleg szólva én se). Hallod, hogy kiabál a másik szobában Anni, Bandi? Ili, Ili, jaj, mit iliztek, várjatok három percet még, megyek, megyek!... Hát persze, a büfé, hát persze, a magnószalag, hát persze, a tartalék-ital... Megyek! Megyek! Nos, egy őszi estén, megvárva szépen, amíg teljesen besötétedett, kopog, kopog, csöndesen, lemondóan, szerényen, ahogy szokott, beengedem s csak áll. „Tessék." „Ili..." „Tessék?" „Megmondom: ennyi: nélkülem boldogtalan vagy, s én nélküled boldogtalan vagyok.' „Csak ennyi?" „Ennyi." „Más semmi?' Állt és várt egy darabig. Nézni nézhetett, látni nem láthatott, mert töksötét volt. Végre megszólalt. „Elhoztam minden könyvet" — nyögte ki akadozva, mintha a gyomra mélyéről sajtolná elő a szavakat. Meg mertem volna esküdni rá, hogy több sorban ülnek homlokán a jeges izzadtságcseppek. „Elhoztam minden könyvet — mondta —, fogd meg, itt van, ez a csomag, nem tanítok többé a színész-iskolában, nem játszom többé a színpadon, lemondtam." Nevetségesen, némán, nyilván halálsápadtan állt a sötétben, mint egy végsőkig felizgatott cserkész, mint egy huszadnapja befalazott éhező fakír. „Téged tanítlak" — mondta. „Ezután csak téged tanítlak, a világ legnagyobb színésznője leszel, téged szeretlek, terád áldozom ezután az életem." Mi az, döbbenten hallgatsz? Majd elejted, ültődben is, a poharat? Nos, én, annyit mondhatok, nem hallgattam döbbenten, amit mond. Volt valami olyan ellenállhatatlanul komikus abban, ahogy ott állt, nyilván húsz kiló súlyú könyvvel, a sötétben, hatalmas terjedelmű, tragikus hangú lemondólevelekkel tömött zsebével, gyöngyöző homlokával s gyámoltalan dadogásával, hogy egy darabig csak csöndben hallgattam, aztán tiszteletlenül, szentségtörően hangos kacagásban törtem ki. Ettől végképp megzavarodott. „Mi az Ili, te... igazán nevetsz?" Szerettem volna látni megrőkönyödött ábrázatát, meg a testtartását, a könyvhalmaz alatt kétrét görnyedve. Fogadni mertem volna, hogy a könyvek legnagyobb része poros, s hogy az ő arcán is van legalább két-három egymást metsző por-csík. Felcsavartam a villanyt. Majdnem minden olyan volt, amilyennek elképzeltem. Arra persze nem számítottam, hogy harisnyában van. Harisnyában, illetve zokniban állt ott, nyilván azért vette le a cipőjét, nehogy a sarok-kopogással, a cipő-nyikorgással zavarjon, s most fázott a lába, mereden állt, egyik talpát a másik lábfején nyugtatva, hogy mégis melegedjék. Egyszóval se azelőtt, se azután nem mulattam olyan jól, mint akkor, rajta. Megrőkönyödve pislogott, míg sorravettem a könyveket, megnéztem, félretettem. „Újat kérek." „Hogyan?..." „Barátocskám, volt időm: ezt már itt mind megtanultam. Francia nyelvtan. Megy. Dramaturgiai tanulmányok. Megvolt, Közgazdaságtan. Ezzel kínlódtam a legtöbbet, de megvolt. Történelem. No, ez mindig is kedvenc tárgyam volt, legalább tizenkét füzetet tele-jegyzeteltem. A klasszikusok? Csak nem gondolod, hogy nem rágtam át magam rajtuk? Zene, építészet, filozófia... Nem mondom, itt még van mit tenni, dehát... még van időm, nem? Annál is inkább van, mert ezt a pályát nem én fogom, hanem te fogod tovább csinálni. Tudod, én már nagyon megszoktam az otthont, titokban sokat főztem, megismertem a szabás-varrás titkait, és ha már itt tartunk, bevallom, lett egy titkos szenvedélyem: festek. Ugye nem gondoltad volna? Itt vannak a vásznak, a rekamié aljában, az állvány a kályha mögött. Ha valamivel, ezzel szívesen foglalkozom. Lemondóleveleidet égesd el, vagy nem tudom, mit csinálj vele." Alig hallotta, mit mondok, diák-elragadtatással bámulta az arcomat. „Szép vagy..." ismételgette a maga kissé nyivákoló gyomor-hangján, amelyről azonban tudtam, hogy bármily nyomorúságos helyről indul is, nyilván áthalad a szívén. „Szép?" mondtam elgondolkozva. Akkor... hozz ide egy tükröt..." Rohant. Két tükröt eltört, míg a harmadikat, egy négyforintos, repedt borotválkozótükröt, odahozta. Megnéztem magam, hosszan. Nem voltam csúnya.

Hogyan? Hogy nemhogy csúnya nem vagyok, hanem... Cs, cs, cs, hagyjuk. Még az lesz belőle: túlszép, Tulszép Ilonka. Abból már elegem volt. Nos, megvan a magamhoz való kinézésem, és a magamhoz való partnerem. Hogy ki? Hát persze: ő, ő, hát persze, ő, a nagy Ő. A mostani? A mostani, mindenkori. Hogy kérdezed, milyen mulatságos orr-ráncolással, mint igazán egy kis kóborlovag: a férjed? Az hát, a férjem, a meggyötrőm, életem tönkretevője, a szörnyeteg, keskeny bajusz, nagy szürke szem, az, akit mindenki ismer, az, akj a másik szoba most már nyitott ajtaján, a csillárfényben idelátszik. Hogyan? Persze. Mindig szerettem. Hogyan? Hogy... rém lett volna, RÉM? Nem, nem, buta, milyen buta tudsz lenni: nem volt rém és nem volt szörnyeteg, hiába álmélkodsz, mert kicsi vagy még, és teljesen bután hajlik fölfelé a kisseprűnyi szempilládl: ő volt maga az élet, tizenkét év, az maga az élet, és az élet ilyen. Néha borzalmas, néha szép: mindig változatos. Hazudni nem hazudott soha. Szeretni majdnem mindig nagyon szeretett. A hazugság az egyedüli rém, s én ha valamitől rettegtem gyerekkorom óta, attól rettegtem. Micsoda? Megbocsátani? Hiszen velem élt és velem... szenvedett. Megbocsátani nincs mit. Hogy szeretni kit szeretek és hogy neked... a te, ahogy csücsörített gyerekszájaddal mondod: esélyeid? Mon petit, écoute: szeretni őt szeretem, ez remélem világos, most ami téged illet, veled szívesen eltáncolgatok, és elbeszélgetek, valami ősi ízt érzek, valami ősi föld-ízt, ezeken a hamvas, huszonkétéves szempillákon, és mit? Hogy moziba? Hát moziba is szívesen elmehetünk, ha jó a film. De mon petit, a szívem most már, ha eddig szét nem szakadt cafatokra, nem változik.

Elavult pedagógia

A gyerek egyszerűen csak kérdez, mert azt hiszi, a felnőttek mindenre tudnak válaszolni.

Talán a nagymamának van igaza, a maga régies nézeteivel? Nagymama sohasem engedi meg a kisgyereknek, hogy összevissza fecsegjen. Nagymama nézete szerint gyereknek „hallgass" a neve, így aztán sohasem kerül nehéz kérdéssel szembe. Lehet, hogy a felnőttek azért nem engedik ... 28. vízszintes 1. és 7. függőleges.

(A rejtvény három sorában elrejtett idézet megfejtését kérjük beküldeni, **1962. december 22-ig.** — A nyertesek között tíz példányt sorsolunk ki Gergely Márta „Házasságból elégséges" című regényéből.)

VÍZSZINTES: (Kétbetűsek: KJ, AÁ, YL, FF, KA, LI.) — 2. Leánynév. 8. Régi hosszmérték. 10. Vissza: szeszes ital. 14. Egy magyar szó, és ugyanaz eszperantóul is. 16. Ön helyett inkább valaki más. 18. Félig markol. 20. Istvánka. 22. ...Vasmű: nagy nehézipari létesítményünk. 23. Felső, németül. 25. Időhatározó. 27. Vágány. **28. Az idézet első része.** 30 .Spulni, magyarul. 31. NNA. 33. ...Flóris: jeles régész a múlt században. 34. LÓŐ. 35. Német birtokos névmás. 37. A moly igéje. 40. Vizesedény, tájszólással. 42. Fiúnév. 43. Főnök. 45. Időhatározó, tájszólással. 46. Lottón jutok hozzá. 48. Leánynév. 51 Nem szabad. 53. Mindent ...előle: neki nem hagy egy falatot sem. 54. Az ENSZ volt főtitkára. 56. Folyónk. 58. AKZ. 59. Testrész. 61. Rajztinta. 62. Amonnan 64. Német férfinév. 65. Széchenyi műve. 67. Pedagógus. 70. Keleti uralkodói cím. 71. Nem tud továbbmenni. 72. Sorszámnév. 73. Tibeti háziállat. 74. Férfinév. 75. Nem maradsz benn.

FÜGGŐLEGES: (Kétbetűsek: ÓH. ÖN. DÁ. KS.) — **1. Az idézet második része.** 3. Tojás, a „javából". 4. Tengeri tündérek. 5. IDS. 6. Kotta, régiesen. **7. Az idézet harmadik része.** 9. Beborít. 10. Román reakciós politikus volt, harminc évvel ezelőtt miniszterelnök. 11 Afrikai brit védnökség. 12. Az olasz rádió rövidítése. 13. Az egyik irányból. 15. Sárga színárnyalat. 17. Szemlélés. 19. Lepotyyanó. 21. Évezredek (görög). 24. A 30-as sor háromnegyede. 26. Villamos kocsiszín. 29. Bibliai tó (MEROM). 32. Mennyiségmegjelölés. 36. Attila neve, másképpen. 38. Szeszes ital. 39. Pénzbeli ellenszolgáltatások. 41. Névelővel: bolgár hegység. 43. Teniszjátszma. 44. Jegyzetet készít. 47. Tisztálkodási célt szolgál. 49. Időbeosztási egység 50. Átszűr, derít. 52. ...és sérthetetlen. 54. A földre tesz. 55. Férfinév. 57. Vissza: német kereskedővárosok régi uniója. 59. Kecske mondja. 60. Vízforrások. 63. Morzebetű. 65. Indulatszó. 66. Újság. 68. Jer vissza! 69. Nemcsak én és te.

(Fenyősy Antal)

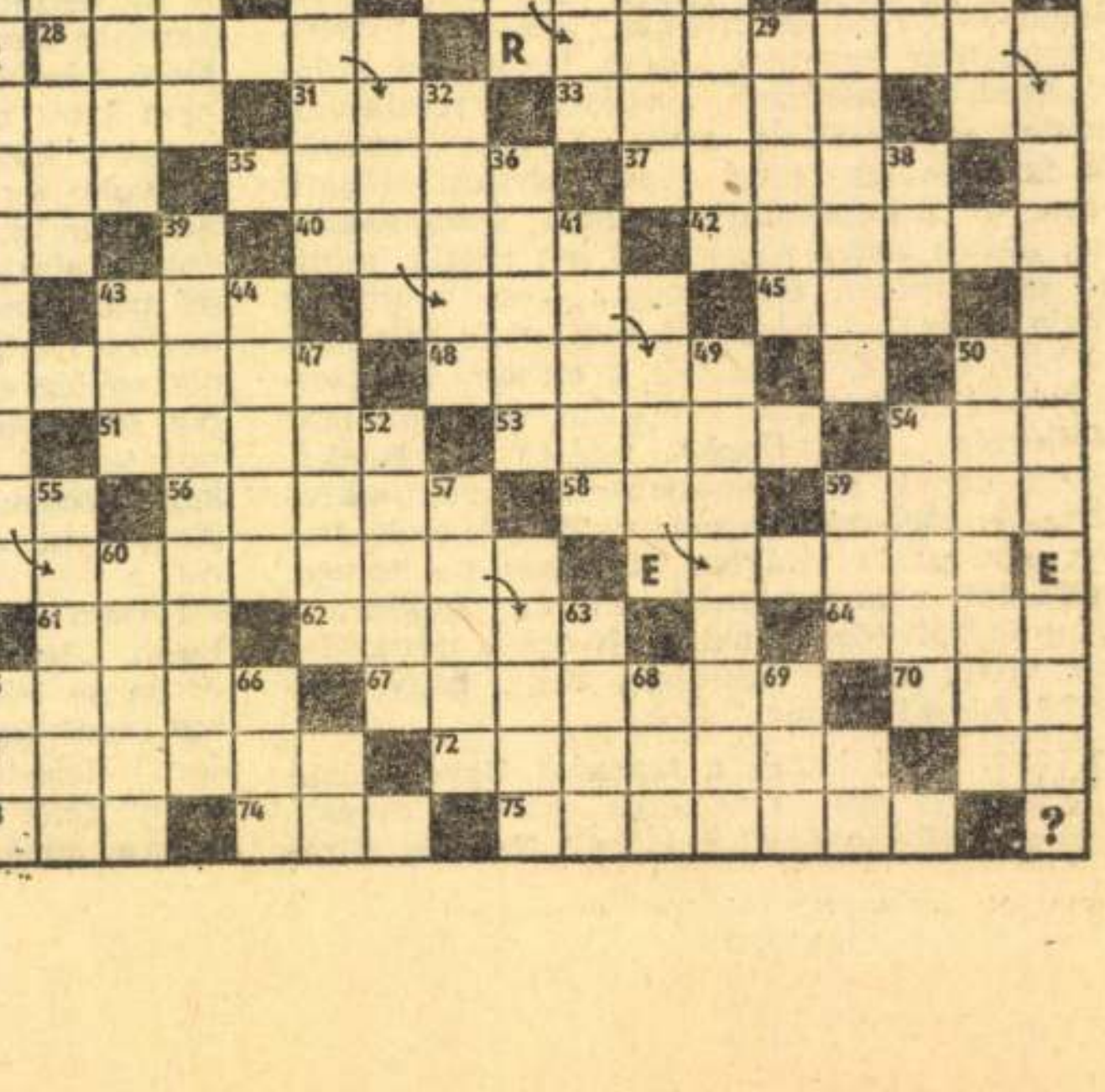

Kovács Sándor, építész (Szőtérv)
Skála csarnok, Bpest, VII. Klauzál tér 11.

2.) Folytatás

1—3. Belső képek a csarnokról

1—3. Inside views

Magyar Építőművészet, 1987., 6., 24-ed.

3

1

2

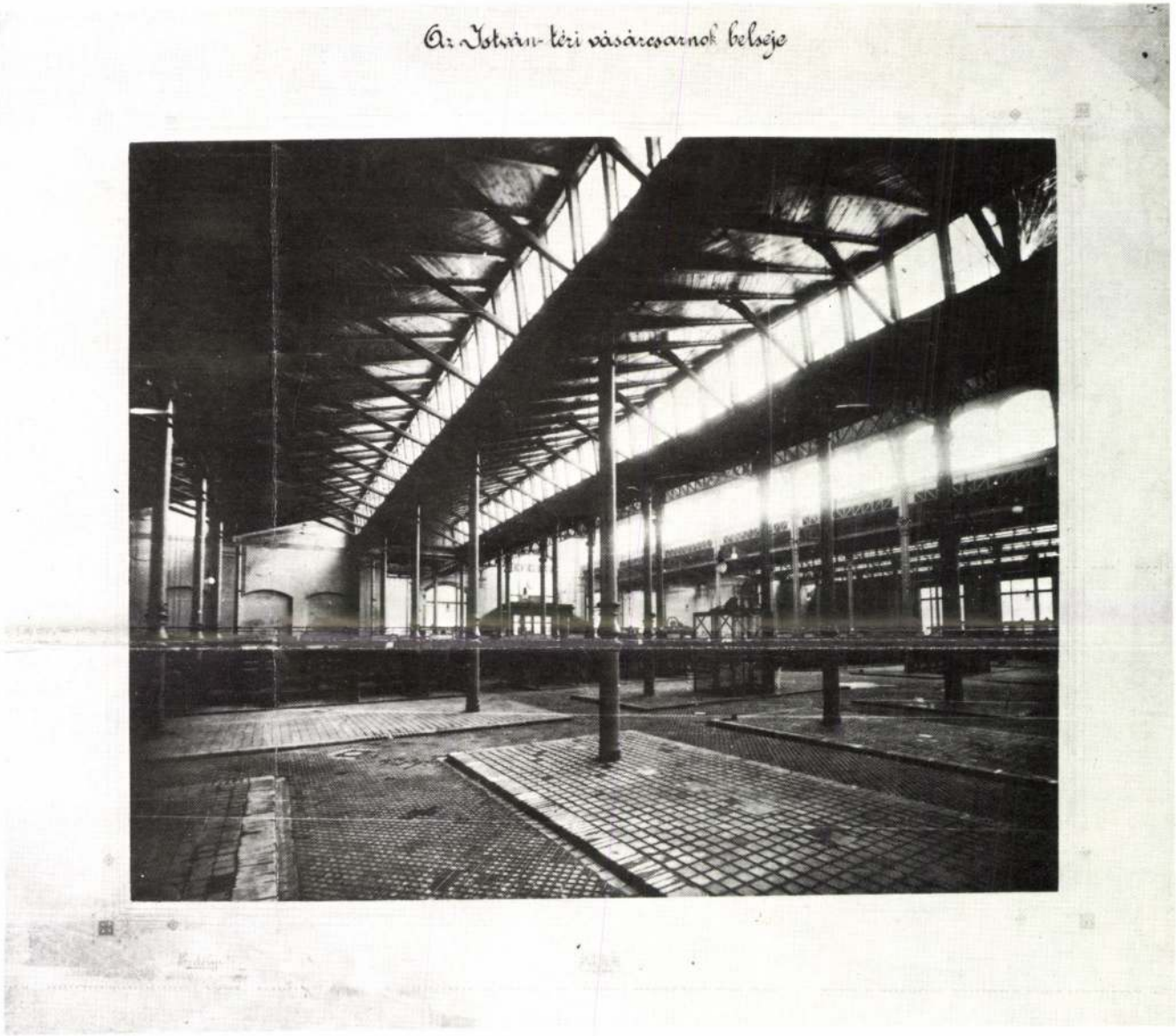

A csarnok belseje. Eredeti állapot

Interior of the hall. Original condition

Skála csarnok, Budapest VII., Klauzál tér 11.

Építész: Kovács Sándor (Szövterv)

Belsőépítészek: Gergely László, Zobor László; statikus: Kovách Levente; elektromos tervező: Balázs Lászlóné; szellőzés tervező: Tettau István; fűtéstervező: Ottmár Béláné; víz-, csatornatervező: Német Pálné; hűtéstechnológia: Nagy Lajos; műszaki ellenőr: Kovách Lehel, Debreczeni László; grafika: Benczur Gyula.
Áruházi technológia: Partos Zsuzsanna (Skála-Coop). Kivitelező: Kereskedelmi Építő és Szolgáltató Vállalat; építésvezető: Bereznai György. Tervezés: 1985—86. Kivitelezés: 1986—87.
Fotók: Kovács Sándor, Sáros László, Hász András.

A valamikori István téren, egy lebontott színház helyén épült fel a múlt század végén a III. budapesti vásárcsarnok. Az akkori városi vezetőség elhatározása volt, hogy az egyre gyarapodó főváros lakossága számára — a magas élelmiszerárakat leszorítandó, az ellátást, a higiéniai és vásárlási körülményeket javítandó — vásárcsarnokokat épít, ill. építtet. (A csarnok építésének történetét külön cikkben ismertetjük. A szerk.)

Az elmúlt közel száz év történelmi viharait megélt csarnok, mint vásárcsarnok az utóbbi években már nem volt kihasználva. Hogy azért-e, mert maga a csarnok már elég leromlott állapotban volt s nem vonzott sem eladót, sem vevőt, vagy azért, mert a leromlott városrész lakossága nem tudta „eltartani", mélyebb elemzés és vizsgálat nélkül nem lehet eldönteni.

Ezért valamit tenni kellett, hogy felújítva újra használatba kerülhessen akár mint piac, akár mint áruház. Az pedig gazdasági környezet kérdése, hogy piac, discont áruház vagy hypermarket kialakítására nyílik lehetőség, akad építtető. Ekkor került sor arra, hogy Budapest Főváros VII. ker. Tanácsa és a Skála-Coop egymásra talált, és a Skála bérbe vette a csarnokot, ami alapján megbízást adott a SZÖVTERV-nek a felújítási tervek elkészítésére.

A tervezési program a tervek különböző fázisában, a kivitelezés során is változott, alakult; ez esetben legtöbbször előnyére. Az első megközelítésben a felújítás után egy discont jellegű áruház lett volna, valamilyen piaci nyüzsgést csempészve be, ami kapcsolatban lett volna a Klauzál tér felőli udvaron kialakított kis piaccal, árusok standjaival. Ahogy azonban finomodtak a tervek, teljesebbé vált a technológia, az áruházi funkciókat a csarnok építészeti megjelenésével, építészeti értékeivel összevetve, azzal összhangban kellett nézni, megoldva információs rendszerét, világítását, kialakítva arculatát; kiderült, hogy nincs megfelelő minőségű, a discont jelleget kielégítő olcsóbb technológiai berendezés, felszerelés, burkoló anyag stb. Ezért vált végül a csarnoktér visszafogottan elegáns szupermarketté.

Az áruház kialakításánál a legnagyobb nehézséget a szociális helyiségek, irodák és előkészítők elhelyezése okozta, hiszen eladótérnek ott volt

Kovács Sándor, építész (Szövtero)
Szabadcsarnok, Bpest, VII. Klauzál tér 11.

3.) Folytatás.
(vége)

5. Belső kép a galériáról.
Sáros László felvétele

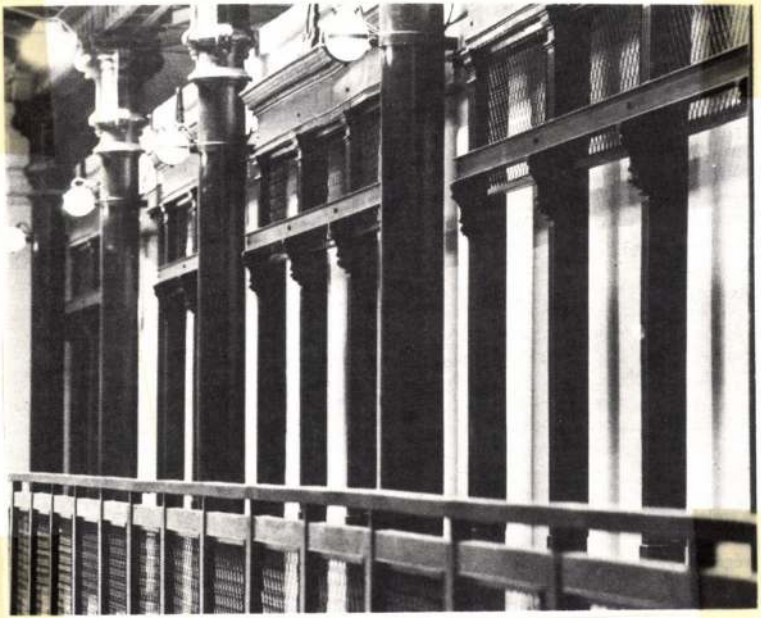

Magyar
építőművészet,
1987., 6.,
25-old.

Kovács Sándor építész
Skála Csarnok, Budapest, VII. Klauzál tér 11.

KOVÁCS SÁNDOR—GERGELY LÁSZLÓ—ZOBOR LÁSZLÓ: **Skála Csarnok, Budapest VII. Klauzál tér 11.** *(Magyar Építőművészet, 1987. 6. sz. 23-25. l.).* A közel százéves csarnok felújításának tervezési, építési és belsőépítészeti munkáinak ismertetése. A szerzők megállapítják, hogy a tervezés során sikeresen érvényesült az az elv, hogy az épület és az építészeti elemek a rekonstrukciók során a csarnok keletkezésének korát idézzék, az áruházi technológia és a belső berendezés pedig mai korunkat.

Budapest, folyóirat, 1988, 8, 14-old.

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

KOVÁCS SÁNDOR

FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1985. ÁPRILIS 18-ÁN
CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA

MEGNYITJA:
NOSKÓNÉ STRÁMA EDIT

MEGTEKINTHETŐ:
1985. ÁPRILIS 18–27.

KISFALUDI STROBL TEREM
ZALAEGERSZEG, KOSSUTH L. U. 17.

„Használni akartam – nem tündökölni,
sem esztéták rangsorát pörölni.
A halhatatlan szent tülekedésben
lemaradtam – a startnál már lekéstem."

(Váci Mihály: Eső a homokra)

1914-ben Dunaföldváron születtem. Gyermekkorom óta velem együtt növő szenvedélyemet, ami az elém táruló világ ceruzával, ecsettel való megörökítését jelentette, 1945 után tudtam hozzáértők szeme előtt fejleszteni.
A csepeli képzőművészeti szakkörben, majd az Iparművészeti Főiskolán folytattam tanulmányaimat. Tanáraim voltak többek között Lelkes István, Szentgyörgyi Kornél, Ék Sándor.
1971 óta tagja vagyok a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapjának. Csepelen minden évben részt veszek a hivatásos képzőművészek közös kiállításain. 1980-ban Kaposváron volt önálló kiállításom.
Számtalan egyéni és kollektív kiállítás után, azzal a szándékkal mutatom be alkotásaimat a zalaegerszegi közönségnek, hogy képeimmel élményt nyújtsak és örömet szerezzek. Célom, hogy festményeim mondanivalója követhető és ugyanakkor tartalmas legyen.

KOVÁCS SÁNDOR

F. k.: Köteles István – 85-535 GENERALART Dorogi Ny

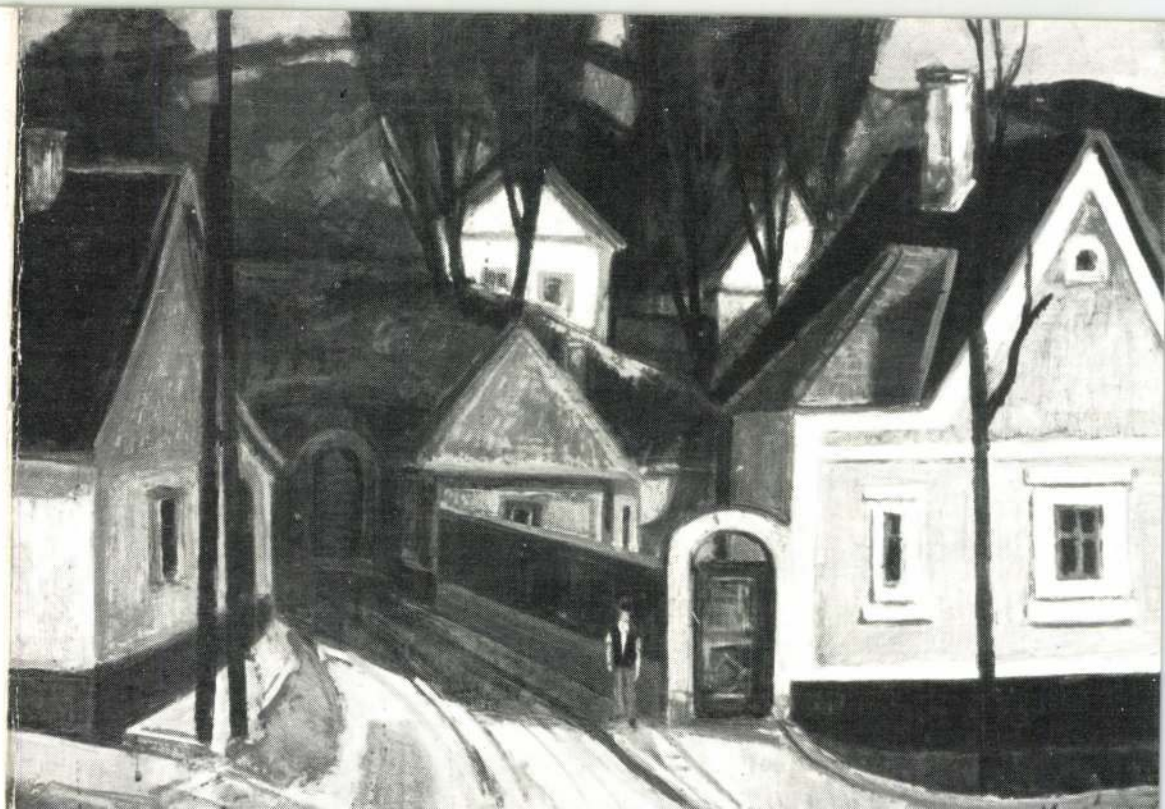

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

Kovács Sándor

1021

Kovács Sándor: Vízparton

EGY VILÁGHÍRES NYUGATI SZERZŐ BUDAPESTEN!

ARISZTOPHANÉSZ NYILATKOZATA

darabjának bemutatója alkalmából lapunknak

— Interjú?

— *Valami olyasmi, ha a Mester hajlandó volna... Az olvasók ugyanis...*

— Na, írja, fiam. Nagy örömmel érkeztem darabom budapesti bemutatójára. Politikus szerzőnek tartom és vallom magam, aki a világ végére is elmegy, ha aktuális, a korral lépést tartó műveit játsszák!

— *Ön tehát a Béke című vígjátékát aktuális műnek tartja?*

— Kétségtelenül. A peloponézoszi háború és a darab eszmei tartalma, mint ezt az Esti Hellasz hasznos kritikája is megírta ugyebár...

— *Elnézést, Mester, nem azért, mintha korrigálni merészelném önt, csak az egyszerű olvasók kedvéért bátorkodom megjegyezni, hogy a peloponézoszi viszály cirka két és félezer esztendővel ezelőtt...*

— Maga fiam, rövidlátó és korlátolt, mint a kritikusok általában. Én politikus író vagyok és értek a színházhoz. Az önök Nemzeti Színháza, nagyon helyesen, átja. Engem maga nem fog összeveszejteni a fordítóimmal és átdolgozóimmal, már csak azért sem, mert mindig mi vagyunk — mint munkaközösség — az egyik legkorszerűbb produkció a maguk színházi világában!

— *Mester, ön túloz! Nálunk játsszák a Vágy villamosát is. Az csak új darab?*

— Uj? Tíz éves! Athénben az ilyennek már nem lenne közönsége...

— *A Mester elfeledi, hogy a pesti közönség megszokta: a villamosokra várni kell. Hát vár, türelmesen. És a villamos többnyire jön is... Persze önöknek, klasszikusoknak, könnyű...*

— Kikérem magamnak! Mondtam, hogy lényegem az aktualitás! De ember, hát nem érzi a dolog anakronizmusát? A kor problémáival foglalkozó darabok születnek, mindenki beszél róluk és maguk nem merik eljátszani! Mitől félnek? Önmaguktól? Az én időmben a szakáll még divat volt, de

én vagyok az egyik legkorszerűbb szerző. Én, az átdolgozott klasszikus. Minden tisztelet nekem, de *így* azért kissé kétes dicsőség, nem gondolja?

— *A Mester csak az irodalomra gondol és feledi a közönséget!*

— Én a *színházra* gondolok, fiam, mert én negyven évig megtanultam, hogy a színházban benne van a néző is. Mármint a fogalomban. Mert az épületben nem mindig! És éppen maguknál ugye... Félház, negyedház, de ha a *Nagyvilág*ban megjelenik egy hírre kelt dráma, felárral se kapni a lapot. Nem, a közönséget tisztelni kell, fiam, sőt, megtisztelni azzal, hogy komolyan veszik. És közönség sokféle van, olyan is, amelyik még gyermek szinte, s olyan, amely tudja már, hogy nem a gólya hozza a gyereket és Dürrenmatt az atomháborút. Tessék kinek-kinek megfelelő színházat csinálni!

— *Ez a szándék vezette a Béke színrevivőit is.*

— A pokolra vezető út is jó szándékkal van kikövezve, fiam. Hádésznak mégis

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Kovács Sándor
ÉLET ÉS IRODALOM
1963 MÁJ 25
1021

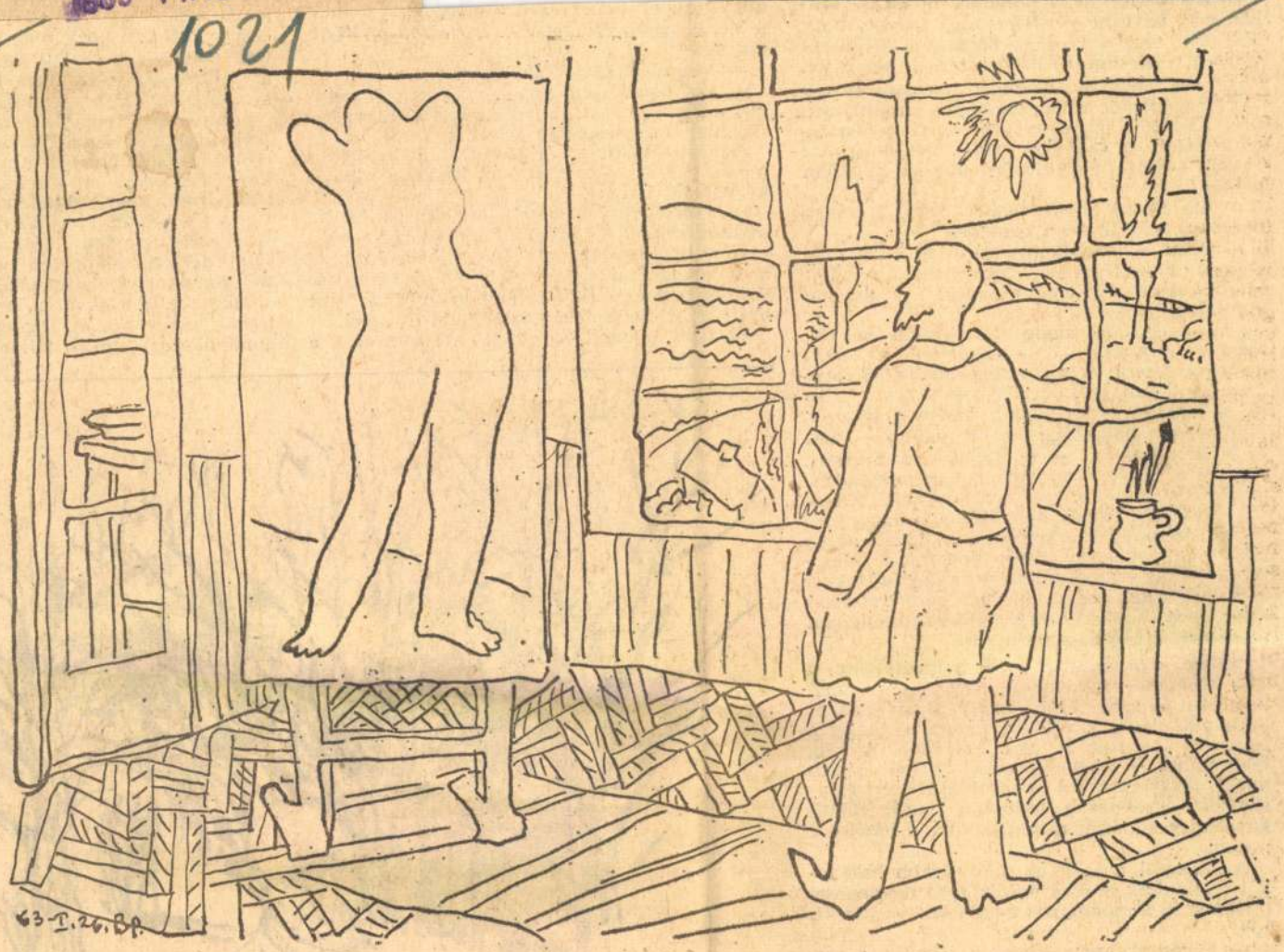

Kovács Sándor: Műterem

— Semmit — szegte le fejét [illegible]

— Híves úgy kezdte annak idején — szólalt meg Hívesné —, Híves úgy kezdte, hogy öregszik, érzi a közelgő öregséget. És azzal végezte, csak egy új szerelem segíthet rajta.

Sándor Mariska fejhangon kacagott és egy megszáradt ragasztócseppet kaparászott.

— Aztán Híves elvett egy húszéves színinövendéket, a szerelem miatt, de most már válnak — közölte az asszony minden káröröm nélkül.

A lila kalap szinte lángot vetett a maga porszagú, szürke környezetében.

— Tibor — szólalt meg Gálosné küzdve az elötörő zokogással —, Tibor nem mondott semmi ilyet. Pszichikai válság. Ő nagyon komplikált ember.

„Az Archívum dugig boldogtalan nőkkel, megtört szívekkel..." — Konecsni az újságokat böngészte és piros meg kék jelölő ceruzája gondosan bekerített egy-egy részt. „Hát ez is elment — nyugtázta benne a részvét, miközben a nekrológot is megjelölte —, hát ez is befejezte..." — homlokára ránc futott, egyszerre érzett szomorúságot és elégtételt, az utóbbit az élvemaradottak nevében. „Keveset írnak róla és hűvösen, ámbár a maga idejében derekasan küzdött, még a koncentrációs tábort is megjárta..." — tűnődött a kifejezésen — „az eszméi miatt" — egészítette ki a kört. Ám a kék ceruza már egy könyvrecenzió köré kötött hurkot s még gondosan melléírta: szerzőnek külön dossziét nyitni...

Ebben a pillanatban szólt a házitelefon, a csöngetés felverte a porszagú csendet. Konecsni öregedő keze, amely púpos volt és aranypikkelyes, fáradtan úszott a hallgató felé. Az igazgató hívatta magához. A régi könyvtáros és sajtótörténész rálehelt szemüvege nagy ablakaira és egy fogkefével végigsimított őszes-szőke bajuszán, majd fakult kék jersey kabátját meghúzkodva, a főnökhöz indult.

Az üvegfal mögött az ollók újabb hasábokat szabdaltak el és a nyírás apró reccsenései töltötték ki a monológok és dialógusok közötti űrt.

— Híves a kezébe fogta az államat, a szemembe nézett és azt mondta — tűnődött Hívesné, s utánanézett az emléknek, mint

mére? ugye? Ismerjük a szöveget levél, igazgató elvtárs. Ezt így szó mazni.

— Nemrég házasodták össze.

— Egy okkal több az aggodalom ság a fiatalok válnak legsűrűbbe tisztikai bizonyítékaink vannak.

Szterkó Bálint arcát ismét átfú hűvös mosoly, s e mosolytól kesk körvonalat kapott.

— Valamennyien ezzel jönnek: az önálló munka öröme! És aztán itt marad a nyakunkon a boldogtalanság! Státust harcolunk ki a boldogtalanságnak, amelynek munkaideje van, fél kilenctől ötig, inkluzíve ebédidő. Mert azért a boldogtalanság falánk, jó étvágyú.

És arra gondolt, egy-kettő itt a tavasz a fűz a tavaszhoz. Most azonban tek, valamennyien várakozásba ajtót nézték, mikor lép be az aki sorsukat oly vigasztalóan á

Már beállítottak neki egy tár talkát, már ollót és ragasztót i gondnokságon, teljes leltári kés

Gyulai Livius

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI
HÍRLAP

T. Kovács Sándor

1958 MÁR

KETTŐ KÖZÖTT

1021

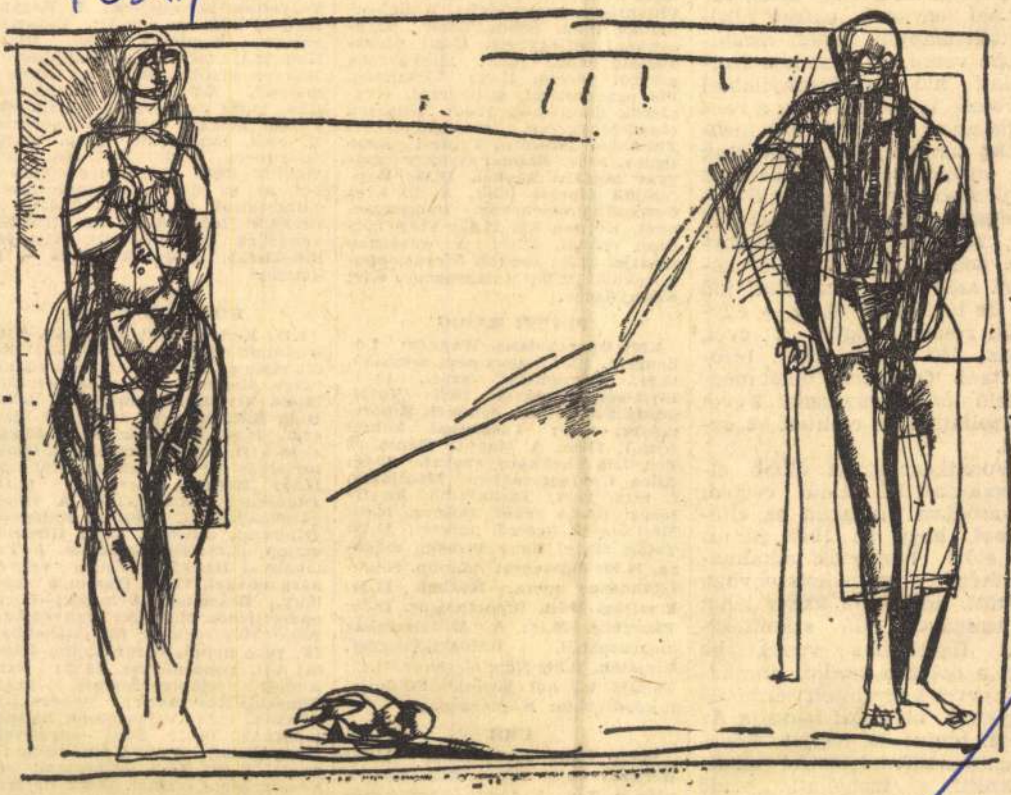

(T. KOVÁCS SÁNDOR RAJZA)

ják-e nyugdíjidejébe?

A nyugdíjra vonatkozó rendelkezések szerint a nyugellátáshoz szükséges legkisebb szolgálati idő egyötöd részét — de legfeljebb 2 évet — meghaladó szolgálati időt csak a biztosítási szervek nyilvántartásai vagy hitelt érdemlő egykorú okirati bizonyíték alapján lehet számításba venni. E szerint a szolgálati idő tanúbizonyítással történő igazolására az a rendelkezés az irányadó, hogy kizárólag tanúvallomásokkal csak a nyugellátáshoz szükséges legkisebb szolgálati idő — öregségi nyugdíjigénynél 10 év, rokkantsági nyugdíjigénynél pedig az életkorhoz képest szükséges szolgálati idő — de legfeljebb 10 év — egyötöd részét, vagyis 2 évet, azaz 730 napot lehet bizonyítani. Olvasónk tehát megfelelő tanúbizonyítással 2 évet igazoltathat az említett 8 évből.

Vonatkoznak az előbb elmondottak M. H.-né ceglédi olvasónkra is azzal az eltéréssel, hogy az 1944 június 30 előtt háztartási alkalmazottként munkaviszonyban töltött időt csak akkor lehet a szolgálati idő számításánál figyelembe venni, ha azt a dolgozó eredeti munkakönyvvel vagy hitelt érdemlő egykorú okirattal igazolja. Az 1944. június 30. napját követően szerzett háztartási alkalmazotti szolgálati idő igazolására kétévi szolgálati időre tanúvallomást is elfogad a társadalombiztosítás.

előtt. 11.05: Kapcsolj
akadémia nagytermét
MRT szimfonikus
Prokofjev-matinéja. K
szélgetünk ... csak
rűen. Csapó György
12.55: A magyar költész
Babits Mihály. II. rész
Jó ebédhez szól a nó
Apollónia és Szalay La
kel. 13.55: Rádiólexikon.
toria de Los Angeles énekel. 15.00: Pillantás a nagyvilágba. Kabul-ramadán után. Sebes Tibor afganisztáni útijegyzete. 15.25: Szórakoztató zene. 16.05: Mérkőzések percről percre. 17.05: Visszhang. Fél óra moziról, színházról, olvasásról, tanulásról. 17.35: Népszerű táncdalénekesek műsora. 17.57: Tündöklő Jeromos. Tamási Áron (ism.). 19.16: Radnai György magyar nótákat énekel. 19.30: Kapcsoljuk Lipcsét (élő). A 225 éves Gewandhaus-zenekar hangversenyét. Közben kb. 21.45: Vico Torriani énekel. 22.10: A vasárnap sportja. 22.20: Johann Strauss-operettekből. 23.20: Kamarazene. 0.10: Könnyűzene.

PETŐFI RÁDIÓ

8.30: Operakalauz. Wagner: Lohengrin. 9.30: Színes népi muzsika. 10.00: Lermontov versei. 10.20: Liszt-zongoraművek. 10.46: Találkozás Szervátiusz Jenővel. Riportműsor. 11.06: Vasárnapi koktél (ism.). 13.00: A Magyar Rádió és Televízió énekkara énekel. 13.10: Alice Csodaországban. Mesejáték. I. rész. 14.03: Táskarádió. Az Ifjúsági Rádió zenés műsora. 14.55: Mérkőzések percről percre. 15.50: Talált tárgy. Nagy Piroska műsora. 16.20: Massenet: Manon. Négyfelvonásos opera. Közben 17.34: Érettségi előtt. Riportműsor. 19.30: Tánczene. 20.10: A Rádiószínház múzeumából. Kalózkisasszony. Vígjáték. 21.08: Népdalcsokor. 21.45: Találja ki, hol járunk? Földrajzi fejtőrő. 22.00: Kamarazene.

URH

18.05: Hanglemezparádé. 19.00: Hernádi Lajos zongorázik. Közvetítés a Zeneakadémia nagytermében. 20.40: Mozar-áriák. 21.07: Antibesi dzsesszfesztivál. 1967. IV. rész. 21.48: Vokális zene.

videoton—Diósgyor bajnoki labdarúgó-mérkőzés. Közvetítés Székesfehérvárról. A közvetítés szünetében: A Magyar Hirdető műsora. 16.50: Délutáni előadás. Napjaink hőse. Olasz film. 18.15: 100 éves a Gyapjúmosó. Magyar kisfilm. 18.30: Az istenek malmai. Kanadai dokumentumfilm. 19.15: Copperfield Dávid. Magyarul beszélő angol filmsorozat. X. rész. 19.40: Esti mese. 19.50: Sporthírek. 20.00: Tv-híradó. 20.20: MIDEM 1968. Közvetítés Cannesból az ez évi hanglemezdíjasok gálaestjéről, felvételről. 21.20: A ravaszdi leányzó és az IBUSZ-vendégek (tv-játék) (16 éven felülieknek). 22.20: Tv-híradó — 2. kiadás.

HÉTFŐ
KOSSUTH RÁDIÓ

8.15: Kedvelt régi melódiák. 9.10: Irodalmi esték Kokán. Tomkai Judit riportja. 9.25: A hét előadóművésze. Misha Elman. 10.10: Fecskét látok. Óvodások műsora. 10.30: Oláh Kálmán népi zenekara játszik. 11.00: Iskolarádió. 1. Énekzene a II. osztályosoknak. 2. Orosz társalgás az I. gimnazistáknak. 11.30: Berlioz operáiból. 12.15: Tánczenei koktél. 13.00: A világgazdaság hírei. 13.05: A budapesti színházak műsora. 13.08: Hirdetőoszlop. 13.23: Kóruspódium. A Tatabányai Bányászegyüttes vegyes kara énekel. 13.33: Három a kislány. Részletek Schubért—Berté operettjéből. 14.03: Az aranyember. Jókai Mór regénye folytatásokban IV. rész (ism.). 14.20: Lajtha László: VII. vonósnégyes. 14.40: Dani Rudolf feldolgozásaiból. 15.15: Rimszkij-Korszakov: Seherezade — szvit. 15.55: Válaszolunk hallgatóinknak! 16.53: Édes anyanyelvünk (ism.). 17.00: Külpolitikai figyelő. 17.20: Joan Sutherland és Cesare Siepi énekel. 17.45: Reform és gyakorlat. Mester Akos és Vértes Csaba riportja. 18.00: Húszas stúdió. 19.35: Kapcsoljuk az Erkel Színházat (élő!). Az I Musici di

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

1960 MÁR 2

T. Kovács Sándor

1021

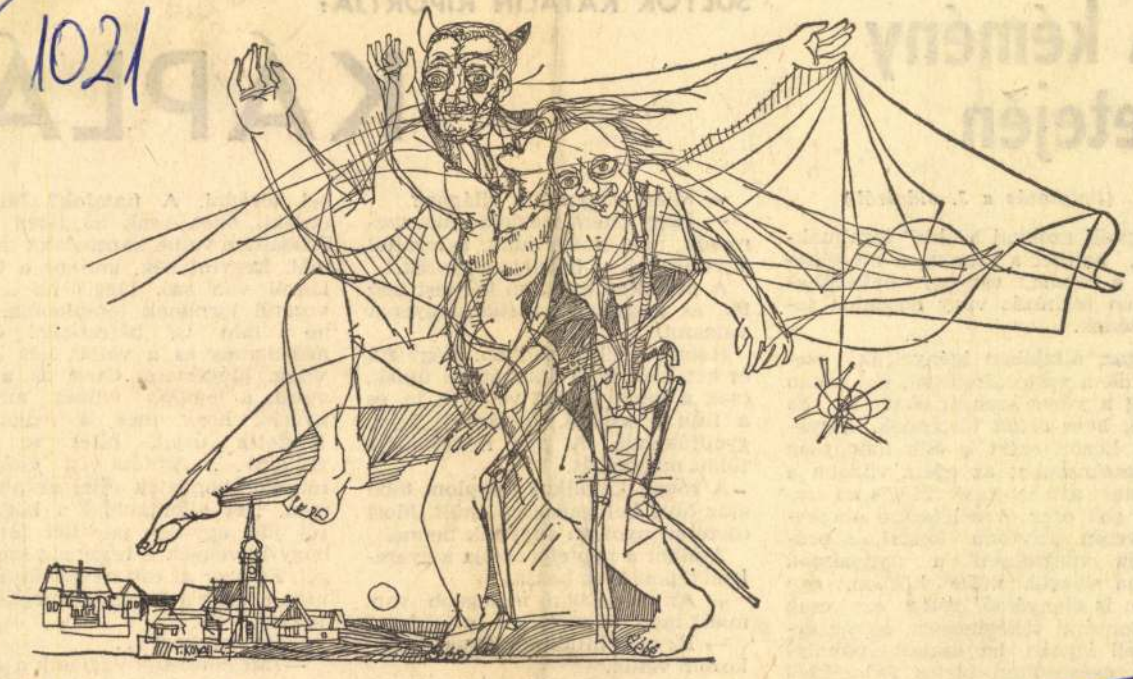

T. Kovács Sándor: Illusztráció

SULYOK KATALIN RIP

A kémény tetején

KAPLAN

(Folytatás a 3. oldalról.)

elégszik azokkal a „kis" izgalmakkal, amiket a munka, a megélhetés, a reuma, egy-egy halasztha-tatlan foghúzás vagy hasonlók jelentenek.

Igaz, általában igényeljük, szeretjük a változatosságot, és sokan még a véres szenzációkat is, ha azok *nem velük* történnek. Egyebek között ezért is élik manapság reneszánszukat az egész világon a krimik, a westernek. Mégis az ember sok ezer éves létezése óta keservesen, szívósan keresi és próbálja megtalálni a nyugalmat. Néha sikerül is. De közben, egy nem is elenyésző réteg ezt csak akkor érzi tökéletesnek, akkor értékeli igazán, ha ezalatt páholyból, garantáltan biztos fedezékből cirkuszt is láthat és hallhat. Egy veszekedést a szomszéd lakásban egy brutális, kegyetlen rablógyil-

— Miért vagyunk a világon?

— Hogy Istent megismerjük, szeressük, neki szolgáljunk, és ezáltal üdvözöljünk — hadarja a gyerek.

A pap bólint. Újabb kérdést tesz föl, és a sorban következő gyerek válaszol.

Hatan ülnek a padban. Négy fiú és két kislány. Télikabátban ülnek, csak a kesztyűjüket vetették le, és a fiúk a sapkát. A lányok fején gyapjúkendő. A pap reverendája fölött nagykabát.

A római katolikus templom több száz hivő befogadására épült. Most összesen nyolcan vagyunk benne.

Amikor a pap elbocsátja a gyerekeket, odalépek hozzá.

— Az iskolában melegebb van, miért nem ott tartják a hittanórát?

— Ez nem hittanóra. Csak foglalkozom velük.

— Mi a különbség a kettő között?

Méreget.

— Hittanórára csak a hitoktatás-

kel törődni. A fiatalok? Minden érdekli őket, csak az Isten nem. Próbáltam velük kapcsolatot teremteni. Legyintenek, amikor a túlvilágról van szó. Mégis ha a falu vezetői járnának templomba, jönne a falu is, bátrabban. De a marxizmus és a vallás két külön világ. Megértem. Csak az a szomorú, a legtöbb ember annyira gyarló, hogy még a maga választotta útját, hitét se meri vállalni... Amióta itt élek, háromszor kopogtak éjjel az ablakomon. Két alkalommal a környékről jött egy-egy pár két tanúval, hogy fölvegyék a házasság szentségét. Egyszer az esti névadóünnepség után hozták a gyereket, megkeresztteltetni.

— S ilyenkor?...

— Mi kötelesek vagyunk a szentségeket kiszolgáltatni annak, aki kéri.

★

A káplán egy kis szobában él, a

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

T. Kovács Sándor

ÉLET ÉS IRODALOM

1968. JAN 13

1021

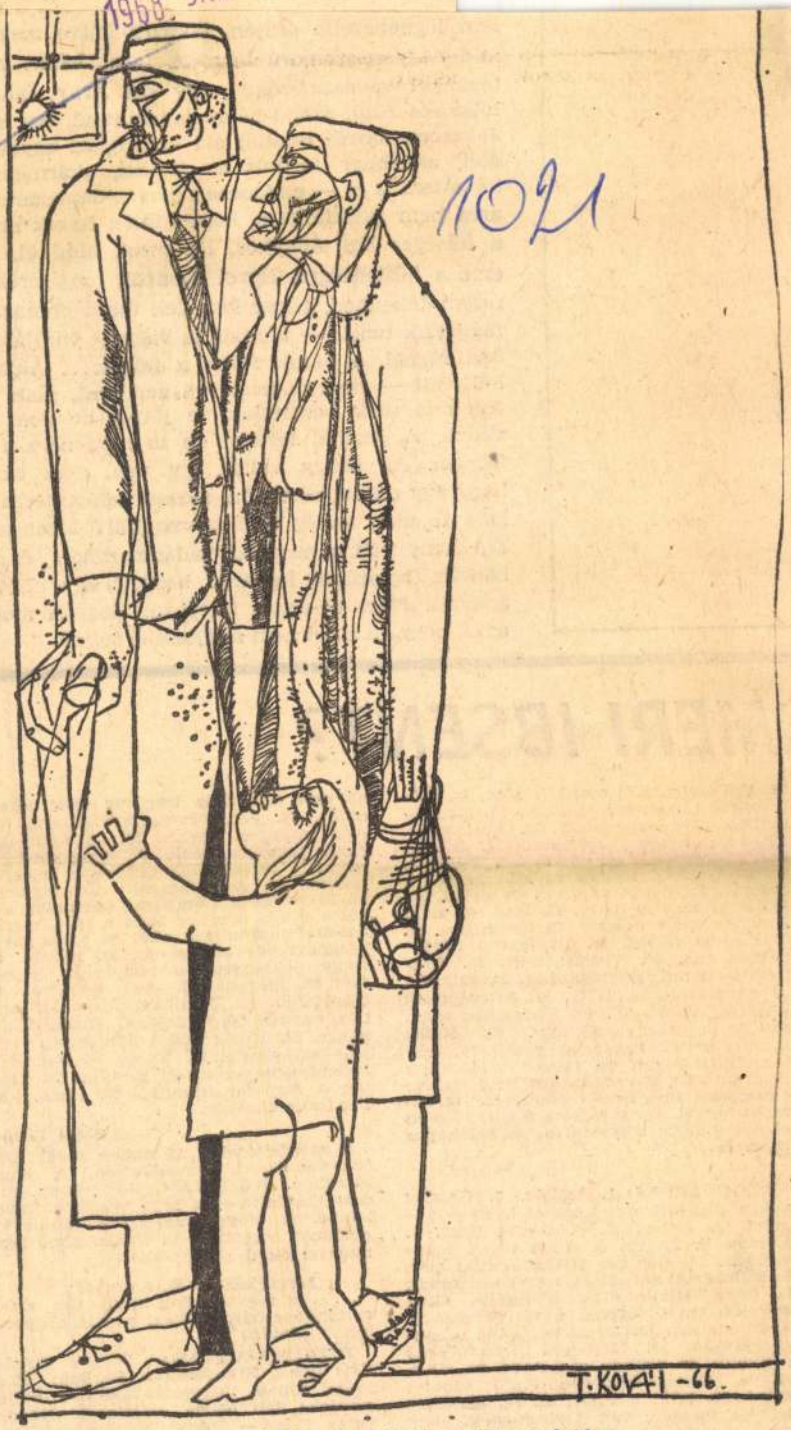

T. Kovács Sándor: Illusztráció

tem
laki
men
loba
Jok
dod,
köv
arra
a h

erre a hűtlenségre. Egyet azonban megígérek: sos
resem tebenned, téged kereslek majd önmagadba
faggatlak most: — kicsoda is vagy te valójában?
őszi reggel, a párák fölött a felhők... Akkor —
hűtlenül — nem akartam rá gondolni, csak önma
téged is csak vezettelek, te jöttél, de nem volt
velem. A gazdád lettem, de te még nem a tula
társam. Az ürügy voltál, így van, csak ennyi.
hogy egy dühös, sértődött, messzi vakkantásra felk
mos fejedet, az ég felé szimatoltál? Most eláru
Égi Árny volt a mennyei vadászmezőkön, és sért
bántva, bosszúból kergetni kezdett egy eltévedt,
angyalt. Mert el akart felejteni. Hogyan mondh
neki, hogy én azért nem felejtem el soha?

SMERI IBSENT?

23. Holland autók országjelzése. 24. Bútorokkal lát el. 26. Jóalakú. 29. Megkülönböztetésre szolgálnak. 30. Ásvány. 32. Villamos motor forgórésze. 34. Kezdő úszók viselték. 36. Értesítést küldtek. 38. Irányít. 40. Kobalt és kálium vegyjele. 41. Kenyeret vág. 42. Nagyzol. 43. Hullana. 44. Rés betűi. 45. Had. 46. Régi fővárosi sport csúcsszerv rövidítése. 47. Magányos valaki. 49. Válogatott labdarúgó-kapus. 51. Vissza: hajt. 52. Legjobb férfi műkorcsolyázónk. 54. Étterem az állomáson. 56. Kiűz. 59. Nitrogén és kén. 60. Vetnivaló. 63. Sportolók itala. 64. Egyik megyeszékhely. 67. Nyári sportot űz. 69. Egyforma betűk. 70. Szelén. 71. Halogat. 72. Ismert színészünk (Flórián). 73. Csupa azonos betű. 74. **Az álarcosbál főpróbáján Helmerné tarantellát táncol. Csak ezzel a tánccal érheti el, hogy férje a levélolvasást másnapra halassza.**

FÜGGŐLEGES: 1. Ámbár. 2. Gazdag vidék. 3. Dunántúli község. 4. És — angolul. 5. Eszrevesz. 6. Görög betű. 7. Kontra. 8. Fellép. 9. Kissé nyers megszólítás. 10. **Gregers Hjalmaréknál vesz ki bútorozott szobát és szerét ejti annak is, hogy Hjalmarnak elmesélje Gina múltját.** 11. Kérdőívek egyik rovata. 12. Feddhetetlen. 18. Nagy hegylánc a tengerentúlon. 19. Népszerű filmszínésznő névbetűi. 20. Tallinn régi neve. 25. NER. 27. A Kaszpi-tengerbe ömlő szovjet folyó. 28. Mint a vízsz. 32. 30. **Manders lelkész szemére veti Alvingnének, hogy nem szerette a fiát, mert nem maga nevelte, hanem idegenbe küldte. Alvingné erre elmondja tragikus élete történetét.** 31. Erzsébet egyik változata. 33. Apró mozgást végez. 35. A fonni ige egyik ragozott alakja. 37. Bizonyos fajta jelzés a tervezéshez szükséges cikkliskákban. 39. Az „Angyal" személyneve. **42. Már-már a Gomböntő karmaiba kerül a főhős, amikor eljut a régi, magaácsolta kunyhóhoz, ahol S. várja megöregedve, de hűségesen.** 43. Kiváló. 45. Nagy példányszámú hamburgi képeslap. 46. Idegen női név, becézve. 48. Házőrzője. 50. Zászlóval jelez. 53. Arcbőr, arcszín. 55. Hódoló. 57. Baráti állam pénze. 58. Török autók jelzése. 61. Névelős ellenérték. 62. Város és övezet a Földközi-tenger keleti partján. 65. Amikor a Nap lehanyatlik. 66. Haza. 68. Fordított filmhős.

Bajai Ernő

A megfejtéseket 12 napon belül kérjük beküldeni, levelezőlapon. A lapra ráírandó: REJTVÉNY. Borítékban küldött megfejtéseket nem veszünk figyelembe. A helyes megfejtők között tíz példányt sorsolunk ki Urbán Ernő Irott malaszt című regényéből.

Megfejtés az 52. számból:
„... ez egy darabig majd így mén: esztendőre hármacskán, azután négyecskén." (Petőfi)

JUTALMAZOTTAK: Dongó Orbán, Kiss Ilona, Nikodémusz Mariann, Szalontai József, Vogyerák Mária —, budapestiek; Jen Mária — Miskolc; Kenderessy Tibor — Tolna; Pusztahegyi Ilona — Bajna; Tóth Zoltán — Szentendre; Villant Lajos — Tata II.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Kovács Sándor
NAPJAINK
1965 JUL 11

1021

Kovács Sándor rajza

Mert a vár komplex hasznosítása, idegenforgalmi
tására — többszörös „csúcsértekezletek" ellené

Természetesen a diósgyőri várról van szó.
kolc III. kerületi tanácsának művelődésügyi ál
legutóbb rendezett, nem leletek, hanem furcsa
Az állandó bizottság, mely nem ért ugyan a
de felelősséget érez a vár sorsáért, ha nem i

Arra azonban nem gondolt, hogy az elké
erőfeszítéssel is megoldható — munkák ennyi bonyodalmai okozhatnak.
Nem olyan egyszerű egy vizesárkot kitisztítani, hiszen ehhez előzetesen geodéziai felmérés, hidrológiai és geológiai szakvélemény is kell. Nem olyan könnyű egy halastavat létesíteni, mert ehhez az előbbieken kívül cserefőldekkel kell kártalanítani az erdőgazdaság dolgozóit, akik éppen az egykori várterületen kaptak illetményföldeket (nem véletlenül, hiszen az ankéton derült ki, hogy a vár jog szerinti tulajdonosa ma is a Keletbükki Állami Erdőgazdaság). A távlati komplex felhasználási terv pedig egyenesen megoldhatatlan, hiszen még szakember sincs itt hozzá.

Mit lehet hát tenni?

Az egyik felszólaló szerint minden hiba oka, hogy a vár gazdátlan, nincs felelős szerv vagy még inkább felelős beosztású személy, aki koordinálná ügyeit.

Egyetértünk vele. Jó lenne, ha a siklósi, kőszegi, visegrádi vagy akár a budai várhoz hasonlóan a diósgyőrinek is akadna kellő lehetőségekkel bíró gazdája.

Ha nem akad miniszter, aki erre vállalkoznék, azt javasoljuk, próbálkozzunk az Anjouknál. Kérjük fel például Nagy Lajos szellemét. Élő korában ugyanis rutinos beruházónak bizonyult. Kancelláriája mindenfajta szakvéleményt be tudott szerezni, a tervdokumentáció elkészítéséről is gondoskodott. Sőt, fel is építette a várat.

Igaz, kissé soká tartott, de néha a mi korunkban is elhúzódnak az ilyen ügyek.

(zp)

---

sajátos tartalmi elképzelések megvalósítására irányuló törekvések örömmel töltik el az olvasókat. *Így válik irodalmunk színesebbé, gazdagabbá, és az uniformizáltság helyett sokarcúságában is egységesebbé.*

•

A KORTÁRS júniusi száma közli *Sobor Antal* kisregényének *(Kegyetlen ősz)* második és befejező részletét. A második világháború végén és a béke első hónapjaiban játszódó mű azt elemzi, hogy a derékbatört életű fiatalság, az iskolapadból frontra hurcolt 1926—28-as korosztályok tagjai milyen belső és külső viharokon, válságokon át juthattak el a háború és a halál világából a béke és az újrakezdett élet merőben másfajta tudatállapotába. A háborús írások mai, korszerű típusához tartozik *Sobor Antal* kisregénye. Abba a vonulatba sorolható, amelynek tagjai a korábbi, haditudósításszerű regények helyett a történéseket, a konfliktusokat belülre, az emberi lélekbe helyezik át, s ennek változásait, fejlődését vagy torzulását, védekezését és gazdagodását elemzik. A *Kegyetlen ősz* jelentős állomás a *Napjaink* hasábjairól is ismert fiatal író pályáján.

(bne)

---

sebb jó?

tartani nem is lehet, de nem is érdemes. Nem lehetne *szövetkezeti* formában működtetni őket? *Némely vonatkozásban a háztáji többet ad, mint a nagytábla,* ezt jól tudják az agrárszakemberek. Művelődéspolitikusaink se húny-

Kovács Sándor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ZALA

1965 JUL 18.

1021

CSENDÉLET HALLAL

Kovács Sándor linómetszete

kelne szükség. A klubszobában a parkett felpúposodott, minden lépésre vigyázni kell. Ezen nem lehet javítgatásokkal segíteni, új szigetelés kell és új parkett. Az ígéret megvan, talán az új évad beindulására készen lesz. Felül kell vizsgálni a nagyterem karzatának teherbíró képességét is. Ki kell javítani a megrokkant korlátokat, — egyszóval van javítanivaló bőven.

Ami jó volt

tavaly, legyen még jobb az idén, csak így tarthat lépést a művelődési ház a fejlődő, egyre igényesebb várossal. *Az elmúlt évben az objektív nehézségek* (teremhiány, szűk anyagi lehetőségek stb.) *ellenére szinte mindig telt ház volt az épületben.* Tizenegy szakkört működtettek rendszeresen, összesen 325 szakköri taggal. (Igaz, közülük három szakkör házon kívül, a Hunyadi általános iskolában és a Zeneiskolában.) Tíz kiál-

Megpróbálják hányadik alkalo tenni a szervez gandamunkát is

A propagand

nem szűkíthető le körlevelekre és néhány plakátra. A jó bornak is kell cégér, méghozzá szép, ízléses, hatásos cégér. Anyagi lehetőségeik ez évben is korlátozottak, mindössze ötezer forint jut a plakátok, meghívók elkészítésére, a hírdetőtábla rendszeres megtöltésére, s ebből kell fizetniök a különböző engedélyeket, szerzői jogdíjakat is. (Nem összehasonlítási alapként, de meg kell jegyeznünk, hogy a zalaegerszegi művelődési ház legalább ennyit költ el *havonta* propagandacélokra.)

Ezért aztán még nagyobb energiát kell a szervező munkára fordítani. *Jellemző kép, hogy a nagyobb üzemek kevésbé támogatják a művelődési ház rendezvényeit, mint*

Büky László:

Zöld fűszál

fényeshátú kis bogá
zöld fűszálon álldog
vízparti kövek alatt
locsognak a nagy ha
fényeshátú kis bogár
fűszálakat rágicsál
vízparti kövek alatt
rabolnak a nagy hala
fényeshátú kis bogár
fényesarcú barna lán
éjjel rabló nagy hala
rám bízod-e magadat
fényeshátú kis bogár
zöld fűszálon álldogá
vízparti kövek alatt
locsognak a nagy ha

Kovács Sándor.

Csepel autogyár

77

Kedden délután nyílt meg az Igazgatósági Épület ebédlőjében

Képzőművészeti Szabadiskolánk I. tárlata

A kiállított olaj- és vízfestmények (aquarellek), pasztellek, valamint a különböző technikával készült gipsz-, fej- és akttanulmányok bizonysága szerint az alig féléves multú iskola növendékei becsülettel végezték vállalt feladataikat.

A megnyitáson a Közoktatásügyi és Népművelési Minisztérium hivatalos kiküldötteiként megjelentek: *Bencze László* festőművész, a Képzőművészeti Főiskola és *Borsos Miklós* szobrászművész, az Iparművészeti Főiskola tanára, valamint a pártbizottság titkára, az Üzemi Bizottság és sok őszinte érdeklődő.

Kovács Sándor: Pionir lány

Karmazsin elvtárs üdvözölte a megjelenteket és felkérte Bencze elvtársat, nyissa meg a kiállítást.

«A magyar képzőművészet történetében nem volt még példa 1945 előtt, hogy valami hasonló dolog történt volna, mint amivel kapcsolatban mi most összejöttünk» — kezdte Bencze elvtárs.

«Dacára két évezred alkotói erőfeszítésének: csak a Szovjetunió által megteremtett szocialista társadalom érte, érhette el a kultúra minden emberre egyformán kiterjeszkedő érvényességét — s az ő felszabadító pártolásról van szó. A szabadiskolák az ország művészeti életének gépállomásai, melyek feladata az ország szellemi területének feltörése, felszántása; egyszóval bizonyos fokig missziót is kell teljesíteniök. A tömegek a multban a művészet polgyáján nevelkedtek. Ezt a rettenetes helyzetet számolta fel Pártunk akkor, amikor Rákosi elvtárs felhívta a figyelmet a kultúrfront réseinek felszámolására, megszüntetésére.»

Utalt ezután a Szovjet Képzőművészeti Kiállítás döntőfontosságú tanulságaira: Révai elvtárs beszédeire, majd azokról a ragyogó lehetőségekről szólt, amelyek a továbbtanuló, hivatásos művészekké váló dolgozókat segítik céljuk felé. *«Azt kívánom még elmondani, bár mindnyájan tudják és tudjuk, hogy ennek a sok között itt igen fontos bástyának a felépülését a helyi üzemi pártbizottság és üzemi bizottság lelkes, gyors és alapos munkájának köszönhetjük. Ez jó és kommunista munka volt.»*

Jáczi Olga: Tájkép

Végezetül elismeréssel szólt a a vezetésről s kérte a jelenlevőket, hogy legyenek a proletárnemzetköziség zászlóvivői.

Ezután Borsos szobrásztanárral megtekintették a kiállítottakat, kimerítően megtárgyalták az iskola növendékeivel is a felmerült problémákat; dícsértek, buzdítottak, hibákat mutattak.

Különösen kiemelték a fej- és aktrajzolás mindennél előbbre való fontosságát, minden komoly

Bárány István: Falujárók

Dobos: Tanulmányfej

harcai nyomán létrejött népi demokráciák tudták megteremteni a lehetőségét annak, ami után eddig művészek és a népek egyaránt sóvárogtak: a szocialista humanizmus fejlődését. — Persze — mondotta — *ez a kultúra is osztályjellegű kultúra, de itt az osztályfogalomnak nem megszűkítő, de kitágító, felszabadító értelme van. Ez az osztálymüvészet a nagyon sokak, a milliók és százmilliók osztályának a kultúrája, az egész dolgozó emberiség kultúrája.»*

Ezután vázolta az üzemi iskolák célkitűzéseit, majd így folytatta: *«Nem kis ügyről, helyi működvelésről, nem dilettáns* művészi munka alapját s egyébként is a bennünket körülvevő valóság részletes, alapos művészi lejegyzését ajánlották.

Nagyon értékesen és jövőtalakítóan szóltak hozzá a művekhez a funkcionáriusok s a dolgozók is; az iskola köszönettel veszi mindezt és szervesen beleépíti jövendő munkájába.

Lelkes István

ÚJÍTÁSI SAROK

Újítási mozgalmunk április hóban

Újítási mozgalmunk, az előző hónapokhoz hasonlítva némi visszaesést mutat, mind a benyujtott, mind az elfogadott javaslatok számában.

Az Anyagvizsgáló Főosztály tartja továbbra is azt a szép eredményt, melyet az előző hónapok folyamán elért, mert náluk 3.5 főre esik egy benyujtott újítási javaslat.

Utána következik a *Szerszámgyár:* bár a benyujtott javaslatok száma nőtt, mert 18.7 főre esik egy benyujtott újítási javaslat, de az eredmény még mindig nem közelíti meg a Kongresszusi Héten elért szintet.

A harmadik helyen ismét a *Normáliagyár* következik, ahol 26.05 főre esik egy benyujtott újítási javaslat. A Normáliagyárra ugyanazt mondhatjuk el, mint a Szerszámgyárról. Jó az újítási mozgalom még az *Igazgatósági* épület kollektívájában is. Sajnos nem mondhatjuk el ugyanezt a *Motorgyárról* és a *Járműgyárról,* pedig a mozgalom gerincét a Jármű- és Motorgyárunk kollektívájának kellene képezni. A *Telepgazdasági* és *Gépészeti Főosztályon,* bár kis javulás mutatkozik, mégis azt kell mondanunk, hogy nem kielégítő az újítási mozgalom.

Gyárunkban április folyamán 181 újítási javaslatot nyujtottak be, Újítási Bizottságunk elfogadott 81 javaslatot, melynek az előkalkulált egy évi megtakarítása 833.386.— Ft. A kifizetett díjazások összege 27.315.50 Ft.

Jelentősebb újításaink a következők voltak:

Zborovszky Béla GYEK. o. v. „Csavarfejek duzzasztása" évi megtakarítás: 263.662.— Ft. Díj: 4.775.— Ft.

Wodeka Lajos Motorgyári gépkenő. „Fáradt olaj használata, hűtő olaj helyett" tárgyú javaslata csak a Motorgyárban 8 hónap alatt 40.000.— Ft megtakarítást eredményezett és egyelőre 1.350.— Ft. díjazásban részesült.

Orbán Antal és *Milián József* Anyagvizsgáló Főosztály, „Vízszivattyúház tömítőgyűrű anyagának megváltoztatása" tárgyú javaslat 190.200.— Ft megtakarítást eredményez, mely 8.406.— Ft-tal lett díjazva.

A. I. Szálin-brigád, „Indítómotor kapcsolópedál" tárgyú javaslata 51.374.— Ft megtakarítást eredményez és 3.269.— Ft-tal lett díjazva.

Újítási iroda

Június elsejétől lép életbe a premizálási rendszer

A jelenlegi mutatószámos bérrendszer június elsejével megszűnik

Pártunk kezdeményezésére az elmúlt évben bevezettük a könnyebben áttekinthető, a termelést jobban ösztönző darabbért.

Ezzel azonban még nem fejeztük be teljesen a szocializmust építő népi demokrácia gazdaságának megfelelő bérrendszer kialakítását. Tovább kell haladnunk a megkezdett úton. Fel kell számolnunk bérrendszerünkben az egyenlősdi minden maradványát. Meg kell szüntetnünk a jelenleg még érvényben lévő kettős időbéres rendszert, melyek közül az egyiket nálunk «mutatószámos»-rendszernek nevezik.

Nézzük meg, hogyan is néz ki ez a kérdés közelebbről.

Kétségtelen, hogy a mutatószámos rendszer, melyet helytelenül a teljesítménybérrendszer kategóriájához soroltak, a felszabadulást követő évek során többékevésbbé betöltötte hivatását.

Azonban az 1948—49-ben végrehajtott mutatószám-rendezés és a darabbér bevezetése azt a bérrendszert elavulttá, a termelés gátjává tette azáltal, hogy ösztönzőerejét elvesztette.

Ennek érdekében éppen az öntudatos munkások bérezésének érdekében hozta meg a miniszertanács ezt a rendeletet, melynek értelmében az eddigi mutatószámos bérrendszert meg kell szüntetni, a darabbéres rendszert a lehetőséghez képest ki kell szélesíteni és ott, ahol meghatározott feladatok teljesítésével közvetlenül mérhető megtakarítást lehet elérni, prémiumrendszert kell alkalmazni.

Mit jelent ez a rendelet, hogyan fog kinézni ez az új szocialista bérezési mód?

A rendelet értelmében ú. n. prémium-mutatók alapján történik a kifizetés. Ezek a prémiummutatók kizárólag olyanok lehetnek, amelyek alakulását a dolgozók munkájukkal befolyásolni tudják és fogalmilag meghatározhatók. Ilyen prémiumfeladat kitűzésénél elsősorban az alábbi négy főszempontot kell figyelembe venni:

a) anyagtakarékosság,

b) a termelési költségek csökkentése,

c) a minőség javítása,

d) a termelés emelése.

A fenti főszempontokat figyelembe véve, úgy kell a prémiummutatókat megállapítani, hogy egy-egy prémiumban két-három olyan mutató legyen, amely az elvégzendő feladatra jellemző.

Ezenkívül egy olyan mutatót is be kell a prémiumba építeni, amely kizáró feltételekkel bír, vagyis aminek nemteljesítése esetén még akkor sem fizethető prémium, ha a többi tagok alapján egyébként prémium illetné meg a dolgozót.

Természetesen ez a kizáró mutató is az elvégzendő feladatra jellemző kell, hogy legyen.

Ha a dolgozó a prémium alapjául megjelölt feladatokat nem teljesítette, vagy a kizáró feltétel fennforgása miatt prémiumban nem részesíthető, emiatt levonásnak helye nincs, hanem csak az elszámolási időszakra járó bérét kapja meg.

Minden dolgozónkkal a kellő időben közölni kell, hogy mik azok a mutatók és melyik az a kizáró feltétel, aminek alapján a prémium kifizetése történni fog. Ugyancsak közölni kell azt is, hogy egy-egy feladat túlteljesítése milyen mértékben emeli prémiumát.

A kitüzött feladatokat általában csak a bevezetéstől számított hat hónap után lehet csak megváltoztatni, kivéve, ha a feladatok teljesítését befolyásoló műszaki és üzemszervezési feltételek megváltoztak, vagy ha a feladatok kitűzésénél, illetve a prémium mértékének megállapításánál esetleg tévedés történt.

1021

SÜKÖSD MIHÁLY:

Egy szerelem környezete

Kovács Sándor rajza

Válásnál kétszer tanúskodtam idáig, házasságnál egyszer. Most lehetőség kínálkozik, hogy e kedvezőtlen arányt kiegyenlítsem: Boldvir Preston Gawame, azaz Boldizsár kért tanújául. Boldizsár huszonnégy éves ghanai állampolgár, jelenleg a BME vegyészmérnöki karának negyedéves hallgatója; az egyetem rektorához írt levelét, amelyben felvételét kérte, annak idején én fordítottam magyarra, hivatali munka gyanánt. 1966 tavaszára tervezi házasságát, menyasszonya B. Erzsébet gyógypedagógiai főiskolás. Eljegyzésüket néhány napja tartották Kákozdon, Erzsébet szüleinél. Hármasban mentünk le, Boldizsár aggasztó iramban vezette vajszínű Volkswagenjét. Esteledett; a főutcán, B. állatorvos földszintes kőháza körül az ablakban a szomszédság, az asszonyok könyöke alatt kispárna, néhány távolibb kézben színházi látcső. Megérkezés után a kocsit gyermekek gyűrűje fogta körül, a kislányok a babájukat is elhozták. A ház lefüggönyzött ablakai zárva voltak, a kapuban B. állatorvos állt, pocakját behúzva, bátortalan mosollyal. Megölelte lányát, kezelt Boldizsárral, majd feláganskodott és óvatosan megtapogatta a vállát. Keze tartása elárulta, felkészült, hogy tenyere alatt szikrát is szórhat a megveregetett testrész.

Amikor minden végetért, másnap hazainduláskor előtt B.-né félrehívott a négyszobás lakás legtávolabbi zugába.

— És mondja — kezdte szorongva — maga szerint valóban házasság lesz ebből?

Mondtam, hogy alkalmasint.

— És jó házasság? — B.-né szép, nefelejcskék szeme elpárásodott. — Egy életre szóló? Maga ismeri őket.

Mondtam, hogy a csillagokat fürkészni nincs tehetségem, de az előjelek nem kedvezőtlenek. Kérdeztem, mi sugallja aggályait.

— De hiszen olyan fekete! — sóhajtott B.-né. — Egész este figyeltem, nem mondom, igazán helyesen viselte magát, jó a ruhája, magyarul is egész szépen beszél, és ne értsen félre, mi nem szólunk bele a kislányunk választásába, megmondtam neki, hogy a stafirungját is megkapja persze. De hogy Erzsike megcsókolja ezt a... fiút —B.-né lehúnyta szemét. — Mintha egy cigányhoz adnám — mondta kis gondolkozás után.

B.-né negyven év körüli, platinaszőke, ápolt kisvárosi szépasszony. Ezen az estén ujjatlan, bordószínű selyemruhát viselt, kétsoros gyöngyöt, diszkrét karperecet, magassarkú ezüstszandált. Tanítónői oklevéllel rendelkezik, de sohasem tanított, Erzsébet után még egy fiút szült, felnőttként élte meg a második világháborút, a felszabadulást, a Rákosi-korszakot, 56-ot. Az utóbbi években nyaranta Prágában, a jugoszláv tengerparton és Párizsban járt.

Előjáték

Boldizsár 1962 tavaszán érkezett Magyarországra. Apja, aki ügyvéd és politikus Accrában, európai egyetemen kívánta taníttatni fiát. Boldizsár egy évig a leeds-i vegyészeti főiskolát látogatta, de apja sokallotta az angliai tandíjat és megelőlhetést. Többrendbéli levélváltás után Boldizsár a budapesti Műegyetemen folytatta tanulmányait.

A külföldi diákok Zsombolya úti otthonába került. Kezdetben doktor Spliesz tanította magyarra, később Taar Tamás, egy szemüveges, felhőkben imbolygó fiatal tanár, akit életkora, dróthaja és vastag ajka növendékeihez hasonított, Boldizsár életének első éve tervszerűen alakult. Tanulta a magyar nyelvtant, ösztől a vegyészeti tudományok alapismereteit, szabad idejében autózott, atletizált (Ghanában egy évig ifjúsági csúcsot tartott magasugrásban), moziba ment, vagy levelet írt apjának. A magány 1963 tavaszán érte utol.

Szükségképpen és kikerülhetetlenül. A Zsombolya úti diákszállás bentlakóinál az egyedüllét úgy jelentkezik, mint gyermekkorunkban a kanyaró; mindenki átesik rajta. Az első év után az egyetemi hallgató tervszerű életvitelének páncéljából kibújik a messzire szakadt idegen és magánemberi szükségleteire ébred. Számot vetni kényszerül új környezete előnyeivel és hátrányaival, át kell gondolnia az elkövetkező évek adottságait és lehetőségeit. Boldizsár helyzetét súlyosbította, hogy egyetlen barátja és honfitársa idejének nagyobb részét szanatóriumban töltötte, mivel egészségének nem kedvezett a magyarországi tél. Májusban, a féléví és évvégi vizsgák közti holtidőben Boldizsárt kínzó honvágy fogta el. Egyre kevesebbet tartózkodott szobájában, autón bejárta Budapest környékét. Ekkor fedezte fel birodalmát.

A Duna mellett, a Rómaipartól északra, üdülőktől és csónakházaktól távol szűzföldet talált és berendezkedett. Szombatonként délben kelt útra, aznapi menzajegyét már nem használta fel. Egyszemélyes sátrát még Angliában vásárolta, a felszerelést pesti gumimatraccal egészítette ki. Letért az országútról, lépésben zötyögött a vadoni tájon, leparkolt. Hatalmas fa alatt, összenőtt bokrok gyűrűjében verte fel sátrát, beköltözött. Tanult, olvasott, magnóján Jonny Halliday-t hallgatta, spirituszfőzőjén kávét készített, félkész ételekből ebédet, vacsorát. Naponta többször másfél kilométert gyalogolt felfelé a vízparton és szeliden csurgott le a Dunán, szálláshelyéig. Rendőrségi motoros ritkán járt erre, ha mégis, a törzsőrmester látomásra gyanakodhatott: ébenszínű, nyugodt arc uszott a széles, szürke vizen, a boldogság senkiföldjén, Accra és Budapest között.

Boldizsár május végén ismerte meg Erzsébetet. Vasárnap reggel, szokása szerint átúszott a tulsó partra: ez volt a reggeli tornája, az első étkezés előtt. A túlpart civilizáltabb körülményeket kínált, strandolásra alkalmas füves területet. Nem sokkal azután, hogy Boldizsár partot ért és elnyúlt a napon, öt lány érkezett a helyszínre. Magas, hosszúlábú afrikai, bordó lastexnadrágban a fűvön: a lányok elég sokan voltak, s még elég közel kisiskolás korukhoz, hogy a váratlan látványra a Karinthy-megírta magatartással válaszoljanak. Egymás kezébe kapaszkodva, kisujjukat összefűzve, kipukkadásra kész komoly arccal tanakodtak vetkőzésük akadályán. Boldizsár felült, rájuk mosolygott, felismerte a helyzetet és a vízbe ereszkedett. Mire gumimatracán visszatért, az öt lány már fürdőruhában kóstolgatta a vizet. Boldizsár szerényen félrehúzódott, arcukat tanulmányozta, megvárta, amíg kölcsönkérik matracát. A gyorsúszás szabályos lábtempóját már csak Erzsébetnek mutatta be; később a lány a matracon átevezett a túlpartra és megszemlélte a magányos táborozó magnóját. Még később Boldizsár felkínálta, este kocsiján hazaviszi. Mivel társnői közül csak kettő fért volna el hátul, Erzsébet visszautasította az ajánlatot. Közben megemlítette, kedveli a Dunának ezt a szögét, s következő vasárnap újra idejön.

Erzsébet Kákozdon érettségizett 1962-ben; ugyanez évben a Gyógypedagógiai Főiskolára vették fel. Albérletben lakott, apja távoli rokonainál, Karolin és Anna néniknél; a lakbéren kívül havi hatszáz forint zsebpénzt kapott hazulról. Gondtalannak mondható egyetemista élete volt, tanult, művelődött, fiúkkal járt. Különbejáratú szobájához külön kulcsot kapott, Karolin és Anna megbízott benne, mozgását nem korlátozták, egyetlen kérésükként Erzsébetnek részletesen be kellett számolnia tanulmányai és magánélete eseményeiről. Erzsébet állta ígéretét, rendszeresen kielégítette a nénik érdeklődését. Komoly lány volt, őszinte és becsületes, élete első szerelme lett Boldizsár.

A következő vasárnap Erzsébet, társnői nélkül érkezett a vízpartra. Ebben az időben Boldizsár már jól tudott magyarul, de beszéde természetszerűleg telve volt azokkal az apró botlásokkal, amelyek oly mulatságosan jellemzik anyanyelvünk középfokú ismerőit. Közösen töltött napjuk jelentékeny részében Erzsébet ezeket a nyelvi faragatlanságokat igyekezett szorgalmas munkával eltüntetni. Ebédjüket együtt készítették el Boldizsár sátra előtt, a spirituszfőzőn: vietnami húskonzervet fogyasztottak, róseibnivel. Később Boldizsár magával vitte a lányt szokásos túrájára: aznap kettesben csurogtak lefelé a felhőtlen ég alatt, az elhagyott, síma vizen. Még később Erzsébet elálmosodott, behúzódott a sátorba, a gumimatracra: míg a lány aludt. Boldizsár felhúzott lábbal, térdére támasztott fejjel kuporgott a sátor előtt.

Boldizsár:

Körülbelül három hét alatt derült ki, hogy mélyebb közünk lesz egymáshoz. Nagyjából megismertük egymást, s úgy találtuk, csaknem mindenben összeillünk. Attól kezdve annyit voltunk együtt, amennyit csak lehetett. Vagyis az egyetemi órákat meg az éjszaka egy részét leszámítva, csaknem mindig együtt voltunk. Délután fél három tájban szoktunk találkozni, menza után, féluton az egyetemeink között. Kiültünk valahová a szabadba, s kölcsönösen elmeséltük, mi történt velünk, amióta nem láttuk egymást. Azaz el ne feledjem, Erzsébet azzal kezdte, hogy elmesélte az éjszakai álmát, s aztán közösen megfejtettük az álma értelmét. Anyám odahaza. Accrában ért az álomfejtéshez, tőle tanultam, s Erzsébet mindig nevet, ha olyasvalamit találok az álmában, aminek csak afrikai értelme van. Amikor már mindent elmeséltünk egymásnak, olvastunk vagy tanultunk estig. Utána felmentünk Erzsébethez, s nála maradtam néhány órát. Erzsébet már az első napon bemutatott Karolin és Anna néniknek, s később szokás lett azzal kezdeni az estét, hogy négyesben kávéztunk. Kicsit beszélgettünk, aztán magunkra hagytak. Kezdettől fogva tapintatosan viselkedtek, sohasem zavartak bennünket, de Erzsébettől tudom, hogy másnap részletesen el kell mesélnie, mit csináltunk az elmúlt este. Minden apró részlet érdekli őket, egyszer meg is kérdeztem Erzsébetet, ugyanígy kíváncsiskodnának-e, ha európai lennék. Erzsébet legyintett, a néniket nem a bőrszín érdekli, hanem a nadrág, egészen mindegy, hogy ki hordja. Bizonyára így van, de azért a kedves, öreg szemükben mindig látok valami érthetetlen, csodálkozó kíváncsiságot, ha velem vannak. Mintha nekik is kedvük lenne a megnedvesített ujjuk hegyét végighúzni az arcomon, ahogy az egyetemi könyvtárban tette a raktáros néni, miután engedélyt kért rá. És a pillantásukat elég gyakran látom mások szemében is, amikor együtt vagyunk Erzsébettel.

Nem, semmi különösebbre nem kell gondolni. A mi környezetünkben sohasem történt baj. Az egyetemen a srácok őszintén gratuláltak, hogy milyen szép lányt sikerült kapnom, legfeljebb néha húztak, hogy miként boldogulok vele, de pontosan úgy, ahogy egymást is hergelik. Erzsébetnek elég sok a barátja, járunk társaságba, „hábén" is voltunk együtt, s összesen két lány akadt, aki nem jött el táncolni velem. Nyíltan csak egyszer mondott valamit egy öregasszony. Az egyetem előtt, a Dunaparton szálltunk ki a kocsiból Erzsébettel, az az asszony megállt mellettünk és félhangosan odaszólt: — Szégyelheti magát! — S amikor Erzsébet odanézett, szidni kezdte, hogy magyar lány létére egy ilyen négerrel áll össze, persze autója van, pénze van... Erzsébet elhúzott, legyintett, kár beszélni róla. Igaza van, az ilyesmi kivétel, akárcsak a huligánok Leedsben, akik hulladékkal irták rá a kocsimra, hogy mars ki néger Angliából.

De a másik eset Erzsébetnek is fájt. Van egy adjunktusnő a főiskolán, gyakorlatot vezet Erzsébetnek, kedvelik egymást. Amikor híre ment, hogy együtt járunk, behívta Erzsébetet. Kedves, udvarias és őszinte volt: azzal kezdte, hogy megérti és teljesen rendjénvalónak találja a választását, ő, a tanárnő, márcsak a saját származása miatt sem ismer faji különbséget. De mint pedagógus és idősebb nő, kötelességének tartja megkérdezni, tisztában van-e Erzsébet választásának a hogyismondjam élettani hátterével és esetleges velejáróival. Tudja-e, hogy a magamfajták fiziológiai felépítése és némely funkciója eltér az európaiakétól, s ennek esetleg kínos és váratlan lelki reakciói lehetnek — így kérdezte, ilyen finoman fogalmazott. Erzsébet megköszönte a figyelmeztetést, s csak annyit válaszolt, nem tapasztalt olyat, ami a tanárnő aggályait igazolná, sem fiziológiai, sem pszichológiai vonatkozásban — ilyen tudományosan fogalmazott ő is. Szóval, azt a szitkozódó öregasszonyt a Duna-parton, azt pontosan meg tudom magyarázni magamnak. De egy főiskolai adjunktus, aki alapvizsgát tett fiziológiából?!

Kákozd

B.-ék szűkebb körben ünnepelték lányuk eljegyzését; tizenketten voltunk. A családon kívül a kórházi főorvos és a gyógyszertár vezetője feleségestül, az agglegény gimnáziumi igazgató, a tanács jogi osztályának vezetője a lányával Társadalmi rang szerint a hajdani magyar kisváros hasonló gyülekezetéből csak a pap hiányzott.

Először jártam Kákozdon, a megérkezés percétől érezzsár felült, rájuk mosolygott, felismerte a helyzetet és a vízbe ereszkedett. Mire gumimatracán visszatért, az öt lány már fürdőruhában kóstolgatta a vizet. Boldizsár szerényen félrehúzódott, arcukat tanulmányozta, megvárta, amíg kölcsönkérik matracát. A gyorsúszás szabályos lábtempóját már csak Erzsébetnek mutatta be; később a lány a matracon átevezett a túlpartra és megszemlélte a magányos táborozó magnóját. Még később Boldizsár felkínálta, este kocsiján hazaviszi. Mivel társnői közül csak kettő fért volna el hátul, Erzsébet visszautasította az ajánlatot. Közben megemlítette, kedveli a Dunának ezt a szögét, s következő vasárnap újra idejön.

Erzsébet Kákozdon érettségizett 1962-ben; ugyanez évben a Gyógypedagógiai Főiskolára vették fel. Albérletben lakott, apja távoli rokonainál, Karolin és Anna néniknél; a lakbéren kívül havi hatszáz forint zsebpénzt kapott hazulról. Gondtalannak mondható egyetemista élete volt, tanult, művelődött, fiúkkal járt. Különbejáratú szobájához külön kulcsot kapott, Karolin és Anna megbízott benne, mozgását nem korlátozták, egyetlen kérésükként Erzsébetnek részletesen be kellett számolnia tanulmányai és magánélete eseményeiről. Erzsébet állta ígéretét, rendszeresen kielégítette a nénik érdeklődését. Komoly lány volt, őszinte és becsületes, élete első szerelme lett Boldizsár.

A következő vasárnap Erzsébet, társnői nélkül érkezett a vízpartra. Ebben az időben Boldizsár már jól tudott magyarul, de beszéde természetszerűleg telve volt azokkal az apró botlásokkal, amelyek oly mulatságosan jellemzik anyanyelvünk középfokú ismerőit. Közösen töltött napjuk jelentékeny részében Erzsébet ezeket a nyelvi faragatlanságokat igyekezett szorgalmas munkával eltüntetni. Ebédjüket együtt készítették el Boldizsár sátra előtt, a spirituszfőzőn: vietnami húskonzervet fogyasztottak, róseibnivel. Később Boldizsár magával vitte a lányt szokásos túrájára: aznap kettesben csurogtak lefelé a felhőtlen ég alatt, az elhagyott, síma vizen. Még később Erzsébet elálmosodott, behúzódott a sátorba, a gumimatracra: míg a lány aludt. Boldizsár felhúzott lábbal, térdére támasztott fejjel kuporgott a sátor előtt.

Boldizsár:

Körülbelül három hét alatt derült ki, hogy mélyebb közünk lesz egymáshoz. Nagyjából megismertük egymást, s úgy találtuk, csaknem mindenben összeillünk. Attól kezdve annyit voltunk együtt, amennyit csak lehetett. Vagyis az egyetemi órákat meg az éjszaka egy részét leszámítva, csaknem mindig együtt voltunk. Délután fél három tájban szoktunk találkozni, menza után, féluton az egyetemeink között. Kiültünk valahová a szabadba, s kölcsönösen elmeséltük, mi történt velünk, amióta nem láttuk egymást. Azaz el ne feledjem, Erzsébet azzal kezdte, hogy elmesélte az éjszakai álmát, s aztán közösen megfejtettük az álma értelmét. Anyám odahaza. Accrában ért az álomfejtéshez, tőle tanultam, s Erzsébet mindig nevet, ha olyasvalamit találok az álmában, aminek csak afrikai értelme van. Amikor már mindent elmeséltünk egymásnak, olvastunk vagy tanultunk estig. Utána felmentünk Erzsébethez, s nála maradtam néhány órát. Erzsébet már az első napon bemutatott Karolin és Anna néniknek, s később szokás lett azzal kezdeni az estét, hogy négyesben kávéztunk. Kicsit beszélgettünk, aztán ma-

Kákozd

tem mégis: mindezt ismerem már, láttam, megéltem, más tájon, de ugyanezekkel a szereplőkkel, valamikor a gyermekkor ősidejéből. Sorra érkeztek a vendégek: a férfiak Erzsébet kezére hajoltak, a nők összecsókolták. Boldizsár felemelkedik a plüssfotelből: a kákozdi intelligencia bemutatkozik, mosolyog, s a szeme sarkából úgy nézi, mintha hullócsillag ütött volna tanyát B. állatorvosék kényelmes fogadószobájában, az üvegablakos kredenc súlyos ezüsttálai, a herendi porcellántelivérek, a vasalt csipkefüggönyök és a falra keretezett csendéletek között.

Vacsora előtt pohár vermut, csevegés. Mindenki a legelőnyösebb oldalát fordítja Boldizsár felé. A sonkaarcú főorvos heherészve kérdi, mi újság a pesti éjszakában, melyik most a legjobb kis mulatóhely? A gyomorbajos főgyógyszerész tanácsot kér, milyen Opelt hozzon Münchenből, merthogy ősszel meglátogatja a kinti rokonságot, és Boldizsár bizonyára tudja, melyik a legjobb márka. A gimnáziumi igazgató Ghana felől érdeklődik: akad-e követett utca a fővárosban, s mi lett a kinti keresztény misszionáriusok sorsa? A tájékozott főorvos közbekérdez: ha Nkrumah elnök kommunista diktatúrát létesít, mi lesz az amerikai kölcsönnel? Adják nekünk, mondja a jogtanácsos, az tán kipótolná, amit kivisznek Vietnamba, nem volt elég az árvíz Lánya az asztal alatt meglöki, a jogtanácsos beszívja az ajkát, pohár szódavizet iszik. Boldizsár fehér ingben, világosszürke zakóban, karcsún és magasan ül a plüssfotelben és szabatosan válaszol. A férfiak tegezik, a nők magázzák, megszólítani senki sem tudja, „jöjjön, kedves", tessékeli asztalhoz tanácstalanul B.-né.

Következik a vacsora, tart másfél óráig. Kétféle hal előétel gyanánt, fehér borral. Húsleves, csigatésztával. Rántottcsirke, kacsasült, hideg disznóhús, többféle garnírung. Kétféle vörösbor, ismét fehérbor. Csokoládétorta, puncstorta, gyümölcsök. Magamban tippelek: lesz-e sajt végezetül. Hozza a háztartási alkalmazott a sajtot végezetül. Tósztot senki sem mond, az eljegyzést senki sem említi, bizonyára az apára várnak, de B. állatorvos félénken ül a széke szélén, szavát sem hallani. B.-né olykor lehúnyja nefelejcskék szemét, ilyenkor nem látja Boldizsárt: nincs Boldizsár, nincs ez a kétméteres, keskenycsipőjű, karcsúkezű szerecseny, nem veszi el, nem viszi el a szép kislányt, akinek gyermekfotója ott lóg az ágya felett.

Vacsora után kávé, konyak. Egyre hangosodó csevegés, a férfiak Boldizsár, a nők Erzsébet körül. Mennyit keres egy vegyész Ghanában, mennyi az dollárban, menynyi az forintban? A Bozsiknénál vetted ezt az édes pulcsit, szívem? B. állatorvos összeszedi magát, húszéves viccekbe kezd: elmegy a Svarc a Grünnéhez, komaasszony... A jogtanácsos lánya nem talál jó tánczenét a rádióban, Boldizsár behozza a kocsiból a magnóját, bekapcsolják. A főorvos kicsit már italos, snájdig meghajlás Boldizsár felé: — Ha megengeded, elrablom Erzsébetet, neked még bőven lehet részed benne. — Boldizsár megengedi, a főorvos átöleli: — Mégiscsak jó magyar lesz belőled. — Ez kicsit erős, percnyi csend. Boldizsár felkéri B.-nét, riadt, óvatos tipegés. A jogtanácsos lánya halkan a kövér gyógyszerésznéhez: — Úgy szeretném, ha a néger egyedül táncolna, azt olvastam, csodás a ritmusérzékük. — Várják, hogy Boldizsár ledobja zakóját, ingét, ágyékkötényben tam-tamot verjen a perzsaszőnyegen és spirituálét énekeljen, világító szemefehérjét a rózsaszín csillárra szegezve. A főorvos térdre hull Erzsébet előtt, cipőjéből kívánna konyakot inni, felesége nyugtatja, félrevonja: na de apuskám, becsiptél...

Éjfél után kettőig tart. Erzsébet az anyjával alszik, én Boldizsárral. Boldizsár nagyon fáradt, arcbőre szürkés. Csak ennyit kérdez: — Mindig ilyen sokat esznek?

Másnap délelőtt búcsúzáskor B.-né hosszan csókolja lányát, a szemébe néz. Nem tudom, Boldizsár megjelenik-e még Kákozdon. Ha nem, B. és B.-né fekete arcra emlékeznek, ahogy utoljára kihajlik a vajszínű kocsiból. Éles kockakép egy sűrű és kínos álomból.

Erzsébet:

Még nem tudom pontosan, hogyan alakulnak a dolgok. Boldizsár jövőre végez, én két év múlva. Jövő tavasszal valószínűleg összeházasodunk, ha nem akad más, Boldizsár az én szobámba jön lakni. Annyi biztos, hogy jövő nyáron meglátogatjuk a szüleit, írta az anyja, hogy nagyon szeretne megismerni. Két hónapra tervezzük, hogy Ghanában maradunk, Boldizsár úgy gondolja, ennyi idő alatt kiderül, birom-e az éghajlatot. Ha igen, lehet, hogy Ghanába megyünk dolgozni, de az is lehet, hogy itthon maradunk. Ahol jobban ki tudjuk használni a szakmánkat.

Anyám? Ugyan, igazán rendesek voltak, sokkal rosszabbat vártam. Megkérdezte, hogy a gyerekeink azért ugye inkább fehérek lesznek? Mondtam, az ilyesmit nem lehet előre tudni, valószínűleg olyan tejeskávészínűek, de lehet, hogy az egyik hófehér, a másik koromfekete, sőt az is elképzelhető, hogy pettyesek. Ennyit kellett mondanom neki, s anyám el is hallgatott. Öregek, ennyi az egész, nem az éveik, hanem a megszokásaik szerint. Rossz dolgokat szoktak meg és egyszerűen kiöregedtek. Boldizsár már felkészített, Ghanában is akadnak ilyen öregek. Talán mire a pettyes gyerekeink megszületnek, majd kihalnak mindenünnen.

Élet és Irodalom

Irodalmi és politikai hetilap
Főszerkesztő:
NEMES GYÖRGY
Szerkesztő:
JOVANOVICS MIKLÓS
Szerkesztőség: Bp., V., Alpári Gy. u. 22. Tel.: 111—424. Kiadja: Lapkiadó Vállalat, Lenin körút 9—11. Telefon: 221—285. Felelős kiadó: Sal. Sándor. Nyomta: Szikra Lapnyomda. Terjeszti a Magyar Posta Külföldiek részére a KULTÚRA Könyv- és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat. Előfizethető a Posta Központi Hírlap Iroda 1 sz. Hírlapboltjában (Budapest V., Bajcsy-Zsilinszky út 76.) és bármely postahivatalnál. Előfizetési díj: 1/4 évre 18.— Ft. Csekkszámlaszám: egyéni: 61 210. közületi: 61 066 vagy átutalás az MNB 8. sz. fiókjánál vezetett egyszámlára)
Megjelenik minden pénteken.
KÉZIRATOKAT NEM ŐRZÜNK MEG, ÉS NEM KÜLDÜNK VISSZA
INDEX 25.244

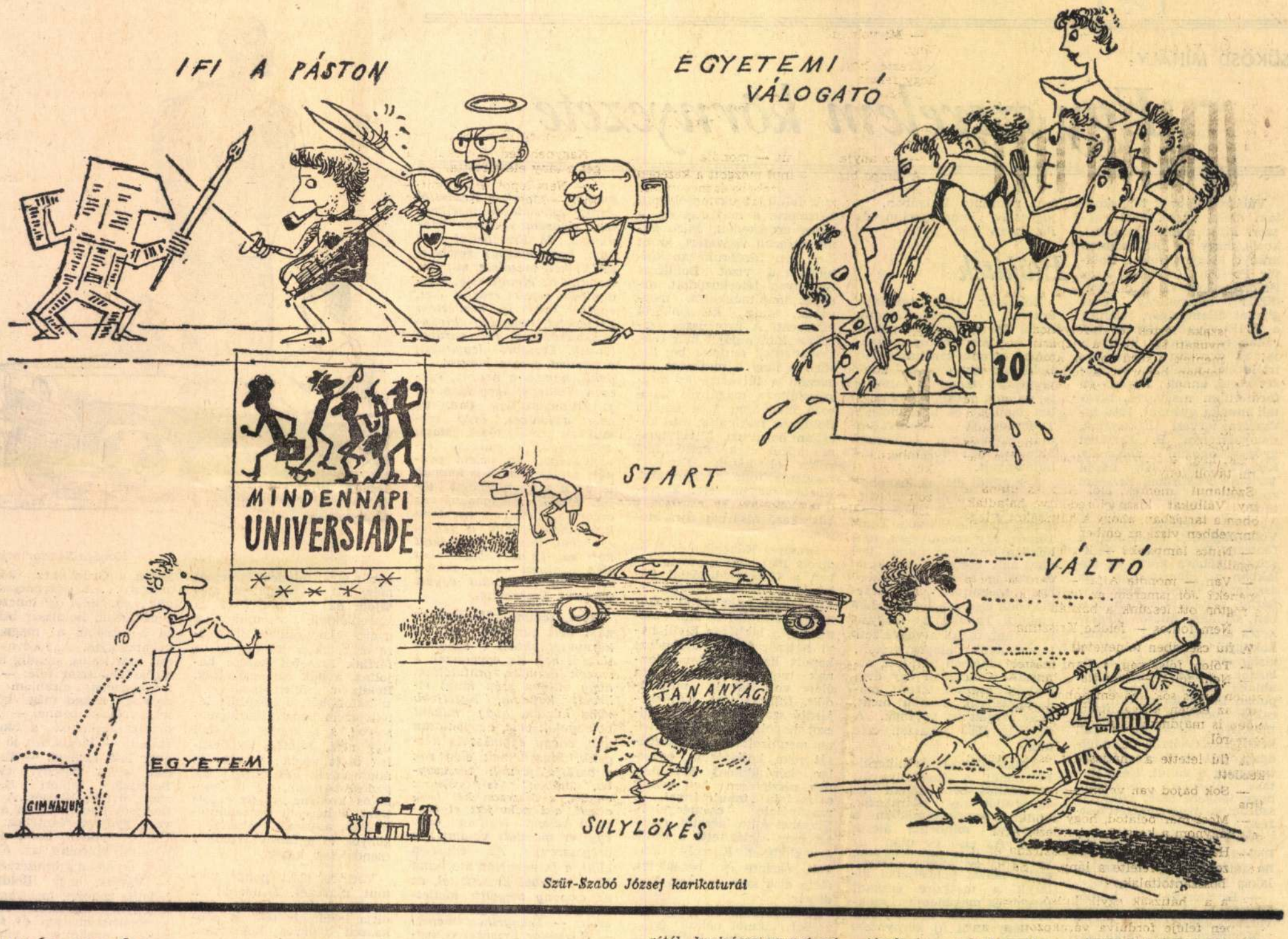

Szür-Szabó József karikaturái

KOMLÓS ALADÁR:

ELFELEJTETT ARCOK

Zsolt Béla

Két évtizeden át, a húszas-harmincas években a magyar baloldal egyik vezető publicistája volt, akihez fogható ötletességgel és szenvedéllyel senkisem csatázott a „keresztény-nemzeti", majd a „fajvédő" fasizmus ellen, s akinek cikkeit magukkal ragadóvá tette az, hogy nemcsak szellem lüktetett bennük, hanem, hogy egy ember egész létével vetette magát beléjük, a Világ, a Magyar Hírlap, majd Újság népszerű vezércikkírója, egy időben A Toll, 1947—48-ban a Haladás főszerkesztője, szellemességében, írói sokoldalúságában, harcosságában afféle magyar Tucholsky, amellett tehetséges költő és jelentős regényíró — kevés írónk emlékét sújtja oly méltatlanul mellőzés és feledés, mint az övét.

Számomra, aki 1915-ben kerültem vele barátságba (mikor a harctérről Pestre vetődtünk, ő tüdőbetegen, én sebesülten, s közös barátunk, Hevesy Iván révén megismerkedtünk), meglepetés volt, hogy 1925-ben mint harcos publicistát láttam őt viszont. 1915-ben vékony, beteges fiatalember volt, filozopter és költő, az irodalomban főképp Babits Mihály tisztelője, s épp 1915 nyarán megjelent első verseskönyvét jellemzően nem Adynak, hanem Babitsnak ajánlotta. A kötetben friss érzékenységű, artisztikus, virtuóz versek voltak, Babits és Kosztolányi modorában, olyannyira virtuózok, hogy ez már-már elvett valamit bensőségükből — igazán nehéz lett volna megjósolni, hogy ez az ideges formaművész öt-hat év múlva harcos vezércikkíróként tűnik fel. A háború alatt ilyen verseket írt:

Őszi dombokon búcsút jár
Lassú bíboros csapat,
Köntösükből könnyű foszlány
Tüskebokron fennakad...
Eltévedt a holdgolyó is
És a vedlett fák alatt
Asszonyunk, tuberkulózis
Véres szája rám tapad.

Költészete nem vette tudomásul a háborút, és nem rezonált a forradalmakra sem. Mint a komáromi bencések diákja latin—magyar szakos tanár és költő akart lenni, s csak a műveltség akkoriban kötelező velejárójaként ismerkedett meg a fabiánusokkal, Henry George-dzsal, a revidiált marxizmussal. Irodalmi szerepre készült, nem politikaira. A forradalmakat követő vad fehér terror nyitotta ki a szemét, s robbantotta ki belőle a publicistát. Úgy érezte, hogy az egész erkölcsi és szellemi kultúrát, s a demokratikus emberi jogokat egy új barbár fenyegeti, az elvadult suhanc, a megszokott vérontás során mindenre kaphatóvá és kegyetlenné fajult ifjúság. Az emberi jogok védelmének szüksége küldte a porondra, s tette azok elszánt harcosává. Ez a magyarázata, hogy bár a kommunizmust nem fogadta el, a húszas évek elejétől forró lüktetésű versekben háborgott a fehér terror világa ellen, s egyike volt azoknak, akik aláírták a Fürst és Sallai törvénytelen elítélése ellen tiltakozó ívet, s kivégzésük annyira megrendítette, hogy a felháborító eljárás képét *Kinos ügy* című regényébe is beépítette. De nemhiába, a fehér terror ébresztette fel politikai ösztönét, a nacionalizmusra később is olyan éberen reagált, hogy a népi írókban már a harmincas évek elején fajgyűlölő hajlamokat szimatolt, s a népi jobbszárny iránti jogos bizalmatlanságát jogosulatlanul átvitte a balszárnyra is, mintegy a régi mondást példázva, hogy akit egyszer a krokodilus megkergetett, az utóbb a gyíktól is fél.

Neuraszténiás érzékenység és harcos politikai hév együttélt benne. Gyakran voltak pénzzavarai, bár mint termékeny elme, igen sokat dolgozott, párhuzamosan művelte a szépirodalmat és a publicisztikát. Otthona a kávéház volt, ahol mindig kialakult egy kis udvar körülötte. Szerkesztősége a húszas-harmincas években az Aradi utcában lévén, a közeli Abbázia-kávéházban, majd Duna-parti kávéházakban volt törzsasztala, többek közt ahol Nagy Lajos, Németh Andor, Ignotus Pál, a fehér terror rémségeit a parlamentben páratlan bátorsággal leleplező Ruppert Rezső, a „titkára", néha József Attila ülték körül, s hallgatták, amint idegesen, minduntalan szája elé rántva kezét, szikrázó szellemességgel kommentálta az eseményeket. Gyorsröptű, színes társalgása, tekintélye csúcsán is megőrzött szerény kedvessége, együttérző természete miatt sokan szerették, s politikai elvhűsége a magánéletbeli kis gyengéit is ellensúlyozta szemünkben. Neki is Párizs volt a Bakonya, s annyira szenvedett közállapotainktól, hogy mihelyt tehette (valami húszszor) Párizsba szaladt. Ideges halálfélelmében nem mert egyedül aludni Royal-szállóbeli szobájában, s az Abbázia kávéházból éjszakánként lehetőleg magával vitte valamelyik barátját alvótársnak. Többnyire Nagy Lajost sikerült rávennie, aki azonban maga is halálfélelemmel küzdött, úgyhogy inkább növelték, mintsem csillapították egymás szorongásait. A polgárságot is — ha vezércikkeiben védte is jogait — senki oly neuraszténiás utálattal nem ábrázolta, a kis- és a nagypolgárt egyaránt, ideges undorral viszolygva nevetséges snobsá-gától, krajcáros anyagiasságától, egész sivár sekélyességétől, jeléül, hogy cikkeiben nem annyira a polgárságot, mint inkább a demokrácia jog- és elvrendszerét, s a kulturális fejlődés lehetőségét védte. Nincs itt rá helyem, hogy regényeit és verseit méltassam (másutt rég meg is tettem), ezúttal elég annyi, hogy ezeket is egyszerre táplálta neuraszténiája és politikai tisztánlátása, és heve s hogy Móriczot meg Nagy Lajost kivéve, talán a kor egyetlen nagy regényírója sem mutatott műveiben olyan éles társadalmi érzéket és öntudatot, mint ő; könyvkiadásunk érthetetlen mulasztása, hogy legalább a *Bellegarde, Kinos ügy, Gerson és neje* című regényeit, a polgárság e szenvedélyes leleplezéseit nem adják ki újból, s kár az is, hogy lázfűtött fehér terror ellenes versei kimaradtak a minap megjelent, egyébként kiváló szorgalommal összeállított antifasiszta antológiából.

Természetesen sem harcos publicista tekintélye, sem gyenge fizikuma nem mentette meg az úgynevezett munkaszolgálattól, inkább kijelölte őt erre. 1944 júliusában aztán Bergenbelsen következett, s itt véletlenül egy táborba kerültünk. Itt is az maradt, aki volt: idegesen szenvedélyes dohányos, aki egész marharépaebédjét szívesen elcserélte egy cigarettáért, s itt is kapott egy kicsi közéleti szerepet. Bergenbelsenből egyetlen szép emlékem az a tizenhéttagú kis „akadémia", amelyet táborunk értelmiségének színe-javából válogattunk össze, s amely a hideg barak egy-egy sarkában titokban tartotta összesen három-négy összejövetelét. Késő ősz volt, a napi sorakozót ellenőrző SS-re várva már egy jó órája álltunk a hideg csatakban, mikor a mellettem álló Szondi Lipót suttogva megemlítette a társaság megalakításának ötletét. Néhány méterre tőlünk, a drótkerítés túlsó felén ordítva vertek egy holland zsidófiút. fölöttünk az örök bergeni felhők, előttünk, a jövőnkben semmi biztató. Szondi Lipót felvetett egy témát is, amelyet a társaságnak megtárgyalásra ajánlott: a humanizmus problémáját. S esténként, mialatt a tábor felett elrepülő angolszász gépek miatt egész Bergenben kialudt a villany, mi az elsötétített barakban rendületlenül folytattuk a megbeszélést a humanizmus történetéről, válfajairól és problémáiról. Az első kis előadást Zsolt tartotta. Más estéken — ha egy drótkerítésnél őrt álló SS jóvoltából egy pakli cigarettáért hozzájutottunk egy több hetes német újságfoszlányhoz — a sötét barak priccsén ülve, megint Zsolt elemezte nekünk a már rég elavult, de számunkra még mindig izgalmas hadijelentést, s ilyenkor bámultam, hogy úgy ismeri Nyugat-Franciaország földrajzát, patakjait, dombjait, mint egy vezérkari tiszt. Ekkoriban már revideálni kezdte a polgári radikalizmustól örökölt nézeteit, s a marxizmushoz közeledett. Bolsevik nem volt, nem lett az 1948-ban sem, s azt hiszem, nem vált volna később sem azzá, de a fasizmusnak szilárd, bátor, temperamentumos ellensége volt, s demokratikus átalakulásunknak egyik szenvedélyes harcosa. 1949-ben rákban halt meg. A baloldali magyar szépprózа és publicisztika egyik kiváló képviselője múlt el vele. Lehetetlen, hogy elfeledjük.

ÁGH ISTVÁN:

Lejöttünk a zöld hegységből

Lejöttünk a zöld hegységből
boldog állatocskák,
fű-lenyomatos bőrűek, pázsitba merülők,
liliomevők, lombillatosak,
boldog állatocskák,
az egyszeri zöld hegységből
szobátlan szeretők,

levetett ingünk is ölelte egymást,
lejöttünk a magasból,
belefért az egész világ
két pillantás közé.
már benőtt fejelágyúak
lejöttünk a magasból
újságpapírok, üvegek
szappanhabok közé,
ifjúságunk zöld ormairól

alá, alá a betegágyhoz,
a szülőhalálhoz,
jöttünk világtalant vezetni
át a napos szobán,
s tovább a beton erkélyhez,
alul, fölül a város.
Isten, micsoda mérhetetlen árkot
teremtettél alánk.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1965 DEC 1.

ÉLET ÉS IRODALOM

Kovács Sándor

1021

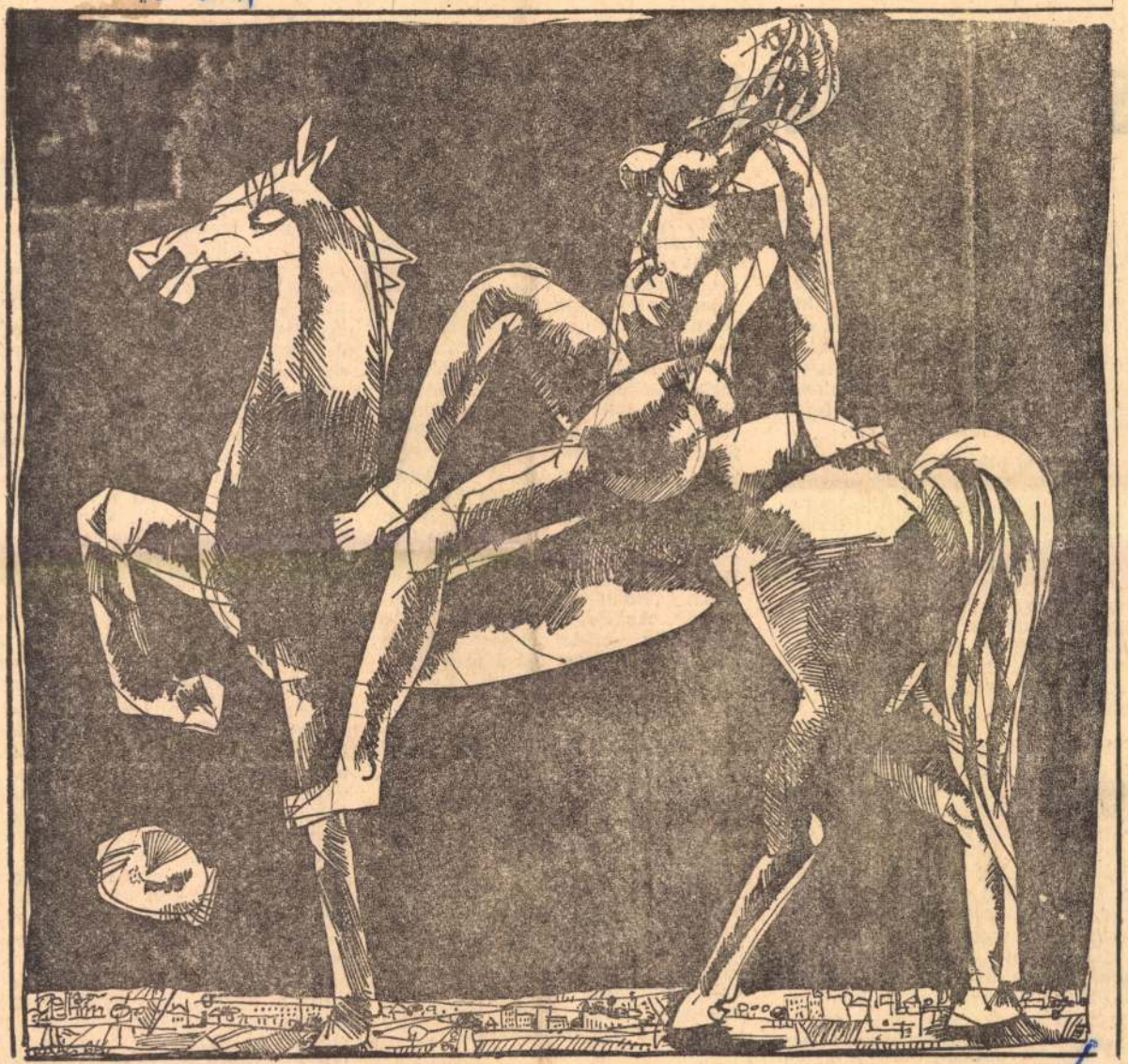

Kovács Sándor: Szimbólum

ÉS AZ IRODALOM

Két mű foglalkoztatta sokáig Zamenhofot: *Andersen összes meséi* és a *Bibliából* az *Ószövetség*. Korán belekezdett a fordításukba, közölt is belőlük, s mindkettő teljes átültetését halála után (1917) hagyatékában találták. Szinte élete utolsó órájáig dolgozott, s alapelvéhez híven szabad fejlődést engedett a nyelvnek, de hathatósan együttmunkálkodott ezért a fejlődésért, főként fordításokkal.

Az eszperantó első művelői Zamenhof mellett javarészt oroszok és lengyelek voltak, első grammatikusai viszont franciák (Beaufront, Saussure. Az első világháború előtti időszak két legnagyobb alakja két lengyel: Kabe (Kazimierz Bein) és Antoni Grabowski. Kabe számos prózafordítása (Grimm-mesék, Turgenyev-művek és mások) közül legnevezetesebb Prus regényének, *A Fáraó*nak tolmácsolása.

Az első világháború után nemcsak nem akadt meg Zamenhof halálával az eszperantó nyelv és irodalom fejlődése, hanem erősen neki is lendült. A. Albault a Fundamentum 9. kiadásának bevezetőjében azt írja, hogy az eszperantónak „sikerült fiatal, de gazdag irodalmi nyelvvé alakulnia" s ez javarészt az úgynevezett budapesti iskola érdeme. Valóban, a *Literatura Mondo* folyóirat és könyvkiadó révén Budapest volt a harmincas években az eszperantó irodalmi életének központja. Ekkor jelentek meg eszperantóul Madách *Tragédiája*, Petőfi *János vitéze* (sokszor megírták, hogy az eszperantó *János vitéz* szolgált a sok

A második világháború alatt az eszperantó néma volt, de utána csakhamar megélénkült. Egyidőre ismét megindult a Literatura Mondo, s lapjain új fiatal tehetségek jelentkeztek, akik a lap megszűnte után tovább vitték az eszperantó irodalmat (például a skót iskola). A fordítások közül csak a legkiemelkedőbbeket említhetem: Baudelaire összes versei, Dante teljes *Komédiája*, Szofoklész *Oidipusza* és *Antigonéja*, Ibsen *Peer Gyntje*, a teljes Omar Chajjám, Shakespeare *Othelloja* és *Lear királya*, ő szemelvény a japán Mannjó-su-ból, Lu Hszin novellás-kötete, Kivi *Hét fivére*, a teljes *Kalevala*. Megjelent az Angol Antológia első kötete és a Kínai Antológia. Az Egyetemes Eszperantó Szövetség ezidei évkönyve több mint 950 könyvet ajánl megvételre.

E fordítások már azon a nyelven készültek, amely a két világháború között fejlődött hajlékonnyá, gazdaggá, kifejezővé. Ez nem ment simán: éles harc folyt a konzervatívok és neológusok közt; hevessége a magyar nyelvújítás, vagy még inkább a hitviták szócsatáira emlékeztet. A neológusok győztek, de a nyelv mégis megmaradt a Fundamentum nyelvének s így beteljesedett Zamenhof jóslata: „A jövő eszperantója sokkal gazdagabb lesz, de a korai szövegek akkor sem vesztenek semmit az érthetőségükből".

Bár az eszperantó elsősorban fordításnyelv, már Zamenhof is írt néhány eredeti verset, s az-

az idegen szavakkal?

A Kortárs egyik cikkében találkoztam a következő mondattal „Mindkét funkciójában fatalisztikus, ami konzekvens akkor, ha a teória ontológiai bázisa, egyetlen igazi realitása az elszigetelt individuum egzisztenciája." Diákkoromban jó latinista voltam, görögöt is tanultam, a mondatnak tehát minden szavát értem. Azzal is tisztában vagyok, hogy a funkciót nem helyettesítheti mindig teljes pontossággal a működés vagy a szerep, a bázist az alap, a realitást a valóság, az egzisztenciát a létezés; az ontológiát pedig nem is lehet magyarul mondani. De már a fatalisztikus helyén el tudnám képzelni a végzetszerű, a teória helyén az elméletet, a konzekvens helyén a következetest, az individuum helyén az egyént. Sőt még az a kaján kérdés is felmerül bennem: miért nem írt a szerző elszigetelt helyett izoláltat?

Az idegen szavak kérdése mindig fontos helyet foglalt el a nyelvművelésben. Voltak, talán ma is vannak olyanok, akik a nyelvművelés fő feladatát éppen az idegen szavak üldözésében látják. Szerintük az idegen szavak elrútítják, elkorcsosítják a nyelvet; jó magyar szavakat szorítanak ki, s ezáltal a nyelv árnyalatokban szegényebb lesz, hajlékonyságából, kifejező erejéből veszít. A purista irányzat olyan előzményekre hivatkozhat, mint a nyelvújítás, amely idegen szavak ezrei helyébe alkotott ma már nélkülözhetetlen magyar szavakat, s ezzel nyelvünket kiemelte az elmaradottságból, és olyan eredményekre, mint — a harmincas években — a sportnyelv megma-

„Használni akartam — nem tündökölni,
sem esztétikák rangsorát pörölni.
A halhatatlan szent tülekedésben
lemaradtam — a startnál már lekéstem."
(Váci Mihály: Eső a homokra)

1914-ben Dunaföldváron születtem. Gyermekkorom óta velem együtt növő szenvedélyemet, ami az elém táruló világ ceruzával, ecsettel való megörökítését jelentette, 1945 után tudtam hozzáértők szeme előtt fejleszteni.

A csepeli képzőművészeti szakkörben, majd az Iparművészeti Főiskolán folytattam tanulmányaimat. Tanáraim voltak többek között Lelkes István, Szentgyörgyi Kornél, Ék Sándor.

1971 óta tagja vagyok a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapjának. Csepelen minden évben részt veszek a hivatásos képzőművészek közös kiállításain. Számtalan egyéni és kollektív kiállítás után, azzal a szándékkal mutatom be alkotásaimat a kaposvári közönségnek, hogy képeimmel élményt nyújtsak és örömet szerezzek. Célom, hogy festményeim mondanivalója követhető és ugyanakkor tartalmas legyen.

Kovács Sándor

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

KOVÁCS SÁNDOR

FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1980. MÁJUS 22-ÉN
CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA

MEGNYITJA:
MLADONICZKY GYÖRGY
TÖRTÉNÉSZ

MEGTEKINTHETŐ:
1980. MÁJUS 22—JÚNIUS 5.

KÉP CSAR NOK

VASZARY JÁNOS TEREM
KAPOSVÁR, ADY ENDRE UTCA 10.

Felelős kiadó: Köteles István — 80-1607 KVNyD

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965 OKT 1.
NAPJAINK

Kovács Sándor

1021

Kovács Sándor linómetszete

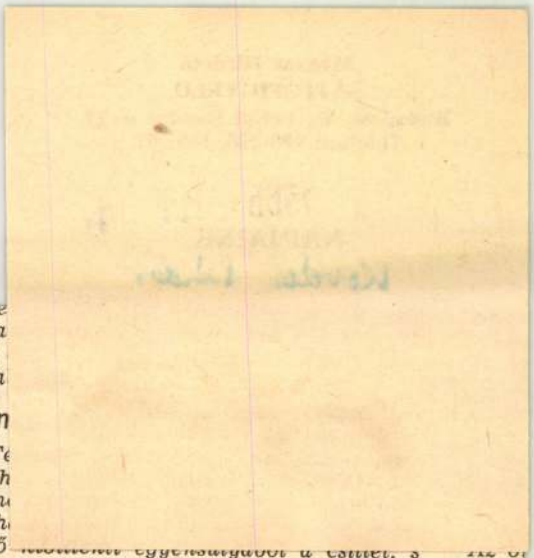

hogy ha
billenős
széndara

Han

csillét. Fe
ban a h
nekiiram
azzal a h
a meddő

akkor isten irgalmazzon annak, aki nem állt oldalt. A gyerekek és a fiatalok pár ugrással kitértek az alázuhanó csille elől. De az öregebbek és a nyomorékok imádkozhattak, hogy az életük megmaradjon. Oda, a halna alá szegények és még szegényebbek jártak, akik idő előtt megrokkantak, s a nyugdíjukból szénre már nem jutott.

— Vigyázz! — harsogta a fiú. — Vigyázz!

A csille megindult a lejtőn. Az emberek szétugráltak. Hanka látta, hogy riadt verébcsapatként rebben szét a bátrabbja, azok, akik nem féltek. A hatalmas csille pedig bukfencet hányva közéjük ront. Olyan lendülettel rohan alá a vaskazetta, mintha szeme és esze lenne, s kaján rosszindulatból el akarná sodorni a szegényembert.

Valaki élesen feljajdított. A csille rohant tovább, az emberek pedig a halna oldalához. Pillanatok alatt közrefogták a szerencsétlen embert. Hanka is elindult megnézni, kit ütött el a csille. Térde zsibongott, szíve hangosan a torkában vert.

— A fagylaltos! — kiabálták.

— Teremtő isten, a felesége megbolondul!

— Él, még él!

— A fagylaltos? — szörnyűlködtek.

Hanka mellett egy féllábú öreg igyekezett; kúszott a sáros agyagban.

— Pedig az jól bírta magát — csodálkozott el egy nyomorék, hetes szakálla alatt is kilátszott a megsápadt bőr. — A fagylaltos... Minek kellett neki? — kérdezte. Nem mondta, hogy mi minek kellett a fagylaltosnak. Kúszott tovább, apró szemeiben rémület és sajnálkozás, és a megmaradt élet felerősödött tüze lobogott.

Lejöttek a halnai munkások, hozták a mentődobozt.

— Én mindig kiabáltam, hogy vigyázzanak! — mondta sápadtan az a fiú, aki kiborította a csillét. — Mondtam, vagy nem, emberek? Tanúskodhatnak, hogy én kiáltottam...

A fagylaltos nem volt eszénél. A csille ütközője a vállát és karját szétroncsolta. Csöndesen, eszméletlenül feküdt. Szeme nyitva volt és úgy nézett a riadt kékségével, mintha azt mondaná: „hisz' én csak iparkodtam, a fiam meg minden miatt. Mert mindenki jobb életet akar, ki így, ki meg másképpen, de az ember örökké jobbra vágyik; bocsássatok meg nekem, emberek és sajnáljatok."

Nemsokára jött a mentő. Hordágyra tették, az orvos injekciót adott neki.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

T. Kovács 1967 SZEP - 1.
Sándor Napjaink

1021

T. Kovács Sándor linómetszete.

ondolta, így meg
abban lehet csó-
ztonságot érzett a
nár semmi kétség
beengedik a nézŐ-

Az előcsarnokban
Hekussal, az osz-
yomozásaival sok
zött. Gabi most
onfogta lovagját,
volna észre az osz-
nnepélyes eréllyel

egyedül — paran-

akaratos tekintete
zében sincs enge-
ŐNek találta, hogy
Felháborodott.
zze meg, hogy en-
lni. Értjük egy-

elmosolyodott.
rt nem is akarok
an, majd komoly-
nem akarja, hogy
lából, akkor szé-

yek ám — jelen-
ődve, hogy az elő-
kezdtek köréjük.
a tanácsnál. Ma-
sol.
eg:
tha nem vett vol-
ember maga, lát-

abiria éjszakáit.
árát, aztán útjá-
púpos lett a ha-
é. Választékossá-
tartotta, így von-

nk inkább — pa-
az ürgét meg ki-

i — magyarázta
leri.
i közé bújtak és
nnvirágok alatt.
kor egy rendőr

ládfenntartó. Tudta, hogy kivívta a teljes szabadságot. Váratlanul nekilódult. Tiszta szívvel, diadalmasan örült annak, hogy félnek tőle.

Másnap intőt kapott, egy hét múlva pedig bukott diákként oldalgott haza. Három tantárgyból húzták el: számtanból, biológiából és történelemből. Alig tudta magát felcipelni a lépcsőn. Hiába flegmáskodott eddig, hiába fütyült a világra, most mégis nagyon bántotta, hogy másodszor is megbukott. Ő volt a legnagyobb az iskolában. Kész felnőtt. Három nappal ezelőtt rendelte meg a varrónőnél az első melltartós kombinét.

A fiúk
vizsgálták
— Mi a
dálkozva
Maxi u
— Hagy

A lány szó nélkül visszafordult, a szerte heverő kártyalapok közé ült. Egyik sarka alól a makk ász melegedő vadásza kandikált ki. Kuporgott a homokon, lassan elnézett az összekötő híd felé. A megszokott látvány idegenül tárulkozott eléje. Mindent idegennek érzett. Nem tudta, hogy mit kezdjen a nagy, határtalanul üres szabadságával.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

T. Kovács Sándor

ÉLET ÉS IRODALOM

1967 OKT 14.

1021

T. Kovács Sándor: Tanulmány

NAGY PÉ

OR

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom félévszázados évfordulójának előkészületei váratlan eredményre vezettek: fővárosi színházaink bemutatói most mintegy e forradalom elő-történetét, lelki mozgatóit tárják elénk drámai remeklések sorában. S jól és szerencsesen van ez így: a gyökerek mélyebb ismerete nélkül kevésbé ismernénk és értenénk a virágot s a gyümölcsét; az orosz társadalom, s ezen belül az értelmiség tizenkilencedik századi helyzetének és válságainak értése nélkül az is érthetetlen, ami a huszadik század elején Pétervárott történt.

Gogol, Osztrovszkij, Gorkij — *Egy őrült naplója, Vihar, A nap fiai* — e három név és mű majdnem teljes századot ölel át, 1834-től 1905-ig; s hogy e hetven esztendő alatt mekkora volt a szellemi légkör változása Európaszerte, azt mi sem bizonyítja jobban, mint a mi magyar párhuzamaink: mikor Gogol e novelláját írja, nálunk Jósika írja az *Abafit;* mikor Gorkij e drámáját felolvassa, nálunk Ady Endre már az *Új verseken* dolgozik. S e művek tanúsága szerint a változás a cári Oroszországban sem volt kisebb; mégis minket, mai nézőket, inkább az állandóság: a drámák közötti dialógus, a változó élethelyzetekben felbukkanó azonos problémák, s azokra adott változó, de egy irányba mutató válaszok fognak meg. Mert lényegében mind a három mű — nagyon is különböző és mégis egyberímelő módon — a zsarnokságról, s a zsarnokság lélektorzító hatásáról szól.

A legbensőségesebben, mert egyetlen lélek eltorzulásának keretébe zártan, ezt Gogol teszi; s novellája groteszk-tragikus hangjaival megpendíti azokat a dallamokat, amelyeket majd Dosztojevszkij, Szaltikov-Scsedrin és Csehov fognak kibontani. (A novella mai francia színre-alkalmazói tapasztalatom szerint igen hűek maradtak a gogoli elbeszélés szövegéhez, s mégis kissé eltávolodtak tőle: a színpadi válto-

markol: egy élet
egy társadalmi réteg
resztül egy kereske
az egész cári „sötétsé
— válságára, tragik
re, a nagy és általá
ságnak a sok, ki
zsarnokságban kifej
mára vet világot. (
darabról Dobroljub
rendkívüli mélység
tó, sőt kifejtő tan
újat és érvényese
anélkül, hogy lépte
ne idéznénk. De ar
szabad itt megen
Osztrovszkij a kora
dramatikusok — S
Dumas fils — taní
de drámai technikát
lépni rajtuk: nem
hogy az intrika hel
lekmény lép, de ab
cselekmény-vezetés
kiszámítottságát a
és környezetű mell
vel oldja fel — ezz
shakespearei drama
zeledve, tartalmila
s problematikája é
rázolási gazdagságá

Gorkij pedig az
ró hagyomány sun
vábbfolytató megú
lenül Csehov taní
padon, de *A nap*
lép Csehovon. Egy
leges emberek"
még élesebb és t
felvetésével, mint
ől azáltal, hogy
ja az értelmiségi-
önmagára zártan
színpadon: a néppé
zése nem pusztán
retikus, hanem k
kai és társadalmi;
kezés mindkettőre
már csak melléke
meg, hogy a *Viha*
nak problémája
nos módon három
jában keresi itt a
Liza, Jelena, és Me
ban; hogy Gorki
egyszerre folytatás
Osztrovszkij Kul
egyben Protaszov
domány funkciója

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ
Bp. V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

P. Kovács Sándor

1961 NOV - 1.

PESTMEGYEI HÍRLAP

1021

November közepén tárlaton mutatják be új képeiket a ceglédi festőművészek. P. Kovács Sándor, a képzőművészeti szakkör vezetője a beérkezett anyagot rendezi

(Foto: **Gábor**)

az elmaradt lakbérek

ügyében, most éppen az id *Móri Jánosné* kocog be bú tudatosan s hozza a hátral kot. Közben, hogy leszurkol az évi lakbér (318 forint) há ralékos részét, már jut idő egy kis tereferére. Az időjárástól kezdve a Zöld Mező Tsz-ben dolgozó kocsis férje munkaegységéig sok minden terítékre kerül. Tracsparti? Ugyan, sokkal inkább olyan beszélgetés, amely emberközelibe hozza a tanácsfunkcionáriust. Valami plusz idő ugyan rámegy, mégis az effajta kapcsolat feltétlenül növeli a tanács tekintélyét.

Móri néni megnyugodva csoszog el, s még az alapjában véve apolitikus asszonyt nem is kellett rábeszélni, hogy vegyen egy *„Világesemények Dióhéjban"*-t — mert Várkonyi mellékesen még a sajtóterjesztést sem hanyagolja el, ha újságárus lenne, mérget veszek rá, a legkevésbé kelendő lapokra is találna vevőt. És még megbízást is adott Móri néninek, úgy is, mint *„ügyintézőnek"*. Külön is szólítsa föl a házban lakó *Majorosékat, Szeremet Róbertnét, Mór Józsefet* — fizessenek, ha egyszer így írja elő a törvény, hogy a lakásnak bére is van.

Most a kopogtatás után vak fiatalember lép be, s előadja panaszát. Minden második

Mióta különváltan él az asszonytól, 14 éves *Eta* lányával együtt osztják meg a kis háztartás gondját. A kislány főz, a papa mosogat, de lehet fordítva is. A családhoz *„tartozik"* még *Cirmi*, a nagy fekete kandúr s *Rex*, a német juhászkutya, meg a kecskebékák, amiket vagy három éve hozott egy éjszakai munkásőr-gyakorlatról, s azóta kedélyesen zsinatolnak is nekik az udvarban. Inni nem iszik, de a cigarettát szigorúan pusztítja.

— Nana mondjuk —, nana, nem sok egy kicsit?

— De sok a napi huszonöt Kossuth, ez az egy szenvedélyem...

— A társadalmi munkán kívül...

Erélyesen cáfol:

— Az nem szenvedély, az maga az életem, ha nem lenne, mehetnék a temetőbe.

Azt ne tegye, intjük, ámbár a következőkben *Matasdi Istvánné*, egy talpraesett, csupa erély asszony, a Zöld Mező Tsz többször kitüntetett munkacsapat-vezetője, a következő vad szavakkal ront be:

Ön megölöm magát Vár-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
T. Kovács Sándor
NAPJAINK
1968 FEB 1
1021

Műtermi interieur.

T. Kovács Sándor linómetszete.

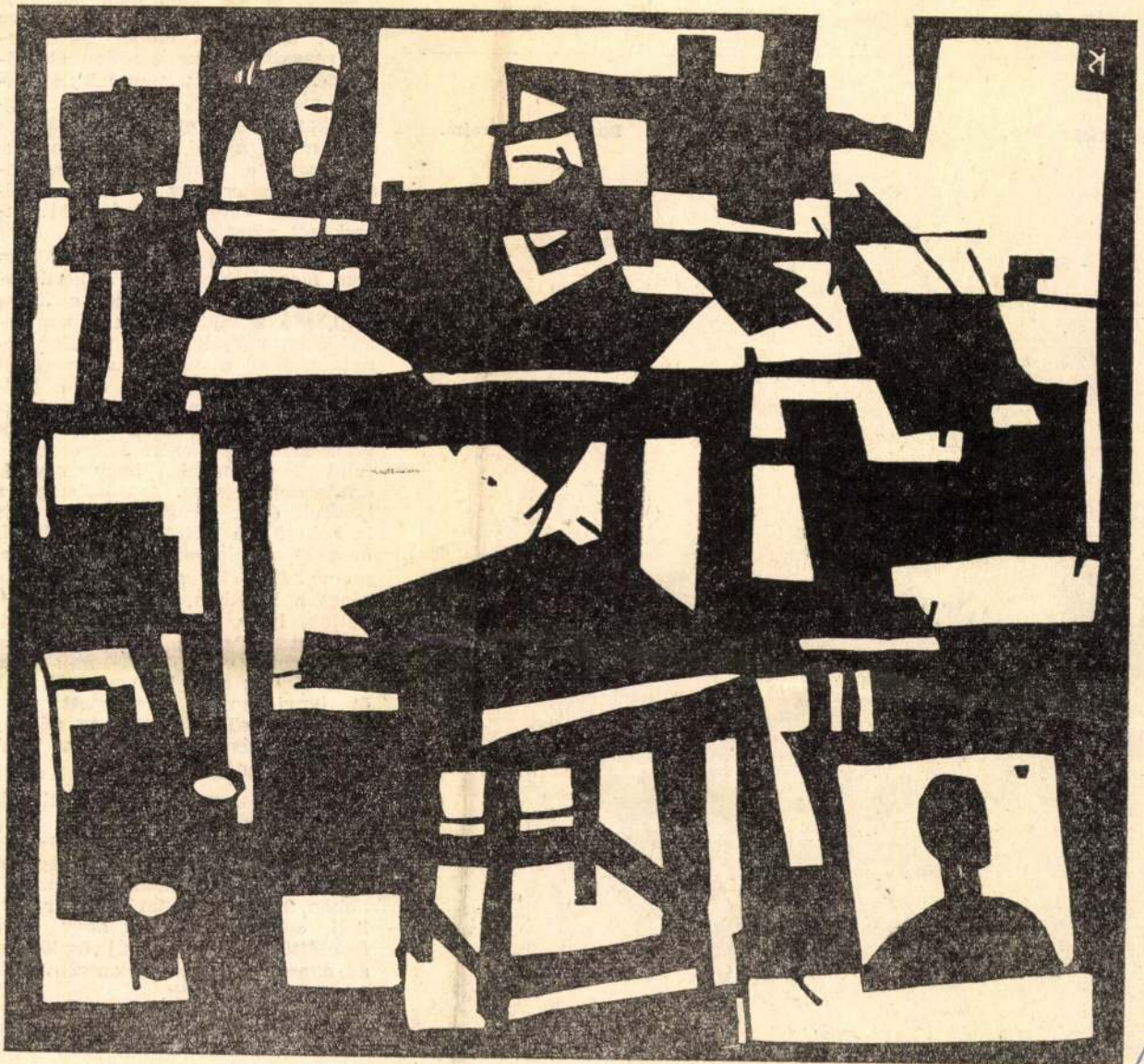

gyértelműen szocialista, de közvet-
en politikai ihletésű verset arány-
ag ritkán írnak, inkább morális

nem az emberi-társa-
dalmi környezettel való egybefor-
rottság is hangot kap. Kalász *vál-
lalja* a falut, s ha ebben kétségte-
lenül van kényszer-szülte dac is,

mörebb,

Sokáig
lász lírája
hetnénk sc
musáról (a
divat, han
derűs, egé
tes reagálása a kedvezőtlen életkö-
rülményekre), kitérhetnénk képei-
nek részletesebb elemzésére, meg-
emlékezhetnénk egészséges, játékos
szerelmi lírájáról, és így tovább.
Mindezek a vonások egy rokon-
szenves ember, egy tehetséges köl-
tő meleg, *emberszabású* lírai ön-
arcképét alkotják.

Ezzel tulajdonképpen még egy-
szer megfeleltünk arra a kérdésre,
hogy milyen képet rajzol a *Szánj
meg, idő* a költőről. Ez a kép lé-
nyegében véve hűséges; néhány vo-
natkozásban a válogatás tompított
is ennek a költészetnek egyes ked-
vezőtlenebb vonásain (pesszimiz-
mus, laza szerkesztés, bőbeszédű-
ség). Talán épp ezért hat érdemén
felül is bántónak, hogy egy-két
erőtlenebb, részben valószínűleg a
korábbi évek terméséből való vers
is bekerült a kötetbe (pl.: *Tikkadt
hegyek*), amely megtöri ezt az egy-
séges képet. *Gyönge* vers azonban
nincs a kötetben, így csak azt saj-
náljuk, hogy sok ismert, szép köl-
teményt rekesztett ki a terjedelem
korlátozott volta. Másképp: kár,
hogy Kalász eddigi terméséből csak
öt ívnyi anyag jelenhetett meg;
meggyőződésünk, hogy még néhány
ív többlet sem jelentett volna szín-
vonalcsökkenést.

De ne legyünk elégedetlenek,
örüljünk *ennek* a kötetnek, mert
joggal örülhetünk. Ha meg is ké-
sett Kalász László pályakezdése: az
íróavató könyv kiadása, bízhatunk
abban, hogy a folytatásra már nem
kell sokáig várni, s hogy ez a
frontáttörés új erőt, új ösztönzést
ad ennek a nagyon rokonszenves és
tehetséges költőnek.

BÖSZÖRMÉNYI

Gyerekfej. **Bozsik István rajza.**

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

1968 FEB 3

T. Kovács Sándor

102

T. Kovács Sándor: Utca

Cseres Tibor: Régi dicsőségünk (4. old.) Látogatóban Rákos Sán

ÉLET ÉS IRODALOM

5

IRODALMI ÉS POLITIKAI HETILAP

DEMÉNY OTTÓ:

Add nekem

Utjaim Európa útjain,
az elképzeltek s az igaziak.
Távolság, látvány, idegen szavak,
s nem lettem gazdagabb
csak rossz tapasztalással.
Add nekem a huszadik századot,
akár egy sötét szobazugban ülve
megfejteni ellentmondásait!
Pimasz bőségét, ahogyan a sztrádák
hempergő, színes kocsi-karavánja
kettészeli a termőföldeket,
Kék tengerek szállodasorait
s a déli fényben fürdő partokat.
A bárok magas forgószékein
ülve, a párolt szeszek aromáját,
s tompított kék-vörös reflektorfénybe fogva
a fehértestű sztriptiz-görlöket.
Tárd elém számos eszmerendszerét,
értelmetlen drámáit, ragacsos
vénuszait, hegesztett szobrait.
Vészt jajgatón a dagadtrazabáltak
kórusát, hörgő szekták foglyait.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1968 FEB 1

NAPJAINK

T. Kovács Sándor

1021

Falusi házak

T. Kovács Sándor linómetszete.

étség, a cél érdekében tanácsos lesz úgy eláztat-
m, ahogy csak lehet. Minél megátalkodottabban
m javíthatatlanságomat, Ibolya annál végletesebb-
állítani az ellenkezőjét. Hagyom, hadd emeljen fel
erőlködéssel a kishitűség mélypontjáról. Hadd tel-
megváltó gyönyörűsége, hogy testhezálló élettár-
lhat belőlem, miközben én idomítom őt szándé-
Elriasztó képet festek hát magamról, hogy tiltako-
nnál részletesebben ítéljem meg irántam izzó vá-

ya édes, vétek lenne elhallgatnom, hogy az ön egész
ja mennyire jóhiszemű. Más nem is lehet. Akitől
távol áll minden emberi aljasság, mint nemzetünk
ától a honkongi kokaincsempészet, az szívesen téte-
emes vonásokat még egy olyan féregben is, amilyen
ok.

Illés...

oldogságomra kérem, hogy ne szakítson félbe. Önnek
sincs, hogy kinek az asztalához ült le. Múltam ro-
valázattal, gondolataim nem választhatók el az alan-
, jellemem sár, hitem sötétség, jövőm az elhárítha-
boly...

lgasson! — parancsol rám Ibolya. — Tekintse úgy,
gem aláz porig ezzel a beszéddel. Megtiltom...
bb a hatás, mint amilyet reméltem. Hála vesékbe
esség emnek, hajszálra megállapítom, milyen viharok
ak Ibolya cseppet sem köznapi keblében. A sörvedelő
ségtelenül egy hitvány alak, semmi keresnivalója jö-
itvesem mellett. De ahelyett, hogy akár egy morzsá-
ismerte volna visszataszító kilengéseinek, örökké a
becsülhetetlen értékeit hangoztatta. A nők iszonyod-
icsekvő férfiaktól. Előbb kényelmetlennek, később
esnek, végül tűrhetetlennek érzik őket és fellélegezve
rajtuk. Most bőségesen pótolom, amit Laci elmu-
csordultig töltöm Ibolya kiszáradt poharát, amelyet
tartott annyi éven át megalázkodásra képtelen férje
a bűneivel is dicsekedett, én ragyogó értékeimet is
mérlés szennyvizébe mártom, Ibolyát ezáltal a Szí-
gasába emelem, hogy onnan nyúlhasson le értem
rába a hiúság asszonyi kegyelmével. Amit eddig
magamról, az mind csak dadogó bevezetés volt.
a java.

muszáj elhinni, de undok természetem fölér egy
kínzókamrával. Zsarnokságomhoz képest Kufstein
izzai kéjvilla. Az általam föltépett női szívekből
g csobog a vér. Aztán itt vannak termé
irtózom a fürdéstől, csak rongyos
és ott, ahol nem ismernek, még
k vissza. Egyszóval...
a guta ezt a Dudor Jakabot. Épp

Haász István fametszete.

indultak az égetett szesz mértéktelen fogyasztásától. Várjuk a napot, mikor tör ki rajta a gyengeelméjűség. Erre az esetre már készen is állnak a leszázalékolására szolgáló okmányok. De sajnos nem elég neki a spiritusz, akószámra vedeli a legsavasabb borokat is. Ebből kifolyólag foszlányokká rojtozódott a gyomorfala, bélrendszere pedig kátyúvá löttyedne összese, ha egy csecsemő hasbarúgná. Egész vállalatunk nyugtalanságára a sört sem veti meg. A sör, mint erjesztett ital, romboló mérgeket halmoz fel a májában, epéjében, veséjét meg óriásira püffesztette a fekete üszök. Hölgyem, én megtettem, amire főnöki felelősségem kötelez. Fontolja meg, hogy mekkora boldogságot remélhet Illés hozományától.

Tiltakoznom kell ez ellen a lélegzetelállító pimaszság ellen.

— Ne légy ilyen

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726
1979 DEC 8
DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP
Kovács Sándor keramikus

Szép kerámiák műhelyében

A tömbházak alagsorában, a Batsányi utcában, alig lehet megtalálni a műtermet, — vagy mint a gazdája, *Kovács Sándor* nevezi, — a műhelyt. Kívülről bárki egy meszeltablakú mosókonyhának nézné, ahol késő éjszakáig ég a villany. Az U-alakú helyiségbe lépve sem gondolná senki, hogy itt készülnek azok az eredeti gondolatokat és megoldásokat rejtő alkalmazott-, és díszkerámiák, amelyeket tavasszal már megcsodálhattunk az adonyi kiállításon.

Kovács Sándor a fiatal, szinte pályakezdő keramikus így vall alkotásainak anyagáról:

— Szeretem az agyagot, s egy változatát, a samottot. Az agyag képlékeny, finom tapintású, s ha sikerül közelebbről megismerkedni vele, képes hűen visszaadni a gondolataimat. Természetesen, hogy engedelmességre lehessen bírni az anyagot, ahhoz barátságot kell vele kötni. A barátság alapelemei a mesterségbeli fogások. Ezt szerencsémre sikerült elég jól eltanulnom a fehérvári Poschfai fazekasoktól abban az időben, amikor kerámiával kezdtem foglalkozni.

Miközben ezeket meséli, mégegyszer átgyúrja a már előkészített agyagot, hogy később a korongon szépen alakuljon.

Amíg a kerámiáig eljutott, hosszú utat kellet bejárnia, s a képzőművészet szinte minden ágába belekóstolt. Foglalkozott rajzolással, festészettel és szobrászattal is. Első mesterei *Áron Nagy Lajos* és *Márki Béla* voltak.

— Szinte teljesen autodidakta módon lettem keramikus. Először Székesfehérváron jártam kerámia szakkörre, később ugyanott, Szé-

kesfehérváron én is vezettem egyet az Öreghegyi Kultúrházban. Miután Dunaújvárosba kerültem, itt is vezettem egy kerámia szakkört. Közben természetesen rengeteget tanultam és kísérletezetem, hogy megtaláljam az egyéni kifejezési módomat. — Meséli, miközben a korongon már alakul a legújabb vendégcserép.

A tanulásnak, kísérletezésnek talán az egyik legfontosabb állomása a zebegényi Művésztelepen, *Gorka Géza* irányításával elvégzett szabadiskola volt. Időközben, az egyik villamosmérnök barátja segítségével sikerült elkészíteniök egy villamosfűtésű kemencét, mely nélkülözhetetlen a kerámiák égetésénél.

— A Dunai Vasművel való kapcsolatom (a kohászati gyáregységnél dolgozik) szinte új fejezetet nyitott a munkásságomban. Megismerkedtem a samottal. Nem csak megismerkedtem, hanem nagyon meg is szerettem. Eléggé „markans" anyag, így mindig, izgalmas feladatot jelent számomra az anyag jellemének és a mondanivalómnak az összehangolása. (Mire idáig jutottunk a beszélgetésben, elkészült a vendégcserép. Ezután már csak száradnia kell és lehet égetni.)

Amíg az égetés folyik, bőven marad idő a további tervekről beszélgetni, és a sarokba állított régebbi tárgyakat nézegetni.

— A legnagyobb kezdeti nehézségeken már úgy érzem túljutottam. Jóllehet, ez a műhely nem a legjobb adottságú, s a felszerelése is eléggé hiányos még, de dolgozni lehet benne. Sajnos időm nagyon kevés van a kerámiára, mert a munkahelyen eléggé le vagyok kötve. Bár a vasműtől nagyon sok segítséget kapok

— Azt hiszem, természetes, hogy szeretnék minél többet dolgozni, hogy az adonyi és a seregélyesi kiállításom után itt Dunaújvárosban is méltó munkákat állíthassak ki. Úgy érzem, ma a kerámia — legyen az dísztárgy vagy alkalmazott kerámia — egy modern lakásban szinte elengedhetetlen. Ezért reménykedek abban, hogy sikerül különböző kiállításokon megfelelően bemutatkoznom Dunaújváros és a környék lakosságának, akkor talán eljön az az idő is, amikor energiámat ennek az ősi és mégis friss művészeti ágnak áldozhatom.

Az eddigi két kiállításon szereplt ötven kerámia biztosíték, hogy még nagyon sok hasonló következik majd, s városunk kultúrája ezzel is gyarapszik.

Horváth László

Második műsor: 20.30: Civilizá- — humoros adás. 21.15: Vers és

Mint minden igazi gyűjtőnek, természetesen nekem is vannak „korszakaim". Kezdetben a síma, pontos jól gördülő mondatokban megírt vezércikkek gyülekeztek, majd a furcsa, pár sorból álló hírecskék, amelyekben varatlanul és a legképtelenebb módon feje tetejére állt a világ. Tudósítások az angliai kopaszok klubjának komoly tanácskozásairól, vagy annak a süket férfinak a bosszújáról, aki felesége méregbe jöttén kikapcsolta hallókészülékét. Ám egy idő óta már csak akkor nyúlok az olló után, ha valami lenyűgöző teljesítményről ad hírt az újság:

Például:

„Kilencvenkét éves korában meghalt Lionel Strogford, a világ legerősebb embere, aki élete zömét Amerikában élte le. Elbírt egy autót, egy spanyolországi viadalon puszta kézzel győzte le a bikát, 25 kilogrammos súlyzókkal a kezében szaltózott..." Megdöbbentő. Hogyan lehetséges felemelni egy autót?

Vagy:

„Az urton lovasposta-szolgálat rendkívül gyors volt. A lovasok négy nap alatt 1500 kilométert is megtettek, de amikor Egedej kán meghalt, az Európában hadakozó Batu kánhoz tízezer kilométeres messzeségből tíz nap alatt megvitték a hírt..." Megdöbbentő. Hogyan lehetséges napi ezer kilométert lovagolni?

És most itt van a két legújabb hír: Hogyan lehetséges egy év alatt egymillió tonna acélt gyártani egy olyan üzemben, amelyet húsz évvel ezelőtt csak fél millió tonna acél előállítására terveztek? Hogyan tudják négy nap és 14 óra alatt átépíteni a martinkemencét azok a kőművesek, akiknek ez néhány éve még két hónapig is eltartott?

Ezzel a legutóbbi kérdéssel léptem a kemence-kőműve-

viszont mi
tott. A s
stangákkal
is van kül
legtöbbet a
zott. Akkori
tuk volna
időre is v
mencét. Le
sámlinkra,
godtan fala
amikor kész
viszont mi,
gádok tagjá
tuk, hogy a hétnapos javítási időből egyet lefaragunk. Nekünk sem mindegy, hogy többet vagy kevesebbet termel az acélmű.

Bojtor Lajos, a csoportvezető figyelmesen hallgatja, mit hangsúlyoznak az emberek. Véleménye szerint két dologgal kell kiegészíteni az eddig elhangzottakat.

Egyrészt azzal, hogy a szocialista brigádok ma már rendkívül fegyelmezett munkát végeznek, ami jelentősen megkönnyíti és hatékonyabbá teszi a munkahelyi vezetők tevékenységét:

— Mindig ott lehetek, ahol intézkedni kell. Nem kell állandóan az emberek mögött állnom, azt figyelnem, hogy a diletációs papírt megfelelően illesztik-e a téglák közé.

emberek voltak, mert valószínűleg a legtöbbet nyújtották, amit lehetett. Viszont eredményeiknek határt szabott a lovaik izomzata.

A kiemelkedő teljesítmény ma is megdöbbentő és ezek a teljesítmények ma is feltételezik a kor színvonalán álló, megfelelő adottságokkal rendelkező embert. Ács Pál és munkatársai, akik naponta négy köbméter téglát is befalaznak egy műszakban, akik függőón nélkül is magabiztos lendülettel rakják be a kemencék sarkait, akik képesek az összeégés veszélyeit is vállalni nehéz helyzetekben — ilyen emberek.

Ezért tűnik természetesnek, hogy a 110 órás kemencejavítási rekordot ők csak ideiglenes pályacsúcsnak tekintik...

Káposztás János

Nyugdíjaztatása előtt egy héttel szorongó érzés fogta el. Nem a búcsúztatása előtti izgalom zilálta szét szokás és természet szerint nyugodt lelkiállapotát, sőt ziláltságról egyáltalában nem lehet beszélni. Olyasmi volt ez — éberen és álomban egyaránt — mintha egy halat kellene puszta kézzel elfognia, de ahányszor utánakap, a sikos test újra meg újra kicsusszan markából. Nyomasztó érzés telepedett rá a sorozatos sikertelenség miatt, mert makacs bizonyossággal tudta: rá kell jönnie, eszébe kell jutnia, de ahogy a

volna hamarébb. Egy hétig tartott, amíg rájöttem. Pénzem már régóta volna rá, csak időm nem volt. Huszonöt éve egy perc időm se volt erre, igazán eszembe se jutott... Mi? Hogy te se? Hogy az istenbe jutottál volna pont te az eszembe? A munka, az asszony, a két

Kemény Dezső:

ÍGÉ

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

Vörös Sándor

1964 AUG 29.

1021

Kovács Sándor: Csendélet

NÁDASY L

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Kovács Sándor
PESTMEGYEI HIRLAP

1965 MÁJ 1
1021

FIÚ TUSSAL, TOLLAL

HUSZONEGY ÉVES KORÁBAN jött fel Mezőkövesdről. Magára figyelő, mély hangú, furcsa gyerek volt.

A Képzőművészeti Főiskola diákszállásán lakott. Délelőttönként a Dési Huber István művészkörben, este a főiskola előkészítő tanfolyamán rajzolt. Közben valahol dolgozott a megélhetésért. Nevetve mondta, hogy kefiren és kenyéren, plusz napi tíz cigarettán hónapokig meg lehet élni. Később felvették a főiskolára. Ennek már hat éve... Mikor a napokban Kovács Sándor festővel megbeszéltük a randevút, a találkozásnál azonnal ráismertem.

— Hol tart? A rajzait gyakran látom az irodalmi újságban.

— Nemrég szerepeltem a Fiatal Képzőművészek Stúdiója kiállításán, tavaly májusban önálló tárlatom volt Dunakeszin, ősszel pedig részt vettem a Pest megyei Képzőművészek Csoportja váci kiállításán. A megyei csoporttal jelenleg a Csepel Autógyárban mutatjuk be munkáinkat. Május elsején otthon, Mezőkövesden nyílik meg egy tárlatom.

Megtudom, hogy vászonra, festékre ritkán van pénze. Marad a toll és a tus. A fiú most egyébként segédmunkás, csomagoló. Hajnalban jön be Dunakeszről — ahol másodmagával lakik egy albérletben — vonattal Pestre. Mikor véget ér a munkaideje, hazamegy, elkezd dolgozni. Közben számolja, mikor jön a hétvége — az a két napja teljesen az övé.

— Furcsa elgondolni, hogy mások szórakoznak, színházba, moziba járnak. De amúgy elégedett vagyok. Végül is az elhatározásaim, a saját szempontjaim szerint élek — mondja.

Látom és érzem az elszántságát. Mit akar?

— Ezt röviden megfogalmazni nehéz. A multkor papírra vetettem magamnak, terjedelmes írás született. Tehát csak tőmondatokban: Minden idők fiatal művészetét jellemzi az új akarás. A valóban újat abban tudom elképzelni, hogy az alkotásokba kerüljön a mai életek indulatisága. Vászon és festék kellene.

RENGETEG RAJZA VAN. Többségük kidolgozásra váró ötlet. Nézem a tömb tartalmát. Egy alak, esernyővel a kezében, szárítókötélen, rá-

Önarckép.

aggatott pelenkák fölött egyensúlyoz. A kötél végét egy kis házhoz kötötték — a háttérben falusi templom — másik végét egy űrrakéta kilövő szerkezetéhez. A muki meg csak egyensúlyoz... Ikarusz-sorozat. A szárnyas ember győzedelmesen, repülésre készen gubbaszt a csúcson, alatta a mélység — különféle vicik-vacakok halmaza. Lósorozat. A mén groteszk, pompás táncba kezd, úgy örül, mint az ember. Ezeket értem. A többi rajz még feszesen magába zárja titkát. Vászonra, festékre vár. Ezeket csak Kovács Sándor érti.

— Váci, csepeli, mezőkövesdi kiállításokon szerepel. Ezekre nyilván nem a kiművelt szemű, beavatott műélvezők, hanem az úgynevezett egyszerű emberek térnek be elsősorban. Mi a véleménye, megértik?

— Közvetlen és teljes megértést nem kalkulálhat be az ember, hiszen a vizuális kultúra terjesztésében akadna tennivaló. Ismeri azt a mondást, hogy többek között és elsősorban azért olvasnak, olvasgatnak oly sokan irodalmat, mert gyerekkorukban megtanították őket a betűkre, az iskolában. Képet nézni nem tanították meg... De arra, hogy a többség sem csak a dekorációs lelkületű képeket igényli, elmondok egy példát. Nemrég a szabadban festettem. Gyors, elnagyolt, foltos vázlatokat. Mögém állt egy arrajáró munkás. Azt mondta nekem „Milyen igaza van. Én már majdnem elfelejtettem a kéknek és a sárgának örülni."

TERVEIRŐL KÉRDEZEM. Utazni akar a következő hónapokban, új élményeket, benyomásokat szerezni. Erre gyűjt. Lakásra, frizsiderre, kis vagy nagyképernyős televízióra nem gondol. Túl messzire sem tervezi az életét. Csak a munkáját.

Padányi Anna

Heti jogi tanácsaink

Alacsonyabb munkakörbe helyezés nem fegyelmi büntetésként.

Hét éve ugyanazon a munkahelyen dolgozom, és besorolásom gazdasági adminisztratív ügyintéző IV. Fizetésem havi 1600 forint. Munkám ellen soha kifogás nem merült fel, legutóbb jó munkámért külföldi utazást is kaptam. Személyi ellentétek miatt alacsonyabb munkakörbe (adminisztratív ügyviteli dolgozó II.) akarnak helyezni száz forint fizetéscsökkentéssel. Új munkakörömben ez a fizetés a maximumot jelenti.

I. S. gödöllői lakos kérdezi, hogy az alacsonyabb munkakört és az ezzel járó fizetéscsökkentést el kell-e fogadnia.

A Munka Törvénykönyv módosított rendelkezése kimondja, hogy a dolgozót a szakszervezeti bizottság véleményének kikérése után a vállalaton belül más munkakörbe vagy más munkahelyre át lehet helyezni, ha erre a vállalat előtt álló feladatok elvégzése, a dolgozó egészségének védelme érdekében vagy más fontos okból szükség van. Hogy mit kell a „más fontos ok" alatt érteni, azt korábbi számunkban már ismertettük. Ismételten csak annyiban kívánunk rámutatni, hogy ezalatt semmi szín alatt sem lehet azt érteni, hogy személyi ellentétek (bosszú, intrika stb.) miatt kerülhet sor az áthelyezésre.

Ha a vállalat előtt álló feladatok elvégzése indokolttá teszi az ön áthelyezését, akkor az még alacsonyabb munkakörbe is történhet, természetesen a szakszervezeti bizottság véleményének kikérése után. Az áthelyezésnél figyelemmel kell lenni azonban arra, hogy az — a szükségessé tevő indokokra is tekintettel — a dolgozóra nézve aránytalanul sérelmes ne legyen.

A fegyelmi büntetés hatálya alatt álló dolgozó magasabb, mint a korábbi munkahelyén volt. Az elbocsátott dolgozónak új munkahelyén azonban egy éven át az összkeresete sem lehet több, mint amennyi a korábbi munkahelyén volt. Itt tehát nemcsak a személyi alapbér felemelését tiltja a jogszabály, hanem az összkereset tekintetében is, korlátozást ír elő.

F. K. olvasónk kérdésére tehát azt válaszolhatjuk, hogy a korábbi munkahelyén elért átlagkereseténél az új munkahelyén sem kereshet többet — egy évig.

Fegyelmi okból a dolgozót legfeljebb négy hétre lehet állásából felfüggeszteni.

B. I. munkaügyi előadó Ceglédről írja, hogy az egyik dolgozót súlyos fegyelmi vétség miatt állásából felfüggesztették. Nem valószínű, hogy négy héten belül a fegyelmi büntetés kiszabására sor kerül. Kérdezi, mi a teendő a négy hét eltelte után?

A Munka Törvénykönyve végrehajtási rendelete szerint, a fegyelmi eljárás alá vont dolgozót legfeljebb négy hétre lehet állásától felfüggeszteni. Ha a négy hét elteltéig a fegyelmi döntést a fegyelmi jogkör gyakorlója nem hozta meg, a dolgozót munkába kell állítani.

Olvasónk szerint a fegyelmi eljárás alá vont dolgozóval szemben büntető eljárás is folyik és súlyosságára tekintettel, nem volna helyes a négy hét eltelte után munkakörében foglalkoztatni.

Az új szabályozás bár kötelezően előírja a négy hét eltelte után a munkába való visszahelyezést, de nem zárja ki, hogy az áthelyezésre vonatkozó szabályok alkalmazásával, a fegyelmi eljárás alá vont dolgozót addig is, amíg vele szemben határozatot lehet hozni, olyan munkakörben foglalkoztassák, ahol a cselek-

Nem kielégítő

A m

A megye lakosságának életszínvonalát nemcsak kereseti viszonyai határozzák meg, de az is, hogy milyen körülmények között élnek. Milyen úton közlekednek, van-e elegendő egészséges vizük, hol tisztálkodhatnak, hogyan szórakozhatnak, ablakaik elhanyagolt poros utcákra, vagy zöldellő kertekre nyílnak-e?

Ujfalusi Ferencet, a megyei tanács építési és közlekedési osztályának vezetőjét kértük meg, tájékoztassa olvasóinkat:

mit várhatnak a jövőben a kommunális ellátástól?

— A megyei tanács áprilisban tartott ülésén megállapította — mondotta Ujfalusi Ferenc —, hogy bár szolgáltatásaink jelentősen fejlődtek — jórészt a lakosság odaadó munkássága következtében — mégsem lehetünk elégedettek az eredményekkel.

— Legnagyobb gondjaink közé tartozik a jó ivóvíz biztosítása. Kidolgoztak-e erre valamiféle fejlesztési tervet?

— A megye lakosságának vízellátása az utóbbi öt év fejlődése ellenére sem kielégítő. A jelenlegi negyvenöt százalékos ellátottságot öt év alatt hatvanra szeretnénk emelni. Ezen belül Vác, Szentendre és Cegléd ivóvízellátását kilencven százalékosra. Nagykőrösön a városközpontban kis vízművet építünk. A járási székhelyek közül Nagykátán, Monoron, Dabason, és nyolc községben építünk új vízművet. A meglevőket tizenhárom községben fejlesztjük tovább. Továbbra is sokat számítunk a társadalmi összefogásra, az ivóvíztársulásokra, amelyeknek anyagi eszközeit állami tá-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1965 JUN 2 6

ÉLET ÉS IRODALOM

Kovács Sándor
1965 JUN 2 6
1021

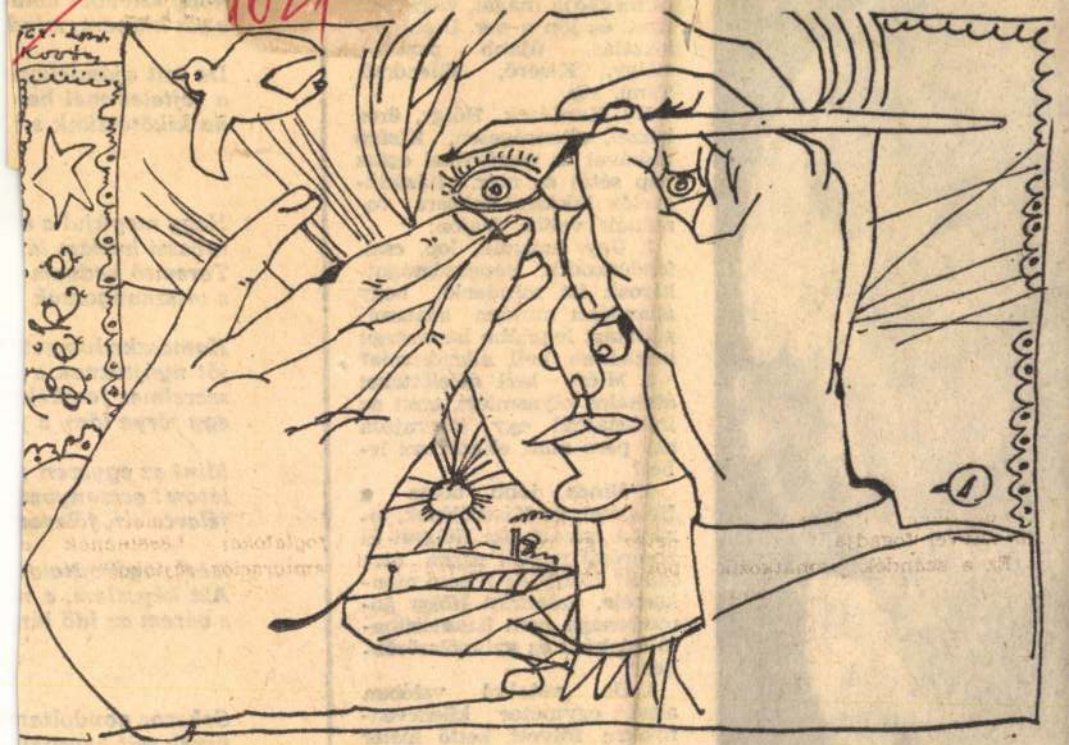

Kovács Sándor: A festő

esetleg v
fizet, me
és megad
fizet, és
kiszálás,
Hölgy,
Tanú, st
B./ Ké
kézzel, e
táskával
nap sétál és mér, Házfelügyelők lakásról lakásra vonulnak velük. Vajon:

1. Úgy hazudik, lop, csal, fondorkodik, népgazdaságot-károsít itt mindenki, hogy állandóan minden adatszolgáltatást legalább háromtagú brigádnak kell ellenőriznie?

2. Miért kell délelőttöket átsétálni olyasmiért, amit az íróasztalnál egy tervrajzon egy perc alatt ellenőrizni lehet?

3. Nincs jobb dolga a Hölgynek és Kísérőjének, továbbá annak, aki Hölgyet és Kísérőjét napról napra útra küldi? Hölgy és Kísérő munkaereje, valamint Hölgy gorombasága nem hasznosítható másként és gyümölcsözőbben?

4. Ha valahol valóban akad egyméter kilencvennyolcra fölvett kettő méter egycentis fal: az így nyerendő többlet-lakbér nem lesz-e végül mégis valamivel kevesebb, mint amennyibe Hölgy és Kísérő sétálgatása kerül?

(Hozzáfűzve külön lap,

Hogy megújul a t
tavaszi hullám lá
Teremtő kedvem
s visszhangozzák

Kamaszkedvemet
jót nyújtóznak a
szerelmes fecskék
egy törpe lány a

Mint az egyszeri
látom: asszonyom
félarca sír, félarca

mert sugároznak
Azt képzelem, a n
s vérem az idő láz

Sokszor gondoltar
kinek mit hagyjak
Mely versemet ér
mikor sötétbe hul

Az izmos öröm bá
kétséget s remény

Társaság igazgatója, 52 éves korában Budapesten. — Trux Bertalan, nyug. királyi adótáros, 79 éves korában Aradon. — Kováts Sándor műépítő és építőmester, 55 éves korában Budapesten. — Jekkel János, nyug. egri főegyházmegyei áldozár, 59 éves korában Szomódon. — Mezey László hirlapiró 52 éves korában Budapesten. — Kirchner Mihály, a komáromi takarékpénztár helyettes elnöke, Komáromban. — Mátray József színész, 52 éves korában Budapesten.

Zsadányi és törökszentmiklósi özv. Almássy Bódogné, szül. Almásy Hermin, 83 éves korában Budapesten. — Özv. Hoffer Mórné, szül. Hoffer Rozália, 74 éves korában Budapesten. — Özv. revisnyei Reviczky Sándorné, szül. Linzmayer Mária, 84 éves korában Komáromban. — Malomhegyi Gebhardt Ferenczné dr.-n', szül. luznai és megliczei Luzénszky Mária bárónő, 33 éves korában Budapesten. — Hegedüs Istvánné, szül. Brückner Róza, 27 éves korában Debreczenben. — Kövesligeti Büben Marinka, kövesligeti Büben László és neje, szül. Turkovits Vilma, 21 éves leánya Márianosztrán. — Székács Ilonka, Zilahy László és felesége, szül. Kemény Ida unokája, 9 éves korában Orosházán. — Appel Ibolyka, Appel Sándor négy éves leánya Budapesten.

EGYVELEG.

* **Az angolok Pompejija.** Londontól néhány mértföldnyire Pompejihez hasonló kiterjedésű római városnak — *Verulamnak* — kiásatásához fogtak az angolok. Több római villa és lakóház került már napfényre, melyek mind bőven telve vannak házieszközökkel s egyéb régiségekkel s magas kulturáról tesznek tanúbizonyságot.. *G. L.*

* **A Cincinnati konyhafelügyelőnő.** Cincinnatiban egy konyhafelügyelőnőt választottak, kinek feladata a vendéglők és szállodák konyháinak átvizsgálása. Fel van jogosítva a főzőkészleteknek s anyagoknak, valamint az ételek készítési módjának ellenőrzésére is. A vendéglősök és szállodások örömmel fogadták ez újítást, mert mintegy reklámul szolgál számukra s mintegy biztosítja az utasokat a tiszta és jó ellátásról. A konyhafelügyelőnő az egészségügyi osztálynak alkalmazottja. *G. L.*

A nagy nyári selyemoccasio már kezdetét vette Szénássy, Hoffmann és Társa Bécsi-utcza 4. sz. alatti áruházában, mely alkalommal a legujabb és legdivatosabb ruhaselymek óriási választékban s feltünő olcsó árban kerülnek eladásra. Minthogy az árukészlet a tapasztalható óriási érdeklődés következtében rövid időn belül megcsappan, mindenki saját érdekében cselekszik, ha a mintakollekciót sürgősen bekéri, melyet a czég lapunkra való hivatkozással ingyen és bérmentve küld.

Sárga János cs. és kir. udv. szállító ékszerész czég budapesti főüzletének berendezkedése a befejezéshez közeledik, ugy hogy az junius havában a teljes szépségében megnyilik. Addig is megrendeléseket kolozsvári üzletéből bonyolit le, amely üzlet mint fiókuzlet teljességében változatlanul megmarad.

Általánosan elismert tény, hogy a Székely és Társa czég (Budapest, Muzeum-körút 9.) czipőraktárából csakis jó minőségü czipők, elegáns kivitelben olcsó szabott árak mellett kerülnek forgalomba. Szülők, hölgyek és urak saját érdeke, hogy czipőszükségletüket a Székely és Társa czégnél szerezzék be. Kivánatra árjegyzék.

SAKKJÁTÉK.

2748. sz. feladvány Dr. Frankenstein E.-től, Szentpétervár.

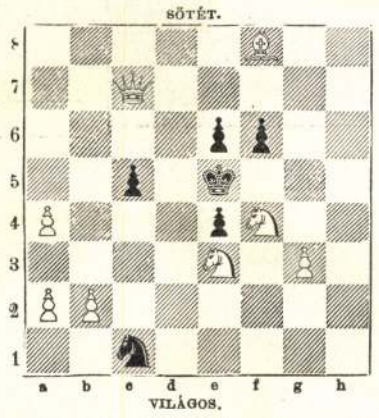

Világos indul és a harmadik lépésre mattot ad.

A 2744. számú feladvány megfejtése Palkoska Emiltől.

Világos.	*Sötét.*
1. Ve2—c4	Hg2—e3
2. Vc4—e6 †	stb.

b.

1.	Kf5×e5
2. Vc4—e6 †	stb.

Világos.	*a.*	*Sötét.*
1.		b6—b5
2. Vc4—e8 †		stb.

Helyesen fejtették meg: Merényi Lajos. — Geist József és Stark Vilmos. — A «*Budapesti Sakk-kör*». — A «*Budapesti III. ker. Sakk-kör*». — Ludányi Antal. — Wyschogrod Pál. — Beer Mór. — Gottléb István *(Budapest)*. Németh Péter *(Csongor)*. — Kintzig Róbert *(Fakert.)* — Müller Nándor *(Szombathely)*. — Hoffbauer Antal *(Lipótvár)*. — Szabó János *(Bakony-Szentlászló)* — A «*Győri Sakk-kör.*» — Székely Jenő. — Mészey József *(Győr)*. — A «*Zborói Társaskör*». — «A *Kalocsai Katholikus Kör*» — Veöreös Miklós *(Zircz)*. — Ifj. Hubay Bertalan *(Bodzásujlak.)* — A «*Dunaföldvári Egyenlőségi kör*» *(Dunaföldvár)*. Barcsa Mihály *(Biharudvari)*. — Csolnoki István *(Hajdúhadháza)*. — A «*Leibiczi Gazdasági Kaszinó*» *(Leibicz)*. — Lustyik János és Szivák János *(Alberti-Irsa)*. — «*Csengeri Caszinó*» *(Csenger)*. Király Mihály *(Zenta)*. — Kunz Rezső *(Temesrékás)*. — *Budai Sakkozó Társaság (Budapest)*. — Patkó Imre *(Talpas)*.

Szerkesztői üzenetek.

Óda a koronázás évfordulójára. Egyáltalán nem óda, hanem lapos, üresen kongó frázisok összefüzése minden benső lendület nélkül.

Pünkösdre. Nincs ebben egy csepp költészet sem.

Chanson triste. Megbékülés a halállal. Talentumos dolgok, kivált az utóbbiban van hangulat, csak erősen érzik bennük más költemények visszhangja s a kifejezés több helyütt bizonytalan, tapogatózó.

Ez az én tavaszom. A szép szavak csupa közhelyet, készen átvett gondolat-clichét takarnak, sehol egy sor, a mely átélt és átérzett dolog benyomását tenné.

Elhallgatott szók. Nem tudok vígan nevetni. Hieroglifák lelkem lapjain. Ügylátszik a nyelvben van a hiba; érezni hogy dolgozik e versek mögött, belül valami energia, de sehogy sem tud megfelelő kifejezésre találni.

KÉPTALÁNY.

A 20-ik számban megjelent képtalány megfejtése: *Léteznek üres szavak, de soha nem üres érzelmek.*

Felelős szerkesztő: **Hoitsy Pál.**
Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5.
Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utcza 4.

SALVATOR kiváló bór- és lithiumos gyógyforrás
vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, czukorbetegségnél, vörhenynél, emésztési és lélegzési szervek hurutjainál kitünő hatásu. — **Természetes vasmentes savanyuviz.**
Kapható ásványvizkereskedésekben és gyógyszertárakban. SCHULTES ÁGOST Szinye-Lipóczi Salvatorforrás-vállalat, Budapest, V., Rudolf-rakpart 8.

Szénásy Hoffmann és Ta
selyemáruháza, csakis:
IV., BÉCSI-UTCA 4.
Legnagyobb és legszebb választék az összes
PÁRISI DIVATUJDONSÁGOKBAN.
Selyem, szövet és vászonkülönlegességeink kizárólag cégünk részére készültek és másutt nem kaphatók!
::: REKLÁMCIKKEK :::
La charme du Foulard.. .. .. —·95
Voile Grenadine minden szinben duplaszéles .. .. .. 1·20
Valódi Shantung ruhára és bluzra legjobb minőségben 1.10
Csikos és kockás Duchesse mousseline ruhára és bluzra —.95
.. .. 1.10, 1.25, 1.45. .. ..
Utazófátyol minden szinben 1.—
Surrah Serge tailleur & Double face a legnagyobb választékban
Kérjen mintákat!

Kéz-, láb- és hónaljizzadás ellen csak a valódi folyékony
„ANTISUDOR“
használ és teljesen elmulasztja az ezzel járó kellemetlen szagot is. Kapható egyedül csak **Balla Sándor „Hunnia“** gyógyszertárában, Budapest, VII., Erzsébet-körut 56. sz. Egy üveg ára **1** K **20** fill. és **2** K. 5 kis üveg, vagy 3 nagy üveg utánvét mellett bérmentve küldetik, kevesebb szállításnál a postadij a rendelőt terheli.

A legjobb és legegészségesebb
hajfestőszer
a Czerny-féle Tanningene

hetekig eltart, soha nem fog. Ara **5 korona**
Levélczim: Wien, XVIII., Karl Ludwigstr. 4.
Raktár I., Maxmilianstrasse 9.

Szépsége
sokkal tovább tart, ha állandóan
Czerny-féle keleti Rózsatejet használ. Az ára **2** kor.
A hozzávaló **Balzsamszappan** 60 filler.

A Czerny-féle Osan
a legjobb a **fogaknak és a szájnak.**
Osan-szájviz 1 korona 80 fillér, Osan-fogpor 90 fillér. — Kapható gyógyszertárakban, drogériákban és illatszertárakban.

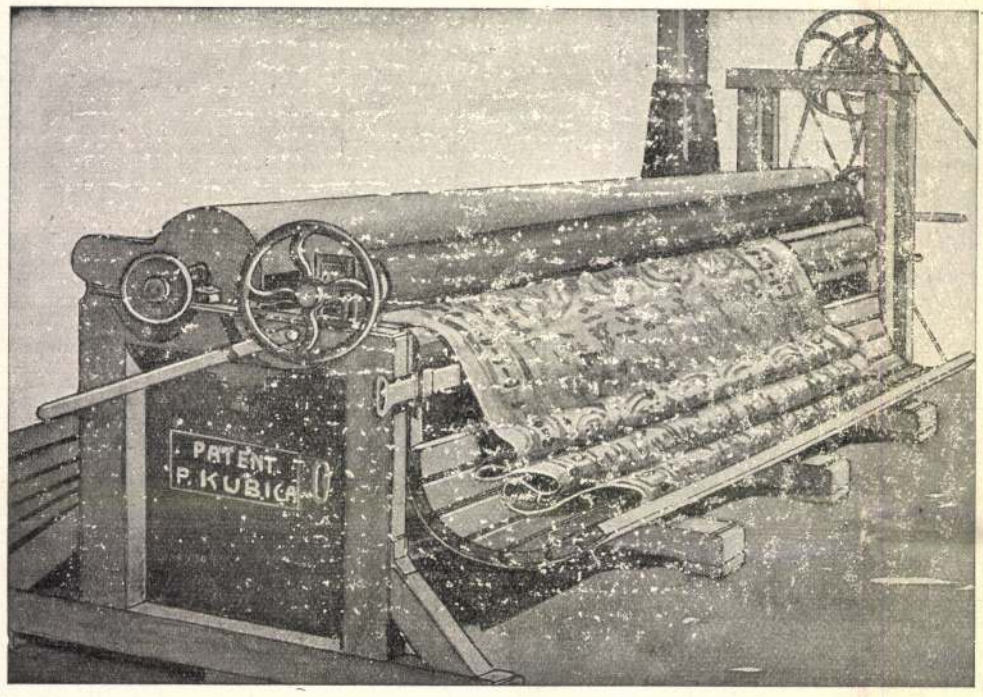

Szőrme-, szőnyeg- mosó, megóvó, poroló, javító és tisztitó-intézet.

Kerber Henrik

Budapest, VIII., Nap-utcza 29. sz.

Telefon 53—55. Ablaktisztitás, lakástakaritás, szobapadló-beeresztés, pormentesités és féregirtás. Alapittatott 1890-ben.

Málnaszörp
Gessler
Budapest

Kérje KÁLMÁN és BARTA uri-, női- és gyermek-divat áruház Budapest, IV., Kecskeméti-utcza 14. legujabban most megjelent **DIVATÉRTESITŐ-**jét, melyet a czég ingyen küld meg.

ALAPITVA 1865.

HECKENAST GUSZTÁV

ZONGORATERMEI

Bpest, csakis Gizella-tér 2.

IBACH-ZONGORÁK egyedüli képviselete

Telefon.

IBACH-zongorát játszanak és ajánlanak:
Backhaus, Dohnányi, Pugnot, Alice Ripper, Sauer, Stefaniay stb.

Elsőrangu legrégibb országos hirü czég. Fennáll 1810. óta.

HALTENBERGER

ruhafestő és vegytisztitó **KASSA**

Lelkiismeretes, gyors munka! Kiterjedt postaforgalom. Külön osztály gyászruhák festésére. Gallér-, kézelő-tisztitás (naponta átlag 24.000 darab). :: :: :: :: ::

Tessék prospektust kérni.

Postaczim: Haltenberger Béla postafiókja, Kassa.

KOCSIÁRUCSARNOK

BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 72.

A monarchia legnagyobb kocsiraktára. ⋆ Árjegyzék ingyen.

Tátra-Virágvölgy

a Tátra lábánál, széltől és portól védett **klimatikus gyógy- és nyaralóhely**, vizgyógyintézettel és állandó tőv. fürdőorvossal. **Poprád** város közvetlen közelében. Innen a Dobsinai Jégbarlang legrövidebb uton érhető el. Omnibus közlekedés minden vonathoz. **Javalva** Basedow-, neurasthenia, vérszegénység, sápkór, idegesség, gyomor- és bélbajoknál stb. betegs.

☞ **Állami hivatalnokok az elő-és utóidényben szobaárakból 50% engedményt élveznek. :: ::**

Étkezés naponta a penzióban: reggel 2, délben 4 és este 2 fogás 5 korona. Kivánatra prospektust küld

Tátra-Virágvölgy gondnoksága.

David Károly és Fia dobozgyára

Doboz-, papiráru- és szab. fémkapocs-gyár Budapesten

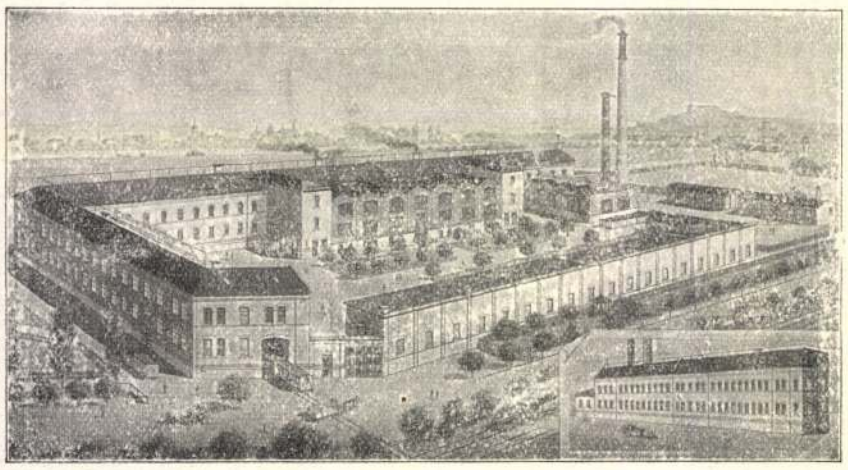

Napi gyártás **500,000** doboz, — 150 lóerőre berendezett gép. — 500 munkás.

Faanyag- és lemezgyár Bikáson (Zólyom-megye)

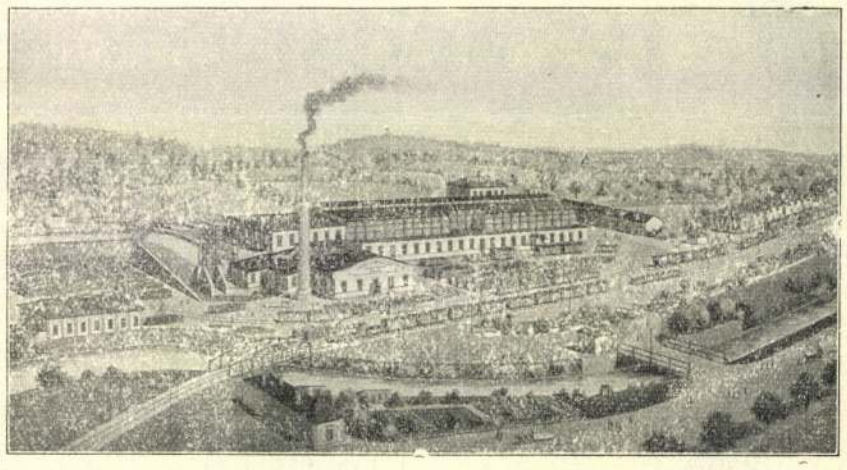

Szállit évente 200 vaggon szürke, barna és fehér lemezt. 500 lóerős gép vizierőre. 300 lóerős gőzgép. 200 munkás.

Sürgönyczim: «CARTONAGE». Közp. iroda: **Budapest, I., Mészáros-utcza 58.** Telefon: 41—48. szám.

Társaság igazgatója, 52 éves korában Budapesten. — Trux Bertalan, nyug. királyi adótáros, 79 éves korában Aradon. — Kováts Sándor műépítő és építőmester, 55 éves korában Budapesten. — Jekkel János, nyug. egri főegyházmegyei áldozár, 59 éves korában Szomódon. — Mezey László hirlapiró 52 éves korában Budapesten. — Kirchner Mihály, a komáromi takarékpénztár helyettes elnöke, Komáromban. — Mátray József színész, 52 éves korában Budapesten.

Zsadányi és törökszentmiklósi özv. Almássy Bódogné, szül. Almásy Hermin, 83 éves korában Budapesten. — Özv. Hoffer Mórné, szül. Hoffer Rozália, 74 éves korában Budapesten. — Özv. revisnyei Reviczky Sándorné, szül. Linzmayer Mária, 84 éves korában Komáromban. — Malomhegyi Gebhardt Ferenczné dr.-né, szül. luznai és megliczei Luzénszky Mária bárónő, 33 éves korában Budapesten. — Hegedüs Istvánné, szül. Bruckner Róza, 27 éves korában Debreczenben. — Kövesligeti Büben Marinka, kövesligeti Büben László és neje, szül. Turkovits Vilma, 21 éves leánya Márianosztrán. — Székács Ilonka, Zilahy László és felesége, szül. Kemény Ida unokája, 9 éves korában Orosházán. — Appel Ibolyka, Appel Sándor négy éves leánya Budapesten.

EGYVELEG.

* **Az angolok Pompejija.** Londontól néhány mértföldnyire Pompejihez hasonló kiterjedésü római városnak — *Verulamnak* — kiásatásához fogtak az angolok. Több római villa és lakóház került már napfényre, melyek mind bőven telve vannak házieszközökkel s egyéb régiségekkel s magas kulturáról tesznek tanúbizonyságot.. *G. L.*

* **A Cincinnati konyhafelügyelőnő.** Cincinnatiban egy konyhafelügyelőnőt választottak, kinek feladata a vendéglők és szállodák konyháinak átvizsgálása. Fel van jogosítva a főzőkészleteknek s anyagoknak, valamint az ételek készítési módjának ellenőrzésére is. A vendéglősök és szállodások örömmel fogadták ez újítást, mert mintegy reklámul szolgál számukra s mintegy biztosítja az utasokat a tiszta és jó ellátásról. A konyhafelügyelőnő az egészségügyi osztálynak alkalmazottja. *G. L.*

A nagy nyári selyemoccasio már kezdetét vette Szénássy, Hoffmann és Társa Bécsi-utcza 4. sz. alatti áruházában, mely alkalommal a legujabb és legdivatosabb ruhaselymek óriási választékban s feltünő olcsó árban kerülnek eladásra. Minthogy az árukészlet a tapasztalható óriási érdeklődés következtében rövid időn belül megcsappan, mindenki saját érdekében cselekszik, ha a mintakollekcziót sürgősen bekéri, melyet a czég lapunkra való hivatkozással ingyen és bérmentve küld.

Sárga János cs. és kir. udv. szállító ékszerész czég budapesti főüzletének berendezkedése a befejezéshez közeledik, ugy hogy az junius havában a teljes szépségében megnyilik. Addig is megrendeléseket kolozsvári üzletéből bonyolit le, amely üzlet mint fióküzlet teljességében változatlanul megmarad.

Általánosan elismert tény, hogy a Székely és Társa czég (Budapest, Muzeum-körút 9.) czipőraktárából csakis jó minőségü czipők, elegáns kivitelben olcsó szabott árak mellett kerülnek forgalomba. Szülők, hölgyek és urak saját érdeke, hogy czipőszükségletüket a Székely és Társa czégnél szerezzék be. Kivánatra árjegyzék.

SAKKJÁTÉK.

2748. sz. feladvány Dr. Frankenstein E.-től, Szentpétervár.

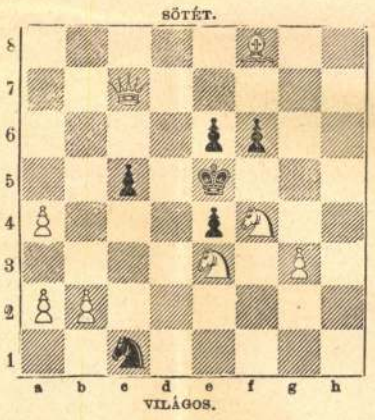

Világos indul és a harmadik lépésre mattot ad.

A 2744. számú feladvány megfejtése Palkoska Emiltől.

Világos.	*Sötét.*	*Világos.*	*a.*	*Sötét.*
1. Ve2—c4	... Hg2—e3	1. ...	...	... b6—b5
2. Vc4—e6 †	stb.	2. Vc4—e8 †	stb.	

b.

1. ... ... Kf5×e5
2. Vc4—e6 † stb.

Helyesen fejtették meg: Merényi Lajos. — Geist József és Stark Vilmos. — A «*Budapesti Sakk-kör*». — A «*Budapesti III. ker. Sakk-kör*». — Ludányi Antal. — Wyschogrod Pál. — Beer Mór. — Gottléb István (*Budapest*). Németh Péter (*Csongor*). — Kintzig Róbert (*Fakert.*) — Müller Nándor (*Szombathely*). — Hoffbauer Antal (*Lipótvár*). — Szabó János (*Bakony-Szentlászló*) — A «*Győri Sakk-kör.*» — Székely Jenő. — Mészey József (*Győr*). — A «*Zborói Társaskör*». — «A *Kalocsai Katholikus Kör*» — Veöreös Miklós (*Zircz*). — Ifj. Hubay Bertalan (*Bodzásujlak.*) — A «*Dunaföldvári Egyenlőségi kör*» (*Dunaföldvár*). Baresa Mihály (*Biharudvari*). — Csolnoki István (*Hajdúhadhoza*). — A «*Leibiczi Gazdasági Kaszinó*» (*Leibicz*). — Lustyik János és Szivák János (*Alberti-Irsa*). — «*Csengeri Caszinó*» (*Csenger*). Király Mihály (*Zenta*). — Kunz Rezső (*Temesrékás*). — *Budai Sakkozó Társaság* (*Budapest*). — Patkó Imre (*Talpas*).

Szerkesztői üzenetek.

Óda a koronázás évfordulójára. Egyáltalán nem óda, hanem lapos, üresen kongó frázisok összefüzése minden benső lendület nélkül.

Pünkösdre. Nincs ebben egy csepp költészet sem.

Chanson triste. Megbékülés a halállal. Talentumos dolgok, kivált az utóbbiban van hangulat, csak erősen érzik bennük más költemények visszhangja s a kifejezés több helyütt bizonytalan, tapogatózó.

Ez az én tavaszom. A szép szavak csupa közhelyet, készen átvett gondolat clichét takarnak, sehol egy sor, a mely átélt és átérzett dolog benyomását tenné.

Elhallgatott szók. Nem tudok vígan nevetni. Hieroglifák lelkem lapjain. Úgylátszik a nyelvben van a hiba; érezni hogy dolgozik e versek mögött, belül valami energia, de sehogy sem tud megfelelő kifejezésre találni.

KÉPTALÁNY.

A 20-ik számban megjelent képtalány megfejtése: *Léteznek üres szavak, de soha nem üres érzelmek.*

Felelős szerkesztő: **Hoitsy Pál.**
Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5.
Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utcza 4.

SALVATOR kiváló bór- és lithiumos gyógyforrás
vese- és **hólyagbajoknál, köszvénynél, czukorbetegségnél, vörhenynél, emésztési** és **lélegzési szervek hurutjainál** kitünő hatásu. — **Természetes vasmentes savanyuviz.**
Kapható ásványvizkereskedésekben és gyógyszertárakban. SCHULTES ÁGOST Szinye-Lipóczi Salvatorforrás-vállalat, Budapest, V., Rudolf-rakpart 8.

Kéz-, láb- és hónaljizzadás ellen csak a valódi folyékony „ANTISUDOR“
használ és teljesen elmulasztja az ezzel járó kellemetlen szagot is. Kapható egyedül csak **Balla Sándor „Hunnia“** gyógyszertárában, Budapest, VII., Erzsébet-körut 56. sz. Egy üveg ára **1 K 20** fill. és **2** K. 5 kis üveg, vagy 3 nagy üveg utánvét mellett bérmentve küldetik, kevesebb szállitásnál a postadij a rendelőt terheli.

Szénásy Hoffmann és Ta
selyemáruháza, csakis:
IV., BÉCSI-UTCA 4.
Legnagyobb és legszebb választék az összes
PÁRISI DIVATUJDONSÁGOKBAN.
Selyem, szövet és vászonkülönlegességeink kizárólag cégünk részére készültek és másutt nem kaphatók!
::: **REKLÁMCIKKEK** :::
La charme du Foulard.. .. .. —.95
Voile Grenadine minden szinben duplaszéles 1.20
Valódi Shantung ruhára és bluzra legjobb minőségben 1.10
Csikos és kockás Duchesse mousseline ruhára és bluzra —.95
.. .. 1.10, 1.25, 1.45. .. ..
Utazófátyol minden szinben 1.—
Surrah Serge tailleur & Double face a legnagyobb választékban
Kérjen mintákat!

A legjobb és legegészségesebb
hajfestőszer
a Czerny-féle Tanningene
hetekig eltart, soha nem fog. Ára **5 korona**.
Levélczim: Wien, XVIII., Karl Ludwigstr. 4.
Raktár I., Maxmilianstrasse 9.

Szépsége
sokkal tovább tart, ha állandóan **Czerny-féle keleti Rózsatejet** használ. Az ára **2** kor.
A hozzávaló **Balzsamszappan** 60 filler.

A Czerny-féle Osan
a legjobb a **fogaknak és a szájnak.**
Osan-szájvíz 1 korona 80 fillér, Osan-fogpor 90 fillér. — Kapható gyógyszertárakban, drogériákban és illatszertárakban.

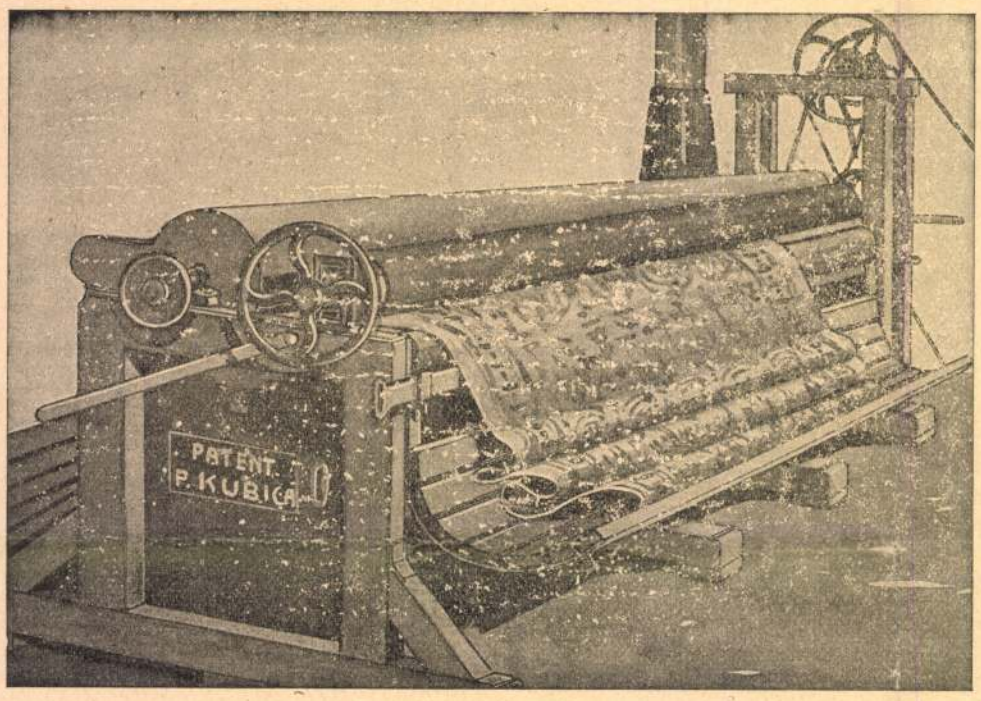

Szőrme-, szőnyeg- mosó, megóvó, poroló, javitó és tisztitó-intézet.

Kerber Henrik

Budapest, VIII., Nap-utcza 29. sz.

Telefon 53—55. Ablaktisztitás, lakástakaritás, szobapadló-beeresztés, pormentesités és féregirtás. Alapittatott 1890-ben.

Málnaszörp
Gessler
Budapest

Kérje **KÁLMÁN és BARTA** uri-, női- és gyermek-divat áruház Budapest, IV., Kecskeméti-utcza 14. legujabban most megjelent **DIVATÉRTESITŐ-**jét, melyet a czég ingyen küld meg.

Elsőrangu legrégibb országos hirü czég. Fennáll 1810. óta.

HALTENBERGER

ruhafestő és vegytisztitó KASSA

Lelkiismeretes, gyors munka! Kiterjedt postaforgalom. Külön osztály gyászruhák festésére. Gallér-, kézelő-tisztitás (naponta átlag 24.000 darab). :: :: :: :: ::

Tessék prospektust kérni.

Postaczim: Haltenberger Béla postafiókja, Kassa.

KOCSIÁRUCSARNOK

BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 72.

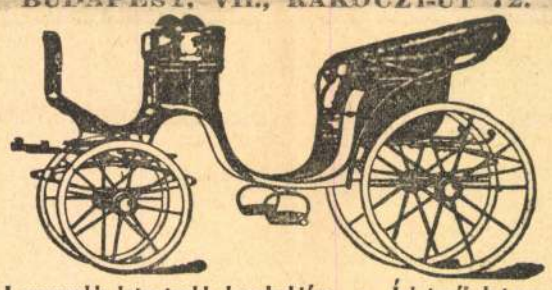

A monarchia legnagyobb kocsiraktára. * Árjegyzék ingyen.

ALAPITVA 1865.

HECKENAST GUSZTÁV

ZONGORATERMEI

Bpest, csakis Gizella-tér 2.

IBACH-ZONGORÁK egyedüli képviselete

Telefon.

IBACH-zongorát játszanak és ajánlanak:

Backhaus, Dohnányi, Pugnot, Alice Ripper, Sauer, Stefaniay stb.

Tátra-Virágvölgy

a Tátra lábánál, széltől és portól védett **klimatikus gyógy- és nyaralóhely**, vizgyógyintézettel és állandó föv. fürdőorvossal. **Poprád** város közvetlen közelében. Innen a Dobsinai Jégbarlang legrövidebb uton érhető el. Omnibus közlekedés minden vonathoz. **Javalva** Basedow-, neurasthenia, vérszegénység, sápkór, idegesség, gyomor- és bélbajoknál stb. betegs.

☞ **Állami hivatalnokok az elő-és utóidényben szobaárakból 50% engedményt élveznek. :: ::**

Étkezés naponta a penzióban: reggel 2, délben 4 és este 2 fogás 5 korona. Kivánatra prospektust küld

Tátra-Virágvölgy gondnoksága.

David Károly és Fia dobozgyára

Doboz-, papiráru- és szab. fémkapocs-gyár Budapesten

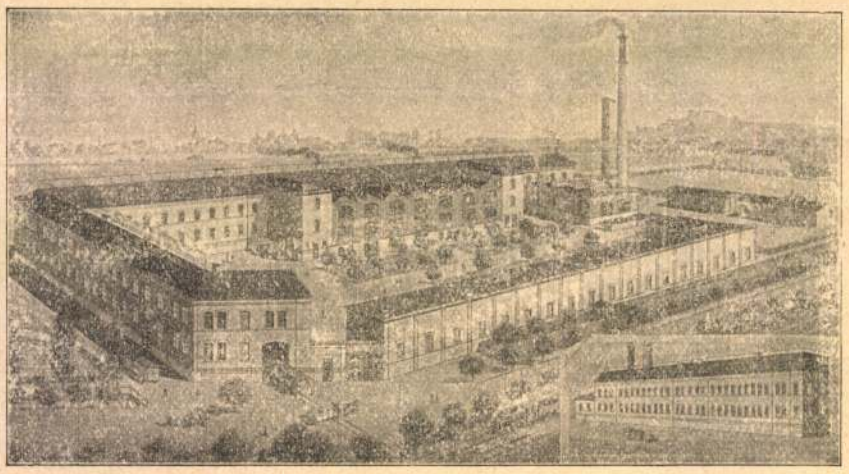

Napi gyártás **500,000** doboz, — 150 lóerőre berendezett gép. — 500 munkás.

Faanyag- és lemezgyár Bikáson (Zólyom-megye)

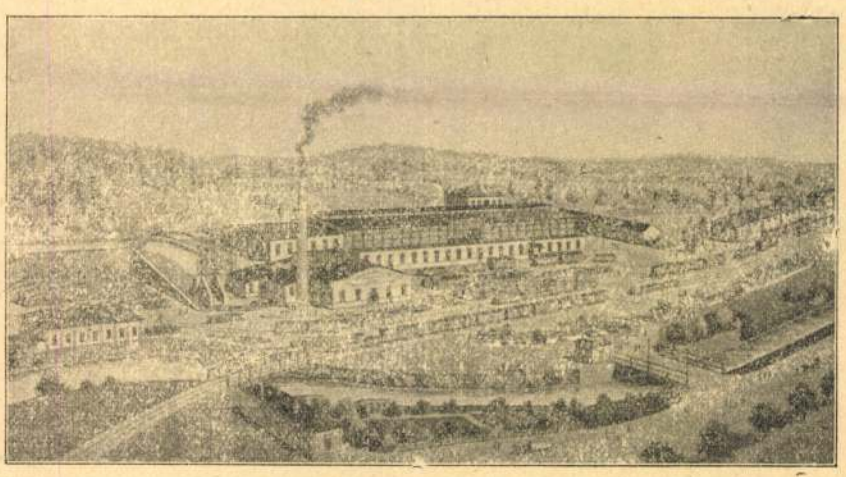

Szállit évente 200 vaggon szürke, barna és fehér lemezt. 500 lóerős gép vizierőre. 300 lóerős gőzgép. 200 munkás.

Sürgönyczim: «CARTONAGE» Közp. iroda: **Budapest, I., Mészáros-utcza 58.** Telefon: 41—48. szám.

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Kovács Sándor kerámikus művész

FEJÉR MEGYEI HÍRLAP

Székesfehérvár

1972 AUG 5 -

1021

☐ **Szövetkezeti napot tartanak** augusztus 6-án, vasárnap Adonyban. A program szervesen beilleszkedik a község 650. éves jubileumának ünnepségsorozatába. A Március 21. Tsz ünnepi közgyűlést tart, a Dunamenti Egyesült Áfész műszaki áru- és bútorbemutatót rendez, a Ruházati Ktsz pedig termékeiből tart bemutatót. Ez alkalommal nyitják meg Kovács Sándor dunaújvárosi kerámikus művész kiállítását is.

28. 441022

x 601-es **TRABANT LIMOUSIN** eladó. Érdeklődni: Szfvár, Verebélyi u. 6. Simon Ferenc. 2931

HÁZ 2
rülettel
u. 8.
tekinth
bat dél

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-725
19/2 AUG 13

Magyar Hírlap

Kovács Sándor keramikus

1021

MAGYAR HÍRLAP

Ünnepel a 650 éves Adony

Tegnap megkezdődött a fennállásának 650. évfordulóját ünneplő *Adony község jubileumi ünnepsége*. Délelőtt a községi tanács dísztermében megrendezték a község és az üzemek mai és régi vezetőinek találkozóját. A részvevők megtekintették a község intézményeit, a Március 21. Termelőszövetkezet telepeit és a Szolgáltató Ktsz műhelyeit, majd a művelődési házban levetítették az Adonyról szóló filmet. A jubileum alkalmából a művelődési ház termeiben és pinceklubjában több kiállítás nyílt. Sok nézőt vonzott *Kovács Sándor* kerámiakiállítása, és az *Adony a sajtó tükrében* című dokumentumgyűjtemény. A község termelőszövetkezete és a Szolgáltató Ktsz látványos termékbemutatót állított össze, a Duna menti Egyesült ÁFÉSZ pedig bútorkiállítással jelentkezett.

oldalon. Kiadja a Lap... Vállalat. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Bpest, VII., Lenin körút 9–11. A szerkesztőség és a kiadóhivatal telefonszámai: 221–285, 221–293, 222–408, 429–350. Terjeszti a Magyar Posta.

5. ÉVFOLYAM, 223. SZÁM

Rekonstrukciók

A nyári idegenforgalom sok százezres turistaserege, de a belföldi utazóközönség is évről évre megújuló örömteli meglepetéssel vagy hűvös tárgyszerűséggel állapítja meg megyeszékhelyeink, városaink nagyarányú fejlődését. Nem csupán az ipartelepítés folyamatának szembetűnő jeleire gondolunk, nem csupán arra, hogy a néhány esz-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kovács Sándor

ÉLET ÉS IRODALOM

1964 NOV 2 D.

1021

Kovács Sándor: Gordonkás (lino)

LÁRMA A CSEND KÖRÜL

Pár nappal ezelőtt látott napvilágot a hír, hogy az Európa Könyvkiadó Modern Könyvtár sorozatában közreadja Ingmar *Bergman* három forgatókönyvét, közöttük a világhírű *Csend*ét is. Az **ESTI HÍRLAP** *Miért Bergman?* címmel lelkesen üdvözli a hírt, mint annak jelét, hogy végre nálunk is megkezdődik a forgatókönyvek kiadása, de fel is vonja szemöldökét: *Miért Bergman?* Hiszen — úgymond — filmjei közül eddig csak egyet láttunk, a többieket nem is fogjuk látni. És: „A magyar filmgyártás is produkált néhány olyan filmet, amelynek forgatókönyvét Magyarországon mindenképpen érdemesebb lett volna kiadni, mint a svéd Bergmant."

Nos: nálunk valóban sajnálatosan hiányzott a forgatókönyvkiadás — mert hiányzik a forgatókönyv-irodalom is. Messze vezetne, ha részletesebben belebocsátkoznánk e problémába: miért nem emelkedett ez a műfaj nálunk eddig a megérdemelt rangra? Ugy gondoljuk, kis circulus vitiosus is van ebben: forgatókönyv-irodalmunk mostoha állapota a műfaj gyengeségének is következménye, s a műfaj gyengeségét egyebek között forgatókönyv-irodalmunk mostoha kezelése is indokolja. S nem utolsó sorban közrejátszik mindebben az is, hogy a jeles külföldi forgatókönyv-irodalmat is alig ismerjük.

Folyóiratokban már olvashattunk irodalmi forgatókönyveket, így például *Felliniét* is, a *Nyolc és felet* meg *Az édes életet*. Hazai szerzőink filmnovelláikat is publikálják köteteikben, sőt: filmmé nem vált filmnovelláikat is, ami kritikai irodalmunknak kínál érdekes témát.

A mi a konkrét kérdést illeti: Bergman forgatókönyveinek kiadását elegendőképpen indokolja, hogy a mai film-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kovács Sándor

ÉLET ÉS IRODALOM
1964 AUG - 1

1021

Kovács Sándor: Illusztráció

Lángol az ég tudom
tócsába lépsz a víz
kapu fal ablakok v
valamit kérdenek s

Majd tíz éves leszel
hallom lélegzeted sz
majd tíz éves leszek
virággá változik reg

A NYOLCÉVES DON QUIJOTE

A gyerek Don Quijote ül az iskolapadban
kis homloka mögött vad harc dúl szakadatlan
korai fölkelés és matematika
apja keze lenyelt könny reggeli ima
Dulcineája még nem él futton-futó
csikó még Rocinante csengős-bolonduló
nem tud Sanchóról és a forgó szélmalomról
még nagynénjére és egy biciklire gondol
Ma chère petite Cécile tu vas
me l'envoyer
fény játszik a falon míg néz maga elé
s ha a viháncolók könyökét meglökik
szemét behúnyja de arcába vér szökik

olvasó elfelejti vagy összetéveszti a neveket, másrészt azzal, hogy eleve nagyobb érdeklődéssel fog hozzá egy olyan történet elolvasásához, amelyben *Flórián* vagy *Orsolya* szerepel, pedig egyáltalán nem bizonyos, hogy ez jobb amazoknál. A jó névadás a jellemzésnek, az irodalmi értéknek nem garanciája, de fontos eleme: a képzelet szülte, testetlen alaknak körvonalakat, arcot kölcsönöz. „Tolla A légi semmit állandó alakkal, Lakhellyel és névvel ruházza fel", mondja Shakespeare az íróról.

SOLTÉSZ KATALIN

…il mit?
…di sorolni —,
…megöregszik,
…egkedvesebb-
…hogy egy idő
…eg abból is,
…elkesedett…,
…magányos…
…érteni? Hát
…e írhatom ér

…aztán neki-

…tudja… a
…be, amiben
…nek esetleg
…hibát. De ki-
…szai, amiket
…et? Ha akad-
…nyv, mi hasz-
…it is az ilyen

…elmosolyodott,
…dta:
…illeti a többi
…nényes…

…égis, bizonyos

…Két malomba
…an szó, hogy
…panaszkodás-
…nincsen sem-
…elmondhatja
…eszpresszóban,
…ta büszkélke-
…valami miatt
…ket. Ott a te-
…kozó, már azt
…os bánatügy-
…— Kis szüne-
…n meg se kér-
…m ide, miért

csöngettem be éppen Önhöz… Nos, ilyen általános panaszom van, egyedül vagyok magányos, se családom, sem igazi barátom és most elindultam a városban, járom a házakat, az emeleteket és becsöngetek mindenhová. Keresek valakit, akinek elmondhatom a szomorúságomat. Mondtam már, nem minden panaszt lehet valamilyen címkés dobozba elhelyezni. Tudja, hirtelen rájöttem, belémnyilallt, hogy az élet elmúlik, az emberek, akikkel beszélni szeretnék, közömbösek, járok-kelek a világban, nem vagyok elég közel az emberekhez és az emberek nincsenek elég közel hozzám… Ne haragudjon, tudom, hogy zavarosan fogalmazok… és egyáltalában bocsásson meg, hogy feltartottam…, hogy becsöngettem… szóval ez az egész…

Megint levette a kalapját, köszönt.

— És most továbbmegy, más ajtóhoz, becsöngetni? Még nem talált senkit, akinek elmondhatta volna…

Már indulóban volt, egy kicsit visszafordult, a vállán keresztül mondta, meglepődve:

— Hogy-hogy senkit? Hát Ön?

— Én? Akkor meg miért megy el… miért nem lép be hozzám… tessék… panaszkodjon!

Már rálépett az első lépcsőfokra, lefelé, búcsút intett a kezével és csodálkozva ennyi naivitáson, mondta:

— Furcsa ember. Ön, uram… Hiszen elmondtam én mindent… és maga meghallgatta… mi kell ennél több? Jó napot, uram, köszönöm, uram, köszönöm!

Márton Tamás

1972 SEP 29

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Fejérmegyei Hírlap

Kovács Sándor kerámiáiból

□ **KIÁLLÍTÁS. Kovács Sándor keramikus alkotásaiból nyílik kiállítás Seregélyesen, a művelődési otthonban. A kiállítás október 2-től egy héten keresztül tart nyitva.**

kereskedelem 27 vállalata
tömegetkeztetés és a házi

MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1970 NOV 20

1021

Iparművészet — lakáskultúra

Az Aba-Novák Terem legújabb kiállítása

Kovács Sándor

Az Iparművészeti Vállalat és a Képcsarnok közös rendezésében született kiállítás tulajdonképpen a Képcsarnok Vállalat céljait; az iparművészet hétköznapjaink esztétikusabb környezetté alakításában betöltött szerepét hangsúlyozza. A különböző bemutatótermekben mgerendezett iparművészeti, vagy képzőművészeti egyéni kiállítások csak egy-egy műfajt érinthetnek. Ezzel szemben ez a komplex kamarabemutató a képző- és főleg iparművészeti alkotások összehangolt, harmonikus, a belső terek művészi kialakításánál betöltött együttes hatására hívja fel a figyelmet.

Valamely kor művészeti ágazatai szerves egységben fonódnak össze, azonos jelentőséggel egészítik ki egymást. A terek tagolását szolgáló építőművészet éppúgy tükre a kor társadalmi és művészeti arculatának, mint a belső terek, — intézmények, vagy lakóhelyiségek belső kialakítása. A festmények, szobrok mellett egy-egy virágtartó, faliszőnyeg, állólámpa, ülőbútor vagy szőnyeg magán viseli a kor esztétikai követelményét, s ezek összehangolása, elrendezése ma már nálunk is speciális szakterület kialakulását eredményezte. A belsőépítészet térformáló tevékenysége mellett egyre jelentősebb a különböző bútorzat, a kiegészítő díszítmények, lámpák, készletek s az ehhez simuló képző- és iparművészeti alkotások elhelyezésével foglalkozó lakáskultúra.

A jelen helyzetet vizsgálva, azonnal felmerül két probléma. Képes-e a műkereskedelem kielégíteni ebben a vonatkozásban a nálunk felmerült igényeket, másrészt a vásárlóközönség esztétikai ízlésének jelenlegi fejlettségi foka elég érett-e. Ha az első problémát nézzük, az utóbbi évtizedben jelentős fejlődés tapasztalható. A lakásépítés ütemének megfelelően növekszik a kislakások konyha- és szobaberendezésének esztétikus, színben és formában különböző választéka. a kiegészítő műtárgyak változatos műfajú és stílusú variációja. Még a szériabútoroknál is megvan a lehetőség az egyéni elrendezés érvényesítésére, a különböző darabok más és más módon való kombinálásával. A díszítményekben talán még nagyobb a választék. Akár népművészeti textíliákkal, kerámiával vagy fatárgyakkal, akár iparművészeti alkotásokkal kívánja valaki otthonát lakályossá tenni. A népművészeti boltok, nagyobb városokban működő Képcsarnok bemutatótermek bőven kínálják a választékot.

Az Aba-Novák terem most megnyílt kiállítása öt fiatal iparművész anyagát ismerteti. Jusztin Júlia rendezésének köszönhető, hogy a különböző tárgyakat funkciójuk közben mutatja be, a lakás környezetébe helyezve. Így szinte vonzzák a közönséget Kováts Sándor (Borz) nagyszerű álló- és asztali lámpái, Nemes Mária fotelokba helyezett hivogató párnái, Székely Ildikó dohányos készlete, bájos tükrei. S a környezet természetes kiegészítőjeként mosolygunk Balczó Edit kedves kerámia falképein, s próbálgatjuk képzeletben saját szobafalunkra Máté János rafinált fali bronzait. A rendezés éppen a lényeget hangsúlyozta, a műtárgyak szerepét környezetalakításunkban. Külön érdeme, hogy a bemutató iparművészeti jellege mellett Tamás Ervin festményével jelezte a képzőművészeti alkotások elngedhetetlen jelenlétét mindennapi életünkben. A kiállítás a szolnoki bemutatóterem állandó tárgyaival kiegészítve tanáccsal, ötletekkel szolgál ahhoz, hogyan tehetjük minél lakályosabbá, esztétikusabbá otthonunkat.

— egri —

jogainak
nevelésére,
nők és a f
rajban is
kát. Rá
a tagfelvé
nak leszál
ba való
nyeinek c
hanem az
kommunista osztagának gyorsabb ütemű gyarapítását akarja elősegíteni.

Az állami szervek, a tanácsok, valamint a társadalmi szervezetek pártirányítása az elmúlt években tovább fejlődött — állapítja meg a határozat —, s fontos feladatként jelöli meg a szakszervezetek tevékenységének gazdagítását, a népfrontszervek tevékenységének fejlesztését, a KISZ munkájának segítését.

Erőteljesen javítani kell a pártszervezetek munkáját a termelés pártellenőrzésében mind az iparban, mind a mezőgazdaságban — mutat rá a határozat. Tudatosítani kell mindenütt, hogy a vállalati önállóság növekedése a helyi párt- és társadalmi szervezetekre való fokozottabb támaszkodást igényel. Hatékonyabb pártellenőrzés segítse a megnövekedett vállalati önállóság olyan érvényesülését, amely megfelel az ország és a vállalati dolgozók érdekeinek is.

A káderkérdésekkel kapcsolatban a dokumentum felhívja a figyelmet: a társadalom döntő fontosságú tisztségeiben csak olyan emberek dolgozhassanak, akik a szo-

térő jobb- és „baloldali" opportunista nézetek, a testvérpártok összefogását gyengítő törekvések ellen. Továbbra is küzd azért, hogy az ideológiai nézeteltérések ellenére minden kommunista és munkáspárt együttesen vívja harcát az imperialisták agressziói, különösen pedig az amerikai imperializmus ellen, az indokínai népek szabadságharcának együttes segítéséért, úgyszintén más népek imperialistaellenes harcának támogatásáért. Pártunk és kormányunk következetesen küzd a szocialista országok összefogásának erősítéséért.

Befejezésül a határozat leszögezi: a lenini eszmék vezérelték pártunkat és tették képessé arra, hogy vezetésével a munkásosztály megszerezze a hatalmat és a nemzet a szocialista építés útjára lépjen. „A lenini eszméket követve haladunk tovább ezen az úton, hogy az élet által igazolt politikai irányvonalat követve, pártunk történelmi küldetését teljesítve, a szocialista építést magasabb szinten folytatva népünkkel együtt megoldjuk az előttünk álló további feladatokat.

Bizottság és a Központi ző Bizottság tagjai
János a KB első titkára

got, munkabizottságait és az ügyvezető tisztségek viselőit.

Ezután Németh Károly, a budapesti pártbizottság első titkára ismertette a kongresszus zárt ülésének, illetve a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság ülésének határozatait. A küldöttek helyükről felállva, hosszantartó nagy tapssal fogadták, amikor Németh Károly bejelentette a Központi Bizottság első titkárának a pártfagságunk, a munkásosztály, a nép akaratával egyetértően ismét Kádár Jánost választotta.

Németh Károly bejelentette, hogy a X. kongresszus a Központi Bizottságába 105 agot választott:

munkás, a Minisztertanács elnöke, **Fodor Gyula** munkás, nyugdíjas, **Friss István** közgazdász, a Közgazdaságtudományi Intézet igazgatója, **Garai Gábor** költő, az Élet és Irodalom főszerkesztő helyettese, **Gáspár Sándor** munkás, a SZOT főtitkára, **Gosztonyi János** tanár, köztisztviselő, **Győri Imre** munkás, az MSZMP Csongrád megyei bizottságának első titkára, **Hart Jánosné** munkás, a Május 1. Ruhagyár pártbizottságának titkára, **Havasi Ferenc** munkás, az MSZMP Komárom megyei bizottságának első titkára, **Háy László dr.** közgazdász, nyugdíjas, **Herczeg Károly** munkás, az MSZMP Fejér megyei bizottságának első tit-

(BOR2) KOVÁTS SÁNDOR

Mély megrendüléssel tudatjuk, hogy

Kováts Sándor „Borz“

belsőépítész, designer, főiskolai tanársegéd,
a Magyar Képzőművészek Szövetsége és a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapjának tagja,

életének 33-ik évében, 1973. január 15-én elhunyt.

Hamvasztás előtti búcsúztatója 1973. január 24-én, szerdán 14 órakor lesz a **Farkasréti temető** ravatalozójában.

Emberi és művészi példamutatását, szakmai következetességének emlékét tisztelettel megőrizzük.

A gyászoló család

Magyar Iparművészeti Főiskola **Magyar Képzőművészek Szövetsége**

Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja

1021

Borz Kovács Sándor

1972. IV. 5. 21.3o D. /6/ Petőfi.

Visszhang. Valamiről, ami nincs...

- Beszélgetés az ipari formatervezésről.

- Az elmult év novemberében három napos tanácskozást rendezett a Magyar Képző-, és Iparmüvészek Szövetsége. Az iparmüvészet helyzetérők tanácskoztak. Legtöbb szó az ipari müvészetről, a .... esett. Ugy érzem ez törvényszerü, az iparcikkek tervezői, elméletileg mindennapi életünk használati tárgyainak hasznos, és szép kialakitásán munkálkodnak. Munkájuk a legszélesebb kőrben ismert tehát. Elméletileg mondtam, és ez sajnos nagyon szomoru tény, amelyre a tanácskozás három napján ujra, meg ujra visszatértek a hozzászólók. Ez ugyanis azt jelenti, hogy az erre hivatott müvészek a gyakorlatban nem tudják érvényesiteni elképzeléseiket, nem találnak kellő megértésre. A tanácskozást a Magyar Képző-, és Iparmüvészek Szövetsége rendezte, a meghivott vendégek is az iparmüvészek voltak. És az ipar képviselői, akiknek felhasználniuk kellene munkájuk eredményeit, akiknek foglalkoztatniuk kellene őket. A tanácskozáson hallottak alapján ugy éreztük, hogy ez nemcsak az iparmüvészek ügye, közügy. Ezért felkerestük néhány ipari, illetve kereskedelmi vállalat illetékes vezetőit, a következő három kérdést tettük fel nekik. Megvan-e elégedve termékei, illetve árucikkei formai kiképzésével. Szükségesnek érzi-e, az ipari tervezők munkáját a továbbiakban. Kiszolgálni, vagy fejleszteni akarja a közönség izlését. A Fővárosi Müanyagipar Vállalat igazgatója, Vajda János igy válaszol

a kérdésre. Idézzük a beszélgetés egy részletét.

- Termékeink formai kiképzésével nem nagyon vagyok megalágedve, sok kivánni valót hagy maga után, mindenütt uj formákat, uj tárgyakat keres a kereskedelem, keresnek a fogyasztók, nekünk elsőrendü érdekünk, hogy a fogyasztók igényeit megfelelően kielégitsük. Szeretnénk a fogyasztókat kiszolgálni az ő izlésük szerinti árukat gyártani, de megmondom őszintén szeretnénk is bizonyos mértékben befolyásolni a fogyasztókat, mert mi egyes cikkekbe jobban tudjuk, hogy mi a jó, mi a használatos, és mi a praktikusabb.

- A Butorértékesitő Vállalat müvészeti tanácsadója Filep István igy nyilatkozott.

- A forgalomban levő butoraink jelentős százaléka régebbi tervezésü. Vannak olyan butorok, amelyek 2o év óta változatlan formába éltek a mai napig. Olyan döntés született vállalatunknál, hogy felül kell vizsgálni ezstétikai formarendezési szempontból valamennyi forgalomba kerülő butort, és meg kell állapitani, hogy melyek azok, amelyek ma már a küzizlés rombolása nélkül nem forgalmazhatók, ezek helyébe ujakat kell tervezni. Mi együtt élünk, és halunk az iparral. Éppen ezért az elsődleges kereskedelmi szempontjaink mellett, egyre inkább törekszünk arra, hogy az izlésformálásból, az izlés nevelésből kivegyük azt a részt, ami véleményünk szerint a butorkereskedelemre hárulhat.

- És végül, Haboda Ádámmal, a Finomkerámia Ipari Müvek vezérigazgatójával beszélgettünk. Ebből idézünk egy részletet.

- Önnek az imént volt egy kérdése, amely ugy hangzott, hogy a vá

a kérdésre. Idézzük a beszélgetés egy részletét.

- Termékeink formai kiképzésével nem nagyon vagyok megalágedve, sok kivánni valót hagy maga után, mindenütt uj formákat, uj tárgyakat keres a kereskedelem, keresnek a fogyasztók, nekünk elsőrendü érdekünk, hogy a fogyasztók igényeit megfelelően kielégitsük. Szeretnénk a fogyasztókat kiszolgálni az ő izlésük szerinti árukat gyártani, de megmondom őszintén szeretnénk is bizonyos mértékben befolyásolni a fogyasztókat, mert mi egyes cikkekbe jobban tudjuk, hogy mi a jó, mi a használatos, és mi a praktikusabb.

- A Butorértékesitő Vállalat művészeti tanácsadója Filep István igy nyilatkozott.

- A forgalomban levő butorsink jelentős százaléka régebbi tervezésü. Vannak olyan butorok, amelyek 20 év óta változatlan formába éltek a mai napig. Olyan döntés született vállalatunknál, hogy felül kell vizsgálni ezstétikai formarendezési szempontból valamennyi forgalomba kerülő butort, és meg kell állapitani, hogy melyek azok, amelyek ma már a közizlés rombolása nélkül nem forgalmazhatók, ezek helyébe ujakat kell tervezni. Mi együtt élünk, és halunk az iparral. Ropen ezért az elsődleges kereskedelmi szempontjaink mellett, egyre inkább törekszünk arra, hogy az izlésformálásból, az izlés nevelésből kivegyük azt a részt, ami véleményünk szerint a butorkereskedelemre hárulhat.

- És végül, Haboda Ádámmal, a Finomkerámia Ipari Müvek vezérigazgatójával beszélgettünk. Ebből idézünk egy részletet.

- Ennek az imént volt egy kérdése, amely ugy hangzott, hogy a vál

lalatunk vagy ha ugy tetszik én magam fejleszteni akarom, vagy szolgálni a közizlést, akkor azt mondhatom, hogy talán mind a kettőt szeretnénk fejleszteni is, müvészeink közremüködésével és a gyá aink minél szebb és esztétikusabb fejlettebb igényeket kielégiteni tudó termékekkel kiszolgálni a lakósságot, ha ezt végre akarom hajtani, az egy rendkivül nagy feladatot ró ránk, és egyáltalán nem lehetünk megelégedve pillanatnyilag e tekintetben magunkkal.

- Az ipari müvészet helyzete mindnyájunk ügye, az előbbiekből az ipar, és a kereskedelem álláspontját ismertük meg. De hogyan látja ezt a kérdést a müvész. A legérdekeltebbeket, az ipari szervező müvészeket hivtuk meg ide a studióba, kerekasztal beszélgetésünkre. A beszélgetés résztvevői Borz Kovács Sándor, az Iparmüvészeti Főiskola épitész tanszékének egyetemi tanársegédje. Pohárnok Mihály, alkalmazott grafikus, Schrammel Imre, keramikus müvész, az Iparmüvészeti Főiskola szilikát tanszékének egyetemi docense. Gazdasági kérdések megvilágitására meghivtuk szakértőként, dr. Radó Lászlót, a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem külkereskedelmi tanszékének vezetőjét. És a beszélgetők között foglal helyet, a müsor szerkesztője, Ambrus Tibor. is. Mindenek előtt azt hiszem azt kell megfogalmaznunk, meghatároznunk, hogy mi is tulajdonképpen az ipari formatervezés, közhasználatban a kkxxkmix .....

- Gyakorlatban természetes, hogy a tervezésnek azt a fajtáját jelenti, amit széria gyártás készit elő. Tehát speciális tervezési fajta, kifejezetten a széria termékek létrehozására.

- De ezt mindenki elmondhatja

- Nem esztétikai

- Persze, hogy nem, éppen azért vagyok itt most már egy kicsit zavarban. Az az érzésem ezek után, hogy az a dizán, amit mi valamilyen fogalom meghatározására használunk tulajdonképpen, ha a lényegét éreztetve próbáljuk megfogalmazni, egy minőségi kategóriát jelent. Az tételezi fel, hogy ez a tervezés elég alapos, elég körültekintő, minden programszerű igény pontot, és minden anyagi, vagy egyéb adottságot fölmérő, ezeket egymás mellé vető, ezek között az egyensulyt megkereső, és ezeknek az alapján mint fizikai, mint pszichikai funkciókat kielégitő végterméket hozzon létre.

- Igen, ujabban van ennek egy másfajta jelentősége is, ... azt hiszem ez a közgazdász jobban tudná kifejteni.

- Tervezni kell azt is, ami teljesen tömeg jellegü termék. És valahogy egyre inkább rá kellene térni arra, különösen külföldi használattal, külföldi export használatra, és különösképpen ha vesszük a deviza kitermelés fontosságát, hogy a széria gyártás mellett, a termék müvészi alkotás is legyen.

- Általában az emberek tudatában ugy él, ami nagy széria, az már nem is müvészi. Tehát lehet valami nagy széria, és müvészi,

- Hát azt hiszem, hogy itt van a lényege ennek az egész dolognak, hogy tehát a dizen esetében éppen arról a fajta esztétikai kategóriáról van szó, ahol a szépség az nem valami külsőleges mint forma jelenik meg, hanem magában szóval a funkció maradéktalan kielégitéséből keletkezik. Na most értve persze a funkció min-

denféle hát ilyen humánus funkciót is, tehát a kellemességet, és és a megfelelő pszichikai hatásokat és igy tovább. /egyszerre beszélnek/ .... esztétikai kategóriából indulunk el, stb., nagyon egyszerü dolog ez

- Hát persze, /egyszerre beszélnek/.....

- Nekem szükségem van egy tárgyra. Ezt a tárgyat szeretném használni valamire, teszem azt kávét inni szeretnék. Ezt valamilyen anyagból lehet megcsinálni a rendelkezésre álló sok mindenségből, ami a legjobb a kávéivásra. Van erre legjobb forma, ezt aránylag a legegyszerübb módszerrel tudom előállitani, s ha ez igy igaz, akkor ebbe hihetek, hogy ez jó is, és esetleg szép is, sőt.

- A főiskola körülbelül 10 éve nagyobb százalékban iparban foglalkoztatott müvészeket képez. Tehát eleve olyan a tanulási rendszerük, hogy egy iparban tudják felhasználni a tanultakat. Tehát egy csomó olyan müvésszel kell számolnunk, akik ma már vannak, élnek, dolgoznak, akik találkoznak az iparral, és befogadják őket, vagy nem fogadják, akik éppen ezt a munkát megoldják, ha engedik nekik. Az volna a kérdés, hogy mi lenne a feladatuk, és hogy mi akadályozza a feladatukat, és miért volna fontos, hogy /egyszerre többen beszélnek/ .....

- Elsősorban az a probléma azt hiszem, hogy nem lehet tervezőt és tervezőt egyenlőség jellel egymás mellé tenni, tehát hogyha akármelyik üzem elmondja, hogy ő diplomás tervezőket foglalkoztat, azzal még nem történt az ég világon semmi, mert elsősorban az érdekes, hogy ezek a tervezők mit csinálnak, aki jobban csi-

nál, az előbbb jut-e ezzel, tehát a legközelebbit még jobban csinálhatja-e, a másik tudja-e mérni saját magát a valamihez, vagy sem, mert pillanatnyilag az a helyzet, hogy hiába van diplomás tervezője egy cégnek, fölhasználja őt mint egy technikust arra, hogy elsősorban üzleti szempontból érdekelt céget kielégittesse vele, ahol megpróbál egyéni utakon járni, az nem lehet egy kialakult utvonal, az előrehaladásnak egy lépésről-lépsre való vezetése, mert ebben a gyár elsősorban anyagi, másodsorban technikai, az anyagi előtt még mondhatnám, hogy szemléleti mentalitásbeli adottságai is gátolják, tehát pillanatnyilag a fő probléma azt hiszem ott van, hogy a feltételezett, meglévő tervezői anyaggal Magyarországon, nem tudunk, miért nem tudunk bánni, mi lenne a megoldása annak, hogy, hogy ezek, tulajdonképpen a nem létezőt elinditsák, fejlesszék, és talán évtizedeken keresztül magasabb fokra vigyék.

- A főiskola néhány éve valóban egyre inkább igyekszik az ipar szükségleteit szerint képezni az embereket amennyit meg lehet kockáztatni, tehát egy elvi szükségletei, /közbeszólnak/ .... által adott elvi ipar elvi szükségleteire képezni, hogy egész pontosan fogalmazzunk, és a nagy probléma pedig abban van, hogy az ipar nem tart igényt ezekre az emberekre, akármilyen élesnek is hangzik ez kitétel két szempontból részint azért, mert nem veszi igénybe a megfelelő szinvonalon őket, tehát még a főiskolán kapott képzés és szemléletüket sem hagyja szabadon érvényesülni nem beszélve a fajlődés lehetőségeiről, másodszor pedig hát még mindig egy nagyon-nagy mértékben nem veszi igénybe személyileg

sem őket, mert egyfelől nem tart igényt a közreműködésükre.
- Nem a tervezés elvi részével van a baj, baj van a tervezés gyakorlati müvelésével, másrészt pedig baj van valóban az ezt támogatni hivatott ipari háttérrel.
- Gyakorlatilag mégis csak azzal a ténnyel kell szembe néznünk, hogy bizonyos mennyiségü ember a főiskolát elhagyja egy bizonyos olyan felkészültséggel, ami az iparban használható volna, az az ember az iparban nem talál meghallgatásra, nem tud elhylezkedni ugy, hogy az neki ugy szellemiekben, mint anyagiakban megfelelő lenne, ugyanakkor viszont él egy olyan szemlélet, hogy aki olyan szakon végzett, hogy az iparban kellene elhelyezkednie az nehezen tud jelentkezni mint önállóan alkotó művész, tehát egy önmagával meghasonlott emberré válik, keresi a helyét, és van egy csomó felhasználatlan energiája, tudása, és ugyanakkor körbenézve a piacon, tehát a kereskedelemben, ott látjuk a korszerütlen, és esztétikailga nem megfelelő iparcikkeket. Tehát mit lehetne ennek érdekébe tenni, hogy ezek ne elszigetelten éljenek /közbevág/
- Sőt ... csinya iparcikkeket kifejezetten látni.
- A Magyar Nemzetben Fekete Józsefnek jelent meg egy interjuja, két formatervezővel. Egyik Harsai /egyszerre beszélnek/ .....
- Láng Erzsébet igen. Mind a kettő az iparba volt, mind a kettő otthagyta, és hát most
- Mind a kettőnek a pályája azt hiszem itt általában néhányunk előtt ismert, de tulajdonképpen nem erre képeztek őket. Tulajdonképpen azzal, hogy ők egy más területen kezdtek dolgozni, valamivel megkárositottak mindnyájunkat, de erre a lépésre rákényszeri-

tették őket, mert ők nagyon szivesen csinálták volna a saját szakterületükön tovább azt a hasznot, ha lett volna lehetősége, vagy eredménye az egésznek, tehát ha lett volna végcélja.

- Karsai például elmondta, hogy a Cipőipari Vállalat, ahol ő tervez, cipőt tervező dolgozott, csináltatott vele cipőket, azt azután bizományi áruházakba leértékelve eladták a modelleket ali foglalkoztatták, viszont fizettek azért, mert egyes külföldre kijáró üzletkötők például lefényképeztek külföldi cipő kiarakatokat, és azt hozták haza, s annak alapján terveztek,

- Ez nagyon érdekes dolog, ugy ahogy.

- És ez a dolog

- És ennek alapján van egy analógiám, tulajdonképpen hogytisztázzuk a hazai ipar ha jobbat, vagy mást szeretne, mint csinál, akkor nyugati kész példákhoz fordul, ebben a legfontosabb az, hogy kész gyártható, mert bizonyitja a gyártott termék, adott esetben még a szerszámait is megveheti nyugatról, tehát biztosra megy. Szivesen feltennék egy kérdést, sok ipari üzemnek. Mit szólnának ahhoz, hogyha Magarországon a hazai tervezők termékeiből szinte egy terv-bank létesülne, ahol nemcsak papiron elkészitett kiindulások egy-egy tervhez, hanem effektive létrehozott tárgyak, a hozzájuk tartozó szerszámokkal együtt, az üzemek számára, mint kereskedelmi cikk jelentkezne. Ha lehetne létrehozni egy ilyet, akkor nagyon valószinünek tartom, hogy válogatnának, és vásárolnának ebből, bár ennek a kérdésnek a feltevése általános a válasz azon tul, hogy én nekem ez a feltételezésem nagyon érdekelne.

- Nem lehetne-e egy olyan valamit létrehozni Magyarországon, hogy ilyenfajta terveket minden kellékkel együtt áruba bocsájtanánk külföldön. Mert biztos, hogy külföld megvenne ilyesmiket, mert nekem vannak ismerőseim, akik találmányokkal házaltak Magyarországon, és miután már Anglia megvette a találmányt, akkor már kezdtek a magyar gyárak piszkálódni, hogy miért adták el Angliának, mert Magyarországon is lehetne ezt gyártani, micsoda disznóság, hogy ezt kiajánlták külföldre. Erre, biztos, hogy lenne vevő, és kettőtmegvennének külföldön igy felszerszámozva minden, akkor sorba állnának Magyarországon .... hát sajnos ez a pszichológiája ennek.

- Végeredményben hát szellemi munkaexport magyarra leforditva, ugye, ami nem is olyan legrosszabb

- Mindenesetre az egész dolognak

- Nagyon érdekes dolog.

- Általános hát gtanulsága, lehetne talán, hogy nem történtek meg a szükséges lépések a kérdés megoldására, hanem igy a sok év alatt kialakult és nem teljesen átgondolt hát ilyen adott szituációkban próbál ez a kérdés rendeződni, tényleg ugy néz ki, hogy Magyarországon még nincsen tradiciója ennek az üzemtervezésnek, vagy legalábbis azok a kezdeményezések, amik a háboru előtt keletkeztek olyan drasztikus módon szakadtak félbe, részint pedig ugy látszik hogy igy az általános esztétikai kultura szinvonal, az nagyon erősen akadályozza a sikeres találkozást a tervező és a /egyszerre beszélnek/ .....

- Arról van itt szó, hogy a müvészek külön-külön a saját müter-

mükben, saját maguknak rajzpapiron, vagy megformálva is a tárgyat, mint sokan áldozatokat is vállalva megformálják azt a tárgyat is, ami esetleg kis mühelyben nem volna megformálható, és éppen ezért nagy áldozatokat kell érte hozni, de ezek egyedi darabok maradnak, holott formájukban funkciójukban széria gyártásra tervezödtek, és ugyanakkor butorhiányról beszélünk, jó edény hiányról beszélünk, a Belkereskedelmi Minisztérium tájékoztatóján elhangzik, hogy elmaradt a konfekció iparunk, nivótlan, ezért csökkent a kereskedelmi forgalom,

- Ez nem a müvészek problémája, hanem az ipar problémája, aki nem foglalkoztatja a müvészt.

- Na egy pillanat, azért azt hiszem, hogy ez nem egészen igy néki, mert minden olyan helyen, ahol egészségesen funkciónál a terület, ott az ipar és a kereskedelem adja a kihivást a jó szériatermék számára, éppen ez a vicc ebben, hogy a .... termék végül akkor igazán jó, és akkor tud jó lenni, hogyha bizonyos nagyüzemi technológiához alkalmazkodik, és figyelembe veszi azokat a feltételeket ha nem mütermi munka. Attól, hogy valaki saját szakállára nekiálljon és jókedvébe egy elképzelt üzem számára szériterméket hozzon létre, hát ehhez tényleg nagyon fanatikus

/egyszerre beszélnek/.....

- igényt fel kell srófolni. Most ha énnekem a kereskedelmi jelzés a közönségnek azt az igényét nem közvetiti, hogy ő valóban egy jó csészéből akar inni, akkor az az orvos vagyok, aki rá akarom beszélni a beteget, hogy gyere hozzám, megpróbállak meggyógyitani eszi fene, tehát ez a nagyon jó, szóval itt .....

/egyszerre beszélnek/ .....

- Itt van egy alapvető baj. A dizainer munkájára akkor van szükség, ha olyan éles a konkurrencia harc, üzemek, gyárak, kereskedelmi vállalatok között, hogy érdemes áldozni arra, hogy egy szebb formát, egy érdekesebb színárnyalatot hozzanak és adjanak el. Nálunk azonban minden amit dizeiner tervezhet, az hiányzik. Tehát szaladunk utána, és akármit dobálnak az ölünkbe boldogan visszük haza, mert legalább van.

- De azt hiszem egy lényeges kérdésre, szóval, /egyszerre beszélnek/... az a helyzet, hogy akkor jön el ennek a területnek a spontán kibontakozási lehetősége, ha van egy olyan árubőség, esetleg áru fölösleg, ami kihivja a kereskedelemből az igyekezetet a jobb tervezésre. /egyszerre beszélnek/ .....

- Akkor ez a kereskedelem dolga kéne, hogy legyen. Mert hogyha valamiből ami széria gyártásra alkalmas lenne, csak egy példány készül, akkor a kereskedelem már figyeljen föl, tehát ne a, ne az ipar legyen az, aki, aki mi lenne ha ezt gyártanánk, és rábeszélni a kereskedelmet, hanem a kereskedelmünk tulajdonképpen a szellemi síkhoz közelebb áll, mint az ipar. Szóval emberekkel dolgozik, hogy ugy mondjam, tehát, ha kultur misszió szerepelhet, akkor inkább van neki, mint az iparnak.

- Az igaz.

- Na most abban az esetben, hogyha lehetőséget adnának arra, ha nem is rendelnek meg jobb terveket, de hogy az elkészült jobb terveket igyekeznének felhasználni, hát ez már egy nagyon-nagy előrelépés lenne.

- Na de itt van két engem izgató kérdésem. Az egyik az, hogy olyan esetben is látjuk ezeket a terveket papirtervekként kimulni, amikor olyan uj cikkről van szó, ami egy hiánycikket más anyaggal korszerübb formával pótolni tudna. Beszéljünk itt akár a müanyag butorról. Tehát tudjuk, hogy nincsen fa alapanyagunk, devizát kell érte adni, tudjuk, hogy müanyag butorral bizonyos százalékban pótolni lehetne ezt, mégsem látunk törekvéseket arra, hogy ezt valaki is elkezdené csinálni, holott azt is tudjuk, hogy van olyan tervező müvész, akinek a birtokában ilyen tervek, sőt nehezen létrehozott prototipusok is vannak.
- Azt hiszem ez az a pont, ahol igazán nagyot kell a kereskedelmen ütni, mert kizárólag ő a hibás.
- Dehát a kereskedelem honnét tudja azt, hogy egy önállóan alkotó müvésznek a saját maga által vállalt az áldozataira eredményeképpen van egy ilyen prototipusa, vagy van a müvésznek lehetősége és ideje, hogy elkezdően ezzel házalni.
- Egy pillanat, azt hiszem akkor azt kellene itt még megemliteni, amiről nem volt szó, hogy azért bizonyos kezdeményezések történtek.
- Kinek érdeke a kereskedelembe az, hogy ez inspirálja, és kinek érdeke az iparba az, hogy ezt el is fogadja. Mert ez akárhogy is nézzük ezt, az a kérdés, hogy kinek mennyi hasznot hoz az, hogy ezt csinálja. Az nem hoz hasznot, akkor nem fogja csinálni. Ha fog hozni az, akkor majd fogja csinálni, tehát ez érdekeltség kérdése, és hiába itt megmondom egész őszintén, ami itt elhangzott az mind gyönyörü, de amig itt emögött valami az anyagi érdekelt-

ség szálakat, transmissziókat meg nem találjuk, addig

- ~~Is~~ van erre egyáltalán lehetőség, mit mond a közgazdász.

- Hát sajnos én erre, hogy itt belföldön milyen lehetőség van erre, én ezt nem tudom. Én belföldi problémákkal általában nem foglalkozom

- És külföldi tapasztalatai,

- Külföldi tapasztalatok alapján általában van lehetőség, általában az a helyzet, hogy persze ehhez bizonyos mértékü konkurrenciára feltétlenül szükség lenne. Hogy valahogy versenyeznének a a különféle minták egymással,

- Külker piacon él ez a konkurrencia, ki kell hogy menjünk oda, és mi még sem használjuk fel a tervező művészeinket, és nem visszük ki a jó termékeket. Pedig egy olyan helyre megyünk, amiről eleve tudjuk azt, hogy konkurrenciával fogunk találkozni.

- Pardon, egy pillanat. Szóval ez jelenleg, jelenleg az a helyzet, sajnos én megmondom őszintén, ebben a vonatkozásban inkább a textilipart ismerem.

- Igen.

- Ez az igazság, de hát lehetett analóg dolgot ....

- Igen.

- Na mostan olyan helyzet is van ám, hogy például kimennek, nálunk van egy általában egy ilyen ipari centralizáció, a textiliparban is, ami hát, az aminek a célja az, hogy a nagyüzem előnyeit élvezze. Hát a textiliparban speciel ugy érzem a nagyüzem hátrányait élvezi. T.i. a, és általában én azt hiszem egy csomó iparág van, ahol a nagy széria az egy lényeges dolog, de a tul

nagy széria az már nem lényeges dolog. Szóval az igazság az, hogy a mai modern életfelfogás mellett egy bizonyos hát középszéria az, amit szivesen vesznek az emberek, szóval az emberek általában arra törekednek, hogy se egyenruhában ne járjanak, se egyenesszéből ne igyanak, és a többi, és a többi, tehát bizonyos közép szériákat szeretnének megvásárolni. Es mi pedig hát éppen azért mert nagy mammut üzemeink vannak, és ott esetleg azért kivánnak egyféle ilyen mondjuk textilmintát, hogy ne kelljjenek, ne kelljen a nyomóhengereket olyan gyakran cserélni, és emiatt nem lehet eladni, csak tömegárukent, és mi nem vagyunk versenyképesek, mert a fejlődő országokba olyan alacsony a munkabér, hogy mi azzal szembe nem vagyunk versenyképesek, tehát mi a minőségi árunál lennénk versenyképesek, erre viszont mi tulzott szériákat gyártunk, millios szériákat, ami viszont már eleve tömegárunak hat, akármilyen jó minőségü, emellett nálunk még a technológia is rossz, ugy, hogy amit minőségi árut tudnunk csinálni, azt külföldről kell behozni esetleg az anyagot, és a külföldről a Svájcból hozott batiszt bluzra himezzük rá a matyó nénikék a mintát, és visszaviszik Svájcba, mert ha nálunk termelt, nálunk készitett bluzra himezik, akkor már nem veszik meg, mert rossz a bluz minőssége, szóval itt ilyen problémák vannak, hiába viszi a müvész a rajzát, ő azt mondja, ő megnézi, az nagyon szép rajz.

- Mit jelent ez az én zsebem számára. /egyszerre beszélnek/.

- Semmit.

- Akkor fütyülök a szép rajzra.

- Es ..... amikor azt mondta, hogy lényegében a dizen kérdés valahol a minőség

- Sajnos a közgazdasági oldalát ilyen nagyon drasztikusan lehet csak

- De ugyanilyen drasztikus a mi oldalunk, mert meg vagyok győződve ebből hiszek, hogy mindaddig, amig én a minőség oldaláról nem vagyok érdekelve, tehát hogy én azt akarjam eladni, ami a legjobb és ebben pedig benne van a mi tervezési felkészültségünk, tehát igénybe veszik azt, ami tudunk, mert az fogja meghatározni azt a legjobb megoldási formát, amibe az anyag, az előállitási mód, és a szép kivitel együtt jelentkezik, abba a pillanatba mindenki a helyén lesz, és

- Igy van.

- Akkor nem a kezem munkáját adom el, amelyik, én is rá vagyok kényszeritve, hogy /egyszerre beszélnek/ .... hogy a kikérdezésen ellenére a két kezem munkájából vagyok kénytelen élni, mert a .... munkát nem tudom eladni.

- Egy butor aminek megcsinálom a prototipusát, a megcsinált prototipus többet hoz adott esetben, mint hogyha csak a tervét csinálom meg. Nem a terv a lényeg, hogy megvan, szóval ez abszurdum. /egyszerre beszélnek/ ...

- De hát én mint tervező jobban keresek akkor, hogy segémunkásom és szakmunkásom vagyok, mint tervező vagyok.

- A te saját, te vagy a te saját szakmunkásod, te,

- Persze,

- De amikor megélsz .....

- Pontosan, de a te terved nem jelent semmit,

- Semmit se.

- Az csak azt a belépőjegyet ...../mindenki beszél/ tehát, hogy huzza-vonja a gyalut, azért több bért kap, mint azért, hogy tervezzen.

- És ebbe az a rettenetes, érdekes, hogy a tervezése

- Tehát az ő szellemi munkája, az a bizony belépőjegy, hogy egyáltalán gyalulhasson.

- Igy van. Ez igy van.

De

- Ez igy vérfagyasztó. Ez érthetetlen.

- Tényleg. /egyszerre beszélnek/.....

- .... hogy a közönség igényét közvetitő kereskedelem, aki azt mondja az iparnak, hogy ne .... korszerübb terméket, s aki ebben, ezt tovább dobja mint labdát a müvésznek, hogy nincsen szükségem a te szellemi munkádra, mert nekem a kereskedelem azt jelezte, hogy a közönségnek ez kell, tehát elképzelhető, hogy ez egy egészen téves láncolat?

- Én meg vagyok róla győződve, /együtt beszélnek/ .... Én meg vagyok róla győződve, hogy valahogy meg lehet szokni

- Egy biztos, szóval az a tény, hogy a terv nem kell, tehát a belső épitész butorterve nem kell, de ha odaviszi a kész széket, akkor kapnak utána két kézzel. Megveszik tőle a két keze munkáját, de ugyanugy van a, a kerámikus, ugyanigy van a textil tervező, a szőnyeg tervező, aki ha megszövi a szőnyegét, azt el tudja adni, de a

- De én azt hiszem, hogy itt mégis kénytelen vagyok visszatérni arra, amikor a kereskedelem fejét akartam ütni ebben a kérdésben, és ezért egy apróságot fölvetnék, hogy az iparmüvészeti válla-

latból kell jobban időről-időre megjelennek néhány éve eleve szériára tervezett, tárgyak, olykor csillagászati áron, minthogy egy kisüzemi módszerekkel történt előállitás minden költségét meg kell fizetnie annak aki ebből venni akar, nem tudok róla, hogy a kereskedelem még az itt jól futó cikkekre is valaha is kisérletet tett volna, hogy nagy szériára átvegye. /Össze-vissza beszélnek/ ..... nem kereste meg a müvészt, aki ott van, hogy nem adná el e, vagy ennek valamilyen rokonát, amiről már látja

- A kereskedelem átveszi.

- Egy pillanat, a kereskedelem megtalálja azt a gyártó céget

- Nem találja meg.

- Miért nem találja meg?

- Mert a gyártó cégnek nem érdeke az, hogy ezt csinálja, nem jelent több pénzt sem a vezérigazgatónak, sem a főmérnöknek,

- Egy uj terméket

- Nem jelent, nem jelent több pénzt egy fillérrel sem neki, erről van szó. Pont ez a, sőt /egyszerre beszélnek/ .....

- ... a rossz termék az megenged minden disznóságot a gyártásban.

- Igy van. Ez igényes munka, pedig nem engedheti meg, hát ő ugyanazt a pénzt szivesebben keresi meg trehány munkával, mint lelkiismeretes munkával.

- Hogy néz ki ez a giccsadó kérdése, mert végeredményben valahol a nem szép, rossz termékeket megadóztatjuk, giccsadót fizettetünk

- Kifizetik. /egyszerre beszélnek/ .....

- Mondjuk ezt jól lehet alkalmazni bármilyen fajta porcelán, vagy kerámia esetben, ahol is a cirkalmas felületen festett, vagy ezek

kel a barokk leegyszerüsödött, vagy lesematizált jegyekkel dolgozó gyár, tulajdonképpen majdnem minden selejtet el tud takarni. Mert a csámpásság eltünik, és igy tovább. Hát most miért álljon ő rá arra, hogy minőségileg annyira följavuljon, hogy azt a rendkivül sima egyszerü formát is tudja csinálni.

- Probléma az, hogy talán egy kisebb középszériát gyártani képes szövetkezet inkább alkalmas, szóval az igazság az, hogyilyen féle termékeknél az a nagy, az a tulzott, tulcentralizálás az feltétlenül hátrányt jelent.

- Végülis én azt hiszem, hogy azt kellene összefoglalnunk, hogy a müvészekről tudjuk, hogy részben már meghozták az áldozatokat, és készségük van arra, hogy ezeket az áldozatokat a jó ügy érdekében továbbra is meghozzák. A kereskedelemnek és az iparnak tulajdonképpen föl kellene ismernie azt, hogy ez számára hasznos, sőt a távoli jövőben érdeke, elengedhetetlen érdeke, és talán a Butorért müvészeti vezetőjének a nyilatkozatára hivatkozhatnám, aki azt mondta, hogy együtt élünk és halunk az iparral, tehát mindnyájan ki vagyunk szolgáltatva tulajdonképpen a közönségnek, aki évről-évre, de reméljük, hogy napról-napra már a jobb és szebb terméket követeli, a kereskedelemtől. Tehát azt hiszem, hogy ennél tovább pillanatnyilag nem tudunk jutni ebben a beszélgetésben, hát mit tesz majd az ipar, és a kereskedelem, de hát ezt majd tőlük kell megkérdeznünk.

- - - - - - -

Az elhangzott Visszang müsor riportere Keve Mária volt. Szerkesztette: Ambrus Tibor.

[illegible] és társaságban szívesen egyezteti a másokéival.) Bebizonyította, hogy a dolgozó ember, a munkásosztály s a munka ábrázolásának közvetlen és ezért külsődleges keresése meddő; hogy mindez csak *a társadalmilag lényeges kérdések megragadására irányuló törekvés következménye* lehet. Művészi alkotásként hozta tudomásunkra, hogy a termelő munkahely ma: a kisebb és a nagyobb közösségi érdekek, a legkülönbözőbb csoport-, szektor- és szint-érdekek, a látszat- és a tényleges érdekek, a pillanatnyi és a távlati érdekek jellemző sűrűsödési, súrlódási és ütközőpontja; fókusz, amely a társadalom egészének erővonalait is magába gyűjti; nagy koncentráltságú erőtér, amelyből a drámai emberpróba tanulsága is a nagy egészre sugárzik vissza. *A munkahely ma: az élet eleve drámai oldala, a társadalmilag lényeges kérdések művészi megragadásának különösen alkalmas terepe,* amely azért ma vált ilyen újszerű érvénnyel művészileg ábrázolhatóvá, mert bonyolult összetettsége *a kulturális forradalom eredményei révén ma válik a munkások legjobbjai számára tudatosan átláthatóvá és átélhetővé.*

A kulturális forradalom ütközete

Sőt, a dráma *egyik* csomópontja éppen az: rendelkezhet-e egy brigád annyi információval és hozzáértéssel, hogy hitelt érdemlően nyilatkozzék egy hatalmas vállalat munkájáról. Jellemző: a szocialista demokratizmus, az üzemi demokrácia *nem* közvetlenül kerül a középpontba, az expozíció csak utal rá: a brigád némi taktikázással a nem hivatalos utat választja, ahhoz ragaszkodik, hogy a pártbizottság hallgassa meg. Ez *szakasza a kulturális forradalom ütközete,* amelyben az hoz döntő fordulatot, hogy a brigádvezető az asztalra helyezi a trösztre vonatkozó, *számításokkal tele* két pepita füzetet. S itt egy helyénvaló dramaturgiai kiemelésnek vagyunk tanúi: a füzetek csak fordulatot, de nem győzelmet hoznak; nyil-

kötelez a felismert igazság. Gelman itt lép túl a XX. század „tárgyalás"-drámáin (amelyekhez forma, szerkezet révén egyébként nyilván tartozik). A műfaj polgári változatai az igazság feltárásának felelősségéig *(Tizenkét dühös ember),* a felelősség igazságának ki-

hoz, igavonok pszichológiailag felszabadító „kiborulásához", a potenciális cselekvőkészség mozgósításához vezet: a munkásosztály az egész szocializmust építő nép vezető ereje.

E karakterek szerint különféleképp mozgósított erők középponti

ebből. Keveredik benne az ügy iránti kíváncsiság, az emberek iránti bizalommal; a biztonságérzet, hogy a párt igazsága alapján a kérdés megoldható azzal a már félszeg hitével, hogy ő személy szerint ezt az igazságot maradéktalanul képviselni is tudja. Ilyenféle tartalmú gesztusjátékkal ad életszerű emberi hitelt, művészi s ennek révén társadalmi, politikai hitelt is a társadalmilag, politikailag súlyos szavaknak, a párt szavának.

A jó rendezés Marton Endre műve. Olyanformán is lehetne méltatni: miben nem téved. Nem akart „oroszos" lenni, nem játszatta feszesre, ünnepélyesre, formálisan „pártszerűre", de nem rendezte „klubszerűvé" sem a vitát. Mindez persze csak következménye annak, amit viszont tett. A színpad körülültetésével résztvevővé avatja a nézőt, s ami talán a legfontosabb: tudatában volt annak, hogy itt — mint mindig, de ilyen darabnál különösen — a szerepek szövegmondó és szó nélküli hányadai, a beszélő és a hallgató helyzet teljesen egyenrangúak, egymásba „átmenőek", illetve csak kölcsönhatásukban kaphatnak színi jelentést. A rendezés így az értekezlet, az ülés *egységes képét* teremtette meg, *felszínre hozva a darabnak azt a közvetlenül ki nem mondott érvényét-jelentését, hogy ez a pártbizottság: a szocialista demokratizmus ellentmondásokat hordozó, mégis egységes és egészségesen működő fóruma.* Ez lehetett a rendezés tudatosan vállalt vezérlőelve, mert ebből fakad s ezt a szándékot erősíti, hogy Marton Endre az ülés után a szétszéledteket vissza-visszaszállingóztatja a helyszínre, mintha lenne még valami mondanivalójuk egymásnak. Talán ez: a vita és a döntés megerősítette ezt a pártbizottságot, egységesebbé kovácsolta ezt a *közösséget.*

Kovács Sándor

Kovács Sándor: Vitatkozók

Élet és Irodalom, Bp. 1976. nov. 6.

XX. évf. 45. sz. 13. lap.

értek át, éppen Szentestén és Szilveszterkor aztán Adventkor a házmesterné meglátta őt a csarnokban egy vörös nővel, május el-

történt a családban ...” „Ki halt meg, tanár úr?” „Anyósom.” „Ja. Nagyon tetszett szeretni?” „Próbáltam.” „Öreg volt?” „Elég öreg.” „Hát akkor oké.” „Hát igen.” „Mond-

tom. Nemsokára ünnepélyesen megnyitják az iskolákat, a gimnáziumokat, az egyetemeket és az akadémiákat. Szerette az évnyitókat. A nagy menetet, a virágokat, a

West Virginia Bluefield határában egy vörös kavicsot tart a kezében. „Egyél. Én megágyazok”, mondta helikán a felesége.

Török Endre

Török Endre: Vásár

Élet és Irodalom, Bp. 1976. nov. 6.
XX. évf. 45. sz. 14. lap.

BITAI MAGDA

Játszmakereső

I

Útvesztő Vesztőhely
Tövestől Vészjelzés
Megsejti Föltépett
Erdők Pörkök Üszkösödőben
Tépelődött Kitépi Tépdesi
Évek Téves évődés
Megtévedt Eltévesztették

II

Zubog a víz a tűzhelyen.
A porcelánon hópihék.
Szállnak a kitépett tollak
kavarogva.
—Tükör. Késpenge. Hó. —

A baraekja

hulló szirmokkal üzen odakintről,
ahol levágott tyúkláb kapirgál,
krumplihéj nyöszörög,
férges alma nyekken.

Kattog a hűtőgép. A gyümölcsök
hamva odalett. A lekopasztott csirkék
bőre viaszosodik már.
Az ág, a fatörzs
érdes tapintatú.
A vágódeszka síkos, iszamos.

III

Kisfiam mondja:
„Galambtollat találtam.
Kend meg az ajtót, ne nyikorogjon!
Olajozd be!”

Tollak. Madarak. Szőlőlevél
szára, cirádás erezete.
Cirádás árnyékfolyosók.

A szőlőhegybe vágott homoktárnák
üregei valaha megzápultak
egyetlen perc alatt.
Addig csak a csicsergést —
Addig csak a —
Addig.
Aztán az elnehezült levegő
oszlopai meg a bűz,
amely a véletlen közszemlére került
türkiszkék, sárga, piros
tollal borított, számtalan
madártetemből áradt.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776
1976 NOV 6
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1021 Kovács Sándor

Kovács Sándor: Vitatkozók

Török Endre: Vásár

reső

ben
i

kavarogva.
— Tükör. Késpenge. Hó. —

A barackfa
hulló szirmokkal üzen odakintről,
ahol levágott tyúkláb kapirgál,
krumplihéj nyöszörög,
férges alma nyekken.

Kattog a hűtőgép. A gyümölcsök
hamva odalett. A lekopasztott csirkék
bőre viaszosodik már.
Az ág, a fatörzs
érdes tapintatú.
A vágódeszka síkos, iszamos.

III

Kisfiam mondja:
„Galambtollat találtam.

Kend meg az ajt
Olajozd be!"

Tollak. Madarak.
szára, cirádás ere
Cirádás árnyékfo

A szőlőhegybe vá
üregei valaha me
egyetlen perc ala
Addig csak a csic
Addig csak a —
Addig.
Aztán az elnehez
oszlopai meg a bi
amely a véletlen
türkiszkék, sárga
tollal borított, sz
madártetemből á

néján“ nem fogjuk meghallgatni.

Kovács Piroska: A levél.

Mürcsz Kurir
1937. 1. n. 16. l.

Kovács Piroska

Lukács Pál európai útra készül. Nemrég fejezte be Biró Lajos „Hotel Imperiál"-jának új változatát.

Johnny Weissmüller új Tarzan filmje tele van érdekességgel és izgalommal. Nagy kár, hogy jobbára ugyanazok a motivumok ismétlődnek meg benne, mint az előbbi két filmjében. Szinte az a gyanu támad, hogy ezeket a jeleneteket egyszerűen átvették. Egyedül Herbert Mudin mulatságos alakítása nyujt üdítő pillanatokat.

Az Uránia egészen újszerü, érdekes és célzatos kémfilmet mutatott be, „Árulók" címmel, Willy Birgel és Lida Baarova val a főszerepben. A német hadsereg felvonultatja benne modern hadiszörnyeit. Eltekintve attól a néhány kis, megmagyarázhatatlan hibától (pl. a cselekmény kiindulópontja) a film úgy mint művészet és úgy is, mint hazafias célzatú oktatófilm, elsőrendü. A szerepek jobbára egyaránt oszlanak meg, senki sincs túlsúlyban a többi előtt, sőt Baarova a szokottnál kisebb és jelentéktelen szerepet kapott. Ilyen filmet színre hozni minden szempontból dicséretes dolog.

TÉLI SZUNNYADÁS

Zuzmara, hó s berek!
Fagy, eső, bérc, fergeteg!
Alkony, élet, felhő, ármány!
Köd, dér, nap, szivárvány!
Álom, ütés, sirás, esés!
Végállomás: felébredés!

KEMÉNY MIHÁLY.

Kovács Rezső

Alpár Ignác mesteriskolája. Építő Ipar - Építő Művészet. 1924. márc. 1.

Kovács Piroska

textil.

1932-34.

Iparm.Isk.Évk.

1930-34. 45. l.

palackokban hozzák forgalomba, Harkány és Hévíz gyógyvize is nagy kincse az ottani népnek.

A *Balaton* nemcsak a Dunántúlnak, hanem az egész magyar földnek nagy értéke. Egykor a halászat tartott itt el egy régimódi világot, ma a fürdőélet tette a magyar föld különleges értékévé. Ugyanebben a törésvonalban helyezkedik el a *Velencei-tó*, és hasonló hivatást tölt be.

Éghajlata.

A Dunántúl éghajlata szelídebb és változatosabb az Alföldénél. Ny felől az *alpesi* esős, hűvösebb, nedves levegőjű éghajlat nem múlik el nyom nélkül a Dunántúl területén sem. Ezért vannak Ny-Magyarországon szép, üde fenyvesek. Ny felől azonban a hatalmas hegyvidék miatt csak kevés eső éri a Dunántúlt. D felől enyhe, kellemes levegő éri, ezért *melegebb* a Balatontól D-re eső fele, s ezért kellemesebb a Mecsek D-i lejtőjének éghajlata is. A Dunántúl földjén nincsenek olyan nagy hőmérsékleti ingadozások, mint az Alföldön, s az aszály veszedelme sem fenyeget. Közepes hőmérséklete nem több az Alföldénél,

MDK

Kovács Piroska, textilmüv.

Iparm. Isk. Évk. 1934-36.

43.1.

Kovács Pius

festő , eozin kivitelező

A Zsolnay-gyár művészeti munkáiban közreműködött 1900-1905.

66.o.

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár művészete.
Pécs. 1959.

Kovács Rózsa

textil

1922-24

Újmisk 1930. 85. l.

ll és szem be néz. Jobb kezével, melyben
ra tamaszkodik, hol két könyv van s bal-
narkolatát fogja. Mellén a szent-István-rend
pisza és körszakálla rövid. Ingének gallerja lehajtott,
ak atilláján a gombok s övjén a boglár
alak három sorban:

LÁTH GYÖRGY
keresztes vitéze, val. bel. tit. tanaisos,
bb semmitőszék elnöke v. a. t.
Il. Gerhart, Wien
REBU SOMA
YOMAT TILOS.

, az alak nagysága 24·5 cm.

77 (ch. p.).

gárok könyve. III. évf. 1868.

5718 60/98 N° 20

Kovács Rózsa, Páll Antalné, népművész

Molnár V. József: „Egen menő szép madár."

A korondi, Páll Antal fazekasmester feleségének, Kovács Rózsanak a néprajzosok mutogatták a régi mustrákat. Rózsa asszony minden motívuma más és más – régit idéző ~~múlt~~ új.

„Madaras," cserép, fazekasmáz, ø 25 cm. /repr./

Művészet, 1989., január 53–54-old.

Kovács S. Jestő 19 n. M.D.U.

Olan nő. Jelenve fa 29.5 r 17

Enyedy Lukács és neje hagyatéka. Bp. - 1923
22

P.Kovács Sándor

emlitve + repr. ld.Heiling György

Losonci Miklós: Nagy István csoport.Cegléd,Müvelődési Központ

UJ TÜKÖR 1983.XX.évf.27.sz.3-4.o.

Kovács Rezső, építész

A terv egyik kérülője.

↓

Kellner Béla: A balaton lellei üdülőhelyi
..... könyvtár terve

543-545

KÖNYVTÁROS, Bp. 1972. nepk.

XXII
9

MDK

Kovács Róza.ip.müv.

2. Applikációs díszítésü párnák. Képó 6.1.
Tervezte Kepits János. Készitette Kovács Róza.

Magyar Iparmüvészet. 1906. 1.sz.

MDK

Kovács, Róza

Applikációs diszitésü párnák. Tervezte Kopits János, készitette fenti

Magyar Iparmüvészet 1906. 1. sz. 6.1.

Kovács Rozália, parasztasszony

L.: Páll Antal

–: Székelyföldi parasztasszonyok temetője 9.

Népszabadság, Bp. 1981. máj. 19.

Kovács Rózsa

"Megszólalás" c. rajzát hozza a lap.
Repr.

Fenti rajzot lásd: Körösényi Tamás: "Barátaim" c. képének hátlapján.

Élet és Irodalom, Bp. 1977. szept. 17.
XXI. évf. 38. sz.

Kovács S.
fotós

Bemutatják a Tisza II. vízi-
lépcsőt.

— : Belföldről.
Tükör, 1974. jan. 1 - 8 oldal.

Kovács S.
fotós

„Légifotózás" (repro)

— Térképészet.
Tüdő, 1974. aug. 20 - 6 lap

Horács S
fotós

Fock Jenő a parlamentben fogad-
ta lapszi vendégeinket.

—: Nemzethőzi kapcsolatok.

Tükör, 1974. dec. 24 - 6 lap.

Horváth S.
fotós

A legnagyobb lokomotív.

— : Munkaverseny.
Tükör 1974. okt. 22 - 6 pp

MDK

Kovács S., 19. sz.

Olasz nő, festm.

Ernst Muz. 22. aukc. 22 l.

MDK

Kovács S., festő.

Erdő.

Szent György Cék M. Mn. és Gyűjt. Egyes. 15. aukc. – Kat. 323. l.

Kovács S. Aladár, M.D.K.

városi mérnök

készítette Ybl Lajos épí-
tészszel együtt Temesvár szabá-
lyozási tervét.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1894. XV. évf.

jan. 9. sz. 2 old.

Kovács S. Sándor, főmérnök M.D.K.

készítette a Temesvárott felépítendő siketnéma iskola terveit.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1894. XV évf.

jan. 16. sz. 3. old.

Kovács Sámuel dr.

1902/3 Deák Ébner isk.

Ferkèpzomfoiskèvk

104. l.

helyiségből [illegible]
geli-templom. Ma városi múzeum céljait szolgálja, melyben a város határain belül állami területen talált antik régiségek nyernek elhelyezést. Megemlítendők: Térdelő ifjú, eredeti görög márványszobor a Villa Neróból, Subiaco mellett, az ú. n. antiumi leány, Hermaphroditos, a legszebb e nemben, falfestmények a Farnesina melletti római házból. Ugyanitt a Boncompagni-gyűjtemény, melynek kiválóbb darabjai a Ludovisi-trónus, a Juno Ludovisi, Athena Parthenos, a Bortöltő szatír stb.

— — *di Villa Giulia*, III. Gyula pápa nyaralójában (ép. 1550—55. Ammannati és Vignola). 1889. alapult és a firenzei mellett a leggazdagabb etruszk gyűjtemény (Veii-i Brollo, Ficoroni-cista, stb.) görög vázagyűjt.

— — *Museo Vaticano*. A vatikáni antik gyűjteménynek alapját a nagy pápák: II. Gyula, X. Leó, VII. Kelemen és VI. Pius, újra fölvették a gyűjtést. Ők létesítették a Museo Pio-Clementinót, VII. Pius Museo Chiaramontit, majd 1821. a Braccio nuovóval, XVI. Gergely az egyiptomi és az etruszk gyűjteménnyel egészítették ki. A franciák által elvitt emlékek 1816. visszakerültek. A gyűjtemény magva, a Pio-Clementino, 11 termében a legkiválóbb antik darabokat tartalmazza. Ilyenek: Myron Diskobolos-a, az Otricoli Zeus-fej, Apollon Musagetes, Apollon Sauroktonos, a Hadrianus villájában talált kandeláberk, Caracall mellszobra, a Laokoon, a Belvedere Apolló, Hermes szobra, az állítólagos Herakles-torso stb. A Museo Chiaramontiban: az ijjas Ámos, a gyászoló Penelope (relief-töredék). A Braccio Nuovóban: Apoxyomenos, Niobe leánya, a pihenő Amazon, a Nilus-szobor, Doryphoros (Polykleitos után), a primaportai Augustus, stb. A Rómában és környékén talált egyiptomi szoborutánzatok főérdekességei az Egyiptomi Múzeumnak. Az Etruszk Múzeum nagyob-

Kovács Samuel

lásd

Művészet 1908. 65 l.

Kovács Sámuel

festő

Munkacsi

1915–16 szórosi:

~~[illegible]~~

Pannonia sírtáblák II. 83, 84,

Budapest. VII. 24

~~Hódmezővásárhely.~~

A Hódmezővásárhelyi ev. ref. főgym. igazgatóságának. Az 1903-dik ~~évi~~ könyvtári segély felhasználásának tervezete ~~tudomásul~~ jóváhagyólag ~~vétetik~~. (360/903)

Kovács Sámuel

Münchet 1908. 65

Kovács Sámuel

Munsarnok
1915. tav. kiáll. 125
1915-16. téli kiáll. 141
1917. tav. kiáll. 232

Tatrangi Kovács Sámuel

1918 tav. kiáll. 405.

Argirius-mese legrégibb kézirattöredéke

IX. 93.

Kovács Sámuel

(tatrangi?)

festő

1904 – 8.

Éimisk 1930. 85. l.

ez, tojásdad medaillonban. Göndör hajá-
omlik, fejdisze virág, nyakéke kettős gyöngy-
ának derekát csipkefodrok díszítik. Felirata
"s alól sajátkezű írással

legjobb barátném
nak szeretetem emlékéül

Ravasz Ilona.

lak nagysága 17·6 cm.

67.

60/98 N°10

Kovács Sámuel

Modern térkitöltés.

Repr.-

Magyar Sparnin vészet

1905. 220. l.

Tanár Feichtinger

J. Görtz

c-Oraków Ipm. k. I. 393. l.)

Kovács Sámuel

EMKE-től 3 ook.

Értímisk

1907/8. 20. l.

Kovács Sámuel

EMKE-től 300 K.

Érsimisk

1905/6.

18. l.

A GYŐRI EGYHÁZMI

IIII.
1936 szám.

Műemlékek Országo

utána IX Ra

Kovács Sámuel

Akttanulmány

repr.

Értimisk 1908/9

III. t.

~~Bártfai r. Kath. Gymn. értesítője~~

~~VI. 31.~~

Kovács Sámuel

(Tatrangi ?)

Kelenföldi jégpálya
plakát pályázaton
I. díj.

Értímisk 1907/8.
16. l.

664.

GYŐR

Székesegyház

Kovács Sámuel

diszítő festő

Végbiz. jó eredm.

Értimisk 1908/9

16 l.

Dacia I. 138

1905. IX. 28.

Felterjesztés: / Aigner Lajos tiszteletdíjának az eredeti 1200 koronára való kiegészítése iránt. (857/1905.)

Kovács Sámuel

EMKE-től 300 K

Kitimisk 1906/7

17. l.

Kovács

K. 25. *Sámuel (tatrangi)*, festő Budapesten. Itt tanult, s főleg mint képrestaurátor u. i. működik. 1915 óta kiállítója a Műcsarnoknak.

Ko-Gy. I. 589 l

Waldeck Frigyes:

látható

Mellig, kissé jobb
ma s babérgalyak még ha
gondor parókájának für
s szakálla leberetvált.
látható. Felirata a keret
FRIDERICUS PR

A lap hátán két hasábos

Rézmetszes, meretei

3

Kovács Sámuel (tatrangi)

300 k államsegély

Eórtimisk 1908/9. B. l.

II. József.

Mellig, szem
tott, bajusza s
mely alól fodr
viseli s mellén
észre.

1893: IX. 21-én (130/93)
A vételár kifizettetett

Porcellánszobor
Vétetett 15 frt.
Ára 15 frt.

21/95.

Kovács Sámuel

Díszítőfestészeti Ferv

Repr.

Értímisk 1907/5

18. l.

Kovács Sámuel

25 K a tanári kartól

Eötvösk 1904/5

16 l.

Vasvármegye alispánjatól

Műemlékek országos

Bizottságának

Budapest

IX Rákos utca

Hivatalból díj átalányban

SZOMBATHE
936. MÁJ. 14
1

Kovács Sámuel

EMKE - kör 300 k

Értesítők 1908/9. 14. l.

Lanfranconi.

és nembe nézve van ábrázolva.

Balkezét csipőjére támasztotta, jobb-
ssel: Illmo Dño C. Steph.. Szirmay de
mino m[illegible] cole... Posony. Hátrafésült és
lla [illegible] őszbevegyült, szemöldöke bar-
és vállra-vetett mentéjén diszgombok
[illegible] himzett paszomántöv szoritja.

cm.
ményből.
kelt 28402 sz. leirat alapján (140/95

(45)

1907: IV '3

236

Kovács Sámuel,
Csendélet, olaj

Magyar Képzőművészek Segítő Bizottsága. Művészeti kiállítás, 1914. 5 l.

28

BORSOSBERÉNY /Szabó/ 1 → gm

Rétsági járás

Története: Azelőtt Borsos-Bari
~~telep~~, mint az ú.n. Czepán nev
Pusztatemplom részen bronz- és
Első okleveles emlitése 1393-b
147o-ben Madách László és Jánc
A XVI. század középén a török
török adókönyvek szerint 38 ad
28. 1587-ben Rizván Divano drég
akcse jövedelmü zsoldhübért, 1
~~irás szerint~~ Madách Péter a fö
s az 1633-34-es török adóössze
lit benne. 1715-ben ismét 18,1
van. ~~177o-ben Tihanyi Dániel,~~

F. Kovács Sámuel

MDK

Csendélet, olf.

Micsarnok 1917 tavaszi tárlat

Kovács Sámuel,

tatrangi festő

lád

Tatrangi Kovács S.

alatt.

MKSz 1947

MDK

Kovács Sámuel, ip.m.-hallg.

Modern térkitöltés. Kép.

Tanára: Reichtinger J.György.

Diszitő festészeti oszt.

vMagyar Iparmüvészet.,1905. 219.l.

MDK

Kovács Sámuel tatrangi festő

Csendélet, c. műve. Repr.

Gyöngyösy 123.lap

MDK

Kovács Sámuel, tatrangi

Az "Öserő" cimlapját tatrangi Kovács Sámuel tervezte Istók János Munka c. szobormüvének felhasználásával. Repr.

Öserő, II.évf. 2.sz. Cimlap.

MDK

Kovács Sámuel

Csendélet, c. műve.

Művészet, 1917. 6.l.

Kovács Sámuel MDK

Csendélet, olf.

Mücsarnok 1915. tavaszi tárlat

Kovács Sámuel MDK

Csendélet, olf.

Műcsarnok 1915-16 téli tárlat

MDK

Kovács Sámuel

A Műcsarnok háborus kiállításan szerepelt.

Cikk: Haborus kiallitas.

Művészet, 1914. 451-452.l.

mDK

Kovács Sámuel
grafikus, festő

plakátja első díjat 200 K-t nyert.

÷ A kelenföldi jégpálya plakátjának
pályázata
Grafikai Szemle 1908 évf 1 sz 14 l

Kovács Sámuel

MDK

rajz növendék (Iparművészeti isk.)

Plakát pályázat.
A Kelenföldi jégpalya pályázatot hirdetett egy plakátra az Iparművészeti isk. növendékei közöt.
A 200 Koronás első dijat Kovács Sámuel nyerte.

Vegyesek: A Kelenf. jégpalya plakátjainak pályázata.
Grafikai Szemle 1908. 1z. 14o.

MDK

Kovács Sámuel, festö

Csendélet. Olf.

MK.Sec.Biz. Müv Kiáll. 1914 nov.-dec. Kat. 5.1.
Szépm.Muz.

Kovács Sámuel, aztalosmester

A Pécsett működött legjelentősebb kisiárosok adattára. 1892-ben szül.Hernádfán.Faipari szakiskolát végzett,asztalosmesteri tanfolyamot.1906-ban szabadúlt.1916-ban önálló.Villanyerős özeme,4-5 segéd,2 tanonc. 162.old

B.Horváth Csilla: Mozaikok apécsi Kisipar történetéből az 1930-as években 149.old

A Jan.Pann.Múz-Évk. XIX. 1974. Pécs

KOVÁCS SÁMUEL, kovácsmester

Hagyatékából előkerült Dr. Wagenfeld könyve: Általános Baromorvoslási Könyv. 1845-ben jelent meg először magyarul, második kiadás 1847-ben, a harmadik 1861-ben jelent meg. 472.old.31. jegyzPutnoki mester volt.

BODGÁL FERENC: A kovácsok lógyógyitása 457.old.

A HERMAN OTTÓ MUZEUM ÉVKÖNYVE, X. 1971. Miskolc

MDK

Kovács Sándor 28 é. földmunkás

Szolnok

Gipszfej, szén

Ifjusági Képzőm. és Iparm. kiáll. N.Szal. 1950. jun. 14.I.

M.D.K.

Kovács Sándor
grafikus

„Gondolkodó"

Élet és Irodalom, 1964. okt 3 – I. lap.

Kovács Sándor
grafikus

M.D.K

Illusztráció

Bárány Tamás: Inkognitóban
Élet és Irodalom, 1964. okt 24 - 10 kep.

Kovács Sándor
grafikus

M.D.K

"Műterem" (lineó) repró

Élet és Irodalom 1963. december 28 - 9 lap

M.D.K.

Kovács Sándor
grafikus

Freskóterv (repró)

Élet és Irodalom, 1964. január 18 — 1 lap

Kovács Sándor
grafikus

M.D.K.

„Szerelet"

Élet és Irodalom, 1966. március 19 - 8 lap

M.D.K.

T. Kovács Sándor

grafikus

„Tanulmány"

Élet és Irodalom, 1967. okt. 14. - 10. lap

MDK

Kovács Sándor, építész

Díjnyertes terveiről.

(-ts): Döntés a Martinelli tér jövőjéről 8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1968. nov. 25.

P. Kovács Sándor

ceglédi festő, a Kossuth Művelődési Ház előadója.

Évenként nyáron Szentendrére látogat.

(t): A nyári termés: Tizenkét olajfestmény
Pest megyei Hírlap, 1967. aug. 23. (Cegléd)

P. Kovács Sándor

1966-ban 17 olajt akvarellt és temperát kérnitett.

Júliusban 2 hétig volt a neutendrei műventelepi

(tamasi): Új képeket inspirálták a Szentendrén töltött napok

Pestmegyei Hírlap, 1966. szept. 18. 7. o.
(Leglédi Hírlap)

Kovács Sándor

a klub vezetője, Viharos táj c. képét és a nentendrei művéntelepen Foltott napok emlékét őrző 2 képét állította ki a cegléd képzőművészeti klub 11 tagjának kiállításán a cegléd Kossuth Művelődési Házban.

Szomorú István: Kedvtelésből váltak az ezzel művészeivé
Pestvegyei Szikszp (Cegléd) 1966. okt. 9.

KOVÁCS SÁNDOR

ÉPITÉSZ. II. DÍJAT NYERT AZ ALÁBBI PÁLYÁZATON (TERVEZŐCSOPORTTAL).

REPR: 3 RAJZ.

TOKÁR GYÖRGY: A KÉKESI MIKROHULLÁMÚ ÉS TELEVÍZIÓ ADÓÁLLOMÁS FEJLESZTÉSÉRE KIÍRT ZÁRTKÖRŰ TERVPÁLYÁZAT, 1969.

MAGYAR ÉPÍTŐMŰVÉSZET, 1969/6. 3. LAP.

Kovács Sándor

Emlitve

Csergés János: Képet ösmi fényben
Csepel, Ifjs. 1970. sep. 25.

Kovács Sándor

szerepel a
csepeli tér. műv. kiállításán

Csesjés János: Kiállításaik tükrében

Csepel 1968 XII. 70.

P. Kovács Sándor
Begléden dolgozik.

Hidvégi Lajos: Képzőművészeti hagyományok
Begléden.

Rajztanítás 1973/3 32 old.

T. Kovács Sándor
grafikus

M.D.K

Illusztráció

Élet és Irodalom, 1968. március 2. - 3. lap.

M.D.K.

Kovács Sándor, ács

1761-80-ig állandóan szerepel az adózók név-jegyzékében.

Heves Megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 353. old.

T. Kovács Sándor

Nagy
Kettő között

Pest megyei Hiclap, 1968. márc. 10. 9. o.

Kovács Sándor

K.S.: Televíziós és mikrohullámú adóállomás, Sopron. Építészek: Kovács Sándor és Vizvárdi István, statikus Söpkéz Gusztáv, belsőépítész Kochut Gábor.

Magyar Építőművészet, 1971. 2.sz.

41-43. l.

Korán Sándor

Szikátor; kapnolj a akvarellje és Győri emlékek c. zománca szerepel az alábbi Tárlaton

G. T.: Veszprémi vendégszereplés a győri műsaznetben

Napló 1971 I. 30

Kovács Sándor festőművész

Kiállításon szerepel a

Csepel Galériában

Magyar Ulmanet 1970 december 6

10. old.

-Maplé-

Kovács Sándor

a Belváros új postaépületének pályázatán 2o.ooo forintos dijban részesitett 7.sz. pályamü egyik tervezője.

Tiszóczky István: A Belváros új postaépületének zártkörü tervpályázata, 1968. - Magyar Epitőmüvészet, k 1969.3.sz. 2-5. l. /Képekkel/

KOVÁCS Sándor egri ács. 1761-90-ig állandóan szerepel az egri városi adókönyvekben, mint adózó iparos.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Kovács Sándor
grafikus

M.D.K.

Tavasz

Élet és Irodalom, 1966. március 12 - 2 lap

T. Kovács Sándor

grafikus

M.D.K

„Csendélet"

Élet és Irodalom, 1966. július 30 - 4 kep.

T. Kovács Sándor

grafikus

MDK

„Népdal"

Élet és Irodalom, 1967. jul. 22 - 1 lap

T. Kocsis Sándor

Grafikus

"Vörösmarty - illusztráció"

Elkészítve, 1967. január 17 - 4 lap

Szarács Sándor
festő

M.D.K.

„Ferenczy Károly" (repr.)

Élet és Irodalom, 1963. október 26 – 8 lap

MDK

Kovács Sándor könyvkötő

A kolozsvári kegyesrendiek nyomdájával kapcsolatos könyvkötőműhely vezetője volt 1836-tól 1871-ig Kovács Sándor, aki egyszersmind a gubérniumnak is könyvkötője volt.

Ferenczi Zoltán: A kolozsvári nyomdászat történet

Firtinger, 72.lap

Kovács Sándor

Mütterem (lina, sepró)
Anyo gyermekével " — "
Ovarekég " — "

Jelenkor, 1964, 3n, 256, 263, 288o.

Kovács Sándor
grafikus

MDK

Tanulmány

Élet és Irodalom, 1964. április 18 – 7 lap

Kovács Sándor
grafikus

M.D.K.

Radnóti illusztrációi.

Élet és Irodalom, 1964. május 22. – 4 kép

T. Kovács Sándor

grafikus

MDK

Radnóti illusztráció

Élet és Irodalom, 1967. jan. 21 - 1 lap.

T. Kovács Sándor
grafikus

M.D.4

„Szerelmesek"

Élet és Irodalom, 1967. ápr. 8 – 9. lap

Kovács Sándor

Csendélet női figuráva l , rajz, repr.

Pest megyei Hirslp 1966. febr. 20. 9.1.

T. Kovács Sándor
Grafikus

M.D.V.

„Falu"

Élet és Irodalom, 1967. szept. 1 – 3 kép

H.D.K.

Kondás Sándor

grafikus

Rajz

Élet és Irodalom, 1964. május 22 – 11 lap.

M.D.4.

Kovács Sándor

grafikus

Az Erzsébet híd" (rajz)

Élet és Irodalom, 1964. május 2 - 4 lap.

M.D.K

Kovács Sándor
grafikus

„Táj"

Élet és Irodalom, 1964. március 28 - 3 lap.

Kovács Sándor
Grafikus

M.D.K.

„Gordonkás" (hino)

Élet és Irodalom, 1964. nov. 28 - 8 lap.

MDK

Horváth Sándor
grafikus

„Illusztráció"

"

Élet és Irodalom, 1964. aug. 1. — 8 lap

M.J.Y

Kovács Sándor
grafikus

M.D.K

"Csendélet"

Élet és Irodalom, 1964. aug. 29. – 1 lap.

Kovács Sándor
grafikus

M.D.K

„Harlekin" (vajz)

Élet és Irodalom, 1963. augusztus 17 – 2 lap

Kovács Sándor

Rajz (repró)

Nagyjaink, 1964, 2 m, 60.

Kovács Sándor
grafikus

M.D.k.

„Építők"

Molnár Károly: Az építkezésről - munkásszemmel
Élet és Irodalom, 1964. július 18. 3 old.

Horváts Sándor

grafikus

M.D.K

„Haiah"

"

Élet és Irodalom, 1945. január 23-5 lap

Kosáics Sándor

grafikus

M.D.Y

Illusztráció

Grandpierre K. Endre: Nehéz munkán

Élet és Irodalom 1965. febr. 27 - 10 lap

Kovács Sándor

Grafikus

M.D.K

„Szerelem"

Élet és Irodalom, 1965. febr. 13 - 2 lap

M.D.V.

Kovács Sándor
grafikus

Illusztráció

Siklósi Mihály: Útközben
Élet és Irodalom, 1965. jún. 5 - 10 lap

Kovács Sándor
grafikus

M.D.K.

Illusztráció

Fülöp János: Ismerkedés Angyalföldel
Élet és Irodalom, 1965. április 17 - 12 lap

MDK

Kovács Sándor

Műteremben, lit.

Studio 64 - Fiatal képzőművészek 5.kiáll. Ernst Múz. 1964. dec. 12. o.

Kovács Sándor

Nagybőgős.

Rajz, reprodukció.

Napjaink, 1965 - 3. sz. - 8. l.

MDK.

Kovács Sándor

A X.Pestmegyei Képzőmüv.Kiállitáson szerepelt.

Pestmegyei Hirlap 1964.X.8. lap -

Kovács Sándor
Grafikus

M.D.K.

Rajz.

Élet és Irodalom, 1962. augusztus 4 — 4 lap

Kovács Sándor
grafikus

M.D.K.

Műterem" (repro)
"

Élet és Irodalom, 1963. május 25 - 3 kép

Kovács Sándor
grafikus

M.D.K.

„Vízparton"

Élet és Irodalom, 1963. jan 26 – 7 lap

Kovács Sándor –
Marosi Miklós – Rózsa Attila

Magyar Televizió Székház tervpályázata 1967.
IV. díjat nyertek.

Magyar Építőművészet 1968. 6.sz.2.1.

Kovács Sándor, építész (Szövtervi) 1.) Folytatás

Skála Csarnok, Bpest, VII. Klauzál tér 11.

A csarnok belseje. Eredeti állapot. /repr./

4. Belsőépítészeti tervlap a világításról. /repr./

4. Belsőépítészeti tervlap a világításról

Magyar Építőművészet, 1977., 6., 23–25-ekt.

Kovács Sándor, művezető

Golda János: 450 lakásos lakónegyed, Szójószentpéter. Építész: Thoma Ágnes (Ezzakterv.)

Művezetők: Szabó Imre,
Kovács Sándor

Magyar Építőművészet, 1988., 6., 48-old.

Kovács Sándor, építész

Csomor Tibor: Épült 1984-ben. Folyóiratszemle.
(Magyar Építőipar 1987. 1-2 sz. 1-8 l).
A lap az elmúlt év folyamán megvalósult és átadott kiemelkedő építészeti alkotásokat ismertet be. Szerzője posztmodern építészeti irányzattal foglalkozik.

A tervező és alkotása: Kovács Sándor: Skála csatnok, VII. Klauzál tér.

Budapest folyóirat, 1988, 8., 47-old.

Kovács Sándor
festő

M.D.K.

"Beszélgetések" (repró)

Élet és Irodalom, 1962. október 6 — 11 kép

Kovács Sándor

Rajza (Illusztráció)

Molnár Zoltán: A látogató
Korunk, Kolozsvár XXI. 1962. 1. 38.

Kovács Sándor
„kiemelnénk... az utolsó szám
nivódíjas sorozatait (Korniss Pé-
ter: Széki emlék – Kovács Sándor:
Szénégetők a Bakonyban – Laczy
Zoltán: Dávid Kata Elemer – Schwan-
ner Endre: Mensáros).

Bodri Ferenc: A Fotóművészet
ámű fotóiratból.
Jelenkor XII. évf. 4. sz. 1969. ápr., 370. l.

M.D.K.

Kovács Sándor

grafikus

Illusztráció

Finnar Máté: A Pythagoras tétel

Nők Lapja, 1962. augusztus 25 – 10 lap

mak

Kovács Sándor

rajza (portré)

Dala József: Tér Éves A mezőkövesdi képzőművészek kör.
Népművelés 1963 6. sz 41. l

Kovács Sándor

grafikus

M.D.V.

Illusztráció

Tardos Tibor: Túlságos an Szép Szonka

Élet és Irodalom, 1962. december 15 — 9 lap

Kovács Sándor

Grafikus

M.D.K

Rajzoló férfi (repro)

Élet és Irodalom, 1961. aug. 26 — 8 l

molk

Kovács Sándor

. rajza . A Kormoran

Ország-Világ humora

Ország-Világ 1961, 46.sz 22.l.

Horváth Sándor
grafikus

M.D.K.

Tanulmány (rajz)

Élet és Irodalom, 1962. január 20 – 21.

Rónay Mária

Kovács Sándor: János vitéz /gyermekrajz/

12 éves

SZABAD MŰVÉSZET

1948.márc.3.sz. 109.l.

/Vargha B.: A rajztanitás szabadsága./

MDK

Kovács Sándor

Töltés, szin.tus

Mese, " "

12. Vásárhelyi őszi tárlat, Tornyai J.Muz.

1965. okt.

MDK

Kovács Sándor

Kiállitási hir

Dunaujváros 1968 jan.3o.

M.D.K

T. Kovács Sándor
grafikus

„Utcák"

Élet és Irodalom, 1968. febr. 3 - 2 kép

M.D.Y

T. Kovács Sándor
grafikus

Illusztráció

Élet és Irodalom, 1968. jan. 13-i lap

Kovács Sándor

Rajz. (repr.)

Valóság VIII (1965.) 12. sz. 128. l.

M.D.K.

Kovács Sándor
grafikus

Beválgetők

Élet és Irodalom, 1965. márc. 27. - 5. lap

Kovács Sándor M.D.K.

Művei a kiállitáson

Csupka Erzsébet: Felszabadásunk 20. évfordulója
Csepeli képzőművészeti kiállitás
Csepel 1965. febr. 12.

KOVÁCS Sándor építész

- Vajpalota, postaépület, 1964

Postacs 91 es ill.

MDK.

Kovács Sándor

Kiállitásáról hiradás

Csepel 1966 jan.14.

Kovács Sándor
grafikus

M.D.K

„Szimbolum"

Élet és Irodalom, 1965. dec. 11. - 5 lap.

Kovács Sándor

Csoportkiállításon szerepelt a Hazafias Népfront XXI. ker. székházában.

Csepel 1965. nov. 26.

M.D.K.

T. Kovács Sándor
gráfikus

„Illusztráció"

Élet és Irodalom, 1967. dec. 2 - 7 lap

M.D.4

T. Kovács Sándor
gépíres

„Forradalom"

Élet és Irodalom, 1967. nov. 4 – 2 lap.

Kovács Sándor

A vácpalotai pósta épület keletkezése.

Szij Rezső, Műemlékek és műalkotások Vácpalotán, Bp. 1965, XXVI. tej. 88 l.

Kovács Sándor MDK

Müteremben, linó

Ernst Muzeum 1964. Fiatal Képzőm. V. kiáll.

Kovács Sándor

A Csepeli képzőművészi kör 1965-ben alakult, Kovács Sándor is közreműkodott az alakulásban.

Losonci Miklós: Csepeli tárlat

Műveszet, 1970. marcius – 44 lap

Kovács Sándor

Emlitve

Imre Erzsébet: A minvénetiy otthon

Szepel, Tp. 1970. mar. 6.

Kovács Sándor

Résztvesz a csepeli tárlaton

Szemléltetés az ősi tárlaton
Csepel, Tp. 1969, dec. 5.

M.N.K.

Kovács Sándor, fazekasmester

Bajai Fazeka[illegible].A Farkasházy István, bajai rajztanár által szervezett bajai Agyagiparos Tanfolyamón 1912-ben részt vett. Farkasházy receptjeit felhasználta. 107.o.

J.István Erzsébet: Sárközi népi cserépedények. 91.o.

Néprajzi Értesitő. A Néprajzi Múzeum Évkönyve. XLVI. Bpest. Akad. Kiadó. Bp. 1964

M.D.K.

Kovács Sándor, fazekasmester

Bajai fazekas. Felesége mondta, hogy a legtöbb kereskedő Mélykútról és Vaskútról jött Bajára edényt vásárolni 114.o.

J.István Erzsébet: Sárközi népi cserépedények. 91.o.

Néprajzi Értesitő. A Néprajzi Múzeum Evkönyve. XLVI. 1964. Bpest. Akad. Kiadó. Bp. 1964

M.D.K.

Kovács Sándor, fazekasmester

Kocsival mentek cserélni árút Csávoly, Szent István, Bokod, Vaskút felé, mondta a felesége. 114.o. Bajai fazekas.

J. István Erzsébet: Sárközi népi cserépedények. 91.o.

Néprajzi Értesitő. A Néprajzi Múzeum Évkönyve. XLVI. 1964. Bpest. Akad. Kiadó. Bp. 1964

M.D.K.

Kovács Sándor, fazekasmester

Baján dolgozott. Mindenfélét égetett, de főleg fazekat csinált. 104.o.

J. István Erzsébet: Sárközi népi cserépedények. 91.o.

Néprajzi Értesitő. A Néprajzi Múzeum Évkönyve, XLVI. 1964. Bpest. Akad. Kiadó. Bp. 1964

M.D.K.

Kovács Sándor, fazekasmester

Baján dolgozott. Kovács Ignác fazekasmester fia.
102.o. 8.ábra.

J. István Erzsébet: Sárközi népi cserépedények. 91.o.

Néprajzi Értesitő. A Néprajzi Múzeum Évkönyve. XLVI.
Akad. Kiadó. Bp. 1964

Kovács Sándor

Kiállítása nyílt a Hazafias Népfront XXI.
kerületi irodájában.

Csepel 1965. nov. 19.

Kovács Sándor
grafikus

M.D.K.

Illusztráció.

Boldizsár Iván: Névsorolvasás
Élet és Irodalom, 1965. okt. 9 - 10 kep

Kovács Sándor

Lindmetszet

Napjaink 1965 10. n. 6. l.

Kovács Sándor

hódmezővásárhelyi épí-
tész

Gerle Lajos terve alapján
építette a makói reál-
gimnázium épületét
1894-95-ben

Barna Jenő dr

Makó és Csanád-
Torontál vármegyei
Közlöny. Bp. 1979-
213. l.

BUDAPEST 903. XII. 29.

ő kétszámla sely
t mellékleteit
Gyula úr Ő Mltós
annak idején át
s másodpéldány
nálatunkra ne
álhatunk.

Tisztelettel

Szorgánszky K

Kovács Sándor

Rajz (vegyes)

Tinatáj. 1965, 4 n., 269 o.

Kovács Sándor
grafikus

M.D.K.

A festő-

Élet és Irodalom, 1965. jún. 26 - 6 lap.

Thorács Sándor

grafikus

M.D.K.

"Aratás"

Élet és Irodalom, 1965. jul. 26 - 3 lap

Kovács Sándor

grafikus

MDK.

Illusztráció.

Bárány Tamás: Sűrű nap

Élet és Irodalom, 1965. aug 21- 10 nap

M.D.K.

Kovács Sándor

Grafikus

Illusztráció

Sükösd Mihály: Egy szerelem környezete

Élet és Irodalom, 1965. aug. 28 – 12 lap.

Kovács Sándor
grafikus

M.D.K.

"Szentendre"

"

Élet és Irodalom, 1965. sept. 18 - 11 szám,

Kovács Sándor M.D.K.

Müteremben , linómetszet, repr.

Pest megyei Hírlap 1965. június 20. 9.l.

Kovács Sándor.

Presszó.

linoleummetszet, repro.

Napjaink, 1965. 6. u. 4. old.

Kovács Sándor.

Tavaszi.

Rajz, vegyes.

Napjaink, 1965. 6. sz. 3. old.

Kovács Sándor

Rajz, repro

Napjaink, 1965. 7. n. 1. old.

Kovács Sándor munkásfestő.

Magyar Nemzet.

1949. VII. 23., 2. old.

(:Bezámoló:)

Nincs
cód

Kovács Sándor

Papp Sándor könyvkötő

A kolozsvári egyetrendiek nyomdájával kapcsolatos könyvkötőműhely vezetője volt 1809-től 1835-ig.

Papp Sándor;

1836-1871-ig

Kovács Sándor, aki egyszersmind a guberniumnak is könyvkötője volt.

Ferencsvári általni fogimnázium

VIII. 191.

Firtinger

72. l

Lásd

Ferenczi Zoltán. A kolozsvári nyomdászat története.

Gelnaver Miklós, kő. XVII.
Geltz József, f.
Gemmel l. Kemmel.
Genciwani Ferenc, ő. 1772.
Genersich Dávid, ő. 1640.
Genfi Konte Jácos l. Konte J.
Gentilloomo, f.
George Ágoston, f.
Georgie Sándor, f. 1743.
Georgius Mihály, kő. 1657.
Gerasch Ferenc, f.
Gereisch A, kr.
Gerenday Antal, ő. 1818–1887.
Gerenday Béla, ő.
Gerey Ernő, é. 1867–.
Gergely, ö. 1480. Beszterczebánya.

P. Kovács Sándor

I. é.

ält. tanf.

Ferk pzomfoisk vk

1935-36. 69. l.

tásügyi Miniszterium.

A m.kir. vallás- és közoktatá
szám alatt s a keb. számvevős
rendeletének másolata:

Utasitom, hogy d
gos Bizottsága előadójának
folyó évi április hó 8-án
nak költségei fejében Háro
koronát a 62.453. számú ki
Budapest, 1926.évi április
Dr. Rónay Zoltán s.k. mini

A

Kovács Sándor

Zongorakisztító"

Szeged

A céget 1823-ban alapitottak, az orgona is zongorakisztitest jelenleg a negyedik ugyanaz generáció folytatja, kik külföldön tanultak.

Szegedi Uj Nemzedék

1930. okt. 19. 5. l.

Vegas

a. 90

1 Rot. 8=

Montelius

Oscar

Führer durch das Museum vaterländischer Alterthümer in Stockholm.

Im Auftrage der K. Akademie d. schönen Wissenschaften, Geschichte und Alterthumskunde ausgearbeitet von ——

Uebersetzt von J. Mestorf.

P. Kovács Sándor festő M.D.K.

Művei a kiállításon

Pest megyei Hírlap 1964. június 12. 3.l.

Ikvai Nándor: Ceglédi festők

Kiállítás a ceglédi Kossuth Múzeumban

. . . .

P. Kovács Sándor
festő

M.D.K

Részt vett a tárlaton.

Ikvai Sándor: Lugosi festők kiállítása . . . –
Művészet, 1965. április – 46 lap.

MDK

Kovács Sándor

Önarckép
Rajz
Rajz

O.M. Képzőmüv. Főisk. Ifjusági Köre.
Karácsonyi Kiáll. 1946.

Kovács Sándor

szobrász

1900

Élmisk 1930. 85. l.

fordult
~~nézve~~, tojásdad medaillonban. Oldalt elválasz-
lapisza és kecskeszakálla hosszú. Ingének
kendője csomós, mellénye kissé kivágott, ka-
les. Jelzése alól balra: Lith. Anst. Ernst

érétei a vonalkeretnek 31·8 : 25·4 cm.

3668.

60/98 № 11.

MDK

Kovács Sándor

Rajz

Linólem metszetek

M.Sz. Képzőműv. Főisk. MEFESZ körének kiáll. 1949. febr.

Kovács Sándor, építész

építőmester

+ 1911. máj 31.

Bpesti építőmesterek

alb. ipartestülete VIII.

Erik. Bp 1912. 264. l.

~~Aradi Közmův. Ház épitk. sajátje~~

~~IX. 189~~

P. Kovács Sándor

II. évfs fest.-zenés hallg.

Képzm. Főisk. Esk.

1936/37. 73 l.

Ferképzomfoisk vk

Kovács Sándor festő

Az 1944-ben alakult csepeli képző-
művészeti kör körönségéből indult
el alkotó útjával.

-N-: A képzőművészkör jubileumi kiállítása.
Csepel, 1942. dec. 29.

Kovács Sándor
iparművész

A Fenékklubban rendezett
„10" kísérlet című kiállításon
részt vett.

Bereczky Loránd: Magyar design?
MŰVÉSZET, 1973.január - 9.oldal

Kováts Sándor
ipanművész

Asztali lámpa
"Csöbrétor"
" (repro)

Bereczky Loránd: Magyar design?
MŰVÉSZET, 1973, január - 9. oldal

Kovács Sándor

A csepeli képzőművészek kiállításán, a Csepeli Galériában szerepelnek művei.

-nánay-: Kollektív tárlatok Csepelen.

Csepel, 1974. nov. 29.

ifj. Kovács Sándor

A csepeli munkásotthonban rendezett Képzőművészeti Kör grafikai kiállításán a „Mese" c. kompozíciója, „Királyerdei este" c. linalemnyja szerepel. (emelthe.)

Gyárfás Endre: Világunk a vonalakban.

Csepel, 1941. máj. 7.

Korács Sándor

Ötvösmunkái szerepeltek a mártélyi kép-
zőművészeti tábor kiállításán, a Tornyai
János Múzeumban.

Csongrád Megyei Hírlap, 1971. dec. 7.

Kovács Sándor

Kiskörei vizlépcső II. c. fotójával jelentkezett a 73 riportjai kiállitásom a Vadas Ernő teremben.

Magyar Hirlap 1974/85 6.old.

Ihovács Sándor
fotós

„Malacvásár Monoron"
(repro)

—: Az MTI fotó tartatán

Nők Lapja, 1972. május - 19 szám

Kovács Sándor, belsőépítész

Meghalt.

Búcsúztatása jan. 25-én a farkasréti temetőben.

— Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1973. jan. 23.

Kovács Sándor, belsőépítész

Hamvasztás előtti hiszúztatása
jan. 24-én lesz.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp 1973. jan. 24.

Karács Sándor

a Csepeli Galériában rendezett csepeli képzőművészek őszi kiállításán három képe szerepel, melyek Gulácsit idézik.

Láttuk, hallottuk.
1972. X. 28. 19. 12 D. Petőfi

Kovács Sándor festő
a Csepel Galéria őszi kiállítá-
sán szereplő művei.

Lasonci Miklós: Fővárosi kiállítások.
Pesti Napló, 1943. okt. 20.

Kovács Sándor

„Mütterember" c. fametrsek

a 3. oldalon

Napjaink 1966 december 1

2. old

Kovács Sándor

„Mitterenben" c. fametszete

a 3. oldalon

Nagyfárok 1966 december 1

Kovács Sándor

Kék nap; Vösös hegyek c. képe
(eml.) Domboldal (eml.)

szerepel a Csepel galériában

Gyásfás Endre: Csepeli
képzőművészek tavaszi Távlata

Csepel 1971 III. 12

P. Kovács Sándor

A Nagykőrösön rendezett II. Dél-Pest megyei képzőművészeti kiállításon alkotásai szerepelnek.

Pest m. Hírlap, 1942. máj. 23.

P. Kovács Sándor

MDK

Szerepelt a kiállításon.

Ikvai Nándor: Ceglédi Festők.
Kiállitás a ceglédi Kossuth Muzeumban.

Pestmegyei Hirlap. 1964. jun. 12.

T. Kovács Sándor ~~rajta~~

rajta a 2. oldalon

Napjaink 1966 október 1

T. Kovács Sándor

Gametszete a 4. oldalon

„Farsang"

Napjaink 1967 március 1

T. Kovács Sándor

Németnyelvű a 9. oldalon

Napjaink 1967 szeptember 1

T. Kovács Sándor

„Műtermi interieur" c. kinó-
metszete a 12. oldalon

Napjaink 1968 ~~január~~ február 1

T. Kovács Sándor

„Falusi házak" c. lénemetszete

a 8. oldalon

Napjaink 1968 február 1

Kovács Sándor (Borz)

Budapesten született 1940-ben. 1964-ben végezte el az Iparművészeti Főiskolát, mesterei Németh István és Szrógh György voltak.

Magyar Képzőművészek Szövetsége belsőépítész szakosztályának kiállítása, Budapest, 1970

2 Zl

Kováts Sándor

Legjelentősebb munkái: hódmezővásárhelyi üzletberendezések, műanyag bútorsorozat prototípusának kidolgozása. 1966-ban önálló műhelyt alapított.

Magyar Képzőművészek Szövetsége belsőépítész szakosztályának kiállítása, Budapest, 1970

240

Kovács Sándor

1968-ban ösztöndíjjal Finnországban járt. Az Iparművészeti Főiskola tanársegédjeként Vass Antallal belsőépítészeti szakosztályt vezet.

Magyar Képzőművészek Szövetsége belső-építész szakosztályának kiállítása, Nyolcvanas, 1970.

240

Kovács Sándor

A diplomamunkák butorfeladatainak konzulense. Részt vett az 1969-ben rendezett Fiatal Iparművészek Kiállításán az Iparterben.

Magyar Képzőművészek Szövetség belsőépítész szakosztályának kiállítása, Budapest 1970

248

Kovács Gándor

Az 1970-es Ernst múzeumban rendezett Fiatal Iparművészek kiállításának szereplője

Magyar Képzőművészek Szövetség belső-építész szakosztályának kiállítása, Budapest 1970

24 l

Borzi Kovács Sándor

Lámpákkal

Szerepel az alábbi tárlatban

Horváth György: A fiatal iparművészek első orsz. kiáll. az Ernst Múzeumban

Magyar Nemzet 1940 VII. 9

Borz Kovács Sándor Iparművész

műveivel szerepel az Iparterv

tárlatán.

Magyar Nemzet

1969 ápr. 20

Borz-Kovács (Sándor)

A belsőépítész-kiállításon szereplő művész.

Kovács Zsuzsa: Lakásbútor; Ipari Művészet, 1971. 2. sz. 10. l.

Borz Kovács Sándor

Az Iparművészeti Váll. az Ernst Múzeumban rendezett kiállításán műre szerepel.

Lakáskultúra, Budapest, 1971. (2.) 4.

Bosz Kovács Sándor

Lámpákkal

szerepel az alábbi tárlaton

Horváth György: A fiatal i pár művészek első o.s. kiáll. az Ernst Múzeumban

Magyar Nemzet 1970 VII. 9 4 old.

Borz Kovács Sándor

Világítótestekkel (eml.)

szerepel az alábbi táblaton az Opasterv kiállítótermében

H. Gy.: Fiatal iparművészek távlata

Magyar Nemzet 1969 IV. 20.

Borz Kováts Sándor

A Magyar Képzőművészek Szövetsége Belsőépítész Szakosztályának kiállításán – melyet 1970. dec. hóban rendeztek az Ernst Múzeumban, – munkái szerepeltek. „Állólámpa és műanyag fotelvár" – „Tárgyak" 1970. (repr.)

dr. Vámossy Ferenc: Belsőépítész kiállítás – belsőépítész hivatás.

Magyar Építőművészet, Bpest, 1971. 4. 63. old.

Borz Kovács Sándor

nevét mint a jelentős alkotók sorába lépett művészét emliti, munkáit értékeli /képpel/

dr. Vámossy Ferenc: Belsőépitész kiállitás- belsőépitész hivatás. Magyar Épitőművészet, 1971.4.sz.58-63.l.

63.l.

Kovács Sándor
(Borz)

Lányai szerepelnek a
Fényes Klub „Magyar design" c.
vándorkiállításán

Magyar Nemzet 1972 október 22
9. old.

Kováts Sándor

Ipari iparmüvészeti müveket mutatnak be a Fészek Klubban rendezett, -"Magyar design" eimü- kiállitáson, melyen hét müvésztársával együtt szerepel a müvész is.
A bemutatott müveket dicsérettel emliti meg a Képzőmüvészet c. rovatban -/vadas/ sign.- val- közölt beszámoló.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. dec. 9.
XVI. évf. 5o. sz. 12. lap.

Kovács Sándor

szerepel a Belső építészet

kiállításán az Ernst Múzeumban

Magyar Nemzet 1971 január 8

4. old.

Kovács Sándor szobrászművész

kiállít a CSÓK Galériában

(a CSÓK Lesenyei Márta szobrász
művész-nővel)

"Exhibition of three artist in CSÓK Gallery."
Fényes Tamás cikkre

Daily News 1978. X. 19

Kováts Sándor/1940-1973/

a lakáskultura tárgyainak fejlesztésében jelentős szerepet vállalat, Borz c. alkotása valamint saját kivitelezésü lámpája méltán népszerü

Ernyei: Az ipari forma története Magyarországon
Akadémiai Kiadó 1974 56 old.

Kovács Sándor, festő

L.: Barta Éva

— : A hétvégi .... 9.

Népszabadság, Bp. 1977 jan. 8.

Kovács Sándor, Jestő

L.: Kmetty J.

—: A hétvégi ——

9.

Nipszabadság, Bp. 1977. jan. 22.

Kovács Sándor

A Csepeli Galériában rendezett kiállításán Kovács Sándor nem csak akvarellekkel, hanem nékány olajképet is bemutat, mint pl. a Vegetáció.

Akács Lajos: Kovács Sándor képei.
Tükör, 1977. január 30-41. oldal.

Kovács Sándor

Kovács Sándor akvarelljeit mutatták be a Csepeli Galériában.

Akácz László: Kovács Sándor képei.
Tükör, 1974. január 30-31. oldal

Kovács Sándor

Konstruktív tájképekkel szerepelt
a művész a tárlaton.

Akácz László: A „Csepek Képzőművészek" . .
Tiekör, 1977. március 20 – 41 lap.

Kovács Sándor

A Csepeli Galériában vendezték meg a csepeli képzőművészek közös tárlatát, melyen a művész műve szerepel.

Akácz László: A Csepeli Képzőművészek Tavaszi Tárlata.

Tükör, Bpest, 1977. márc. 20.

Kovács Sándor festő

a Csepel Galériában márc. 20-ig látható a csepeli képzőműnészek közös kiállítása, melyen szerepel a művész szándús cs endélete. [ennlítve].

-jakubovits-: Kiállító és nező, munkás és művész.
Csepel, 1977. márc. 18.

Kovács Sándor

Karácsonyi üdvözlet.

Budapest, 1986. VII. 16.

Kovács Sándorné

A szigetszentmártoni ünnepi napok keretében sikere volt modern hor-galásainak.

Losonci Miklós: Tavaszi tárlatok.
Pestmegyei Hírlap, 1974. máj. 9.

Kovács Sebestyén Aladár

műegyetemi tanár

Építő Ipar 1911. 108. l.

(A győri vöstorony, kapakkal)

fenti terve szerint épült

1910 be

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök
alá

8. sorsz. Műhelyi minta

Kovács Sándorné cipőterv MDK

4. orsz. iparmüv. kiáll. Mücs. 1959.

Nemzeti Szalon: müvés
hivatalos müvészetpolit
tottak. 19o7-ben épitte
Erzsébet /ma Engels/ té
la gróf, a kiállitási h
Később a Mücsarnok köte

Kovács Sándorné

cipőterv

4. Orsz. Iparműv. kiáll. Műcs. 1959. dec.

MDK

Kovács Sándorné

Kovács Sándorné /cipőterv/ műveivel szerepelt a IV.Orszg.Iparm.Kiáll.-on.

IV.Országos Iparművészeti Kiállítás.Műcsarnok. Budapest 1959.Dec. 18 - 1960.Jan.31.Kat.

Kovács Sándorné

Ruhaanyagterv, textilterv

Ernst Múzeum. I. iparművészeti kiállítás. 1952.

14 l.

727

~~/ 1~~

en egyesitették a régebbi három községet:
gati oldalon/ Andrásfalvát ~~/alatta~~ tőle dél
a keleti oldalon/. Mindhárom ~~északdé-~~ E'-D-i
yekkel határolt völgyben.
kertek alatt patakkal, forgalmi ut

plomból semmi sem maradt. Az 1731-es
atio még emliti a romokat. 192o körül
kes románkori és XVI. századi pénzle-
n ujabb ásatás alkalmából a puszta-
négyzetes szentélyfalai kerültek elő.
rország müemlékei. Bp. 19o6. 542 l. -
: Zagyvapálfalva "Pusztetemplom"-ának
thely, 1944.

Kovács Sára

Monotypiákkal, temperákkal

szerepel az alábbi tárlaton

Banek Jenő: A Zrinyi nyomda
delgozásinak) kiállítása

Művészet 1969 II. sz. 23 old.

Kovács Sára

monotipiákkal és temperákkal

szerepel az alábbi tárlaton

Bauer Jenő: A Zsinyi nyomda
dolgozóinak kiállítása

Művészet 1969 II. s.

Kovács Sára

Grafikus

M.D.f

Monotypiáit és temperáit

mutatta be.

Bauer Jenő: A Zrínyi nyomda dolgozóinak kiállítása

Művészet, 1969. február – 23 lap

Kovács Sári, [festő:]

L.: Simon Béla

Türkös T.: Képzőművészek ... c. 55-62.
JELENKOR, Pécs, 1976. január XIX/1.

MDK

Kovács Schmidt József, csop.vez.

1893-tól

a Zsolnay gyárban dolgozott 40 éven át.

Nikelszky Géza: A Zsolnay gyár művészei és kivitelezö
Pécs. 1949.ápr.12.

MDK

Kovács Schmidt József,

40 évet töltött a gyárban./Csop. Vez./

Nikelszky Géza beszámolója Dr.Szentiványi Gyulaámk:
A Zsolnay gyár művészei és kivitelezői.
Pécs, 1948.nov. 16.

Kovács Sebestyén Aladár

MDK

A temesvári Mal m téri hid

tervezői:
Kovátyó
Kovács Sebestyén Aladár és
Póka Rezső.

109.o.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépités története. Bp. 1960.

Kovács Sebestyén Alades

A temesvári Béga-csatorna hidak megelőzőtója Póka Rezsőnek együtt. Temesvárott 1908-ban a Merlom-lézen egy 30,0 m nyílásu merőleges, a Liget-uton egy 38,4 m nyílásu ferde egyenszilfos konzolos vasbeton hidszerkezet épült. Egyetlen ömefüggő vasbeton gerenda, szerkezeti magassága hidtőrépen csupán 1,06 m. A zoskolok nélesség 15,0 m-es. Nyolc fötartója van. Körötti

Dr Vajda Pál: A magyar hidépítés Bp. 1964

26.

Kovács Sebestyén Aladár

1907/8-ban az ő és Póta Rezső
tervei szerint építettek a garamtövesdi
3-nyílásu vasbeton ívszerkezetű
Garam-hidat. A 40,0 m. nyílásu,
kétfőtartós vasbeton ívek 4,0 m.
ívmagasságjal tenültek, s a pályaszer-
kezet ezekre támaszkodó tartsu, könnyed
vasbeton oszlopok hadják.

Dr Vajda Pál: A magyar hídépítés Bp. 1964

25

Kovács Sebestyén Aladár

MDX

A garamkövesdi ivhid. 1907-8

Terv Kovács Sebestyén Aladár ésPóka Rezső.

107-108.o.

Repr. 108.o. 28. ábra.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépités története. Bp. 1960.

Kovács Sipos Ferenc

"Zseni" cimmel hozza a lap a müvész karikaturáját.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. juli. 4.
XIV. évf. 27. sz. 9. lap

Kovács Sztrikó Zoltán M.D.K.

grafikus. Belgrádban él.

O. Sz. K. regisztes

KOVACS SZÜR PÁLL, szürszabómester

A Székesfehérvári Városi Levéltárban két irat a város XVIII.sz.-i mestereiről. Az egyik 1784-ből, a másik pár évvel későbbi. 64 mesterség, 519 név. Az arab számok a két listát, a rómaiak az öt csoportot jelzik.

266.old

/ 1./ V. szürszabó. 266-old

U.VARGA MARIANNA: Mesteremberek Székesfehérvárott a XVIII.században 263.old

ALBA REGIA. István Király Múzeum Évkönyve. VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár